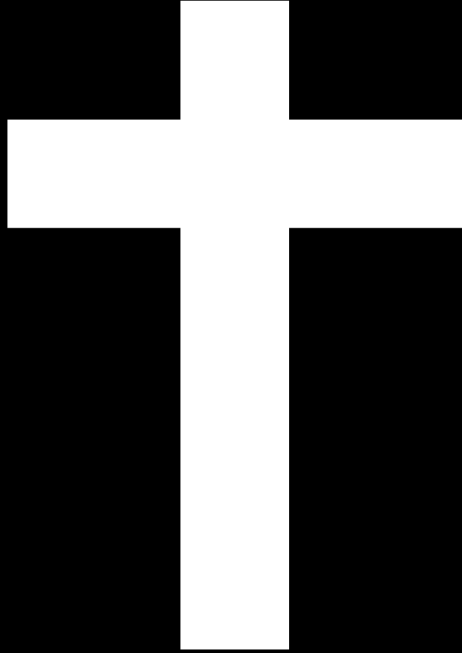

Ungbòta-Òwútá Tó
Bhǔkù

Ndrǔna: Ungbòta-Òwútá Tó Bhǔkù New Testament

Ungbòta-ጋwútá Tó Bhǔkù
Ndrúna: Ungbòta-ጋwútá Tó Bhǔkù New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ndrúna (Ngit)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
abb6c630-aaf1-5647-8172-605215e8fe12

Contents

Màtayò	1
Màrkò	58
Lukà	92
Yùwanì	148
Uvitatáε	191
Pbàromà	246
1 Pbàkòritò	271
2 Pbàkòritò	296
Gàlatiyà	312
Èfesò	320
Filipì	329
Kòlòsayì	335
1 Tèsàlònikà	341
2 Tèsàlònikà	346
1 Timòtewù	349
2 Timòtewù	356
Titò	362
Filimoni	365
Pbàèbràniyà	367
Yàkobhò	387
1 Péterù	394
2 Péterù	402
1 Yùwanì	407
2 Yùwanì	413
3 Yùwanì	415
Yudhà	417
Upfòta tó bhùkù	420

Màtayò

andí Yěsù Krístò bhà Ídzi Màkürù

Yàrí bhükù ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhükù nandí ní Màtayò. Ngätsi ndi Màtayò-ovò ní'ì Lawì (Mrk 2.14). Ka ní'ì Mùyàhudì, ndirò ka ní'ì pàratà tó ndombè (9.9). Ní Yěsù náanzi ka ndínì p̀b̀indà kasu nùbhà tí, ndàdù òngo p̀b̀indà uvitatále nzínzi ò atdí ale tí (10.3).

Màtayò náandí p̀b̀indà bhükù fíyò ní, yà ì nùgèrè 'à'ù Yěsù P̀b̀àyàhúdì. I P̀b̀àyàhúdì nùunì Ungbòta-Ayí tó Andítá mbèyi nyú. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kàránà p̀b̀indà andítá níp̀b̀ì rǒ ndi Ungbòta-Ayí ò ka kandí dhu rǒ.

Màtayò náandí p̀b̀indà bhükù, rìtè dhu kpanjanga Yěsù rǎrǎ ndi yà P̀b̀àyàhúdì náaròdona ìrà rírà dhu tí Màsiyà (2.6).

Yěsù ka kugù Hèròdè rǎ'ì ádrùngbǎ kamà tí P̀b̀àyàhúdì tó p̀b̀irì, Ìsràyeli, dǒ òná kàsùmì ò (2.1,15). Ní, kǎdù p̀b̀indà kasu òpè Gálilayà tó p̀b̀irì ò rò, ndàrà àhù nà Yèrùsalemà, Yùdeyà tó p̀b̀irì ò ádrùngbǎ kigò ò. Ndi kàsùmì ò, Ìsràyeli ní'ì P̀b̀arómá tó p̀b̀irì ò kámá dǒ ádrùngbǎ kamà nónyè idzi dóná ró. Ní, wò ndi ádrùngbǎ kamà nóongónà ndi ndónyè idzi dòyá p̀b̀irì ùndà yà ndi ndúli i p̀b̀irì ò p̀b̀alìwálì-otù ò. Ní, Yěsù-ànyà natdì ndínì ka koho tí ní'ì lìwalì Pìlatò.

Bhükù-nyiti ka kòhù tí dhu

- Yěsù Krístò t'ábhúna-ovò mà kùgù ka kí dhu màná (1.1-2.23).
- Bàtizò nùbhónà Yùwanì náanzì p̀b̀indà kasu tí dhu (3.1-12).
- Yěsù rǎ bàtizò àlǔ dhu mà p̀fòmvo Sitanì rǎ Kà-afí ùmvù dhu màná (3.13-4.11).
- Yěsù rǎ p̀b̀indà kasu ònzi Gálilayà tó p̀b̀irì ò dhu (4.12-18.35).
- Yěsù rǎ abhi òpè p̀b̀indà kasu nà Gálilayà rò, ndàrà àhù nà Yèrùsalemà tó kigò ò dhu (19.1-20.35).
- Yěsù rǎ p̀b̀indà kasu ùtsa ndi ndí dóná rò kasu ònzi Yèrùsalemà tó kigò ò, ràrà àhù ndùtǒ ka kí mùsàlabhà dǒ dhu ò dhu (21.1-27.66).
- Yěsù rǎ ndìngbè ovè-bvù rò, nditè ndi p̀b̀indà ábhǎlǎ tò, ndàdù dhu òvò fíyò ndínì «Ídzi Màkürù» nuno tí kóró yà adzi ò ale-tsù-tidò tò dhu (28.1-20).

Yěsù t'ábhúna-ovò (Luk 3.23-38)

¹ Yàrí ní Yěsù Krístò t'ábhúna-ovò. Yěsù Krístò ní'ì Dàwudì-dhú bvù ale, ndirò Dàwudì ní'ì Àbràhamù-dhú bvù ale.

² Àbràhamù náadhì Ìsakà, Ìsakà náadhì Yàkòbhò, Yàkòbhò náadhì Yudhà mà adóna màná. ³ Yudhà náadhì Pàrezì mà Zǎrà nà. Abádhì-tsánà ní'ì Tàmarì. Pàrezì náadhì Èsròmù, Èsròmù náadhì Àramù. ⁴ Àramù náadhì Àmìnàdabhù, Àmìnàdabhù náadhì Nàsonì, Nàsonì náadhì Sàlmònì, ⁵ ndirò, Sàlmònì náadhì Bòzà. Bòzà-tsánà ní'ì Ràhabà. Bòzà náadhì Òbedè. Òbedè-tsánà ní'ì Rútà. Òbedè náadhì Yěsè, ⁶ Yěsè náadhì Ádrùngbǎ kamà Dàwudì, ndirò, Dàwudì náadhì Sòlòmònì. Sòlòmònì-tsánà ní'ì yà Ùriyà-fó rò Dàwudì akò tsìbhále. ⁷ Sòlòmònì náadhì Rèhòbòhamù, Rèhòbòhamù náadhì Àbiyà, Àbiyà náadhì Asà, ⁸ Asà náadhì Yòsàfatà, Yòsàfatà náadhì Yòramà, Yòramà náadhì Ùziyà, ⁹ Ùziyà náadhì Yòtamù, Yòtamù náadhì Àhazì, Àhazì náadhì Zèkíyà, ¹⁰ Zèkíyà náadhì Mánasì, Mánasì náadhì Àmòsè, Àmòsè náadhì Yòsíyà, ¹¹ ndirò, Yòsíyà náadhì Yèkòniyà mà adóna màná, yà P̀b̀àisràyéli ka kumba kowù nà ino tí Bàbelì tó p̀b̀irì ò nínganí.

¹² Pbhàìsràyélí ka kúmbà kowù nà ino tí Bàbeli tó pbìrì ò dhu-dzidö, Yèkòniyà náadhì Sàrtìyelè, Sàrtìyelè náadhì Zèrùbàbeli. ¹³ Zèrùbàbeli náadhì Àbìhudi, Àbìhudi náadhì Èliyàkimù, Èliyàkimù náadhì Àzorò. ¹⁴ Àzorò náadhì Zàdhokì, Zàdhokì náadhì Àkimù, Àkimù náadhì Èlihudi, ¹⁵ Èlihudi náadhì Èliyèzeri, Èliyèzeri náadhì Mátanì, Mátanì náadhì Yàkòbhò, ¹⁶ Yàkòbhò náadhì Yòzefù, ndi Yòzefù ní'ì Màriyà bhà ale. Ndi Màriyà ní ndi, Yèsù, yà Krístò tí kátina ale nadhì.

¹⁷ Ní kóró i rùgànda-bvù ní'ì yà dhu bhèyi: ròpè ndi Àbràhamù rǒ rò, ràrà àhù Dàwudi rǒ, ní'ì atdí kumì dòná ifo nà rùgànda. Ròpè ndi Dàwudi rǒ rò, ràrà àhù Pbhàìsràyélí nùmba ka kí kowù nà ino tí Bàbeli tó pbìrì ò dhu ò, ní'ì atdí kumì dòná ifo nà rùgànda. Ndirò ròpè ndi Pbhàìsràyélí ka kúmbà kowù nà ino tí Bàbeli tó pbìrì ò dhu rǒ rò, ràrà àhù Yèsù Krístò nùgù ka kí dhu ò, ní'ì atdí kumì dòná ifo nà rùgànda.

Yèsù nùgù ka kí dhu (Luk 2.1-7)

¹⁸ Yèsù Krístò nùgù ka kí dhu ní'ì yà dhu bhèyi: kà-tsánà, Màriyà, ní'ì iwà Yòzefù òrì ró. Pbhétù, inzà ì àpè 'ùmbà rórò, Màriyà náatù ndi òna nà Hlǎ-Alafí bhà obi nǎ. ¹⁹ Yòzefù, yà kà mà rǎ 'ùmbà nà ale, ní'ì obhónángatále. Pbhétù, kázè nzá kà-nyì níwǔ ndi ndí ibí ale nzínzi ò dhu. Ní kázè ndòdhò ka inzà indrù núnì rórò.

²⁰ Wò dhu ní'è kà rǎ rórò ní ndi, Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndi onyù-bvù kà tò ndàti: «Yòzefù, Dàwudi-dhù bvǔ alé, inzǎ onzi Màriyà nídyì nyì nyí pbùkù tsibhále tí dhu-òdò. Obhó tí, kà rǎ'ì nà ari ní Hlǎ-Alafí bhà obi nǎ kòdyì. ²¹ Kùguya kpatsibhíngba, nyadù òvòna nóvò Yèsù tí, ka ní ndi pbìndà ale nigúya fíyó nzérenga ò rò nídhunǎ.»

²² Kóró wò dhu náanzì ndi, ndínǎ angyí Kàgàwà nùano pbìndà nabi otù ò dhu náaká tí. Kǎti:

²³ «Kànǎ inzà àpè kpatsibhále núnǎ tsibhíngba ní'ìya òna nà.

Ndirò kùguya kpatsibhá ngbángba,

kadù òvòna nóvò Mánoli tí*.»

Kà-tì ní: «Kàgàwà rǎ'ì atdíkpá àlǎ mànà.»

²⁴ Idho ò rò ndi ndivà ndi rò, Yòzefù náanzì yà Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà núnònà fíndà dhu. Ní kǎdù Màriyà nídyì pbìndà tsibhále tí. ²⁵ Pbhétù kùpbá nzá kà-ngbò, ràrà àhù kà rǎ kpatsibhá ngbángba nùgù dhu ò. Ní Yòzefù náadù ndi ngbángba-òvò nóvò Yèsù tí.

2

Abho inga núnì ale-akpá rǐwu Yèsù tó ngbángba nándà dhu (Luk 2.8-20)

¹ Yèsù ka kùgù Yùdeyà tó pbìrì ò kigò, Bètèlèhemù tí kátina ò, ádrùngbǎ kamà Hèròdè bhà ato ò. Ndi nínganí, òrù-akpà-nyì rǒ rǐ 'ònzì dhu dǒ inga núnì ale-akpá níwù adyifò náarí ndìto inǎ rò, 'ìwǔ ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò. ² Ní abádhí níwù dhu indrù-tsǔ 'àti: «Yà ka kùgù Pbhàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà rǎ'ì ingboró? Mǎ màla kàbhà alali òrù-akpà-nyì rǒ adyifò arí ndìto inǎ rò. Ní mǎ mìwù ka nífà.»

³ Wò dhu ì ìrì rò, ádrùngbǎ kamà Hèròdè mà kóró Yèrùsàlemà tó kigò ò bhà mànà ní'è nga abho nyé, dòya ràdù ndinza atdídò. ⁴ Ní kùndu pbàkùhánì tó ádròdrò ale mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó mànà kóró, ndivù Krístò nùgù ka kàmbènà i nga tsùyá. ⁵ Ní abádhí náadù òtè kà tò 'àti: «Bètèlèhemù, Yùdeyà tó pbìrì ò. Obhó tí, Kàgàwà bhà nabi náandí dhu angyí, ndàti:

⁶ «Ndirò inyi Bètèlèhemù, Yudhà bhà pbìrì ò nyì nyí'ì rò, nyì ní nzǎ pòtsò kigò Yùdeyà ò kigò nzínzi ò.

* 1:23 1.23 Ìsa 7.14

Obhó tí, ùnú rò ní ndi atdí kamà rǎhù.

Ndi kamà ní ndi Pbàìsràyélí, pbàkà ale nùndaya* .»

⁷ Wò dhu-dzidò, kamà Hèròdè náanzi kòkò inga nùni ale-akpá inzà ngǔkpà ale nùni rórò, ndivù alali abádhí ala dòtsí òná idhò tsùyá. ⁸ Ní kǎdù abádhí nóvi Bètèlèhemù tó kigò ò, ndàdù àtìna abádhí nǎ: «Nyòwu nyòme pé awáwù wò ngbángba dǒ. Ndirò ka nyí nyòtù rò, ní nyàdù nyìbho màkùrù idù, ndíní ma madù tí àrà kifù átò.»

⁹ Ádrùngbǎ kamà Hèròdè bhà ote ì ìrì dhu-dzidò, abádhí náadi dòya 'òwù. Nírò ní ndi yà abádhí álaná adyifò arí ndìto inǎ rò alali náadi angyi abádhí tò, ndàmbe àrà dǒ, ndàrà ide yà ngbángba rǎ'ì òná ngari-dòtsírò. ¹⁰ Abádhí nítdègu wò alali nálǎ, ní abádhí-dhè níka ndi atdí dǒ nyé. ¹¹ Ní abádhí náatsù ányì-dza, 'àdù ngbángba mà nála íyànà Màriyà mànà. Ní abádhí nùuko ì otdyùya dǒ, ì rífù ndi ngbángba. Wò dhu-dzidò, abádhí nùunga fíyò bhòlo-tsù, 'àdù perè núbho, 'òdhè ka nǎ. I perè ní'ì: orò mà, mbèyi aróngu kàzù ò ka kòbì ndi rò alindra-tidò mà, ndirò mbèyi aróngu akye-tidò, mànèmanè tí kátina mànà. ¹² Wò dhu-dzidò, Kàgàwà nùuno dhu onyù-bvù abádhí tò, inzǎ ì nadù tí Hèròdè bhà nanǎ. Ní abádhí adù 'àdu fíyò pbìrì ò ngàtsi otu ò.

Yèsù tó ngbángba nà ka kótse Mísri tó pbìrì ò dhu

¹³ Kòkò abhò inga nùni òrù-akpà-nyì rǒ arí 'ònzì dhu dǒ ale-akpá nádu ì dhu-dzidò, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndi Yòzefù tò onyù-bvù, ndàdù àtìna kànì: «Ívǎ nyì, nyidyì ngbángba mà íyànà mànà, nyadù òkù nà Mísri tó pbìrì ò. Ndirò, nyàdù nyòko ányì ràrà àhù ma mí nyávì nyàdu nyí ányì rò dhu ò. Obhó tí, Hèròdè rǎ ngbángba nábhù kambe ònènà dǒ, ndíní ka koho tí.» ¹⁴ Ní ndi iku ò tí, Yòzefù níivà ndi idhò ò rò, ndidyì ngbángba mà íyànà mànà, ndòkù nà Mísri tò pbìrì ò. ¹⁵ Abádhí adù òko ányì, ràrà àhù Hèròdè rǒvè dhu ò. Wòrì dhu náanzì ndi ndíní Ádrùngbǎle Kàgàwà nùuno pbìndà nabì-otù ò dhu náaká tí. Kǎtì: «Ma mánzì idhùdu rǎhù Mísri rò* .»

Bètèlèhemù tó kigò ò kpabhá nzónzo nókye ka kí dhu

¹⁶ Hèròdè nítdègu dhu nòsù ùtrǎ tí abhò inga nùni òrù-akpà-nyì rǒ arí 'ònzì dhu dǒ ale-akpá rùtrǎ ndi, ní kà-afí-ònga níwa ndi atdí dǒ. Ní, kǎvì pbìndà pbánówí ròkyè óyò ato nà kpabhá nzónzo mà, inzà àpè óyò ato nísè kpabhá nzónzo mànà kórò, Bètèlèhemù tó kigò mà, tiná arí'ì kórò pbanga mànà ò rò. Kǎnzì wò dhu àdhàdhì yà ì abhò inga nùni ale-akpá nábhù fìndà alali ì ala òná kàsùmì dǒ awáwù rǒ. ¹⁷ Nírò ní ndi yà nabì Yèrèmiyà nùuno kpangba dhu náaká. Kǎtì:

¹⁸ «Ale-tù ìrì ndi Ramà tó kigò ò.

Ìndrù rǒdzi, ndàdù àmbè ndùhù dǒ atdí dǒ.

Ràkeli ní ndi rí pbìndà inzo nódzi.

Kòzè nzá kopè afína mà,

iwà ì inzo nùve nídhunì* .»

Yèsù tó ngbángba nà ka kíngo Mísri tó pbìrì ò rò dhu

¹⁹ Hèròdè nòvè dhu-dzidò, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndi onyù-bvù Yòzefù tò Mísri tó pbìrì ò. ²⁰ Ndi màlàyikà náati Yòzefù nǎ: «Ívǎ nyì, nyidyì ngbángba mà íyànà mànà, nyadù nyadu abádhí nà Ìsràyeli tó pbìrì ò. Obhó tí, yà ndi ngbángba nazè 'òhò ale nùve wà.» ²¹ Ní, Yòzefù níivà ndi, ndidyì ngbángba mà íyànà mànà, ndàdu ndi nà Ìsràyeli tó pbìrì ò. ²² Pbétù, kítdègu dhu níri Àrkèlawù rǎrǎ ndi àbanà Hèròdè dzidò idzi nónyù Yùdeyà tó pbìrì ò ádrùngbǎ kamà tí, ní kǎdù ndi pbìrì ò ndi

* 2:6 2.6 Mík 5.1 * 2:15 2.15 Òse 11.1 * 2:18 2.18 Yèr 31.15

ndàrà àdi dhu-òdò nónzì. Kàgàwà òvò dhu fíndà ɔnyu-bvù dhu-dzidǒ, Yòzefù náadù àrà Gàlìlayà tó pbìrì ò. ²³ Kǎdù àrà àdi Nàzàretì tí kátina atdí kigò ò. Ndi dhu náanzì ndì wò dhu bhéyi, ndíńí Kàgàwà núɔɔ pbìndà pbànábí-otù ǒ dhu náaká tí. Kǎti: «Ka kanziya ka Nàzàretì ǒ ale tí*.»

3

Bàtizò nubhónà Yùwanì rǐ Ídzi Màkǔrù núɔɔ ìndrù tò dhu (Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18; Yùw 1.19-28)

¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, bàtizò nubhónà Yùwanì níto ndì Yùdeyà tó rùngù ò. Kǎmbéna Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núɔɔ dǒ ìndrù tò, ndàrà àtìna rǒ: ² «Nyùgèrè nyǐ nyǔbhà fùkù nzérenga. Obhó tí, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi-tsù níndù wà ndì.»

³ Yùwanì ní ndi, yà nabi Ísayà núɔɔ dhu dòná ale, ndàti: «Kǎń atdí ale-tù rǐ ndìri rùngù ò:

«Nyòbhɔɔ Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ngudhà, nyùtǒ kǎbhà otu*.»

⁴ Ndi Yùwanì rǒ mùdzarù ní'ì ngàmiyà tí kátina ìzǎ-ká nǐ ka kódyù. Ndirò kǐsónà òna asé tó kùkyě nǐ. Kǒngónà àdù ndòngù ìndù mà, irí ǒ iti-dha màna nǐ. ⁵ Ní ìndrù nóngónà ìwu kà-tí'ò Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, Yùdeyà tó pbìrì ò rò kóró, ndirò Yòròdanì tó idha-akpà-bidǒ arí'ì kóró mùlengù ò rò màtí. ⁶ Abádhí núɔɔnà fíyó nzérenga kpangba kóró ale-ònzì, Yùwanì ràdù bàtizò núbho fíyó Yòròdanì tó idha-akpà ò.

⁷ Bàtizò nubhónà Yùwanì náala ábhǒ Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó màna tina ò rówu ìwu rǒ ndíńí ì alá tí bàtizò ró. Ní kǎti abádhí nǐ: «Nyǐ, ámvò tó osu-tsè! Ádhi ndi dhu nóvò fùkù ndíńí nyǐ nyotse tí yà rírà Kàgàwà bhà nàwí-tsù rò? ⁸ Nyònzì iwà nyǐ nyùgèrè nyǐ, nyǔbhà fùkù nzérenga dhu nàví rí dhu. ⁹ Ndirò, àpé nyirè nga afíkù ò, nyàti: «Àbràhamù ní abhukà!» Ma mí dhu núɔɔ kpangba fùkù, Kàgàwà ràdù kǎkàrí odu mà núgèrè ròngò Àbràhamù t'ídhubà tí. ¹⁰ Àlǒ ka kǐli wà itsu-pfò rǒ, ndíńí ka kǐ'á tí ì itsu-vé nǐ. Ní kóró itsu yà ìnzì arí ìdzi itsu-kpǒ ní'ò, núkèrě ka kǐ, kadù àwàna kàzɔ ò. ¹¹ Íma, ma mí bàtizò núbhǒ fùkù idha nǐ, ndíńí iwà nyǐ nyùgèrè nyǐ nyǔbhà fùkù nzérenga dhu navì tí. Pbétù, dzidu dǒ rírà ale náarayà bàtizò núbho rǒ fùkù Kàgàwà bhà Hǐlǎ-Alafí nǐ, ndirò kàzɔ nǐ. Ndi ale rǐ'ì ɔbi nà atdíǒ ròsè dùdu nǎ. Ma màkǎ nzá mùwà kà-pfò rǒ kàyitò mà. ¹² Kǎlǔ ònyù-ònga t'ílèta tó kanyà-tidò foná. Ndirò kà rǐ pbìndà odhó-dǒnga nátsu, ndàdù nganù-kpǒ nípfò kéléna ò rò. Kà rǐ pbìndà nganù-kpǒ-tsù níndù óngòlǐ ò, ndàdù dzéngéléna núbì ìnzì aráve ádrùngbǎ kàzɔ ò.»

Yèsù rǐ bàtizò nálǔ dhu (Mrk 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Atdíku, Yèsù níira Gàlìlayà tó pbìrì ò rò, ndìrà àhɔ Yùwanì-tí'ò, Yòròdanì tó idha-akpà-tsù, ndíńí kǎbhù tí bàtizò fíndà. ¹⁴ Ní Yùwanì núuvó ndì kà-rǒ, ndàdù àtìna kà nǐ: «Íma ní ndi, ma màmbèna bàtizò nálǔ funú, ní ádhu nyi nyádù ìrà kònzì fudú nǐ?» ¹⁵ Pbétù, Yèsù náadù ɔte àdu kà tò, ndàti: «Ìnzì úvò nyi! Ítsè kà rǐ'ì ndi dhu bhéyi. Obhó tí, kòmbí dhu àkǎ àlě rònzì kóró dhu Kàgàwà nózè ka dhu bhéyi.» Nírò ní ndi Yùwanì náadù Yèsù núɔɔ dhu ná'ù, ndàdù bàtizò nábhɔ kà tò.

¹⁶ Bàtizò ndì ndàlǔ rórò tí, Yèsù ràhɔ idha ò rò rò, òrù-akpà-tsù náangbe ndì kà tò. Ní kǎla Kàgàwà bhà Hǐlǎ-Alafí ɔrù rò rífo àmbò tó ófò ǒ ró, ndi àmbò ràdù àdi dòná. ¹⁷ Ndirò Kàgàwà-tù náadù ndìrì òrù-akpà ò rò, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, atdíǒ ma mójè, nyìkpódu nòfò dhu ònzì arí ale.»

* 2:23 2.23 Mát 21.11 * 3:3 3.3 Ísa 40.3

4

Pfòmvo rĭ Yĕsù-afí númvũ dhu
(Mrk 1.12-13; Luk 4.1-13)

¹ Wò dhu-dzidò, Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí náabhù Yĕsù ràrà rùngù ò, ndíní Pfòmvo númvú tí afína. ² Ní Yĕsù núutsi ònyù t'ónyuta-tsù ifo kumì idho tí, ìnzí ndàrà ònyù nónyù rǒ adyìbhengá màtí ndirò kùbhingá màtí. Ní àwù náadù kàlɛ atdíđ. ³ Nírò ní ndi pfòmvo níira àhɛ kà-tí, ndàdù àtìna kà nǐ: «Nyí nyapé ì'ì Kàgàwà t'Ídhùnà nyú tí, ní áví kàrí odu rùgèrè ì, 'òngò m̀gati tí.» ⁴ Ní, Yĕsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándí dhu kati:

«Ìnzí ní m̀gati kèlě ndi ìndrũ tò rǎdù ípìrǒnga nábhu,

pbétù Kàgàwà-li'ò rò àhɛ kóró ɔte ní ndi rǎdù ípìrǒnga nábhu ìndrũ tò*.»

⁵ Tdítdò, Pfòmvo náará kà nà Yèrùsàlemà, ìlǎ kigò ò, ndàdù kàbhɛ rùpò Kàgàwà bhà idza d̀-tsíró ɔrú ngari d̀, ⁶ ndàdù àtìna kànǐ: «Nyí nyapé ì'ì Kàgàwà t'Ídhùnà nyú tí, ní óbè pé nyí obvò. Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándí dhu kati:

«Kàgàwà rĭ dhu núyǎ p̀bìndà màlàyikà tò okúnɛ d̀ rò,

ndíní nyí noko tí ɔrú rò ɔtsúna-tsíró,

akye odu nóobena p̀fɔnɛ nǐ*.»

⁷ Ní Yĕsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándí dhu átò kati:

«Dhu-àkǎ nzá nyumvũ p̀b̀k̀k̀ Àdr̀ngbǎle Kàgàwà-afí*.»

⁸ Wò dhu-dzidò, Pfòmvo abhù Yĕsù rùpò ádzí p̀b̀irì-akpà d̀. Kǎdù kóró yà adzi d̀ó ádr̀dr̀ kámá tó p̀b̀irì mà, kóró òyá ònzì màná nítè kà tò. ⁹ Kǎdù àtìna Yĕsù nǐ: «Nyí nyapé nyokò ɔtdỳnɛ d̀ó ɔnzidú nyifɛ ma, ní kóró k̀r̀r̀ dhu núbhò ma mí indè.» ¹⁰ Ní Yĕsù adù àtìna kà nǐ: «Índrĩ nyí àwú, Sìtanǐ! Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándí dhu kati:

«Dhu àkǎ nyulě Àdr̀ngbǎle p̀b̀k̀k̀ Kàgàwà,

nyadù kà kèlě nífɛ atdírd.»

¹¹ Nírò ní ndi Pfòmvo náadù ndìvà, ndàrà kà-tí rò. Kàgàwà bhà màlàyíkà náadù ìwu Yĕsù-ti'ò, adù àmbe kà kàsũ nónzì d̀ó.

Yĕsù rĭ p̀b̀ìndà kasɛ nópè Gàlìlayà tó p̀b̀irì ò rò dhu
(Mrk 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹² Yĕsù níitdègu bàtizò nubhónà Yùwanì ka kósò imbi ò dhu níri, ní kǎdù àrà f̀ndá dhu nǐ Gàlìlayà tó p̀b̀irì ò. ¹³ Anyì, kǎdì nzá Nàzàretì tó kigò ǒ, pbétù kǎdù àrà àdì Gàlìlayà tó r̀r̀r̀-bidò arí'ì kigò, Kàp̀rnàwumù tí kátina ò. Kàp̀rnàwumù ní'ì Zàb̀lònà mà, Nèftalì màná tó m̀lengù ǒ kigò.

¹⁴ Kóró wò dhu náanzì ndì, ndíní Kàgàwà núunɔ p̀b̀ìndà nabì Ísayà-otù ǒ dhu náaká tí. Kǎtì:

¹⁵ «Ǫ! Zàb̀lònà bhà p̀b̀irì mà, Nèftalì bhà p̀b̀irì màná,

ádr̀ngbǎ r̀r̀r̀-bidò r̀rà ngudhà,

Yòr̀danì tó idha-akpà-adzè nǎ rò rí'ì p̀b̀irì, Gàlìlayà,

yà ìnzí ní P̀b̀yàhúdì náaróko òná p̀b̀irì!

¹⁶ Yà ìnò ǒ aróko kóró ale nála wà ádr̀ngbǎ awáwù.

Yà ɔve-sisì tó ìnò níibvú ndì dòná p̀b̀irì ǒ aróko ale d̀ngá

awáwù náwù wà*.»

¹⁷ Kàp̀rnàwumù ndì ndàrà àhɛ rò ní ndi, Yĕsù apè ndùnò Kàgàwà bhà Ídzi Màk̀r̀, ndàrà àtìna rǒ: «Nyùgèrè nyí nyùbhà f̀k̀k̀ nzérenga. Obhó tí, òr̀-akpà ǒ Àdr̀ngbǎ kamà bhà idzi-tsù níndù wà ndì.»

* 4:4 4.4 Tòr 8.3 * 4:6 4.6 Zàb 91.11-12 * 4:7 4.7 Tòr 6.16 * 4:16 4.16 Ìsa 8.23-9.1

Yèsù rǐ ifo àwèrù núnzi dhu
(Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸ Gàlilayà tó rèrù-bidǒ ndì ndúbhi rórò, Yèsù náala atdí ale bhà óyǒ inzo. Abádhí ní'ì àwèrù. Atdí-ovò ní'ì Simonì. Ngǎtsi ndì Simonì-ovò ní'ì Péterù. Ndirò kà t'ádònà-ovò ní'ì Àndèreyà. Abádhí ubhínà ìbhè nókýè rǒ imbi nǐ rèrù ò. ¹⁹ Ní Yèsù ati abádhí nǐ: «Nyìwũ owùdu ò! Ma mí nyǎgèrè, nyǒngò ìndrũ-tsù núndu róngo, ndínǐ owùdu nungu tí ale tí.» ²⁰ Ní uró rò tí, abádhí núubhà fíyó ìbhè-mbǐ, 'àdù òwu kǒwù ò.

²¹ Tdítdǒ Yèsù náandri itseta ake, ndàdù Zèbèdayò bhà óyǒ inzo náala. I inzo ní'ì Yàkòbhò mà adònà Yùwanì mànà. Abádhí ní'ì fíyó ibhú ò, àbayà Zèbèdayò mànà, fíyó ìbhè-mbǐ nóbhòlò ì í ró. Ní Yèsù adù abádhí nánzi. ²² Ní ányìrǒ rò tí, abádhí adù àbayà núbhà ibhú mànà, 'àdù òwu Yèsù-owù ò.

Yèsù rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Mákǔrù núnc, ndàdù andítále nígu dhu
(Mrk 1.9; Luk 4.44; 6.17-18)

²³ Yèsù nóongónà ùbhi kóró ngari ònǎ Gàlilayà tó pbìrì ò. Kǎránà dhu ùdhe rǒ unduta-dzà ò rò, ndàdù àrà òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà bhà idzi tó Ídzi Mákǔrù núncò rǒ ìndrũ tò. Ndirò kǎránà kóró andi-tidò nígu rǒ, ndàdù kóró otsu-tidò nígu. ²⁴ Ní kòyǐ náaká kóró Sìriyà tó pbìrì ò. Ndirò, ka kowúnà dhèdhèrò andi-tidò nǐ arándi ale númbà rǒ kà-fò'ò. I ale ní'ì yà nzére-alafí nà arí'ì òyà ale mà, símvotále mà, ndirò ngbǒya úve ale mànà. Ní Yèsù náaránà i ale nígu rǒ kóró. ²⁵ Ábhǒ ihé-yà nóowúnà iwu rǒ Gàlilayà tó pbìrì ò rò, Dèkàpolì tó pbìrì ò rò, Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, Yùdeyà tó pbìrì ò rò, ndirò Yòròdanì tó idha-akpà-adzè rò màtí, ì rùbhi kǒwù ò.

5

Yèsù rǐ Ídzi Mákǔrù núnc ihé-yà tò pbìrì dǒ rò dhu
(Mrk 3.13; Luk 6.12-13)

¹ Yèsù níitdègu ihé-yà nálǎ, ní kǔpò pbìrì dò, ndàdù àdi obvò. Ní kàbhà ábhàlǐ náadù iwu kà-tí'ò. ² Nírò ní ndì kǎdù ndòpè ndùdhe dhu abádhí tò, ndàmbe àtìnà dǒ:

Hirò nɔnziya ale
(Luk 6.20-23)

³ «Hirò nɔnziya ale ní yà nǎkù tí arí'ì ale-afí ònǎ rò ale, òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ní abádhí tó nídhunǐ!

⁴ Hirò nɔnziya ale ní, yà kòmbí aróko nyìya-dha ò ale, Kàgàwà nóopéya abádhí-afí nídhunǐ!

⁵ Hirò nɔnziya ale ní yà iyònga ò aróko ale, abádhí nóokoya yà adzi-kàmǎ tí nídhunǐ.

⁶ Hirò nɔnziya ale ní, yà obhónánga ònzi ì í dhu tó àwù nà arí'ì, àdhàdhì ònyè mà idha mànà-atdyú òho ka karí dhu bhèyi ale, Kàgàwà náadùya abádhí ózè dhu nábhù rǎkǎ abádhí tò nídhunǐ.

⁷ Hirò nɔnziya ale ní izu nábà arí òdhíya dǒ ale, Kàgàwà náabáya izu abádhí dǒ nídhunǐ.

⁸ Hirò nɔnziya ale ní afíya ònǎ rò ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ò ale,

abádhí náalaya Kàgàwà-ngbò nídhuní.

⁹ Hirò nonziya ale ní,
màrùngà ǒ arí ìndrù nábhù ròkò ale,
Kàgàwà náanziya abádhí p̀b̀ndà inzo tí nídhuní.

¹⁰ Hirò nonziya ale ní
obhónánga ònzi ì arí dhu-okú dò rò ka karávu ròyá ale,
òrù-akpà ǒ Ádrùngbà kamà bhà idzi ní'íya abádhí tó nídhuní.

¹¹ Ndirò, hirò nonziya ní nyí,
yà nyí nǐ ka karí dhu núnò,
kavu rùkú,

kadù kóró nzére dhu-tidò náwe d̀k̀k̀ okúdu dò rò rò.

¹² Ní nyilè nyí, nyádù òko dhèdhe ǒ, nyí nyabáya ádrùngbà mùkimbà nyú òrù-akpà ò nídhuní. Wò dhu bhèyi tí ní ndi ka kavù angyi ì'ì Kàgàwà bhà p̀b̀nábí rǒ.»

*Yèsù-owù núnghé arí ale ní yà adzi ǒ iko mà, awáwù mànà dhu
(Mrk 9.50; Luk 14.34-35)*

¹³ Yèsù adù àtìnà t̀d̀t̀d̀ ihé-yà nǐ: «Nyí ní iko yà adzi dǒ ale nzínzi ǒ. P̀b̀t̀t̀, iko-òvù náapé ìku, ní ka kádù kàbhù ròkyè àdhu nǐ t̀d̀t̀d̀? Kà kàsù rǐ mbà àdù ì'ì t̀d̀t̀d̀. Kà rǎdù àkǎ koyi iri, kadù àmbe ònánnga nótsi dǒ ale-pfò nǐ.

¹⁴ Nyí ní ndi awáwù yà adzi dǒ ale nzínzi ǒ. P̀b̀irì dǒ ka kòsì kigò náarí nǐ ndòru.

¹⁵ Ndirò, ka kínzì àdù tarà nóbì, kadù àtsinà ìtǎ-tsi. P̀b̀t̀t̀, ka kádù kòbì, kadù ìlinà tarà ùlì ka karí ònà ǒrú ngari ǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi kà rǎdù idzá rǐ'ì kóró ale-nyínga náwù. ¹⁶ Ní ndi dhu bhèyi tí, dhu àkǎ f̀k̀k̀ awáwù r̀ẁẁ kóró ale-nyínga, ndíní abádhí ala tí idzi kàsùku, 'àdù òrù-akpà ò arí'ì Àbakù Kàgàwà nífu.»

Yèsù rǐ dhu núdhé Ƴyátá nífù ka kí dhu dǒ dhu

¹⁷ Yèsù adù àtìnà t̀d̀t̀d̀: «Àpé nyìrè nga ma rǐrǎ Músà bhà Ƴyátá mà, p̀b̀nábí núnò dhu mànà dhu nùgolo. Ma mírǎ nzá abádhí nùgolo, p̀b̀t̀t̀, ma mírǎ ndíní ma mabhù tí ì Ƴyátá núnò dhu r̀ǹz̀ ì. ¹⁸ Ma mí obhó dhu núnò f̀k̀k̀: òko yà adzi mà òrù-akpà mànà nóko rórò, atdí andítá-nyìkpó-tútùngba mà ì Ƴyátá ǒ náawíya nǐ, r̀r̀r̀ àhù yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì dhu ò. ¹⁹ Nírò, atdí ale náape atdí akekpa Ƴyátá-ngba mà nùkò kòrì Ƴyátá nzínzi ǒ, ndàdù dhu ùdhe ngùkpà ale tò ròwù kùkò rǒ átò ndi bhèyi, ní ndi ale ní'íya ndi àk̀k̀p̀ ale òrù-akpà ǒ Ádrùngbà kamà bhà idzi ǒ. P̀b̀t̀t̀ ì Ƴyátá nífù rǐ, ndàdù dhu ùdhe ngùkpà ale tò rǐfu ka átò ndi bhèyi ale, ní ndi ale ní'íya ndi òrù-akpà ǒ Ádrùngbà kamà bhà idzi ǒ ádrùngbàle.

²⁰ Obhó tí, ma mátina nyí nǐ: nyí nyarónzina obhónánga náapé nǐ òse Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, P̀b̀f̀arísáyó mànà tó obhónánga dònǎ, ní nyí nyotsúya nǐ òrù-akpà ǒ Ádrùngbà kamà bhà idzi ò.»

Yèsù rǐ dhu núdhé ìndrù rǎkò dhu dǒ dhu

²¹ T̀d̀t̀d̀ Yèsù adù àtìnà: «Nyí nyìrì wà abhùku tò Kàgàwà Ƴyá dhu ndàti: <Dhu àkǎ nzá nyohò abvo. Abvo nòhò ale nákǎ kòt̀d̀ ànyàna.> ²² P̀b̀t̀t̀, ma mí dhu òvo f̀k̀k̀, mati: òdhinà rǒ àkò ale, nákǎ kòt̀d̀ ànyàna. Ndirò, òdhinà nàtì k̀d̀h̀m̀ tí ale, nákǎ ádròdrò anya nít̀d̀ arí ale ròt̀d̀ anya dòná. Ndirò, ndi ale r̀t̀t̀ òdhinà nǐ: <Inyi ní àrítále!> Ní ndi ale àkǎ, kobvù yà ìnzì aráve dhòdhòdhonganà k̀z̀z̀ ò.

²³ Nyi nyapé ì'ì perè nábhù nyí nyí màzàbahù dǒ rò Kàgàwà tò ró, dhu r̀d̀d̀ ìse ùnú ànyìrò rò ìnè nzére dhu r̀r̀r̀'ì nzínzìku ǒ adònu nà, ²⁴ ní dhu àkǎ nyèbhà ndi perè màzàbahù-ònzì, nyadù nyadu, nyòwù ndi nzínzìku ǒ rǐ'ì dhu nítò angyi adònu mànà. Wò dhu-dzidò ní ndi, nyi nyádù nyadu, nyirà p̀b̀k̀ perè nábhù Kàgàwà tò.

²⁵ Dhu nà nyí nyarí'ì nà nzínzìkù ǒ ɔdhìnu náapé àmbe àrà dǒ nyobhù, nyǎdù òko nyámbe òwu dǒ atdíkpá ka mànà dhùwanì ò, ní dhu àkǎ nyɔnzì obi, nyírì nyí, nyítò ndi dhu, inzá nyí nyàpè òwu ùvò anya t'ítàtá t'ále-ònzì rórò. Ìmbá kǐ'ì ndi dhu bhèyi rò, kà rǎdù nyabhù kotdì ànyǎnu, kadù nyabhù pùrùsì ròsò nyi imbi ò. ²⁶ Ma mí obhó dhu núnɔ indù: nyi nyí nǐ àdù àhù imbi ò rò inzá nyi nyùbho dùnú ka kòtdì dhu rìku kóró rórò.»

Yèsù rǐ dhu núdhě mǎnyòni dǒ dhu

(Mrk 9.43,47-48)

²⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna: «Nyí nyírì wà yà ka kuno dhu, kati: <Dhu àkǎ nzá nyɔnzì mǎnyòni.> ²⁸ Pbétù ima, ma mátina nyí nǐ: atdí kpatsìbhále náapé ngǎtsi ale-ve dò nga nánda, ndàdù kǎtdyú nóhò, ní ndi ale nónzì wà mǎnyòni ndi tsìbhále nà afína ò.

²⁹ Ní dhu náapé ì'ì, fangà tó nyìkpónu náarí nyabhǎ nyotsù nzérénga ò dhu tí, ní dhu àkǎ nyitǎ ka, nyadù itùnà nyobvù itse rùnù rò. Obhó tí, dhu àkǎ wà nyiwí atdí ngbǒnu-rǒngá-ngba, ròsè kóró ngbǒnu nóbvù ka kǐ ìnzì aráve dhòdhóhonganà kàzù ò dhu dónǎ. ³⁰ Ndirò, dhu náapé ì'ì, fangà tó ɔtsúnù náarí nyabhǎ nyotsù nzérénga ò dhu tí, ní dhu àkǎ nyòtdì ka, nyadù òbvùnà itse rùnù rò. Obhó tí, dhu àkǎ wà nyiwí atdí ngbǒnu-rǒngá-ngba, ròsè kóró ngbǒnu nóbvù ka kǐ ìnzì aráve dhòdhóhonganà kàzù ò dhu dónǎ.»

*Yèsù rǐ dhu núdhě kpatsìbhále mà rǐ 'ùbhǎ
pbìndà tsìbhále nà dhu dǒ dhu*

(Mát 19.9; Mrk 10.11-12; Luk 16.18)

³¹ Tdítdǒ Yèsù adù àtìna: «Ka kati átò: <Pbìndà tsìbhále nódhò rí ale náká ndàndí ubhátá tó bhàruwà, ndàdù àbhunà kà-fó.> ³² Pbétù ima, ma mátina nyí nǐ: <Atdí ale mà náapé pbìndà tsìbhále nódhò inzá ní mǎnyòni kònzìna dhu-okú dò rò tí, ní ndi ale nítsu wà pbìndà tsìbhále mǎnyòni ò, ndi tsìbhále mà rǎdù òwu 'ùmba ngǎtsi kpatsìbhále nà nídhuní. Ndirò, ndi òdhò ka kòdhò tsìbhále nà ì nùmbǎ ale nádù ì'ì iwà mǎnyòni nònzì átò.>»

Yèsù rǐ dhu núdhě dhu t'ótsɔta dǒ dhu

³³ Tdítdǒ Yèsù adù àtìna: «Nyí nyírì wà yà abhúku tò ka kuyá dhu, kati: <Àpé nyùtsǒ dhu títò dǒ, pbétù dhu àkǎ nyɔnzì yà Ádrùngbǎle Kàgàwà-ònzì nyí nyótsò ònzì nyí nyónzina dhu tí dhu*.> ³⁴ Pbétù, ma mátina nyí nǐ: Àpé nyùtsǒ dhu akekpá màtí. Àpé nyùtsǒ dhu òrù-akpà-ɔvò rǒ màtí, Kàgàwà náarí dóná tombi ní ndi nídhuní. ³⁵ Àpé nyùtsǒ dhu yà adzi-ɔvò rǒ màtí, Kàgàwà náarí pǎfóna ùlǐ róngá ní ndi nídhuní. Àpé nyùtsǒ dhu Yèrùsàlemà tó kigò-ɔvò rǒ màtí, ádrùngbǎ Ádrùngbǎ kamà bhà kigò ní ndi nídhuní. ³⁶ Ndirò, àpé nyùtsǒ dhu dùku-ɔvò rǒ màtí, ìnzì nyí nyádù atdí àyǐ-vé-ngba mà nábhù ròtì, ndirò ngǎtsi nǐ ròpǎfò nídhuní. ³⁷ Obhó dhu tí rǐ'ì dhu náká nyǎtì obhó dhu tí. Ndirò, ìnzì ní obhó dhu tí rǐ'ì dhu náká nyǎtì ìnzì ní obhó dhu tí. Wò dhu dǒ ka kǐsèna ngǎkpà dhu nádù ì'ì nzére ale, Pǎmvo bhà rò ìrà dhu.»

Yèsù rǐ dhu núdhě nzére dhu núbhǒ ka kǐ nzére dhu nǐ dhu dǒ dhu

(Luk 6.29-30)

³⁸ Yèsù adù àtìna tdítdǒ: «Nyí nyírì wà yà ka kuno dhu, kati: <Ale-nyìkpó ale-nyìkpó arì ǒ, ndirò ale-kù ale-kù arì ǒ*.> ³⁹ Pbétù ima, ma mátina nyí nǐ, dhu rǎká nzá nyùbho nzére dhu nzére dhu nǐ. Atdí ale náapé ngàngànù òpbi fangà dónǎ rò, ní dhu àkǎ nyugèrè ìgù dónǎ ngàngànù kà ròpbi átò. ⁴⁰ Atdí ale náapé ndòzè ndàrà nyobhù dhùwanì ò, ndíní ndakò tí rùnù sìmìsì, ní dhu àkǎ nyiwà rùnù kotì átò, nyabhù kà

* 5:33 5.33 Law 19.12; ɔzt 30.3; Tòr 23.22-24 * 5:38 5.38 Law 24.20; Tòr 19.21

tò. ⁴¹ Atdí ale náapé nyutŭ obi nŷ nyanò dóná dhu, nyarà nà atdí kilòmĕtĕrĕ tí, ní dhu àkǎ nyanò ka, nyarà nà óyŏ kilòmĕtĕrĕ tí. ⁴² Atdí ale náapé dhu ònzi funú, ní dhu àkǎ nyabhŭ ndi dhu kà tò. Ndirò, kǎpé dhu ònzi ndùwŭ funú, ní dhu àkǎ nzá nyuvò nyi ndi dhu rŏ.»

Yĕsù rĭ dhu núdhĕ òmvŭ nózè ka kí dhu dŏ dhu
(Luk 6.27-28,32-36)

⁴³ Wò dhu-dzidŏ, Yĕsù adù àtìnà: «Nyŷ nyírì wà yà ka kũno dhu átò, kati: <Dhu àkǎ nyoze òdhĩnŭ, nyadù pbùkù òmvŭ nóndrò.> ⁴⁴ Pbétù ima, ma mátina nyŷ nŷ: Dhu àkǎ nyòzè fùkù òmvŭ, nyádù òwu nyŷtsò rŏ rùkù arávu ale dŏ. ⁴⁵ Ndi dhu bhĕyi ní ndi, nyŷ nyádù òngo òrù-akpà ò arí'ì Àbakŭ Kàgàwà bhà inzo tí. Obhó tí, ka ní ndi adyifò nábhŭ arí rìkà nzére dhu ònzi arí ale mà, ídzi dhu ònzi arí ale mànà dŏ. Ndirò kǎrĭ igye nábhŭ rìkŏ obhónánnga ònzi arí ale dŏ, ìnzĭ arí kònzĭ ale mànà. ⁴⁶ Nyŷ nyapé yà nyŷ nózè ale kĕlĕ nózè, ní ádhu Kàgàwà adùya àbhunà fùkù perĕ tí? Pàratà tó pbàndómbé mà náatí obhó dhu nónzĭ átò ndi dhu bhĕyi tí? ⁴⁷ Ndirò adókŭ-tsŭ tí nyŷ nyŷ mùlĕmbĕ nóngù rò, ádhu ndi ádrùngbǎ dhu tí nyŷ nyarónzina? Ìnzá Kàgàwà ná'ù ale mà náatí obhó dhu ònzi ndi dhu bhĕyi tí átò? ⁴⁸ Ní, dhu àkǎ nyŷ'ì mbǎ afátá nà ale tí, àdhàdhì òrù-akpà ò arí'ì Àbǎkŭ Kàgàwà narí mbǎ afátá nà ale dhu bhĕyi.»

6

Yĕsù rĭ dhu núdhĕ perĕ núbho ka kádù tí dhu dŏ dhu

¹ Wò dhu-dzidŏ, Yĕsù adù àtìnà: «Nyàndà nga mbĕyi ìnzĭ nyònzĭ ídzi dhu tí rí'ì dhu ìndrŭ tò ìndrŭ-nyìkpó ŏ rò, ndínĭ ka kala tí nyŷ. Ndi dhu bhĕyi nyŷ nyapé kònzĭ, ní òrù-akpà ò arí'ì Àbakŭ Kàgàwà rĭ nzĭ àdù perĕ núbho fùkù. ² Ní, perĕ nábhŭ nyŷ nyŷ nyònzĭ ìndrŭ-dzùnà nŷ rò, dhu àkǎ nzá nyabhŭ ka ìkŭ ŏ, àdhàdhì òyoyò idàya nà ale náarĭ kònzĭ unduta-dzà ŏ rò ndirò ngudhà ŏ rò màtí dhu bhĕyi. Abádhĭ náarĭ dhu ònzi ndi dhu bhĕyi ndínĭ ka kifŭ tí ì. Ma mí obhó dhu núno fùkù: abádhĭ nábà wà fĭyó mùkimbà angyangyi. ³ Pbétù inyĭ, perĕ nábhŭ nyŷ nyŷ nyònzĭ ìndrŭ-dzùnà nŷ rò, dhu àkǎ nzá nyabhŭ ìgù tó ɔtsúnŭ rùnĭ fangà tó ɔtsúnŭ rǎbhŭna dhu. ⁴ Ndi dhu bhĕyi ní ndi, nyŷ nyabhŭ perĕ rǎdù àdi òdhŭ ò. Ndirò, Àbanŭ Kàgàwà, yà òdhŭ ò dhu nálǎ arí ale, ní rǎdù mùkimbà nábhŭ ìndù.»

Yĕsù rĭ ale nŷtsò ka kádù tí dhu núdhĕ dhu
(Luk 11.2-4)

⁵ Tdítdŏ Yĕsù adù àtìnà: «Nyŷtsò nyŷ nyŷ rò, dhu àkǎ nzá nyònzĭ nyŷ ɔyoyò idàya nà ale náarĭ 'ònzĭ dhu bhĕyi. 'ŷtsò ì í rò, abádhĭ náarĭ 'òzè 'ŷtsò ì ɔrŭ ì ìkò rórò unduta-dzà ŏ rò, ndirò otu-yàgá ŏ rò màtí, ndínĭ kóró ale náala tí ì. Ma mí obhó dhu núno fùkù, abádhĭ nábà wà fĭyó mùkimbà. ⁶ Pbétù inyĭ, nyŷtsò nyŷ nyŷ ònà kàsùmĭ ŏ, dhu àkǎ nyòtsù pbùkù kàluga ò, nyadyĭ tsùnŭ ányĭ, nyadù nyŷtsò yà ányĭ rí'ì òdhŭ ò Àbanŭ Kàgàwà rŏ. Ní, òdhŭ ò nyŷ nyónzina dhu àlǎ arí ndi Àbanŭ Kàgàwà, rǎdù perĕ nábhŭ ìndù.

⁷ Ní, nyŷtsò nyŷ nyŷ rò, dhu àkǎ nzá nyŷnò ìmbǎ tŷya nà ɔte abho, yà ìnzá Kàgàwà ná'ù ale náarónzina dhu bhĕyi. Abádhĭ náarĭ ìnga nŷrĕ, abho ì òtĕ rò nga rǎrĭ ndi Kàgàwà rǎdù ì ùnoŭna dhu nŷrĭ nŷ. ⁸ Ní, dhu àkǎ nzá nyònzĭ nyŷ abádhĭ bhĕyi. Obhó tí, Àbakŭ Kàgàwà núni wà àkǎ àkǎ fùkù dhu, ìnzá nyŷ nyàpĕ ndi dhu ònzi foná rórò màtí.

⁹ Ní, kànĭ nyŷ nyádù nyŷtsò tí dhu:

<Òrù-akpà ò arí'ì Àbakà Kàgàwǎ,

Ábhŭ ɔvònu rìlĕ ndì,

¹⁰ ábhŭ ìdzi ònyŭ nyŷ nyŷ dòkǎ ònà ìdho rǎkǎ,

ábhě nyi nyòzè dhu róngò ndònzì yà adzi dǒ, òrù-akpà ò arí ndònzì dhu bhěyi.

¹¹ Íbhò yà bìlìnganà nyi nyaríbhona ònyù indo fàkà.

¹² Ʋbà fàkà afátá fàkà,

àdhàdhì mǎ marí dhu núba ɔnzìkà dhu nùfǎ ale tò dhu bhěyi.

¹³ Ndirò àpé nyabhù pƒòmvo rùmvù afíka,

pbétù, ódò mǎ wò ndì Nzéɛ ale rǒ rò.

[Obhó tí, Idzi t'ónyuta mà, ádrùngbǎnga tó ɔbi mà, ádrùngbǎnga tó awáwù mà nà náká inyi nà tí dhòdhóhóngà nà. Àmìnà.]

¹⁴ Obhó tí, nyí nyapé dhu núba ɔnzìkú dhu nùfǎ ale tò, ní òrù-akpà ò arí'ì Àbaku Kàgàwà rǎdù dhu núba átò fùkù. ¹⁵ Pbétù, ìnzì nyí nyapé dhu núba ɔnzìkú dhu nùfǎ ale tò, ní Àbaku Kàgàwà rǐ nzí adù dhu núba átò fùkù.»

Yèsù rǐ dhu núdhě ònyù t'ónyuta-tsù nùtsì ka kádù tí dhu dǒ dhu

¹⁶ Tdítdǒ Yèsù adù àtìnà: «Ònyù t'ónyuta-tsù nyí nyùtsì rò, dhu àkǎ nzá nyòkò izàkù ǒ, ɔyɔyɔ idàya nà ale náarónzina dhu bhěyi. Abádhí náarí nyíya wòyǒ nùgèrè, ndíní kóró ale náala tí ònyù t'ónyuta-tsù ì ùtsì dhu. Ma mí obhó dhu núno fùkù: abádhí nába wà fíyó mùkìmbà angyangyi. ¹⁷ Pbétù inyi, ònyù t'ónyuta-tsù nyi nyùtsì rò, dhu-àkǎ nyu'ò nyìnɔ rǐlǎ, nyadù ndrùù róngu akye nùtri dùnɔ rǒ àyí ò, ¹⁸ akye kóró ale náalana ònyù t'ónyuta-tsù nyi nyùtsì dhu nǐ. Pbétù, Àbanɔ Kàgàwà yà òdhě ò rí'ì ányì, ní ndì àkǎ ndùni ka. Ndi dhu bhěyi ní ndì Àbanɔ Kàgàwà, yà òdhě ò nyi nyónzina dhu nálǎ arí, náadùya perè àbhù indù.»

Yèsù rǐ dhu núdhě òrù-akpà ò ka kí ongyéngá-tsù nùndù dhu dǒ dhu

(Luk 12.33-34)

¹⁹ Tdítdǒ Yèsù adù àtìnà: «Dhu àkǎ nzá nyùndu ongyéngá-tsù fùkù yà adzi dǒ. Ányì, akuku mà kéngézé mà nà náarí dhu ìnzǎ, ndirò ányì ogbotále náarí idza-tsù nùkǒ, 'adù òyá dhu númbà. ²⁰ Pbétù, dhu àkǎ nyùndu ongyéngá-tsù fùkù òrù-akpà ò, yà ìnzì akuku mà kéngézé mà nà náarí dhu ìnzǎ ì, ndirò ìnzì ogbotále náarí idza-tsù nùkǒ, 'adù òyá dhu númbà ì. ²¹ Obhó tí, pbùkù ongyéngá náarí'ì ì nga ní ndì afínɔ rǎdù ì'ì nǐ.»

Ale-nyìkpó ní ale-ngbò rǒ tarà dhu

(Luk 11.34-36)

²² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìnà: «Ale-nyìkpó ní ale-ngbò rǒ tarà. Ní, nyìkpónɔ náapé ì'ì idzi rǒ rò, ní kóró ngbòɔnɔ rǎdù ì'ì awáwù ǒ. ²³ Pbétù nyìkpónɔ náapé ì'ì andì nà, ní kóró ngbòɔnɔ rǎdù ì'ì ìnò ǒ. Nírò, afínɔ ò rí'ì awáwù náapé òngo ìnò tí, ní ndì ìnò-yà tí mbǎ àdù ì'ì ádrùngbǎ nyú?»

Kàgàwà-kàsǔ mà yà adzi dǒ ònzì-kàsǔ mà nà

(Luk 16.13)

²⁴ Yèsù adù àtìnà tdítdǒ: «Atdí ale mà rǐ nzí àdù óyǒ ádròdrǒ ale-kàsǔ nónzì atdíkpá, atdí kàsùmì ǒ. Kà rǎdù atdí ádrùngbǎle nóndrò, ndàdù ngǎtsi ádrùngbǎle nózè. Ndirò, kà rǎdù ndàpba atdí ale rǒ, ndàdù ngǎtsi ale nídzèlè. Ní ndì dhu bhěyi tí, nyí nyí nzí àdù Kàgàwà-kàsǔ nónzì atdíkpá yà adzi dǒ ònzì-kàsǔ mà nà.»

Ìnzá dhu àkǎ kitù ale-afí yà adzi ǒ dhu nǐ dhu

(Luk 12.22-31)

²⁵ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìnà tdítdǒ: «Kònzì wò dhu-okú dò rò ní ndì ma mátina nyí nǐ: dhu rǎkǎ nzá nyítù afíkù fùkù ípìrǒnga mà ngbòkù mà nà dhu nàndà dhu nǐ, nyámbe àtìnà dǒ: nyí rǎrǐ àdhu ònyù, nyí rǎrǐ àdhu òmvù, ndirò nyí rǎrǐ àdhu ùfò rùkù. Ìndrù bhà ípìrǒnga nózè tí nzá ònyù dònǎ? Ndirò, ale-ngbò nózè tí nzá mberù

dònǎ? ²⁶ Nyàndà pé orú arángili àrè: abádhí arí nzǐ inga nóbhì, ndirò abádhí arí nzǐ ònyè nógu. Abádhí arí nzǐ ònyè-tsù mà núndũ óngòlǐ ò, pbétù òrù-akpà ò arí'ì Àbaku Kàgàwà náarí abádhí nóngù. Ní nyǐ, nyǐ nyúdà tí nzá i àrè kóró? ²⁷ Ádhi pbá ale ndi nzínziku ò, wò afína ndi nditù abho dhu rádù idhòna nítrò atdí idho nǐ mǎtí yà adzi dǒ? ²⁸ Ndirò, ádhu nyǐ nyarí afíku nítù rùkú nyǐ nyúfóna dhu nǐ ní? Nyàndà pé inga ò màuwà náarí inga tí dhu: abádhí arí nzǐ kasu nónzi, ndirò abádhí arí nzǐ mberè nódyù. ²⁹ Pbétù, ma mǎtina nyǐ nǐ: kóró pbìndà ònzì-íyà ò, ádrùngbǎ kamà Sòlòmònì nyú mà, náafó nzá fíndá aya rákǎ àdhàdhì kòkò màuwà nzínzi ò, atdí màuwà tó aya nà mǎtí atdí mberè mà. ³⁰ Irí-bǐ ní indo tí rínga inga ò, kadù òbvùnà tsútsǎ tí kàzu ò dhu. Pbétù, Kàgàwà náarí abádhí òfó mbèyi nyú. Ní Kà tí nzǐ àdù nyúfó mbèyi nyú ròsè i irí-bǐ dònǎ, nyǐ, ákě a'uta nà alé? ³¹ Nírò, dhu àkǎ nzá nyítù afíku nyǎti: «Mǎ mí àdhu ònyu? Mǎ mí àdhu òmvà? Ndirò ròkǎ mǎ mí àdhu òfó?» ³² Obhó tí, inzà Kàgàwà ná'ù ale ní i afíya nítù arí, àmbe kóró kòkò dhu nómmè dǒ. Pbétù, òrù-akpà ò arí'ì Àbaku Kàgàwà núnì wà nyǐ rǎrǐ'ì kóró i dhu-atdyú nà.

³³ Ní wemberè tí, dhu àkǎ pé nyòmè òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi, fíndá obhónánga mànà. Ndirò ní ndi, Àbaku Kàgàwà rádù kóró dhu-tsí námà àma tí fùkù. ³⁴ Ndirò, dhu àkǎ nzá nyítù afíku tsútsǎnga tó dhu nǐ. Tsútsǎnga tó dhu nándà nga tsútsǎnga nà tí, ndirò indonga tó àpbè náká wà indonga nà tí.»

7

Yèsù rǐ dhu núdhě ìndrǔ-ànyǎ t'ítǎta dǒ dhu (Luk 6.37-38,41-42)

¹ Tdítdǒ Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Dhu àkǎ nzá nyítù ngùkpà ale-ànyǎ, akye Kàgàwà náadùya ànyǎku ìtdì nǐ. ² Obhó tí, Kàgàwà nítdìya ànyǎku àdhàdhì nyǐ nyarí ìndrǔ-ànyǎ nítdì dhu bhèyi. Ndirò kùdhèya dhu fùkù yà nyǐ nyarí dhu ùdhě ngùkpà ale tò ònǎ mǔgèrè ò tí. ³ Ádhu nyǐ nyǐ òdhìnu-nyìkpó ò ìtsì kǐkǒ-ngba kèlě nálǎ, inzǐ nyadù yà nyìkpónu ò rǐ'ì itsukpó-tsùdó-ngba nyú nínè nǐ? ⁴ Nyǐ nyádù àtìnà ìngbǎ dhu bhèyi òdhìnu nǐ: «Ìtsè midyi wò nyìkpónu ò rǐ'ì kǐkǒ-ngba», àzèmbè itsukpó-tsùdó-ngba nyú nóongó ì'ì nyìkpónu ò? ⁵ Nyǐ ní oyoyo idàna nà ale. Ípfó pé nyìkpónu ò rǐ'ì itsukpó-tsùdó-ngba angyi, ndirò ní ndi, nyǐ nyádù òdhìnu-nyìkpó ò rǐ'ì kǐkǒ nídyi nyǐ nyǐ tí dhu nála mbèyi.

⁶ Dhu àkǎ nzá nyǎbhu Kàgàwà tò ka kútri dhu ìtsě tò, ndirò dhu àkǎ nzá nyǎwà fùkú yòkpó àdù-ònzǐ, akye abádhí adùna kà-ònga òtsì pfóya nǐ, ndirò akye abádhí adùna 'ùgèrè 'ùka nyǐ nǐ.»

Dhu ònzi ka kǐ dhu mà, dhu òne ka kǐ dhu mà, tsǎtsù ìtdǒ ka kǐ dhu mànà (Luk 11.9-13)

⁷ Yèsù adù àtìnà tdítdǒ: «Dhu àkǎ nyònzì nyǐ nyǐ atdyúna nóho dhu, nírò ní ndi ka kádù kàbhu fùkù. Dhu àkǎ nyòmè nyǐ nyǐ atdyúna nóho dhu, nírò nǐ ndi, nyǐ nyádù kàbà. Ndirò dhu àkǎ nyítù tsǎtsù, nírò ní ndi, ka kádù kàpfò fùkù. ⁸ Dhu nònzì ale tò ní ndi ka kádù ndi dhu nábhù. Dhu nònè ale ní ndi rádù ndi dhu àbà, ndirò tsǎtsù nítdǒ ale ní ndi, ka kádù kàpfò fíndà. ⁹ Ádhi pbá ale ndi nzínziku ò rádù odu àbhu pbì ingba tò, mǔgatì kònzì fóná rò? ¹⁰ Ndirò, ádhi pbá ale ndi ìbhè pbì ingba ònzì fóná rò rádù osu àbhu kà tò? ¹¹ Nyǐ nyú, nzére ale tírò, nyǐ nyarí ídzi dhu núbhò fùkú inzo tò. Ní, òrù-akpà ò arí'ì Àbaku Kàgàwà rádù àdi ìngbǎ dhu bhèyi inzà ndi ndàbhu fóná ka kònzì ídzi dhu i dhu nònzì fóná ale tò rórò?

¹² Dhu àkǎ nyònzì ídzi dhu ngùkpà ale rò, àdhàdhì nyǐ nyòzè abádhí rònzi ka rùkú dhu bhèyi. Wòrì ní ndi Músà bhà Úyátá mà, Kàgàwà bhà pbànábí náandí dhu mànà núnno dhu.»

Yèsù rǒtɛ ndì nípǒ tsàtsù dǒ dhu
(Luk 13.24)

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna: «Dhu àkǎ nyòtsù ndì nípǒ tsàtsù ǒ. Obhó tí, yà indrǔ bhà ípìrǒnga rǎwǐ dhòdhóhóngà nà i ka kótsù òná tsàtsù rǐ'ì ádrùngbǎ nyú, ányì rárà otu ràdù ì'ì íhǔ nyú. Ndirò ndi tsàtsù ǒ rótsù, 'àdù òwu ányì ale náarádù ì'ì íbì nyú. ¹⁴ Pbéttù, dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga nába ka kí i, ka kótsù òná tsàtsù narí ndì nípǒ tsàtsù, ányì rárà otu ràdù ì'ì ákǎkpá otú-ngba nyú. Ndirò, ndi tsàtsù àlǎ rí, 'òtsù òná, 'àdù òwu ndi otu ǒ ale náarádù ì'ì ngúfe nyú.»

Itsu núnǐ ka karí kpǒna rǒ dhu
(Luk 6.43-44)

¹⁵ Tdítdǒ Yèsù adù àtìna: «Nyòdo nyǐ mběyi tìtò tó pbànábí rǒ rò. Abádhí náarítsù nzínzìkǔ ǒ tàma-ndì ì ùfǒ ròyá rórò, pbétù afíya òná rò 'àdù ì'ì òrǒrù tsamangèrě nyú. ¹⁶ Nyǐ nyádù abádhí núnì fǐyó nzére mǎtsɔ rǒ. Vǐnyò-kpǒ nópè ka tí àdù òpè okpèna nà itsu dǒ? Ndirò mùtini-kpǒ nópè ka tí àdù òpè ilé dǒ? ¹⁷ Kóró ídzi itsu-tidò náaródhina ní ídzi itsu-kpǒ. Pbéttù nzére itsu-tidò náaródhina ní nzére itsu-kpǒ. ¹⁸ Ídzi itsu-tidò rǐ nzǐ àdù nzére itsu-kpǒ nódhì, ndirò nzére itsu-tidò rǐ nzǐ àdù ídzi itsu-kpǒ nódhì. ¹⁹ Kóró itsu, yà ìnzǐ arí ídzi itsu-kpǒ nódhì, nukérě ka karí kawà kàzɔ ò. ²⁰ Ní ndi dhu bhěyi tí, nyǐ nyádù tìtò tó pbànábí núnì fǐyó nzére mǎtsɔ rǒ.»

Ɔrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ò otsúya ale
(Luk 13.25-27)

²¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna: «Ìnzǐ ní kóró ale, yà mìtdè arí 'àmbe àtìna dǒ: Ádrùngbǎle, Ádrùngbǎlé, ì Ɔrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ò otsúya, pbétù ányì otsúya ale ní kǎkǎ Ɔrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà ózè dhu nónzi arí ale kèlě. ²² Ndi nínganí, ábhǒ ale nóowuya àtìna rǒ ma nǐ: <Ádrùngbǎle, Ádrùngbǎlé! Tí obhó mǎ ndi Kàgàwà bhà Ídzi Mákǔrù mǎ mǎno indrǔ tò ɔvònu rǒ? Tí obhó mǎ ndi nzére-alafí mǎ mipfo indrǔ ò rò ɔvònu rǒ? Ndirò tí obhó mǎ ndi mǎ manzì ábhǒ wǐwǐ nyú ɔvònu rǒ?> ²³ Nírò ní ndi ma maraya dhu òvò rǒ kpangba abádhí tó mati: <Ìnzǎ ma múnì nyǐ akekpa mǎtí, nyìndrǐ nyǐ itse tidú rò, nyǐ nzérenga ònzi arí ale tírò.>»

Ɔyǒ idza-tidò tó mbólí
(Luk 6.47-49)

²⁴ Kùtsa ndì ndí dóná rò nǐ, Yèsù adù àtìna: «Yà ma múnò dhu níri rí, ndàdù ònzìnà ale, ní rǐ ndìlǐ nyǐkpóna ótdyù ale, yà bhalabhala dǒ pbìndà idza narù bhěyi. ²⁵ Igye níikó, idha rùtǔ nǐ. Ní igye-dha náakpà ndi idza-pfò, awe ràdù òpili ɔbi nyú nà ndi idza rǒ. Pbéttù, ndi idza náadù nzá ndàdrù, bhalabhala dǒ ka karù kà-pfò nídhunǐ. ²⁶ Pbéttù, yà ma múnò dhu níri rí ìnzǐ ndàdù ònzìnà ale, ní rǐ ndìlǐ nyǐkpóna ǒ ìwǐ nà ale, yà ɔɔokpó dǒ pbìndà idza nasì bhěyi. ²⁷ Igye níikó, idha rùtǔ nǐ. Ní igye-dha náakpà ndi idza-pfò, awe ràdù òpili ɔbi nyú nà ndi idza rǒ. Ní ndi idza náadrù ndì drùu!»

Idhɔ rǐ indrǔ núkǒ Yèsù núdhe dhu tí fǐyò dhu dǒ dhu
(Mrk 1.22; Luk 4.32)

²⁸ Yèsù níitdègu ihé-yà tó ndì ndùbhi ùdhenà rǒ, dhu t'údheta nító, ní idhɔ núkɔ ì ihé-yà kà rǐ dhu núdhe fǐyò tí dhu dǒ. ²⁹ Obhó tí, kàbhà dhu t'údheta ní'ì mbǎ àdhàdhì Músà bhà Ɔyátá tó málímó tó dhu t'údheta bhěyi, ndirò kǎránà dhu núdhe rǒ ádrùngbǎnga tó ɔbi nyú nà.

8

Yèsù rǐ kíkí nà atdí ale nígǔ dhu
(Mrk 1.40-45; Luk 5.12-16)

¹ Yèsù níitdègu àwǔ pbirì dò rò, ní ihé-yà adù òwu kǒwù ǒ. ² Nírò ní ndi kíkí nà atdí ale níitò ndì, ndìtsì ndòkò ɔtdyùna dǒ Yèsù-ònzǐ, ndàdù àtìna kà nǐ: «Ádrùngbǎlé, nyi nyòzè ka nǐ, dhu òfò nga nyigǔ ma.» ³ Ní Yèsù agba ɔtsúna ndàpbalǎ kà-ngbò, ndàdù àtìna kà nǐ: «Ɔwà ma mòzè wò nyi nyùnò dhu. Ní ógù!» Ní ànyì rǒ rò tí, wòrí ale-rǒ kíkí náadù ògù. ⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù àdù àtìna kà nǐ: «Ɔri dhu mbèyi! Àpé nyùnò wò dhu atdí ale tò màtí. Pbéù, àrà nyitè nyi nyìli nyi tí dhu pbàkùhání tò. Ndirò, nyádù nyabhù yà Músà bhà Ɔyátá núuno perè Kàgàwà tò, ndinǐ iwà nyi nyògù dhu navi tí kóró ale tò.»

Yèsù rǐ pbànowí dǒ ádrùngbǎle bhà kasutále nígǔ dhu
(Luk 7.1-10; Yùw 4.46-54)

⁵ Kàpèrnawumù tò kigò ǒ Yèsù rǒtsù òná kàsùmì ǒ, Pbarómá tó pbirì ǒ, atdí miyà pbànowí dǒ atdí ádrùngbǎle níira Yèsù-tí'ò. Kǎdù ndìtsò kà-rǒ, ndònzì mùdzùnà foná, ⁶ ndàtì: «Ádrùngbǎlé, pbàkà kasutále rǐ'ì ara dǒ ndì ndàyi idzá ró. Kà-ngbò núve wà, ní kà rǎndi atdí dǒ nyú.» ⁷ Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Àrà ma mǎrà pbùkù, madù kigù.» ⁸ Pbéù, wò pbànowí tó ádrùngbǎle náadù dhu àdu Yèsù tò, ndàtì: «Ádrùngbǎlé, dhu-àkǎ nzá nyarà àhù pbàkà, inzà ma mìli ma nyi nyádù òtsù pbì idza ale bhèyi nídhunì. Pbéù, òrì atdí dhù-ngba kèlè, ní pbàkà kasutále rǎdù ògù atdí dǒ. ⁹ Ɔma nyú, yà ma mí'ì iró rò, ma mí'ì inè dùdu-tsíró ádròdrǒ ale nà, ndirò ma mí'ì inè ma marúvina pbànowí nà. Ma mapé àtina atdí mùnowì nǐ: «Àrà ndǎlù!», ní kà rǎdù àrà ànyì. Ma mapé àtina ngǎtsi mùnowì nǐ: «Ɔrà àzú!» Ní ka rǎdù irà. Ndirò ma mapé àtina pbàkà kasutále nǐ: «Ɔnzi yà dhu!» Ní kà rǎdù ndi dhu ònzì.»

¹⁰ Ní wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle núno dhu ndì ndirò rò, idho núuko Yèsù atdí dǒ. Ní kǎdù àtìna owùna ǒ rúbhi iwu rǒ ale nǐ: «Ma mí obhó dhu núno fùkù. Inzá ma mapé yà dhu bhèyi a'uta-tidò nà ale nálǎ atdí màtí Pbaìsráyélí tò pbirì ǒ. ¹¹ Ní ma mátina k pangba nyǐ nǐ, ábhǒ ale nyú níiwúya adyifò náarí ndìto inǎ rò màtí ndirò adyifò náarótsù inǎ rò màtí, àdù dhu ònyè atdíkpá Àbràhamù mà, Ìsakà mà, Yàkòbhò mà, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ. ¹² Pbéù, wò ndì òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ǒ àkànà 'òkò ale nyú ní ka kipfoya, kawà iri inò ò. Ànyì ní'iya ɔdzi mà, ale-kù t'átrita mà.»

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù àdù àtìna wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle nǐ: «Àrà pbùkù! Wò nyi nyà'ù ndònzì rǎdù dhu tí dhu, náká ndònzì ndì indù.» Ní wò dhu Yèsù núno òná kàsùmì ǒ tí, wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle bhà kasutále náadù ògù dòtsí.

Yèsù rǐ ábhǒ ale nígǔ fǐyó andi ǒ rò dhu
(Mrk 1.29-34; Luk 4.38-41)

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù arà Péterù bhà. Ní idza ndì ndòtsù rò, kǎtù Péterù bhà aguna-àyi ara dǒ àyi ró, atdí dǒ andi àbhù kàzu rùtò ndì òna nǎ nídhunì. ¹⁵ Ní Yèsù apbalá kǒtsú-ngbò, kà rǎdù ògù atdí dǒ. Ní kǎdù ndìvà, ndàdù ndòpè ndòbhòlò ònyè Yèsù tò.

¹⁶ Pbitsòngánǎ, ka kumba ábhǒ ale yà nzére-alafí nà arí'ì òyà, kiwù nà Yèsù-tí'ò. Ní Yèsù náarànà nzére-alafí nípfo rǒ abádhí ò rò ɔtèna nǐ tí, ndàdù andi nà ale nígù kóró. ¹⁷ Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà Kàgàwà bhà nabì Ìsayà núuno dhu náaká. Kǎtì: «Kítdu àlè tó ivívinga, ndàdù àlè rǒ andi tó itùnga nánò*.»

* 8:17 8.17 Ìsa 53.4

*Yěsù-owù nòzè 'àngu ale
(Luk 9.57-62)*

¹⁸ Yěsù níitdègu ihé-yà nálǎ ngbǒna nàkpòrò ró, ní kǎdù àtìna p̀b̀indà ábhàlǐ nǐ: «Kàda r̀er̀ù-adzè.» ¹⁹ Nírò ní ndi Músà bhà Ƴyátá tó atdí màlimò náandri Yěsù-tí'ò, ndàdù àtìna kà nǐ: «Màlimò, ma m̀óngo ùbhi owùnù ǒ kóró ngari ǒ nyi nyúbhi ì nanǎ.» ²⁰ Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ayíwě mà náarí inè bhǔya nà, ndirò yà ɔr̀ú arángili àrè mà náarí'ì inè idzàya nà. P̀b̀étù, Ìndr̀ù t'íd̀hùnà r̀í ndòkò, ndìli d̀ona obvò r̀óngà mà náarí'ì mbǎ.» ²¹ Ndirò, kàbhà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdí ale náati kà nǐ: «Ádr̀ungbǎlé, ítse mara m̀otdù pé àbadu angyi.» ²² Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Írà owù-du ǒ, ùbhà k̀òkò abvo r̀ùtdù f̀iyó abvo.»

*Yěsù r̀í àp̀upú nábhǔ ridè dhu
(Mrk 4.35-41; Luk 8.22-25)*

²³ Yěsù níitdègu ùpo ibhú ò, ní kàbhà ábhàlǐ náadù ùpo átò k̀owù ǒ. ²⁴ Ní k̀ombóbí tí, ádr̀ungbǎ àp̀upú náapè ndòpìli atdí d̀ò r̀er̀ù d̀ò, mùkurà ràdù 'òpè 'àwà ì ibhú ò. P̀b̀étù, Yěsù náadù ì'ì òdhò ndi ndòdhò ró. ²⁵ Ní kàbhà ábhàlǐ náandri kà-tí'ò, 'ìnga ka idho ò r̀ò, 'àti: «Ádr̀ungbǎlé, ígù àlě! Kànǐ àlě k̀úve!» ²⁶ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ádhu nyi nyi ɔdo ònzi nǐ? Nyi ní ákě a'uta nà ale!» Nírò ní ndi Yěsù adù ndivà ndidè, ndàdù òte ɔr̀ú t̀una nyú nà awe mà, r̀er̀ù ǒ idha mà nà nǐ, ìnga ràdù inè bhìi. ²⁷ Idho ǹukò ábhàlǐ atdí d̀ò, ràdù 'òpè 'òtè nzínzi yà ǒ 'àmbe àtìna d̀ò: «Íngbǎgà ale-tidò yà, awe mà, r̀er̀ù ǒ idha mà nà dhu náarí tsuná dhu níri?»

*Yěsù r̀í nzére-alafí nà arí'ì òyà óyó ale nígù dhu
(Mrk 5.1-20; Luk 6.26-39)*

²⁸ Wò dhu-dzidò, Yěsù níitdègu àrà àhu r̀er̀ù-adzè, P̀b̀agèrasì tó p̀birì ò, ní óyó ale yà nzére-alafí nà arí'ì òyà, núuvò yà ìndr̀ù ùtdù ka karí ònà ngari ò r̀ò, 'iwù Yěsù-tí'ò. Í ale ní'ì atdí d̀ò arí ɔr̀ù ale, ìnzí atdí ale mà ràdù àrà ndòzè r̀ò ndèdà ndi ngari ònǎ. ²⁹ Ní abádhí adù òkù, 'àti Yěsù nǐ: «Ádhu nyi nyòzè mà nà Kàgàwà t'íd̀hùnǎ? Nyi nyirà tí irò ndinǐ nyavù tí r̀òkà angyangyi, àdǐ ndi avuta-idhò nádi r̀órò?» ³⁰ Wò ndi kàsùmì ǒ, àdù tó ádr̀ungbǎ màhò ní'ì itseta abádhí tí r̀ò, ànyù ì ànyu ró. ³¹ Ní k̀òkò ale ò r̀í'ì nzére-alafí nítsò ì Yěsù r̀ò, 'àti: «Nyi nyapè nyoze nyipfo mà k̀àkà ale ò r̀ò, ní óvì mà m̀owù òtsù ndǎkà àdù tó màhò ò.» ³² Ní Yěsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyòwu ànyì.» Ní nzére-alafí núuvò k̀òkò óyó ale ò r̀ò, 'àdù òwu òtsù k̀òkò àdù ò. Ànyirò r̀ò tí, k̀òrì àdù tó màhò náadr̀ú p̀birì ɔngò r̀ò r̀ò, ì r̀ap̀bà ì r̀er̀ù ò, 'àdù ùve ànyì. ³³ Ndirò, ì àdù ǹundà r̀ò r̀úbhi ale náatsè ɔyi nà kigò ò. Ànyì abádhí náawe wò ì ǹonzì dhu tó màk̀urè, k̀òkò nzére-alafí nà óyó ale-r̀ò ndi ǹonzì dhu mà nà kóró. ³⁴ Ní kigò ǒ ale níwà ì kóró, ì r̀iwù Yěsù-tí'ò. Ní Yěsù ì àla r̀ò, abádhí náadù Yěsù ǹonzì r̀ivà ndi ndàrà f̀iyó p̀birì ǒ r̀ò.

9

*Yěsù r̀í ngbǒna ùve ale nígù dhu
(Mrk 2.1-12; Luk 5.17-26)*

¹ Yěsù níitdègu ùpo ibhú ò, ní k̀àdà r̀er̀ù-adzè, ndàdù àrà f̀iyó kigò nyú ò. ² Ní ànyì kàrà àhu r̀ò, ka kiwù ngbǒna ùve atdí ale nà kà-tí'ò ótdù d̀ò ka kànò r̀órò. Ní abádhí tó a'uta ndi ndàla r̀ò, Yěsù náati wò ngbǒna ùve ale nǐ: «Ótù afínù p̀b̀anngbá! P̀b̀ukù nzérenga ǹubà wà ndi!» ³ Nírò ní ndi ànyirò ì'ì Músà bhà Ƴyátá tó ngúfe màlimó náatè nzínziya ǒ, 'àti: «Wòrì ale r̀í dhu ǹunò nzére nyú Kàgàwà nǐ!» ⁴ Yěsù níitdègu abádhí tó irèta ǹunǐ, ní k̀iwù dhu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyi nyi'ì k̀òrì nzére irèta nà afíkù ò ní? ⁵ Ísò r̀ó'ò dhu ní ìngbǎgà? Tí kati: «P̀b̀ukù nzérenga ǹubà wà ndi», ndirò, tí

kati: «Ívà nyi nyubhi?» ⁶ Ma mòzè nyǎni dhu, inè Ìndrǔ t'ídhùnà rǎr'í ádrùngbǎnga tó obi nà ndùbà ìndrǔ bhà nzérénga yàrí adzi dǒ.» Ní Yèsù adù àtìna wò ngbǒna úve ale nǐ: «Ívà nyi, nyitdù pbùkù ótdù, nyadù àrà pbùkù.» ⁷ Ní wò ale adù ndìvǎ ndidè, ndàdù àrà pbìndà. ⁸ Ní wòrí dhu ì àla rò, odo nùsí uró ì'ì ihé-yà ò. Ní abádhí adù Kàgàwà nífu wò dhu bhèyi ádrùngbǎnga tó obi kǐbhò ìndrǔ tò nídhunǐ.

*Yèsù rǐ Màtayò nánzi dhu
(Mrk 2.13-17; Luk 5.27-32)*

⁹ Yèsù níitdègu ndìvǎ wò ndì ndì'ì rórò, ní ùda ndì ndúda rórò, kǎla Màtayò tí kátina atdí ale pàratà nífǒ ka karí òná idza ǒ àdi ró. Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Írà owùdu ǒ.» Ní Màtayò adù ndìvǎ ànyìrǒ rò tí, ndàrà kǒwù ǒ.

¹⁰ Wò dhu lutìná, Yèsù adù àrà dhu ònyè Màtayò bhà idza. Ní Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà rǐ ònyè ònyu ànyì-dzá rò, ábhǒ ngǔkpà ale níwú dhu ònyè atdíkpá abádhí mànà. Í ale ní'ì pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mà, nzére fíyó mùtso nà ngǔkpà ale mànà. ¹¹ Ní Pbàfàrisáyó níitdègu wò dhu nálǎ, ní abádhí náadù dhu ivu Yèsù bhà ábhàlǐ-tsǔ 'àti: «Ádhu fùkú màlimò rǐ dhu ònyu pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mànà, ndirò nzére fíyó mùtso nà ale mànà nǐ?» ¹² Ní wò dhu ndì ndìrì rò, Yèsù adù dhu òvò kpangba abádhí tò ndàti: «Ìmbǎ rǐ'ì andi nà ale náarí nzǐ mǔngangà-atdyú nóho, pbétù andi nà rǐ'ì ale kèlě ní ndi mǔngangà-atdyú nóho arí. ¹³ Nyòwu nyòme pé Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kandí dhu-tì. Ndi andítá rǎtina: «Ma mòzè dhu ní ìndrǔ dǒ ka kí izu àbà dhu, ìnzǐ ní ìzǎ tó perè nùbhǒ ka kí idù dhu* .» Obhó tí, ma mírà nzà obhónángatále ale núnzi, pbétù mà mírà nzéréngatále núnzi.»

*Yèsù bhà irèta ònyè t'ónyuta-tsù nùtsi ka kí dhu dǒ
(Mrk 2.18-22; Luk 5.33-39)*

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ábhàlǐ níwú Yèsù-tí'ò, 'adù dhu ivu kà-tsǔ 'àti: «Ádhu mà'í, Pbàfàrisáyó mànà, mà marí ònyè t'ónyuta-tsù nùtsi bìlìnganà, ìnzǐ pbùkù ábhàlǐ ràdù kùtsi átò nǐ?» ¹⁵ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyǐ nyirè tí inga, àdhìngbǎ ka kùndà nǐ mǔhendù ò iwù ale rǎràdù òko izùya ǒ, àzembè inè akpa-tsi rǐ'ì nzínziya ǒ rórò? Ìnzǐ akekpa màtí. Pbétù, atdí idho ní'íya inè, yà akpa-tsi nódyi ka kí òná kowù nà abádhí-nzínzi ǒ rò. Ndi idho-ǒnga ní ndi abádhí adùya ònyè t'ónyuta-tsù nùtsi nǐ.

¹⁶ Ìnzǐ atdí ale mà ràdù ngoyì-owútá tó kèlèmù nǎpba mberù-ayí ǒ. Ndi dhu bhèyi kùpbǎ ka rò, ndi kèlèmù ràdù ndi mberù-ayí-ǒnga ùdha rǔfà ndì, ndi ufàta-bhu ràdù àhu ádrùngbǎ nyú. ¹⁷ Ndirò, ìnzǐ ka kádù ònyè-owútá nùdho kàmudzè-ayí ò. Ndi dhu bhèyi ka kùdho ka rò, ndi ònyè-owútá ràdù ivù kàmudzè-ayí ò, ràdù ndi kàmudzè-ayí nùfà, ònyè ràdù ndùfù obvò. Ní dhu àkǎ kùdho ònyè-owútá kàmudzè-owútá ò, ìnzǐ ndi kàmudzè adù tí ndùfà, ònyè ràdù ndùfù obvò.»

*Yèsù rǐ atdí tsìbhále nígǔ ndàdù atdí tsìbhìngba níkye dhu
(Mrk 5.21-43; Luk 8.40-56)*

¹⁸ Yèsù rǐ dhu nóvo Yùwanì bhà ábhàlǐ tò òná kàsùmì ǒ, Pbàyàhúdì nzínzi ǒ atdí ádrùngbǎle níira àhu Yèsù-tí, ndìtsi ndòkò kònzǐ, ndàdù àtìna kà nǐ: «Màlimò, mà mùbhà ivádù-ngba kòmbí tí afina ìtdě ró. Ní ma mòzè nyirà, ndínǐ nyìli tí otsúnu kà-dǒ, kà ràdù ìkye.» ¹⁹ Ní Yèsù adù ndìvǎ, 'adù owu atdíkpá pbìndà ábhàlǐ mànà wò ádrùngbǎle-owù ǒ.

²⁰ Ní, otu ǒ abádhí rǒwu rórò, atdí tsìbhále náandri olùnǎ rò Yèsù-tí'ò, ndàpbàlǎ kà-rǒ mùdzarù bidò-ngbò. Ndi tsìbhále ní'ì yà vèbhále tó ogóbhà tó azu náarírà róná, rǎrà àhu atdí kumì dóná óyǒ nà ato tí. ²¹ Obhó tí, ka ní'ì afina ò rírà òte rǒ, ndàmbe

* 9:13 9.13 ǒse 6.6

àtìna dǒ: «Kà-rǒ mǎdzarù-ngbò kèlě ma mapbálána gukyè, ní ma mógu ògu.» ²² Ní Yèsù agéré ndì, ndàndà olunga, ndàla wò tsibhále, ndàdù dhu òvò kpanjangba fìndà ndàti: «Ótù afínu pbà nǐ tsibhíngbá! Pbùkù a'uta nígu wà nyi.» Ní ànyìrǒ rò tí, wò tsibhále náadù ògu atdíǒ.

²³ Yèsù níitdègu àrà àhu wò Pbàyàhúdì tó ádràngbǎle bhà, ní kǎtù rùgě ùmi rí ale mà* ihé-yà mǎnà atdíǒ tsiya náva ì ànyì-dzá ró. ²⁴ Ní kǎti: «Nyùvò àwú-dza rò! Wò tsibhíngba nòvè nzá, pbétù kàyi àyì tí!» Ní kòrí ale náadù kà rǎnɔna dhu gàyà nónzì ònzì tí.

²⁵ Ní kòrí ale ndì ndàbhù rùvò idza rò rò, Yèsù atsù, ndàlǎ tsibhíngba ɔtsúna rǒ, kà ràdù ìkye. ²⁶ Yèsù ònzì dhu-òyì náadù ndùgà kóró wò ndì pbìrì ǒ.

Yèsù rǐ óyǒ ndùmùndúmú-nyìkpó nǎngbě dhu (Màt 20.29-34)

²⁷ Ƴró rò Yèsù ìvǎ ndì rò, óyǒ ndùmùndúmú adù òko, 'àmbe òwu dǒ kǒwù ǒ. Abádhí owúnà ùkù rǒ 'àmbe àtìna dǒ: «Ábà izu dòká, Dàwudì t'Ídhùnǎ!» ²⁸ Ní idza Yèsù àrà àhu rò, kòrí ndùmùndúmú náandrì Yèsù ì. Ní Yèsù ivú dhu abádhí-tsù, ndàti: «Nyǐ nyà'ù tí wà dhu ùngbě ma rǎràdù nyìkpóku nǎngbe?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Ádràngbǎlé, iwà mǎ mà'ù.» ²⁹ Ní Yèsù adù ɔtsúna núli abádhí-nyìkpó dǒ, ndàdù àtìna: «Dhu àkǎ ndì dhu rónzì ndì fùkù yà nyǐ nyà'ù ka dhu bhěyi!» ³⁰ Ní abádhí-nyìkpó náadù 'ùngbe ànyìrǒ rò tí. Yèsù náadù dhu ùya ɔbi nyú nà abádhí tò, ndàti: «Nyǐrì yà ma múnɔna dhu mběyi! Atdí ale mà náká nzá ndùni wò rùkù ndì nònzì dhul!» ³¹ Pbétù, abádhí níitdègu 'ìvǎ, 'òwù Yèsù-tí rò, ní abádhí adù 'òpè 'òwù yà Yèsù ònzì ròyá dhu náwe rǒ kóró ndì pbìrì ǒ ale tò.

Yèsù rǐ atdí ìnzǐ arí ɔte ale nígu dhu (Màt 12.22-24; Luk 11.14-15)

³² Abádhí rùvò, àmbe òwu dǒ òná kàsùmì ǒ, ka kiwú atdí ale, yà ònà rǐ'ì nzére-alafí nùtsì tsùna, ìnzǐ ròngò ɔte nà Yèsù-tí'ò. ³³ Ní Yèsù níitdègu nzére-alafí nípfǒ wò ale ò rò, ní ndì ale náadù ndòpè ndòtè ànyìrǒ rò tí. Ní idho núuko ànyìrǒ ì'ì ihé-yà atdíǒ, ràdù àmbe àtìna dǒ: «Ìnzá mǎ màpè yà dhu bhěyi dhu-tidò nálǎ atdíku màtí Pbàisràyéli tó pbìrì ǒ.» ³⁴ Pbétù, Pbàfàrisáyó náadù àtìna: «Sìtanì, nzére-alafí ǒ ádràngbǎle ní ndì arí ádràngbǎnga tó ɔbi nábhù kà tò, kà ràmbe nzére-alafí nódì dǒ nǐ.»

Yèsù rǐ ìzu àbà ihé-yà dǒ dhu

³⁵ Yèsù núubhì kigò ònǎ, ndìrò pbanga ònǎ màtí kóró. Kǎránà dhu núdhe rǒ Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ǒ rò. Ndirò kǎránà òrù-akpà ǒ Ádràngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Màkùrù núnò rǒ ìndrù tò, ndàdù àrà kóró andi nígu rǒ, ndàdù ale-ngbò tó kóró ivívinga nígu.

³⁶ Ní Yèsù níitdègu ihé-yà núli ì tí dhu nálǎ, ní izu uka ka atdíǒ, abádhí níngyě ì, 'adù ìfàlà, ìmbǎ ùndana rí ale rǐ'ì tàrà bhěyi nídhunǐ. ³⁷ Nírò ní ndì kǎdù àtìna pbìndà ábhǎlǐ nǐ: «Ònyè nǒ'ò wà, pbétù ndì ònyè-tsù núndù rí ale rǐ ì ngúfe. ³⁸ Ní kǐtsò ale inga-àbadhi rǒ ndínǐ kasatále-bvu nitró tí ònyè-tsù t'únduta tò.»

10

Yèsù bhà atdí kumì dòná óyǒ nà uvitatále-òvò (Mrk 3.13-19; Luk 6.12-26)

* **9:23** 9.23 Pbàyàhúdì-bvù, ka kongónà rùgě ùmi arí ale mà, mběyi aródzi vèbhále mǎnà nòsò òso tí ɔdzi tò ìndrù òvè ró.

¹ Wò dhu-dzidõ, Yèsù náanzi pbìndà atdí kumì dòná óyõ nà ábhàlì, ndàdù nzére-alafí nípfò abádhí rádù nì ìndrù ò rò, 'àdù kóró andi-tidò nígu nì kóró ivívinga mànà ádrùngbànga tó obi nábhù fíyò. ² Yàrí ní ndi i atdí kumì dòná óyõ nà uvitatále-ovò. Wemberè tí ní Simonì, Péterù tí kátina mà, adònà Àndèreyà mànà. Abádhí dzidõ ní Zèbèdayò bhà óyõ inzo, Yàkòbhò mà, adònà Yùwanì mànà, ³ Filipò mà, Bàrtòlòmàyò mànà, ndirò Tùmasì mà, Màtayò mànà. Angyi ndi Màtayò nì'ì pàratà t'úfótá tó ndombè. Ngǔkpà uvitatále ní Yàkòbhò, Àlùfayò t'ídhùnà mà, Tàdayò mànà. ⁴ Ndirò Simonì, yà atdíidõ ndi nuyénà fíyó pbìrì dõ ale mà, Yudhà Ìskàriyotà, yà Yèsù nípfò ndàbhù òmvù-fó mànà.

*Yèsù rì pbìndà atdí kumì dòná óyõ nà uvitatále núvì dhu
(Mrk 6.7-13; Luk 9.1-60)*

⁵ Yèsù núvì kòkò atdí kumì dòná óyõ uvitatále, ndàdù dhu ùya fíyò ndàti: «Àpé nyòwu ìnzì ní Pbàyàhúdì tó pbìrì ò, ndirò àpé nyòtsù Sàmàriyà tó pbìrì ò atdí kigò ò màtí. ⁶ Pbétù, nyòwu Ìsràyeli tó pbìrì ò bhà, yà ùwùwì tàrà bhèyi ì nùli bvù. ⁷ Anyì nyì nyówu rò, nyì nyàkà nyùnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù ìndrù tò, nyòwù àtìnà rò: <Orù-akpà ò Ádrùngbà kamà bhà idzi-tsù níndù wà ndi.> ⁸ Nyì nyàkà nyòwù anditále nígu rò, ndirò nyì nyàkà nyòwù ùvùve ale níkye rò. Nyì nyàkà nyòwù kíkítále nígu rò, ndirò nyì nyàkà nyòwù nzére-alafí nípfò rò ìndrù ò rò. Nyì nyàbà kòkò dhu nónzi nyì nyì nì obi tíròrò, ní nyì nyàkà nyòwù i dhu nónzi rò tíròrò. ⁹ Àpé nyùgu orò mà, fùrangà mànà nyùfò ngbòkù ò. ¹⁰ Àpé nyùgu bhòlò abhi tò, ndirò àpé nyùfò mberù oyóyó rùkù. Ndirò, àpé nyùgu kàyitò mà, mùgò mànà. Obhó tí, kasù ònzi rí ale nákà ndàbà ndi ndónyuna dhu pbìndà kasù ò rò.

¹¹ Ìngbà tí ìli ndi kigò mà, ndirò ìngbà tí ìli ndi pbanga ò màtí nyì nyòwu ùvò rò, nyì nyowuna nyàkò rádù ale-tidò nómè rò. Ndi ale àkò nyì rò, nyì nyowuna òko rò kàbhà idzá ràrà àhù anyì rò rò nyì nyúvò, nyòwù dhu ò. ¹² Atdí ale bhà idza nyì nyòtsù rò, nyì nyowuna anyì-dzá-bhà nátsè rò, nyàti: <Kàgàwà àkà ndàso nyì.> ¹³ Anyì-dzá-bhà nákò nyì mbèyi rò, Kàgàwà arana abádhí àso rò. Pbétù, ìnzà abádhí àkò nyì mbèyi rò, Kàgàwà arana nzi abádhí náso rò. ¹⁴ Atdí idza ò ale, ndirò atdí kigò ò ale mà nóowuna gukyè 'ùvo rò ìnzì 'àkò nyì, ndirò ìnzì 'ìrì nyì nyúnona dhu, ní nyì nyowuna òwu rò anyìrò rò, nyàdù pfòkù-tsítsírò àhù nó'ò anyìrò. ¹⁵ Ma mí obhó dhu núnò fùkù, Kàgàwà rì ìndrù-ànyà nítdì nínganí, i kigò ò ale dõ ka kitdiya dhu ròsè yà Sòdomò mà Gòmòrà mànà tó kigò ò bhà dõ ka kítìna dhu dòná.»

*Yèsù ròte ìndrù rò ka kavùya, rádù àpbè àbà dhu dõ dhu
(Mrk 13.9-13; Luk 21.12-17)*

¹⁶ Wò dhu-dzidõ, Yèsù adù àtìnà pbìndà uvitatále nì: «Kòní ma mùvì nyì tàrà bhèyi atdíidõ aròrù tsamangèrè nzínzi ò. Nì nyàbhù nyìkpókù ròtdyù osu-nyìkpò ótdyù dhu bhèyi, nyàdù òko yorowà ò àmbò bhèyi. ¹⁷ Dhu àkà nyòdò nyì mbèyi! Ìndrù nóowuya nyìpfò rò, 'àdù nyàbhù kitdì ànyàkù. Ndirò abádhí nóowuya nyùvì rò asé nì unduta-dzá ò rò. ¹⁸ Ìndrù nóowuya òwu rò nyì nà ìwalì-ònzì, ndirò ádròdrò kámá mànà dhu-ònzì okúdu dò rò, ndínì nyì nyì'ì tí pbàkà ngàmbì tí abádhí-ònzì, ndirò ngǔkpà ale, yà ìnzì ní Pbàyàhúdì-ònzì màtí. ¹⁹ Nyì nà ka kòwù ùvò ànyàkù nítdì ka kí i rò, àpé nyòwuya afìkù nítu rò nyì nyúnona dhu nì, ndirò nyì nyì kùnò tí dhu nì. Nyì nyowuya nyì nyúnona dhu nába rò ndi kàsùmì ò tí. ²⁰ Ìnzì ní nyì ndi nyì nyowuya ote rò, pbétù Àbakù Kàgàwà bhà Ìlìl-Àlafí náaraya ndi òte rò ùkù nà rò.

²¹ Ngàtsi ale náaraya adònà nípfò rò ndínì ka kohò tí. Ndirò nzónzo t'ábàna nóowuya dhu ònzì rò ndi dhu bhèyi tí fíyó inzo rò. Nzónzo níwàya dhu ì nódhì ale rò, 'àdù abádhí àbhù kokyè. ²² Kóró ale nóondróya nyì okúdu dò rò. Pbétù, kòkò

dhu-dzi òndù rí kóró, ràrà àhụ kóró dhu-tsù rí ndòdì dhu ò ale ní ndi ògù ògúya. ²³ Yà nyí nyí'ì òná kigò ǒ ka kòpè kavu rùkú, nyámbe àpè àbà dǒ rò, nyí nyowuya òtse rǒ ngàtsi kigò ò. Ma mí obhó dhu núnò fùkù, nyí nyasòya nzí Ìsràyeli tó pbìrì ǒ kigò kóró, inzà Ìndrù t'ídhùnà níngò rórò.

²⁴ Dhu núdhě ka kí fíndà ale bhà irèta náarí nzí òse pbìndà màlimò bhà irèta dònǎ, ndirò kasutále bhà ádrùngbǎnga náarí nzí òse kasu ònzi kà rí fíndà ale bhà ádrùngbǎnga dònǎ. ²⁵ Ní, inga nòfò dhu ní, dhu ùdhě ka kí fíndà ale ròngò pbìndà màlimò bhěyi. Ndirò inga nòfò dhu ní, kasutále ròngò pbìndà kasu tó ádrùngbǎle bhěyi. Ìndrù apé idza-àbadhi nyú nánzi Bèlìzèbuli tí, ní kàbhà idzá bhà dǒ abádhí tí nzí àdù nzére ɔvo nyú nówò!»

Ádhi ndi àkǎkǎ kɔnzì ɔdòna?
(Luk 12.2-7)

²⁶ Yèsù adù àtìna tdítdǒ ábhàlǐ nǐ: «Dhu àkǎ nzá nyǒnzì kǒkò dhu bhěyi ale-ɔdò. Kóró dhu-tsí yà ì nuru, núuvòya kpangba. Ndirò kóró dhu-tsí, yà òdhǔ ò aróko, núuviya ì kpangba kóró ale tò. ²⁷ Yà ínò ǒ ma múnò fùkù dhu náká nyǒwù ìpfontà rǒ awáwù ò, ndirò yà bhèlù ǒ ka kúnɔna ró nyí nyìrì dhu náká nyǒwù ùnòna rǒ ìkǔ ǒ idza dǒ rò.

²⁸ Ní dhu àkǎ nzá nyǒnzì ale-ngbò kèlě nóho rí, ìnzí ndàdù ale-afí nóhò átò ale-ɔdò. Pbétù, dhu àkǎ nyǒnzì Kàgàwà-ɔdò, yà ale-ngbò mà, ale-afí màna nábhụ rádù rògbè, yà ìnzí aráve dhòdhòdhóngà nà kàzụ ò. ²⁹ Jyǒ àrè-tútù-nzo nódzi ka ka tí obhó atdí fàrangà-kpǒ rǒ? Pbétù, atdí abádhí nzínzi ǒ mà náarí nzí ìtsì obvò inzà Àbaku Kàgàwà nózè rórò. ³⁰ Nírò nyí, Kàgàwà núnì wà ife màtí dùku-ká-ve náarí ì'ì dhu. ³¹ Ní dhu àkǎ inzà nyǒnzì ɔdò. Obhó tí, nyí nyèdà ábhǒ àrě-nzo itse nyú.»

Yèsù Krístò bhà ale tí ka kóko dhu mà, kòdhɔ ka kí dhu màna dhu
(Luk 12.8-9)

³² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna ábhàlǐ nǐ: «Ndi ale apé dhu ɔvo kpangba ibí ale-ònzí, ndàtì ndi rǎrǐ pbàkà ale, ní òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà-ònzí màtí, ma madùya dhu núnò átò kpangba matì, ndi ale rǎrǐ pbàkà ale. ³³ Pbétù, ndi ale núunoyà gukyè dhu kpangba ìndrù-ònzí, ndàtì inzà ndi rúnì ma, ní ma madùya dhu núnò átò kpangba òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà-ònzí matì, inzà ma rúnì ka.»

Ìndrù-ǒnga rí ndùndò Yèsù bhà ɔte-okú dò rò dhu
(Luk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Tdítdǒ Yèsù adù àtìna ábhàlǐ nǐ: «Àpé nyìrè nga ma rírà yà adzi dǒ ale àbhụ ròkò màrùngà ǒ. Ma mírà inzà màrùngà nà, pbétù ma mírà nà dhu ní ali. ³⁵ Ma mírà ingba mà ǒnga núnò àbanà nà, tsibhíngba mà ǒnga núnò íyànà nà, ndirò àdhìngbǎ mà ǒnga núnò pbìndà aguna-àyi nà. ³⁶ Ìndrù rǒ òmvù naraya ì'ì rǒ ndi ale bhà idzá bhà kèlě.

³⁷ Atdí ale náapè àbanà mà, ndirò íyànà mà nózè, ròsè dùdunǎ, ní ndi ale náká inzà ndàtì ndi owùdu nùngụ ale tí. Ndirò, atdí ale náapè idhùnà mà, ndirò ivànà mà nózè, ròsè dùdunǎ, ní ndi ale náká inzà ndàtì ndi owùdu nùngụ ale tí*. ³⁸ Ìnzí rí pbìndà mùsàlabhà nánò, ndàdù owùdu ùngụ nà ale, náká inzà ndàtì ndi owùdu nùngụ ale tí. ³⁹ Pbìndà ìpìrǒnga nózè rí ndòdò fíndà ale níwíya ka, pbétù pbìndà ìpìrǒnga níwí rí okúdu dò rò ale náadùya kàbà àbà tdítdǒ.»

Yèsù-owù nùngụ ale nàkɔ ale náabáya perè
(Mrk 9.41)

* 10:37 10.37 Tòr 33.9

⁴⁰ Wò dhu-dzidõ, Yësù adù àtìnà ábhàlǐ nǐ: «Atdí ale apé nyākõ, ní iwà ma nàkò átò. Ndirò, ima nàkò ale ní iwà ma nivi ale nàkò. ⁴¹ Atdí ale náapé Kàgàwà bhà nabi nàkõ, Kàgàwà bhà nabi tí kà rǐ'ì dhu-okú dò rò, ní ndi ale náabáya Kàgàwà bhà nabi àkã ndàbà perè. Ndirò, atdí ale náapé obhónángatále nàkõ, obhónángatále tí kà rǐ'ì dhu-okú dò rò, ní ndi ale náabáya obhónángatále nàkã ndàbà perè.

⁴² Ma mí obhó dhu núno fǔkù: atdí ale náapé ìrìre idha tó kópà-tsi dhu mà nábhǔ kàkà owùdu núngu ale nzínzi ò atdí àkyäkyè ale tò, owùdu kùngu dhu-okú dò rò, ní ndi ale náabáya àbà pbìndà perè.»

11

*Bàtizò nubhónà Yùwanì rǐ pbìndà ábhàlǐ nóvi
ròwu dhu òngù Yësù-tsǔ dhu
(Luk 7.18-35)*

¹ Yësù níitdègu yà pbìndà atdí kumì dòná óyõ nà ábhàlǐ tò ndì ndúbhi ùyanà rõ dhu t'úyátá nító, ní kǎdù ndivà, ndàrà ányirõ rò. Kǎrà dhu núdhe ìndrǔ tò, ndàdù àrà Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núno rò abádhí tò Gàlìlayà tó pbìrì ò kigò òna nǎ.

² Ndì kàsùmì ò, bàtizò nubhónà Yùwanì ní'ì imbi ò ka kósò ró. Ní imbi ò ndì ndí'ì rórò, kǐrì Krístò rǎrà ònzìnà rõ dhu-òyì. Ní kǎdù pbìndà ábhàlǐ nzínzi ò ngúfe ale nóvi, ròwu dhu ivu Yësù-tsǔ, 'àti: ³ «Nyì tí yà mà mǎródona ndínì ira tí ale, ndirò mà màkã tí mǒdò vurò ale?» ⁴ Ní Yësù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyòwu nyèno yà nyǐ nyírìna dhu, ndirò yà nyǐ nyálǎna dhu Yùwanì tò. ⁵ I dhu ní: ndùmùndúmú-nyìkpó ròwu 'ùngbe rõ, 'adù inga àla. Òtsótsù ale ròwu ùbhi rõ mbèyi. Kíkí nà ale rǎròwu ùgu rõ, iwǐ ràdù inga níri. Èvǔve ale ròwu ìkye rõ, ndirò nǎkùtále ròwu Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù níri rõ. ⁶ Hirò nɔnziya ale ní nzǐ yà ma múno dhu rǎbhǔna ròtsù nzérenga ò ale.»

⁷ Yùwanì bhà ábhàlǐ níva ì, 'àmbe 'adu dõ rò, Yësù adù ndòpè ndàwe dhu ihé-yà tò Yùwanì dõ. Kǎpè ndòngù dhu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhu nyǐ nyówu àndàna rùngù ò? Tí awe rǐ ònànga nútayá ízò? ⁸ Ádhi nyú nyǐ nyawù àndàna? Tí atdí dõ áya mùdzarù nùfõ ale? Pbétù, atdí dõ áya mùdzarù nùfõ ale náaróko ádròdrõ kámá-idzà ò. ⁹ Ní ádhu nyú nyǐ nyówu àndàna? Tí Kàgàwà bhà nabi? Obhó tí, nyǐ nyówu Kàgàwà bhà nabi nándà. Pbétù ma mátina nyǐ nǐ, iwà kà ròsè Kàgàwà bhà ngǔkpà pbànábí dòná màtí. ¹⁰ Yùwanì ní ndi, yà Kàgàwà bhà Andítá rǐ dhu ùno kpanya dòná ndàti: <Kòni ma mí pbàkà mùkèngyè nóvi angyi indù, ndínì pbùkù otu nobholo tí indù*.>

¹¹ Ma mí obhó dhu núno fǔkù, yà vèbhále úgù yà adzi dõ ale nzínzi ò, Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ádrùngbǎnga dòná pbìndà ádrùngbǎnga ósè ale rǐ mbǎ ì'ì. Pbétù, yà ákè ale tí ka kálǎna òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò ale, ní rǐ ádrùngbǎle nyú tí, ròsè Bàtizò ùbhõ arí Yùwanì dòná. ¹² Ròpè ndì yà ndi Bàtizò ùbhõ arí Yùwanì apèna ndònzì pbìndà kasu, rìrà àhu indo nga ò rò, òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi náarí inè òbì nǐ ka karúgyena ró, ndirò òròrù ale náarí kápà fíyò òbì nǐ.

¹³ Músà bhà Úyátá mà, Kàgàwà bhà pbànábí màna kóró, rìrà àhu Yùwanì ò, náapè ùno dhu angyangyi òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi dõ. ¹⁴ Ndirò, ma múno dhu ná'ù nyǐ nyádù nánì, ma màmbènà àtina nyǐ nǐ, Yùwanì rǎrǐ ndi Èliya, yà ìrà rìrà dhu tí ka kati. ¹⁵ Inga t'írìta tó bina nà rí ale níri yà dhu mbèyi!

¹⁶ Yà indo arí ale núdhe ma màdù àdhà bhà rõ? Abádhí ùli ì yà pbanga-tsi dõ ì nùndu nzónzo bhèyi. Atdí dhená ràdù òwu odhíya núnzì rõ ìkù ò àti:

* 11:10 11.10 Màl 3.1; Mrk 1.2

17 <Mă mùmì mbă obé tó adyi rùgě ǒ mătí fűkù,
ní nyĩ nyädù inzà òbè.

Ndirò mă mùyù mbă izu tó adyi mà fűkù,
ní izu àdù inzà nyűka.>

18 Obhó tí, Yùwanì nńira, ìnzĩ ndàdù àrà dhu ònyu rǒ, ndirò ìnzĩ ndàdù àrà dhu mà nómuvù rǒ. Ní ìndrű adù àtìnà nzéere-alafí ràrĩ'ì kà'ò. 19 Ndi dhu bhěyi tí, Ìndrű t'ídhùnà nńrà ndàrà dhu ònyu rǒ, ndàdù arà dhu nómuvù rǒ. Ní ìndrű arádù kàtì òna óvò ale tí, ndirò atdíđǒ arí ndòmuvù ale tí. Ndirò abádhí arádù kàtì pàratà tó pbàndómbé mà, yà nzéere dhu ònzi arí ale mànà ì nózè ale tí. Pbétù, Kàgàwà arí dhu-ǒnga òvò tí dhu tó obhóna náarí ndàvĩ kpangba kà rǒnzina dhu-nyutsi.»

*Yēsù rǒrù yà òyá ale núvǒ ì ìnzĩ ì a'u tí ndì ndúnɔna dhu kīgò dǒ dhu
(Luk 10.13-15)*

20 Wò dhu-dzidǒ, Yēsù apè ndòrù atdíđǒ yà ábhǒ wiwì nyú ndì ndónzì òyá kīgò dǒ, inzà ì kīgò ǒ ale núgèrè ì, 'ùbhà fíyó nzérenga dhu-okú dò rò. Kàtì: 21 «Kòràzinì mà, Bètèsàydà mànà tó kīgò, yà ùkú ndì nònzì wiwì ní'iyana gukyè Tirò mà, Sìdonà mànà tó kīgò ǒ ndì nónzì dhu tí, ní ì kīgò ǒ ale ní'iyana angyí ì úfǒ gòníyà mberù tí ròyá, 'àdù ohu núrò dòya ò, ndínì ì ùgèrè ì, 'ùbhà fíyó nzérenga dhu navi tí ró. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyi nyí'ì àpbè ǒ Kòràzinì, ndirò nyi nyí'ì àpbè ǒ Bètèsàydà. 22 Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma mí dhu òvo kpangba fűkù. Kàgàwà rǐ ìndrű-ànyǎ nítđì nínganí, kítđiya dhu dűkú abhàbhó nyú, ròsè Tirò mà, Sìdonà mànà tó kīgò dǒ ndì ndítđina dhu dònǎ. 23 Ndirò ìnyi, Kàpèrnàwumù tò kīgò, yà ùnú ndì nónzì wiwì ní'iyana gukyè Sòdomò tó kīgò ǒ ndì nanzì dhu tí, ní Sòdomò ní'iyana ìnè indo mătí. Ní ndi dhu-okú dò rò, ìnyi, Kàpèrnàwumù tò kīgò, nyi nyà'ù tí dhu, ìdzĩ Kàgàwà ràràdù nyidzi òrù-akpà ò? Ìnzĩ rádù nyidzi, akekpa mătí. Pbétù, kà rǐ nyifǒ obvò, ndàdù nyobvù ìnzĩ aráve dhòdhòdhonganà kàzu ǒ. 24 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí dhu òvo kpangba fűkù, Kàpèrnàwumù ǒ bhǎ, Kàgàwà rǐ ìndrű-ànyǎ nítđì nínganí, kòtdiya dhu Kàpèrnàwumù tò kīgò dǒ abho nyú, ròsè Sòdomò tò kīgò dǒ ndì ndótđina dhu dònǎ.»

*Yēsù rǐ mùhetù àbhũ afiya rìngyě ì ale núnzi tina ò dhu
(Luk 10.21-22)*

25 Tdíđǒ Yēsù adù àtìnà: «Òo, Àba Kàgàwà, òrù-akpà mà, yà adzi mànà ǒ Ádrùngbǎlé, ma mífũ nyi atdíđǒ yà inga núnzi dhu tí ka kózuna ale-rǒ nyi nyarù dhu ní nyi nyábhũ àkyǎkyè ale nyú rùnzi nídhunì. 26 Obhó tí Àbá, nyi nyazè ndi dhu rǒnzì ndì wò dhu bhěyi.»

27 Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àtìnà: «Àbadu níibho wà kóró dhu tó ádrùngbǎnga fudú. Atdí ale mà núnzi nzá Kàgàwà t'ídhùnà, pbétù ka núnzi ní kà t'Ábanà kèlě. Ndirò atdí ale mà núnzi nzá kà t'Ábanà, pbétù ka núnzi ní Ìma kà t'ídhùnà kèlě, yà ma mózè movò ka fíyò ale mànà.»

28 Tdíđǒ kǎdù àtìnà: «Nyìwũ tidu ò, nyi kóró yà nyi nyìngyě nyi, nyädù ì'ì ì nà'è ànò nà dűkú rò. Ní ma mí asota nábhũ fűkù. 29 Nyòsò yà tudú rí'ì kòmò átò tukú, ndirò nyìri fűkù ma mùyǎna dhu. Obhó tí, ìma ní ndi ìyò arádi, ndirò yorowà tó afína nà ale. Ndirò ní ndi nyi nyádù asota nába afiku ò. 30 Obhó tí, pbàkà kòmò ní isó rǒ'ò kòmò, ndirò pbàkà ànò ní isó inzà ndì nà'è ànò*.»

* 11:30 11.30 Kà-tì ní: ma mávina nyǒnzì dhu ní isó rǒ'ò dhu, ndirò ma mábhũna nyànò ànò ní isó rǒ'ò ànò.

12

Yèsù bhà irèta sàbatù-idhò dǒ (Mrk 2.23-28; Luk 6.1-5)

¹ Wò dhu-dzidǒ, sàbatù-idhò ǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náambénà ùda dǒ nganù tó inga òna nǎ údà otu ǒ. Ndi kàsùmì ǒ, kàbhà ábhàlǐ ní'ì àwù nà atdíǒ. Ní i ábhàlǐ náadù 'òpè, 'òwù otu-igì dǒ rí'ì nganù náfa rǒ, 'ùtsèrě kpǒna liya ò, 'adù ùkanà. ² Ní Pbàfàrisáyó nítdègu wò dhu nálǎ, ní abádhí adù àtìna Yèsù ní: «Ándà pé pbùkù ábhàlǐ rǐ inzà àkǎ konzì sàbatù-idhò ǒ dhu nónzi.» ³ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyǐ nyàpè tí obhó Dàwudì mà, róná ale mànà náanzì atdíku àwù nà ì í'ì rò dhu nózù*?» ⁴ Àbadhi náatsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù perè tí ka kùbho Kàgàwà tò m̀gati nùgù, ì r̀nyè r̀nà ale mànà. Wò ndi m̀gati ní'ì inzà àkǎ àbadhi mà, r̀nà ale mànà r̀nyè m̀gati. Pbétù, k̀nyè rádù ale ní'ì pbàkùhání kèlě víya dǒ rò*. ⁵ Ndirò, nyǐ nyózù tí obhó Músà bhà Ʋyátá ò ka kándí dhu, kati: «Sàbatù-idhò ǒ arí kasu ònzi Kàgàwà bhà idzá, ìnzǐ 'ìfù ndi idho pbàkùhání, ní dǒ ka r̀rǐ nzǐ adù ndi dhu nózù afátá tí?» ⁶ Pbétù, ma mí dhu òvo kpanjangba fùkù: yà iró rí'ì dhu nòsè iwà Kàgàwà bhà idza dònǎ màtí. ⁷ Dhu í'íná gukyè iwà nyǐ nyúni yà Kàgàwà bhà Andítá r̀nǒna dhu-tì dhu tí, yà ìtí rátina: «Ma m̀zè dhu ní izu àbà ka kí ìndrù dǒ dhu, ìnzǐ ní izǎ tó perè nùbhò ka kí idù dhu kèlě*», ní nyǐ nyàmbènà nzǐ anya nítdì yà ìmbǎ rí'ì afátá nà ale dǒ. ⁸ Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà ní ndi sàbatù-idhò dǒ Ádr̀ngbǎle.»

Yèsù rǐ ɔtsúna ótsù ale nígǔ dhu (Mrk 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Ʋró rò Yèsù níivà ndì, ndàrà òtsù f̀yó unduta-dzà ò. ¹⁰ Ní ɔtsúna ótsù atdí ale ní'ì ànyì idza. Ànyì rǒ ì'ì ale náazè 'òbhù Yèsù. Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí níivú dhu Yèsù-tsù, 'àti: «Alě tó Ʋyátá návi tí àvì ìndrù kigǔ sàbatù-idhò ǒ?» ¹¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nzìnzìkù ǒ atdí ale náapè ì'ì atdí tàrà nà tí, ndi tàrà ràdù ìtsì ádzì ìbhu-akpà ò sàbatù-idhò ǒ, ní ndi ale tí nzǐ adù òfo ndi ìbhu-akpà ò, ndàrà kìdyì ànyì rò? ¹² Ìndrù òsè tí nzǎ tàrà dònǎ! Nírò, Músà bhà Ʋyátá návi wà konzì ìdzìnga ìndrù tò sàbatù-idhò ǒ.» ¹³ Ní Yèsù adù àtìna wò ɔtsúna ótsù ale ní: «Ígba ɔtsúnù.» Ní ndi ale náadù ɔtsúna nígbà, ndi k̀tsú ràdù ògù, r̀ngò yà ìdzì rǒ rò rǐ'ì ngǎtsì k̀tsú bhèyi.

¹⁴ Ní Pbàfàrisáyó núuvò, 'òwù 'undu, ndínì ì iri tí ì ìngbǎ dhu bhèyi màtí ì í Yèsù nábhù kohò dhu dǒ.

Yèsù ní f̀ndà Kàgàwà ópì kasutále dhu

¹⁵ Yèsù nítdègu wò dhu níri, ní kǎdù ndìvà ànyì rǒ rò ndàrà. Ní ábhò alé-yà náadù òwu k̀wù ǒ, kà ràdù andi nà rí'ì ale nígu kóró. ¹⁶ Pbétù, k̀yá dhu obi nyú nà abádhí tò, ìnzǐ àdhi màtí ndì ndí'ì dhu ǹno tí ìndrù tò. ¹⁷ Wò dhu anzì ndì ndínì yà Kàgàwà ǹno pbìndà nabi Ìsayà-otù ǒ dhu náaká tí. Kǎti:

¹⁸ «Kànǐ ma m̀pì pbàkà ìno-akpà, yà atdíǒ ma m̀zè ale, ndirò afídu arí idha nóm̀vè pbìndà dhu dǒ ale. Ma mí k̀rǎ pbàkà Ʋlǎ-Alafí nǐ,

ndirò kà rǐ obhónánga òvo kóró pbìri ǒ ale tò.

¹⁹ Kà rǐ nzǐ tsùna nálè atdí ale nà màtí, ndirò kà rǐ nzǐ ɔte ɔrú t̀na nà. Atdí ale mà rǐ nzǐ kà-tù ìri ngudhà ǒ róte ró.

²⁰ Kà rǐ nzǐ ndì nàtdo ìzò nùkò, ndirò kà rǐ nzǐ núnúnú r̀rè tarà nívé, r̀rà àhù mùlè mà nábhù kà rǐ obhónánga tò dhu ò.

* 12:3 12.3 1Sà 21.3-7 * 12:4 12.4 Law 24.9 * 12:7 12.7 Ʋsc 6.6

21 Ní kóró pbìrì ǒ ale náapbáyá affiýa kà-rǒ tí*.»

Yèsù rǐ ɔte nádù ndì nòbhù ale tò dhu
(Mrk 3.22-30; Luk 11.14-23)

22 Nírò ní ndì ìndrù níiwú nzéere-alafí arí ònà atdí ale nà Yèsù-tí'ò. Ndi ale ní'ì ndùmùndúmú, ndirò ìnzǐ aróte ale. Ní Yèsù igú ka, ràdù ndòpè ndòtè, ndàdù inga àla. 23 Ní idho núuko kóró ànyìrǒ ì'ì ale, abádhí ràdù àtìna: «Tí nzǐ Dàwudì t'ídhùnà yà?» 24 Pbétù, abádhí rùnɔna dhu nìrì Pbàfàrisáyó náadù àtìna: «Yàrí ale náarí nzéere-alafí nódì Bèlìzèbulì tí kátina pfòmvo ǒ kamà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi nǐ.»

25 Pbétù Yèsù núuni abádhí rǐrèna dhu, ní kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Atdí ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale náapé ambe 'ùgyè dǒ nzínziya ǒ, ní ndi ádrùngbǎ kamà bhà idzi-tsù ràdù ndòdì ɔdì tí. Atdí kigò ǒ ale mà, ndirò atdí ɔdhi mà náapé ambe anya nónzi dǒ nzínziya ǒ, ní i kigò náarí nzǐ àpèrè, ndirò i ale tó ɔdhi-tì náarí nzǐ ide. 26 Ní pfòmvo Sitanì náapé àdù ndòpè ndòdì pfòmvo, ní ka nádù ì'ì ndùgye rǐ ndìtírò ale. Ní kàbhà ádrùngbǎnga tó idzi ràdù àpèrè ìngbǎ dhu bhèyi? 27 Ndirò, ma mapé ì'ì Bèlìzèbulì bhà ɔbi nǐ ma mǎrì nzéere-alafí nódì dhu tí, ní fùkú inzo náaràdù kòdì àdhi bhà ɔbi nǐ? Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndì, abádhí nítidiya ndì ànyǎku. 28 Pbétù, dhu apé ì'ì Kàgàwà bhà ǐlǐlǎ-Alafí bhà ɔbi nǐ ma mǎrì nzéere-alafí nódì dhu tí, ní ɔrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nírà wà àhu bvèkù. 29 Ìnzǐ atdí ale mà ràdù ɔtsù ɔbi nǐ ìdzǐdzò ale bhà idza, ndàdù kàbhà idzá dhu númbà, ìnzá ndì ndùtsì ndi ìdzǐdzò ale angyi rórò. Pbétù ka ndì ndùtsì dhu-dzidǒ nga ní ndi kà ràdù kóró kàbhà idzá dhu númbà nǐ. 30 Ìmbǎ rǐ'ì tidu ònǎ rò ale ní pbàkà òmvù. Ndirò ìnzǐ rǐ dhu-tsù ùndù* atdíkpá ma mànà ale, ní rǐ dhu ìnda ìnda tí rùdú rò. 31 Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi ma mí kùɔ kpangba fùkù: ìndrù náabáyá àbà kóró fíyó nzérenga mà, Kàgàwà nǐ ì arí dhu ùɔ nzéere dhu mànà dhu tó ɔbàta. Pbétù, Kàgàwà bhà ǐlǐlǎ-Alafí nǐ rǐ dhu ùɔ nzéere ale, náabáyá nzǐ ɔbàta akekpa màtí. 32 Ìndrù t'ídhùnà nǐ rǐ nzéere dhu ùɔ ale náabáyá àbà ɔbàta. Pbétù, Kàgàwà bhà ǐlǐlǎ-Alafí nǐ rǐ nzéere dhu ùɔ ale náabáyá nzǐ ɔbàta, yà kombí rǐ'ì kàsùmì ǒ màtí, ndirò olù rǐrà kàsùmì ǒ màtí.»

Itsu núnǐ ka karí kpǒna rǒ
(Luk 6.43-45)

33 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna: «Atdí itsu náapé ì'ì ìdzì itsu-tidò tí, ní ndi itsu ràdù ì'ònà ní ìdzì itsu-kpǒ-tidò. Ndirò itsu náapé ì'ì nzéere itsu-tidò tí, ní ndi itsu ràdù ì'ònà ní nzéere itsu-kpǒ-tidò. Obhó tí, itsu núnǐ ka karí kpǒna rǒ. 34 Nyǐ, ámvò tó osu tó rùgànda tírò, ìdzì ɔte ràdù àhu ìngbǎ dhu bhèyi liku ɔ rò, àzèmbè nyǐ nongó ì'ì nzéere ale nyú? Obhó tí, ale-tsù arórìna dhu ní ale-affi àlè nǐ irèta. 35 Ìdzì affina nà ale-affi ɔ rò aráhu dhu ní ìdzì dhu, ndirò nzéere affina nà ale-affi ɔ rò aráhu dhu ní nzéere dhu. 36 Ma mí obhó dhu núɔ fùkù, Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyǎ ìtì níniganí, kǎraya ìndrù návi rǒ ràwe yà ì ɔno ìmbǎ tǐna nà dhu mà kóró. 37 Obhó tí, tsùnɔ-bvɔ rǒ ní ndi ka kòzúya nyǐ obhónángatále tí, ndirò tsùnɔ-bvɔ rǒ ní ndi ka kòtíya anya dùnú.»

Yèsù àvǐ ka kí rònzi wíwì dhu
(Mrk 8.11-12; Luk 11.29-32)

38 Wò dhu-dzidǒ, Músà bhà Ɔyátá tó ngúfe màlímó mà, ngúfe Pbàfàrisáyó mànà náati Yèsù nǐ: «Màlimò, mà mòzè nyɔnzì wíwì ndínǐ mà mala tí.» 39 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Indo arí'ì ale narí nzéere ale, ndirò abádhí náarí nzǐ Kàgàwà ózè dhu ònzi. Abádhí ɔzè kɔnzì wíwì kèlǐ fíyò, ní ka kí nzǐ atdí wíwì mà nónzi abádhí tò. Pbétù, abádhí tò ka kávina dhu ní nabì Yǒnà rǒ ndì nanzì wíwì kèlǐ. 40 Àdhàdhì nabì Yǒnà náadhò ìbhu idho ádrùngbǎ ìbhě-yà-ba ɔ dhu bhèyi tí, ní ndi dhu bhèyi tí, Ìndrù

* 12:21 12.21 Ɔsa 42.1-4 * 12:30 12.30 Ɔró dhu-tsù ùndù ka kí dhu-tì ràdù ì'ì tàrà-tsù ùndù ka kí dhu tí, ndirò ngàtsi ní ɔnzi-bvǔ ònyù-tsù ùndù ka kí dhu tí.

t'ídhùnà n'óodhóya ìbhù idhò adzi ò. ⁴¹ Nabì Y'ónà r'ùn'ona Kàgàwà bhà Ídzi Màkürè ì ìrì rò, Nìnwè tó kigò ò bhà n'úugèrè ì, 'ùbhà f'iyó nzérénga. Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà r'ì indrù-ànyà nít'dì nínganí, Nìnwè ò bhà níivàya ì 'ìkò indo arí ale-nyìkpa r'ò, 'àdù abádhí-ànyà nít'dì. Ndirò yà onzìkú idè ale n'ósè wà Y'ónà d'ónà. ⁴² Músungú d'ónà rò arí'ì Sabà tí kátina p'birì ò tsìbhá ádrùngbá kamà níira yà adzi-tsù ódì ndi ì rò, ndìrà yà dhu-ònga t'óvòta n'uni ádrùngbá kamà S'òlòm'oni r'ùn'ona òte níri. Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà r'ì indrù-ànyà nít'dì nínganí, íyádhíyà níivàya ndi, ndidè indo arí ale-nyìkpa r'ò, ndàdù abádhí-ànyà nít'dì. P'bétù, yà onzìkú idè ale n'ósè wà S'òlòm'oni d'ónà m'atí.»

Nzéré-alafí r'ì ndàdù t'dít'dò yà ndi ndáhu ònà rò ale ò dhu
(Luk 11.24-26)

⁴³ Y'èsù adù àt'ina t'dít'dò: «Nzéré-alafí náapé àhu atdí ale ò rò, ní kà r'ádù àrà, ndùbhi r'ungù ònà, ndámbe ndi ndàrà ndàso r'onga n'ómè d'ò, ìnzì ndàdù àbàna. ⁴⁴ Ní kà r'ádù àt'ina afina ò: «Ma mí madù yà ma mahù ònà rò p'bàkà idza ò.» Ànyì k'adu ndi rò, kà r'ì ndi idza n'ótù t'ír'òrò, iwà ka k'atsù òn'anga, kadù òbh'òl'ònà mb'eyi nyú ró. ⁴⁵ Nír'ò ní ndi kà r'ádù àrà àr'ùbhù ng'ùkpa nzéré-alafí, yà atdí d'ò r'òsè d'ona n'á núnzi, 'iwù òtsù m'ana atdíkpá ndi ale ò. Ní w'ò dhu-dzid'ò, ndi ale bhà óf'ò r'ádù ì'ì nzéere nyú r'òsè yà angyi ì'ì k'abhà óf'ò d'ónà. Ní ndi dhu ní'íya ndi dhu bh'eyi tí yà indo arí nzéere ale tò.»

Y'èsù ts'ána mà kà t'ád'ona màna
(Mrk 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Y'èsù r'ì dhu òv'ò indrù tò ònà k'asumì ò, kà-ts'ána mà kà t'ád'ona màna níiwú ùv'ò kà r'ì'ì ònà idza-lí. Ní abádhí níitsi iko irin'á rò, 'àdù 'òzè nd'ín'ì òte tí Y'èsù nà. ⁴⁷ Ní atdí ale náadù àt'ina Y'èsù ní: «Íyànù mà ad'ónù màna r'ì'ì irí, ní abádhí òzè 'òtè inyì nà.» ⁴⁸ Ní Y'èsù adù dhu ìvu ndi ale-ts'ù nd'ati: «Íy'adu ní àdhi, ndir'ò ad'odu ní àdhi mà?» ⁴⁹ T'dít'dò k'adù p'bìndà ábh'ál'ì nít'è òts'una ní, ndàdù àt'ina: «K'àn'ì íy'adu mà, ad'odu màna. ⁵⁰ Obh'ó tí, ad'odu, aw'èdu, ndir'ò íy'adu ní yà òr'ù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà ózè dhu ònzi arí ale.»

13

Ònyù-t'sè òre r'ì ale t'ó mb'ólí
(Mrk 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Ndi nínganí tí, Y'èsù náahù idza rò, ndàdù àrà àdi r'èr'ù-bid'ò. ² Ní, ádrùngbá ihé-yà nyú núundu ì, ì r'akp'òrò kà-ngb'ò. Ní ndi dhu-okú dò rò, k'adù ùpo, ndàdi ibhú ò. Ihé-yà náadù òko r'èr'ù-bid'ò. ³ Y'èsù n'úuno ábh'ò dhu nyú abádhí tò mb'ólí ò, nd'ati: «Atdí ale náahù ndámbe ònyù-t'sè n'óre d'ò. ⁴ Ní yà ònyù-t'sè n'óre kà r'ì p'bìndà inga ò ònà k'asumì ò, atdí d'hená itse náawà ì otu-gì d'ò. Ní àr'è náadù ìwu, 'ùbh'ì ì itse otu-gì d'ò rò. ⁵ Ng'ùkpa-ts'ì náadù 'àwà ìmb'á adzi r'ì'ì abh'ò d'ónà odu-k'engere d'ò. I itse níinga k'omb'ób'í, ìmb'á adzi r'ì'ì abh'ò ts'iyà nídhun'ì. ⁶ P'bétù, adyif'ò níit'dègu ìka, ní k'adù w'ò ìngingà ònyù-nzo n'úb'ì, r'ádù òtdyù, ìnzá ivéya n'òtsù ádz'adz'ì adzi ò nídhun'ì. ⁷ Atdí d'hená itse náawà ì okp'èya nà itsukp'ó-nzo n'zínzi ò. I okp'èya nà itsukp'ó-nzo náadù òvi k'omb'ób'í, 'àdù w'ò ìngingà ídzi ònyù n'úts'ì. ⁸ P'bétù ng'ùkpa itse náawà ì ídzi adzi ò. Ní ì itse-ts'ì náa'ò, atdí d'hená ròdh'ì atd'atdí miyà itse, ng'ùkpa ròdh'ì az'azá kumì itse, ndir'ò ng'ùkpa r'ádù ibh'ìbh'ù kumì itse n'ódh'ì.»

⁹ Y'èsù adù àt'ina t'dít'dò ihé-yà ní: «Ínga t'írita t'ó b'ina nà r'ì'ì ale ná'k'á ndir'ì yà ma m'ún'ona dhu mb'eyi!»

Ádhu Y'èsù náar'ána òte r'ò mb'ólí ò ní?
(Mrk 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰ Wò dhu-dzidò ní ndi, Yèsù bhà ábhàlì náandrì kà-tí'ò, 'àdù dhu nívu kà-tsù 'àti: «Ádhu nyí nyarí dhu núno ihé-yà tò mbólí ò tí ní?» ¹¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Kàgàwà nábhù wà nyí nyùni òrù-akpà ò Ádrùngbá kamà bhà idzi-nyutsi ndi nórù dhu, pbétù abádhí núni nzá ka. ¹² Obhó tí, dhu nà arí'ì ale tò, ka kabhùya dhu abhò, ràdù ì'ì dhu nà abhò nyú ròsè. Pbétù, akèkpá arí'ì dhu nà ale, ní-fó rò ka kakòya ndi áké fénángba mà kóró. ¹³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mání dhu núno abádhí tò mbólí ò, ndíni abádhí nóowu tí inga nándà rò, ìnzí 'àdù dhu nála. Abádhí nóowu tí b́ya níkpèlè rǒ, ìnzí 'àdù dhu níri, ndirò ìnzí ndi dhu ràdù dòya nálu. ¹⁴ Ndi dhu bhéyi ní ndi, nabì Ìsayà núno dhu ràdù àkǎ. Kǎti: Kàgàwà ràtina: <Nyí nyí inga níri ìri mbéyi nyú, pbétù ìnzí yà nyí nyìri dhu ràdù dùku àlu akèkpá màti.

Nyí nyí inga nándà àndà mbéyi nyú, pbétù ìnzí nyàdù atdí dhu mà nála.

¹⁵ Obhó tí, atdí dhu mà náarí nzi kàri ale-afí-ngbò núbèlè.

Abádhí nùrǐ b́ya,
ndirò abádhí nùpbǐ nyìkpóya,
akye ì alana nga nǐ,
akye ì irina nga nǐ,
ndirò akye dhu alúna dòya,
'àdù 'ùgèrè 'ùbhà fiyó nzérenga,
madù ì nígu nǐ*.>

¹⁶ Pbétù, nyí ní ndi hirò nyí nyónzi, yà nyìkpókù náarí inga nálǎ, ndirò b́ku ràdù inga níri rò. ¹⁷ Ma mí obhó dhu núno fùkù, ibí pbànábí mà, obhónánga ònzi arí ale màná, náazè 'àla yà kombí nyí nyálàna dhu, pbétù abádhí náadù nzá kàla. Abádhí náazè 'ìri yà nyí nyìrina kòmbí dhu, pbétù abádhí náadù nzá kìri.»

*Ɔnyù-tse òre rí ale tó mbólí-tì
(Mrk 4.13-20; Luk 8.11-15)*

¹⁸ Yèsù adù àtina tdítǒ pbìndà ábhàlì nǐ: «Nyìri pé yà ònyù-tse nóre rí ale tó mbólí-tì. ¹⁹ Ɔrù-akpà ò Ádrùngbá kamà Kàgàwà rǐ idzi ònyu ìndrù dǒ dhu dǒ ka kúnona dhu níri rí ale, ìnzí ndi dhu ràdù dòya àlu, núli ì yà itse náawà ì òyá otu-gì-dò bhéyi. Pfòmvo ràdù ìrà, ndàdù yà abádhí-afí ò ka kòzò òte núwa abádhí-afí ò rò.

²⁰ Ngùkpà ale núli ì yà itse náawà ì òyá, ìmbá ábhò adzi nà dóná odu-kengere-dò bhéyi. Abádhí rǐ Kàgàwà bhà òte níri, 'àdù àkónà dhèdhe nyú nà ányìrǒ rò tí.

²¹ Abádhí rǐ nzi 'àdù kabhù ivéna ròdì ndi afiya ò. Pbétù, abádhí ràdù ì àpba ndi òte rò áké kàsùmì kèlè tí. Ní yà àpbè mà, avuta màná nópè ì Kàgàwà bhà òte-okú dò rò rò, abádhí ràdù fiyó a'uta núbhà ányìrǒ rò tí.

²² Ngùkpà ale-tsí tdítǒ, núli ì yà itse náawà ì nzínziya ò okpèya nà itsukpó-nzo bhéyi. Abádhí rǐ Kàgàwà bhà òte níri, pbétù yà adzi ò irèta mà, yà adzi dǒ ònzi náaràbhùna tìtò tò dhèdhe màná dhu ràdù ndi òte nùtsi ìnzí ròdhì itse. ²³ Ndirò, ngùkpà ale núli ì yà itse náawà ì òná idzi adzi bhéyi. Ì ale náarí Kàgàwà bhà òte níri, 'àdù à'ùnà. Ndirò abádhí ní ì itse òdhì ràdù: atdíhená ròdhì ka atdátí miyà, ngùkpà ròdhì ka azàzá kumì, ndirò ngùkpà-tsí ràdù ìbhìbhù kumì nódhì.»

Nganù nzínzi ò ìngà nzére irí-tidò tó mbólí

²⁴ Wò dhu-dzidò, Yèsù náawe ngàtsi mbólí ihé-yà tò ndàti: «Kànǐ òrù-akpà ò Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndi nà dhu: Atdí ale náazò idzi nganù-tse pbìndà inga ò. ²⁵ Ní atdíku kùbhingánǎ, idhò ò kóró ale rǐ'ì rórò, òmvù níra, ndòzò nzére irí-tidò tó itse ndi nganù nzínzi ò, ndàdù àrà. ²⁶ Wò nganù níitdègu inga, ndòvì,

* 13:15 13.15 Ìsa 6.9-10

ndàdù nditù, ní wò nzéere irí-tidò náadù ìnga, ndòvì átò. ²⁷ Ní wò ìnga-àbadhi bhà kasutále níwú kà-ti'ò, 'ìvù dhu kà-tsù, 'àti: «Ádrùngbǎlé, nyi nyazò ìnga ò dhu ní'ì tí obhó ídzi nganù-tsè? Olu, wò nzéere irí-tidò náadù ìrà àdhà rò?» ²⁸ Wò ìnga-àbadhi náadù dhu àdu kasutále tò ndàti: «Òmvù ní ndi wò dhu nónzì.» Kòkò kasutále náadù dhu ìvu tdítǔ kà-tsù 'àti: «Nyi nyòzè tí nzá mǔwù ì nzéere irí nódru?» ²⁹ Ní ìnga-àbadhi náadù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìnzá ma mòzè nyǔwù kòdrù, akye nyí nyadùna nganù nókpò átò kòdrù nyí nyí rò ní. ³⁰ Nyitse pé abádhí rovi atdíkpá, ràrà àhù nganù nótse ka kowuya òná idho ò. Ndi nínganí ní ndi ma matiya nganù nótse rí ale ní: Nyòdrù pé wò nzéere irí nyùtsì dóna tí, ndínì kùbì tí kàzù ò. Ndirò, nyàdù nyòtse nganù, nyàdù ùndunà nyùli óngòlǐ ò.»»

Hàradalì-kpǔ tó mbólí

(Mrk 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹ Tdítdǔ, Yèsù adù ngǎtsi mbólí náwe ihé-yà tò, ndàti: «Òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndi p̀b̀ndà ìnga ò atdí ale nídyi ndòzò hàradalì-kpǔ bhèyi. ³² Ndi hàradalì-kpǔ ní ákèkpá dhu-tútù-ngba nyú kóró itse nzínzì ò. P̀b̀tù kápé ìnga, ndàdù òvi, ní kǎradù òse yà ìnga ò ka karí òzòna kóró itsukpó dónǎ. Ndirò, kǎradù òngo itsú-yà-ba tí, àrè mà ràdù òwu idzàya nòsì rǔ òp̀b̀ina nzínzì ò.»

Afi tó mbólí

(Luk 13.20-21)

³³ Yèsù adù yàrí ngǎtsi mbólí náwe tdítǔ abádhí tò, ndàti: «Òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndi yà tsibhále rǐdyina ndàngbǔ nganù-ra tó óyǔ kumì dóná imbò nà kilo ò afi bhèyi. Ní ndi dhu ràdù ndi idyi nábhù rìvù kóró.»

Ádhu Yèsù náaràna òte rǔ mbólí ò ní?

(Mrk 4.33-34)

³⁴ Yèsù náawe kóró kòrí dhu mbólí ò ihé-yà tò. Kǎrànà nzǐ atdí dhu mà núnò rǔ abádhí tò ìnzá ndi ndàwe mbólí ò rórò, ³⁵ ndínì Kàgàwà bhà nabì núnò dhu náaká tí. Kǎti:

«Ma múnòya dhu abádhí tò mbólí ò,
ndirò ma maweya yà òdhù ò aróko yà Kàgàwà anzina yà adzi òná idho ò rò kóró dhu abádhí tò.»

Nzéere irí-tidò tó mbólí-tì

³⁶ Wò dhu-dzidǔ, Yèsù núbhà wòrí ihé-yà, ndàdù òtsù idza. Ní kàbhà ábhàlǐ náadù òtsù kà-ti'ò, 'àdù àtina kà ní: «Áwě pé wò ìnga ò ìnga nzéere irí-tidò tó mbólí-tì fǎkà.»

³⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yà ídzi itse òzò rí ale ní Ìndrù t'ídùnà.

³⁸ Itse òzò ka kí òná ìnga ní yà adzi. Ndi ídzi itse ní òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà rǐ idzi ònyu d̀yá ale. Nzéere irí-tidò ní Nzéere ale, P̀f̀m̀v̀o bhà inzo. ³⁹ Yà ndi nzéere irí-tidò nòzò òmvù ní P̀f̀m̀v̀o. Nganù nótse ka kí ìnga ò rò dhu ní yà adzi ò dhu-tsù rǐ ndòdì òná idho. Ndirò, nganù òtse rí ale ní Kàgàwà bhà màlàyíká. ⁴⁰ Ní àdhàdhì ka karí nzéere irí núnù ìnga ò rò kùbì kàzù ò dhu bhèyi, ndi dhu ònziya ndi ndi dhu bhèyi tí, yà adzi ò dhu-tsù rǐtsi ndòdì nínganí. ⁴¹ Ní, Ìndrù t'ídùnà náaviya p̀b̀ndà màlàyíká rìwù yà ngùkpá ale nábhù arí r̀ǹz̀ì nzérenga ale mà, yà nzérenga nónzi arí ale màna nípfò p̀b̀ndà ádrùngbǎnga tó idzi ò rò. ⁴² Ì màlàyíká náadùya abádhí náwà yà ìnzǐ aráve dhòdhóhóngà nà kàzù ò. Ányì ní'iyà odzi mà, ale-kù t'átrita màna. ⁴³ Ní, obhónángatále náambèya ùmbili dǔ adyifò bhèyi òrù-akpà ò arí'ì Àbayà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó idzi ò. Ìnga t'írìta tó b̀ǹa nà rí'ì ale, náká ndìrì yà ma múnòna dhu.»

Ìnga ò ka kórù ábhǔ odzina nà dhu tó mbólí

⁴⁴ Tdítdǒ Yěsù ati: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nǐli ndì inga ò ndì nórù ábhǒ odzìna nà dhu bhěyi. Atdí ale náapé kàbà, ní ndi ale rǎdù kìdyì, ndòrù tdítdǒ ndì inga ǒ tí. Wò dhu-dzidǒ, ábhǒ dhèdhe-okú dò rò, kà rǎdù àrà, ndùdzì kóró foná arí'ì dhu-tsí, ndàdù ìrà ndi inga nódzi fíndà.»

Ábhǒ odzìna nà yòkpó tó mbólí

⁴⁵ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù ati ihé-yà nǐ: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nǐli ndì ùyǎya yòkpó nóme rí ndòdzì dhu t'údzítátále bhěyi. ⁴⁶ Orú odzìna rǐ'ì atdí yòkpó ndì ndàbà rò, ní kà rǎdù àrà, ndùdzì kóró foná arí'ì dhu, ndàdù ndi yòkpó nódzi.»

Ibhè-mbǐ tó mbólí

⁴⁷ Yěsù adù àtìna tdítdǒ abádhí nǐ: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nǐli ndì rèrù ò ka kùpe ìbhè t'óhota tó imbi bhěyi. Ndi imbi rǎdù kóró ìbhè-tidò nótsì.

⁴⁸ Kǎpé àle ìbhè nǐ, ní ka nùpenà ale rǎdù kàdhà, 'ìpfo idha-bidò, 'àdù òko obvò ìbhè-ǒnga t'óvòta tò. Abádhí rǎdù ídzi ìbhè nùdò fíyó sěngè ò, 'àdù nzére-tsí nàwà.

⁴⁹ Dhu ɔnzìya ndì ndi dhu bhěyi tí yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì nínaganí. Kàgàwà bhà màlàyíkà níwúya, 'àdù nzérenga ɔnzì arí ale nípfo obhónángatále nzínzi ǒ rò.

⁵⁰ Abádhí náadùya i nzérengatále nàwà ìnzì aráve dhòdhòdhonganà kàzù ò. Ányì ní'ìya ɔdzi mà, ale-kù t'átrita màna.»

Dhu-ɔwútá mà, dhu-ayí màna tó mbólí

⁵¹ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù dhu ìvu pbìndà ábhàlǐ-tsǔ, ndàti: «Yà ma màwe kóró dhu nálǔ tí wà dǔkù?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ìwà dòka nàlǔ.» ⁵² Ní Yěsù adù atìna abádhí nǐ: «Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi dǒ ka kúdhe dhu fíndà Músà bhà Úyátá tó atdí màlimò, rǎdù ndìli atdí idza-àbadhi, yà pbìndà ongyéngá nódò ndì ndarí ònà dhu ò rò arí dhu-ɔwútá mà, dhu-ayí màna nípfò bhěyi.»

Nàzàretì tó kigò ǒ bhà ná'ù nzá Yěsù dhu

(Mrk 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Yěsù níitdègu kǒkò mbólí t'áweta nító, ní kǎdù ndìvà ndàrà ányìrò rò. ⁵⁴ Kǎdù àrà yà ndì ndavì ònà kigò ò. Kǎdù ndòpè ndàrà dhu nùdhe rǒ ìndrú tò fíyó unduta-dzà ǒ rò. Ní yà kà rǎnɔna dhu níri rí ale idhò nùkò atdítdǒ. Abádhí náambénà àtìna dǒ: «Wò inga t'únita-tidò mà wíwì t'ónzita tó ɔbi màna ní kǎbà àdhà? ⁵⁵ Ka tí obhó sàpàti t'ídhùnà? Kà-tsàna-ɔvò tí obhó Màriyà? Ndirò, kà t'ádóna tí obhó Yàkòbhò mà, Yòzefù mà, Simoni mà, Yudhà màna? ⁵⁶ Ndirò kóró kà t'áwéna nàtí obhó òko ìró àlě-nzínzi ǒ? Ní kóró kǒkò dhu kǎbà àdhà?» ⁵⁷ Ní wò dhu-okú dò rò, abádhí nóowúnà nzì kà rǎnɔna dhu ná'ù rǒ. Nírò ní ndi Yěsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nabi nífù ka karí kóró ngari ǒ. Pbétù, ndì nyú ka kadhì ònà kigò ǒ, ndirò fí-dzá bhà nzínzi ǒ, karí'ì mbà ifuta nà.» ⁵⁸ Ní wò ìmbà abádhí rǐ'ì a'uta nà dhu-okú dò rò, Yěsù adù nzá ábhǒ wíwì nónzì ányìrò.

14

Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ɔve

(Mrk 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Hèròdè ní'ì Gálìlaya tó pbìri ǒ lìwalì tí ònà kàsùmì ǒ, kǐri Yěsù dǒ ka kúnɔna dhu. ² Ní kǎdù àtìna pbìndà kasutále nǐ: «Bàtizò nubhónà Yùwanì ní wò ndì nìngbè ɔve-bvù rò. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kà rǐ'ì wíwì t'ónzita tó ɔbi nà.»

³ Wò ndi Hèròdè ní ndi úyátá nabhù kosò Yùwanì, kadù ùtsìnà kídò imbi ò. Kǎnzì ndi dhu, adòna Filipò-ve, Hèròdiya-okú dò rò.

4 Obhó tí, Yùwanì ongonà àtìna inzà dhu rākā Hèròdè rìdyì Hèròdiyà venà tí. 5 Ní wò dhu-okú dò rò, Hèròdè nóongonà ndòzè ndàbhù Yùwanì kohò. Pbétù, kǒngonà ihé-yà ɔdò nónzì, kóró ale núuni dhu Yùwanì rārì Kàgàwà bhà nabi nídhunì.

6 Ní atdíku, Hèròdè rì ndì ka kadhì ònà idhò nírè nínganì, Hèròdiyà bhà tsìbhíngba náabè yà Hèròdè núnzìna ale-onzì, ndì obé ràdù Hèròdè-nyìkpó nófò atdíđ. 7 Ní ndì dhu-okú dò rò, kǎdù dhu ɔtsò ndàtì, ndì rārì kóró dhu-tsí yà ndì tsìbhíngba rǒnzina-foná nábhù kà tò. 8 Ní íyànà òvò fìndà dhu-okú dò rò, ndì tsìbhíngba náadù àtìna Hèròdè nì: «Íbhò bàtizò ùbhò arí Yùwanì-dò fudú iró tsàlìtsalì dǒ!» 9 Ní izu núuka ádrùngbǎ kamà Hèròdè atdíđ wò dhu-okú dò rò. Pbétù, angyangyi ndì ndòtsònà dhu yà ndì ndúnzìna ale-onzì rò dhu-okú dò rò, kǎdù dhu ùya ndínì kabhù tí Yùwanì-dò kà tò. 10 Ní kǎdù atdí ale návi rārà Yùwanì-dò nókèrè imbi ò rò. 11 Wò ale adù irà Yùwanì-dò nà tsàlìtsalì dǒ rò, ndàdù àbhùnà wò tsìbhíngba-fó, kà ràdù àrà àbhùnà íyànà-fó. 12 Yùwanì bhà ábhàlì náadù iwu kǎ-bvò nídyì, 'òwù ɔtdùnà. Abádhí adù òwu wò ndì nónzì dhu ɔyì nà Yèsù tò.

Yèsù rì imbò lufù ale nóngù dhu

(Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17; Yùw 6.1-14)

13 Bàtizò nubhónà Yùwanì nówè dhu ndì ndìrì rò, Yèsù níivà ndì uró rò ibhù ɔ, ndàrà atdí rò atdí rùngù tí rí'ì ngari ò. Pbétù, kà rārà dhu nìrì ihé-yà náadù ùvò fíyó kigò ɔ rò, 'òwù kǒwù ɔ pǒya dǒ, idha-gì dònǎ.

14 Ibhù ò rò ndì ndàhù rò, Yèsù náala ádrùngbǎ ihé-yà, ndàdù izu nába atdíđ abádhí dǒ. Ní kǎdù ndòpè ndìgù abádhí iwù nà andítale.

15 Pbítsòngǎnǎ, Yèsù bhà ábhàlì níiwú kà-ti'ò, 'adù àtìna kà nì: «Ínga náti iwà, ndìrò iró nga rí'ì igi. Ní áví kǒkò ale ràdu ì pbanga-tsidò, ndínì ì udzì tí ònyè fíyò.»

16 Ní Yèsù adù dhu àdu pbìndà ábhàlì tò ndàtì: «Ínzà dhu àkǎ abádhí rǒwù pbanga-tsidò! Nyàbhù ònyè nyí-tírò abádhí tò.» 17 Pbétù, abádhí náadù dhu àdu Yèsù tò, 'àtì: «Ònyè tí mǎ mí'ì nà iró dhu ní imbò mǔgati mà, ɔyǒ ìbhè màna kèlě.» 18 Yèsù adù àtìna abádhí nì: «Nyìwù ì dhu nà àzú fudu ò.» 19 Nìrò ní ndì Yèsù náadù kòrí alé-yà návi ròkò obvò irí dǒ. Kǎdù kǒkò imbò mǔgati nùgù, ɔyǒ ìbhè màna ndùlù foná. Tdítdǒ kǎdù ɔrù-akpà ò nga nándà, ndàdù Kàgàwà nónzì raso ì dhu. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù mǔgati-ǒnga núkò, ndùbho pbìndà ábhàlì-fó, abádhí ràdù ùndònà ihé-yà-fó. 20 Kóró ale náanyù dhu, ì rùlè nì àkǎkǎ dhu-bvù. Wò dhu-dzidǒ, Yèsù bhà ábhàlì núundu ɔdòdì ònyè-go-tsù, ì rìrǎ idre dòná ɔyǒ nà sǐngè nì. 21 Dhu nanyù ale-bvù nì'ì mbèmbè imbò lufù kpabhále, inzà ka kòzù vèbhále mà, nzónzo màna rórò.

Yèsù rùbhi rèrù dǒ dhu

(Mrk 6.45-52; Yùw 6.15-21)

22 Ányìrò rò tí, Yèsù náavi pbìndà ábhàlì rùpò ibhù ò, ndínì ada tí angyi fìndà rèrù-adzè, ihé-yà návi ndì ndì ràdu ì ibha òna nǎ. 23 Abádhí ndì ndàdu dhu lutìná, kǎdù ùpo pbìrì dò, ndàrà ndìtsò. Ní inga náti rò, kǎtù ndì atdíró ányì. 24 Ibhù náadù ì'ì iwà ndì ndàrà itse nyù idha-bidǒ rò ró. Mùkàrà núubhìna ndùpbì rǒ ibhù rǒ, awe rǒpili tàmbà tí abádhí-nyìkpa rǒ nídhunì.

25 Ní à'ù-akpà-òngǒ ɔ, Yèsù adì ndàmbe irà dǒ pbìndà ábhàlì-ti'ò idha dǒ ndì ndùbhi rórò. 26 Ní, idha dǒ kà rùbhi dhu ì àla rò, ɔdò nùsì atdíđ abádhí ò, 'adù àtìna: «Mìgìngò ní yà!» Ní abádhí náapè 'àmbe ùkù dǒ ɔdò rì 'ònzì dhu-okú dò rò. 27 Nìrò ní ndì Yèsù náadù tǔna nápfò abádhí tò ndàtì: «Nyòtù afíkù! Ima ní yà, ìnzì nyònzì ɔdò!» 28 Ní Péterù adù àtìna kà nì: «Ádrùngbǎlé, inyi tí kǎpé ì'ì, ní áví ma marà tìnu ò idha dǒ.» 29 Ní Yèsù adù àtìna kà nì: «Írà nà!» Ní Péterù ifo ibhù ò rò, ndàmbe ùbhi dǒ idha dǒ Yèsù-ti'ò ndì ndàrà rò. 30 Pbétù, awe rǒpili ɔbi nà dhu ndì ndàla rò, ɔdò nùsì àbadhi ò. Ní idha ò ndì ndòpè ndòsù rò, kǎkù: «Ádrùngbǎlé ígù ma!» 31 Ányìrò

rò tí, Yèsù adù otsúna nágbà, ndàlǎ ka, ndàdù àtìna kà nǎ: «Inyi, ákě a'uta nà ale, ádhu afínṁ rǔguru nǎ?» ³² Ní abádhí náadù ùpo óyǒ rò kóró ibhú ò, awe ràdù opilita núbhà. ³³ Nírò ní ndi ibhú ò ì'ina Yèsù bhà ábhàlǎ núuko ì kònzǐ, ì rǐfà ka, 'àdù àtìna: «Obhó nyé, nyi ní Kàgàwà t'ídhùnà.»

Yèsù rǐ Gènèzàretì tó màlengù ǒ anditále nígǔ dhu
(Mrk 6.53-56)

³⁴ Yèsù mà p̀b̀indà ábhàlǎ màna níitdègu r̀er̀ù náda, ní abádhí awù ùvo Gènèzàretì tó p̀b̀irì ò. ³⁵ Ndi p̀b̀irì ǒ bhà núṁni Yèsù. Ní abádhí náadù ìndrù núvi ròwù dhu nòvò kóró kyèròkyèrò rǐ'ì p̀b̀anga òna nǎ. Ní ìndrù náadù andi nà rǐ'ì kóró ale númbà Yèsù-tí'ò. ³⁶ Abádhí náadùnà Yèsù nítdè ìtdè tí r̀ub̀hà ì anditále r̀ub̀balǎ r̀oná mùdzarù-bidò-ngbò kèlě. Ní ka ǹub̀balǎ ale nóowúnà ùgu r̀ǒ dòtsí.

15

P̀b̀ayàhúdí t'ábhúya nóongónà ùdhenà màndu
(Mrk 7.1-13)

¹ Wò dhu-dzidǒ, P̀b̀àfàrisáyó mà Músà bhà Ʋyátá tó màlímó màna níiwú Yèrùsalemà tó kigò ò rò, 'iwù ùvò Yèsù-tí'ò, 'àdù dhu ìvu kà-tsǔ, 'àtì: ² «Ádhu p̀b̀ukù ábhàlǎ náarí nǎ àlě t'ábhúna tó màndu nífù nǎ? Obhó tí, abádhí náarí nǎ otsúya nú'ò tdǔ ì onyṁ dhu rò.» ³ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó, ndàtì: «Olu nyǐ, ádhu nyǐ nyarí nǎ Kàgàwà bhà Ʋyátá nífù, p̀b̀étù nyǎdù abhúku tó màndu kèlě nífà nǎ? ⁴ Obhó tí, Kàgàwà náatì: «fǔ àbanṁ mà íyanṁ màna.» Ndirò kǎtì: «Àbanà nǎ ndirò íyanà nǎ màtí dhu ǹǹò ale, nǎkǎ kohò, r̀òvè.» ⁵ P̀b̀étù nyǐ, nyǐ nyarí àtina, atdí ale rapé dhu òvo k̀p̀angba àbanà tò, ndirò íyanà tó màtí, ndàtì: «Dz̀ǹanṁ ǹonzi ma màmbènà nǎ fudú rǐ'ì dhu, ní ma mùtri wà perè tí Kàgàwà tò.» ⁶ Ní ndi ale rǐ mbǎ àbanà mà íyanà màna dz̀ǹà ònzi ndì ndí dhu-atdyú nà. Ní ndi dhu bhěyi, nyǐ nyóhò wà Kàgàwà bhà Ʋte f̀ukú màndu-okú dò rò. ⁷ Nyǐ, ɔyɔyɔ idàya nà alé! Nabi Ìsayà núṁno obhó dhu nyé d̀ukú, ndàtì:

⁸ «Kǎrì ale náarí mifù tsùya-kpò dǒ tí, afiya ràdù ì'ì itse nyú r̀udú rò.

⁹ Yà abádhí arí màlě nǎ ulétá ní kòkórò nga tó.

Abádhí náarúdhèna ìndrù tó ní ìndrù tó Ʋyátá*.»

Ìndrù nábhṁ rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu
(Mrk 7.14-23)

¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù anzi ihé-yà, ndàdù àtìna abádhí nǎ: «Nyǐri yà ma múṁna dhu, nyǎdù àlunà mběyi d̀ukù ò. ¹¹ Inzǐ ní ale-lí òtsù dhu ndi ìndrù nábhṁ rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. P̀b̀étù, ìndrù nábhṁ rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu ní ndi ale-lí'ò rò àhṁ dhu.»

¹² Ní Yèsù bhà ábhàlǎ náadù ìndri kà-tí'ò, 'àdù àtìna kà nǎ: «Nyǐ nỳǹni tí wà P̀b̀àfàrisáyó-ǒnga níwà ndì tí, wò nyǐ nỳǹna dhu níri ì í rò dhu?» ¹³ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó, ndàtì: «Kóró itsukpó, yà inzà òr̀ù-akpà ò arǐ'ì Àbadu Kàgàwà náazò ní ka k̀ngb̀eya kóró ivéya màna. ¹⁴ Nỳbhà abádhí. Ndùmùndùmú ní k̀k̀kò rǐ ndùmùndùmú ǹnda. Ndirò, atdí ndùmùndùmú náapé àmbe ngǎtsi ndùmùndùmú ǹnda dǒ, ní abádhí rádù 'àwà óyǒ kóró ibhu ò.»

¹⁵ Ní Péterù adù àtìna kà nǎ: «Áwě pé wòrǐ mbóli-tì fǎkà.» ¹⁶ Ní Yèsù adù àtìna kà nǎ: «Nyǐ nyé mà, kàlǎ tí obhó d̀ukù átò? ¹⁷ Nyǐ nỳǹni tí nzá dhu kóró dhu-tsí yà ale-lí ròtsù, r̀ar̀adù ùda ale ò, ndàdù àhṁ ale ò rò ɔtsó dò ka kòwù rò? ¹⁸ P̀b̀étù, ale-tsù arórina dhu ní ale-afí ò rò àhṁ dhu. Ndirò ndi dhu ní ndi arádù ìndrù àbhṁ ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. ¹⁹ Obhó tí, ìndrù-afí ò rò nga ní ndi nzère dhu náarùvò ní. Ʋ

* 15:9 15.9 Ìsa 29.13

dhu ní: nzéere irèta, abvo òho ka kí dhu, mànyòní ònzi ka kí dhu, màkunì ònzi ka kí dhu, ogbo ònzi ka kí dhu, tìtò núnò ka kí ale t'ódhína dǒ dhu, ndirò indrũ nǐ ka kí dhu ùnò nzéere dhu mànà. ²⁰ Kòrí ní i indrũ àbhũ rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pbétù, ònyù nónyũ ka kí inzà ka kù'ò ale-otsú rórò dhu, ní rǐ nǐ àdù indrũ nábhu ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ.»

Atdí inzǐ ní Mùyàhudì-àyi rǐ Yèsù ná'u dhu
(Mrk 7.24-30)

²¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù níivà ndì uró rò, ndàrà Tirò mà, Sìdònà mànà tó pbìrì ò. ²² Ní ndì pbìrì ǒ arádi Kànanà tó pbìrì ǒ atdí tsìbhále níira àhũ Yèsù-ti'ò, ndàdù ndòpè ndùkù, ndàmbe àtìna dǒ: «Ádrùngbǎle, Dàwudì t'Ídhùnǎ, ábà izũ dùdú! Nzéere-alafí rávu atdíidǒ ivádú-ngba rǒ.» ²³ Pbétù Yèsù adù nzà atdí dhu mà nádu kà tò. Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náandri Yèsù-ti'ò, 'adù àtìna kà nǐ: «Áví wò tsìbhále ràdu ndì àlě-owù ǒ rò, ikù nà kà rùbhi àlě-owù ǒ nídhunǐ.» ²⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu ábhàlǐ tò, ndàti: «Kàgàwà ívi ma Ìsràyeli tó pbìrì ǒ bhà-okú dò rò, kǎkà ùwũwǐ tàmà bhèyi ì nùli ale.» ²⁵ Pbétù, wò tsìbhále náadù irà, ndòkò ndì otdyàna dǒ Yèsù-ònzǐ, ndàdù àtìna kà nǐ: «Ádrùngbǎlé, ònzi dzùnàdu!» ²⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Inzá dhu òfò nga kidiyi nzónzo tó ònyù, kadù òbvùnà itsè-nzo tò.» ²⁷ Wò tsìbhále adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Wò nyi nyùnò dhu ní obhó dhu nyú, Ádrùngbǎlé. Pbétù, itsè-nzo mà náari abáya rǐ dhu ònyũ dónà rò mizà dǒ rò ì nàwà ònyù-ú'ù nónyũ.» ²⁸ Nírò ní ndì Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ìgyò! Yà tsìbhálé, pbùkù a'uta rǐ'ì ádrùngbǎ nyú. Wò nyi nyòzè dhu náká ndònzì ndì indù yà nyi nyú nyi nyòzè ka dhu bhèyi.» Ní, wò tsìbhále t'ívanǎ-ngba náadù ògù ànyìrǒ rò tí.

Yèsù rǐ ábhǒ ale nígũ fíyó andì ǒ rò dhu
(Mrk 7.31-37)

²⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù níivà ndì uró rò, ndàrà Gàlìlayà tó rèrù-bidò. Ní ànyì kǎdù ùpo atdí pbìrì dò, ndàdù àdì obvò. ³⁰ Nírò ní ndì abhàbhó ale nà òyá ihé níiwù ngbǒya éve kóró ale mà, ndùmùndúmú mà, otsutále mà, iwǐ mà, ndirò ábhǒ ngǔkpà andítále mànà nà 'iwũ ùlìnà Yèsù-ònzǐ, kà rádù abádhí igũ. ³¹ Ní idhò núuko ihé-yà atdíidǒ nyú iwǐ rǒte dhu, ngbǒya éve ale-ngbò rǔgũ dhu, otsutále rùbhi dhu, ndirò ndùmùndúmú mà rǐ inga àlǎ dhu ì àla rò. Ní abádhí náadù 'òpè ì rífũ Pbàìsràyélí tó Kàgàwà atdíidǒ nyú.

Yèsù rǐ ifò lufù ale nóngù dhu
(Mrk 8.1-10)

³² Wò dhu-dzi dǒ, Yèsù náanzi pbìndà ábhàlǐ, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Ma mí kǎkàrí ale-izũ ònzi atdíidǒ. Kòní mǎ mòkò ìbhũku abádhí mànà mbàlìmbàlì, ndirò abádhí rǒnyũna dhu rǐ'ì mbǎ. Ní ma mòzè nzà mabhũ abádhí ròwù inzà dhu nònyù rórò, akye sàzì arana abádhí àbhũ ràwà ì otu ǒ nǐ.» ³³ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù dhu ìvu Yèsù-tsũ, 'àti: «Yàrí rùngù ǒ, àlě kówu yà dhu bvũ tí ihé-yà nóngù àlě kí nǐ ònyù nába àdhà?» ³⁴ Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsũ, ndàti: «Nyǐ nyí'ì m̀gati nà ife?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Àrùbhù, ndirò ngúfe ìbhè nzo mànà.» ³⁵ Nírò ní ndì Yèsù adù ihé-yà návi ròkò obvò.

³⁶ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù kǒkò àrùbhù m̀gati mà, kǒkò ìbhè mànà nùgù ndùlǐ foná, ndàdù òtsò nábhu Kàgàwà tò. Tdíidǒ, kǎdù kǒkò m̀gati-ònga núko, ndùbho pbìndà ábhàlǐ-fó, abádhí rádù ùndònà ihé-yà tò. ³⁷ Kóró ale náanyù dhu 'ùlè nǐ àkǎká dhu bvũ. Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù òdòdì ònyù-go-tsù núndu, rùlè àrùbhù sèngè ǒ. ³⁸ Dhu nanyù ale-bvũ ní'ì ifò lufù kpabhále, inzà ka kòzù vèbhále mà nzónzo mànà rórò.

39 Kòrí ihé-yà ndì ndàvi ràdu ì ìbha dhu-dzidò, Yèsù adù ùpo ìbhú ò, ndàdù àrà Màngàdanì tí kátina pbìrì ò.

16

Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mà nà rí Yèsù nàví rònzi wìwì dhu
(Mrk 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mà nà náawù ùvò Yèsù-tí'ò. Ní kà-afí ì omvú tí nǎ, abádhí náavi ka rìtè òrù-akpà ò rò ìrà atdí ize fíyò. ² Pbétù, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ìnga rǎti rò, nyí nyáróngo àtìna: <Igye rí nǎ ìkò, òrù-akpà-nyì-rǒnga nílilu tí nídhunǎ.> ³ Ndirò bhòtsungá, nyí nyarádù àtìna: <Indo igye rǒgye ògye, òrù-akpà-nyì-rǒnga nítì ìtì tí nídhunǎ.> Nyí nyúni dhu ní òrù-akpà-nyì rǒ nyí nyàla dhu rítèna dhu kèlè, ìnzí nyàdù ìrà rírà kàsùmì ò rí ndònzì dhu núnì. ⁴ Indo arí ale ní nzére ale, ndirò abádhí náarí nǎ Kàgàwà ózè dhu ònzì. Abádhí ózè kònzì wìwì fíyò. Pbétù ka kí nǎ atdí wìwì mà nónzi abádhí tò. Abádhí tò ka kávína dhu ní nabì Yónà rǒ ndì nanzi wìwì kèlè.» Wò dhu-dzidò, Yèsù adù abádhí núbhà, ndàdù àrà fíndá dhu ní.

Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mà nà tó afi
(Mrk 8.14-21)

⁵ Yèsù mà, pbìndà ábhàlǎ mà nà níitdègu ada rèrù-adzè, ní m̀gati nídyì ì í dhu náadzò Yèsù bhà ábhàlǎ ònǎ rò. ⁶ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Òò! Nyàndà nga mbèyi! Nyòdo nyí Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mà nà tó afi rǒ rò.» ⁷ Ní Yèsù bhà ábhàlǎ náadù 'òpè 'òtè nzínziya ò, 'àmbe àtìna dǒ: «Ka rǒte wò dhu bhèyi ìnzá àlè kídýi m̀gati dhu-okú dò rò.» ⁸ Ní Yèsù náasù abádhí rǎnɔna dhu, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Ádhu nyí nyátina nzínziku ò, ìmbá àlè kí'ì m̀gati nà dhu-okú dò rò dhu rǎrǎ ndi nǎ? Nyí ní ákè a'uta nà ale! ⁹ Kàpè tí obhó d̀ku àlǎ? Nyí nyàpè tí nzá ìmbò m̀gati-ònga ma m̀ko, ìmbò lufù ale ràdù ònyùnà dhu ìrè? Ndirò nyí nyìrè tí ìnzá yà nyí nyadù òwunà òdòdì m̀gati-go tó sèngè-bvu? ¹⁰ Nyí nyìrè tí ìnzá àrùbhù m̀gati-ònga ma m̀ko, ìfo lufù ale rǒnyù dhu? Ndirò nyí nyìrè tí ìnzá yà nyí nyadù òwunà òdòdì m̀gati-go tò sèngè-bvu? ¹¹ Ìngbà dhu bhèyi dhu, ìnzá nyí nyàdù dhu ùni, ìnzí rǎrǎ m̀gati ma móte dòná, yà ma mí dhu òvo f̀kà mati, nyí ròdo nyí Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mà nà tó afi rǒ rò rò.» ¹² Nírò ní ndi Yèsù bhà ábhàlǎ náadù dhu ùni, Yèsù rǒte dònà dhu rǎrǎ nǎ m̀gati nónzi ka karí nǎ afi. Pbétù, kà rǒte dòná dhu rǎrǎ Pbàfàrisáyó mà Pbàsàdùkáyó mà nà náarúdhèna ìndrù tò dhu.

Péterù rí Yèsù nàti Krístò tí dhu
(Mrk 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Wò dhu-dzidò, Yèsù mà pbìndà ábhàlǎ mà nà náawù Kàyisàriyà-Filipì tó kigò-bidò rí'ì pbìrì ò. Ní kǐvú dhu pbìndà ábhàlǎ-tsù, ndàti: «Ádhu ìndrù náarúnɔna Ìndrù t'ídhùnà dǒ?» ¹⁴ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Atdídhèná ale náarátina nyí rǎrǎ Bàtizò nubhónà Yùwanì. Ngùkpà ale náarádù àtìna nyí rǎrǎ nabì Èliyà. Ndirò ngùkpà ale-tsí náarádù àtìna nyí rǎrǎ nabì Yèrèmiyà, ndirò ngàtsi nǎ nyí rǎrǎ Kàgàwà bhà pbànábì nzínzi ò atdí nabì.» ¹⁵ Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Olu nyí, nyí nyarátina ma rǎrǎ àdhi?» ¹⁶ Ní Simonì Péterù náadù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyí ní Krístò, ìnzí aróvè Kàgàwà t'ídhùnà.» ¹⁷ Nírò ní ndi Yèsù adù atìna Péterù nǎ: «Nyí nyònzì wà hirò, Simonì, Yùwanì t'ídhùnǎ! Ìnzí ní ìndrù ndi wò dhu nàbhù nyuni. Pbétù ka nàbhù nyuni ní òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà. ¹⁸ Ní, ma mátina nyí nǎ: Nyí ní Péterù, bhalabhala tó odu. Ndi bhalabhala tó odu dǒ ní ndi ma m̀síya pbàkà Kànìsà. Òve-bvù ka kótsù ònà tsàtsù nónziya nǎ atdí dhu mà ndi Kànìsà rǒ. ¹⁹ Ma mabhùya òrù-akpà ò Àdrùngbá kamà Kàgàwà bhà idzi ò ka kótsù nǎ f̀ngulà funù. Kórò dhu-tsí yà adzi dǒ nyí nyùtsì, nóngo ì'ì iwà ndi nùtsì òrù-akpà ò màtí. Ndirò

kóró dhu-tsí yà adzi dǒ nyi nyànga, nóngo ì'ì iwà ndì nànga òrù-akpà ò màtí.» ²⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù dhu núya pbìndà ábhàlǐ tò ìnzǐ dhu núnɔ tí atdí ale tò màtí ndì rǎrǐ Krístò.

Yèsù rǐ ndì ndóvè, kòtdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvɔ dhu
(Mrk 8.31-9.1; Luk 9.22-27)

²¹ Ròpè ndì ányìrǒ rò, Yèsù apè ndòvò dhu kpanya pbìndà ábhàlǐ tò ndàtì, dhu rǎkǎ wà ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndínǐ pbàkùrǔ mà, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, ndirò Músà bhà Úyátá tó màlímó màná náabhù tí ndì ndàbà àpbè abho ányì. Abádhí rǎrǐ ndàbhǔ kohò ndì, kadù ndòtdù, ndirò ìbhù idho dzidǒ, ndì radùya ndìngbè ɔve-bvù rò. ²² Ní Péterù adù kidyì ndàrà nà igi, ndàdù ndòpè ndòrù kà-dǒ, ndàtì: «Ádrùngbǎlé, Kàgàwà àkǎ ndòdò ngbǒnù! Ìnzá dhu àkǎ wò dhu rònzì ndì rùnù.» ²³ Pbétù, Yèsù adù ndàgere, ndàtì Péterù nǐ: «Índrǐ nyi itse tídú rò pǒmvo Sítanǐ! Nyi nyí dhu ònzì nyitsu ma nzérenge ò. Obhó tí, nyi nyí nzǐ inga nírè Kàgàwà náarí inga ìrè dhu bhèyi, pbétù nyi nyí inga nírè ìndrǔ náarí inga ìrè dhu bhèyi.»

²⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìná pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ndi ale náapè ndòzè ndùbhi owùdu ǒ, ní kǎkǎ ndàdzo róná rò, ndàdù ndà'ù ndànò pbìndà mùsàlabhà, ndàdù ùbhi owùdu ǒ. ²⁵ Pbìndà ípìrǒnga nòzè ndìgǔ ale níwíya ka. Pbétù okúdu dò rò rí pbìndà ípìrǒnga níwí ale, náadùya kàbà àbà tdítǒ. ²⁶ Ìndrǔ rǐ yà adzi ǒ dhu nóngyè kóró, pbìndà ípìrǒnga ràdù àwǐ dhu tó ídzìnga ní àdhu? Atdí dhu mà tí ìnè, yà ìndrǔ ràdù àbhùnà pbìndà ípìrǒnga nùwù tí? ²⁷ Obhó tí, Ìndrǔ t'ídhùnà níraya Àbanà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ pbìndà màlàyíkà màná. Nírò ní ndì kǎdùya ìngbatí ìlì ndì ale mà nùbho ndì ale bhà kasu-bvù rǒ. ²⁸ Ma mí obhó dhu núnɔ fǔkù: ngǔkpà ale kǎkǎ iró rí'ì ale nzínzì ǒ, nùwùya nzǐ ìnzá ì àla Ìndrǔ t'ídhùnà rǐrà pbìndà idzi tó ádrùngbǎnga ǒ dhu rórò.»

17

Yèsù-wòyǒ rǐ ndùgèrè dhu
(Mrk 9.2-13; Luk 9.28-36)

¹ Azà idho dzidǒ, Yèsù núugu Péterù mà, Yàkòbhò mà, ndirò Yàkòbhò t'ádònà Yùwanì màná, 'àdù òwu nà lèngèlèngè ádzì pbìrì-akpà dò.

² Ní Yèsù-wòyǒ nùgèrè ndì abádhí-nyìkpó ǒ rò. Kà-nyì náadù ndòpè ndùmbìlì adyifò bhèyi, kà-rǒ mùdzarù ràdù òwù tdyé awáwù bhèyi.

³ Nírò ní ndì Músà mà Èliyà màná nùuto ì, 'àdù àmbe òte dǒ Yèsù màná. ⁴ Ní Péterù adù àtìná Yèsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, dhu òfò nga àlè ròkò iró. Ní nyi nyòzè ka nǐ, ma mí ìbhù hemě-dzà núpè iró, atdí ní pbùkù, ngǎtsi ní Músà bhà, ndirò ngǎtsi ní Èliyà bhà.»

⁵ Wò dhu núnɔ Péterù rǐ rórò ní ndì, inga àwù rí ádrùngbǎ àpbù níibvú ndì, ndàtsì abádhí sisìna nǐ. Ndirò ndì àpbù ò rò, atdí ale-tù náadù ndìrì, ndàtì: «Yàrì ní Idhùdu, atdídǒ ma mózè ale. Kǎrì nyìkpódu nòfò dhu ònzì. Ní, nyìrì kà-tsǔ dhu.»

⁶ Yèsù bhà ábhàlǐ nítidègu wòrì ale-tù nírì, ní ɔɔo nísì atdídǒ abádhí ò. Abádhí adù 'àwà obvò, ì rùpbǎ nyíya adzikpa nyú rǒ. ⁷ Ní Yèsù náandrì abádhí-tí'ò, ndàpbàlǎ abádhí-ngbò, ndàdù àtìná: «Nyìvǎ nyí, Ìnzǐ nyònzì ɔɔo!» ⁸ Ní kǒkò ábhàlǐ níivà ì 'àndà nga, 'àdù Yèsù kèlè nála atdíró.

⁹ Pbìrì dò rò abádhí rǎwù òná kàsùmì ǒ, Yèsù adù dhu núya abádhí tò ndàtì: «Àpè nyàwè yà nyí nyàla dhu atdí ale tò màtí, rǎrà àhù Ìndrǔ t'ídhùnà rǐ ndìngbè ɔve-bvù rò dhu ò.» ¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù bhà ábhàlǐ náadù dhu ìvu Yèsù-tsǔ 'àtì: «Ádhu Músà bhà Úyátá tó màlímó náaratìna Èliyà rǎkǎ pé ndìrà angyi nǐ?» ¹¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàtì: «Obhó tí, Èliyà nákǎ wà ndìrà, kóró dhu nyìtì ndì ndohú tí.

¹² Pbétù, ma mátina Eliyà nírà wà àhù, ìnzì ìndrù ràdù Eliyà tí kà rǐ'ì dhu núnì. Ndirò abádhí náadù àvu kà-rǐ afíya nózè dhu bhěyi. Ní ndi dhu bhěyi tí, abádhí náavùya Ìndrù t'ídhùnà rǒ.» ¹³ Nírò ní ndi Yèsù bhà ábhàlǐ náadù dhu ùnì, yà Yèsù rǔbhi òte rǒ dòná fǐyò ale rǎrǐ Bàtizò nubhónà Yùwanì.

Yèsù rǐ símvò nà ngbángba nígǔ dhu
(Mrk 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Yèsù mà, pbìndà ìbhù ábhàlǐ mànà níitdègu ìwu ùvò ihé-yà rǐ'ì ró, ní atdí ale níindri Yèsù-tí'ò, ndòkò ndi òtdyùna dǒ kònzǐ, ¹⁵ ndàdù àtìna kànì: «Ádrùngbǎlé, ábà ìzù idhùdu dǒ. Kà rǐ'ì símvò nà, ndirò kǎrí àndi atdí dǒ. Bìlìnganà kǎrí ndàwà kàzù ò, ndirò idha ò màtí. ¹⁶ Ma mìrà kà nà ndínì pbùkù ábhàlǐ níigù tí, ní abádhí àdù nzá kǐgu.» ¹⁷ Ní Yèsù adù àtìna: «Hàkà! Nyǐ, ìmbǎ a'uta nà ale tó rùgànda, ndirò nzére ale! Àlě kokoya nyǐ mànà ìfè kàsùmì tí? Ndirò fùkù dhu-dzi ma mondúya rǎrà àhù ìfè idhò tí? Nyìwǔ ndi ngbángba nà àzù fudu ò!» ¹⁸ Yèsù adù òte òrú tǔna nyú nà wò ngbángba ò rǐ'ì nzére-alafí dǒ, ndi nzére-alafí ràdù àhù ndi ngbángba ò rò. Ní ndi ngbángba náadù ògù ànyìrǒ rò tí.

¹⁹ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù òndri Yèsù-tí'ò atdí rò kà rǐ'ì rórò, 'àdù dhu ìvu kà-tsǔ, 'àtì: «Ádhu ìnzá mǎ mǐpfo wò nzére-alafí nǐ?» ²⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Nyǐ nyìpfo nzá ka fùkù ákě a'uta-okú dò rò. Ma mí obhó dhu núnò fùkù: fùkù a'uta ní'íná gukyè hàràdalì-kpǒ náarǐ'ì dhu bvùtí màtí, ní nyǐ nyambènà àtìna yàrí pbìrì nǐ: «Ìngbè nyi ìrò rò nyarà ndǎlù,» ní ndi pbìrì àmbènà àdù ndìngbè ànyìrǒ rò. Ndirò, lèmakù nónzi rí atdí dhu mà nàmbènà ì'ì mbǎ. [²¹ Pbétù, wòrí nzére-alafí-tidò nábhu ràdù rǎhù dhu ní itsòta mà, ònyù t'ónyuta-tsù t'útsita mànà kèlě.»]

Yèsù rǐ ndì ndóvè, kòtdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvò tdít dǒ dhu
(Mrk 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà níitdègu 'òtù atdíkpá Gállilayà tó pbìrì ò, ní Yèsù adù dhu òvò abádhí tò, ndàtì: «Ka kí Ìndrù t'ídhùnà nípfò, kabhù ìndrù-fó. ²³ Ní ì ale rǐ kòho, kadù òtdùnà. Pbétù ìbhù idhò dzidǒ, kǎdùya ndìngbè òve-bvù rò.» Ní wò dhu ì ìrì rò, ìzù náadù Yèsù bhà ábhàlǐ nùka atdí dǒ.

Yèsù mà Péterù nà rǐ Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà nífǒ dhu

²⁴ Yèsù mà, pbìndà ábhàlǐ mànà níitdègu owu ùvò Kàpèrnàwumù tó kǐgò ò, ní Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà t'úfótá tó pbàndómbé níindri Péterù-tí'ò, 'àdù dhu ìvu kà-tsǔ, 'àtì: «Fùkù màlìmò náatí Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà nífǒ ùfǒ?» ²⁵ Ní Péterù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «'Èfǒ arúfǒna.» Ní idza Péterù òtsù rò, Yèsù náapè òte angyi, ndìvǔ dhu kà-tsǔ ndàtì: «Ádhu nyi nyìrè wò dhu dǒ, Sìmonì? Ádhi ndi yà adzi ò ádròdrǒ kámá tó pàratà nífǒ ràdù? Ndirò, ádhi ndi ùdzìna ndi ndí dhu-dò nátsà ràdù abádhí tò? Tí abádhí tó pbìrì ò ale nyú? Ndirò ngǎtsi nǐ, tí ìwǔ tí ìwǔ ndi pbìrì ò ale?» ²⁶ Ní Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Ìwǔ tí ìwǔ ndi pbìrì ò ale.» Ní Yèsù adù àtìna kànì: «Wòrí ní ìtí ka kátìna, ndi pbìrì ò ale nyú rǎrǐ nzì àdù kùfò. ²⁷ Pbétù, dhu àkǎ nzá àlě ràbhù abádhí ròtsù nzérenga ò. Ní, ndi dhu bhěyi kà rǐ'ì rò, àrà rèrù ò, nyadù ìnè nóbvù idha ò. Ní angyi nyi nyìbvùna ìbhè-li'ò nga nyángbè, nyadù fàrangà-kpǒ nídyì lina ò rò. Ndi fàrangà ní ndi nyi nyádù pàratà náfo nǐ àlě tò, óyǒ kóró.»

18

Ádrùngbǎ ale nyú ròsè ní àdhi?
(Mrk 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Ndi kàsùmì ǒ, Yèsù bhà ábhàlǐ níindri Yèsù-tí'ò, 'àdù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ, ádrùngbǎ ale nyú ròsè ní àdhi?» ² Ní Yèsù adù atdí ákě ngbángba nánzì, ndìli ridè abádhí-ònzí. ³ Kǎdù àtìna: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: ìnzí nyí nyapé nyùgèrè, nyùli nyí nìní nzónzo bhèyi, ní nyí nyotsúya nzí òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò akèkpá màtí. ⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ndìfò rí obvò ndítírò, ndìli ndi yàrí ngbángba bhèyi ale, ní'iya ndi òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ ádrùngbǎ ale. ⁵ Ndirò, yà dhu bhèyi ngbángba nákò rí okúdu dò rò ale, ní iwà ima nàkò ima nyú tíró ale.»

Ìndrù àbhù ka kí ròtsù nzérenga ò dhu-rò rò dhu àkǎ kòdò ale dhu
(Mrk 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna ábhàlǐ nǐ: «Yà ma ná'ù nzónzo nzínzì ǒ, atdí ngbángba mà nábhù rí ròtsù nzérenga ò ale, ní dhu òfò nga mbèyi nyú kosò ádrùngbǎ odu-ba ndi ale-tú, kadù ndi ale nídò ádrùngbǎ rèrù tó lùlù ò. ⁷ Àpbè ní ndi yàrí adzi tò, ìndrù àbhù kǎrí ròtsù nzérenga ò dhu-okú dò rò. Obhó tí, ìndrù rǎdù òtsù òtsù nzérenga ò. Pbéù, ìndrù nábhù rí ròtsù nzérenga ò ale rǐ'ì àpbè ǒ. ⁸ Dhu apé ì'ì òtsúnù mà, ndirò pfǒnù mà náarí nyabhù nyotsù nzérenga ò dhu tí, ní ótdì ndi òtsúnù mà ndi pfǒnù mà, nyadù àwàna itse nyú rànú rò. Dhu òfò nga mbèyi nyú, nyotsù atdí òtsúnù nà, ndirò atdí pfǒnù nà dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà ò, ròsè óyǒ òtsúnù mà, óyǒ pfǒnù mà nódo nyí nyí ìndù, kadù nyobvù nà ìnzí aráve dhòdhódhóngà kàzù ò dhu dònǎ. ⁹ Ndirò, dhu apé ì'ì nyìkpónù náarí nyabhù nyotsù nzérenga ò dhu tí, ní itá ka, nyadù iwàna nyobvù itse rànú rò. Dhu òfò nga mbèyi nyú, nyotsù dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà ò atdí nyìkpónù nà, ròsè óyǒ nyìkpónù nódo nyí nyí ìndù, kadù nyobvù ìnzí aráve dhòdhódhóngà kàzù ò dhu dònǎ.»

Àwǎwí, ndàdù ndàbà tàrà tó mbólí
(Luk 15.3-7)

¹⁰ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìna ábhàlǐ nǐ: «Nyòdo nyí mbèyi, ìnzí nyǒnzì kǎkǎrí nzónzo nzínzì ǒ atdí ngbángba mà gàyà. Ma mí obhó dhu núnò fùkù: òrù-akpà ò arí'ì abádhí tó màlàyíkà náaróko bìlǐngà, 'àmbe òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà-nyìkpa nàndà dǒ. [¹¹ Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà níra àwǎwí ale nígu.]

¹² Ní, ádhu nyí nyírenà yà dhu dǒ? Atdí ale náapé ì'ì atdí miyà tàrà nà, atdí rǎdù àwí abádhí nzínzì ǒ rò, ní ndi ale tí nzí àdù kǒkò àrùgyètdí kumì dòná àrùgyètdí nà ngùkpà tàrà nùbhà pbìrì dǒ rányu ró, ndàdù àrà yà àwǎwí nà tsí nómè? ¹³ Kǎpé kàbà, ní ma màtina nyí nǐ: kà rǎdù ì'ì ádrùngbǎ dhèdhe nyú nà ndi tàrà-okú dò rò, ròsè yà àrùgyètdí kumì dòná àrùgyètdí nà ngùkpà tàrà, yà ìnzá ùwí nà dòná. ¹⁴ Ní ndi dhu bhèyi tí, òrù-akpà ò arí'ì Àbakù Kàgàwà nózè nzá atdí ngbángba mà rǎwí kǎkǎrí nzónzo nzínzì ǒ rò dhu.»

Dhu nǎfǎ nyí nǐ òdhìnu nónzì nyí nyádù tí dhu

¹⁵ Yèsù adù àtìna tdítdǒ ábhàlǐ nǐ: «Òdhìnu náapé dhu àfǎ nyí nǐ, ní dhu àkǎ nyarà kòtù, nyadù kàbhà afátá nóvò kà tò óyǒ rò nyí nyí'ì kà màna rórò. Kǎpé nyí nyùnò dhu níri, ní nyí nyìgù wà ndi òdhìnu. ¹⁶ Pbéù, kǎpé ndùvò ìnzí ndìrì tsùnù dhu, ní ádù nyidyí atdí ale mà, ndirò ngǎtsi nǐ óyǒ ale mà, nyòwù màna kà-tí'ò, ndíní óyǒ, ndirò ngǎtsi nǐ ìbhu ngàm̀bì mà núnò dhu-bvu ró ka kadù tí ndi dhu nóbhòlò. ¹⁷ Pbéù, kǎpé ndùvò ìnzí ndìrì abádhí-tsù dhu, ní ádù nyipfo ndi dhu Kàgàwà ná'ù ale tó mètù nzínzì ò. Ndirò kǎpé ndùvò ìnzí ndìrì ì ale mà, ní ádù nyozú ka ìnzá Kàgàwà ná'ù ale tí, ndirò ádù nyozú ka pàratà t'úfótá tó atdí ndòmbè bhèyi.»

Dhu ùtsi ka kí dhu mà, dhu ùngǎ ka kí dhu màna

18 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna ábhàlǐ nǐ: «Ma mí obhó dhu núno fǔkù: Kóró dhu-tsí yà adzi dǒ nyǐ nyùtsì, nóngo ì'ì iwà ndì nùtsì òrù-akpà ò màtí. Ndirò kóró dhu-tsí yà adzi dǒ nyǐ nyùnga, nóngo ì'ì iwà ndì nùnga òrù-akpà ò màtí. 19 Ma mí obhó dhu núno tdítǒ fǔkù: nzínzikù ǒ óyó ale mà náapé 'iri yà adzi dǒ, 'ònzì yà ì òzè kóró dhu-tsí, ní òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà rǎdù ndì dhu nábhù àbhù abádhí tò. 20 Obhó tí, óyó ale mà, ngàtsi nǐ ìbhù ale mà núndu ì ɔvòdu rǒ ró, ní ma mí'ì inè abádhí nzínzi ǒ.»

Dhu àkǎ kùbà dhu ale t'ódhìna tò dhu

21 Wò dhu-dzidǒ, Péterù náandri Yèsù-tí'ò ndàdù dhu ìvu kà-tsǔ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ma mádù dhu ùbà ife-gùna dhu nǎfǎ ɔnzidú ɔdhìdu tò? Ma tí adù dhu ùbà kà tò àrùbhù-gùna?» 22 Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ma mí nzǐ atina nyǐ rǎrǎdù dhu ùbà kà tò àrùbhù-gùna. Pbétù, dhu àkǎ nyubà dhu kà tò àrùbhù kumì, àrùbhù-rǎdǒ-gùna.

23 Wò dhu-okú dò rò ní ndì ma mátina, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi rǐli ndì atdí ádrùngbǎ kamà yà pbìndà wǎnzá nà arí'ì pbìndà kasutále nazè rùbho ì wǎnzá bhèyi. 24 Ní, kǐtdègu ì wǎnzá nà arí'ì ale-ɔvò nópè ndùnzi, ní ka kiwú atdí kasutále, yà fùrangà tó lufù-tsù tó wǎnzá nà rǐ'ì nà kà-tí'ò. 25 Wò ndì ale rǐ ndì wǎnzá núbhǒ nǐ atdí dhu mà ní'ì mbǎ kà-fó. Ní kàbhà ádrùngbǎlé náadù dhu ùya, ndínǐ ka kudzí tí ndì ale mà, pbìndà tsìbhále mà, pbìndà nzónzo mà, kóró foná arí'ì dhu mànà, ndínǐ ka kubhò tí ndì wǎnzá nǐ. 26 Ní wò kasutále náakò ndì ɔtdyùna dǒ pbìndà ádrùngbǎlé-ònzǐ, ndàdù ndìtsò kà-rǒ ndàti: «Ádrùngbǎlé, ùbà dhu idù, nyadù nga òdò ake. Ùbhǒ ma mí wò wǎnzá núbhǒ kóró indù.» 27 Ní wò ádrùngbǎlé náadù izu àbà atdí dǒ kà dǒ, ndàdù àtìna ìnzǐ kà rǎrǐ atdí dhu mà núbhǒ fǐndà. Ní kǎdù kùbhà rǎrà. 28 Ní uró rò ndìvǎ ndì rò, wò kasutále náatù yà ì arí kasu ɔnzi mànà ale nzínzi ǒ atdí ale. Ndi ale ní'ì mbèmbè atdí miyà dìnari tó kàbhà wǎnzá nà. Ní, kǎkò wò ale dàna-tsi rǒ, ndì rǐpbǒ dàna-tsi, ihèna ròrì, ndàdù àtìna nǐ: «Ùbhǒ pbàkà wǎnzá!» 29 Ní wò kà t'ódhìna náakò ndì ɔtdyùna dǒ kà-pfò rǒ, ndàdù ndìtsò kà-rǒ, ndàti: «Ùbà dhu idù, nyadù nga òdò ake. Ùbhǒ ma mí pbùkù wǎnzá núbhǒ.» 30 Pbétù, wòrì ale náazè nzá ndìrì kà rǎnɔna dhu. Ní, kǎdù kàbhù kosò imbi ò, kòdɔ ndì ndí rùbho pbìndà wǎnzá dhu òna nǎ.

31 Ní, yà abádhí arí kasu nónzi mànà atdíkpá ngǔkpà kà t'ódhìna, níitdègu wò ndì nònzǐ dhu nálǎ, ní izu núuka abádhí atdí dǒ. Ní abádhí adù òwu wò ndì nònzǐ dhu náwe kóró fiyó ádrùngbǎlé tò. 32 Nírò ní ndì wò ádrùngbǎlé náavi kanzi ndì kasutále, ndàdù àtìna nǐ: «Nyǐ ní nzére kasutále nyú! Nyǐ nyùtsò nyǐ rùdú dhu-okú dò rò, ma màti ìnzǐ nyǐ rǎrǐ atdí dhu mà núbhǒ idù. 33 Ní nyǐ nyàmbènà adù dhu ùbà átò ɔdhìnu tò, àdhàdhì ma màbà dhu indù dhu bhèyi.» 34 Ní wò ádrùngbǎlé náakò atdí dǒ, ndàdù wò kasutále nábhù kosò imbi ò, kòdɔ ndì ndí ndínǐ kóró pbìndà wǎnzá nubhò tí dhu ònǎ.»

35 Yèsù adù àtìna tdítǒ ábhàlǐ nǐ: «Ndi dhu bhèyi tí ní ndì, òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà rǎdù dhu ɔnzì rùkù, ìnzá ìngbàtǐ ìli ndì ale mà nzínzikù ǒ nùbà dhu atdí afína nyú nà adòna tò rò.»

19

Yèsù rǐ dhu núdhě kpatsìbhále mà rǐ 'ùbhǎ pbìndà tsìbhále nà dhu dǒ dhu (Mrk 10.1-12)

1 Yèsù níitdègu yà ndì ndúbhi ùdhenà rǒ dhu t'údheta nító, ní kǐvǎ ndì Gálilayà tó pbìrì ò rò, ndàrà Yùdeyà tó pbìrì-aládo, yà Yòròdanì tó idha-akpà-adzènnà rò arí'ì ò.

² Ní abhàbhó ale nà òyá ihé náadù òwu kòwu ǒ, kà ràdù abádhí nzínzì ǒ andi nà ale nígu ányì.

³ Ní ngúfe Pbàfàrisáyó níiwú Yèsù-tí'ò ndínì ì omvú tí kà-afí. Ní, abádhí níiwú dhu kà-tsù 'àti: «Àlě tó Ƴyátá návi tí wà atdí kpatsibhále mà ròdhò pbìndà tsibhále ìngbá tí ìlì ndì afátá-okú dǒ rò màtí?» ⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyí nyàpè tí obhó Kàgàwà bhà Andítá náarúnona kpangba dhu nózù? Kàrátina: «Mùhàngú ò rò, Kàgàwà náanzì kpatsibhále mà, tsibhále nà.» ⁵ Ndirò kàrátina: «Ndi dhu-okú dǒ rò, kpatsibhále ràdù àbanà mà, íyànà mà núbhà, 'adù 'ùngbò pbìndà tsibhále nà. Ndirò, abádhí óyǒ rò ràdù òngò atdí ale-ngbò tí.» ⁶ Ní ndi dhu bhèyi tí, abádhí ní nzí adù ì'ì óyǒ ale tdítǒ, pbétù abádhí nóngò wà atdí ale-ngbò tí. Ní dhu àkǎ nzá atdí ale mà rùtu Kàgàwà ùngbò ale-ǒnga.»

⁷ Ní Pbàfàrisáyó adù dhu ìvu tdítǒ kà-tsù, 'àti: «Olu, ádhu Músà núuyá dhu ndàti, dhu ràràdù àkǎ kandì ubhátá tó bhàrwà kabhu tsibhále-fó, ndi tsibhále òdì ka kí rò ní*?» ⁸ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Músà náabhù nyí nyǒngò fùkú vèbhále nódì odú afiku náaró'ò dhu-okú dǒ rò. Pbétù mùhàngú ò rò, ndi dhu ní'ì mbá wò dhu bhèyi. ⁹ Ma mí obhó dhu núno fùkù: atdí kpatsibhále náapè pbìndà tsibhále nódho, ndàdù òdinà, ìnzá ní múnnyòni kèlě nònzì ngàtsi kpatsibhále nà dhu-okú dǒ rò rò, ní ngàtsi tsibhále ndi ndàmbà rò, ka nádu ì'ì iwà múnnyòni nònzì.»

¹⁰ Ní Yèsù bhà ábhàlì náadù àtìna Yèsù ní: «Wò dhu bhèyi kpatsibhále mà nzínzì ǒ dhu rí'ì tsibhále mà nà rò, ìndrù rí 'ùmbá dhu tó ìdzìnga rí'ì mbá.» ¹¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìnzí ní kóró ale wòrì Ƴte náarí dòya àlǔ, pbétù kàrí dòya àlǔ ale ní kǎkà Kàgàwà ábhu kà ràlǔ dòya ale kèlě. ¹² Kpabhále-tsù àtò ràdù ìnzí rùmbá vèbhále dhu-tsù rí'ì ibí. Obhó tí, atdíhená kpabhále náarí nzí vèbhále ùmbá ùdhí tí ka kudhí ì àmǎ tírò dhu-okú dǒ rò. Ngùkpà kpabhále náarí nzí vèbhále nùmbá, obi ní ka ka kùgèrè ì, 'òngò àmǎ tí dhu-okú dǒ rò. Ndirò ngùkpà-tsí náaróko àmǎ bhèyi, ìnzí 'ùmbá vèbhále òrù-akpà ǒ Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà idzi-okú dǒ rò. Yà ma múnò dhu rí dóna àlǔ ale nákǎ kà ràlǔ dóna!»

*Yèsù rí nìní nzónzo násǒ dhu
(Mrk 10.13-16; Luk 18.15-17)*

¹³ Wò dhu-dzidǒ, ìndrù níiwú nìní nzónzo nà Yèsù-tí'ò, ndínì kǎlì tí ɔtsúna dòyá, ndàdù ndìtsò dòyá. Pbétù, Yèsù bhà ábhàlì náadù òko 'àmbe òrù dǒ ì ale dǒ. ¹⁴ Ní Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì ní: «Nyùbhà nzónzo rìwù tidu ò, ndirò ìnzí nyàtò abádhí-tsù, òrù-akpà ǒ Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà idzi ní abádhí bhèyi ì nùlì ale tó nídhuní.» ¹⁵ Ní Yèsù adù ɔtsúna nùlì ì nzónzo dǒ, ndi dhu-dzidǒ, ndàdù ndìvà ndàrà ányìrǒ rò.

*Yèsù mà rǒte atdí ònzítále nà dhu
(Mrk 10.17-31; Luk 18.18-30)*

¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, atdí ale níira Yèsù-tí'ò, ndàdù dhu ìvu kà-tsù ndàti: «Màlimǒ, ádhu ndi ìdzi dhu tí ma màkǎ mǎnzì, ndínì ma mabá tí dhòdhódhónga tó ìpìrǒnga?» ¹⁷ Ní Yèsù adù dhu ìvu kà-tsù, ndàti: «Ádhu nyi nyí dhu ìvù tsùdú ìdzi dhu tí rí'ì dhu dǒ ní? Atdí ale kèlě ní ndi ìdzi ale tí rí'ì. Nyi nyapè nyoze nyòtsù dhòdhódhónga tó ìpìrǒnga ò, ní dhu àkǎ nyifù Músà bhà Ƴyátá.» ¹⁸ Ní wò ale adù dhu ìvu Yèsù-tsù, ndàti: «Íngbàgà Ƴyátá ì?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Dhu àkǎ nzá nyohò abvo, dhu àkǎ nzá nyonzi múnnyòni, dhu àkǎ nzá nyonzi ogbo, ndirò dhu àkǎ nzá nyonò tìtò ɔdhìnu dǒ. ¹⁹ Dhu àkǎ nyifù àbanu mà íyànù mà nà, ndirò dhu àkǎ nyoze ɔdhìnu yà nyi nyú nyi nyóze nyi nyi-tírò dhu bhèyi*.»

* 19:7 19.7 Tòr 24.1-4 * 19:19 19.19 Uvt 20.12-16; Law 19.18; Tòr 5.16-20

²⁰ Ní wòrí kpatsìbhíngba náadù àtìna Yěsù nǐ: «Ma mífu wà kǒkòrí Ƴyátá kóró, ní ádhu ndi àkáká mǎnzì tǎítǎ?» ²¹ Ní Yěsù adù àtìna kà nǐ: «Nyi nyapé nyoze nyi'ì àkáká ale tí, ní árà, nyadù kóró nyi nyarí'ì nà dhu núdzi, nyadù i dhu ò rò nyi nyòngyè fùrangà nùndò nǎkùtále tò. Ndi dhu bhěyi ní ndi nyi nyadùya ònzì nábà òrù-akpà ò. Wò dhu-dzidǒ, nyádù nyira, nyadù owùdu nùngu.» ²² Pbéù, wò kpatsìbhíngba níitdègu wò ɔte níri, ní kǎdù àrà ànyìrǒ rò atdíǎ ìzè nùka ndi rórò, atdíǎ ndi ndónzi nídhunǐ.

²³ Nírò ní ndi Yěsù adù àtìna p̀b̀indà ábhàlǐ nǐ: «Ma mí obhó dhu nùno fùkù: ònzítale rǒtsù òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò dhu ní odù dhu nyú. ²⁴ Ndirò, ma mí obhó dhu nùno fùkù tǎítǎ: ngàmíyà rǒtsù, ndùdà sìndanì-bhu ǒ dhu rǐ'ì isó. Pbéù, ònzítale rǒtsù òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò dhu rǐ'ì odù nyú ròsè.»

²⁵ Ní wòrí ɔte ì ìrì rò, idho nùuko Yěsù bhà ábhàlǐ atdíǎ. Ní abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsùyá nzínziyà ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Wò dhu bhěyi kà rǐ'ì rò, ádhi pbá ale ndi ògù rádù ògù?» ²⁶ Ní Yěsù andà abádhí, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Ìndrù tò ndi dhu rǐ nǐ àkǎ, pbéù Kàgàwà tò kà rǐ àkǎ àkǎ.»

²⁷ Nírò ní ndi Péterù adù ɔte òpè, ndàti: «Íri, mǎ mábhà kóró dhu mǎdù owùnù nùngu, ní ádhu ndi mǎ mabáya?» ²⁸ Ní Yěsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu nùno fùkù: yà adzi dǒ kóró dhu rǐ 'ùwǎ, 'òngò ɔwútána tí rò, Ìndrù t'ídhùnà náadìya p̀b̀indà ádrùngbǎnga tó awáwù tó tombi dǒ. Ndi nínganí, nyǐ, yà owùdu nyǐ nyúngu rò, nyǐ nyokoya átò atdí kumì dóná óyǒ nà tombi dǒ, nyámbe atdí kumì dóná óyǒ nà P̀b̀àisràyélí tó rùgànda-tsù-ànyǎ nítdì dǒ. ²⁹ Ndirò ìngbàtí ìli ndi ale mà, yà okúdu dò rò rí p̀b̀indà idza, adóna, awéna, àbanà, íyànà, p̀b̀indà inzo, ndirò p̀b̀indà ɔnzìbvu mà núbha, náabáya i dhu atdí miyà-gùna ròsè. Ndirò, kǎdùya dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nábà. ³⁰ Pbéù, ábhǒ ale yà kòmbí arí'ì wemberè tí nóngoya olù ale tí, ndirò yà olù ale tí arí'ì kòmbí ale náadùya òngo wemberè tí.»

20

Vĩnyò tó inga ǒ kasu nanzì kasutále tó mbólí

¹ Tǎítǎ Yěsù adù àtìna p̀b̀indà ábhàlǐ nǐ: «Obhó tí, yàrí ní ndi Ƴrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nǒfò ndi nà dhu: Atdí idza-àbadhi náahù bhǒtsungánǎ idza rò, ndámbe kasutále nómè dǒ, ndíni owu tí kasu ònzì p̀b̀indà vĩnyò tó inga ò. ² Abádhí níri ì i kasutále mànà atdí ònari-kpǒ dǒ atdíku idho tó kasu tó mùkùmbà tí. Kǎdù i ale nóvì ròwù vĩnyò tó p̀b̀indà inga-bvu.»

³ Tǎítǎ, kǎhù ìbhu adyifò-sisì kútsingá nga tó ǒ, ndàdù ngùkpà ale nála pbanga-tsidǒ róko ìmbǎ kasúna ró. ⁴ Ní kǎdù àtìna i ale nǐ: «Nyǐ mà átò, nyòwu nyònzì kasu vĩnyò tó pbàkà inga ò, tǎ ma mǎdù fùkù mùkùmbà núbho àkáká dhu bhěyi.» ⁵ Ní i ale náadù òwu ndi vĩnyò tó inga ò. Wò idza-àbadhi náahù tǎítǎ azà adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ǒ, ndirò àrùgyètdí adyifò-sisì adyídǒ nga tó ǒ, ndàdù dhu ònzì ndi dhu bhěyi tí. ⁶ Kà rǐku dóná rò nǐ, kǎhù atdí kumì dóná atdí nà adyifò-sisì p̀b̀ítsòngǎ nga tó ǒ, ndàdù ngùkpà ale nála pbanga-tsidǒ òkò, ìnzì ì i atdí dhu mà nónzì rórò rò. Ní kǎdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu, ròpè ndi kútsingánǎ rò rìrà àhu kòmbí, nyǐ nyòkò iró ìnzì nyǐ nyǐ atdí dhu mà nónzì rórò nǐ?»

⁷ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ínzá ní atdí ale mà nǎpè mìtsù p̀b̀indà kasu ò.» Ní kǎdù àtìna i ale nǐ: «Olu nyǐ mà átò, nyòwu nà nyònzì kasu pbàkà vĩnyò tó inga ò.» ⁸ Ní p̀b̀ítsòngánǎ, wò inga-àbadhi náati p̀b̀indà kasutále tó ádrùngbǎle nǐ: «Únzì kasutále, nyadù fíyó mùkùmbà núbho. Nyǐ nyǐ kòpè yà olù kasu nòpè ale rǒ rò, nyadù àrà kùtsà yà angyi kasu nòpènà ale rǒ.» ⁹ Ní yà atdí kumì dóná atdí nà

adyifò-sisì pbitsòngă nga tó ǒ kasu nòpè ale níiwú, kadù ngătsi ale bhà atdí ònari nábhu ndi ale tò. ¹⁰ Yà angyi kasu nòpèna ale níiwú ùvò átò. Abádhí níirè nga fíyò ka kúbhona mùkimbà râròse òse yà olù kasu nòpèna ale tó mùkimbà dòná. Pbéù, abádhí mà átò náadù atdátí ònari kèlè nába. ¹¹ Ní kàkò ì í rò, kòkò ale náapè 'àmbe ònu dǒ inga-àbadhi nǐ. ¹² Abádhí ati kà nǐ: «Kàkà kasutále níwù ùvò olù, 'àdù kasu nónzì atdí adyifò-sisì kèlè tí. Ní nyi nyàdù tí mùkimbà núbho abádhí tò àdhàdhì mà mànà, àzèmbè mà'í ní ndi bìlì mà mònzì kasu, adyifò ràdù mǒbì rò?» ¹³ Ní wò ale adù dhu àdu atdí abádhí nzínzì ǒ ale tò, ndàti: «Pbálé ma mònzì nzá nyi nzére. Nyi nyà'ùnà tí nzá atdí ònari rǒ nyi nyí kasu nónzì atdí idho ǒ dhu?» ¹⁴ Nírò, àkǒ indú mùkimbà, nyadù àrà indú dhu nǐ. Ma mòzè mabhù ka wò olù ìràna ale tò àdhàdhì indù ma màbhù ka dhu bvù tí. ¹⁵ Ma màdù pbàkà fùrangà nùndò ma mòzè ka dhu bhèyi. Tí nzì obhó? Ndirò yà ma mònzì ídzi dhu nyi nyàla tí nzére dhu ma mònzì dhu tí?»

¹⁶ Ní Yèsù adù àtìna tdítǒ: «Yà kòmbí arí'ì olù ale tí ale nóongoya wemberè tí, ndirò yà kòmbí arí'ì wemberè tí ale náadùya òngo olù ale tí.»

Ibhù rí kisé nǐ Yèsù rǐ ndi ndóvè kòtdù ndi, ndàdù ndingbè dhu nóvo dhu (Mrk 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Yèrùsàlemà tó kigò ò ndi ndúpo rórò, Yèsù náanzi pbìndà atdí kumì dòná óyǒ nà ábhàlì igi. Ní otu ǒ ì ówu rórò, kàdù àtìna abádhí nǐ: ¹⁸ «Kànǐ àlè kúpo Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní ànyì ka kí Ìndrù t'ídhùnà nípfò kabhu pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Músà bhà Òyátá tó màlímó mànà fó. Abádhí rǐ anya nótdì kà-dǒ ndínǐ ka koho tí ka, ¹⁹ 'àdù kàbhù ìnzì ní Pbàyàhúdì-fó. I ale rǐ kòzù àkyàkyè ale tí, 'àdù kùvi asé nǐ. Ndirò abádhí rǐ kùtǒ mùsàlabhà dǒ, ròvè, kadù òtdùnà. Pbéù, ìbhù idho dzidǒ, kàdùya ndingbè òve-bvù rò.»

Zèbèdayò bhà ingba-tsánà rǐ ádrùngbànga nónzi Yèsù-fó pbìndà óyǒ inzo tò dhu (Mrk 10.35-45)

²⁰ Wò dhu-dzidǒ, Zèbèdayò bhà ingba-tsánà mà, pbìndà óyǒ inzo mànà náandri Yèsù-tí'ò. Ní ndi ingba-tsánà náakò ndi òtdyùna dǒ Yèsù-ònzì, ndínǐ ndi ndonzi tí dhu kà-fó. ²¹ Ní Yèsù ivú dhu kà-tsù ndàti: «Ádhu nyi nyòzè?» Ní kàdù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Pbùkù ádrùngbànga tó idzi ǒ, ábhù kàkà pbàkà óyǒ inzo ròkò tinú, atdí ràdi indú fangà dòná rò, ngătsi ràdù àdi ígù dòná rò.» ²² Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyí nyùnì nzá wò nyí nyónzina fudú dhu. Nyí tí adù yà ma mómvùna àpbè tó kópà-tsù nómvù òmvù?» Ní wò ingba-tsánà mà náadù dhu àdu Yèsù tò, àti: «Òmvù mà màdù òmvùna.» ²³ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Obhó tí, òmvù nyí nyòmvyàya ma mómvùna kópà-tsù. Pbéù ìndrù níli ka kí ràdi idú fangà dòná rò, ndirò idú ígù dòná rò dhu ní nzì òtèdu. I ngari ní yà Àbadu náabhòlò ka fíyò ale tó.»

²⁴ Wò dhu ì ìrì rò, atdí kumì ngùkpà ábhàlì náadù àkò àkò tí kòkò óyǒ atdí iya bhà ale rǒ. ²⁵ Ní Yèsù adù pbìndà ábhàlì nánzì tina ò, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyí nyùnì wà yà ìndrù dǒ ádròdrò ale tí ka kátina ale náaràdù ì ale nùli fíyó ino tí, 'àmbe avu dǒ ròyá dhu. Ndirò, nyí nyùnì wà yà ádròdrò ale náaràdù òbiya à'è ìndrù dǒ tí dhu. ²⁶ Pbéù, dhu àkà nzá ndònzì ndi ndi dhu bhèyi nzínziku ǒ. Atdí nzínziku ǒ ale náapè ndòzè ndàdi ádrùngbàle tí, ní kà ràdù àkà ndi'ì fùkù kasutále tí. ²⁷ Ndirò atdí nzínziku ǒ ale náapè ndòzè ndàdi wemberè tí, ní ndi ale ràdù àkà ndi'ì fùkù ino tí. ²⁸ Ndi dhu bhèyi ní ndi, Ìndrù t'ídhùnà nírà nzá ndínǐ ka kónzì tí kasu fíndà. Pbéù kǐrà ndínǐ ndonzi tí kasu ngùkpà ale tò, ndàdù pbìndà ìpìrǒnga nábhu ábhò ale nùwè tí.»

Yèsù rí óyò ndùmùndúmú nígù dhu
(Mrk 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Yèsù mà rùvò pbìndà ábhàlì mànà Yèrikò tó kigò ò rò ònà kàsùmì ò, ábhò ihé-yà náadù òwu Yèsù-owù ò. ³⁰ Ní yà otu-gì dǒ ò òkò ró ò'í óyò ndùmùndúmú níri Yèsù rǔda dhu. Ní abádhí adù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǒ: «Ádrùngbǎle, Dàwudì-dhú bvě alé, ábà izu dǒká!» ³¹ Ihé-yà náadù òko 'àmbe òrù dǒ abádhí dǒ, 'adù abádhí návi rìnè. Pbétù kǒkòrí ndùmùndúmú náadù ùkù orú túya nyú nà tdítǒ, 'àti: «Ádrùngbǎle, Dàwudì t'ídhùnǎ, ábà izu dǒká!» ³² Ní Yèsù adù ide, ndànzi abádhí, ndàdù dhu ivu tsáyá, ndàti: «Ádhu nyí nyòzè mǎnzì fùkù?» ³³ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ádrùngbǎlé, ábhù nyìkpóka rǎla inga.» ³⁴ Ní Yèsù adù izu nába abádhí dǒ, ndàdù abádhí-nyìkpó-ngbò nùpbala. Ní ányìrǒ rò tí, kòrí óyò ale náadù 'òpè 'àla inga, 'adù òwu Yèsù-owù ò.

21

Yèsù rǒtsù Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu
(Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40; Yùw 12.12-19)

¹ fkyèrǒ Yèsù mà, pbìndà ábhàlì mànà nókò Yèrùsàlemà tó kigò ò ò owu tí ùvò rórò, ní abádhí nùuto ò Bètèfagè tí kátina pbanga ò. Ndi pbanga ní'ì mizèyituni tí kátina itsu náarí'ì dǒnǎ pbìrì-ongò rǒ. Ní Yèsù náavi óyò pbìndà ábhàlì rǒwù angyi, ² ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyòwu wò angyi rí'ì fùkù pbanga ò. Ní ndi pbanga ò nyí nyòtsù rórò, nyí nyí kayinǒ-yà nótù òsò ka kòsò ró, pbìndà ingba ràdù ò'ì tiná. Ní, nyùnga ka, nyǎdù iwu abádhí nà kóró tidu ò. ³ Ní atdí ale mà nùunǎ gukyè dhu abádhí dǒ, ní nyí nyadùna àtìna: «Ádrùngbǎle rǐ'ì abádhí-atdyú nà.» Ní ányìrǒ rò tí, ka kadùna abádhí nùbhà nyíwù nà.»

⁴ Wòrí dhu náanzì ndì ndíní angyí nabi Zàkàriyà nùunǎ dhu náaká tí. Kǎti:

⁵ «Nyàti Sáyuni tó kigò ò tsìbhíngba nǐ:

«Ándà! Kànǐ pbùkù kamà rǐrà tinu ò!
Kà rǐrà iyònga nyú ò, kayinǒ-yà dǒ ndì ndàdi rórò,
kayinǒ-yà bhà ingba dǒ ndì ndàdi rórò*.»

⁶ Ní ábhàlì náawù, 'adù yà Yèsù àvinà fíyò dhu nónzì. ⁷ Abádhí níiwú kayinǒ-yà nà pbìndà ingba mànà, 'adù ròyá orú mǔdzarè nùhu dǒyá, Yèsù ràdù àdi dǒnǎ. ⁸ Ábhò ihé-yà nùuhu ròyá mberù otu ò. Ngǔkpà ale náadù itsu-dǒká nókò, 'adù ùhunà otu ò.

⁹ Ní yà angyi rówu Yèsù-ònzì ale mà, kǒwù ò ríwu ale mànà náambénà ùkù dǒ, 'àti: «Hòsanà! Ilèta náká kabhu Dàwudì-dhú bvě ale tò! Kàgàwà náká ndàso Ádrùngbǎle-ovò rǒ rǐrà ale! Hòsanà! Ilèta náká kabhu òrù-akpà ò arí'ì Kàgàwà tò!»

¹⁰ Ní Yèsù rǒtsù Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, kóró ale-tsì náava ndì, 'àmbe àtìna dǒ: «Wòrí ale tí àdhi?» ¹¹ Ní ihé-yà noowúnà dhu àdu rǒ abádhí tò, 'àti: «Nabi Yèsù ní yà, Nàzàretì-ale, Gàlìlayà tó pbìrì ò.»

Yèsù rǐ Kàgàwà bhà idzá rò rí dhu nùdzì ale nódì dhu
(Mrk 11.15-19; Luk 19.45-48; Yùw 2.13-22)

¹² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náatsù Kàgàwà bhà-dza ò, ndàdù ányì-dzá rò rí dhu òdzi ale mà, ányì-dzá rò rí dhu ùdzì ale mànà dhu nódì kóró. Kǎdù fàrangà-ònga nùwǔ rí ale rǐ fàrangà nùwǔ dǒnǎ rò mizà mà, àmbò nùdzì rí ale nókò dǒyá tombi mànà dhu nátdi.

¹³ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àtìna ò ale nǐ: «Kàgàwà bhà bhùkù ò Andítá rǎtina: «Pbàkà idza ní ka kanziya itsòta-dzà tí, pbétù nyí, nyí nyǎdù kùgèrè rǒngò ogbotále náarí 'ùru ònǎ ngari tí.»

* 21:5 21.5 Zàk 9.9

¹⁴ Wò dhu-dzidõ, ndùmùndùmú mà, otsutále màná níiwú Yèsù-ti'ò Kàgàwà bhà idza õ, ka ràdù ì nígu. ¹⁵ Ní pbàkùhání tó ádròdrõ ale mà, Músà bhà Ùyátá tó màlímó màná náakó yà Yèsù rǒnzina wiwì ì àla rò, ndirò nzónzo rǔkù Kàgàwà bhà idzá dhu ì ìrì rò. Ì nzónzo ambénà àtìná dõ: «Hòsanà! Ilèta náká kabhù Dàwudì dhú-bvë ale tò.» ¹⁶ Abádhí adù dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Nyì tí kòkò nzónzo rǔnǒna dhu níri ìri?» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìri ma mírina! Nyì nyàpè tí nzá Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kándì dhu nózù? Ndi Andítá ràtina: «Nyì nyábhù nzónzo mà, ndirò iré-nzo màná dhu ràmbe nyifù dõ.»» ¹⁷ Wò dhu-dzidõ, Yèsù adù ndivà pbàkùhání tó ádròdrõ ale mà, Músà bhà Ùyátá tó màlímó màná tí rò, ndàdù àhù kigò ò rò, ndàrà Bètàniyà tí kátina pbanga ò. Ányì ní ndi kádù àrà òdhò.

*Yèsù rǐ mùtini tí kátina itsu nófù dhu
(Mrk 11.12-14,20-25)*

¹⁸ Tsútsǎ nínganí kútsingánǎ Yèsù rǐngo Yèrùsalemà tó kigò ò òná kàsùmì õ, kǐ'ì àwù nà. ¹⁹ Ní kála mùtini tí kátina atdí itsu otu-gì dõ, ndàdù òndri tina ò. Pbétù kádù ndi itsu-bǐ kèlè nótù. Ní kádù ndi itsu nófù ndàti: «Ròpè ndi indo, atdí itsu-kpõ mà náká nzá ndò'ò dènú tdít-dõ.» Ní ányìrõ rò tí wò itsu náadù òtdyù atdí-dõ.

²⁰ Yèsù bhà ábhǎlì náala wò dhu, idhò ràdù èkò atdí-dõ. Ní abádhí adù dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Wòrí mùtini nótdyù atdí-dõ kòmbómbí tí ìngbà-dhu bhèyi?» ²¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù, nyì nyapè ì'ì a'uta nà ìnzì afìkù ràdù ùguru, ní nyì nyì nzì adù wò itsu rǒ ma mònzi dhu kèlè nónzi. Pbétù, nyì nyádù àtìná yà pbìri nǐ màtì: «Ìngbè nyi uró rò, nyadù àrà ìtsì ádràngbǎ rèrù ò!» Ní ndi dhu ràdù ndònzì yà nyì nyànò ka dhu bhèyi tí. ²² Nyì nyapè ì'ì a'uta nà, ní nyì nyádù fùkù itsòta õ nyì nyònzì kóró dhu-tsì nábà àbà.»

*Yèsù bhà ádràngbǎnga nírà àdhà rò?
(Mrk 11.27-33; Luk 20.1-8)*

²³ Wò dhu-dzidõ, Yèsù atsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrù tò. Ní pbàkùhání tó ádròdrõ ale mà, Pbàyàhúdì-bvë pbàkùrë màná náandri Yèsù-ti'ò, 'adù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Ádhi nyi návi nyongò kóró kòrí dhu nónzi? Ádhi ádràngbǎnga tó òbi nábhù indù nyongò ì dhu nónzi nǐ?» ²⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí atdí dhu kèlè níwù tsùkù. Nyì nyapè ndi dhu nádù idù, ní ma mádù ma mǎrí ì dhu nónzi pbìndà òbi nǐ ale núnò fùkù. ²⁵ Ádhi Yùwanì nivi rìrà bàtizò núbho ìndrù tò? Tí Kàgàwà, ndirò ngǎtsi nǐ tí ìndrù?» Pbétù abádhí náadù 'òpè 'ìrè nga nzínziya õ, 'àmbe àtìná dõ: «Àlè kapé dhu àdù Kàgàwà rǎrǐ ndi ka nivi, ní kádùna dhu ìvu àlè-tsù ndàti: «Olu, ádhu ìnzá nyì nyadù Yùwanì núnò dhu ná'ù nǐ?» ²⁶ Ndirò àlè kapé àtina, ìndrù rǎrǐ ndi ka nivi, ní àlè kí ihé-yà-òdò nónzi, kóró ale náarí Yùwanì nózù Kàgàwà bhà nabì tí nídhunǐ.» ²⁷ Nírò ní ndi abádhí adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Ìnzá mǎ mènì.» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìma nyú mà átò, ma mí nzì ì dhu nónzi ma mǎrí nǐ òbi núnò fùkù.»

Atdí àba bhà óyõ kpabhínzo tó mbóli

²⁸ Wò dhu-dzidõ, Yèsù adù dhu ìvu tdít-dõ abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyì nyìrè yà ma mǎwèna mbóli dõ? Atdí ale ní'ì óyõ pbìndà kpabhínzo nà. Ní kǎnò dhu atdí ìngba tò ndàti: «Pbàñgbá, àrà nyonzi kasù vǐnyò tó ìnga ò indo.» ²⁹ Wò ìngba náadù dhu àdu àbanà tò, ndàti: «Ìnzì ma mǎrà àwólò!» Pbétù olù nyú, kǔgèrè pbìndà ìrèta, ndàdù ndivà, ndàrà vǐnyò tó ìnga-bvë. ³⁰ Tdít-dõ wò ale núnò àdhàdhì dhu kèlè ngǎtsi pbìndà ìngba tò. Ní ndi-tsì náadù dhu àdu àbanà tò, ndàti: «Àrà ma mǎrà àbá.» Pbétù kádù nzá àrà ndi ìnga-bvë.» ³¹ Ní Yèsù adù dhu ìvu pbàkùhání tó ádròdrõ ale mà Pbàyàhúdì õ pbàkùrë màná-tsù ndàti: «Ádhi ndi kòkò óyõ kpabhínzo nzínzi õ,

àbanà òzè dhu nanzi?» Ní abádhí adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Yà angyi àbanà àvinà ràrà kasu ònzì ingba.» Nírò ní ndi Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù, pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mà, múnnyòni tó vèbhále màna nóowuya ùvò angyi rùkù Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò. ³² Obhó tí, bàtizò nubhónà Yùwanì níra bvùkù, ndàdù obhónanga tó otu nítè fùkù, ní nyí nyadù nzá kà rúnona dhu ná'ù. Pbétù pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mà, múnnyòni tó vèbhále màna ní i kà rúnona dhu ná'ù. Ndirò wò ndi dhu mà nyí nyàla rò, nyí nyadù nzá nyùgèrè, nyùbhà fùkù nzérenga, nyàdù Yùwanì rúnona dhu ná'ù.»

*Vinyò tó inga ǒ rí kasu ònzì òròrù kasutále tó mbólí
(Mrk 12.1-12; Luk 20.9-19)*

³³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà Pbàyàhúdí ǒ pbàkùrǔ màna nǎ: «Nyíri ngǎtsi mbólí. Atdí ale náazò pbìndà vinyò tó inga, ndàdù ngbóna nákpòrò kòròwà nǎ. Kǎdù ndi vinyò-kpǒ náhà ka kóngò òná ibhu nógyè, ndàdù ini nòsì ndi inga ǒ odótále tò. Wò dhu-dzidǒ, àbadhi mà náadù 'ìrì ndi inga-kàsù nónzì róngò ale màna, ndíní ì owu tí ndi inga ǒ ò'ò dhu-ǒnga nùndò rǒ i ale màna. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndìvà ndàrà abhi ò. ³⁴ Ní ndi vinyò-kpǒ nópè ka kí òná kàsùmì ǒ, kǎvì ngúfe ale pbìndà kasutále nzínzì ǒ ròwù fíndà ka kútù vinyò-kpǒ-tsí náko, ndi inga-kàsù nónzì arí ale-fó. ³⁵ Pbétù, kòrì ale náadù kǒkò ùvì ka kùvì ale nùlu ùlǔ tí. Abádhí náavì atdí, 'adù atdí nóhò, ndirò 'adù ìbhu rí kisé-tsí núbvu odu nǎ. ³⁶ Tdítdǒ wò inga-àbadhi náavì ibí ngùkpà kasutále, ròsè yà angyi í'ì dóna nǎ. Ní kǒkò vinyò tó inga-kàsù nónzì arí ale náadù i ale nónzì yà angyi í'ì ale ì anzì dhu bhèyi tí. ³⁷ Ní kà ríku dónà rò nǎ, wò inga-àbadhi náavì idhùnà nyú ràrà kǒkò pbìndà inga-kàsù nónzì arí ale-tí'ò. Kǎdù inga ìrè afína ò ndati: «Ífù abádhí rǐ idhùdu nyú nífù.» ³⁸ Pbétù, wò vinyò tó inga kàsù nónzì arí ale níitdègu wò inga-àbadhi t'ídhùnà nálǎ, ní abádhí atè nzínziya ǒ 'àti: «Kòni, inga-àbadhi tí ongoya olù ale nyú ní wò. Kòwu kòho ka, ndíní inga adù tí àdì àlè tò.» ³⁹ Ní abádhí náalù inga àbadhi t'ídhùnà, 'ípfo inga ò rò, 'adù òhònà!»

⁴⁰ Ní Yèsù adù dhu ìvu pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàyàhúdí ǒ pbàkùrǔ màna-tsù, ndati: «Nyí nyèni rò, wò inga-àbadhi rǐrà àhu nínganí, kónziya wò vinyò tó inga-kàsù nónzì arí ale ìngbà dhu bhèyi?» ⁴¹ Ní abádhí adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Kǒkyeya kǒkò nzére ale ìmbà izú na, ndàdù ndi vinyò tó inga-kàsù nábhù ngùkpà ale-fó. I ale ní i, kà tò róngò adù òwu yà kà tò ì ùtù vinyò-kpǒ-tsí nábhù rò, ndi vinyò-kpǒ ì òpè òná kàsùmì ǒ.»

⁴² Tdítdǒ Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndati: «Nyí nyàpè tí obhó Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kándí dhu òzè? Ndi Andítá ràtina:

«Yà odu-dzà nòsì arí ale náabvù igi odu,

ní ndi adù òngo idza-pbidò nódo rí ádrùngbǎ odu tí.

Ádrùngbǎle Kàgàwà ní ndi ndi dhu nanzi,

ndirò ndi dhu ní idho rǐ àlè nùkǒ nǎ.»

⁴³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mátiina nyí nǎ: ka kakòya Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi fùkù rò, kadù àbhùnà yà ndi idzi-ǒnga nà àkǎ itse nódhì rádù ale tò. ⁴⁴ [Yà ndi òbvù ka kabvù odu dǒ rítsì ale ní ǒnga níkòya ndi ìkò tí, ndirò ndi odu rítsì dónà ale ní ǒnga kǐnyíriya ìnyíri tí.»]

⁴⁵ Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàfàrisáyó màna níitdègu kǒkò Yèsù àwe mbólí níri, ní abádhí adù dhu nòsù ì rǎrǐ ndi Yèsù ròte dòyá. ⁴⁶ Ní abádhí adù 'òpè 'òmè Yèsù nálǔ ì'í òná otu. Pbétù, abádhí náadù ihé-yà-òdò nónzì, kóró ale núnini dhu Yèsù rǎrǐ Kàgàwà bhà nabì nídhuní.

22

*Àd̀hìngbǎ ka kùndà nǐ m̀hèndù tó mbólí
(Luk 14.15-24)*

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náapè ndòvò dhu tdítǒ ihé-yà tò mbólí ǒ, ndàti: ² «Kànǐ òrù-akpà ǒ Ádr̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndì nà dhu: <Atdí ádr̀ngbǎ kamà náahù ndònzì m̀hèndù idhùnà bhà ndr̀-àyi ka kùndà rò. ³ Ní kǔví pbìndà kasutále ròwù ndì m̀hèndù ò iwú tí ndì ndúnzì ale návi rìwù. Pbétù, ì ale náadù nzá 'òzè 'iwù m̀hèndù ò.> ⁴ Ní kǎdù ngǔkpà kasutále núvi tdítǒ ròwù, ndàdù dhu núya fíyò, ndàti: <Nyàti, yà m̀hèndù ò iwú tí ma múnzì ale nǐ: m̀hèndù tó ònyè níye wà, pbàkà ìkyì-akpá mà, ivu nà ìzǎ mànà ní ka kàzè wà. Kóró dhu-tsí àkǎ wà, ní nyìwù àd̀hìngbǎ ka kùndà nǐ m̀hèndù ò.> ⁵ Pbétù, wò ka kùnò dhu náatdú nzá kǒkò ùnzi ka kùnzi ale-afí mà. Abádhí adù òwu ì òzè dhu nyí nónzi. Atdí ale náarà pbì inga-bvù, ngàtsi ale adù àrà pbìndà udzítá tó dhu-otù ǒ, ⁶ ngǔkpà ale-tsí náadù wò ádr̀ngbǎ kamà bhà kasutále nùlù, ì ràvu ròyá nzére nyé, 'adù òkyèná. ⁷ Ní wò ádr̀ngbǎ kamà náakó atdíǒ. Kǎdù pbìndà pbànowí nóvi ròwù kǒkò pbìndà kasutále nòkyè ale nókyè, ndr̀ò ràdù ì ale tó kigò nùbì. ⁸ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àtìná òdòdì kasutále nǐ: <Àd̀hìngbǎ ka kùndà nǐ m̀hèndù tó ònyè níye wà. Pbétù, ndì ònyè nonyu tí ma múnzì ale náká nzá 'òtsù m̀hèndù-idzà ò. ⁹ Ní nyòwu otu-yàgá ònǎ, nyǎdù ànyì nyí nyótùna ale núnzì kóró, rìwù m̀hèndù ò.> ¹⁰ Ní kǒkò kasutále náawù ádr̀dr̀ò ngudhà ò, ì rùndu kóró ànyì ì òtù ale, nzére dhu ònzi arí ale mà, ídzìnga ònzi arí ale mànà, m̀hèndù-idzà-ǒnga ràlè ìndr̀ nǐ. ¹¹ Nírò ní ndì ádr̀ngbǎ kamà náaròtsù m̀hèndù-dzà ò, ndàhù kǒkò ka kùnzi ale nándà. Ní kǎla atdí ale ìnzá m̀hèndù tó mberù nǎfò ró. ¹² Ní kǐvù dhu wò ale-tsǔ ndàti: <Pbǎlé, nyi nyìtsù ìngbǎ dhu bhèyi àzú-dza, ìmbǎ nyi nyí'ì m̀hèndù tó mùdzarè nà rórò?> Pbétù, wò ale ràdùna dhu ní'ì mbǎ atdí màtí. ¹³ Ní kamà adù àtìná pbìndà kasutále nǐ: <Nyùtsi wò ale-pfò, kǒtsù mànà, nyǎdù kítù, nyòbvù iri ìnò ò. Ànyì ní odzi mà, ale-kù t'átrita mànà tó ngari.>» ¹⁴ Yèsù adù àtìná tdítǒ ihé-yà nǐ: «Ùnzi ka kùnzi ale rǐ'ì abho, pbétù òvò ka kòvò ale rǐ'ì ngúfe.»

*Ìndr̀ rǐ dhu òngù Yèsù-tsǔ pàratà t'úfótá dǒ dhu
(Mrk 12.13-17; Luk 20.20-26)*

¹⁵ Wò dhu-dzidǒ, Pbàfàrisáyó náawù m̀hanurà nónzi, 'adù 'ìrì ìngbǎ dhu bhèyi ì'í dhu ìvù Yèsù-tsǔ, ndíní ì omvù tí kà-afí nǐ dhu dǒ. ¹⁶ Ní abádhí adù ngúfe fíyò ábhàlì mà, Hèròdè bhà ale mànà nóvi ròwù àtìná Yèsù nǐ: «Màlimò, mà múni wà dhu nyi rarí obhó dhu núnò. Nyi nyarí obhó dhu núdhè Kàgàwà òzè ìndr̀ ròkò tí dhu dǒ. Ndr̀ò nyi nyarí nǐ ìndr̀ ràdù ìrèná dhu odò nónzi, ìnzì nyi nyarí ìndr̀ bhà ádr̀ngbǎnga nándà nídhuní. ¹⁷ Ní, ádù pé dhu fǎkà yà mà mívùna tsùnù dhu dǒ. Àlè tó Úyátá návi tí àvì àlè rùfò ádr̀dr̀ò kámá dǒ kamà Kàyìsarà bhà pàratà?»

¹⁸ Pbétù Yèsù núnì abádhí rǐrèna nzére dhu angyangyi. Ní kǎdù àtìná abádhí nǐ: «Nyí ɔyɔyɔ idàya nà alé, ádhu nyí nyí afídu númvù nǐ? ¹⁹ Nyìtè pé ndì pàratà nùfò ka kárí nǐ fùrangà-kpò mandà.» Ní abádhí adù atdí fùrangà-kpò nábhu Yèsù-fó. ²⁰ Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Yà ka kòbhòlò nyina-wòyò, kadù ɔvòna nándi iró ale ní àdhi?» ²¹ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ádr̀dr̀ò kámá dǒ kamà Kàyìsarà.» Nírò ní ndì Yèsù adù àtìná abádhí nǐ: «Nyùbho Kàyìsarà bhà dhu-tsí Kàyìsarà-fò'ò, nyǎdù Kàgàwà bhà dhu-tsí nùbho Kàgàwà-fò'ò.»

²² Wò dhu bhèyi Yèsù àdu fíyò dhu ì ìrì rò, idho náadù abádhí nùkò atdíǒ. Ní abádhí náadù Yèsù nùbhà, àdù òwu fíyò dhu nǐ.

Pbàsàdùkáyó rǐ dhu òngù Yěsù-tsǔ
ùvǔvè ale rǐ 'ùngbě ɔve-bvù rò dhu dǔ dhu
(Mrk 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Ndi nínganí tí ngúfe Pbàsàdùkáyó níiwú Yěsù-tí'ò. Abádhí ní i arátina ìnzǐ ùvǔvè ale rǔngbeya i ɔve-bvù rò. Ní abádhí níiwú dhu Yěsù-tsǔ, 'àti: ²⁴ «Màlimò, Músà náati atdí ale rapé tsibhále námba, ndàdù òvè inzà i òdhì atdí ngbángba mà rórò, ní dhu ràkǎ ndi ale t'ádòná rùndu yà pbìndà kpatsibhále óvè tsibhále-tsù. Ndi dhu bhèyi ní ndi abádhí ràdù nzónzo nódhì wò àvǔvè adòná-ɔvò dǔ*». ²⁵ Ní ndi dhu bhèyi tí, fàràbvǔ atdí ale ní'ì kpabhínzo nà àrùbhù. Ní sengba náambà tsibhále, ndàdù òvè inzà i ódhì atdí ngbángba mà rórò. Kǎdù venà núbhà lunatínǎ adòná-fó. ²⁶ Dhu adù ndònzì ndi dhu bhèyi tí kà-dzidǔ kà t'ádòná rǔ, ndirò ìbhù rí kisé kpatsibhíngba rǔ màtí, ràrà àhù kóró kǔkò àrùbhù kpabhínzo rǐku dhu ò. ²⁷ Kóró kǔkò kpabhínzo núve dhu lutínǎ, wò ndi tsibhále náadù òvè átò. ²⁸ Ní ùvǔvè ale rǐ 'ùngbě ɔve-bvù rò nínganí, wòrí tsibhále ní'íya àdhi-ve, kóró kǔkò àrùbhù ale núumbá ka nídhunǐ?» ²⁹ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyǐ nyùwǐ itse nyú fùkú irèta ǔ, inzà nyǐ nyùnì Kàgàwà bhà Andítá rǔnɔna dhu mà, ndirò Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi mà dhu-okú dò rò. ³⁰ Obhó tí, ùvǔvè ale rǐ 'ùngbě ɔve-bvù rò nínganí, kpabhále mà vèbhále màná núumbáyà nǐ ì. Pbétù abádhí nóokoya Kàgàwà bhà màlàyíkà náaróko òrù-akpà ò dhu bhèyi. ³¹ Ndirò, yà ùvǔvè ale rǐ 'ùngbě ɔve-bvù rò dhu dǔ, nyǐ nyàpè tí nzá Kàgàwà núuno kpangba fùkù dhu nózù? Kǎti: ³² «Ima ní Àbràhamù bhà Kàgàwà, Ìsakà bhà Kàgàwà, ndirò Yàkòbhò bhà Kàgàwà.» Kàgàwà ní ípìròrò arí'ì ale tó Kàgàwà, ìnzǐ ní ùvǔvè ale tó Kàgàwà.»

³³ Wò Yěsù ùnò dhu i ìrì rò, idho núuko ihé-yà atdí dǔ kà rǔdhèna dhu dǔ.

Ádrùngbǎ Hyátá ròsè kóró Hyátá dònǎ
(Mrk 12.28-34; Luk 10.25-28)

³⁴ Pbàfàrisáyó níitdègu Yěsù àdu Pbàsàdùkáyó tò dhu nábhù abádhí rìnè dhu ìri, ní abádhí náadù 'àndu 'òtè. ³⁵ Nírò ní ndi abádhí nzínzi ǔ atdí ale, Músà bhà Hyátá tó màlimò, náazè ndòmùvù Yěsù-afí. Ní kǐvú dhu Yěsù-tsǔ ndàti: ³⁶ «Màlimò, ádrùngbǎ Hyátá ròsè kóró Músà bhà Hyátá dònǎ nǐ ìngbǎ Hyátá?» ³⁷ Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Dhu àkǎ nyoze pbùkù Ádrùngbǎle Kàgàwà kóró afínù màná, kóró atdyúnù màná, ndirò kóró pbùkù irèta màná. ³⁸ Wòrí ní ndi wemberè tó ádrùngbǎ Hyátá ròsè kóró Hyátá dònǎ. ³⁹ Ndirò, yàrí ní ndi ɔyo rí kisé Hyátá, yà ndi nòfò angyi rí'ì Hyátá nà: Dhu àkǎ nyoze ɔdhìnu yà inyì nyú nyì nyoze nyì nyitírò dhu bhèyi. ⁴⁰ Kóró Músà bhà Hyátá mà, Kàgàwà bhà pbànábí náarúdhèna kóró dhu màná nípbì i kǔkò óyǔ Hyátá rǔ.»

Krístò nǎtí Dàwudì t'ídhùnà?
(Mrk 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Pbàfàrisáyó ní'ì ùndù i ùndu i ró. Ní Yěsù níiwú dhu abádhí-tsǔ, ndàti: ⁴² «Ádhu Krístò dǔ nyǐ nyárí irèna? Ádhi t'ídhùnà ndi?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Krístò ní Dàwudì t'ídhùnà.» ⁴³ Ní Yěsù adù àtìná abádhí nǐ: «Olu ádhu, Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí rǐ ndùnda rò, Dàwudì náati ka pbìndà Ádrùngbǎle tí nǐ? Ndi Dàwudì atì:

⁴⁴ «Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎtina pbàkà Ádrùngbǎle nǐ: írà nyadì idú fangà dònǎ rò, ràrà àhù ma mí pbùkù òmvǔ nábhǔ nyòbè dòya dhu ò*.»

* 22:24 22.24 ɔpt 38.8; Tòr 25.5-8 * 22:44 22.44 Zàb 110.1

⁴⁵ Ní Dàwudì rì'ì Ádrùngbàle tí rí Krístò nánzi, ní Krístò rǎdù ì'ì ìngbǎ dhu bhèyi kà t'ídhùnà tí?»

⁴⁶ Ní Pbàfàrisáyó nzínzì ò atdí ale mà náadù nzá atdí dhu mà nádu Yèsù tò. Ndirò ròpè ndì ànyìrò rò, atdí ale mà náadù nzá ndòmùvù ndòngù dhu Yèsù-tsù tdítdò.

23

Yèsù rì ìndrù-nyìkpó nítidyù Pbàfàrisáyó mà Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mànà rǎ rò dhu (Mrk 12.38-40; Luk 11.39-52; 20.45-47)

¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù náavò dhu ihé-yà mà, pbìndà ábhàlì mànà tò, ndàti: ² «Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànà ní tó kasu narí 'àwe Músà bhà Ʋyátá-tì ìndrù tò. ³ Ní dhu àkǎ nyìrì abádhí-tsù dhu, nyǎdù abádhí àvi fùkù kóró dhu ònzì. Pbétù, dhu àkǎ nzá nyònzì nyì abádhí náarí 'ònzì dhu bhèyi. Obhó tí, abádhí náarí nzì àdù yà ì údhèna ìndrù tò dhu nónzì. ⁴ Abádhí náarí ì nà'è ànò nùtsi, 'àdù ùgbànà ìndrù-udò, pbétù ìnzì 'àdù 'òzè 'ùpbàlǎ ì ànò-ngbò ɔtsúya-dò nì màtí. ⁵ Abádhí náarí kóró fíyó dhu nónzì ndínì ìndrù náala tí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì abádhí náarí yà nyíya-ndrìnǎ màtí, ndirò tsuyatsùnǎ màtí ì arúsòna ísòwǎ-nzo* nóbhòlò rì'ì íhìhù. Ndirò abádhí arádù fíyó mberù-bidò rǎ bhèlèbhélé nónzì rì'ì ádzàdzì nyú. ⁶ Mùhendù ò, abádhí arí 'òzè 'òkò ndàvì rí ngari ò. Ndirò unduta-dzà ò, abádhí arí 'òzè 'òkò angyinǎ rò rí'ì ifuta tó tombi dǎ. ⁷ Pbanga-tsidò ìndrù arí 'ùndù òyá ngari ò, abádhí arádù 'òzè katsè ì ifuta nyú nà, 'àdù 'òzè kanzi ì <Màlímó> tí.

⁸ Pbétù, nyì nyàkǎ nzá nyǎbhu nyì kambe nyùnzi dǎ <Màlímó> tí. Obhó tí, nyì nyí'ì Màlimò nà atdí tí, ndirò nyì ní atdí àba bhà ale. ⁹ Ndirò yà adzi dǎ, dhu àkǎ nzá nyànzi atdí ale mà àbakù tí. Obhó tí, nyì nyí'ì Àbakù nà atdí tí. Ndi Àbakù ní Kàgàwà, yà òrù-akpà ò arí'ì ale. ¹⁰ Ndirò dhu àkǎ nzá nyǎbhu nyì kambe nyùnzi dǎ <Ìndrù ùnda arí ale> tí. Obhó tí, nyùnda arí ní atdí ale kèlè. Ndi ale ní Krístò. ¹¹ Nzínzikù ò ádrùngbàle tí rí'ì ale náadìya fùkù kasutále tí. ¹² Ndidzì rí ndìtìrò ɔrú ale, ní Kàgàwà ifoya ifò tí. Ndirò ndifò rí ndìtìrò ale, ní Kàgàwà idziya idzì tí.»

Yèsù rǎrè ɔyɔyɔ ale-idà-dò nà ka kí'ì dhu dǎ dhu (Mrk 12.40; Luk 11.39-42,47-52; 20.47)

¹³ Yèsù adù àtìnà tdítdò: «Nyì nyí'ì àpbè ò, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànǎ, nyì ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyì nyarí òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò ka kótsù ònà tsàtsù nápbì ìndrù rǎ. Nyì nyarí nzì ɔtsù ànyì nyì-tírò màtí, ndirò nyì nyarí nzì àdù ànyì ì nòzè 'òtsù ale mà nábhù ròtsù ànyì. ¹⁴ [Nyì nyí'ì àpbè ò, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànǎ, nyì ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyì nyarí abvo-ayí-fó dhu nùdhǎ kóró, nyǎdù àmbe nyìtsò dǎ ádzàdzì, ndínì kati tí nyì idzi ale tí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì ka kòtíya anya dükù ròsè ngùkpà ale dònǎ!]

¹⁵ Nyì nyí'ì àpbè ò, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànǎ, nyì ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyì nyarùbhi kóró ngari ò yà adzi dǎ, ndirò rèrù dònǎ màtí, ndínì nyì nyabá tí atdí ale mà, nyùgèrè ròngò fùkù ábhàlì tí. Ndi ale nyì nyàbà rò, nyì nyarádù kàbhù ròngò ìnzì aráve dhòdhóhónganà kàzù ò ogbeya ale tí ɔyɔgùna ròsè dükù nǎ.

¹⁶ Nyì nyí'ì àpbè ò, yà ndùmùndùmú tírò nyì nyarí ìndrù nùnda rò! Nyì nyarátina, atdí ale rapé dhu ɔtsò Kàgàwà bhà idza-òvò rǎ, ní ndì dhu rǎnzina dhu rǎrì'ì mbǎ. Pbétù, ndì ale rapé dhu ɔtsò Kàgàwà bhà idzá dhu ka kóbhòlò nì ɔrò-òvò rǎ, ní dhu rǎràdù àkǎ ndì ale rònzì wò ndì ndòtsò dhu okúna dò rò dhu. ¹⁷ Nyì ní ìmbǎ dòya nà

* **23:5** 23.5 Ì ísòwǎ-nzo ò abádhí ulínà dhu ní'ì Ʋyátá ka kúndì dòyá dhu.

ale, ndirò ndùmùdúmú! Ádhu ndi ádrùngbã dhu nyú ròsè? Tí orò, ndirò tí Kàgàwà bhà idza, wò ndi orò nùgèrè ròngò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlã dhu tí? ¹⁸ Nyí nyarádù àtìnà átò, atdí ale rapé dhu òtso màzàbahù-òvò rǒ, ní ndi dhu rǒnzina dhu rǎrǐ'ì mbã. Pbéù, ndi ale rapé dhu òtso ndi màzàbahù dǒ rǐ'ì perè tí ka kàbhù Kàgàwà tò dhu-òvò rǒ, ní dhu rǎràdù àkã ndi ale rǒnzì wò ndi ndòtsò dhu okúna dò rò dhu. ¹⁹ Nyí ní ndùmùdúmú! Ádhu ndi ádrùngbã dhu nyú ròsè? Tí yà Kàgàwà tò ka kàbhù perè? Ndirò, tí màzàbahù, wò ndi perè nùgèrè ròngò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlã dhu tí? ²⁰ Atdí ale náapè dhu òtso màzàbahù-òvò rǒ, ní kòtsò wà dhu ndi màzàbahù-òvò rǒ, kóró dóná rǐ'ì dhu mànà. ²¹ Atdí ale náapè dhu òtso Kàgàwà bhà idza-òvò rǒ, ní kòtsò wà dhu ndi Kàgàwà bhà idza-òvò rǒ, ndirò ànyì-dzá arádi Kàgàwà-òvò rǒ. ²² Atdí ale náapè dhu òtso òrù-akpà-òvò rǒ, ní kòtsò wà dhu Kàgàwà bhà tombi-òvò rǒ, ndirò kòtsò wà dhu ndi tombi dǒ àdi Kàgàwà-òvò rǒ.

²³ Nyí nyí'ì àpbè ǒ, Músà bhà Úyátá tó màlímó mà, Pbfàrisáyó mànã, nyí ní oyoyò idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyí nyárí ònyù-dzi nábhù arí ròngù mbèyi irí-bǐ-tidò mà, pbatì òbholo ka karí nǐ irí-bǐ-tidò mà, ònyù àbhù arí ròvù mbèyi irí-bǐ-tidò mànà tó atdínga idrè dǒ nùbhò perè tí Kàgàwà tò. Pbéù, nyí nyarádù Músà bhà Úyátá nzínzì ǒ ádròdrò Úyátá nyú nùbhà ìnzì nyífu. I Úyátá ní: Obhó dhu nónzi ka kí dhu mà, izu àbà ka kí ìndrù dǒ, kadù dhu ùbà fíndà dhu mà, ndirò dhu ka kòtsò okúna dò rò dhu ònzi ka kí dhu mànà. Kǒkò ní i àkãkã nyǒnzì dhu, ìnzá nyí nyùbhà ngùkpà Úyátá nífu nyí nyí dhu rórò. ²⁴ Nyí, ndùmùdúmú tí rò nyí nyárí ìndrù nánda rò! Nyí nyárí òmvàna nyí nyí dhu núrò ùrò tí, akye nyungunyungu mà nùdàna ònà nǐ, pbatù nyí nyarádù ngàmíyà nyú nótò ùkù!

²⁵ Nyí nyí'ì àpbè ǒ, Músà bhà Úyátá tó màlímó mà, Pbfàrisáyó mànã, nyí ní oyoyò idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyí nyárí kópà mà sǎnì mànà-ngbò nú'ò, pbatù i kópà mà, i sǎnì mànà ònga ràdù ì'ì ùlè tí ì ùlè ogbo ǒ nyí nyùwè dhu mà, ìndrù-fó rò nyí nyùdhà obi nǐ dhu mànà nǐ. ²⁶ Inyi, ndùmùdúmú tó Mafàrisayò, ú'ò pé kópà ò nga angyi rǐlã, ndirò ní ndi kà-ngbò ràdù ìlã átò.

²⁷ Nyí nyí'ì àpbè ǒ, Músà bhà Úyátá tó màlímó mà, Pbfàrisáyó mànã, nyí ní oyoyò idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyí nyáli nyí ùtrí ka kùtri ròwù adzi-dò bhèyi. I adzi-dò ràdù ùya atdídǒ iri nǎ rò, pbatù òyà rò 'àdù ì'ì ùlè tí ì ùlè ùvùve ale-kpa mà, kóró ùmùmo dhu-tidò mànà nǐ ró. ²⁸ Nyí nyú mà átò, nyí nyarólo ídzì ale bhèyi nyàndà rí ale-nyìkpó ǒ. Pbatù afíkù ònã rò pbánì ùlè tí nyí nyùlè oyoyò ale-idà mà, nzérenga mànà nǐ rórò.»

²⁹ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Nyí nyí'ì àpbè ǒ, Músà bhà Úyátá tó màlímó mà, Pbfàrisáyó mànã, nyí ní oyoyò idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyí nyárí ibhu nógye Kàgàwà bhà pbànábí ka kutdú tí òyà, nyàdù obhónángatále-adzi-dò torò nónzì. ³⁰ Ndirò nyí nyarádù àtìnà: <Mǎ mí'ina gukyè yà abhúka ní'ì ònà kàsùmì ǒ, ní mǎ mirina nzì mǎ abádhí mànà mǔfù Kàgàwà bhà pbànábí-azù.> ³¹ Wò dhu bhèyi ní ndi, nyí nyà'ù wà dhu nyí-tírò, nyí rǎrǐ yà Kàgàwà bhà pbànábí nakyè ale tó pbàdzukuru. ³² Nírò, nyònzì i abhúkù náapè kasu, nyòwù ùtsànà!

³³ Nyí ní osu! Atdídǒ arórè ámvò! Nyí nyugàya ìngbã dhu bhèyi anya ìtdì ka kí dükú kawà nyí yà ìnzì aráve dhòdhòdhonganà kàzù ǒ dhu ǒ rò? ³⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mí Kàgàwà bhà pbànábí mà, dhu-ònga t'òvòta núni ale mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó mànà núvì ròwù bvùkù. Nyí nyokyeya atdídhénà ale abádhí nzínzì ǒ, nyàdù ngùkpà nútò mùsàlabhà dǒ. Nyí nyadùya ngùkpà nóvì asé nǐ fùkú unduta-dzà ǒ rò, nyàdù àvu ròyá kóró kigò òna nǎ. ³⁵ Ndi dhu bhèyi ní ndi, ka kitdìya yà ìmbã afátá na ndi nufu azu-ànyã kóró dükú, ròpè ndi Àbèlì, obhónángatále-azù rǒ rò, ràrà àhu Zàkàriyà, Bèrèkiyà t'ídhùnà-azù ò. Ndi Zàkàriyà nyí nyahò màzàbahù

mà yà <atdídǒ ǐlǎ ngari> tí kátina kàluga mànà nzínzì ǒ rò. ³⁶ Ma mí obhó dhu núno fùkù: Kàgàwà nítǒdya kóró kòrí ale-azù-ànyà kākà indo arí'ì ale dǒ!»

*Yēsù rǐ dhu òzu Yèrùsàlemà tó kigò dǒ dhu
(Luk 13.34-35)*

³⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yēsù apè ɔte ndàti: «Yèrùsàlemǎ, Yèrùsàlemǎ, Kàgàwà bhà pbànábí nókye nyi nyarí, nyǎdù Kàgàwà òvì tinu ò ale núbvu odu nǐ rò, ma mómvu mandu ùnú aróko ale-tsù ife-gùna, àdhàdhì à'ǔ-yà-ba náarí pbìndà inzo nándù pékéléna-tsi dhu bhěyi. Pbétù nyi nyádù nzá ndi dhu nózè! ³⁸ Nírò, kǎnǐ Kàgàwà rǐ pé yà ùnú arí'ì pbìndà idza núbha ròngò rùngù tí. ³⁹ Ma mí dhu ùno fùkù: Ròpè ndi kombí nyi nyí nǐ malǎ tdítǒ, rǎrà àhù nyí nyowuya àtìna ima nǐ: <Kàgàwà àkǎ ndàso Ádrùngbǎle-ɔvò rǒ rírà ale> dhu ò!»

24

*Yēsù rǐ Kàgàwà bhà idza ka kugoloya dhu nóvo dhu
(Mrk 13.1-2; Luk 21.5-6)*

¹ Yēsù àhù Kàgàwà bhà idza rò ndàmbe àrà dǒ òná kàsùmì ǒ, kàbhà ábhàlǐ náandri kà-tí'ò, 'àdù Kàgàwà bhà idza ka kòsì tí dhu nítè kà tò. ² Nírò ní ndi Yēsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyí nyàla tí wà kóró kǒkò dhu? Ma mí obhó dhu núno fùkù: ngàtsi nínganí atdí odu mà nóodíya nǐ ngàtsi odu dǒ yà iró ka kòrù odu nzínzì ǒ, inzà ka kùgolo ndi rórò.»

*Yēsù rǒte tdǔ ndi ndingo òrù-akpà ò rò rò indrǔ abáya àpbè dǒ dhu
(Mrk 13.3-13; Luk 21.7-19)*

³ Yēsù àdi Mizèyitunì tí kátina itsu náarí'ì dóná pbìrì dǒ rórò, kàbhà ábhàlǐ náawù òyá kà-tí'ò, 'àdù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Éno pé wò dhu nóonziya ndi òná kàsùmì fǎkà. Ndirò, ádhu ndi nyi nyíngo òná, ndirò kóró yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì òná kàsùmì nitèya fǎkà?»

⁴ Ní Yēsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyàndà nga mběyi, ndirò àpé nyǎbhè atdí ale mà rùtrǎ nyí. ⁵ Ábhǒ ale nóowuya iwu rǒ ɔvòdu rǒ, 'àdù àtìna: <Ima ní Krístò.> Ndirò abádhí núutráya ábhǒ ale nyú. ⁶ Nyí nyiriya ìla-òyí mà, 'ònzì rí ìla-girití mànà. Pbétù, àpé nyǎbhèya ɔdo risì ùkù. Obhó tí, dhu àkǎ wà kóró kǒkò dhu rònzì ì. Pbétù, wòrí ní'íya nǐ yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì kóró dhu. ⁷ Atdíhená ale-tidò nóowuya 'ùgyè rǒ ngùkpà ale-tidò mànà. Ndirò atdí ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale mà, nóowuya 'ùgyè rǒ ngàtsi ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale mànà. Àgǎyì mà mùtiti mànà ní'íya dhèdhèrò ngari òná. ⁸ Kóró ndi àpbè ní'íya àdhàdhì yà ari òpè ndàkà ndi òná tsìbhále náarábàna àpbè bhěyi.

⁹ Kǒkò dhu rǐ 'ònzì òná kàsùmì ǒ, indrǔ nóowuya nyípfò rǒ ndínǐ ka kavù tí rùkù, kadù nyǒkyè. Kóró ale yà inzà Kàgàwà núni nóonróya nyí okúdu dò rò. ¹⁰ Wò ndi kàsùmì ǒ, ábhǒ ale nyú núubhàya fíyó a'uta. Abádhí nóonróya ì nzínziya ǒ. Ndirò nzínziya ǒ, abádhí nóowuya ì nípfò rǒ, 'ùbho ì òmvù-fó. ¹¹ Tìtò tó ábhǒ pbànábí núunyàya ì, 'àdù ábhǒ ale nyú nùtra. ¹² Nzérenga nóotroya yà adzi dǒ, ràdù ábhǒ ale tó àzè nábhu rǎzo. ¹³ Pbétù, kǒkò dhu-dzi òndù rí kóró, rǎrà àhù kóró dhu-tsù rǐ ndòdì dhu ò ale ní ndi ògù ɔgúya.

¹⁴ Ka kúnɔya pé òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzì Màkùrù angyi kóró yà adzi ǒ, ndínǐ kóró ale adù tí ìrìna. Ndirò ní ndi yà adzi ǒ dhu-tsù náadùya ndòdì.»

*Yēsù rǒte ɔdòna rǒ'ɔ indrǔ-tse òtdì rí dhu dǒ dhu
(Mrk 13.14-23; Luk 21.20-24)*

¹⁵ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna p̀b̀ìndà ábhàlì n̄: «Nyí nyalaya yà Kàgàwà bhà nabì Dànyelè n̄n̄n̄o <òd̀ona r̄'ò atdídò òndrò ka kòndrò atdídò ale> tí ka kátina ale, Kàgàwà bhà idzá ìlìl̄ ngari ò idè ró. Yàrí dhu òzù rí ale náakáya òtsè p̀b̀ìrì-akpá d̀. ¹⁷ P̀b̀ì idza d̀ ka kòbhòlò okota tò ngari ò ndì nòtù ale, náakáya nzì ndifò, ndìrà p̀b̀ì idzá dhu n̄mbà ndòkù nà. ¹⁸ Ndirò, inga-bvù ndì nòtù ale náakáya nzì ndòngò ibha, ndàrà ròná òrú mùdzarù nídyì. ¹⁹ Ndi n̄nganì, òya nà rí'ì vèbhále mà, iba nóndo rí nzónzo rí'ì foyá vèbhále mà n̄í'íya ádr̀ngbã àp̀b̀è ò! ²⁰ Nyìtsò nyí Kàgàwà r̀, ìnzì nyí nyángìlì dhu n̄í'íya tí yà igye àm̀ òná ádr̀ngbã g̀rì nà kàsùmì mà, ndirò sàbatù-idhò mà nà ò. ²¹ Ndi n̄nganì, ìndr̀ náabáya àp̀b̀è abhò nyú, ròsè kóró yà ì abà yà Kàgàwà náanzina yà adzi rò r̀rà àh̄ indo àp̀b̀è d̀nã. Ndirò ndì àp̀b̀è-tidò n̄í'íya mbã tdítđ akekpa m̀tí. ²² Ìnzì Kàgàwà núungòna gukyè wòrì idhò-ònga, ní atdí ale mà náaguna nzì. P̀b̀ètù k̀ngò ndì idhò-ònga r̀ngò idò yà f̀ndà oko tí ndì ndavò ale-okú d̀ rò.

²³ Atdí ale mà náatiya gukyè nyí n̄: «Nyàndà! Kànì Krístò r̄'ì irò!» ndirò ndàti: «Ndànì kà r̄'ì ndorò!», ní àp̀é nyá'uya ka. ²⁴ T̀tò tó Krístò mà, t̀tò tó p̀b̀anábì mà nà n̄nyàya ì, 'àmbe ádr̀dr̄ wìwì mà, ìnzà ap̀ena 'ònzì angyi ìndr̀-nzínzì ò dhu mà nà dhu ònzì d̀, ndínì ì utrà tí f̀ndà Kàgàwà avò ale mà, àkãkã f̀yò n̄. ²⁵ Kòní, ma mòvò wà ndì dhu angyangyi f̀kù!

²⁶ Ìndr̀ owuya gukyè àtìna r̀ nyí n̄: «Nyàndà, ndànì kà r̄'ì r̀ngù ò,» ní àp̀é nyòwuya òwu r̀ ànyì. Ndirò, ìndr̀ owuya gukyè àtìna r̀: «Kànì kà r̄'ì kàluga ò,» ní àp̀é nyá'uya ì ale r̀n̄ona dhu. ²⁷ Obhó tí, Ìndr̀ t'ídhùnà r̀rà dhu n̄liya ndì àdhàdhì òvò náaràmbìlì òr̀-akpà r̀, ndìtò ndì adyifò náarì ndìtò ìnã rò, ndùdà adyifò náaròtsù ìnã rò dhu bhèyi. ²⁸ Abvo r̄'ì r̀nga ní ndì p̀b̀àsègè núunduya ì òyá.»

Ìndr̀ t'ídhùnà r̀ngò dhu

(Mrk 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹ Yèsù adù àtìna tdítđ ábhàlì n̄: «Wòrì ádr̀ngbã àp̀b̀è dzidò tí adyifò n̄utìya, àbì ràdù inga t'áwùta n̄bhà. Alalì náawáya ì òr̀-akpà-nyì r̀ rò, ndirò ádr̀dr̄ òbì nà arì'ì òr̀-akpà ò dhu-tsì níviya. ³⁰ Nírò ní ndì ka kalaya Ìndr̀ t'ídhùnà r̀ngò dhu ìtè rí dhu òr̀-akpà-nyì r̀. Ní yà adzi ò kóró ale-tidò náambèya 'ùh̄ d̀ atdídò. Abádhì náalaya Ìndr̀ t'ídhùnà, òr̀-akpà ò rò r̀rà ádr̀ngbã àp̀b̀ù d̀, ádr̀ngbãnga tó òbì nà, ndirò ádr̀ngbãnga tó awáwù ò ró. ³¹ Ádr̀ngbã wàndà nóongóya, Ìndr̀ t'ídhùnà, ràdù p̀b̀ìndà màlàyíkà núvi ìfò yà adzi-p̀bidò ònã, ndínì f̀ndà ndì ndavò ale-tsù nundu tí, ròpè ndì yà adzi náapè ndì ì rò, r̀rà àh̄ kà-tsù náarà ndòdì ì.»

M̀tìnì tí kátina itsu tó mbólì r̀v̄ina dhu

(Mrk 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna p̀b̀ìndà ábhàlì n̄: «Nyìrè pé m̀tìnì-kpa d̀ róte mbólì r̀n̄ona dhu: yà kà-b̄ nípbànà ndì tsànda ò rò, k̀p̀b̀ì náapè ì'á, b̄ina ràdù ndòpè ndàtá, ní nyèni dhu láb̀hù tó kàsùmì r̀rà wà. ³³ Ní ndì dhu bhèyi tí, nyí nyalaya gukyè k̀kòrì dhu r̄ 'ònzì dhu, ní nyí nyèniya dhu Ìndr̀ t'ídhùnà r̀ngò òná kàsùmì r̀kã wà, ndirò kà r̀r̄'ì tsàtsùnã. ³⁴ Ma mí obhó dhu n̄n̄n̄o f̀kù, k̀kà kòmbì r̄'ì ale r̄ nzì ùve kóró ìnzà k̀kò dhu nónzì ì r̀r̀. ³⁵ Òr̀-akpà mà, yà adzi mà nà n̄udàya ùdà, p̀b̀ètù p̀b̀akà òte n̄udàya nzì akekpa m̀tí.»

Atdí ale mà n̄n̄n̄i nzà Yèsù ingoya òná idhò dhu

(Mrk 13.32-37; Luk 17.26-30,34-36)

³⁶ Yèsù adù àtìná tdítđó ábhàlǐ nǐ: «Atdí ale mà núnì nzá ì dhu nóonziya ì òyá idho mà ndi kàsùmì mànà, ìmbà rí'ì òrù-akpà ò arí'ì màlàyíkà màtí, ndirò ìmbà rí'ì Kàgàwà t'ídhùnà màtí. Pbétù ka núnì ní Àba Kàgàwà kèlě atdíró.»

³⁷ Obhó tí, yà Nəwà bhà ato ǒ ì nanzì dhu nóonziya ì ndi dhu bhěyi tí yà Ìndrù t'ídhùnà rǐngo nínganí. ³⁸ Obhó tí, angyinà rò, tdě idha núutú rambìlì kóró yà adzi rò, ìndrù ongónà 'ònyè, 'àdù 'òmvè. Abádhí ongónà 'ùmba, 'àdù fíyó nzónzo nábhu rùmbà ì, ràrà àhə Nəwà rǒtsù sàfinà ò òná idho ò. ³⁹ Ìndrù níli nzá afiya atdí dhu dǒ màtí, ràrà àhə idha rǔtǔ rambìlì yà adzi, ràdù ìndrù-tsè nótđì kóró dhu ò. Ní ndi dhu nóonziya ndi ndi dhu bhěyi tí Ìndrù t'ídhùnà rǐngo nínganí. ⁴⁰ Ndi nínganí, óyǒ rò ì nòtù inga-bvě ale nzínzì ǒ rò, ka kowuya atdí ale nódyì rǒ, kadù ngàtsi ale núbhà. ⁴¹ Ndirò, óyǒ rò ì nòtù dhu ò'ù ì'í odu dǒ ró vèbhále nzínzì ǒ rò, ka kowuya atdí tsibhále nódyì rǒ, kadù ngàtsi núbhà. ⁴² Nírò, nyàndà nga mběyi, inzà nyí nyùnì fùkú Ádrùngbǎle níraya òná idho nídhuní. ⁴³ Ndirò, nyàlǔ yà ma múnona dhu mběyi dǔkú ò: idza-àbadhi náapè àdù ogbotále rǐrà pbìndà kúbhingá òná kàsùmì núnì angyangyi, ní kà ràdù àdi ípìrǒ rò, inzì ndàdù pbìndà idza-tsù nábhu ogbo rǔkò, ndàdù òná dhu ùmbà. ⁴⁴ Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyú mà átò, nyí nyàkǎ nyòkò ípìrǒ rò. Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà níraya yà inzà nyí nyìrè kà ràdù ìrà òná dhu tí kàsùmì ǒ.»

*Ídzi kasutále mà nzére kasutále mànà tó mbólí
(Luk 12.41-46)*

⁴⁵ Wò dhu-dzidǒ Yèsù adù àtìná pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ádhi pbà kasutále yà ndi nífə, ndirò nyìkpóna ótdyù, yà pbìndà kasu tó ádrùngbǎle níli kasutále dǒ ádrùngbǎle tí, rǒngò ònyè núbho kasutále tò àkǎkǎ kàsùmì ǒ? ⁴⁶ Hirò nonziya ní wò ndi kasutále, yà ndàdù ndi ndí rò pbìndà kasu tó ádrùngbǎle rǒtuna fǐndà ka kavi kasu nónzì arí ró ale. ⁴⁷ Ma mí obhó dhu núnò fùkú, kàbhà kasu tó ádrùngbǎle níliya ka ádrùngbǎle tí, rǒngò kóró pbìndà dhu-tsí nódò! ⁴⁸ Pbétù, ndi kasutále ní'íya gukyè nzére ale tí, ndàdù àtìná affina ò: «Pbàkà kasu tó ádrùngbǎle ní nzì ndi nadùya tsàkàtsàkà,» ⁴⁹ ndàdù ndòpè ndòvì ì arí kasu ònzi mànà atdíkpá ɔdhína, 'àdù òwu dhu ònyè ró, 'àdù dhu òmvè atdíkpá òri aróri ale mànà, ⁵⁰ ní kàbhà kasu tó ádrùngbǎle rǐ ndàdù inzà kìrènà idho ǒ, ndirò inzà kùnì kàsùmì ǒ nínganí, ⁵¹ kǒdíya ka kasu ǒ rò, ndàdù ànyàna nótđì ádhàdhì ɔyɔyɔ idàya nà ale-ànyǎ nítdì ka karí dhu bhěyi. Ànyì ní'íya ɔdzi mà, ale-kù t'átrita mànà.»

25

Idrè inzà àpè kpabhále núnì vèbhínzo tó mbólí

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìná pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níliya ndi yà dhu bhěyi: Idrè inzà àpè kpabhále núnì vèbhínzo núugu fíyó tarà ndínì ì owu tí amba-akpà-tsí náko. ² Ní ìmbò abádhí nzínzì ǒ ní'ì pbàdhómá, ndirò ìmbò nadù ì'ì nyìkpóya ótdyù. ³ Pbàdhómá tó ìmbò tsí núugu fíyó tarà, ìnzì 'àdù olù dzùnàya nonzina tarà ò idha nídyì. ⁴ Pbétù, yà nyìkpóya ótdyù tsí, náadù fíyó tarà núgù, 'àdù olù dzùnàya nonzina tarà ò idha nídyì ngàtsi wítù ǒ. ⁵ Ní ìnzì amba-akpà-tsí rǐrà tsàkàtsàkà rò, kǒkò idrè vèbhínzo-nyìkpó náapè 'òrì, idho ràdù 'òdyì.

⁶ Nírò ní ndi ìkú náarà àta iku-alikpa ǒ: «Kànì amba-akpà-tsí nírà wà! Ní nyùvò nyòwù kàkò!» ⁷ Ní kǒkò idrè vèbhínzo níivà ì idho ò rò, 'àdù 'òpè 'òbhòlò fíyó tarà. ⁸ Ní pbàdhómá tó vèbhínzo náati yà nyìkpóya ótdyù tsí nǐ: «Kànì fàkà tarà ràve, ní nyìbho fùkú tarà ò idha ake fàkà.» ⁹ Ní yà nyìkpóya ótdyù tsí náadù dhu àdu abádhí tò 'àti: «Ìnzì foká rí'ì idha rǎkǎ àlě tò atdíkpá nyí mànà! Ní nyòwu nyòdzi fùkú kùdzì

arí ale-fó.> ¹⁰ Ní kǎkò pbàdhómá tó vèbhínzo náadù òwu tarà ò idha nódzi. Pbétù, ànyì abádhí òwù ró ní ndi, amba-akpà-tsí adù ndìtò. Ní yà imbò vèbhínzo, nyìkpóya ótdyù, yà angyangyi rúbhi kòdò rǒ, náadù òtsù atdíkpá àbadhi mànà amba ka kùndà nǐ m̀hèndù ò, kadù tsàtsù nápbì atdíđǒ. ¹¹ Ní olù nyé ní ndi, ngǔkpà imbò vèbhínzo níwú ùvò. Abádhí nítsi 'òpè 'ùkù, 'ámbe àtìna dǒ: <Ádrùngbǎlé, ádrùngbǎlé, ápfo tsàtsù fǎkà!> ¹² Pbétù, amba-akpà-tsí náadù dhu àdu abádhí tò ndàti: <Ma mí obhó dhu núnò fǎkù: Ìnzá ma m̀ni nyí!>>

¹³ Ní Yèsù adù àtìna tdítđǒ pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyòko nyìkpókù nà, ìnzá nyí nyùnì ndi idhò m̀, ndi kàsùmì mànà nídhunǐ.»

*Atdí ale bhà ìbhù kasutále tó mbóli
(Luk 19.11-27)*

¹⁴ Tdítđǒ Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nǐli ndi yà dhu bhèyi: Atdí ale náazè ndàrà abhi ò. Ní kǎnzi pbìndà kasutále, ndàdù pbìndà malì núnđò foyá. ¹⁵ Atdí ale-fó kǎbhù imbò tàlatà*, ngǎtsi-fó kǎbhù óyǒ tàlatà, ndirò ìbhù rí kìsè ale-fó kǎbhù atdí tàlatà. Ngǎtsi ale tò kǎránà kǎbhù rǒ ndi ale bhà ádrùngbǎnga tó ǒbi-bvù rǒ. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndìvà ndàrà abhi ò. ¹⁶ Ní ànyìrǒ rò tí, yà imbò tàlatà nabà ale náarà mùtùruzì ònzì ndi fùrangà dǒ, ndàdù ngǎtsi imbò tàlatà nóngyè. ¹⁷ Yà óyǒ tàlatà nabà ale náanzì dhu ndi dhu bhèyi tí, ndàdù ngǎtsi óyǒ tàlatà nóngyè. ¹⁸ Pbétù, yà atdí tàlatà nabà ale náarà ìbhù nóngyè, ndàdù pbìndà kasu tó ádrùngbǎle bhà malì nótdù ònà.

¹⁹ Ní ábhǒ idhò nyé dzidǒ, wò kasu tó ádrùngbǎle náarà ndàdu abhi ò rò. Ní kǎdù pbìndà kasutále núnzi ndínǐ ngǎtsi ale núnò tí ìngbǎ dhu bhèyi màtí ndi ndónzì kasu foná ka kǎbhù tàlatà nǐ dhu. ²⁰ Ní yà imbò tàlatà ka kǎbhù foná ale níra, ndìtè yà ndi ndóngyè ngǎtsi imbò tàlatà, ndàdù àtìna: <Ádrùngbǎlé, nyi nyibho imbò tàlatà fudú, ní kǎnǐ ma mǒngyè ngǎtsi imbò tàlatà.> ²¹ Kǎbhà kasu tó ádrùngbǎle náadù àtìna kà nǐ: <Ídzi dhu ní wò! Nyi ní ídzi kasutále, ndirò mbèyi arí foná ka kǐli dhu òdò ale. Nyi nyódò yà fúnú ma mabhù ákèkpá dhu nyé mbèyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mí nyíli nyongò pbàkà ádrùngbǎ malì nyé nóđò. Ìrà àlě rǒnzi dhèdhe atdíkpá nyi mànà!> ²² Wò dhu-dzidǒ, yà óyǒ tàlatà nabà ale níra, ndàdù àtìna: <Ádrùngbǎlé, nyi nyibho óyǒ tàlatà fudú. Ní kǎnǐ ma mǒngyè ngǎtsi óyǒ ngǔkpà tàlatà.> ²³ Kǎbhà kasu tó ádrùngbǎle náadù àtìna kà nǐ: <Ídzi dhu ní wò! Nyi ní ídzi kasutále, ndirò mbèyi arí foná ka kǐli dhu òdò ale. Nyi nyódò yà fúnú ma mabhù ákèkpá dhu nyé mbèyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mí nyíli nyongò pbàkà ádrùngbǎ malì nyé nóđò. Ní ìrà àlě rǒnzi dhèdhe atdíkpá nyi mànà.> ²⁴ Kà rǐku dóná rò nǐ, yà atdí tàlatà nabà ale níra átò, ndàdù àtìna: <Ádrùngbǎlé, ma m̀ni dhu nyi rǎrǐ atdíđǒ arórù ale. Nyi nyarí dhu ògu ìnzá nyi nyazò dhu òná ìnga ǒ, ndirò nyi nyarí ònyè-tsù núnđù ìnzá nyi nyarè itse òná ìnga ǒ. ²⁵ Ma mí'ì òdò nà atdíđǒ, ní ndi dhu-okú dò rò, ma marà pbùkù tàlatà nótdù adzi ò. Ní, ákǒ pbùkù malì fudú rò.> ²⁶ Kǎbhà kasu tó ádrùngbǎle adù dhu àdu kà tò ndàti: <Nyi ní nzére, ndirò ngbǒna áyí kasutále! Nyi nyùnì wà dhu ma rarí dhu ògu ìnzá ma mazò dhu òná ìnga ǒ, ndirò ma rarí ònyè-tsù ùndù ìnzá ma marè itse òná ìnga ǒ. ²⁷ Ní dhu akána tí obhó nyarà pbàkà fùrangà nǐli yà fùrangà òdò arí ale-fó, ndínǐ ma mí madù nínganí, ma madùya t'ítsi àkónà iwà dóná nìdò rórò.> ²⁸ Wò kasu tó ádrùngbǎle náadù àtìna tdítđǒ: <Nyàkò wò atdí tàlatà kà-fó rò, nyádù àbhùnà yà idrè tàlatà nà rí'ì ale tò. ²⁹ Obhó tí, dhu nà arí'ì ale tò ka kǎbhùya dhu, àbadhi ràdù ì'ì dhu nà abhò nyé ròsè. Pbétù, ìmbǎ arí'ì dhu nà ale-fó rò, ka

* 25:15 25.15 Atdí tàlatà ní mbèmbè imbò àbì tó kasu tó mùkìmbà Pbàgìrìkí tó pbìrì ǒ.

kakòya yà akekpá kǎrǐ'ì nà dhú-ngba mà. ³⁰ Ní nyìdyi wò àkyǎkyè kasutále, nyòbvù iri ínò ò. Ányì ní'íya odzi mà ale-kù t'átrita màná.»

Ìndrǔ t'ídihùnà itdiya ìndrǔ-ànyǎ tí dhu

³¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìnà p̀b̀ìndà ábhàlǐ nǐ: «Ìndrǔ t'ídihùnà mà rǐwu p̀b̀ìndà ádr̀ungbǎnga tó awáwù ò kóró p̀b̀ìndà màlàyíká màná nínganǐ, kǎdiya ádr̀ungbǎnga tó awáwù tó p̀b̀ìndà tombi dǒ. ³² Ní kóró yà adzi dǒ ale-tidò núunduya ì k̀nzǐ, kà ràdù òyànga nùndò àdhàdhì tàrà nùnda arí ale náarǐ tàrà mà nzínzì ònga nútù ìndr̀ì màná dhu bhèyi. ³³ Kǎliya tàrà p̀b̀ìndà fangà dònǎ rò, ndàdù ìndr̀ì nùlì p̀b̀ìndà ígù dònǎ rò. ³⁴ Nírò ní ndi Ádr̀ungbǎ kamà náadùya àtìnà p̀b̀ìndà-fangà dònǎ rò rǐ'ì ale nǐ: «Nyìwù, nyǐ yà Àbadu náaso nyǐ rò, nyòkò yà angyangyi kǎbhòlò fùkù yà adzi ndì ndanzì nínganǐ Ádr̀ungbǎ kamà bhà idzi-kàmǎ tí. ³⁵ Obhó tí, ma mì'ì àwù nà, ní nyǐ nyibho ònyù m̀onyù. Ma mì'ì idha-atdyú nà, ní nyǐ nyibho idha m̀omvè. Ma mì'ì olo tí, ní nyǐ nyakò ma mbèyi. ³⁶ Ma mì'ì tǐr̀òrò, ní nyǐ nyufó ma. Ma mì'ì andi nà, ní nyǐ nyiwú mandà. Ndirò ma mì'ì imbi ò, ní nyǐ nyiwú mandà.» ³⁷ Nírò ní ndi obhónángatále nóongúya dhu kà-tsù, 'àti: «Ádr̀ungbǎlé, íngbàngá nga ndi mà mala nyi àwù nà nyǐ'ì ró, màdù ònyù nábhu nyomvè nǐ? Íngbàngá nga ndi mà mala nyi idha-atdyú nà nyi nyǐ'ì ró, màdù idha nábhu nyomvè nǐ? ³⁸ Íngbàngá nga ndi nyi nyǐ'ì olo tí, màdù nyakò mbèyi ní? Ndirò, íngbàngá nga ndi mà mala nyi tǐr̀òrò nyi nyǐ'ì ró, màdù mberù núfò r̀anù nǐ? ³⁹ Íngbàngá nga ndi, mà mala nyi andi nà nyi nyǐ'ì ró, màdù òwu nyandà ní? Ndirò, íngbàngá nga ndi mà mala nyi imbi ò nyi nyǐ'ì ró, màdù òwu nyandà nǐ?» ⁴⁰ Ní Ádr̀ungbǎ kamà, adùya dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mì obhó dhu nùno fùkù, dhu apé'ì'ì iwà nyǐ nyanzì kòkò dhu yà ìnzǐ ka karózuàna dhu tí adódu nzínzì ò atdí ale rǒ màtí dhu tí, ní nyǐ nyanzì wà ka rùdú.»

⁴¹ Tdítdǒ, Ádr̀ungbǎ kamà náadùya àtìnà f̀ìndá ígù dònǎ rò rǐ'ì ale nǐ: «Nyìndr̀ì nyǐ itse tidú rò, yà Àba Kàgàwà afù nyǐ rò. Nyòwu yà kǎbhòlò P̀f̀omvò mà, p̀b̀ìndà màlàyíká màná tò ìnzǐ aráve dhòdhòdhónganà kàzu ò! ⁴² Obhó tí, ma mì'ì àwù nà, ní nyǐ nyibho nzá dhu m̀onyù. Ma mì'ì idha-atdyú nà, ní nyǐ nyibho nzá idha m̀omvè. ⁴³ Ma mira olo tí bvùkù, ní nyǐ nyakò nzá ma. Ma mì'ì tǐr̀òrò, ní nyǐ nyufó nzá ma. Ma mì'ì andi nà, ndirò ma mì'ì imbi ò ka kòsò ma ró, ní nyǐ nyiwú nzá mandà.» ⁴⁴ Ní kòkò ígù dònǎ rò ì'ìnà ale náadùya dhu òngù átò kà-tsù, 'àti: «Ádr̀ungbǎlé, íngbàngá nga ndi mà mala nyi àwù rǐ nyoho ró, idha-atdyú rǐ nyoho ró, olo tí nyi nyìrà f̀aràbvè ró, tǐr̀òrò nyi nyǐ'ì ró, andi nà nyi nyǐ'ì ró, ndirò imbi ò ka kòsò nyi ró, ìnzǐ màdù atdí dhu mà nónzì indù nǐ?» ⁴⁵ Ní Ádr̀ungbǎ kamà náadùya dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mì obhó dhu nùno fùkù, kòkò ìnzá nyǐ nyanzì yà ìnzǐ ka karózuàna dhu tí adódu nzínzì ò atdí ale-rǒ màtí dhu, ní nyǐ nyanzì nzá rùdú.» ⁴⁶ Ní abádhí nóowuya dhòdhòdhóngá tó àpbè ò, p̀b̀ètù obhónángatále náadùya òwu dhòdhòdhóngá tó ípìr̀onga ò.»

26

P̀b̀àyàhúdì tó ádr̀òdrò ale rǐ 'ìr̀ì Yèsù ì oho tí dhu (Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2; Yùw 11.45-53)

¹ Yèsù nítdègu yà ndi ndúbhi ùdhenà rǒ ìndr̀ù tò dhu t'údheta nító kóró, ní kǎdù àtìnà p̀b̀ìndà ábhàlǐ nǐ: ² «Nyǐ nyùnì wà dhu Pásika tó M̀hèndù r̀arǐ'ì óyò idho dzidò. Ní ka kǐ Ìndr̀ù t'ídihùnà nípfò, kabhu òmvù-fó, ndínì ka kutó tí mùsàlabhà dǒ.»

³ Wò ndi kàsùmì ò ní ndi, p̀b̀àkùhánì tó ádr̀òdrò ale mà, P̀b̀àyàhúdì tó p̀b̀àkùr̀ù màná, núundu ì Kàyafà bhà ádr̀ungbǎ idzá-yà-ba ò. Kàyafà ní'ì p̀b̀àkùhánì dǒ kamà.

⁴ Ní, abádhí níri ì ndínì ì alù tí Yèsù ìnzá kóró ale nùni r̀órò, 'àdù àbhùnà kohò.

⁵ Pbétù, abádhí náadù àtìná: «Dhu àkǎ nzá àlě rǎlǔ ka m̀hèndù ǒ rò, akye ìndr̀ ǹivàna dhu ǹ.»

Yèsù-dòtsírò nùtrí atdí tsìbhále rí ndr̀uù róngu akye ǹ dhu
(Mrk 14.3-9; Yùw 12.1-8)

⁶ Yèsù ní'ì Bètàniyà tí kátina pbangá-ngba ǒ, Simoni tí kátina atdí ale bhà idzá. Ndi Simoni ní yà kíkí nà ì'ì ale. ⁷ Ní atdí tsìbhále náandrì kà-tí'ò. Ndi tsìbhále ní'ì àlbatrò tí kátina odu ǹ ka kòbhòlò tsúpà nà fóná. Ndi tsúpà ò ì'ì dhu ní ndr̀uù róngu, ndr̀ò ɔrú odzina nà akye. Ní ònyù nónyu Yèsù rí òná kàsùmì ǒ, kǎdhò ndi akye Yèsù-dòtsírò. ⁸ Ní wò dhu ì àla rò, Yèsù bhà ábhàlì náapè 'ònu nzínziya ǒ, 'àmbe àtìná dǒ: «Hòkò! Ádhu kà rí wòrí akye nínzǎ wò dhu bhèyi ní? ⁹ Ka kàmbènà tí obhó ndi akye nábhǔ kodzi ɔrú odzi ǒ, kadù ndi f̀rangà nùndò nǎkùtále tò?» ¹⁰ Ní Yèsù níitdègu wò abádhí r̀nɔna dhu nòsù, ní kadù àtìná abádhí ǹ: «Ádhu nyí nyèva wò tsìbhále-tsi ǹ? Yà r̀dú kònzì dhu ní ídzì dhu nyú ròsè. ¹¹ Obhó tí, nyí nyóngo òko nǎkùtále mànà bìlìnganà, pbétù àlě kí nzì ongo òko nyí mànà bìlìnganà. ¹² Wò akye kòdhò dùdu-tsírò dhu ǹ, kòbhòlò wà ngbòdu angyangyi ɔtdú tò. ¹³ Ma mí obhó dhu ǹnɔ f̀kù: kóró ngari ǒ, yà Kàgàwà bhà Ídzì M̀k̀r̀ù ǹnɔ ka kí yà adzi ǒ inanǎ, ka kóngo yà tsìbhále nònzì dhu àwè ìndr̀ tò, kowù kìrè rò r̀nǎ.»

Yudhà rí Yèsù ònzi ndàbhù òmvù-fó dhu
(Mrk 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, idre dóná óyǒ nà Yèsù bhà ábhàlì nzínzi ǒ atdí ale, Yudhà Ìskàriyotà tí kátina, náarà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale-tí 'ò, ¹⁵ ndàdù àtìná abádhí ǹ: «Ádhu nyí nyòzè nyìbhò idù ndínì ma mipfo tí Yèsù mabhù fukú?» Ní abádhí náadù Pbàyàhúdì-bvù ìbhù kumì f̀rangà-kpǒ nòzù, 'àbhù kà-fó. ¹⁶ Ányìrǒ rò tí, Yudhà náadù Yèsù nípfǒ ndì ndí, ndàbhù abádhí-fó ǹ ídzì otu nópè ndòné.

Yèsù rí Pásìka tó m̀hèndù tó ònyù návì kòbhòlò dhu
(Mrk 14.12-21; Luk 22.7-14; 6.21-23; Yùw 13.21-30)

¹⁷ Ìmbǎ òná afi nà m̀gati ka konyúnà òná m̀hèndù tó wemberè tó idho ǒ, Yèsù bhà ábhàlì náawù dhu ìvu Yèsù-tsǔ 'àti: «Ádhà nga ndi nyí nyòzè Pásìka tó ònyù m̀bhòlò indù ǹ?» ¹⁸ Ní Yèsù adù àtìná pbìndà ábhàlì ǹ: «Nyòwu kigò ò atdí ale bhà, nyǎdù àtìná kà ǹ, M̀lìmò r̀tina iwà pbìndà ɔve tó kàsùmì-tsù r̀ndù ndì. Ní ì r̀rì Pásìka tó m̀hèndù tó ònyù ònyu atdíkpá pbìndà ábhàlì mànà pbù idzá rò.» ¹⁹ Ní Yèsù bhà ábhàlì náanzì yà kàvinà f̀yò dhu, 'adù Pásìka tó m̀hèndù tó ònyù nòbhòlò.

²⁰ Ìnga níitdègu àti, ní Yèsù mà náadù òko ònyù-tsùnǎ pbìndà atdí kumì dóná óyǒ nà ábhàlì mànà. ²¹ Ní dhu nónyu ì ì òná kàsùmì ǒ, Yèsù náati abádhí ǹ: «Ma mí obhó dhu ǹnɔ f̀kù, nzínziku ǒ atdí ale rí mipfǒ, ndàbhù ma òmvù-fó.» ²² Ní izu núuka Yèsù bhà ábhàlì atdí dǒ nyú, 'adù 'òpè 'òngù dhu atdátírá ǒ kà-tsǔ, 'òwù àtìná rǒ: «Tí ima ndi Ádr̀ngbǎlé?» ²³ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Yà atdíkpá mǎ m̀fǒ ɔtsúka nà kyàwì ò ale ní ndi rí mipfǒ, ndàbhù ma òmvù-fó. ²⁴ Ìndr̀ t'ídhùnà r̀vè yà Kàgàwà bhà Andítá r̀nɔna dóná dhu bhèyi. Pbétù, kípǒ rí ndàbhù òmvù-fó ale rí'ì ádr̀ngbǎ àpbè ǒ! Dhu akána nzì kodhì ndi ale mà!» ²⁵ Ní Yudhà, yà Yèsù nípfǒ rí ndàbhù òmvù-fó ale, náakò ɔte, ndivù dhu kà-tsǔ, ndàti: «Tí ima ndi M̀lìmò?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyí ní ndi ka nyí nyànò.»

Ádr̀ngbǎle Yèsù nábhǔ rí kìrè ònyù
(Mrk 14.22-26; Luk 22.14-20; 1Kò 11.23-25)

²⁶ Dhu ònyu ì'ì òná kàsùmì ǒ, Yèsù idyi m̀gati, ndàlǔ fóná. Ní ɔtsò ndì ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, k̀ko kà-ònga, ndàdù ùndòná pbìndà ábhàlì-fó, ndàdù àtìná

abádhí nǎ: «Nyàko yà dhu, nyàdù ònyùnà. Ngbòdu ní yà.» ²⁷ Tdítdǒ kǐdyi ònyùnà rǐ'ì ònà kópà ndàlǔ fóná. Ní òtsò ndì ndàbhɛ Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, kǎdù kàbhɛ abádhí tò, ndàdù àtìna: «Nyǐ'ì kóró, nyòm̀vù ka. ²⁸ Yàrí ní azùdu, yà ìndrù nùngbò Kàgàwà mànà azu, ndìrò ábhǒ ale-okú dò rò ndì nùfù, ndíní Kàgàwà nùbà tí ìndrù tó nzérenga abádhí tò. ²⁹ Ma mátina nyǐ nǎ: Ròpè ndì kòmbí, ma mí nzǐ yàrí ònyùnà nóm̀vù tdítdǒ, ràrà àhɛ ònyùnà òwútá nóm̀vù àlě kowuya atdíkpá nyǐ mànà Àbadu Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó idzi ǒ dhu ò.» ³⁰ Adyí* ì ònyùnà dhu-dzidǒ, abádhí adù òwu mìzèyitunì tí kátina itsu náarí'ì dòná pbìrì dò.

Yèsù rǐ Péterù rǐ ndòdhɔ dhu nóvɔ dhu
(Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34; Yùw 13.36-38)

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǎ: «Indo, yàrí iku ǒ, nyǐ kóró, nyǐ nyǐ m̀bha atdíró. Obhó tí, Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kándí dhu kati: <Ma mohoya tàrà t'ùndatátale, tàrà ràdù 'ìfàlà kóró ngari ònǎ*.>

³² Pbétù, ma m̀ngbè ma dhu-dzidǒ, ma madùya àrà nyòdò Gálilayà tó pbìrì ò rò.»

³³ Ní Péterù apè ɔte, ndàdù àtìna Yèsù nǎ: «Ngùkpà ale mà rǐ m̀bà nyubha, ní ma mí nzǐ nyubha akekpa m̀tí.» ³⁴ Ní Yèsù adù àtìna kà nǎ: «Ma mí obhó dhu núnɔ indè: <Indo, yàrí iku ǒ, inzà á'ù-akpa nápe òngò rórò, nyǐ nyǐ'ina iwà nyǐ nyàti ìbhɛ-gùna inzà nyǐ rúnì ma ró.» ³⁵ Ní Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ma mí nzǐ àtina akekpa m̀tí inzà ma rúnì nyǐ, ìmbà dhu ì'ina atdíkpá àlě kúve nyǐ mànà dhu m̀tí.» Ndìrò kóró ngùkpà ábhàlǐ náadù dhu ùnò ndì dhu bhèyi tí.

Yèsù rǐ ndìtsò Gètèsèmanì rò dhu
(Mrk 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Tdítdǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náawù ùvò Gètèsèmanì tí kátina atdí ngari ò. Ní kǎdù àtìna abádhí nǎ: «Nyòko iró ndàlù ma m̀rà m̀tsò ònà nǎ.» ³⁷ Ní kǎdù Péterù mà, Zèbèdayò bhà óyǒ inzo mànà núnzi, 'àdù òwu mànà ányì. Ní kǐ'ì izɛ nà atdí, afina ràdù ndòpè ndìnzà ndì. ³⁸ Nìrò ní ndì kǎdù àtìna abádhí nǎ: «Afídu rǐ'ì ábhǒ izɛ nyú nà, akye ma m̀vè dhu bhèyi. Ní nyòko iró, ndìrò nyòko ípìròrò, yà ma mádi dhu bhèyi.» ³⁹ Kǎdù àrà itseta ake, ndàdù ndìbvù obvò, ndàpbà nyina adzìkpa nyú rǒ. Ní kǎdù ndìtsò, ndàti: «Àbá, ndì dhu rǎdù ndònzì nání, ìndrǐ wò àpbè tó kópà itse rùdú rò. Pbétù, ndì dhu àkǎ nzà ndònzì ndì ma mòzè ka dhu bhèyi, kàkǎ ndònzì ndì yà nyǐ nyú nyǐ nyòzè ka dhu bhèyi.» ⁴⁰ Ní kǎdù ndàdu kòkò ìbhɛ ábhàlǐ-tí'ò, ndàdù abádhí nótù iwà ùdhɔ ró. Ní kǎdù dhu ìvu Péterù-tsù, ndàti: «Nyǐ nyàdù tí obhó òko ípìrò rò ma mànà atdí adyifò-sisì m̀tí? ⁴¹ Nyòko ípìròrò, ndìrò nyòtsò nyǐ akye nyǐ nyòtsùna umvútá ò nǎ. Alafí nózè ndònzì ídzi dhu, pbétù ale-ngbò rǐ ndì ì'ì ìvìvì ì dhu t'ònzìtá tò.»

⁴² ɔyo rǐ kǐsè nǎ, kǐndrǐ ndì itse tdítdǒ abádhí-tí rò, ndàdù ndìtsò yà dhu bhèyi: «Àbadú, yàrí àpbè tó kópà náapè ì'ì ìnzǐ rúda dùdu nǎ inzà ma m̀m̀vù rórò dhu tí, ní itsè afínɛ òzè dhu rónzi ndì!» ⁴³ Ní, ábhàlǐ-tí'ò ndì ndàdu ndì rò, kǎdù abádhí òtù iwà ùdhɔ ró, atdí, idhɔ rǐ'ì nyǐkpóya ǒ nídhuní. ⁴⁴ Yèsù nívà ndì, ndìndrǐ ndì itse tdítdǒ abádhí-tí rò. Ní ìbhɛ rǐ kǐsè nǎ, kǎdù ndìtsò, ndùnò yà angyi ndì ndàrà ùnònà rǒ ɔte kèlě. ⁴⁵ Tdítdǒ kǎdù ndì ábhàlǐ ì, ndàdù àtìna abádhí nǎ: «Nyǐ pbánì òko nyǐ nyòko òdhò nyǐ nyòdhò ró! Nyǐ pbánì nyàsò nyǐ? Nyàndà! Kàní Ìndrù t'ídhùnà nábhù ka kǐ nzérengatále-fó nǎ kàsùmì nákǎ wà. ⁴⁶ Ní nyìvà nyǐ, kòwu! Kàní ma àbhù rǐ òmvù-fó ale nírà wà!»

Yèsù nálǔ ka kǐ kosò dhu
(Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53; Yùw 18.3-12)

* 26:30 26.30 Ka kuyánà ní Zàb 113-118 * 26:31 26.31 Zàk 13.7

⁴⁷ Yèsù rǒtẹ ònanǎ, Yudhà, atdí kumì dòná óyǒ nà kàbhà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdí ale, nítò ndì ábhǒ ihé-yà mànà owùna ǒ. I ale-fó ní'ì obhí-akpá mà, mùgǒ mànà. Abádhí nivì ní'ì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàyàhúdì ǒ pbàkùrǔ mànà. ⁴⁸ Ndi Yudhà yà Yèsù nípfǒ rí ndàbhù rí òmvǔ-fó ale, ní'ì iwà ndì ndònzìna Yèsù ka kuni tí róná dhu nùnònà ihé-yà tò. Kǎti abádhí nǐ: «Ma mámbǒna ale ní'ina ndì nyǐ nyí atdyúna òho ale. Ní nyàlǔ ka dòtsí.» ⁴⁹ Ní Yudhà náandri ányìrǒ ró tí Yèsù-tí'ò, ndàdù kàtsè ndàti: «Yǎmbù Mǎlimò!» Kǎdù kámbo. ⁵⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Odhí, ónzì nyì nyìrà ònzìna dhu!» Nírò ní ndì ngǔkpà ale náadù ìndri, àlǔ Yèsù, àdù òsònà. ⁵¹ Ní Yèsù mà ní'ì mànà ale nzínzì ǒ, atdí ale nídhá pbìndà ìla tó obhi-akpá, ndù'à pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà kasutále-bì nǐ. ⁵² Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Ádù pbùkù obhi fìndá ngari ò. Obhó tí, kóró ale yà obhi ùgu arí ìndrǔ tò, núuvèya obhi nǐ tí. ⁵³ Nyì nyìrè tí dhu ìnzì ma ràmbe nà mùdzùnà nónzì Àbadu Kàgàwà-fó, ràdù atdí kumì dòná óyǒ nà dònǎ róse ìla t'úgyeta tó pbìndà màlàyíká tó pìkò níbhò idù ányìrǒ rò tí? ⁵⁴ Pbétù, ndì dhu bhèyi k'ì rò, yà àndí ka kandí Kàgàwà bhà Andítá ò dhu náakána ìngbǎ dhu bhèyi? Obhó tí, ndì Andítá ràtìna kà rǎkǎ ndònzì ndì ndì dhu bhèyi.»

⁵⁵ Ndi kàsùmì ǒ, Yèsù adù àtìna ihé-yà nǐ: «Ádhu nyǐ nyíwu ma nálǔ fukú obhí-akpá mà, mùgǒ mànà nà, ogbotále nálǔ ríwu ale bhèyi nǐ? Bìlìnganà ma múbhì àdì rò mambe dhu ùdhe dǒ Kàgàwà bhà idza ǒ rò, ìnzì nyǎdù ma àlǔ. ⁵⁶ Pbétù, kóró kǒkò dhu nónzì ì ndí nǐ Kàgàwà bhà pbànábí náandí dhu náaká tí.» Nírò ní ndì kóró ábhàlǐ núubhà àbadhi, 'àdù òtse.

Yèsù rǐ'ì Pbàyàhúdì-bvǔ ádròdrǒ anya nítdì arí ale-ònzì dhu

(Mrk 14.53-65; Luk 22.54-55,63-71; Yùw 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Yà Yèsù nòsò ale náawù kà nà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà, Kàyafà tí kátìna bhà, yà Músà bhà Úyátá tó màlímó mà, pbàkùrǔ mànà núndu ì i. ⁵⁸ Péterù adù àdì itseta ndámbe àrà dǒ Yèsù-owù ǒ, ndàrà àhù pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà idza-lí'ò. Ní kǎtsù idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kǎlì ò, 'àdù òko obvò atdíkpá sàndìrì mànà, ndí nǐ ndì ndala tí wò dhu rǎrà ìku tí dhu.

⁵⁹ Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàyàhúdì-bvǔ ádròdrǒ anya nítdì arí ngǔkpà ale mànà kóró, náambénà títò dǒ màtí ka kí Yèsù nóbhù dòná dhu nónè dǒ, ndí nǐ kadù tí kòhò. ⁶⁰ Pbétù, ìmbǎ títò tó ábhǒ ngàmbì mà níiwú, 'ùnò títò kà-dǒ, ní abádhí náabà nzá atdí dhu mà. Nírò ní ndì óyǒ ale núuto ì, ⁶¹ 'àdù àtìna: «Wòrí ale áti: ndì rǎràdù Kàgàwà bhà idza núgolo, ndàdù òsìnà tdítǒ ìbhù idho ǒ.»

⁶² Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà níwà ndì, ndidè, ndàti Yèsù nǐ: «Nyì tí obhó dhu àdù? Ádhu kǒkò ale rǎnǒna dùnù?» ⁶³ Pbétù, Yèsù adù ìnè ìnè tí. Ní wò kamà adù àtìna kà nǐ: «Yà ìnzì aróvè Kàgàwà-ovò rǒ, ma mòzè nyòtsò dhu nyú. Nyì tí Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà nyú?» ⁶⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ínyì ní ndì ka nyì nyùnò. Pbétù, ma mí obhó dhu núno fǔkù: Ròpè ndì kòmbì, nyǐ nyí Ìndrǔ t'ídhùnà nálǎ ádrùngbǎnga tó obì nà arí'ì Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò àdì ró. Ndirò, nyǐ nyalaya ka átò ádrùngbǎ àpbù dǒ rírà òrù-akpá ò rò ró.» ⁶⁵ Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà núufa róná mberù-ǒnga, ndàdù àtìna ihé-yà nǐ: «Kùnò dhu nzére nyú Kàgàwà nǐ! Ìmbǎ àlǔ kí'ì ngàmbì-atdyú nà tdítǒ. Nyǐ nyìrì wà kùnò Kàgàwà nǐ dhu. ⁶⁶ Ní ádhu nyǐ nyìrè kà dǒ?» Ní ihé-yà adù dhu àdu kà tò 'àti: «Kàkǎ wà ndòvè.»

⁶⁷ Wò dhu-dzidǒ, abádhí núuso iso Yèsù-nyìkpó ò, 'àdù kùdù ùngùrǔ ì ùngùrǔ òtsúya nǐ. Ngǔkpà ale nóowúnà kùpbì rǒ, ⁶⁸ 'àdù àtìna kà nǐ: «Ínyì Krístò, áti pé nyì nòpbì ale fǎkǎ!»

Péterù ràtìna ìnzá ndì rúnì Yèsù dhu

(Mrk 14.66-72; Luk 22.56-62; Yùw 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Péterù ní'ì irí ndì ndàdi idza-lí ró. Ní kasu tó atdí tsibhále níindri kà-ti'ò, ndàdù àtìna kà nǐ: «Inyi mà átò, nyí nyí'ì atdíkpá Yěsù, Gàlìlayà tó pbìrì ǒ ale màna.»
⁷⁰ Pbéù, Péterù adù wò dhu nágò kóró ale-ònzǐ rò, ndàti: «Inzá ma m̀ni wò nyí nyúnɔna dhu.»

⁷¹ Wò dhu-dzidǒ, Péterù adù ndìv̀a, ndàrà idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì-li'ò. Ní kasu tó ng̀tsi tsibhále náala ka, ndàdù àtìna ànyìrǒ ì'ì ale nǐ: «Yàrí ale mà ní'ina atdíkpá Yěsù, Nàzàretì ale màna!»
⁷² Ní Péterù adù wò tsibhále ùnò dhu nágò tdítǒ, ndàdù dhu nyú òtsò, ndàti: «Inzá ma m̀ni wò ale.»
⁷³ Ní inzá kàsùmì nùdà abho màtí rórò, ànyìrǒ ì'ì ale náandri Péterù-ti'ò, 'adù àtìna kà nǐ: «Obhó nyú, nyí ní abádhí nzínzì ǒ atdí ale. Obhó tí, mǎ m̀ni nyí yà nyí nyóte tí dhu rò.»
⁷⁴ Ní Péterù adù ɔte nópè, ndàti abádhí nǐ: «Kàgàwà náka ndòtdì ànyádu! Ma mòtsò wà dhu matì, inzá ma r̀ni wò ale!»
 Ní ànyìrǒ rò tí à'ù-akpà náadù òngò.
⁷⁵ Nírò ní ndi Péterù adù yà Yěsù núnɔnà f̀ndà dhu nírè. Kǎti: «Inzá à'ù-akpà nápe òngò rórò, nyí nyí'ina iwà nyí nyàti ìbhɔ-g̀na, inzá nyí r̀ni ma ró.»
 Ní Péterù adù àhɔ iri, ndàdù ndòpè ndòdzì ádr̀ngbǎ izu nyú nà.

27

Yěsù nà ka kówu ùvò Pìlatò-ònzǐ dhu (Mrk 15.1; Luk 23.1-2; Yùw 18.28-32)

¹ Kútsingánǎ nyú, pbàkùhání tó ádr̀drǒ ale mà, Pbàyàhúdì ǒ pbàkùr̀ m̀na kóró, níri ì atdíkpá, ndíní ì abhù tí Yěsù kohò.
² Ní abádhí náabhù ka kùtsì, 'adù òwu àbhunà Pìlatò-fó. Ndi Pilatò ní'ì Pbarómá tó pbìrì ǒ l̀walì.

Yudhà rǐ nd̀tsi dhu (Kas 1.18-19)

³ Yudhà, yà Yěsù nípfo ndàbhɔ òmvù-fó ale, níitdègu kà-dǒ ka kòtdì anya ndíní ka koho tí dhu níri, ní kǎpè ndirè nga yà ndì ndònzì dhu dǒ, izu ràdù ndùka atdíǒ. Ní kǐdyi yà ndì ndàkò ìbhɔ kumì f̀rangà-kpǒ, ndàrà àdunà pbàkùhání tó ádr̀drǒ ale mà, Pbàyàhúdì ǒ pbàkùr̀ m̀na f'ò.
⁴ Kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Ma mǎfǎ dhu nzére nyú, ìmbǎ afátá nà ale ma mípfo ɔve tò nídhunì.»
 Pbéù, abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Inzá wò dhu àndà mǎ. Ǫtɛnu ní ndi!»
⁵ Ní Yudhà adù wò f̀rangà nívò Kàgàwà bhà idzá, ndàdù àhɔ, ndàrà nd̀tsi.

⁶ Pbàkùhání tó ádr̀drǒ ale núuwá wò f̀rangà-kpǒ, 'adù àtìna: «Àlè tó Ƴyátá návi nzá àlè r̀lì yàrí f̀rangà perè tí ka kùbho Kàgàwà bhà idzá f̀rangà nùlì ka karí ònà sàndukù ò. Obhó tí, ndi f̀rangà ní ìndr̀-azù ka kòdzì r̀nà f̀rangà.»
⁷ Abádhí níitdègu 'iri ndi f̀rangà dǒ, ní abádhí adù òwu ìtǎ òru arí ale bhà inga nódzi kà-rǒ, ndíní ka kongó tí ìnzǐ ní Pbàyàhúdì nùtdɛ ònà.
⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ndi inga nánzi ka karí indo màtí «azu tó inga» tí.
⁹ Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà Kàgàwà bhà nabì Yèrèmiyà núnɔ dhu náaká. Kǎti: «Abádhí níidyì ìbhɔ kumì f̀rangà-kpǒ yà Pbàisràyéilí níri ì dòná ka ka kodzi tí r̀nà.
¹⁰ Abádhí adù ndi f̀rangà nídyì, 'abhɔ ìtǎ nórɔ arí ale bhà inga rǒ, yà Ádr̀ngbǎle Kàgàwà núuyá idù dhu bhèyi*.»

Pìlatò rǐ dhu nóngù Yěsù-tsǔ dhu (Mrk 15.2-5; Luk 23.3-5; Yùw 18.33-38)

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù níidè l̀walì-ònzǐ. Ní l̀walì níivú dhu kà-tsǔ ndàti: «Nyí tí Pbàyàhúdì tó Ádr̀ngbǎ kamà?»
 Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Inyi ní ndi ka nyí nyùnò.»
¹² Tdítǒ pbàkùhání tó ádr̀drǒ ale mà, pbàkùr̀ m̀na náadù kòbhù, pbéù kǎdù nzá atdí dhu mà nádu.
¹³ Nírò ní ndi Pilatò adù àtìna kà nǐ: «Nyí nyìrì tí nzá

* 27:10 27.10 Yèr 18.2-3; 19.1-2; 32.6-15; Zàk 11.12-13

wò kóró ka kùnò dùnú dhu?» ¹⁴ Pbétù, Yèsù adù nzá atdí dhu mà nádu kà tò, idho ràdù lèwalì núko atdíđ.

*Yèsù-ànyă nótđi ka kí ndíní ka koho tí dhu
(Mrk 15.6-15; Luk 23.13-25; Yùw 18.39-19.16)*

¹⁵ Bilí, yà Pásika tó m̀hèndù-idhò náarírà dhu bhèyi, liwalì bhà màndu ni'ì ndikòlò atdí ale, yà ihé-yà nózè kikòlò imbi ò rí'ì ale nzínzi ǒ rò. ¹⁶ Ní ndi nínganí, yà atdíđ ɔvòna ótò ndi Bàrabà tí kátina atdí ale, ní'ì imbi ò ka kósò ró. ¹⁷ Ní ihé-yà níitdègu 'àndù, ní Pilatò ivú dhu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhi nyí nyòzè mikòlò fùkù? Tí Yèsù Bàrabà? Ndirò tí Yèsù, yà Krístò tí kátina ale?» ¹⁸ Pilatò núuni dhu mbèyi nyú abádhí riwù kà nà fona ò kádhà nónzi ì í dhu-okú dò rò.

¹⁹ Ní Pilatò àdi anya t'ítđita tó tombi dǒ rórò, kà-ve níivi túna kà tò, ndàti: «Nzítšù nyi wò ìmbă rí'ì afátá nà ale bhà dhu ò. Obhó tí, indo kúbhingá, ma màbà àp̀bè abho nyú ɔnyu-bvù kókú dò rò.» ²⁰ Pbétù, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, pbàkùrǔ mànà níitsu dhu ihé-yà-dɔ ò, ndíní Bàrabà nonzi tí kikòlò, kadù Yèsù nóhò. ²¹ Ní liwalì náakò ɔte tdítđ, ndivù dhu abádhí-tsù ndàti: «Ádhi ndi kákà ɔyǒ ale nzínzi ǒ nyí nyòzè mikòlò fùkù?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Bàrabà!» ²² Ní liwalì adù dhu ivu tdítđ abádhí-tsù, ndàti: «Olu, ádhu ndi Yèsù Krístò tí ka kátina ale nǐ ma mónzina?» Ní kóró ale náadù dhu àdu kà tò, 'àti: «Étǒ ka mùsàlabhà dǒ!» ²³ Ní Pilatò níivú dhu tdítđ ndàti: «Ádhu nyú ndi káfá?» Nírò ní ndi abádhí adù idù àrǐ nyú tí, 'àti: «Étǒ ka mùsàlabhà dǒ dhé!» ²⁴ Dhu ɔnzì lèmana dhu mà, indrǔ-tsi àva ndi tí dhu mànà dhu ndi ndàla rò, Pilatò níidyi idha, ndù'ò ɔtsúna nǐ ihé-yà-ɔnzǐ rò, ndàdù àtìna abádhí ní: «Wò ale-azù àbhǔ ka kí rufù ndi dhu ò ma mí mbă ì'ì! Ǔtǔkù ní ndi.» ²⁵ Ní kóró ihé-yà adù dhu àdu kà tò 'àti: «Kǎzù àkǎ ndàdi dòka-tsíró fàkǎ nzónzo mànà.» ²⁶ Nírò ní ndi Pilatò adù Bàrabà níkòlò abádhí tò. Kadù Yèsù àbhù kùvi asé nǐ, ndàdù àbhùnà kowù ɔtonà mùsàlabhà dǒ.

*Pbànowí rǐ Yèsù iwǎ dhu
(Mrk 15.16-20; Yùw 19.2-3)*

²⁷ Pilatò bhà pbànowí náawù Yèsù nà liwalì bhà ádrùngbǎ idzá-yà-ba ò, kóró pbànowí tó pikò ràdù 'àndu róná. ²⁸ Ní abádhí núuwa kà-rǒ mùdzarù, 'adù òlòlù kanzù† náfo kà-rǒ. ²⁹ Tdítđ abádhí akpɔrɔ okpèna nà itsukpó-nzo tó mùkàkù, 'adù àfona kà-dɔ rǒ. Abádhí adù izò‡ nábhù kà rǎlǔ fangà tó ɔtsúna nǐ. Wò dhu-dzidǒ, abádhí nóowúnà 'ùko rǒ ɔtdyùya dǒ kònzǐ, 'adù òwu kèwa rǒ, 'òpbì sàlutì fíndà, 'adù àtìna kànǐ: «Yǎmbù Pbàyàhúdì tó Ádrùngbǎ kamà!» ³⁰ Abádhí nóowúnà iso núso rǒ kà-dò, 'adù òwu izò nídha rǒ kà-fó rò, 'ùti kà-dòtsirò nǐ. ³¹ Wò dhu bhèyi ì àvu kà-rǒ dhu-dzidǒ, abádhí níiwa òlòlù kanzù kà-rǒ rò, 'adù kà-rǒ mùdzarù nyú núfo kà-rǒ tdítđ. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù òwu kà nà, 'òwu ɔtonà mùsàlabhà dǒ.

*Yèsù nútǒ ka kí mùsàlabhà dǒ dhu
(Mrk 15.21-32; Luk 23.26-43; Yùw 19.17-27)*

³² Yèrùsàlemà tó kigò ò rò ì úvò rórò, abádhí náatù ì Kùrenì tó kigò ǒ atdí ale nà. Ndi ale-ɔvò ni'ì Sìmonì. Ní pbànowí adù kùtu rànò Yèsù bhà mùsàlabhà. ³³ Ní abádhí awù úvò atdí ngari Gòlògotà tí kátina ò. Gòlògotà-tì ní ale dò-kpa tó ngari. ³⁴ Anyè abádhí náabhù tdyokpó nà ka kàngbǒ òvayì ndíní Yèsù ɔmvé tí. Ní ka ndi ndinè rò, Yèsù adù nzá kòzè ndòmvù. ³⁵ Wò dhu-dzidǒ, abádhí nùutó ka mùsàlabhà dǒ, 'adù kà-rǒ mùdzarù nùndò foyá ngalà ǒ ì òvì rórò. ³⁶ Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù òko obvò, 'àmbe kà-ngbò nódò dǒ. ³⁷ Kà-dònǎ, abádhí apbá àndǐ ka kàndǐ dhu dòná bháwǔ-ngba. I andítá ni'ì kà-ànyă ka kòtdì ndíní ka koho tí okúna dò rò afátá nítè rí.

† 27:28 27.28 Òlòlù kanzù ni'ì Pbàrómá tó pbànowí núufónà mberù. ‡ 27:29 27.29 Ndi izò núuwù dhu ni'ì ádrùngbǎ kamà-fó mùgò.

Ndi andítá ní'ì: «Yàrí ní Yěsù, Pbàyàhúdí tó Ádrùngbǎ kamà.» ³⁸ Ndirò ka kutó óyò ogbotále mùsàlabhà dǎ kà mànà, atdí ale kà tó fangà dònǎ rò, ndirò ngǎtsi ale kàbhà ìgù dònǎ rò.

³⁹ Ányìrǒ rúda ale nóowúnà dhu núnò rǒ kà nǎ, 'àdù òwu dòya nóbhì rǒ. ⁴⁰ Abádhí owúnà àtìna rǒ ka nǎ: «Ínyi, yà Kàgàwà bhà idza nyi nyátsù nyugolo, nyadù òsìnà ìbhu idho ǒ rò, ìgù pé nyi nyi-tírò! Nyi nyapè ì'ì Kàgàwà t'ídhùnà nyú tí, ní ifo pé mùsàlabhà dǎ rò.»

⁴¹ Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbàyàhúdí ǒ pbàkùrǔ mànà núugbó ka ndi dhu bhèyi tí, 'àti: ⁴² «Kìgù ngǎkpà ale, pbétù kà rǐ nǎ àdù ndìgù ndítírò! Ka ná tí Pbàisràyélí tó Ádrùngbǎ kamà? Kìfo pé kombí mùsàlabhà dǎ rò, ndirò ní ndi mà madùna kà'ù. ⁴³ Kǎ'ù Kàgàwà, ndirò kǎti: «Íma ní Kàgàwà t'ídhùnà.» Ní kàndà pé Kàgàwà rǐ kìgù kombí dhu.» ⁴⁴ Ndirò kǒkò kà-tí ka kutónà mùsàlabhà dǎ ogbotále núuno dhu kà nǎ ndi dhu bhèyi tí.

Yěsù rǒvè dhu

(Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49; Yùw 19.28-30)

⁴⁵ Ròpè ndi azà adyifò-sisì adyíbhengá nga tó ǒ rò, ràrà àhu àrùgyètdí adyifò-sisì adyídǎ nga tó ò, ìnǒ-yà níubvú ndi kóró ndi pbìrì ǒ. ⁴⁶ Ní mbèmbè ndi àrùgyètdí adyifò-sisì ǒ, Yěsù náakù orú tǔna nyú nà, ndàti: «Èloyì, Èloyì, lamà sàbàkàtani?» Kà-tì ní: «Pbàkà Kàgàwà, pbàkà Kàgàwǎ, ádhu nyi nyùbhà ma ní*?» ⁴⁷ Ngúfe ale kǒkò ányì rǒ ì'ì ale nzínzì ǒ níri wò dhu, 'àdù àtìna: «Kà rǐ Èliyà nánzi.» ⁴⁸ Ní abádhí nzínzì ǒ atdí ale náakù, ndìdyì sifongò, ndáfǒ ògyògyè dìvayi ò. Wò dhu-dzidǎ, kǎdù kìwà ndòtù ìzò-tsù dǎ, ndàdù àvanà Yěsù-tsù ndínì kǎndú tí ònà rí'ì dìvayi. ⁴⁹ Pbétù, ngǎkpà ale àdù àtìna: «Kàndà pé Èliyà rǐrà kìgù dhu.» ⁵⁰ Yěsù adù òkù tdítǎ àrì nyú tí, afína ràdù ìtdě. ⁵¹ Ányìrǒ rò tí, Kàgàwà bhà idzá ka kúsò mberù náadù ndìfa, ònángà rùtù ndi oyo, ròpè ndi orù rò, ràrà àhu obvò. Mùtiti náabhù adzi rìvi, bhalabhala tó odu ràdù 'ùfa. ⁵² Ndirò, ìndrù ka kutú òyà ìbhu-lí'ò náadù 'ùngbe. Ní yà Kàgàwà bhà ale tí ì arí'ì rórò ùvè ale náadù 'ùngbe. ⁵³ Abádhí núuvò ìbhu ò rò. Ní Yěsù ìngbè ndi dhu-dzidǎ, abádhí àdù òtsù Yèrùsàlemà ìlǐlǎ kìgò ǒ ábhǒ ale nyú ràdù ì àla ányì. ⁵⁴ Pbàrómá tó pbìrì ǒ atdí miyà pbànowí dǎ ádrùngbǎle mà, yà Yěsù-ngbò nódò rǒ ùbhina pbànowí mànà, náala mùtiti nábhù adzi ràmbe ìvi dǎ dhu, kóró ndi nònzì dhu mànà. Ní odo nísi atdí dǎ abádhí ò, abádhí ràdù àtìna: «Obhó nyú, yàrí ale ní'ì Kàgàwà t'ídhùnà.»

⁵⁵ Ábhǒ vèbhále ní'ì ányì rò 'àmbe 'ònzì rí dhu àndà dǎ itse rò. I vèbhále ní'ì Gàlìlayà tó pbìrì ò rò ìwù Yěsù-owù ǒ, 'òwù kà-kàsù nónzì rǒ vèbhále. ⁵⁶ Abádhí nzínzì ǒ ì'ì ní: Màngàdalà tó kìgò ǒ Màriyà mà, Màriyà, Yàkòbhò mà Yòzefù mànà tsánà, ndirò Zèbèdayò bhà inzo tsánà mànà.

Yěsù nótdù ka kí dhu

(Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56; Yùw 19.38-42)

⁵⁷ Pbítsòngǎnǎ, atdí ònzònzì ale níra àhu Pìlatò bhà. Ndi ale ní'ì Àrìmàtayò tí kátina kìgò ǒ ale, ndirò kǒvò ní'ì Yòzefù. Ka ní'ì Yěsù bhà ábhàlǐ átò. ⁵⁸ Ní kǎrà Pìlatò-tí'ò, ndàdù Yěsù-abvò nónzì. Ní Pìlatò àdù ndi abvo návi kabhù kà-fó. ⁵⁹ Ní Yòzefù adù ndi abvo nídyì, ndàkpòrò ngbòna yà abvo òtdù ka karí òná mberù-òwútá nǎ. ⁶⁰ Kǎdù àrà kòtdù yà ndi nyú ka kòtdúya tí òná ndi ndabhù kogyè bhalabhala ò ìbhu ò. Wò dhu-dzidǎ, kǎdù ádrùngbǎ odu-íyà-ba nígèrè ndàpbi ndi ìbhu-lí'ò nǎ, ndàdù àrà. ⁶¹ Màngàdalà tó kìgò ǒ Màriyà mà, ngǎtsi Màriyà mànà náadù òko ányìrǒ, ìbhu-tsùná.

Pbànowí rǐ Yěsù-adzìdò-ngbò nódo dhu

* 27:46 27.46 Zàb 22.2

⁶² Tsútsǎ nínganí, sàbatù-idhò tò ìndrù óbhòlóná ì òná idho dzidǒ ùbho inga ǒ, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàfàrisáyó màná náawù atdíkpá Pilatò bhà. ⁶³ Abádhí adù àtìná kà nǐ: «Ádrùngbǎlé, wò tìtò-ba nùuno inzà ndì ndàpè òvè rórò dhu nísè wà òká. Kǎti, ìbhù idho dzidǒ ndì ringbèya ndì ɔve-bvù rò. ⁶⁴ Ní ndi dhu-okú dò rò, dhu àkǎ nyavi kodò wò adzido-ngbò ràrà àhù ìbhù idho ò. Obhó tí, kàbhà ábhàlǐ rǎdù ìwu kǎ-bvò nówè, 'òwù nà, 'adù àtìná ìndrù nǐ iwà kà ringbè ndì ɔve-bvù rò. Ní wò ndi tìtò nádù ì'ì nzéere nyú, ròsè yà angyi ì'ì dònǎ.» ⁶⁵ Ní Pilatò adù àtìná abádhí nǐ: «Kǎnǐ pbànowí sàndìrì tí oko tí. Ní nyòwu, nyǎdù ndi adzido-ngbò nábhù kodò mbèyi yà nyǐ nyòzè ka dhu bhèyi.» ⁶⁶ Ní abádhí awù, 'adù ize nǐli ìbhù-tsù ka kàpbi nǐ odu rǒ, 'adù pbànowí nǐli ràmbe ndi adzido-ngbò nóddò dǒ.

28

Yèsù rǐ ndìngbè dhu

(Mrk 16.1-10; Luk 24.1-12; Yùw 20.1-10)

¹ Tsútsǎ nínganí, sàbatù-idhò dzidǒ rùbho inga ǒ, Màgàdalà tó kigò ǒ Màriyà mà, ngǎtsi Màriyà màná náawù màmbì ǒ Yèsù ka kòtdù róngà nándà. ² Ní uró rò tí, ádrùngbǎ mùtiti nǐsì, Kàgàwà bhà màlàyikà rǎdù ìfo òrù-akpà ò rò. Kǎdù odu nógèrè igi, ndàdù àdi dòná. ³ Kǐli ndì ɔvo námbìli dhu tó awáwù bhèyi, kà-rǒ mùdzarù rǎdù òwu tdyé, mbìlikàkù bhèyi. ⁴ Ní ádrùngbǎ ɔdo nǐsì yà ìbhù-ngbò òddò rǒ rùbhi sàndìrì ò. Abádhí adù 'òpè 'àmbe ìvi dǒ, ndirò 'adù 'àwà obvò iwà ùve ale bhèyi. ⁵ Ní màlàyikà náapè ɔte, ndàti vèbhále nǐ: «Ìnzǐ nyònzì ɔdo. Ma mùni wà dhu nyǐ nyòmèna ale rǎrǐ Yèsù, yà mùsàlabhà dǒ ka kútǒ ale. ⁶ Kà rǐ mbǎ ì'ì iró, kìngbè wà ndi yà ndi nduno dhu bhèyi. Nyiwù nyàndà pé kǎ-bvò ka kǐli ràyi róngà. ⁷ Ní nyòwu nyùnɔ dhu tsàkàtsàkà kàbhà ábhàlǐ tò nyǎti, ka ringbè wà ndi ɔve-bvù rò, ndirò kà rǎrǐ àrà nyòddò kòmbì Gàlilayà tó pbìrì ò rò. Ányì nga rǎrǐ ndi nyǐ nyí ndàlǎ nǐ. Kònnǐ ma mì'ì nà fùkù ma muno tí dhu ní wò.»

⁸ Ní abádhí nǐwà ì, 'òwù tsàkàtsàkà ìbhù-tsùnǎ rò, ùlè tí ì ùlè ɔdo mà, ábhǒ dhèdhe màná nǐ rórò. Ndirò abádhí adù òtse 'òwù màkùrù nà Yèsù bhà ábhàlǐ tò. ⁹ Ányìrǒ rò tí, Yèsù ìra, ndirò ndùsò abádhí màná, ndàdù abádhí nátsè, ndàti: «Yǎmbù.» Abádhí adù ìndri kà-tí'ò, 'ùlǐ ì kà-pfò rǒ, 'adù kǐfu. ¹⁰ Ní Yèsù adù àtìná abádhí nǐ: «Ìnzǐ nyònzì ɔdo. Nyòwu nyùnɔ dhu adódu tò, ròwù Gàlilayà tó pbìrì ò. Ányì nga ní ndi, abádhí rǐ malǎ nǐ.»

Pbànowí rǒwu Yèsù ìngbè ndi dhu nóvò dhu

¹¹ Otu ǒ kǒkò vèbhále rǐ'ì rórò, yà Yèsù adzido-ngbò nóddò rǒ rùbhi pbànowí nzínzì ǒ ngúfe ale náadù ì Yèrùsalemà tó kigò ò. Abádhí náawù kǒkò kóró ì nònzì dhu náwe pbàkùhání tó ádròdrǒ ale tò. ¹² Ní ì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàyàhúdì ǒ pbàkùrǔ màná núundu ì, 'adù 'ìrì ndínì ì ubhò tí ábhǒ fùrangà nyú pbànowí tò. ¹³ Abádhí adù dhu ùya ì pbànowí tò 'àti: «Nyǐ nyowuna dhu òvò rǒ kpangba nyǎti, kàbhà ábhàlǐ rìwù kǎ-bvò nówè kùbhingá òdhò nyǐ nyòdhò ró. ¹⁴ Ndirò lǐwalì nǐrìna gukyè ndi dhu, ní mà mùni wà mà mí kà-afí nábhǔ rùkò ndi tí dhu, ndirò màdù nyǐgu ìnzǐ nyǎbá tí àpbè!» ¹⁵ Ní kǒkò Sàndìrì náakò fùrangà, 'adù wò fìyò ka kùyá dhu kèlè nónzì. Ní ndi màkùrù náadù ndùgà Pbàyàhúdì nzínzì ǒ, rǐrà àhù indo màtí.

Yèsù rǐ ndàvì pbìndà ábhàlǐ tò dhu

(Mrk 16.14-18; Luk 24.36-49; Yùw 20.19-23; Kas 1.5-8)

¹⁶ Yèsù bhà atdí kumì dòná atdí nà ábhàlǐ náawù Gàlilayà yà kìtènà fìyò pbìrì dò. ¹⁷ Ní ábhàlǐ nǐitdègu Yèsù nálǎ, ní abádhí nǐfu ka. Pbétù, dhèdhe abádhí nzínzì ǒ ale náa'ù nzá dhu Yèsù nyú rǎrǐ ndi. ¹⁸ Ní Yèsù adù ìndri abádhí-tí'ò, ndàdù àtìná abádhí nǐ: «Kàgàwà nǐbho wà kóró ádrùngbǎnga fudú òrù-akpà ò dhu-tsì dǒ, ndirò

yà adzi ǒ dhu-tsí dǒ màtí. ¹⁹ Nírò, nyòwu kóró pbìrì ǒ aε-bvè, nyǎdù abádhí nábhu rùgèrè ì, 'òngò pbàkà ábhàlì tí. Ndirò, nyùbho bàtizò abádhí tò, Àba Kàgàwà-òvò rò, ka t'ídhùnà-òvò rò, ndirò Hlǎ-Alafí-òvò rǒ. ²⁰ Ndirò, nyùdhe dhu abádhí tò rífɛ yà kóró ma mɔyá fǔkù dhu. Ndirò, nyèni dhu ma rǎrǎ ìnè atdíkpá nyǎ mànà, rǎrǎ àhu kóró yà adzi ǒ dhu-tsù náaraya ndòdì òná idhɔ ò.»

Mărkò andí Yěsù Krístò bhà Ídzi Mākūrù Yàrí bhǔkù ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhǔkù nandí ní Mărkò, yà átò ka kanzínà Yùwanì Mărkò tí. Ka ní'ì Màriyà t'ídhùnà, ndirò ndi Màriyà ní'ì Yèrùsàlemà tó kigò ǒ Kànisa ǒ bhà nzínzi ǒ atdí ale (Kas 12.12, 25). Mărkò nyú ndítírò ní'ì nzí uvitatále, pbétù ka ní'ì Péterù t'ódhìnà, yà atdíkpá abádhí arí kasu ònzi mànà (1Pé 5.13). Ndirò, Péterù-tsù ní ndi kǐri Yěsù dǒ róte Ídzi Mākūrù. Mărkò ɔnda andànà Bàrnabà mà uvitatále Pòlò mànà fíyó wemberè tó abhi ǒ (Kas 12.25; 13.5). Olùnă rò, Bàrnabà nídyi Mărkò ndíní ara tí Ídzi Mākūrù núnò tdítǒ Kìpurò tó pbìrì ǒ bhà tò (Kas 15.36-39). Olùnă rò nyú tdítǒ ní ndi, Mărkò mà náadù owu 'òtù Pòlò nà yà wemberè tí ka kósò Pòlò Romà tó kigò ò òná kàsùmì ǒ (Fil 1.24; Kòl 4.10).

Mărkò andí pbìndà bhǔkù yà ìnzí ní Pbàyàhúdì tó pbàkrístò tò. Ndi bhǔkù ò, kǐli pbìndà ɔte-ivé Yěsù-kàsù dǒ, ìnzí ní kǎrúdhèna dhu dǒ. Kítè Yěsù «Kàgàwà t'ídhùnà tí» (1.1; 15.39), pbétù Yěsù nyú ndítírò ràdù ndàtì «Ìndrǔ t'ídhùnà tí» (8.31,38) «Ìndrǔ t'ídhùnà-tì» ní, Kàgàwà ábhù kóró dhu dǒ ádrùngbǎnga tó ɔbi fóná ale. Kà rǐ dhu ìtè átò, Yěsù rǐ'ì ìndrǔ obhó nyú.

Yěsù apè pbìndà kasu Gálilayà tó pbìrì ò rò (1.1–9.50), ndàdù àrà àhù nà Yùdeyà tó pbìrì ò, ròsè dòtsí ní Yèrùsàlemà tó kigò ǒ (10.1–16.20).

Bhǔkù-nyètì ka kóhù tí dhu

- Bàtizò nubhónà Yùwanì rǐ Yěsù Krístò bhà Ídzi Mākūrù núnò ìndrǔ tò dhu (1.1-13).
- Yěsù rǐ pbìndà kasu òpè Gálilayà tó pbìrì ò rò, ndàdù àrà àhù nà Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu (1.14–10.52).
- Yěsù rǒvè, kotdù ndì, ndàdù ndìngbè ɔve-bvè rò dhu (11.1–16.8).
- Yěsù rǐ ndítè pbìndà ábhàlǐ tò tdǔ ndì ndodzí òrù-akpà ò rò dhu (16.9-20).

Bàtizò nubhónà Yùwanì rǐ Kàgàwà bhà

Ídzi Mākūrù núnò ìndrǔ tò dhu

(Màt 3.1-12; Luk 3.1-18; Yùw 1.19-28)

¹ Yàrí ní Yěsù Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà dǒ róte Ídzi Mākūrù náapè ndì tí dhu. ² Àdhàdhì nabì Ìsayà náandí dhu pbìndà bhǔkù ò dhu bhèyi, ndàtì: «Kàgàwà ràtina: <Ma mí pbàkà mùkèngyè nóvì angyi ìndù. Kà rǐ otu nówè ìndù*.>» ³ Ndi mùkèngyè rǐ dhu òvò ɔrú tǔna nyú nà rùngù ò, ndàtì: «Nyòbholo ngadhà Ádrùngbǎle tò, nyùtǒ kà rǔbhi òná otu*!»

⁴ Ní Yùwanì níto ndì rùngù ò, ndàmbe bàtizò núbho dǒ ìndrǔ tò, ndàdù àrà dhu nóvò rǒ abádhí tò ndàtì: «Nyùgèrè nyǐ nyǔbhà fùkú nzérenga, nyǎdù bàtizò nálù, ndíní Kàgàwà adù tí fùkú nzérenga núbà fùkú.» ⁵ Yùdeyà tó pbìrì ǒ ábhǒ ale nyú, Yèrùsàlemà tó kigò ǒ ale mànà níwúnà kóró kà tí'ò. Abádhí núnónà fíyó nzérenga kpanya, Yùwanì ràdù bàtizò núbho fíyò Yòròdanì tó idha-akpà ò. ⁶ Yùwanì náafónà ngàmiyà tí kátina ìzǎ-ká nǐ ka kódyù mùdzarù, ndàdù mvuna'ò níso asé tó kùkyè nǐ. Kǒngúnà ndì ìndù mà nǐ, irí ǒ ìtì-dha mànà. ⁷ Kǎránà dhu núnò rǒ ihé-yà tò ndàtì: «Olù rǐrà dzidu dǒ ale rǐ'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà atdíǒ ròsè dùdună. Ma màkă nzá mokò ma munga kàpfò rǒ kàyitò-mbǐ* mà. ⁸ Ìma, ma marí bàtizò núbhò fùkù idha nǐ. Pbétù, àbadhi náaraya bàtizò núbho rǒ fùkù Ìlǐlǎ-Alafí nǐ.»

* 1:2 1.2 Mál 3.1 * 1:3 1.3 Ìsa 40.3 * 1:7 1.7 Ale-pfò rǒ kàyitò-mbǐ t'úngata ní'ì ìno-kàsù.

Yèsù rǐ bàtizò nálǎ dhu
(Màt 3.13-4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Yùwanì arí bàtizò ùbhò ònà kàsùmì ǒ, Yèsù níra Gàlilayà tó pbìrì ǒ atdí kigò, Nàzàretì tí kátina ò rò, ndìrà àhù Yòròdanì tó idha-akpà ò, Yùwanì ràdù bàtizò nábhu fìndà. ¹⁰ Ní idha ò rò Yèsù rǎhù rò, kǎla òrù-akpà-li'ò ndìkpa rí ró, Hìlǎ-Alafí ràdù ifo ònà kà-dǒ àmbò tó ófò ǒ. ¹¹ Ndirò, kǐrì atdí ale-tù òrù-akpà ò rò róte ró, ndàti: «Inyi ní Idhùdu, yà atdí dǒ ma mózè ale, idhèdu náarí ndìkǎ okúnù dò rò.»

¹² Ní ànyìrǒ rò tí, Hìlǎ-Alafí nùutu Yèsù rǎrà rǎngù ò. ¹³ Ní kǎnzì ifo kumì idho ànyì, Sìtanì ràdù àmbe kà-afí nùmvu dǒ. Kǎdì irí ǒ ìzǎ náaróko ònà ngari ò, màlàyíkǎ ràdù àmbe dzùnàna nónzì dǒ.

Yèsù rǐ wemberè tó pbìndà ábhàlǐ núnzi dhu
(Màt 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Yùwanì ka kósò imbi ò dhu-dzidǒ, Yèsù náara Gàlilayà tó pbìrì ò, ndàmbe Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnò dǒ ìndrù tò. ¹⁵ Kǎránà àtìna rǒ: «Kàsùmì nǎkǎ wà. Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi-tsù níndù wà ndì. Ní, nyùgèrè nyí nyùbhà fùkú nzérenge, ndirò nyà'u Ídzi Màkǔrù.»

¹⁶ Gàlilayà tó rèrù-bidǒ ndì ndúbhi rórò, Yèsù náala óyǒ àwèrù, Simonì† mà adòna Àndèreyà nà, ìbhè nóho rí imbi nǐ rèrù ǒ ró. ¹⁷ Ní Yèsù náati abádhí nǐ: «Nyìwù owùdu ǒ, ma mí nyùgèrè nyǒngò ìndrù tó àwèrù† tí.» ¹⁸ Ní uró rò tí, abádhí nùubhà fìyó ìbhè-mbǐ, 'àdù òwu kǒwù ǒ.

¹⁹ Tdítdǒ, Yèsù náandri itseta ake, ndàdù Zèbèdayò bhà inzo, Yàkòbhò mà Yùwanì nà nála. Abádhí nǐ'ì fìyó ìbhù ò, fìyó ìbhè-mbǐ nóbholo ì'í ró. ²⁰ Ní ànyìrǒ rò tí, Yèsù náanzi abádhí. Ní, abádhí adù àbaya Zèbèdayò nùbhà ìbhù ò kasutále màna, 'àdù òwu Yèsù-owù ǒ.

Yèsù rǐ nzére-alafí nà arí'ì atdí ale nígǔ dhu
(Luk 4.31-37)

²¹ Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ màna náawù ùvò Kàpèrnàwumù tí kátina kigò ò. Ní, Pbàyàhúdì tó asota-dhò ǒ, Yèsù náatsù unduta-dzà ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ànyì-dzá ì'ì ale tò. ²² Ní Yèsù rǎnǒna dhu níri rí ale idho nùuko atdí dǒ, kǎrǐ dhu nùdhè tí dhu dǒ. Obhó tí, kàbhà dhu t'údheta ní'ì mbǎ Músà bhà Úyátá tó màlímó tó dhu t'údheta bhèyi. Ndirò, kǎmbénà dhu nùdhe dǒ ádrùngbǎnga tó obi nyú nà.

²³ Ní wò kǎrǐ dhu nùdhè ònà kàsùmì ǒ tí, nzére-alafí nà arí'ì atdí ale náatsù ndì unduta-dzà ò, ndàdù òkù ndàti: ²⁴ «Ádhu nyí nyòzè mà nà Yèsù, Nàzàretì tó kigò ǒ alé? Nyí nyìrà tí tséka nyí nyòtdí tí? Ma m̀ni wà dhu mbèyi nyú nyí rǎrǐ àdhi. Nyí ní Kàgàwà ívi Hìlǎ ale.» ²⁵ Ní Yèsù náarù wò ale ò rí'ì nzére-alafí dǒ, ndàti: «Inè, áhù wò ale ò rò!» ²⁶ Ní wò ndì nzére-alafí níyà wò ale-ǒnga obi nyú nà, ndàdù àhù kà ò rò ádrùngbǎ ìkù nyú nà. ²⁷ Kóró ale idho nùuko, ràmbe dhu nóngù dǒ tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Íngbà dhu-tidò wò? Màkǔrù-owútá nyú ní yà ádrùngbǎnga tó obi nyú nà ka kùnò! Yàrí ale rǐ dhu nùyǎ nzére-alafí tò màtí, ràdù tsùnà dhu níri!» ²⁸ Ní Yèsù rǎnzina dhu-òyǐ nùugà ndì kòmbómbí kóró Gàlilayà tó pbìrì ǒ.

Yèsù rǐ andi nà ábhǒ ale nígǔ dhu
(Màt 8.14-17; Luk 4.38-41)

²⁹ Unduta-dzà ò rò ì 'ùvò dhu-dzidǒ, Yèsù mà náadù òwu uró rò tí Simonì mà Àndèreyà nà mà t'ídza. Abádhí awù atdíkpá Yàkòbhò mà Yùwanì màna nà. ³⁰ Ní ànyì-dzá, Simonì bhà aguna-àyi ní'ì ara dò ndì ndàyi ró, atdí dǒ kàzù ùtò ndì òna nǎ nídhunǐ. Ní, yà Yèsù ìrà àhù rórò tí, ka kavò íyádhíyà rǎndi dhu kà tò. ³¹ Ní

† 1:16 1.16 Ndi Simonì-ovò ní Péterù átò (Mrk 3.16). ‡ 1:17 1.17 Kà-tì ní: Ìndrù-tsù ùndu róngo Kàgàwà-owù nungu tí ale.

Yësù náandrì kà i, ndàlǔ kǒtsú, ndàdù kìvà ɔrù. Ní kà-ǒ ì'ì kàzɔ náavè, kà ràdù àdi ndàmbe ònyè ùbho dǒ abádhí tò. ³² Pbítsongá, adyifò nótsù dhu-dzidǒ, ka kowúnà ìwu rǒ andi nà arí'ì kóró ale nà Yësù tí'ò, nzéɛ-alafí nà arí'ì ale mànà. ³³ Ní, kigò ǒ ale núundu ì kóró Yësù rǐ'ì ònà idza-lí. ³⁴ Ní Yësù níngú dhèdhèrò andi-tidò ní arándi ábhǒ ale nyú. Káranà nzéɛ-alafí nípfò rǒ átò ábhǒ ale ò rò. Ndirò, káranà nzí ì nzéɛ-alafí núbhà rǒ ròtè, iwà abádhí núni Yësù ràrǐ àdhi dhu nídhunǐ.

Yësù rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núno Gàlilàyà tó pbìrì ǒ dhu
(Luk 4.42-44)

³⁵ Tsútsá nìnganí bhòtsungá, inzà inga nápè àwè rórò, Yësù níivà ndì ndàhu kigò ò rò, ndàrà igi rùngù ò ndàdù ndòpè ndìtsò ndì ányì. ³⁶ Ní, Sìmonì mà ɔdhína mànà náawù kòmè. ³⁷ Ní Yësù ì àla rò, abádhí náati kà nǐ: «Ádràngbálé, kóró ale rǐ nyɔme.» ³⁸ Pbéttù Yësù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Kòwu kyèròkyèrò rǐ'ì ngǔkpà pbanga ò. Ányì, ma màkà munò Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù átò, ndi dhu-okú dò rò ma mira nídhunǐ.» ³⁹ Nírò ní ndi kàdù ùbhi Gàlilàyà ǒ kóró ngari ǒ, ndàrà Ídzi Màkǔrù núno rǒ ndi pbìrì ǒ unduta-dzà ǒ rò, ndàdù àrà nzéɛ-alafí nípfò rǒ abádhí rǐ'ì òyà ale ò rò.

Yësù rǐ kíkí nà ale nábhǔ rǐlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu
(Màt 8.1-4; Luk 5.12-16; 17.12-19)

⁴⁰ Atdíku, kíkí nà atdí ale ní'ira Yësù i, ndìtsì ndòkò ɔdyèna dǒ kònzǐ, ndàdù ndìtsò kàrǒ ndàti: «Nyì nyòzè ka nǐ, nyì nyínè nyabhu ma mìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ.» ⁴¹ Ní Yësù náabà izu kàdǒ, ndàdù ɔtsúna nágbà, ndàpbalǎ kàngbò, ndàdù àtìnà kà nǐ: «Íwà ma mòzè. flànà!» ⁴² Ní ányìrǒ rò tí, kíkí níikù wòrí ale rǒ rò, kà ràdù ìlǎ. ⁴³ Wò dhu-dzidǒ, Yësù uyá dhu kà tò ɔbi nyú nà, ndàdù kàvi ràrà, ⁴⁴ ndàti nǐ: «Ándà nga mbèyi, àpé nyuno wò dhu atdí ale tò màtí. Pbéttù àrà nyitè nyì nyògù dhu kùhanè tò, ndirò nyádù nyabhù yà Músà bhà Úyátá núuyá perè Kàgàwà tò, ndínǐ nyì nyògù dhu nitè tí kóró ale tò*.» ⁴⁵ Pbéttù wòrí ale níitdègu àrà, náadù ndòpè ndàrà róná ndì nònzì dhu náwe rǒ atdí dǒ nyú, ndùgà ndi dhu-òyǐ kóró ngari ònǎ. Wò ndi dhu-okú dò rò, Yësù náadúnà nzí àrà òtsù rǒ kpangba atdí kigò ò màtí, pbéttù káranà àdi rǒ lèngèlèngè. Ní, ìndrǔ owúnà ìwu rǒ kà-tí'ò kóró ngari ònǎ rò.

2

Yësù rǐ ngbǒna úve ale níngú ndàdù pbìndà nzéɛnga núbà dhu
(Màt 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Ngúfe idho dzidǒ, Yësù níingo tdít dǒ Kàpèrnàwumù tó kigò ò, kóró ale ràdù dhu ìrì, ìnè kà ràrǐ'ì idzá*. ² Ní ábhǒ alé-yà núundu ì Yësù rǐ'ì ònà idza ǒ, ìmbǎ ale-pfò kafó róngà mà rǐ'ì ndi idza-lí màtí. Yësù náadù àdi ndàmbe Kàgàwà bhà ɔte nùdhe dǒ abádhí tò. ³ Nírò ní ndi ngǔkpà ale níiwú ngbǒna úve ale nà Yësù-tí'ò, ìfo ale nánò ótdù dǒ rórò. ⁴ Pbéttù, abádhí rǐ ndi ale nítsù Yësù-tí'ò dhu ní'ì ɔbi tí ihé-yà-okú dò rò. Ní abádhí núungbe idza-dòtsirò yà Yësù nádi ònà ngari dǒ rò, 'àdù wòrí ale nífo ònà ótdù mànà Yësù-ònzǐ. ⁵ Ní kòrí ale tó a'uta ndì ndàla rò, Yësù ati wò ngbǒna úve ale nǐ: «Odhí, ma mùbà wà pbùkù nzéɛnga.»

⁶ Ní, yà ányìrǒ ò òkò ró ì'ì Músà bhà Úyátá tó ngúfe màlímó, náambénà inga níre dǒ afíya ò, 'àmbe àtìnà dǒ: ⁷ «Ádhu wò ale rǐ dhu ùno nzéɛ nyú Kàgàwà nǐ nǐ? Ádhi ìndrǔ bhà nzéɛnga núbà rádù, inzà ní Kàgàwà kèlǎ atdí rǒ núbà ka rǒ?» ⁸ Ní uró rò tí, Yësù núuni abádhí rǐrèna afíya ò dhu, ndàdù dhu ìwu abádhí-tsù ndàti: «Ádhu nyǐ nyí'ì wòrí ìrèta-tidò nà nǐ? ⁹ Kati ngbǒna úve ale nǐ: «Ma mùbà wà pbùkù nzéɛnga», ndirò kati: «Íwà nyì, ìtdù indú ótdù, nyadù àrà», ní kòrí óyǒ dhu nzínzì ǒ isó ró'ò dhu

* 1:44 1.44 Law 14.2-31 * 2:1 2.1 Ndi idza ní'ì ngátsi ní Sìmonì mà Àndèryà mànà màtò (Mrk 1.29).

ní àdhu? ¹⁰ Nírò, ma mòzè nyūni dhu, inè Ìndrũ t'ídhùnà rārĩ'ì ádrùngbǎnga tó obi nà, ndùbà ìndrũ bhà nzérenga yà adzi dǒ.» Nírò ní ndi kǎdù àtìnà wò ngbóna úve ale nǐ: ¹¹ «Ma mátina inyi nǐ: Ívǎ nyi, ítdu indú ótdù, nyadù àrà pbùkù.» ¹² Ní ànyirò rò tí, wòrĩ ale níivà ndi kóró ale-nyìkpó ǒ rò, nditdù fíndá ótdù, ndàdù àrà pbìndà. Ídho nyú núuko uró ì'ì alé-yà kóró atdíǒ, ràdù Kàgàwà nífu 'àti: «Ínzá mǎ màpè yà dhu bhèyi dhu-tidò nálǎ!»

*Yèsù rĩ Lawì nánzi owùna nungu tí dhu
(Màt 9.9-13; Luk 5.27-32)*

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náadù ndi Gálilayà tó rèrù-bidò. Ní, ihé-yà nóowúnà iwu rǒ kà i, kà ràdù àmbè dhu ùdhe dǒ fíyò. ¹⁴ Ní ùda ndi ndúda rórò, kǎla Lawì†, Àlùfayò t'ídhùnà pàratà t'úfótá-dzà ǒ àdi ró. Ní Yèsù ati kà nǐ: «Írà owùdu ǒ.» Ní, Lawì adù ndìvǎ ndàrà kǒwù ǒ.

¹⁵ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náawù dhu nónyè ndi Lawì bhà idza. Ní, pàratà tó ibí pbàndómbé mà, nzérenga tó ngǔkpà ale mànà ní'ì atdíkpá abádhí mànà ndi ònyè-tsùnǎ. Obhó tí, ibí i dhu bhèyi ale-tidò nóongónà ndi ùbhi kǒwù ǒ. ¹⁶ Ní Pbàfàrisáyó nzínzi ǒ Músà bhà Úyátá tó màlímó ní'ì inè ànyirò. Ní abádhí níitdègu Yèsù mà rĩ dhu ònyè i nzérengatále mà, pàratà tó pbàndómbé mànà dhu nálǎ, náati Yèsù bhà ábhàlǐ nǐ: «Ádhu kàrĩ dhu nónyè pàratà tó pbàndómbé mà ndirò nzérengatále mànà ní?» ¹⁷ Ní, wò dhu ndi ndìrì rò, Yèsù adù atìnà abádhí nǐ: «Ìmbǎ rí'ì andi nà ale náarí nzǐ mǎngangà-atdyú nóho, pbétù mǎngangà-atdyú òho arí ale ní andi nà rí'ì kèlǐ. Inzá ma mira obhónángatále núnzi, pbétù ma mira ùnzìnà ní nzérengatále.»

*Yèsù bhà irèta ònyè t'ónyuta-tsù t'útsita dǒ
(Màt 9.14-17; Luk 5.33-39)*

¹⁸ Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ábhàlǐ mà Pbàfàrisáyó mànà nóongónà ònyè t'ónyuta-tsù nùtsì. Ní atdíku, ìndrũ iwú dhu ivu Yèsù-tsù, 'àti: «Ádhu Yùwanì bhà ábhàlǐ mà Pbàfàrisáyó tó ábhàlǐ mànà náarí ònyè t'ónyuta-tsù nùtsì, ìnzǐ pbùkù ábhàlǐ ràdù kùtsì átò nǐ?» ¹⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò mbólí ǒ ndàti: «Nyǐ nyirè tí nga àdhìngbǎ ka kùndà nǐ mǎhendù ò iwù ale rārǎdù ònyè t'ónyuta-tsù nùtsì, àzèmbè inè akpa-tsi rĩ'ì nzínziya ǒ rórò? Ìnzǐ akekpá màti! Kóró kàsùmì yà inè ì'ì ònà atdíkpá akpa-tsi mànà ǒ, abádhí rĩ nzǐ àdù ònyè t'ónyuta-tsù nùtsì. ²⁰ Pbétù, atdí idho ní'ìya inè, yà akpa-tsi nódyi ka kí ònà abádhí nzínzi ǒ rò. Ndi idho rǎkǎ nínganì ní ndi, abádhí nùtsiya ònyè t'ónyuta-tsù.

²¹ Ndirò, ìnzǐ atdí ale mà ràdù ngoyi-owútá tó kèlèmù nǎpba mberù-ayí ǒ, akye ndi kèlèmù náadùna ndàduru ndi mberù ka kù'o rò, ndàdù ndi mberù-ayí nífà, ndi ufàta-bhu ràdù àhù ihù nyú tdítdǒ nǐ. ²² Ndi dhu bhèyi tí, ka kí nzǐ àdù ònyè t'ónyuta-tsù nùtsì, nísi kàmudzè-ayí ò, akye ndi ònyè níivùna kàmudzè-ayí ò, ràdù ndi kàmudzè nífà, ndi ònyè ràdù ndùfù obvò nǐ. Nírò dhu-òfò nga kisí ònyè-owútá kàmudzè-owútá ò.»

*Yèsù bhà irèta Pbàyàhúdì tó sàbatù-idhò dǒ
(Màt 12.1-8; Luk 6.1-5)*

²³ Atdíku Pbàyàhúdì tó sàbatù-idhò ǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náambénà òwu dǒ nganù tó inga ònà nǎ ùdà otu ǒ. Ní, Yèsù bhà ábhàlǐ náadù 'òpè 'òwù otu-igì dǒ rĩ'ì nganù náfà rǒ. ²⁴ Ní wò dhu nàla Pbàfàrisáyó náati Yèsù nǐ: «Ándà pé dhu, ádhu pbùkù ábhàlǐ rĩ inzá àlǐ tó úyátá ávi dhu ònzi sàbatù-idhò ǒ ní*?» ²⁵ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyǐ nyàpè tí inzá Dàwudì náanzì dhu nózù*? Atdíku, àbadhi

† 2:14 2.14 Ngàtsi ndi Lawì ǒwò ní'ì Mátayò (Màt 9.9). * 2:24 2.24 Tòr 23.25 * 2:25 2.25 1Sà 21.1-6

mà ròná ale mànà ní'ì àwù nà, ìmbǎ ì ónyuna dhu ràdù ì'ì. ²⁶ Ní, kǎtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù perè tí ka kùbho Kàgàwà tò m̀gati nídyi ndònyè. Obhó tí, àlě tó Ƴyátá rǎtina wò ndi m̀gati nónyè rádù rǎrǎ pbàkùhání kèlě víya dǒ rò. Pbétù Dàwudi nídyi ka ndònyè, ndàdù kàbhù átò ì ùbhi mànà pb̀ndà ale tò. Wò ndi dhu náanzì ndi Àbìyàtarì ní'ì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà tí nínganí.»

²⁷ Yèsù adù àtìnà tdítǒ abádhí nǐ: «Ìndrù ka kanzì nzá sàbatù-idhò tò, pbétù sàbatù-idhò ka kanzì indrù tò. ²⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ima Ìndrù t'ídhùnà, ima ní ndi Ádr̀ngbǎle sàbatù-idhò dǒ m̀tí.»

3

Yèsù rǐ ɔtsúna ɔtsù ale nígǔ sàbatù-idhò ǒ dhu (M̀t 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Ngǎtsi nínganí sàbatù-idhò ǒ, Yèsù náatsù tdítǒ unduta-dzà ò. Ní ɔtsúna ɔtsù atdí ale ní'ì ànyì-dza. ² Ànyìrǒ ì'ì ngǔkpà ale náambénà Yèsù nándà dǒ atdyúya nyú nà, ndíní 'ala tí, kàrà tí wò ale nígǔgǔ sàbatù-idhò ǒ, ndíní 'adù tí kòbhù ndi dhu-okú dò rò. ³ Ní Yèsù ati wò ndi ɔtsúna ɔtsù ale nǐ: «Ívǎ nyi, nyidè ɛró kóró ale nzínzì ǒ.» ⁴ Tdítǒ kǎdù dhu nívu yà ànyìrǒ ì'ì ale-tsǔ ndàti: «Àlě tó Ƴyátá návi tí kanzì ídzì dhu indrù tò, ndirò tí kanzì nzére dhu indrù tò sàbatù-idhò ǒ? Tí kígǔ indrù bhà ípìr̀ngà, ndirò tí kùbhà ndi ale r̀vè?» Pbétù abádhí adù ìnè ìnè tí. ⁵ Ní, Yèsù náandà abádhí-dò nga kóró akótá nyú nà, izu ràdù ndùka atdíǒ abádhí tó odú ale-afí-okú dò rò. Ní kǎdù àtìnà ndi ale nǐ: «Ígba ɔtsúnù!» Kà ràdù kìgbà. Ní kǒtsú náadù ògù ànyìrǒ rò tí.

⁶ Ní ànyìrǒ rò tí, Pbàfàrisáyó núuvò unduta-dzà ò rò, 'adù 'undu Hèr̀dè bhà ale mànà, ndíní 'iri tí ì ìngbǎ dhu bhèyi m̀tí ka kí Yèsù nábhǔ kohò dhu dǒ.

Ihé-yà rǐwu kóró ngari ònǎ rò Yèsù rǐ'ì ì dhu (M̀t 4.23-25; 12.15-16; Luk 6.17-19)

⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pb̀ndà ábhàlǐ mànà nídhá ì Gàlìlayà tó r̀r̀-̀bidò, ábhǒ ale tó ihé-yà ràdù òwu owùya ǒ. I alé-yà níiwú Gàlìlayà tó pb̀r̀ ò rò, Yùdeyà tó pb̀r̀ ò rò, ⁸ Yèr̀sàlemà tó kígò ò rò, Ìdùmeyà tó pb̀r̀ ò rò, Yòr̀danì tó idha-akpà-adzèná rò arí'ì pb̀r̀ ò rò. Ndirò abádhí iwú Tirò mà Sìdònà mànà tó kígò tó m̀lengù ònǎ rò. I ábhǒ ale tó ihé-yà níiwú Yèsù ì, kǎr̀onzina dhu-òyǐ ì ìr̀ dhu-okú dò rò. ⁹ Ní, Yèsù adù pb̀ndà ábhàlǐ návi r̀lì atdí íbhú f̀ndà, akye ndi ihé-yà nípbóna ndi nǐ. ¹⁰ Obhó tí, íbì ale nígǔ kǎr̀ dhu-okú dò rò, kóró ale andi nà rí'ì nóowúnà 'òdzì rǒ kà rǐ'ì ì, ndíní 'apbálá tí kàngbò. ¹¹ Ndirò Yèsù ì àla rò, nzére-alafí nóowúnà yà ì arí'ì òyà ale nábhu rǒ r̀kò ì otdyùya dǒ Yèsù-ònzǐ, 'adù òwu abádhí àbhù rǒ r̀kù, 'àmbe àtìnà dǒ: «Ínyi, nyi ní Kàgàwà t'ídhùnà nyú.» ¹² Pbétù Yèsù adúnà àrà dhu núya rǒ ì nzére-alafí tò ɔbì nyú nà, ìnzì àdhi m̀tí ndi ndí'ì dhu ǹnò tí.

Yèsù rǐ atdí kumì dòná ɔyǒ nà ale nóvò nd̀lì uvitatále tí dhu (M̀t 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù núupò atdí pb̀r̀ dò, ndàdù ndi ndòzè nd̀nzì ale núnzì, ì ale ràdù iwu tina ò. ¹⁴ Kǎdù atdí kumì dòná ɔyǒ nà ale núlì, ndàdù ɔv̀ɔya nóvò «uvitatále» tí. Kǔlì abádhí ndíní 'ongó tí oko mànà atdíkpá. Kǔlì abádhí, ndíní ndongó tí ùvinà ròwù Kàgàwà bhà Ídzì M̀kǔr̀è núnò indrù tò, ¹⁵ ndirò ndíní ì'ì tí ádr̀ngbǎnga tó ɔbì nà 'òwù nzére-alafí nípfò rǒ nǐ indrù ò rò.

¹⁶ Yàr̀ ní ndi yà kǎvò atdí-kumì dòná ɔyǒ nà Uvitatále-ɔv̀: Simonì (Yèsù adù ngǎtsi kǔvò nóvò Péterù tí), ¹⁷ Yàk̀bhò mà adònà Yùwanì nà. Abádhí ɔyǒ kóró ní'ì Zèbèdayò bhà inzo. Yèsù adù ngǎtsi abádhí-ɔv̀ nóvò B̀wànergè tí, kà-tì ní ɔv̀ bhà

inzo. ¹⁸ Àndèreyà, Filipò, Bàrtòlòmàyò, Màtayò, Tùmasì, Yàkòbhò (Àlùfayò t'ídhùnà), Tàdayò, Simoni, yà atdíđò ndì nугyénà fíyò p̀bìrì dõ ale, ¹⁹ ndìrò Yudhà Ìskàriyotà, yà Yèsù ipfo adù àrà ndàbhù òmvù-fó ale.

Yèsù àti ka kí dõna ìnza ndì dhu tí ndìrò nzéere-alafí rí'ì ònà dhu tí dhu

²⁰ Wò dhu-dzidõ, Yèsù náadù ndì idza. Ní, ihé-yà náadù 'àndu tdítdõ kà-tí, Yèsù mà p̀bìndà ábhàlì mànà rí ònyè nónyè ònà kàsùmì mà ràdù ì'ì mbà. ²¹ Ní wò dhu ì ìrì rò, kà mà t'ídzá-bhà náadù kàtì iwà dõna ìnza ndì dhu tí. Ní, abádhí adù iwu kòdyì òwùnà.

²² Ndirò, Yèrùsàlemà tó kigò ò rò iwù Yèsù-tí'ò Músà bhà Hyátá tó màlímó náambénà àtìnà dõ: «Pfòmvo Bèlizèbuli rí'ì kà ò.» Ndirò abádhí ambénà àtìnà dõ: «Wò ndì nzéere-alafí ò ádrùngbàle ní ndì arí kàbhù ròdì kòkò ì nzéere-alafí.» ²³ Ní Yèsù anzi abádhí, ndàdù dhu ùnò fíyò mbólí ò ndàtì: «Nzéere-alafí dõ ádrùngbàle, Sìtanì, ràdù ndòdì ìngbà dhu bhèyi ndìtírò? ²⁴ Atdí ádrùngbà kamà bhà p̀bìrì ò ale náapé àmbe 'ùgyè dõ nzínziya ò, ní ndì kamà bhà idzi náarí nzì àpere. ²⁵ Ndirò, atdí òdhi náapé àmbe anya nónzi dõ nzínziya ò, ní ì ale tó òdhi-tì náarí nzì ide. ²⁶ Nírò, Sìtanì náapé adù ndòpè ndùgyè ndì ndìtírò, kàbhà idzi-ònga ràdù ndùtu, ní kàbhà ádrùngbànga rí nzì adù àpere, kàbhà idzi-tsù ràdù ndòdì.

²⁷ Ìnzì atdí ale mà ràdù òtsù òbì nì idzìdzò ale bhà idza, ndàdù kàbhà idzá dhu númbà, ìnzà ndì ndàlù pé ka ndùtsì angyi rórò. Ka ndì ndàlù ndùtsì dhu-lutinà ní ndì, kà ràdù kàbhà idzá dhu númbà. ²⁸ Ma mí obhó dhu núno fùkù, ìndrù náabáya àbà kóró fíyò nzérenga tó ùbàta, ndìrò abádhí náabáya àbà Kàgàwà nì ì arí dhu ùno nzéere dhu tó ùbàta mà. ²⁹ P̀bétù, Ìlìl-Àlafí nì rí dhu ùnò nzéere ale náabáya nzì ùbàta akekpa màtí. Obhó tí, kàbhà nzérenga ní dhòdhódhóngà nà rádi nzérenga.» ³⁰ Yèsù atè wò dhu bhèyi abádhí nì, abádhí àtì ndì ràrì'ì nzéere-alafí dõ ádrùngbàle nà ònà dhu-okú dò rò.

Ádhi mà nyú ndì Yèsù-tsánà, kà t'ádóna, kà t'áwéna mànà?
(Màt 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Tdítdõ, Yèsù-tsánà mà kà t'ádóna mànà níiwù ùvò Yèsù rí'ì ònà idza-lí. Abádhí itsi ìko ìrinà rò, 'adù atdí ale návi rànzi Yèsù idza rò. ³² Ihé-yà ní'ì kà-tí ì òkò, 'àkpòrò kàngbò ró. Ní ka kadù àtìnà kà nì: «Kànì íyànù mà adónù mà awénù mànà rí'ì ìri. Abádhí rí nyòmè.» ³³ Ní Yèsù adù dhu àdu ndàtì: «Ádhi ndì íyàdu, ndìrò ádhimà ndì adódu?» ³⁴ Tdítdõ kàdù yà tiná òkò 'àkpòrò ngbõna ale dò nga nándà, ndàdù àtìnà: «Kànì íyàdu mà adódu mànà. ³⁵ Kàgàwà òzè dhu nónzi rí ale ní ndì, adòdu, awèdu, ndìrò íyàdu.»

4

Ònyè-tse òre rí ale tó mbólí
(Màt 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Wò dhu-dzidõ, Yèsù iwà ndì ndàrà Gálilayà tó rèrù-bidò. Ní ànyì ndì ndàrà àhu rò, kàpè ndàmbe dhu ùdhe dõ tdítdõ ìndrù tò. Ní, ádrùngbà ihé-yà nyú núundu ì, 'àkpòrò kàngbò. Ndi dhu-okú dò rò, kàdù ùpo ibhú ò, ndàdì ànyì. Ndi ibhú ní'ì rèrù dõ, ihé-yà ràdù òko rèrù-bidò. ² Ní kàmbénà ábhò dhu nyú núdhe dõ abádhí tò mbólí ò. Ndi p̀bìndà dhu t'údheta ò, kàwe dhu abádhí tò ndàtì: ³ «Nyèri pé! Atdíku, atdí ale náahù ndàrà ònyè-tse nórè ìnga ò. ⁴ Ní yà ònyè-tse nóvo kàrì ònà kàsùmì ò, atdídhená itse náawà ì otu ò. Ní, àrè adù iwu, 'ùbhì ì itse otu ò rò. ⁵ Ngùkpa-tsí náawà ì ìmbà adzi rí'ì dónà abhò odu-kengere dõ. Kòrì itse náadù ìnga kòmbómbí, ìmbà adzi rí'ì dòyá abhò nídhunì. ⁶ Ní adyifò níitdègu ìka, náadù wò ìngingà ònyè-nzo nòbì, ràdù òtdyù, ìmbà ìvéya rí'ì ádzàdzì nídhunì. ⁷ Atdídhená itse náawà ì okpèna nà itsukpò

nzínzi ǒ, i okpèna nà itsu náadù àta, 'àdù òvi, 'àdù wò ìngingà ídzi ònyù nùtsì, ìnzì ràdù ò'ò. ⁸ Pbéù, ngǔkpà itse náawà ì ídzi adzi ǒ. Ní i ònyù níngà, 'òvi, 'àdù ò'ò mběyi nyú. Atdíthená náadhì itse ìbhu kumì-gùna ròsè, ngǔkpà náadhì azà kumì-gùna ròsè, ndirò ngǔkpà-tsí náadù òdhi atdí-miyà-gùna ròsè.» ⁹ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Ìngà t'írìta tó bǎna nà rí'ì ale níri ka.»

*Yèsù rǐ ònyù-tse òre rí ale tó mbóli-tì nǎwě dhu
(Mát 13.10-17; Luk 8.9-10)*

¹⁰ Yèsù níitdègu ndindrǐ itse ihé-yà rǒ rò, ní yà kà-tí aróko ale mà, kàbhà atdí-kumì dóná óyǒ nà ábhàlǐ mànà náavi ka ràwe kǒkò mbóli-tì. ¹¹ Ní kǎdù dhu abádhí tò ndàti: «Fǔkù nyú, ka kítè wà òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi-nyu-tsi ndì nórù dhu. Pbéù, ngǔkpà ale náarí kóró dhu níri mbóli tó ófò ǒ,

¹² <ndínì ì owu tí inga àndà rǒ, pbéù ìnzì 'àdù atdí dhu mà nála, ndirò 'àdù nga níri, pbéù ìnzì atdí dhu mà ràdù dòya nála,

akye ì owuna 'ùgèrè fíyó nzérenga ǒ rò, Kàgàwà ràdù dhu nùbà fíyò nǎ*!»

¹³ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Nyǐ nyùni tí nzá yàrí mbóli rǎnɔna dhu? Olu, nyǐ nyádù kóró ngǔkpà mbóli rǎnɔna dhu nùni ìngbǎ dhu bhěyi? ¹⁴ Yàrí ní ndi ònyù-tse nóre rí ale tó mbóli-tì: Ònyù-tse òre rí ale nóre dhu ní Kàgàwà bhà Ɔte. ¹⁵ Ngǔkpà ale nùli ì yà Kàgàwà bhà Ɔte náwà ì òná otu bhěyi. Abádhí rǐ ndi Kàgàwà bhà Ɔte níri, ányìrǒ rò tí Pfòmvo ràdù ìrà, ndàdù ndi òre ka kòrè Ɔte nípfò abádhí-afí ò rò.

¹⁶ Ngǔkpà ale nùli ì odu-kengerɛ-do yà ìmbǎ adzi rǐ'ì dóná abho bhěyi. Kàgàwà bhà Ɔte ì ìrì rò, abádhí ràdù kà'ù dhèdhe nyú nà ányìrǒ rò tí. ¹⁷ Pbéù, abádhí rǐ nzì àdù kàbhà ivéna ròdì ndi afíya ò, 'àdù 'àpba kà-rǒ ákě kàsùmì kèlě tí. Ní, yà àpbè mà avuta mànà nópè ì Kàgàwà bhà Ɔte abádhí á'ù dhu-okú dò rò rò, abádhí ràdù 'àwà dòtsí fíyó a'uta ǒ rò. ¹⁸ Ngǔkpà ale-tsí nùli ì okpèna nà itsu nzínzi ǒ itse náwà ì òná inga bhěyi. Abádhí náarí Kàgàwà bhà Ɔte níri, ¹⁹ pbéù, yà adzi dǒ ka kóko tí dhu tó irèta mà, ònzì náaríbhona utrátá tó dhèdhe mà, ngǔkpà dhu-atdyú mànà ràdù òtsù abádhí-afí ò. Ní, kóró kòrí dhu ràdù ndi Ɔte nùtsì, 'àdù àbhùnà ìnzì ròdhì itse.

²⁰ Ndirò ngǔkpà ale nùli ì ídzi adzi ǒ itse náwà ì òná inga bhěyi. I ale náarí Kàgàwà bhà Ɔte níri, 'àdù à'ùnà. Ndirò, i ale náarádù ídzi itse nódhì: atdíthená ale ròdhì ka ìbhu kumì-gùna ròsè, ngǔkpà ròdhì ka azà kumì-gùna ròsè, ndirò ngǔkpà-tsí ràdù kòdhì atdí-miyà-gùna ròsè.»

*Tarà tó mbóli mà Kàgàwà bhà Ɔte rǐ indrǔ-do àlǔ dhu tó mbóli mànà
(Luk 8.16-18)*

²¹ Tdítdǒ, Yèsù ivú dhu abádhí-tsǔ ndàti: «Ka katí tarà òbòbi, kadù àtsìnà ìtǎ-tsi? Ndirò, ka katí kòbòbi, kadù ìlìnà ara-tsi? Ka katí nzì kòbi kili ɔrú, mběyi kàrǐ inga náwù ró? ²² Obhó tí, kóró dhu-tsí yà ndi narù náalaya ndi kpangba, ndirò kóró dhu-tsí yà òdhǔ ò arádi náaviya ndi kpangba awáwù ò. ²³ Ìngà t'írìta tó bǎna nà rí'ì ale náká ndirò ka!»

²⁴ Yèsù adù àtìna tdítdǒ abádhí nǎ: «Nyàndà nga mběyi yà nyǐ nyírìna dhu nà. Ka kudhèya dhu fǔkù àdhàdhì yà nyǐ nyarí dhu nùdhè ìndrǔ tò òná mǔgèrè ǒ, kadù àmànà àma tí. ²⁵ Obhó tí, dhu nà arí'ì abho ale tò, ka kabhàya dhu abho nyú ròsè. Pbéù, ìmbǎ dhu arí'ì abho foná ale-fó rò, ka kakòya yà ake kǎrǐ'ì nà dhu mà*.»

Víyà dǒ rò ríngà itse tó mbóli

²⁶ Yèsù adù àtìna tdítdǒ: «Yàrí ní ndi òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi nófò ndi nà dhu: Atdí ale níva ndi ndòrè nganù-tse pbì inga ǒ. ²⁷ Ní yà inga náarátì,

* 4:12 4.12 Ìsa 6.9-10 * 4:25 4.25 Wò dhu-tì ní, fìndà ka kùdhe dhu arí dóna àlǔ ale, ní ka kabhàya rùni nga abho. Pbéù, ìnzì dóna arí fìndà ka kùdhe dhu àlǔ ale, ní do ò rò ka kipfoya yà kǎrǐ'ì nà ákě irétá-ngba mà kóró.

ndàdù ùbho dhu bhëyi, kàráyi inga náti rò, ndàdù ndìvà inga núbho rò. Wò ndi kàsùmi ò ònyù-tse náaráta, ndàdù inga inzà àbadhi nùni ìngbà dhu bhëyi màtí kà ríngà dhu rórò. ²⁸ Adzi rādù wòrí nganù ní'ò ndìtírò. Wemberè tí kà rí kàbhù rìngà, òyò rí kisé nì ndàdù kàbhù ròvì, kà ríku dò ná rò nì, ndàdù kàbhù rítù ndì, rādù ò'ò. ²⁹ Wò nganù nó'ò dhu-dzidò ní ndi, wò ale rādù kasu nópè pbìndà obhi nì, nganù t'ótseta tó kàsùmi náká wà nídhunì.»

Hàradalì-kpò-tútù-ngba tó mbólí

(Màt 13.31-32,34; Luk 13.18-19)

³⁰ Yèsù adù àtìnà tditdò: «Ádhu àlè kádù àtìnà òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi nófò ndì nà dhu tí? Ndirò, ìngbà mbólí ndi kà dǒ àlè kádù àwenà rìtè ka?

³¹ Kǒfò ndì hàradalì tó itsukpó-tse nà. Adzi ò ka kí kòzò ònà kàsùmi ò, ka ní àkè dhu-tútù-ngba nyú ròsè kóró yà adzi ò itse dònà. ³² Pbétù, yà ní ka kí kòzò adzi ò, ní kà ròvì, ndàdù òngo ádrùngbà itsukpó tí, ròsè kóró itsukpó-tidò dònà. Kǒpbí rādù òvì ádzadzì nyú, àrè mà rādù idzàya nòsì kà-bì tó sísí ò*.»

³³ Ndi dhu bhëyi tí, Yèsù núnónà Kàgàwà bhà Òte kóró ale tò ábhǒ yàrí mbólí-tidò ò. Kúnónà ka àdhàdhì yà ndì ndúnóna dhu níri rí ale-dò nálù rādù dhu bhëyi.

³⁴ Kóténà nzi abádhí nà inzà ndì ndúnò mbólí ò rórò. Pbétù, òyà ì òtù ì pbìndà ábhàlì mànà ònà kàsùmi ò, kǒngónà àdù ì mbólí-tì náwe kóró abádhí tò.

Yèsù rí àpùpù nábhù rìdè dhu

(Màt 8.18,23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Ndi nìnganì tí pbítsòngá, Yèsù náati pbìndà ábhàlì nì: «Kàda rèrù-adzè.» ³⁶ Ní, Yèsù bhà ábhàlì nùubhà ihé-yà, 'àdù òtsù yà Yèsù rí'ì ònà ibhú ò, 'àdù òwu. Ngǔkpà ibhú náadù ì'ì inè ànyìrò. ³⁷ Nírò ní ndi àpùpù náapè ndòpìlì òbì nyú nà, mùkurà rādù 'òpè 'àwà ì ibhú ò, ibhú rādù àmbe àle dǒ idha nì. ³⁸ Yèsù náadù ì'ì ibhú tó kòbhé ò ndì ndàyi ndìpbì dònà kùsé rǒ, idhò rādù ndòdyì ró. Ní kàbhà ábhàlì nìngà ka idhò ò rò, 'àdù àtìnà kà nì ikù nyú ò: «Màlimò, yà àlè kúve dhu nátdù tí obhó afínù akekpa màtí?»

³⁹ Ní idhò ò rò ndì ndìvà ndì rò, Yèsù náarè awe dǒ, ndàdù àtìnà rèrù nì: «Ínè! Ùtsi tsùnù!» Ní awe náadù opilita nùbhà, inga rādù inè bhì. ⁴⁰ Ní Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlì nì: «Ádhu nyí nyí òdò nónzi nì? Nyí nyàpè t'óbhó ì'ì a'uta nà?»

⁴¹ Ní, ádrùngbà òdò nyú nùsì abádhí ò, abádhí rādù 'òpè 'òtè nzínziya ò 'àmbe àtìnà dǒ: «Ádhi pbá ale yà, awe mà, rèrù mànà dhu náarí tsùnà dhu níri?»

5

Yèsù rí nzére-alafí nà arí'ì ònà ale nígǔ dhu

(Màt 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náawù ùvò Gàlìlayà tó rèrù-adzè, Pbàgèrasì* tó pbìri ò. ² Ní yà Yèsù ifò ibhú ò rò rórò tí, atdí ale náahù ìndrù ùtdù ka karí ònà ngari ò rò, ndìrà kà-tí'ò. Ndi ale ní'ì nzére-alafí nà arí'ì ònà ale. ³ Kǒngónà òdhò ndi ngari ò, ndirò kà sòwòrò nónzi rí ndùtsì àdrà-mbì nì atdí ale mà ní'ì mbà.

⁴ Obhó tí, bìlìnganà ka kùtsìnà kàpfò sìnghà-mbì nì, kádù kǒtsù nùtsì àdrà-mbì nì. Ní kǒngónà àdù ì àdrà-mbì nátdì, ndàdù sìnghà-mbì nátdì átò. Ndirò, kàlù rí ndònzì lèmana ale ní'ìnà mbà atdí màtí. ⁵ Bìlìnganà, yà inga náaràtì, ndàdù ùbho dhu bhëyi, kítúnà ndì ndàmbe ùbhi dǒ ìndrù nátdù ka karí inanà, ndirò pbìri dònà, ndàmbe ùkù dǒ, ndàdù àrà ngbóna àzè rǒ kpùwàkpùwà odu nì.

⁶ Ní kàla Yèsù itse rò, ndàdù òku tina ò. Kádù, ndibvu kònzì, ndùko ndì òtdyùna dǒ. ⁷ Kádù òkù àrì nyú tí ndàtì: «Ádhu nyí nyòzè ma nà Yèsù, kóró dhu dǒ arí'ì Kàgàwà

* **4:32** 4.32 Zèk 17.23; 31.6; Dàn 4.12,21 * **5:1** 5.1 Ndi pbìri ní'ì ìnzì ní Pbàyàhúdì tó pbìri.

t'Ídhùnǎ? Ma mìtdè nyi ìtdè tí, Kàgàwà-òvò rǒ, ìnzǐ àvǔ rùdú.» ⁸ Wò dhu kǎnò okúna dò rò dhu ní, Yèsù aránà àtìna rǒ kà nǐ: «Nzéré-alafí, áhǔ wò ale ò rò!» ⁹ Ní Yèsù adúnà àrà dhu ìvu rǒ kà-tšǔ ndàti: «Òvònu ní àdhi?» Kà ràdù dhu àdu Yèsù tò ndàti: «Òvòdu ní <Ihé>, ibí rò mà mí'ì nìdhunì.» ¹⁰ Ní, kádúnà àrà Yèsù nónzì rǒ atdyúna nyú nà, ìnzǐ i nzéré-alafí nabhù tí ròwù itse ndi pbìrì ǒ rò.

¹¹ Ányìrǒ, àdù tó ádrùngbǎ màhǒ-yà ní'ì pbìrì-òngò rǒ ì anyu ró. ¹² Ní i nzéré-alafí náadù Yèsù ìtdè ìtdè tí, 'àti: «Óvì mà mǒwù ndákà àdù nzínzì ò, ndínì mǎdù tí ùtsǔ abádhí ò.» ¹³ Ní Yèsù adù ndi dhu ná'ù abádhí tò. Nírò ní ndi kǒkǒ nzéré-alafí núuvò wò ale ò rò, 'àdù òwu òtsù àdù ò. Ní kóró kǒkǒ àdù tó màhǒ-yà, mbèmbè óyǒ lufù, náadrú pbìrì-òngò rǒ rò, ì rùpbà ì rèrù ò, tséya ròtdì ì. ¹⁴ Kǒkǒ àdù núnà rǒ rúbhi ale náatsè, 'òwù oyi nà kigò ò, ndirò igigi rí'ì pbanga òna nǎ. Ní ìndrǔ náadù iwu, 'iwǔ wò ndi nónzì dhu àndà. ¹⁵ Abádhí níwù ùvò Yèsù tí, 'àdù wò ndi ibí nzéré-alafí arúbhi ì'ì rǒ ònà ale nála. Ndi ale ní'ì obvò ndi ndàdi, ndùfǒ róná mùdzarù, pbìndà irèta ràdù ndàdu ró. Ní òdò náadù ìsǐ abádhí ò. ¹⁶ Yà ndi nónzì dhu nàlanà ale náadù wò nzéré-alafí nà ale mà àdù mànà rǒ ì nónzìna dhu náwe abádhí tò. ¹⁷ Ní abádhí náadù òpè 'ìtdè Yèsù ndínì ndi nivà tí, ndàrà fíyó pbìrì ǒ rò.

¹⁸ Ní yà Yèsù rùpo ibhú ò ònà kàsùmì ǒ, yà nzéré-alafí núvòna ònà rò ale nítdè Yèsù ndínì 'owu tí mànà atdíkpá. ¹⁹ Ní Yèsù náa'ù nzá ndi dhu kà tò. Pbétù kǎdù àtìna ndi ale nǐ: «Ádù nyi pbùkù, indú ale-ti'ò, nyadù yà indù Ádrùngbǎle ònzì kóró dhu náwe abádhí tò, izu kàbà dùnú dhu mànà.» ²⁰ Ní wò ale náadì dóna ndàrà, ndàdù ndòpè ndùnò yà Yèsù nónzì fìndà kóró dhu Dèkàpolì tí kátina pbìrì ǒ. Ní, yà kà rǎnǒna dhu nìrì ale kóró ní idhò núukò atdíðǒ.

Yàhirò bhà tsibhíngba mà Yèsù rǒ mùdzarù-ngbò napbálá tsibhále mànà

(Màt 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Tdítdǒ Yèsù náadà ibhú ǒ rèrù-adzè. Ní idha-gì dǒ kidè rórò, ádrùngbǎ ihé-yà náandu ndi ndàkpòrò kà-ngbò. ²² Ní, unduta-dzà ǒ ádròdrǒ ale nzínzì ǒ atdí ádrùngbǎle, Yàhirò tí kátina, níira àhu ányìrǒ. Ní Yèsù ndi ndàla rò, kǐbvú ndi obvò kà-pfò rǒ. ²³ Kǎdù kítè atdyúna nyú nà, ndàti: «Ívǎdù-ngba rǐ'ì afína rǒ ka kódonà ró. Ní, írà òtsúnù nyi nyali tí kà-dǒ, ndínì kǒgú tí, ndàdù àdi nyìkpóna nà.» ²⁴ Yèsù mà náadù òwu Yàhirò nà, ádrùngbǎ ihé-yà ràdù ndìdhò owùya ǒ Yèsù ì ìpbǒ nzínziya ǒ rórò.

²⁵ Í ale nzínzì ǒ ní'ì atdí tsibhále, atdí kumì dóná óyǒ nà ató tí azu nóongónà ìrà róná. ²⁶ Kǎbà àpbè abhò nyú ibí pbàngángá-bvǎnǎ, ndàdù kóró foná ongyéngá-tse nótdì anyì. Pbétù ndi dhu adúnà nǐ àrà kà dzànà nónzì rǒ, kà rǒ andi ràdù àrà òtro rǒ atdíðǒ. ²⁷ Ní, Yèsù dǒ ka kúnǒna dhu ndi ndírì dhu-okú dò rò, kǐra ihé-yà nzínzì ò, ndàpbálǎ kà-rǒ mùdzarù-ngbò olùnǎ rò. ²⁸ Ka ní'ì afína ò rírà òte rǒ ndàmbe àtìna dǒ: «Ma mapé kà-rǒ mùdzarù-ngbò nàpbálǎ, ní ma mógu ògu.» ²⁹ Ní Yèsù rǒ mùdzarù-ngbò kàpbálǎ rórò tí, yà kà-rǒ arírà azu náadù ide, kà ràdù ndìnè iwà ndi ndògu pbìndà andi ǒ rò ró. ³⁰ Wò ndi kàsùmì ǒ tí, Yèsù níinè ndi iwà ìndrǔ t'ígútá tó pbìndà obi nónzì kasu ró. Ní kǎgéré ndi ihé-yà nzínzì dǒ, ndivǔ dhu ndàti: «Ádhi rùdú mùdzarù-ngbò nàpbálǎ?» ³¹ Ní kàbhà ábhǎlǐ adù dhu àdu kà tò 'àti: «Ádrùngbǎlé, nyi nyàla wà ihé-yà nákpòrò ngbǒnu 'ìpbǒ nyi tí dhu. Ní, nyi tí àdù dhu ìvu tdítdǒ ràrǐ àdhi ngbǒnu nàpbálǎ?» ³² Pbétù Yèsù adù ndàgere ndàndà kóró ihé-yà-dò nga, ndínì ndi ndàla tí ràrǐ àdhi ndi dhu nónzì. ³³ Ní ndi tsibhále adù àdi ndàmbe ìvi dǒ òdò nǐ, iwà ndi ndùnì róná ndi nónzì dhu nìdhunì. Ní kǎdù írà ndìbvǔ ndi Yèsù-pfò-rǒ, ndàdù kóró obhó dhu núnò fìndà. ³⁴ Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Pbà nǐ tsibhíngbá, pbùkù a'uta nígu wà nyi. Ní, àrà mbéyi, nyadù ògu pbùkù àpbè ǒ rò.»

³⁵ Wò dhu núkò Yèsù rǐ rórò ní ndi, oyi nà ríwu unduta-dzà ǒ ádrùngbǎle Yàhirò bhà rò ale núuto ì, 'àdù àtìna kà nǐ: «Pbùkù tsibhíngba nóvè wà, ní ádhu nyi nyí Màlimò-tsi àvǎ tdítdǒ nǐ?» ³⁶ Pbétù Yèsù náadù nzá afína mà níli abádhí rúnǒna

dhu dǒ. Kǎdù àtìna Yàhirò nǐ: «Ínzǐ ɔnzi ɔdɔ, í'ì a'uta nà tí.» ³⁷ Kǎdù nzá atdí ale mà nózè rùndà ndì ànyì, pbétù kǎdù ùnzìnà rùndà ndì ní Péterù mà, Yàkòbhò mà, adòna Yùwanì màna kèlě. ³⁸ Ní abádhí awù ùvò unduta-dzà ɔ ádrùngbǎle bhà. Ní ànyì, Yèsù náatù ìndrù tsiya náva ì, 'àmbe ɔdzi dǒ, 'àdù àmbe ùkú dǒ ɔrú tǔya nyú nà ró. ³⁹ Ní kǎtsù idza, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Ádhu wò dhu bhěyi tsikɛ náva ndì nǐ? Ádhu nyǐ nyódzi nǐ? Yàrí ngbángba nówè nzá, pbétù kòdhò ɔdhò tí.» ⁴⁰ Pbétù, abádhí náadù Yèsù rǎnɔna dhu-gàyà ɔnzì ɔnzi tí. Ní Yèsù adù abádhí nípfo idza rò kóró, ndàdù ndì ngbángba t'ábanà mà kà-tsánà, ndirò pbìndà ìbhɛ ábhàlǐ màna kèlě núnzi, 'òtsù màna ndì ngbángba-abvò rǐ'ì ɔnà kàluga ɔ. ⁴¹ Ní kǎlú ndì ngbángba ɔtsúna rǒ, ndàdù àtìna nǐ: «Tàlità kumì.» Kà-tì nǐ: «Tsibhíngbá, ma mátina: <fva nyì, nyidè!>» ⁴² Ní ànyìrǒ rò tí, wò tsibhíngba níivà ndì ndidè, ndàdù ndòpè ndùbhi. Obhó tí, kàbhà atɔ ní'ì iwà áhɛ atdí kumì dòná ɔyǒ nà atɔ tí. Wò dhu ì àla rò, idho núuko ànyìrǒ ì'ì kóró ale atdí dǒ nyú. ⁴³ Yèsù adù dhu núya abádhí tò atdí dǒ, ìnzǐ ndì dhu nabhè tí atdí ale mà rànì. Tdí dǒ kǎdù àtìna ndì ngbángba t'ále nǐ: «Nyàbhɛ ɔnyè ake kà rònnyè!»

6

Nàzàretì tó kigò ɔ bhà ná'ù nzá Yèsù dhu (Màt 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù níivà ndì ànyìrǒ rò, ndàrà ndì ndavì ɔnà kigò ɔ, pbìndà ábhàlǐ ràdù ɔwu ɔwùna ɔ ànyì. ² Ní sàbatù-idhò ɔ, kǎdì ndàmbe dhu núdhe dǒ ìndrù tò unduta-dzà ɔ rò. Ní ábhǒ ale yà kà rǎnɔna dhu ìrì rí, ní idho núuko atdí dǒ. Abádhí ambénà àtìna dǒ: «Kóró wò ɔte-tidò nà kǐrà àdhà rò? Wòrì dhu-ɔnga t'òvòta-tidò mà, ndirò wò wìwì nónzi kǎrì nǐ ɔbi màna dhu kǎbà àdhà? ³ Tí obhó ka ndì sàpàtì, Màriyà t'ídhùnà? Ka tí obhó Yàkòbhò mà, Yǒsè mà, Yudhà mà, Sìmonì màna t'ádòna? Ndirò kà t'áwéna t'óbhó òko atdíkpá ìrò àlě màna?» Ní wò dhu-okú dò rò, ìndrù nóowùna nǐ kà rǎnɔna dhu ná'ù rǒ. ⁴ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nabì nífú ka kǎrì kóró ngari ɔ. Pbétù, yà ndì nyú ka kadhì ɔnà kigò ɔ, ndirò fìndá ale nzínzi ɔ, ndirò pbì idzá-bhà nzínzi ɔ màtì, ka kǎrì nǐ kífú.» ⁵ Yèsù náadù nzá atdí wìwì mà nónzi ànyìrǒ, pbétù kǎdù ɔtsúna núli ngúfe anditále dǒ tí, ì ale ràdù ùgu fìyó andì ɔ rò. ⁶ Ní idho núuko Yèsù atdí dǒ, ìmbá fìyó kigò ɔ bhà rǐ'ì a'uta nà dhu-okú dò rò.

Yèsù rǐ pbìndà atdí kumì dòná ɔyǒ nà ábhàlǐ núvì dhu (Màt 9.35; 10.1,5-14; Luk 9.1-6)

Yèsù náarána ùbhi rǒ kóró kyèròkyèrò rǐ'ì pbanga ɔnǎ, ndàmbe dhu ùdhe dǒ ìndrù tò. ⁷ Ní kǎnzi pbìndà atdí kumì dòná ɔyǒ nà ábhàlǐ, ndàdù ndòpè ndùvì abádhí ɔyǒyó rò. Kǔvì abádhí iwà ndì ndàbhɛ nzére-alafí nòdì abádhí ràdù nǐ ádrùngbǎnga tó ɔbi fìyó rórò. ⁸ Kǎdù dhu núya abádhí tò ndàtì: «Àpé nyìdyi atdí dhu mà abhi tò, pbétù nyùgu mùgò kèlě. Àpé nyùgu mùgatì mà, bhòlò mà, fùrangà mà ngbòkɛ ɔ. ⁹ Nyùfǒ kàyitò pfòkɛ rǒ, pbétù àpé nyùfǒ mberù ɔyǒyó rùkú.» ¹⁰ Ndirò, kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Nyǐ ka kàkò atdí idza ɔ rò, nyǐ nyowuna òko rǒ ànyì-dzá, ràrà àhɛ ànyìrǒ rò nyǐ nyúvò nyòwù dhu ɔ. ¹¹ Atdí pbanga ɔ ale nóowuna gukyè 'ùvo rǒ ìnzǐ 'àkò nyǐ, ndirò ìnzǐ 'ìrì nyǐ nyúnɔna dhu, ní nyǐ nyowuna ɔwu rǒ ànyìrǒ rò, nyàdù pfòkɛ-tsítsírò àhè nò'ò, ndínì abádhí tó afátá nitè tí abádhí tò.»

¹² Ní kǎkò ábhàlǐ náawù Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò ìndrù tò, 'òwù àtìna rǒ, dhu ràkǎ abádhí rùgèrè ì 'ùbhà fìyó nzérenga. ¹³ Abádhí nóowùna ábhǒ nzére-alafí nípfo rǒ ìndrù ɔ rò, 'àdù ɔwu andì nà ábhǒ ale nútri rǒ akye nǐ, ì ale ràdù ùgu.

Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ɔve (Màt 14.1-12; Luk 9.7-9,19-20)

14 Ádrùngbǎ kamà Hèròdè* níri Yèsù dǒ ka kúnɔna dhu, kǒvò nótò ndì kóró ngari ǒ nídhuní. Atdídhená ale nóowúnà àtìná rǒ: «Bàtizò ùbho rǒ arúbhi Yùwanì níngbè wà ndì ɔve-bvù rò. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì, kǎbà wíwì t'ónzita tó ɔbi.» 15 Pbéù, ngǔkpà ale owúnà àtìná rǒ: «Èliyà ní wò.» Ngǔkpà ràdù àtìná tdítǒ: «Angyí í'í pbànábí nzínzì ǒ atdí nabì bhèyi ale ní wò.» 16 Ní wò dhu ndì ndìrì rò, Hèròdè ati: «Bàtizò ùbho rǒ arúbhi Yùwanì ní wò. Ma mábhɛ kàdɔ kɔtdì, ní ka ní wò wà ndì níngbè.»

17 Wò ndì Hèròdè nyú ndìtírò ní ndì uyátá nabhù kosò Yùwanì, ndàdù àbhunà kùtsì, kadù ìlinà imbi-dzà ò. Hèròdè náanzì ndì dhu, adòná Filipò-fó rò ndì ndakò tsìbhále nóokú dò rò. Ndi tsìbhále-òvò ní'í Hèròdiyà. 18 Kǎnzì ndì dhu, Bàtizò nubhónà Yùwanì nóongónà àdù àtìná kà nǐ, inzà dhu ràkǎ kà ràkɔ adòná-ve nídhuní. 19 Hèròdiyà náakó atdíǒ Yùwanì rǒ, ndàdù kòzè ndàbhɛ kohò. Pbéù, ndì dhu náadù í'í odú kà tò. 20 Obhó tí, Hèròdè nóongónà Yùwanì-òdò nónzì obhónángatále tí, ndìrò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale tí ndì ndùni ka dhu-okú dò rò. Ní kǒngónà àdù Yùwanì-ngbò nódò atdíǒ. Yùwanì rǎnɔna dhu níri ndì ndì rò, Hèròdè bhà irèta nóongónà àdù ndìnza atdíǒ, pbéù kǒngónà àdù kà rǎnɔna dhu òzè ndìrì atdíǒ.

21 Ní atdíku, Hèròdiyà náabà Yùwanì àbhù ndì ndì kohò òná otu. Ndi dhu ní'í yà Hèròdè rǐ ndì ka kadhì òná idho níre òná mǔhendù-idhò ǒ dhu. Ní Hèròdè unzi rìwù ndì mǔhendù ò ale ní'í: yà ì arí kasu ònzi mànà ádròdrǒ ale mà, pbìndà pbànówí tó ádròdrǒ ale mà, ndìrò Gàlìlayà tó pbìrì ǒ pbangá-nzo òná arí'í ifuta nà atdíǒ ale mànà. 22 Ní Hèròdiyà bhà tsìbhíngba náatsù mǔhendù-dzà ò, ndàdù òbè atdíǒ. Ndi ɔbé náafò Hèròdè-nyìkpó atdíǒ yà ndì ndùnzìnà ale mànà. Ní ádrùngbǎ kamà Hèròdè adù àtìná wò tsìbhíngba-òwá nǐ: «Ónzi afínɛ òzè dhu fudú, ní ma mí ndì dhu àbhù àbhù indù.» 23 Kǎdù dhu nótsò ndì tsìbhíngba-ònzǐ ndàti: «Ma mòtsò wà dhu ndíní ma mabhù tí nyí nyónzina dhu indù, ìmbà í'ina yà idzi ma mónyè dóná pbìrì tó atdínga óyǒ dǒ mà nábhù ma mí indù dhu màtí.» 24 Ní wò tsìbhíngba náahù àwú-dzà rò, ndàdù dhu nívu íyànà-tsǔ ndàti: «Ádhu ndì ma màkǎ monzì?» Ní kà-tsánà adù dhu àdu ndàti: «Bàtizò núbhò arí Yùwanì-dɔ.» 25 Ní tsìbhíngba náangbó ndì kòmbómbí ádrùngbǎ kamà-tí'ò, ndàdù dhu ònzi foná ndàti: «Ma mòzè nyìbhò Bàtizò ùbhò arí Yùwanì-dɔ kòmbí fudú tsàlìtsalì dǒ rò.» 26 Ní izɛ núuka ádrùngbǎ kamà atdíǒ nyú. Pbéù, kà rǐ ndùvò Yùwanì-dɔ rǒ dhu ní'í ɔbi tí, yà ndì ndùnzìnà ale-ònzǐ rò ndì ndòtsòná dhu dhu-okú dò rò. 27 Ní ányìrǒ rò tí, kǎdù ngbóna nódo arí pbànówí nzínzì ǒ atdí mùnowì nóvì, ndùyǎ dhu fǐndà ndíní ira tí Yùwanì-dɔ nà foná. Ní wò mùnowì níivà ndì ndàrà imbi-dzà ò, ndìtsì Yùwanì-dɔ nókèrè. 28 Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ìrà ndì ale-dɔ nà tsàlìtsalì dǒ rò, ndàdù àbhunà wò tsìbhíngba-fó, ndì tsìbhíngba ràdù àbhunà íyànà-fó. 29 Ní Yùwanì bhà ábhàlǐ níitdègu wò dhu níri, ní abádhí adù ìwu, 'àdù kǎ-bvò nídyì 'òwù òtdùnà.

Yèsù rǐ imbò lufù ale nóngù dhu

(Màt 14.13-21; Luk 9.10-17; Yùw 6.1-14)

30 Yèsù bhà uvitatále náandu ì kà-tí, 'àdù yà ì ònzì kóró dhu mà, ndìrò yà ì ùdhe ìndrù tò kóró dhu mànà dhu náwe kà tò. 31 Wò ndì kàsùmì ǒ, abádhí-tí'ò ríwu ale mà, abádhí tí ò rò rí 'àdù ale mànà ní'í abhɔ nyú, ònyè nónyɛ abádhí rǐ òná kàsùmì mà ràdù í'í mbǎ. Ní Yèsù adù àtìná pbìndà uvitatále nǐ: «Nyìwù rǎngù tí rí'í atdí ngari ò, ndíní nyí nyaso tí nyí akɛ.» 32 Ní abádhí náadù òwu víyà dǒ rò ìbhú ǒ rǎngù tí rí'í atdí ngari ò. 33 Pbéù, ábhò ale nyú náala abádhí rǒwu dhu, 'àdù abádhí rǒwu ì nga núni. Ní ìndrù náadù 'íivà kóró kígò òná rò, 'òwù tsàkàtsàkà nyú pfɔya dǒ ányè, 'àdù òwu ùvò angyì abádhí rǒ.

* 6:14 6.14 Ndi Hèròdè-òvò ní'í Àtipasi. Ka ní'í Gàlìlayà tó pbìrì ǒ Ádrùngbǎ kamà.

³⁴ Ní Yèsù náhu íbhú ò rò rò, kǎla wò ádrùngbǎ ihé-yà, abádhí-izù ràdù ndàlu atdíđ, ìmbǎ ùndana rí ale rǐ'ì tàrà tó màhò bhéyi abádhí nǎli ì nídhuní. Yèsù adù àdi ndámbe ábhǒ dhu nyú núdhe dǒ abádhí tò. ³⁵ Inga rǎti dhu níitdègu ndindù, ní kàbhà ábhàlǐ níindri kà-tí'ò, 'àdù àtìnà kà nǐ: «Író nga rǐ'ì rùngù tí, ndirò inga nǎti wà.» ³⁶ Ní, áví kǒkò ale ròwù inga nóbhì ka karí òyà ngari ò, ndirò kyèròkyèrò rǐ'ì pbanga ò, ndíní ònyù nudzì tí fíyò. ³⁷ Yèsù adù ɔte nádu abádhí tò ndàti: «Nyàbhu ònyù abádhí tò nyí-tírò!» Ní ábhàlǐ náadù dhu nívu Yèsù-tsù 'àti: «Nyí nyòzè tí mǒwù mǔgati nódzì óyǒ miyà ònari† rǒ, ndíní mǎ mabhù tí abádhí rònyù?» ³⁸ Ní Yèsù adù dhu nívu abádhí-tsù, ndàti: «Ífe mǔgati nyí nyí'ì nà? Nyàndà pé ka.» Ní kà-bvu ì ùni rò, abádhí adù dhu nádu kà tò àti: «Mǎ mí'ì ìmbò mǔgati nà, ndirò óyǒ ìbhè nà.» ³⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù avì pbìndà ábhàlǐ ràbhù kóró ale ròkò tsùna rǒ obvò irí dǒ. ⁴⁰ Abádhí adù òko tsùna tí: atdídhená ngari ǒ atdíđ míyà ale, ndirò ngǔkpà ngari ǒ ìmbìmbó kumì ale. ⁴¹ Nírò ní ndi Yèsù núugu kǒkò ìmbò mǔgati, óyǒ ìbhè màrà ndùlǔ fóná. Ní, òrù-akpà ò nga àndà ndi ndí rórò, kǎdù òtsò nábhu Kàgàwà tò. Kǎdù mǔgati-ònga nǔko, ndùbho pbìndà ábhàlǐ-fó, ndíní abádhí nǔundò tí indrù tò. Kǎdù kǒkò óyǒ ìbhè nǔndò átò abádhí-fó kóró. ⁴² Ányìrǒ ì'ì kóró ale náanyù dhu 'ùlè nǐ. ⁴³ Yèsù bhà ábhàlǐ náadù òdì òdì mǔgati-go-tsù nǔndu, ìbhè-go màrà, 'àdù atdí kumì ònà óyǒ nà sǔngè níra nǐ. ⁴⁴ Ndi mǔgati nanyù ale nzínzì ǒ, kpabhále ní'ì ìmbò lufù tí.

Yèsù rǔbhi idha dǒ dhu
(Màt 14.22-33; Yùw 6.16-21)

⁴⁵ Wò dhu-dzidǒ tí, Yèsù náabhù pbìndà ábhàlǐ rùpò íbhú ò, ndíní ada tí angyi fǐndà rèrù-adzè, Bètèsàyidà tó kigò inǎ rò, yà ndi nyú tírò ndi ndí ihé-yà nǎví ròwù íbha ònanǎ. ⁴⁶ Ihé-yà nà ì ùbhǎ ì dhu-dzidǒ, kǎdù àrà pbìri dò, ndàrà ndìtsò. ⁴⁷ Inga nǎti rò, íbhú ní'ì rèrù-alikpa ò ábhàlǐ nà, Yèsù ràdù ndùbhà atdíró olù idha-adzè. ⁴⁸ Ní Yèsù ala ɔbi tí íbhú t'ótùtá rǐ'ì pbìndà ábhàlǐ tò dhu, tǔmbà tí awe ròpili abádhí-nyìkpa rǒ nídhuní. Ní à'ù-akpà-òngǒ ǒ, kǎrà pbìndà ábhàlǐ-tí'ò, ndámbe ùbhi dǒ idha dǒ. Kǎdù dhu ònzì angyi ndúda abádhí tò dhu bhéyi. ⁴⁹ Ní, kà rǔbhi idha dǒ dhu ì àla rò, abádhí náadù kàtì mǐngò tí, 'àdù 'òpè 'ùkù, ⁵⁰ ábhǒ ɔdò nyú nà kǎlǎ rí kóró ale ní'ì nídhuní. Pbétù uró rò tí, Yèsù adù tǔna àpfò abádhí tò ndàti: «Nyòtù afíkù, ìma ní yà! Ìnzì nyònzì ɔdò!» ⁵¹ Tdíđ, kǎdù ùpo íbhú ò abádhí-tí'ò, awe ràdù opilita nùbhà atdíđ. Ní idho nǔuko abádhí atdíđ nyú. ⁵² Obhó tí, Yèsù ònzì wíwì, ndìtrò mǔgati dhu náalú nzá abádhí-dò: abádhí tó irèta rǐ ndi dhu-tì nǎlǔ dhu ní'ì odú.

Yèsù rǐ Gènèzàretì tó pbìri ǒ anditále nígǔ dhu
(Màt 14.34-36; Yùw 6.22-25)

⁵³ Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ màrà níitdègu rèrù náda, ní abádhí náasò fíyó íbhú kifukù ǒ, 'àdù òtsù Gènèzàretì tó pbìri ò. ⁵⁴ Ní íbhú ò rò abádhí nǔvò rórò tí, indrù náadù Yèsù núnì. ⁵⁵ Ní abádhí náadù àngìli kóró ndi pbìri ònǎ, 'àdù 'òpè 'ùmbà anditále, 'òwù òwu rǒ nà ótdù dǒ, Yèsù-bvu ka kò'ì òyà kóró ngari ònà nǎ. ⁵⁶ Ndirò, kóró ngari ǒ Yèsù rǔbhi inanǎ, pbanga ònǎ, kigò ònǎ, ndirò inga nóbhì ka karí inǎ màtí, indrù nóowúnà ìwu rǒ anditále nà, 'ùlì pbanga-tsidǒ indrù náarí 'ùndù òyà ngari ǒ. Abádhí adúnà òwu Yèsù nónzì rǒ rùbhà ì ale rùpbàlǎ róná mùdzarù-bidò-ngbò kèlè. Ní ìngbàtì ìli ndi ale mà yà kàbhà mùdzarù-bidò-ngbò nàpbàlǎ, náaránà ògù rǒ dòtsí.

† 6:37 6.37 Yèsù bhà kàsùmì ǒ, atdí ònari ní'ì atdíku idho tó kasu tó mùkìmbà.

7

Pbàyàhúdí tó màndu
(Màt 15.1-9; Luk 11.37-41)

¹ Pbàfàrisáyó mà Yèrùsàlemà tó kigò ò rò iwù Músà bhà Ʋyátá tó ngúfe màlímó màná núundu ì Yèsù tí. ² Ní, abádhí náala Yèsù bhà ábhàlì nzínzì ǒ ngùkpà ale, ǒtòtì ǒtsúya nǐ rówu dhu nónyè rǒ, kà-tì ní inzà ì ù'ò ǒtsúya yà fíyó somà tó màndu nónzì ka dhu bhèyi rórò. ³ Pbàfàrisáyó mà, kóró ngùkpà Pbàyàhúdí màná níífu abhúya tó màndu atdíǒ. Ní, abádhí nóonyànà nǐ ònyè inzà ì ù'ò ǒtsúya mbèyi nyé rórò. ⁴ Ndirò kòbì ò rò ì ìngò rò, abádhí nóonyànà nǐ dhu inzà ì ù'ò ì rórò. Abádhí níífu yà í abà ábhǒ ngùkpà màndu átò. Í màndu ní'ì: kópà nú'ǒ ka kí mbèyi nyé dhu, ìtǎ mà, sùma nǐ ka kóbhòlò ìtǎ mà, dòyá ka karóyi dhu màná nú'ǒ ka kí mbèyi nyé dhu màná. ⁵ Ní, Pbàfàrisáyó mà Músà bhà Ʋyátá tó màlímó màná níivú dhu Yèsù-tsù 'àti: «Ádhu inzà pbùkù ábhàlì níífu àlě t'ábhúna tó màndu, 'àdù àmbe dhu nónyè dǒ ǒtòtì ǒtsúya nǐ ní?» ⁶ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nabì Ísayà núuno obhó dhu nyé dükú. Nyí ní ǒyoyó afíya nà ale yà kǎndí dhu bhèyi tí, ndàti: <Kàgàwà ràtina: kàrí ale náarí mífù tsùya ǒ tí, afíya ràdù ì itse nyé rùdú rò. ⁷ Abádhí náarí mǎlě kǒkórò. Abádhí arúdhèna ìndrù tò dhu ní ìndrù tó Ʋyátá kèlě*.»

⁸ Yèsù adù àtìná tdítǒ: «Nyí nyarí Kàgàwà bhà Ʋyátá núbha igi, nyádù nyǎpba ìndrù ǒvò fùkù dhu rǒ tí. ⁹ Nyí nyarí Kàgàwà bhà Ʋyátá nódhò, nyádù afíku nǎpba fùkù màndu rǒ tí. ¹⁰ Obhó tí, Músà núuyá dhu fùkù ndàti: nyí rǎkǎ nyíífu àbanu mà íyànù màná, ndirò àbanà mà íyànà màná nǐ dhu nùnò ale rǎkǎ kohò òho tí. ¹¹ Pbétù nyí nyé, nyí nyarí dhu ǒvò ìndrù tò nyàti: ndi ale rapé dhu ùnò kpangba àbanà tò, ndirò íyànà tò màtí ndàti: <Dzùnànù nónzi ma màmbènà nǐ fudú rí'ì dhu ní Kòrbanì, kà-tì ní: Kàgàwà tò ka kùtri perè.> ¹² Ní ndi ale rǐ mbǎ àbanà mà, ndirò íyànà mà dzùnà nónzi ndi ndi dhu-atdyú nà. Ní nyí nyarádù ndi dhu kèlě ná'ù ndi ale tò. ¹³ Ní ndi dhu nǐ, nyí nyarí Kàgàwà bhà ǒte-òvù níto, yà nyí nyarúdhèna fùkù nzínzìku ǒ fùkù màndu nǐ. Ndirò, nyí nyarí ndi dhu bhèyi dhu-tidò nónzi abhò nyé.»

Ìndrù nábhu rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu
(Màt 15.10-20)

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náanzi ihé-yà tdítǒ, ndàdù àtìná nǐ: «Nyí kóró, nyíri yà ma múnóna fùkù dhu, ndirò nyàlǎ ka dükù ò. ¹⁵ Ìnzì iri rò rótsù ìndrù ò atdí dhu mà, rádù ìndrù nábhu ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pbétù, ìndrù-afí ò rò àhù dhu ní ndi kàbhù rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. ¹⁶ [Inga t'írìta tó bǐna nà rí'ì ale, nǎkǎ ndirò wò ma mùnò dhu*.]»

¹⁷ Yèsù níitdègu ihé-yà núbha ndàdù ǒtsù idza, ní kàbhà ábhàlì náadù wò ndi mbólì-tì nívu kà-tsù. ¹⁸ Ní Yèsù adù àtìná abádhí nǐ: «Nyí nyé mà, kǎlǎ t'óbhó dükù átò? Nyí nyùnì t'óbhó dhu, ìnzì iri rò rótsù ìndrù ò atdí dhu mà rǎràdù ìndrù nábhu ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ? ¹⁹ Obhó tí, ndi dhu nótùsù nzá ndi ale-afí ò, pbétù kòtsù ndi ale-fi-tsù ò, ndàdù àhù kà-ò rò ǒtsó dò ndi ale àrà rò.» Wò ndi ndùnò ǒte ǒ, Yèsù náavò dhu kpangba ònyè ka rǎràdù kóró ònyè-tidò nónyè. ²⁰ Ní kǎdù àtìná tdítǒ: «Ìndrù-afí ò rò àhù dhu ní ndi rádù ìndrù nábhu ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. ²¹ Obhó tí, ìndrù-afí ò rò arúvò nzére irèta náarí ndi ìndrù nábhu rònzì nzére dhu. Í nzére dhu ní: múnynò t'ónzita, ogbo t'ónzita, abvo t'òhota, ²² màkuni t'ónzita, ngàtsi ale-fó rí'ì dhu dǒ ka kí ale-afí ìlǎ dhu, òrù ka kórù dhu, ìndrù t'útrátá, ìnzì ka kí Ʋyátá-ǒdò nónzì dhu, adha t'ónzita, ìndrù nǐ ka kí dhu ùnò nzére dhu, ale òyò ka kí dhu, àrǐ bhèyi ka

* 7:7 7.7 Ìsa 29.13 * 7:16 7.16 Wòrí andítá rí'ì mbǎ ábhǒ angýe andítá ò.

kí ale ònzi dhu. ²³ Kóró kòrí nzéere dhu náarúvò ìndrũ-afí ò rò, ràdù ìndrũ nábhũ ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ.»

Ìnzí ní Mùyàhudì-àyi rí Yèsù ná'u dhu
(Màt 15.21-28)

²⁴ Ʋró rò, Yèsù ivà ndì ndàrà Tirò tí kátina kíḡò tó mùlengù ò. Ní kàtsù atdí idza ò, ìnzí ndàdù atdí ale mà nózè rùni ányìrǒ ndì ndí'ì dhu. Pbéù, kà rí ndòru dhu ní'ì odú. ²⁵ Obhó tí, atdí tsìbhále yà nzéere-alafí náarávu p̀b̀ndà tsìbhíngba rǒ, níri Yèsù dǒ ka káwěna dhu. Ní ányìrǒ rò tí, íyàd́híyà náadù ìrà Yèsù-tí'ò, ndàdù ndìbvũ obvò kàpfò rǒ. ²⁶ Ndi tsìbhále ní'ì ìnzí ní Mùyàhudì-àyi, p̀béù ka ní'ì Sìrò-Fòyìnìkì tó p̀b̀rì ǒ ale. Ní kàtsò ndì Yèsù rǒ, ndíní nzéere-alafí nìpfo tí p̀b̀ndà tsìbhíngba ò rò. ²⁷ P̀béù, Yèsù adù àtìnà kà nì: «Ʋbhà pé nzónzo r̀nyè dhu 'ùlè nì angyi. Obhó tí, dhu òfò nzà nga kidyì nzónzo tó ònyè, kadù òbvùnà ìtsè-nzo tò.» ²⁸ Íyàd́híyà náadù dhu àdu kà tò ndàti: «Obhó Ádr̀ngbàlè, p̀béù mìzà tsìnà rí'ì ìtsè mà náarí nzónzo-fó rò ì nàwà ònyè-ú'ù-nzo mà nónyè.» ²⁹ Nìrò ní ndì Yèsù adù àtìnà kà nì: «Wò nyi nyàdu ɔte-okú dò rò, ád̀nà nyi p̀b̀k̀k̀, iwà nzéere-alafí náhũ p̀b̀k̀k̀ tsìbhíngba ò rò.» ³⁰ Ní kàdù ndì p̀b̀ndà, ndàdù p̀b̀ ìngba nótù ara dǒ àyi ró, iwà nzéere-alafí náhũ ònà rò ró.

Yèsù rí ìnzí arí inga ìri ndìrò ìnzí ndàdù ɔte atdí ale níḡũ dhu
(Màt 15.29-31)

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ivà ndì tdítǒ Tirò tó mùlengù ǒ rò, ndùdà Sìd̀nà tó kíḡò ònà, ndàdù ìngo Gàlìlayà tó r̀r̀-̀bidò, Dèkàpolì tó p̀b̀rì ònà ndì ndùdà r̀r̀. ³² Ní, ka kiwú ìnzí b̀ina arí nga ìri, ndìrò ìnzí aróte mbèyi atdí ale nà Yèsù tí 'ò. Ka kadù kítǒ ìtǒ tí, ndíní ɔts̀na nili tí ndì ale dǒ. ³³ Ní Yèsù náadù kidyì atdí r̀ò ndàrànà lèngèlèngè ihé-yà ǒ rò. Kàdù ɔts̀na-kpò nùfo wò ale-bì ò, ndàdù iso nísò ɔts̀na-kpò rǒ, ndàp̀b̀lǎ kídà-d̀-̀ngbò nì. ³⁴ Tdítǒ, Yèsù andà ɔr̀-̀akpà ò nga, ndàdha ihèna, ndàdù àtìnà wò ale nì: «Ʋfata!» Kà-tì ní «Ángbè nyi!» ³⁵ Ní Ʋró rò tí, wòrí ale-bì nùngbe ì, idàna ràdù ò'ò isó ɔte tò, ndàdù ndòpè ndòtè mbèyi. ³⁶ Yèsù adù kóró ale nísò ìnzí ndì dhu nũno tí atdí ale tò màtí, p̀béù yà kàr̀ abádhí nósò dhu náaràna ìndrũ názi rǒ àzì tí r̀ambe ɔte dǒ ndì dhu dǒ. ³⁷ Ní idhò náadù abádhí nùkò atdí dǒ nyú ròsè, 'àmbe àtìnà dǒ: «Kà r̀nzina dhu ní kóró ídzì dhu nyú. Ndirò, kà r̀rà b̀iya úr̀ ale-bì mà nùngbe rǒ, ndàdù ìnzí aróte ale mà nábhũ ròtè.»

8

Yèsù rí ìfò lufù ale nóngù dhu
(Màt 15.32-39; Mrk 6.30-44)

¹ Ndi nínganí, ádr̀ngbà ihé-yà náandu ì tdítǒ. Ní ìmbà abádhí rí'ì ònyèna ì í dhu nà nídhunì, Yèsù anzi p̀b̀ndà ábhàlì ndàdù àtìnà abádhí nì: ² «Ma mí'ì izè nà atdí dǒ kákà ale dǒ. Mǎ mòkò wà abádhí mànà ìbhũku mbàlìmbàlì, ndìrò abádhí rí mbà ì'ì ònyèna ì í dhu nà. ³ Ma mapé abádhí àvì r̀wù àwù nà f̀r̀bvè, ní sàzì r̀rà abádhí nábhũ ràwà ì otu ǒ. Obhó tí, abádhí nzínzì ǒ atdí dhená ale níwũ itse rò nyú.» ⁴ Ní, kàbhà ábhàlì náadù dhu àdu kà tò 'àti: «Ka kówu abádhí nóngù ka kí nì ònyè nótù àdhà yàrí r̀ngù ǒ?» ⁵ Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Nyí nyí'ì mùgatì nà ìfe?» Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Mǎ mí'ì mùgatì nà àr̀bhù.» ⁶ Ní Yèsù avì ihé-yà ròkò obvò. Kàdù k̀k̀r̀ àr̀bhù mùgatì nùgù ndùlù f̀nà, ndàdù ɔtsò nábhũ Kàgàwà tò. Wò dhu-dzidǒ, kàdù ì mùgatì-ònga nùkò ndùbho p̀b̀ndà ábhàlì-fó, ndíní abádhí ɔndò tí ihé-yà tò. Ní ì ábhàlì náadù ì mùgatì nùndò ì ale tò.

⁷ Abádhí ní'ì ngúfe ìbhè-nzo nà átò. Ní Yèsù adù ɔtsò nábhũ Kàgàwà tò k̀k̀r̀ ìbhè dǒ, ndàdù p̀b̀ndà ábhàlì návi r̀ndò ì ìbhè-nzo átò. ⁸ Kóró ale náanyè dhu 'ùlè nì àkákà dhu bhèyi. Ní ábhàlì náadù ɔd̀d̀ mùgatì-go-tsù nùndu, r̀lè àr̀bhù s̀ngè

9. 9 Ànyìrò, ìndrù ní'ì mbèmbè ìfò lufù ráhù dhu bvă. Wò dhu-dzidò, Yèsù adù abádhí àvi ròwù. 10 Ànyìrò rò tí, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà núupò ibhú ò, 'adù òwu Dàlmànutà tí kátina pbìrì ò.

Pbàfàrisáyó rí Yèsù àvi rònzì wìwì dhu
(Màt 16.1-4; 12.38-39)

11 Atdíku, Pbàfàrisáyó níiwú ùvò Yèsù-tí'ò, 'adù 'òpè 'àgò ì kà nà káfi ì omvú tí. Ní, abádhí náavi ka rònzì atdí wìwì, ndínì Kàgàwà bhà rò kàbhà ádrùngbànga tó òbì nírà dhu navì tí. 12 Ní ndi dhu adù ìnze Yèsù rò atdí, ndàdù àtìna: «Heè! Ádhu indo arí'ì ale nózè wìwì kèlě 'àla nì? Ma mí obhó dhu núnò fùkù: ka kí nzi atdí wìwì mà nónzi abádhí tò.» 13 Wò dhu-dzidò, Yèsù ivà ndi abádhí-tí rò, 'adù ùpo ibhú ò pbìndà ábhàlì mànà, 'adù àda rèrù-adzè.

Pbàfàrisáyó tó afi mà, Hèròdè bhà afi mànà
(Màt 16.5-12)

14 Mùgati nídyì ì í àkàkà dhu bvùtí dhu náadzò Yèsù bhà ábhàlì ònà rò, abádhí ràdù 'òtù atdí mùgati kèlě nà foyá ibhú ò. 15 Ní Yèsù núuyá dhu abádhí tò ndàti: «Nyàndà nga mbèyi, nyòdò nyí Pbàfàrisáyó tó afi* mà, Hèròdè bhà afi mànà dhu rò rò.» 16 Ní, Yèsù bhà ábhàlì náatè nzínziyà ò, 'àmbe àtìna dō ìmbà ì ràrì'ì mùgati nà. 17 Ní Yèsù náasù abádhí rùnna dhu, ndàdù dhu ivu abádhí-tsù ndàti: «Ádhu nyí nyátina, ìmbà nyí ràrì'ì mùgati nà nì? Ndi dhu àpè t'óbhó dükù àlě? Nyí nyàpè tí nzá ndi dhu àlě dükù ò? Fùkù irèta dònà dhu òsè t'óse tí? 18 Nyìkpókù rìnè, ní nyí t'óbhó inga nálà? Bìkù rìnè, ní nyí t'óbhó inga níri*? Nyí nyìrè t'óbhó 19 ife sèngè ò màtí nyí nyundu òdòdì mùgati-go-tsù rùlè dhu, yà ìmbò mùgati-ònga ma mùkò ìmbò lufù ale tò nínganì?» Abádhí adù dhu àdu 'àti: «Atdí-kumì dònà óyò nà sèngè ò.» 20 Ndirò Yèsù adù dhu ivu tdítò ndàti: «Yà àrùbhù mùgati-ònga ma mùkò ìfò lufù ale tò nínganì, nyí nyundu òdòdì mùgati-go-tsù rùlè ife sèngè ò?» Ní abádhí adù dhu àdu, 'àti: «Àrùbhù sèngè ò.» 21 Nírò ní ndi Yèsù adù àtìna abádhí nì: «Ní ndi dhu àpè tí nzá dükù àlě kòmbí màtí?»

Yèsù rí atdí ndùmùndùmú nígù dhu
(Yùw 9.1-11)

22 Wò dhu-dzidò, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náawù ùvò Bètèsàyidà tí kátina pbànga ò. Ní ànyì, ìndrù níiwú atdí ndùmùndùmú nà Yèsù-tí'ò, 'adù 'ìtsò Yèsù rò ndínì kà-ngbò nàpbálá tí. 23 Ní Yèsù náalú wòrì ndùmùndùmú òtsúna rò, 'ùvò nà pbànga ò rò. Tdítò kádù isò nísò kànyìkpó rò, ndàdù òtsúna núlì kà dō. Ndirò Yèsù adù dhu nívu kà-tsù ndàti: «Nyí tí atdí dhu mà nálà àlě?» 24 Ní wò ndùmùndùmú náangbe nyìkpóna, ndàdù àtìna: «Ma mí ìndrù nálà itsu bhèyi rólo ró, pbétù abádhí rùbhi ùbhì.» 25 Yèsù adù òtsúna núlì tdítò kànyìkpó dō, kà ràdù inga nála kpàngba. Ndirò, kádù ògù atdí, ndàdù kóró dhu àla mbèyi nyú. 26 Ní Yèsù adù kàvi ràdu ndi pbìndà, ndàdù àtìna: «Àpé nyotsú wò pbànga ò.»

Péterù rí Yèsù nàtì Krístò tí dhu
(Màt 16.13-20; Luk 9.18-21; Yùw 6.67-71)

27 Wò dhu-dzidò, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náawù Kàyisàriyà-Filipì tó kigò tí rí'ì pbàngá-nzo ò. Ní otu ò, kíwú dhu abádhí-tsù ndàti: «Ìndrù arátina ma ràrì àdhi?» 28 Abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Atdíhená ale náarátina nyí ràrì bàtizò nubhóna Yùwanì. Ngùkpà ale náaradù àtìna nyí ràrì Èliyà†. Ndirò, ngùkpà ale-tsí

* 8:15 8.15 Yèsù ràtina afi tí dhu ní, ìnzì Pbàfàrisáyó mà, Hèròdè bhà ale mànà rí dhu à'u dhu. * 8:18 8.18 Yèr 5.21; Zèk 12.2 † 8:28 8.28 Èliyà ní'ì mbèmbè ìmbò miyà ato ò angyinà rò Yèsù tò. Ndirò, Pbàyàhúdì ongónà inga ìrè kà riraya angyinà rò Màsiyà tò (Màl 3.23).

náarádù àtìná nyi rārī angýí í'ì ngǔkpà pbànábí nzínzì ǒ atdí ale.»²⁹ Yěsù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ ndàtì: «Olu nyí, nyí nyarátina ma rārī àdhi?» Ní Péterù adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Ínyí, nyí ní Kristò.»³⁰ Nírò ní ndi Yěsù adù abádhí nísò ìnzí wò dhu núnò tí atdí ale tò màtí.

Yěsù rī ndi ndóvè kòtdù ndi, ndàdù ndìngbè dhu nóvo dhu
(Màt 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù náadì ndàmbe dhu núdhe dǒ pbìndà ábhàlǐ tò. Kǎtì: «Dhu àkǎ Ìndrǔ t'ídhùnà ràbà àpbè atdí dǒ. Pbanga ǒ pbàkǔrǔ mà, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó màná nódhoya ka. Ndirò, ka kohoya ka, kadù òtdùnà. Pbétù ìbhù idho dzidǒ kǎdùya ndìngbè.»³² Kǔnò wò dhu abádhí tò kpanya nyú. Ní Péterù adù kìdyì ndàrà nà igi, ndàdù ndòpè ndòrù dóná.³³ Ní Yěsù agéré ndi ndàndà pbìndà ábhàlǐ, ndàdù òrù Péterù dǒ ndàtì: «Índrǐ nyi itse tidú rò Pfòmvo Sitaní! Nyi nyí nzí inga nírè Kàgàwà náarí inga ìrè dhu bhèyi nídhuní, pbétù nyi nyí inga nírè ìndrǔ bhèyi.»

³⁴ Tdítdǒ, Yěsù náanzi ihé-yà pbìndà ábhàlǐ màná, ndàdù àtìná abádhí nǐ: «Ndi ale náapé ndòzè ndùbhi owùdu ǒ, ní ndi ale àkǎ ndàdzo róná rò, ndàdù ndà'ù ndànò pbìndà mùsàlabhà‡, ndàdù ùbhi owùdu ǒ.³⁵ Obhó tí, pbìndà ípìrǒnga nòzè ndòdò fìndà ale níwíya ka. Pbétù, okúdu dò rò, ndirò Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù-okú dò rò rí pbìndà ípìrǒnga níwí ale, nígúya ka.³⁶ Ndirò, ìndrǔ rǐ yà adzi ǒ ònzi náabà, ndàdù pbìndà ípìrǒnga níwi dhu tó ídzìnga ní àdhu?³⁷ Ìndrǔ rǎdù àbhùnà pbìndà ípìrǒnga ndawù tí nǐ atdí dhu mà tí'ì inè?³⁸ Indo arí'ì ale ní nzérenga ònzi arí ale, ndirò ìnzí arí 'òdò Kàgàwà tò ale. Ní ndi ale-nyí náapé iwà okúdu dò rò, ndirò pbàkà ɔte-okú dò rò kòrì í ale nzínzì ǒ, ní Ìndrǔ t'ídhùnà-nyí níwúya átò kókú dò rò ì itsi ìwu ìlǐlǎ màlàyíkà màná Àbanà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ nínganí.»

9

¹ Yěsù adù àtìná tdítdǒ abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núnò fǔkù: yà iró rí'ì ale nzínzì ǒ, ngǔkpà ale núnvèya nzí inzà ì àla òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi rǐrà ádrùngbǎnga tó ɔbi nà dhu rórò.»

Yěsù-wòyǒ rǐ ndùgèrè dhu
(Màt 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Azà idho dzidǒ, Yěsù náanzi Péterù mà, Yàkòbhò mà, Yùwanì màná, 'adù ùpo màná ádzí pbìrì-akpà dò. Anyì abádhí náatù ì òyá. Ní Yěsù-wòyǒ núnvèrè ndi abádhí-nyìkpó ǒ rò.³ Kà-rǒ mùdzarù náapè ndùmbìlì atdí dǒ, rǎdù òwù tdyé, ìnzí yàrì adzi dǒ atdí ale mà rǎdù dhu òbhòlò ròwù dhu bhèyi.⁴ Tdítdǒ, nabìÈliyà mà Músà màná núnvò ì abádhí tí, 'adù àmbe òte dǒ Yěsù màná.⁵ Nírò ní ndi Péterù náati Yěsù nǐ: «Màlimò, dhu òfò nga àlè ròkò iró. Mǎ mí ìbhù hemě-dzà núpè, atdí ìndù, atdí Músà tò, ndirò atdí Èliyà tò.»⁶ Péterù núnvò nzá àdhu mà núnvò ndi ndi dhu. Obhó tí, àbadhi mà ngǔkpà ábhàlǐ màná ní'ì ɔdò nà atdí dǒ.⁷ Ní ádrùngbǎ àpbù níibvú ndi, ndàtsi abádhí sisina nǐ. Ndirò atdí ale-tù náadù ndirò wò àpbù ò rò, ndàtì: «Yàrì ní Idhùdu, atdí dǒ ma mózè ale. Nyìrì kà-tsǔ dhu.»⁸ Anyìrǒ rò tí, kókòrì ábhàlǐ náandà tiyá nga, pbétù ìnzí àdù atdí ale mà nála. Yěsù kèlè náadù ì atdí rò abádhí-tí.

⁹ Pbìrì dò rò abádhí rǎwù òná kàsùmì ǒ, Yěsù núnvò dhu abádhí tò ndàtì: «Àpè nyàwe yà nyí nyàla dhu atdí ale tò màtí, ràrà àhù ima, Ìndrǔ t'ídhùnà, ma mí mingbè dhu ò.»¹⁰ Ní abádhí náalú wò fíyò ka kùyànà dhu dòya ò, àzèmbè ì í dhu òngù

‡ 8:34 8.34 Pbìndà mùsàlabhà nánò ìndrǔ rǐ dhu-tí ní, ndi ale rǐ ndà'ù ndàbà àpbè àdhàdhì Yěsù abà àpbè dhu bhèyi dhu.

tsùyá nzínziya ǒ rórò, 'àmbe àtìna dǒ: «Ìndrǔ rǐ ndìngbè ɔve-bvè rò dhu-tì ní àdhu?»
¹¹ Wò dhu-dzidǒ, abádhí níwú dhu Yèsù-tsǔ 'àti: «Ádhu Músà bhà Ʋyátá tó màlímó náarátina, Èliya rākǎ pé ndìrà angyi nǐ*?»¹² Ní Yèsù adù dhu abádhí tò ndàti: «Obhó tí, Èliya náǎ wà ndàdu ndì angyi, ndìrà kóró dhu-nyìtì nòhù*. Pbétù, ádhu Kàgàwà bhà Andítá náarátina átò ìndrǔ t'Ídhùnà rabáya àpbè abho, kadù itsìna nónzì nǐ?»
¹³ Pbétù, ma mí dhu ɔvo fùkù: Èliya bhěyi atdí ale nǐra wà àhɛ, ìndrǔ ràdù àvu róná ì ɔzè dhu bhěyi*, àdhàdhì Andítá nówò kà dǒ dhu bhěyi.

*Yèsù rǐ nzéɛ-alafí ipfǒ ìnzǐ aróte, ìnzǐ ndàdù inga ìrì ngbángba ò rò dhu
 (Màt 17.14-21; Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Yèsù mà kǒkò ìbhɛ ábhàlǐ mànà níwú ùvò ngǔkpà ábhàlǐ-tí. Ní abádhí náala ádrùngbǎ ihé-yà ì ábhàlǐ-ngbò nàkpòrò ró. Ndirò Músà bhà Ʋyátá tó màlímó náadù òko 'àmbe 'àgò dǒ abádhí mànà.¹⁵ Ní, ìndrǔ nítdègu Yèsù nálǎ, ní idho nùukò abádhí atdíǒ, 'adù ɔtse 'òwù Yèsù nátsè.¹⁶ Yèsù adù dhu ìvu pbìndà ábhàlǐ-tsǔ ndàti: «Ádhu abádhí mànà nyǐ nyǐ nyǎgò dóná?»¹⁷ Ní ihé-yà nzínzì ǒ atdí ale náadù dhu àdu kà tò ndàti: «Màlimò, ma mìrà idhùdu nà fɛnɛ ò. Nzéɛ-alafí yà kàbhǔ arí ìnzǐ ràmbe ɔte dǒ ní rǐ'ì kà ɔ.¹⁸ Kóró ngari ǒ, ndì nzéɛ-alafí níwà dhu kà rǒ ró, kǎrí kà-ǒnga níbvǔ obvò, isó-yà rùpbò ndì liná, ràdù àmbe kǔna nátri dǒ, kàngbò ràdù ndifiri ndìdzò. Ní ma màvi pbùkù ábhàlǐ rìpfo ndì nzéɛ-alafí kà ɔ rò, pbétù abádhí nádù nzá kà-lèmà nónzì.»¹⁹ Ní Yèsù adù dhu núnò abádhí tò kpanya ndàti: «Hàkà! Nyǐ ìmbǎ a'uta nà alé! Àlě kokoya nyǐ mànà ife kàsùmì tí tdítǒ? Ma mí fùkù dhu-dzi nòndù ràrà àhɛ ife idho tí? Nyìwǔ ndì ngbángba nà tidu ɔ.»²⁰ Ní ka kadù ìwu kà nà Yèsù-tí'ò. Ʋró rò tí, wò nzéɛ-alafí nítdègu Yèsù nálǎ, ní kǐyà ndì ngbángba-ǒnga ɔbi nyú nà, ràdù itsì obvò, ràmbe ndùbolo dǒ adzi ǒ, isó-yà ràdù ndùpbò liná.²¹ Yèsù adù dhu ìvu kà t'ábanà-tsǔ ndàti: «Wò dhu ɔpè ndì ìngbàtǐngá kà rǒ?» Kà t'ábanà náadù dhu àdu ndàti: «Àdǐ kàdì ngbángba nyú tí rórò.²² Ndirò ibí-gùna nyú, nzéɛ-alafí náarí kàbhǔ ràwà ndì kàzɛ ò màtí, ndirò idha ɔ màtí, ndínǐ ɔvé tí. Ní, ìmbǎ màtí dhu ì'ì, ndì dhu ɔnzì nyǐ nyádù nánǐ, ábà izɛ dòká nyonzì dzùnàka.»²³ Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyǐ pbání àtina, ndì dhu ɔnzì nyǐ nyádù nánǐ? Kóró dhu ràdù àkǎ a'uta nà rǐ'ì ale tò.»²⁴ Ní ányìrǒ rò tí, wò ngbángba t'ábanà náafà ndì ndàti: «Ìnè ma mí'ì a'uta nà! Ní ɔnzì dzùnàdu nyitrǒ ka!»

²⁵ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ala ihé-yà tiya ɔ rítse ró. Ní kǎdù ɔrù ndì nzéɛ-alafí dǒ, ndàti kà nǐ: «Yà ngbángba nábhǔ arí ìnzǐ ràmbe ɔte dǒ, ndirò ìnzǐ ràmbe nga níri dǒ nzéɛ-alafí, ma màtina nyǐ nǐ: «Áhǔ yà ngbángba ɔ rò, ndirò àpé nyadù nyǐ tdítǒ kà ɔ.»»²⁶ Ní wòrí nzéɛ-alafí náakù, ndiyà wò ngbángba-ǒnga ɔbi nyú nà, ndàdù àhɛ kà ɔ rò. Wò ngbángba níli ndì iwà ɔvè ale bhěyi, ányìrǒ ì'ì ábhǒ ale ràdù àmbe àtìna dǒ: «Iwà ɔvè.»²⁷ Pbétù, Yèsù náadù kàlɛ ɔtsúna rǒ, ndìvà, rìdè.

²⁸ Yèsù nítdègu ndàdù idza, kàbhà ábhàlǐ ràdù 'òtù ɔyá kà mànà, ní abádhí adù dhu ìvu kà-tsǔ 'àti: «Ádhu ìnzá mà mìpfo wò nzéɛ-alafí nǐ?»²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ìnzǐ vurò dhu ràdù wòrí nzéɛ-alafí-tidò nípfo. Pbétù kípfo ràdù ní itsòta kèlě.»

*Yèsù rǐ ndì ndóvè kòtdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nówò tdítǒ dhu
 (Màt 17.22-23; Luk 9.43b-45)*

³⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà níwà ì ányìrǒ rò, 'adù ùda Gàllilayà tó pbìri ɔna ná. Kǎzè nzá kùnì ìngbòrò màtí ì í'ì pbìndà ábhàlǐ mànà dhu.³¹ Obhó tí, kǎmbénà dhu ùdhe dǒ abádhí tò, ndàmbe àtìna dǒ abádhí nǐ: «Ka kí mìpfǒ, ìma

* 9:11 9.11 Màl 3.23 * 9:12 9.12 Màl 3.24 * 9:13 9.13 Mrk 6.14-29; Yùw 1.19-27

Ìndrù t'ídhùnà, kabhu ma ìndrù-fó. Ní i ale rí moho, kadù motdù. Ndirò ìbhu idho dzidò, ma mádù mingbè ìngbè.» ³² Pbéù, wòrí ɔte náalú inzá kòkò ábhàlì-dò, ndirò abádhí adù kà-tsù ì í dhu òngù dhu-ɔdò nónzì ònzi tí.

Ábhàlì nzínzì ǒ ádrùngbàle nyú ròsè ní àdhi?

(Màt 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náawù ùvò Kàpèrnàwumù tí kátina kígò ò. Ní, idzá ì í'í rórò, Yèsù níivù dhu pbìndà ábhàlì-tsù ndàti: «Ádhu nyí nyúbhi nyàgò rǒ dóná otu ǒ?» ³⁴ Pbéù abádhí náadù ìnè ìnè tí. Obhó tí, otu ǒ, abádhí ubhínà 'àgò rǒ nzínziya ǒ, ndínì ì unì tí ádrùngbàle ròsè nzínziya ǒ rǎrǎ àdhi. ³⁵ Ní Yèsù adì obvò, ndàdù atdí kumì dóná óyǒ nà ábhàlì núnzì, ndàdù àtìnà abádhí nǎ: «Ndi ale náapé ndòzè ndì'ì wemberè t'ále tí, ní ndi ale àkǎ ndì'ì kóró ale tò arádi olù ale tí, ndàdù ì'ì kóró ale tò arí kasu ònzi ale tí.» ³⁶ Tdítdǒ, kádù áké ngbángba nídyì, ndìlì ridè abádhí-ònzì. Kídyi ndi ngbángba ndàtdù, ndàdù àtìnà pbìndà ábhàlì nǎ: ³⁷ «Yàrí ngbángba bhèyi atdí ngbángba nàkò okúdu dò rò ale, nádù ì'ì iwà ima nàkò ale. Ndirò ima nàkò ale nàkò inzá ima kèlě, pbéù kàkò ima nívi ale átò.»

Ìmbà rí'ì àlě tó òmvù tí ale ní àlě-tí'òná rò rí'ì ale

(Luk 9.49-50)

³⁸ Yùwanì náati Yèsù nǎ: «Màlimǒ, mà màla atdí ale nzére-alafí nípfǒ rí ìndrù ò rò ɔvònu rǒ ró. Ní mà màtsù mǎsǒ ndi dhu kà tò, ìnzì ndi ale náarúbhi atdíkpá àlě mànà nídhunì.» ³⁹ Pbéù, Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Ìnzì nyǎsǒ ndi dhu kà tò, ìnzì ìndrù rǎdù wìwì nónzì ɔvòdu rǒ, ndàdù ɔte nzére ima nǎ kòmbómbí tí nídhunì. ⁴⁰ Ìnzì ndi ale náapé ì'ì àlě tó òmvù tí, ní ka ní àlě-tí'òná rò rí'ì ale. ⁴¹ Obhó tí, ma mí obhó dhu núno fùkù: idha mà nábhù rí nyǎmvù Krístò bhà ale tí nyí nyí'ì dhu-okú dò rò ale, náadìya nǎ inzá ndì ndàbà pbìndà perè rórò.»

Nzérenga rǒrò dhu àkǎ kòdò ale dhu

(Màt 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴² Yèsù adù àtìnà tdítdǒ: «Yà ma ná'ù nzónzo nzínzì ǒ atdí ngbángba mà nábhù rí ròtsù nzérenga ò ale-tú, dhu òfò nga mbèyi nyú kosò dhu ò'ù ka karí dóná odu-ba, kadù ndi ale nídò ádrùngbà rèrè ò. ⁴³ Dhu apé ì'ì ɔtsúnù náarí nyabhù nyòtsù nzérenga ò dhu tí, ní ɔtdì ka. Dhu òfò nga atdítdǒ ìndù, nyòtsù atdí ɔtsúnù nà dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà ò, ròsè óyǒ ɔtsúnù nà nyí nyàrà ìnzì aráve dhòdhóhónganà kàzù ò dhu dóná. ⁴⁴ [Ányì, ale-ngbò nónyù rí rìpbà ndì asa náarí nǎ àve, ndirò ányì kàzù náarí nǎ àve akekpá màtí.] ⁴⁵ Dhu apé ì'ì pfǒnù náarí nyabhù nyòtsù nzérenga ò dhu tí, ní ɔtdì ka. Dhu òfò nga nyòtsù atdí pfǒnù nà dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà ò, ròsè óyǒ pfǒnù nà ka kí nyobvù ìnzì aráve dhòdhóhónganà kàzù ò dhu dóná. ⁴⁶ [Ányì ale-ngbò nónyù rí rìpbà ndì asa náarí nǎ àve, ndirò ányì kàzù náarí nǎ àve akekpá màtí.] ⁴⁷ Ndirò, dhu apé ì'ì atdí nyìkpónù náarí nyabhù nyòtsù nzérenga ò dhu tí, ní ítù ka nyobvù. Dhu òfò nga nyòtsù òrù-akpà ǒ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ò atdí nyìkpónù nà, ròsè óyǒ nyìkpónù nà ka kí nyobvù ìnzì aráve dhòdhóhónganà kàzù ò dhu dóná. ⁴⁸ Ányì ale-ngbò nónyù arí rìpbà ndì asa náarí nǎ àve, ndirò ányì kàzù náarí nǎ àve akekpá màtí*. ⁴⁹ Obhó tí, Kàgàwà nú'oya kóró ale kàzù nǎ rìlǎ nyìkpónà ǒ, àdhàdhì ka karí perè tí ka kùbhòna kà tò dhu nú'ò iko nǎ rìlǎ kà-nyìkpó ǒ dhu bhèyi*.

⁵⁰ Iko ní ídzi dhu nyú. Pbéù, iko-òvù náapé ìku, ní ka kádù kàbhu ròkyè àdhu nǎ tdítdǒ? Nyàbhù òvùkù rì'ì iko nǎ ka kòsì dhu-òvù náarí'ì dhu bhèyi, nyòkò màràngà ǒ nzínzìkù ǒ.»

* 9:48 9.48 Ìsa 66.24 * 9:49 9.49 Law 2.13

10

Yēsù rǐ dhu ùdhě kpatsìbhále mà rǐ 'ùbhǎ p̀bìndà tsìbhále nà dhu dǒ dhu
(Màt 19.1-12; Luk 16.18)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yēsù níwà ndì Kàpèrnàwumù rò, ndàrà Yùdeyà tó p̀bìrì ò, ndàdù àda Yòròdanì tí kátina idha-akpà-adzè. Ní, ábhò ihé-yà náadù 'ùndu kàtí tdítǒ, kà ràdù dhu òpè ndùdhe tdítǒ fíyò yà bìlìnganà ndì ndarónzina dhu bhěyi.

² Ní ngúfe P̀bàfàrisáyó níiwú kà ì ndínì ì omvú tí kǎfí. Abádhí níiwú dhu Yēsù-tsǔ àtì: «Músà bhà Ʋyátá návi tí wà kpatsìbhále ròdhò p̀bìndà tsìbhále ndàdù òdìnà?»

³ Ní Yēsù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ ndàtì: «Ádhu Músà bhà Ʋyátá núnò fùkù ndi dhu dǒ?» ⁴ Abádhí adù àtìnà: «Músà náati, kpatsìbhále r̀ràràdù ùbhátá tó bhàr̀wà náandi, ndàbhù ndi p̀bìndà tsìbhále-fó, ndàdù kòdì*.»

⁵ Ní Yēsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Músà náandí wòrì Ʋyátá fùkù odú afíkù náaró'ò dhu-okú dò rò. ⁶ P̀bétù m̀hàngú ò rò, Kàgàwà náanzì kóró dhu nínganì, kǎnzì kpatsìbhále mà tsìbhále nà*. ⁷ Ní ndi dhu-okú dò rò, kpatsìbhále r̀ràdù àbanà mà íyànà mànà nùbhà, 'àdù òwu 'ùngbò atdíkpá p̀bìndà tsìbhále mànà, ⁸ abádhí óyǒ rò ràdù òngò atdí ale tí. Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí ní nǐ óyǒ ale tdítǒ, p̀bétù abádhí nóngò iwà atdí ale tí. ⁹ Nírò, dhu àkǎ nzá atdí ale mà r̀tùtu Kàgàwà ùngbò ale-ǒnga.»

¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yēsù mà p̀bìndà ábhàlǐ mànà níitdègu 'àdù idza, ní kàbhà ábhàlǐ náadù dhu òngù kà-tsǔ tdítǒ ndi dhu dǒ. ¹¹ Ní, Yēsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Atdí kpatsìbhále náapè p̀bìndà tsìbhále nódhò, ndàdù ngàtsi tsìbhále nídyì, ní ndi kpatsìbhále nónzì wà m̀nyòni, ndàdù dhu àfa angyì p̀bìndà tsìbhále-ònzǐ. ¹² Ndi dhu bhěyi tí, atdí tsìbhále náapè p̀bìndà kpatsìbhále nùbha, ndàdù ndòkù ngàtsi kpatsìbhále tó, ní ndi tsìbhále nónzì wà m̀nyòni.»

Yēsù rǐ ǹnì ǹzónzo násǒ dhu
(Màt 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Atdíku, ìndr̀ níiwú ǹzónzo nà Yēsù-tí'ò, ndínì kǎlì tí otsúna d̀yá, ndàdù àsonà. Ní Yēsù bhà ábhàlǐ náadù òr̀ òr̀ tí ì ale dǒ. ¹⁴ Ní, wò dhu ndi ndàla rò, Yēsù-ǒnga náadù ndìwà p̀bìndà ábhàlǐ r̀, ndàdù àtìnà abádhí nǐ: «Nyùbhà ǹzónzo r̀iwù tidu ò, ìnzǐ nyètò abádhí-tsù. Obhó tí, òr̀-akpà ǒ Ádr̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ní abádhí bhěyi ì ǹlì ale tó. ¹⁵ Ma mí obhó dhu núnò fùkù: ìnzǐ r̀ òr̀-akpà ǒ Ádr̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi nákǒ ngbángba náarì dhu àkǒ dhu bhěyi ale, náadùya nǐ òtsù ányì akekpa m̀tí.» ¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ǹzónzo núnbo, ndìlì otsúna d̀yá, ndàdù abádhí násò.

Yēsù mà r̀ǒte atdí ònzitále nà dhu
(Màt 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Yēsù níitdègu ìsǐ otu ǒ ndàmbe àrà dǒ, ní atdí ale níikù ǒngù tí kà-tí'ò. Kĩtsi ndòkò ǒtdỳna dǒ Yēsù-ònzǐ, ndàdù dhu ìvu kà-tsǔ ndàtì: «Ídzì M̀límò, ádhu ndi àkǎ m̀onzi ndínì ma mabá tí dhòdhódhónga tó íp̀ìr̀ǒnga?» ¹⁸ Ní Yēsù adù àtìnà kà nǐ: «Ádhu nyi nyí manzi ídzì ale tí nǐ? Ìmbǎ ídzì ale r̀'ì atdí m̀tí, p̀bétù Kàgàwà kèlě atdí. ¹⁹ Nyi nyànì wà Kàgàwà bhà Ʋyátá: <dhu àkǎ nzá nyohò abvo, dhu àkǎ nzá nyonzi m̀nyòni, ndirò dhu àkǎ nzá nyonzi ogbo. Dhu àkǎ nzá nyadi t̀tò tó ngàm̀bì tí ǒdhìnù r̀, ndirò dhu àkǎ nzá nyugù ngùkpà ale tó dhu Ʋtrátá ǒ. Dhu àkǎ nyifù àbànù mà íyànù nà.» ²⁰ Wò ale náadù dhu àdu Yēsù tó ndàtì: «M̀límò, ma mífù k̀k̀k̀r̀ì Ʋyátá kóró ròpè ndi idú ngbángba ò rò.» ²¹ Ní Yēsù adù kàndà àzè nyú nà, ndàdù àtìnà kà nǐ: «Atdí dhu ní ndi r̀nù ndi nùbhà: Àrà, nyadù kóró nyi nyarì'ì nà dhu nùdzi, nyadù nyi nyòngyè f̀rangà ǹndò ǹk̀t̀t̀le tó, ndi dhu bhěyi ní ndi nyi

* 10:4 10.4 Tòr 24.1 * 10:6 10.6 Ɔpt 1.27; 2.24

nyabáya ònzì òrù-akpà ò. Wò dhu-dzidõ, ádù nyira, nyadù owùdu núnḡu.» ²² Pbéù wò ale nítdègu wò òte níri, ní kànyì-õnga náadù ìfà ìfà tí, ndàdù àrà izu nyú nà, ábhõ ònzì nyú nà ndì ndí'ì dhu-okú dò rò.

²³ Ní, Yèsù náandà tiná nga, ndàdù àtìna p̀b̀indà ábhàlì nì: «Ònzitále ròtsù Kàgàwà bhà Idzi ò dhu ní odú dhu nyú!» ²⁴ Ní, idho núuko ábhàlì atdíõ nyú wò dhu ì ìrì rò. Pbéù, Yèsù adù àtìna tdítõ abádhí nì: «P̀b̀àǹnzò, òrù-akpà ò Ádr̀ngbã kamà Kàgàwà bhà Idzi ò ka kòtsù dhu ní odú dhu nyú. ²⁵ Ngàmìyà ròtsù ndùdà sìndanì-bhu ònã dhu rì'ì isó nyú. Pbéù ònzitále ròtsù òrù-akpà ò Ádr̀ngbã kamà Kàgàwà bhà Idzi ò dhu rì'ì odú nyú ròsè.» ²⁶ Idho náadù ábhàlì núko atdíõ nyú ròsè angyi ì'ìnà dònã, abádhí ràdù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziyà ò, 'àmbe àtìna dõ: «Olu, ádhi nyú ndì ògù ràdù ògù?» ²⁷ Ní, Yèsù andà p̀b̀indà ábhàlì, ndàdù àtìna abádhí nì: «Ìndrù tò ndì dhu rì nzi àdù àkã, pbéù Kàgàwà tò kà ràdù àkã àkã. Obhó tí, Kàgàwà tò kóró dhu náarí àkã àkã.»

²⁸ Nírò ní ndì Péterù apè òte ndàti kà nì: «Íri, mã múbhà kóró dhu, mãdù owùnḡu núnḡu.» ²⁹ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ma mí obhó dhu núno f̀k̀k̀: atdí ale mã náapè p̀b̀indà idza, adóna, awéna, íyànà, àbanà, p̀b̀indà nzónzo mã, p̀b̀indà ònzibvu mãnà núbha okúdu dò rò, ndirò Kàgàwà bhà Ídzi M̀k̀r̀r̀-okú dò rò, ³⁰ ní yà kòmbí àlè kí'ì ònà kàsùmì ò, kábáya idza, adóna, awéna, ayína, inzo, ònzibvu mãnà atdí miyà-gùna ròsè, kadù àvu ròná átò. Ndirò olù rìrà kàsùmì ò, kàdùya dhòdhòdhònga tó ìpìr̀õnga nábà. ³¹ Pbéù, ábhõ ale yà kòmbí arí'ì wemberè tí, nóokoya olù ale tí. Ndirò yà olù ale tí arí'ì kòmbí ale nóokoya wemberè t'ále tí.»

*Ibhu rí kisè nì, Yèsù rì ndì ndòvè, kòtdù ndì,
ndàdù ndìngbè dhu nòvo dhu
(Màt 20.17-19; Luk 18.31-34)*

³² Ndi kàsùmì ò, Yèsù mã p̀b̀indà ábhàlì mãnà ní'ì Yèrùsàlemà ì úpo ònà otu ò. Ní, Yèsù náadì ndàmbe àrà dõ angyi abádhí tò. Ní idho núuko kàbhà ábhàlì atdíõ, ndirò kà-dzidõ ríwu ale náadù ì'ì òdo nà. Ní Yèsù náanzi atdí-kumì dòná óyõ nà ábhàlì tina ò tdítõ, ndàdù ndòpè ndàwe ròná rì ndònzì inzà òtrò kàsùmì ò dhu f̀ỳõ. ³³ Kàti abádhí nì: «Nyìri dhu, kànì àlè kúpo Yèrùsàlemà. Ní anyì, ka kí Ìndrù t'Ídhùnà nábhù p̀b̀akùhànì tó ádr̀õdrõ ale mã, Mùsà bhà Úyátá tó m̀l̀ímò mãnà-fó. Abádhí rì anya òtdì kà-dõ ndínì ka kohò tí, ndirò abádhí rì kàbhù ìnzì ní P̀b̀àyàhúdì-fó. ³⁴ I ale rì kà gàyà nónzi, ì rùso iso kà-dò, 'ùvi ka asé nì, 'àdù kòhò, kadù kòtdù. Ndirò, ìbhu idho dzidõ, kàdùya ndìngbè.»

*Yàkòbhò mã Yùwanì nà rì ádr̀ngbãnga nónzi Yèsù-fó dhu
(Màt 20.20-28)*

³⁵ Wò dhu-dzidõ, Zèbèdayò bhà inzo, Yàkòbhò mã Yùwanì nà níiwú Yèsù-tì'ò, àdù àtìna kà nì: «Mã mòzè nyònzì funú mã mónzina dhu f̀k̀k̀.» ³⁶ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nì: «Ádhu nyì nyòzè m̀onzi f̀k̀k̀?» ³⁷ Ní, abádhí adù dhu àdu kà tò àti: «P̀b̀ukù Idzi tó ádr̀ngbãnga tó awáwù ò nyì nyòtsù nínganì, nyì nyabhùya mã mòkò tinú, atdí ale ràdì indù fangà dònã rò, ngàtsi ale ràdù àdì ígù dònã rò.» ³⁸ Pbéù Yèsù adù àtìna abádhí nì: «Nyì nyùnì nzá wò nyì nyònzì dhu. Nyì tí àdù yà mã móm̀v̀na àp̀b̀è tó kópà-tsù nóm̀v̀ òm̀v̀? Ndirò nyì tí àdù yà mã mál̀na àp̀b̀è tó bàtizò nálù àl̀?» ³⁹ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò àti: «Ònzì mã mãdù lèmana nónzi.» Ní Yèsù adù àtìna abádhí nì: «Obhó tí, òm̀v̀ nyì nyòm̀v̀yà mã móm̀v̀na àp̀b̀è tó kópà-tsù, nyàdù mã mál̀na àp̀b̀è tó bàtizò nálù. ⁴⁰ Pbéù, ìndrù níli ka kí ràdì idú fangà dònã rò, ndirò idú ígù dònã rò dhu ní nzi òtèdu. I ngari ní Kàgàwà náabhòlò ka f̀ỳõ ale tó.»

⁴¹ Wò dhu ì ìrì rò, atdí-kumì ngùkpà ábhàlǐ náadù àkò àkò tí Yàkòbhò mà Yùwanì nà rǒ. ⁴² Ní Yèsù adù abádhí nánzì kóró, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyǐ nyúni wà yà ìndrǔ ùnda rí dhu tí ka kátina ale náarádù 'à'ε yà ì ùndana ale dǒ tí dhu. Ndirò, nyǐ nyúni wà ìndrǔ dǒ ádròdrǒ ale tí ka kátina ale náarádù òko 'àmbe obìya kèlè nívi dǒ ìndrǔ tò dhu. ⁴³ Pbéttù, dhu àkǎ nzá ndònzì ndì wò ndi bhěyi nzínzìkù ǒ. Atdí nzínzìkù ǒ ale náapé ndòzè ndì'ì ádrùngbǎle tí, ní kàkǎ ndì'ì fùkú kasutále tí. ⁴⁴ Ndirò, atdí nzínzìkù ǒ ale náapé ndòzè ndì'ì wemberè t'ále tí, ní kàkǎ ndì'ì kóró ale tó ìno tí. ⁴⁵ Obhó tí, ima Ìndrǔ t'ídhùnà, ma mira nzá ndínǐ ma mabhù tí ìndrǔ rònzì kasu idù, pbéttù ma mira ìndrǔ-kàsù ma mɔnzi tí, madù pbàkà ípìrǒnga nábhu kóró ale nàwà tí.»

*Yèsù rǐ Bàràtimayò tí kátina ndùmùndúmú nígǔ dhu
(Màt 20.29-34; Luk 18.35-43)*

⁴⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà níiwú ùvò Yèrikò tí kátina kigò ò. Ní ndi kigò ò rò abádhí rǔvò pbìndà ábhàlǐ mànà, ndirò ádrùngbǎ ihé-yà mànà òná kàsùmì ǒ, atdí ndùmùndúmú Bàràtimayò tí kátina, Timayò t'ídhùnà, náadì otu-igì dǒ ndàmbe dhu núnzi dǒ ìndrǔ-fó. ⁴⁷ Ní, kítdegu dhu níri Yèsù, Nàzàretì ǒ ale ràrǐ wò rírà, ní kǎpè ndùkú, ndàmbe àtìna dǒ: «Yèsù, Dàwudì t'Ídhùnǎ, ábà izu dudu!» ⁴⁸ Ábhǒ ale náambénà òrù dǒ kàdǒ ndínǐ kǐnè tí. Pbéttù, kǎdù àdi ndàmbe ùkú dǒ àrǐ nyú tí tdítǒ, ndàmbe àtìna dǒ: «Dàwudì t'Ídhùnǎeè, ábà izu dudu!» ⁴⁹ Ní Yèsù adù ide, ndàdù àtìna: «Nyànzi pé ka!» Ní abádhí náadù wò ndùmùndúmú nánzì, 'adù àtìna nǐ: «Ótù afinù! Ívǎ nyǐ, kǎnǐ kà rǐ nyanzi!» ⁵⁰ Ní kǎbvù pbìndà ɔrú mùdzarù, ndàdù ndìbè ndidè, ndàdù àrà Yèsù-tì'ò. ⁵¹ Ní Yèsù níiwú dhu kà-tsù ndàti: «Ádhu nyǐ nyòzè mɔnzi ìndù?» Ní wò ndùmùndúmú náadù ɔte kà tò ndàti: «Màlimǒ, ma mòzè mala nga tdítǒ.» ⁵² Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Árà, iwà pbàkù a'uta nígǔ nyǐ.» Ní ànyìrǒ rò tí kǎdù nga nópè ndàla, 'adù òwu atdí otu ǒ Yèsù mànà.

11

*Yèsù rǒtsù Ádrùngbǎ kamà bhěyi Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu
(Màt 21.1-11; Luk 19.28-40; Yùw 12.12-19)*

¹ Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà rǐ Yèrùsàlemà tó kigò níndù òná kàsùmì ǒ, abádhí náawù ùvò íkyèrǒ Bètèfagè mà Bètàniyà mànà tí kátina pbangá nzo tí. Í pbangá nzo ní'ì Mizèyitunì tó pbìrì-ɔngò rǒ. Ní Yèsù avì pbìndà ábhàlǐ nzínzì ǒ óyǒ ale, ² ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyòwu wò angyi rǐ'ì fùkù pbanga ò. Ní ànyì nyǐ nyótsù rórò tí, nyǐ nyǐ atdí kayinǒ-ngba nótù òsò ka kòsò ró, yà ìnzá atdí ale mà nápè ùbhi dòná angyi. Ní nyànga ka, nyǎdù iwu nà iró. ³ Ndirò, atdí ale mà níiwúna gukyè dhu tsùkú ndàti: «Ádhu nyǐ nyǐ wò dhu ònzi okúna dò rò?» Ní nyǐ nyadùna àtìna ndi ale nǐ: «Ádrùngbǎle rǐ kǎtdyú nóho, ndirò kà rǐ kǎdù kòmbí tí.» »

⁴ Ní abádhí náadù òwu, adù kayinǒ-ngba nótù irí, tsǎtsù tí ka kòsò ngudhà-bidǒ ró. Ní abádhí adù kànga. ⁵ Ngúfe ale, wò ànyìrǒ ì'ì ale nzínzì ǒ, níiwú dhu abádhí-tsù 'àti: «Ádhu wò nyǐ nyónzina? Ádhu nyǐ nyǐ wò kayinǒ-ngba núngǎ nǐ?» ⁶ Ní kǒkò óyǒ ábhàlǐ náadù yà Yèsù òvònà fǐyò ɔte kèlè nádu abádhí tò, kǎdù abádhí núbhà ròwù. ⁷ Abádhí níiwú wò kayinǒ-ngba nà Yèsù-tì'ò. Abádhí adù ròyá ɔrú mùdzarù núwà, 'ùhu ndi kayinǒ-ngba dǒ, Yèsù ràdù àdi dòná. ⁸ Ibí ale náadù ròyá ɔrú mùdzarù núwà, 'ùhu otu ǒ. Ndirò ngùkpà ale náadù yà ìnga ǒ ì à'à àwǎ-dòkǎ núhu otu ǒ. ⁹ Ní, yà angyi rówu Yèsù-ònzǐ ale mà, kǒwù ǒ ríwu ale mànà náambénà ùkú dǒ 'àti: «Hòsanà*!»

* 11:9 11.9 Pbhàhúdì t'ávàna ǒ, Hòsanà-tì ní: Ígǔ mà kòmbí.

Ádrùngbǎle Kàgàwà náká ndàso ovòna rǒ rírà ale!

¹⁰ Kàgàwà náká ndàso yà rírà àlě t'ábanà, ádrùngbǎ kamà Dàwudì bhà Idzi!

Hòsanà òrù-akpà ò arí'ì Kàgàwà tò*!»

¹¹ Ní Yěsù náarà àhù Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndàdù òtsù Kàgàwà bhà idza. Ní, tiná rí'ì kóró dhu ndì ndàndà dhu-dzidǒ, abádhí náadù ùvò 'òwù p̀b̀indà atdí-kumì dònà óyǒ nà ábhàlì mànà Bètàniyà tí kátina pbanga ò, inga rírà ndínì ndatì tí nídhunì.

*Yěsù rǐ ìnzǐ aró'ò mùtinì tí kátina itsu nófù dhu
(Màt 21.18-19)*

¹² Tsútsǎ nínganí, Yěsù mà p̀b̀indà ábhàlì mànà rǔvò Bètàniyà rò ònà kàsùmì ǒ, Yěsù ní'ì àwù nà. ¹³ Ní itse rò, kǎla mùtinì tí kátina itsu atdíǒ b̀ina núkù ró. Ní kǎdù àrà ndì itsu dò nga nánda, ndínì ndotú tí itsu-kpǒ kàdò. Ní íkyèrǒ ndì ndàrà àhù ndì itsu-tí rò, kǎtù kà-bǐ kèlě, ndì kàsùmì ní'ì ìnzǐ ndì itsu-tidò náaró'ò ònà nídhunì. ¹⁴ Ní Yěsù atè wò itsu ní ndatì: «Dhu àká nzá atdí ale mà ròtò dùnú ró'ò itsu-kpǒ ìngbàngá màtí!» Kàbhà ábhàlì náadù wò kùnò dhu níri.

*Yěsù rǐ Kàgàwà bhà idzá rò rí dhu núdzǐ ale nódi dhu
(Màt 21.12-17; Luk 19.45-48; Yùw 2.13-22)*

¹⁵ Yěsù mà p̀b̀indà ábhàlì mànà náawù ùvò tdítǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní kǎtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù ndòpè ndòdi ànyì-dzá rò rí dhu núdzǐ ale. Kǎránà f̀uràngà-ǒnga núwǔ ka kí dònà rò mǐzà nótdì rǒ†, ndàdù àmbò núdzǐ rí ale nókò d̀oyá kitì nàwà. ¹⁶ Ndirò kǎránà nzǐ atdí ale mà nábhù rǒ rànò dhu dònà, ndùdà nà Kàgàwà bhà idza òna nǎ. ¹⁷ Ní kǎdù dhu ùdhe abádhí tò ndatì: «Ìlìlǎ Andítá ò, Kàgàwà rǎtina: <P̀b̀àkà idza ka katiya itsòta-dzà tí kóró p̀b̀irì ǒ ale tò*.> P̀b̀étù nyǐ, nyǐ nyádù kùgèrè r̀ongò ogbotále náarí 'òtù ònà ngari tí*.»

¹⁸ Ní P̀b̀àkùhání tó ádròdrǒ ale mà Úyátá tó màlímó mànà níri wò ndì ǹonzi dhu. Ní abádhí adù 'òpè 'ònè Yěsù nábhù ì í kohò ònà otu. Obhó tí, abádhí ambénà kǒdò ònzi dǒ, kóró ale núkò rǒ idhò rǎrà kà rǔdhèna dhu dǒ dhu-okú dò rò. ¹⁹ Inga rǎtì dhu-tsù dǒ, Yěsù mà p̀b̀indà ábhàlì mànà náadù ùvò 'òwù Yèrùsàlemà rò.

*Yěsù rǐ dhu ùdhě a'uta mà dhu t'úbàta mànà dǒ dhu
(Màt 21.20-22)*

²⁰ Tsútsǎ nínganí kútsingánǎ, otu ǒ 'úda rórò, Yěsù mà p̀b̀indà ábhàlì mànà náala yà Yěsù ófúnà mùtinì tí kátina itsu iwà òtdyù ivéna mànà ró. ²¹ Ní Péterù adù yà Yěsù únònà ndì itsu ní dhu níre, ndàdù àtina kǎnì: «Màlimǒ, ánda pé yà nyǐ nyófuná mùtinì nótdyù wà atdíǒ dhu.» ²² Ní Yěsù adù àtina p̀b̀indà ábhàlì nǐ: «Nyà'u Kàgàwà. ²³ Ma mí obhó dhu núno f̀ùkù, atdí ale náapè atina yàrí p̀b̀irì nǐ: <ìngbè nyǐ uró rò, nyadù àrà ìtsì ádrùngbǎ r̀erù ò>. Ní, ìnzǐ kǎfí náapè ùguru, p̀b̀étù kà rǎdù yà ndì ndùnò dhu rǐ nd̀onzi dhu ná'ù, ní ndì dhu rǎdù nd̀onzi ndì dhu bhèyi tí kà tò. ²⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndì ma màtina nyǐ nǐ, Kàgàwà-fó nyǐ nyónzina itsòta ǒ kóró dhu, náká nyǎ'ù iwà nyǐ r̀abà ndì dhu. Ní kà rǎdù ndì dhu nábhù f̀ùkù. ²⁵ Ndirò, nyǐ nyìkò nyǎmbe nyǐtsò dǒ Kàgàwà rǒ ònà kàsùmì ǒ, nyǐ nyapè ì inè dhu nà afìkù ò ǒdhìkù dǒ, ní dhu àká nyǔbà ndì dhu kà tò, ndínì òrù-akpà ò arí'ì Àbaku náadù tí f̀ùkù afátá núbà f̀ùkù. [²⁶ P̀b̀étù, ìnzǐ nyǐ nyapè dhu núba ng̀kpà ale tò, ní òrù-akpà ò arí'ì Àbaku rǐ nzǐ adù f̀ùkù afátá núbà f̀ùkù akekpa màtí.]»

*Yěsù arí p̀b̀indà kasu ònzi àdhi bhà ádrùngbǎnga tó ǒbi nǐ?
(Màt 21.23-27; Luk 20.1-8)*

* **11:10** 11.10 Zàb 118.25-26 † **11:15** 11.15 F̀uràngà-ǒnga t'úwutátale ní'ì yà P̀b̀àyàhúdì tó f̀uràngà rǒ rádù P̀b̀arómá mà P̀b̀àgìríkì mànà tó f̀uràngà núwù ale. † f̀uràngà dǒ rí'ì ale-nyǐ-wòyǒ ní'ì afátá P̀b̀àyàhúdì tò. * **11:17** 11.17 Ìsa 56.7 * **11:17** 11.17 Yèr 7.11

²⁷ Yèsù mà p̀b̀indà ábhàlì mànà náadù ì tdítđ Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní Kàgàwà bhà idzá Yèsù rùbhi ònà kàsùmì ǒ, p̀b̀àkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Mùsà bhà Úyátá tó màlímó mà, P̀b̀àyàhúdí tó p̀b̀àkùrù mànà níwú kà i. ²⁸ Ní abádhí níwú dhu kà-tsù 'àti: «Kǒkòrí dhu nónzi nyi nyári àdhi-tù rǒ? Ádhi ádrùngbǎnga tó obi nábhù indù nyongò i dhu nónzi nǐ?» ²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Ma mí atdí dhu kèlě níwú tsùkú. Nyí nyapè ndi dhu nádù idù, ní ma mádù yà ma marí i dhu nónzi p̀b̀indà ádrùngbǎnga tó obi nǐ ale núnò fùkù. ³⁰ Ádhi Yùwanì níwì rìrà bàtizò nùbho ìndrù tó? Tí Kàgàwà, ndirò tí ìndrù? Nyàdu pé ka idù.» ³¹ P̀b̀étù abádhí náapè 'irè inga nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Àlě kapé dhu àdù: <Kàgàwà ní ndi ka níwì>, ní kǎdùna dhu ìvu àlě-tsù, ndàti: <Olu, ádhu inzà nyí nyádù Yùwanì nùuno dhu ná'ù nǐ?> ³² Ndirò, àlě kapé àtina: <Ìndrù ní ndi ka níwì...>» Abádhí náambénà ihé-yà-odò nónzi dǒ, kóró ale nùuni dhu Yùwanì rǎrǐ Kàgàwà bhà obhónà nabì nyú nídhunì. ³³ Ní abádhí adù dhu àdu Yèsù tó 'àti: «Inzá mǎ m̀nì.» Ní Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Nírò, ima mà átò, ma mí nzi i dhu nónzi ma marí nǐ obi nùno fùkù.»

12

Vĩnyò tó inga ǒ rí kasu ònzi òrǒrù kasutále tó mbóli (Màt 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹ Tdítdǒ, Yèsù náapè ndàwe òte mbóli ǒ abádhí tó ndàti: «Atdí ale náazò vĩnyò tó inga, ndàdù ngbòna nákpòrò kòròwà nǐ. Kǎdù ndi vĩnyò-kpǒ náhà ka kóngo ònà ibhu nóbhòlò, ndàdù ini nòsì odótále tó. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndi inga nùbhà kasu ònzi róngo kà ǒ ale-fó, ndàdù àrà abhi ò. ² Ní ndi vĩnyò-kpǒ nópè ka kí ònà kàsùmì náká rò, kǎvì atdí p̀b̀indà kasutále ràrà fíndà ka kútù vĩnyò-kpǒ-tsí náko ndi inga-kàsù nónzi arí ale-fó. ³ P̀b̀étù, abádhí náalú wò ka kìvìnà ale 'òngbù, 'àdù àdunà róngò òtsúna-kpa nà. ⁴ Ní, inga-àbadhi náavì ngǎtsi kasutále ràrà abádhí-tí'ò. Ní abádhí nùwì ndi ale-dò-tsirò, 'àdù dhu ùnò nǐ. ⁵ Inga-àbadhi náavì ngǎtsi ale tdítđ ányì, abádhí ràdù ndi-tsí nóhò. Ndirò, kùvì ibí ngǔkpà kasutále ányì, ní abádhí náavì atdídhená-tsí, 'àdù ngǔkpàkà nókyè. ⁶ Ní, wò inga-àbadhi-fó arà òdì ní atdí kà t'ídhùnà yà atdíđò kòzè kèlě. Ní kà rǐku dónà rò nǐ, kǎvì ndi idhùnà abádhí i, ndàdù inga nírè afína ò ndàti: <Ìfù abádhí rǐ idhùdu nífù.> ⁷ P̀b̀étù, wò vĩnyò tó inga-kàsù nónzi arí ale náadù òte nzínziya ǒ 'àti: <Kòñì inga-àbadhi tí ongoya olù ale ní wò. Kòwu kòho ka, ndíñì ndi inga náadiya tí àlě tó.> ⁸ Ní abádhí náalú kà t'ídhùnà 'òhò, 'àdù abvòna nóbvù itse ndi inga ǒ rò.» ⁹ Ní Yèsù adù dhu ìvu ndàti: «Ádhu nyú wò inga-àbadhi ràdù ònzìnà? Kà ràdù irà, ndòkyè wò inga-kàsù nónzi arí ale, ndàdù ndi vĩnyò tó inga nábhù ngǔkpà ale-fó. ¹⁰ Nyí nyózù tí nzà yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándì dhu: <Yà odu-dzà nòsì arí ale náabvù igi odu*, náadù òngo idza-p̀bidò nódo arí odu tí.

¹¹ Kòñì Ádrùngbǎle Kàgàwà náanzì dhu,

ndirò ndi dhu ní idho rǐ ìndrù ùkǒ nǐ atdíđò dhu*.>»

¹² Ní P̀b̀àyàhúdí ǒ kámá náasù dhu ì rǎrǐ ndi Yèsù rǐ ì ùno mbóli ǒ. Ní abádhí apè 'òmè Yèsù nálù ì í ònà otu, p̀b̀étù abádhí adù ihé-yà-odò nónzi. Ní abádhí adù kùbhà, 'àdù òwu fiyó dhu nǐ.

Ìndrù rǐ dhu òngù Yèsù-tsù p̀aratà t'úfótá dǒ dhu (Màt 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ P̀b̀àyàhúdí ǒ kámá náavì ngúfe P̀b̀àfàrisáyó mà Hèròdè bhà ale mànà Yèsù-tí'ò, ndíñì kà-ida-dò nidyi tí otèna ǒ. ¹⁴ Ní abádhí náawù, 'àdù àtìna kà nǐ: «Màlimò, mǎ

* 12:10 12.10 Odu rǐtèna ní M̀siyà * 12:11 12.11 Zàb 118.22-23

múni wà dhu nyi rárí obhó dhu núno, ndirò nyi rárí nzí atdí ale-odò mà nónzi. Obhó tí, nyi nyarí nzí indrù-nyì-kpa nánda, pbétù nyi nyarí Kàgàwà bhà otu núdhè indrù tò obhóngà dǒ. Ní, àlě tó Ƴyátá návi tí àvǐ àlě rufǒ Rómà tó pbìrì ǒ kámá dǒ ádrùngbǎ kamà bhà pàratà? Ndirò, kǐsǒ tí ka ìsǒ? Àlě tí àdù kùfo ùfǒ, ndirò àlě tí nzí àdù kùfo?»
¹⁵ Pbétù, òru tí abádhí òrù yà ì írèna afiya ò dhu dhu ndì ndùni rò, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ádhu nyǐ nyǐ afidu númvǔ nǐ? Nyìbho pé atdí fùrangà-kpǒ fudu ò, ndíni mandá tí.»
¹⁶ Ní abádhí náadù ìwu fùrangà-kpǒ nà atdí Yèsù-fò ò. Yèsù adù dhu ìwu abádhí-tsǔ ndàti: «Yà ka kòbhòlò nyìna-wòyǒ, kadù ɔvòna náandi ale ní àdhi?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Kámá dǒ ádrùngbǎ kamà Kàyìsarà.»
¹⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ndi dhu bhèyi kà rǐ'ì rò, nyùbho kámá dǒ ádrùngbǎ kamà Kàyìsarà bhà dhu-tsí Kàyìsarà tò, nyàdù Kàgàwà bhà dhu-tsí núbho Kàgàwà tò.» Wò dhu bhèyi Yèsù àdu dhu náadù abádhí àbhɛ idho rùko atdí dǒ.

Pbàsàdùkáyó rǐ dhu òngù Yèsù-tsǔ ùvǔvè ale núungbeya ì dhu dǒ dhu
(Màt 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ Wò dhu-dzidǒ, ngúfe Pbàsàdùkáyó níwú Yèsù-ti'ò. Abádhí ní ndì arátina ìnzǐ ùvǔvè ale rùngbeya ì ɔve-bvù rò. Ní abádhí níwú dhu Yèsù-tsǔ 'àti: ¹⁹ «Màlimǒ, Músà náandí dhu yà dhu bhèyi fákà: <Atdí ale t'ádòna náapé òvè, ndàdù tsìbhále núbhà ìmbǎ atdí ngbángba nà màtí fóná, ní dhu àkǎ ndi ale rùndu adòna ùbhà abvo-àyi-tsù, 'adù nzónzo nódhì nà yà òvòvè adòna-ɔvò dǒ*.>

²⁰ Ní, atdí ale ní'ì kpabhínzo nà àrùbhù. Ní sengba náambà tsìbhále, ndàdù òvè ìnzǐ ndùbhà atdí ngbángba mà. ²¹ Ní kà lutìná kpatsìbhíngba náadù wò abvo-àyi-tsù núndu, ndàdù òvè átò ìnzǐ ndùbhà atdí ngbángba mà. Ndi dhu náanzì ndì ndì dhu bhèyi tí ìbhu rí kǐsǐ kpatsìbhíngba rǒ. ²² Ní kóró kǒkò àrùbhù kpabhínzo wò tsìbhále númbǎ ndì fǐyò, núvǔvè kóró ìnzǐ 'ùbhà atdí ngbángba mà. Abádhí núve kóró dhu-dzidǒ, wò tsìbhále náadù òvè átò. ²³ Ní kòmbí, kóró ùvǔvè ale rǐ 'ùngbǐ ɔve-bvù rò nínganí, wòrǐ tsìbhále ní'íya àdhi bhà? Obhó tí kóró kòrǐ àrùbhù kpabhínzo núumbá wà ì ndi tsìbhále nà.»
²⁴ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyǐ nyùwǐ wà fùkú irèta ǒ: nyǐ nyùni nzá Kàgàwà bhà Andítá núno dhu mà, ndirò nyǐ nyùni nzá Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi mà. ²⁵ Obhó tí, ùvǔvè ale rǐ 'ùngbǐ ɔve-bvù rò nínganí, kpabhále mà vèbhále mà nà núumbáyà nzǐ ì, pbétù abádhí nóokoya Kàgàwà bhà màlàyíkà náaróko òrù-akpà ò dhu bhèyi. ²⁶ Ndirò, yà ùvǔvè ale rǐ 'ùngbǐ ɔve-bvù rò dhu dǒ, nyǐ nyàpè tí nzá atdí ngari nózù Músà bhà Andítá ò, yà kàzɛ rǒrù róná ìnzǐ rógbe rórò kàdzàmbà dǒ? Ányìrǒ nga ní ndi Kàgàwà ati Músà nǐ: <Ima, Ima ní Àbràhamù bhà Kàgàwà, Ìsakà bhà Kàgàwà, ndirò Yàkòbhò bhà Kàgàwà*.>»
²⁷ Yèsù adù àtìna tdít dǒ: «Kàgàwà ní nzǐ ùvǔvè ale tó Kàgàwà, pbétù ka ní ípìrǒ rò arǐ'ì ale tó Kàgàwà. Ní nyǐ, nyǐ nyùwǐ atdí dǒ nyú fùkú irèta ǒ.»

Ádrùngbǎ Ƴyátá ròsè kóró Ƴyátá dònǎ
(Màt 22.34-40; Luk 10.25-28)

²⁸ Músà bhà Ƴyátá tó màlímó nzínzi ǒ atdí màlimò níri Yèsù mà rǐ 'àgò Pbàsàdùkáyó mà nà dhu. Kàla Yèsù nádu dhu mbèyi nyú Pbàsàdùkáyó tò dhu. Ní kǎndrì Yèsù ì, ndàdù dhu ìwu tsùnà ndàti: «Íngbà Ƴyátá ndi kóró Ƴyátá dònǎ ósè?»
²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Kànǐ kóró Ƴyátá dònǎ ósè Ƴyátá: <Íri dhu Ìsràyelǐ, àlě tó Ádrùngbǎle Kàgàwà ní ndi atdí rǒ Ádrùngbǎle. ³⁰ Dhu àkǎ nyoze pbùkù Ádrùngbǎle Kàgàwà kóró afínɛ nà, kóró atdyúnɛ nà, kóró pbùkù irèta nà, ndirò kóró ɔbìnɛ mà nà*.>»
³¹ Ndirò kànǐ ɔyɔ rǐ kǐsǐ Ƴyátá: <Dhu àkǎ nyoze odhìnɛ

* 12:19 12.19 Tòr 25.5-10 * 12:26 12.26 Uvt 3.1-6 * 12:30 12.30 Tòr 6.4-5

yà nyi nyú nyi nyóze nyi nyi-tírò dhu bhëyi.> Kőkòrí óyö Uyátá dòná róse ngätsi uyátá rí'ì mbă*.» ³² Ní Músà bhà Uyátá tó màlimò náadù àtìna Yësù nǐ: «Nyi nyòtè mbëyi nyú Màlimö. Nyi nyènò dhu ní obhó dhu: Ádrùngbăle Kàgàwà ní ndi atdíró Ádrùngbăle, ndirò ngätsi kà bhëyi Kàgàwà rí'ì mbă. ³³ Ní dhu àkă indrű ròze Kàgàwà kóró afína nyú nà, kóró pbìndà irèta nyú nà, ndirò kóró obìna nyú mànà. Ndirò dhu àkă kà ròze odhìnà yà ndì nyú ndì ndóze ndì nditírò dhu bhëyi. Wòrí ní ndi ídzi dhu nyú ròse Kàgàwà tò ka kí iza tò perè nubi màzàbahù dǒ, kadù kóró perè-tidò núbho kà tò dhu dòná.»

³⁴ Yësù náala wò Músà bhà Uyátá tó màlimò nádu dhu fìndà mbëyi nyú ndirò ídzi irèta nyú nà dhu. Ní kädù àtìna kà nǐ: «Ìmbă nyi nyí'ì itse òrù-akpà ö Ádrùngbă kamà Kàgàwà bhà Idzi rǒ rò.» Wò dhu-dzidǒ, atdí ale mà náamvù nzá ndivű dhu tdítǒ Yësù-tsű.

Krístò ná tí Dàwudì t'ídhùnà nyú?

(Màt 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Yësù rǐ dhu núdhě indrű tò Kàgàwà bhà idzá rò òná kàsùmì ö, kǐvú dhu ndàti: «Músà bhà Uyátá tó màlímó náaratina ìngbă dhu bhëyi Krístò ràrǐ Dàwudì t'ídhùnà?

³⁶ Ìlǐlǎ-Alafí rǐ ndùnda rò, ádrùngbă kamà Dàwudì nyú nditírò náati:

«Ádrùngbăle Kàgàwà náati pbàkà Ádrùngbăle nǐ:

ìrà nyadì idú fangà dòná rò,

ràrà àhu ma mí pbùkù òmvű nábhě nyobè dòya dhu ö*.»

³⁷ Dàwudì nyú nditírò rǐ kànzi Ádrùngbăle tí. Ní kà rǎdù ì'ì ìngbă dhu bhëyi átò Dàwudì t'ídhùnà tí?»

Yësù rǐ ihé-yà návǐ ròdǒ ì Músà bhà Uyátá tó màlímó rǒ rò dhu

(Màt 23.1-36; Luk 20.45-47)

Ábhǒ ihé-yà núubhínà Yësù rǎnǒna dhu nírǐ rǒ atdyúya nyú nà. ³⁸ Yà ndì ndúdhěna indrű tò dhu ö, Yësù ubhínà àtìna rǒ ì ale nǐ: «Nyòdǒ nyǐ Músà bhà Uyátá tó màlímó rǒ rò. Abádhí arózèna dhu ní 'ùbhi ádzàdzǐ kanzù ì ùfó rórò, 'àdù indrű nóze ràtsè ì ifuta nyú nà indrű arí 'ùndű óyá ngari ö. ³⁹ Unduta-dzà ö, abádhí arí 'òze 'òkò ádròdrǒ ale tò ka kòbhòlò ngari ö, ndirò màhendù ö, 'àdù òze 'òkò ifuta tò ngari ö.

⁴⁰ Abádhí arí abvo-ayí-idzá ö dhu òvo kóró, àzèmbè ì'ì 'ìtsò ádzàdzǐ ndínǐ ka kati tí ì ídzi ale tí rórò. Wò dhu-okú dò rò, ka kítǒya anya abádhí dǒ obì nyú nà.»

Nǎkù tò abvo-ayi rǐ perè nábhě Kàgàwà tò dhu

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Wò dhu-dzidǒ, Yësù náadì Kàgàwà bhà idzá, Kàgàwà tò ka karí perè núdǒ òná sàndukù-tí. Ní kǎdì ndàmbe indrű rǐ fùrangà núdǒ ndi sàndukù ò tí dhu nándà dǒ. Ònzì tò ibí ale núudo fùrangà abhàbhó. ⁴² Ní nǎkù tò atdí abvo-ayi níira, ndàdù ìnzǐ rǐ ábhǒ kasu mà nónzi óyö fùrangà-kpǒ-nzo kèlě nídò wò sàndukù ò. ⁴³ Ní Yësù anzi pbìndà ábhàlǐ, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núno fùkù: Wòrí nǎkù tò abvo-ayi nídò fùrangà sàndukù ò ròse kóró ale dòná. ⁴⁴ Kóró kőkò ngǔkpà ale núbho ìmbă rǐ'ì kasu nà fǐyò fùrangà kèlě foyá rǐ'ì fùrangà dǒ rò. Pbétù pbìndà nǎkù ö, wò abvo-ayi núbho dzùnàna nónzi àmbènà pbìndà ípìrǒnga ö foná rǐ'ì fùrangà kóró.»

13

Yësù rǐ Kàgàwà bhà idza ka kugoloya dhu nóvo dhu

(Màt 24.1-2; Luk 21.5-6)

* 12:31 12.31 Law 19.18 * 12:36 12.36 Zàb 110.1

¹ Yèsù rǎhù Kàgàwà bhà idza rò òná kàsùmì ǒ, kàbhà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdí ale náati kà nǐ: «Màlimǒ, ándà pé! Ìngbàtí ùya odu kǎkà! Ìngbàtí ka kasì ǒsí-tidò yà!» ² Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyi nyàla tí wà kǎkà ǒsí-abábá? Kàrí ǒsí-abábá ka kòsì nǐ odu nzínzì ǒ, atdí odu mà rǐ nǐ ndùbha ngàtsi odu dǒ. Ka kí abádhí nùgòlò kóró.»

*Yèsù rǒte yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì òná idhò nitèya ize dǒ dhu
(Màt 24.3-14; Luk 21.7-19)*

³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adì Mizèyitunì tó pbìrì dǒ, ndàmbe Kàgàwà bhà idza nándà dǒ nyàna-kpa tí. Ní òyá ì òtù ì Yèsù mànà rò, Péterù mà, Yàkòbhò mà, Yùwanì mà, Àndèreyà mànà níivú dhu Yèsù-tsù 'àti: ⁴ «Ἔνο pé ìngbǎ kàsùmì ǒ màtí wò nyi nyùnò dhu nòonziya ndì dhu fǎkà? Ndirò, ìngbà ize ndi kóró kǒkò dhu rǐ 'ònzì òná kàsùmì nitèya?»

⁵ Ní Yèsù adù dhu òvò abádhí tò ndàti: «Nyàndà nga mběyi, ìnzǐ nyǎbhù nyǐ atdí ale mà rùtrǎ nyǐ. ⁶ Ábhǒ ale nówuyà iwu rǒ ǒvòdu rǒ, 'òwù àtìnà rǒ: «ἴμα ní Krístò». Ndirò abádhí nùutráya ábhǒ ale nyú. ⁷ Ndirò, nyǐ nyòpéya gukyè nyǐrì ìla rǐ ndònzì dhu mà, ìla dǒ ka kúnona dhu mànà, ní àpé nyòonziya ǒdò. Dhu àkǎ wà kǒkò dhu rònzì ì, pbétù wò dhu ní'íya nǐ iwà yàrí adzi ǒ dhu-tsù nódì ndì dhu. ⁸ Atdí pbìrì ǒ ale nùugyeya ì ngàtsi pbìrì ǒ ale mànà. Ndirò atdí ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale nùugyeya ì ngàtsi ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale mànà. Ndi kàsùmì ǒ, mùtiti náabhùya dhèdhèrò pbìrì rivi, ndirò àgǎyì nùtsiyya yà adzi ǒ. Ndi dhu ní'íya àdhàdhì ari rǐ ndòpè ndàkà ndì uguta tò dhu bhěyi.

⁹ Pbétù nyǐ, nyàndà nga mběyi. Ka kowuya nyǎbhù rǒ anya ùno arí ale rìtdì ànyǎku. Ka kowuya nyǎbhù rǒ kǎvi nyǐ unduta-dzà ǒ rò. Ka kowuya nyǎbhù rǒ nyònzì mùsambà lèwálí-ònzǐ rò, ndirò ádròdrǒ kámá-ònzǐ rò okúdu dò rò, ndínǐ nyǐ nyǐ'í tí pbàkà ngàmì tí abádhí-ònzǐ. ¹⁰ Obhó tí, dhu àkǎ pé kùnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù angyinà rò kóró pbìrì ǒ ale tò. ¹¹ Ndirò, nyǐ nà abádhí òwù ànyǎku ka kitdì tí rò, àpé nyówuyà afíkù nítu rǒ angyangyi nyǐ nyúnona dhu nǐ. Pbétù, dhu akáya nyówù tsùku dǒ ìsì ǒte kèlě núnò rǒ ndi kàsùmì ǒ. Obhó tí, ì ǒte nówuyà nǐ ùvò rǒ ùkù rò, pbétù Hìlǎ-Alafí náaraya ndi kìlì rǒ tsùku dǒ. ¹² Ìndrù náaraya adòná nípfo rǒ ndàbhù kohò, ndirò ìngba t'ábanà náaraya dhu ònzì rǒ ndi dhu bhěyi tí pbì ìngba rǒ. Nzónzo níivàya dhu ì nódhì ale rǒ, 'àdù abádhí àbhù kokyè. ¹³ Kóró ale nòondróya nyǐ okúdu dò rò. Pbétù Kàgàwà níigúya ale ní kǒkò dhu-dzi nòndù rí kóró ràrà àhù ì dhu rǐku dhu ǒ ale.»

*Yèsù rǒte ádrùngbǎ àpbè dǒ dhu
(Màt 24.15-28; Luk 21.20-24)*

¹⁴ Yèsù adù àtìnà tdítǒ: «Nyǐ nyalaya gukyè «òdòna rǒ'ò atdíǒ òndrò ka kóndrò atdíǒ ale» tí ka kátina ale, yà ìnzà ndì ndàkànà ndidè òná ngari ǒ idè ró (Yàrí dhu òzà rí ale nákǎ ndàlǎ ka mběyi dònà ò), ní Yùdeyà ǒ ì nòtù ale náakáya 'òtsè pbìrì-akpá dò. ¹⁵ Pbì idza dò ka kóbhòlò okota tò ngari ò ndì nòtù ale, náakáya nǐ ndifò, ndirò ìnzǐ ndòtsù ndàhù atdí dhu mà nídyì idza rò. ¹⁶ Ndirò, ǒnzì-bvù ndì nòtù ale náakáya nǐ ndòngò ìbha, ndàrà rònà ǒrú mùdzarù nídyì. ¹⁷ Ì idhò ǒ, òya nà rǐ'ì vèbhále mà, ìba òndo rí nzónzo rǐ'ì foyá vèbhále mànà ní'íya àpbè ǒ. ¹⁸ Nyìtsò nyǐ Kàgàwà rǒ, ìnzǐ kǒkò dhu nòonziya tí ì ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì ǒ. ¹⁹ Obhó tí ì idhò ǒ, ìndrù náabáya àpbè abhò, ròsè yà Kàgàwà anzina yàrí adzi rò, rìrà àhù indo ì arí àbàna àpbè dònǎ. Ndirò ì àpbè-tidò ní'íya ìmbǎ akekpá màtí tdítǒ. ²⁰ Ìnzǐ Ádrùngbǎle Kàgàwà náadùna gukyè wòrì idhò-ǒnga, ní atdí ale mà náagùna nǐ. Pbétù kádù ndi idhò-ǒnga ròdì idò, fǐndà ndì ndòvò pbìkì ale-okú dò rò. ²¹ Atdí ale mà náatiya gukyè nyǐ nǐ: «Nyàndà, kànǐ Krístò rǐ'ì iró!» Ndirò ngàtsi nǐ, «nyàndà, ndǎnǐ kà rǐ'ì ndòrò!»

Ní àpé nyǎ'uya ka! ²² Obhó tí, títò tó krístò mà, títò tó pbànábí màná núnyàya ì ùnyà. Abádhí náambèya wiwì mà, idhò rǐ indrũ ùkǒ nǐ dhu màná nónzì dǒ, ndíní 'utrá tí yà Kàgàwà óvò fíndà ale nǐ, àkǎ ka rǎdù àkǎ fǐyò nǐ. ²³ Ní nyǐ, nyàndà nga mbèyi! Ma mòvò wà kóró dhu fǔkù angyangyi.»

Ìndrũ t'ídhùnà rǐngò dhu

(Màt 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴ Kǎdù àtìná tdítǒ: «Pbétù ì idhò ǒ, wò àpbè tó kàsùmì dzidǒ, adyifò núutìya, àbí rǎdù inga t'áwùta núbhà. ²⁵ Alalì náawáya ì òrù-akpà-nyì rǒ rò, ndirò ádròdrǒ obi nà arí'ì òrù-akpà ò dhu níivìya*. ²⁶ Nírò ní ndi ka kalaya indrũ t'ídhùnà òrù-akpà ò rò rǐrà ádrùngbǎ àpbù ǒ, ádrùngbǎnga tó obi nà, ndirò ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ ró*. ²⁷ Ní kùvìya pbìndà màlàyíkà ìfò yà adzi-pbidò ònǎ, rùndu yà ndì ndavò fíndà pbìndà ale-tsù, ròpè ndì yà adzi-tsù náapè ndì ì rò, rǎrà àhù kà-tsù arà ndòdì ì*.»

Mùtìni tí kátìna itsu tó mbólí rǐtèna àlě tó dhu

(Màt 24.32-35; Luk 21.29-33)

²⁸ Tdítǒ kǎdù àtìná: «Nyìrè pé mùtìni tí kátìna itsu tó mbólí rǒvona dhu: kǒpbí náapè ì'ǎ, kà-bǐ rǎdù ndòpè ndàtá, ní nyǐ nyùnì wà dhu adyifò tó kàsùmì rǎrǐ'ì ìkyèrǒ. ²⁹ Ní ndi dhu bhèyi tí, nyǐ mà átò, nyǐ nyalaya gukyè kǒkòrì dhu rǐ 'ònzì dhu, ní nyǐ nyùnìya dhu kà rǐngò dhu rǎrǐ'ì ìkyèrǒ, ndirò kà rǎrǐ'ì tsàtsànǎ. ³⁰ Ma mí obhó dhu núno fǔkù, yà kòmbí rǐ'ì rùgànda rǐ nzi ùda inzà kóró kǒkò dhu nónzì ì rórò. ³¹ Òrù-akpà mà yà adzi màná núudàya ùdà, pbétù pbàkà ote núudàya nzi akekpá màtì.»

Kàgàwà kèlě atdíró núnì ndi Yèsù ingoya òná idhò dhu

(Màt 24.36-44)

³² Kǎdù àtìná tdítǒ: «Ma míngò òná idhò mà, ndi kàsùmì màná dhu nàndà dhu nǐ, atdí ale mà núnì inzà ka, ìmbǎ rǐ'ì òrù-akpà ò rǐ'ì màlàyíkà màtì, ìmbǎ rǐ'ì Kàgàwà t'ídhùnà màtì. Pbétù ka núnì ní Àba Kàgàwà kèlě atdíró.

³³ Nyàndà nga mbèyi, nyòko nyìkpóku nà, inzà nyǐ nyùnì ndi kàsùmì nídhunǐ. ³⁴ Ndi dhu níliya ndì àdhàdhì abhi ò rǎrà ale náarì dhu ònzì dhu bhèyi: kà rǎhù pbì idza rò, ndùbhà ndi idza kasutále-fó. Kà rǐ ì ale nzínzì ǒ ngǎtsi ale rǒnzina kasu nítè ndi ale tò, ndàdù dhu núya idza-li'ò nódo rǐ sàndìrì tò ràdì nyìkpóna nà. ³⁵ Nírò, nyòko nyìkpóku nà, inzà nyǐ nyùnì idza-àbadhi rǐngò òná kàsùmì nídhunǐ. Nyǐ nyùnì nzà dhu kà ràtì ndàdù pbìtsòngǎnǎ, ngǎtsi nǐ iku-alikpa ǒ, ngǎtsi nǐ à'ù-akpà-òngǒ ǒ, ndirò ngǎtsi nǐ kùtsingánǎ. ³⁶ Kìtò ndì inzà nyǐ nyìrè kàsùmì ǒ nǐ, dhu àkǎ nzà kà ròtù nyǐ òdhò nyǐ nyódhò ró. ³⁷ Yà fǔkù ma mùnò dhu ní ma mùnò wà kóró ale tò. Nyòko nyìkpóku nà!»

14

Pbàyàhúdì ǒ ádròdrǒ ale rǐ 'ìrì Yèsù nálǔ ka kí, kǎdù òhònà dhu dǒ dhu

(Màt 26.1-5; Luk 22.1-2; Yùw 11.45-53)

¹ Pbàyàhúdì tó Pásìka tó mùhendù mà, Ìmbǎ òná afi nà mùgatì tó mùhendù màná ní'ì oyo idhòya nódi ró. Ní Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Hyátá tó màlímó màná náapè ònè Yèsù nálǔ ì'ì inzà kóró ale ùnì rórò òná otu, ndíní 'adù tí àbhunà kohò. ² Obhó tí, abádhí owúnà àtìná rǒ nzínziya ǒ: «Dhu àkǎ nzà àlě rǎlǔ ka mùhendù ǒ rò, akye indrũ nívànà dhu nǐ.»

Atdí tsìbhále rǐ ndrùù róngu akye nódhò Yèsù-dòtsíró dhu

(Màt 26.6-16; Luk 7.36-50; 22.3-6; Yùw 12.1-8)

* **13:25** 13.25 Ìsa 13.10; 34.4; Zèk 32.7; Yòw 2.10; 3.4 * **13:26** 13.26 Dàn 7.13 * **13:27** 13.27 Tòr 30.4; Nèh 1.9; Zàk 2.10

³ Yèsù ní'ì Bètàniyà tí kátina pbanga ǒ, Simoni tí kátina ale bhà idzá. Ndi ale ní'ì kíkí nà angyinà rò. Ní ònyà nónyà Yèsù rí ònà kàsùmì ǒ, atdí tsibhále náatsù àlbatrò tí kátina odu ní ka kóbhòlò tsúpà nà foná. Ndi tsúpà ò i'ì dhu ní orú odzina nà ndrùù róngu akye. Ndirò ndi akye ní'ì nardò tí kátina irí-ví ní ka kóbhòlò akye. Ní íyàdhiyà núukò ndi tsúpà-tsù, ndàdù ndi akye nódhò Yèsù-dòtsírò. ⁴ Ní ányìrǒ i'ì ale nzínzì ǒ, dhèdhè ale náakó, 'àdù àmbe òte dǒ nzínziya ǒ àti: «Ádhu kàrì wòrí akye nínzǎ wò dhu bhéyi ní? ⁵ Ka kambèná tí obhó kàbhù kodzi ìbhù miyà dònǎ róse fùrangà-kpǒ rǒ*, kadù ndi fùrangà núndò nàkùtále tò!» Abádhí náadù àkǒ atdíǒ nyú wòrí tsibhále rǒ. ⁶ Pbétù, Yèsù adù àtìná abádhí ní: «Nyùbhà wò tsibhále ràdi. Ádhu nyí nyùva kà-tsi ní? Yà rùdú kònzì dhu ní ídzì dhu nyú. ⁷ Obhó tí, nyí nyóngo òko nàkùtále mànà bìlìngànà. Ndirò, nyí nyòzè ka ònà kóró kàsùmì ǒ, nyí nyóngo adù abádhí-dzùnà nónzì ònzì. Pbétù ima, àlě kínzì ongo òko nyí mànà bìlìngànà. ⁸ Íyàdhiyà ònzì dhu ní lèmana nónzì ndì ndí dhu: kùtri wà ngbòdu, ndòbhòlò angyangyi otú tò. ⁹ Ma mí obhó dhu núno fùkù: Kàgàwà bhà Ídzì Màkùrù núno ka kí yà adzì ǒ kóró ngari ǒ inanǎ, ka kóngo yà tsibhále nónzì dhu náwe indrù tò átò, kadù òwu kàrè rǒ ròná.»

*Yudhà rí Yèsù ònzì ndipfo, ndàbhù pbàkùhání ǒ ádròdrǒ ale-fó dhu
(Màt 26.14-16; Luk 22.3-6)*

¹⁰ Yèsù bhà idre dòná óyǒ nà ábhàlì nzínzì ǒ atdí ale, Yudhà Ìskàriyotà tí kátina, náarà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale-tí'ò, ndíní ndì ndipfo tí Yèsù ndàbhù abádhí-fó. ¹¹ Ní, Yudhà ùnò dhu ì irí rò, abádhí-dhè núka ndì atdíǒ. Abádhí adù àtìná ì rǎrǎ fùrangà nábhù kà tò. Ní Yudhà náadù ndòpè ndòmè Yèsù ipfò ndì ndí ndàbhù abádhí-fó ònà ídzì kàsùmì.

*Yèsù mà rí Pásìka tó mùhendù tó ònyà nónyà pbìndà ábhàlì mànà dhu
(Màt 26.17-25; Luk 22.7-14,21-23; Yùw 13.21-30)*

¹² Ìmbǎ ònà afi nà mùgati tó mùhendù tó wemberè tó idho, yà tà-mà-akpá-nzo-zǎ ka kubìná ònà ǒ, Yèsù bhà ábhàlì níivú dhu kà-tsù 'àti: «Ádhànga ndi nyí nyòzè mǒwù Pbàyàhúdì tó Pásìka tó ònyà nóbhòlò ònà indù?» ¹³ Ní, Yèsù adù pbìndà ábhàlì nzínzì ǒ óyǒ ale nòvì, ndàdù àtìná abádhí ní: «Nyòwu kigò ò, ní nyí nyí atdí ale nótù idha nàndò andu ǒ ró. Ní nyàdù nyòwu kǒwù ǒ. ¹⁴ Ní kà rǎrà òtsù idza ró, nyí nyatìna ndi idza-àbadhi ní: «Màlimò níivú dhu ndàti: Mǎ mí Pbàyàhúdì tó Pásìka tó ònyà nónyà ònà rò pbàkà ábhàlì mànà kàluga rí'ì ngboró?» ¹⁵ Ní, kàdùna orànǎ rò rí'ì ádrùngbǎ kàluga nítè fùkù, yà angyangyi ka kòbhòlò kóró dhu ònà. Ányì nga ní ndi, nyí nyòbhòlona ònyà àlě tò ní.» ¹⁶ Ní, kǒkò óyǒ ábhàlì níivà ì 'òwù kigò ò. Abádhí náadù kóró dhu nótù yà Yèsù núnonà ka fíyò dhu bhéyi tí, 'àdù Pásìka tó ònyà nóbhòlò.

¹⁷ Pbítsòngánǎ, Yèsù mà pbìndà atdí kumì dòná óyǒ nà ábhàlì mànà náawù ùvò wò ka kòbhòlòngà ngari ò. ¹⁸ Ní, yà abádhí òkò 'àmbe dhu ònyà dǒ mizà dǒ rò ònà kàsùmì ǒ, Yèsù atí: «Ma mí obhó dhu núno fùkù, nzínzìkù ǒ atdí ale rí ima nípfò ndàbhù ma òmvù-fó. Ndi ale ní yà atdíkpá mǎ mí dhu ònyà mànà ale.» ¹⁹ Ní, izu núuka kǒkò ábhàlì atdíǒ nyú, ràdù 'òpè 'òngù dhu atdátí-rà ǒ kà-tsù, 'òwù àtìná rǒ: «Tí ima ndi?» ²⁰ Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ndi ale ní nzínzìkù ǒ atdí ale, yà atdí kumì dòná óyǒ nà nyí nyí'ì rò, yà atdíkpá mǎ mí otsúka ùfò mànà sǎnì ò ale. ²¹ Obhó tí, indrù t'Ídhùnà rǒvè yà Kàgàwà bhà Andítá núno dòná dhu bhéyi. Pbétù, indrù t'Ídhùnà nípfò rí ndàbhù òmvù-fó ale rí'ì àpbe ǒ! Dhu akána nzì kodhì ndi ale mà!»

* **14:5** 14.5 Ìbhù miyà fùrangà-kpǒ ní mbèmbè atdí ato tó kasu tó mùkimbà.

*Ádrùngbǎle Yěsù nábhě rí kirè ònyù**(Màt 26.26-35; Luk 22.7-20; 1Kò 10.16-17; 11.23-26)*

²² Yěsù mà p̀b̀indà ábhàlǐ mànà rǐ dhu ònyù ònà kàsùmì ǒ, Yěsù nídyi m̀gati ndàlǔ fóná. Ní òtsò ndì ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, kǔkò kà-ònga, ndàdù ùndòná p̀b̀indà ábhàlǐ-fó, ndàdù àtìná abádhí nǐ: «Nyàkò yà dhu, ngbòdu ní yà.» ²³ Tdítdǒ kǐdyi d̀ivayi rǐ'ì ònà kópà ndàlǔ fóná. Ní òtsò ndì ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, kǎdù kàbhù abádhí tò, abádhí kóró ràdù òmvùnà. ²⁴ Yěsù adù àtìná abádhí nǐ: «Yàrí ní azùdu, yà ìndrù nùngbò Kàgàwà mànà azu, ndirò yà ábhǒ ale-okú dǒ rò ndì nùfù. ²⁵ Ma mí obhó dhu núnò fǔkù, ma mí nzǐ d̀ivayi nóm̀vù tdítǒ akekpá màtí, r̀rà àhù d̀ivayi-òwùtá nóm̀vù ma maraya òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ ònà idhò ò.» ²⁶ Adyi* ì ùyù dhu-dzidǒ, abádhí náadù òwu Mizèyitunì tó p̀birì dò.

*Yěsù rǐ Péterù rǐ ndòdhò dhu núnò dhu**(Màt 26.31-35; Luk 22.31-34; Yùw 13.36-38)*

²⁷ Yěsù ati p̀b̀indà ábhàlǐ nǐ: «Nyǐ kóró, nyǐ nyǐ m̀ubha ùbha. Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándí dhu kati: «Ma mohoya tàrà t'úndatátále, tàrà ràdù 'ifàlà kóró ngari ònǎ.» ²⁸ P̀b̀étù, ma m̀ingbè ma dhu-dzidǒ, ma madùya àrà nyòdò Gàlilayà tó p̀birì ò rò.» ²⁹ P̀b̀étù, Péterù adù àtìná kà nǐ: «Ngǔkpà ale mà rǐ mbǎ nyubha, ní ima, ma mí nzǐ nyubha.» ³⁰ Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Ma mí obhó dhu núnò ìndù, ìndo yàrí iku ǒ tí, ìnzá à'ù-akpà nápè òngò ɔyò-gùna rórò, nyǐ nyǐ'ina iwà nyǐ nyàtì ìbhù-gùna ìnzá nyǐ r̀nì ima ró.» ³¹ P̀b̀étù, Péterù adù àtìná tdítǒ ɔbi nyú nà: «Ma matina nzǐ akekpá màtí ìnzá ma r̀nì nyǐ, ìmbǎ dhu ì'ina atdíkpá àlè k̀ve dhu màtí.» Ndirò kóró ngǔkpà ábhàlǐ náadù dhu ùnò ndì dhu bhèyi tí átò.

*Yěsù rǐ ndìtsò Gètèsèmanì tí kátina ìngà ò rò dhu**(Màt 26.36-46; Luk 22.39-46)*

³² Wò dhu-dzidǒ, Yěsù mà p̀b̀indà ábhàlǐ mànà náawù ùvò atdí ngari Gètèsèmanì tí kátina ò. Ní Yěsù adù àtìná p̀b̀indà ábhàlǐ nǐ: «Nyòko ìró m̀itsò ma m̀àrà ònanǎ.» ³³ Nírò ní ndì kǎdù Péterù mà, Yàkòbhò mà, Yùwanì mànà nùgù 'òwù mànà. Ní, kǎpè ndì'ì ádrùngbǎ ɔdò nà, ndàdù ì'ì ábhǒ izu nà. ³⁴ Ní kǎdù àtìná abádhí nǐ: «Afídu rǐ'ì ábhǒ izu nyú nà, akye ma m̀ovè dhu bhèyi. Ní, nyòko ìró, ndirò nyòko ìpìrǒ rò.» ³⁵ Kǎdù àrà itseta ake, ndàdù ndìbvù obvò. Ní kǎdù ndìtsò Kàgàwà rǒ, ndínǐ kǎkǎ nǐ, ndì àp̀b̀è tó kàsùmì nùudà tí d̀ona nǎ. ³⁶ Ní kǎmbénà àtìná dǒ: «Òò Àbá, lèmanù ònzǐ rǐ dhu náarǐ'ì mbǎ. Ní ìndrǐ wò àp̀b̀è tó kópà itse r̀dú rò. P̀b̀étù ndì dhu àkǎ nzá ndònzǐ ndì ma mòzè ka dhu bhèyi, kǎkǎ ndònzǐ ndì nyǐ nyú nyǐ nyòzè dhu bhèyi.» ³⁷ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndàdu kǔkò ìbhù ábhàlǐ-tí'ò, ndàdù abádhí nótù iwà ùdhò ró. Ní kǎdù àtìná Péterù nǐ: «Simonì, nyǐ tí òdhò òdhò tí? Nyǐ nyàdù tí obhó àdì ìpìrǒ rò atdí adyi màtí? ³⁸ Nyòko ìpìrǒrò, ndirò nyǐtsò nyǐ, akye nyǐ nyotsúna umvútá ò nǐ. Alafí nózè wà kònzǐ ìdzì dhu, p̀b̀étù ale-ngbò rǐ'ì ìvívì.» ³⁹ Tdítdǒ, Yěsù ìndrǐ ndì abádhí tí rò, ndàdù ndìtsò ndùnò yà angyi ndì ndùnòná ɔte kèlè. ⁴⁰ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndàdu p̀b̀indà ábhàlǐ-tí'ò, ndàdù abádhí nótù iwà ùdhò ró, atdítdǒ idhò rǐ'ì nyǐkpóya ǒ nídhunǐ. Ní abádhí náadù nzá kà tò ì ádùna dhu núnì. ⁴¹ Ìbhù rǐ kǐsè nǐ, Yěsù adù ndì p̀b̀indà ábhàlǐ-tí'ò, ndàdù àtìná abádhí nǐ: «Nyǐ nyòko tí òko òdhò nyǐ nyòdhò ró? Nyǐ tí nyàsò nyǐ nyǐ ró? Ìwà àkǎ wò dhu-bvùtí! Kàsùmì nákǎ wà! Nyàndà, kànǐ ka kǐ Ìndrù t'ìdhùnà níp̀fò kabhù nzéreatátale-fó. ⁴² Nyìvǎ nyǐ, kòwu! Kànǐ ma níp̀fò rǐ ndàbhù ma òmvù-fó ale nǐrà wà àhù ìkyèrǒ!»

*Yěsù nósò ka kǐ dhu**(Màt 26.47-56; Luk 22.47-53; Yùw 18.3-12)*

* 14:26 14.26 Zàb 113-118

⁴³ Ní ányìrǒ rò tí, yà Yèsù rǒte ònanǎ, Yudhà, yà idre dóná óyǒ nà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdí ale, nǎito ndì ihé-yà mànà owùna ǒ. I ale-fó ní'ì obhi-akpá, mùgǒ mànà. Abádhí nivi ní'ì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, pbàkùrǔ mànà. ⁴⁴ Yudhà, yà Yèsù nípfǒ rí ndàbhɛ òmvǔ-fó ale, ní'ì iwà ndì ndonzina Yèsù ka kuni tí róná dhu nùnònà ihé-yà tò. Kǎti: «Ma mámbǒna ale ní'ina ndì yà nyí nyí atdyúna nóho ale. Ní nyí nyalúna ka, nyǎdù òwu nà mběyi nyí nyódona rórò.» ⁴⁵ Yudhà nítdègu ndìto, ní kǎndrì Yèsù-tí'ò, ndàdù àtìna kà nǐ: «Màlimò!» Wò dhu-dzidǒ, kǎdù kámbo. ⁴⁶ Ngǔkpà ale náadù Yèsù nálɛ, 'àdù òsònà. ⁴⁷ Ní, ányìrǒ ì'ì ale nzínzì ǒ atdí ale nídhá pbì obhi-akpà, ndìtsà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà kasutále-bì nǐ. ⁴⁸ Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ima àlɛ nyí nyíwu rò, nyí nyǎdù tí iwu fakú obhi-akpá nà mùgǒ mànà, ogbotále nálɛ ríwu ale bhěyi? ⁴⁹ Bilinganà ma múbhì àdi rǒ tikú, madù àmbe dhu núdhe dǒ Kàgàwà bhà idza ǒ rò, ìnzì nyǎdù malɛ. Pbétù, wò dhu rǐ ndònzì ndínnì Andítá únò dhu náaká tí.» ⁵⁰ Nírò ní ndì ábhàlǐ núubhà àbadhi, 'àdù òtse kóró. ⁵¹ Atdí kpatsibhíngba náadì ndàmbe àrà dǒ Yèsù-owù ǒ, atsita tó mberù kèlě ndì ndòbvù róná rórò. Ní ka kadù àbadhi nálɛ. ⁵² Pbétù, kǎdù ndì mberù nángolo róná rò, ndàdù òkɛ nzínzì rò.

*Yèsù rǐ'ì Pbàyàhúdì-bvǔ ádròdrǒ anya nítdì arí ale-ònzì dhu
(Màt 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Yùw 18.13-14,19-24)*

⁵³ Yà Yèsù nòsò ale náawù kà nà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà, yà kóró pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, pbàkùrǔ mà, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mànà núndu ì i. ⁵⁴ Péterù adù àdi itseta, ndàmbe àrà dǒ Yèsù-owù ǒ, ndàrà òtsù pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì ò. Ní ányì, abádhí náadù òko atdíkpá sàndírì mànà, 'àmbe kázɛ nóvò dǒ. ⁵⁵ Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, kóró ngǔkpà ale yà Pbàyàhúdì bvǔ ádròdrǒ anya nítdì arí mànà, náambénà Yèsù nóbhɛ ka kí dóná dhu nóne dǒ, ndínnì 'adù tí ànyàna nótdì kohò. Pbétù, abádhí náabà nzá atdí dhu mà. ⁵⁶ Obhó tí, ábhǒ ale nóowúnà iwu rǒ, 'àdù Yèsù nóbhù tìtò dǒ, pbétù abádhí-òtě nóowúnà nzì 'àsò rǒ. ⁵⁷ Ngúfe ale níivà ì, 'òbhù ka tìtò dǒ, 'àti: ⁵⁸ «Mǎ mírì kà rǎtina: «Ma mí yà ìndrǔ asì otsúya nǐ Kàgàwà bhà idza nùgòlò, madù ngǎtsi-tsì, yà ìnzì ìndrǔ rǐ kàsùna nónzì otsúya nǐ nòsì ìbhɛ idho ǒ.» ⁵⁹ Ní wò ndì obhuta dǒ màtì, abádhí-òtě náasò nzá ì. ⁶⁰ Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà níivà ndì ndìdè kóró ale-ònzì, ndàdù dhu ìwu Yèsù-tsǔ ndàti: «Nyì t'óbhó dhu àdù kǒkò ale rǔnɔna dènú dhu dǒ?» ⁶¹ Pbétù, Yèsù adúnà àrà ìnè rò ìnè tí, ìnzì ndàdu atdí dhu mà. Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà níivú dhu tdítǒ kà-tsǔ ndàti: «Nyì tí Krístò, yà mǎ mǎrì ìfǎna Kàgàwà t'Ídhùnà?» ⁶² Ní, Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Obhó, ima ní ndì. Ndirò nyí kóró, nyí nyalaya Ìndrǔ t'Ídhùnà ádrùngbǎnga tó obì nà arí'ì Kàgàwà bhà fangà dónǎ rò àdi ró. Ndirò, nyí nyalaya ka átò òrù-akpà-nyì rǒ àpbù ǒ rírà ró.» ⁶³ Ní wò dhu ndì ndìrì rò, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà núufà róná mberù-ǒnga nàwí-okú dò rò, ndàdù àtìna: «Ádhu tó ngàmbi àlě kí'ì atdyúna nà tdítǒ! ⁶⁴ Nyí nyìrì wà kùnò dhu nzére nyú Kàgàwà nǐ dhu. Ní, ádhu nyí nyìrè kà dǒ?» Ní, kóró ale adù anya òtdì kà-dǒ, 'àti kà rǎkǎ kohò. ⁶⁵ Abádhí nzínzì ǒ atdídhénà ale náapè 'ùso iso Yèsù dǒ. Abádhí owúnà kà-nyì nátsì rǒ, 'àdù kùdù otsúya nǐ. Ndirò abádhí owúnà àtìna rǒ kà nǐ: «Nyì nyùnì rò, àti pé nyì nòpbì ale fǎkà.» Ndirò sàndírì náalú Yèsù, 'àdù ùpbìna otsúya nǐ.

*Péterù rǎtina inzà ndì rúnì Yèsù dhu
(Màt 26.69-75; Luk 22.56-62; Yùw 18.15-18,25-27)*

⁶⁶ Péterù àdi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà idza-lí òná kàsùmì ǒ, ndì kamà bhà kasu tó vèbhále nzínzì ǒ atdí tsìbhále níto ndì. ⁶⁷ Ní, kǎla Péterù kázɛ nóvo rí ró, ndàdù nyìkpóna nódi róná, ndàdù àtìna nǐ: «Ínyì átò, nyì nyì'ì atdíkpá Yèsù yà

Nàzàretì ǒ ale màná.» ⁶⁸ Pbéù, Péterù adù wò kùnò dhu nágò ndàti: «Inzá ma mùni, ndirò inzà dùdu àlǔ wò nyi nyùnò dhu.» Ní, Péterù adù ndìvà ndi idza-lí rò, ndàrà idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì-lí'ò, [à'ǔ-akpà ràdù òngò.] ⁶⁹ Pbéù, wò kasu tó tsibhále náala àbadhi, ndàdù ndòpè ndùnò dhu tdítǔ ãnyìrǒ ì'ì ale tò ndàti: «Yàrí ale ní abádhí nzínzì ǒ atdí ale!» ⁷⁰ Péterù adù ndi dhu nágò àgò tí tdítǔ. Ní ákě kàsùmì dzidǔ, ãnyìrǒ ì'ì ale náati Péterù nǐ tdítǔ: «Obhó nyú, nyi ní abádhí nzínzì ǒ atdí ale, nyi ní Gàlilayà tó pbìrì ǒ ale átò nídhunǐ.» ⁷¹ Ní, Péterù adù òte òpè ndàti: «Dhu apé ì títò núnò ma mí dhu tí, ní Kàgàwà àkǎ ndòtdì ãnyǎdu. Ma mòtsò wà dhu nyú, inzà ma mùni wò nyǐ nyúnòna ale.» ⁷² Wò ndi kàsùmì ǒ tí, à'ǔ-akpà náadù òngò òyo rí kisé nǐ. Ní, Péterù adù yà Yèsù ùnònà fíndà dhu nírè: «Inzá à'ǔ-akpà nàpè òngò òyo-gùna rórò, nyi nyi'ina iwà nyi nyàti ìbhù-gùna inzà nyi rúni ma ró.» Nírò ní ndi Péterù adù ndòpè ndòdzì.

15

Yèsù rǐ'ì Lìwalì Pilatò-ònzǐ dhu (Màt 27.1-2,11-14; Luk 23.1-5; Yùw 18.28-38)

¹ Kútsingá nyú, Pbakùhání tó ádròdrǒ ale mà núundu ì pbàkùrǔ mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó mà, kóró ngǔkpà ale yà Pbayàhúdì bvǔ ádròdrǒ anya nítdì arí màná, ndíní ì iri tí ì Yèsù dǔ. Ní, abádhí adù Yèsù àbhù kutsì, 'àdù òwu nà 'òwù àbhùnà Pilatò-fò ò. ² Ní Pilatò ivú dhu Yèsù-tsǔ ndàti: «Inyi, nyi tí Pbayàhúdì tó ádrùngbǎ kamà?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Inyi ní ndi ka nyùnò.» ³ Pbakùhání tó ádròdrǒ ale náambénà Yèsù nóbhù dǔ ibí otu ǒ. ⁴ Ní Pilatò adù dhu nívu kà-tsǔ tdítǔ ndàti: «Nyi nyàdu tí nzà atdí dhu mà? Nyi nyìrì wà abádhí rǐ nyòbhù dóná kóró dhu!» ⁵ Pbéù, Yèsù adù nzà atdí dhu mà nádu, idhò ràdù Pilatò núkò atdí dǔ nyú.

Yèsù-ànyǎ nótdì ka kí, ndíní ka koho tí dhu (Màt 27.15-26; Luk 23.13-25; Yùw 18.39-19.16)

⁶ Yà Pbayàhúdì tó Pásìka tó mǔhendù-idhò náarírà dhu bhéyi, Pilatò nóongónà atdí ale níkòlò yà imbi ò rǐ'ì ale nzínzì ǒ rò. Ndi ale nongónà ì'ì yà ihé-yà nózè kikòlò fǐyò ale. ⁷ Ní, Bàrabà tí kátina atdí ale ní'ì imbi ò ka kósò ró. Ka kusó abádhí atdíkpá yà abvo nóhò ale màná. I ale náahò ndi abvo yà dhu ì ìvà ìnzǐ àmbè kamà-tsǔ dhu nírì dǔ òná kasùmì ǒ. ⁸ Ní, ihé-yà nívà ì 'òwù Pilatò bhà, 'àdù kàvi rikòlò atdí ale fǐyò, yà bilí ndi ndaróonzina Pásìka tó mǔhendù ǒ dhu bhéyi. ⁹ Pilatò adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyǐ nyòzè tí mikòlò Pbayàhúdì tó ádrùngbǎ kamà fǔkù?» ¹⁰ Obhó tí, kǔni dhu mbéyi nyú, pbakùhání tó ádròdrǒ ale rìwǔ Yèsù nà fóna ò kǎdhà ònzì ì'ì dhu-okú dò rò. ¹¹ Pbéù, pbakùhání tó ádròdrǒ ale níitsu dhu ihé-yà-dò ò, ndíní Bàrabà kèlě nonzi tí kikòlò fǐyò. ¹² Ní, Pilatò nívu dhu tdítǔ ihé-yà-tsǔ ndàti: «Ádhu nyú nyǐ nyòzè mǔnzì yà Pbayàhúdì tó ádrùngbǎ kamà tí nyǐ nyarí ànzina ale nǐ?» ¹³ Ní, abádhí adù dhu àdu kà tò ìkǔ nyú ǒ àti: «Étǔ ka mùsàlabhà dǔ!» ¹⁴ Ní, Pilatò adù dhu nívu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhu nyú ndi kǔnzì nzére dhu tí?» Ní, abádhí adù idù àrǐ nyú tí 'àti: «Étǔ ka mùsàlabhà dǔ!» ¹⁵ Pilatò náazè ndònzì ihé-yà-dhè níkǎ rí dhu. Ní kǎdù Bàrabà níkòlò abádhí tò. Wò dhu-dzidǔ, kǎdù Yèsù nábhù kǎvi asé nǐ, ndàdù àbhùnà kowù ùtònà mùsàlabhà dǔ.

Pbànowí rǐ Yèsù ìkpǒ dhu (Màt 27.27-31; Yùw 19.2-3)

¹⁶ Pbànowí náawù Yèsù nà lìwalì bhà ádrùngbǎ idzá-yà-ba-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì ò. Abádhí adù kóró pbànowí tó pìkò núnzì rìwǔ ãnyìrǒ. ¹⁷ Ní, abádhí náafò òlòlù òrú mùdzarù Yèsù rǒ, 'àdù okpèna nà itsu-dòká tó mùkàkú nákpòrò, 'àfǒ kà-dò rǒ. ¹⁸ Wò

dhu-dzidǒ, abádhí náapè 'àtsè Yēsù 'òwù àtìna rǒ: «Yǎmbù, Pbhàhúdí tó ádrùngbǎ kamà!»¹⁹ Abádhí nóowúnà kà-dòtsirò nówì rǒ ízò nǎ, 'àdù iso núso kà-dò. Ndirò, abádhí adúnà òwu 'ùkò rǒ ɔɔdyùya dǒ, 'àgù ì obvò nyú kònzǎ.²⁰ Ka ì ikpǒ dhu-lutinǎ, abádhí níwa òlòlù ɔrú mùdzarù kàrǒ rǒ, 'àdù kàrǒ mùdzarù núfo kàrǒ tǎtǎdǒ. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù ùvò kànà iri, 'àdù òwu kùtò mùsàlabhà dǒ.

Yēsù nútǒ ka kí mùsàlabhà dǒ dhu
(Màt 27.32-44; Luk 23.26-43; Yùw 19.17-27)

²¹ Kùrenì tó kigò ǒ atdí ale, Sìmonì tí kátina, núubhínà ùda rǒ ányìrǒ inga bvù rò ndì ndírà rǒrò. Ndi ale ní'ì Àlìsandurù mà Rufù nà mà t'ábanà. Ní pbànowí nútù ka rànò Yēsù bhà mùsàlabhà.²² Abádhí náawù Yēsù nà, 'òwù ùvò nà Gòlògotà tí kátina ngari ò. Gòlògotà-tì ní «ale-dò-kpa tó ngari.»²³ Abádhí náatsú 'àbhù mànèmanè tí kátina itsu-dha nà ka kàngbǒ òvayì Yēsù tò. Pbétù, Yēsù adù nzá kòmuvè.²⁴ Wò dhu-dzidǒ, abádhí náadù kùtò mùsàlabhà dǒ. Abádhí adù kàrǒ mùdzarù nùndò foyá, ngàlà ǒ ì òvì rǒrò. Abádhí avì ngàlà ndínì ì unì tí ngǎtsi ale rǎrǎ ngbǎgà-tsí nába.²⁵ Ka kùtò ka mùsàlabhà dǒ ìbhù adyifò-sisì kútsingá nga tó ǒ.²⁶ Kòho ka kí okúna dò rò dhu ka kùtè ònà andítá náati: «Pbhàhúdí tó ádrùngbǎ kamà.»²⁷ Ndirò, abádhí nútù ɔyǒ ogbotále átò mùsàlabhà dǒ Yēsù tí: atdí ale ka kùtò, kodì Yēsù bhà fangà dònǎ rò, kadù ngǎtsi ale nútù, kodì Yēsù bhà ígù dònǎ rò.²⁸ [Ndi dhu bhèyi ní ndì, yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká. Ndi Andítá rǎtina: «Ka kazù ka nzérenatále nzínzì ǒ*.»]

²⁹ Ní, ányìrǒ rúda ale nóowúnà dòya nóbhì rǒ, 'àdù dhu ùnò kà nǎ, 'àti: «Òhǒ! Inyi, yà nyi nyátsù nyugolo Kàgàwà bhà idza, nyadù tí òsinà ìbhù idho ǒ rò,³⁰ ígù pé nyi nyi-tírò, nyadù ifo mùsàlabhà dǒ rò!»³¹ Ndi dhu bhèyi tí, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó mànà nùugbó Yēsù, 'àdù òwu àtìna rǒ nzínziya ǒ: «Kǐgù ngǔkpà ale, pbétù kàrǎ nǎ òdù ndìgù ndítírò!»³² Dhu àkǎ Krístò, Pbhàsráyélí tó ádrùngbǎ kamà, rifò kòmbí mùsàlabhà dǒ rò, ndínì mà mala tí, màdù kà'ù.» Yà Yēsù tí ka kùtònà mùsàlabhà dǒ ale, náambénà dhu ùnò dǒ átò kà nǎ.

Yēsù rǒvè dhu
(Màt 27.45-56; Luk 23.44-49; Yùw 19.28-30)

³³ Adyìbhengá nga tó azà adyifò-sisì ǒ, ínǒ-yà níibvú ndì kóró ndì pbìrì ǒ, ràrà àhù adyídǒ nga tó àrùgyètdí adyifò-sisì ò.³⁴ Ní adyídǒ nga tó àrùgyètdí adyifò-sisì ǒ, Yēsù náakù ɔrú tǔna nyú nà ndàti: «Èloyì, Èloyì, lamà sàbàkàtanì.» Kàtì ní: «pbàkà Kàgàwà, pbàkà Kàgàwà, ádhu nyi nyùbhà ma ní?»³⁵ Ányìrǒ ì'ì ale nzínzì ǒ, wò dhu nìrì atdídhénà ale náadù àtìna: «Nyìrì pé, kà rǎ nabì Èliyà nánzi!»³⁶ Atdí ale abádhí nzínzì ǒ náakù ndìyì sifongò, ndáfǒ ògyògyè òvayì ò. Kádù kìwà ndòtù ízò-tsù-dǒ, ndàbhù ndínì Yēsù andù tí ònà rí'ì òvayì ndòtò. Kádù àtìna: «Nyitse pé! Kàndà pé Èliyà ràtí kifo ifò mùsàlabhà dǒ rò!»³⁷ Ní Yēsù adù òkù àrǎ nyú tí, afina ràdù ìtdě.

³⁸ Kàgàwà bhà idza ǒ ka kùsò ádrùngbǎ mberù-ǒnga náadù ndìfa ònànga rùtù ndì ɔyò, ròpè ndì ɔrù rò risì obvò.³⁹ Pbhàrómá tó pbìrì ǒ atdí miyà pbànowí dǒ ádrùngbǎ ale ní'ì Yēsù-ònzǎ ndì ndidè ró. Ní Yēsù òvè tí dhu ndì ndàla rò, kàti: «Yàrí ale ní'ì obhó nyú Kàgàwà t'Ídhùnà!»⁴⁰ Ngúfe vèbhále ní'ì átò ányìrǒ, 'àmbe dhu àndà dǒ itse rò. Abádhí nzínzì ǒ ì'ì ní, Màgàdalà tó pbanga ǒ Màriyà mà, Màriyà, Yàkòbhǒ-ngba mà Yǒsè mànà-tsánà mà, Sòlòmì mànà.⁴¹ Abádhí núubhì Yēsù-òwù ǒ, 'àdù òwu kà-kàsù ònzǎ rǒ Gálilayà tó pbìrì ò kí'ì rò. Ibì ngǔkpà vèbhále yà kà mànà upò atdíkpá 'òwù Yèrùsàlemà tó kigò ò ní'ì inè átò ányìrǒ.

Yēsù nótdù ka kí dhu
(Màt 27.57-61; Luk 23.50-56; Yùw 19.38-42)

* 15:28 15.28 Ìsa 53.12

⁴² Inga rãti dhu-tsù dǒ, yà tsútsǎ nínganí Sàbatù ní'ina rórò ìndrũ rĩ ì òbholo òná idho ǒ, ⁴³ Yòzefù níira àhũ. Ka ní'ì Àrimàtayò tí kátina pbanga ǒ ale. Ndirò, ka ní'ì atdí dǒ ka kífũ Pbhàhúdì-bvǔ ádròdrǒ anya nítdì arí ale nzínzi ǒ atdí ale. Ndirò, ka ní'ì átò arí òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi rĩrà dhu nódo atdyúna nà ale. Ní, kǎrà ìmbǎ òná odóna Pilatò bhà, ndàdù Yèsù-abvò nónzi káfó. ⁴⁴ Pbéù, idho nũukò Pilatò atdí dǒ iwà Yèsù òvè dhu ndì ndirì rò. Ní kǎdù Pbhàrómá tó pbirì ǒ atdí miyà pbànowí dǒ ádrùngbǎle návi kanzi, ndàdù angyí mǎtí Yèsù nóvèna dhu nívu tsuná. ⁴⁵ Ní wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle nádu fíndà dhu ndì ndirì rò, kǎdù Yòzefù návi ridyì Yèsù-abvò. ⁴⁶ Yòzefù náadù abvo t'ótùta tó mberù* nódzi. Kǎdù Yèsù-abvò nífo mùsàlabhà dǒ rò, ndàkpòrò ndi mberù ò. Kǎdù àrà ndi abvo nà, ndàrà òtdùnà, ndìli bhalabhala ò ka kòbhì ròtsù ibhu ò. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ádrùngbǎ odu-íyà-ba nígèrè, ndàpbì ndi ibhu-lí'ò nǐ. ⁴⁷ Màngàdalà tó pbanga ǒ Màriyà mà, Màriyà Yòsè-tsánà mà, náadù òko 'àmbe kòtdù ka kí ró nga nándà dǒ.

16

Yèsù rĩ ndìngbè òvè-bvù rò dhu

(Màt 28.1-8; Luk 24.1-12; Yùw 20.1-10)

¹ Sàbatù-idhò núdà dhu-dzidǒ, Màngàdalà tó pbanga ǒ Màriyà mà, Màriyà, Yàkòbhò-tsánà mà, Sòlomì mà, nùudzì ndrùù róngu akye, ndíní 'owu tí Yèsù-abvò-ngbò nùtri nǐ. ² Ní kútsingá nyú, Sàbatù dzidǒ rúbho nga ǒ, adyifò rĩ ndìto rórò, abádhí náawù Yèsù ka kòtdù i. ³ Ní otu ǒ, abádhí owúnà dhu òngù rǒ tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Ádhi wò odu-íyà-ba nógere rí àlètò ibhu-lí rò?» ⁴ Pbéù, yà ì ùbè nga 'àndà rò, abádhí ala wò odu iwà ka kògèrè igi ró. Obhó tí, ndi odu i'ì ádrùngbǎ nyú. ⁵ Ní abádhí atsù ibhu ò, 'àdù òwǒwù kanzù nǎfǒ kpatsìbhíngba* nála fangà dònǎ rò àdi ànyì ró. Ní odo náadù isì atdí dǒ abádhí ò. ⁶ Ní, wò kpatsìbhíngba adù àtìna abádhí nǐ: «Ínzì nyònzì odo, nyí nyónena ní Yèsù, Nàzàretì ǒ ale, yà mùsàlabhà dǒ ka kútǒ. Kìngbè wà ndì, ní kǎrĩ ìmbǎ iró. Nyàndà, kǎnĩ kǎ-bvò ka kili ràyi ró nga. ⁷ Nyòwu nyùnò dhu Péterù mà tò, ngũkpà ábhàlĩ mà, nyǎtì, kǎ rǎrĩ àrà nyòdò Gálilayà tó pbirì ò rò. Ànyì ní ndi nyí nyí kǎlǎ, yà fũkù kũno ka dhu bhèyi.» ⁸ Ní abádhí núuvò ibhu ò rò, 'àdù òtse itse nyú ndi ibhu tí rò. Obhó tí, abádhí ambénà ìvi dǒ, idho ràdù 'ùko atdí dǒ. Ndirò abádhí nũno nzá atdí dhu mà atdí ale tò mǎtí, odo nà ì í'ì dhu-okú dò rò.

Yèsù rĩ ndàvì Màngàdalà tó kigò ǒ Màriyà tò dhu

(Màt 28.9-10; Yùw 20.11-18)

⁹ [Yèsù nítdègu ndìngbè, ní sàbatù-idhò dzidǒ wemberè tó idho ǒ, kǎvi ndì angyi Màngàdalà tó pbanga ǒ Màriyà tò. Ndi Màriyà ní ndi àrùbhù nzére-alafì kípfo ònà rò. ¹⁰ Íyàdhiyà adù àrà ndi dhu núnò yà Yèsù mà ní'ì mà, ale tò. I ale ní'ì izu nà, 'àdù àmbe òdzi dǒ. ¹¹ Pbéù, abádhí nítdègu Màriyà rǎtina Yèsù rìngbè wà ndì, ndirò iwà ndì rǎla ka dhu níri, ní abádhí náadù nzá kà rǎnna dhu ná'ù.

Yèsù rĩ ndàvì pbìndà ábhàlĩ nzínzi ǒ óyǒ ábhàlĩ tò dhu

(Luk 24.13-35)

¹² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náavi ndì pbìndà ábhàlĩ nzínzi ǒ óyǒ ale tò. Kǎvi ndì abádhí tò ìnzì abádhí rĩ ndùnì òná vurò woyò ǒ. I ábhàlĩ núubhínà òwu rǒ atdí pbanga ò. ¹³ Ní ì ábhàlĩ náadù 'adu, 'òwù ndi dhu nóvò ngũkpà ábhàlĩ tò. Pbéù ì ábhàlĩ náadù nzá abádhí rǎnna dhu ná'ù.

* **15:46** 15.46 Abvo t'ótùta tó mberù ní'ì kitanì tí kátina itsukpó-nzo-imvò nǐ ka kódyù mberù. * **16:5** 16.5 Ndi kpatsìbhíngba ní'ì Kàgàwà bhà màlàyikà.

*Yěsù rě ndàvĩ pbìndà idre dòná atdí nà ábhàlĩ tò dhu
(Màt 28.16-20; Luk 24.36-49; Yùw 20.19-23; Kas 1.6-8)*

¹⁴ Kà rĩku dòná rò nĩ, Yěsù náavì ndì pbìndà idre dòná atdí nà ábhàlĩ tò, ònyè nónyè abádhí rě òná kàsùmì ǒ. Ní Yěsù apè ndòrè abádhí dǒ ndàti: «Nyĩ nyĩ'ì mbǎ a'uta nà, ndìrò afíkũ rě'ì odú nyú, inzǎ nyĩ nyà'ù yà ma mìngebè ma dhu nàla ale rǎnɔna dhu dhu-okú dò rò.» ¹⁵ Wò dhu-dzidǒ, kǎdè àtìnà abádhí nĩ: «Nyòwu yà adzi ǒ kóró ngari òná, nyǎdè Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnò kóró ale tò. ¹⁶ Nyĩ nyúnɔna dhu ná'u rí, ndàdè bàtizò nálũ ale nógúya ògù. Pbétù ìnzĩ rí nyĩ nyúnɔna dhu ná'u ale dǒ ka kotdíya anya. ¹⁷ Kàrí ní i yà nyĩ nyúnɔna dhu ná'ù ale núnì rǒ ka kowuya ròyá ize: abádhí nóowuya nzéɛ-alafí nípfò rǒ ìndrũ ò rò ɔvòdu rǒ. Abádhí nóowuya òte rǒ yà inzǎ ì apè ùnĩna angyangyi aláwà ǒ. ¹⁸ Abádhí nóowuya mbǎ osu mà nũlũ rǒ ɔtsúya nĩ, 'àdè ìndrũ òho rě itsu mà nómvu, ní atdí nzéɛ dhu mà náaraya nzĩ ndònzì rǒ abádhí rǒ. Abádhí nóowuya ɔtsúya nũlì rǒ andítale dǒ, i ale ràdè ùgũ.»

*Yěsù rě ndàdũ Kàgàwà i òrè-akpà ò dhu
(Luk 24.50-53; Kas 1.9-11)*

¹⁹ Wò dhu bhěyi Ádrùngbǎle Yěsù nówò dhu pbìndà ábhàlĩ tò dhu-dzidǒ, Kàgàwà náadè kòdyì tina ò òrè-akpà ò, kà ràdè àdi Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò. ²⁰ Ní Yěsù bhà ábhàlĩ adè òwu Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnò kóró ngari òná. Ádrùngbǎle Kàgàwà náarànà abádhí-dzèná nónzì rǒ ndì kasũ ǒ, ndàdè àrà abádhí rǎnɔna ɔte tó obhónɡa nábhũ rǒ ràvi ndì wìwì-otù ǒ†.]

† 16:20 16.20 Mrk 16.9-20 rě'ì ìmbǎ ibi ngũkpà angyè Andítá ò.

Lukà andí Yěsù Krístò bhà Ídzi Mākūrù Yàrí bhǔkù ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí ní Lukà tí kátina ádrùngbǎ m̀ngangà (Kòl 4.14) náandí Yěsù Krístò bhà Ídzi Mākūrù. Kǎndí ka Rómà tó kígò ò rò, mbèmbè azà kumì ato mà àrèbhè kumì ato mà nànzí ò Yěsù Krístò ka kùgù dhu-dzidò. Ndi Lukà ní'ì nzi Yěsù bhà uvitatále, pbètù kǎtè Yěsù ǹnda ale mà nànzí ndì nd̀ni tí Yěsù bhà ípìr̀ngà ní'ì yà adzi ò tí dhu. Ndirò, k̀nda Yěsù bhà uvitatále Pòlò Ídzi Mākūrù t'̀nòta tó atdídená kǎbhà abhi ò (Kas 16.10-17; 20.5-21.1). Ka ní'ì nzi M̀yàhudì (Kòl 4.10-14).

Lukà andí ndi bhǔkù Tòfilò tí kátina M̀gìrikì tò. Ndi ale i'ì orá ngarí ò. Kòvò-otù ò, Lukà ambénà dhu òvò dǒ yà ìnzí ní P̀yàhúdì-tidò tó pbàkrístò tò. Kǎzè dhu ní abádhí-dò rǎlǔ dhu Yěsù rira ì nígu átò atdíkpá P̀yàhúdì mà nà.

Lukà àndà nga nà atdídǒ ale ní itsìya ònzi ka karí ale: vèbhále, nzónzo, nzéngatále, nǎkùtále, andítále, nzére-alafí írǎ ale, ndirò ìnzí ní P̀yàhúdì. Kǎbhà òte-lùkpò ní: itsòta, Hlǎ-Alafí, hirò ònzi ka kí dhu, nzéngà t'̀bàta, ndirò dhu àkǎ kòdò ale ádrùngbǎle Yěsù ríngò dhu tò dhu.

Ungbòta-Ɔwúta ò, kǎndí ndi «Uvitatále kàsù tó bhǔkù.»

Bhǔkù-nyìtì ka kòhù tí dhu

- Bhǔkù-dòkpa (1.1-4).
- Bàtizò nubhónà Yùwanì ùgu ka kí dhu mà Yěsù ùgu ka kí dhu mà nànzí dhu (1.5-2.52).
- Bàtizò nubhónà Yùwanì rǎ Ídzi Mākūrù ùno dhu (3.1-20).
- Yěsù rǎ bàtizò àlǔ dhu mà p̀mvo Sitanì rǎ kà-afí ùmvù dhu mà nànzí dhu (Luk 3.21-4.13).
- Gǎlilayà tó pbìrì ò Yěsù anzì kasù (4.14-9.50).
- Yèrùsàlemà tó kígò ò ndì ndàrà ònà kàsùmì ò Yěsù anzì kasù (9.51-19.44).
- Yèrùsàlemà ndì ndàrà àhè rò Yěsù anzì dhu mà kùdà òyá dhu mà nànzí (19.45-24.53).

Yàrí bhǔkù Lukà andí okúna dò rò dhu (Kas 1.1-3)

¹ Ádrùngbǎle Tòfilò, ábhò ale nyú nómvù wà ì rǎndí dhu yà àlǔ ǹnzí ò ndì ǹnzí dhu dǒ. ² Abádhí nǎndí ì dhu àdhàdhì, yà ì dhu rǎ 'òpè 'ònzí ì dhu nala nyìkpóya nyú nǎ ale náawe àlǔ tò dhu bhèyi. I ale ní ì adù 'òpè 'ùnò ndi òte ìndrù tò. ³ Ní ìma mà átò, mà mádù kóró ì dhu tó obhóngà ǹnè m̀ni mbèyi nyú, ròpè ndì yà ì dhu náapè ì rórò. Ní ádrùngbǎle Tòfilò, ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mà mòzè mandí yà mà m̀nè m̀ni f̀ndá obhóngà dhu ìndù, ⁴ ndí nzi nyi nyuni tí dhu, yà ìndù ka kùdhe dhu rǎrǎ obhó dhu nyú.

Bàtizò nubhónà Yùwanì ǹgu ka kí dhu tó mākūrù (Zòz 13.12; 1Sà 1.1)

⁵ Hèròdè ní'ì Yùdeyà tó pbìrì ò ádrùngbǎ kamà tí ònà kàsùmì ò, Zàkàriyà ní'ì kùhanì. Ndi Zàkàriyà ní'ì atdí kùhanì yà Àbiyà bhà pbàdzukuru tí i'ì pbàkùhání ǹnzí ò. Kǎbhà tsìbhále-òvò ní'ì Èlizàbetì, Àròni-dhú bvǔ tsìbhíngba. Ndirò, ndi Àròni ní'ì pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà. ⁶ Ní Zàkàriyà mà Èlizàbetì mà nànzí óyò kóró ní'ì obhónángatále Kàgàwà-ònzí, ndirò Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Ɔyátá ní'ì arí atdídǒ ale. ⁷ P̀bètù abádhí ní'ì ìmbǎ atdí ngbángba nà màtí, Èlizàbetì ní'ì ìngò-àyi nídhunì. Ndirò abádhí óyò kóró ní'ì iwà óngò màlà tí ale.

⁸ Ní atdíku, yà Zàkàriyà mà náarí kasu ònzi màná atdíkpá pbàkùhání tó rùwu ò, Zàkàriyà adì ndàmbe pbìndà kasu nónzi dǒ Kàgàwà-ònzí. ⁹ Ní, yà pbàkùhání tó màndu núnò dhu bhéyi, òdhína náavò Zàkàriyà ngàlà nǐ, ndíní otsú tí yà pbàkùhání kèlě víyà dǒ rò nóotsúnà ònà Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà idzá kàluga ò. Kǎhù ndrùù aróngu alindra-tidò nóbì perè tí màzàbahù dǒ. ¹⁰ Wò ndi kàsùmì ò, kóró ngǔkpá ale náadù òko àmbe 'ìtsò dǒ irinǎ rò. ¹¹ Nírò ní ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà níto ndi Zàkàriyà tí, ndàdù ide alindra núbì kà rǐ dòná rò màzàbahù tó fangà dònǎ rò. ¹² Ní wò màlàyikà ndi ndàla rò, Zàkàriyà-afí náabè ndi atdí, òdo ràdù isǐ ònà. ¹³ Pbétù màlàyikà adù àtìnà kà nǐ: «Zàkàriyǎ, nǐ onzi òdo, Kàgàwà nírì wà pbùkù itsòta nídhunǐ. Pbùkù tsìbhále Èlìzàbetì rǐ kpatsìbhá ngbángba núgu indù, nyadù òvòna nòvò Yùwanì tí. ¹⁴ Ní kókú dò rò, idhènu níkaya ndi, nyadù àdi ádrùngbǎ dhèdhe nyú ò. Ndirò, ibí ale nyú nókoya dhèdhe ò, ka kùgù ka dhu-okú dò rò.» ¹⁵ Ndi ngbángba ní'íya ádrùngbǎle Kàgàwà-nyìkpó ò. Kòmúyà nǐ dīvayì mà, ndirò kòmúyà nǐ ale òrì ràdù atdí iwa-tidò mà. Kàgàwà níráyà ka pbìndà Ìlǎ-Alafí nǐ, àdàdì íyànà-fitsù ò rórò. ¹⁶ Ndirò, ka ní ndi Pbàìsràyélì nǐnzì ò ibí ale nabhùya rìngò fìyó Ádrùngbǎle Kàgàwà-tí'ò. ¹⁷ Kàgàwà-ònzì kùbhiya nà ale-afí-tidò, ndirò ádrùngbǎnga tó òbì-tidò ní'íya yà Kàgàwà bhà nabi Èlìyà ní'ì nà ale-afí mà, ádrùngbǎnga tó òbì màná-tidò. Kǎbhùya inzo mà rùngbò ì abáyà màná, ndàdù ìnzì arí Kàgàwà ózè dhu ònzi ale nábhu rùgèrè ì, 'òngò obhónángatále tí. Ndi dhu bhéyi ní ndi, kòbhòloya ìndrù angyangyi Ádrùngbǎle Kàgàwà tò.

¹⁸ Zàkàriyà níwú dhu màlàyikà-tsù, ndàti: «Wò nyi nyùnò dhu tó obhóna núnǐ ma mí àdhu ró? Obhó tí, ima ní mùlà-akpá nyú, ndirò pbàkà tsìbhále bhà atò mà nàrà wà ádzì nyú átò.» ¹⁹ Ní wò màlàyikà adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ima ní Gàbrìyeli, yà bìlǐ ma marí ide Kàgàwà-ònzì, mambe kàbhà kasu ònzi dǒ ale. Ní Kàgàwà ìvì ma tinu ò, mirà wòrì idzi màkǔrù nòvò indù. ²⁰ Pbétù yà inzà nyi nyà'ù yà ma mùnò indù dhu rǐ 'ònzì fìyó kàsùmì ò dhu dhu-okú dò rò, nyi nyóngo ìwǐ tí, ìnzì nyongò òte, ràrà àhu ì dhu nòowuya 'ònzì òyá idho ò.»

²¹ Wò Zàkàriyà mà rǒte màlàyikà màná ònà kàsùmì ò, ihé-yà náadù òko 'àmbe Zàkàriyà nódò dǒ irí rò. Ní, ìnzì kà rǎhu sese Kàgàwà bhà idzá kàluga ò rò rò, idho núuko abádhí atdí. ²² Ní Zàkàriyà níitdègu àrà àhu ànyì rò, ní kǎdù nzá òte ìndrù màná. Pbétù kǎdù àdi ndàmbe inga núdhò dǒ òtsúna-kpò nǐ, ìnzì ndi ndóte rórò. Ní ìndrù adù dhu òsù, iwà Kàgàwà ràvi ndi Zàkàriyà tò onyù rǒdzì kà-dò dhu bhéyi dhu tó ófò ò ndi kàluga ò.

²³ Zàkàriyà mà tó rùwu níitdègu ìku, ní kǎdù ndi ndàrà àhu pbìndà. ²⁴ Ní ngúfe idho dzidò, Èlìzàbetì, kàbhà tsìbhále náangò ònà tí. Kǎdù ndòrù, ràrà àhu imbò àbì tí. Kǒngónà àtìnà afina ò: ²⁵ «Kǎnǐ Ádrùngbǎle Kàgàwà ònzì idù dhu. Àbadhi nípfò wà ma yà nyìdu àbhù arí ràmbè iwu dǒ ìndrù nǐnzì ò dhu-íyà ò rò.»

Yèsù núgu ka kí dhu tó màkǔrù

(Màt 1.18-23; Ìsa 7.14)

²⁶ Atdíku, azà àbì tó ònà nà Èlìzàbetì rǐ'ì rórò, Kàgàwà náavi pbìndà màlàyikà Gàbrìyeli ràrà Gàlìlayà tó pbìrì ò, Nàzàretì tí kátina atdí pbanga ò. ²⁷ Ànyì kǎrà atdí tsìbhíngba, inzà àpè kpatsìbhále núnǐ tí'ò. Ndi tsìbhíngba ní'ì iwà Dàwudì-dhú bvù ale, Yòzefù òrì. Kòvò ní'ì Màriyà. ²⁸ Màriyà tí ndi ndàrà àhu rò, wò màlàyikà náatse ka, ndàti: «Ìlè nyi Màriyǎ, iwà nyi nyàbà Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ídzìngà, ndirò ìnè Kàgàwà rǐ'ì nyi nà.» ²⁹ Wò òte ndi ndìrì rò, Màriyà-afí náabè ndi atdí. Kǐrè nga afina ò ndàti: «Yàrí mùlèmbè-tì nyú ní àdhu?» ³⁰ Ní màlàyikà adù àtìnà kà nǐ: «Ìnzì onzi òdo Màriyǎ, Kàgàwà bhà ídzìngà nyi nyàbà wà nídhunǐ. ³¹ Kònzì nyi

nyóngo ùnɔ tí, ndirò nyi nyuguya kpatsibhá ngbángba, nyadù ɔvòna nóvò Yèsù tí. ³² Ka ní'ya ádrùngbǎle, ndirò ka kanziya ka kóró dhu dǒ arí'ì Kàgàwà t'ídhùnà tí. Ndirò, Ádrùngbǎle Kàgàwà náadùya kèlì ràdì abhunà, kamà Dàwudì bhà tombi dǒ. ³³ Kǒnyuya idzi Yàkòbhò-dhú dǒ, ndirò kàbhà idzi ní'ya dhòdhódhóngà tó.» ³⁴ Ní, Màriyà níivú dhu màlàyikà-tsù, ndàtì: «Wò dhu rǎkǎ ìngbǎ dhu bhěyi idù, yà inzà ma màpè kpatsibhále núnǎ rò?» ³⁵ Ní, màlàyikà náadù dhu àdu kà tò ndàtì: «Ìlǎ-Àlafí rǐfo dǎnù, ndirò kóró dhu dǒ arí Kàgàwà rǐ nyatsì pbìndà ádrùngbǎnga tó ɔbì nǐ sísì bhěyi. Ní ndì dhu-okú dò rò, nyi nyúgùna ngbángba ní'ya Kàgàwà ɔpì fǐndà, ndirò ka kanziya ka Kàgàwà t'ídhùnà tí. ³⁶ Kònnǐ, a'ènyè Èlizàbetì rǐ'ì azà àbǐ tó òna nà, àzèmbè iwà ka katì ndì ìngò-àyi tí rórò. Kà rǐ kpatsibhíngba núgù mùlǎ dǒ rò, ³⁷ ìmbǎ Kàgàwà lè mà nónzi rǐ dhu náarí'ì nídhunǐ.» ³⁸ Nírò ní ndì Màriyà náadù àtìna màlàyikà nǐ: «Ma ní Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ìnɔ-àyi. Ní, ítse ndì dhu rónzi ndì yà nyi nyùnò ka dhu bhěyi.» Wò dhu-dzidǒ, màlàyikà náadù ndìvǎ ndàrà kà-tí rò.

Màriyà rǎrà Èlizàbetì nándà dhu

³⁹ Wò ndì kàsùmì ɔ tí, Màriyà náadù ndìvǎ ndàrà kòmbómbí, yà Yùdhà bhà pbìrì ɔ arí pbìrì-akpá nzínzi ɔ atdí kigò ò. ⁴⁰ Ní ànyì, kǎtsù Zàkàriyà bhà idza, ndàdù kàbhà tsibhále Èlizàbetì nátsè. ⁴¹ Èlizàbetì níitdègu Màriyà nátsè ndì dhu níri, ní kà-fitsù ò rǐ'ì ngbángba náadù ndòpè ndùbè nga kà'ò. Ndirò, Kàgàwà náadù Èlizàbetì níra Ìlǎ-Afina nǐ. ⁴² Ní, Èlizàbetì náadù ndòpè ndòtè ɔrú tǔna nyú nà, ndàtì Màriyà nǐ: «Kàgàwà náso wà nyi atdí dǒ ròsè kóró vèbhále dònǎ. Ndirò, kàso wà finu-tsù ò rǐ'ì ngbángba átò. ⁴³ Ìngbà dhu-bvùtí dhu yà, pbàkà Ádrùngbǎle Kàgàwà-tsánà nyú náaríà mandà nǐ? ⁴⁴ Ándà, nyi nyàtsè ma dhu níitdègu ìsǐ bǐdu ò, ní ànyìrǒ rò tí, yà fidu-tsù ò rǐ'ì ngbángba náadù ndòpè ndùbè nga fidu-tsù ò, ádrùngbǎ dhèdhe-okú dò rò. ⁴⁵ Ìnyì, nyi nyònzì wà hirò, yà Ádrùngbǎle Kàgàwà núnò indù dhu rǐ ndònzì ònzì dhu nyi nyà'ù dhu-okú dò rò.»

Màriyà rǐ Kàgàwà nílè dhu (1Sà 2.1-10; Zàb 113)

⁴⁶ Nírò ní ndì Màriyà atì: «Ma mí Ádrùngbǎle Kàgàwà nílè atdyúdu nyú nà, ⁴⁷ ndirò afídu rǐ'ì ádrùngbǎ dhèdhe nyú ɔ, Kàgàwà pbàkà ɔgùba ò. ⁴⁸ Kàgàwà níre ma, yà ìnzǐ ìndrù rǎdù ɔzùnà dhu tí pbìndà ìnɔ-àyi. Obhó tí, ròpè ndì kòmbí, kóró ale rǒngò matì hirò nónzì tsibhíngba tí. ⁴⁹ Kóró dhu dǒ arí'ì ɔbì nà Kàgàwà nónzì ádròdrǒ dhu nyú idù. Kòvò ní ìlǎ ɔvò. ⁵⁰ Ndirò, yà ɔdòna ònzì arí ale dǒ kǎrí izu nábà bilínganà. ⁵¹ Kǎvi ɔbìna nyú, ndòpfòlò yà idzítá tó afíya nà arí'ì ale-ònga. ⁵² Kǐfo ádròdrǒ kámá fíyò ádròdrǒnga tó tombi dǒ rò, ndàdù yà ìnzǐ ka karózùna dhu tí ale nídzi, ndùlì ádròdrǒ ngari ɔ. ⁵³ Kǎbhù ìmbǎ dhu arí'ì foyá ale rónzì atdí dǒ, ndàdù ònzònzì ale nítu, ndòdì ròwù ɔsúya-kpa nà. ⁵⁴ Kònzì pbìndà ìnɔ, Pbàisràyélí dzùnà, ndàdù pbìndà izu níre dòyá, ⁵⁵ àdhàdhì yà angyangyi ndì ndavò àlè t'ábána, Àbràhamù mà, pbìndà pbàdzakuru màna tò, bilínganà ndì ndongó tí ònzìna dhu bhěyi.» ⁵⁶ Ní Màriyà mà náadù òko atdíkpá Èlizàbetì màna, ràrà àhù mbèmbè ìbhù àbǐ tí. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndìvǎ, ndàdu ndì pbìndà.

Bàtizò nubhónà Yùwanì núgù ka kí dhu (Luk 1.13-17; 3.4-9)

⁵⁷ Èlizàbetì rǐ ndùgù òná kàsùmì níitdègu àkǎ, ní kǎdù kpatsibhá ngbángba núgù. ⁵⁸ Ní, Èlizàbetì mà aróko màna atdíkpá pbanga ɔ ale mà, kà mà t'ídzá-bhà màna níitdègu Ádrùngbǎle Kàgàwà nábà izu Èlizàbetì dǒ, rùgù ngbángba dhu tó màkǎrù

níri, ní abádhí-idhè níika ndì atdíkpá Èlizàbetì mànà. ⁵⁹ Ní, wò ngbángba nónzì atdí yengè rò, abádhí iwú, kadù kònzìnga nóbhòlò. Ndirò, abádhí azè kilì àbanà Zàkàriyà-ovò kà-dǒ. ⁶⁰ Pbéù, wò ngbángba-tsánà Èlizàbetì náadù àtìna: «Ìnzì ní wò dhu bhěyi. Kákà kòvò ovòna Yùwanì tí.» ⁶¹ Ní, kǒkò Èlizàbetì mà rí'ì mànà ale náadù àtìna kà nǐ: «Ìmbǎ Yùwanì tí kátìna ovò náarí ì'ì pbùkù idzá-bhà nzínzì ǒ ale dǒ.» ⁶² Ní, abádhí adù dhu ivu kà t'ábanà-tsù otsúya nǐ, ndínǐ ì ùnì tí kà ròzè kòvò pbìndà ingba-ovò àdhi tí. ⁶³ Ní, Zàkàriyà adù dhu àndí karí dóná odu-afǎ-ngba nónzì otsúna nǐ kiwù nà, ndàdù yàrí dhu àndi dóná: «Kòvò ní Yùwanì.» Ní idhò adù kòrí ale núkò kóró. ⁶⁴ Ní ànyìrǒ rò tí Zàkàriyà-tsù náadù ndàngbe, Zàkàriyà ràdù ndòpè ndòtè, ndàmbe Kàgàwà nílè dǒ orú tǔna nyú nà. ⁶⁵ Odo níisí kóró ànyìrǒ arí'ì kyèròkyèrò pbanga ǒ ale ò. Ndirò, Yùdeyà tó pbìrì ǒ arí'ì pbìrì-akpá nzínzì ǒ pbanga ǒ, ìndrù nòowúnà wò ndì nónzì kóró dhu tó màkùrù kèlè náwe rǒ. ⁶⁶ Ní, kǒkò ì nónzì kóró dhu dǒ ka kúnona dhu nìrì ale náadò ì dhu afiya ò, 'adù àmbe àtìna dǒ: «Yàrí ngbángba ní'ìya ìngbà dhu bhěyi ngbángba-tidò?» Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi ní'ì ndì ngbángba nà.

Zàkàriyà rǐ Kàgàwà nílè, Kàgàwà bhà nabi bhěyi dhu

⁶⁷ Wò dhu-dzidǒ, Kàgàwà níirá Zàkàriyà, wòrí ngbángba t'ábanà, Ìlǐlǎ-Alafí nǐ. Ní, Zàkàriyà adù ndòpè ndòtè Kàgàwà bhà nabi bhěyi, ndàtì:

⁶⁸ «Ìlèta náká kabhu Ádrùngbǎle, Pbàìsráyélí tó Kàgàwà tò, kǐrà pbìndà ale nándà, ndàdù ùwunà nídhunǐ.

⁶⁹ Kǎdù obhónánga tó uwuta níbhò àlè tò, pbìndà ìnc-akpà Dàwudì bhà idzá-bhà tírò.

⁷⁰ Kàgàwà náavò dhu angyí nyú pbìndà ìlǐlǎ pbànábí-otù ǒ, ndàtì:

⁷¹ Ndì rigúya àlè àlè tó òmvù-fó rò, ndirò ndì rigúya àlè kóró ale yà àlè nóndrò-fó rò.

⁷² Ndi dhu bhěyi ní ndi kǐtè pbìndà izu àlè t'ábána tò, ndàdù abádhí tò ndì ndanzì pbìndà ìlǐlǎ ungbòta tó làká nírè.

⁷³ Kǎnzì ndi dhu àdhàdhì yà àlè t'ábanà Àbràhamù tò ndì ndatsò dhu bhěyi.

⁷⁴ Kǎtì, ndì rigúya àlè àlè tó òmvù-fó rò, ndínǐ àlè kongó tí kàsùna nónzì ìnzì àlè kí odo ònzì rórò.

⁷⁵ Ndi dhu bhěyi ní ndi, àlè kokoya ìlǐlǎ ale tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ, ndirò obhónángatále tí,

kóró kàsùmì yà òko àlè kòko àlè-nyìkpó nà òná ǒ.

⁷⁶ Ndirò ìnyi pbànǐngbá, ìnyi ní'ìya kóró dhu dǒ arí'ì Kàgàwà bhà nabi.

Obhó tí, nyi nyadiya angyi Ádrùngbǎle tò, otu nyi nyòbhòlò tí kà tò.

⁷⁷ Ndirò, nyi nyadùya dhu òvò kabhà ale tò, ndínǐ abádhí ùnì tí dhu, kà rǎrǐ ìrà ì nígu, ndàdù fíyò nzérenga núbà fíyò.

⁷⁸ Obhó tí, àlè tó Kàgàwà ní atdíǒ arí ìndrù-izù nálǎ Kàgàwà:

kǎbhùya òrù-akpà ǒ awáwà ràwù àlè-dǒnga, àdhàdhì ndìto rí adyifò náarí ale-dǒnga náwù dhu bhěyi.

⁷⁹ Kǎbhùya yà ìnò ǒ aróko, yà ove-sisì níibvú ndì dòyá ale-nyǐnga ràwù.

Ndi dhu adùya àlè àbhu àlè rùngu màrùngà tó otu.»

⁸⁰ Wòrí ngbángba náambénà òvi dǒ, afína ràdù àmbe obi òtsì dǒ. Kǒngónà àdi rùngù ò, rǎrà àhu Pbàìsráyélí-ònzì ndì ndaraya ndàvi kpangba òná idhò ò.

2

Màriyà rĭ Yĕsù nágù dhu

(Màt 1.18-25; 5.1-2; Ìsa 9.5)

¹ Ndi idho ǒ, ádròdrǒ kámá dǒ kamà Kàyìsarà Ògústò náabhù uyátá ndàti, pbìndà pbìrì ǒ aróko kóró ale rākā kandī fìsì ò. ² Wò ndi wemberè tó andítá náanzì ndì yà Kùrèniyò ní'ì liwalì tí Sìriyà tó pbìrì dǒ nínganí. ³ Kóró ale náawù ì àndi, ngàtsi ale ràrà ndàndi fìyó pbanga nyú ò. ⁴ Ní, Yòzefù níivà ndì átò, ndùpò Gálilayà tó pbìrì ǒ pbanga, Nàzàretì tí kátina ò rò, ndàrà Yùdeyà tó pbìrì ò, ndàrà àhù Bètèlèhemù, ádrùngbǎ kamà Dàwudì ka kùgù ònà pbanga ò. Kǎrà ányì Dàwudì-dhú bvǔ ale tí ndì ndí'ì nídhunĭ. ⁵ Àbadhi mà náawù ányì yà ndì ndòrì pbìndà tsìbhále Màriyà nà, òna nà rí'ì rórò, ndínĭ ka kandí tí ì fìsì ò. ⁶ Ní ányì ì òwù ùvò rò, Màriyà rĭ ndùgu ònà idho náaká. ⁷ Ní, kùgù pbìndà sengba tó kpatsìbhá ngbángba, ndàdù ngbǒna nákpòrò mberù nĭ. Kádù ndi ngbángba níli ràyi ìzǎ arí dhu ònyu ònà kìwalì ò, ìmbǎ ngari rĭ'ì olo-dzà ò abádhí tò nídhunĭ.

Màlàyíká rĭ 'ávì mètungà t'úndatatále tò dhu

(Màt 2.1-15; Ìsa 41.27)

⁸ Ndi pbìrì ǒ, mètungà t'úndatatále ní'ì fìyó tàrà tó màhò nódo ì'ì kùbhingá irí ǒ ró. ⁹ Ní, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyíkà níto ndì abádhí tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ràdù ndàtsi abádhí dǒ. Ní ɔdo níisí abádhí-afí ò atdíǒ. ¹⁰ Pbétù, màlàyíkà náadù àtìna abádhí nĭ: «Ìnzì nyònzì ɔdo, ma mìrà kóró ale-idhè rĭ ndìkǎ nĭ ìdzì màkǔrù nà fùkù nídhunĭ. ¹¹ Indo yàrí iku ǒ, ka kùgù Ɔgùba fùkù, Dàwudì bhà kigò ǒ. Ndi Ɔgùba ní Krístò Ádrùngbǎle. ¹² Ndirò, kànĭ kùnĭ nyĭ nyĭ róná dhu: nyĭ nyĭ iré-ngba nótu mberù ò ka kàkpòrò ngbǒna, kadù ìlinà ràyi ìzǎ náarí dhu ònyu ònà kìwalì ò ró.» ¹³ Ányìrǒ rò tí ní ndi, òrù-akpà ǒ màlàyíká tó ihé-yà náandu ì wòrí màlàyíkà rǒ, ì rilè Kàgàwà, àti:

¹⁴ «Ìlèta náká kabhu òrù-akpà ò arí'ì Kàgàwà tò!

Ndirò, màrùngà náká ndì'ì yà adzi dǒ ìdzì afíya nà ale tò!»

Mètungà t'úndatatále rǒwu Bètèlèhemù dhu

¹⁵ Màlàyíká níivà ì tiyá rò, 'àdu ì òrù-akpà ò rò, mètungà t'úndatatále náatè nzínziya ǒ 'àti: «Kòwu Bètèlèhemù, ndínĭ àlè kala tí ányì ndì nònzì dhu, yà Ádrùngbǎle Kàgàwà núnò àlè tò dhu.» ¹⁶ Ní, abádhí náawù ányì tsàkàtsàkà, 'àdù Màriyà mà nótu Yòzefù mànà, ndirò ngbángba ràdù ì'ì ìzǎ arí dhu ònyu ònà kìwalì ò ndì ndàyi ró. ¹⁷ Ndi ngbángba ì àla rò, abádhí náawe yà màlàyíkà núnònà fìyò kà-dǒ dhu. ¹⁸ Ní kóró ale, yà mètungà t'úndatatále rǎnɔna dhu nìrì ní idho núuko wò abádhí rǎnɔna dhu dǒ. ¹⁹ Pbétù, Màriyà náadò wò dhu kóró afína ò, ndàdù àmbe inga níre dǒ dóná atdíǒ. ²⁰ Wò dhu-dzidǒ, mètungà t'úndatatále náadù ì Kàgàwà nífù ì'ì, 'àdù àmbe ìlènà dǒ rórò, kóró dhu-tsí yà ì ìrì, 'àdù àlanà nónzì ì yà abádhí tò màlàyíkà núnònà dhu bhèyi tí nídhunĭ.

Yĕsù tó ngbángba-ɔvò nóvò ka kĭ dhu

²¹ Atdí yengè nítdègu àká wò ngbángba ka kùgù dhu-dzidǒ, ní ka kadù kònzĭnga nóbhòlò. Ka kadù ndi ngbángba-ɔvò nóvò Yĕsù tí, àdhàdhì yà màlàyíkà núuno inzǎ kà-tsánà àpè òngò òna tí rórò dhu bhèyi.

Yĕsù tó ngbángba níte ka kówu Kàgàwà tò Kàgàwà bhà idzá rò dhu

(Law 12)

²² Yòzefù mà, Màriyà nà rĭ 'ù'ǒ 'ìlǎ Kàgàwà-nyĭkpó ǒ ònà idho náaká àdhàdhì Músà bhà Uyátá núnò ka dhu bhèyi. Ní abádhí idyi Yĕsù tó ngbángba 'òwù nà

Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'òwù ìtènà Ádrùngbǎle Kàgàwà tò. ²³ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Úyátá ò ka kandí dhu kati, sengba tí ka kùgù kpatsìbhíngba nópì ka rārōngò Ádrùngbǎle Kàgàwà tò. ²⁴ Ní abádhí náadù yà Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Úyátá núnò perè núbho átò. I perè ní'ì óyǒ aliri, ngàtsi nǐ óyǒ àmbǒ-nzo. ²⁵ Wò ndi kàsùmì ǒ, atdí ale, Sìmiyonì tí kátina ní'ì inè Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ndi ale ní'ì idzi ale nyú. Ka ní'ì obhónángatále, ndirò Kàgàwà nífù arí atdíǒ ale. Ndirò, kǒngónà Pbàìsràyélí ndi ndigú tí rírà ale nódò. Ní Kàgàwà nírá ka pbìndà Hìlǎ-Alafí nǐ, ²⁶ ndi Hìlǎ-Alafí ràdù dhu òvò angyangyi kà tò ndàti: ìnzǐ kà rǒvéya ìnzá ndi ndàla Ádrùngbǎle Kàgàwà rìvina Krístò rórò. ²⁷ Ní, Hìlǎ-Alafí rǐ ndùnda rò, kǎrà òtsù Kàgàwà bhà idza. Nírò ní ndi Màriyà mà, Yòzefù nà níiwú Yèsù tó ngbángba nà, ndínǐ yà Úyátá núnò dhu náaká tí. ²⁸ Ní, Sìmiyonì náakò ngbángba ndàtdù, ndàdè òtsò nábhu Kàgàwà tò, ndàti:

²⁹ «Ádrùngbǎle Kàgàwǎ, kòmbí nyi nyí mbǎ pbùkù ino-akpà núbha rǒvè, àdhàdhì yà angyangyi nyi nyavò idù dhu bhèyi.

³⁰ Obhó tí, ma màla wà pbùkù rò ìrà ògù nyìkpódu nyú nǐ.

³¹ Ndi ògù ní yà nyi nyú nyi nyabhòlò kóró ale tò.

³² Ka ní yà ìnzá àpè nyunǐ kóró yà adzi ǒ ale-nyínga nǎwù rí awáwù.

Ndirò ka ní ádrùngbǎnga tó awáwù pbùkù ale Pbàìsràyélí tò*.»

Sìmiyonì rǐ Yèsù onziya dhu nóvo angyangyi, Kàgàwà bhà nabi bhèyi dhu

³³ Yèsù t'ábanà mà, kà-tsánà mà nà idho núuko atdíǒ, wò Sìmiyonì rǎnɔna Yèsù tó ngbángba nǐ dhu níri ì'í rò. ³⁴ Sìmiyonì náaso abádhí, ndàdè àtìna kà-tsánà Màriyà nǐ: «Yàrí ngbángba rǐ Pbàìsràyélí nzínzi ǒ ábhǒ ale nábhu ràwà ì, ndàdè ábhǒ ale nídì. Ndirò, ka ní ize yà ìndrù àbhù rí ràgò ì nzínziya ǒ, ³⁵ ndínǐ yà ábhǒ ale núuru afíya ò ìrèta núuvi tí ì kpangba. Ndirò ìnyi Màriyá, pbùkù àpbè rǐ ndíì ìla tó obhi-akpà ka kòdù, ròsù afína ale bhà àpbè bhèyi.»

Tsìbhá nabi Anà rǒte Yèsù tó ngbángba dǒ dhu

³⁶ Wò ndi kàsùmì ǒ tí, Kàgàwà bhà atdí tsìbhá nabi, Anà tí kátina, ní'ì inè átò. Anà ní'ì Àserì-dhú-bvǎ ale, Fànoli t'ívanà. Ka ní'ì mùlǎ-àyì-ngba nyú. Abádhí náakò yà tsìbhíngba tí rò ì umbá ì nà ale nà àrùbhù ato kèlǐ tí, ndi ale ràdù òvè. ³⁷ Ní, kǎdù àdi abvo-àyì tí, rǎrà àhu àrù kumì dòná ìfo nà ato nónzi ndi ndí dhu ò. Kǒngónà nzǐ àhu ìri Kàgàwà bhà idzá rò. Pbétù, kǒngónà Kàgàwà bhà idzá kasu kèlǐ nónzi adyíbhengá màtí ndirò kùbhíngá màtí. Kǒngónà àdù ònyù t'ónyuta-tsù nùtsì, ndàdè àmbe ndìtsò dǒ. ³⁸ Ní, ndi tsìbhá nabi Anà nítò ndi wò Sìmiyonì rǒte ònà kàsùmì ǒ, ndàdè ndòpè ndàbhù òtsò Kàgàwà tò. Ndirò, kǎdù ndòpè ndàwe dhu Yèsù tó ngbángba dǒ, yà Kàgàwà rǐ Yèrùsàlemà núwǎ dhu nódo arí kóró ale tò.

Yèsù tó ngbángba nà ka kóngò Nàzàretì dhu

³⁹ Yèsù t'ábanà mà, kà-tsánà mà nà níitdègu kóró dhu nónzi yà Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Úyátá núnò ka dhu bhèyi, ní abádhí adù 'àdu Yèsù tó ngbángba nà Gálilayà tó pbìrì ǒ fíyó kigò, Nàzàretì tí kátina ò. ⁴⁰ Ní, Yèsù tó ngbángba adù àdi ndàmbe ovi dǒ, ndàdè àmbe obi àbà dǒ. Kàgàwà nírá ka dhu-ǒnga t'òvòta tó ìrèta nǐ, kóró kà rǒnzina dhu ràdù Kàgàwà-nyìkpó nófò atdíǒ.

Yèsù rǐ'ì Kàgàwà bhà idzá, atdí kumì dòná óyǒ nà ato nà dhu

(Luk 2.41; 1Sà 1.3,7,21-28)

⁴¹ Yà ato náarìrà dhu bhèyi, Yèsù t'ábanà mà kà-tsánà mà nà nóngónà òwu Yèrùsàlemà tó kigò ò, Pásika tó mùhendù ò. ⁴² Ní, Yèsù níitdègu atdí kumì dòná

* 2:32 2.32 Ìsa 42.6; 49.6; 52.10

óyǒ nà atɔ nísě, ní abádhí náawù atdíkpá Yēsù tó ngbángba mànà àdhàdhì yà angyi ì arónzina dhu bhěyi. ⁴³ Ní, m̀hèndù ìku r̀ò, Yēsù t'ábanà mà, kà-tsánà mànà náadù ì, 'òngò ibha. Pbétù, Yēsù tó ngbángba náadù àdi Yèrùsàlemà tó kigò ò, inzà àbanà mà, íyànà mànà ǹnì r̀órò. ⁴⁴ Abádhí adù Yēsù àtì inè rí'ì ɔdhína mànà ì úbhi atdíkpá r̀ó dhu tí. Nírò ní ndi iwà ì ùbhi, r̀òpè ndi kútsingánà, r̀àrà àhu pbítsòngá r̀órò, abádhí apè 'òmè Yēsù, f̀iyó ale mà, ɔdhíya mànà nzínzi ǒ. ⁴⁵ Pbétù, abádhí náadù nzà kàla. Ní, ndi dhu-okú dò r̀ò, abádhí náadù ì t̀dítdǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'òwù kòmè. ⁴⁶ Ní, ìbhu idho dzidǒ ní ndi, abádhí náawù kòtù Kàgàwà bhà idzá àdi Ʋyátá tó màlímó nzínzi ǒ r̀ó. Kàmbénà Ʋyátá tó màlímó r̀nɔna dhu nírì dǒ, ndàdù àrà dhu òngù r̀ǒ abádhí-tsǔ. ⁴⁷ Kóró ale, yà kà r̀nɔna dhu nírì rí ǹkò r̀ǒ idho aránà atdídǒ, kàbhà inga t'únita mà, kà r̀àrà tsùnà ka kivù dhu nádu r̀ǒ tí dhu mànà dhu dǒ. ⁴⁸ Ní, kà t'ábanà mà kà-tsánà mànà nítdègu kàlǎ, ní idho ǹkò atdídǒ. Ní, kà-tsánà adù àtìna kà ǹ: «Pbàńgbá, ádhu wò nyi nyònzì r̀òká? Ándà pé, ima, àbanu mànà, mà m̀onè nyi ádr̀ngbǎ izu nyú nà.» ⁴⁹ Ní, Yēsù adù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Ádhu nyí nyúbhi m̀omè r̀ǒ f̀indà? Nyí nỳnì tí nzà dhu ma r̀àr̀'ì Àbadu bhà idzá ma m̀onzina kasu nà?» ⁵⁰ Pbétù, wò Yēsù ǹnò dhu náadù nzà kà t'ábanà mà, kà-tsánà mànà-dò nálù. ⁵¹ Ní, Yēsù mà náadù ì àdu abádhí mànà 'òwù Nàzàretì. K̀ngónà abádhí-tsǔ dhu nírì atdídǒ, ndirò kà-tsánà ongónà adù k̀kò dhu nódò kóró afína ò tí. ⁵² Ndirò, Yēsù tó ngbángba náadì ndàmbe òvi dǒ ngb̀ona ò r̀ò, dhu-ǒnga t'óvòta tó pbìndà irèta ràdù àmbe ndise dǒ. K̀ngónà adù Kàgàwà-nyìkpó nófò rí dhu nónzì, ndàdù ìndr̀-nyìkpó nófò rí dhu nónzì àtò.

3

Bàtizò nubhónà ìndr̀ tò Yùwanì ǹnɔ Ʋdzì M̀k̀r̀ (M̀t 3.1-12; Mrk 1.1-8; Yùw 1.6-8,19-28)

¹ Tìbèriyò Kàyìsarà ní'ì Pbàrómá tó pbìrì ǒ kámá dǒ ádr̀ngbǎ kamà. Ní, atdí kumì dònà imbò nà atɔ tí k̀nyè idzi r̀ó atɔ náhu r̀órò, Pòtiyò Pilatò ní'ì Yùdeyà tó pbìrì ǒ l̀walì. Ndirò, Hèròdè ní'ì Gálilayà tó pbìrì ǒ ádr̀ngbǎ kamà, Hèròdè t'ádònà, Filipò ràdù ì'ì Ʋtùriyò mà, Tràkònitì mànà tó pbìrì ǒ ádr̀ngbǎ kamà. Ndirò, Lìsàniyà ní'ì Àbilenì tó pbìrì ǒ ádr̀ngbǎ kamà. ² Wò ndi kàsùmì ǒ, Anà mà Kàyafà mànà ní'ì pbàkùhání tó ádr̀drǒ ale dǒ kámá. Ní, r̀ngù ò Zàkàriyà t'ídhùnà Yùwanì r̀'ì r̀órò, Kàgàwà náavò pbìndà ɔte kà tò. ³ Wò dhu-dzidǒ, Yùwanì náadù ndòpè ndùbhi Yòròdanì tó idha-akpà-bidǒ arí'ì kóró pbìrì òna nà. Kàránà ìndr̀ núnzì r̀ǒ bàtizò tò, ndàrà àtìna r̀ó: «Nyùgèrè nyí nyúbhà f̀ukú nzérenga, nyádù bàtizò nálù. Ní, Kàgàwà ràdù f̀ukú nzérenga nùbà f̀kù.» ⁴ Wò dhu bhěyi ní ndi, nabi Ʋsayà náandí pbìndà bhùkù ò dhu náaká. K̀ti:

«K̀nì atdí ale-tù r̀ì ndìrì r̀ngù ò:

«Nyòbhòlò Ádr̀ngbǎle Kàgàwà bhà ngudhà,
nyùtò kà r̀bhi ònà otu.

⁵ Ʋbhù r̀'ì òyá ngari náká nyùtro adzi òyá r̀ulè,
nyádù pbìrì-akpá mà pbìrì-nzo mànà nùgolo,
nyòhù r̀ngò kyèngyèrè tí.

Ʋ nùtdya otu náká nyùtò r̀kò t̀r̀t̀r̀,
ndirò, kulukulu arí'ì òyá ngari náká nyòhù mběyi.

⁶ Ndirò ní ndi, kóró ale r̀ì Kàgàwà r̀ì ìndr̀ nígù tí dhu nálǎ.»

⁷ Ní, ihé-yà nóowúnà iwu r̀ǒ Yùwanì-tì'ò, ndìnì Yùwanì ǹubhò tí bàtizò f̀iyò. Ní, Yùwanì aránà àtìna r̀ǒ abádhí ǹ: «Nyí ní ámvò tó osu-tsè! Ádhi ndi dhu nòvò f̀kù ndàti, nyí r̀àr̀ ùgu yà r̀ìrà Kàgàwà bhà anya t'ít̀dàta ǒ r̀ò? ⁸ Nyònzì iwà nyí nyùgèrè

nyĩ, nyũbhà fùkú nzéere mütso dhu náví rí dhu. Ndirò, àpé nyìrè nga afíku ò nyãmbè àtìnà dõ: «Àbràhamù ní abhukà.» Ma mí dhu núno fùkù: Kàgawà ràdù kàrí odu mà nùgèrè róngò Àbràhamù t'ídhúna tí. ⁹ Àlõ ka kiyã wà kili itsu-pfò rõ. Ní kóró itsu, yà ìnzí arí idzì itsu-kpõ ní'õ, nukèrè ka kí, kadù àwànà kàzũ ò.» ¹⁰ Ní ihé-yà níivú dhu Yùwanì-tsũ 'àti: «Mă mí dhu ònzi ìngbã tí?» ¹¹ Ní, kãdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Oyo rí'ì mädzarè nà ale, náká ndàbhũ ka atdí yà ìmbã rí'ì kà nà ale tò. Ndirò, ònyè rí'ì foná ale náká ndùndò ka ìmbã rí'ì kà nà ale tò.» ¹² Pàratà tó pbàndómbé níiwú átò, ndíní ì alú tí bàtizò. Ní abádhí níivú dhu Yùwanì-tsũ, 'àti: «Màlimõ, mă mí dhu ònzi ìngbãtí?» ¹³ Ní, kãdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Àpé nyòwu pàratà t'úfótá tó fùrangà-bvũ nótdì rõ orú nyú, ròsè yà uyátá ò ka kótdì ka tí dhu dònã.» ¹⁴ Ndirò, pbànowí níivú dhu átò Yùwanì-tsũ 'àti: «Olu mă'í na, mă mí dhu ònzi ìngbãtí?» Ní, Yùwanì adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Àpé nyòwu atdí ale-fó fùrangà mà nídha rõ obi nĩ. Ndirò, àpé nyòwu ìndrũ nóbhũ rõ títò dõ, nyãdù foná fùrangà náko. Pbétù, nyòwu yà àbì dõ ka karí nyũbhõ nĩ fùkú mùkimbà kèlè nóddò rõ nyãlũ.»

¹⁵ Uró ì'ì ale kóró náambénà ndònzì rí dhu nóddò dõ atdyúya nyú nà, ndíní ì ala tí. Ndirò abádhí kóró náambénà nga nírè dõ afiya ò ngãtsi nĩ Yùwanì ràrĩ ndi Krístò. ¹⁶ Ní, Yùwanì adù àtìnà kóró i ale ní: «Ìma, ma mí bàtizò núbhõ fùkù idha nĩ. Pbétù, dzidu dõ rírá ale rí'ì obi nà ròsè dùdu nã. Ma màkã nzá munga kàpfò rõ kàyitò-mbĩ mà. Ndi ale náaraya bàtizò núbho rõ fùkù Hlĩlã-Alafí nĩ, ndirò kàzũ nĩ. ¹⁷ Kàlũ ònyè-õnga t'ílèta tó kanyà-tidò foná, ndíní ndipfo tí nganù-kpõ nĩ kéléna ò rò. Ní, kũnduya nganù-kpõ-tsũ pbìndà óngòlĩ ò, ndàdù dzéngéléna núbì ìnzí aráve ádrùngbã kàzũ ò.»

¹⁸ Wò dhu bhèyi ní ndi, Yùwanì náarànà Ídzì Màkürè núno rõ ìndrũ tò. Kàránà ìndrũ àkã 'òkò tí dhu nóvò rõ ìndrũ tò. ¹⁹ Nírò ní ndi Yùwanì adù lìwalì Hèròdè bhà nzérenga nóvò kà tò, adònà-ve Hèròdiya kàko dhu-okú dò rò, ndirò abho kũfã ngũkpà dhu-okú dò rò. ²⁰ Ní, Hèròdè adù dhu àfa tdítđ atdíđ nyú ròsè, ndàbhũ Yùwanì kosò imbi ò.

Yèsù rĩ bàtizò nálũ dhu

(Màt 3.13-17; Mrk 1.9-11; Yùw 1.32-34)

²¹ Kóró ale níitdègu bàtizò nálũ, ní Yèsù adù bàtizò nálũ átò. Ní, Yèsù rĩ ndìtsò ònà kàsùmì ò, òrè-akpà-tsù náangbè ndi, ²² Hlĩlã-Alafí ràdù ifo orè rò, àmbò tó ófò ò, ndàdi kãdõ. Ndirò, ale-tù náadù ndirè òrè-akpà ò rò, ndàti: «Nyì ní Idhùdu, atdíđ ma mózè, nyìkpòdu nõfò dhu ònzi arí ale.»

Yèsù t'ábhúna-òvò

(Opt 5; 11.10-27; Màt 1.1-17)

²³ Yèsù rĩ pbìndà kasu nópè ònà kàsùmì ò, kàbhà ato ní'ì mbèmbè ìbhũ kumì tí ndi ndáhũ ró. Ní ìndrũ ongónà dhu ìrè Yèsù ràrĩ Yòzefù t'ídhùnà. Yòzefù ní'ì Heli t'ídhùnà. ²⁴ Heli ní'ì Mátati t'ídhùnà. Mátati ní'ì Lawì t'ídhùnà. Lawì ní'ì Mèlekì t'ídhùnà. Mèlekì ní'ì Yanà t'ídhùnà. Yanà ní'ì Yòzefù t'ídhùnà. ²⁵ Yòzefù ní'ì Mátatiyà t'ídhùnà. Mátatiyà ní'ì Àmòsè t'ídhùnà. Àmòsè ní'ì Nàhumù t'ídhùnà. Nàhumù ní'ì Èsili t'ídhùnà. Èsili ní'ì Nàgayì t'ídhùnà. ²⁶ Nàgayì ní'ì Matì t'ídhùnà. Matì ní'ì Mátatiyà t'ídhùnà. Mátatiyà ní'ì Simeyi t'ídhùnà. Simeyi ní'ì Yòsè t'ídhùnà. Yòsè ní'ì Yudhà t'ídhùnà. ²⁷ Yudhà ní'ì Yòwanà t'ídhùnà. Yòwanà ní'ì Resà t'ídhùnà. Resà ní'ì Zèrùbabeli t'ídhùnà. Zèrùbabeli ní'ì Sàrtiyelè t'ídhùnà. Sàrtiyelè ní'ì Nerì t'ídhùnà. ²⁸ Nerì ní'ì Mèlekì t'ídhùnà. Mèlekì ní'ì Adì t'ídhùnà. Adì ní'ì Kòsamà t'ídhùnà. Kòsamà ní'ì Èlimàdamù t'ídhùnà. Èlimàdamù ní'ì Eri t'ídhùnà. ²⁹ Eri ní'ì Yèsuwà t'ídhùnà. Yèsuwà ní'ì Èliyèzeri t'ídhùnà. Èliyèzeri ní'ì Yòrimù t'ídhùnà. Yòrimù ní'ì Mátatà t'ídhùnà. Mátati ní'ì Lawì t'ídhùnà. ³⁰ Lawì ní'ì Sìmiyonì t'ídhùnà. Sìmiyonì ní'ì Yudhà t'ídhùnà. Yudhà ní'ì Yòzefù t'ídhùnà. Yòzefù ní'ì Yònamà t'ídhùnà. Yònamà ní'ì Èliyàkimù t'ídhùnà. ³¹ Èliyàkimù ní'ì Mèleyà

t'ídhùnà. Mèleyà ni'ì Ménà t'ídhùnà. Ménà ni'ì Mátatà t'ídhùnà. Mátatà ni'ì Nàtanà t'ídhùnà. Nàtanà ni'ì Dàwudì t'ídhùnà. ³² Dàwudì ni'ì Yěsè t'ídhùnà. Yěsè ni'ì Ōbedè t'ídhùnà. Ōbedè ni'ì Bòazà t'ídhùnà. Bòazà ni'ì Sàlmonì t'ídhùnà. Sàlmonì ni'ì Nàsonì t'ídhùnà. ³³ Nàsonì ni'ì Àminàdabhù t'ídhùnà. Àminàdabhù ni'ì Àdìminì t'ídhùnà. Àdìminì ni'ì Arnì t'ídhùnà. Arnì ni'ì Hèsromì t'ídhùnà. Hèsromì ni'ì Pàrezì t'ídhùnà. Pàrezì ni'ì Yudhà t'ídhùnà. ³⁴ Yudhà ni'ì Yàkobhò t'ídhùnà. Yàkobhò ni'ì Ìsakà t'ídhùnà. Ìsakà ni'ì Àbràhamù t'ídhùnà. Àbràhamù ni'ì Terà t'ídhùnà. Terà ni'ì Nàhorì t'ídhùnà. ³⁵ Nàhorì ni'ì Sèrugù t'ídhùnà. Sèrugù ni'ì Rewù t'ídhùnà. Rewù ni'ì Pèlegì t'ídhùnà. Pèlegì ni'ì Èberì t'ídhùnà. Èberì ni'ì Selà t'ídhùnà. ³⁶ Selà ni'ì Kàyinanà t'ídhùnà. Kàyinanà ni'ì Àrùfàsadi t'ídhùnà. Àrùfàsadi ni'ì Semù t'ídhùnà. Semù ni'ì Nuwà t'ídhùnà. Nuwà ni'ì Làmekì t'ídhùnà. ³⁷ Làmekì ni'ì Mètùsilà t'ídhùnà. Mètùsilà ni'ì Ènokà t'ídhùnà. Ènokà ni'ì Yèredè t'ídhùnà. Yèredè ni'ì Mähèlèlì t'ídhùnà. Mähèlèlì ni'ì Kàyinanà t'ídhùnà. ³⁸ Kàyinanà ni'ì Ènosà t'ídhùnà. Ènosà ni'ì Setì t'ídhùnà. Setì ni'ì Àdamù t'ídhùnà. Àdamù nabhòlò ni'ì Kàgàwà.

4

Pfòmvo rĭ Yěsù-afí númvũ dhu

(Opt 3.1-6; Mát 4.1-11; Mrk 1.12-13)

¹ Hlĭlĭ-Alafĭ nĭrĭ ndĭ rórò, Yěsù náadù ndĭ Yòròdanì tó idha-akpà ò rò, ndi Hlĭlĭ-Alafĭ ràdù ndùndà ndàrà rùngù ò. ² Nĭ ányì, Pfòmvo núumvũ kà-afí ìfò kumì idho tí. Kòkòrĭ idhó-yà núudà ìnzĭ kà rònnyè atdí dhu mà, àwù ràdù kàlũ atdíđ. ³ Nĭ ndi kàsùmì ǒ, Pfòmvo náati Yěsù nĭ: «Nyi nyapé ìì Kàgàwà t'ídhùnà tí, ní úgèrè pé wòrĭ odu ròngò m̀gati tí.» ⁴ Nĭ, Yěsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Kàgàwà bhà Andítá rătina: «Ĭnzĭ ní m̀gati kèlĕ ndi ìndrũ bhà ìpirõnga òdò ràdù.»» ⁵ Pfòmvo náadù kàbhũ ràrà ɔrũ nyá ndi nángbe ngari ò, ndàdù kàbhũ ràndà yà adzi dđ ádròdrđ kámá tó pbìrĭ kóró ákĕ kàsùmì ǒ tí. ⁶ Kádù àtĭnà Yěsù nĭ: «Ma mí nyabhũ nyonyè idzi kóró kàkàrĭ pbìrĭ dđ, nyadù àdi ì pbìrĭ tó ádròdrđnga mà, òyá ònzĭ màná dđ kóró. Ka kibho wà ka idù, ní ma màdù kàbhũ ma mòzè ale tò. ⁷ Nĭrò, nyi nyapé nyòkò ɔnzĭdú, nyifu ima, ní ma mí kòkòrĭ dhu núbhõ kóró ìndũ.» ⁸ Nĭ Yěsù adù ɔte àdu kà tò, ndàti: «Andítá rătina: «Dhu àkă nyifu Ádr̀ngbãle, pb̀kũ Kàgàwà, nyadù kà kèlĕ núle atdíđ.»» ⁹ Tdíđđ, Pfòmvo adù Yěsù àbhũ ràrà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ràrà àhũ Kàgàwà bhà idza tó m̀narà dđ. Kádù àtĭnà Yěsù nĭ: «Nyi nyapé ìì Kàgàwà t'ídhùnà tí, ní óbè nyi ìrò rò nyisĭ obvò.

¹⁰ Andítá rătina:

«Kàgàwà ràdù pb̀ndà màlàyikà návi ròdò ngbõnũ.»

¹¹ Ndirò, ndi Andítá rătina tđđđ:

«Abádhĭ rĭ nyitdù ɔtsúya-tsíró,

akye odu abhũna pfõnũ ràvo nĭ* .»»

¹² Nĭ, Yěsù adù dhu àdu Pfòmvo tò, ndàti: «Kàgàwà bhà Andítá rătina: «Ĭnzá dhu àkă nyumvũ Ádr̀ngbãle pb̀kũ Kàgàwà-afĭ* .»»

¹³ Nĭ Pfòmvo nítdĕgu Yěsù-afĭ númvũ kóró otu ǒ, ní kádù àrà itse Yěsù-tĭ rò, ràrà àhũ ngãtsi kàsùmì náaraya ndìbhò dhu ò.

Yěsù rĭ ndòpè ndùdhe dhu ìndrũ tò Gálilayà tó pbìrĭ ǒ dhu

(Ìsa 61.1-3; Mát 4.12-17; Mrk 1.1-15)

¹⁴ Wò dhu-dzidđ, Yěsù náadù ndĭ Gálilayà tó pbìrĭ ò, iwà Hlĭlĭ-Alafĭ nĭrĭ ndĭ pb̀ndà ádr̀ngbãnga tó obi nĭ rórò. Nĭ kà r̀nzina dhu-òyĭ núuga ndi kóró ndi pb̀rĭ ǒ.

¹⁵ Kàránà dhu núdhe rđ ìndrũ tò Pb̀yàhúdí tó unduta-dzà ǒ rò, kóró ale ràdù òwù ndi kèlĕ nífu rđ.

* 4:11 4.11 Zàb 91.11-12 * 4:12 4.12 Tòr 6.16

Nàzàretì ǒ bhà rǐ 'ùvǒ ìnzǐ 'a'u tí Yěsù dhu
(Màt 13.53-58; Mrk 6.1-6)

¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù náarà Nàzàretì tó pbanga yà ndì nyú ndì ndavì òná ò. Ní, sàbatù-idhò ǒ, kǎtsù unduta-dzà ò, yà bilí ndì ndarí ònzina dhu bhěyi. Ní, kǐvà ndì ndidè, ndíní ndì ndozú tí Kàgàwà bhà Andítá. ¹⁷ Ní, ka kadù nabi Ìsayà náandí bhùkù nábhù kà-fó. Ní, kǎngbe ndi bhùkù, ndàdù ìsǐ yà dhu bhěyi ka kándí dhu òná ngari dǒ:

¹⁸ «Ádrùngbǎle bhà Ìlǐlǎ-Alafí rǐ'ì dùdú.

Kǔtri ima, ndíní ma mǎno tí pbìndà Ídzì Mǎkǔrù nǎkùtále tò.

Kǐvì ima, ndíní ma mǎno tí imbi ò ka kúsǒ ale nùkòlǒ ka kí dhu i ale tò, madù ndùmùndùmú-nyìkpó rǐ ì nǎngbè dhu nóvò i ndùmùndùmú tò.

Kǐvì ima, ndíní ma mǎkolò tí yà ròyá ka karávu ale, ino-kàsǔ ǒ rò,

¹⁹ madù ndi, Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ pbìndà ídzìngà náví ìndrù tò òná ato nóvò ìndrù tò*.»

²⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù wòrǐ Andítá nǎpbi, ndàdù àdunà unduta-dzà ǒ arí kasu ònzi ale-fó ò, ndàdù àdi obvò. Ní wò unduta-dzà ǒ ì'ì kóró ale náadù nyìkpóya nùdí Yěsù rǒ tí. ²¹ Nírò ní ndi Yěsù adù ote òpè, ndàti abádhí nǐ: «Wò nyǐ nyìrì ma mózùna ró Andítá nǎkǎ wà indo.»

²² Ní kóró ale náa'u wò Yěsù rǎnɔna dhu, idho ràdù ì ùko kà-li'ò rò ráhù ídzì ote níri ì'ì rò. Abádhí ambénà àtìna dǒ: «Tí obhó Yòzefù t'ídhùnà nyú wò?» ²³ Ní, Yěsù adù àtìna abádhí nǐ: «Obhó tí, nyǐ nyínè ì'ì nyùnò yàrí mbàyi idù, nyàti: <Mùngangǎ, ígǔ pé nyi nyi-tírò.> Ndirò, nyǐ nyínè ì'ì nyàti ima nǐ átò: <Mǎ mírì wà Kàpèrnàwumù tò kigò ǒ nyi nyónzi kóró dhu. Nírò, ónzi pé i dhu átò yà fùkú kigò ǒ.>» ²⁴ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àtìna: «Ma mí kùnɔ kpangba fùkù, obhó dhu nyú ní ndi: Kàgàwà bhà atdí nabi mà nǎkǒ ka karí nǐ mběyi yà ndì nyú ka kùgù òná pbanga ǒ. ²⁵ Ma mí obhó dhu núnɔ fùkù: Nabi Èliyà bhà ato ǒ, abvo-ayí ní'ì inè ibí nyú Pbàìsráyélí tò pbìrì ǒ. Ndi ato ǒ, igye náadì ìnzǐ ndìkǒ ìbhù ato dòná azà àbǐ nà tí, ádrùngbǎ àgǎyi ràdù ìtsì kóró ndi pbìrì ǒ. ²⁶ Ní, Kàgàwà náavi nzá nabi Èliyà ràrà kóró i abvo-ayí-bvù. Pbétù, kǎdù kòvì ràrà pbìndà ní Sìdɔnà tò pbìrì ǒ Sàrèpatà tí kátina kigò ǒ atdí abvo-ayí kèlè. ²⁷ Ndirò, Kàgàwà bhà nabi Èlisà bhà ato ǒ, kíkítále ní'ì inè ibí nyú Pbàìsráyélí tò pbìrì ǒ. Ní, abádhí nzínzi ǒ atdí ale mà rǒ kíkí náagù nzá. Pbétù, ròná kíkí náagù ní Siriyà tò pbìrì ǒ atdí ale, Nàmanì tí kátina kèlè*.»

²⁸ Ní, wò Yěsù ùnò dhu ì ìrì rò, kóró wò Pbàyàhúdì tò unduta-dzà ǒ ì'ì ale náakó atdí. ²⁹ Ní abádhí adù 'ìvǎ, 'àdhà Yěsù, 'ìpfo kigò ò rò. Ndi dhu-dzidǒ abádhí adù ùpo kà nà ndi kigò ka kòsì dòná pbìrì dò-tsirò ò, ndíní 'idzi tí ka ròbòlò pbìrì-ongò rò, ràrà ìtsì pbìrì-pfò ò. ³⁰ Pbétù, Yěsù adù ndàwili abádhí nzínzi ǒ rò, ndàdù àrà fìndá dhu nǐ.

Yěsù rǐ nzéɛ-alafí náarávu ròná ale nígǔ dhu
(Màt 4.13-16; 8.14-18; Mrk 1.21-39)

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù náarà Kàpèrnàwumù tò kigò ò, Gàlìlayà tò pbìrì ò. Ní ányì kǎdì, ndámbe dhu nùdhe dǒ ìndrù tò sàbatù-idhò ǒ. ³² Ní kóró ale idho nùuko atdí, kà rǐ dhu nùdhè ádrùngbǎle bhěyi nídhunǐ. ³³ Ndirò, nzéɛ-alafí náarávu ròná atdí ale ní'ì unduta-dzà ǒ. Ní, ndi ale akù àrǐ nyú tí ndàti: ³⁴ «À! Ádhu nyi nyòzè mǎ nà Yěsù, Nàzàretì tò kigò ǒ alé? Nyi nyìrà tí tséka nyi nyotdí tí? Ma mǎni wà dhu mběyi nyú nyi rǎrǐ àdhi. Nyi ní Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ ale.» ³⁵ Ní, Yěsù náarù ɔrú tǔna nyú nà wò ale ò rǐ'ì nzéɛ-alafí dǒ, ndàti: «Ínè! Áhǔ wò ale ò rò!» Ní wò nzéɛ-alafí níibvú wò ale-ǒngà kóró ale-ònzǐ, ndàdù àhù kà-ò rò ìnzá ndì ndònzì atdí nzéɛ dhu mà kà-rǒ

* 4:19 4.19 Ìsa 61.1-2 * 4:27 4.27 2Ká 5.1-14

rórò. ³⁶ Ní, kóró ale idho núuko atdíđ, 'àdù àmbe ɔte dǒ nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Íngbà dhu bhěyi ɔte-tidò wò? Wò ale rǐ dhu núyá nzére-alafí tò ádrùngbǎle bhěyi, ndírò ádrùngbǎnga tó ɔbi nyú nà, i nzére-alafí ràdù ùvò ìndrù ò rò!» ³⁷ Ní, Yèsù-òyǐ náadù ndùgà kóró Gàlilaya tó pbìrì ǒ.

*Yèsù rǐ ábhǒ ale nígǔ fíyó andi ǒ rò dhu
(Màt 8.14-17; Mrk 1.29-34)*

³⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náahù unduta-dzà ò rò, ndàdù àrà Sìmonì bhà idza. Ànyì idzá, Sìmonì bhà aguna-àyi ní'ì atdíđ kàzù ùtò ndì òna nǎ ró. Ní, ka kadù Yèsù návi, ndínǐ ka nígǔ tí. ³⁹ Ní, ànyì-dza ndì ndòtsù rò, Yèsù náagú ndì aguna-àyi dǒ, ndàdù òrù ɔrú tǔna nyú nà kàbhà andi dǒ, ndi andi ràdù ògù. Ní, wò aguna-àyi adù ndìvǎ ànyìrǒ rò tí ndòyè ònyù ìndrù tò. ⁴⁰ Adyifò rǒtsù rórò, yà dhèdhèrò andi-tidò nà ale nà rǐ'ì idzàya ònǎ kóró ale, níiwú i anditále nà Yèsù-tí'ò. Ní, Yèsù núuli ɔtsúna i anditále dǒ, i ale ràdù ùgù. ⁴¹ Nzére-alafí náadù ùvò átò ibí anditále ò rò, 'àdù òwu ùkú rǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Nyì ní Kàgàwà t'ídhùnà!» Pbétù, Yèsù náarànà òrù rǒ i nzére-alafí dǒ, ìnzǐ ndàdù abádhí à'ù ròtè, iwà abádhí núni ndì rǎrǐ Krístò nídhunǐ!

*Yèsù rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núno Yùdeya tó pbìrì ò dhu
(Màt 4.23; Mrk 1.35-39)*

⁴² Inga níitdègu ubho, ní Yèsù ahù Kàpèrnàwumù tó kigò ò rò, ndàdù àrà atdí ngari lèngèlèngè rǐ'ì ò. Ní, ihé-yà adù 'òpè òmè ka. Abádhí níitdègu owu kòtù, ní abádhí adù 'ùvo kàrǒ ìnzǐ ara tí nzínziya ǒ rò. ⁴³ Pbétù, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ma ka kivi, ndínǐ ma munɔ tí òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Màkǔrù kóró kigò ònǎ. Ní ndi dhu-okú dǒ rò, dhu àkǎ marà kùnò átò ngǔkpà kigò ò.» ⁴⁴ Ní kǎdù ndòpè ndùnò ka Yùdeya tó pbìrì ǒ unduta-dzà ònǎ.

5

*Yèsù rǐ pbìndà ábhàlǐ nópè ndùnzi dhu
(Màt 4.18-22; Mrk 1.16-20; Yùw 1.35-51; 21.1-11)*

¹ Atdíku, Yèsù idè Gènèzàretì tó rèrù-bidǒ. Ní, ihé-yà adù 'àndu íkyèrǒ nyú kàtí, ndínǐ ì iri tí kà rǔnɔna Kàgàwà bhà ɔte. ² Ní, Yèsù ala óyǒ ibhú rèrù-bidǒ. I ibhú ò ì'ì àwèrù náadù ifo, 'àmbe fíyó ìbhè-mbǐ nú'o dǒ. ³ Ní, Yèsù adù ùpo i ibhú nzínzi ǒ atdí ibhú ò. Ndi ibhú ní'ì Sìmonì bhà ibhú. Ní kǎdù Sìmonì àvi ròtù ibhu rèrù-bidǒ rò, ròndrì ake idha ò. Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àdi ibhú ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ihé-yà tò. ⁴ Ní, Yèsù itdègu ndì ndúbhi ùdhenà rǒ dhu níto, ní kǎdù àtìna Sìmonì nǐ: «Ótù ibhú, ròndrì ádzí idha rǐ'ì ró.» Wò dhu-dzidǒ, nyàdù nyupe fùkú ìbhè-mbǐ idha ò. ⁵ Ní, Sìmonì adù àtìna Yèsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, mǎ mònzi kasu kurà, ìnzǐ mǎbà atdí dhu mà. Pbétù, nyi nyàvi ka dhu bhěyi, ma mí kùpě ùpě.» ⁶ Ní, ìbhè-mbǐ ì ùpe rò, Sìmonì mà ɔdhína mànà náadù ábhǒ ìbhè-íyà nyú nótsì, abádhí tó ìbhè-mbǐ ràdù 'òpè 'ùdrù ì ìbhè à'è ndì dhu nǐ. ⁷ Sìmonì mà adù ngǎtsi ibhú ò ì'ì ɔdhíya nánzi, ríwù dzùnáya ònzì. Ní, i abádhí t'ódhíya níiwú, 'àdù kǒkò óyǒ ibhú níra ìbhè nǐ. I ibhú náadù 'òpè 'àmbe usu dǒ idha ò, ìbhè ná'è ì atdíđ òyà nídhunǐ. ⁸ Sìmonì Péterù níitdègu wò dhu àlà, ní kǎdù ndòkò ɔdyùna dǒ Yèsù-ònzǐ, ndàdù àtìna kà nǐ: «Índrǐ nyi itse tidú rò, Ádrùngbǎlé, ima ní nzérengatále nídhunǐ.» ⁹ Obhó tí, ɔdo níisí atdíđ nyú Sìmonì mà, yà atdíkpá ì ì'ì mànà kóró ɔdhína mànà ò yà abho nyú ì òkyè ìbhè dhu-okú dò rò. ¹⁰ Sìmonì t'ódhína: Yàkòbhò mà, Yùwanì mànà ò ɔdo níisí ndi dhu bhěyi tí. I kà t'ódhína ní'ì Zèbèdayò bhà inzo. Pbétù, Yèsù adù àtìna Sìmonì nǐ: «Ínzǐ onzi ɔdo, Sìmonì! Ròpè ndì indo, nyi nyóngo ìndrù tó àwèrù tí.» ¹¹ Nírò ní ndi abádhí

náawù fíyó ibhú nà inga-kpa dò, 'àdù kóró foyá ì'ì dhu núbhà ányìrò, ndi dhu-dzidò 'àdù Yèsù-owù núnḡ.

Yèsù rĭ kíkí nà atdí ale níḡ dhu
(Màt 8.1-4; Mrk 1.40-45; Luk 17.12-19)

¹² Atdíku, Yèsù ní'ì Gállilayà tó pbìrì ò atdí kigò ò. Ní, kíkí álě ngbǒna kóró atdí ale níto ndì, ndàdù Yèsù nála. Ní kĭra, nditsì ndìbvù Yèsù-ònzì, ndàpbà nyina adzikpa nyú rǒ, ndàdù nditsò Yèsù rǒ ndàti: «Ádrùngbálé, nyi nyòzè ka nĭ, dhu òfò nga nyigǔ ma.» ¹³ Ní Yèsù agba ɔtsúna, ndàpbàlǎ kàngbò, ndàdù àtìna kà nĭ: «ƙwà ma mòzè ka. Ní ógù nà!» Ní ányìrò rò tí, wòrì ale rǒ kíkí náadù ndàwù. ¹⁴ Wò dhu-dzidò Yèsù adù dhu ùya wò ale tò, ndàti: «Àpé nyuno wò dhu atdí ale tò màtí. Pbétù, àrà nyitè nyi nyògù dhu kùhanì tò, nyadù yà Músà bhà Ɔyatá núnno perè nábhu Kàgàwà tò, ndínĭ iwà nyi nyògù dhu navì tí kóró ale tò.» ¹⁵ Wò Yèsù ònzì dhu-òyĭ núnḡa ndì atdí. Ní, ihé-yà náadù àndu Yèsù tí, ndínĭ ì iri tí kà rǎnɔna dhu, ndirò ndínĭ kĭgù tí nyuyatsi rĭ'ì andi. ¹⁶ Pbétù, Yèsù adúnà àrà ndìvǎ rǒ, ndàrà àdi lèngèlèngè rĭ'ì ngari ò, ndàdù àmbe nditsò dǒ ányì.

Yèsù rĭ ngbǒna úve ale níḡ dhu
(Zàb 103.3; Màt 9.1-8; Mrk 2.1-12)

¹⁷ Atdíku Yèsù adì ndàmbe dhu núdhe dǒ ìndrǔ tò. Ní, Pbàfàrisáyó mà, Ɔyatá tó màlímó mànà níwú, 'òkò Yèsù tí. Abádhí níwú Gállilayà mà Yùdeyà mànà tó pbìrì ò kóró pbanga ònǎ rò, ndirò Yèrùsàlemà tó kigò ònǎ rò màtí. Ndirò, yà Yèsù rĭ'ì nà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi náaránà kàbhu rǒ rĭḡ andi nà ale fíyó andi ò rò. ¹⁸ Nírò ní ndi ìndrǔ níwú ngbǒna úve atdí ale nà ótdù dǒ ì ànò rórò. Abádhí ambénà dhu ònzì dǒ idza ì itsu tí ka, 'àdù ìlinà Yèsù-ònzì. ¹⁹ Pbétù, abádhí rĭ kitsù tí ányì-dza dhu ní'ì ɔbi tí, ihé-yà-okú dò rò. Ní, abádhí núpò kà nà idza dò, 'àdù idza dò-tsirò núnḡbe, 'ifo wò ale pbìndà ótdù mànà imbi rǒ ònǎ, 'àdù ìlinà ihé-yà nzínzì ò Yèsù-ònzì. ²⁰ Ní, Yèsù itdègu kòrì ale rĭ'ì nà a'uta nǎlǎ, ní kǎdù àtìna wò ngbǒna úve ale nĭ: «Yà alé, pbùkù nzérenga núbà wà ndì.» ²¹ Ní, Ɔyatá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànà náadù òko 'àmbe inga nírè dǒ afiyya ò, 'àmbe àtìna dǒ: «Ádhi pbá ale wò wò dhu bhèyi rĭ dhu ùno nzére nyú Kàgàwà nĭ? Ádhi ndi ìndrǔ tó nzérenga núbà rádù inzà ní Kàgàwà kèlě atdí rò núbà ka rò?» ²² Ní, Yèsù asù abádhí tó irèta, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyĭ nyĭ'ì wòrì irèta-tidò nà afíkù ò nĭ? ²³ Ádhu ndi isó ró'ɔ ùnɔna ka kĭ rò? Tí kati: «Pbùkù nzérenga núbà wà ndì», ndirò tí kati: «ƙwà nyi, nyubhi?» ²⁴ Pbétù ma mòzè nyĭni dhu ìnè Ìndrǔ t'ídihùnà rǎrĭ'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà yà adzi dǒ, ndùbà ìndrǔ tó nzérenga.» Nírò ní ndi kǎdù àtìna wò ngbǒna úve ale nĭ: «Ma màtina inyi nĭ: «ƙwà nyi, nyitdù indú ótdù, nyadù àrà pbùkù!»» ²⁵ Ní ányìrò rò tí, wòrì ale nívǎ ndì ndidè, kóró ale-ònzì, ndàdù yà ndì ka kànòna dónà ótdù nídyì, ndàdù àrà nà pbìndà Kàgàwà nílè rǒ ndì ndàrà rórò. ²⁶ Ní kóró ale idho núnko atdí. Abádhí ambénà Kàgàwà nílè dǒ atdí, ùlè tí ì ùlè ɔɔo nĭ rórò, 'àdù àmbe àtìna dǒ: «Ìndo mà màla dhu ní idho rĭ ìndrǔ ùkǒ nĭ dhu!»

Yèsù rĭ Lawì nánzi dhu
(Màt 9.9-13; Mrk 2.13-22)

²⁷ Wò dhu-dzidò, Yèsù ahù idza rò, ndàdù pàratà tó atdí ndombè, Lawì tí kátina nála pàratà t'úfótá tó bìro ò àdi ró. Ní, Yèsù adù àtìna kà nĭ: «ƙrà owùdu ò.» ²⁸ Ní Lawì adù ndìvǎ, ndùbhà kóró fóná ì'ì dhu-tsì, ndàdù àrà kòwù ò.

²⁹ Wò dhu-dzidò, Lawì adù ádrùngbǎ mùhendù nónzì Yèsù tò pbìndà dzá. Ányì-dzá, abádhí ní'ì ònyù-tsùnǎ atdíkpá pàratà t'úfótá tó ibì pbàndómbé mànà, ndirò ngǔkpa ale mànà. ³⁰ Ní, Pbàfàrisáyó mà, fíyó Ɔyatá tó màlímó mànà náambénà

ònu dǒ nzínziya ǒ. Ní, abádhí ivú dhu Yèsù bhà ábhàlǐ-tsǔ 'àti: «Ádhu nyǐ nyí dhu ònyu, nyǎdù dhu òmvù atdíkpá pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mà, ndirò nzéreatále màná nǐ?» ³¹ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìmbǎ rǐ'ì andi nà ale náarí nǐ mǎngangà-atdyú nóho. Pbétù kǎtdyú òho arí ní andi nà rǐ'ì ale kèlě. ³² Ma mírà nzá idzi ale núnzi. Pbétù, ma mírà ùnzìnà ní nzéreatále, ndíní ì nǔgèrè tí 'ùbhà fíyó nzérenga.»

Yèsù bhà irèta ònyù t'ónyuta-tsù t'útsita dǒ
(Màt 9.14-17; Mrk 2.18-22)

³³ Wò dhu-dzidǒ, Pbàfàrisáyó mà, nzínziya ǒ Úyátá tó màlímó màná náati Yèsù nǐ: «Bàtizò nùbhò arí Yùwanì bhà ábhàlǐ mà, fàkà ábhàlǐ màná náarí ònyù t'ónyuta-tsù nùtsi, 'adù àmbe 'ítsò dǒ àpàpì. Pbétù, pbùkù ábhàlǐ kèlě náaradù òko 'àmbe dhu ònyù dǒ, 'adù àmbe dhu òmvù dǒ.» ³⁴ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyǐ nyǐrè tí dhu nyǐ rǎradù àdhìngbǎ ka kùndà nǐ mǎhendù ò iwù ale nágo obi nǐ ìnzǐ ònyù nonyu tí, àzembè ìnè ì ní'ì atdíkpá akpa-tsi màná òná kàsùmì ǒ? ³⁵ Pbétù, idho ní'íya ìnè, yà akpa-tsi níva ka kí abádhí nzínzi ǒ rò òná. I idho ǒ ní ndi, abádhí nùtsiya ònyù t'ónyuta-tsù.»

³⁶ Yèsù adù yàrí mbólí náwe átò abádhí tò. Kǎti: «Ìnzǐ atdí ale mà rǎdù kèlèmù tí ndi ndílna dhu nífa mberù-owútá ǒ rò, ndàdù àpbanà mberù-ayí ǒ. Kǎpe kònzì ndi dhu bhèyi, ní rǎdù ndi mberù-owútá nínza ìnzǎ tí. Ndirò, ndi kèlèmù mà rǐ nǐ àdù ì àko mberù-ayí nà. ³⁷ Ndirò, ìnzǐ ka kǎdù dǐvayi-owútá nùdho andu-ayí ò, akye ndi dǐvayi nívwana ì andu-ayí ò, rǎdù ì andu nótrè, ndi dǐvayi rǎdù ndùfù obvò nǐ. ³⁸ Nírò, dhu òfò nga kudho dǐvayi-owútá andu-owútá ò. ³⁹ Ndirò, ìnzǐ dǐvayi-ayí òmvù ale rǎdù ndòzè ndòmvù dǐvayi-owútá tdítǒ, kà rǎdù àtìnà dǐvayi-ayí rǎrǐ ndi òvòvù nídhunǐ.»

6

Yèsù bhà irèta sàbatù-idhò dǒ
(Màt 12.1-14; Mrk 2.23-3.6; Luk 13.10-17; 14.1-6)

¹ Atdíku, sàbatù-idhò ǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ màná náakò 'àmbe owu dǒ nganù tó inga òna nǎ údà otu ǒ. Ní kàbhà ábhàlǐ náadù 'òpè 'òwù otu-igì dǒ rǐ'ì nganù náfa rǒ, 'adù òwu ìnyìnà rǒ ɔtsúya-tsírò, 'adù kpǒna nùka. ² Ní, ngúfe Pbàfàrisáyó náadù dhu ìvu Yèsù bhà ábhàlǐ-tsǔ 'àti: «Ádhu nyǐ nyí ìnzá àlě tó Úyátá návi kònzì sàbatù-idhò ǒ dhu nónzì ní?» ³ Ní, Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Nyǐ nyǎpè tí obhó Dàwudì anzì atdíku, àwù nà ì í'ì róná ale màná rò dhu nózù? ⁴ Àbadhi náatsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù perè tí ka kùbho Kàgàwà tò mǔgati nùgù ndònyù. Kǎdù kùbhà átò róná ale tò, àzembè àlě tó Úyátá nóongó àtìnà ndi mǔgati ònyù rǎdù rǎrǐ pbàkùhání kèlě víya dǒ rò?» ⁵ Yèsù adù àtìnà tdítǒ abádhí nǐ: «Ìndrù t'ídhùnà, ní sàbatù-idhò dǒ ádràngbǎle.»

Yèsù rǐ ɔtsúna ótsù ale nígǔ dhu
(Màt 12.9-14; Mrk 3.1-6)

⁶ Ngǎtsi nínganì sàbatù-idhò ǒ, Yèsù náatsù unduta-dzà ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrù tò. Ní, atdí ale, fangà tó ɔtsúna ótsù ní'ì ànyì-dzá. ⁷ Ní Músà bhà Úyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó màná náambénà Yèsù nándà dǒ atdyúya nyú nà, ndíní ì ala tí kàrà tí àdù wò ale nígǔ ìgǔ sàbatù-idhò ǒ. Obhó tí, abádhí azè 'àbà kòbhù ì àdù dòná dhu. ⁸ Pbétù, Yèsù nùuni abádhí rǐrèna dhu. Ní, kǎdù àtìnà wò ɔtsúna ótsù ale nǐ: «Ívǎ nyí, nyidè ndoró kóró ale-ònzǐ.» Ní, wò ale adù ndivà, ndidè wò Yèsù ìtè ró. ⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Ma mí dhu nívwù tsùkù: àlě tó Úyátá návi tí àvǐ kònzì idzi dhu mà, ndirò ngǎtsi nǐ kònzì nzére dhu mà ìndrù tò? Ndirò, kǎvi tí àvǐ kígǔ ìndrù bhà ípìrǒnga, ndirò ngǎtsi nǐ, kùbhà ndi ale ròvè?» ¹⁰ Wò dhu-dzidǒ,

Yèsù andà kóró kòrí ale dò nga, ndàdù àtìna wò otsúna ótsù ale nǐ: «Ígba otsúnù!» Wò ale náadù otsúna nígbà: ndi otsúna ràdù ndàto, ndògù. ¹¹ Pbéttù, abádhí náakó atdíđ, 'àdù 'òpè 'àgò ì nzínziya ǒ, àdhu mà àkǎ ì rònzi Yèsù-rǒ dhu dǒ.

Yèsù rǐ pbìndà atdí kumì dòná óyǒ nà uvitatále nóvò dhu
(Màt 10.1-4; Mrk 3.13-19; Kas 1.13)

¹² Atdíku Yèsù núupò pbìrì dò, ndàrà ndìtsò. Ní, kǎdì ànyì, ndìtsò ndì kurà Kàgàwà rò. ¹³ Ní inga núbho rò, Yèsù núunzi pbìndà ábhàlǐ, ndàdù atdí kumì dòná óyǒ nà ale nóvò nzínziya ǒ rò. Kǎdù abádhí ǒvò nóvò uvitatále tí. Yàrí ní ndi ì ale-ǒvò: ¹⁴ Simoni, yà Yèsù adù ǒvòna nóvò átò Péterù tí mà, adòna Àndèreyà màna. Yàkòbhò mà Yùwanì nà. Filipò mà Bàrtòlòmàyò nà. ¹⁵ Mátayò mà, Tùmasì nà. Yàkòbhò, Àlùfayò t'ídhùnà mà, Simoni, yà atdíđ ndì nугyénà fíyó pbìrì dǒ ale màna. ¹⁶ Yudhà, Yàkòbhò t'ídhùnà mà, Yudhà Ìskàriyòtá, yà Yèsù nipfo ndàbhù òmvù-fó màna.

Yèsù rǐ dhu núdhě, ndàdù àrà andi nà ale nígu rǒ dhu
(Màt 4.23-25; 5.2-12; Mrk 3.7-13)

¹⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà, pbìndà atdí kumì dòná óyǒ nà uvitatále màna náawù pbìrì dò rò, 'iwù ùvò kyèngyèrù dǒ, yà ábhǒ ngǎkpà pbìndà ábhàlǐ rǐ'ì ró. Ànyìrǒ, ábhǒ ihé-yà ní'ì átò. Ì ale níwù Yùdeyà tó pbìrì ò rò, Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, ndirò ádrùngbǎ rèrù-bidǒ arí'ì kigò, Tirò mà Sìdònà nà tí kátina ò rò. ¹⁸ Abádhí níwù, ndínì ì iri tí Yèsù rǎnóna dhu, ndirò, ndínì kǐgú tí nzínziya ǒ rǐ'ì andi nà ale. Ní Yèsù adù abádhí nzínzi ǒ nzére-alafí náaravu ròyá ale nígu. ¹⁹ Kóró ale, yà andi nà rǐ'ì, nóowúnà 'òzè rǒ 'àpbàlǎ Yèsù-ngbò. Obhó tí, kà-nyutsì rò ráhu ádrùngbǎnga tó obi náaràna kóró ale nígu rǒ fíyó andi ǒ rò.

Hirò nǒnziya ale mà, àpbè ǒ okoya ale màna
(Màt 5.1-12)

²⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù pbìndà ábhàlǐ dò nga àndà, ndàdù àtìna ì ábhàlǐ nǐ: «Nyǐ nyònzì wà hirò yà nǎkù tí nyǐ nyí'ì rò, Kàgàwà nǒonyaya idzi dùkú nídhunǐ.

²¹ Nyǐ nyònzì wà hirò yà àwù nà nyǐ nyarí'ì kòmbí rò, nyǐ nyulèya ònyù nǐ nídhunǐ.

Nyǐ nyònzì wà hirò yà nyǐ nyarí òdzi kòmbí rò, nyǐ nyokoya ǔgbótá ǒ nídhunǐ.

²² Nyǐ nyònzì wà hirò yà ìndrù nòndrò nyǐ, 'àdù nyǐtu nzínziya ǒ rò, 'àdù òwu dhu ùnò rǒ nyǐ nǐ, ndirò 'àdù òwu nyòzù rǒ nzére ale tí Ìndrù t'ídhùnà-okú dò rò rò.

²³ Nyàbhù idhèku rǐka ndì, ndirò nyòbhè nyǐ dhèdhe-okú dò rò, fùkú perè ní'íya ádrùngbǎ nyú òrù-akpà ò nídhunǐ. Obhó tí wò dhu bhèyi tí abádhí t'ábaya náavù pbànábí rǒ.

²⁴ Pbéttù, nyǐ nyí'ì àpbè ǒ, nyǐ ònzítále tí rò, nyǐ nyábà wà nyàbhù rǐ nyònzì hirò dhu nídhunǐ.

²⁵ Nyǐ nyí'ì àpbè ǒ yà kòmbí nyǐ nyarí'ì ònyù nà abhàbhó rò, nyǐ nyokoya àwù nà nídhunǐ.

Nyǐ nyí'ì àpbè ǒ, yà kòmbí nyǐ nyarí òko ǔgbótá ǒ rò, nyǐ nyokoya izu ǒ, ndirò nyǎdù àmbe òdzi dǒ nídhunǐ.

²⁶ Nyǐ nyí'ì àpbè ǒ yà kóró ale náarí nyílè rò, ndi dhu bhèyi tí, abádhí t'ábhúya níilè tìtò tó pbànábí nídhunǐ* .»

* 6:26 6.26 Ìsa 5.22

Yèsù rǐ dhu núdhě òmvũ nózè ka kǐ dhu dǒ dhu
(Màt 5.38-48; 7.12a)

²⁷ «Pbétù, nyǐ yà nyǐ nyǐ ma múnɔna dhu níri rò, ma mátina nyǐ nǐ: Nyòzè fùkú òmvũ. Nyònzǐ ídzinga yà nyǐ nóndrò ale tò. ²⁸ Nyàso nyòfù arí ale. Ndirò, nyǐtsò nyǐ nyǐdhǔ arí ale dǒ. ²⁹ Atdí ale náapé atdídhená binu-bhu nópbǐ, ní ágèrě ngǎtsi kà ròpbǐ átò. Ndirò, atdí ale náapé pbùkù ɔrú mùdzarè nídyì, ní àpé nyúvò nyǐ ìnzǐ kà rǐdyì pbùkù sìmisì átò. ³⁰ Dhu nònzǐ funú ale tò dhu àkǎ nyarà ndi dhu àbhũ rǒ. Ndirò, atdí ale náapé indú dhu nídyì, ní dhu àkǎ nzá nyadyò ka. ³¹ Ìnzǐ dhu ngǔkpà ale tò àdhàdhì nyǐ nyòzè abádhí rǒnzǐ ka indú dhu bhěyi. ³² Nyǐ nyapé yà nyǐ nózè ale kèlě nózè, ní nyǐ nyǐrè tí nga nyǐ rǎràdù ídzinga nábà àbà? Nzérenгатále mà nózè yà ì nózè ale átò! ³³ Ndirò nyǐ nyapé ídzinga nónzǐ yà fùkú arí kònzǐ ale tò tí, ní nyǐ nyǐrè tí nga nyǐ rǎràdù ídzinga nábà àbà? Nzérenгатále mà náarí dhu ònzǐ átò ndi dhu bhěyi tí! ³⁴ Nyǐ nyapé dhu ùwǔ yà nyǐ nyà'ù ndi dhu àdu rádù fùkú ale tò tí, ní nyǐ nyǐrè tí nga nyǐ rǎràdù ídzinga nábà àbà? Nzérenгатále mà átò náarí dhu ùwǔwǔ yà fǐyò rádù kàdu ale tò! ³⁵ Pbétù nyǐ, nyòzè fùkú òmvũ, nyádù ídzinga nónzǐ fǐyò. Ndirò, nyádù nyèwũ dhu ìndrũ tò, ìnzá nyǐ nyǐrè nga abádhí rǎdùna fùkú dhu dǒ rǒrò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyǐ nyabáya ádrùngbǎ perè. Ndirò Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'ì ale náanziya nyǐ pbìndà ìnzò tí. Obhó tí, kǎrǐ ídzinga nónzǐ yà ìnzǐ arí fǐyò ka kònzǐ dhu tó ídzinga núnǐ ale tò, ndirò nzére dhu ònzǐ arí ale tò màtǐ átò. ³⁶ Nyàvi fùkú ídzinga ìndrũ tò, àdhàdhì Àbakũ Kàgàwà náarí kǎvǐ dhu bhěyi.»

Yèsù rǐ dhu núdhě ìndrũ-ànyǎ t'ítàtǎ dǒ dhu
(Màt 7.1-5)

³⁷ «Dhu àkǎ nzá nyǐnò ìndrũ-ànyǎ, akye Kàgàwà náaraya ànyǎkũ ùnò nǐ. Dhu àkǎ nzá nyǐtǐ ònyǎ ìndrũ dǒ, akye Kàgàwà náaraya anyǎ ìtǐ dǔkú nǐ. Dhu àkǎ nyǐbà dhu ìndrũ tò, ndínǐ Kàgàwà náadùya tí dhu ùbà fùkú. ³⁸ Dhu àkǎ nyǐbhũ fùkú rǐ'ì dhu ìndrũ tò, ndínǐ Kàgàwà adùya tí dhu àbhũ fùkú. Ka kitròya dhu fùkú ìsòwǔ ò ìdzǐ mùgèrè ò, rǎlè, ròyì ndì, kadù òsònà, kape, kadù ìranà mběyi nyú. Obhó tí, ka kudhèya dhu fùkú àdhàdhì yà nyǐ nyarí dhu núdhě ngǔkpà ale tò òná mùgèrè ò.»

³⁹ Yèsù adù yàrí mbóli ùnò átò abádhí tò, ndàtǐ: «Atdí ndùmùndùmú t'ádù ngǎtsi ndùmùndùmú núnǐ ùnda? Ìnzǐ akèkpá màtǐ: abádhí rádù 'àwà óyò kóró ìbhũ ò. ⁴⁰ Ìnzǐ atdí àbhǎlǐ bhà ìrèta mà náaróse pbìndà màlimò bhà ìrèta dònǎ. Pbétù, mběyi ka kùdhe dhu fǐndà àbhǎlǐ bhà ìrèta rádù àkǎkǎ pbìndà màlimò bhà ìrèta nà. ⁴¹ Ádhu nyǐ nyádù nyoze nyala ɔdhìnũ-nyǐkpó ò ìtsǐ kǐkò-ngba kèlě, ìnzǐ nyádù nyǐkpónũ ò ìtsǐ ìtsukpó-tsùdó-ngba nyú nínè nǐ? ⁴² Nyǐ nyádù àtìnà ìngbà dhu bhěyi ɔdhìnũ nǐ: <ɔdhǐ, ìtsè midyi nyǐkpónũ ò rǐ'ì kǐkò,> àzèmbè nyǐ nyongó ì'ì ìnzǐ nyǐ nyǐ nyǐkpónũ ò rǐ'ì ìtsukpó-tsùdó-ngba nyú nínè ró? Ìnyǐ, ɔyɔyɔ ìdàna nà alé, ìdyì pé nyǐkpónũ ò rǐ'ì ìtsukpó-tsùdó-ngba angyi, ndirò ní ndi nyǐ nyádù ɔdhìnũ-nyǐkpó ò rǐ'ì kǐkò nídyì nyǐ nyǐ tí dhu nála mběyi.»

Yèsù rǐ dhu núdhě ìtsu núnǐ ka kǎrǐ kpǒna rǒ dhu dǒ dhu
(Màt 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìnà: «Ìnzǐ ìdzǐ ìtsu-tidò rádù nzére ìtsu-kpǒ ní'ò. Ndirò, ìnzǐ nzére ìtsu-tidò rádù ìdzǐ ìtsu-kpǒ ní'ò. ⁴⁴ Kóró ìtsu-tidò núnǐ ka kǎrǐ kpǒna nyú rǒ. Ìnzǐ ka kádù mùtinì-kpǒ nópè ìlè dǒ, ndirò ìnzǐ ka kádù vǐnyò-kpǒ nópè okpèna nà ìtsu dǒ. ⁴⁵ Ìdzǐ afína nà ale náafí ò rò aráhũ dhu ní ìdzǐ dhu. Ndirò, nzére afína nà ale náafí ò rò aráhũ dhu ní nzére dhu. Ale-tsù náarí òrìna dhu ní ale-afí rǐbhì ìrèna rǒ atdí dǒ dhu.»

Ɔyò ìdza-tidò tó mbóli
(Màt 7.24-27)

⁴⁶ «Ádhu nyí nyárí mitdè, nyámbe àtìna dǒ: «Ádrùngbǎle! Ádrùngbǎlé», ìnzí nyǎdù ma múṅṅona fùkù dhu ònzì ní? ⁴⁷ Ma mí pé tidu ò rírà ale, ndírì ma múṅṅona dhu, ndàdù ndi dhu ònzì, ní rǎdù ndòfò nà ale nítè fùkù. ⁴⁸ Ndi ale níli ndi yà pbìndà idza napè ndòsì ale bhěyi. Kǎgyè pbìndà idza-bhu mběyi nyú ndàrà ìsì bhalabhala dǒ, ndàdù idza-pfò nórù ndi bhalabhala dǒ. Ní, igye níkǒ, idha rùtù nǐ rò, idha náakpà ndi idza-pfò, ìnzí ngbǒna mà rǎdù ndàyà, mběyi nyú ka kasì ndi idza nídhuní. ⁴⁹ Pbétù, ma múṅṅona dhu níri rí, ìnzí ndàdù ndi dhu nónzì ale, níli ndi yà adzi-ví ǒ pbìndà idza nasì ìnzá ndi ndògyè bhùna rórò ale bhěyi. Igye níkǒ, idha rùtù nǐ rò, idha náakpà ndi idza-pfò, rǎdù ndùgòlò ányìrǒ rò tí, rǎdrù ndi atdíǒ.»

7

Yèsù rǐ pbànowí tó ádrùngbǎle bhà kasutále nígǔ dhu (Màt 8.5-13; Yùw 4.46-54)

¹ Yèsù níitdègu yà ndi ndúbhi ùnòna rǒ ìndrù tò dhu t'únṅota níto, ní kǎdù àrà Kàpèrnàwumù tó kigò ò. ² Ányì, Pbàró má tó pbìrì ǒ atdí miyà pbànowí dǒ ádrùngbǎle bhà kasutále ní'ì afina rǒ ka kóḅṅona ró. Ndirò ndi kasutále ní'ì atdíǒ kǒzè. ³ Ní wò ádrùngbǎle níitdègu Yèsù dǒ ka kúnṅona dhu níri, ní kǎvì Pbàyàhúdì nzínzì ǒ ngúfe pbàkùrǔ rǒwù Yèsù nánzì, ndíní ira tí pbìndà kasutále nígu. ⁴ Kǒkò pbàkùrǔ náawù ùvò Yèsù-tí'ò, 'àdù 'òpè 'ìtsò ì atdíǒ Yèsù rǒ, 'àti: «Yà mà nivì tinu ò ádrùngbǎle náká wà nyonzi dzùnàna. ⁵ Àbadhi nózè tikàḅ atdíǒ. Ndirò, ka ní ndi fàká unduta-dzà nábhù kòsì.» ⁶ Ní, Yèsù mà náadù òwu atdíkpá kǒkò pbàkùrǔ mànà. Ní, íkyèrǒ abádhí òkò wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle bhà idza-lí'ò ì owu tí ùvò rórò, ndi ádrùngbǎle náadù òdhina nóvì rǒwù dhu ùnò Yèsù tò, 'àti: «Pbànowí dǒ ádrùngbǎle rǎtina nyí nǐ: «Ádrùngbǎlé, nzitù afínu! Ìnzá ma màli ma nyi nyádù òtsù pbìndà idza ale bhěyi.» ⁷ Ndi dhu-okú dǒ rò átò ní ndi, ma màdinà ìnzí marà ma-tírò tinu ò. Pbétù, órì atdí dhu kèlé, ní pbàká kasutále rǎdù ògù ògù. ⁸ Ìma nyú, yà ma mí'ì rò, ma mí'ì ìnè dùdu-tsírò ádròdrǒ ale nà. Ndirò, ma mí'ì ìnè ma marúvina pbànowí nà. Ma mapé àtina atdí mùnowì nǐ «Árà!» Ní kǎ rǎdù àrà. Ndirò ma mapé àtina ngǎtsi nǐ «Ìrà!», ní ndi tsí rǎdù ìrà. Ndirò, ma mapé àtina pbàká kasutále nǐ «Ǫnzi yà dhu!», ní kǎ rǎdù kònzì.» ⁹ Ní Yèsù níitdègu wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle núnò dhu ìri, ní idho núuko atdíǒ. Ní, Yèsù adù ndàgere ndàti yà owùna ǒ rúbhi ìwu rǒ ihé-yà nǐ: «Ma màtina nyí nǐ: ìnzá ma màpè yà dhu bhěyi a'uta-tidò nà ale nálǎ Pbàìsráyélí tó pbìrì ǒ màtí.» ¹⁰ Kǒkò pbànowí dǒ ádrùngbǎle nóvina Yèsù-tí'ò òdhina níitdègu 'àdù, 'ìwù ùvò idza, ní abádhí náatù wò andi nà ì'ina kasutále iwà ògù ró.

Yèsù rǐ atdí abvo-àyi bhà ingba níkyè dhu

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náara Nàyinà tí kátina pbanga ò. Kàbhà ábhàlǐ, ábhǒ ihé-yà mànà náadù kùndà ányì. ¹² Ní, pbanga ò kótsù ró kàrà àhù rò ní ndi, ka kubhina òwu rǒ atdí abvo nà, ndíní ka kowu tí òtdùnà. Ndi abvo ní'ì atdí tí arí'ì atdí abvo-àyi-fó ngbángba-abvò. Ndi pbanga ǒ ábhǒ ale nyú ní'ì atdíkpá ì owu ndi abvo-àyi mànà kàbhùlì ò ró. ¹³ Ní ka ndi ndàla rò, Ádrùngbǎle Yèsù náabà izu atdíǒ kàḅ, ndàdù àtìna kà nǐ: «Nzòdzi iyá!» ¹⁴ Ní kǎdù ìndri ndàlǔ ótdù-ngbò, ka nàṅò ale rǎdù ìko. Ní Yèsù adù àtìna: «Mùlǔ-ngbá, mà màtina nyi nǐ: ívà nyí.» ¹⁵ Ní wò òvòvèna ale níivà ndi, ndàdi sùnátù dǒ, ndàdù òte nópè. Ní Yèsù adù kàdu íyànà-fò ò. ¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, òḅò níisí kórò ale ò. Ní, abádhí níilè Kàgàwà, 'àdù àtìna: «Kàgàwà bhà ádrùngbà Nabì náhu wà àlǔ-nzínzì ǒ, ndirò Kàgàwà níra iwà pbìndà ale-kùmbà nónzì.» ¹⁷ Wò Yèsù ònzì dhu-òyí náadù àká kórò Yùdeyà tó pbìrì ǒ, tiná arí'ì ngùkpà pbanga mànà.

Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ábhàlǐ rǒwù dhu ìvu Yèsù-tsǔ dhu (Màt 11.2-19)

18 Wò dhu-dzidǒ, Yùwanì bhà ábhàlǐ náadù wò Yēsù ònzì dhu náwe kóró fíyó màlimò tò. Ní, Yùwanì náanzi óyǒ ale abádhí nzínzì ǒ, 19 ndàdù òvinà ròwù dhu ìvu Ádrùngbǎle Yēsù-tsǔ 'àti: «Nyí tí yà mǎ marí òdona, ndíní ira tí ale? Ndirò mǎ màkǎ tí mǒdò vurò ale?» 20 Kǒkò Yùwanì nívi ale níitdègu ìwu ùvò Yēsù-tí'ò, ní abádhí níivú dhu Yēsù-tsǔ 'àti: «Bàtizò núbhǒ arí Yùwanì nívi mǎ mǐwǔ dhu ìvu tsùnù, nyí ràtí yà mǎ marí òdona, ndíní ira tí ale, ndirò mǎ rǎkǎ tí mǒdò vurò ale?» 21 Wò ndi kàsùmì ǒ tí, Yēsù níigú ibí ale nyú fíyó andi mà, nzére arí ì ònzi dhu mànà ǒ rò. Kǎránà nzére-alafí nípfò rǒ ìndrǔ ò rò, ndàdù ibí ndùmùndùmú-nyìkpó nábhu rùngbe ì. 22 Nírò ní ndi kǎdù dhu àdu Yùwanì ìvinà ale tò, ndàti: «Nyòwu nyàwe yà nyí nyálǎna dhu mà, yà nyí nyírìna dhu mànà Yùwanì tò. Kà tò nyí nyáwěna dhu ní: ndùmùndùmú-nyìkpó rǎròwu 'ùngbe rǒ, 'àdù inga àla. Òtsótsù ale rǎròwu ùgu rǒ, 'àdù ùbhi mběyi. Kíkí nà ale rǎròwu ùgǔ rǒ, iwí ràdù òwu inga níri rǒ. Ʋvǔve ale rǎròwu ìkye rǒ, ùtdǔ ka kùtdǔ ale ràdù 'ùngbe. Ndirò, nǎkùtǎle rǎròwu Ídzi Màkǔrù níri rǒ. 23 Hirò nǎnziya ale ní yà ìnzì rí 'àwà okúdu dò rò ale.»

24 Kǒkò Yùwanì ìvinà ale níitdègu 'ìvǎ 'òwù, ní Yēsù adù ndòpè ndàwe dhu ihé-yà tò Yùwanì dǒ. Kǎpè ndòngù dhu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhi nyí nyawù àndànà rùngù ò? Tí awe rǐ ònángà nútǔyǎ ìzò? 25 Ádhi nyú nyí nyawù àndànà? Tí ɔrú odziya nà mùdzarù nǎfǒ ale? Pbétù, ɔrú odziya nà mùdzarù nǔfǒ ale, 'àdù òko ònzi ǒ, nótù nyí nyádù adròdrǒ kámá-idzà ǒ. 26 Ní ádhi nyú nyí nyawù àndànà olu? Tí Kàgàwà bhà nabi? Obhó tí, nyí nyawù Kàgàwà bhà nabi nándà. Pbétù ma mátina nyí nǐ, iwà kà ròsè nabi dònǎ màtí. 27 Kǒkú dò rò nga ní ndi ka kandí dhu kati:

<Kòní ma mòvi pbàkà mùkèngyè angyi indù,
ndíní nyí nyúbhi òná otu nǎbholo tí*.>

28 Ma mátina nyí nǐ, yà tsibhále nyú núugu yà adzi dǒ ale nzínzì ǒ, Yùwanì dònǎ òsè ale rǐ'ì mbǎ. Pbétù, yà ákě ale tí ka kálǎna òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ ale, nòsè wà Yùwanì dònǎ.

29 Yùwanì rǔnɔna dhu níri kóró ale, pàratà tó pbàndómbé mànà, nǎa'ù Kàgàwà ózè ì rònzi dhu, 'àdù bàtizò àlǔ Yùwanì-fó. 30 Pbétù, Pbàfàrisáyó mà, Ʋyátá tó màlímó mànà náadhò Kàgàwà ózè 'ònzì dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí náadù nzá 'òzè 'àlǔ bàtizò Yùwanì-fó.

31 Yà indo arí ale nyú núdhe ma mǎdù àdhà bhà rǒ? Abádhí núli ì àdhà bhà bhěyi? 32 Abádhí núli ì yà pbanga-tsidǒ ì nùndu nzónzo bhěyi. Atdídhená ràdù òwu ɔdhiya núnzi rǒ ìkǔ ǒ, 'àti: <Mǎ mùmì mbǎ ɔbé tó adyi rùgě ǒ màtí fǔkù, ní nyí nyádù nzá òbè. Ndirò, mǎ mùyù mbǎ làngáyí tó adyi mà fǔkù, ní nyí nyádù nzá òdzi.> 33 Obhó tí, bàtizò nubhónà Yùwanì níira, ìnzì ndàrà ònyù nónyù rǒ, ìnzì ndàdù dhu mà nómuvè. Ní, nyí nyádù àtìna, nzére-alafí rǎrǐ'ì kà-ò. 34 Ndi dhu bhěyi tí, Ìndrǔ t'ídhùnà níra, ndàrà dhu ònyù rǒ, ndàdù dhu òmvè. Ní, nyí nyarádù kàtì òna óvò ale, ndirò atdídó arí ndòmvè ale tí. Ndirò, nyí nyarádù kàtì pàratà tó pbàndómbé mà nzérenatále mànà ì nózè ale tí. 35 Pbétù, dhu-ònga t'óvòta tó obhóngà nǎarí ndàvǐ kà-nyutsi rò àhu dhu-otù ǒ.»

*Yēsù rǐ dhu núbà nzérenga tó tsibhále tò dhu
(Màt 26.6-13; Mrk 14.3-9; Yùw 12.1-8)*

36 Atdí Mùfàrisayò náanzi Yēsù 'òwù dhu ònyù mànà pbìndà. Ní, Yēsù arà, ndòtsù kàbhà idza, ndàdù àdi ndámbe dhu ònyù dǒ. 37 Ní kòmbómbí tí, ndi kigò ǒ nzérenga tó atdí tsibhále níri Yēsù rǐ dhu ònyù Mùfàrisayò bhà idzá rò dhu. Ní kǎdù ìrà àlùbatrò tí kátina odu nǐ ka kóbhòlò tsúpà nà fóná Yēsù-tí'ò. Ndi tsúpà ò ì'ì dhu ní ndrùù róngu akye. 38 Ní, kǐtsi ide Yēsù tí olù nǎ rò, ndàdù ndòpè ndòdzì. Ní òdzi

* 7:27 7.27 Uvt 23.20; Màl 3.1

ndi ndódzi rórò, kädù ndàgu ndàmbe Yësù-pfò-ngbò nímo dǒ nyìna-dha nǐ, ndàdù ùndonà dònà-ká nǐ. Tdítdǒ, kädù Yësù-pfò námbo, ndàdù ndrùù róngu akye núdho dòyá. ³⁹ Ní wò Yësù nànzìnà ònyù tò Mùfàrisayò nítdègu wò dhu nàlá, náadù ndòpè ndàmbe àtìnà dǒ afína ò: «Yàrí ale í'íná gukyè Kàgàwà bhà nabi nyú tí, ní kàmbènà pé wò ngbǒna nùlǔ rí tsibhále ràrǐ àdhi dhu núnǐ. Kàmbènà pé dhu núnǐ íyàdhiyà ràrǐ nzérenge tó tsibhále.» ⁴⁰ Ní, Yësù apè òte ndàti wò Mùfàrisayò nǐ: «Simonǐ, ma mòzè mǎnò atdí dhu indù.» Ní Simonǐ adù àtìnà: «Màlimǒ, úno nà ndi dhu.» ⁴¹ Ní Yësù adù àtìnà: «Atdí ale náabhù fùrangà óyǒ ale rùwu foná: atdí ale tò kàbhù imbò miyà fùrangà-kpǒ, ndirò ngàtsi ale tò kàbhù imbò kumì fùrangà-kpǒ. ⁴² Ní ìmbǎ kǒkò óyǒ ale rǐ'ì kóró, wò ì uwù fùrangà nádù í'í nǐ fangà nà rò, wò ale náadù dhu ùbà óyǒ kóró abádhí tò, ìnzǐ rùbho fíyó wànzá. Ní, ádhi ndi nyi nyùnì rò, kǒkò óyǒ ale nzínzì ò atdítdǒ rádù wò fùrangà nùwù fíndà ale nózè?» ⁴³ Simonǐ adù dhu àdu Yësù tò, ndàti: «Ma mǎnì rò, atdítdǒ rádù wò ale òzè ale ní yà ábhǒ fùrangà tó wànzá ka kùbà fíndà ale.» Ní, Yësù adù àtìnà Simonǐ nǐ: «Nyi nyùnò wà obhó dhu nyú.» ⁴⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yësù adù ndàgere, ndàndà wò tsibhále, ndàdù àtìnà Simonǐ nǐ: «Nyi nyàla tí wà wò tsibhále, Simonǐ? Àndà, ma mìtsù pbùkù idza, ní nyi nyìbhò nzá ale-pfò tó idha mà idù. Pbétù, wò tsibhále nú'ò pfǒdu nyìna-dha nyú nǐ, ndàdù ngbǒna núndo dònà-ká nyú nǐ. ⁴⁵ Nyi nyàmbǒnà nzá ima, nyi nyí makǒ rò. Pbétù, yà pbùkù idza ma mìtsùnà rò, íyàdhiyà rǐ'ì inè pfǒdu námbo rǒ ndi ndàrà ró. ⁴⁶ Nyi nyìtdèná nzá akye mà dùdu-tsí ró. Pbétù, íyàdhiyà núdho ndrùù róngu akye nyú pfǒdu dǒ. ⁴⁷ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mí dhu nóvo kpangba indù. Wò tsibhále návi ádrùngbǎ àzè nyú idù. Ní, ndi dhu-okú dò rò, ma mùbà wà kàbhà nzérenge kóró. Pbétù, akèkpá dhu ka kùbà fíndà ale bhà àzè narí ákě kèlě yà fíndà dhu nùbà ale tò.» ⁴⁸ Yësù adù àtìnà wò tsibhále nǐ: «Ma mùbà wà pbùkù nzérenge.»

⁴⁹ Ní kǒkò Yësù mà rùbhi dhu ònyù rǒ mǎnà ale náadù 'òpè 'àmbe àtìnà dǒ afíya ò: «Íngbà ale-tidò yà ìndrù bhà nzérenge mà nùbà rádù ìndrù tò?» ⁵⁰ Pbétù, Yësù adù àtìnà wò tsibhále nǐ: «Pbùkù a'uta nígù wà nyi. Ní àrà mbéyi.»

8

Yësù-owù ò ubhi vèbhále

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yësù núubhi kigò ònǎ, ndirò pbanga ònǎ màtí. Kàránà Ídzi Màkǔrù núnò rǒ, ndàdù àrà òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó màkǔrù nóvò rǒ ìndrù tò. Ní, atdí kumì dòná óyǒ nà kàbhà ábhàlǐ mà, ² yà kípfo nzére-alafí òyà rò, ndirò yà kígú fíyó andi ò rò ngúfe vèbhále mǎnà, nóowúnà ùbhi rǒ atdíkpá kà mǎnà. Yàrí ní ì vèbhále-òvò: Màgàdalà tó kigò ò Màriyà, yà àrùbhù nzére-alafí Yësù ipfo ònà rò, ³ Zǎnì, Kuzà bhà ingba-tsánà. Ndi Kuzà ní'ì Hèròdè bhà malì nodónà ale. Ndirò ní'ì Sùzanà mà, ibí ngùkpà vèbhále mǎnà. Ì vèbhále ní yà Yësù mà pbìndà ábhàlǐ mǎnà ní dzùnà ònzì rǒ owúnà foyá dhu nǐ vèbhále.

Ònyù-tse òre rí ale tó mbólí

(Màt 13.1-9; Mrk 4.1-9)

⁴ Atdíku, ìndrù níiwú Yësù-tí'ò dhèdhèrò pbanga ònǎ rò. Ní, ádrùngbǎ ihé-yà náandu í'ì Yësù-tí. Nírò ní ndi kädù yàrí mbólí náwe abádhí tò, ndàti: ⁵ «Atdí ale níivà ndi, ndàrà ònyù-tse nóre pbìndà inga ò. Ní yà ònyù-tse nóre kà rǐ inga ò ònà kàsùmì ò, atdídhená itse náawà ì ndi inga-gìnǎ údà otu ò, ìndrù ràdù òyànga nótsì pfǒya nǐ. Ndirò, àrè adù iwu, 'ùbhí ì itse otu ò rò. ⁶ Ngùkpà-tsí náawà ì ìmbǎ adzi rǐ'ì dòná abho odu-kengere dǒ. Ní, ì tsí níinga, adyifò ràdù ìtdyunà, ìmbǎ òdòdù adzi rǐ'ì abho dòyá dhu-okú dò rò. ⁷ Ndirò, ngùkpà itse náawà ì okpèya nà itsukpó-vé rǐ'ì ònà adzi ò. Ní, ì okpèya nà itsu-kpó náadù àta, 'òvì atdíkpá kò ìngingà ònyù mǎnà,

'adù i òvi róvi ònyù nùtsi ìnzì ràdù ò'ò. ⁸ Pbétù, ngǔkpà itse náawà ì ídzì adzi ǒ. Ní, ì tsí nńinga, 'òvi, 'adù ò'ò, ngǎtsi rǎrà atdí miyà itse nódhì rǒ.» Yèsù adù àtìna ihé-yà nń tdítdǒ: «Ínga t'írìta tó bǐku nà nyí nyapè ì'ì, ní nyìri nga mběyi!»

Ádhu Yèsù náarána òte rǒ mbólí ǒ nń?
(Màt 13.10-17; Mrk 4.10-12)

⁹ Ní wòrí mbólí ì ìrì dhu-lutinǎ, Yèsù bhà ábhàlǐ níwú ndì mbólí-tì kà-tsǔ. ¹⁰ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàtì: «Nyí nyú, nyí nyúni wà òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi-nyutsi ndì nórù dhu. Pbétù, ngǔkpà ale tò ka karí kàwě mbólí tó ǒfǒ ǒ, ndíń abádhí owu tí inga àndà rǒ, pbétù ìnzì 'adù atdí dhu mà nála, 'adù òwu inga níri rǒ, pbétù ìnzì atdí dhu mà ràdù dòya nálǔ*.»

Yèsù rǐ ònyù-tse tó mbólí-tì nǎwě dhu
(Màt 13.18-23; Mrk 4.13-20)

¹¹ «Yàrí ní ndì wòrí mbólí-tì: Ònyù-tse ní Kàgàwà bhà ǒte. ¹² Atdídhena ale nǔlì ì yà itse náawà ì òná otu bhěyi. Kàgàwà bhà ǒte abádhí ìrì rò, Pǒmvo ràdù ìrà, ndípfo ndì ǒte abádhí-afí ò rò, ìnzì abádhí a'u tí dhu, 'adù ùgu. ¹³ Ngǔkpà ale nǔlì ì yà ìmbǎ adzi rǐ'ì dóná abhò odu-kengere-dò bhěyi. Kàgàwà bhà ǒte ì ìrì rò, abádhí rǐ kà'u dhèdhe nyú nà. Pbétù, abádhí rǐ 'àpǎ ákě kàsùmì kèlě tí Kàgàwà bhà ǒte rǒ, ìnzì 'adù kàbhù ivéna ròdì ndì afíya ò. Ní, ale-afí ùmvù rí dhu-tidò nópè ndì rò, abádhí ràdù fíyó a'uta núbhà atdítdǒ. ¹⁴ Okpèna nà itsu-vé nà adzi bhěyi ì nǔlì ale ní, yà Kàgàwà bhà ǒte níri arí, ìnzì yà ì ìrìna ǒte ràdù itse nódhì. Obhó tí, yà adzi ǒ dhu-tsí tó ìrèta mà, yà adzi dǒ ònzì mà, ndirò yà adzi dǒ ka kóko dhu tó dhèdhe màna, náaràdù abádhí-afí nùtsi. ¹⁵ Ídzì adzi bhěyi ì nǔlì ale ní, yà Kàgàwà bhà ǒte níri arí atdí afíya nyú nà, 'adù òdòna afíya ò, 'adù 'àpba róná ale.»

Tarà tó mbólí
(Mrk 4.21-25)

¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna: «Atdí ale mà rǐ nń òdù tarà nóbì, ndàdù àtsì nà ìtǎ-tsi. Ndirò, kà rǐ nń òdù kòbì, ndàdù ìlìnà ara-tsi. Pbétù, ka kádù kòbì kílì ǒrú, ndíń idza rítsù ale-nyínga nawù tí. ¹⁷ Kóró dhu tsí, yà ùru ì nuru núuviya ì kpangba. Ndirò, kóró dhu-tsí yà òdhù ò aróko, ní ka kuniya kóró, ràdù 'ùvi kpangba awáwù ò. ¹⁸ Nyàndà nga mběyi yà fǔkù ka kúnona dhu níri nyí nyárí tí dhu nà. Obhó tí, dhu nà arí'ì abhò ale náabáya dhu abhò nyú ròsè. Ndirò, ìmbǎ arí'ì kà nà ale-fó rò ka kakòya yà kǎrí ìrèna ndì ndí'ì nà dhu tí dhu mà.»

Yèsù-tsánà mà Yèsù t'ádóna màna
(Màt 12.46-50; Mrk 3.31-35)

¹⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù-tsánà mà, kà t'ádóna màna níwú Yèsù rǐ'ì ì. Pbétù, abádhí rǒwu ùvò kà-tí dhu ní'ì ǒbì tí ihé-yà-okú dǒ rò. ²⁰ Ní, ka kadù dhu òvò Yèsù tò, kati: «Íyànǔ mà adónǔ màna níkò irí. Ní, abádhí òzè 'àla ngbǒnǔ.» ²¹ Pbétù, Yèsù adù àtìna yà tiná ì'ì kóró ale nń: «Íyàdu mà, adódu màna ní yà Kàgàwà bhà ǒte níri arí, 'adù kùnò dhu ònzì ale.»

Yèsù rǐ àpùpú nábhě ridè dhu
(Màt 8.18,23-27; Mrk 4.35-41)

²² Atdíku, Yèsù mà, pòndà ábhàlǐ màna núupò atdí ibhú ò. Ní, kǎtì abádhí nń: «Kàda rèrù-adzè.» Ní, abádhí adù abhi òpè 'òwù ányì. ²³ Ní idha dǒ ì ówu rórò, Yèsù náayì, idhò ròdyì ndì. Ní, kòmbómbì tí àpùpú náapè ndòpìlì rèrù dǒ, idha ràdù ndòpè ndòtsù ibhú ò. Ní, ibhú ì'ì ìkyèrǒ ndíń ndì ndabì tí abádhí nà idha ò. ²⁴ Nírò ní ndì

* 8:10 8.10 Ìsa 6.9

ábhàlì náandri Yèsù-tí'ò, 'ìnga ka idho ò rò, 'àdù àtìna: «Ádrùngbálé, Ádrùngbálé, àlě kiku wà!» Ní, Yèsù níwà ndì, ndìsò awe mà, màkurà màna rikò. Ányìrò rò tí, awe núbhà opilita, idha ràdù ìnè bhì. ²⁵ Nírò ní ndì kádù àtìna p̀b̀ìndà ábhàlì nì: «Nyí nyàpè tí obhó ì'ì a'uta nà?» Ní ɔ̀dɔ̀ nìsì abádhí ò, idho ràdù 'ùkɔ̀. Abádhí ambéna òtɛ dɔ̀ nzínziya ò, 'àmbe àtìna dɔ̀: «Íngbà dhu bhèyi ale-tidò yà? Kàróte awe mà, idha màna dhu dɔ̀, ràdù tsuná dhu ìrì!»

*Yèsù rí nzére-alafí náarí àvu róná atdí ale nígù dhu
(Màt 8.28-34; Mrk 5.1-20)*

²⁶ Yèsù mà, p̀b̀ìndà ábhàlì màna náawù ùvò P̀b̀àgèrasì tó p̀b̀ìrì ò. Ndi p̀b̀ìrì ní'ì Gálilayà tó r̀èr̀ù-adzèná rò. ²⁷ Ní, ibhú ò rò Yèsù ifò, ndàhù idha-bidò rò, kigò ò atdí ale níra àhù kònzì. Ndi ale ní'ì ibí nzére-alafí náarí'ì ònà. Ndirò, kǐ'ì mbǎ mberù nà róná ábhò idho nyú tí. Kǒngónà nzì àdi atdí idza ò màtí. P̀b̀étù, kǒngónà àdi kàbhùlì ò. ²⁸ Ní, Yèsù ndì ndàla rò, kǎkù, ndàdù ìrà ndibvu obvò Yèsù-ònzì. Ndirò, kádù dhu òvò Yèsù tó ɔ̀r̀é-tùna nyú nà, ndàtì: «Hí! Àdhu àlě nzínzi ò rǐ'ì Yèsù, yà kóró dhu dɔ̀ arí'ì Kàgàwà t'Ídhùnǎ? Ma mìtsò ma ìtsò tí nyú r̀ànù, nzì àvù r̀ùdù.» ²⁹ Obhó tí, Yèsù adù àdi ndàmbe dhu nùya dɔ̀ wò ale ò rǐ'ì nzére-alafí tò, ndínì àhù tí kà ò rò. Ndirò, ibí-gùna ndì nzére-alafí ongónà dhu ìvà kà rǔ. Ní, ka kongónà àdù ndì ale nódò àdràmbì nǐ ka kùtsì r̀órò, ndirò singà-mbì nǐ ka kùtsì p̀f̀óna mà r̀órò. P̀b̀étù, kǒngónà kǒkò ndì ka kùtsì nǐ imbi nátdì kóró. Ndirò, kà'ò rǐ'ì nzére-alafí nóongónà àdù kidzi r̀àrà ìmbǎ ìndrù arí'ì ì nanǎ. ³⁰ Ní, Yèsù níwù dhu wò ale-tsù, ndàtì: «Òvòdu ní àdhi?» Ní, kádù dhu àdu Yèsù tò, ndàtì: «Òvòdu ní <Ihé-yà.>» Obhó tí, ibí nzére-alafí nyú náatsù kà ò. ³¹ Ndirò, ì nzére-alafí nítsò ì Yèsù rǔ, ìnzì dhu nùya tí f̀iyò 'òwù òyí ò.

³² Wò ndì kàsùmì ò, àdù tó màhò ní'ì ìnè ányìrò ì ányù p̀b̀ìrì-ongò rǔ ró. Ní, kǒkò nzére-alafí náadù 'ìtsò Yèsù rǔ, ndínì rusà nùfà tí f̀iyò, 'òwù òtsù ì àdù ò. Ní, kádù ndì rusà ùfà abádhí tò. ³³ Kǒkò nzére-alafí náadù 'ùnyà wò ì í'ì ònà ale ò rò, 'àdù òwù òtsù àdù ò. Nírò ní ndì ì àdù tó màhò náadù àdrù p̀b̀ìrì-ongò rǔ rò, 'òwù 'ùp̀bà ndì p̀b̀ìrì-p̀f̀ò ò rǐ'ì r̀èr̀ù ò, tsèya r̀òtdì ì. ³⁴ Wò ndì nònzì dhu ì àla rò, kǒkò àdù nùndà rǔ r̀ùbhi ale náatsè kóró, 'àdù ndì dhu òyí nùgà kigò ò bhà tò, ndirò p̀b̀anga ònǎ màtí. ³⁵ Ìndrù náawù wò ndì nònzì dhu nándà. Ní abádhí adù òwù Yèsù-tí'ò, 'àdù wò nzére-alafí núvò ònà rò ale nótù kà-tí nyú àdi róná mberù màna, ndirò ìdzi rǔ rò nyú ró. Ní, ɔ̀dɔ̀ náadù ìsì atdí dɔ̀ abádhí ò. ³⁶ Wò ì nònzì kóró dhu nàla ale náawe wò nzére-alafí náarí àvu róná ale nógù tí dhu kǒkò ìwù ìwù ale tò. ³⁷ Ní P̀b̀àgèrasì tó p̀b̀ìrì ò ale kóró náadù Yèsù nónzi r̀ìvà ndì f̀ìr̀àbvù rò, atdí dɔ̀ ì'ì ɔ̀dɔ̀ nónzi nídhunì. Wò dhu-dzidɔ̀, Yèsù adù ùpo ibhú ò, ndàdù ndàdu abádhí-bvù rò. ³⁸ Wò nzére-alafí núvò ònà rò ale nítsò ndì, ndínì ì owu tí atdíkpá Yèsù màna. P̀b̀étù, Yèsù àdù ndùvo ùvò tí kàrò, ndàtì: ³⁹ «Ádù nyì p̀b̀ùkù nyadù Kàgàwà ònzì r̀ànù kóró dhu náwe.» Nírò ní ndì wò ale náadù àrà, ndàdù àmbe Yèsù ònzì f̀ìndà dhu náwe dɔ̀ ìndrù tó kigò ò kóró ngari ò.

*Yèsù rí Yàhirò bhà tsìbhíngba mà atdí tsìbhále màna nígù dhu
(Màt 9.18-26; Mrk 5.21-43)*

⁴⁰ Yèsù níitdègu ndàdù, ndàdà r̀èr̀ù-adzè, ní ányì ihé-yà nyú náadù kàkɔ̀, angyangyi ì úbhi kòdò rǔ nídhunì. ⁴¹ Ní kòmbómbì tí, Yàhirò tí kátina atdí ale níra àhù ányìrò. Ka ní'ì P̀b̀àyàhúdì tó unduta-dzà ò ádrùngbálé. Ní, kǐbvù ndì Yèsù-ònzì, ndàdù ndìtsò kàrò, ndínì ara tí p̀b̀ìndà. ⁴² Kǐtsò ndì ndì dhu bhèyi, yà atdí tí arí'ì f̀óná tsìbhíngba rǐ'ì afína rǔ ka kòdona ró dhu-okú dò rò. Wò ndì tsìbhíngba ì'ì mbèmbè atdí kumì dónà óyò nà ato nà. Ní, Yàhirò bhà Yèsù r̀àrà ònà kàsùmì ò, ihé-yà nyú níbòlò ì kà-rò, 'ìp̀bò ka átsì. ⁴³ Ndirò, atdí tsìbhále, yà vèbhále tó ɔ̀gòbhà tó azu náarí ìrà róná, r̀àrà àhù atdí kumì dónà óyò nà ato tí, ní'ì ìnè abádhí nzínzi ò. Ka ní'ì ìwà f̀óná ongyéngá-tse

nótdì pbàngángá dònǎ ndì ndarí ùbhi ró. Pbétù, atdí m̀ngàngà mà náadù nzá k̀gù.
⁴⁴ Ní, wò tsibhále náawè ndì Yèsù-dzidò nǎ rò, ndàpbalǎ kàró m̀dzarù-bidò-ngbò.
 Ní ànyìrò rò tí wò tsibhále rǒ arí ìrà azu náadù ide. ⁴⁵ Ní, Yèsù ivú dhu ihé-yà-tsù
 ndàti: «Ádhi ngbòdu nàpbalǎ?» Ní kóró ale adù 'àgò àgò tí. Pbétù, Péterù adù dhu
 òvò Yèsù tò ndàti: «Hòkò M̀limò, ihé-yà nyá ní ndì ngbònu nàkpòrò, 'ìpbò nyi átsí!»
⁴⁶ Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Íwà atdí ale nàpbalǎ ngbòdu! Ma m̀ni wà dhu mbèyi
 nyá, atdí obi ràhù wà nyadutsì rò.» ⁴⁷ Ní, wò tsibhále níitdègu iwà Yèsù nòsù wò
 ndì ndònzì dhu dhu nálǎ, nǐ kǎdù ìrà iví ndì ndívi rórò, ndìbvù ndì Yèsù-ònzì: Ní,
 kóró ale-ònzì rò, kǎdù Yèsù rǒ m̀dzarù-bidò-ngbò ndì ndàpbalǎ okúna dò rò dhu
 mà, ndirò ndì ndògù ànyìrò rò tí dhu màna dhu náwe. ⁴⁸ Ní Yèsù adù àtìna íyàdhíyà
 nǐ: «Pbà nǐ tsibhíngbá, iwà pbùkù a'uta nígù nyi! Ní àrà màràngà ò.»

⁴⁹ Àzembè Yèsù rǒte òná kàsùmì ò, atdí ale níra Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ò atdí
 ádr̀ngbǎle, Yàhirò tí kátina bhà rò. Ní, k̀tsi àtìna ndì Yàhirò nǐ: «Ádr̀ngbǎlé, ivànù-
 ngba nóvè wà! Ní nǐ àvǎ M̀limò-tsi.» ⁵⁰ Pbétù, Yèsù níitdègu wò Yàhirò tò ka k̀nò
 dhu níri, ní kǎdù àtìna ndì Yàhirò nǐ: «Nǐ onzi odo! Í'ì a'uta nà tí! Ní pbùkù
 tsibhíngba rǒgù ògù.» ⁵¹ Ní Yàhirò bhà ndì ndàrà àhù rò, Yèsù náa'u nzá atdí ale
 mà ròtsù idza owùna ò. Pbétù, kǎ'u ní Péterù mà, Yùwanì mà, Yàkòbhò mà, wò
 ngbàngba t'ábanà mà, kà-tsánà màna kèlè. ⁵² Ànyìrò í'ì kóró ale náambénà òdzi
 dǒ, izu ràdù 'ùka atdí dǒ wò ngbàngba bhà òve-okú dò rò. Pbétù, Yèsù adù àtìna
 abádhí nǐ: «Ínzì nyòdzi, inzà wò ngbàngba nóvè! Kòdhò òdhò tí.» ⁵³ Ní ìndrù adù
 Yèsù r̀nna dhu ùgbò ùgbò tí, ì ùni dhu iwà wò tsibhíngba ròvè nídhunǐ. ⁵⁴ Pbétù,
 Yèsù adù wò tsibhíngba nálù òtsúna rǒ, ndàdù dhu òvò f̀ndà orú t̀na nyá nà, ndàti:
 «Pbànǐngbá, ívǎ nyi!» ⁵⁵ Ní, kà-afí náadù ingo, ndàdù ndìvǎ ndì kàsùmì ò tí. Ní Yèsù
 adù ònyù àvi kabhù kà tò. ⁵⁶ Ní wò tsibhíngba t'ábanà mà, kà-tsánà màna náko ìdho
 adù atdí dǒ. Ndirò, Yèsù adù abádhí nǐ ònzì wò ndì ònzì dhu òvò tí atdí ale tò
 màtí.

9

Yèsù rǐ atdí kumì dònǎ óyò nà pb̀ndà ábhàlǐ núvǐ dhu (M̀t 10.5-15; Mrk 6.7-13)

¹ Yèsù andu atdí kumì dònǎ óyò nà pb̀ndà ábhàlǐ-tsù, ndàbhù ádr̀ngbǎnga tó obi
 f̀yò. Ndi obi nǐ'ì kóró nzere-alafí nípfò abádhí ràdù nǐ ìndrù ò rò, 'adù dhèdhèrò andi-
 tidò nà ale nígu nǐ ádr̀ngbǎnga tó obi. ² Ní, k̀ví abádhí ròwù òrù-akpà ò Ádr̀ngbǎ
 kamà Kàgàwà bhà idzi tó màk̀rù núnò ìndrù tò, 'adù andi nà ale nígu. ³ K̀yá dhu
 abádhí tò ndàti: «Àpé nyìdyi atdí dhu mà abhi tò. Àpé nyùgu mùgò mà, bhòlo mà,
 mùgatì mà, ndirò f̀rangà màna. Ndirò, àpé nyùgu mberù oyòyó. ⁴ Nyí ka kàko òná
 idza ò, nyí nyowuna òko rǒ, r̀rà àhù ànyìrò rò nyí nyí nyíwà nyòwù dhu ò. ⁵ Ndirò,
 inzà ka kàko nyí òná k̀gò ò rò, nyí nyowuna ùvò rǒ, nyàdù pfòku-tsítsírò àhù nó'ò
 ànyìrò, ndìnǐ abádhí tó afátá nitè tí abádhí tò.» ⁶ Ní kòkò ábhàlǐ nívǎ ì 'òwù, ì r̀bhi
 dhèdhèrò pbanga òna nǎ, 'àmbe Ídzi Màk̀rù núnò dǒ, 'adù òwu ìndrù nígu rǒ kóró
 ngari òná.

Hèròdè-dò rǐ ndìnzǎ Yèsù r̀nzina dhu ìri ndì ndí rò dhu (M̀t 14.1-12; Mrk 6.14-29)

⁷ Ádr̀ngbǎ kamà Hèròdè níri Yèsù r̀nzina dhu-òyí. Ní ndì dhu adù kàdo àbhù
 r̀nza ndì atdí dǒ. Atdíhená ale nóowúnà àtìna rǒ, bàtizò ùbho rǒ arùbhi Yùwanì
 r̀ngbè wà ndì. ⁸ Ngùkpà ale adúnà òwu àtìna rǒ, Èliyà r̀rì wò ndì nitò. Ndirò ngùkpà-
 tsí náadúnà òwu àtìna rǒ, yà angyí uvè pbànábí nzínzì ò atdí ale r̀rì wò ndì ǹngbè.
⁹ Pbétù, Hèròdè adù àtìna: «Ma mávi wà bàtizò ùbho rǒ arùbhi Yùwanì-dò kòkèrè.

Nírò, ádhì pbá ale nyú wò ma mára ònzina rí dhu-òyí nírì rǒ?» Nírò ní ndì Hèròdè adù ndòzè ndàla Yèsù.

Yèsù rǐ imbò lufù ale nóngù dhu

(Màt 14.13-21; Mrk 6.30-44; Yùw 6.1-15)

¹⁰ Yèsù bhà uvitatále níitdègu 'àdǔ, ní abádhí adù ì ònzi dhu àwe Yèsù tò kóró. Ní, Yèsù mà, ì ábhàlǐ màna adù ùvò atdíkpá, 'òwù lèngèlèngè rǐ'ì ngari ò, Bètèsàyidà tí kátina kigò-tí'ò. ¹¹ Pbétù ihé-yà níitdègu abádhí òwù ndì ngari ò dhu ìrì, ní ihé-yà adù òwu ànyì átò. Ní, ànyì ì òwù ùvò rò, Yèsù adù abádhí àkò, ndàdù òte òpè ndàwe fíyò òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi dǒ. Ndirò, kǎdù ì nòzè ndìgǔ ì ale nígu átò. ¹² Ní inga níitdègu ndòpè ndàti, ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù ìwu kà-tí'ò. Ní abádhí adù dhu òvò kà tò, 'àti: «Író àlě kǐ'ì rùngù ò. Ní, óvì ihé-yà ròwù kyèròkyèrò rǐ'ì pbanga mà, inga òbhì ka karí òyá ngari màna ònǎ. Ànyì nga ní ndì abádhí rǐ ònyè mà, idho tó ngari màna dhu nábà nǐ.» ¹³ Pbétù, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyàbhu ònyè abádhí tò nyǐ-tírò!» Ní, ábhàlǐ adù dhu àdu kà tò 'àti: «Mǎ mí imbò mǔgati mà óyǒ ìbhè kèlě màna nà. Ní, nyì nyòzè tí mǒwù ònyè ùdzi mǎ-tírò kǒkò alé-yà tò kóró!» ¹⁴ Ànyìrǒ kpabhále ì'ì mbèmbè imbò lufù tí. Ní, Yèsù adù pbìndà ábhàlǐ àvi ràbhu kǒkò ale, ròkò obvò, imbìmbó kumì rò tsùna tí. ¹⁵ Ì ábhàlǐ adù dhu ònzi ndì dhu bhèyi tí, 'àbhu kóró ale ròkò obvò. ¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ugu kǒkò imbò mǔgati mà, óyǒ ìbhè màna, ndùlǔ foná. Ní, kǎdù òrù-akpà-ònga àndà, ndàdù wòrì ònyè náso. Tdítdǒ, kǎdù mǔgati-ònga nǔkò, ndùbho pbìndà ábhàlǐ-fó, ndínǐ abádhí nǔundo tí ihé-yà tò. ¹⁷ Ní, kóró ale náadù dhu ònyè 'ùlè nǐ. Yèsù bhà ábhàlǐ náadù òdòdì mǔgati-go mà, ìbhè-go màna-tsù nundu, 'adù atdí kumì dóná óyǒ nà sèngè níra nǐ.

Péterù rǐ Yèsù náti Kàgàwà bhà Krístò tí dhu

(Màt 16.13-19; Mrk 8.27-30; Yùw 6.66-71)

¹⁸ Atdíku, Yèsù núubhínà ndítsò rǒ atdíró, ìnè pbìndà ábhàlǐ rǐ'ì tiná rórò. Ní, kǐvú dhu abádhí-tsǔ, ndàti: «Yà ìndrǔ rǒte dùdú rò, abádhí náaróngo àtìna ma rǎrǐ àdhi?» ¹⁹ Ní abádhí náadù òte kà tò 'àti: «Atdídhena ale náarátina nyì rǎrǐ yà bàtizò nubhónà Yùwanì. Ngǔkpà ale náarátina nyì rǎrǐ Èliyà. Ndirò, ngǔkpà ale-tsì náarádù àtìna nyì rǎrǐ angyí uvè pbànábi nzínzi ǒ rò ndì níngbè atdí ale.» ²⁰ Ní, kǎdù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Olu, nyǐ nyú, nyǐ nyarátina ma rǎrǐ àdhi?» Ní, Péterù adù dhu àdu, ndàti: «Nyì ní Kàgàwà bhà Krístò.»

Yèsù rǐ ndì ndòvéya kòtdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvo dhu

(Màt 16.20-28)

²¹ Yèsù adù abádhí nísò obi nyú nà ìnzǐ ndì dhu nuno tí atdí ale tò màtí. ²² Kadù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ tdítdǒ: «Dhu àkǎ Ìndrǔ t'ídhùnà ràbà àpbè atdítdǒ. Pbanga ǒ pbàkùrǔ mà, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Èyátá tó màlímó màna dhu nóvdhoya ka. Ka kohoya ka, kadù òtdùnà. Ndirò, ìbhu idho ǒ, kǎdùya ndìngbè.»

Yèsù-owù nǔngǔ ka kǐ tí dhu

(Mrk 8.30-9.1)

²³ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìna ànyìrǒ ì'ì kóró ale nǐ: «Ndì nòzè ndùbhi owùdu ǒ ale náká ndàdzo róná rò, ndàdù ndà'ù ndànò pbìndà mǔsàlabhà kóró kàsùmì ǒ, ndàdù owùdu nǔngǔ. ²⁴ Pbìndà ìpìrǒnga nòzè ndòdò fíndà ale níwíya ka. Pbétù, okúdu dò rò rí pbìndà ìpìrǒnga níwǐ ale, níngúya ka. ²⁵ Ìndrǔ rǐ yà adzi ǒ kóró ònzi nábà, pbìndà ìpìrǒnga ràdù ndìnza, ngǎtsi nǐ ndì nyú ndàdù àwǐ dhu tó ídzìnga ní àdhu? ²⁶ Ìndrǔ-nyì náapè ìwu okúdu dò rò, ndirò pbàkà òte-okú dò rò màtí, ní Ìndrǔ t'ídhùnà-nyì níwúya átò kǒkú dò rò ndì ndítsi ìrà pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù mà Àbanà bhà

awáwù mà ndirò ìlílǎ màlàyíká tó ádrùngbǎnga tó awáwù màná ǒ nínganí. ²⁷ Ma mí obhó dhu núno fùkù: ngǔkpà ale, yà iró rǐ'í ale nzínzì ǒ, núuvèya nzí inzà ì àla Kàgàwà rǐ idzi nónyà indrù dǒ dhu rórò.»

*Yèsù-wòyǒ rǐ ndùgèrè dhu
(Màt 17.1-9; Mrk 9.2-10)*

²⁸ Mbèmbè àrù idho dzidǒ, wò dhu ndì ndótè rórò, Yèsù náanzi Péterù mà, Yùwanì mà, Yàkòbhò màná, 'àdù ùpo nà pbìrì dǒ, ndíní ì itsò tí ì. ²⁹ Ní, Yèsù rǐ ndìtsò òná kàsùmì ǒ, kà-nyì-wòyǒ núugèrè ndì, kà-rǒ mùdzarù ràdù òwɛ, ndàmbe ùmbìlì dǒ ale-nyìkpó nóho rí dhu bhèyi. ³⁰ Ní ànyìrǒ, óyǒ ale núuto ì, 'àmbe òte dǒ Yèsù màná. I ale ní'í Músà mà Èliyà nà. ³¹ Ní ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ ì ùtò ì rò, abádhí náambénà òte dǒ Yèrùsàlemà Yèsù rǎrà pbìndà kasu nùtsà nǐ abhi dǒ. ³² Péterù mà, òdhína màná ní'í iwà idho nùdà nà atdí dǒ ró. Ní, idho ò rò ì ìvà ì rò, abádhí náala Yèsù bhà ádrùngbǎnga tó awáwù, kǒkò tiná ikò óyǒ ale màná. ³³ Ní, kǒkòrí ale rǐ Yèsù nùbha òná kàsùmì ǒ, Péterù náadù àtìnà Yèsù nǐ: «Màlimǒ, dhu òfò nga àlě ròkò iró. Kùdǐ ìbhu hemě-dzà, atdí indù, ngǎtsi Músà tò, ndirò ngǎtsi Èliyà tò.» (Péterù núuni inzà àdhu mà núno ndì ndí dhu.) ³⁴ Wò dhu nóte kà rǐ rórò ní ndì, ádrùngbǎ àpbù níibvú ndì, ndàtsi abádhí sisìna nǐ. Ní òdo nùsì Yèsù bhà ábhàlǐ ò, wò àpbù rǐ ndàtsi dòyá dhu ì àla rò. ³⁵ Wò àpbù ò rò, atdí ale-tù níri ndì, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, idù ma mópì ale. Ní, nyìri kà-tsù dhu.» ³⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náadù ndòtù atdí rò tí ànyìrǒ. Kàbhà ábhàlǐ náadù wò ì àla dhu nódò afíya ò tí, inzǐ àdù atdí dhu mà núno indrù tò.

*Yèsù rí nzéere-alafí náaràvu ròná ngbángba nígǔ dhu
(Màt 17.14-21; Mrk 9.14-29)*

³⁷ Tsútsǎ nínganí, Yèsù mà, kǒkò ìbhu pbìndà ábhàlǐ màná náawù pbìrì dǒ rò. Ní, ihé-yà náadù iwu Yèsù tí ò. ³⁸ Ní, ì ihé-yà nzínzì ǒ atdí ale náavò dhu orú tǔna nyú nà Yèsù tò, ndàti: «Màlimǒ, ma mìtsò mà itsò tí nyú rùnù, ágèrè pé nyì nyàndà idhùdu. Obhó tí àbadhi arí'í atdí rò tí fudú. ³⁹ Nzéere-alafí òtsù kà ò rò, ní ànyìrǒ rò tí kǎròkù, ndì nzéere-alafí ràdù ònángà níyà òbi nyú nà, isó-yà ràdù ndùpbò liná. Ndi nzéere-alafí náarí àrà kùbhà pbǎ ngbòrò rò, iwà ndì ndàbhu ka rìngyě ndì, ndùvě kpàna atdí dǒ nyú rórò. ⁴⁰ Ní, ma mìtsò ma pbùkù ábhàlǐ rò, ndíní wò nzéere-alafí nípfo tí kà ò rò. Pbétù, abádhí àdù nzà kà-lè mà ònzì.» ⁴¹ Ní, Yèsù adù àtìnà: «Hàkà! Nyì indo arí'í ale tí rò, nyì ní ìmbǎ arí'í a'uta nà ale! Ndirò, nyì ní nzéere ale! Àlě kokoya atdíkpá nyì màná ìfe kàsùmì tí? Ndirò, ma mondúya fùkù dhu-dzi rǎrà àhu ìfe idho tí?» Nírò ní ndì Yèsù adù àtìnà wò ngbángba t'ábanà nǐ: «Írà ndì idhùnù nà iró!» ⁴² Ní, Yèsù-tí'ò ndì ngbángba rǒndri òná kàsùmì ǒ, nzéere-alafí níibvú kà-ònga obvò, ndàdù kà-ònga níyà òbi nyú nà. Pbétù, Yèsù náadù òrù wò nzéere-alafí dǒ, wò ngbángba ràdù ògù. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndì ngbángba nádu àbanà-fò ò. ⁴³ Ní, idho núuko uró ì'í kórò ale atdí dǒ, Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó òbi ì àla rò.

*Yèsù rǐ ndì ndóvè, kòtdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvo tǎtǎdǒ dhu
(Màt 17.22-23; Mrk 9.30-32)*

Òko indrù òko idho rǐ 'ùkǒ Yèsù ònzì dhu dǒ rórò, ní kǎdù dhu òvò pbìndà ábhàlǐ tò. ⁴⁴ Kǎtí: «Nyùdǐ bǐku nyìrì yà fùkù ma múnona òte mbèyi: Obhó tí, kà kǐ Indrù t'ídhùnà nípfo kabhu indrù-yà-fò.» ⁴⁵ Pbétù, wò òte náadù nzà abádhí-dò àlu. Obhó tí, ndì òte-tì náarù ndì òru tí abádhí rǒ inzǐ abádhí unì tí. Ndirò, abádhí adù Yèsù-tsù ì'í ndì òte-tì nívù dhu-òdò nónzì ònzì tí.

*Ádrùngbǎle nyú ròsè ní àdhi
(Màt 18.1-5; Mrk 9.33-37)*

⁴⁶ I ábhàlǐ náadù 'òpè 'àgò ì nzínziya ǒ. Abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsùyá nzínziya ǒ, 'ámbe àtìna dǒ: «Àlě nzínzi ǒ ádrùngbǎle nyú ròsè ní ádhi?» ⁴⁷ Pbéù, Yèsù núuni abádhí tó irèta angyangyi. Ní, kǎdù ákě ngbángba nídyi ndìli ridè tiná nyé, ⁴⁸ ndàdù dhu òvò pbìndà ábhàlǐ tò, ndàti: «Yàrí ngbángba nàko ɔvòdu rǒ ale náko wà ma. Ndirò, ima nàko ale náko wà yà ima nívi ale. Obhó tí, nzínziku ǒ kóró, ákě ale tí rǐ'ì ale ní ndi ádrùngbǎle.»

Inzǐ ndi ale náapè ì'ì àlě tó òmvù tí, ní ndi ale ní àlě nzínzi ò ale
(Mrk 9.38-41)

⁴⁹ Yùwanì adù dhu òvò Yèsù tò, ndàti: «Màlimǒ, mà màla atdí ale ɔvònu rǒ rǐ nzére-alafí nípfǒ ìndrǔ ò rò ró. Ní mà mìsǒ ka ìnzǐ kǎrí ùbhi atdíkpà mà mànà owùnɔ ǒ dhu-okú dò rò.» ⁵⁰ Pbéù, Yèsù adù dhu òvò kà tò, ndàti: «Ìnzǐ nyèsǒ ndi dhu kà tò. Obhó tí, ìnzǐ ndi ale náapè ì'ì àlě tó òmvù tí, ní ndi ale ní àlě nzínzi ò ale.»

Sàmàriyà ǒ bhà rǐ 'ùvǒ ìnzǐ 'àko Yèsù dhu

⁵¹ Yèsù rǒdzì yà adzi ǒ rò, ndàrà òrù-akpà ò ònà idho ní'ì iwà ndi ndìndù ndi ró. Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎká ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ⁵² Ní, kǎdù pbìndà mùkèngye nóvi ròwù angyi fǐndà. Ní i ale uvò 'òwù, 'òwù òtsù Pàsàmàriyá tó atdí pbanga ò, ndínǐ ì ɔbhòlo tí kǎkǒ ka kí tí dhu. ⁵³ Pbéù, ndi pbanga ǒ bhà adù nzá Yèsù àko fíràbvù, Yèrùsàlemà tó kigò ò kà rǎrà dhu-okú dò rò. ⁵⁴ Ní, Yèsù bhà ábhàlǐ, Yàkobhò mà Yùwanì mànà níitdègu wò dhu àlǎ, ní abádhí adù dhu òvò Yèsù tò, 'àti: «Ádrùngbǎlé, nyi nyòzè tí wà mǒnzi kàzɔ rìfò òrù-akpà ò rò, ròtdì kǎkò ale-tsè?» ⁵⁵ Pbéù, Yèsù adù ndàgere ndàndà abádhí dò nga, ndàdù òrù abádhí dǒ. ⁵⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náadù ùvò, 'òwù ngǎtsi pbanga ò.

Yèsù-owù nòzè 'ùngu ale
(Màt 8.19-22)

⁵⁷ Otu ǒ kǎkò ale ròwu rórò, atdí ale náavò dhu Yèsù tò ndàti: «Ádrùngbǎlé, ma mǒngo ùbhi owùnɔ ǒ, kóró ngari ǒ nyi nyúbhi i nanǎ.» ⁵⁸ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ayíwě mà náarí'ì inè bhǔya nà. Ndirò, yà ɔrú arángili àrè mà náarí'ì inè idzàya nà. Pbéù, Ìndrǔ t'ídhùnà, rǐ ndòkò, ndìli dóna obvò róngà mà náarí'ì ìmbǎ.» ⁵⁹ Ndirò, Yèsù adù àtìna ngǎtsi ale nǐ: «Írà owùdu ǒ!» Pbéù, ndi ale adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, úfà rusà idù, marà pé àbadu ɔtdù angyi.» ⁶⁰ Ní, Yèsù adù dhu òvò kà tò, ndàti: «Ébhà kǎkò abvo rùtdǔ fíyó abvo. Pbéù, àrà nyunɔ òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi tó Màkǔrù ìndrǔ tò.» ⁶¹ Ngǎtsi ale náati tdítǒ Yèsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, ma mòzè mungu owùnɔ. Pbéù, úfà pé rusà angyi idù, marà pbàkà idzá-bhà nóvi.» ⁶² Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Íwà inga nòpè ndòbhì ale náapè olunga àndà, ní ndi ale àkǎ nzá ndònzì kasɔ òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ.»

10

Yèsù rǐ pbìndà àrùbhù kumì dóná ɔyǒ nà ábhàlǐ núvǐ ɔyòyó rò dhu
(Màt 10.7-16)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Ádrùngbǎle Yèsù náavò àrùbhù kumì dóná ɔyǒ nà ngǔkpà ale. Kǎdù i ale núvi ɔyòyó rò ròwù angyi fǐndà, yà ndi nyú ndìtírò ndi ndàkànà ndàrà òyà kóró kigò mà, kóró ngari mànà ò. ² Tdù abádhí òwu rò, kǎdù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Ōnyù t'óguta-kàsǔ rǐ'ì abho nyú, pbéù ndi ònyù ògu rí ale rǐ'ì ngúfe. Ní nyèsǒ nyí inga-àbadhi rǒ, ndínǐ ònyù t'óguta-kàsǔ t'ále-bvu nítró tí. ³ Nírò, nyòwu: Kǒnǐ ma mùvǐ nyí tàrà bhèyi tsamangèrě nzínzi ò. ⁴ Àpé nyùgu ísòwě mà, bhòlo

mànà. Ndirò, àpé nyùgu kàyitò. Àpé nyòwu ìko rǒ ìko tí otu ǒ, atdí ale mà nátse nyí nyí rò. ⁵ Atdí idza ò nyí nyòtsù rò, nyí nyowuna ányì idzá-bhà àtsè rǒ angyi nyáti: «Màrùngà àkǎ ndí'ì àzú-dzá.» ⁶ Màrùngà nòzè atdí ale mà ní'ì ányì-dzá rò, ní wò nyí nyòzè rí'ì ányì-dzá màrùngà náarana ì'ì rǒ ndi ale tò. Pbétù, ìmbǎ nyǎkǒ rǐ màrùngà ǒ ale ní'ì rò, ndi màrùngà arana ndàdu rǒ fukù ò. ⁷ Nyí ka kàkò òná idza ǒ, nyí nyowuna òko rǒ ányì-dzá tí. Ndirò nyí nyowuna fùkù ka kàbhù dhu kèlě nónyà rǒ, nyǎdù fùkù ka kàbhù dhu kèlě nómvù. Obhó tí kasutále nákǎ ndàbà pbìndà mùkimbà. Àpé nyòwu ùda rǒ atdí idza ò rò ngǎtsi idza ò. ⁸ Atdí kigò ò nyí nyòtsù, kadù nyǎkò rò, nyí nyowuna fùkù ka kàbhù dhu nónyà rǒ ònyu. ⁹ Nyí nyowuna ndi kigò ǒ andi nà ale nígu rǒ, nyǎdù àtìna ndi kigò ǒ bhà nǐ: «Kàgàwà rǐ idzi ònyu dükú òná kàsùmì nìndù wà ndì.» ¹⁰ Pbétù, atdí kigò ò nyí nyòtsù, ìnzì kadù nyǎkò rò, nyí nyowuna ùvò rǒ ndi kigò-tsidǒ ngudhà ò, nyǎdù àtìna ndi kigò ǒ bhà nǐ: ¹¹ «Kànǐ, mà mò'ò wà pfòka-tsítsíró ì nùpbǎ fùkù kigò ǒ àhù róngò dükù. Pbétù nyàni dhu, Kàgàwà rǐ idzi nónyà ìndrù dǒ òná kàsùmì rìndù wà ndì.» ¹² Ma mí dhu òvo fùkù: Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyǎ nítì nìnganí, wòrí kigò dǒ kǒtdíya anya, ròsè Sòdomò tó kigò dǒ ndì ndatdì anya dònǎ.»

Jyá ale núvò ì ìnzì 'a'u tí Yèsù dhu (Màt 11.20-24)

¹³ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìna: «Nyí nyí'ì àpbè ǒ Kòràzini tó kigò, ndirò nyí nyí'ì àpbè ǒ Bètèsàydà tó kigò! Obhó tí, yà ùkú ì nònzì wíwí ní'iyana gukyè Tirò mà, Sìdònà mànà tó kigò ǒ ì nònzì dhu tí, ní ì kigò ǒ ale ní'iyana angyí nyú ì ugèrè ì, 'ùbhà fíyó nzére mùtso ró. Abádhí ì'iyana iwà ì ufó gònnyà mberù tí ròyá, 'adù ohu nùtro dòya ò ró. ¹⁴ Nírò, Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyǎ nítì nìnganí, kǐtdíya dhu dükú abhàbhó nyú, ròsè Tirò mà Sìdònà mànà tó kigò dǒ ndì nditdì dhu dònǎ. ¹⁵ Ndirò ìnyì Kàpèrnàwumù, nyí nyá'ù tí dhu ìdzì Kàgàwà rǐ rǎràdù nyidzi òrù-akpà ò? Pbétù kà rǐ nyifò obvò, ndàdù nyabhù nyarà àhù òve-bvù.»

¹⁶ Tsùkú dhu nìrì ale nìrì wà tsùdú dhu. Ndirò, ìnzá nyí nàkò ale nákò nzá ìma átò. Ndirò, ìnzá ìma nàkò ale nákò nzá yà ìma nívi ale.»

Àrùbhù kumì dòná óyǒ nà ábhàlǐ rǐ ì àdù dhu

¹⁷ Kǒkò Yèsù ùvinà àrùbhù kumì dòná óyǒ nà pbìndà ábhàlǐ náadù ì atdítdǒ nyú idhèya níka ì rórò. Ní, abádhí adù àtìna Yèsù nǐ: «Ádrùngbálé, nzére-alafí mà nìrì tsùkà dhu, òvònyu rǒ mà mòdì ì rò!» ¹⁸ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ma màla àlǎ Sìtanì òrù-akpà ò rò rǐtsì, ràm̀bìlì òvo bhèyi ró. ¹⁹ Kònǐ ma màbhù wà ádrùngbǎnga tó òbi fùkù, ndínǐ nyí nyòbè tí osu mà áwìya nǐ arí ìndrù ùbǐ àwù-tidò mànà-ǒnga nǐ. Ndirò ma màbhù wà òbi fùkù ndínǐ nyí nyònzì tí wò òmvù bhà kóró òbi lèma nǐ. Ndirò, nyònzì rí nzére atdí dhu mà rǐ'ì ìmbǎ. ²⁰ Pbétù, dhu àkǎ nzá idhèkù rǐka ndì nzére-alafí rǒwu tsùkú dhu ìrì rǒ dhu-okú dò rò. Dhu àkǎ kà rǐka ndì iwà ka kúndì òvòkù òrù-akpà ò dhu-okú dò rò.»

Yèsù-idhè rǐ ndìkǎ dhu (Màt 11.25-27; 13.1-17)

²¹ Wò ndi kàsùmì ǒ tí, Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí náabhù Yèsù idhèna rǐka ndì atdítdǒ. Ní kǎti: «Òo Àba Kàgàwà, òrù-akpà mà yà adzi mànà ǒ Ádrùngbálé, mà mìlè nyí atdítdǒ nyú, yà ìnga nùni, 'adù dhu-ǒnga t'òvòta nùni ale rǒ nyí nyarù dhu ní nyí nyábhù ìnzì ka kádù òzànà dhu tí ale nyú rànì dhu-okú dò rò. Obhó tí Àbá, wò dhu bhèyi ní ndi nyí nyazè ndi dhu rònzì ndì. ²² Àbadu níibho wà kóró dhu fudú, ndirò atdí ale mà nùni nzá àdhi mà rǎrǐ Kàgàwà t'ìdhùnà, pbétù ka nùni ní kà t'Ábanà

kèlě. Ndirò, atdí ale mà nùni nzá Àba ràrì àdhi mà dhu, pbétù ka nùni ní kà t'ídhùnà kèlě, ndirò yà kòzè nditè ka fíyò ale màna.»

²³ Wò dhu-dzidò, Yèsù agéré ndì pbìndà ábhàlì dò, ndàdù dhu òvò fíyò tí òyá, ndàti: «Hirò nònzì ale ní yà nyí nyálàna dhu àlǎ rí ale. ²⁴ Obhó tí, ma mátina nyí nǎ: ábhò pbànábí nyú, ábhò ádròdrò pbàkámá màna níí'ì dhu-atdyú nà 'àla yà nyí nyálàna dhu, pbétù abádhí adù nzá i dhu nála. Ndirò, abádhí i'ì dhu-atdyú nà 'irì yà nyí nyírìna dhu, pbétù abádhí adù nzá i dhu níri.»

Ídzì afina nà Mùsàmàriyà tó mbólí
(Màt 22.34-40; Mrk 12.28-34)

²⁵ Ùyátá tó atdí màlimò níivà ndì ndivù dhu Yèsù-tsù kà-afí ndì ndomvú tí nǎ, ndàti: «Màlimò, ádhu ndì àkǎkǎ mǎnzì, ndíní ma mabá tí dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà?»
²⁶ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádhu àlě tó Ùyátá ò ka kándí? Ádhu kà ò nyí nyarí òzùna?»
²⁷ Wò ale náadù dhu àdu ndàti: «Dhu àkǎ nyoze pbùkù Ádrùngbǎle Kàgàwà kóró affinù nyú nà, kóró atdyúnù nà, kóró òbìnnù nà, ndirò kóró pbùkù irèta màna. Ndirò, dhu àkǎ nyoze òdhìnnù yà nyí nyú nyí nyóze nyí nyí-tírò dhu bhèyi.»
²⁸ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyí nyòtè mbèyi nyú. Ìnzì ka, ní nyí nyádù ípìrǒngà nábà.»
²⁹ Pbétù, wò Ùyátá tó màlimò náaze ndòlè dhu fìndà. Ní kǎdù dhu ìvu Yèsù-tsù, ndàti: «Òdhìdu ní àdhi?»
³⁰ Nírò ní ndì Yèsù adù yàrí mbólí náwe. Kǎti: «Atdí ale núubhínà àwù rǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, ndàmbe àrà dǒ Yèrikò tó kigò ò. Ní otu ò, ogbotále náakèrè ka, 'adù kòngbù, 'adù kàrò mùdzarù nùdha, 'adù òwu fíyò dhu nǎ, 'ùbhà àbadhi iwà òve-ngbò nòfò ró. ³¹ Ní pbǎ ngbòró rò, atdí kùhanì núubhínà ùda rǒ wò otu ò. Ní ndì ale ndì ndàla rò, wò kùhanì nùudà otu-igi dò, ndàdù àrà fìndá dhu nǎ. ³² Ndirò, atdí Mùlawì níira àhù ànyìrò ndì dhu bhèyi tí. Ní, kǎndrì ndàla wòrí ale, ndàdù pbìndà otu nága igi, ndàdù àrà. ³³ Pbétù, Sàmàriyà tó pbìrì ò atdí ale, wò ndì otu ò rǎrà, náarà àhù wò ngbòna àvo ale tí. Ní ka ndì ndàla rò, àbadhi náadù izù àbà atdí dǒ kàdǒ. ³⁴ Ní, kǎdù òndrì tdít dǒ íkyèrò nyú kà-ti'ò, ndì rùdho akye, dìvayi màna kà-rǒ otú dǒ, ndàdù ndì otú nùtsì. Tdít dǒ, kǎdù kít dù ndìli pbìndà kayinò dǒ, ndàdù àrà nà olo-dzà ò. Ànyì, kǎdù kàngbò nódò mbèyi nyú. ³⁵ Tsùtsǎ nínganí, kǎdyi óyǒ fùrangà-kpǒ ndàbhù olo-dzà-àbadhi-fó, ndàdù àtìna kà nǎ: «Ìdò yàrí ale mbèyi. Tdít dǒ ma múda irò rò, ma mítsi kòkú dò rò nyí nyìwí tdít dǒ dhu nùbho indù ma-tírò.»
³⁶ Wòrí mbólí dzidò, Yèsù adù dhu ìvu ndàti: «Ádhi ndì kòkò ìbhù ale nzínzì ò ndì nàvi nyìkpónù ò wò ogbotále angbù ale t'òdhìna tí?»
³⁷ Ní, Ùyátá tó màlimò náadù dhu àdu, ndàti: «Yà ídzìngà nònzì kà tò ale.» Ní Yèsù adù àtìna kà nǎ: «Nyí nyú mà átò, àrà, nyadù dhu ònzì ndì dhu bhèyi.»

Yèsù rǎ'ì Màrità mà, Màriyà màna mà t'ídzá dhu

³⁸ Yèsù mà, pbìndà ábhàlì màna rǎ'ì abhi ò rò, ní abádhí awù òtsù atdí pbanga ò. Ndi pbanga ò, Màrità tí kátina atdí tsìbhále náakò abádhí pbì idzá. ³⁹ Ndi Màrità níí'ì inè Màriyà tí kátina awèna nà. Ní, ndì Màriyà náadì Ádrùngbǎle Yèsù tí íkyèrò nyú, ndàmbe kà rùnna dhu níri dǒ. ⁴⁰ Pbétù, Màrità adù ì'ì atdí dǒ idzá ábhò kasù náva tsina ró. Ní, íyàdhiyà àrà Yèsù-ti'ò ndì dhu-okú dò rò. Kǎti: «Ádrùngbǎlé, wò awèdu ùbhà ima, mambe kasù ònzì dǒ atdí rò dhu nónzì tí nzá atdí dhu mà rùnù? Nírò, áví ka rìrà dzùnàdu ònzì.»
⁴¹ Ní, Ádrùngbǎle Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Màrità! Màrità! Nyí nyí inga irè abho, tsinnù ràdù ndàva ábhò dhu-okú dò rò. ⁴² Atdí dhu kèlě ní ndì àkǎkǎ dhu tí rǎ'ì. Màriyà òvò ídzì dhu nyú, yà ìnzì atdí ale mà ràdù àkòna foná rò.»

11

*Yèsù rǐ ale ìtsò ka kádù tí dhu núdhě pbìndà ábhàlǐ tò dhu
(Màt 6.9-13; 7.7-11)*

¹ Atdíku Yèsù náadì ndàmbe ndìtsò dǒ atdí ngari ǒ rò. Ní kǐtdègu ìtsòta nító, ní kàbhà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdí ale náati kà nǐ: «Ádrùngbǎlé, údhě mǎ màkǎ mǒngò mǐtsò tí dhu fǎkà, àdhàdhì Bàtizò nubhónà Yùwanì núudhě ka pbìndà ábhàlǐ tò dhu bhěyi.»

² Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyǐtsò nyǐ nyǐ rò, nyòngò àtìna:

«Ábakǎ,

ονονυ ακα κuni ñlǎ ɔvo tí.

Ábhǔ dǒkǎ nyǐ nyǐ idzi ònyu òná idho rǎkǎ.

³ Óngò mǎ'i nà rǎkǎ ònyu níbhò fǎkà bìlìnganà.

⁴ Ʋbà fǎkǎ nzérenga fǎkǎ,

átò mǎ marí dhu Ʋba ɔnzìkǎ dhu nùfǎ ale tò nídhunǐ.

Ndirò, àpé nyabhù mǎ mǒtsù umvútá ò.»

⁵ Tdítdǒ, kádù àtìna abádhí nǐ: «Atdí nzínzìku ǒ ale rǐ'ì ɔdhìna nà, ndàdù ndìvǎ ndàrà iku-alìkpa ǒ ndi ɔdhìna bhà, ndìtsì àtìna kà nǐ: «Ʋdhí, ìbhò pé ìbhù mùgati mùwu fǎnú, ⁶ atdí ɔdhìdu nǐrà àhù pbàkǎ, abhi ònǎ rò, ní ma mábhùna kà rǒnyù dhu rǐ'ì ìmbǎ akèkpá màtí fudú.» ⁷ Ní, idza nǎ rò wò ale náapé adù dhu àdu ndàti: «Ìnzǐ ávǎ tsidu. Tsǎtsù ka kàpbi wà. Mǎ mòyi wà pbàkǎ inzo màna. Ní, ma mí nzǐ mivǎ marà mùgati àbhù indù.» ⁸ Ní ma mí dhu ɔvo kprangba fùkù: wò ale rǐ mbǎ adù àdi ìnzǐ ndìvǎ ndì, ndìrà mùgati àbhù kà tò ɔdhìna tí kǎ rǐ dhu-okú dǒ rò, pbétù kà rádù ndìvǎ, ndàdù kóró dhu yà kǎ rǐ atdyúna òho nábhù kà tò dhu ní, ìnzǐ ndì ndí ndìngyě rórò kà rùbhi kònzì rǒ dhu.

⁹ Nírò, ma mátina nyǐ nǐ: dhu àkǎ nyǒnzì dhu, ndirò ní ndi ka kádù kàbhù fùkù. Dhu àkǎ nyǒnè dhu, ní ndi nyǐ nyádù kàbà. Ndirò dhu àkǎ nyǐtdǒ tsǎtsù, ní ka kádù kǎpfò fùkù. ¹⁰ Obhó tí, dhu nònzì ale tò ka kádù dhu àbhù. Dhu nònè ale, rádù dhu àbà. Ndirò, tsǎtsù nǐtdǒ ale ní tò ka kádù tsǎtsù àpfò. ¹¹ Ádhi pbá ale t'ábanà ndi idhùnà nónzì ìbhè fóná rò rádù osu nábhù kà tò? ¹² Ndirò ngǎtsi nǐ, idhùnà nónzì à'ǔ-bhǐ fóná rò, kà t'ádù áwina nǐ arí ìndrù Ʋbǐ áwǔ-tidò nábhù àbhù kà tò? ¹³ Nírò nyǐ nyú ngà, nzére ale tíró nyǐ nyǎrí ídzi dhu núbhò fùkù nzónzo tò rò, ɔrù-akpà ò arí'ì Ábaka rádù àdi ìngbà dhu bhěyi ìnzǐ ndàbhù ñlǎ-Alafí ka nònzì fóná ale tò?»

*Yèsù rǐ ɔte nádǔ ndì nòbhù ale tò dhu
(Màt 12.22-30; Mrk 3.22-27)*

¹⁴ Atdíku Yèsù adì ndàmbe atdí ale nábhù ròngò iwǐ tí nzére-alafí nípfo dǒ ndi ale ò rò. Ní nzére-alafí níitdègu àhù, ní ndi ale adù ndòpè ndòtè, idho rádù ihé-yà núko atdítdǒ. ¹⁵ Pbétù, ngúfe ale adù àtìna: «Kàrǐ nzére-alafí nódì Bèlìzèbuli tí kátina nzére-alafí dǒ ádrùngbǎle bhà ɔbi nǐ.» ¹⁶ Ngǔkpàkǎ-tsí náazè 'òmvù Yèsù-afí. Ní, abádhí náavi ka rǒnzì atdí wiwǐ, ndínǐ ɔrù-akpà ǒ rò kàbhà ɔbi írà dhu navì tí. ¹⁷ Pbétù Yèsù núuni abádhí rǐrèna dhu angyangyi. Ní kádù àtìna abádhí nǐ: «Atdí ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale-ǒnga náapé adù ndùndò, ní ndi ádrùngbǎ kamà bhà idzi-tsù rádù ndòdì òdì tí, òná idza rádù 'ugolo, atdíthená idza ràdrù ì ngǔkpà idza dǒ. ¹⁸ Ní Pfòmvo náapé àmbe ndùgyè dǒ ndìtírò, ní kàbhà idzi rádù àdi ìngbà dhu bhěyi ìnzǐ tsùna ròdì ndì, wò nyǐ nyátina Bèlìzèbuli bhà ɔbi nǐ ma rarí nzére-alafí nódì rò? ¹⁹ Ndirò, dhu apé ì'ì Bèlìzèbuli bhà ɔbi nǐ ma marí nzére-alafí nódì dhu tí, ní fùkù ale náarádù kòdì àdhi bhà ɔbi nǐ? Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi, ì fùkù ale núunoya ndi ànyǎku. ²⁰ Pbétù, dhu apé ì'ì ma marí nzére-alafí nípfo modì ìndrù ò rò Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi nǐ dhu tí, ní nyùnì dhu Kàgàwà rǐ idzi ònyu dùkù òná idho nǎkǎ wà.

²¹ Ǫbi nà atdí ale, ndàdù ì'ì kóró findá màtsùmù nà, náapé àmbe pbìndà pbanga-ngbò nódò dǔ, ní kàbhà dhu-tsí rǎdù òko mběyi, ìnzì kinza. ²² Pbétù ngǎtsi ale yà ìdzìdzò ròsè kà dònǎ náapé àdù ìrà àhụ, ndàdù kà lèmà nónzì, ndùdhǎ yà kǎrí ndòyò ròyá kóró kà-fó màtsùmù, ní ndi ale rǎdù kà-fó rò ndi ndùdhǎ dhu nùndò ǔdhína tò. ²³ Ìmbǎ rí'ì tidu ònǎ rò ale ní pbàkà òmvù, ndirò ìnzì rí dhu-tsù ùndù atdíkpá ima mànà ale ní rí dhu ìnda ìnda tí.»

*Nzéré-alafí rǎdù ndàdu ndi ndahù ònǎ rò ale-ò tdítdǔ dhu
(Màt 12.43-45)*

²⁴ Yèsù adù àtìna tdítdǔ: «Nzéré-alafí náapé àhụ atdí ale ò rò, ní ndi nzéré-alafí náarí àrà, ndùbhi rǎngù ònǎ màtí ndàmbe ndi ndàrà ndàso róngà nómè dǔ. Ní ìnzà ndi ndàbà ka rò, kà rǎdù àtìna: <Ma mí madù yà ma mahù ònǎ rò pbà idza ò.> ²⁵ Ányì ndi ndàrà àhụ rò, kà rí ányì-dzá nga nótù iwà ka kàtsù, kadù nyìnati òhù mběyi nyú ró. ²⁶ Nírò ní ndi kà rǎdù àrà àrùbhù ngǔkpà nzéré-alafí, atdítdǔ fíyò nzérenga-ǔbì ósè pbìndà ǔbì dóna nǎ núnzì, 'iwù òko mànà atdíkpá ndi ale ò. Ní wò dhu-dzidǔ, ndi ale bhà ófò rǎdù ì'ì nzéré nyú ròsè yà angyi ì'ì kàbhà ófò dònǎ màtí.»

Hirò nǔnziya ale

²⁷ Wò dhu bhěyi Yèsù rǔte ònǎ kàsùmì ǔ, atdí tsibhále náati kà nǐ ihé-yà núnzì ò rò: «Ìndú ari ayò finatsù ò, nyadù ìbàna òndò tsibhále nónzì wà hirò.» ²⁸ Pbétù, Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Hirò nyú nónzì ale ní yà Kàgàwà bhà ǔte nírì arí, 'adù ndi ǔte rǔnǔna dhu nónzì ale.»

*Yèsù rǔte ihé-yà nózè kǔnzì wíwì fíyò dhu dǔ dhu
(Màt 12.38-42)*

²⁹ Ihé-yà níitdègu 'òpè 'àndu ì Yèsù tí, ní Yèsù adù ǔte òpè ndàti: «Ìndo arí'ì ale narí'ì nzéré ale nyú. Abádhí nózè kǔnzì wíwì kèlě fíyò. Pbétù, ka kí nzì atdí ngǎtsi wíwì mà nítè abádhí tò, ìnzà ní Yǔnǎ rǔ ndi nanzì dhu kèlě nádi wíwì tí abádhí tò rò. ³⁰ Àdhàdhì yà nabi Yǔnǎ rǔ ndi nanzì dhu ní'ì wíwì tí Ninawè ǔ bhà tò dhu bhěyi, Ìndrù t'ídhùnà rǔ rí ndònzì dhu ní'ìyà wíwì tí kǎkà indo arí'ì ale tò. ³¹ Ndirò ìndrù-ànyǎ nítdì ka kí nínganí, Sabà tó pbìrì ǔ ádrùngbǎ tsibhá kamà níwàya ndi, ndidè indo arí ale-nyìkpa rǔ, ndàdù abádhí-ànyǎ nítdì. Obhó tí, kǎra yà adzi-tsù adì ndi ì rò, ndirà dhu-ǔnga t'óvòta nǔni ádrùngbǎ kamà Sòlòmòni rǔnǔna dhu nírì. Ndirò nyùnì dhu, yà ǔnzìkú idè ale nózè wà Sòlòmòni dònǎ màtí. ³² Ndirò, ìndrù-ànyǎ nítdì ka kí nínganí, Ninawè ǔ bhà níwàya ì, 'ìkò kǎkà indo arí ale-nyìkpa rǔ, 'adù abádhí-ànyǎ nítdì. Obhó tí, Ninawè ǔ bhà nùugèrè ì, 'ùbhà fíyò nzéré màtso Yǔnǎ rǔnǔna dhu ì ìrì rò. Ndirò nyùnì dhu iró rí'ì ale rùdà wà Yǔnǎ dònǎ màtí.»

*Ale-nyìkpó ní ale-ngbò rǔ tarà
(Màt 5.15; 6.22-23)*

³³ Tdítdǔ Yèsù adù ǔte ìse ndàti: «Atdí ale mà rí nzì àdù tarà nóbì, ndàdù ìlinà ndi nórù ngari ǔ, ngǎtsi nǐ ndàdù àtsinà ìtǎ-tsi. Pbétù kà rǎdù kòbì, ndàdù àgùrùnà ǔrú, ndínì idza rítsù ale-nyìnga nawù tí. ³⁴ Nyìkpónu rí'ì àdhàdhì ngbǔnu náwù rí tarà bhěyi. Nyìkpónu náapé ì'ì ìdzì rǔ rò, ní kóró ngbǔnu rǎdù ì'ì awáwù ǔ. Pbétù nyìkpónu náapé ì'ì mbǎ ìdzì rǔ rò, ní kóró ngbǔnu rǎdù ì'ì ìnò ǔ. ³⁵ Ní dhu òfò nga nyòdò afínù ò rí'ì awáwù mběyi, ìnzì ongo tí ìnò tí. ³⁶ Ndirò kóró ngbǔnu náapé àwù, ìmbǎ rùnù atdí ngari mà rí'ì ìnò ǔ, ní kóró ngbǔnu rǎdù àwù, àdhàdhì yà atdítdǔ ráwù tarà nátdyi ngbǔnu dhu bhěyi.»

*Yèsù rǔrù Pbàfàrisáyó mà, Hyátá tó màlímó mànà dǔ dhu
(Màt 23.1-36; Mrk 12.38-40; Luk 20.45-47)*

³⁷ Wò Yèsù rǒte òná kàsùmì ǒ ní ndi, atdí Mùfàrìsayò náanzi ka ràrà ònyù nónyù pbìndà. Ní, Yèsù atsù kàbhà idza, ndàdi ònyù-tsùnà. ³⁸ Ní, idho núuko wò Mùfàrìsayò atdíǒ nyú yà Yèsù rǐ ònyù nópè ndònyù inzà ndì ndù'ò ɔtsúna rórò dhu ndì ndàla rò. ³⁹ Pbétù, Ádrùngbàle Yèsù adù àtìna kànì: «Nyǐ, Pbàfàrìsáyó tírò, Nyǐ nyárí kópà mà sǎnì màna ngbò kèlě nú'ǒ, pbétù afíkù ònǎ rò nyǎdù ì'ì ulè tí nyǐ nyulè ogbo t'ónzita mà, nzérenga t'ónzita màna-atdyú nǐ ró. ⁴⁰ Nyǐ ní ìmbǎ dɔya nà ale. Kàgàwà, yà ale-ngbò nanzì, náanzì tí obhó ale-afí átò? ⁴¹ Ní dhu àkǎ nyúbho afíkù nyú ò rò àhu dhu perè tí Kàgàwà tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi nyǐ nyádù ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ.

⁴² Nyǐ Pbàfàrìsáyó tírò, nyǐ nyí'ì àpbè ǒ! Nyǐ nyárí ònyù nábhù arí ròvù irí-bǐ-tidò mà, kóró itò-tidò màna tó atdínga idre dǒ núbhò perè tí Kàgàwà tò, nyǎdù àdzo obhónánga ònzi nyǐ nyí dhu mà, Kàgàwà òzè nyǐ nyí dhu màna dhu rǒ rò. Kǒkò ní ì àkǎkǎnà nyǒnzì dhu, inzà nyǐ nyádzo kǒkò angyangyi nyǐ nyarónzina ngǔkpà dhu rǒ rò rórò. ⁴³ Nyǐ Pbàfàrìsáyó tírò, nyǐ nyí'ì àpbè ǒ! Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ǒ, nyǐ nyárí nyòzè nyòkò angyinǎ rò rǐ'ì tombi dǒ, ndirò ìndrù arí 'ùndù ɔyá ngari ǒ, nyǐ nyárí nyòzè kowù nyàtsè rǒ ifuta nyú nà! ⁴⁴ Nyǐ nyí'ì àpbè ǒ! Nyǐ nyúli nyǐ ìnzǐ arí 'àlǎ adzido, yà ìndrù arúbhi dɔyá inzà ì ùni rórò bhèyi.»

⁴⁵ Tdíǒ, Ʋyátá tó atdí màlimò náati Yèsù nǐ: «Màlimò, wò nyǐ nyótèna ɔte ǒ, nyǐ nyùnò wà dhu mà nǐ átò.» ⁴⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyǐ, Ʋyátá tó màlímó tírò, nyǐ nyí'ì àpbè ǒ átò! Obhó tí, nyǐ nyárí odú ró'ò ànòna ka kí rò ànò núgbǎ ìndrù dǒ, ìnzǐ nyǎdù nyòzè nyǎpbalǎ ì ànò-ngbò ɔtsúkù-dɔ nǐ màtí. ⁴⁷ Nyǐ nyí'ì àpbè ǒ! Nyǐ nyárí Kàgàwà bhà pbànábi-adzido nórù, àzèmbè pbánì abákù kèlě náakyè abádhí rórò! ⁴⁸ Wò dhu bhèyi ní ndi nyǐ nyètè dhu kpangba iwà nyǐ rà'ù abákù anzì dhu. Obhó tí, abádhí náakyè Kàgàwà bhà pbànábi, ndirò nyǐ nyarádù ì pbànábi-adzido nórù. ⁴⁹ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà náavò dhu kpangba dhu-ǒnga t'óvòta tó pbìndà irèta nǐ ndàti: «Ma mí pbàkà pbànábi mà, pbàkà uvitatále màna núví abádhí nzínzì ò. Ní abádhí nóokyeya kǒkò ma mòvì ale nzínzì ǒ atdíǒhená ale, 'àdù àvu ngǔkpà-tsí rǒ.» ⁵⁰ Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kàgàwà níitdìya yà indo arí'ì ale-ànyǎ, yà yà adzi Kàgàwà anzina rò ndì nufu Kàgàwà bhà pbànábi-azù-okú dò rò, ⁵¹ ròpè ndì Àbèli-azù rǒ rò, ràrà àhu Zàkàriyà-azù ò. Ndi Zàkàriyà ka kahò Kàgàwà bhà idzá màzàbahù mà atdíǒ ìlǎ ngari màna nzínzì ǒ rò. Obhó tí, ma mí kùnò kpangba fùkù, Kàgàwà níitdìya yà àkye ka kakyè ale-abvò-ànyǎ yà indo arí'ì ale dǒ. ⁵² Nyǐ, Ʋyátá tó màlímó tírò, nyǐ nyí'ì àpbè ǒ! Nyǐ nyíwà inga t'únita tó tsàtsù tó fùngulà, ìnzǐ nyǎdù nyòzè nyòtsù nyǐ-tírò ndi tsàtsù ǒ, ndirò nyǎdù nyúvo ì nòzè 'òtsù kà ǒ ale rǒ ìnzǐ ròtsù!»

⁵³ Yèsù níitdègu ndìvǎ uró rò, ní Ʋyátá tó màlímó mà, Pbàfàrìsáyó màna náakó atdíǒ kà rǒ, 'àdù 'òpè 'òngù ábhò dhu nyú kà-tsù. ⁵⁴ Abádhí nóowúnà kà-afí nómvu rǒ ɔte nǐ ndìní ì idyi tí kà-idà-dɔ 'àdù kòbhù dónà.

12

Yèsù rǐ pbìndà ábhàlǐ-nyìkpó nítdyù dhu (Màt 10.26-27)

¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, ábhò ihé-yà náandu ì Yèsù tí, 'àkpòrò kà-ngbò, ale-pfò kafó róngà mà ràwǐ. Nírò ní ndi Yèsù apè ndòtè pbìndà ábhàlǐ tò angyi, ndàti: «Nyòdò nyǐ mbèyi Pbàfàrìsáyó tó afi rǒ rò. Ndi afi ní abádhí tó ɔyoyò ale-idà. ² Kóró dhu-tsí yà ì nuru núuniya ì kpangba. Ndirò kóró dhu-tsí yà òdhù ǒ aróko núuniya ì kpangba. ³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, yà ìnò ǒ rò nyǐ nyòtè kúbhingá dhu náaraya ndirò rǒ kpangba awáwù ǒ. Ndirò, yà bhèlù ǒ nyǐ nyòtè kàluga ǒ rò dhu núku rǒ ka kowuya ìkù ǒ idza dǒ rò.»

Ádhi ndi àkǎkǎ kǎnzì ɔdǎna?
(Màt 10.28-31)

⁴ Yèsù adù àtìna tǎtǎdǎ: «Ɔdhídǎ, ma mí yà dhu núno fùkù: dhu àkǎ nzá nyǎnzì yà ngbǎkù kèlě nóho rí, ndi dhu-dzidǎ ìmbǎ 'àdù ì'ì rùkù ì ɔnzina ngǎtsi dhu nà ale-ɔdǎ.

⁵ Ma mí ɔdǎna àkǎ nyǎnzì ale nítè fùkù. Nyí nyàkǎ nyǎnzì ɔdǎna ale ní Kàgàwà, yà ìndrù ndi ndòhò rò rádù ì'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà ndòbvù ndi ale ìnzì aráve dhòdhòdhonganà kàzù ò ale. Obhó tí, ma mátina nyí nǎ: ndi ale ní ndi nyí nyàkǎ nyǎnzì ɔdǎna.

⁶ Imbò àrè-tútǎ-nzo nódzi ka ka tí obhó ɔyǎ fùrangà-kpǎ-nzo rǎ tí? Pbétù, atdí kǎkǎ àrè-tútǎ-nzo nzínzi ɔ mà náarí nzì ádzo Kàgàwà ɔnǎ rò ìnzì kà ròdò ngbǎna. ⁷ Ndirò Kàgàwà úni wà dükù-ká-vé-bvù mà kóró. Ní ìnzì nyǎnzì ɔdǎ! Obhó tí, fùkù ípìrǎnga nòsè wà ábhǎ àrè-tútǎ-nzo tó ípìrǎnga dǎnǎ màtí.»

Yèsù bhà ale tí ka kóko dhu mà, kǎdho ka kí dhu mànà
(Màt 10.32-33; 12.32)

⁸ Tǎtǎdǎ kǎdù àtìna: «Ma mátina nyí nǎ: ndi ale náapè dhu ùno kprangba ábhǎ ale-ɔnzì ndàti ndi rǎrǎ pbàkà ale, ní Ìndrù t'ídihùnà náadùya àtìna átò Kàgàwà bhà màlàyíkà-ɔnzì, ndi ale rǎrǎ pbìndà ale. ⁹ Pbétù, modhò rí ìndrù-ɔnzì ale ní ma modhoya átò Kàgàwà bhà màlàyíkà-ɔnzì. ¹⁰ Ndirò, Ìndrù t'ídihùnà nǎ rí dhu ùno nzére ale, náabáyà àbà pbìndà nzérenga tó ubàta. Pbétù Kàgàwà bhà Ìlǎ-Àlafí nǎ rí dhu ùno nzére ale, náabáyà nzì ubàta akekpa màtí. ¹¹ Nyí nà ka kówu ànyàkù kitdì tí unduta-dzà ɔ rò màtí, pbàkámà-ɔnzì rò màtí, ndirò ngǎtsi nǎ pbanga ɔ ádròdrǎ ale-ɔnzì rò màtí rò, ní apè nyòwuya afíkù nítu rǎ nyí nyí rùkù dhu nísǎ tí dhu mà, ndirò nyí nyúnɔna dhu mà nǎ. ¹² Obhó tí, Ìlǎ-Àlafí náaraya ndi nyí nyúnɔna ndi kàsùmi ɔ dhu nùdhe rǎ fùkù.»

Kpóna ɔ iwí nà ɔnzitále tó mbólí

¹³ Ihé-yà nzínzi ɔ rò, atdí ale náati Yèsù nǎ: «Màlimǎ, áví adòdu rùndò yà àbadu núubhà ɔvè ndi ndóvè rò dhu-ɔnga fóká.» ¹⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ádhi ndi ima níli ndínǎ mongó tí ànyàkù núno, madù fùkù dhu núndò fùkù?» ¹⁵ Tǎtǎdǎ, Yèsù adù àtìna kóró ale ní: «Nyàndà nga mbéyi! Nyòdɔ nyí ábhǎ ongyéngá-atdyú òho nyí nyí nyàbà dhu rǎ rò. Obhó tí, ìnzì ní ábhǎ ongyéngá ndi ìndrù tò rádù ípìrǎnga nábhu.»

¹⁶ Nírò ní ndi Yèsù náadù yàrí mbólí náwe ihé-yà tò. Kǎti: «Ònzǎnzì atdí ale bhà inga ɔ ɔnyù náanzi, ndàdù ɔ'ò mbéyi nyú. ¹⁷ Ní kǎdù ndòpè ndirè nga afína ò, ndàti: «Ádhu ndi àkǎ àkǎ mǎnzì yà ìmbǎ ma mí'ì pbàkà ɔnyù-tsè-tsù núndù ma mí ɔnǎ ngari nà rò? ¹⁸ Kànǎ ma mǎnzina dhu: ma mí pbàkà ɔngòlǎ nùgòlǎ, madù ádròdrǎ ngǎkpà-tsí nùsi. Wò dhu-dzidǎ, ma mí kóró pbàkà ɔnyù-tsè mà, kóró pbàkà ngǎkpà ongyéngá mànà núndù màli ì ɔngòlǎ ò. ¹⁹ Nírò ní ndi ma mí inga ìrè afídu ɔ matí: nyí nyí'ì ìnè nyòdɔ rí ibí ato nyú tí ábhǎ dhu-tsí-yà nà. Ní ásǎ nyí, ɔnyù nyí, ɔmvù nyí, ndirò ɔnzì màhendù.» ²⁰ Pbétù, Kàgàwà náadù àtìna kànǎ: «Ínyi, nyíkpróna ɔ iwí nà alé, indo yàrí iku ɔ, nyí nyí yàrí adzi núbha! Ní, yà nyí nyúndu nyòdù dhú-yà núbha nyí nyí àdhi tò?» ²¹ Wò dhu bhéyi tí ní ndi ndi dhu rǎ'ì yà dhu-tsù undù arí fíndà, ìmbǎ ndàdù ì'ì ɔnzitále tí Kàgàwà-nyíkpró ɔ ale tò.»

Kàgàwà arí pbìndà ale dzàndà ɔnzì tí dhu
(Màt 6.25-34)

²² Tǎtǎdǎ Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǎ nǎ: «Kòní, wò dhu-okú dò rò ní ndi ma mátina nyí nǎ: dhu rǎkǎ nzá nyítù afíkù fùkù ípìrǎnga-okú dò rò, ndirò ngbǎkù-okú dò rò nyàti, nyí rǎrǎ ádhu nónyù, ndirò nyí rǎrǎ ádhu nífǎ rùkù. ²³ Obhó tí, ìndrù bhà ípìrǎnga nòsè wà ɔnyù dǎnǎ, ndirò ale-ngbò nòsè wà màdzarù dǎnǎ. ²⁴ Nyàndà

pé àkürù! Abádhí náarí nzi dhu òzò, ndirò abádhí náarí nzi ònyù ògu onzi-bvù rò. Ndirò abádhí-fó, ònyù òdo ka karí òyà àrò mà, óngòlì màná náarí'ì mbá. Pbétù Kàgàwà náarí ndi abádhí nóngù! Nírò, fùkú ípìrònga nósè wà atdidò kòkòrí àrè tó ípìrònga dòná! ²⁵ Ádhi-pbá ale ndi nzínziku ò, wò afína ndi ditù ndàmbe ìrèná dō dhu bhèyi, rádù idhòna nítrò yà adzi ò atdi idho nì màtí? ²⁶ Ní, dhu rì'ì ìnzì nyí nyádù kòkò isó ró'ò dhu bhèyi rólo dhu sòwòrò nónzì dhu tí, ní ádhu nyí nyádù afíku nítu ngùkpà dhu-tsí nì ní? ²⁷ Nyàndà pé kòkò inga ò arí inga dhu-tsí náarípfo tí dhu. Abádhí náarí nzi kasu nónzi, ndirò abádhí náarí nzi mberù nódyù. Pbétù ma mí obhó dhu núno fùkù: ádrùngbá kamà Sòlòmónì nyú mà, kóró pbìndà ònzì-íyà ò, náafó nzá kòrí itsu-opfò nzínzì ò atdi itsu-opfò tó aya dòná màtí findá aya rùda mùdzarù. ²⁸ Írì-bì ní indo tí rí ndalá inga ò, tsútsá rádù òtdyù, kadù òbvùnà kàzù ò dhu. Pbétù Kàgàwà náarádù abádhí ùfò mbèyi nyú. Ní kà tí nzi àdù nyùfò mbèyi nyú ròsè i írì-bì dòná màtí, nyí ákè a'uta nà alé? ²⁹ Ní nyí, dhu àkà nzá nyitù afíku, nyámbe nyí nyónyuna dhu mà, nyí nyómuvàna dhu màná dhu nónè dō. ³⁰ Obhó tí, kóró kòkò dhu nóne arí ìnzì ì'ì ingyè rórò ale ní yà adzi ò ale, yà inzà Kàgàwà ná'ù. Pbétù nyí, Àbaku Kàgàwà núni wà dhu nyí ràr'ì i dhu-atdyù nà. ³¹ Nírò, nyòme pé Kàgàwà bhà idzi angyi, ndirò ní ndi kà rádù kòkò nyí nyí atdyúya òho dhu námà àma tí fùkù. ³² Ìnzì nyónzi òdo, wò ákè tàrà tó màhò-ngba bhèyi nyí nyí'ì ngúfe rò! Obhó tí, Àbaku-nyìkpó dhu ófò wà, ndàbhù pbìndà Idzi fùkù.»

*Òrù-akpà ò ka kí ongyéngá-tsù núndù dhu
(Màt 6.19-21)*

³³ Kádù àtìná tdítò: «Nyùdzì fùkú arí'ì dhu-tsí, nyádù nyí nyòngyè fùrangà núbho perè tí nàkùtále tò. Nyòbhòlo ìnzì rádù 'ìnza isòwù, nyádù fùkú ongyéngá-tsù núndu òrù-akpà ò. Ányì, kà rì nzi àdù ndi ìnza, ogbotále mà rì nzi àdù òwu ùvò ányì, ndirò akuku mà rì nzi àdù dhu òbhè ányì. ³⁴ Obhó tí, pbùkù ongyéngá rì'ì i nga ní ndi afínù rádù ì'ì òná átò.»

*Kasu tó Ádrùngbále rìngò dhu náká kòdò tí dhu
(Màt 24.36-44; 25.1-30; Mrk 13.33-37)*

³⁵ Tdítò Yèsù adù àtìná pbìndà ábhàlì nì: «Nyòko kengè dō, nyádù mvàkù'ò níso kùkyè nì, fùkú tarà rádù òko òrù i òrù rórò. ³⁶ Ndirò, dhu àkà nyùlì nyí átò yà fíyó kasu tó ádrùngbále nódo rì rìngò àdhìngbá ka kùndà nì mùhendù ò rò kasutále bhèyi. Ní, kìrà àhù, ndìtsi tsàtsù nítò rò, abádhí rádù tsàtsù nápfò kà tò ányìrò rò tí. ³⁷ Ní, hirò nonziya kasutále ní yà fíyó ádrùngbále rìrà àhù dhu nóotúya ípìrò rò ale. Ma mí obhó dhu núno fùkù, wò kasu tó ádrùngbále rìrà àhù rò, káfóya kasu tó pbìndà mberù róná. Wò dhu-dzidò, kádùya pbìndà kasutále nóhù, ròkò ònyù-tsùnà, ndàdù ònyù nábhù abádhí rònyù. ³⁸ Iku-alikpa ò màtí, ngàtsi nì à'ù-akpà-òngò ò màtí kìrà àhù rò, hirò nonziya ní yà ípìrò rò kà ròtùna ale.

³⁹ Nyàlù yà ma múnona dhu mbèyi dükù ò. Ídza-àbadhi náapé àdù ogbotále rìrà òná kàsùmì núni, ní rì nzi àdù pbìndà idza-tsù nábhù ogbotále rùkò. ⁴⁰ Ní, nyí nyú mà átò, nyòko nyìkpóku nà, Ìndrù t'ídhùnà níiraya inzà nyí nyìrèná ndi ndádù ìrà òná dhu tí kàsùmì ò nídhunì.»

*Ndi nífù kasutále tó mbólí
(Màt 24.45-51)*

⁴¹ Péterù adù dhu ìvu kà-tsù ndàti: «Ádrùngbále, nyi tí wòrí mbólí nàwè fàkà tí, ndirò nyi tí kàwè kóró ale tò?» ⁴² Ní, Ádrùngbále adù dhu àdu ndàti: «Ádhi-pbá kasutále nyìkpóna òtdyù, yà findá ka kàvinà dhu ònzì arí? Ndi ale ní ndi yà pbìndà kasu tó ádrùngbále náadùya ìlinà pbìndà ale dō ádrùngbále tí, ràrà ònyù núndò rò

abádhí tò àkākā kàsúmì ǒ. ⁴³ Ní hirò nonziya kasutále ní yà p̀b̀indà ádr̀ungb̀ále r̀ingo rò kà r̀ótuna yà f̀indà ka kavì kasu ǹónzi arí ró ale. ⁴⁴ Ma mí obhó dhu ǹúnɔ f̀úkù, kàbhà kasu tó ádr̀ungb̀ále níliya ka kóró p̀b̀indà dhu-tsí d̀ǒ ádr̀ungb̀ále tí. ⁴⁵ P̀b̀étù, wò kasutále náapé àdù inga ǹírè afina ò ndàti: p̀b̀akà kasu tó ádr̀ungb̀ále ní dhu úmbè wà, ndàdù ndòpè ndòvì yà ì arí kasu ònzi m̀ànà atdíkpá kpabhále mà, vèbhále m̀ànà, ndàdù àrà ndònyù r̀ǒ, ndàdù ndòmvù, ndòrì, ⁴⁶ ní kàbhà kasu tó ádr̀ungb̀ále r̀í ndàdù inzà k̀irènà idho ǒ, ndirò inzà k̀uninà kàsúmì ǒ rò, ndi ádr̀ungb̀ále náabhàya atdíd̀ǒ órù m̀alipò kà tò*, ndàdù kòbvù yà ìnzì arí f̀iyò ka kàvi dhu ònzi ale nzínzi ò. ⁴⁷ Ndi kasutále, yà iwà ndi ndúni p̀b̀indà kasu tó ádr̀ungb̀ále-afí nózè dhu r̀órò rádi ìnzì ndòbhòlò ndi, ìnzì ndàdù p̀b̀indà ádr̀ungb̀ále ózè dhu ònzi, náabáya mùgò abho nyú ròsè. ⁴⁸ P̀b̀étù inzà ndi ndúni p̀b̀indà kasu tó ádr̀ungb̀ále-afí ózè dhu dhu-okú dò rò r̀í dhu àfá ale, ndi afátá ràdù kòzè k̀uvi, ní ndi ale náabáya mùgò ngúfe tí. Abho ka kubhò dhu f̀oná ale-fó ka konziya dhu abho, ndirò abho nyú ròsè ka kàbhà dhu f̀oná ale-fó ka kadùya dhu ònzi abho nyú ròsè.»

*Ìndr̀ú-ǒnga r̀í nd̀undɔ Ỳesù-okú dò rò dhu
(M̀at 10.34-36)*

⁴⁹ «Ma mírà kàzù ma mivó tí yà adzi d̀ǒ, ní ma mòzè wà ndi kàzù r̀irǔ. ⁵⁰ Ma mí atdí bàtizò nà ma m̀alùna. Ní, itù kà r̀ǒ'ò r̀udú dhu bhèyi, kàkà wà ndònzì ndi.»

⁵¹ «Nyì nyìrè tí nga ma r̀irà m̀arungà níbhò yà adzi ǒ? Ìnzì ní ndi dhu bhèyi, akekpa m̀atí. P̀b̀étù ma mírà ìndr̀ú-ǒnga nábhù r̀undò i. ⁵² Obhó tí, ròpè ndi kòmbí, imbo rò aróko atdí idza ǒ ale-ǒnga náarana ndùtù r̀ǒ ɔyɔ, ìbhù ale r̀ondrò óyǒ ale, ndirò óyǒ ale ràdù ìbhù ale nóndrò. ⁵³ Àbanà náaraya idhùnà nóndrò r̀ǒ, idhùnà ràdù àbanà nóndrò. Íyànà náaraya ivànà òndrò r̀ǒ, ivànà ràdù íyànà nóndrò. Aguna-ayi náaraya p̀b̀indà àdhìngb̀á nóndrò r̀ǒ, àdhìngb̀á ràdù p̀b̀indà aguna-ayi nóndrò.»

*Kombí ràdù ndònzì dhu ǹúnì ka kí-dhu
(M̀at 16.2-3)*

⁵⁴ Ỳesù adù àtìna átò ihé-yà ǹí: «Nyì nyapé àp̀b̀ù nálá adyifò arótsù iná rò r̀irà ró, ní nyì nyarí àdù àtìna ànyìrò rò tí ìkò igye r̀arì ìkò, ndi dhu ràdù ndònzì ndi dhu bhèyi tí. ⁵⁵ Ndirò, nyì nyapé awe àlá mùsùngú dòná rò r̀irà ró, ní nyì nyarí àdù àtìna ìka adyifò r̀arì ìka, ndi dhu ràdù ndònzì ndi dhu bhèyi tí. ⁵⁶ Nyì ní ɔyɔ-ɔyɔ idàya nà ale. Nyì nyarí yà adzi d̀ǒ r̀í 'ònzì dhu mà, òrù-akpa-nyì r̀ǒ r̀í 'ònzì dhu m̀ànà dhu ǹúnì mbèyi nyú. Ní, ádhu ìnzì nyì nyarí àdù yà kòmbí r̀í'ì kàsúmì ǒ r̀í 'ònzì dhu r̀unɔna f̀úkù dhu ǹúnì ní?»

*Ìndr̀ú mà r̀í 'ìrì ndi nòbhù ale nà dhu
(M̀at 5.25-26)*

⁵⁷ «Ádhu ìnzì nyì nyarí dhu-ǒnga òvò nyì-tírò, ndínì nyì nyuni tí obhónánga tó dhu tí r̀í'ì dhu ǹí? ⁵⁸ Dhèwanì ò nyì nyówu nyi nòbhù ale m̀ànà rò, dhu àkà nyònzì ɔbì nyìrì nyì ndi ale nà, nyìtò ndi dhu òko nyì nyòko otu ǒ r̀órò. Inzá nyi nyònzì ka ndi dhu bhèyi rò, kà ràdù àrà nyabhù anya t̀ítàtá t̀ále-fó, i ale ràdù nyabhù p̀ur̀usi-fó, ndi p̀ur̀usi ràdù nyosò imbi ò. ⁵⁹ Ma mí obhó dhu ǹúnɔ indù: nyi nyì ǹzì àdù àhù imbi ò rò inzà nyi nyùbho d̀unú ka kòtdì dhu, r̀iku kóró r̀órò.»

13

Ìndr̀ú r̀í 'ùgèrè 'ùbhà f̀iyó nzére m̀utsɔ dhu

¹ Ndi kàsúmì ǒ, ngúfe ale níiwú Gálilayà tó p̀birì ǒ bhà r̀ǒ ndi nònzì dhu náwe Ỳesù tò. Abádhí atì, Pilatò ràbhù i ale kokyè, azùya r̀ungbò ndi yà abádhí r̀ùbhòna perè tí

* **12:46** 12.46 Kà-tì ní, kàbhà kasu tó ádr̀ungb̀ále ǹúu'aya kà-ǒnga ràhù ɔyɔ.

ìzǎ-azù màná. ² Ní Yèsù adù àtìná abádhí nǐ: «Nyǐ nyǐrè tí dhu kǒkò i Gállilayà ǒ bhà rí'ì i nzérenghátále ròsè Gállilayà tó pbìrì ǒ kóró ngǔkpà ale dònǎ, wò dhu bhěyi ka kakyè abádhí dhu-okú dò rò? ³ Ma mátna nyǐ nǐ, ìmbǎ kà rí'ì ndi dhu bhěyi. Pbétù, ìnzǐ nyǐ nyapé nyǔgèrè, nyǔbhà fùkú nzére m̀tso, ní nyǐ nyáve kóró átò! ⁴ Ndirò, atdí kumì dònǎ àrù nà ale, yà Silòamù tó m̀narà núugòlò ndi d̀yá r̀ve, ní nyǐ nyǐrè tí dhu abádhí rí'ì nzérenghátále ròsè Yèrùsàlemà tó kigò ǒ kóró ngǔkpà ale dònǎ? ⁵ Ìnzǐ akekpa m̀tí. Pbétù, ìnzǐ nyǐ nyapé nyǔgèrè, nyǔbhà fùkú nzére m̀tso, ní nyǐ nyavèya kóró ndi dhu bhěyi.»

Ìnzǐ arí ǒ'ò m̀tini-kpa tó mbóli

⁶ Tdítdǒ Yèsù adù yàrí mbóli náwe átò ndàti: «Atdí ale ní'ì m̀tini-kpa nà pbìndà v̀nyò tó inga ǒ. Ní k̀ra ndinǐ ndopé tí itsu-kpǒ ndi m̀tini-kpa dǒ, pbétù kǎdù nzá atdí dhu mà nótù kà dǒ. ⁷ Ní kǎdù àtìná ndi v̀nyò tó inga kàsù nónzi arí ale nǐ: «Ándà pé! Kǎnǐ ato náhu wà ìbhu nyú yà ma marí ìrà m̀tini-kpǒ ma m̀pé tí yàrí m̀tini-kpa dǒ ró, ní ma m̀rí nǐ atdí dhu mà nótù kà dǒ. Ní ókèrè ka, inga-ǒnga ní'ì kǎrí kókòrò dhu-okú dò rò.» ⁸ Wòrí kasutále náadù dhu àdu kà tò ndàti: «Ádr̀ngbǎlé, ìtsè kà radì pé yàrí ato ǒ tí. Ma mí kà-pfò-r̀ngà nóbhì, madù ìkyì-zì ǹtro r̀oná. ⁹ Ní ng̀tsi nǐ, kǎd̀ya ǒ'ò ǒ'ò tdítdǒ r̀rà ato ǒ. Ndirò ìnzǎ kò'ò rò ní ndi nyǐ nyad̀ya kǎbhu kókèrè.»»

Yèsù rǐ òtsòtsù tsibhále ní'ì dhu

¹⁰ Atdíku, sàbatù-idhò ǒ, Yèsù adù ndàmbe dhu núdhe dǒ unduta-dzà ǒ rò. ¹¹ Ní atdí tsibhále ní'ì ìnè ányì idzá. Ndi tsibhále ní'ì yà ònǎ arí'ì nzére-alafí ábhu adzina-kpa ràtdò ndi, ìnzǐ r̀ngò ndàto ake m̀tí, r̀rà àhu atdí kumì dònǎ àrù nà ato tí. ¹² Ní Yèsù itdègu wò tsibhále àlǎ, ní kǎnzi íyàdhíyà, ndàdù àtìná nǐ: «Tsibhále, nyǐ nyògù wà pb̀kù andi ǒ rò.» ¹³ Ní Yèsù adù ̀tsúna núli wòrí tsibhále dǒ, ányirò rò tí kǎdzi-kpa ràdù ndàto, íyàdhíyà ràdù ndopè ndif̀ Kàgàwà. ¹⁴ Ní unduta-dzà ǒ ádr̀ngbǎle nítdègu Yèsù ìgù wòrí tsibhále sàbatù-idhò ǒ dhu nálǎ, náakó atdítdǒ. Ní wòrí ádr̀ngbǎle náati ihé-yà nǐ: «Ìndr̀ r̀dù kasu nónzi ̀yá idho náarí'ì aza. Ní nyòngò ìwu nyǐ nà kigù nyǐ i azà idho ǒ, ìnzǐ ní sàbatù-idhò ǒ!» ¹⁵ Ádr̀ngbǎle Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyǐ ní ̀yoyoyò idàya nà ale! Sàbatù-idhò ǒ tí, nyǐ kóró, nyǐ nyatí nǐ fùkú ìkyì-akpá mà, fùkú kayinò màná ǹngǎ k̀walì ǒ rò rí dhu ònyu r̀rò, nyǎdù ̀ndànà r̀wù idha nóm̀vù? ¹⁶ Ní yàrí tsibhále ní Àbràhamù-dhù-bv̀ tsibhíngba, ndirò Sitanì ǹutsi ka r̀rà àhu atdí kumì dònǎ àrù nà ato nyú tí. Ní dhu àmbènà tí obhó àkǎ kíkòlò ka Sitanì bhà imbi ǒ rò sàbatù-idhò ǒ?» ¹⁷ Wò dhu bhěyi Yèsù ìvù dhu rò, yà kà-r̀ òmvù tí rí'ì kóró ale-nyǐ náadù ìwu atdítdǒ. Pbétù, ihé-yà-idhè náadù ndìka atdítdǒ, yà Yèsù r̀rà ònzìnà r̀ idho rǐ ìndr̀ ̀kò nǐ kóró dhu-okú dò rò.

Hàradalì-tsè tó mbóli (Màt 13.31-32; Mrk 4.30-32)

¹⁸ Yèsù adù àtìná tdítdǒ: «Ádhu ndi ̀r̀-akpá ǒ Ádr̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndi nà? Ma mádù kùdhe àdhu r̀? ¹⁹ K̀li ndi yà atdí ale nídyi ndòzò pbìndà inga ǒ hàradalì-kpǒ bhěyi. Ndi hàradalì-kpǒ níngà, ndòvi, ndàdù òngo itsukpó tí, àrè ràdù idzàya nòsì sòbina ǹnzì ǒ.»

Afi tó mbóli (Màt 13.33)

²⁰ Yèsù adù dhu ìvu tdítdǒ, ndàti: «Ádhu ndi ma mádù Kàgàwà bhà idzi núdhè r̀oná? ²¹ Yàrí ní ndi kǒfò ndi nà dhu: K̀li ndi yà atdí tsibhále nídyi, ndàngbò mbèmbè

óyǒ kumì dòná imbò nà kilo nganù-ra tó ò afi bhěyi, ndi dhu ràdù ndi idyi nábhu rìvù kóró.»

*Yēsù rǒte ndi nípbǒ tsǎtsù dǒ dhu
(Màt 7.13-14,21-23)*

²² Yēsù adì ndàmbe àrà dǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní kǎránà dhu núdhe rǒ ìndrù tò yà ndi ndúda òyanǎ kigò mà pbanga mànà ònǎ. ²³ Ní atdí ale níwú dhu kà-tsǔ ndàti: «Ádrùngbǎlé, tí ngúfe ale kèlě i ùgǔgǔya?» Ní Yēsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: ²⁴ «Nyònzì òbi nyòtsù ndi nípbǒ tsǎtsù ǒ. Obhó tí, ma máti na nyí nǐ: ábhǒ ale nyú nóowuya 'òmvù rǒ 'òtsù, pbétù ndi dhu náaraya nzǐ àkǎ rǒ abádhí tò. ²⁵ Atdíku, idza-àbadhi níwàya ndi, ndàdù tsǎtsù nápbì idza nǎ rò. Ní iri nyí nyòtdì nyí rò, nyí nyokoya gukyè nyámbe tsǎtsù òtdò dǒ, nyòwù àtìna rǒ: «Ádrùngbǎlé, ápo tsǎtsù fǎkà,» ní idza-àbadhi náaraya dhu àdu rǒ fǔkù ndàti: «Ínzá ma m̀ni nyí nyiwù àdhà rò màtí dhu!» ²⁶ Nírò ní ndi nyí nyowuya àtìna rǒ kǎnǐ: «Mǎ manyù tí obhó dhu, màdù dhu òmvù ònzìnú rò? Ndirò nyi nyaràna tí obhó dhu núdhe rǒ fǎkà fǎkà pbanga-tsidǒ ngùdhà ǒ rò?» ²⁷ Ní àbadhi adùya àtìna nyí nǐ tdítǒ: «Ínzá ma m̀ni àdhà rò màtí nyí nyiwù dhu. Ní nyìndrǐ nyí itse nyú tidú rò, nyí kóró, yà nzére dhu ònzì nyí nyarí rò!» ²⁸ Àbràhamù mà, Ísakà mà, Yàkòbhò mà kóró pbànábì mànà nyí nyàla òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ òkò ró, kadù nyòdì iri ányìrò rò ní ndi, nyí nyambèya òdzi dǒ, nyádù àmbe kùku nátri dǒ. ²⁹ Ní ìndrù níwúya ìfo yà adzi-pbidò ònǎ rǒ, 'àdù dhu ònyù atdíkpá ndi òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ. ³⁰ Ní yà kòmbì arí'ì olù ale tí ale, nóokoya wemberè tí, ndirò yà wemberè tí arí kòmbì ale, nóokoya olù ale tí.»

*Yēsù rǐ dhu òzu Yèrùsàlemà tó kigò dò dhu
(Màt 23.37-39)*

³¹ Wò ndi kàsùmì ǒ tí, ngúfe Pbàfàrisáyó níwú dhu òvò Yēsù tò, 'àti: «Ívǎ nyi nyarà iró rò, Hèròdè rǐ dhu ònzì ndíni ndabhù tí nyi kohò nídhunǐ.» ³² Ní kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Nyòwu nyàti wò ayíwě nǐ: Ròpè ndi indo, rǎrà àhù tsútsǎ, ma rǎrǐ nzére-alafí nípfǒ, modì ìndrù ò rò, ndirò ma rǎrǐ andi nà ale nígǔ. Ndirò ibho ma radùya pbàkà kasù nítò. ³³ Pbétù ròpè ndi indo, tsútsǎ, rǎrà àhù ibho, dhu àkǎ modì dùdu, mambe àrà dǒ. Obhó tí, dhu àkǎnà nzá nabì rǎrà òvè igi Yèrùsàlemà tó kigò rǒ rò.»

³⁴ «Yèrùsàlemà, Yèrùsàlemǎ, nyí nyarí pbànábì òkye nyádù Kàgàwà òvì tìnu ò ale níbvù odu nǐ. Abho-gùna nyú ma móm̀vù mandu ùnú aróko ale-tsù àdhàdhì à'ù-yà-ba náarí pbìndà inzo-tsù nándù pékéléna-tsi dhu bhěyi! Pbétù nyi nyádù nzá ndi dhu nózè. ³⁵ Nírò kòni, ka kí pé fǔkù idza núbha fǔkù. Ma mí obhó dhu núno fǔkù: nyí nyí nzǐ ma àlǎ tdítǒ, rǎrà àhù nyí nyowuya àtìna: Kàgàwà rǎkǎ ndàso Ádrùngbǎle-òvò rǒ rǐrà ale ònǎ idho ò.»

14

Yēsù rǐ atdí ale nígǔ tdítǒ sàbatù-idhò ǒ dhu

¹ Atdíku sàbatù-idhò ǒ, Yēsù ira dhu ònyù Pbàfàrisáyó nzínzì ǒ atdí ádrùngbǎle bhà idzá. Ní ìndrù adù nyìkpóya núdi, 'àmbe kàndà dǒ atdyúya nyú nà. ² Ní, òna ádhà ndi atdí ale ní'ì Yēsù-ònzì. ³ Ní Yēsù, ivú dhu Ùyátá tó màlímó mà Pbàfàrisáyó mànà-tsǔ, ndàti: «Àlě tó Ùyátá ná'ù tí wà ìndrù ìgu ka kádù sàbatù-idhò ǒ dhu? Ndirò ngǎtsi nǐ, kǎti tí ìnzǐ ka rǎràdù kìgu?» ⁴ Pbétù abádhí náadù ìnè, ìnzǐ 'àdu òte. Ní Yēsù idyi wòrǐ ale ndìgǔ, ndàdù àvinà rǎrà. ⁵ Tdítǒ Yēsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ádhi pbá ale nzínzìku ǒ, pbìndà ingba mà, ndirò pbìndà ìkyì mà nítsì dzìwò ò rò,

inzĩ rǎdù kipfo ányìrò rò tí ndi dzìwò ò rò sàbatù-idhò ǒ?» ⁶ Ní abádhí rǎdùna wòrí ote dǒ dhu náadù abádhí-lèmà nónzì ònzì tí.

Mùhendù ǒ ka kóko òná ngari dǒ róte mbólí

⁷ Yèsù níitdègu yà ì ka kùnzìnà mànà ònyè tò ale nòvò angyinǎ rò rí'ì tombi, 'àdù òko dòyá dhu nǎlá, ní kǎdù yàrí mbólí náwe i ale tò ndàtí: ⁸ «Atdí ale nánzì nyí àdhìngbǎ ka kùndà nǐ mùhendù tó ònyè tò rò, dhu àkǎ nzá nyitsì àdi angyinǎ rò rí'ì tombi dǒ. Obhó tí, ngǎtsi nǐ wòrí ale nádù ì'ì iwà ànzìnà pbùkù ifuta dònǎ pbìndà ifuta ósè ngǎtsi ale átò. ⁹ Ní wò ngǎtsi ale nítò ndì rò, wò nyí nùnzìnà óyǒ kóró ale rǎdù àrà àtìnà nyí nǐ: «Ìvǎ nyí, nyubhà ngari wò ale tò.» Ní nyí nyí nyivà, nyarà àdi olù rí'ì tombi dǒ dhu rǎdù nyìnu nábhu rìwù atdíǒ. ¹⁰ Ní, nyí ka kànzi mùhendù ǒ ònyè tò rò, dhu òfò nga nyitsì àdi olùnǎ rò rí'ì tombi dǒ, ndíní yà nyí nánzìnà ale nítò rò, kítsi tí ndi àtìnà nyí nǐ: «Òdhí, údà nyadi angyinǎ rò.» Ní, ndi dhu nádù ì'ì ádrùngbǎ ifuta nyú tí indù yà atdíkpá nyí nyí dhu ònyè mànà kóró ale-ònzì. ¹¹ Obhó tí, ndìdǐ rí ndìtírò orú ale ní ka kifoya. Ndirò, ndifò rí ndìtírò ale ní ka kidziya.»

Mùhendù ò rǎdù àkǎ kunzi ale-tidò

¹² Tdíǒ Yèsù adù àtìnà wò ndi nánzìnà ònyè tò ale nǐ: «Kútsingá nga tó ònyè, ndirò ngǎtsi nǐ adyíbhengá nga tó ònyè nyí nyòbhòlò indrù tò rò, dhu àkǎ nzá nyunzi òdhínù mà, adónù mà, fùkù idzá-bhà mà, ndirò ònzònzì òdhínù mànà. Obhó tí, abádhí rǎdù òwu nyanzi átò fíyó mùhendù ò, nyadù yà abádhí tò nyí nyanzi dhu-ari ǒ nábà abádhí-fó. ¹³ Pbétù, dìní nyí nyònzì rò, dhu òfò nga nyunzi ale ní: nǎkùtále mà, òtsòtsù ale mà, ùkele arúkele ale mà, ndùmùndùmú mànà. ¹⁴ Nírò ní ndi nyí nyádù hirò ònzì, ìmbǎ abádhí rí'ì indù ì ádùna dhu nà dhu-okú dò rò. Obhó tí, Kàgàwà náadùya ndi yà nyí nyanzi dhu-ari ǒ nádu indù, yà Kàgàwà rí obhónángatále nábhu rùngbe ì oye-bvù rò nínganí.»

Ádrùngbǎ mùhendù tó mbólí

(Màt 22.1-14)

¹⁵ Wò Yèsù ùnò dhu ndi ndirò rò, kà mà rùbhi dhu ònyè rǒ mànà atdíkpá ale nzínzì ǒ atdí ale náati Yèsù nǐ: «Hirò nònzìya ale ní, òrù-akpá ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ dhu nonyaya ale!»

¹⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàtí: «Atdí ale náanzì ádrùngbǎ dìní ndàdù ábhǒ ale nyú núnzì ònà. ¹⁷ Ní, ndi dìní tó kàsùmì àkǎ rò, kǎvì pbìndà kasutále ràrà dhu ùnò yà ndi ndúnzì ale tò, ndàtí: «Kóró dhu-tsí ka kòbhòlò wà, ní nyìwù kòmbí.» ¹⁸ Pbétù, kóró kòrí ale náapè 'òwù ubàta nónzì rǒ atdátírá ǒ. Wemberè t'ále ati wò kasutále nǐ: «Ma módzì atdí inga, ní dhu àkǎ marà ndi inga nándà. Ní, ma mìtsò ma rùnù atdíǒ, úbà dhu idù.» ¹⁹ Ngǎtsi ale náati: «Ma módzì inga t'óbhìta tó ìkyì-akpá idre, ní ma mí abádhí nǐ ma móngo kasù ònzì tí dhu nómvù. Nírò, ma mìtsò ma atdíǒ rùnù, úbà dhu idù.» ²⁰ Ndirò, ngǎtsi ale adù àtìnà kà nǐ: «Mǎ múmbǎ mǎ pbàkà tsìbhále nà ró idho náapè nzá òtro. Ní, ma mí nzì àrà àwólò.» ²¹ Ní wò kasutále náadù ndi pbìndà ádrùngbǎle ì, ndàdù kǒkò ale rǒwu àdunà rǒ fìndà dhu náwe kóró àbadhi tò. Ní wòrí idza-àbadhi náakó atdíǒ, ndàdù àtìnà pbìndà kasutále nǐ: «Àrà tsàkàtsàkà kigò ǒ ngudhà ònǎ, ndirò otu ònǎ màtí, nyundu nǎkùtále mà, òtsòtsù ale mà, ndùmùndùmú mà, ndirò ùkele arúkele ale mànà, nyirà nà iró.» ²² Ní, ányìrò ndi ndìngò rò, kítsi àtìnà: «Ádrùngbǎlé, ma mònzì wà yà nyí nyàvi dhu, pbétù ngari nódì òdì tdíǒ idzá.» ²³ Ní wò kasù tó ádrùngbǎle náadù àtìnà pbìndà kasutále nǐ: «Áhù, nyarà igigi pbanga ò rǒwu otu ònǎ, inga-ngbò ka kùkpòrò nǐ kòròwà ònǎ màtí, nyadù indrù nútù ritsù, ndíní idzá nga núupílí tí ndi indrù nǐ. ²⁴ Obhó tí, ma màtina nyí nǐ: atdí ale mà yà ka kùnzìnà ale nzínzì ǒ nínyèya nzì pbàkà dìní ǒ ònyè-dzi mà.»»

Yēsù bhà ábhàlǐ tí ndì nòzè ndàti ale náká ndònzì dhu
(Màt 10.37-38)

²⁵ Wò dhu-dzidǒ, ábhǒ ihé-yà núubhínà òwu rǒ atdíkpá Yēsù mànà. Ní Yēsù agéré ndì abádhí dǒ, ndàdù àtìna abádhí nǐ: ²⁶ «Owùdu ǒ ndì nòzè ndùbhi ale náapé nzǐ àbanà mà, íyànà mà, pbìndà tsìbhále mà, pbìndà nzónzo mà, adóna mà, awéna mà, ndirò pbìndà ípìrǒnga nyú mà nóndrò, ní rǐ nzǐ àdù àdi pbàkà ábhàlǐ tí. ²⁷ Ndirò, ìnzǐ ndì ale náapé pbìndà mèsàlabhà nánò, ndàdù ùbhi owùdu ǒ, ní rǐ nzǐ àdù àdi pbàkà ábhàlǐ tí.

²⁸ Ádhi pbá ale, nzínzikù ǒ, idzá-yà-ba ndì ndòzè ndòsì rò, ìnzǐ rádù àdi, ndùpǐ pé ife màtí ndi idza t'ósita kàsù rǎdù fùrangà nónzì dhu angyi, ndàdù dhu àndà yà foná rǐ'ì fùrangà ràtí ndi kasu nító ito? ²⁹ Pbéttù kǎpé àdù ndi idza-pfǒ kèlé nòsì, ndi idza-kàsù rǎdù àkpa, ní kóró ale wòrí dhu nàla rǎdù 'òpè 'ùgbǒ ndi ale, 'òwù àtìna rǒ: ³⁰ «Yàrí ale náapé ndòsì yà idzá-yà-ba, pbéttù kà-kàsù nító kà rǐ dhu nádù wà kà-lèmà nónzì.»

³¹ Ndi dhu bhèyi tí, ádhi pbá ádrùngbǎ kamà, ìla ùgyè ndì ndàrà ngǎtsi ádrùngbǎ kamà nà rò, ìnzǐ rǎdù àdi, ndàndà foná rǐ'ì pbànowí-bvù, ndínǐ ndùni tí dhu, pbìndà atdí kumì lufù pbànowí ràtí àdù 'ùgyè ùgye kǒkò pbìndà òmvù rǐrà nà óyǒ kumì lufù pbànowí mànà? ³² Kǎpé ndi dhu àlǎ odú fǐndà, ní kà rǎdù pbìndà mùkèngyè núvi ròwù wòrí ngǎtsi kamà bhà, àdì kàdì itse rórò, ròwù màràngà ǒ ì óko nǐ otu nómè.

³³ Ní ndi dhu bhèyi tí, atdí ale mà nzínzikù ǒ, ìnzǐ foná arǐ'ì kóró dhu nùbhà, ní rǐ nzǐ àdù àdi pbàkà ábhàlǐ tí.»

Ìmbǎ ònà okyeta nà iko tó mbólí
(Màt 5.13; Mrk 9.50)

³⁴ Kǎdù àtìna tdítǒ: «Iko ní ídzì dhu nyú, pbéttù iko ò okyeta náapé ìku, ní ka kádù kàbhù ròkyè àdhu nǐ tdítǒ? ³⁵ Kà-kàsù rǐ mbǎ àdù ì'ì akekpá màtí ìnga tò màtí, ndirò ìnga ǒ ka kútrǒna ìkyǐ-zì tò màtí. Ní ka kádù kòyì ìrǐ ò. Ìnga t'írìta tó bǐna nà rǐ'ì ale náká ndìrì dhu!»

15

Àwǎwǐ ndàdù ndàbà tàrà tó mbólí
(Màt 18.11-14)

¹ Àlità bhà fùrangà-tsù núndù arǐ pbàndómbé mà, nzére fǐyó mùtso nà ale mànà níiwú kóró Yēsù tí ò, ndínǐ ì ìrǐ tí kà rùnona dhu. ² Ní, Pbfàfàrisáyó mà, Úyátá tó màlímó mànà náambénà ònu dǒ nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Wò ale náarǐ nzére fǐyó mùtso nà ale náakǒ, 'àdù àmbe dhu nónyè dǒ mànà.» ³ Ní, Yēsù adù yàrí mbólí náwe abádhí tò:

⁴ «Atdí ale nzínzikù ǒ náapé àdù ì'ì atdí miyà tàrà nà, atdí rǎdù àwǐ nzínziya ǒ rǒ. Ní, ndi ale tí nzǐ àdù kǒkò àrùgyètdí kumì dòná àrùgyètdí nà ngùkpà tàrà nùbhà ànyǔ rányu ró, ndàdù àrà àwǎwǐnà-tsí nónè, rǎrà àhù kàbà ndì ndàrà dhu ò? ⁵ Ndirò ka ndì ndàbà rò, kà rǎdù kìdyì ndìli una dǒ, atdí dǒ idhèna ìka ndì rórò, ⁶ ndàdu ndì nà ìbha. Kà rǎdù òdhína núnzì, tiná aróko ale mànà, ndàdù àtìna nǐ: «Nyàbhù idhèkù rǐka ndì ma mànà atdíkpá, ma màbà wà àwǎwǐnà pbàkà tàrà nídhunǐ.» ⁷ Ndi dhu bhèyi tí, ma màtina nyǐ nǐ: ádrùngbǎ dhèdhe nyú rǎdù ì'ì òrù-akpà ò, atdí nzérenatále nùgèrè ndì ndùbhà pbìndà nzérenge dhu-okú dǒ rò, ròsè àrùgyètdí kumì dòná àrùgyètdí nà ídzì ale, yà ìmbǎ rǐ'ì ì'ì 'ùgèrè 'ùbhà fǐyó nzérenge dhu-atdyú nà dònǎ.»

Àwǎwǐ rǎdù ndàbà fùrangà-kpǒ tó mbólí

⁸ «Ndirò, ádhi pbá tsìbhále, ìdre fùrangà-kpǒ nà ndì ndì'ì, atdí rǎdù àwǐ nzínziya ǒ rò rò, ìnzǐ rádù tarà nóbì, ndàtsù idzá nga, ndàdù nga nónè mbèyi nyú, rǎrà àhù

kàbà ndì ndàrà dhu ò? ⁹ Ndirò, ka ndì ndàbà rò, íyàdhiyà rǎdù ɔdhiána núnzi, tiná aróko ale mànà, ndàdù àtìna nǐ: <Nyàbhɛ idhèkɛ rika ndì ma mànà atdíkpá, ma màbà wà fudú rò àwí idú fùrangà-kpǒ nídhunǐ.> ¹⁰ Ndi dhu bhèyi tí, ma mí kùncò fǔkù, Kàgàwà bhà màlàyíkà-idhè rǎdù ndìka atdíđ, atdí nzérenгатále kèlè nùgèrè ndì, ndùbhà p̀b̀indà nzérenга rò.»

*Àwǎwí ndàdù àrà ingo kpatsìbhíngba tó mbólí
(Màt 7.7-8; 1Yù 3.1)*

¹¹ Yèsù adù àtìna t̀d̀ítđ: «Atdí ale ní'ì kpabhínzo nà ɔyo. ¹² Ní olù ingba náati àbanà nǐ: <Àbá, íbhò yà p̀b̀ùkù ongyéngá ǒ rò ákǎ kibhò dzǎkà dhu-tsí fudu ò.> Ní abádhí t'ábanà nùundò p̀b̀indà ongyéngá-ǒngà p̀b̀indà inzo-fó. ¹³ Ní, ngúfe idho dzidǒ, olù ingba núudzí fíndà ka kùbho dhu-tsí, ndàdù àrà p̀b̀indà fùrangà nà itse nyú ngǎtsi p̀b̀irì ò. Ányì, kǎtdì foná dhu-tsè kóró, yà adzi dǒ dhèdhe-okú dò rò. ¹⁴ Kítdegu foná fùrangà nínzǎ kóró, ní àgǎyì nísí wò ndì p̀b̀irì ǒ, àbadhi-ngbò rǎdù ndòtdì atdíđ. ¹⁵ Ní, àbadhi náarà ɔtsù ndì p̀b̀irì ǒ atdí ale bhà kasɛ ò. Ndi ale náadù kòvì ràrà p̀b̀indà adù nóngù inga ò. ¹⁶ Kǎránà ndòzè rǒ ndòngù ndì adù rǒnyuna itsu-kpǒ nǐ, ndirò kà tò rí atdí dhu mà nábhɛ ale náaràná ì'ì rǒ mbǎ. ¹⁷ Ní, kǎpè ndirè nga afína ò, ndàdù àtìna: <Ífe kasutále nyú àbadu tò arí kasɛ nónzi, 'adù dhu ònyù 'ùlè nǐ gòna mà ròdì, madù àmbe ɔvè dǒ iró àwù nǐ! ¹⁸ Ma mí mivà madu ma àbadu bhà. Ní ma mítsi àtìna àbadu nǐ: Àbá, ma máfǎ dhu ɔrù-akpà-ɔnzì, madù dhu àfa ɔnzìnú. ¹⁹ Ní ma màkǎ nzá kanzi ma t̀d̀ítđ p̀b̀ùkù ingba tí. Ítsè madì p̀b̀ùkù kasutále nzínzi ǒ atdí ale màtí.> ²⁰ Ɔró rò, kǎdù ndìvǎ, ndàdu ndì àbanà bhà.

Ní adì kàdì itseta nyú rórò, kà t'ábanà náala ka, ndàdù izɛ nábà atdíđ kàdǒ. Ní kà t'ábanà náakù kà ì, nditsì ndibvu kàdǒ, ndàdù kàmbo. ²¹ Ní kà t'ídhunà náadù àtìna kà nǐ: <Àbá, ma máfǎ dhu ɔrù-akpà ɔnzì, madù dhu àfa ɔnzìnú. Ní, ma màkǎ nzá kanzi ma p̀b̀ùkù ingba tí.> ²² P̀b̀étù, kà t'ábanà náadù àtìna p̀b̀indà ino nǐ: <Nyònzì dhu tsàkàtsàkà nyìdyi atdíđ àya kanzù nyǎfǒ kà-rǒ. Ndirò nyìdyi petè nyǎfǒ kǒtsù-kpò rǒ, nyǎdù kǎyitò núfò kà-pfò rǒ. ²³ Nyìwù ɔyǒyò ìkyì-akpǎ-ngba nà nyòdù, àlè rǎdù ádrùngbǎ m̀h̀endù nónzi. ²⁴ Obhó tí, yàrí p̀b̀àkà ingba náavè, ní kíkỳè wà. Ndirò kǎwí, ní kàrà wà ndàdu.> Ní, ányìrǒ rò, abádhí adù ádrùngbǎ m̀h̀endù nópè ì rònzi.

²⁵ Wò dhu rǐ ndònzì rò, wò ale bhà ádrùngbǎ ingba ní'ì inga bvù ndì ndàràná rǒ. Ní, ányìrò ndì ndàrà ingo rò, ìkyèrǒ ndì ndòdì idza-lí'ò ndito tí ndì rórò, kǐrì adyi mà, ɔbé mànà tó wògò. ²⁶ Ní kǎnzi àbanà bhà kasutále atdí, ndivù wò rí ndònzì dhu-tì tsuná. ²⁷ Ní ndì kasutále náadù dhu àdu kà tò ndàtì: <Adòncɛ nírá wà àhɛ. Ní, ídzi rǒ rò kàrà ingo dhu-okú dò rò, àbanɛ adù ɔyǒyò ìkyì-akpǎ-ngba nábhɛ kodù.> ²⁸ Ní, ádrùngbǎ ingba náadù àkǒ, ndàdù ndùvo ìnzì ndotsú tí idza. Kà t'ábanà náadù àhɛ idza rò, ndàdù kà-afí nópè ndínǐ ɔtsú tí idza. ²⁹ Ní, kǎdù dhu àdu àbanà tò ndàtì: <Yà atɔ-akpá-tsù náarí ndòvì dhu bhèyi, ma marí kasɛ ɔnzì indù ino bhèyi. Ndirò, ma màpè nzá mòbè ɔtɛncɛ dònǎ atdíku màtí. Ní, nyi nyapèna nzá ìndrì-ngba-tsí dhu mà níbhò mozè, mǒnzì m̀h̀endù nǐ ɔdhídu mànà! ³⁰ P̀b̀étù, wò p̀b̀ùkù ingba, funú dhu-tsè natdì kóró m̀nyònì ǒ nàrà ingo rò ní ndì, nyi nyàdù ɔyǒyò ìkyì-akpǎ-ngba nábhɛ kodù kà tò.> ³¹ Kà t'ábanà náadù àtìna kà nǐ: <P̀b̀ànìngbá, àlè karóko nyi nà bílìnganà, ndirò yà kóró fudú rí'ì dhu ní p̀b̀ùkù átò. ³² P̀b̀étù, dhu àkǎnà àlè rònzi m̀h̀endù, àlè-idhè rǎdù ndìka. Obhó tí, yàrí àvǎvè adòncɛ níkyè wà. Ndirò kǎwí, ní kàla wà ndì.>»

16

*Nyìkpóna ótdyù kasutále tó mbóli**(Màt 6.24; 1Tì 6.17-19; 1Pé 5.2)*

¹ Yèsù adù yàrí dhu náwe átò p̀b̀indà ábhàlì tò: «Atdí ònzítále ní'ì atdí p̀b̀indà kasutále nà. Ndi kasutále k̀lì r̀ì'ì k̀óró p̀b̀indà dhu-tsí d̀ǎ ádr̀ungb̀ále tí. Ní ka kadù ndi kasutále nób̀h̀ù kati, kà rarí p̀b̀indà ádr̀ungb̀ále bhà dhu-tsí nínzà. ² Ní wòrí ádr̀ungb̀ále náanzi ka, ndàdù dhu ìvu tsùnà ndàti: <Ádhu wò ma m̀ará ìr̀inà r̀ǎ d̀ùnù ka k̀únona r̀ó? Itè pé p̀b̀akà dhu-tsí nódò nyi nyáí tí dhu idù. Ròpè ndì kòmbí, nyí nzì adi tdítđ p̀b̀akà dhu-tsí d̀ǎ ádr̀ungb̀ále tí.> ³ Ní wòrí ale níre nga afina ò, ndàti: <Ma mí dhu ònzi ìngb̀á dhu bhèyi yà p̀b̀akà ádr̀ungb̀ále r̀ì ima nípfò p̀b̀indà dhu-tsí t'ódota-kàsù ò rò rò? Tí mongò inga nób̀h̀ì? Wòrí tò ma mí'ì ìmb̀á obi nà. Tí mongò dhu núnzi ìndr̀ù-fó? Wòrí ní nyìdu r̀ádù ìwù tí ìwù. ⁴ Ìwà ma m̀uni ma m̀onzina dhu, ndínì ìndr̀ù ongó tí mako mbèyi f̀ir̀ábvù nà, mipfò ka kí kasù ò rò rò.> ⁵ Nírò ní ndi k̀ápè ndùnzi p̀b̀indà kasù tó ádr̀ungb̀ále bhà wànzà nà arí'ì ale atdátđírá ò. Angyi ndì nìtò ale-tsù k̀ívù dhu, ndàti: <Ìfe dhu nyi nyí'ì nà p̀b̀akà ádr̀ungb̀ále bhà wànzà tí?> Ní wò ale adù dhu àdu kà tò ndàti: ⁶ <Atdí miyà kàtinì akye tó.> Ní wòrí kasutále adù dhu àdu kà tò ndàti: <Kànì bhàr̀wà. Ádì obvò nyadù ìmbò kumì kàtinì akye tó náandi kà d̀ǎ tsàkàtsàkà.> ⁷ Tdítđ k̀ívù dhu ngàtsi ale-tsù, ndàti: <Olu ìnyi, p̀b̀akù ní ife?> Ní wò ale adù dhu àdu ndàti: <Ma mí'ì atdí miyà gònìyà nganù-kpò tó nà.> Ní wò kasutále náadù àtìnà kà nì: <Kànì p̀b̀akù bhàr̀wà. Ándì àr̀ù kumì.> ⁸ Ní, ádr̀ungb̀ále níilè wò ìmb̀á obhónánga nà p̀b̀indà kasutále atdíđ, àbadhi ònzi dhu nyìkpóna ótdyù ale bhèyi dhu-okú dò rò. Obhó tí, yà adzi ò ale-nyìkpó nótdyù atdíđ nyú. Abádhí náarí nzínziyà ò dhu nób̀h̀òlò m̀agèzi nà, ròsè yà awáwù ò arúbhi ale d̀ónà.

⁹ Nírò, ma mátina nyí nì: nyùfè olo yà ìmb̀á f̀indá obhónánga nà otu ò nyí nyábà ongyéngá nì. Ndi dhu bhèyi ní ndi, dhu ìtsinà ndòtdì r̀akù nínganì, ì olo náadùya tí ndi nyàkò yà dhòdhòdhóngà nà nyí nyóngo òko óyá idza ò. ¹⁰ Obhónánga d̀ǎ arí akekpa dhù-ngba nódò ale, ní ndi r̀ádù ádr̀ungb̀á dhu nódò átò obhónánga d̀ǎ. Ndirò, ìnzì arí ákèkpá dhu nódò obhónánga d̀ǎ ale, ní r̀ì nzì adù ádr̀ungb̀á dhu mà nódò átò obhónánga d̀ǎ. ¹¹ Nírò, ìnzì nyí nyapé adù yà f̀ukù arí'ì yà adzi d̀ǎ ongyéngá nódò obhóngà d̀ǎ, ní ádhi ndi ìdzi ongyéngá-tìdò nábhù adùya f̀ukù? ¹² Ndirò ìnzà nyí nyòdò f̀ukù ka kàbhù ngàtsi ale bhà dhu mà mbèyi rò, ádhi ndi f̀ukù adùya f̀ukù ongyéngá nyú nábhù?

¹³ Ìnzì atdí kasutále mà r̀ádù óyò ádr̀òdr̀ò ale-kàsù nónzi atdí kàsùmì ò tí. Obhó tí, kà r̀ádù atdí ádr̀ungb̀ále nòndrò, ndàdù ngàtsi nózè. Ndirò ngàtsi nì, kà r̀ádù ndàpba atdí r̀ò, ndàdù ngàtsi nídzèlè. Ìnzì nyí nyádù Kàgàwà-kàsù nónzi atdíkpá f̀uràngà-kàsù mànà.»

*Yèsù r̀ì dhèdhèrò dhu-tìdò núdhè dhu**(Màt 11.12-13; 5.31-32; Mrk 10.11-12)*

¹⁴ P̀b̀af̀arisáyó, abhò ì ózè f̀uràngà dhu-okú dò rò, núubhínà Yèsù r̀ùnona dhu níri r̀ò, 'adù òko 'àmbe ndi dhu nùgbò d̀ǎ. ¹⁵ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nì: «Nyí, nyí ní obhónángatále tí arí 'àbhù ìndr̀ù r̀òzù ì ale. P̀b̀étù, Kàgàwà ùni wà afiku ò nyí nyíre na dhu. Obhó tí, yà ìndr̀ù r̀òzùna ádr̀ungb̀á dhu tí dhu ní ndi Kàgàwà óndrò atdíđ dhu.» ¹⁶ Músà bhà Ùyátá mà, p̀b̀anábì mànà tó kàsùmì-tsù náarà ìku bàtizò nubhónà Yùwanì r̀ò. Ndirò, ròpè ndì ndi Yùwanì bhà kàsùmì ò rò, ka k̀ár̀únona ní òr̀ù-akpà ò Ádr̀ungb̀á kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ìdzi M̀ak̀ùr̀ù. Ní, ngàtsi ale náarí obi ònzi f̀indà ndínì ndi ndotsú tí ndi idzi ò. ¹⁷ Yà adzi mà, òr̀ù-akpà mànà r̀ádù ùda ùda isó nyú, p̀b̀étù yàrí Ùyátá ò atdí andítá-tútùngba mà náawíya nzì.

18 «Atdí kpatsìbhále mà náapé pbìndà tsìbhále nódhò, ndàdù ngàtsi tsìbhále nókù, ní ndi ale nónzì wà m̀nyònì. Ndirò atdí kpatsìbhále mà náapé àdù pbìndà kpatsìbhále ódhò tsìbhále nóku, ní ndi ale ònzì wà m̀nyònì.»

*Ònzítále mà Làzarù nà tó mbólí
(Zàb 49.17-21; 73.4-5,19; Luk 6.20-21,24-25)*

19 «Atdí ale ní'ì ònzítále. Ndi ale nóongónà atdídò úya orú odziya nà mberù núfo. Bilinganà kǒngónà àdi dhèdhe ǒ tí, ndàdù idzi ònyù-tidò kèlě nónyù dǒ. 20 Ndirò, Làzarù tí kátina ale ní'ì nǎkùtále. Ka ní'ì otù ípbà ngbǒna kóró ale. Ní, kǒngónà àyi wò ònzítále bhà idza-lí. 21 Kǒngónà àdù ndòzè ndòngù ndi ònzítále rǐ dhu ònyù dóná rò mizà dǒ rò rǐ 'àwà obvò ònyù-ú'ù-nzo nǐ. Ndirò itsè nóongónà àdù iwu, 'àmbe kà rǒ otù dǒngà nútá dǒ. 22 Ní atdíku wòrí nǎkùtále náavè, Kàgàwà bhà màlàyíkà ràdù afína nódyi, 'òwù nà òrù-akpà ò, Àbràhamù-ti'ò. Ngàtsi idhò ǒ, wò ònzítále náadù òvè átò, kadù òtdùnà. 23 Ní òve-bvù, àzembè ndi ndi àpbè nábà abhò nyú rórò, wò ònzítále náangbe dóna, ndàndà nga, ndàdù Àbràhamù nála itse rò, Làzarù àdi tiná ró. 24 Ní wò ònzítále náafà ndi ndàti: «Àbadu Àbràhamù, ábà izu dùdú! Áví Làzarù ròdù otsúna-kpò-dò idha ò, ndàdù irà nà idàdu-dò ma midú tí nǐ. Obhó tí, ma mí'ì ábhǒ àpbè nyú ǒ yàrí kàzu ò.» 25 Pbétù Àbràhamù adù àtìna kà nǐ: «Pbàńgbá, írè pé dhu: nyi nyábà ábhǒ idzìnga nyú pbùkù ípìrǒnga ǒ, pbétù Làzarù í'ì àpbè ǒ pbìndà ípìrǒnga ǒ. Ní kòmbí Làzarù rǐ'ì idzìnga ǒ, ndirò nyi nyí'ì àpbè ǒ. 26 Ndirò ròsè kóró dhu dóná, àlě-nzínzì ǒ nyí mànà rǐ'ì dhu ní ádzì íbhu-akpà. Ní àzú dhená rò ìndrù ráda tikù ò nǐ fangà rǐ'ì ìmbá, ndirò tikù ònǎ rò màtí ìndrù rǐda tika ò nǐ fangà rǐ'ì ìmbá átò.» 27 Wò ònzítále adù àtìna tdítǒ: «Ma mìtdè nyi atdídò àbadú. Áví Làzarù ràrà àba bhà pbanga ò. 28 Obhó tí, ma mí'ì ìnè ìmbò adódu nà. Ní, dhu àkǎ Làzarù ràrà dhu òvò abádhí tò ngàmbì bhèyi, akye abádhí nóowuya iwu átò yàrí àpbè tó ngari ò nǐ.» 29 Ní Àbràhamù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Músà mà pbànábí mànà náandí dhu rǐ'ì ìnè àwú. Ní i adónu àkǎ i rǐrǐ i Andítá rǎnǒna dhu!» 30 Tdítdǒ wò ònzítále adù àtìna: «Inzá wò dhu àkǎ wò dhu bhèyi, àbadu Àbràhamù. Òve-bvù rò ndi nìngbè atdí ale nyú náapé àrà dhu òvò abádhí tò, ní abádhí rádù 'ùgèrè ùgèrè, 'ùbhà fǐyó nzére m̀tsò.» 31 Pbétù Àbràhamù adù àtìna àbadhi nǐ: «Inzì abádhí náapé Músà mà, pbànábí mànà rǎnǒna dhu níri, ní abádhí rǐ nǐ íbhu ò rò ndi nìngbè ale rǎnǒna dhu mà níri.»»

17

*Ìndrù àbhu rádù ròtsù nzérenga ò dhu
(Màt 18.6-9,21-22; Mrk 9.22-28,42; 1Kò 8.9-13; 10.32)*

1 Yèsù ati pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ìndrù rádi ìmbá ndi'ì ndàbhǐ rǐ ndòtsù nzérenga ò dhu nà dhu rǐ'ì odú nyú. Pbétù òdhìna nábhǐ rǐ ròtsù nzérenga ò ale rǐ'ì àpbè ǒ. 2 Dhu òfò nga mbèyi nyú, kosò ádrùngbá odu-ba ndi ale-tú, kadù ndi ale nídò ádrùngbá rèrù ò, kǐ'ì kàrí nzónzo nzínzì ǒ atdí ngbángba mà nábhǐ rǐ ròtsù nzérenga ò ale tí rò. 3 Nírò, nyòdò nyí mbèyi nyí-tírò!»

*Dhu t'úbàta
(Màt 18.15,21-22)*

Òdhìnu náapé dhu àfǎ onzínú, ní dhu àkǎ nyòvò kàbhà afátá kà tò. Kǎpé ndùgèrè ndùbhà pbìndà nzérenga, ní dhu àkǎ nyùbà dhu kà tò. 4 Ndirò kǎpé dhu àfǎ onzínú àrùbhù-gùna atdí adyi ǒ, ndàdù ndàdu àrùbhù-gùna ndirà àtìna nyi nǐ: «Ma mùgèrè wà ma mùbhà pbàkà nzére m̀tsò.» Ní dhu àkǎ nyarà dhu ùbà rǒ kà tò.»

*Yèsù rǐ dhu núdhě pbìndà ábhàlǐ tò a'uta dǒ dhu
(Màt 17.19-20)*

⁵ Wò dhu-dzidǒ, pbìndà uvitatále náadù àtìna Ádrùngbǎle Yèsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, ítrǒ fàkà a'uta.» ⁶ Ní Ádrùngbǎle Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Fùkú a'uta ní'íná gukyè hàradalì tí kátina itsu-kpǒ bvǔ màtí, ní nyǐ nyàmbènà àtìna yàrí itsu nǐ: «Íngbè nyǐ ivénu mànà, nyarà nyodì ádrùngbǎ rèrù ò», ní kàmbènà àdù tsùkú dhu níri ìri.»

Yèsù rǐ dhu núdhě yà fǐndà ka kàvi dhu kèlě nònzì kasutále dǒ dhu

⁷ «Ádhi pbá ale nzínziku ǒ ndi, yà inga bvù rò ríngo, ngàtsi nǐ tàrà ndi ndùndà ì rò ríngo pbìndà kasutále nǐ rádù àtìna: «Írà tsàkàtsàkà, ònyù nyǐ nyonyu tí!» ⁸ Pbétù kà tí nzǐ àdù àtìna kà nǐ: «Óyè ònyù idù. Ndirò nyádù nyufó nyǐ mběyi, nyadù ònyù níbhò idù. Dhu ma mònyù madù dhu òmvù dhu-dzidǒ ní ndi, nyǐ nyadùna dhu ònyù, nyadù dhu òmvù átò.» ⁹ Wò ádrùngbǎle t'ádù òtsò àbhù àbhù ndi pbìndà kasutále tò yà kà tò ndi ndàvinà dhu kònzì dhu-okú dò rò? ¹⁰ Ní ndi dhu bhěyi tí, nyǐ nyú mà átò, nyǐ nyapé yà fùkù ka kàvinà dhu ònzì kóró, ní nyǐ nyàkà nyàti: «Mǎ ní ìmbǎ tǐya nà kasutále, mǎ mònzì yà àkǎ àkànà mǒnzì fàkà kasu kèlě.»»

*Yèsù rǐ idrè kíkítále nígǔ dhu
(Màt 8.2-4; Luk 5.12-14)*

¹¹ Yèrùsàlemà tó kigò ò ndi ndàrà rórò, Yèsù núudà Sàmàriyà tó pbìri mà Gàlilayà tó pbìri mànà nzínzì ǒ ifo òna nǎ. ¹² Ní atdí pbanga ò kà rǒtsù ró, idrè kíkítále náatù ì kà mànà. Ní, itseta ì ikò rórò, ¹³ abádhí apè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǒ: «Yèsù, Màlimǒ, àbà izu dǒkà!» ¹⁴ Ní, abádhí ndi ndàla rò, Yèsù ati abádhí nǐ: «Nyòwu nyàtè nyǐ pbàkùhání tò.» Ní ànyì ì ówu rórò, abádhí náala ì iwà ì ùgu ró. ¹⁵ Ní abádhí nzínzì ǒ atdí ale nítdègu ndi ndògù dhu nálǎ, náadù ndi owùna-lú, Kàgàwà nífù ndi ndi orú tǔna nyú nà rórò. ¹⁶ Ní, kǐtsi ndibvu Yèsù-pfò rǒ, ndàpbǎ nyina adzikpa nyú ró, ndàdù òtsò nábhù Yèsù tò. Wò ndi ale ní'ì Sàmàriyà tó pbìri ǒ ale. ¹⁷ Ní, Yèsù ivú dhu ndàti: «Nǐ'ì tí obhó idrè ale ì ùgǔ ùgu kóró? Ní àrùgètídí ngǔkpà ale rǐ'ì àdhà? ¹⁸ Tí yà vurò pbìri ǒ atdí ale kèlě ndi ndi nàdu ndìrà Kàgàwà nífù?» ¹⁹ Tdítdǒ kǎdù àtìna wò ndi ale nǐ: «Ívǎ nyi, nyadù àrà. Íwà pbùkù a'uta nígǔ nyi.»

*Kàgàwà bhà idzi-dhò indù ndi dhu nítè rǐ dhu
(Màt 24.23-42)*

²⁰ Pbàfàrisáyó nívù Kàgàwà rǐ idzi nónyu ìndrù dǒ òná idho Yèsù-tsǔ rò, kǎdù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Kàgàwà rǐ idzi nónyu ìndrù dǒ òná idho rǐ nzǐ ìrà ale-nyìkpó nǐ kǎdù àlanà ófò ǒ. ²¹ Ka kǐ nzǐ àdù àtìna: «Nyàndà, kà rǐ'ì iró!» Ndirò ngàtsi nǐ: «Kà rǐ'ì ndoró!» Obhó tí, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ní rǐ'ì ìnè nzínziku ǒ.»

²² Tdítdǒ Yèsù adù àtìna ábhàlǐ nǐ: «Ídho ní'íya ìnè yà Ìndrù t'ídhùnà bhà idho nózè nyǐ nyǐ nyàla atdí màtí òná, pbétù nyǐ nyadùya nzǐ kàla. ²³ Ka kowuya àtìna ró nyǐ nǐ: «Kà rǐ'ì ndálù!» ngàtsi nǐ: «Kà rǐ'ì iró!» Ní, apé nyòwuya òwu ró ànyì, ndirò apé nyòwuya òtse ró ànyì. ²⁴ Obhó tí, àdhàdhì owo náaràmbili òrù-akpà-nyǐ rǒ, atdídhénà adzi-igì ònǎ rò, ndùdà ngàtsi adzi-igì ò dhu bhěyi, Ìndrù t'ídhùnà bhà idho ǒ dhu ní'íya ndi dhu bhěyi tí. ²⁵ Pbétù, dhu àkǎ pé kà ràbà àpbè abho nyú angyi, ndirò yà indo arǐ'ì ale ràdù kòdhò. ²⁶ Nwà bhà kàsùmì ǒ ndi nanzì dhu-tidò nóonziya ndi ndi dhu bhěyi tí Ìndrù t'ídhùnà bhà idho ǒ. ²⁷ Ndi kàsùmì ǒ, ìndrù nóongónà 'ònyù, 'àdù 'òmvù. Abádhí ongónà 'ùmba, 'àdù fiyó nzónzo nábhù rùmbǎ ì, ràrà àhu Nwà rǒtsù sàfinà ò òná idho ò. Wò dhu-dzidǒ ní ndi, ádrùngbǎ igye níkó, idha ràdù yà adzi dǒ kóró dhu-tsí àmbili, ndàdù ìndrù-tsè nótdì kóró. ²⁸ Ndirò

kõnziya ndi átò, yà Loti bhà kàsùmì ǒ ndi nanzì dhu bhěyi. Ndi kàsùmì ǒ, ìndrũ nóongónà 'ònyà, 'àdù 'òmvà. Abádhí ongónà ɔdhiya-fó dhu núdzi, 'àdù òwu foyá dhu núbho rǒ ɔdhiya rùdzí átò. Abádhí ongónà itse núzo inga ǒ, 'àdù òwu idza nùsi rǒ. ²⁹ Pbétù Loti àhɛ Sòdomò tó kigò ǒ rò nínganí, Kàgàwà náabhù òrù rórù odu tó kàzɛ rìpbà ndi òrù-akpà ò rò, ròtdì Sòdomò ǒ bhà-tse kóró. ³⁰ Ní, dhu nóonziya ndi ndi dhu bhěyi tí Ìndrũ t'ídhùnà rí ndàvì ìndrũ tò nínganí.

³¹ Ndi nínganí, pbìndà idza dò ka kóbhòlò okota tò ngari ò ndi nòtù ale, pbìndà dhu-tsí ràdù ìì idza, náakáya nzí ndifò, ndàhɛ i dhu-tsí nùgù. Ndi dhu bhěyi tí, inga bvù ndi nòtù ale náakáya nzí ndàdu ndi ibha. ³² Nyìrè pé Loti-ve rǒ ndi nanzì dhu. ³³ Pbìndà ípìrǒnga nòzè ndìgù ale níwíya ka. Pbétù pbìndà ípìrǒnga níwí rí ale náadùya kòdò òdò. ³⁴ Ma mí kùnɔ fùkù, ndi iku ǒ, óyǒ rò ì nòtù atdí ara dǒ ale nzínzi ǒ rò ka kowuya atdí ale nódyi rǒ, kadù ngàtsi ale núbhà. ³⁵ Óyǒ rò rí dhu ò'ù atdíkpá odu dǒ ró ì nòtù vèbhále nzínzi ǒ rò, ka kowuya atdí nódyi rǒ, kadù ngàtsi núbhà. ³⁶ [Óyǒ rò ì nòtù inga-bvù kpabhále nzínzi ǒ rò, ka kowuya atdí ale nódyi rǒ, kadù ngàtsi ale núbhà.] ³⁷ Ní Yèsù bhà ábhàlì náadù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Wòrí dhu onziya ndi àdhà Ádràngbálé?» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Abvo rí'ì rǒnga ní ndi pbàsègè núunduya ì nǐ.»

18

Abvo-ayi mà, anya t'ítàtá t'ále màrà tò mbólí

¹ Yèsù awe atdí mbólí pbìndà ábhàlì tò, ndínì itè tí dhu abádhí ràkà 'òngò 'ítsò bìlìnganà ìnzì ì ì ìngyě rórò. ² Kàti: «Atdí kigò ǒ, anya t'ítàtá tò atdí ale ní'ì ìnè. Ndi ale ní'ì ìnzì arí Kàgàwà ɔdò nónzi, ndirò ìnzì arí atdí ale mà nífù ale. ³ Ndirò, ndi kigò ǒ, atdí abvo-ayi ní'ì ìnè átò. Ní ndi abvo-ayi ongónà ìrà anya t'ítàtá t'ále-ti'ò, ndàdù ndìtsò kà-rǒ, ndàti: «Ènɔ ànyàka pbàkà anyatále màrà.» ⁴ Ní ábhǒ idhɔ nyú tí, wò anya t'ítàtá t'ále náazè nzá ndùnò ndi anya. Nírò ní ndi atdíku kíre nga, ndàti: «Ma mí mbà ìnzì ma marí Kàgàwà ɔdò nónzi dhu màtí, ndirò ìnzì ma marí atdí ale mà nífù dhu màtí, ⁵ ní, bilì kàrí tsidu àvǎ dhu-okú dò rò, dhu àkǎ wà múnò abádhí-ànyà pbìndà anyatále màrà, akye kǒngóna ìrà dùdu-ǒnga ùkpà nǐ.» ⁶ Ádràngbále Yèsù adù àtìná tdítǒ: «Nyìrè pé wò ìmbǎ obhónga nà anya t'ítàtá t'ále núnɔ dhu! ⁷ Ní, Kàgàwà tí nzí àdù yà adyíbhengá nga mà, kùbhingá nga màrà ǒ arí 'ítsò róná fíndà ndi ndavò ale rǒ dhu nùtsè? Kà tí àdù ìnè ìnè abádhí rǒ? ⁸ Ma màtina nyí nǐ: kà rǎràdù abádhí-rǒ dhu nùtsè tsàkàtsàkà nyú. Pbétù, Ìndrũ t'ídhùnà ríngò nínganí, kótúya tí tdù a'uta nà ale yà adzi dǒ?»

Mùfàrisayò mà pàratà tò ndombè màrà tò mbólí (Mbà 28.13; 30.12-13; Yàk 4.6,9; 1Pé 5.5-6)

⁹ Tdítdǒ, Yèsù awe yàrí mbólí yà obhónángatále tí arí 'òzù, 'àdù ngùkpà ale-gàyà nónzi ale tò. ¹⁰ Kàti: «Óyǒ ale náatsù Kàgàwà bhà idza, ndínì 'ítsò tí ì. Atdí abádhí nzínzi ǒ ale ní'ì Mùfàrisayò, ndirò ngàtsi ale ní'ì pàratà tò ndombè. ¹¹ Ní, Mùfàrisayò níidè, ndàmbe ndìtsò dǒ afína ò, ndàti: «Óo Kàgàwǎ, mà màbhɛ òtsò nyú indù, ìmbǎ mà marí'ì ngùkpà ale-tsí bhěyi nídhunì. I ale ní kǎkà ogbo ònzi arí ale, kǎkà ìnzì ní obhónángatále, ndirò kǎkà múnɔnì ònzi arí ale. Ndirò mà ní nzí pàratà tò yàrí ndombè bhěyi ale. ¹² Ma marí ònyù t'ónyàta-tsù nùtsi ɔyɔ-gùna atdí yengè rǒ. Ndirò mà marí pbàkà kóró ongyéngá tò atdíngà idrè dǒ núbhǒ perè tí indù.» ¹³ Pbétù, wò pàratà tò ndombè níidè itseta, ìnzì ndòzè ndàngbe dóna, ndàndà ɔrù nga mà. Pbétù, kǎdì ndàmbe odrùna-dò nùpbì dǒ izɛ nà, ndàdù àmbe àtìná dǒ: «Óo Kàgàwǎ, àbà izɛ dùdù, ìma nzérenngatále tírò.» ¹⁴ Ma màtina nyí nǐ: wòrí pàratà tò ndombè náadu

ndì pbìndà iwà Kàgàwà nózù ndì ídzi ale tí rórò. Obhó tí, ndìdží rí ndìtírò orú ale ní ka kifoya obvò. Ndirò, ndifò rí obvò ndìtírò ale ní ka kidziya orú.»

Yèsù rí nìní nzónzo násò dhu
(Màt 18.1-4; 19.13-15; Mrk 10.13-16)

¹⁵ Ìndrù nóowúnà iwu rǒ iba-tsùná nzónzo nà Yèsù-tí'ò, ndíní kǔli tí otsúna dòyá. Pbétù, wò dhu ì àla rò, ábhàlǐ adù òrù òrù tí i ale dǒ. ¹⁶ Ní Yèsù adù ì nzónzo nónzi kiwǔ nà tina ò, ndàdù àtìná pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyèbhà nzónzo riwǔ tidu ò, ìnzǐ nyàtò tsùya. Obhó tí, Kàgàwà bhà idzi ní abádhí bhèyi ì núli ale tó. ¹⁷ Ma mí obhó dhu núno fǔkù: ìnzǐ rí Kàgàwà bhà idzi nákö ákě ngbángba bhèyi ale, nóotsúya nǐ akekpa màtí kà ò.»

Yèsù mà rǒte ònzitále nà dhu
(Màt 19.16-30; Mrk 10.17-31)

¹⁸ Atdí ádrùngbǎle níwú dhu Yèsù-tsǔ, ndàti: «Ídzi màlimò, ádhu ndì àkǎ àkǎ monzì, ndíní ma mabá tí dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà?» ¹⁹ Ní Yèsù adù dhu ìvu kà-tsǔ ndàti: «Ádhu nyi nyí ma ànzi ídzi ale tí nǐ? Ìmbǎ idzi ale rǐ'ì atdí màtí. Kàgàwà kèlě atdí rí ndì ídzi ale. ²⁰ Nyi nyúni wà Hyátá: «Dhu àkǎ nzá nyonzi mǎnyòni, dhu àkǎ nzá nyohò abvo, dhu àkǎ nzá nyonzi ogbo, dhu àkǎ nzá nyonò tìtò odhìnu dǒ. Ndirò, dhu àkǎ nyifu àbanu mà íyànu nà.» ²¹ Ní wò ale náadù dhu àdu Yèsù tò ndàti: «Ma mífu kǒkòrí Hyátá kóró, rǒpè ndì idú ngbángba ò rò.» ²² Ní wò dhu ndì ndìrì rò, Yèsù adù àtìná kà nǐ: «Atdí dhu ní ndì ndì nùbhà tdítǒ indù: dhu àkǎ nyudzǐ funú arí'ì dhu kóró, nyadù kà ò rò nyi nyòngyè fùrangà núndò nǎkùtále tò, ní nyi nyádù ì'ì ònzì nà òrù-akpa ò. Wò dhu-dzidǒ, nyádù nyira, nyadù owùdu nángu.» ²³ Ní wò dhu ndì ndìrì rò, izu núuka ka atdí dǒ, abho ndì ndónzi dhu-okú dò rò. ²⁴ Yèsù nítdègu izu núka ka atdí dǒ dhu nálǎ, náadù àtìná kà nǐ: «Ònzì t'ále rǒtsù Kàgàwà bhà idzi ò dhu rǐ'ì obi nyú tí. ²⁵ Obhó tí, dhu rǐ'ì isó nyú ngamiyà rǒtsù ndùdà sìndanì-bhu ònǎ, ròsè ònzitále rǒtsù Kàgàwà bhà idzi ò dhu dǒnǎ.» ²⁶ Ní, wò Yèsù rǎnǒna dhu nìrì ale níwú dhu kà-tsǔ, 'àti: «Olu, ádhi nyú ndì ògù rádù ògù?» ²⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ìndrù-lèmà nònzi dhu rǐ nǐ adù Kàgàwà-lèmà nónzi.» ²⁸ Ní rò ní ndì Péterù adù àtìná Yèsù nǐ: «Kànǐ, mà múbhà fóká dhu, màdù owùnù nángu.» ²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núno fǔkù: Ìndrù náapè pbìndà idza mà, pbìndà ingba-tsánà mà, adóna mà, àbanà mà, íyàna mà, pbìndà inzo mà nà nùbha òrù-akpa ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi-okú dò rò, ³⁰ ní, yà kòmbí rǐ'ì kàsùmì ò, kà rǐ dhu nábà abho nyú ròsè. Ndirò, olù rírà kàsùmì ò, kǎdùya dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà nábà.»

Yèsù rí ndì ndóvè kǒtdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvo dhu
(Màt 20.17-19; Mrk 10.32-34; Luk 9.22,44-45)

³¹ Yèsù núugu pbìndà atdí kumì dóná óyǒ nà ábhàlǐ tina ò, ndàdù àtìná nǐ: «Kànǐ àlě kúpo Yèrùsàlemà. Ní kóró dhu, yà pbànábí náandí Ìndrù t'ídhùnà dǒ, ní rǎkǎ ányì. ³² Obhó tí, ka kí àbadhi nípfǒ, kabhu yà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì-fó. Ndirò ka kí kùgbǒ kadù àvu róná, kadù iso núso kà dò. ³³ Ndirò, asé nǐ ka kùvi ka dhu-dzidǒ, ka kadùya kòhò, kadù òtdùnà. Ní ìbhu idho dzidǒ, kǎdùya ndìngbè.» ³⁴ Pbétù wò Yèsù ùnò dhu náadù nzá abádhí-dò nálù akekpa màtí. Ndì òte-tì náarù ndì òru tí abádhí rǒ, ìnzǐ abádhí rádù àdhu dǒ màtí Yèsù rǒte dhu núni.

Yèsù rí atdí ndùmùndúmú nígǔ Yèrikò dhu
(Màt 20.29-34; Mrk 10.46-52)

³⁵ Yèsù nítdègu Yèrikò tó kígo níndù, ní kǎtù atdí ndùmùndúmú otu-igì dǒ àdi, ndàmbe dhu núnzì dǒ ìndrù-fó ró. ³⁶ Ní, wò ndùmùndúmú níri ihé-yà rǎda dhu,

ndàdù dhu ìvu, àdhu mà rǐ ndònzì dhu ndì nduni tí. ³⁷ Ní ka kadù dhu òvò kà tò kati: Yěsù, Nàzàretì ǒ ale rǎrǐ wò rúda. ³⁸ Ní kǎkù, ndàti: «Yěsù, Dàwudì nǐngbá, ábà izu dudu!» ³⁹ Ní yà angyi òkò 'àmbe òwu dǒ ale náarù kà dǒ, àdù kàvi rìnè. Pbétù kǎdù òkù tdítǒ àrǐ nyú tí, ndàti: «Dàwudì nǐngbá, ábà izu dudu!» ⁴⁰ Ní Yěsù adù ide ndàdù kàvi kiwù nà tina ò. Ní, íkyèrǒ kǎrà àhù tiná rò, Yěsù ivú dhu kà-tsù ndàti: ⁴¹ «Ádhu nyi nyòzè mǎnzì indù?» Ní kǎdù dhu àdu ndàti: «Ádrùngbǎlé, ma mòzè mala nga.» ⁴² Ní Yěsù adù àtìna kà nǐ: «Álǎ nà inga! Iwà pbùkù a'uta nígù nyi!» ⁴³ Ní ànyìrǒ rò tí, wò ndùmùndùmú-nyìkpó náadù ndòpè ndàla nga, àbadhi ràdù àrà Yěsù-owù ǒ, Kàgàwà-òvò nílè ndì ndí rórò. Ndirò kóró ale, wò ndì nònzì dhu nàla, náadù Kàgàwà-òvò nílè átò.

19

Zàkayò rǐ Yěsù nózè ndàla dhu (Luk 5.32)

¹ Yèrikò tó kigò ò ndì ndòtsù rò, Yěsù náadì ndàmbe ùda dǒ ndì kigò òna nǎ. ² Ní atdí ale Zàkayò tí kátina ní'ì inè ànyì. Ndi Zàkayò ní'ì pàratà tó pbàndómbé dǒ ádrùngbǎlé, ndirò ka ní'ì ònzitále. ³ Ní kǎzè ndàla Yěsù rǎrǐ àdhi. Pbétù, kà rǐ Yěsù nálǎ ihé-yà nzínzi ǒ dhu ní'ì odú, ídǒ ndì ndí'ì dhu-okú dǒ rò. ⁴ Ní kǎkù angyi, ndàdù ùpo mùkuyù tí kátina itsu dǒ, ndínǐ ndì ndàla tí Yěsù, ànyìrǒ kà rǎda dhu-okú dǒ rò. ⁵ Ní, Yěsù níitdègu ìrà àhù ànyìrǒ, ní kǎndà ɔrù nga, ndàdù àtìna Zàkayò nǐ: «Zàkayò, ífo tsàkàtsàkà. Indo dhu àkǎ mǎdhò pbùkù idzá.» ⁶ Ní Zàkayò adù ifo tsàkàtsàkà, ndàdù kàkò dhédhe nyú nà. ⁷ Ní wò dhu nàla kóró ale náanù afiya ò, 'àmbe àtìna dǒ: «Kàrà òdhò nzérenatále bhà nyú!» ⁸ Pbétù Zàkayò níivà ndì ndidè, ndàdù àtìna Ádrùngbǎlé Yěsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, kǎnǐ ma mǎbhù pbàkà ongyéngá tó atdínga óyǒ dǒ nǎkùtále tò. Ndirò dhu í'ina gukyè ìndrù bhà dhu ma makò tìtò dǒ dhu tí, ní ma mí ndì dhu nádù ifo-rà-dǒ ndì ale tò.» ⁹ Ní Yěsù adù àtìna kà nǐ: «Indo ògù nírá wà àhù àzú-dzá, yàrí ale ní Àbràhamù t'ídhùnà átò nídhunǐ. ¹⁰ Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà ìrà ùwùwí ale nónè, ndínǐ ndadù tí ìgunà.»

Idrè fùrangà tó mbólí (Màt 25.14-30)

¹¹ Yà ndì ndúnɔna dhu ìri rí ale tò, Yěsù adù yàrí mbólí náwe tdítǒ. Obhó tí, yà íkyèrǒ Yěsù rǐ'ì Yèrùsàlemà tó kigò ò ndì ndòtsù tí dhu-okú dǒ rò, ìndrù náambénà inga níre dǒ afiya ò, kòmbí nga rǎrǐ ndì ɔrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi rǐ ndòpè nǐ. ¹² Ní kǎti: «Atdí ale ní'ì kamà-tidò. Ní ndì ale níivà ndì fiyó pbìrì ǒ rò, ndàrà itse nyú vurò pbìrì ò, ndínǐ ka kudo tí ndì ádrùngbǎ kamà tí, ndì dhu-dzidǒ, ndàdù ingo fiyó pbìrì ò. ¹³ Ní, kúnzi idrè ale pbìndà kasutále nzínzi ǒ rò, ndàbhù idrè fùrangà* foyá. Ndirò, kǎdù dhu ùya abádhí tò, ndàti: «Nyònzì mùtùruzì wò fùrangà dǒ, rǎrà àhù ma míngo dhu ò.» ¹⁴ Pbétù, kà mà tó pbìrì ǒ ale náandrò ka atdídǒ. Ní abádhí adù ìndrù òvì ròwù kǒwù ǒ, ròwù àtìna: «Mǎ mòzè nzá wò ale rònyù idzi dǒkǎ.» ¹⁵ Ní, ádrùngbǎ kamà tí ka kudo ndì dhu-dzidǒ, ndì ndingò fiyó pbìrì ò rò, kǎvi kúnzi kǒkò fùrangà ndì ndundo foyá pbìndà kasutále, ndínǐ ndì nduni tí ìngbǎ dhu bhèyi màtí abádhí nónzì kasu ndì fùrangà nǐ dhu. ¹⁶ Ní, wemberè tó ale níira, ndàti kà nǐ: «Ádrùngbǎlé, pbùkù fùrangà nísè ndì atdí kumì fùrangà nǐ.» ¹⁷ Ní ádrùngbǎlé adù àtìna kà nǐ: «Ídzì dhu ní wò! Nyi ní idzi kasutále. Nyi nyódò yà funú ma mabhù ákèkpá dhù-ngba nyú mbèyi. Ní ndì dhu-okú dǒ rò, ma mí nyilí nyadi ádrùngbǎlé tí idrè kigò dǒ.» ¹⁸ ɔyo rí kisè kasutále níira ndàdù àtìna: «Ádrùngbǎlé,

* 19:13 19.13 Ndi fùrangà-bvu ní'ì ìkyì-akpà òdzi ràdù fùrangà-bvu.

pbùkù fùrangà nísě ndì imbò fùrangà nǎ.> ¹⁹ Ní ádrùngbǎle adù àtìna kà nǎ: <Inyi nyú mà átò, nyi nyádi imbò kigò dǎ ádrùngbǎle tí.> ²⁰ Ngǎtsi kasutále níra, ndàdù àtìna: <Ádrùngbǎle, kǎnǎ pbùkù fùrangà. Ma makpòrò ka mberù ò, madù òrùnà. ²¹ Obhó tí, ma marúbhi òdònu nónzì rǒ, inyi ní atdí dǎ arórù ale nídhunǎ. Nyi nyári dhu ìdyi inzà nyi nyìli dhu ró, ndirò nyi nyári ònyù ògu inzà nyi nyazò dhu ró.> ²² Ní ádrùngbǎle adù àtìna kà nǎ: <Ma mí anya òtdì dùnú tsùnù-bvù rǒ. Inyi ní nzére kasutále. Nyi nyuni wà dhu ma rarí òrù arórù ale, ma rarí dhu ìdyi inzà ma mìli dhu ró, ndirò ma rarí ònyù ògu inzà ma mazò dhu ró. ²³ Nírò, ádhu inzà nyi nyadù àrà idú fùrangà nǎli bǎkì ò nǎ, ndínǎ ma mírà àhù nínganǎ, ma madùya tí àkonà iwà dóná ní dǎ rórò?> ²⁴ Wò dhu-dzidǎ, kǎdù àtìna ányìrǒ ì'ì ale nǎ: <Nyàko wò kà-fó rí'ì fùrangà, nyádù àbhunà yà idre rí'ì kà nà ale tò.> ²⁵ Ní ì ale adù àtìna kà nǎ: <Ádrùngbǎlé, kà rí'ì inè idre fùrangà nyú nà.> ²⁶ Ma mátina nyǎ nǎ, ka kabhùya dhu inè dhu rí'ì foná ale tò. Pbétù yà ìmbǎ rí'ì dhu nà ale-fó rò, ka kakòya yà kà-fó rí'ì dhu mà. ²⁷ Ndirò nyiwù pé yà inzà ma nazè mɔnyù idzi dɔyá pbàkà òmvù-tsí nà iró, nyádù àzèna ònzidú rò.>

Yèsù rǎrà Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu

(Zàk 9.9; Mát 21.1-11; Mrk 11.1-11; Yùw 12.12-19)

²⁸ Wò dhu bhèyi ndì ndòtè dhu-dzidǎ, Yèsù adù ùda ndàdi angyi ihé-yà tò, ndàdù ùpo ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ²⁹ Ní kítdegù Bètèfagè mà Bètànìyà mà nà tó pbanga níndù, Mizèyìtunì tó pbìrì inǎ rò, ní kǎvì óyǒ ale pbìndà ábhàlǎ nzínzì ò rò ròwù angyi, ³⁰ ndàdù àtìna nǎ: «Nyòwu wò angyi rí'ì pbanga ò. Ní, ányì nyǎ nyówu ùvò rò, nyǎ nyǎ inzà atdí ale mà nǎpè ùbhi dóná angyi kayinǒ-ngba nótù òsò ka kòsò ró. Ní nyádù nyǎnga ka, nyádù ìwu nà iró. ³¹ Ndirò atdí ale mà níivúna gukyè dhu tsùkù ndàti: <Ádhu nyǎ nyǎ kùngǎ nǎ?> Ní nyǎ nyadùna dhu àdu kà tò nyǎti ádrùngbǎle rarí'ì kǎtdyú nà.» ³² Ní kǒkò Yèsù òvì ale náawù, 'adù kóró dhu-tsí nótù yà Yèsù núnòna fíyò dhu bhèyi tí. ³³ Ní abádhí rǎ kayinǒ-ngba nǎngǎ rò ní ndì, ndì kayinǒ-ngba-abádhí níivú dhu abádhí-tsù, 'àti: «Ádhu nyǎ nyǎ kayinǒ-ngba nǎngǎ nǎ?> ³⁴ Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Ádrùngbǎle rí'ì kǎtdyú nà.» ³⁵ Abádhí náadù òwu wòrì kayinǒ-ngba nà Yèsù-tí'ò, 'adù ròyá òrú mùdzarù nǎwà, 'ùhu dóná, 'adù Yèsù àbhù rùpò ndàdi ndì kayinǒ-ngba dǎ. ³⁶ Ní yà Yèsù rǎrà angyi dhu bhèyi, ìndrù nóowúnà ròyá mùdzarù nǎwà rǎ, 'ùhu otu ò. ³⁷ Ní Yèsù itdegù Yèrùsàlemà tó kigò níndù, yà Mizèyìtunì tó pbìrì dò rò ráwù otu ò, ní kòwu ò ríwu ábhàlǎ tó ihé-yà náadù 'òpè 'ilè Kàgàwà òrú túya nyú nà, yà Yèsù rǒnzina kóró wíwì ì àla dhu-okú dò rò. ³⁸ Abádhí ambénà àtìna dǎ:

«Asota náká yà Ádrùngbǎle Kàgàwà-òvò rǎ ríra ádrùngbǎ kamà nà.

Màrùngà àká ndì'ì òrù-akpà ò,

ndirò, ilèta náká ndì'ì òrù-akpà ò òrú ngari ò*.»

³⁹ Ní ihé-yà nzínzì ò ì'ì ngúfe Pbàfàrisáyó náati Yèsù nǎ: «Màlimò, ísò pbùkù ábhàlǎ rìnè.» ⁴⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ma mátina nyǎ nǎ: abádhí níinèna gukyè, ní odu rǎ ndì ùkù.»

Yèsù rǒdzi Yèrùsàlemà tó kigò dǎ dhu

⁴¹ Yèsù itdegù ìrà àhù ìkyèrǒ Yèrùsàlemà tó kigò tí ndàdù kàla, ní kǎpè ndòdzì kà dǎ, ⁴² ndàmbe àtìna dǎ: «Yàrí idho ò, nyi nyú mà átò nyi nyúnìyana gukyè màrùngà nábà nyi nyádù tí dhu! Pbétù kombí ndì dhu òrù wà ndì rùnù. ⁴³ Obhó tí, idho ní'ìya inè, yà pbùkù òmvù rǎ nyòkèrè, ì rǎkpòrò ngbònu ònà odu tó kàlì nǎ, ì rìli nyi átsì, 'adù 'òpè 'ùgyè nyi kóró ngari ònǎ rò. ⁴⁴ Abádhí rǎ nyugòlò, ì ròbè ùnúnga, inyi, kóró

* 19:38 19.38 Zàb 118.26; Luk 2.14

ùnú aróko ale mànà. Ndirò, abádhí rǐ nǐ inyì ka kasì nǐ atdí odu mà núbha ràdi ngàtsi odu dǒ, inzà nyì nyuni òrù-akpà ò rò mǔdzùnà írà indù òná kàsùmì nǐdhuñ.»

*Yèsù rǐ Kàgàwà bhà idzá rò rí dhu ùdzǐ ale nòdì dhu
(Màt 21.12-17; Mrk 11.15-17; Yùw 2.13-17)*

⁴⁵ Kàgàwà bhà idza ndì ndòtsù rò, Yèsù adù ndòpè ndòdì ànyì idzá rò rí dhu ùdzǐ ale. ⁴⁶ Kǎmbénà àtìna dǒ abádhí nǐ:

«Andítá àtì: «Pbàkà idza nǐ'íya itsòta-dzà»,

pbétù nyǐ, nyǐ nyádù kùgèrè róngò ogbotále náarí ì nùru òná ngari tí*.»

⁴⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àdì ndàrà dhu ùdhe rǒ indrǔ tò bìlǐnganà Kàgàwà bhà idzá rò. Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Úyátá tó màlímó mà, ndirò Pbàyàhúdì nzínzì ò ádròdrǒ ale mànà náadù 'òpè 'òmè kàbhù ì adù kohò òná otu. ⁴⁸ Pbétù abádhí nùuni inzà ì adù ònzìnà dhu, kóró ale rǒwu Yèsù rǔnɔna dhu nǐrǐ rǒ atdyúya nyú nà nǐdhuñ.

20

*Yèsù arí pbìndà kasù ònzi àdhi bhà ádrùngbǎnga tó ɔbì nǐ?
(Màt 21.23-27; Mrk 11.27-33)*

¹ Kǒkòrí idhɔ nzínzì ò, atdíku Yèsù adì ndàmbe dhu ùdhe dǒ, ndàdù àmbe Ídzì Mǎkùrù núnò dǒ indrǔ tò Kàgàwà bhà idzá rò. Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Úyátá tó màlímó mà, ndirò Pbàyàhúdì ò pbàkùrǔ mànà náadù 'ùtò ànyìrǒ. ² Ní abádhí ivú dhu Yèsù-tsǔ 'àtì: «Éno pé àdhi bhà ádrùngbǎnga tó ɔbì nǐ màtí nyì nyáarí kǒkòrí dhu nónzì dhu fǎkà. Ndirò, àdhi nyú ndì wò ádrùngbǎnga tó ɔbì nábhu indù?»

³ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàtì: «Íma nyú mà átò, mà mí atdí dhu nívù tsùkú: Nyàdu pé dhu idù. ⁴ Yùwanì bhà bàtizò nǐ'ì tí òrù-akpà ò rò írà? Ka nǐ'ì tí indrǔ-bvǔ rò áhu bàtizò?» ⁵ Pbétù abádhí adù 'òpè 'ìrè nga nzínziya ò, 'àmbe àtìna dǒ:

«Àlě kapé dhu àdù òrù-akpà ò rò kà rǐrà, nǐ kǎdùna àtìna: «Olu ádhu inzà nyǐ nyádù Yùwanì rǔnɔna dhu ná'ù nǐ?» ⁶ Ndirò, àlě kapé dhu àdù indrǔ-bvǔ rò kà ráhu, nǐ kóró ale adùna àlě núbvu odu nǐ, iwà kóró ale ná'ù dhu Yùwanì rǐ'ì Kàgàwà bhà nabì nǐdhuñ.» ⁷ Ní, abádhí adù dhu àdu, inzà ì rúnì àdhà rò màtí ndì bàtizò írà dhu. ⁸ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Íma nyú mà átò, mà mí nǐ àdhi bhà ádrùngbǎnga tó ɔbì nǐ màtí ma marí ì dhu ònzi dhu núnɔ fǎkù.»

*Vǐnyò tó inga ò arí kasù ònzi òrǒrù kasutále tó mbólí
(Màt 21.33-46; Mrk 12.1-12)*

⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù ndòpè ndàwe yàarí mbólí ihé-yà tò ndàtì: «Atdí ale náazò vǐnyò tó inga, 'adù 'ìrǐ ndì inga-kàsǔ nónzì róngo ale mànà. Wò dhu-lutinà, kǎdù ndìvà ndàrà abhi ò ábhò idhɔ nyú tí. ¹⁰ Ní vǐnyò-kpǒ t'ópèta tó kàsùmì náká rò, wòrǐ inga-àbadhi náavì atdí pbìndà kasutále ràrà fǐndà ka kùtù vǐnyò-kpǒ náko ndì inga-kàsǔ nónzì arí ale-fó. Pbétù ì kasutále náadù kòngbù, 'adù kàdu róngò ɔtsúna-kpa nà. ¹¹ Wòrǐ inga-àbadhi náavì ngàtsi kasutále tdítǒ ràrà ànyì. Pbétù vǐnyò tó inga-kàsǔ nónzì arí ale náangbù ndì ale átò, 'ùnò dhu nǐ, 'adù àdunà róngò ɔtsúna-kpa nà. ¹² Tdítǒ kǎvì ìbhù rǐ kǐsě kasutále ràrà ànyì. Ní abádhí náavì ndì tsí átò, ngbǒna rùngbili ndì otú tí, 'adù òdìnà. ¹³ Ní wò inga-àbadhi náati: «Ma mí dhu ònzi ìngbǎ tí? Ǫtsò! Ma mí idhùdu nyú, afidu-mbi nóvì ànyì. Ngàtsi nǐ abádhí rǐ kǐfǔ ìfǔ.» ¹⁴ Pbétù, kǒkòrí kasutále níitdègu wòrǐ kà t'ídhùnà nálà, nǐ abádhí náadù òte nzínziya ò 'àtì: «Kòñì inga-àbadhi tí adìya ngàtsi nínganǐ ale nyú ní wò. Ní kòho ka, ndǐnǐ inga adùya tí àdì àlě tò.» ¹⁵ Ní abádhí adù kòdì inga ò rò, 'adù òhònà. Ní, ádhu nyú ndì wòrǐ

* 19:46 19.46 Ìsa 56.7; Yèr 7.11

inga-àbadhi rǎdù ònzìnà kǒkòrí kasutále nǐ? ¹⁶ Kà rǎdù ìrà, ndàbhù abádhí kǒkyè, ndàdù ndì inga-kàsǔ nábhu ngǔkpà ale-fó.»

Ní indrǔ níitdègu wò Yèsù ùnò dhu ìrì, náadù àtìna: «Inzá wòrí dhu àkǎ ndònzì ndì wò nyì nyúnona dhu bhèyi.» ¹⁷ Ní, Yèsù andà abádhí dò nga, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsǔ ndàtì: «Yà Kàgàwà bhà Andítá núnò dhu-tì ní àdhu? Ndi Andítá átì:

<Yà odu-dzà nòsì arí ale náabvù igi odu,

ní ndì adù òngo idza-pbidò nódò rǎdù àkǎkǎ odu tí*.>

¹⁸ Ndi odu dǒ rǐtsì ale níikòya ndì ikò tí kà dǒ. Ndirò kà rǐtsì dòná ale ní ònga kǐnyiriya ìnyiri tí.»

Indrǔ rǐ dhu òngù Yèsù-tsǔ pàratà t'úfótá dǒ dhu

¹⁹ Wò ndì kàsùmì ò tí, Úyátá tó màlímó mà, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mànà náatsù 'àlǔ Yèsù, pbétù abádhí náadù ihé-yà-òdò nónzì. Abádhí ní'ì iwà dhu nòsù ì rǎrǐ ndì Yèsù rǔbhì òte rǒ dòyá mbólí ò. ²⁰ Ní abádhí náapè 'àmbe Yèsù rúnona dhu mà kà rónzìna dhu mànà nándà dǒ kóró, 'adù abhábhò nǔlì ròkò Yèsù tí ídzì ale bhèyi. Ì abhábhò akò kà-tí ndínǐ 'adù tí kǎlù nzére ale tí tsùna-bvù rǒ, 'adù kípfo 'abhu anya t'ítàtì t'ále mà, lìwalì mànà-fó. ²¹ Ní ì abhábhò níivú dhu Yèsù-tsǔ, ì ràtì: «Màlímò, mà múnì wà dhu nyì nyárí ùnona dhu mà, nyì nyárí ùdhèna indrǔ tò dhu mànà rǎrǐ obhó dhu nyú. Ndirò, nyì nyárí ìnzǐ indrǔ-ònga nóvò, pbétù nyì nyárí Kàgàwà ózè indrǔ ròkò tí dhu nùdhè obhónga dǒ. ²² Nírò, àlǔ tó úyátá návi tí àvì àlǔ rǔfǒ Kàyìsarà bhà pàratà?» ²³ Pbétù, abádhí rǐrèna dòná dhu ndì ndòsù rò, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyìbho pé atdí dìnari fudu ò. ²⁴ Ádhi yà, nyìna-wòyǒ mà pbìndà andítá mànà rǐ'ì kà dǒ?» Ní abádhí adù dhu àdu 'àtì: «Kàyìsarà ní ndì.» ²⁵ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyùbho Kàyìsarà bhà dhu-tì Kàyìsarà tò, nyàdù Kàgàwà bhà-tì nùbho Kàgàwà tò.» ²⁶ Ní abádhí rǐ kòzù nzére ale tí wò kùnò indrǔ tò dhu-okú dò rò dhu náadù abádhí lè mà nónzì ònzì tí. Pbétù, idhò nùkò ì atdí dǒ fǐyò kàdu òte nǐ rò, abádhí adù ìnè ìnè tí.

Pbàsàdùkáyó rǐ dhu òngù ùvǔvè ale rǐ ùngbè dhu dǒ dhu

(Màt 22.23-33; Mrk 12.18-27; 1Kò 15)

²⁷ Wò dhu-dzidǒ, Pbàsàdùkáyó nzínzì ò ngúfe ale níiwú Yèsù-tì'ò. Abádhí ní'ì inzà á'ù yà ùvǔvè kutdù ì ale rǎdù 'ùngbe òve-bvù rò dhu ale. Ní abádhí níivú dhu Yèsù-tsǔ 'àtì: ²⁸ «Màlímò, yàrí ní Músà náandí fǎkà Úyátá: Atdí ale náapè òvè, ndùbhà pbìndà tsìbhále ìmbǎ atdí ngbángba nà màtì, ní dhu àkǎ kà t'ádònà rùndu ndì abvo-àyi-tsù, 'adù nzónzo òdhì mànà yà àvǎvè adònà-òvò dǒ*. ²⁹ Nírò, atdí ale ní'ì àrùbhù kpabhínzo nà. Ní ádrùngbǎ ingba náakù tsìbhále, ndàdù òvè ìnzǐ ndùbhà atdí ngbángba mà. ³⁰ Ní kà-lutinǎ kpatsìbhíngba mà, ³¹ ìbhu rǐ kìsè mànà núundu wòrí abvo-àyi-tsù, 'adù ùve. Ndi dhu anzì ndì wò dhu bhèyi tí kǒkòrí àrùbhù kpabhínzo rǒ, rùve kóró ìnzǐ 'ùbhà atdí ngbángba mà. ³² Abádhí úve kóró dhu-dzidǒ, ndì tsìbhále náadù òvè átò. ³³ Ní, ùngbeta-idhò ò, wòrí tsìbhále ní'ìya àdhi bhà, yà kóró kǒkòrí àrùbhù kpabhínzo tò kǐ'ì tsìbhále tí rò?» ³⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàtì: «Yà kòmbí rǐ'ì adzi ò, kpabhále mà vèbhále mànà náarí 'ùmbǔmbǔ. ³⁵ Pbétù yà Kàgàwà ózù àkǎkǎnà 'òkò yà olù rǐrà adzi ò dhu tí ale, kà-tì ní yà 'ùngbè rǐ ùvǔvè ale nzínzì ò rò vèbhále mà kpabhále mànà, nóokoya ìnzǐ 'ùmbǔ ì. ³⁶ Ndirò abádhí nùvǔvèya nǐ tdí dǒ akekpá màtì, màlàyíkà bhèyi abádhí nùvǔvè ì nídhunǐ. Ndirò, abádhí ní'ìya Kàgàwà bhà inzo iwà abádhí ùngbe ì nídhunǐ. ³⁷ Músà avò dhu kpangba ùngbè ùvǔvè ale rùngbeya ì. Pbìndà andítá ò, yà kàzù rǒrù róná kǐdzùmbà dǒ róte ngari ò, kǎnzì Ádrùngbǎle Kàgàwà Àbràhamù bhà Kàgàwà, Ìsakà bhà Kàgàwà, ndirò Yàkòbhò bhà Kàgàwà tí. ³⁸ Nírò, Kàgàwà ní nǐ ùvǔvè ale tó Kàgàwà, pbétù ka ní ìpìrǒ rò arí'ì

* **20:17** 20.17 Zàb 118.22 * **20:28** 20.28 Tòr 25.5

ale tó Kàgàwà. Obhó tí, Kàgàwà tò kóró ale rí'ì inè ípírò rò.» ³⁹ Ní, Ùyátá tó ngúfe màlímó náakò ɔte 'àti Yèsù nǎ: «Màlímò, nyi nyòtè mběyi nyú.» ⁴⁰ Abádhí náadù nzá 'òmvù 'ìvù atdí dhu mà tdítdǒ Yèsù-tsǔ.

Krístò náti Dàwudì t'ídhùnà?

(Yèr 23.5-6; Mát 22.41-46; Mrk 12.35-37)

⁴¹ Tdítdǒ Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ ndàti: «Ka kádù àtìna ìngbà dhu bhěyi Krístò rārǐ Dàwudì t'ídhùnà? ⁴² Dàwudì nyú ndítírò rătina Zàburì* tó bhǔkù ò:

«Ádrùngbǎle Kàgàwà rătina pbàkà Ádrùngbǎle nǎ:

Ádǐ idú fangà dònǎ rò,

⁴³ rārà àhù ma mí pbùkù òmvù nábhǔ nyòbè dòya dhu ò.»

⁴⁴ Ní, Dàwudì rǐ'ì Ádrùngbǎle tí rí kànzi, ní kà rǎdù ì'ì ìngbà dhu bhěyi Dàwudì t'ídhùnà tí?»

Yèsù rǐ pbìndà ábhàlǐ náví ròdò ì Ùyátá tó màlímó rǒ rò dhu

(Mát 23.1-36; Mrk 12.37-40)

⁴⁵ Àzèmbè ihé-yà nókò 'àmbe ndì ndúnɔna dhu ìrì dǒ rórò, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǎ: ⁴⁶ «Nyòdɔ nyǐ Ùyátá tó màlímó rǒ rò. Abádhí arózèna dhu ní 'ùbhi ádzàdzǐ kanzù ì ùfǒ rórò, 'adù ìndrǔ nózè rǎtsè ì ifuta nyú nà yà ìndrǔ arí 'undu òyá ngari ǒ. Abádhí arí 'òzè 'òkò 'ávǐ rí tombi dǒ unduta-dzà ǒ, 'adù 'òzè 'òkò angyinǎ rò rǐ'ì ngari ǒ màhendù ǒ. ⁴⁷ Abádhí arí abvo-ayí-fó dhu òvo kóró, 'adù àmbe 'ítsò dǒ ádzàdzǐ, ndínǐ ka kati tí ì ídzì ale tí. Ní Kàgàwà itdìya anya abádhí dǒ ɔbi nyú nà.»

21

Nǎkù tó abvo-ayi rǐ perè nábhǔ Kàgàwà tò dhu

(Mrk 12.41-44)

¹ Yèsù angbe ndì ndàndà nga, ndàdù ònzítale nála perè tí ì úbhǒna Kàgàwà tò fùrangà núdǒ rí sàndukù ò ró. ² Kádù atdí nǎkù tó abvo-ayi nála átò rǐ óyǒ fùrangà-kpǒ-nzo nídò ndi sàndukù ò ró. ³ Ní Yèsù adù àtìna ànyì idzá ì'ì ale nǎ: «Ma mí obhó dhu núɔ fǔkù. Wòrǐ nǎkù tó abvo-ayi nídò fùrangà abho nyú ròsè kóró ale dònǎ. ⁴ Obhó tí, kóró kǒkòrǐ ngǔkpà ale núbho perè tí fùrangà ní yà ìmbà rǐ'ì kasu nà fǐyò kèlě. Pbétù íyàdhíyà, pbìndà nǎkù ǒ, nádù kóró foná rǐ'ì fùrangà yà dzùnàna ònzì àmbènà nídò perè tí Kàgàwà tò.»

Yèsù rǐ Kàgàwà bhà idza núgòlò ka kí dhu nóvo dhu

(Mát 24.1-2; Mrk 13.1-2)

⁵ Ngúfe ale náakò 'àmbe ɔte dǒ Kàgàwà bhà idza dǒ. Abádhí ambénà àtìna dǒ ka rósì ka ùyǎya odu mà, Kàgàwà tò ka kúbho perè tí dhu mànà nǎ. Ní, Yèsù adù àtìna: ⁶ «Ídho ní'íya inè, yà ìnzǐ atdí odu mà núubhàya ndì ngǎtsi odu dǒ ìnzá ka kùgòlò rórò òyá, kǒkò nyǐ nyálǎna dhu nzínzì ǒ.»

Yèsù rǒte tdǔ ndì ndingo rò ì nɔnzíya dhu dǒ dhu

(Mát 24.3-14; Mrk 13.3-13)

⁷ Tdítdǒ ì ale náadù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, 'àti: «Màlímò, ìngbà tǐngá nga ndi kǒkòrǐ dhu nóɔnzíya ì nǎ? Ádhu ndi ì dhu rǐ 'ònzì òná kàsùmì àkǎ dhu nitèya fǎkà?» ⁸ Ní Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Nyàndà nga mběyi, ìnzǐ nyǎbhù nyǐ atdí ale mà rùtrǎ nyǐ. Obhó tí, ábhǒ ale níwúya ɔvòdu rǒ, ngǎtsi ale rārà àtìna rǒ: «Íma ní Krístò.» Ndirò: «Yà adzi dǒ dhu-tsù rǐ ndòdì òná kàsùmì-tsù nǐndù wà ndì.» Ní, àpé nyòwu òwu rǒ ì ale-owù ǒ. ⁹ Nyǐ nyowuya gukyè ìla-òyǐ nǐrǐ rǒ, nyǎdù ìndrǔ ìvǎ dhu ìnzǐ 'àmbe fǐyò kámá-tsǔ dhu ìrì dǒ dhu-òyǐ nǐrǐ rǒ, ní àpé nyòwuya ɔdɔ nábhù rǒ rǐsǐ ùkù. Obhó tí,

* 20:42 20.42 Zàb 110.1

dhu akáya kǒkòrí dhu rònzi ì angyi, pbétù ì dhu náaviya nzí dhu yà adzi ǒ dhu-tsu rǎrǎ ndòdì kòmbí tí.»

¹⁰ Tdítdǒ Yēsù adù àtìna: «Atdídhená ale-tidò nóowuya 'ùgyè rǒ ngǔkpà ale-tidò mànà, ndirò atdí ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale nóowuya 'ùgyè rǒ ngǎtsi ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale mànà. ¹¹ Ádròdrǒ mùtiti náabhùya adzi rivi, ndirò ozokpa mà àgǎyi mànà ràdù ì ì dhèdhèrò ngari ònǎ. Ǫdo àbhǔ rí rìsì ìndrǔ ò dhu nóonziya ì, idho rǐ ìndrǔ ùkǒ nǐ ádròdrǒ dhu ràdù 'ònzì òrù-akpà-nyì rǒ. ¹² Pbétù, tdǔ kǒkò dhu nóonzi ì kóró rò, ka kulúya pé nyì, kadù àvu rùkú. Ka kubhòya nyì unduta-dzà ǒ ádròdrǒ ale-fó ndínì ka kitdì tí ànyǎku. Ka kusóya nyì imbi ò, ndirò ka kowuya nyì nà ádròdrǒ kámá mà, lèwálí mànà ònzì, Ǫvòdu-okú dò rò. ¹³ Ndi kàsùmì-ǒnga ní ndi nyì nyowuya dùdú nyì nyúni dhu náwe rǒ abádhí tò nǐ. ¹⁴ Ní, nyì nyàkǎ nyúni dhu, ìnzá dhu ràkǎnà nyitǔ afikǔ, nyì nyì mùsambà ònzì tí dhu nǐ. ¹⁵ Obhó tí, ima ní ndi ma maraya nyì nyúnona dhu mà, àkǎ àkǎ dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta mànà dhu nábhù fùkù. Ní fùkú òmvǔ nóowuya nzí ìko rǒ nyìku-kpa rǒ, 'àgò nyì nyúnona dhu. ¹⁶ Abákù mà, ayíkù mà, adókù mà, fùkú idzá-bhà mà, Ǫdhíkù mànà nóowuya nyìpfo rǒ, 'ùbho nyì òmvǔ-fó, 'adù nzínzikù ǒ ábhǒ ale nyé núbho kǒkyè. ¹⁷ Kóró ale nóonróya nyì okúdu dò rò. ¹⁸ Pbétù, dùkù rǒ atdí àyì-ngba mà náawiya nzí. ¹⁹ Nyì nyì dhu-dzi òndù tí dhu náabhùya ndi nyòdò fùkú ìpìrǒnga.»

*Yēsù rǐ Yèrùsàlemà tó kigò rǐ ndùkǒ dhu nóvo dhu
(Màt 24.15-21; Mrk 13.14-19)*

²⁰ «Nyì nyalaya gukyè Yèrùsàlemà tó kigò iwà òmvǔ tó pbànowí àkpòrò ngbǒna ró, ní nyì nyuniya dhu ndi kigò rǐ ndùkǒ ònǎ kàsùmì-tsu rìndù wà ndi. ²¹ Ní, Yùdeyà tó pbìrì ǒ ì nòtù ale, náakáya 'òtsè pbìrì-akpá dò. Yèrùsàlemà ì nòtù ale náakáya 'ùvò ànyìrò, àdù òtse. Ndirò ngǔkpà pbanga ònǎ ì nòtù ale náakáya nzí 'òtsù Yèrùsàlemà tó kigò ò. ²² Obhó tí, ì idho nǐ'íya dhu t'útsèta tó idho, ndínì yà Andítá náarúnona kóró dhu náaká tí. ²³ Ndi nǐnganí, òya nà rí 'òtù vèbhále mà, ìba òndo rí nzónzo rǐ 'òtù foyá vèbhále mànà, ní'íya àpbè ǒ. Obhó tí, Pbàìsráyélí tó pbìrì ǒ bhà náabáya àpbè abho nyé, ndirò Kàgàwà bhà nàwí náadùya ndàvi kpanya abádhí dǒ. ²⁴ Abádhí nzínzi ǒ atdídhena ale-tse ka kòtdíya obhi nǐ, kadù ngǔkpàkà nùso kumbà kóró ngǔkpà pbìrì ònǎ. Ndirò, ì ngǔkpà pbìrì ǒ ale nóobéya Yèrùsàlemà tó kigò-do, rǎrà àhu fíyó pbìrì ònǎ ì ì 'adù ònǎ kàsùmì rǎkǎ dhu ò.»

Ìndrǔ t'ídhùnà rǐngò dhu

(Màt 24.29-31; Mrk 13.24-27)

²⁵ «Nyì nyalaya ize adyifò rǒ, àbǐ rǒ, ndirò alali rǒ màtí. Ndirò, yà adzi dǒ kóró pbìrì ǒ ale ní'íya ádrùngbǎ izu ǒ, ádrùngbǎ rèrù mà, mùkurà mànà rǒnzina wògò níri ì ì, ìnzì 'adù àdhu mà nóonzi ì ì dhu núnì rò. ²⁶ Ìndrǔ nùuvèya ùvè tí Ǫdo nǐ, yà adzi rǒ rí ndònzì dhu nódo ì ì rò. Obhó tí, ádròdrǒnga tó obi nà arí'ì òrù-akpà-nyì rǒ dhu-tsí níviya kóró. ²⁷ Nírò ní ndi ka kalaya Ìndrǔ t'ídhùnà òrù-akpà ò rò rǐrà ró. Kǐraya ádrùngbǎ àpbù nzínzi ǒ, ábhǒ ádrùngbǎnga tó obi nà, ndirò ábhǒ ádrùngbǎnga tó awáwù nà. ²⁸ Ní, kóró kǒkòrí dhu nóopéya gukyè 'ònzì ì, ní nyì nyikòya mbéyi, nyǎngbe dùkù, iwà nyǎkòlǒ ka kí àpbè ǒ rò ònǎ idho nínù ndi nídhunǐ.»

*Mùtini tí kátina itsu mà,
kóró ngǔkpà itsu-tidò mànà tó mbólí rǎvina dhu*

(Màt 24.32-35; Mrk 13.28-31)

²⁹ Yēsù adù yàrǐ mbólí náwe tdítdǒ abádhí tò ndàti: «Nyàndà pé mùtini tí kátina itsu mà, kóró ngǔkpà itsu mànà. ³⁰ Nyì nyapé abádhí-bǐ nálà iwà ì nòpè 'àtà ró, ní ka nyì nyàndà rò, nyì nyarí dhu núnì nyì-tírò tí iwà lábhu tó kàsùmì rìndù ndi. ³¹ Ní ndi dhu bhéyi tí, nyì mà átò, nyì nyalaya gukyè kǒkòrí dhu rǐ 'ònzì dhu, ní nyì nyuniya

dhu Kàgàwà rǐ idzi ònyu ìndrũ dǒ òná idho-tsù rìndù wà ndì. ³² Ma mí obhó dhu núno fùkù: yà kòmbí rǐ ì rùgànda rǐ nzǐ ùda inzà kǒkòrí dhu nónzi ì rórò. ³³ Ōrù-akpà mà, yàrí adzi màná núudàya ùdà, pbétù pbàkà ote núudàya nzǐ akekpà màtí.»

*Yèsù rǐ ìndrũ návì ràndà nga mběyi,
'àdù àmbè 'ìtsò dǒ bilínganà dhu*

³⁴ «Nyàndà nga mběyi, akye onyú mà, iwa t'órìta mà, ndirò yà adzi ò dhu t'írèta màná náatdúna afíku nǐ. Ndirò, nyàndà nga mběyi, akye ndì idho náaraya ìsǐ dèkú inzà nyǐ nyùnì rórò nǐ. ³⁵ Àdhàdhì àdà náarí ìsǐ ìzà dǒ dhu bhěyi, ndì idho núsíya ndì dhu bhěyi tí kóró yà adzi ò ale dǒ. ³⁶ Nírò, nyòko nyìkpókù nà, nyàdù òwu nyǐtsò rǒ kóró kàsùmì ò. Ndi dhu bhěyi ní ndì, nyǐ nyadùya yà rǐrà kóró dhu ò rò nyǐ nyúgu nǐ, ndirò Ìndrũ t'ídhùnà-ònzǐ nyǐ nyíko nǐ obi nábà.»

³⁷ Adyíbhengá, Yèsù aránà dhu núdhe rǒ ìndrũ tò Kàgàwà bhà idzá rò, ndirò kúbhingá ndàdù àrà àhu rǒ, ndàrà àyi Mìzèyitunì tí kátina pbìrì dò. ³⁸ Ndirò bhòtsungánà nyú, kóró ale nóowúnà 'ìvà rǒ, 'òwù Kàgàwà bhà idza, Yèsù-tí'ò, ndínǐ ì ìrì tí kà rǐdhèna dhu.

22

*Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale rǐ 'ìrì ndínǐ 'abhù tí Yèsù kohò dhu
(Màt 26.1-5; Mrk 14.1-2; Yùw 11.45-53)*

¹ Yà ìmbà òná afi nà Mùgati tó mùhendù, Pásìka tí kátina, ní'ì iwà idhòna nìndù ndì ró. ² Ní, pbàkùhánì tó ádròdrǒ ale mà, Ùyátá tó màlímó màná náambénà Yèsù nábhu ì àdù kohò òná otu nónè dǒ, ihé-yà-òdò nónzi ì ì nídhunǐ.

*Yudhà rǐ Yèsù ipfò ndàbhù Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale-fó dhu
(Màt 26.14-16; Mrk 14.10-11)*

³ Nírò ní ndì Sitanì náatsù Yudhà, Ìskàrìyotà tí kátina ale-afí ò. Ndi Yudhà ní'ì atdí kumì dóná óyǒ nà Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzi ò atdí ale. ⁴ Ní kàrà, òwù 'ìrì pbàkùhánì tó ádròdrǒ ale mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdò arí sàndìrì tó ádròdrǒ ale màná, Yèsù nípfò ndì ndí ndàbhù abádhí-fó tí dhu dǒ. ⁵ Ní, abádhí-idhè níika ndì atdí dǒ, 'àdù 'ìrì fàrangà ì abhù tí Yudhà tò. ⁶ Ní Yudhà náadù ndì dhu ná'ù, ndàdù ndòpè ndòné Yèsù nípfò ndì ndí ndàbhù abádhí-fó òná otu, inzà ihé-yà núni rórò.

*Yèsù rǐ Pásìka tó ònyù návì kòbhòlò dhu
(Màt 26.17-25; Mrk 14.12-21; Yùw 13.21-30)*

⁷ Yà ìmbà òná afi nà Mùgati tó mùhendù-idhò náaká. Ndi idho ní'ì yà tàrà-nzo náze ka kí Pásìka tó ònyù tí òná idho. ⁸ Ní, Yèsù avì Péterù mà Yùwanì nà ndàtì nǐ: «Nyòwu nyòbhòlò Pásìka tó ònyù ndínǐ àlè konyu tí.» ⁹ Ní, abádhí ivú dhu kà-tsù 'àtì: «Ádhà nga ndì nyǐ nyòzè mǒwù ndì ònyù òbhòlò òná?» ¹⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàtì: «Kigò ò nyǐ nyótsù rò, nyǐ nyǐ nyàsò idha nàndò andu ò atdí ale nà. Ní, nyòwu kǒwù ò tí, nyòwù òtsù kà rǐrà òtsù òná idza ò. ¹¹ Ní nyǐ nyadùna àtìnà ndì idza-àbadhi nǐ: «Màlímò níwù dhu tsùnù ndàtì: Mǎ mí Pásìka tó ònyù nónyu òná rò pbàkà ábhàlǐ màná kàluga rǐ'ì àdhà?» ¹² Ní kǎdùna orùnǎ rò rǐ'ì ádrùngbǎ kàluga, yà kóró dhu ka kòbhòlò òná nítè fùkù. Ányì nga ní ndì nyǐ nyòbhòlona ònyù àlè tò nǐ.» ¹³ Ní abádhí náawù kigò ò, 'àdù kóró dhu nótu yà Yèsù ùnòná ka fǐyò dhu bhěyi tí, 'àdù Pásìka tó mùhendù tó ònyù nóbhòlò.

*Yèsù nábhu rǐ kirè ònyù
(Màt 26.26-30; Mrk 14.22-26; 1Kò 11.23-25)*

¹⁴ Ònyù tó kàsùmì nítdègu àkǎ, ní Yèsù mà náakò 'àmbe dhu ònyù dǒ pbìndà uvitatále màná. ¹⁵ Ní Yèsù atì abádhí nǐ: «Atdyúdu ì'ìnà atdí dǒ àlè rònyù yàrí Pásìka

tó ònyè atdíkpá nyí mànà tdě ma mabá àpbè rò. ¹⁶ Obhó tí, ma mátina nyí nǐ, ma rǎrǐ nzí kònyu tdítđ, rǎrà àhũ òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ kǎraya àkǎ dhu ò.» ¹⁷ Ní, Yèsù idyi òvayì rǐ'ì ònà kópà, ndàdù òtsò àbhũ Kàgàwà tò, ndàdù àtìna: «Nyàkò yàrí kópà, nyǔdà nzínzìkũ ǒ, nyǒmvù ònà rǐ'ì òvayì. ¹⁸ Obhó tí, ma mátina nyí nǐ, ma rǎrǐ nzí òvayì òmvù tdítđ, rǎrà àhũ Kàgàwà rǐ idzi nónyu ìndrũ dǒ dhu ò.» ¹⁹ Tdítđ kǎdù m̀gati nídyì, ní òtsò ndì ndàbhũ Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, kǎkò ndì m̀gati-ònga, ndàdù àbhũnà pb̀ndà uvitatále-fó, ndàdù àtìna: yàrí ní ngbòdu, okúkũ dò rò ma màbhũ. Nyòngò dhu ònzì ndi dhu bhěyi, nyámbe mirè dǒ róná. ²⁰ Ònyè dzidǒ, kǎdù òvayì rǐ'ì ònà kópà nábhũ ndi dhu bhěyi tí abádhí tò, ndàdù àtìna: «Yàrí kópà ní ɔwútána tí rí nyùngbò Kàgàwà nà, yà okúkũ dò rò rí ndùfũ azùdu-otù ǒ. ²¹ Pbétù, kànǐ ima nípfó rí ndàbhũ ma òmvù-fó ale rǐ inè atdíkpá ima mànà ònyè-tsùnǎ. ²² Obhó tí, Ìndrũ t'ídùnà rǎrà fìndá dhu nǐ yà dóná ka kudhé dhu bhěyi. Pbétù ka nìpfo ndàbhũ òmvù-fó ale rǐ'ì àpbè ǒ.» ²³ Ní, Yèsù bhà uvitatále náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ 'àmbe àtìna dǒ, rǎrǐ àdhi pbá ale nzínziya ǒ, wò dhu bhěyi dhu ònzì rádù.

Ádrùngbǎle nyú ròsè ní àdhi?

(Màt 18.1-4; Mrk 10.35-45; Yùw 13.2-17)

²⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù bhà ábhàlǐ náakò 'àmbe 'àgò dǒ nzínziya ǒ obi nyú nà. Abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsùyá, rǎrǐ àdhi nyú ndi ádrùngbǎle nzínziya ǒ ròsè. ²⁵ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Yà adzi ǒ pb̀rì dǒ ádròdrò kámá náarí i pb̀rì-dò nónyu obi nyú nà. Ndirò i pb̀rì dǒ rǐ'ì obi nà ale náaràdù 'òzè kanzi ì ídzìnga ònzì arí ale tí. ²⁶ Ní, fǔkù kà rǐ'ì mbǎ ndi dhu bhěyi. Pbétù, ádrùngbǎle tí rǐ'ì nzínzìkũ ǒ ale náká ndì'ì ákèkpá ale bhěyi, ndirò ìndrũ ùnda rí ale náká ndì'ì ìndrũ-kàsũ ònzì rí ale bhěyi. ²⁷ Nírò, ádrùngbǎle nyú ní àdhi? Tí yà mizà dǒ rò rí ònyè nónyu ale? Ngàtsi nǐ, tí yà ònyè nùli mizà dǒ ale? Tí obhó yà ònyè nónyu rí mizà dǒ rò ale kèlè ndi ádrùngbǎle? Pbétù ma mí'ì nzínzìkũ ǒ àdhàdhì yà ònyè nùlǐ rí mizà dǒ ale bhěyi. ²⁸ Nyí, nyí'ì ní ndi nyí nyádzi nyí, nyòndù àpbè-dzi atdíkpá ima mànà ale. ²⁹ Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mútri nyí ádrùngbǎ òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tò, àdhàdhì Àbadu Kàgàwà núutri ma kà tò dhu bhěyi. ³⁰ Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyònyaya dhu, nyǎdù dhu òmvù atdíkpá ima mànà pbàkà idzi ǒ. Ndirò nyí nyadùya òko kamà tó tombi dǒ, nyámbe atdí kumì dóná óyǒ nà Pbàìsràyélí tó rùgànda-tsù-ànyǎ núnò dǒ.»

Yèsù rǐ Péterù rǐ ndòdho dhu nóvo dhu

(Màt 26.31-35; Mrk 14.27-31; Yùw 13.37-38)

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna Péterù nǐ: «Sìmonì, Sìmonǐ, íri pé! Sìtanì nónzi nyí, ndínǐ ndilè tí ùkúnga, àdhàdhì nganù-ònga nílè ka karí dhu bhěyi. ³² Pbétù ma m̀tsò ma okúnũ dò rò ìnzì pb̀kù a'uta nóongo tí olù. Ní, nyí nyapè ìngo tídu ò, ní dhu àkǎ nyabhũ obi adónũ-afí tò.» ³³ Ní Péterù adù àtìna kà nǐ: «Ádrùngbǎlé, ma mà'ù wà dhu kusò àlè atdíkpá imbi ò, ndirò àlè ràdù ùve atdíkpá nyi mànà.» ³⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Péterù, ma mátina nyi nǐ: indo, à'ũ-akpà rǐ nzí òngò ìnzá nyi nyòdhò ma ìbhũ-gùna nyati, ìnzá nyi rúnì ma rórò.»

Yèsù rǐ pb̀ndà uvitatále návì rùgù ísòwǎ mà, bhòlò mà, ìla tó obhi-akpá mànà dhu

³⁵ Tdítđ, Yèsù ivú dhu pb̀ndà ábhàlǐ-tsù ndàti: «Yà ma muví nyí nyòwù ìmbǎ ísòwǎ mà, ìmbǎ bhòlò mà, ndirò ìmbǎ kàyitò na rò, ní atdí dhu mà náawí tí àwǐ rùkú?» Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Ìnzá atdí dhu mà náawí ròká.» ³⁶ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Pbétù kòmbí, ísòwǎ nà rǐ'ì ale náká ndidyi ka, bhòlò nà ale ràdù pb̀ndà bhòlò

nídyì. Ndirò, ìmbà rí'ì ila tó obhi-akpà nà ale náká ndàbhù róná mùdzarè kodzi, ndíń ndadù tí ila tó obhi-akpà nódzi ndi fùrangà rǒ. ³⁷ Obhó tí, ma mátina nyí nǐ: yà Andítá núnò dùdú dhu náká wà rónzì ndi. Ndi Andítá rǎtina: «Ka kazù àbadhi nzére ale nzinzi ò.» Ní obhó tí, ima nàndà dhu ní rí ndònzì ònzì.» ³⁸ Ní, abádhí adù àtìna: «Ádrùngbǎlé, kǎnì óyǒ ila tó obhi-akpá.» Ní kǎdù àtìna: «Íwà àká.»

Yèsù rǐ ndìtsò Mìzèyìtunì tó pbìrì dǒ rò dhu
(Màt 26.36-46; Mrk 14.32-42; Yùw 18.1-2)

³⁹ Yèsù náahù idza rò, ndàdù àrà Mìzèyìtunì tó pbìrì dǒ, yà bìlì ndi ndarí ònzina dhu bhèyi. Kàbhà uvitatále náadù òwu kǒwù ò ányì. ⁴⁰ Ní ányì ndi ndàrà àhù rò, kǎti pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyìtsò nyí, akye nyí nyotsúna umvútá ò nǐ.» ⁴¹ Tdítdǒ, kǐndrì ndi ìtseta abádhí tí rò, mbèmbè òbvù ka kòbvù odu námbènà ìtsì róngà adzì tí, ndàdù ndòkò ɔtdyùna dǒ, ndìtsò ndi, ⁴² ndàti: «Ábá, nyi nyòzè ka nǐ, ìndrì pé yàrí kópà ìtse rùdù rò. Pbétù, àpé kǐ'ì ma mòzè dhu rǐ ndònzì dhu tí, káká ndi'ì ndi nyi nyòzè dhu tí.» ⁴³ [Nírò ní ndi màlàyikà níto ndi òrù-akpà ònǎ rò, ndìrà ɔbi nábhù kà tò. ⁴⁴ Ádrùngbǎ izu núka ndi dhu-okú dǒ rò, kǎránà ndìtsò rǒ ádrùngbǎ ɔbi nyú nà tdítdǒ, róná rò rútdé adyɔ ràdù ndìlì azu rútdé obvò dhu bhèyi.] ⁴⁵ Ìtsòta dzidǒ, kǐvǎ ndi, ndàdù ndàdu pbìndà ábhàlǐ-tí'ò, ndàdù abádhí òtù iwà ùdho ró, atdítdǒ izu núka ì nídhunǐ. ⁴⁶ Ní kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Ádhu nyí nyódhò nǐ? Nyìvǎ nyí, ndirò nyìtsò nyí, akye nyí nyotsúna umvútá ò nǐ.»

Yèsù nòsò ka kǐ dhu
(Màt 26.47-56; Mrk 14.43-50; Yùw 18.3-11)

⁴⁷ Àzèmbè Yèsù rǒte rórò ní ndi, ihé-yà núnyà ì, Yudhà tí kátina ale ràdù àdi fíyó pìkò dǒ-tsírò. Ndi Yudhà ní'ì Yèsù bhà atdí kumì dóná óyǒ nà ábhàlǐ nzinzi ò atdí ale. Ní kǐndrì Yèsù-tí'ò, ndíń ndi ndambó tí ka. ⁴⁸ Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Yudhǎ, tí ambótá-otù ò nga ndi nyi nyí Ìndrù t'ídhùnà nábhù òmvù-fó nǐ?» ⁴⁹ Káká Yèsù mànà ì'ìnà ale níitdègu wò rí ndàpà ndònzì ndi dhu nálǎ, níwú dhu Yèsù-tsù, 'àti: «Ádrùngbǎlé, dhu àká tí mǔ'a ìndrù ila tó obhi-akpá nǐ?» ⁵⁰ Ní, abádhí nzinzi ò atdí ale núu'à pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà kasutále, ndìtsà fangà dónǎ bǐna. ⁵¹ Pbétù, Yèsù adù àtìna: «Ìnzè, úbhà! Íwà àká wò dhu bvùtí!» Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù ndi ale-bì-ngbò nápbala, ràdù ògù. ⁵² Ní, Yèsù adù àtìna kǒkò róná iwú pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdɔ arí sàndìrì tó ádròdrǒ ale mà, pbàkùrù mànà nǐ: «Nyí nyàdù tí iwu fùkú ila tó obhi-akpá nà, ndirò fùkú mùgò mànà ogbotále nòsò ríwu ale bhèyi? ⁵³ Àlè kùbhì ì'ì rǒ nyí mànà bìlìngànà Kàgàwà bhà idzá, ìnzì nyàdù malù. Pbétù kòmbí rí kàsùmì ní fùkú, yà ìnò ò arí kasu ònzì ɔbi mànà.»

Péterù rǎtina inzà ndi rùnì Yèsù dhu
(Màt 26.57-58,69-75; Mrk 14.53-54,66-72; Yùw 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Yèsù ì àlù dhu-dzidǒ, abádhí náadù òwu kà nà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà. Péterù adù àdi olùnǎ rò, ndàmbe àrà dǒ abádhí-owù ò. ⁵⁵ Kǒkòrí ale núuto kàzù rùwugà dǒ, 'adù òko tsùna nǎ. Péterù adù ìrà, ndàdi átò abádhí nzinzi ò. ⁵⁶ Ní, kasu tó atdí tsìbhále náala Péterù kàzù-tsùnǎ àdi ró. Ní kǎdì nyìkpóna kà rǒ, ndàdù àtìna: «Yàrí ale mà ní'ìnà átò kà mànà.» ⁵⁷ Pbétù, Péterù adù kà-tsù dhu nágò, ndàti: «Yà tsìbhálé, inzà ma mènì wò ale!» ⁵⁸ Ákè kàsùmì dzidǒ tí, ngǎtsi ale náala ka tdítdǒ, ndàdù àtìna kà nǐ: «Ìnyi nyú mà átò, nyi ní atdí abádhí nzinzi ò ale.» Pbétù Péterù adù àtìna wò ale nǐ: «Ìnzì ní ma abádhí nzinzi ò ale.» ⁵⁹ Tdítdǒ, mbèmbè iwà atdí adyifò-sisì nyú núdà rórò, ngǎtsi ale náavò dhu ɔbi nyú nà ndàti: «Obhó nyú, yàrí ale mà ní'ì atdíkpá kà mànà, ka ní Gàlìlayà tó pbìrì ò ale nídhunǐ.» ⁶⁰ Ní, Péterù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ìnzà ma mènì wò nyi nyòzè nyùnò dhu.» Wò ndi kàsùmì

ò tí, àzèmbè Péterù rǒte rórò ní ndi, à'ù-akpà náadù òngò. ⁶¹ Ní, Ádrùngbǎle Yèsù náagéré ndì, ndàndà Péterù. Nírò ní ndi Péterù adù yà Ádrùngbǎle Yèsù núnòná fíndà dhu nírè. Kǎtì: «Indo, inzà à'ù-akpà nǎpè òngò rórò, nyi nyi'ina iwà nyi nyòdhò ma ìbhù-ràdǒ ró.» ⁶² Ní Péterù adù àhù iri, ndàdù òdzi ádrùngbǎ izu nyú nà.

Yèsù nǐ ka kí dhu núnò, kadù àmbè òvìná dǒ dhu
(Màt 26.57-68; Mrk 14.65; Yùw 18.12-24)

⁶³ Yà Yèsù rǐ'ì foyá ale náambénà kùgbò dǒ, 'àdù àmbè kòvì dǒ. ⁶⁴ Abádhí owúnà kà-nyì àtsì rǒ, 'àdù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Áti pé nyi nùtì ale fǎkà?» ⁶⁵ Ndirò abádhí náadù ábhǒ ngǎkpà nzére dhu nyú núnò kà nǐ.

Yèsù nà ka kówu ùvò Pbàyàhúdì bvǔ ádròdrǒ anya nítǒ arí ale-ònzǐ dhu
(Màt 26.59-66; Mrk 14.55-64; Yùw 18.19-24)

⁶⁶ Inga nítdègu ùbho, ní Pbàyàhúdì tó pbàkùrǔ mà, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Ùyátá tó màlímó màná, núundu ì, 'àdù Yèsù nábhù kowù nà fíràbvǔ ádròdrǒ anya nítǒ arí ale-ònzǐ. ⁶⁷ Ní, abádhí níivú dhu Yèsù-tsù 'àti: «Nyi nyapè ì'ì Krístò tí, ní únò pé ka fǎkà.» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Ma mapé kùnò fǔkù, ní nyí nyí nzǐ kà'u. ⁶⁸ Ndirò, ma mapé dhu ìvù tsùkù, ní nyí nyí nzǐ dhu àdu idù. ⁶⁹ Pbétù rǒpè ndì kombí, Ìndrù t'ídhùnà rǎrà àdi Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó òbì tó fangà dònǎ rò.» ⁷⁰ Ní, kóró ale adù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Olu nyi tí ndi Kàgàwà t'ídhùnà?» Ní kǎdù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Nyí ní ndi nyí nyàti, ima rǎrǐ ndi.» ⁷¹ Ní abádhí adù àtìná: «Àlě tí'ì inè ngàm̀bì-atdyú nà tdítǒ? Àlě kírì wà kùnò dhu àlě-bì nyú nǐ.»

23

Yèsù rǐ m̀sambà ònzǐ Pilatò-ònzǐ dhu

¹ Abádhí níivà ì kóró atdíkpá, 'òwù Yèsù nà, 'òwù ùvò nà Pilatò-ònzǐ. ² Ní abádhí apè 'òbhù ka, 'àmbè àtìná dǒ: «Mǎ mòtù yàrí ale àlě tó pbìrì ò ale-dò ìdzǐ rí, ndínǐ dhu níivà tí ró. Kà rǎrà ìndrù-tsù nátò rǒ ìnzǐ Kàyìsarà bhà pàratà nufó tí. Ndirò kà rǎrà ndàtì rǒ ndítìrò Krístò, ádrùngbǎ kamà tí.» ³ Ní Pilatò ìvú dhu Yèsù-tsù ndàti: «Ìnyi, nyi tí Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tó ndàti: «Ìnyi ní ndi ka nyi nyùnò.» ⁴ Ní Pilatò adù àtìná pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, ihé-yà màná nǐ: «Inzá ma màla atdí afátá mà yàrí ale dǒ ka kǎdù anya òtdì okúna dò rò.» ⁵ Pbétù abádhí náadù dhu nùtu atdí dǒ, 'àdù àtìná: «Kà rǔdhèna dhu náarí ìndrù-dò nídǐ. Kǒpè ka Gàlìlayà tó pbìrì ò rò, ndùdà nà kóró Yùdeyà tó pbìrì òná, ndìrà àhù nà ìrò.»

Yèsù rǐ'ì ádrùngbǎ kamà Hèròdè-ònzǐ dhu

⁶ Pilatò nítdègu wò dhu ìri, náadù dhu ìvu wò ndi ale ràtí Gàlìlayà tó pbìrì ò ale. ⁷ Ní, ádrùngbǎ kamà Hèròdè bhà pbìrì ò ale tí kà rǐ'ì dhu ndì ndìrì rò, Pilatò adù kàbhù kowù nà Hèròdè-fò ò. Wò ndi kàsùmì ò, Hèròdè náadù ndòtù Yèrùsàlemà tó kigò ò ndì ndìrà átò ró. ⁸ Ní Yèsù ndì ndàla rò, Hèròdè-idhè níika ndì atdí dǒ. Obhó ka ní'ì angyangyi tí ubhínà ndòzè rǒ ndàla Yèsù-ngbò, yà kà dǒ ka kúnòna dhu níri ndì ndarí dhu-okú dò rò. Ndirò, kǎzè ndàla kà rǒnzina atdí wìwì mà. ⁹ Ní Hèròdè náangù dhu ádzita nyú Yèsù-tsù, pbétù kǎdù nzà atdí dhu mà nádu kà tó. ¹⁰ Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Ùyátá tó màlímó màná ní'ì ànyìrǒ. Ní abádhí adù Yèsù òbhù òbì nyú nà. ¹¹ Nírò ní ndi Hèròdè mà, yà ngbòna òdò rí pbànowí màná, náambénà kùnò dǒ itsi dǒ. Ní ka ndì ndùgbǒ, ndàdù àyàya mberù náfo kà-rǒ dhu-dzidǒ, kǎdù Yèsù àdu kowù nà tdítǒ Pilatò-fò ò. ¹² Ndi nínganì tí, Hèròdè mà Pilatò nà, náadù 'òzè òzè tí, àzèmbè òmvù tí ì árúbhi ì'ì rǒ angyinǎ rò rórò.

Yèsù-ànyǎ nótǐ ka kí ndínǐ ka koho tí dhu

13 Pilatò náandu pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbàyàhúdí tó ádròdrò ale mà, ngùkpà ale màna. 14 Ní kǎdù àtìna abádhí nǎ: «Nyí nyiwù yàrí ale nà fudu ò, nyǎdù àtìna kà rarí ìndrù-dò nídzi ndíní dhu nivà tí. Nírò, kǎní ma mòngù dhu kà-tsù nyìkpókù ò rò. Ní ma màla nzá atdí afátá mà kà-dǒ ka kí anya nótdì okúna dò rò. Ndirò, atdí dhu mà rǐ'ì ìmbǎ yà nyí nyòbhù ka dóná. 15 Hèròdè nyú mà nála nzá atdí afátá mà kà dǒ, kǎdù kǎdu tdítǒ àlě-fo ò nídhuní. Ní, yà kǒnzì dhu ò, atdí dhu mà rǐ'ì mbǎ, yà kǎbhù rádù kohò. 16 Ní, ma mí kíkòlò iwà ma màbhù ka kǎvi rórò.» 17 [Yà Pásìka tó màhendù-idhò náarírà dhu bhèyi, ka kongónà atdí ale níkòlò imbi ò rò abádhí tò.] 18 Ní, abádhí kóró náapè 'ùkù atdíkpá, 'àmbe àtìna dǒ: «Ábhù wò ale kohò, nyadù Bàrabà níkòlò fǎkà.» 19 Ndi Bàrabà ka kasò imbi ò, kígò ò ndì nónzì wògò-okú dò rò, ndirò ìndrù kòhò dhu-okú dò rò.

20 Pilatò abhù tǔna tdítǒ ihé-yà tò, Yèsù ndì ndòzè ndìkòlò nídhuní. 21 Pbétù, abádhí adù idù: «Étǒ ka mùsàlabhà dǒ! Étǒ ka mùsàlabhà dǒ!» 22 Ìbhù rí kǐsè nǐ, kǎti abádhí nǐ: «Ádhu nyú ndi kǎfǎ? Inzá ma màla atdí afátá mà, yà kǎkǎ kohò okúna dò rò. Ní ma mí kǎbhù kǎvi, madù ìkòlòna rǎrà.» 23 Pbétù, abádhí náadù dhu ùtu, 'àmbe ùkù dǒ àrǐ nyú tí, ndíní ka kutó tí ka mùsàlabhà dǒ. Ní abádhí tó ìkù-òbì òsè dóna nǎ rò, 24 Pilatò adù abádhí-afí òzè dhu nónzì. 25 Ní kíkòlò yà imbi ò ka kósò kígò ò ndì nónzì wògò-okú dò rò, ndirò abvo nóhò dhu-okú dò rò ale. Ndi ale ní'ì yà abádhí rùbhi ònzìna rǒ kíkòlò ale. Nírò ní ndi kǎdù Yèsù nábhu abádhí-fó, ndíní abádhí onzi tí afíya nózè dhu bhèyi.

Yèsù nútǒ ka kí mùsàlabhà dǒ dhu

26 Yèsù nà ì ówu òná kàsùmì ò, abádhí náalú Sìmonì tí kátina atdí ale inga bvù rò rírà rórò. Ndi ale ní'ì Kùrenì tó kígò ò ale. Ní abádhí náadù mùsàlabhà nágba kà-dǒ, ndíní kǎnó tí, ndàmbe àrà dǒ nà Yèsù-owù ò. 27 Ábhò ihé-yà mà, vèbhále màna náambénà òwu dǒ Yèsù owù ò. I vèbhále náambénà odrùya-dò nùpbì dǒ izu-okú dò rò, 'adù àmbe Yèsù òdzì dǒ. 28 Ní Yèsù agéré ndì ndàndà abádhí, ndàdù àtìna: «Yèrùsàlemà ò vèbhíinzó, ìnzì nyòdzi ma! Pbétù, nyòdzi nyí nyí-tírò, ndirò nyòdzi fùkù nzónzo. 29 Obhó tí, idhò rǐ'ì ìnè yà òyá ka kowuya àtìna rǒ: «Hirò nònzì ní ìngò-ayí, ndirò hirò nònzì ní ìnzá ì nùgbù vèbhále, yà ìnzá ìnzò apèna ìbàya-tsù nínǎ vèbhále.» 30 Ndi nínganí, ìndrù owuya àtìna rǒ pbìrì-akpá nǐ: «Nyàgbù nyí dòkǎ!» Ndirò abádhí owuya àtìna rǒ pbìrì nǐ: «Nyàtsì nyí dòkǎ!» 31 Obhó tí, yà dhu bhèyi ka kí dhu ònzì kázù itsu rǒ rò, òtdyòtdyù itsu rǒ ka kónzina dhu nóloya ìngbǎ dhu bhèyi?»

32 Wò ndi kàsùmì ò tí, ka kambénà òwu dǒ átò nzére dhu ònzì arí óyò ale nà, ndíní ka kòkye tí atdíkpá Yèsù màna. 33 Ní, «Ale-dò-kpa» tí kátina ngari ò ì òwù ùvò rò, abádhí nútǒ Yèsù mùsàlabhà dǒ ányìrò, kǒkò nzére dhu ònzì arí óyò ale màna. Atdí ale ka kutó Yèsù bhà fangà dónǎ rò, kǎdù ngǎtsi nútǒ kǎbhà ìgù dónǎ rò. 34 [Ní, Yèsù ambénà àtìna dǒ: «Ábá, úbà dhu abádhí tò, ìnzá abádhí ùni ì ónzina dhu nídhuní.»] Abádhí náadù Yèsù rǒ mùdzarè núnǎ foyá, ngalà ò ì òvì rórò. 35 Ìndrù náadù ìko ányìrò, 'àmbe ndònzì rí dhu nándà dǒ. Pbétù, pbàyàhúdí tó ádròdrò ale náadù òko 'àmbe Yèsù nùgbò dǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Kǐgù ngùkpà ale, ní kǐgù pé ndì ndítírò, kǎpé ì'ì Krístò, Kàgàwà ópì fǐndà ale tí!» 36 Pbànowí náambénà kùgbò dǒ átò, 'adù òwu ògyògyè dìvayì náva rǒ kà-tsù. 37 Abádhí adúnà òwu àtìna rǒ: «Nyí nyapè ì'ì Pbàyàhúdí tó ádròngbǎ kamà tí, ní ìgù pé nyí nyí-tírò.» 38 Kà-dónǎ ka kǎdù dhu àndi yà dhu bhèyi: «Yàrí ale ní Pbàyàhúdí tó ádròngbǎ kamà.»

39 Yà Yèsù tí ka kutó mùsàlabhà dǒ ale nínzì ò atdí ale núnǎ dhu kà nǐ ndàti: «Nyí tí obhó Krístò? Ìgù pé nyí nyí-tírò, nyadù mà nígbù!» 40 Pbétù ngǎtsi kà t'òdhìna náadù òrù kà dǒ ndàti: «Nyí tí obhó Kàgàwà-òdò mà nónzì, àzèmbè nyí nyongó ì'ì

ndi àpbè-tidò kèlě nábà nyi nyí? ⁴¹ Àlě kí àpbè nábà obhónánga dǒ, àlě tó afátá-okú dǒ rò àlě kí kábà nídhuní. Pbéù yàrí ale náfǎ nzá atdí dhu mà.» ⁴² Tdítdǒ, kǎdù àtìna: «Yěsù, ìrè nyírè ma pbùkù idzi ò nyi nyótsù rò.» ⁴³ Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò indù: àlě kótsù nyi mànà indo tí pàràdisò ò.»

Yěsù rǒvè dhu

⁴⁴ Mbèmbè azà adyifò-sisì adyíbhengá nga tó ǒ, ínǒ-yà níibvú ndi kóró ndi pbìrì ǒ, rǎrà àhu àrùgyètdí adyifò-sisì adyídǒ nga tó ò. ⁴⁵ Adyifò náavè, Kàgàwà bhà idza ǒ ka kúsò ádrùngbǎ mberù pàziyà tí kátina-ǒnga ràdù ndifa átsí rò. ⁴⁶ Ní Yěsù akú ǒrú tǔna nyú nà ndàti: «Àbá, ma màbhù afídu funú.» Wò dhu ndi ndòrì dhu-dzidǒ ní ndi, kà-afí náadù itdè dòtsí. ⁴⁷ Wò ndi nònzì dhu ndi ndàla rò, Pbarómá tó pbìrì ǒ atdí miyà phànowí dǒ ádrùngbǎle níilè Kàgàwà ndàti: «Obhó nyú, yàrí ale ní'ì obhónángatále!» ⁴⁸ Kóró alé-yà, yà ibí rò iwùna dhu àndà, náala wò ndi nònzì dhu. Ní abádhí náadù ì ányìrǒ rò dǒya-tsirǒ èlǔ izu nyú nà rórò. ⁴⁹ Yà Yěsù núnì kóró ale, Gálilayà tó pbìrì ò rò ka núnà vèbhále mànà, níikò itseta, 'àmbe ùda rúda dhu nándà dǒ.

Yěsù nótdù ka kí dhu

⁵⁰ Pbayàhúdì-bvè ádròdrǒ anya nítdì arí ale nzínzì ǒ, Yòzefù tí kátina atdí ale ní'ì inè. Ndi ale ní'ì idzì ale, ndirò ka ní'ì obhónángatále. ⁵¹ Kǎtsù nzá yà Yěsù dǒ rí 'ìrì ale tó ǒtè ò màtí, ndirò abádhí rǒnzina dhu ò màtí. Wò ndi Yòzefù ní'ì Àrimàtayò tí kátina Pbayàhúdì-bvè atdí kigò ǒ ale. Ndirò kǒngónà Kàgàwà rí idzi ònyu indrú dǒ òná idho nóddò. ⁵² Ní kǎrà Pilatò bhà, ndàrà Yěsù-abvò nónzì kà-fó. ⁵³ Kǎdù Yěsù-abvò nífo mùsàlabhà dǒ rò, ndàdù ngbǒna nákpòrò mberù ò. Kǎdù àrà ndi abvo nótdù bhalabhala ò ka kóbhì ibhu ò. Ndi ibhu ní'ì inzà ka kàpè atdí ale mà nótdù ònà angyi. ⁵⁴ Wò dhu anzì ndi yà indrú rǐ 'òbhòlò ndíní sàbatù adù tí ndòpè òná idho ǒ. ⁵⁵ Yà Gálilayà tó pbìrì ò rò Yěsù núnà vèbhále, náadù òwu atdíkpá Yòzefù mànà. Abádhí náala Yěsù-abvò nótdù ka kí ònà ibhu, 'àdù Yěsù ka kǐlì ibhu ò tí dhu nála. ⁵⁶ Wò dhu-dzidǒ, abádhí náadù 'àdu fíràbvè, 'òwù andròkò mà, ndrùù róngu akye mànà nóbhòlò. Sàbatù-idhò ǒ, abádhí náadù 'àso yà Úyátá nónzì dhu bhèyi.

24

Yěsù rǐ ndìngbè dhu

(Màt 28.1-10; Mrk 16.1-8; Yùw 20.1-13)

¹ Sàbatù-idhò dzidǒ rúbho nga ǒ, vèbhále náawù kútsingá nyú kàbhùlì ò. Abádhí awù ányì yà angyangyi ì óbhòlò mbèyi róngu akye mànà foyá. ² Ní, abádhí adù odu nótù iwà ka kògèrè ibhu-lí rò ró. ³ Ní abádhí atsù ndi ibhu ò, pbétù abádhí adù nzá Ádrùngbǎle Yěsù-abvò nótù. ⁴ Ní atdítdǒ idho núnò abádhí ndi dhu dǒ rórò ní ndi, óyǒ ale núnò ì abádhí tí, atdítdǒ rúmbìlì mùdzarù nà ròyá. ⁵ Ní atdítdǒ ǒdò nísí òyà dhu-okú dǒ rò, abádhí adù dǒya nútdò obvò. Pbéù, kòrì ale adù dhu ìvu abádhí-tsù 'àti: «Ádhu nyí nyí inè rí'ì nyìkpóna nà ale nóme èvǎve ale nzínzì ǒ ní? ⁶ Kà rǐ'ì mbǎ iró, kìngbè wà ndi ǒve-bvè rò. Nyírè pé yà fùkù kúnò àdì ndi ndàdì Gálilayà tó pbìrì ò rórò dhu. ⁷ Kǎti: «Dhu àkǎ kipfo Ìndrù t'ídhùnà kabhu nzérengatále-fó, kadù ètonà mùsàlabhà dǒ, ndirò ìbhu idho dzidǒ, kà ràdù ndìngbè.» ⁸ Nírò ní ndi abádhí náadù yà Yěsù unò ǒtè ní. ⁹ Ní abádhí adù ì ibhu-ti'ò rò, 'òwù yà ì àla kóró dhu núnò atdí kumì dónà atdí nà ábhàlǐ tò, kóró ngǔkpà ale mànà. ¹⁰ Ì vèbhále ní'ì Màngàdalà tó kigò ǒ Màriyà mà, Zànì mà, Yàkòbhò-tsánà, Màriyà mànà. Ndirò, yà abádhí ì'ìnà mànà ngǔkpà vèbhále, náadù dhu àwe ndi dhu bhèyi tí Yěsù bhà uvitatále tò. ¹¹ Pbéù, kǒkò vèbhále unò fǐyò dhu náti uvitatále adù zèze tí. Ní abádhí adù nzá ndi dhu

ná'ù. ¹² Pbétù Péterù náadù ndìvà, ndòkù kàbhùlì ò. Ní, ndì ndàgù ndì ndàndà ibhu-ònga rò, kàla mberù-mbélémbèlè kèlè ànyì. Wò dhu-dzidò, kǎdù ndàdu ndàrà p̀b̀indà atdíđ ò idhò nùkò ndì wò ndì ǹǹnzì dhu dō rórò.

*Yèsù rĩ ndàvĩ óyò ábhàlĩ tò Èmawù rárà otu ǒ dhu
(Mrk 16.12-13)*

¹³ Ndi nínganì tí, Yèsù bhà ábhàlĩ nzínzì ǒ óyò ale náakò 'àmbe òwu dō Èmawù tí kátina pbanga ò. Ndi pbanga ní'ì atdí kumì dòná atdí nà kilòmětèrè tí Yèrùsàlemà tó kigò rǒ rò. ¹⁴ Abádhí ambénà òte dō yà ì ǹǹnzì kóró dhu-tsí dō. ¹⁵ Ní wò abádhí rǒte, 'adù àmbe 'àgò dō òná kàsùmì ǒ, Yèsù nyú nditírò náandri abádhí tí ò, 'adù àmbe òwu dō atdíkpá abádhí mànà. ¹⁶ Pbétù, dhu adù abádhí-nyíngà níti ìnzì r̀ǹni Yèsù. ¹⁷ Ní Yèsù ivú dhu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyĩ nyĩ nyǎgò dòná, àzèmbè nyĩ nyongó òwu?» Ní kòrí ábhàlĩ náadù ìko, izu ràdù 'ùka atdíđ. ¹⁸ Atdí abádhí nzínzì ǒ ale, Kìliyopà tí kátina, náadù dhu ivu kà-tsù ndàti: «Nyì tí ndi atdíró Yèrùsàlemà tó kigò ǒ bhà nzínzì ǒ ìnzá nyì nỳni kàrí idhò nzínzì ǒ ndì ǹǹnzì dhu?» ¹⁹ Kǎdù àtìnà abádhí nĩ: «Ádhu ndi?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Yà Yèsù, Nàzàretì tó kigò ǒ ale rǒ ndì ǹǹnzì dhu. Ndi ale ní'ì ádr̀ngbǎ ǒbì nà nabì. Kǎrà ndi p̀b̀indà ǒbì návi rǒ kàsùna ǒ, ndirò òtèna ǒ màtí, Kàgàwà-ònzì ndirò kóró ale-ònzì màtí. ²⁰ Ní fàkà p̀b̀akùhání tó ádr̀drǒ ale mà, fàkà ádr̀drǒ ale mànà nípfò ka, 'àbhù kotdì anya dòná ndinĩ ka kohò tí, 'adù kàbhù kutò mùsàlabhà dō. ²¹ Mǎ nyú, mǎ múbhì dhu ìrè rǒ ka rǎrĩ ndi P̀b̀àisràyélí nùwù rí ìnò-kàsù ǒ rò. Pbétù ròsè kóró dhu dòná, ìndo kóró kòrí dhu ònzì ì rǒ idhò náhu wà ìbhù. ²² Ní obhó tí, nzínzika ǒ ngúfe vèbhále nábhù idhò r̀k̀kò mǎ atdíđ. Abádhí òwùnà bhòtsungá kàbhùlì ò. ²³ Ní ìnzá ì òtù Yèsù-abvò rò, abádhí adù ìngo, 'adù àtìnà màlàyíkà ràvi ì fíyò. Ní, ì màlàyíkà ràti ìnè Yèsù rǎr'ì nyìkpóna nà. ²⁴ Yà mǎ mì'ì mànà atdíkpá ale nzínzì ǒ, ngúfe ale nádù òwu átò kàbhùlì ò, 'adù ndi dhu nótù àdhàdhì yà vèbhále náwenà dhu bhèyi tí. Pbétù abádhí adù nzá ndi Yèsù-ngbò nyú nála.»

²⁵ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nĩ: «Nyĩ ní ìmbǎ ìrèta nà ale! Ndirò nyĩ ní ìnzì arí p̀b̀anábì nùwò kóró dhu ná'u tsàkàtsàkà ale! ²⁶ Dhu aká tí obhó Krístò ràbà àp̀b̀è ndi dhu bhèyi tdǎ ndì ndotsú p̀b̀indà ádr̀ngbǎnga tó awáwù ò rò?» ²⁷ Wò dhu-dzidò, kǎdù dòná ka kandì Kàgàwà bhà Andítá ò kóró dhu-tì nópè ndàwe abádhí tò, ròpè ndì Mùsà bhà Andítá ò rò, r̀ràrà àhu kóró p̀b̀anábì náandì dhu ò.

²⁸ Abádhí níitdègu yà ì úbhi òwu rǒ ònà pbanga níndù, ní Yèsù adù dhu ònzì itse rárà ale bhèyi. ²⁹ Pbétù abádhí adù Yèsù àgò 'àti: «Ádì atdíkpá mǎ mànà. Obhó tí, adyifò àrà wà, ndirò ìnga ràti kòmbì tí.» Ní Yèsù adù òtsù, 'òkò atdíkpá abádhí mànà. ³⁰ Ní ònyù-tsùnǎ ì òkò atdíkpá abádhí mànà rórò, Yèsù níidyì mùgati ndàlǎ foná, ndàdù òtsò nábhù Kàgàwà tò. Wò dhu-dzidò, kǎdù mùgati-ònga nùkò ndèndò abádhí-fó. ³¹ Nírò ní ndi abádhí-nyíngà náarà ndùtù, 'adù Yèsù ǹni. Pbétù Yèsù náadù àwì dòtsì abádhí-nyìkpó ǒ rò. ³² Ní abádhí adù 'òpè 'òtè nzínziya ǒ, 'àmbe àtìnà dō: «Àlè-afì nígbènà tí obhó àlè ò, yà otu ǒ kà r̀bhì Kàgàwà bhà Andítá-tì náwe rǒ àlè tò rò?»

³³ Abádhí adù 'ivà ànyirò rò tí, 'adu ì Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní ànyì abádhí atù kòkò atdí kumì dòná atdí nà uvitatále ǒdhíya mànà ì nàndu rǒ. ³⁴ Ní ì uvitatále náadù àtìnà abádhí nĩ: «Obhó nyú, Ádr̀ngbǎle Yèsù níngbè wà ndì. Kàvi wà ndì Simònì tò.» ³⁵ Ní kòrí óyò ábhàlĩ náadù ròyá ndì ǹǹnzì otu ǒ dhu mà, ìngbǎ dhu bhèyi màtí ì òwù Yèsù ǹni mùgati-ònga nùkò rí rǒ dhu mànà dhu náwe abádhí tò.

*Yèsù rĩ ndàvĩ p̀b̀indà atdí kumì dòná atdí nà ábhàlĩ tò dhu
(Màt 28.16-20; Mrk 16.14-18; Yùw 20.19-23; Kas 1.1-8)*

³⁶ Yà Èmawù rò iwũ ale rǒte ngǔkpà ábhàlǐ mànà òná kàsùmì ǒ tí ní ndi, Yèsù nyí ndítírò náavì ndi abádhí nẏnzi ǒ, ndàdù àtìnà abádhí nẏ: «Kàgàwà àkǎ ndàbhɛ nyí nyǒkò mǎrùngà ǒ.» ³⁷ Ní atdíǒǒ ádrùngbǎ ǒǒ nísí ǒyà dhu-okú dò rò, abádhí adù dhu àtì ale-mùlǐ ì àla dhu tí. ³⁸ Pbéù Yèsù adù dhu nívu abádhí-tsǔ ndàtì: «Ádhu fùkù irèta nìnza? Ndirò ádhu wòrí irèta-tidò rǐ'ì afíku ǒ nǐ? ³⁹ Nyàndà pé ǒtsúdu mà pfǒdu mànà! Ima nyú ní yà! Nyàpbàlǎ pé ngbǒdu, ndirò nyàndà pé, ale-mùlǐ náarí'ì ìmbǎ ìzǎ nà róná, ndirò kà-kpa mà náarí'ì ìmbǎ yà rùdú nyí nyálǎna dhu bhèyi.» ⁴⁰ Wò dhu ǔnǒ ndi ndí rò, kǎdù ǒtsúna mà, pfǒna mànà nítè abádhí tò. ⁴¹ Pbéù wò ì í'ì nà ádrùngbǎ dhèdhe ǒ, abádhí rǐ nẏ ndi ndúnǒna dhu ná'u, ndirò atdíǒǒ idhǒ adù abádhí nùkǒ dhu-okú dò rò, Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ ndàtì: «Nyí tí'ì ìnè ònyùnà ka kǎdù dhu nà fùkù iró?» ⁴² Ní abádhí adù ikùrù ikuru ìbhè-rǒrǒ-ngba nábhu kà tò. ⁴³ Kǎdù ndi ìbhè nákǒ, ndàdù à'ànà àzèmbè abádhí rǎlǎna rórò. ⁴⁴ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àtìnà abádhí nẏ: «Kòñí yà fùkù ma mongónà ǔnǒnà òko ale kòko atdíkpá rórò dhu ní wò. Dhu aká yà kóró ka kandí dùdú Músà bhà Ʋyátá ò màtí, Kàgàwà bhà pbànábí tó Andítá ò màtí, ndirò Zàburì ò màtí dhu rònzi ì kóró.» ⁴⁵ Nírò ní ndi kǎdù abádhí tó irèta núnge, ndiní abádhí alú tí Kàgàwà bhà Andítá rúnǒna dhu dòya ò. ⁴⁶ Tdíǒǒ kǎdù àtìnà abádhí nẏ: «Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu kati: Krístò àkǎ ndàbà àpbè, kǎkǎ ndòvè, ìbhɛ rí kisè idhǒ ǒ ndàdù ndìngbè. ⁴⁷ Ndirò kǒvò rǒ, dhu àkǎ kùnò ìndrù rǐ 'ùgèrè, 'ùbhà fíyó nzérenga, Kàgàwà ràdù dhu ǔbà fíyò dhu kóró pbìrì ǒ ale tò, ròpè ndi Yèrùsàlemà rò. ⁴⁸ Nyí ní ndi dhu tó ngàmbì. ⁴⁹ Ndirò kòñí ma mí yà Àbadu náakò fíndá làkǎ fùkù dhu nívi fùkù. Ní nyí nyàkǎ nyǒkò yàrí kigò ǒ tí, rǎrà àhu òrù-akpà ò rò rírà ádrùngbǎnga tó ǒbì nábà nyí nyí dhu ò.»

*Yèsù rǐ ndàdù òrù-akpà ò Kàgàwà ì dhu
(Mrk 16.19; Kas 1.9-11)*

⁵⁰ Yèsù adù àrà pbìndà ábhàlǐ nà Bètàniyà tí kátina pbanga-tí'ò. Ní, kǎngbe ǒtsúna ndàso abádhí nẏ. ⁵¹ Ní yà abádhí násǒ ndi ndí òná kàsùmì ǒ, àbadhi mà nùubhá ì pbìndà ábhàlǐ mànà, ndàdù òdzì, ndàrà òrù-akpà ò. ⁵² Ní Yèsù ì ìfɛ dhu-lutinǎ, abádhí náadù 'àdu ádrùngbǎ dhèdhe nyú nà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ⁵³ Abádhí nóongónà 'ùndu bìlìngà Kàgàwà bhà idzá, 'àmbe Kàgàwà-ǒvò nílè dǒ.

Yùwanì andí Yěsù Krístò bhà Ídzi Màkürù Yàrí bhùkù ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Ungbòta-Ɔwúta ò, Yùwanì tí ka kátina ale rí'ì ibí nyú. Pbétù, yàrí bhùkù nandí tsí tí ka kírè ní Zèbèdayò mà pbìndà tsibhále Sàlómè màná t'ídhùnà, yà Yěsù bhà uvitatále tí í'ì. Pbìndà bhùkù ò, kà ròtè dóná ndítírò, ndàtì ndì «Yěsù ózè ábhàlì» tí (21.20-25). Kùndí átò dhu ní'ì Upfòta tó bhùkù, 1 Yùwanì, 2 Yùwanì, ndirò 3 Yùwanì tó bhàrwà.

Yùwanì andí yàrí bhùkù mbembè àrù kumì dóná imbò nà ato mà nzínzi ò àrùgyètdí kumì ato nà Yěsù ka kùgù dhu-dzidò. Kándí Yěsù Krístò bhà yàrí Ídzi Màkürù, ndíní ndì ndabhè tí pbàkrístò-afí ròtsì obi nǎ. Kándí ndì Màkürù átò yà iri í'ì fíyò pbìrì ò rò Pbàyàhúdì tò. Abádhí nzínzi ò ábhò ale nyú náa'u nzá dhu Yěsù ràrì Màsiyà. Yùw 20.31 ò, Yùwanì ràtina, ndì randí dhu ndíní indrù náa'u tí dhu Yěsù ràrì Màsiyà, Kàgàwà t'ídhùnà, 'àdù í'ì ípìrònga nà kòvò rǎ.

Pbìndà andítá ò, Yùwanì ròtè óyò dhu dǎ: «Pbàyàhúdì» (2.18-20, ndirò 5.10-16), yà Yěsù nuyénà atdí dǎ ale, mà «a'uta» màná. Pbàyàhúdì ní Pbàfàrisáyò mà Pbàyàhúdì tó ngùkpà kámá màná (11.57). A'uta tó atdí ófò rí'ì 2.23-24 ò. Ábhò ale nyú náa'u Yěsù yà kà rǎrà ònzìnà rǎ wíwì àlǎ ì í dhu-okú dò rò tí. Pbétù, kà tò inga nafò ndíní ka kí'ì tí obhóná a'utatále tí dhu ní'ì yà ndì ndùdhe dhu ifù ka kí atdí dǎ dhu (8.31).

Bhùkù-nyìtì ka kòhù tí dhu

- Yùwanì rí Yěsù àtì Kàgàwà ìtè rí kpangba Ɔtè tí dhu (1.1-18).
- Bàtizò nubhónà Yùwanì rí Yěsù, Màsiyà rǎrà dhu òvò dhu (1.19-34).
- Yěsù rí wemberè tó pbìndà ábhàlì òvò dhu (1.35-51).
- Yěsù rí àrùbhè ize nítè, rítè ndì ràrì Kàgàwà t'ídhùnà nyú dhu (2.1-12.50).
- Yěsù rí kà rǐku dóná rò dhu ùdhè pbìndà ábhàlì tò, ndàdù ndìtsò abádhí dǎ dhu (13.1-17.26).
- Yěsù òsò ka kí dhu mà kà rǒvè mùsàlabhà dǎ dhu màná dhu (18.1-20.9).
- Yěsù ingbè ndì ɔve-bvè rò, ndàdù ndìtè pbìndà ábhàlì tò dhu (20.10-21.25).

Kàgàwà t'ídhùnà Yěsù núugèrè ndì ndòngò indrù tí dhu (1Yù 1.1-3; 5.20)

¹ Ɔpè tí kóró dhu rí ndòpè rò, Ɔtè tí ka kátina ale ní'ì inè. Ndi Ɔtè tí ka kátina ale mà ní'ì atdíkpá Kàgàwà màná. Ndirò ndì Ɔtè ní'ì Kàgàwà. ² Ɔpè tí kóró dhu rí ndòpè rò, kí'ì Kàgàwà-tí'ò. ³ Kàgàwà náanzì kóró dhu kòtù ò. Ndirò Kàgàwà náanzì nzá atdí dhu mà inzà ndì ndònzì kòtù ò rórò. ⁴ Ndi Ɔtè-nyutsì í'ì dhu ní'ì ípìrònga, ndì ípìrònga ràdù í'ì awáwù indrù tò. ⁵ Ndi awáwù nátdyi nga ínò ò rò, ínò náadù nzá ndì awáwù náko. ⁶ Nírò ní ndì Kàgàwà ní'ì atdí ale ní'ì ndì. Ndi ale-ɔvò ní'ì Yùwanì. ⁷ Kǐra ndíní ndì ndadì tí ngàm̀bì tí ndì awáwù tò, ndíní kóró ale náadù tí ndì awáwù ná'ù kà rǎnɔna ndì awáwù dǎ dhu-okú dò rò. ⁸ Ndi Yùwanì nyú ndítírò ní'ì nzǎ awáwù, pbétù kǐra ndíní ndadì tí ngàm̀bì tí ndì awáwù tò.

⁹ Ndi Ɔtè ní'ì obhóná awáwù nyú, yà kóró ale-nyínga náwù ràdù yà adzi ò ndì ndìrà àhu rò awáwù. ¹⁰ Kǐ'ì inè yà adzi ò. Ndirò Kàgàwà náanzì yà adzi kòtù ò, pbétù yà adzi ò ale náadù nzá kàni. ¹¹ Kǐra àhu fíyò pbìrì ò ale nyú nzínzi ò, pbétù ì ale náadù nzá kàko. ¹² Pbétù kóró ale, yà ka nakò 'àdù kà'ù tò, kǎdù ádrùngbǎnga tó obi nábhù rùgèrè ì 'òngò Kàgàwà bhà inzo nyú tí. ¹³ Abádhí nòngò Kàgàwà bhà inzo tí, ìnzì ní ale-ngbò tó ófò ò, ndirò ìnzì ní indrù-afí nózè ka dhu bhèyi ka kugù ì dhu-okú dò rò. Pbétù abádhí nòngò kà bhà inzo tí Kàgàwà ózè ka rí'ì ndì dhu bhèyi dhu-okú dò

rò. ¹⁴ Ότε τί κα κátina ale núugèrè ndì, ndòngò ìndrù tí, ndàdù ìrà àdi àlě nzínzi ǒ, àlě tí ndì ndalè ídzìnga mà, obhóngà màná nǐ rórò. Àlě kala kabhà ádrùngbǎnga tó awáwù. Ndi awáwù ní, yà Àbanà Kàgàwà-fó ndi atdí tí arí ì'ì kabhà ingba náabà.

¹⁵ Kà dǒ ndì ndí dhu àwě rò, bàtizò nubhónà Yùwanì náavò dhu àrì nyú tí, ndàti: «Yàrí ní ndi yà ma muno ale, mati: <Dzidu dǒ rírà ale rǎrǎ Ádrùngbǎle nyú, ròsè dùdunǎ. Kǐ'ì ìnè angyangyi inzà ka kàpè mugu rórò nídhunǐ.>»

¹⁶ Pbindà ádrùngbǎ ídzìnga-okú dò rò, káso àlě, àlě ràbà ídzìnga, ídzìnga dò.

¹⁷ Kàgàwà níibho pbindà Hyátá àlě tó, Músà-otù ǒ. Pbéttù kǎdù pbindà ídzìnga mà, pbindà obhóngà màná níbhò àlě tó Yěsù Krístò-otù ǒ. ¹⁸ Atdí ale mà nàpè nzà Kàgàwà àlǎ akèkpá màtí. Pbéttù ka nábhù àlě rùni ní yà atdí tí arí'ì kà t'ídhùnà. Ndi kà t'ídhùnà ní ndi Àbanà tí arádi, ndirò ka ní Kàgàwà.

*Bàtizò nubhónà Yùwanì náawe ndítírò dóná dhu
(Mát 3.1-12; Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18; Yùw 5.33-36)*

¹⁹ Atdíku Yèrùsàlemà rò, Pbayàhúdì tó ádròdrǒ ale náavi pbàkùhání mà, pbàlání màná ròwù dhu ìvu Bàtizò nubhónà Yùwanì-tsǔ ka rǎrǎ àdhi. Ní, yàrí ní ndi Yùwanì adù àdunà dhu. ²⁰ Inzá ndì ndàgò ndì rórò, kǎvò dhu kpangba ndàti: «Ima, ma ní nzǐ Krístò.» ²¹ Ní, abádhí adù dhu ìvu tdítǒ kà-tsǔ 'àti: «Olu, ìnyi ní àdhi? Nyi tí Èliyà?» Ní kǎdù dhu àdu, ndàti: «Ìnzǐ ní ma Èliyà.» Abádhí níivú dhu tdítǒ: «Nyi tí Kàgàwà bhà nabì yà mà mǎròdona?» Yùwanì náadù dhu àdu: «Ìnzǐ ní ma Kàgàwà bhà Nabì.» ²² Ní abádhí adù dhu ìvu kà-tsǔ, 'àti: «Olu, nyi ní àdhi, ndínǐ mà madù tí òwu nyi nyádùna fǎkà dhu òvò yà mà nìvìnà ale tó? Ádhu nyi nyú nyi nyùnò nyi-tírò dùnú?» ²³ Ní, Yùwanì adù yà Kàgàwà bhà nabì Ìsayà náandí dhu nádu abádhí tó, ndàti:

«Ima ní yà rùngù ò rò rúkù, tǔna ràmbe ndìrì dǒ ale:

<Nyùtǒ Ádrùngbǎle bhà otu*.>» ²⁴ Kǒkò ka kìvìnà ale ní'ì Pbfàrisáyó. ²⁵ Ní abádhí níivú dhu tdítǒ Yùwanì-tsǔ, 'àti: «Olu, ìnzǐ ní nyi Krístò mà, ndirò Èliyà mà, ndirò ìnzǐ ní nyi yà mà marí òdona Kàgàwà bhà nabì mà rò, ádhu nyi nyárí bàtizò núbhò ìndrù tó nǐ?»

²⁶ Ní Yùwanì adù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Ima, ma mǎrí bàtizò núbhò ìndrù tó idha nǐ. Pbéttù nzínzikù ǒ atdí ale rǐ'ì ìnè. Ndi ale ní inzà nyí nyúnì ale. ²⁷ Kà rǐrà dzidu dǒ, pbéttù ma màkǎ nzà mǎkò ma, munga kà-pfò rǒ kàyitò-mbí mà.»

²⁸ Wò dhu náanzì ndi Bètàniyà tí kátina pbanga ò, yà Yùwanì ongónà bàtizò núbho ìndrù tó òná rò, Yòròdanì tí kátina idha-akpà-adzèná rò.

Yěsù ní Kàgàwà bhà Tàmǎ-ngba dhu

²⁹ Tsútsǎ nínganí, Yùwanì náala Yěsù tina ò rírà ró, ndàdù àtìnà: «Kànǐ Kàgàwà bhà Tàmǎ-ngba, yà adzi ǒ ale tó nzérenga nú'ò rí. ³⁰ Ka ní ndi yà ma muno dhu okúna dò rò, mati: <Dzidu dǒ rírà ale rǎrǎ Ádrùngbǎle nyú ròsè dùdunǎ, kǐ'ì ìnè angyangyi, inzà ka kàpè mugu rórò nídhunǐ.> ³¹ Ima nyú mà ma muni nzà ka. Pbéttù, ma mírà bàtizò núbho ìndrù tó idha nǐ, ndínǐ Ìsràyeli ǒ bhà nabhù tí rùni ka.»

³² Ní kǎdù dhu òvò tdítǒ, ndàti: «Ma mala Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí òrù-akpà ò rò rífo àmbò tó ǒfò ǒ, ndàdi kà-dǒ ró. ³³ Ndirò ima nyú mà, ma muni nzà ka. Pbéttù Kàgàwà, yà ima nivi mírà bàtizò núbho ìndrù tó idha nǐ, náati ima nǐ: <Nyi nyálàna Hìlǎ-Alafí rífo, ndàdù àdi dóná ale ní ndi Hìlǎ-Alafí nǐ rí bàtizò núbho ìndrù tó ale.>

³⁴ Nírò, ma mála wà ndi dhu, ndirò ma mí dhu òvo kpangba, àbadhi rǎrǎ ndi Kàgàwà t'ídhùnà.»

* 1:23 1.23 Ìsa 40.3

Yèsù rǐ wemberè tó pbìndà ábhàlǐ núnzi dhu
(Màt 4.18-22; Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)

³⁵ Tsútsǎ nǐnganì tǎítǎǎ, bàtizò nubhónà Yùwanì mà nǐ'ì yà inzi ì í'ínà òná ngari ǒ tí, pbìndà óyǒ ábhàlǐ mànà. ³⁶ Ní, Yèsù ndì ndàla ùda rúda ró rò, kǎti pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Kòní Kàgàwà bhà Tàmǎ-ngba.» ³⁷ Ní kǒkò óyǒ ábhàlǐ nǐrì wò Yùwanì ùnò dhu, 'àdù 'ìvǎ, 'òwù Yèsù-owù ǒ. ³⁸ Ní, àrà ndì ndàrà rórò, Yèsù náagéré ndì ndàndà olùnga, ndàdù kǒkò ábhàlǐ nála owùna ǒ ríwu ró. Ní kǎdù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhu nyí nyónena?» Ní abádhí adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, 'àti: «Rabí, nyí nyarádi ìngbòró?» Rabi-tì ní Màlimò. ³⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyìwǔ, ndínǐ nyí nyala tí ka.» Ní abádhí adù owu, 'àdù kǎrádi ró nga àla. Abádhí adù òko atdíkpá kà mànà ndì nǐnganì. Ndi dhu nǐ'ì mbèmbè idrè adyifò-sisì adyídǒ nga tó ǒ dhu. ⁴⁰ Kǒkò Yùwanì rǔnǒna dhu nǐrìna, 'àdù owu Yèsù-owù ǒ ale nzínzi ǒ atdí ale-ovò nǐ'ì Àndèreyà. Ndi Àndèreyà nǐ'ì Simoni Péterù t'ádòná. ⁴¹ Ní Yèsù-tí rò ì ìvǎ ì rò, Àndèreyà náadù àrà angyi adòná Simoni rǐ'ì ì, ndàdù àtìna kǎnǐ: «Mǎ màla Màsiyà.» Màsiyà-tì ní Krístò. ⁴² Kǎdù wò ndì adòná, Simoni, núnndà 'òwù nà Yèsù rǐ'ì ì. Ní ànyì abádhí owù ùvò rò, Yèsù ǎdí nyìkpóna ndàndà Simoni, ndàdù àtìna nǐ: «Ínyì, nyí ní Simoni, Yùwanì t'ídhùnà. Ní ròpè ndì kòmbí, ka kóngò nyanzi Kefà tí.» Kà-tì ní Péterù.

Yèsù rǐ Filipò mà Nàtànèli mànà núnzi owùna nungu tí dhu

⁴³ Tsútsǎ nǐnganì, Yèsù azè ndàrà Gálilayà tó pbìrì ǒ. Ní ànyì ndì ndàrà rórò, kǎtù Filipò, ndàdù àtìna nǐ: «Filipò, írà owùdu ǒ.» ⁴⁴ Wò ndì Filipò nǐ'ì Àndèreyà mà Péterù mànà mà tó pbanga, Bètèsàydà tí kátina ǒ ale. ⁴⁵ Ní Filipò arà, ndàrà àhù Nàtànèli-tí, ndìtsi àtìna kǎnǐ: «Mǎ màla wà yà pbìndà Hyátá ò Músà avò dhu okúna dò rò, ndirò yà fìyó andítá ò Kàgàwà bhà pbànábí náavò dhu okúna dò rò ale*. Ndi ale ní Yèsù, Nàzàretì tó kigò ǒ ale, Yòzefù t'ídhùnà.» ⁴⁶ Ní, Nàtànèli adù dhu ìvu Filipò-tsǔ, ndàti: «Ídzì dhu nyú t'ádù àhù àhù Nàzàretì rò dhéè?» Ní, Filipò adù àtìna kà nǐ: «Írà pé ndínǐ nyí nyala tí ka.»

⁴⁷ Ní, Yèsù itdègu Nàtànèli àlǎ tina ò rírà ró, ní kǎdù dhu òvò kǒkú dò rò, ndàti: «Kǎnǐ Pbàìsráyélí tó pbìrì ǒ ale nyú ní yà, ìmbǎ ǔtrátá rǐ'ì nyùnatsì.» ⁴⁸ Ní Nàtànèli adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, ndàti: «Nyí nyùnì ma ìngbǎ dhu bhěyi?» Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ínzá Filipò àpè nyanzi rórò, ma màlanà nyí mùtini-kpa-tsìnǎ nyí nyidè ró.» ⁴⁹ Ní Nàtànèli adù àtìna Yèsù nǐ: «Màlimò, ìnyì ní Kàgàwà t'ídhùnà, ndirò nyí ní Pbàìsráyélí tó Ádrùngbǎ Kamà!» ⁵⁰ Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Nyí nyà'ù tí dhu, yà ma màti, ma ralanà nyí mùtini-kpa-tsìnǎ nyí nyidè ró dhu-okú dò rò? Pbétù, nyí nyí wò dhu dónǎ róse ádròdrò dhu nyú nálǎ!» ⁵¹ Yèsù adù àtìna tǎítǎǎ: «Ma mí obhó dhu núnǒ fǔkù. Nyí nyí òrù-akpà-tsù nálǎ ndì nàngbe, Kàgàwà bhà màlàyíká ràdù owu ùpo ró ǒrù, 'àdù ifo obvò Ìndrù t'ídhùnà dǒ ró*.»

2

Yèsù rǐ wemberè tó pbìndà wìwì nónzi dhu

¹ Ìbhù ráhù idhò ǒ, ka kanzi àdhìngbǎ ka kùndà nǐ m̀hèndù Kanà tí kátina pbanga ǒ, Gálilayà tó pbìrì ǒ. Yèsù tsánà, Màriyà, nǐ'ì ìnè ndì m̀hèndù ǒ. ² Ndirò ka kàdù Yèsù mà, pbìndà ábhàlǐ mànà núnzi átò rìwù ndì m̀hèndù ǒ. ³ Ní, yà òmvùna ka kí òvayì níku rò, Yèsù tsánà náati Yèsù nǐ: «Kàrí ale rǒmvùna òvayì rǐ'ì mbǎ.» ⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Iyá, ádhu ndì nyí nyòzè m̀onzi? Ínzá pbàkà kàsùmì nǎpè àkǎ.» ⁵ Ní kà-tsánà adù àtìna kasutále nǐ: «Ònzi nyònzi kà rǎvina nyònzì kóró dhu.» ⁶ Ànyìrò, yà odu nǐ ka kóbhòlò andu-abábá nǐ'ì ìnè aza. Í andu nǐ'ì yà Pbàyàhúdì

* 1:45 1.45 Tòr 18.18; Ìsa 9.5 * 1:51 1.51 ǒpt 28.12

náarí 'ù'ò 'ílǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ nǐ idha nùdǎ ka karí òyà andu. Ndirò, i andu nǐ'ì mbèmbè atdí miyà lítrè mà rǎdù òtsù atdí ò nǐ dhu bvàtí andu. ⁷ Ní Yèsù atí kòkò kasutále nǐ: «Nyùtdyò idha, nyírǎ kòrí andu nǐ kóró.» Ní abádhí adù i andu níra idha nǐ rùlè liyá.

⁸ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyùtdyo pé ka aké, nyòwù nà mùhendù tó ádrùngbǎle rinè.» Ní abádhí adù òwu kà nà ndi ádrùngbǎle rinè. ⁹ Wò mùhendù tó ádrùngbǎle níinè yà òvayì tí Yèsù ùgèrè ròngò idha, ìnzǐ ndàdù àdhà rò màtí ka kìwù ndi òvayì nà dhu nùni. Pbéttù yà ndi idha nùtdyòna kasutále kèlè ní i iwà ka nùni. Ní wò mùhendù tó ádrùngbǎle náanzi akpatsi, ndàdù dhu ìvu tsùnà, ndàtí: ¹⁰ «Ìgyò! Kóró ale náarí atdítdǒ òvù òvayì nábǎhù kòpè òmvù róná rò angyi, kadù yà ìnzá òvù mbèyi-tsí níbhò olù, iwà ìndrù òmvù ì 'òrì rórò. Ní, nyi nyàdù tí atdítdǒ òvù òvayì nyú nódò rìrà àhù kòmbínga ò màtí?» ¹¹ Wòrí ní ndi Yèsù anzi pòndà wemberè tó wìwì. Kǎnzì ka Kanà tí kátina Gálilayà tó pòrì ǒ atdí pbanga ò. Ndi dhu adù kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù nítè, kàbhà ábhàlǐ rǎdù kà'ù.

¹² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà náadù òwu Kàpèrnàwumù tí kátina pbanga ò atdíkpá, íyànà mà, adóna mà, ndirò pòndà ábhàlǐ màna. Abádhí náadù òko ányì ngúfe idho kèlè tí.

*Yèsù rǐ Kàgàwà bhà idzá rò rǐ dhu ùdzǐ ale nódì dhu
(Màt 21.12-13; Mrk 11.15-17; Luk 19.45-46)*

¹³ Atdíku, Pbhàhúdí tó Pásika tó mùhendù-idhò ní'ì iwà ndi ndìndù ndi ró. Ní Yèsù ivà ndi, ndàrà Yèrùsalemà tó kigò ò. ¹⁴ Ní ányì, kǎtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù ìkyi-akpá mà, tàrà mà, àmbò màna nábǎhù rǐ kudzǐ ale mà nótù obvò òkò ró. Ndirò ányì-dza kǎtù ngǔkpà ale ní'ì fùrangà ǒ nga nábǎhù rǐ kùwù ale. ¹⁵ Ní, Yèsù akyè imbi asé bhèyi, ndàdù kòrí ale nódì nǐ kóró, ndipfo Kàgàwà bhà idza rò, fìyó tàrà mà, ndirò fìyó ìkyi-akpá màna. Kǎdù yà fùrangà-ǒnga nábǎhù rǐ rúbhi kùwù ale tó fùrangà-ǒnga nùvò obvò, ndàdù abádhí tó mizà nàtí rǎwà ì adziya dǒ. ¹⁶ Ndirò, kǎdù àtìna àmbò nábǎhù rǐ rúbhi kudzǐ ale nǐ: «Nyipfo kòkò dhu ìró rò. Ìnzǐ nyí nyàdù Àbadu bhà idza nùgèrè ròngò dhu t'údzítá-idzá tí.» ¹⁷ Nírò ní ndi Yèsù bhà ábhàlǐ náadù yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu nírè. Ndi andítá rátina: «Pbhàkù idza ma mózè nǐ àzè náarí mobi àdzò bhèyi*.» ¹⁸ Ní Pbhàhúdí tó ádròdrǒ ale náadù dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àtí: «Íngbǎgà wìwì nyi nyávina fǎkà wò nyi nyònzì dhu-okú dò rò?» ¹⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtí: «Nyùgolo pé wòrí Kàgàwà bhà idza, ní ma mí kòsì rìdè ìbhù idho ǒ.» ²⁰ Ní, kòrí Pbhàhúdí tó ádròdrǒ ale náadù àtìna Yèsù nǐ: «Hòkò! Wòrí idza ka kasì rǎrà àhù ìfo kumì dóná azà nà atò nyú tí, ní nyi tí àdù kòsì òsì ìbhù idho ǒ?» ²¹ Pbéttù, Yèsù ipbé ndàmbe àtìna dǒ idza tí dhu ní'ì ngbóna nyú ndi nditírò. ²² Ní, yà ndi ndóvè, kòtdù ndi dhu-dzidǒ, Yèsù nítdègu ndìngbè ìbhù ò rò, nírò ní ndi kàbhà ábhàlǐ náadù yà kǎnò dhu nírè. Ní abádhí adù yà Kàgàwà bhà Andítá mà, Yèsù ùnò fìyò òtè màna dhu ná'ù.

Yèsù arí ale-afí ò dhu núnǐ kóró dhu

²³ Pbhàhúdí tó Pásika tó mùhendù nítdègu Yèsù òtù Yèrùsalemà tó kigò ò, ní ábhò ale nyú náa'ù ka yà kà rǎrà ònzìna rǒ wìwì-okú dò rò. ²⁴ Pbéttù, Yèsù nyú nditírò náa'ù nzá iwà abádhí ná'ù ndi dhu, kǎni abádhí kóró nídhùnǐ. ²⁵ Ndirò, kàránà mbá ì'ì rǒ ngàmbi-atdyú nà ìndrù bhà dhu-okú dò rò, iwà ndi ndùnǐ ndi ale-afí ò dhu kóró angyangyi nídhùnǐ.

* 2:17 2:17 Zàb 69.10

3

Nìkòdemù mà rǒte Yēsù nà dhu
(Màt 18.3; Yùw 1.12-13; 2Kò 5.17; Zèk 36.26)

¹ Nìkòdemù tí kátina atdí ale ní'ì Pbàfàrisáyó nzínzi ǒ. Ndi ale ní'ì Pbàyàhúdì tó atdí ádrùngbǎle. ² Ní atdíku, kǐvǎ ndì ndìrà àhù kúbhingánǎ Yēsù-tí'ò, ndàdù àtìna kànì: «Màlimǒ, mà múnì wà dhu nyì rǎrì Kàgàwà ívì rìrà dhu ùdhe fǎkà ale. Obhó tí, atdí ale mà rǐ nzì àdù kǒkò nyì nyarónzina wiwì-tidò nónzì ìmbá Kàgàwà ì'ì atdíkpá ndì nà rò.» ³ Ní Yēsù adù àtìna kànì: «Ma mí obhó dhu núnò indù. Atdí ale mà rǐ nzì àdù òtsù òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò inzà ka kùgù ndì òwútána tó uguta nǐ rórò*.» ⁴ Ní, Nìkòdemù adù dhu ìvu Yēsù-tsǔ, ndàti: «Ìwà óngò mùlà tí ale nùgù ka kádù ìngbà dhu bhěyi tdítǒ? Ndi ale tí àdù ndàdu tdítǒ ìyànà-fitsù ò, kadù ndùgù oyo rí kìsě uguta nǐ?» ⁵ Ní Yēsù adù dhu àdu Nìkòdemù tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò indù: ìnzì ndi ale náapé ndàbhě kùgù ndì idha mà Ìlǐlǎ-Alafí mànà-otù ǒ, ní ndi ale rǐ nzì àdù òtsù òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò*.» ⁶ Ìndrǔ òdhi arí ngbǒna ònǎ rò ní ìndrǔ. Ndirò ìndrǔ òdhi arí afína ònǎ rò ní Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí. ⁷ Ní, dhu àkǎ nzà idhò rùkò nyì yà ma mátina dhu rǎkǎ kùgù nyì òwútána tó uguta nǐ dhu-okú dò rò. ⁸ Awe náarópili, ndàmbe àrà dǒ afína òzè ì, nyadù àmbe tǔna níri dǒ. Pbétù, nyì nyì nzì àdù àdhà rò màtí ka rǐrà dhu, ndirò àdhà màtí kà rǎrà dhu núnì. Ní ndi dhu rǐ'ì ndi dhu bhěyi tí, Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí-otù ǒ ndì nùgù ale tò.» ⁹ Ní, Nìkòdemù adù dhu ìvu Yēsù-tsǔ, ndàti: «Wǒrì dhu rǎdù ndónzì ìngbà dhu bhěyi?» ¹⁰ Ní Yēsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìnyi ní atdíǒ ndì núnì Pbàisràyéìlì tó pbìrì ǒ màlimò nyá, ní nyì nyúnì tí inzà wò dhu? ¹¹ Ma mí obhó dhu núnò indù. Mà marúnona dhu ní ùnǐ mà múnì dhu. Ndirò mà maróko fíndá ngàmbì tí dhu ní nyìkpóka nǐ mà mála dhu, pbétù nyì nyá rǐ nzì àdù mà múnona dhu ná'ù. ¹² Yà ìnzì nyì nyá rǐ fùkù ma múnona yà adzi dǒ arí 'ònzì dhu ná'ù rò, ní nyì nyádù fùkù ma múnona òrù-akpà ò arí 'ònzì dhu ná'ù ìngbà dhu bhěyi? ¹³ Atdí ale mà núpò nzà ányì. Pbétù ányì úpò ní Ìndrǔ t'ídhùnà kèlě, yà ányìrò ifo ale. ¹⁴ Ní àdhàdhì Músà níidì osu-wòyǒ itsu dǒ rò òrú rùngù ǒ dhu bhěyi*, dhu-àkǎ kidì Ìndrǔ t'ídhùnà òrú, ¹⁵ ndínì ka ná'ù ìngbà tí ìlì ndì ale mà náadùya tí dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nábà. ¹⁶ Obhó tí, Kàgàwà náazè yà adzi ǒ ale atdíǒ. Ní kǐbho yà atdí tí arí'ì Idhùnà yà adzi ǒ, ndínì ka ná'ù ìngbà tí ìlì ndì ale mà náadùya tí nzì àwǐ, pbétù ndì ale adùya tí dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nábà. ¹⁷ Obhó tí, Kàgàwà nívi nzà Idhùnà rìrà yà adzi ǒ ale-ànyǎ nítdì, pbétù kivi ka rìrà ndínì yà adzi ǒ ale nùgù tí otùna ǒ. ¹⁸ Ndi ale náapé kà'u, ní ndi ale dǒ Kàgàwà adùya nzì anya òtdì. Pbétù, inzà ka ná'ù ale dǒ kǒtdì wà anya angyangyi, inzà kǎ'ù Idhùnà dhu-okú dò rò. ¹⁹ Yà rǐ ní ndì Kàgàwà nítdìya anya ìndrǔ dǒ okúna dò rò dhu. Awáwù níra àhù yà adzi ǒ, pbétù ìndrǔ náadù ìnò ǒ ì óko dhu nózè atdíǒ, ròsè ndi awáwù dónǎ, nzére dhu ònzì ì arí dhu-okú dò rò. ²⁰ Obhó tí, nzérenga ònzì arí ale náarí awáwù òndrò òndrò tí, ìnzì ndàdù ndòzè ndàhù awáwù ò, akye ndì ndarónzina nzére dhu náadùna àrà ndàla rǒ kpangba nǐ. ²¹ Pbétù, obhó dhu ònzì arí ale náarí ndòzè ndùbhi awáwù ǒ, ndínì ndì ndarónzina dhu náala tí ndì Kàgàwà ózè dhu bhěyi ndì ndarónzina dhu tí.»

Yēsù ní Ádrùngbǎle ròsè Yùwanì dònǎ
(Yùw 1.19-24)

²² Wò dhu-dzidǒ, Yēsù mà pbìndà ábhàlì mànà náawù Yùdeyà tó pbìrì ò. Ní ányì, abádhì náakò ngúfe idhò tí, 'àdù òwu bàtizò nùbho rǒ ìndrǔ tò. ²³ Yùwanì náaràna bàtizò nùbho rǒ átò ìndrǔ tò Sàlimù tí kátina pbanga tí arí'ì ngàtsi pbanga, Àyìnonì

* **3:3** 3.3 Kà-tì ní, Kàgàwà rǐ ìndrǔ ùgu afína ònǎ rò dhu. * **3:5** 3.5 Zèk 36.25-27; Yùw 7.37-39 * **3:14** 3.14 Zzt 21.9

tí kátina ǒ. Obhó tí, ndi pbanga ǒ idha ní'í abho nyú. Ní ìndrù nóowúnà ìwu rǒ Yùwanì rǐ'í i, kà ràdù bàtizò núbho fíyò. ²⁴ Wò ndi kàsùmì ǒ, Yùwanì ní'í inzà ka kápè òsòna imbi ò ró.

²⁵ Nírò ní ndi Yùwanì bhà ábhàlǐ mà atdí Mùyàhudi mànà náakò 'àmbe 'àgò dǒ ìndrù rǐ ndù'ò ndìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ tí dhu dǒ. ²⁶ Ní, i ábhàlǐ níiwú Yùwanì-tí'ò, 'àdù àtìna kànì: «Màlimò, yà Yòròdanì tó idha-akpà-adzè nyí nyí'í mànà atdíkpá ale, yà nyí nyú tírò nyí nyóvò dhu dòná fákà ale, ní rǐ'í bàtizò ùbhó ndì ndí ìndrù tò ró. Ndirò kóró ale rǒwu òwu rǒ kà-tí'ò.» ²⁷ Ní Yùwanì adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìndrù ràdù àbàna dhu ní òrù-akpà ò rò ka kìbhò fíndà dhu kèlě. ²⁸ Nyí nyú nyí-tírò, nyí ní yà ma m̀nɔ dhu tó ngàm̀bi. Ma máti ima r̀r̀r̀ nyí Krístò, pbétù ma r̀r̀r̀ Kàgàwà ívi angyinǎ rǒ kà tò ale. ²⁹ Àdhìngbǎ-ɔwútá nà rǐ'í ale ní ndi ndi àdhìngbǎ bhà ale. Pbétù ndi kà bhà ale t'ódhìna, yà kà-tí idè ndàmbe kà r̀nɔna dhu ìr̀i dǒ, nídhè ràdù ndìka atdídǒ kà-tù ìr̀i ndì ndí rò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ma mí'í dhèdhe nà, ndirò ndi dhèdhe náká wà atdídǒ nyú kòmbí. ³⁰ Ní dhu àká wà Yèsù-ɔvò r̀ambe ndòtò dǒ, ɔvòdu ràdù àmbe àwí dǒ.»

Yùwanì rǐ Yèsù àti òrù-akpà ò rò írà ale tí dhu

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yùwanì náadù dhu-ɔvò tdítǒ, ndàti: «Òrù-akpà ò rò írà ale ní ndi rǐ'í kóró ale dǒ. Pbétù, yà adzi ǒ ka kùgù ale ní yà adzi ǒ ale kèlě, ndirò kà ràdù òte yà adzi ǒ dhu dǒ tí. Òrù-akpà ò rò írà ale rǐ'í kóró ale dǒ. ³² Kǎr̀nɔna dhu ní nyìkpóna nyú nǐ ndì ndála dhu, ndirò ní b̀ina nyú nǐ ndì ndìr̀i dhu. Pbétù, ìndrù arí nǐ àdù kà r̀nɔna dhu ná'ù. ³³ Kà r̀nɔna dhu ná'ù ale návi dhu kpangba Kàgàwà r̀r̀r̀ obhó dhu ̀nɔ arí ale. ³⁴ Obhó tí, Kàgàwà ívi ale náarí Kàgàwà bhà ɔte ǹnɔ, atdídǒ k̀r̀rà ndì pbìndà Hìlǎ-Alafí nǐ dhu-okú dò rò. ³⁵ Kàgàwà ózè Idhùnà atdídǒ. Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎdù kóró dhu tó ádr̀ngbǎnga nábhɔ kà-fó. ³⁶ Kàgàwà t'ídhùnà ná'ù ale, ní ràdù dhòdhódhóngà tó ípìr̀ngà nábà. Pbétù, ndì ǹvò ìnzí ndìr̀i kà t'ídhùnà-tsù dhu ale, náabáya nǐ dhòdhódhóngà tó ípìr̀ngà, pbétù Kàgàwà bhà nàwí r̀ngò àdi dhòdhódhóngànà ndi ale dǒ.»

4

Yèsù mà r̀te Sàmàriyà tó pbìr̀i ǒ atdí tsìbhále nà dhu

(Ìsa 55.1; Yùw 7.37-39; Kas 8.25)

¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, Yùdeyà tó pbìr̀i ǒ Pbàfàrisáyó níri ìndrù r̀nɔna Yèsù dǒ dhu. Abádhí ambénà àtìna dǒ, Yèsù r̀r̀r̀ àrà ibí ale nyú ǹgèr̀è rǒ r̀ngò pbìndà ábhàlǐ tí, ndàdù àrà bàtizò núbho rǒ ábhó ale nyú tò, ròsè yà Yùwanì arí k̀nzi tí dhu dòná. ² Pbétù, Yèsù nyú ndítìr̀ò náaránà nǐ bàtizò núbho rǒ ìndrù tò, k̀bhò rǒ owúnà ní k̀bhà ábhàlǐ. ³ Ní, Yèsù adù ndìv̀à Yùdeyà tó pbìr̀i ò rò, ndàdu ndì Gàlìlayà tó pbìr̀i ò. ⁴ Ní ànyì ndì ndàrà rò, k̀ká ndùdà Sàmàriyà tó pbìr̀i òna nǎ. ⁵ Ní k̀rà àhɔ Sàmàriyà tó pbìr̀i ǒ atdí pbanga, Sìkarì tí kátina ò. Ndi pbanga ní'í kyèr̀okyèr̀ò yà idhùnà Yòzefù tò Yàkòbhò náabhɔ adzi tí. ⁶ Ndirò, Yàkòbhò bhà dzìwò ní'í ànyìr̀ò. Ní, Yèsù itsi àdi wòr̀i dzìwò-bidǒ atdídǒ ndì ndìngyè ndì abhi nǐ dhu-okú dò rò. Ndi dhu ní'í mbèm̀bè azà adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ǒ dhu. ⁷ Ní, Sàmàriyà tó pbìr̀i ǒ atdí tsìbhále níira idha nítidyò. Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Íbho pé idha m̀m̀v̀ù.» ⁸ Wò ndi kàsùmì ǒ, Yèsù bhà ábhàlǐ náadù ì'í kìgò ò ì òwù ònyù ǹdzi ndíní ì ɔnyu tí ró. ⁹ Ní, wò Sàmàriyà tó pbìr̀i ǒ tsìbhále náadù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Hòkò! Ìngbà dhu bhèyi dhu, ìnyí Mùyàhudi tí rò, nyí nyí idha ǹnzi fudú ndíní nyí nyòm̀v̀ú tí, àzèm̀bè ima nongó ì'í M̀sàmàriyà-àyi?» Obhó tí, ìr̀ita ní'í ìmbǎ Pbàyàhúdì mà ǹnzì ǒ Sàmàriyà ǒ bhà mànà. ¹⁰ Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò ndàti: «Nyí nyí'íná gukyè Kàgàwà ar̀abhɔna ìndrù tò dhu ǹni ale tí, nyadù yà fanú rǐ idha ǹnzi ndòm̀v̀ù ale r̀r̀r̀ àdhi dhu ǹni,

ní nyi nyàmbènà ndi idha nónzi kà-fó, kà ràdù ípìrǒnga àbhǔ rí ìndrǔ tò idha nábhu indù.» ¹¹ Ní wò tsibhále adù dhu ivu Yèsù-tsǔ, ndàti: «Ádrùngbálé, idha itdyò nyi nyádù nǐ ngemekù mà rǐ'ì mbǎ funú, ndirò yàrí dzìwò rǐ'ì ádzǐ nyú. Ní nyi nyí wò ndi ípìrǒnga àbhǔ rí idha nábà àdhà? ¹² Abhukà Yàkòbhò ní ndi yàrí dzìwò nùbhà fàkà. Ka nyú ndàtírò, kàbhà inzo mà, kà bhà mùtungà màna, nùumvú kà ǒ idha átò. Ní inyi, nyi tí ndi adrùngbále ròsè ndi abhukà Yàkòbhò dónǎ?» ¹³ Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ìngbàtí ìli ndi ale mà yàrí dzìwò ǒ idha nòmuvù, nóhò idha-atdyú ràdù òho tdítǔ. ¹⁴ Pbétù, yà ima nyú ma mábhǔna idha nómuvù rí ale, nóhò idha-atdyú rǐ nǐ adù tdítǔ akekpá màtí. Obhó tí, ma mábhǔna ndi ale tò idha ràdù òngo dhòdhódhónga tó ípìrǒnga nábhu rí ìndrǔ tò idha rǒngo ite ònà rò idha-dòti tí.» ¹⁵ Ní wò tsibhále adù àtìna Yèsù nǐ: «Ádrùngbálé, íbhò wòrí idha idù, ìnzǐ idha-atdyú nóngó tí mohò, ndirò ìnzǐ ma mongó tí ìrà idha níttyò iró tdítǔ.» ¹⁶ Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Árà nyanzi pbàkù kpatsibhále, nyádù iwu màna iró.» ¹⁷ Ní wò tsibhále adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ìmbǎ ma mí'ì kpatsibhále nà.» Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Nyi nyàdu dhu mběyi nyú nyati, ìmbǎ nyi rǎrǐ'ì kpatsibhále nà. ¹⁸ Obhó tí, nyi nyámǎ nyi ìmbò kpabhále nyú tò. Ní, yà kombí nyi nyí'ì nà kpatsibhále ní nǐ pbàkù ale. Ní, wò nyi nyànò dhu ní obhó dhu nyú.» ¹⁹ Ní, wò tsibhále adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ádrùngbálé, iwà ma mùni dhu nyi rǎrǐ Kàgàwà bhà nabi nyú. ²⁰ Abhúka nóngónà Kàgàwà núle yàrí pbìrì dǒ rò, pbétù nyi Pbàyàhúdì-tírò, nyi nyaràdù àtìna, Yèrùsalemà tó kigò rǎrǐ ndi Kàgàwà núle ka kádù òwu ònà rò kigò.» ²¹ Ní, Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Yàrí tsibhále, á'u yà ma múnona indù dhu. Atdí kàsùmì ní'íya ìnè, yà ìnzǐ nyi nyuléya àlè t'Ábanà Kàgàwà yàrí pbìrì dǒ rò màtí, ndirò Yèrùsalemà tó kigò ǒ rò màtí ònà. ²² Nyi, Sàmàriyà tó pbìrì ǒ bhà tírò, nyi nyárí Kàgàwà núlè ìnzá nyi nyúni mběyi rórò. Pbétù mà, Pbàyàhúdì tírò, mà mǎrí kùlè iwà mà mùni mběyi nyú rórò. Obhó tí, Kàgàwà rǐbhona ìndrǔ tò ògù rǎhu Pbàyàhúdì nzínzì-bvǔ rò*。」 ²³ Pbétù, kàsùmì nínù wà ndi, ndirò ndi kàsùmì náká wà. Wò ndi kàsùmì ní, yà Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu bhěyi arí Kàgàwà ùlè ale rǐ 'òpè 'ùlè ka afíya ò, ndirò obhónga nyú dǒ ònà kàsùmì. Obhó tí, àlè t'Ábanà Kàgàwà arónena ní ndi dhu bhěyi rí ndùlè ale-tidò. ²⁴ Kàgàwà ní Alafí. Ní dhu àká kùlè rí ale rùlè ka afíya ò, ndirò obhónga nyú dǒ.» ²⁵ Ní wò tsibhále adù àtìna Yèsù nǐ: «Ma mùni wà dhu Màsiyà, Krístò tí kátina ale riraya ìrà. Ní, kà rǐrà nínganí, kǎweya kóró dhu fàkà.» ²⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ìma ní ndi Krístò, yà inyi nà ma móte.» ²⁷ Wò ndi kàsùmì ǒ ní ndi, Yèsù bhà ábhàlǐ náadù 'ùtò ányìrò. Ní idho núuko abádhí atdí, ì àla Yèsù mà rǒte atdí tsibhále nà dhu-okú dǒ rò. Pbétù, atdí ale mà abádhí nzínzì ǒ náadù nzá ndòmuvù ndivù dhu Yèsù-tsǔ, rǎrǐ àdhu Yèsù rǐ'ì atdyúna nà, ndirò rǎrǐ àdhu abádhí rǒte dóná wòrí tsibhále màna. ²⁸ Nírò ní ndi wò tsibhále nùubhà foná idha-andù uró, ndàdù òngo ndàrà kigò ò. Kádù àtìna ányì ndi ndòtù ale nǐ: ²⁹ «Nyiwǔ nyàndà pé yà kóró ma marónzina dhu nàwe idù ale! Ngǎtsi nǐ, pbǎ ìnzǐ Krístò ndi.» ³⁰ Ní kòrí ale náadù 'ìvǎ, 'òwù Yèsù rǐ'ì i. ³¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, pbìndà ábhàlǐ nùutu Yèsù 'àti: «Màlimò, ónyu dhu ake.» ³² Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ma mí'ì ìnè ma mónyuna ònyù nà. Ndi ònyù ní ìnzá nyi nyùni ònyù.» ³³ Ní i ábhàlǐ náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ 'àmbe àtìna dǒ: «Atdí ale mà nǐrà tí ìrà ònyù nà kàtò?» ³⁴ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Pbàkà ònyù ní mǎnzì yà ma nívi ale-afí òzè dhu, madù yà kǐbhò ndínǐ ma mǎnzì tí kasu nónzì mitò. ³⁵ Tí obhó nyi ndi nyi nyarí àtina: «Ìnga ǒ ró'ò ònyù nógu ka kí ònà àbǐ nùbhà ndi ìfo àbǐ tí.» Pbétù ima, ma màtina nyi nǐ, nyi rǎngbe pé dũku nyàndà inga. Ònyù nó'ò wà inga ǒ, ndirò kàkǎ wà oguta nà! ³⁶ Ònyù-tsù nùndu inga ǒ rò ale náarí pbìndà mùkimbà nábà. Ndirò kǎrí ònyù-tsù

* 4:22 4:22 Ìsa 2.3

núndũ dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà tò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, yà ònyù-tse nazò inga ǒ ale mà, kà-tsù núndu adù inga ǒ rò ale màna-idhè rǎdù ndìka atdíkpá. ³⁷ Obhó tí, yàrí mbólí núnò dhu ní obhó dhu nyú: «Atdí ale náarí ònyù-tse nózò inga ǒ, ngǎtsi ale rǎdù ndi ònyù nógù inga ǒ rò.» ³⁸ Ní ima, ma móvì nyí nyǒwù ònyù ògù inzà nyí nyazò dhu òná inga ǒ. Ngǎkpà ale náanzì ndi kasu kà ǒ angyinǎ rò, nyǎdù ídzìngà nábà abádhí tó kasu-nyu-tsi.»

³⁹ Ní, wòrí kigò ǒ aróko Sàmàriyà ǒ ábhǒ ale nyú náa'ù Yèsù, wòrí tsibhále náwenà fíyò dhu-okú dò rò. Kǎti: «Kàwe ma mónzì dhu kóró idù.» ⁴⁰ Ní, Sàmàriyà ǒ ale níitdègu iwu ùvò Yèsù-ti'ò, ní abádhí adù kònzì ndíní adì tí ì màna firábvě. Ní Yèsù mà náadù òko abádhí màna óyǒ idhò tí. ⁴¹ Ní, ábhǒ ngǎkpà ale nyú náadù Yèsù ná'ù, yà kà rǎnǒna ndì nyú tíró ǒte-okú dò rò. ⁴² Abádhí owúnà àtìna rǒ wò tsibhále nǎ: «Mǎ mà'ù Yèsù, inzì ní nyí nyànò dhu-okú dò rò tí, pbétù mǎ mà'ù ka yà bíka nyú nǎ mǎ mìrì kà rǎnǒna dhu dhu-okú dò rò. Ndirò, mǎ mǎni wà dhu ka nyú rǎrǎ ndi yà adzi ǒ ale tó ǒgàba.»

*Yèsù rǎ Gálilayà tó pbìrì ǒ atdí ádrùngbǎle bhà ìngba nígǔ dhu
(Màt 8.5-13; Luk 7.1-10)*

⁴³ ǒyǒ idhò ndì ndònzì Sàmàriyà dhu-dzidǒ, Yèsù ivà ndì ndàrà Gálilayà. ⁴⁴ Obhó tí, ka ní'ì iwà áti ndì nyú tíró, inzì ka rarí nabì nífǔ pbìndà pbìrì nyú ǒ*. ⁴⁵ Pbétù, Gálilayà tó pbìrì ò Yèsù àrà àhǔ rò, ányì bhà náakò ka mběyi nyú, iwà ì awù átò Yèrùsalemà, Pásika tó mǔhendù-idhò ǒ, 'adù kà rǒnzina kóró dhu àla nídhuní.

⁴⁶ Nírò ní ndi Yèsù adù àrà tdítǒ Kanà tí kátina atdí pbanga ò, Gálilayà tó pbìrì ò. Ndi pbanga ní ndi kǔgèrè idha rǒngò dìvayi tí òná. Gálilayà, Kàpèrnawumù tí kátina pbanga ǒ, àlità bhà kasu tó atdí ádrùngbǎle ní'ì inè. Ndi ale t'ídhùnà ní'ì andi nà. ⁴⁷ Ní, Yèsù irà Yùdeyà rò ndìrà àhǔ Gálilayà dhu ndì ndìrì rò, wò ádrùngbǎle náarà Yèsù-ti'ò. Kǎdù ndìtsò Yèsù rǒ ndíní awú tí, ndàrà idhùnà nígǔ Kàpèrnawumù. Ndi kà t'ídhùnà ní'ì affina rǒ ka kódonà ró. ⁴⁸ Ní Yèsù adù àtìna kànì: «Nyí nyí nzì dhu à'ù, inzà nyí nyàla wìwì mà, inzà apèna 'ònzì angyi ìndrǔ nzínzì ǒ dhu màna dhu rò!» ⁴⁹ Ní wò ádrùngbǎle adù àtìna Yèsù nǎ: «Ádrùngbǎlé, irà nyawú pbàkà inzà pbàkà ìngba-affi nǎpè ìtdě rórò.» ⁵⁰ Ní Yèsù adù àtìna kà nǎ: «Àrà ibha! Ìnè idhùnà rǎ'ì nyìkpóna nà.» Ní wò ádrùngbǎle náa'ù Yèsù ùnò fìndà dhu, ndàdù ndìvà, ndàrà. ⁵¹ Ní ibha ndì ndóngo rórò, abádhí núusò ì otu ǒ pbìndà kasutále màna, ì ale rǎdù àtìna iwà kà t'ídhùnà rògù. ⁵² Ní wò ale adù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Kǒgùnà ìfe adyifò-sisì ǒ?» Ní, abádhí adù dhu àdu kàtò 'àti: «Kǒgùnà inzì, àrùbhù adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ǒ.» ⁵³ Ní wò ngbángba t'ábanà adù dhu òsù ányìrǒ rò tí, wò ndi kàsùmì ǒ tí Yèsù rátinà ndì nǎ: iwà pbìndà ìngba rògù. Ní àbadhi mà, kóró pbìndà idzá-bhà màna náadù Yèsù ná'ù atdíǒ. ⁵⁴ Wò dhu bhěyi ní ndi, Yèsù anzì ǒyò rí kìsè pbìndà wìwì, Yùdeyà rò ndì ndìrà àhǔ Gálilayà rò.

5

Yèsù rǎ ngbǒna úve atdí ale nígǔ dhu

¹ Wò dhu-dzidǒ, yà Pbàyàhúdì rǎ fíyò somà tó atdí mǔhendù nónzi òná kàsùmì ǒ, Yèsù ivà ndì ndàrà Yèrùsalemà tó kigò ò. ² Ndi kigò ò ka kótsù òná atdí tsátsù-òvò ní'ì «Tàmà tó Tsátsù.» Ní, úve ka kúyè idha ní'ì ndi tsátsù tí. Pbàyàhúdì t'ávana ǒ, ndi idha-òvò ní'ì Bètèsàydà. Ndirò, kǐgì rǒ ka kasì imbò mbàrazà. ³ Ní, dhèdhèrò andi-tidò nà ale nóongónà òyì ì mbàrazà tsinǎ. Ì ale ní'ì ndùmùndùmú mà, òtsótsù ale mà, ndirò ngbǒya úve ale màna. [⁴ Ní, abádhí ongónà òyì ányìrǒ, 'àmbe Kàgàwà bhà màlàyikà rǎ ndi idha-ǒnga nángbǒ dhu òdò dǒ. Obhó tí, atdí kàsùmì ǒ, Kàgàwà

* 4:44 4.44 Màt 13.57

bhà màlàyikà nóongónà ifo òrù-akpa ò rò, ndòtsù ndi idha ò, ndàdù ònángà àngbo. Ní, wemberè tí òtsù ndi idha ò ale nóongónà àdù ògù dòtsí pbìndà andi ò rò.] ⁵ Ní, ànyìrò ì'ì atdí ale ní'ì iwà andi alú ndi ró ato árà àhù ìbhù kumì dóná àrù nà ato tí ale. ⁶ Ní, wò ale ndi ndàla àyǎyi ró, ndàdù dhu ùni iwà ka rónzì ábhò idhò nyú andi nà rò, Yèsù ivú dhu kà-tsù, ndàti: «Nyi nyòzè tí iwà nyògù?» ⁷ Ní wò ale adù dhu àdu Yèsù tò ndàti: «Ádrùngbǎlé, idha-ònga màlàyikà àngbò rò, ma marí mbǎ àdù ì'ì mitdu rí, ndàfò ma ndi idha ò ale nà. Ndirò, yà ma mí momvù ndíní ma mofo tí idha ò rò, ngǎtsi ale kèlě náarádù òfo angyi rùdú ndi idha ò.» ⁸ Ní Yèsù adù àtìna wò ale nǎ: «Ívǎ nyi, nyitdù indú ara, nyadù àrà.» ⁹ Ní ànyìrò rò tí, wò ale náagù, ndàdù pbìndà ara nítdu ndàrà nà.

Wò dhu rí ndònzì ònà idhò ní'ì sàbatù-idhò. ¹⁰ Ní Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale náadù àtìna wò ògògù ale nǎ: «Indo rí'ì ní sàbatù-idhò! Ní dhu àkǎ nzá nyanò pbùkù ara nyambe ùbhi dǎ nà.» ¹¹ Ní, wò ale adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Íma nìgù ale ní ndi àti ima nǎ, ma ritdu pbàkà ara, madù àrà nà.» ¹² Ní kòkò Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale adù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Ádhi pbá ale ndi nyi nǎ àti, nyi ritdu pbùkù ara, nyadù àrà nà?» ¹³ Pbétù, wò ka kìgù ale náadù nzá àdhi mà ùnòna ndi dhu dhu núni. Obhó tí, wò ndi kàsùmì ò, Yèsù adù ì'ì iwà ndi ndàwìlì ndi, ndàrà ànyìrò ì'ì ihé-yà nzínzì ò rò ró. ¹⁴ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àrà wò ale nótù Kàgàwà bhà idzá, ndàdù àtìna kà nǎ: «Kòní nyi nyògù wà. Ní àpé nyonzi nzérenga tdítò, akye nzére dhu nyú ròsè wòrí dónǎ náarana nyabà tdítò nǎ.» ¹⁵ Ní wò ale náadù àrà, nditsi àtìna Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale nǎ, Yèsù rǎrì ndi ndi nìgùna. ¹⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, i ádròdrò ale náadù 'òpè 'ònè Yèsù, ndíní ì abhù tí kohò, sàbatù-idhò ò kà rǎrà ìndrù ìgù rò nídhuní. ¹⁷ Pbétù, Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Ábadu Kàgàwà rí'ì ìnè kòmbí màtì ndi ndi kasu ònzi ró, ní ima mà átò, ma mí'ì kasu ònzi ma mí ró.» ¹⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale náadù 'òpè 'ònè Yèsù tdítò atdyúya nyú nà, ndíní ì abhù tí kohò. Abádhí ambénà kònè dǎ, ìnzì ní ìnzá kífù sàbatù-idhò dhu-okú dò rò tí, pbétù kǎradù Kàgàwà àti àbanà nyú tí, ndi dhu ràdù ndàbhù ì'ì àdhàdhì Kàgàwà nà dhu-okú dò rò.

Kàgàwà t'ídhùnà, Yèsù bhà ádrùngbǎnga

¹⁹ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale nǎ: «Ma mí obhó dhu núno fùkù: Kàgàwà t'ídhùnà rí nzì adù atdí dhu mà nónzì dóna rò, pbétù kà ràdù ònzìnà dhu ní yà Àbanà rónzina ró ndi ndálǎna dhu kèlě. Obhó tí, Àbanà arónzina dhu nónzì kà t'ídhùnà ràdù átò. ²⁰ Obhó tí, Àbanà ózè Idhùnà, ndàdù ndi ndarónzina kóró dhu núvi kà tò. Kǎrì yà ndi ndónzì dhu dónǎ róse ádròdrò dhu núvì tdítò ndi Idhùnà tò, ndíní idhò adù tí nyùkò nǎ atdí. ²¹ Àdhàdhì Àbadu náarí ùvùve ale nábhù rùngbe ì òve-bvù rò, ndàdù ìpìrònga ùbho fíyò dhu bhéyi tí, ní ka t'ídhùnà ràdù ìpìrònga núbho yà ndi ndòzè ndùbho ka fíyò ale tò. ²² Ndirò, Àbadu náarí nzì ìndrù-ànyǎ nítù, pbétù kìbhò anya t'ítùtù tó ádrùngbǎnga tó òbi kóró Idhùnà-fó, ²³ ndíní kóró ale nífù tí Idhùnà, àdhàdhì ì arí Àbanà nífù dhu bhéyi. Ní, ìnzì arí Kàgàwà t'ídhùnà nífù ale, nífù nzá yà ka nívi Àbanà. ²⁴ Ma mí obhó dhu núno fùkù: Yà ma múnona dhu níri rí ale, ndàdù yà ima nívi ale ná'ù, nába wà dhòdhòdhònga tó ìpìrònga. Ndirò, ka kotdíya nzì anya kà dǎ, pbétù kùdà wà òve òna nǎ, ndàdù òtsù ìpìrònga ò. ²⁵ Ma mí obhó dhu núno fùkù: kàsùmì níndù wà ndi, ndirò ndi kàsùmì àkǎ wà. Ndi kàsùmì ní yà ùvùvè kutdù ì ale rí Kàgàwà t'ídhùnà-tù níri ònà, ndirò kà-tù ìri rí ale ràdù ìpìrònga nába. ²⁶ Obhó tí, àdhàdhì Àba Kàgàwà náarí'ì ìpìrònga nà nyunatsi dhu bhéyi, ní kǎbhù Idhùnà rí'ì ìpìrònga nà átò nyunatsi. ²⁷ Ndirò, kǎdù

indrũ-ànyã t'ítàtá tó ádrùngbãnga tó obi nábhũ Idhùnà tò, Ìndrũ t'ídhùnà ní ka dhu-okú dò rò. ²⁸ Ní, àpé nyàbhũ idhò rùkò nyí ndi dhu dǒ. Obhó tí, kàsùmì nínù wà ndi, yà kórò ale kákà ùvùvè kutdũ ì rí tũdu ìri òná, ²⁹ 'àdù 'ùngbe òvè-bvù rò. Ní yà ídzì nga ònzi ì arí rórò ùvè ale núungbeya ì, 'àdù dhòdhóhóngá tó ípiróngá nába. Pbétù, yà nzérenga ònzi ì arí rórò ùvè ale, núungbeya ì, kadù anya nítdì dòyá*.»

Yèsù rĩ pbìndà ádrùngbãnga návĩ rĩ indrũ tò dhu nóvò dhu

³⁰ Tdítdǒ Yèsù adù dhu òvò Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale tò, ndàti: «Ìma nyú, ma mí nzĩ àdù atdí dhu mà nónzì dùdu rǒ, pbétù ma mádù indrũ-ànyã nótdì Àbadu Kàgàwà nóvò ka idù dhu bhěyi. Ndirò ndi anya nótdì ma mádù obhónánga dǒ. Obhó tí, ma marí nzĩ ma mòzè dhu nónzì, pbétù ma marónzina dhu ní yà ima nivi ale nózè dhu kèlè. ³¹ Ma mapé àdù àdì pbàkà ngàm̀bì tí ma-tírò, ní ma mú̀nɔna dhu ní nzĩ àdù ì'ì obhó dhu. ³² Pbétù, ngãtsi ale ní ndi pbàkà ngàm̀bì, ndirò ma m̀̀ni wà dhu, kà r̀̀nɔna dùdú dhu r̀̀rĩ obhó dhu. ³³ Nyĩ nyóvì indrũ ròwù dhu òngù bàtizò núbhò arí Yùwanì-tsũ, ní kádù obhó dhu tí rí'ì dhu núnò f̀̀kù ì ale dǒ. ³⁴ Ìma nyú, ma mózè nzá indrũ rádi pbàkà ngàm̀bì tí dhu, pbétù ma mí yàrí dhu núnò f̀̀kù ndíni nyĩ nyugù tí. ³⁵ Yùwanì í'ì nzínziku ǒ àdhàdhì òbi ka kòbì r̀̀ambe inga náwù dǒ tarà bhěyi. Ndirò, nyĩ nyádù idhèkũ nábhũ r̀̀ika ndi ákè kàsùmì kèlè tí kà r̀̀nɔna f̀̀kù dhu tó awáwù ǒ. ³⁶ Ní ima nyú, ma mí'ì inè Yùwanì unò dhu dònã òsè ngãtsi dhu nà. Obhó tí, ndi dhu ní yà Àbadu Kàgàwà íbhò ndíni ma m̀̀nzi tí r̀̀akã kasu, yà inè rí'ì ònzi ma m̀̀nzina ró. Ní ì kasu arí ndi dhu àvì, Àbadu Kàgàwà r̀̀rĩ ndi ima nívi. ³⁷ Yà ma nívi Àbadu ní átò pbàkà ngàm̀bì. Ní, nyĩ nyàpè nzá kà-tù níri akèkpá màtì, ndirò nyĩ nyàpè nzá kà-nyì-kpa nálã. ³⁸ Ndirò, nyĩ nyí'ì mbã kàbhà òte nà afíkũ ò, inzà nyĩ nyá'ù yà kívi ale dhu-okú dò rò. ³⁹ Nyĩ nyózè nyógyè Kàgàwà bhà Andítá-ònga, nyĩ nyá'ì inga ìrè kòtù ǒ nyĩ r̀̀ràdù dhòdhóhóngá tó ípiróngá nába dhu-okú dò rò. Ní, ì Andítá ní ì pbàkà ngàm̀bì. ⁴⁰ Pbétù, nyĩ nyózè nzá nyíwù tidu ò, ndíni nyĩ nyabá tí obhóná ípiróngá. ⁴¹ Ma mózè nzá indrũ rĩ milè dhu. ⁴² Pbétù, ma mú̀ni wà nyĩ: nyĩ nyózè nzá Kàgàwà. ⁴³ Ìma, ma mírà Àbadu Kàgàwà-òvò rǒ, ní nyĩ nyádù nzá makò. Pbétù, ngãtsi ale náapé àdù ìrà òvòna nyú rǒ, ní nyĩ nyádù ndi ale àkò akýe. ⁴⁴ Nyĩ nyádù dhu à'ù ìngbà dhu bhěyi, yà nyĩ nyózè nyífu nyĩ nyí-tírò nzínziku ǒ, ìnzĩ nyádù Kàgàwà atdírdò rĩ nyífu dhu ònè rò? ⁴⁵ Àpé nyìrè nga ima r̀̀rĩ ndi ma mí nyòbhũ Àbadu-fó. Pbétù nyòbhũ rí ní Músà, yà atdítdǒ nyĩ nyá'ù tsùnã dhu ale*. ⁴⁶ Obhó tí, nyĩ nyá'ùyana gukyè Músà náandí dhu, ní nyĩ nyádùyana ma mú̀nɔna dhu à'ù átò, okúdu dò rò kándì ì dhu nídhunì. ⁴⁷ Ní yà inzà nyĩ nyá'ù kándì dhu rò, nyĩ nyádù ma mú̀nɔna òte ná'ù ìngbà dhu bhěyi*?»

6

Yèsù rĩ imbò lufù ale nóngù dhu

(Màt 14.13-21; Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adà Gálilayà tó r̀̀rèrè-adzè. Ndi r̀̀rèrè ka kanzìna átò Tìbèriyà tí. ² Ní ádrùngbã ihé-yà náadù òwu kòwù ǒ, andi nà ale rǒ ka r̀̀rà ònzìnã rǒ wiwì nála rǒ ì ówu nídhunì. ³ Ní Yèsù núupò pbìrì dò, 'àdù òko obvò ànyì pbìndà ábhàlì mànã. ⁴ Wò ndi kàsùmì ǒ, Pbàyàhúdì tó m̀̀hendù, Pásìka tí kátina-idhò ní'ì iwà ndindù ndi ró. ⁵ Ní Yèsù ubè nga ndàndà, ndàdù ihé-yà nála tina ò ríwu ró. Ní kádù dhu ìvu Fìlipò-tsũ, ndàti: «Àlè kówu m̀̀gatì òdzi àdhà ndíni kákà ale ònyu tí?» ⁶ Kívú wò dhu Fìlipò-tsũ, àbadhi-afí kèlè ndi ndomvú tí nĩ. Obhó tí, k̀̀ni wà ndi ndádù ònzìnã dhu.

* 5:29 5.29 Dàn 12.2 * 5:45 5.45 Tòr 31.26-27 * 5:47 5.47 Tòr 18.15

⁷ Ní Filipò adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Àlě kí mbă m̀gati nódzi óyǒ miyà f̀rangà-kpǒ rǒ m̀tí, kadù ùndònà ǹnì m̀tí k̀rì ale-fó, ní rǐ nzì àkă abádhí rǒ.» ⁸ Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzi ǒ, Àndèryà tí kátina atdí ale, Sìmonì Péterù t'ádònà, náadù àtìnà Yèsù nǐ: ⁹ «Atdí kpatsìbhíngba rǐ ì inè iró sàyirì tí kátina nganù-ra nǐ ka kóbhòlò imbò m̀gati nà, dónà óyǒ ìbhè nà. Pbétù wò ndi dhu mà rǒnzina yà dhu bvù tí ale rǒ dhu ní àdhu?» ¹⁰ Ní Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyàvi ìndrù ròkò obvò.» Ányìrǒ irí nǐ ì inè abhò. Ní ihé-yà adù òko obvò ndi irí dǒ. I ale-bvù nǐ ì mbèmbè imbò lufù kpabhále. ¹¹ Ní Yèsù ugu kǒkò imbò m̀gati ndùlǐ fóná. Ní òtsò ndi ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, kǎdù ì m̀gati àbhù kundò uró ì ì ale tò. Ndirò, kǎdù ìbhè nàbhù átò kundò abádhí tò, abádhí nà rákă dhu bhéyi. ¹² Ihé-yà nítdègu dhu ònyà 'ùlè nǐ, ní Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyùndu òdòdì m̀gati-go-tsù, akye ndi ninzana kòkórò nǐ.» ¹³ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù kǒkò ònyà ka kònyù imbò m̀gati ò rò òdì m̀gati-go-tsù núndu, rùlè atdí kumì dónà óyǒ nà sèngè ǒ. ¹⁴ Ní wò Yèsù ònzì wìwì ì àla rò, ihé-yà adù òte òpè nzínziya ǒ, 'àmbe àtìnà dǒ: «Obhó nyú, yàrí ale ní yà ka kùnò irà iraya yà adzi ǒ dhu tí Kàgàwà bhà nabì nyú.» ¹⁵ Ní Yèsù itdègu abádhí rǐ dhu ònzì ndínǐ ì alú tí ndi, 'ùdò ndi f̀yó ádr̀ngbă kamà tí dhu ùnǐ, ní kǎdù ndìdha abádhí nzínzi ǒ rò, ndàdù àrà atdí rǒ pbìrì dò.

Yèsù r̀bhi r̀r̀ dǒ dhu
(M̀t 14.22-33; Mrk 6.45-52)

¹⁶ Inga nítdègu àtì, ní Yèsù bhà ábhàlǐ náawù pbìrì dò rò, iwù ùvò r̀r̀-tsù. ¹⁷ Ní abádhí núupò atdí ibhù ò, 'adù abhi òpè 'àmbe òwu dǒ r̀r̀-adzè, Kàpèrnàwumù tò pbanga ò. Inga nǐ ì iwà ndi ndàti ró, Yèsù rádù ì ì inzà ndi ndàpè irà àhù abádhí ì ró. ¹⁸ Ndirò idha adù ì ì atdí dǒ tsina àva ndi awe r̀pili òbi nyú nà dhu-okú dò rò ró. ¹⁹ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ nǐ ì iwà ì òtù ibhù r̀rà mbèmbè imbò kilòmèterè tí, ndirò ngàtsi nǐ mbèmbè azà kilòmèterè tí r̀r̀-alikpa ò ró. Nírò ní ndi abádhí náala Yèsù idha dǒ r̀bhi p̀fóna dǒ, ndàmbe irà dǒ ibhù ì ró. Ní òdò nǐ atdí dǒ abádhí ò. ²⁰ Pbétù, Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Inzì nyònzì òdò! Ima ní yà.» ²¹ Ní abádhí náatsù 'àbhù Yèsù r̀pò ibhù ò, ní kòmbómbì tí ibhù náadù àrà àhù adzè nǐ idha-bidò, yà abádhí r̀bhi àda rǒ inǎ rò.

Ihé-yà rǐ Yèsù ònè ndínǐ ì ala tí dhu
(M̀t 14.34-36; Mrk 6.53-56)

²² Tsútsǎ nínaganí, r̀r̀-adzè ì nùbhàná ihé-yà nǐrè dhu atdí tí ibhù r̀íná idha-tsùnǎ. Ndirò, abádhí irè dhu Yèsù r̀pòná nzà ndi ibhù ò, 'adà atdíkpá pbìndà ábhàlǐ mànà, pbétù ì ábhàlǐ rówùnà òyá. ²³ Ní, ngǔkpá ibhù náadù iwù Tìbèriyà tò kigò ònǎ rò, iwù ùvò ìkyèrǒ yà òtsò ndi ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, Yèsù ábhùnà m̀gati ihé-yà r̀nyù ró. ²⁴ Ní ihé-yà nítdègu dhu àlà, ìmbă Yèsù mà, pbìndà ábhàlǐ mànà r̀r̀ ì nzínziya ǒ, ní abádhí adù ùpo Tìbèriyà rò iwù ibhù ǒ, 'òwù Yèsù ònè Kàpèrnàwumù tò kigò ò.

Yèsù rǐ ndàti ìpìr̀ngà nàbhù rádù ìndrù tò m̀gati tí dhu

²⁵ Kǒkò ihé-yà náawù ùvò r̀r̀-adzè, 'adù Yèsù òtù anyì. Ní abádhí níivù dhu kà-tsù 'àtì: «M̀límò! Nyì nyìrà àhù ìngbă tí ngá àzù?» ²⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò f̀kù: nyì nyì m̀nè dhu ní m̀gati nyì nyònyùnà nyùlè nǐ dhu, ìnzì ní yà ma m̀r̀nzina wìwì nyì nyála, nyàdù à'ùnà dhu. ²⁷ Ní, dhu àkă nzà nyònzì kasu ndìnzà rádù ònyù-okú dò rò. Pbétù, dhu àkă nyònzì kasu dhòdhòhòngà tò ìpìr̀ngà nàbhù rádù f̀kù ònyù-okú dò rò. Ndi ònyù àbhù rádù f̀kù ní Ìndrù t'ìdhùnà. Obhó tí, ka ní ndi Àbanà Kàgàwà nǐlì pbìndà ádr̀ngbǎngà tò ize r̀onà ale, ndínǐ ndi ndívi ndi ka dhu navì tí.» ²⁸ Ní kǒkò ihé-yà adù dhu ìvu

Yèsù-tsù 'àti: «Ádhu ndi àkākā mǎnzì, ndíní mà mǎnzi tí Kàgàwà bhà kasu?» 29 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Kàgàwà bhà kasu ní, nyá'ù yà ndi nyú tíró ndi ndívi ale.» 30 Abádhí adù dhu ìvu tdítđ kà-tsù 'àti: «Íngbà wìwì nyi nyónzina mǎla, ndíní mǎ madù tí nya'ù? Ádhu ndi nyi nyónzina? 31 Abhúka náanyè manà tí kátina mùgati rùngù ǒ, àdhàdhì yà Kàgàwà bhà Andítá rǎnǎna dhu bhèyi. Ndi Andítá rǎtina: «Kàgàwà náabhù òrù-akpà ò rò ìrà mùgati abádhí rònnyè*.» 32 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núno fùkù: ìnzì ní Músà ndi òrù-akpà ò rò ìrà mùgati nabhù fùkù. Pbétù, Àbadu Kàgàwà ní ndi òrù-akpà ò rò ìrà obhóná mùgati nábhù rí fùkù. 33 Obhó tí, Kàgàwà bhà mùgati ní òrù-akpà ò rò ìrà mùgati. Ndirò, ndi mùgati ní dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nábhù rí yà adzi ǒ ale tò mùgati.» 34 Ní, ihé-yà adù àtìna Yèsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, óngò wòrí mùgati níbhò fǎkà bìlìnganà.» 35 Ní Yèsù adù dhu òvò abádhí tò kpangba, ndàti: «Íma ní ndi yà ípìrǒngà nábhù rádù ìndrù tò mùgati. Ndi ale náapè ìrà tidu ò, ní rǐ nzì adù àwù nínè akekpa màtí. Ndirò, ndi ale náapè ma'u, ní rǐ nzì adù òmvèna ndi ndi dhu-atdyú nóhò akekpa màtí. 36 Kòní ma múnò wà ì dhu fùkù. Nyí nyála wà ma, pbétù nyí nyapè nzá ma'u. 37 Àba Kàgàwà níbhò idù ale náká 'iwù kóró tidu ò. Ndirò, tidu ò ìrà ale nòdì ma mí nzì adù ìrì. 38 Obhó tí, ma mírà òrù-akpà ò rò, ndíní ma mǎnzi tí yà ma nívi ale-afí ózè dhu. Pbétù, ma mírà nzá ndíní ma mǎnzi tí afídu ózè dhu. 39 Yàrí ní ndi yà ma nívi Àbadu-afí ózè dhu: «Dhu àkà nzá mabhù yà fudú kǐbhò ale nzínzi ǒ atdí ale mà ràwí. Pbétù, yà adzi ǒ dhu-tsù rǐtsi ndòdì nínganí, dhu akáya mabhù abádhí rùngbè ì.» 40 Tdítđ Yèsù adù àtìna: «Yàrí ní ndi Àbadu ózè dhu: kóró ale yà Idhùnà àlǎ rí, 'adù à'ùnà, rádù dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nába. Ndirò, ma madùya abádhí nábhù rùngbè ì yà adzi ǒ dhu-tsù rǐtsi ndòdì nínganí.» 41 Ní wò dhu ì ìrì rò, Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale náapè 'àmbe ònu đó nzínziya ǒ Yèsù-okú dò rò. Abádhí anù wò Yèsù àti, ndi rǎrǐ òrù-akpà ò rò ìrà mùgati nídhuní. 42 Ní, abádhí ambénà àtìna đó nzínziya ǒ: «Tí obhó Yèsù, Yòzefù t'ídhùnà nyú yà? Àlě kúni wà kà t'ábanà mà, kà-tsánà mànà. Ní, kà rádù àtìna ìngbǎ dhu bhèyi ndi rǐrà òrù-akpà ò rò*?» 43 Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ínzì nyònu nzínzikù ǒ. 44 Ínzì atdí ale mà rádù ìrà tidu ò, ìnzì ní yà ìma nívi Àbadu Kàgàwà kèlě nábhù ndi ndìrà tidu ò rò. Ndi ale ní ndi ma madùya àbhùnà rùngbè ndi, yà adzi ǒ dhu-tsù rǐtsi ndòdì nínganí. 45 Kàgàwà bhà pbànábí náandí dhu 'àti: «Kàgàwà nyú nditíró núudhèya dhu kóró ale tò*.» Àbadu Kàgàwà rǎnǎna dhu nìrì, ndàdù à'ùnà ale ní ndi rádù ìrà tidu ò. 46 Atdí ale mà nàpè nzá Àbadu àlǎ. Pbétù, ka nála ní yà Kàgàwà-tì'ò rò ìrà ale kèlě atdíró. 47 Ma mí obhó dhu núno fùkù: Yèsù nà'ù ale ní rǐ'ì dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nà. 48 Íma ní ndi dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nábhù arí ìndrù tò mùgati. 49 Abhúkù náanyè manà tí kátina mùgati rùngù ǒ, ní abádhí adù wà ùvè. 50 Pbétù, yàrí ní ndi òrù-akpà ò rò ìrà mùgati. Ndi mùgati nònnyè ale rǐ nzì adù òvè. 51 Íma ní ndi ípìrǒngà tó ndi mùgati, yà òrù-akpà ò rò ìrà. Ndi ale apé ndi mùgati nónnyè, ní ndi ale adùya dhòdhódhóngà tó ípìrǒngà nába. Ma mábhùna ndi ale rònnyè mùgati tí dhu ní ngbòdu. Ma mí ndi ngbòdu nábhù, ndíní yà adzi ǒ ale náabá tí ípìrǒngà otùna ǒ.»

52 Wò dhu ì ìrì rò, Pbàyàhúdì adù 'òpè 'àgò ì òbi nyú nà nzínziya ǒ. Abádhí ambénà dhu òngù đó tsùyá, 'àmbe àtìna đó: «Hòkò! Yàrí ale rádù ngbòna níbhò ìngbǎ dhu bhèyi àlě rònnyè?»

53 Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núno fùkù: Ínzì nyí nyapè Ìndrù t'ídhùnà-ngbò nónnyè, ìnzì nyàdù kǎzù nómvè, ní nyí nyí nzì adù dhòdhódhóngà tó

* 6:31 6.31 Uvt 16.4,15; Zàb 78.24 * 6:42 6.42 Mrk 6.3; Mát 13.55; Luk 4.22 * 6:45 6.45 Ìsa 54.13

ípirõnga nába. ⁵⁴ Ndi ale apé ngbõdu nónyu, ndàdù azùdu òmvù, ní ndi ale rǎdù dhòdhóhóngá tó ípirõnga nába, ndirò ma madùya ndi ale àbhù rìngbè ndi yà adzi ò dhu-tsù rǐtsi ndòdì nínganí. ⁵⁵ Obhó tí, ngbõdu ní obhóná ònyù, ndirò azùdu ní obhóná òmvù. ⁵⁶ Ní ndi ale apé ngbõdu nónyu, ndàdù azùdu òmvù, ní ma mí'ì inè ndi ale-nyutsi, ndirò ndi ale rǐ'ì inè nyudutsi. ⁵⁷ Ima nívi Àbadu Kàgàwà náarí'ì inè ípirõnga nà, ndirò ma máarí'ì inè ípirõnga nà kòkú dò rò. Ní ndi dhu bhèyi tí, ngbõdu ònyù ale ní rǎdù ì'ì ípirõnga nà otùdu ò. ⁵⁸ Yàrì ní ndi òrù-akpà ò rò ífò m̀gati. Ndi m̀gati rǐ'ì mbà yà abhùku náanyù m̀gati bhèyi. Ndi m̀gati ì ònyù dhu-dzidò, abádhí náadù wà ève. Pbétù, ndi ale náapè yàrì m̀gati nónyu, ní rǐ nzì àdù òvè ìngbà tí ngà matí.»

⁵⁹ Wòrì ní ndi Yèsù ɛno dhu, yà Kàpèrnàwumù tó pbanga ò unduta-dzà ò rò ndi ndi dhu núdhè ìndrù tò òná kàsùmì ò.

*Dhòdhóhóngá tó ípirõnga nábhù rí ìndrù tò ɔte
(Èbr 4.12-13)*

⁶⁰ Wò Yèsù ɛnò dhu ì ìrì rò, kàbhà ábhàlǐ nzínzì ò ábhò ale nyú náadù 'òpè 'àmbe àtìna dò: «Yàrì ale rǐdhèna ìndrù tò dhu nídzò ìdzo tí. Ní ádhi pbá ale ndi kǐrì rǎdù?»

⁶¹ Yèsù itdègu kòkò ale rõnu nzínzìyà ò yà ndi ndùdhe fǐyò dhu-okú dò rò dhu núni, ní kǎdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Wò ma m̀nò dhu nábhù tí nyǐ nyòtsù nzérenga ò? ⁶² Olu, nyǐ nyálǎyana gukyè Ìndrù t'ídhùnà òrù-akpà ò rúpo yà angyi ndi ndi'ì ì ró, ní ádhu nyǐ nyúnòyana? ⁶³ Hǐlǎ-Alafí ní ndi dhòdhóhóngá tó ípirõnga nábhù arí ìndrù tò ale. Pbétù, ìndrù nyú rǎdù ònzìnà dhu rǐ'ì ìmbà. Yà fǔkù ma m̀nò ɔte ní Hǐlǎ-Alafí ìbhò m̀nò fǔkù ɔte. Ndirò, ndi ɔte ní dhòdhóhóngá tó ípirõnga nábhù rí ìndrù tò ɔte. ⁶⁴ Pbétù, nzínzìku ò ngǔkpà ale ná'ù nzá ndi ɔte.» Obhó tí, angyangyi nyú, Yèsù núni wà abádhí nzínzì ò ìnzá ndi ná'ù ale mà, ndi nipfoya ndàbhù ndi òmvù-fó ale màna. ⁶⁵ Ní kǎdù àtìna tdítò abádhí nǐ: «Kòni wò dhu-okú dò rò nga ní ndi, ma móvò dhu fǔkù matí: ìnzì atdí ale mà rǎrǎdù ìrà tidu ò, ìnzá Àba Kàgàwà kèlè nábhù ndi ndirà rò.»

⁶⁶ Ní ròpè ndi ɛró rò, Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzì ò ábhò ale nyú núdhà ì olù, 'àdù 'òpè ìnzì 'òwù ùbhi rǐ kòwù ò tdítò. ⁶⁷ Ní wò dhu ndi ndàla rò, Yèsù adù dhu ìvu pbìndà atdí kumì dòná óyò nà ábhàlǐ-tsù, ndàti: «Nyǐ nyú mà nyǐ nyòzè tí nyòwù átò?» ⁶⁸ Ní Sìmonì Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádr̀ngbǎlé, mà mówu àdhi bhà? Nyǐ nyarúnona ɔte ní dhòdhóhóngá tó ípirõnga nábhù rǎdù ìndrù tò ɔte. ⁶⁹ Ní kòmbí mà'ì na, mà mà'ù wà nyi. Ndirò mà m̀ni wà dhu nyi rǎrǐ Kàgàwà bhà rò ìrà Hǐlǎ ale.» ⁷⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yà atdí kumì dòná óyò nà nyǐ nyǐ'ì rò, tí obhó ima ndi ma mavò nyǐ? Pbétù nzínzìku ò rǐ'ì atdí ale ní P̀fòmvo nyú!» ⁷¹ Yèsù ambénà òte dǒ dòná ní Yudhà, Sìmonì Ìskàriyotà t'ídhùnà. Obhó tí, ndi Yudhà ní'ì ndi Yèsù ìpfò rǐ ndàbhù òmvù-fó ale, àzèmbè ndi ndongó ì'ì kàbhà atdí kumì dòná óyò nà ábhàlǐ nzínzì ò atdí ale.

7

Yèsù t'ádóna rǐ 'ùvò ìnzì à'ù ka dhu

¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù ubhi Gálilayà tó pbìrì òná. Obhó tí, kǎzè nzá ndùbhi Yùdeyà tó pbìrì òná, Pbàyàhúdì tó ádr̀drò ale rõwu ndònè rǒ, ndíni ì abhù tí ndi kohò ndi dhu-okú dò rò. ² Wò ndi kàsùmì ò, Pbàyàhúdì tó hemè-dzà tó m̀hendù-ìdhò ní'ì iwà ndindù ndi ró. ³ Ní Yèsù t'ádóna náati kà nǐ: «Ívà nyi ìró rò, nyarà Yùdeyà tó pbìrì ò, ndíni pbùkù ábhàlǐ náala tí nyi nyarónzina dhu átò. ⁴ Ìnzì ndi nòzè kuni ndi ale rǎdù ndi ndarónzina dhu nùrù ùru tí. Ní kòkò nyi nyarónzina dhu àkǎ nyarà ònzìnà rǒ kórò ale rǎdù àlanà.» ⁵ Obhó tí, ì Yèsù t'ádóna nyú mà ìtírò náa'ù nzá kàbhà dhu. ⁶ Ní

Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Idù ídzi kàsùmì nápè nzá àkǎ. Pbétù, fùkù kóró kàsùmì ní ídzi kàsùmì. ⁷ Yà adzi ǒ ale rǐ nzǐ adù nyǒndrò. Pbétù, ima abádhí óndrò atdíđǒ, yà ma mǎrádù dhu ùnò kpangba mati: abádhí arónzina dhu rǎrǐ nzére dhu dhu-okú dò rò. ⁸ Ní nyǐ, nyòwu mǎhendù ò. Imá na, ma mí nzǐ àrà wò mǎhendù ò, inzà ányì ma mǎrà nǐ pbàkà kàsùmì àpè àkǎ nídhunǐ.» ⁹ Wò dhu ndì ndùnò abádhí tò rò, Yèsù adù àdi Gálilaya tó pbìrì ò.

*Yèsù rǐ dhu ùdhě hemě-dzà tó mǎhendù ǒ dhu
(Law 23.34)*

¹⁰ Yèsù t'ádóna nítdègu òwu mǎhendù ò, ní kǎdù ndìvǎ ndàrà átò ányì. Kǎrà ányì ìnzǐ ndìtè ndì kpangba ìndrǔ tò. ¹¹ Ní, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale náambénà kònè dǒ wò ndì mǎhendù ǒ. Abádhí owúnà dhu òngù rǒ 'àmbe àtìna dǒ: «Ka nyú rǐ'ì ìngboró?»

¹² Wò ndì kàsùmì ǒ, ihé-yà náambénà 'àgò dǒ atdíđǒ nyú nzínziya ǒ Yèsù nàndà dhu dǒ. Atdíđhená ale nóowúnà àtìna rǒ: «Wòrì ale ní ídzi ale nyú.» Ngǎkpà ale ràdù òwu àtìna rǒ: «Ìnzǐ ní wò dhu bhěyi! Wòrì ale náarí ìndrǔ nǔtrǎ atdíđǒ.»

¹³ Pbétù, abádhí nzínzi ǒ atdí ale mà náaránà nzǐ ndì ndòzè ndùnò Yèsù dǒ dhu nóvò rǒ kpangba, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale-òdò nónzi ì'í dhu-okú dò rò.

¹⁴ Ní, iwà mǎhendù-ònga nǎli ndì rórò ní ndì, Yèsù atsù Kàgàwà bhà idza ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrǔ tò. ¹⁵ Ní idhò núuko Pbàyàhúdì atdíđǒ nyú. Abádhí adù 'òpè 'òngù dhu tsùyá, 'àmbe àtìna dǒ: «Yàrì ale nyú núnì Andítá ìngbǎ dhu bhěyi, àzèmbè inzà ndì ndózù dhu rórò?» ¹⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yà ma marúdhèna ìndrǔ tò dhu ní nzǐ dùdu ò rò áhù dhu, pbétù ndì dhu aráhù yà ma nívi Àbadu Kàgàwà-dò ò rò. ¹⁷ Kàgàwà ózè dhu nòzè ndònzì ale ní ndì ràdù dhu ùnì, yà ma marúdhèna dhu ràtí Kàgàwà údhe idù dhu, ndìrò ngǎtsi nǐ, yà ma marúnona òte ràtí dùdu ò rò àhù òte. ¹⁸ Dòna ò rò àhù dhu dǒ tí arí ndòzè ndidè ale ní ndì nòzè kifù ndì ale. Pbétù, yà ndì nívi ale nòzè kifù ale ràdù obhó dhu núnò. Ndirò, nzére dhu mà rǐ nzǐ adù àhù kà-ò rò. ¹⁹ Músà núubhà tí nzá Ʋyátá fùkù? Pbétù, atdí ale mà nzínzìkù ǒ náarí nzǐ adù ndì Ʋyátá nífù. Ní ádhu nyǐ nyarí mone ndínǐ nyǐ nyabhù tí ma kohò nǐ?» ²⁰ Ní ihé-yà adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Nyì nyí'ì nzére-alafí nà ùnù! Ádhi ndì nyone rí ndínǐ ndì ndabhù tí nyì kohò?» ²¹ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mónzì atdí dhu kèlě sàbatù-idhò ǒ, idhò ràdù nyúko kóró. ²² Músà núuyá dhu fùkù nyǒngò fùkù kpabhínzo-ònzǐnga nóbhòlò. (Pbétù ndì dhu nyú napè ní nzǐ Músà. Ka napè ní abhúkù). Ní, nyǐ nyaràdù kpabhínzo-ònzǐnga nóbhòlò sàbatù-idhò ǒ màtí. ²³ Nyǐ nyarí fùkù kpabhínzo-ònzǐnga nóbhòlò sàbatù-idhò ǒ màtí, ìnzǐ ndì dhu ràdù nyabhù nyúko Músà bhà Ʋyátá. Ní ádhu ìndrǔ-ngbùlǔ nyú ma mìgǔ sàbatù-idhò ǒ rò nyǐ nyádù àkò rùdú nǐ? ²⁴ Ìnzǐ nyǒngò ìndrǔ-ànyǎ nítdì yà nyìkpókù ǒ nyǐ nyálǎna dhu-okú dò rò tí. Pbétù, nyǒngò ìndrǔ-ànyǎ nítdì obhónanga dǒ.»

*Ìndrǔ rǐ dhu òngù Yèsù ràtí
yà Kàgàwà ɱnɔ ìrǐraya dhu tí Ƴgùba dhu*

²⁵ Wò Yèsù ùnò dhu ì ìrǐ rò, Yèrùsalemà tó kigò ǒ atdíđhená ale náapè 'òngù dǒ tsùyá, 'àmbe àtìna dǒ: «Hòkò! Tí obhó yà ka kúbhi ònènà rǒ ndínǐ kabhù tí kohò ale nyú wò? ²⁶ Nyàndà pé kà rǒte kpangba, ìnzǐ kǎdù atdí dhu mà nónzì ròná! Àlě tó ádròdrǒ ale nyú núnì tí nzá wà dhu, yàrì ale rǎrǐ obhó nyú Krístò? ²⁷ Pbétù, àlě kùnì wà àdhà rò màtí yàrì ale nírà dhu. Krístò rǐrà nínganí, atdí ale mà núuniya ìnzǐ àdhà rò màtí kǐrà dhu.»

²⁸ Nìrò ní ndì Kàgàwà bhà idza ǒ rò ndì ndì dhu ùdhě ìndrǔ tò rórò, Yèsù atè orú tǔna nyú nà, ndàti: «Nyǐ nyùnì wà ma, ndìrò nyǐ nyùnì wà àdhà ale màtí ma mí'ì dhu. Pbétù, ma mírà nzá òvòdu dǒ ma-tírò. Ima nívi ale ní àkǎ àkǎ nyǎ'ù ale, ndìrò

ndi ale ní inzá nyí nyúni ale. ²⁹ Pbéù, ma múni wà àbadhi. Obhó tí, ma mírà kà bhà rò, ndirò Ka ní ndi ima nívi ale.» ³⁰ Ní, abádhí adù dhu ònzì ndíní ì alú tí Yèsù, pbéù atdí ale mà náadù nzá òtsúna níli kà-rò, inzá kà bhà kàsùmi nápè àkã nídhuní.

³¹ Pbéù, ihé-yà nzínzi ò ábhò ale nyú náadù Yèsù à'ù. I ale nóowúnà àtìna rò: «Krístò ríra nínganí, kǒnziya tí ònzi idho rí ìndrù ùkò ní dhu ròsè yàrí ale rǎrà ònzìnà rò dhu dòná?»

³² Pbfàrisáyó níitdègu kǒkò ihé-yà rǎnna obvò tǔyá na Yèsù dǒ dhu níri, ní pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbfàrisáyó màna, náavi Kàgàwà bhà idza-ngbò nódò arí sàndìri, ròwù Yèsù nòsò. ³³ Ní abádhí níwù ùvò tiná rò Yèsù ati: «Àlě kòko òko atdíkpá nyí màna àkě kàsùmi tí tdítdǒ. Ndi dhu-dzidǒ, ma mí madù yà ima nívi ale-tí'ò. ³⁴ Ní, nyí nyowuya ima nòmè rò, ìnzí nyádù mala. Obhó tí, yà ma mǎrà ì nga ní ìnzí nyí nyádù òwu ùvò ì nga.»

³⁵ Ní, Pbfàhúdì tó ádròdrò ale náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ò, 'àmbe àtìna dǒ: «Hòkò! Kà rí ndìvà ndàrà àdhà, ìnzí àlě kadù tí ndàla? Kà tí àrà yà Pbfàgìríkì-bvùnà ì nífàlà Pbfàhúdì-bvù? Kà tí àrà dhu ùdhe Pbfàgìríkì tǒ? ³⁶ Nyàndà pé kàti, àlě rǎrǎ ndòne ìnzí àlě ràdù ndàla, ndirò ndì ndàrà ì nga rǎrǎ ìnzí àlě ka kádù òwu ùvò ònà ngari. Ní wò dhu-tì ní àdhu?»

Yèsù rǒte dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà àbhǔ rí idha dǒ dhu

³⁷ Hemě-dzà tó mǔhendù rǐku ònà idho ní'ì ndi ádrùngbǎ idho nyú. Ní, ndi nínganí, Yèsù ivà ndì ndidè ihé-yà-ònzí, ndàdù dhu òvò abádhí tó òrú tǔna nyú nà, ndàti: «Idha-atdyú nà rí'ì ale náká ndìrà tidu ò, ndíní ndadù tí idha nómuvè. ³⁸ Àdhàdhì yà Kàgàwà bhà Andítá rǎnna dhu bhèyi tí, ima nà'ù ale-afí ò rò dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà nábhǔ rí ìndrù tó idha ràdù àhǔ, rǐli ndì yà bhùnà ò rókù idha-akpà ò idha bhèyi.» ³⁹ Yèsù ùnò wò dhu, yà Kàgàwà ràdù ndì nà'ù ale ìra ní Ìlǐlǎ-Alafí-okú dò rò. Wò ndi kàsùmi ò, Kàgàwà ní'ì inzá ndì ndàpè pbìndà Ìlǐlǎ-Alafí nívi rǐrà yà adzi dǒ ró. Obhó tí, Kàgàwà ní'ì inzá ndì ndàpè Yèsù idzì, ndìli pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò ró.

⁴⁰ Ní wò Yèsù ùnò dhu ì ìrì rò, ihé-yà nzínzi ò atdídhená ale náati Yèsù ní: «Yàrí ale ní obhó nyú Kàgàwà bhà nabì nyú.» ⁴¹ Ngǔkpà ale adù àtìna: «Yàrí ale ní Krístò.» Ndirò, ngǔkpà-tsí náadù àtìna: «Hǒyì! Krístò tí adù ìrà ìrà Gálilayà tó pbìri ò rò? ⁴² Kàgàwà bhà Andítá nàtí obhó àtina Krístò rahùya Dàwudì-dhú bvè rò? Ndirò, kǎtí obhó àtina àbadhi rahùya Bètèlèhemù, yà Dàwudì adì ònà pbanga ò rò?» ⁴³ Nírò ní ndi ihé-yà-ònga náadù ndùndò Yèsù-okú dò rò. ⁴⁴ Ní atdídhená abádhí nzínzi ò ale náatsú 'òsò Yèsù, pbéù atdí ale mà náadù nzá òtsúna níli kà-rò.

Pbfàhúdì tó ádròdrò ale rǐ 'ùvò ìnzí 'à'ù Yèsù dhu

⁴⁵ Wò dhu-dzidǒ, yà pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbfàrisáyó màna nóvìnà ròwù Yèsù òsò sàndìri níitdègu 'adù, ní ì ale níwù dhu ì sàndìri-tsǔ, 'àti: «Ádhu inzá nyí nyíwù Yèsù nà ní?» ⁴⁶ Ní kǒkò sàndìri náadù dhu àdu 'àti: «Ínzá atdí ale mà nápè òte angyi wòrí ale rǎrà òte rò dhu bhèyi!» ⁴⁷ Pbfàrisáyó adù dhu ìvu abádhí-tsǔ 'àti: «Nyí nyú mà, nyí nyùbhà tí nyí kà rǎtrǎ nyí átò? ⁴⁸ Nyí nyála tí àlǎ àlě tó ádròdrò ale nzínzi ò atdí ale mà, ndirò Pbfàrisáyó nzínzi ò atdí ale mà ka ná'ù ró? ⁴⁹ Pbéù, kǒkò ka ná'ù ihé-yà ní inzá àlě tó Úyátá núnì ale. Ndirò, ì ale ní òfù tí ka kófù ale.»

⁵⁰ Wò ndi kàsùmi ò, Nìkòdemù, yà kùbhingánǎ arà àhǔ Yèsù-tí'ò ale ní'ì inè ì Pbfàrisáyó nzínzi ò. Ní kádù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: ⁵¹ «Àlě tó Úyátá návi tí àvì kòtdì anya ìndrù dǒ, inzá ka kǐrì ndi ale rǎnna dhu mà, ndirò inzá ka kùnì ndi ale ònzì dhu mà rórò?» ⁵² Ní abádhí adù dhu àdu Nìkòdemù tó 'àti: «Nyí nàtí átò Gálilayà tó pbìri ò ale? Òne pé Kàgàwà bhà Andítá ò nga mbèyi! Ní nyí nyí dhu àlǎ,

inzá Kàgàwà bhà nabì ràpè àhù atdí màtí Gàlìlayà tó pbìrì ò rò.» [⁵³ Wò dhu-dzidõ, ngätsi ale adù ndìvà ndòdì dònà, ndàrà pbìndà.

8

Mùnyònì tó tsìbhále nà ka kíwu ùvò Yèsù-tí'ò dhu
(Zàb 50.18)

¹ Wò dhu-dzidõ, Yèsù ivà ndì ndàrà mìzèyìtunì tí kátina itsu náarí'ì dòná pbìrì dò.
² Ní, tsútsánínganì kútsingá nyú, kädù ndì tdítđõ Kàgàwà bhà idza, kóró ale ràdù 'àndu tiná. Ní kädì obvò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrù tò. ³ Nírò ní ndì Músà bhà Ùyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànà, níiwú atdí tsìbhále nà Yèsù-tí'ò, 'adù àbhùnà rìdè kóró ale-ònzí. Ndi tsìbhále ní'ì mùnyònì ònzi rí ró ka kòtdì. ⁴ Ní abádhí atí Yèsù nì: «Màlimõ, yàrí tsìbhále mà ka kòtdì mùnyònì ònzi rí ró. ⁵ Músà núuyá dhu fákà ndàtì, ì dhu bhèyi vèbhále núbvù mà róngò odu nì, ràve. Ní nyì nyú, nyì nyátina ìngbá dhu bhèyi yàrí tsìbhále nì?»

⁶ Abádhí níiwú wò dhu Yèsù-tsù, 'òmvù kà-afí nì, ndíní ì idyi tí kă-dà-dò, 'adù kòbhè okúna dò rò. Pbétù, Yèsù adù ndàgu obvò, ndàdù àdì ndàmbe dhu àndi dõ òtsúna-kpò nì adzikpa dõ. ⁷ Ní Músà bhà Ùyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànà nútù dhu, 'àmbe dhu òngù dõ tsùnà tí rò, Yèsù angbe ndì, ndàdù àtìnà abádhí nì: «Nzínzikù ò, inzá àpè dhu àfá atdíku màtí ale náká ndì ndòpè ndùbvù ka wemberè tí odu nì.»

⁸ Yèsù adù ndàgu tdítđõ, ndàmbe dhu àndi dõ adzikpa dõ. ⁹ Ní abádhí níitdègu wò kùnò dhu níri, ní abádhí adù 'òpè 'ùwè ì atdátdírà ò ányìrò rò, ròpè ndì kákà iwà atòya ówù angyi ale rò rò. Yèsù mà náadù 'ùbhà óyò rò tí wò ndì ònzìnà idènà tsìbhále mànà. ¹⁰ Nírò ní ndì kàngbe ndì tdítđõ, ndàdù àtìnà wò tsìbhále nì: «Hòkò! Kókò nyòbhè rò rúbhi ale rí'ì ìngbòró? Atdí ale mà nótdì tí obhó anya dùnú?» ¹¹ Ní wò tsìbhále adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Ádrùngbálé, inzá atdí ale mà nótdì anya dùnú.» Ní Yèsù adù àtìnà kà nì: «Ma nyú mà, ma mí nzi anya òtdì dùnú. Ní árà, ndirò àpè nyònzì nzérenga tdítđõ.»]

Yèsù rí ndàtì yà adzi ò ale-nyínga àwù rí awáwù tí dhu
(Yùw 1.4-5; 12.46)

¹² Wò dhu-dzidõ, Yèsù adù dhu òvò tdítđõ ihé-yà tò ndàtì: «Ìma ní ndì yà adzi ò ale-nyínga àwù rí awáwù. Ndi ale náapè owùdu nungù, ní rí nzi adù ùbhi ìnò ò akèkpá màtí, pbétù, kà ràdù ì'ì ìpìrònga nábhù rí awáwù nà.» ¹³ Ní, Pbàfàrisáyó adù àtìnà Yèsù nì: «Nyì nyarádi nyì-tírò nyì nyaróonzina dhu tó ngàmì tí. Ní, nyì nyarúnona dhu ní nzi obhó dhu.»

¹⁴ Ní, Yèsù adù àtìnà abádhí nì: «Ìmbá dhu rí'ì ma marádi pbàkà ngàmì tí ma-tírò dhu màtí, ní ma marúnona dhu ní obhó dhu. Obhó tí, ma múni wà àdhà rò màtí ma mírà dhu, ndirò ma múni wà àdhà màtí ma márà dhu. Pbétù, nyì nyúni nzá àdhà rò màtí ma mírà dhu, ndirò nyì nyúni nzá àdhà màtí ma márà dhu. ¹⁵ Nyì nyárí ìndrù-ànyá nítdì yà adzi ò ale náarí ìndrù-ànyá nítdì ònà ófò ò. Pbétù, ma marí nzi atdí ale-ànyá mà nótdì. ¹⁶ Ndirò, ma mapé adù ìndrù-ànyá nótdì, ní ma mádù kòtdì obhónga dõ. Obhó tí, ma mí'ì mbá atdíró ndi anya t'ítđita ò, pbétù mà mí'ì yà ima nívi Àbadu mànà. ¹⁷ Fùkú Ùyátá ò ka kándì dhu kati, óyò ale rapé òko atdí dhu tó ngàmì tí, ní ì ale ùnò dhu ràràdù ì'ì obhó dhu. ¹⁸ Ní ma marádi pbàkà ngàmì tí ma-tírò, ndirò yà ma nívi Àbadu ní átò pbàkà ngàmì.» ¹⁹ Ní Pbàfàrisáyó adù dhu ìvu Yèsù-tsù 'àtì: «Ndi Àbanu rí'ì àdhà?» Ní Yèsù adù dhu àdu, ndàtì: «Nyì nyúni nzá ma, ndirò nyì nyúni nzá Àbadu. Nyì nyúnnyana gukyè ima, ní nyì nyúnnyana ùnì Àbadu átò.»

²⁰ Yèsù ambénà wò dhu ùnò dǒ Kàgàwà bhà idzá ndì ndàdi ndàmbe dhu ùdhe dǒ ìndrù tò rórò. Kǎdì yà perè tí ka kùbhòna Kàgàwà tò fùrangà nùdǒ ka kárí ònà sàndukù tí. Pbéttù, atdí ale mà náadù nzá kòsò, inzà kàbhà kàsùmì nàpè àkǎ nídhunì.

Yèsù ràtina ìndrù ràrì nzǐ àdù òwu ndì ndàrà i dhu

²¹ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìna Pbhàhùdí nǐ: «Kǎnì ma màrà wà, ní nyǐ nyǐ nyǒpè nyǒnè ma, pbéttù, nyǐ nyúve ùvè tí fùkù nzérenge ǒ. Ma màrà i nyǐ nyǐ nzǐ àdù òwu ùvò.»

²² Ní, Pbhàhùdí adù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Kà tí ndòho òho tí, wò kà ràtina ìnzǐ àlè ràràdù òwu ùvò ndì ndàrà i rò?»

²³ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyǐ ní obvò bhà, pbéttù ima ní ǒrù ale. Nyǐ ní yà adzi ǒ bhà, pbéttù ima ní nzǐ yà adzi ǒ ale. ²⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma màti, ùvè tí nyǐ ràrùve fùkù nzérenge ǒ nǐ. Obhó tí, ìnzǐ nyǐ nyapè dhu à'u ima ràrì ndi yà ì'ì arí'ì ale, ní nyǐ nyúve ùvè tí fùkù nzérenge ǒ.»

²⁵ Pbhàhùdí adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ 'àti: «Nyǐ nyú, nyǐ ní àdhi?» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ima ní yà màhàngú ò rò ndì napèna rò ma marúnona fùkù ale. ²⁶ Ma mí'ì ábhǒ dhu nyú nà okúka dò rò ma múnona. Ndirò, ma mí'ì dükú ma mádù anya ìtdì okúya dò rò dhu nà abho nyú. Pbéttù, yà ima nívi ale náarúnona dhu ní obhó dhu. Ndirò, ma máràdù òvòna yà adzi ǒ ale tò dhu ní kà-tsǔ ma mírì dhu.»

²⁷ Ní Pbhàhùdí náadù nzá dhu ùni Àbanà Kàgàwà-okú dò rò kà ràrùbhi òte rǒ fíyò. ²⁸ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ìndrù t'ídhùnà nùtǒ nyǐ nyǐ mèsàlabhà dǒ nínganì ní ndi nyǐ nyuniya dhu ma ràrì ndi yà ì'ì arí'ì ale. Ndirò, nyǐ nyadùya dhu ùni, ìnzǐ ma rarí atdí dhu mà nónzi ma mòzè ka dhu bhèyi, pbéttù, ma marúnona dhu ràrì Àbadu Kàgàwà nùudhè idù dhu kèlè. ²⁹ Yà ima nívi Àbadu náarí'ì ìnè atdíkpá ma màna. Kùbhà nzá ma atdíró, yà ma márónzina bilínganà dhu ní kà-nyìkpó nǒfò dhu kèlè nídhunì.» ³⁰ Nírò ní ndi wò dhu bhèyi Yèsù òtè rò, ábhǒ ale nyú náadù kà'ù.

Àbràhamù bhà pbàdzukurù nyú ní àdhi mà?

(Ròm 6.14; Gàl 3.7,29; 1Yù 3.8-10)

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna yà ndì nà'ù Pbhàhùdí nǐ: «Nyǐ nyapè yà ma mènò fùkù dhu nífù, ní nyǐ ní'ina obhó nyú pbàkà ábhàlǐ. ³² Nyǐ nyǐ obhónge núnì, ndì obhónge ràdù nyǎbhu nyǐ'ì dükú nyǐ-tírò.» ³³ Ní kǒkò Pbhàhùdí náadù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, 'àti: «Mǎ ní Àbràhamù bhà pbàdzukurù. Ndirò, mǎ mapèna nzá òko atdí ale bhà ìno mà tí. Ní ádhu nyǐ nyátina, mǎ ràrì mǔgèrè mí'ì dǒkǎ mǎ-tírò nǐ?» ³⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: Ndi ale náapè àmbe nzérenge nónzi dǒ, ní ndi ale ní nzérenge tó ìno. ³⁵ Ìno ní ìnzǐ ràdù àdi idzá ale nyú tí bilínganà ale. Pbéttù, ale t'ídhùnà nyú náaràdi idzá ale tí bilínganà. ³⁶ Nírò, Kàgàwà t'ídhùnà nyú náapè àdù nyǐpfo ìno-kàsù ò rò, ní nyǐ nyádù ì'ì obhó tí dükú nyǐ-tírò. ³⁷ Ma múnì wà dhu nyǐ ràrì Àbràhamù bhà pbàdzukurù. Pbéttù, nyǐ nyaràdù mònè, ndínì nyǎbhè tí ma kohò, ìnzǐ yà ma múnona dhu náaràdù ngari àbà afíku ò dhu-okú dò rò. ³⁸ Ma marúnona dhu ní Àbadu Kàgàwà bhà ma mála dhu. Pbéttù, nyǐ nyarónzina dhu ní yà àbakù núnò fùkù dhu.»

³⁹ Ní Pbhàhùdí adù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Àbakà ní'ì Àbràhamù.» Ní kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Nyǐ nyǐ'iyana gukyè Àbràhamù bhà ìno nyú tí, ní nyǐ nyóngòyana Àbràhamù anzì kasu nónzi. ⁴⁰ Ma múnò yà Kàgàwà níitè idu obhó dhu fùkù. Pbéttù, nyǐ nyaràdù mònè ndínì nyǐ nyǎbhè tí ma kohò. Àbràhamù náanzì nzá dhu wò nyǐ nyarónzina dhu bhèyi. ⁴¹ Nyǐ nyarónzina dhu ní àbakù arónzina dhu.» Ní abádhí adù àtìna Yèsù nǐ: «Mǎ ní nzǐ múnòndì ǒ ka kódhì nzónzo. Àbakà rǐ'ì atdí tí. Ndi Àbakà ní Kàgàwà.»

⁴² Ní Yěsù adù àtìna abádhí nǐ: «Kàgàwà í'iyana gukyè Àbaku tí, ní nyǐ nyózèyana ma òzè, Àbadhi-tí'ò rò ma mírà, ndirò kivi ndi ima nídhunǐ. Ma mírà nzá òvòdu dǒ ma-tírò, pbétù ima nívi nì Àbadhi ndítírò. ⁴³ Ní ádhu ìnzǐ ma múncna dhu náarí dũku àlũ nǐ? Obhó tí, kǎrí nzǐ dũku àlũ, ìnzǐ nyǐ nyádù fũkù ma múncna dhu ìrì dhu-okú dò rò. ⁴⁴ Nyǐ ní àbaku Pfòmvo bhà inzo. Ndirò, nyǐ nyarózèna nyǒnzì dhu ní ndi àbaku ózè dhu kèlě. Mùhàngú ò rò, àbadhi ní'ì ìndrũ-tse òtdì arí ale. Kápèna nzá obhó dhu núnc akekpa mǎtí, ìmbǎ obhóngá náarí'ì kà ò nídhunǐ. Títò ùnc ndi ndi rò, kǎrónzina dhu ní pbìndà màndu nyú. Obhó tí, àbadhi ní títò ùnc arí ale, ndirò ka ní títò t'ábanà. ⁴⁵ Pbétù ima, ma marúnncna dhu ní obhó dhu. Ní, ndi dhu-okú dò rò nyǐ nyáarí nzǐ àdù ma múncna dhu ná'ù. ⁴⁶ Ádhi pbá ale ndi nzínziku ò rádù pbàkà nzérenga nítè? Ádhu obhó dhu núnc ma mí fũkù rò, nyǐ nyáarí nzǐ àdù ma múncna dhu ná'ù nǐ? ⁴⁷ Kàgàwà bhà inzo rádù kàbhà òte ìrì. Pbétù, nyǐ nyáarí nzǐ kàbhà òte ìrì, nyǐ ní nzǐ kàbhà inzo dhu-okú dò rò.»

Yěsù rǐ ndàtì ádrùngbǎle tí Àbràhamù rǒ dhu

⁴⁸ Wò dhu-dzidǒ, Pbàyàhúdì náadù dhu àdu Yěsù tò 'àti: «Mǎ mùncò obhó dhu nyú, yà mǎ mǎtì nyǐ rǎrì Sàmàriyà tó pbìrì ò ale, ndirò nzére-alafí rǎrǐ'ì ùnc rò.» ⁴⁹ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò ndàtì: «Nzére-alafí rǐ'ì mbǎ ùdù. Ma mǎrì Àbadu Kàgàwà nífũ, pbétù nyǐ nyáarí nzǐ àdù mífũ. ⁵⁰ Ma mǎrì nzǐ ìndrũ rǐ mífũ dhu nónc. Pbétù, ìndrũ rǐ mífũ dhu nónc arí, ndàdù ìndrũ-ànyǎ ìtdì atdí ale rǐ'ì inè. ⁵¹ Ma mí obhó dhu núnc fũkù. Ndi ale náapè ma múncna dhu nífũ, ní ndi ale náalaya nzǐ òve-ngbò akekpa mǎtí.»

⁵² Ní Pbàyàhúdì adù àtìna Yěsù nǐ: «Òtsò! Kòmbí nga ní ndi mǎ mà'ù dhu inè nzére-alafí rǎrǐ'ì ùnc nǐ. Àbràhamù náavè wà, ndirò Kàgàwà bhà pbànábí mà núncwè wà átò. Ní nyǐ nyádù àtìna ìngbǎ dhu bhèyi nyǐ nyúnncna dhu nífũ rí ale ralaya nzǐ òve-ngbò akekpa mǎtì? ⁵³ Nyǐ tí ádrùngbǎle nyú, ròsè yà àvǎvè abhukà Àbràhamù dònǎ? Ndirò, Kàgàwà bhà pbànábí mà núncwè wà átò. Ní nyǐ nyú, nyǐ nyózù nyǐ àdhi tí?»

⁵⁴ Ní, Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Dhu í'iyana gukyè ma-tírò ma mǎrì mífũ dhu tí, ní ndi ifuta ní'iyana mbǎ tǐna nà. Pbétù, mífũ arí ní Àbadu Kàgàwà, yà nyǐ nyarátina fũkù Kàgàwà tí. ⁵⁵ Nyǐ nyúnci nzá Àbadhi, pbétù ma múnci wà ka. Ma mapè àdù àtìna ìnzá ma rúnì ka, ní ma nádù ì'ì iwà ma mòngò títòtále tí átò nyǐ bhèyi. Pbétù ma múnci wà ka, ndirò ma mǎrì kà bhà òte nífũ. ⁵⁶ Abhuku Àbràhamù núnci dhu, àhũ ndi raraya àhu ma mírà yà adzi ò òná idho ò. Ní ndi idho ndi ndàla pbìndà a'uta ò rò, kǐdhè níika ndi atdí.» ⁵⁷ Ní Pbàyàhúdì adù dhu ìvu Yěsù-tsù 'àti: «Nyǐ nyú, nyǐ nyàpè nzá ìmbò kumì ato mà nísè. Ní, nyǐ nyala tí àlǎ Àbràhamù?» ⁵⁸ Ní Yěsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núnc fũkù: Ìnzá ka kápè Àbràhamù núnc rórò, ma mí'ì inè.» ⁵⁹ Nírc ní ndi, Pbàyàhúdì náadù 'òpè 'ùwǎ odu, ndínì ì ubvú tí ka nǐ. Pbétù, kǎdù ndòrù dòtsí, ndàdù àhu Kàgàwà bhà idza ò rò.

9

Yěsù rǐ ndùmùndúmú tíró ka kugù atdí ale nígũ sàbatù-idhò ò dhu (Mrk 8.22-25; 10.46-52)

¹ Otu ò ì ówu pbìndà ábhàlǐ màná rórò, Yěsù ala ndùmùndúmú tíró ka kugù atdí ale. ² Ní kàbhà ábhàlǐ náadù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Mǎlimò, ádhi nzérenga nanzì ndínì wòrì ale nabhù tí kugù ndùmùndúmú tíró? Tí ka nyú ndi ndítírò nzérenga nanzì? Ndirò ngǎtsi nǐ, tí kà t'ábanà mà kà-tsánà màná ì nzérenga nanzì?» ³ Ní, Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Ìnzǐ ní àbadhi bhà nzérenga mà ndi, ndirò ìnzǐ ní kà t'ábanà mà kà-tsánà màná tó nzérenga mà ndi. Pbétù, wòrì dhu anzì ndi kà-rǒ ndínì

Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi náavi tí ndì kà-nyutsì. ⁴ Ní, dhu àkǎ àlě rònzì yà ma nívi ale bhà kasu àdì inga àdì adyìbhengá nga tí ró. Kòní inga rǐrà ndíní ndatì tí, yà ìnzì atdí ale mà rǎdù kasu ònzì iku ǒ ní. ⁵ Yà àdǐ ma màdi yà adzi dǒ òná kàsúmì ǒ, ima ní ndì yà adzi ǒ awáwà.»

⁶ Wò dhu bhěyi ndì ndòtè dhu-dzidǒ, Yěsù isò iso obvò, ndàdù ɔtdo nóbhòlò ndì iso ní. Tdítdǒ, kǎdù ndì ɔtdo nídyì ndàbòlò, ndàdù àtrinà wò ndùmùndùmú-nyìkpó rǒ. ⁷ Kǎdù àtìnà kà ní: «Árà nyu'ò nyìkpónu Silòamù tí kátina ùye ka kúyè idha ò.» (Silòamù-tì ní: ìvì tí ka kívì ale.) Ní wò ndùmùndùmú arà idha ò, ndàdù nyìkpóna nú'ò. Ní, ányìrò kà rǐ ndàdù rò, kǎdù ndòpè ndàla inga mběyi.

⁸ Ní, yà atdíkpá abádhí aróko màná ale mà, yà kǎlǎ arí dhu ùnzì rí ìndrǔ-fó ró ale màná, náapè 'òngù dhu tsùyá, 'àmbe àtìnà dǒ: «Tí obhó yà obvò arádi, ndàmbe dhu ùnzì dǒ ìndrǔ-fó ale yà?» ⁹ Atdídhena ale náambénà àtìnà dǒ: «Ka nyú ní yà,» ngǔkpà rǎdù àtìnà: «Tìtò! Ìnzì ní ka wò! Kà mà ófò ì nà ale ní wò.» Pbétù, wò ndùmùndùmú náadù dhu à'ù ndítírò, ndàti: «Ima nyú ní yà.» ¹⁰ Ní kòrí ale adù dhu ìvu kà-tsǔ 'àti: «Olu, nyìkpónu nyú núngbe ì ìngbǎ dhu bhěyi?» ¹¹ Ní kǎdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yěsù tí kátina ale ní ndì ɔtdo nàbòlò, ndàtri nyìkpódu rǒ, ndàdù àtìnà ma ní, ma rǎra maru'ò nyìkpódu Silòamù ò. Ní ma màrà ányì, mu'ò nyìkpódu, madù mǎpè mala inga dòtsí.» ¹² Kòrí ale adù dhu ìvu tdítdǒ kà-tsǔ 'àti: «Wò ndì ale rǐ ì ìngbǎrò?» Ní kǎdù dhu àdu, ndàti: «Ìnzá ma m̀ni.»

Pbàfàrisáyó rǐ dhu òngù

nyìkpóna ùngbe ndì ndùmùndùmú-tsǔ dhu

¹³ Wò dhu-dzidǒ, ka kǎdù òwu wòrí ale nà, kowù ùvòná Pbàfàrisáyó-ònzì. ¹⁴ Obhó tí, wò Yěsù àbòlò ɔtdo, ndùngbe ndùmùndùmú-nyìkpó ní òná idho ní'ì sàbatù-idhò. ¹⁵ Ní ndì dhu-okú dò rò ní ndì, Pbàfàrisáyó mà átò níivú dhu wòrí ale-tsǔ 'àti: «Nyìkpónu nyú núngbe-ndì ìngbǎ dhu bhěyi?» Ní kǎdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yěsù ìdyì ɔtdo ɔtsúna-kpò rǒ, ndàtri nyìkpódu rǒ, madù arà nyìkpódu nú'ò idha ò. Ní, kòmbí ma mí inga nálǎ àlǎ.» ¹⁶ Ní Pbàfàrisáyó nzínzì ǒ atdídhena ale náadù àtìnà: «Wòrí dhu nònzì ale nǐrà nzá Kàgàwà bhà rò, ìnzá kifù sàbatù-idhò nídhuní.» Pbétù, ngǔkpà-tsí náadù àtìnà: «Nzéréngatále rǎdù wòrí wìwì-tidò nònzì ìngbǎ dhu bhěyi*?» Wò dhu adù abádhí-ònga nábhu r̀ndò ndì ùndo tí. ¹⁷ Ní Pbàfàrisáyó adù dhu ìvu tdítdǒ wò ìgǔ Yěsù ìgǔ ndùmùndùmú-tsǔ, 'àti: «Olu ìnyi nyú, nyì nyátina ìngbǎ tí wò nyìkpónu nábhu r̀ngbe ì ale ní?» Ní kǎdù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Wòrí ale ní Kàgàwà bhà nabì.»

¹⁸ Pbétù, ì Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale† núuvó ì dòtsí ìnzì à'ù dhu, wòrí ale rǐ'ì ndùmùndùmú, ní kà r̀pè wà ndàla nga kòmbí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì, abádhí núunzi kà t'ábanà mà, kàtsánà màná r̀iwù. ¹⁹ Ní abádhí ìwù ùvò rò, ì ádròdrǒ ale níivú dhu, 'àti: «Tí yà ndùmùndùmú tǐrò ka kǔgu dhu tí nyì nyarátina idhùkù nyú yà? Olu kǎdù ndòpè ndàla nga ìngbǎ dhu bhěyi kòmbí?»

²⁰ Ní wò ndùmùndùmú t'ábanà mà, kàtsánà màná náadù dhu àdu abádhí tò 'àti: «Mǎ nyú, mǎ m̀ni dhu ní, yàrí ní idhùkà nyú. Ndirò, mǎ m̀gu ka ndùmùndùmú tǐrò. ²¹ Pbétù, kǎdù ndòpè ndàla nga ìngbǎ dhu bhěyi màtì kòmbí dhu ní mǎ m̀ni nzá. Ndirò, àdhi mà nábhu kà-nyìkpó r̀ngbe ì dhu mǎ m̀ni nzá. Àbadhi ní ìwà óvì ale. Ní nyìvù dhu kà-tsǔ, ndíní kǎdù tí r̀oná dhu àwe ndítírò.»

²² Kà t'ábanà mà, kàtsánà màná náadù dhu wò dhu bhěyi Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale tò, abádhí-ɔdò nònzi ì ì dhu-okú dò rò. Obhó tí, ì Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale ní'ì

* **9:16** 9.16 Pbàyàhúdì-bvǔ, ka kòzúnà ɔtdo àbòlò ka kǐ kǎdù ìndrǔ ìgu ní dhu ìwà ka kònzì kasu dhu tí. Ní ì kasu-tidò ònzì ka kǐ sàbatù-idhò ǒ dhu ka kǐsò isǒ tí. Ní, wò Yěsù ònzì dhu ní'ì afátá, rǎdù kàbhu kòzù nzéréngatále tí. † **9:18** 9.18 Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale tí ka kátina ìró ale ní Pbàfàrisáyó tí ka kàtì ale kèlě.

iwà ì nírì angyangyi ndínì ì ongó tí Yèsù nàtì Krístò tí ìngbàtí ìlì ndì ale mà nípfo, 'òdì unduta-dzà ò rò, ìnzì kadù òzùnà Mùyàhudì tí tdítdǒ. ²³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, wò ndùmùndùmú t'ábanà mà, kà-tsánà mà nà adù àtìna Pbayàhúdì tó ádròdrǒ ale nǐ: «Àbadhi ní iwà òvì ale, ní nyìvũ dhu kà-tsũ nyú.»

²⁴ Ní ɔyɔ rí kisé nǐ, Pbayàhúdì tó ádròdrǒ ale náanzi wò ndùmùndùmú tí arúbhi ì'ì rò ale, 'àdù dhu òvò fíndà 'àtì: «Ótso pé dhu Kàgàwà-ònzì, nyi rǎrǐ obhó dhu nyú núno. Mǎ nyú, mǎ múnì wà dhu wòrì ale rǎrǐ nzérenгатále.» ²⁵ Ní wòrì ale adù àtìna abádhí nǐ: «Nzérenгатále mà tí kà rǐ'ì dhu ma múnì nzá. Pbéttù, ùnǐ tí ma múnì atdí dhu ní, ima ní'ì ndùmùndùmú, ní kòmbí ma mí inga nálǎ àlǎ.»

²⁶ Ní abádhí adù dhu ìvu wòrì ale-tsũ 'àtì: «Ádhu nyú wòrì ale nónzì indù? Kàbhà nyìkpónu rùngbe ndì ìngbǎ dhu bhéyi?» ²⁷ Ní kǎdù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Ma màwe wà wò dhu fǔkù, pbéttù nyí nyádù nzá ma múnìna dhu ìrì. Ní ádhu nyí nyòzè mawe nyìrì tdítdǒ? Nyí nyòzè tí nzá wà nyòngò átò kàbhà ábhàlǐ tí?»

²⁸ Nírò ní ndi Pbayàhúdì tó ádròdrǒ ale núno dhu wòrì ale nǐ 'àtì: «Inyi nyú, nyi ní ndi kàbhà ábhàlǐ. Pbéttù mǎ, mǎ'ì ní Músà bhà ábhàlǐ. ²⁹ Mǎ nyú, mǎ múnì wà dhu Kàgàwà mà ratè Músà nà. Pbéttù, àdhà rò màtí wòrì alé ìrà dhu mǎ múnì nzá.»

³⁰ Ní wò ale adù àtìna kòkò Pbayàhúdì tó ádròdrǒ ale nǐ: «Hòkò! Kòní idho rǐ ìndrũ ùkǒ nǐ dhu nyú ní ndi wò, wò nyí nyátina ìnzá nyí rùnì àdhà rò màtí kǐrà dhu. Pbéttù nyìkpódũ na kùngbe wà! ³¹ Mǎ múnì iwà dhu, Kàgàwà rǎrǐ nzì adù nzérenгатále tó itsòta nírì. Pbéttù, ka rádù pbìndà itsòta nírì ale ní, pbìndà Hyátá nífũ arí, ndàdù ndì ndózè dhu ònzì ale. ³² Yà mùhàngú ò rò ndì napèna rò, ka kapèna nzá dhu ìrì atdí ale mà rùngbe yà àdhi tí ka kadhì ndùmùndùmú tírò ale-nyìkpó. ³³ Ìnzì dhu í'ina gukyè Kàgàwà bhà rò wòrì ale ìrà dhu tí, ní kàmbènà nzì atdí dhu mà nónzì.» ³⁴ Nírò ní ndi Pbayàhúdì tó ádròdrǒ ale adù dhu ìvu wòrì ale-tsũ, 'àtì: «Inyi nyú, inyi ka kadhì òdhi tí ngbùlũnyú mà nà pbùkù nzérenга ò. Ní nyi tí ndi àdù dhu ùdhe fǎkà?» Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù kípfo, ràhà unduta-idzà ò rò.

*Inzá Yèsù ná'ù ale ní ndùmùndùmú afina ònǎ rò
(Luk 10.21; 2Kò 4.3-6)*

³⁵ Yèsù itdègu Pbayàhúdì tó ádròdrǒ ale nípfo wòrì ale ìri unduta-idzà ò rò dhu nírì, ní kǎrà ndi ale-tí'ò, ndàdù itsi àtìna kà nǐ: «Inyi nyú, nyi nyá'ù tí wà Ìndrũ t'ídhùnà?» ³⁶ Ní, kǎdù dhu ìvu Yèsù-tsũ, ndàtì: «Màlimò, ádhi pbá ale ndi, ndínì ma madù tí à'ùnà?» ³⁷ Ní Yèsù adù dhu kàtò, ndàtì: «Nyi nyála wà ka! Ndirò ka ní yà nyí nyóte nà kòmbí ale.» ³⁸ Ní, wò ale adù dhu òvò kpangba Yèsù tò, ndàtì: «Ádrùngbálé, iwà ma mà'ù nyi.» Kǎdù ndòkò ɔtdyùna dǒ Yèsù-ònzì, ndìfũ ka.

³⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna: «Ma mǐrà yà adzi ò, ndínì ma múnì tí yà adzi ò ale-ànyǎ. Ma mǐrà, ndínì yà adzi ò ndùmùndùmú nóopé tí 'àla nga, yà inga àlǎ arí ale rádù 'ùgèrè 'òngò ndùmùndùmú tí.» ⁴⁰ Nírò ní ndi yà Yèsù mà ì'ì mà nà atdíkpá ngúfe Pbfàrisáyó‡ náadù dhu ìvu kà-tsũ, 'àtì: «Mǎ nyú mà, mǎ nàtí ndùmùndùmú átò?» ⁴¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Nyí nyúnǎyana gukyè dhu nyí rǎrǐ ndùmùndùmú, ní ka kàmbènà nzì àtina nyí rǎrǐ'ì nzérenга nà. Pbéttù kòmbí nyí nyaràdù àtìna àlǎ nyí rarí inga àlǎ. Ní ka kùnì wà dhu, fùkù nzérenга rǎrǐ'ì otùna nyú ò.»

10

*Tàmà t'úndatatále tó mbólì
(Zàb 23; Zèk 34.1-4; 1Pé 2.24-25; 5.1-4)*

‡ 9:40 9.40 Ɔzà 18 otu ò ka kàndì dhu

¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna tdítdò kǎkò Pàfàrisáyó nǎ: «Ma mí obhó dhu núno fǔkù. Inzì arótsù kàlì-lí*, tàrà tò kàlì ò ale, pbétù yà kàlì dòná arúpo ndòyò ndì kàlì ò ale ní ogbotále, ndirò ka ní obi nǎ arí dhu ùdhǎ indrǔ-fó rò ale. ² Pbetù, yà kàlì-lí arótsù ale ní ndi tàrà ùnda arí ale. ³ Kà tò nga ní ndi kàlì-lí'ò òdo arí ale rǎdù kàlì-átù ùngbe kà ròtsù ònà kàlì ò, tàrà rǎdù kùni tǔna rǎ nǎ. Ní, kà rǎdù pbìndà tàrà nyú núnzi òvòya rǎ, ndàdù ipfonà rùvò kàlì ò rò†. ⁴ Ní kóró ndi ndipfo pbìndà tàrà, rùvò kàlì ò rò dhu-dzidò, kà rǎdù àdi ndàmbe àrà dǎ angyi abádhí dò-tsíró, abádhí rǎdù 'òdhò owùna ò, kà-tù ì ùni dhu-okú dò rò. ⁵ Tàrà rǎ nǎ àdù òwu olo tí rǎ'ì ale-owù ò, pbétù abádhí rǎdù òtse òtse tí kà-tsǔ rò, inzà ì ùni kà-tù nídhunǎ.»

⁶ Yèsù ùno wòrí mbólí Pàfàrisáyó tò, pbétù wò kùnò abádhí tò dhu náadù nzá abádhí-dò nálá.

Yèsù ní ídzi undataba

⁷ Yèsù adù àtìna tdítdò abádhí nǎ: «Ma mí obhó dhu núno fǔkù, ima ní ndi tàrà tò kàlì tò tsǎtsù. ⁸ Kóró ale yà angyinǎ rò íwǔ idù ní'ì ogbotále, ndirò obi nǎ arí dhu ùdhǎ indrǔ-fó rò ale. Pbetù, tàrà àdù nzá abádhí-tù núni. ⁹ Ní, ima ní ndi kàlì tò tsǎtsù. Ndi ale náapè itsù ùdunǎ, ní rǎdù ògù ògù. Kà rǎdù òtsù kàlì ò, ndàdù àhu kàlì ò rò. Ndirò kà rǎdù ònyù nába àba. ¹⁰ Ogbotále náaríra dhu kèlè ndi nduwé tí. Ndirò kǎrí irà, ndíní ndi ndokye tí dhu, ndàdù dhu inza. Pbetù ima nyú, ma mírà ndíní indrǔ abá tí ípìrǒnga, ndirò ndíní abádhí abá tí ka abho nyú ròsè.

¹¹ Ima ní ídzi undataba. Ídzi undataba náarí pbìndà ípìrǒnga nádzi òve tò pbìndà tàrà-okú dò rò. ¹² Tàrà ùnda arí ndíní ka kùbhò tí ndi ale ní nǎ tàrà-àbadhi. Kápé nyàmàsò ríra dhu nálá, ní kà rǎdù òkù tí òkù, ndàdù tàrà ùbhà víyà dò rò. Ní, nyàmàsò rǎdù atdídhénà tàrà númbà ndàrà nà, ndàdù ngǔkpà-ǒnga nífalà. ¹³ Obhó tí, fùrangà-okú dò rò rí kasù ònzi ale, náafí atdu tàrà rǔve dhu rǎ nǎ àdù. ¹⁴ Ima ní ndi ídzi undataba. Ma múni wà pbàkà tàrà, ndirò pbàkà tàrà núni wà ma. ¹⁵ Àdhàdhì Àbadu núni ma, madù Àbadu núni dhu bhéyi, ma mǎdzi wà pbàkà ípìrǒnga òve tò pbàkà tàrà-okú dò rò. ¹⁶ Ndirò, ma mí'ì inè ngǔkpà pbàkà tàrà nà, kǎkà ìmbǎ rǎ'ì yàrí kàlì ò. Ní, ma mǎkǎ marà ì tsí nídi átò madu kàlì ò. Abádhí rǎdù tǔdu ìrì ìrì. Ndi dhu bhéyi ní ndi, tàrà tò màhò rǎdù ì'ì atdí tí, ùndana rí ale rǎdù ì'ì atdí tí átò.

¹⁷ Àbadu ózè ma, pbàkà ípìrǒnga ma mǎdzi òve tò, ndíní madùya tí àbàna tdítdò dhu-okú dò rò. ¹⁸ Pbakà ípìrǒnga nódyi rí atdí ale mà rǎ'ì mbǎ, pbétù, ma mí pbàkà ípìrǒnga nádzi ma-tírò òve tò. Ma mí'ì inè ádrùngbǎnga tò obi nà madzi pbàkà ípìrǒnga òve tò, ndirò ma mí'ì inè obi nà mabà ndi ípìrǒnga tdítdò. Wòrí ní ndi Àbadu núyǎ idù dhu.»

¹⁹ Ní wò Yèsù ùnò òte-okú dò rò, Pàyàhúdì-ǒnga náadù ndùndò ùndo tí tdítdò. ²⁰ Abádhí núnzi ò, àbhò ale nyú náambénà àtìna dǎ: «Ìnè pǎmvo rǎ'ì yàrí ale ò. Àrǎ rǎ'ì kà dǎ. Ní ádhu nyí nyí kà-tsǔ dhu ìrì nǎ?» ²¹ Pbetù ngǔkpà-tsí ambénà àtìna dǎ: «Inzì pǎmvo rǎ'ì ònà ale rǎdù òte wò dhu bhéyi. Pǎmvo tí àdù ndùmùndùmú-nyìkpò ùngbe ùngbè?»

Indrǔ rǎ Yèsù àpà 'ùbvǔ odu nǎ dhu

²² Yèrùsalemà tò kígò ò, Pàyàhúdì náambénà yà Kàgàwà bhà idza ka kitsu tdítdò dhu níre ka kongónà ní mùhendù nónzi dǎ. Ndi kàsùmi ní'ì ádrùngbǎ gírì tò kàsùmi. ²³ Ní ndi idhò ò, Yèsù ambénà ùbhi dǎ Kàgàwà bhà idza-lí, «Sòlòmónì bhà mbàrazà» tí kátina mbàrazà-tsìnǎ. ²⁴ Ní ngúfe Pàyàhúdì andu ì, 'àkpòrò kà-ngbò, 'àdù dhu

* **10:1** 10.1 Pàlèstina tò pbìrì ò, ka kitsúnà tàrà kàlì ò kùbhingá, kadù atdí undatátale ìlì ròdò ndi kàlì-lí'ò.

† **10:3** 10.3 Pàlèstina tò pbìrì ò, tàrà okónà màhò ò. Ndirò kóró ì màhò nóongónà ì'ì fíyò undatátale nyú nà.

ìvu kà-tsù, 'àti: «Nyi nyú, nyi nyabhùya afíka ràgùrù ndi ràrà àhù ife idho tí? Nyi nyapé ì'ì Krístò nyú tí, ní óvo pé ndi dhu kpanjanga fàkà.»

²⁵ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma móvò wà wò dhu fùkù, pbétù nyí nyá'ù nzá ndi dhu. Yà Àba Kàgàwà-ovò rǒ ma márónzina wiwì, náarí ndi àdhi-pbá ale màtí ma mí'ì dhu nítè. ²⁶ Pbétù, nyí nyá'ì nzí ndi dhu ná'u, ìnzí ná'ì nyí pbàkà tàrà nzínzì ò tàrà dhu-okú dò rò. ²⁷ Pbàkà tàrà náarí túdu ìri ìri. Ma múnì wà abádhí, ndirò abádhí náarádù owùdu núngu. ²⁸ Ndirò, ma mí dhòdhòdhónga tó ìpìrǒnga nábhù owùdu núngu ale tò. Ní abádhí núuwíya nzí akekpá màtí afíya ònǎ rò. Ndirò, atdí ale mà núudháya nzí abádhí fudú rò. ²⁹ Àba Kàgàwà yà abádhí nibho fudú, ní ádrùngbáale ròsè kóró ale dònǎ. Ndirò, atdí ale mà rǐ'ì ìmbǎ obi nà ndìdhǎ atdí dhu mà Àbadu-fó rò. ³⁰ Ìma, Àbadu Kàgàwà màrà, mà'ì ní atdí ale nyú.»

³¹ Ní, Pbàyàhúdì náadù odu ùwa tdítǒ, ndíní ì ubvú tí Yèsù nǐ. ³² Pbétù, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ma mábhù nyí nyǎla ábhǒ ìdzi dhu nyú yà Àba Kàgàwà ìbhò idù obi nǐ. Ní, ádhu ndi kǒkò ì dhu nzínzì ò, nyí nyí mapà nyùbvù ma odu nǐ okúna dò rò?» ³³ Ní Pbàyàhúdì adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Ìnzí ní ìdzi dhu-okú dò rò nga ndi mà mí màpà mǔbvù nyi nǐ. Pbétù, mà mòzè mǔbvù nyi okúna dò rò dhu ní, nyi nyùnò dhu nzére nyú Kàgàwà nǐ dhu. Ìnyi ní ìndrǔ-tsí dhu, ní nyi nyádù àtìna ìngbǎ dhu bhéyi, nyi rǎrǐ Kàgàwà!» ³⁴ Yèsù adù dhu àdu tdítǒ abádhí tò, ndàti: «Fùkú Ƴyátá* ò ka kándí tí nzá dhu, kati: «Ìma Kàgàwà, ma màtí nyí nǐ, nyí rǎrǐ mǔngǔ-nzo?» ³⁵ Àlě kúnì wà dhu atdí ale mà rǎrǐ nzí àdù Kàgàwà bhà Andítá-tì núgere. Kàgàwà átì pbìndà òte ka kùnò fíyò ale-ovò mǔngǔ-nzo tí. ³⁶ Ní, Àba Kàgàwà ópì ndi ìma, ndivì ma yà adzi ò. Ní, yà mà màtina, ìma rǎrǐ kà t'Ídhùnà rò, nyí nyádù àtìna ìngbǎ dhu bhéyi mà rùnò dhu nzére nyú kà nǐ? ³⁷ Dhu apé ì'ì ìnzí mà màrí Àbadu bhà kasu ònzi dhu tí, ní dhu àkǎ nzá nyá'ù mà. ³⁸ Pbétù, dhu apé ì'ì ònzi mà màrí kàbhà kasu ònzi dhu tí, ní ìnzá màtí nyí nyá'ù ìma nyú rò, dhu àkǎ nyá'ù yà mà márónzina kasu. Mà múnò wà dhu, ndíní ndi dhu alú tí dũkù, nyádù dhu ùnì mbéyi nyú Àbadu rǎrǐ'ì nyudutsì, ndirò mà rǎrǐ'ì kà-nyutsì.» ³⁹ Ní, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale náadù dhu ònzi tdítǒ ndíní ì alú tí Yèsù 'òsò. Pbétù, Yèsù adù ndàwìli abádhí-fó rò, ndàrà.

⁴⁰ Ní Yèsù adù ndàdu, ndàrà tdítǒ Yòròdanì tó idha-akpà-adzè, yà Yùwanì úbhi bàtizò ùbho rǒ angyinǎ rò ìndrǔ tò ì, ndòngò àdi ányì. ⁴¹ Ní ányì, ábhǒ ale nyú nóowúnà ìwu rǒ kà ì, 'àdù òwu àtìna rǒ nzínziya ò: «Obhó tí, Yùwanì nónzì nzá atdí wiwì mà. Pbétù, yàrí ale dǒ kǎrà àwenà rǒ kóró dhu ní'ì obhó dhu nyú.» ⁴² Ní ábhǒ ale nyú náadù Yèsù à'ù ányì.

11

Làzarù bhà ovè (Yùw 5.21; 6.40)

¹ Làzarù tí kátina atdí ale ní'ì andì nà. Ndi ale nóongónà àdi Bètàniyà tí kátina pbanga ò. Ndirò, Bètàniyà ní'ì Màriyà mà, awènà Màrità màrà, mà tó pbanga. ² Ndi Màriyà ní ndi, yà Ádrùngbáale Yèsù-pfò dǒ adù àrà ndrùu róngu akye nódhò, ndàdù kà-pfò-ngbò núndo dònà-ká nǐ. Ndirò, ka ní'ì ndi wò andi nà ì'ì Làzarù t'áwènà. ³ Ní, Làzarù t'áwèna náavì ìndrǔ ràrà dhu òvò Yèsù tò, ndàti: «Ádrùngbáale, kànǐ yà atdí dǒ nyi nyóze ale, Làzarù rǐ'ì andi nà.» ⁴ Ní wò dhu ndi ndirò rò, Yèsù adù àtìna wò ale nǐ: «Wò Làzarù rǎndi nǐ andi rǐ nzí kàbhù ròvè dòtsí. Pbétù, ndi andi àlǔ ka ndíní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi nítè tí, ndàdù kà t'Ídhùnà bhà ádrùngbǎnga tó obi nítè átò.»

* 10:34 10.34 Zàb 82.6

⁵ Yèsù azè Màrità mà, awènà Màriyà mà, ndàdù Làzarù nózè átò. ⁶ Ní, Làzarù rãndi dhu ndì ndìrì rò, Yèsù adù óyò idho nyú nónzì, yà ndi andi tó màkürù ótù ndì ònà ngari ò. ⁷ Wò dhu-dzidò, kádù àtìna p̀b̀ndà ábhàlì n̄: «Kàdu àlě Yùdeyà tó p̀b̀iri ò.» ⁸ Ní, ábhàlì adù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Hòkò M̀lìmò! Kòmbí tí ní P̀b̀yàhúdì nàpà 'ùbvù nyi odu n̄. Ní nyi nyòzè tí nyadu nyi ànyì tdítò?» ⁹ Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Adyìbhengá nga ó, adyifò-sisì náatí obhó ongo ì'ì atdí kumì dòná óyò nà? Ní ìndrù apé àmbe ùbhi dó adyìbhengá, ní ndi ale r̄ n̄zì adù ndàgìli ndìtsì, yà adzi dó awáwù nálá ndì ndí dhu-okú dò rò. ¹⁰ P̀b̀étù, kápé àmbe ùbhi dó kùbhingá, ní kà rãdù àrà ndàgìli r̄ ndìtsì, ìnzì ndì ndí inga nálá dhu-okú dò rò.» ¹¹ Wò dhu ndì ndùnò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna p̀b̀ndà ábhàlì n̄: «Àlě t'ódhìna Làzarù nódhò òdhò tí. P̀b̀étù, ma m̀ará ndín̄ ma m̀itsi tí k̀nga idho ò rò.» ¹² Ní, Yèsù bhà ábhàlì adù dhu àdu 'àti: «Ádr̀ngbálé, kápé ì'ì òdhò tí òdhò dhu tí, ní kà r̄gù ògù.» ¹³ Obhó tí, Yèsù azè ndùnò dhu n̄'ì, iwà Làzarù r̀vè. P̀b̀étù, kàbhà ábhàlì adù dhu ìrè idho nyú dó kà r̀r̀òtè. ¹⁴ Ní, Yèsù adù dhu òvò k̀pangba abádhí tò, ndàti: «Làzarù òvè wà. ¹⁵ Ndirò, idhèdu n̄ka okúku dò rò dhu ní, ìmbà ma m̀ì'ì ànyì dhu. Ní, wò ndì dhu ònzì ndì, ndín̄ nyì nyadù tí ma à'ù. Ní, kòwu pé ndi Làzarù òvè i.» ¹⁶ Nírò ní ndi Yèsù bhà ábhàlì n̄zì ò atdí ale, T̀masì tí kátina, yà ka kongónà adù ànzìnà átò Didimò* tí, náadù àtìna ng̀kpà ábhàlì n̄: «Kòwu átò ànyì, ndín̄ àlě k̀vè tí atdíkpà M̀lìmò mà.»

*Yèsù ní ìndrù àbhù rãdù r̀ngbè ndì,
ndìrò ìp̀r̀ngà àbhù rãdù ìndrù tò ale dhu*

¹⁷ Yèsù itdègu àrà àhù Bètaniyà, ní kätù Làzarù iwà ka kótdù ka ró idho àhù ìfò ró. ¹⁸ Ndi Bètaniyà tó p̀banga n̄'ì mbèmbè ìbhù kilòmètèrè tí Yèrùsàlemà tó kigò r̄ rò. ¹⁹ Ní, P̀b̀yàhúdì n̄zì ò ábhò ale nyú níwú M̀rità mà M̀riyà mànà-tì'ò, ndín̄ ì opé tí abádhí-afí adòyà Làzarù bhà òvè-okú dò rò. ²⁰ Ní, M̀rità níitdègu Yèsù r̀rà dhu ìri, ní kádù ndìvà, ndàrà kàko otu ò rò. P̀b̀étù, M̀riyà adù àdi idza. ²¹ Ní, M̀rità itsi àtìna Yèsù n̄: «Ádr̀ngbálé, nyi nyì'iyana gukyè ìrò, ní adòdu óvèyana n̄zì. ²² P̀b̀étù, ma m̀uni wà dhu, kòmbí màtí Kàgàwà r̀r̄ foná nyi nyónzina kóró dhu nábhù àbhù ìndù.» ²³ Ní, Yèsù adù àtìna M̀rità n̄: «Adònu r̄ ndìngbè ìngbè ìbhù ò rò.» ²⁴ Ní, M̀rità adù àtìna kà n̄: «Ma m̀uni wà dhu, yà adzi ò dhu-tsù r̄ ndòdì n̄nganì, yà ùv̀vè ale kóró r̄ 'ùngbè rò, àbadhi r̀ngbèya ndì ìngbè átò.» ²⁵ Ní, Yèsù adù àtìna kà n̄: «Ìma ní ndi ìndrù àbhù rãdù r̀ngbè ndì, ndàdù ìp̀r̀ngà nábhù ìndrù tò ale. Ní, òvè tí màtí ima ná'ù ale náapé òvè, ní rãdù ìp̀r̀ngà nába àba. ²⁶ Ndirò, ìnè r̄'ì p̀b̀ndà ìp̀r̀ngà nà, ndàdù ma'ù ale, ní r̄ n̄zì adù òvè akèkpà màtí. Nyi nyà'ù tí wà yà ma m̀nò dhu?» ²⁷ Ní, M̀rità adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ìwà ma mà'ù ndi dhu Ádr̀ngbálé. Ma mà'ù wà dhu ìnyi r̀r̄ ndi Krístò, Kàgàwà t'ìdhùnà, yà yàrí adzi ò r̀rà dhu tí ka kati ale.»

Yèsù r̄ Làzarù òdzi dhu

²⁸ Wò dhu bhèyi ndì ndàdu dhu Yèsù tò dhu-dzidò, M̀rità náadù àrà awènà M̀riyà nánzì. Ní, idza ndì ndòtsù M̀riyà ì rò, M̀rità náadù dhu òvò kàtò bhèlu ò, ndàti: «M̀lìmò ìrà wà. Ní kà r̄ nyanzi.» ²⁹ Ní wò M̀rità ùnò dhu ndì ndìrì rò, M̀riyà adù àhù àr̄ nyú tí, ndàrà Yèsù r̄'ì i.

³⁰ Wò ndi kàsùmì ò, Yèsù ì'ì ìnzà ndì ndàpè itsù p̀banga ò ró. P̀b̀étù, kádù ì'ì àdì ndì ndàdì yà M̀rità mànà ì òtùnà ì ònà ngari ò ró. ³¹ P̀b̀yàhúdì n̄'ì atdíkpà M̀riyà mànà idzá, 'adù àmbe kà-afí nópè dó. Ní, M̀riyà ìvà ndì, ndàhù àr̄ nyú tí dhu ì àla rò, abádhí adù 'ìvà átò, 'òwù kòwù ò. Abádhí atì ka yà Làzarù ka kótdù ì r̀rà, ndàrà òdzi ànyìrò dhu tí.

* **11:16** 11.16 Didimò-tì ní ozo tí ka kùgù ale.

³² Ní, yà Yèsù rǐ'ì ró ndì ndàrà àhù rò, Màriyà nítdègu Yèsù àlà, ní kǎdù ndibvu obvò kǎ-pfò rǒ, ndàdù àtìna kǎ nǐ: «Ádrùngbǎlé, nyi nyí'iyana gukyè iró, ní adòdu óvèyana nzǐ.» ³³ Ní Màriyà mà, yà owùna ò iwù Pbàyàhúdì mànà rǒdzi dhu ndì ndàla rò, izu núuka Yèsù atdíđ, afína ràmbe inga irè dǒ. ³⁴ Nírò ní ndi Yèsù adù dhu ivu abádhí-tsǔ, ndàti: «Nyǐ nyótdù ka ìngboró?» Ní abádhí adù dhu àdu kǎ tò 'àti: «Ádrùngbǎlé, irà ndínǐ nyi nyala tí ányìrǒ nga.» ³⁵ Nírò ní ndi Yèsù adù òdzi. ³⁶ Ní, Pbàyàhúdì adù òko 'àmbe àtìna dǒ: «Ìgyò! Nyàndà pé kǒzè Làzarù tí dhu!» ³⁷ Pbéttù, abádhí nzínzì ò atdídhená ale náadù àtìna: «Hòkò! Wò ale nyú ní ndi ndùmùndùmú-nyìkpó nábhu rùngbe ndì. Ní kǎbhùyana tí obhó Làzarù ìnzǐ rǒvè?»

Yèsù rǐ Làzarù nábhu rìngbè ndi òvè-bvù rò dhu

³⁸ Kǒkò Pbàyàhúdì rǎnɔna dhu ndì ndirì rò, izu náadù Yèsù ùka atdíđ nyú. Ní, abádhí adù òwu Làzarù ka kótdù ì. Ka katdù ka ònà ibhu ní'ì bhalabhala ò ka kógyè, kadù lina'ò nápbì odu-iyà-ba nǐ ibhu. ³⁹ Ní, ányì ì òwù ùvò rò, Yèsù ati yà tiná ì'ì ale nǐ: «Nyògere wò odu ibhu-lí rò.» Ní Làzarù-bvù t'áwènà Màrità náadù Yèsù ìso, ndàti: «Ìnzè Ádrùngbǎlé! Wò abvo nópè wà ndòngù atdíđ. Kònzì wà ìfò idho nyú ibhu ò.» ⁴⁰ Pbéttù, Yèsù adù dhu àdu Màrità tò, ndàti: «Ma màtinà tí obhó nyi nǐ, nyi rapé ima ná'u, ní nyi rǎrǐ adù Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù nála?» ⁴¹ Ní, ka kadù odu nógèrè ibhu-lí rò. Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù nyìkpóna náva ndàndà orù nga, ndàdù ndìtsò, ndàti: «Àba Kàgàwǎ, ma màbhù òtsò indù, tsùdú dhu nyi nyirì nídhunǐ. ⁴² Obhó tí, ma mùni wà dhu ìrì nyi raróngo tsùdú dhu ìrì bilínganà. Pbéttù, ma mìtsò ma wò dhu bhèyi dhu ní, ndínǐ kǎkà ngbòdu nàkpòrò iró ale náa'u tí dhu ìnyi rǎrǐ ndi nyi nyívi ma.»

⁴³ Wò dhu ndì ndòrì dhu-dzidǒ, Yèsù adù Làzarù nánzì orú tǔna nyú nà, ndàti: «Làzarù, áhù wòrì ibhu ò rò.» ⁴⁴ Ní, Làzarù adù àhù ibhu ò rò, òtsúna mà, pfòna mànà ka kùndìlǐ abvo ùtdù ka karí ònà mberù nǐ, kadù nyina níso mbèrèse nǐ rórò. Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna ihé-yà nǐ: «Nyùnga Làzarù, nyǎdù ùbhànà rǎrà ibha.»

Yèsù ònè ka kǐ ndínǐ ka koho tí dhu (Zàb 71.10; Mát 26.1-5; Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Yà Màriyà mǎràbvù iwùna, 'adù Yèsù ònzì Làzarù rǒ dhu àla Pbàyàhúdì nzínzì ò, ábhǒ ale nyú náadù Yèsù à'u. ⁴⁶ Pbéttù, abádhí nzínzì ò atdídhená ale náadù òwu Pbàfàrisáyó-tí'ò, 'adù yà Yèsù ònzì dhu àwe abádhí tò. ⁴⁷ Ní, ndi dhu ì ìrì rò, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàfàrisáyó mànà, náadù yà Pbàyàhúdì-bvù ádròdrǒ anya nítdì arí ale-tsù núndu. Nírò ní ndi abádhí náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ò, 'àmbe àtìna dǒ: «Wòrì ale rǎrà ábhǒ wiwì nyú nónzì rǒ. Ní ádhu ndi àkǎ àkǎ àlè rònzì? ⁴⁸ Àlè kapé kùbha ràmbe ndi dhu ònzì dǒ, ní kóró ale rǐ kǎ'u. Ndirò Pbàróma tó pbìrì ò ádròdrǒ ale náadùya iwu, 'ùgolo àlè tó Somǎ-dzà, 'adù àlè tó pbìrì nínza.»

⁴⁹ Kǒkò ì Pbàyàhúdì-bvù ádròdrǒ anya nítdì arí ale nzínzì ò, atdí ale-òvò ní'ì Kàyafà. Ní ndi ato ò, ka ní'ì ndi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà. Ní, kǎti òdhína nǐ: «Nyǐ nyú nyǐ nyùnì nzá atdí dhu mà wò dhu ò. ⁵⁰ Nyǐ nyùnì tí obhó dhu, dhu rǎkǎnà atdí ale kèlè rǒvè kóró ale tó ngari ò, ìnzǐ àlè tó pbìrì ò kóró ale-tsè náadù tí ndòtdì?» ⁵¹ Kùɔ nzá wòrì dhu dóna nyú ò rò àhù rórò. Pbéttù, wò ndi ato ò ndì ndi'ì ndi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà tí dhu-okú dò rò, kǎvò dhu angyangyi, Kàgàwà bhà Nabì bhèyi, ndàti: Yèsù rǎkǎ ndòvè Pbàyàhúdì tó ngari ò. ⁵² Ndirò, kǎti átò kǎ rǎrǐ nzǐ òvè Pbàyàhúdì tó ngari ò tí, pbéttù kǎ rǎkǎ ndòvè ndínǐ ndi ndundu tí yà adzi ò ì nifàlǎ Kàgàwà bhà inzo-tsù, ròkò atdíkpá.

⁵³ Ní, rǒpè ndì ndi idho ò rò, Pbàyàhúdì-bvù ádròdrǒ ale náapè 'ònè Yèsù ndínǐ ì adù tí àbhùnà kohò. ⁵⁴ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, Yèsù adù ndòpè ìnzǐ ndàrà ùbhi

rõ kpanjangba Pbàyàhúdì nzinzi ò. Pbétù àbadhi mà, pbìndà ábhàlì màná, náadù 'ìvà 'òwù yà rùngù-tí'ò arí'ì mùlengù ò atdí pbanga Èfùràyimù tí kátina ò, 'adù òko ànyì.

⁵⁵ Wò ndi kàsùmì ò, Pbàyàhúdì tó Pásìka tó mùhendù-idhò ní'ì iwà ndi ndindù ndi ró. Ní, ábhò ale nyú níiwú fiyó pbanga ònà rò, 'iwù ùvò angyinà rò Pásìka tó Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndínì ì u'ò tí ì, 'ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ò†. ⁵⁶ Ní, Yèrùsàlemà ì òwù ùvò rò, abádhí ambénà Yèsù ònè dǒ. Ní Kàgàwà bhà-dzá ì 'ì'ì rórò, abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsùyá nzinziya ò, 'àmbe àtinà dǒ: «Ádhu nyí nyìrè kà-dǒ? Tí ìnzì kà rǎrǎ ìrà mùhendù ò?» ⁵⁷ Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàfàrisáyó màná náadù dhu ùya ìndrù tó 'àti: «Atdí ale mà náapé Yèsù rǎ'ì ró nga núnì, náká ndìtè ka ndínì kadù tí òwu kòsò.»

12

Màriyà rǎ Yèsù-pfò nùtrì ndrùù róngu akye nǎ dhu
(Màt 26.6-13; Mrk 14.3-9; Luk 7.36-50)

¹ Azà idhò tí Pásìka tó mùhendù-idhò nùbhà ndi rórò, Yèsù ivà ndi ndàrà Bètàniyà tí kátina pbanga ò. Ndi pbanga ní'ì yà kàbhù rìngbè ndi òve-bvù rò Làzarù mà tó pbanga. ² Ní ànyì, ka kabhù ònyù kà tò. Màrità náambénà ònyù nùndò dǒ abádhí tó, Làzarù ràdù 'ì'ì átò ndi ònyù ònyù rí atdíkpá Yèsù màná ale nzinzi ò.

³ Nírò ní ndi Màriyà níidi ndrùù róngu akye tó atdí lítrè-ònga ka kùndò ɔɔ tó atdínga, ndòdhò Yèsù-pfò dǒ. Ndi akye ní'ì nardò tí kátina irí-vì nǎ ka kóbhòlò, odzina ràdù 'ì'ì ɔrú nyú akye. Wò dhu-dzidǒ, Màriyà adù Yèsù-pfò-ngbò nùndo dóna-ká nǎ, ndi akye-dzi ràdù nditu, ndáká kóró ànyì-dzá. ⁴ Ní wò dhu ndi ndàla rò, Yèsù bhà ábhàlì nzinzi ò atdí ale, Yudhà Ìskàriyotà tí kátina, yà Yèsù ipfo arana ndàbhù òmvù-fó ale, níiwú dhu, ndàti: ⁵ «Ádhu ìnzà ka kàbhù wòrì akye kodzi ìbhù miyà dìnari* rǒ, kadù ndi fùrangà nùndò nàkùtále tó nǎ?» ⁶ Kùno nzá wò dhu nàkùtále-izù ndi ndàla dhu-okú dò rò. Pbétù, kùno ka ogbotále tí ndi ndí'ì dhu-okú dò rò. Obhó tí, kóngónà ndi fùrangà tó ísòwù nódò, ndàdù àrà ndi fùrangà núwe rǒ afína òzè dhu bhèyi. ⁷ Ní, Yèsù adù dhu àdu Yudhà tó, ndàti: «Ébhà Màriyà radì! Ítsè ka rǒdò wòrì akye ìma ka kòtdúya òná idhò tó. ⁸ Nyí nyóngo òko nàkùtále màná bìlìnganà, pbétù àlè, àlè kí nǎ ongo òko nyí màná bìlìnganà.»

Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale rǎ 'ìrì, ndínì ì abhù tí Làzarù kohò dhu

⁹ Pbàyàhúdì tó ihé-yà níitdègu Yèsù rǎ'ì Bètàniyà dhu ìrì, ní abádhí adù òwu ànyì. Abádhí awù nzá ànyì Yèsù-okú dò rò tí, pbétù abádhí awù ànyì ndínì ì adù tí yà Yèsù ábhù rìngbè ndi òve-bvù rò Làzarù-ngbò mà nála átò. ¹⁰ Nírò ní ndi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale náadù 'ìrì ndínì ì abhù tí Làzarù kohò átò. ¹¹ Obhó tí, ábhò Pbàyàhúdì nyú nóowúnà ùvò rǒ abádhí nzinzi ò rò, 'adù Yèsù ná'ù kǒkú dò rò.

Yèsù rǒtsù Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu
(Màt 21.1-11; Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Tsùtsá nínganí, yà Pásìka tó mùhendù ò iwù Yèrùsàlemà tó kigò ò ihé-yà níirì dhu, Yèsù rǎrǎ'ì otu ò ndi ndírà átò Yèrùsàlemà tó kigò ò ró. ¹³ Ní, abádhí adù ngazì-kpa-dòká nókò, 'ùvò nà, 'òwù Yèsù àko nà otu ò rò. Ní, Yèsù ì àla rò, abádhí apè 'ùkù, 'àmbe àtinà dǒ: «Hòsanà†! Ilèta náká kabhù yà Ádrùngbǎle Kàgàwà-ɔvò rǒ rírà Pbàisràyéìlì tó Ádrùngbǎ Kamà tò!»

† 11:55 11.55 Pbàyàhúdì tó màndu ní'ì 'ù'ò ì, 'ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ò Pásìka tó mùhendù tó, àdhàdhì yà fiyó somà tó màndu nòzè ka dhu bhèyi (2 ì nanzì 30.17-20). * 12:5 12.5 ìbhù miyà dìnari ní'ì mbèmbè atdí ato nyú tó kasu tó mùkimbà. † 12:13 12.13 Pbàyàhúdì t'ávàna ò, Hòsanà-tì nyú ní «fà nyonzi dzànàka.» Pbétù, iró kà-tì ní: «Kàgàwà àká ilèta nà.»

14 Nírò ní ndi Yěsù abà kayinǒ-ngba, ndàdù ùpo, ndàdi dòná, yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu bhěyi. † Andítá ràtina:

15 «Nyǐ Sàyuni tó kigò‡ ǒ bhă, ìnzǐ nyònzǐ ɔɔɔ.

Kònzǐ fùkú Ádrùngbă Kamà rǐrà,
kayinǒ-ngba dǒ ndì ndàdi rórò.»

16 Wò dhu náalú nzá Yěsù bhà ábhàlǐ-dɔ. Pbéttù, Yěsù ódzǐ òrù-akpà ò pbindà Ádrùngbănga tó awáwù ǒ dhu-dzidǒ ní ndi, abádhí awù dhu ìrè, yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu, ka randí Yěsù-okú dǒ rò. Ndirò, ka rádù ndi dhu ònzǐ kà-rò ndi dhu bhěyi tí.

17 Ábhǒ ale nyú, yà Yěsù rǐ Làzarù ànzǐ rìngbè ndi ɔve-bvè rò ró ì'ì, náadù òko 'àmbe Yěsù ǒnzǐ dhu àwe dǒ ìndrù tò. 18 Ní, kǎrí wíwí ònzǐ dhu ì ìrǐ dhu-okú dǒ rò, ihé-yà náadù òwu Yěsù àko otu ò rò. 19 Nírò ní ndi Pbfàfàrisáyó náadù 'òpè 'òtè nzínziya ǒ, 'àmbe àtina dǒ: «Nyǐ nyàla tí wà! Nyǐ nyí nzǐ yà dhu lèma ònzǐ. Kóró ale òkò wà 'àmbe òwu dǒ kǒwù ǒ tí.»

Ngúfe Pbagiríkí rǐ Yěsù òne ndínǐ ì ala tí dhu

20 Yà Pásika tó m̀hendù ò ìwù Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'ìwù Kàgàwà ùle ale nzínzǐ ǒ, ngúfe Pbagiríkí ní'ì inè átò. 21 Ní, ì Pbagiríkí níndri Filipò tí kátina ábhàlǐ-tí'ò. Ndi Filipò ní'ì Gálilayà tó pbirí ǒ atdí pbanga, Bètèsàydà tí kátina ǒ ale. Ní, abádhí avò dhu Filipò tò, 'àti: «Ádrùngbălé, mǎ mòzè mǎla Yěsù-ngbò.»

22 Ní Filipò adù àrà wò dhu òvò Àndèrèyà tí kátina ngátsi ábhàlǐ tò. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù 'ìvà 'òwù wò dhu òvò atdíkpá Yěsù tò. 23 Ní, Yěsù adù àtina uró ì'ì ale nǐ: «Àba Kàgàwà rǐ Ìndrù-t'ídhùnà-ɔvò nábhǔ rilè ndì òná kàsùmì nírà wà. 24 Ma mí obhó dhu núnɔ fùkú: ìnzǐ nganù-kpǒ náapè ìtsi adzi ò, ndàdù òmò, ní ndi nganù-kpǒ rádù àdi atdíró tí. Pbéttù kǎpè òmò, ndàdù ìnga, ní ndi rádù ábhǒ itse nyú nódhì. 25 Pbindà ìpìrǒnga nózè rí ndòdò fíndà ale níwíya ka. Pbéttù, pbindà ìpìrǒnga nózè rí ndiwí okúdu dǒ rò yà adzi ǒ ale, náadùya kòdò dhòdhóhóngà tó ìpìrǒnga tò. 26 Ndi ale náapè ndòzè ndònzǐ kàsùdu, ní ndi ale àkǎ ndùngu owùdu. Ndirò, ma mí'ì ró, pbàkà kasutále rádù ì'ì átò. Ndi ale náapè kàsùdu ònzǐ, ní Àba Kàgàwà rádù ndi ale ìfu.»

Yěsù rǒte ndì ndóvè dhu dǒ dhu

27 Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àtina: «Afídu rǐ ìnga ìrè atdídǒ kòmbí. Ní, ma mátina ìngbà tí? Ma tí àtina: Àba Kàgàwă, ìgǔ ma yà yàrí kàsùmì ǒ rí ndàpà ndònzǐ ndì rùdú dhu ǒ rò? Pbéttù, ma mírà wò ndi kòmbí rí ndàpà ndònzǐ ndì dhu-okú dǒ rò. 28 Ní Àbá, ábhǔ ɔvònu rilè ndì.» Nírò ní ndi atdí ale-tù náadù ndìrǐ òrù-akpà ò rò, ndàti: «Ma màbhù wà ɔvòdu rilè ndì, ndirò ma mí kàbhǔ àbhǔ rilè ndì tdítǒ.» 29 Ní, ànyìrǒ ì ikò ró ì'ì ihé-yà níri wò dhu, 'adù àtina: «Ìgyò! ɔvo nyú ní wò àtà!» Ngǔkpà ale adù àtina: «Hòkò! Kàgàwà-bhà màlàyikà ní wò dhu nùnò kà tò.» 30 Pbéttù, Yěsù adù àtina abádhí nǐ: «Wò nyǐ nyìrǐ ale-tù núnò nzá dhu idù, pbéttù kùnò ka fùkú. 31 Kòmbí rǐrà kàsùmì ní yà Kàgàwà rǐ yà adzi ǒ ale-ànyá nítǐ òná kàsùmì. Ndirò, ndi kàsùmì ní ndi Kàgàwà rǐ Pfòmvo, yà adzi ǒ ádrùngbăle, nípfǒ òná, ndòdì yà adzi ǒ rò. 32 Pbéttù ima, yà adzi ǒ rò ka kí modyì marà ɔrè rò, ma madùya kóró ale-tsù nándu tidu ò.» 33 Wò ndì ndùnò dhu ǒ, Yěsù azè ndìtè dhu ní ìngbà dhu bhěyi ɔve-tidò nǐ màtí ndì ndóvè dhu.

34 Ní ihé-yà adù dhu ìvu Yěsù-tsǔ, 'àti: «Mǎ mǒzù dhu Músà bhà Ʋyátá ò, Krístò radíya dhòdhóhónganà. Ní, ádhu nyí nyádù àtina Ìndrù t'ídhùnà rǎkǎ pé ndàrà òrù-akpà ò nǐ? Ndirò, ndi Ìndrù t'ídhùnà nyú ní àdhi?» 35 Ní, Yěsù adù dhu àdu

‡ 12:15 12.15 Sàyuni tó kigò-tì ní Yèrùsàlemà tó kigò.

abádhí tò, ndàti: «Awáwù rǐ'ì inè nzínziku ǒ ákě kàsùmì kèlě tí. Ní, dhu àkǎ nyǔbhi yà inè nyǐ nyǐ'ì ndi awáwù nà ró, akye ínò adùna tsùkù ùtò nǐ. Obhó tí, ínò ǒ rúbhi ale rǐ nǐ àdù àdhà màtí ndi ndàrà dhu núnì. ³⁶ Ní dhu àkǎ nyǎ'ù ndi awáwù, yà òko nyǐ nyòko atdíkpá kà màná òná kàsùmì ǒ, ndínǐ nyǐ nyadùya tí òko awáwù ǒ nzónzo tí.» Wò dhu ndi ndùnò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àrà ndòrù itse ihé-yà rǒ rò.

Pbàyàhúdì rǐ 'ùvǒ ìnzǐ 'à'ù Yèsù dhu

³⁷ Yèsù anzì mbǎ ábhǒ wíwì mà Pbàyàhúdì-ònzǐ, ní abádhí adù nzá kà à'ù. ³⁸ Wò ndi dhu anzì ndi ndínǐ yà Kàgàwà bhà nabì Ìsayà núunò dhu náaká tí. Kǎti:

«Ádrùngbǎle Kàgàwǎ, ádhi tsùká dhu ná'u?

Ndirò, ádhi ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà níitè pbìndà ɔbi fǐndà*?»

³⁹ Ndirò, ndi Ìsayà kèlě núunò ìnzá Pbàyàhúdì náa'ù dhu okúna dò rò dhu. Kǎti:

⁴⁰ «Kàgàwà níiti abádhí-nyǐnga rǒngò ndùmùndúmú tí, ìnzǐ inga nala tí.

Ndirò, kǎdù abádhí-afí nábhu rò'ò odú, akye dhu alúna dòya, ràdù 'ùgèrè 'ùbhà fǐyó nzérenga, ndínǐ ndadù tí abádhí nígu nǐ.»

⁴¹ Nabì Ìsayà núunò wòrì dhu Yèsù bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ndi ndala angyangyi, ndàdù ɔte kà dǒ dhu-okú dò rò.

⁴² Pbétù, nabì Ìsayà núunò mbǎ wò dhu mà, ní Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale nzínzi ǒ màtí, ábhǒ ale nyú náa'ù Yèsù. Ní, abádhí adúnà nzǐ òwu ndi dhu àvi rǒ kpangba, Pbàfàrisáyó-ɔdò nónzi ì í dhu-okú dò rò, akye ka kadùna òwu 'ìpfo, kodì ì unduta-idzà ǒ rò nídhunǐ. ⁴³ Abádhí náazè ìndrǔ rǐ 'ìfǔ dhu, ròsè Kàgàwà rǐ 'ìfǔ dhu dònǎ.

Kàgàwà nítdàya ìndrǔ-ànyǎ Yèsù bhà ɔte-bvǔ rǒ dhu

⁴⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù apè ɔte ɔrú tǔna nyú nà, ndàti: «Ndi ale náapè ima ná'u, ní kà'ù nzá ima kèlě, pbétù kà'ù wà yà ima nivi mirà yà adzi ǒ ale mà átò. ⁴⁵ Ndirò, ndi ale apè ima àlǎ, nála wà yà ima nivi yà adzi ǒ ale mà átò. ⁴⁶ Ima, yà adzi ǒ awáwù tírò, ma mirà ndínǐ ìnzǐ ima ná'ù ale náadù tí àdi ínò ǒ. ⁴⁷ Ndi ale náapè ma múnɔna dhu ìri, ìnzǐ ndàdù ndi dhu nǐli afína ò, ní ndi ale-dǒ rádù anya ɔtdì ní nzǐ ima. Obhó tí, ma mirà nzá ndínǐ mìtdì tí anya yà adzi ǒ ale dǒ, pbétù ma mirà ndínǐ ma mìgú tí yà adzi ǒ ale ìgǔ tí. ⁴⁸ Ndi ale apè ima nódhò, ìnzǐ ndàdù ma múnɔna dhu ná'ù, ní ndi ale nábà wà ànyǎna ɔtdì rí dhu. Yà ma múnò ɔte ní ndi kà-ànyǎ notdíya yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì nínganì. ⁴⁹ Obhó tí, yà ma marúnɔna dhu núunò ma marí nzǐ ràhu ùdù rò ma-tírò. Pbétù kǎráhu Àbadu Kàgàwà, yà ima nivi mirà yà adzi ǒ ale bhà rò. Ka nyú nditírò ní ndi dhu núyǎ idù ma màkǎ múnò dhu mà, ma màkǎ múnò ìndrǔ tò dhu màná dhu dǒ. ⁵⁰ Ndirò, ma màni wà dhu yà kǔyǎ dhu rǎrǐ ndi dhòdhòdhònga tó ìpìrǒnga níbhò rádù ìndrǔ tò dhu. Ní, yà ma múnɔna dhu núunò ma mí àdhàdhì Àbadu Kàgàwà núyǎ ka idù dhu bhéyi.»

13

Yèsù rǐ pbìndà ábhàlǐ-pfò nú'ò dhu

¹ Tsútsǎ nínganì Pbàyàhúdì tó Pásika tó mǔhendù ní'ina rórò, Yèsù unì dhu, yà adzi ǒ rò ndi ndí ndivà, ndàrà Àbanà Kàgàwà bhà òná kàsùmì rǎkǎ wà. Ní Yèsù, yà atdíǒ yà adzi ǒ arí'ì pbìndà ale nazè, náadù abádhí òzè tdítǒ ìnzǐ rádù iku àzè nǐ.

² Ní pbítsòngǎnǎ, Yèsù mà ní'ì ònyù-tsùnǎ pbìndà ábhàlǐ màná. Nírò ní ndi Pfòmvo níitsu dhu Yudhà, Sìmonì Ìskàrìyotà t'ídùnà-afí ò, ndínǐ Yèsù nìpfo tí ndàbhu òmvú-fó. ³ Pbétù, Yèsù nyú núunì dhu, iwà Àbanà Kàgàwà ribho kóró dhu dǒ ádrùngbǎnga

* 12:38 12.38 Ìsa 53.1

tó obi foná. Ndirò, kǔni wà dhu, ndì nyú ndì rírá Àbanà Kàgàwà-ti'ò rò, ní ndì rǎrǎ ndàdǔ Àbanà-ti'ò. ⁴ Ní, Yěsù ivà ndì ònyù-tsùná rò, ndìwà róná orú mùdzarù, ndìli igi. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù bĕrĕse nídyì ndisó mvuna 'ò nǐ. ⁵ Tdítdǒ, kǎdù idha ìdyì ndòdhò ádrùngbǎ sǎnì ǒ, ndàdù ndòpè ndù'ò pbìndà ábhàlǐ-pfò nǐ, ndàdù àrà ùndonà rǒ yà mvuna 'ò ndì ndisónà nǐ bĕrĕse nǐ. ⁶ Ní, Yěsù níitdègu àrà àhụ Simoni Péterù tí, ní Péterù adù dhu ivu kà-tsǔ, ndàti: «Inyi nyú pbàkà Ádrùngbǎlé tírò, nyi nyòzè tí nyu'ò pfòdu?» ⁷ Ní, Yěsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Yà ma mónzina dhu núnǐ nyi nyí nǐ kòmbí, pbétù, nyi nyaraya kùni olù.» ⁸ Ní, Péterù adù àtìná Yěsù nǐ: «Nyi nyí nǐ pfòdu ù'ò akekpá màtí.» Ní, Yěsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Inzǐ ma mapé pfònu nú'ò, ní àlĕ kí'ì ìmbǎ ìrita nà inyi mànà.» ⁹ Ní, Simoni Péterù adù dhu àdu Yěsù tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, wò dhu bhĕyi kà rǐ'ì rò, nyi nyí nǐ pfòdu kèlĕ nú'ò, pbétù, nyi nyí ɔtsúdu mà, dùdu mànà nú'ò átò!» ¹⁰ Ní, Yěsù adù àtìná kǎnǐ: «Iwà ndì nù'ò ale rǐ'ì mbǎ ndì ndí ndù'ò tdítǒ dhu-atdyú nà. Pbétù kà rǎdù àkǎ ndù'ò pfòna kèlĕ, iwà ndì ndìlǎ kóró otu ǒ nídhunǐ. Nyí nyú, nyí nyílǎ wà Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pbétù, nyí kóró nyí nyílǎ nzá kà-nyìkpó ǒ.» ¹¹ Obhó tí, Yěsù núuni ndìpfò rí ndàbhụ ndì òmvù-fó ale angyangyi. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi kǎti pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyí kóró, nyí nyílǎ nzá Kàgàwà-nyìkpó ǒ.»

¹² Pbìndà ábhàlǐ-pfò ndì ndù'ò dhu lutìná, Yěsù adù yà róná rò ndì ndìwàna mùdzarù nídyì ndáfǒ róná, ndàdù ndàdu ònyù-tsù. Nírò ní ndi kǐvú dhu pbìndà ábhàlǐ-tsǔ, ndàti: «Nyí nyùni tí ùnǐ yà ma mònzì rùkú dhu-tì? ¹³ Nyí nyá rí ima nánzi Màlimò tí, ndirò Ádrùngbǎle tí. Ní ndi dhu ní obhó dhu. Obhó tí, ima ní ndi Màlimò. Ndirò, ima ní ndi Ádrùngbǎle. ¹⁴ Nírò ima, fùkú Màlimò tírò nyú, ndirò fùkú Ádrùngbǎle tírò nyú, ma mù'ò pfòku rò, dhu àkǎ nyòngò pfòku ù'ò nzínzìkù ǒ átò. ¹⁵ Obhó tí, yà fùkù ma mìtè dhu ní ǒfò, ndínǐ nyí nyongó tí dhu ònzì átò ɔdhíkù rǒ yà rùkú ma mònzì dhu bhĕyi. ¹⁶ Ma mí obhó dhu núno fùkù: Kasutále bhà ádrùngbǎnga nósè nzá pbìndà kasu tó ádrùngbǎle bhà ádrùngbǎnga dònǎ. Ndirò, òvi ka kòvi ale bhà ádrùngbǎnga nósè nzá yà ndì nòvi ale bhà ádrùngbǎnga dònǎ*. ¹⁷ Kòni, kòmbí nyí nyùni wà kǒkò dhu. Ní, nyí nyádù hirò ònzì i dhu nyí nyònzì nǐ.»

¹⁸ Tdítdǒ Yěsù adù àtìná pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ma mùnò nzá wò dhu okúkù dò rò kóró. Ma mùni wà ima nyú ma mívò nzínzìkù ǒ ale. Pbétù, Kàgàwà bhà Andítá arúnona dhu nákǎ rònzì ndì. Ndi Andítá arátina: «Yà atdíkpá mà marí dhu ònyu mànà ale, nóngò wà rùdú òmvù tí.» ¹⁹ Ma mívò wò dhu angyangyi fùkù, inzǎ ndi dhu àpè ndònzì rórò. Ndi dhu bhĕyi ní ndi, ndi dhu rǐtsi ndònzì nínganí, nyí nya'uya dhu, ima rǎrǎ «I'ì arí'ì ale.» ²⁰ Ma mí obhó dhu núno fùkù: ma mòvi ale náko ale, náko wà ima átò. Ndirò, ima náko ale náko wà yà ima nivì mirà yà adzi ǒ ale átò.»

*Yěsù rǐ Yudhà rǐ ndìpfò, ndàbhụ ndì òmvù-fó dhu nóvo dhu
(Màt 26.20-25; Mrk 14.17-21; Luk 22.21-23)*

²¹ Wò dhu bhĕyi ndì ndòtè dhu-dzidǒ, Yěsù-afí náadù àdi ndàmbe inga nírè dǒ atdítdǒ. Ní, kǎdù dhu òvò kpanjangba pbìndà ábhàlǐ tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núno fùkù. Nzínzìkù ǒ atdí ale rǐ ndi mipfò, ndàbhụ ma òmvù-fó.» ²² Ní, Yěsù bhà ábhàlǐ adù òko, 'àmbe 'àndà dǒ nzínziya ǒ, inzǐ 'adù àdhi dǒ màtí kà rǒtè dhu núnǐ. ²³ Wò ndi kàsùmì ǒ, yà atdítdǒ Yěsù ózè pbìndà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdí ábhàlǐ ní'ì Yěsù-tí ndì ndàdi ònyù-tsùná ró. ²⁴ Ní, Simoni Péterù adù kàvi iwǐna ǒ rìvù dhu Yěsù-tsǔ, rǎrǐ àdhi ndi kà rùbhi òtè rǒ dòná. ²⁵ Ní, wò ábhàlǐ adù ndilò Yěsù dò, ndàdù dhu ivu kà-tsǔ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ádhi ndi?» ²⁶ Ní, Yěsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ndi ale ní yà ma mí mùgatì-afà nídyì modù supù ò, madù àbhunà fìndà ale.» Nírò ní ndi

* 13:16 13.16 Yùw 15.20

Yěsù adù m̀̀gati-afà nídyì, ndòdù supù ò, ndàdù àbhùnà Yudhà, Sìmonì Ìskàriyotà t'ídhùnà tò. ²⁷ Yudhà níitdègu wò m̀̀gati-afà àkǎ, ní Sitanì adù òtsù kà-afí ò. Ní Yěsù adù àtìnà Yudhà nǐ: «Wò nyi nyòzè nyonzi dhu, náká nyonzi tsàkàtsàkà.» ²⁸ Kǒkò ɛró ì'ì ale nzínzi ǒ, atdí ale mà núni nzá àdhu-okú dò rò màtí Yěsù rǐ wò dhu núno kà tò dhu. ²⁹ Yà f̀̀rangà tó ísòwǔ nódò Yudhà arí dhu-okú dò rò, abádhí nzínzi ǒ atdídhénà ale náadù dhu àtì, Yěsù àvi ka rùdzǐ m̀̀hendù tò àkǎ kudzǐ dhu dhu tí. Ndirò ngàtsi nǐ, abádhí adù dhu àtì Yěsù àvi ka r̀̀ndò f̀̀rangà nǎk̀̀tále tò dhu tí. ³⁰ Pbé̀tù, m̀̀gati-afà ndì ndàkò Yěsù-fó rò, ndàdù ònyùnà dhu-dzidǒ, Yudhà náadù àhù dòtsí ndàrà. Wò ndì kàsùmì ǒ, inga náadù ì'ì iwà ndì ndàtì ró.

Hyátá-owútá

³¹ Yudhà àhù idza rò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àtìnà pb̀̀ndà ábhàlǐ nǐ: «Kòmbí nga ní ndì Ìndr̀̀ t'ídhùnà-ovò ilè ndì nǐ. Ndirò, kòmbí nga ní ndì Kàgàwà-ovò ilè ndì kà-nyutsi nǐ. ³² Kàgàwà-ovò náapè ndilè kà-nyutsi, ní Kàgàwà adùya kǒvò àbhù rilè ndì átò nyunatsi, ndirò kàrǐ ndì kǒvò àbhù rilè ndì kòmbí tí. ³³ P̀̀bànǐnzó, àlè kí'ì atdíkpá nyǐ mànà ákè kàsùmì kèlè tí. Nyǐ nyǐ m̀̀ne òne. Ní àdhàdhì yà ma m̀̀nò P̀̀bàyàhúdí tò dhu bhèyi tí, ma màtina nyǐ nǐ átò, yà ma m̀̀rà ì nyǐ r̀̀rǐ nzǐ àdù òwu ùvò. ³⁴ Ní, kànǐ f̀̀kù ma m̀̀bhà ɛyátá owútá: nyòzè nyǐ nzínzikù ǒ. Àdhàdhì yà ima nyú ma mózè nyǐ dhu bhèyi, dhu àkǎ nyòzè nyǐ átò nzínzikù ǒ. ³⁵ Nyǐ nyapè nyòzè nzínzikù ǒ, nǐrò ní ndì kóró ale r̀̀dù dhu ùni, nyǐ r̀̀rǐ pb̀̀kà ábhàlǐ nyú.»

Yěsù rǐ Péterù rǐ ndòdho dhu nóvo dhu (Màt 26.31-35; Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34)

³⁶ Wò dhu-dzidǒ, Sìmonì Péterù adù dhu ìvu Yěsù-tsǔ, ndàtì: «Ádr̀̀ngbǎlé, nyi nyàrà àdhà?» Ní, Yěsù adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Nyǐ nyǐ nzǐ ìrà owùdu ǒ kòmbí, yà ma m̀̀rà ì. P̀̀bé̀tù, nyi nyaraya ìrà owùdu ǒ olù.» ³⁷ Ní Péterù adù dhu ìvu tdítǒ kà-tsǔ, ndàtì: «Ádr̀̀ngbǎlé, ádhu ìnzǐ ma m̀̀rà kòmbí owùnù ǒ okúna dò rò? Ma mòzè wà miwǐ pb̀̀kà ìp̀̀r̀̀nga okúnù dò rò.» ³⁸ Ní, Yěsù adù dhu ìvu kà-tsǔ, ndàtì: «Ìnyi nyú nyi nyòzè tí wà nyiwǐ pb̀̀kù ìp̀̀r̀̀nga okúdu dò rò? Ma mí obhó dhu núno ìndù, ìnzá à'ù-akpà nápè òngò r̀̀rò, nyi nyǐ'ina iwà nyi nyòdhò ma ìbhù-g̀̀na, nyàtì ìnzá nyǐ r̀̀ni ma ró.»

14

Yěsù ní Kàgàwà-tí'ò rǐ ìndr̀̀ àbhù r̀̀rà àhù otu dhu

¹ Yěsù adù àtìnà tdítǒ pb̀̀ndà ábhàlǐ nǐ: «Ìnzǐ nyàbhù af̀̀kù r̀̀rè inga abhò. Nyǐ nyàkǎ nyá'ù Àba Kàgàwà, ndirò nyǐ nyàkǎ nyá'ù ma átò. ² Àba Kàgàwà bhà idzá, òyá ka kóko ngari r̀̀'ì abhò. Ìmbǎ kà r̀̀'ì ndì dhu bhèyi nánǐ, ma màmbènà nzǐ àtina ma r̀̀rà wà ngari òbhòlò f̀̀kù. ³ Ndirò, ma m̀̀rà, madù ngari òbhòlò f̀̀kù rò, ma mí madù àdù mirà nyùgù, ndínǐ ma m̀̀rà àdì ró, nyǐ nyadùya tí òwu òko átò. ⁴ Ndirò, yà ma m̀̀rà ì r̀̀rà otu nyǐ nyúni wà.»

⁵ Ní, T̀̀masì adù àtìnà Yěsù nǐ: «Ádr̀̀ngbǎlé, mà m̀̀ni nzá nyi nyàrà ì nga. Olu, mà màdù ànyǐ r̀̀rà otu núni ìngbà dhu bhèyi?» ⁶ Ní, Yěsù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Ìma ní ndì otu, obhónga, ndirò ìp̀̀r̀̀nga. Atdí ale mà r̀̀ nzǐ àdù àrà àhù Àbadu Kàgàwà ì, ìnzá ndì ndùdà otùdu ònǎ r̀̀rò. ⁷ Dhu apé ì'ì iwà nyǐ nyúni ma dhu tí, ní nyǐ nyúni wà Àbadu átò. Ní, ròpè ndì kòmbí, nyǐ nyùnì wà ka, ndirò nyǐ nyàla wà ka.»

⁸ Ní, Filipò adù àtìnà Yěsù nǐ: «Ádr̀̀ngbǎlé, ìtè pé ndì Àbanù mà r̀̀la, wòrí kèlè ní ndì àkǎ àkǎ f̀̀kà dhu.» ⁹ Ní, Yěsù adù dhu àdu Filipò tò, ndàtì: «Hòkò, Filipò! Àlè kókò wà nyǐ mànà ábhò idho nyú tí, ní nyi nyapè tí nzá m̀̀nǐ? Ìma nála ale, nála

wà Àbadu átò. Ní íngbà dhu bhěyi dhu nyi nyádù àtìnà, ma rìtè pé Àbadu nyala nǐ? ¹⁰ Nyi nyà'ù tí nzá dhu, ma ràrǐ'ì Àbadu-nyutsi, ndirò Àbadu ràrǐ'ì nyudutsi? Yà ma maráwěna fǔkù dhu ní nǐ ùdù rò àhụ dhu. Pbétù, yà nyudutsi arádi Àbadu ní ndi arí pbìndà kasu ònzi. ¹¹ Nyà'u ima, yà ma mátina nyǐ nǐ, ima ràrǐ'ì Àbadu-nyutsi, ndirò Àbadu ràrǐ'ì nyudutsi rò. Ìmbǎ kǐ'ì ndi dhu bhěyi rò, nyà'u ima yà nyudutsinǎ rò rí ndònzì kasu-okú dò rò. ¹² Ma mí obhó dhu núno fǔkù: ndi ale apé ima ná'u, ní yà ma márónzina kasu nónzì ndi ale rǎdù ònzi átò. Ndirò, kà rǎdù kònzì abho nyú ròsè yà ma márónzina-tsí dònǎ, Àbadu bhà ma mǎrà nídhunǐ. ¹³ Ọvòdu rǎ nyǐ nyònzì kóró dhu-tsí, nónzì ma móngo ònzi, ndíní Àbadu-ọvò náadù tí ndilè Idhunà-nyutsi. ¹⁴ Nyǐ nyapé óngo dhu nónzì fudú ọvòdu rǎ, nónzì ma móngo ònzi fǔkù.»

*Yèsù rǐ Kàgàwà rǐ Ịlǐlǎ-Alafí nǐbhò dhu nóvo dhu
(Yùw 16.5-15)*

¹⁵ Tdítdǎ, Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyǐ nyapé ì'ì ima nyǐ nyózè dhu tí, ní nyǐ nyàkǎ nyǐfụ pbàkà ọyátá. ¹⁶ Ima, ma mí Àbadu Kàgàwà nónzì rìbhò ngǎtsi Mùdzùnàba fǔkù, ndíní nyǐ nyongó tí òko mànà dhòdhòdhonganà. ¹⁷ Ka ní obhonga núdhě arí indrù tò Ịlǐlǎ-Alafí. Obhó tí, yà adzi ọ ale rǐ nǐ àdù kàkò, ìnzǐ ì í kǎlǎ, ndirò ìnzá ì ọni ka dhu-okú dò rò. Pbétù nyǐ, nyǐ nyuni wà ka, atdíkpá nyǐ nyaróko ka mànà, ndirò afíkù ò kǎràdi dhu-okú dò rò.

¹⁸ Ma mí nǐ nyǐbha ìzù tí, ma míngo ìngo tikù ò tdítdǎ. ¹⁹ Ìnzá òtrò idho ọ, yà adzi ọ ale rǐ nǐ malǎ tdítdǎ. Pbétù nyǐ, nyǐ nyǐ malǎ àlǎ, ìnè ma mí'iyà nyǐkpódu nà, ndirò ìnè nyǐ nyǐ'iyà nyǐkpókù nà átò dhu-okú dò rò. ²⁰ Ndi idho rǎkǎ nínganǐ ní ndi, nyǐ nyuniya dhu, ima rarǐ'ì ìnè Àbadu-nyutsi, nyǐ rarǐ'ì ìnè nyudutsi, ndirò ma rarǐ'ì ìnè nyukutsi.

²¹ Pbàkà ọyátá nà'ù, ndàdù ìfunà ale, ní ndi ma nózè ale. Ima nózè ale, nózè Àbadu rǎdù átò. Ndirò, ma mǎdù kòzè átò, mǎdù mítè fǐndà.»

²² Nírò ní ndi Yudhà, ìnzǐ ní Yudhà Ịskàrìyotà, níivú dhu Yèsù-tsǔ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ádhu ndi nyi nyádù nyitè fǎkà tí, ìnzǐ nyadù nyitè yà adzi ọ ngǔkpà ale tò nǐ?» ²³ Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ndi ale náapé ima nózè, ní ndi ale rǎdù ma múno dhu nífụ. Àbadu rǎdù ndi ale nózè átò. Ndirò, mǎ mǎdù ìwu Àbadu mànà ndi ale bhà, mǎdù mǎ móko róngà nóbhòlò kàbhà. ²⁴ Pbétù, ìnzǐ ndi ale náapé mozè, ní rǐ nǐ àdù ma múno dhu nífụ. Yà nyǐ nyírina ma múno ró dhu ní rǐ nǐ àhụ ùdù rò. Pbétù, kà rǎhụ yà ma nívi Àbadu ò rò.

²⁵ Kònzǐ, ma múno ndi dhu fǔkù, àdì ma mǎdì nzínzìkù ọ rórò. ²⁶ Ní, Àbadu rǐvina ọvòdu rǎ Mùdzùnàba, Ịlǐlǎ-Alafí, rǐngo kóró dhu núdhe fǔkù, ndàdù àrà yà fǔkù ma múno kóró dhu nábhụ rǎ nyǐrè.

²⁷ Ma mǎbhà mǎrùngà fǔkù, ma mǎbhụ pbàkà mǎrùngà nyú fǔkù. Ndirò, ma mǎbhụ nzá ka fǔkù àdhàdhì yà adzi ọ ale náarǐ kàbhǔ indrù tò ònà ọfò ọ. Ní, afíkù àkǎ nzá ndirè nga abho, ndirò nyǐ nyàkǎ nzá nyònzì ọdọ. ²⁸ Nyǐ nyírì wà yà fǔkù ma múno dhu, matì: «Ma mǎrà wà, ndirò ma mí mǎdù àdù tikù ò.» Ní nyǐ nyǐ'íná gukyè ima nyǐ nyózè dhu tí, ní idhèkù àmbènà ndìkǎ ìkǎ tí Àbadu ì ma mǎrà rò. Obhó tí, ndi Àbadu bhà ádrùngbǎnga nózè wà pbàkà ádrùngbǎnga dònǎ. ²⁹ Kònzǐ, ma múno wà ka fǔkù kòmbí ìnzá ndi dhu àpè ndònzì rórò, ndíní ndi dhu rǐ ndònzì nínganǐ, nyǐ nyadùya tí dhu à'ù. ³⁰ Ma mí nǐ òte abho nyǐ mànà tdítdǎ. Obhó tí, kònzǐ yà adzi ọ kamà Pfòmvo rǐrà. Pbétù, rùdú kà rǐnzina atdí dhu mà rǐ'ì mbǎ. ³¹ Pbétù, kà rǐrà, ndíní yà adzi ọ ale núni tí dhu iwà ma rózè Àbadu, ndirò ma rarǐ dhu ònzi kǔyá idù dhu bhěyi. Nírò, nyǐvǎ nyǐ, kòwu ìrò rò.»

15

Yěsù rĭ ndàtĭ vĭnyò-kpa nyú tí dhu

¹ Wò dhu-dzidò, Yěsù adù àtìna p̀bìndà ábhàlĭ nĭ: «Īma ní ndi vĭnyò-kpa nyú* . Ndirò, Àbadu Kàgàwà ní ndi vĭnyò-kpa-ngbò òbhòlo arí ale. ² Ní kóró ɔpbídu, yà ìnzĭ arí itsu-kpò ì'ò, nú'a kà rǎdù ɔ'á tí rùdú rò. Ndirò, yà mběyi arí itsu-kpò ì'ò ɔpbídu-ngbò núwa kà rǎdù, ndínĭ adù tí itsu-kpò ì'ò abhò nyú tdítđ. ³ Ní nyĭ, ɔpbídu tírò, nyĭ nyĭlǎ wà Àbadu-nyĭkpó ɔ, yà fùkù ma móvò ɔte-okú dò rò. ⁴ Nírò, dhu àkǎ nyòkò nyudutsi, àdhàdhì ma marádi nyukutsi dhu bhěyi. Vĭnyò-ɔpbí rĭ nzĭ àdù ò'ò, ìmbǎ ndi ndí'ì ndi vĭnyò-kpa rǎ rórò. Ní, ndi dhu bhěyi tí, nyĭ nyĭ nzĭ àdù atdí dhu mà nónzì ìnzá nyĭ nyòkò nyudutsi rò.

⁵ Īma ní ndi vĭnyò-kpa, ndirò nyĭ ní vĭnyò-ɔpbí. Ní, nyudutsi rádi, madù àdi nyunatsi ale, rǎdù itse nódhì abhò nyú. Obhó tí, ìnzá nyĭ nyòkò nyudutsi rò, nyĭ nyĭ nzĭ àdù atdí dhu mà nónzì. ⁶ Īnzá àdi nyudutsi ale, nóbvù ka kádù igi, àdhàdhì yà ìnzĭ arí itsu-kpò ì'ò vĭnyò-ɔpbí nú'a ka karí, kadù òbvùnà igi dhu bhěyi. Kà rǎdù ɔtdyù, kadù àndunà kawà kàzù ò, rǎdù ògbe. ⁷ Pbéttù, nyĭ nyapé òko nyudutsi, nyádù pbàkà ɔte nódò afikù ò, ní nyònzì nyĭ nyòzè kóró dhu Àbadu-fó, ní ka rǎdù ndi dhu àbhù fùkù. ⁸ Nyĭ nyapé ídzì kasu tó itse nódhì abhò, nyádù dhu itè nyĭ rǎrĭ pbàkà ábhàlĭ nyú, ní Àbadu-ɔvò rǎdù ndilè. ⁹ Àdhàdhì Àbadu ózè ma dhu bhěyi, ma mózè nyĭ átò. Ní dhu àkǎ nyòkò ndi ma mózè nyĭ nĭ àzè ɔ. ¹⁰ Nyĭ nyapé pbàkà ɔyátá nífù, ní nyĭ nyádù òko nyĭ ma mózè nĭ àzè ɔ, àdhàdhì ma mífù Àbadu bhà ɔyátá, madù àdi kòzè ma nĭ àzè ɔ dhu bhěyi.

¹¹ Ma m̀nò wò dhu fùkù ndínĭ nyĭ nabhù tí nyĭ'ì pbàkà dhèdhe nà, ndi fùkù dhèdhe rǎdù àkǎ. ¹² Yàrí ní ndi pbàkà ɔyátá fùkù: «Nyòzè nyĭ nzínzìkù ɔ, àdhàdhì ma mózè nyĭ dhu bhěyi.» ¹³ Ìndrù rĭ ndàdzĭ ndòvè odhína tó ngari ɔ nĭ àzè dònǎ róse ngàtsi àzè rĭ'ì mbǎ. ¹⁴ Nyĭ nyádù òko ɔdhídu tí, yà fùkù ma m̀yǎ dhu nyĭ nyĭfù rò. ¹⁵ Ma mí nzĭ nyǎnzì tdítđ pbàkà kasutále tí, ìnzĭ kasutále rǎdù p̀bìndà kasu tó ádr̀ngbǎle r̀nzina dhu ǹnĭ nídhunĭ. Pbéttù, ma mǎrí nyǎnzì ɔdhídu tí, Àbadu-tsù ma mìrĭ dhu ní ma móvò wà kóró fùkù nídhunĭ. ¹⁶ Īnzĭ ní nyĭ ndi nyĭ nyóvò ma, pbéttù ĩma ní ndi ma móvò nyĭ. Ní, ma mòvì nyĭ nyòwù, ndínĭ nyĭ nyòdhi tí dhòdhòdhonganà r̀ngò àdi itse. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Àbadu rǎdù fóná nyĭ nyònzì ɔvòdu rǎ kóró dhu-tsí nábhù fùkù. ¹⁷ Nírò, fùkù ma m̀yǎ dhu ní, nyĭ rǎkǎ nyòzè nyĭ nzínzìkù ɔ.»

Yà adzi ɔ ale rĭ Yěsù mà p̀bìndà ábhàlĭ mànà nóndrò dhu

(Màt 10.22-33; Yùw 16.1-3,33)

¹⁸ Tdítđ Yěsù adù àtìna p̀bìndà ábhàlĭ nĭ: «Yà adzi ɔ ale náapé nyòndrò, ní nyùnĭ dhu abádhí r̀ndrò wà ĩma átò angyinǎ rò fùkù. ¹⁹ Nyĭ nyĭ'iyana gukyè yà adzi ɔ ale tí, ní abádhí ád̀yana nyòzè òzè tí, fĭyó ale ní nyĭ nídhunĭ. Pbéttù ĩma, ma móvò nyĭ abádhí nzínzì ɔ rò, muli nyĭ igi. Ní nyĭ ní nzĭ yà adzi ɔ ale tdítđ. Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi abádhí óndrò nyĭ. ²⁰ Nyĭrè pé yà fùkù ma m̀nò dhu, mati: Kasutále bhà ádr̀ngbǎnga róse nzá p̀bìndà kasu tó ádr̀ngbǎle bhà ádr̀ngbǎnga dònǎ. Ní, dhu apé ì'ì abádhí ávu rùdú dhu tí, ní abádhí rávu àvù r̀kù átò. Ndirò, dhu apé ì'ì abádhí ífù ma múdhe fĭyò dhu dhu tí, ní abádhí rĭ nyĭ nyúdhèna fĭyò dhu nífù ìfù átò. ²¹ Obhó tí, abádhí r̀ngò kóró kòkò dhu ònzì r̀kù okúdu dò rò, ìnzá ì ùnĭ ĩma nívì mìrà yà adzi ɔ ale dhu-okú dò rò. ²² Īnzá ma mìrà yà adzi ɔ, madù dhu òvò abádhí tó nánĭ, abádhí ùnĭyana nzĭ nzéřnga nà ì'ì dhu. Pbéttù, kòmbí abádhí dǎ ka kí izù àbà kùbà fĭyó nzéřnga tí dhu rĭ'ì mbǎ. ²³ Īma nòndrò ale nóndrò wà Àbadu átò. ²⁴ Īnzá ma m̀nzì yà ìnzá atdí ale mà nápe ònzina dhu abádhí nzínzì ɔ nánĭ, abádhí ùnĭyana

* 15:1 15.1 Ungbòta-Ayí ò, vĭnyò-kpa rĭtèna dhu ní P̀b̀àsr̀yélĭ (Īsa 5.1-7).

nzǐ nzérenḡa nà ì í'ì dhu. Pbétù, kòmbí abádhí àla wà ma mónzì dhu. Ní iwà ì àla ì dhu rórò màtí, abádhí òko òko ima ì óndrò, 'adù Àbadu nóndrò átò ró. ²⁵ Abádhí ónzì kòrí dhu kóró, ndíní fíyó uyátá ò ka kɛnɔ dhu náaká tí. Ndi uyátá ò ka kati: «Abádhí óndrò ima ìmbă tǐnă nă*.»

²⁶ Tdítdǒ Yěsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Àbadu Kàgàwà-ti'ò rò, ma mí Mùdzùnàba nívi ìvi fùkù. Ndi Mùdzùnàba ní kà bhà rò rǐrà obhónḡa tó Ǽlǎ-Alafí. Ní kà rǐrà àhɛ rò, ka ní'íya ndi pbàkà ngàmbì. ²⁷ Ndirò, nyǐ nyú mà átò, nyǐ ní'íya pbàkà ngàmbì, yà ndì napèna rò, àlě karí'ì inè atdíkpá nyǐ mànà dhu-okú dò rò.»

16

¹ Tdítdǒ, Yěsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ma mòvò wò dhu angyangyi fùkù, akyc nyǐ nyowuya nyàwà fùkú a'uta ǒ rò nǐ. ² Ka kowuya nyǐpfo rǒ, kodì nyǐ unduta-dzà ǒ rò. Ndirò, yà rǐrà kàsùmì ǒ, nyǒkye rí ale nóowuya dhu ùni rǒ Kàgàwà rǐrǐ yà ì úlěna. ³ Ndirò, abádhí owuya ndi dhu ònzì rǒ inzà ì úni Àbadu Kàgàwà mà, ndirò inzà ì úni ima mà dhu-okú dò rò. ⁴ Nírò, ma mòvò wò dhu angyangyi fùkù, ndíní ndi kàsùmì rǎkǎ rò, nyǐ nyirèya tí dhu, iwà ma ravò ka fùkù.»

Kàgàwà bhà Ǽlǎ-Alafí-kàsǔ

Yěsù adù àtìnà tdítdǒ pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ma mòvò nzà wò dhu angyangyi fùkù, òko àlě kòko atdíkpá nyǐ mànà dhu-okú dò rò. ⁵ Nírò, kǎnǐ kòmbí ma màdu wà ma yà ma nívi mirà yà adzi ǒ ale-ti'ò. Ndirò, nzínziku ǒ atdí ale mà nívi nzà dhu tsùdú, ndàti: «Nyǐ nyàrà àdhà?» ⁶ Obhó tí, wò dhu bhèyi mà mòvò fùkù dhu nábhɛ wà nyǐ izu rùka nyǐ atdíđǒ! ⁷ Nírò, kǎnǐ ma mí obhó dhu nóvɔ fùkù kòmbí: ídzì dhu tí àkǎ atdíđǒ fùkù dhu ní marà Àbadu Kàgàwà-ti'ò. Obhó tí, inzà ma màrà kà-ti'ò rò, kàbhà rò àmbènà ìrà Mùdzùnàba rǐ nzǐ àdù ìrà tikɛ ò. Pbétù, ma mapé àrà, ní ma màdù ndi Mùdzùnàba nívi ìvi rǐrà tikɛ ò. ⁸ Ní kà rǐrà àhɛ rò, kà rǒngò yà adzi ǒ ale tó nzérenḡa nítè abádhí tò, ndàdù abádhí àkǎnà 'ùbhi ònà obhónánḡa tó otu nítè abádhí tò. Ndirò, kà rǒngò àdù Kàgàwà nítdìya anya ìndrù-đǒ tí dhu nítè átò abádhí tò. ⁹ Kà rǒngò inzà abádhí ná'ù ima dhu tó nzérenḡa nítè abádhí tò. ¹⁰ Kà rǒngò obhónánḡa nítè fùkù, ma mí madù Àbadu-ti'ò, ìnzǐ nyàdù òwu ma àla rǒ tdítdǒ nídhunǐ. ¹¹ Ndirò, kà rǒngò Kàgàwà rǐ anya ìtdì ìndrù đǒ tí dhu nítè, iwà kǎtdì anya angyangyi yà adzi ǒ ádrùngbǎlɛ Pfòmvo đǒ dhu-okú dò rò.

¹² Ma mí'ì inè fùkù ma múnɔna tdítdǒ ábhǒ dhu nyú nà. Pbétù, ì dhu rǐ nzǐ àdù dèku àlɛ kòmbí. ¹³ Ndi Ǽlǎ-Alafí, yà obhónḡa nítè rí ìndrù tò rǐrà àhɛ rò, kà rǒngò nyǎndà kóró obhónḡa* tó otu ǒ. Obhó tí, kà rǐ nzǐ onḡo ònà rò nyú àhɛ dhu núnò ìndrù tò. Pbétù, kà rǒngò ùnònà fùkù dhu ní Àbadu-tsǔ ndi ndírina dhu. Ndirò, kà rǒngò òvònà fùkù dhu ní ì nɔnzíya dhu. ¹⁴ Kǎraya ɔvòdu nábhɛ rǒ rìlè ndì, ma maraya dhu náwɛ rǒ kà tò, kà ràdù ùdànà fùkù dhu-okú dò rò. ¹⁵ Àbadu-fó rí'ì kóró dhu ní pbàkà dhu. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma màtì nyǐ nǐ, obhónḡa tó ndi Ǽlǎ-Alafí raraya ma màwɛ fǐndà dhu nùdà rǒ fùkù.»

Yěsù bhà ábhàlǐ tó izu rǐ ndùgèrè ndòngò dhèdhe tí dhu

¹⁶ Tdítdǒ, Yěsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ngúfe idho ǒ, nyǐ nyǐ nzǐ malǎ. Ndirò, ngúfe idho dzidǒ, nyǐ nyǐ malǎ àlǎ tdítdǒ.»

¹⁷ Ní, kàbhà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdídhena ale náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínzìya ǒ, 'àmbe àtìnà đǒ: «Wò kà rǎwěna àlě tò dhu-tì ní àdhu? Kà rǎtina: «Ngúfe idho dzidǒ, nyǐ nyǐ nzǐ malǎ, ndirò ngúfe idho dzidǒ, nyǐ nyǐ malǎ àlǎ tdítdǒ.» Ndirò, kà rǎtina átò: «Ma màrà Àbadu Kàgàwà-ti'ò.» ¹⁸ Abádhí adù òko, 'àmbe dhu òngù đǒ tsùyá

* 15:25 15.25 Zàb 69.5 * 16:13 16.13 14.6

tdítđǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Wò kà rǎnɔna ngúfe idho-tì nyú ní àdhu?» Ní, abádhí adúnà òwu dhu àdu rǒ ìtírò tí, 'àti: «Ínzá àlě kùni wò kà rǎnɔna dhu-tì.»

¹⁹ Ní, Yèsù ɔni dhu abádhí rǎrǐ dhu ònzi ndíní ì ivú tí dhu tsúná. Ní kǎdù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Nyǐ nyátí dhu òngù tsùkú nzínziku ǒ, yà ma múnò dhu dǒ? Ma màti, ngúfe idho dzidǒ nyǐ rǎrǐ nzǐ malǎ, ndirò, ngúfe idho dzidǒ, nyǐ rǎrǐ malǎ àlǎ tdítđǒ. ²⁰ Ma mí obhó dhu núno fǔkù: Nyǐ nyodziya, izu rǎdù nyǎka atdíđǒ fǔkú àpbè-okú dò rò. Pbétù, ndi dhu adùya yà adzi ǒ ale-idhè nábhɔ rika ndi ìkǎ tí. Ndirò, nyǐ nyokoya izùku ǒ, pbétù fǔkú izu náadùya ndùgèrè, ndòngò dhèdhe tí. ²¹ Ɔna rǐ ndàkà tsìbhále, náaróngo ì'ì izu ǒ, ndi ndi ndùgu òná kàsùmì níndù wà ndi nídhunǐ. Pbétù ndi ndùgù ndi rò, kà rǐ nzǐ àdù yà ndi ndàbàna àpbè nírè tdítđǒ, ngbángba ndi ndùgù yà adzi ǒ dhu ìka idhèna dhu-okú dò rò. ²² Nírò, nyǐ nyú mà átò, nyǐ nyí'ì izu nà kòmbí. Pbétù, ma mí nyǎlǎ àlǎ tdítđǒ. Nírò ní ndi idhèku níikaya ndi, ìnzǐ atdí ale mà rǎdù ndi fǔkú dhèdhe nótdì. ²³ Ndi idho rǐrà nínganí, nyǐ nyowuya nzǐ atdí dhu mà nívu rǒ tsùdú. Ma mí obhó dhu núno fǔkù: ɔvòdu rǒ nyǐ nyònzì kóró dhu, nábhɔ Àbadu Kàgàwà rǒngò àbhǔ fǔkù. ²⁴ Rǐrà àhu kòmbínga ò, nyǐ nyàpè nzá atdí dhu mà nónzi kà-fó ɔvòdu rǒ. Nírò, nyòngò dhu ònzi kà-fó, ní kà rǒngò àdù ndi dhu nábhɔ àbhǔ fǔkù, ndíní idhèku náadù tí ndika atdíđǒ.»

Yèsù rǎtina iwà ndi rǒnzì yà adzi lèmà dhu

²⁵ Yèsù adù àtìna tdítđǒ pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ma múnò kǒkò dhu fǔkù mbólí ǒ. Pbétù, kàsùmì rǐrà ìrà, yà ìnzǐ ma móngo dhu ɔvò òná fǔkù mbólí ǒ. Ndi kàsùmì ǒ, ma móngo Àbadu Kàgàwà dǒ dhu nóvò kpangba fǔkù. ²⁶ Ndirò, ndi kàsùmì ǒ, nyǐ nyóngo dhu ònzi ɔvòdu rǒ Àbadu-fó. Ma màti nzá nyǐ nǐ, ma rǎrǐ ndi òngò mitsò Àbadu rǒ okúku dò rò. ²⁷ Obhó tí, Àbadu nyú nditírò nózè wà nyǐ, nyǐ nyózè ima, nyǎdù dhu à'ù, ma rǐrà Kàgàwà-ti'ò rò dhu-okú dò rò. ²⁸ Ima nyú, ma mírà Àbadu-ti'ò rò, mírà àhu yà adzi ǒ. Ní kòmbí, ma mí mívà yà adzi ǒ rò, madu ma kà i.»

²⁹ Ní, Yèsù bhà ábhàlǐ adù àtìna kà nǐ: «Kòní, kòmbí nga ní ndi nyǐ nyòtè kpangba fǎkà, ìnzǐ nyunò atdí dhu mà mbólí ǒ nǐ. ³⁰ Ndirò kòmbí mà múnì wà dhu, nyǐ rúnì wà kóró dhu, ndirò nyǐ rarí ìndrǔ rǐrèna ndíní ndi ndivú tí dhu núní angyangyi. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mà mà'ù wà dhu nyǐ rǐrà Kàgàwà-ti'ò rò.»

³¹ Ní, Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Nyǐ nyà'ù tí wà dhu kòmbí? ³² Kànǐ kàsùmì rǐrà, ndirò, ndi kàsùmì nyú náká wà. Ní, nyǐ nyǐ nyǐndà rùdú rò, ngǎtsi ale ròdyì otùna, nyǎdù mǎbhà atdíró. Pbétù, ma mí nzǐ mǎbhà atdíró, ìnè Àbadu rǐ'ì atdíkpá ima màna nídhunǐ. ³³ Ma múnò wò dhu fǔkù ndíní nyǐ nyabá tí màràngà nyudutsì. Obhó tí, yà adzi ǒ nyǐ nyǐ àpbè nába àba. Pbétù, àpè nyònzì ɔdò, ma múnzì wà yà adzi-lèmà nídhunǐ.»

17

Yèsù rǐ nditsò Àbanà rǒ pbìndà ábhàlǐ-okú dò rò dhu (Ròm 8.34; Èbr 7.24-25)

¹ Wò dhu bhèyi ndi ndòtè dhu-dzidǒ, Yèsù agéré ndi, ndàndà òrù-akpà ò nga, ndàdù nditsò, ndàti: «Àba Kàgàwǎ, kàsùmì náká wà. Ní, ábhǔ Idhùnɔ-ɔvò rìlè ndi, ndíní Idhùnɔ adù tí ɔvònu àbhɔ rìlè ndi átò. ² Nyǐ nyábhɔ ka rǐ'ì ádràngbǎnga tó ɔbi nà kóró ale dǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kà rǒngò dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga nábhɔ foná nyǐ nyábhɔ kóró ale tò. ³ Ndi dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga ní: abádhí rúnì inyǐ kèlě atdíró rǎrǐ ndi obhóná Kàgàwà, ndirò abádhí rúnì Yèsù Krístò, yà nyǐ nyívi rǐrà yà adzi ǒ ale. ⁴ Ma mábhɔ wà ɔvònu rìlè ndi yà adzi dǒ, madù yà fudú nyǐ nyibho

ndíní ma mɔnzi tí kasu nónzi mitò. ⁵ Ní kòmbí, inyi Àbá, ábhě ɔvòdu rìlè ndi tinú ò, àdhàdhì yà inzà nyi nyàpè yà adzi òbhòlo rórò, ɔvòdu níilè ndi tinú ò dhu bhěyi.

⁶ Ma mábhù wà ɔvònu, yà adzi ò ale nzínzi ò rò nyi nyóvò, nyibhò fudú ale rùni. Abádhí ní'ì pbùkù ale, ní nyi nyádù abádhí níbhò fudú. Ndirò, abádhí nódò wà pbùkù ɔte afiya ò. ⁷ Ní kòmbí, abádhí nùni wà dhu, yà fudú nyi nyíbhò kóró dhu ráhù funú rò. ⁸ Obhó nyú, ma múdà wà yà abádhí tò ma múdà tí nyi nyíbhò fudú ɔte abádhí tò, abádhí ràdù àkòná mběyi nyú. Abádhí úni wà dhu, obhó tí ma rírà tinú ò rò, 'àdù dhu à'ù átò nyi rívi ndi ima.

⁹ Abádhí-dǒ nga ní ndi ma mí mitsò nǎ. Ma mí nzǎ mitsò yà adzi ò ngǔkpà ale-dǒ. Pbétù, ma mí mitsò yà fudú nyi nyíbhò ale dǒ, pbùkù ale tí abádhí rǎ'ì dhu-okú dò rò. ¹⁰ Kóró ale, yà fudú rǎ'ì ní pbùkù ale, ndirò yà funú rǎ'ì kóró ale ní pbàkà ale. Ndirò ɔvòdu náarí ndilè abádhí-nyutsi. ¹¹ Àbá, ma mí nzǎ àdi tdítǒ yà adzi ò. Pbétù, abádhí nóko òko yà adzi ò. Ndirò kòmbí ma mǎrà tinú ò. Ní Ilǎ Àba Kàgàwǎ, ódo abádhí yà dùdú nyi nyóvò ɔvònu-òbì nǎ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí ràdù òko atdí ale tí, àdhàdhì àlě ní atdí ale inyi màná dhu bhěyi. ¹² Yà abádhí màná mǎ mí'ì atdíkpà òná kàsùni ò, ma mòdò abádhí, yà dùdú nyi nyavò ɔvònu-òbì nǎ. Ndirò, ma mòdò abádhí mběyi nyú, ìnzǎ atdí ale mà ràwǎ nzínziya ò rò. Pbétù, abádhí nzínzi ò rò àwǎ atdí ale ní, yà pbùkù Andítá* ò ka kandí dhu dóná, àwǎwǎya dhu tí ale kèlě, ndíní ndi Andítá náadù tí àkǎ. ¹³ Ǫ! Àba Kàgàwǎ, kǎnǎ kòmbí ma mí madù tinú ò. Ní ma móte wò dhu bhěyi, àdì ma màdì yà adzi ò rórò, ndíní pbàkà dhèdhe nírá tí abádhí. ¹⁴ Ima, ma móvò pbùkù ɔte abádhí tò, ní yà adzi ò ale nádù abádhí òndrò òndrò tí. I ale óndrò abádhí, abádhí ní nzǎ yà adzi ò ale, àdhàdhì ima mà átò, ima ní nzǎ yà adzi ò ale dhu bhěyi dhu-okú dò rò. ¹⁵ Àbá, ma mí nzǎ mitsò rùnù, ndíní nyi nyugu tí abádhí yà adzi ò rò. Pbétù, ma mí mitsò rùnù, ndíní nyi nyodo tí abádhí Nzére ale, Pǎmvo rǒ rò. ¹⁶ Obhó tí Àbá, abádhí ní nzǎ yà adzi ò ale, àdhàdhì ima mà átò, ima ní nzǎ yà adzi ò ale dhu bhěyi. ¹⁷ Ní, útrǎ abádhí ròkò pbùkù ale tí obhónga-otù ò. Ndi obhónga ní pbùkù ɔte. ¹⁸ Nyi nyívi ma mirà yà adzi ò. Ní ndi dhu bhěyi tí, ma mòvì abádhí átò ròwù yà adzi ò ale nzínzi ò. ¹⁹ Abádhí-okú dò ró ndi, ma mábhù ma kóró ima nyú tíró indù, ndíní abádhí adù tí 'àbhù átò indù obhónga-otù ò.

Yèsù rǎ ndítsò olù ndi na'uya ngǔkpà ábhàlǎ dǒ dhu

²⁰ Àbá, ma mí nzǎ mitsò yà fudú nyi nyíbhò ale-okú dò rò tí. Pbétù, ma mí mitsò átò yà abádhí rǒvona pbùkù obhónga tó ɔte níri rǎ, 'àdù ma'ù ale-okú dò rò màtí.

²¹ Ma mí mitsò átò, ndíní abádhí kóró ní'ì tí atdí ale tí, àdhàdhì inyi Àbá, nyi nyarí'ì nyudutsi, madù ì'ì nyunutsi dhu bhěyi. Ma mí mitsò átò ndíní abádhí ì'ì tí atdí ale tí àlě-nyutsi, ndíní yà adzi ò ale náa'u tí dhu, nyi rívi ndi ima, mirà yà adzi ò. ²² Ma mábhù wà abádhí-ɔvò rìlè ndi, àdhàdhì nyi nyábhù ɔvòdu rìlè ndi dhu bhěyi, ndíní abádhí ì'ì tí atdí ale tí, àdhàdhì àlě karí'ì atdí ale tí inyi màná dhu bhěyi. ²³ Ma mí'ì abádhí-nyutsi, nyadù ì'ì nyudutsi, ndíní abádhí oko tí kóró atdí ale nyú tí, yà adzi ò ale ràdù dhu ùni nyi rívi ndi ima yà adzi ò. Ndirò, abádhí ràdù dhu ùni nyi róze ì, àdhàdhì nyi nyóze ima dhu bhěyi.

²⁴ Ndirò Àba Kàgàwǎ, nyi nyíbhò ndi abádhí fudú. Ní, ma mòze mǒwù òko atdíkpà abádhí màná yà tinú ma mǎrà àdi ró, ndíní abádhí ala tí pbàkà ádrùngbǎnga tó awáwù. Ndi ádrùngbǎnga tó awáwù nyi nyíbhò idù, nyi nyazè ma inzà nyi nyàpè yà adzi òbhòlo rórò dhu-okú dò rò. ²⁵ Obhónanga tó Àba Kàgàwǎ, yà adzi ò ábhò ale mà nókò mbǎ ìnzǎ 'ùni nyi, ní ima, ma múni wà nyi. Ndirò, yà fudú nyi nyíbhò ale nùni wà dhu nyi rívi ndi ma, mirà yà adzi ò. ²⁶ Ma mábhù wà ɔvònu abádhí rùni. Ndirò,

* 17:12 17.12 Zàb 41.10; Yùw 13.18

ma mí kàbhǔ àbhǔ olù ríwu ngǔkpà ale mà rùni átò. Ma mí wò dhu ònzi, ndíní yà nyí nyòzè ma ní àzè-tidò náadù tí àdi abádhí-afí ò, ndirò madù àdi abádhí-afí ò átò.»

18

Yèsù nálǔ ka kí kosò dhu

(Màt 26.47-56; Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53)

¹ Wò dhu bhèyi ndì ndìtsò ndì dhu-dzidò, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà núuvò, 'àdù àda Kìdròni tí kátina idhá-ngba-adzè. Ní ányì, atdí inga ní'ì inè. Ní, abádhí adù òtsù ndì inga ò. ² Yudhà, yà Yèsù ipfò rí ndàbhù òmvù-fó ábhàlǐ, ní'ì iwà ányìrò nga nùni átò. Obhó tí, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà, nóongónà òwu 'ùndu bilínganà ányìrò. ³ Ní, Yudhà idè fíndá pìkò-dòtsíró ale níiwú ùvò ndì inga ò. Ndi pìkò ò ní'ì pbànowí mà, yà pbàkùhání tó ádròdrò ale mà Pbàfàrisáyó mànà nívi sàndìri mànà. Abádhí-fó ní'ì, òrù rórù tarà mà, mǔle rǒ kàzù mà, màtsùmù mànà. ⁴ Ní Yèsù, yà angyangyi róná rí ndònzì kóró dhu nùni, náandrì abádhí tí ò, ndàdù dhu ivu tsùyá, ndàti: «Ádhi nyí nyónena?» ⁵ Ní, abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Mǎ mónena ní Yèsù, Nàzàreti tó kíò ò ale.» Ní, Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Ìma ní ndì.» Ndi kàsùmì ò, Yudhà yà Yèsù ipfò rí ndàbhù òmvù-fó ale, ní'ì inè átò abádhí nzínzi ò. ⁶ Ní, Yèsù itdègu ndìtè abádhí tò, ndàti: «Ìma ní ndì.» Ní abádhí adù 'àdu dziyà-dò ní olù, 'àdù 'àwà obvò. ⁷ Yèsù ivú dhu tdítò abádhí-tsù, ndàti: «Ádhi nyí nyónena?» Ní, abádhí adù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Mǎ mónena ní Yèsù, Nàzàreti tó kíò ò ale.» ⁸ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mènò wà dhu fǔkù mati, ima rǎrǎ ndì. Ní, dhu apé ì'ì ima nóne nyí nyí dhu tí, ní nyùbhà kǎkà ngǔkpà ale ròwù.» ⁹ Yèsù atè wò dhu bhèyi, ndíní yà angyinàrò ndì ndùnòna dhu náaká tí. Kǎti: «Àba Kàgàwǎ, yà fudú nyí nyíbhò ale nzínzi ò rò, ma mábhù nzá atdí ale mà rǎwǐ*.»

¹⁰ Simoni Péterù ní'ì pbìndà obhi-akpà nà. Ní, kídhá ka òdhùna ò rò, ndù'á pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà kasutále ní, ndìtsà fangà dònǎ bǐna. Ndi kasutále-òvò ní'ì Malkò. ¹¹ Pbétù, Yèsù adù àtìna Péterù ní: «Péterù, ádù pbùkù obhi-akpà òdhùna ò! Nyí nyòzè tí obhó yà Àba Kàgàwà ìbhò ndíní ma mòmúvú tí àpbè tó kópà-tsù mòmúvù?» ¹² Nírò ní ndì pbànowí tó pìkò, òyá ádrùngbǎle mà, Pbàyàhúdì tó sàndìri mànà, náalú Yèsù 'òsò, 'àdù òtsùna nǔtsì.

Yèsù nà ka kówu ùvò pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà, Anà-ònzí dhu

(Màt 26.57-58; Mrk 14.53-54; Luk 22.54)

¹³ Wò dhu-dzidò, kǒkò Yèsù nòsò ale náawù kà nà wemberè tí Anà bhà. Ndi Anà ní'ì Kàyafà bhà aguna-akpà. Ndirò, wò dhu rǐ ndònzì ònà ato ò, Kàyafà ní'ì ndì pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà. ¹⁴ Wò ndì Kàyafà ní ndì dhu navò Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale tò, ndàti: «Dhu àkǎ atdí ale kèlè ròvè àlè tó pbìri ò kóró ale tó ngari ò.»

Péterù rǎtina inzà ndì rúnì Yèsù dhu

(Màt 26.69-70; Mrk 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Yèsù nà ka kówu Anà bhà ònà kàsùmì ò, Simoni Péterù mà, Yèsù bhà ngǎtsi ábhàlǐ mànà, náambénà òwu dǒ átò Yèsù-owù ò ányì. Wò ndì ngǎtsi ábhàlǐ ní'ì iwà ndì pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà úni angyangyi. Ní, ndì ábhàlǐ adù òtsù Yèsù-owù ò, ndì pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà idza-ngbò ka kákpòrò ní kǎlì ò. ¹⁶ Péterù adù ndùbhà irinǎ rò tsàtsùnǎ. Ní, wò Yèsù-owù ò òtsù ngǎtsi ábhàlǐ, yà iwà pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà úni angyangyi náahù iri, 'iwù òtè yà tsàtsù-ngbò òdò rí tsìbhá sàndìri nà. Ndi sàndìri adù Péterù àvi ròtsù kǎlì ò. ¹⁷ Ní, kǎlì ò Péterù òtsù rò, wòrì tsìbhá sàndìri níivú dhu kà-tsù, ndàti: «Nyí nyú, nyí tí nzí átò wò ale bhà ábhàlǐ nzínzi ò atdí ale?» Ní, Péterù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Hòò! Ìnzí ní

* 18:9 18.9 17.12

ma kàbhà ábhàlǐ.» ¹⁸ Wò ndi kàsùmì ǒ, gírì ambénà ò'ò dǒ atdíǒ. Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà kasutále mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdo arí sàndìrì màna, náadù òko 'àmbe yà ì ùto kàzu òvò dǒ. Ní, Péterù adù àdi átò, ndàmbe kàzu òvò dǒ atdíkpá abádhí màna.

Anà rǐ dhu òngù Yēsù-tsǔ dhu

(Màt 26.59-66; Mrk 14.55-64; Luk 22.66-71)

¹⁹ Wò Péterù mà rǐ kàzu òvo òná kàsùmì ǒ, Anà, pbàkùhání dǒ ádrùngbǎ kamà, náadù ndòpè ndòngù dhu Yēsù-tsǔ, kàbhà ábhàlǐ mà, ndirò yà indrù tò kàrúdhèna dhu màna dhu dǒ. ²⁰ Ní, Yēsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ma mǎrà dhu òvò rǒ kpanya kóró ale tò. Ndirò, ma mǎrà dhu ùdhe rǒ bilínganà Pbàyàhúdì tò, yà abádhí núndu ì fíyó unduta-dzà ǒ màtí, ndirò, Kàgàwà bhà idza ǒ màtí òná kàsùmì ǒ, ìnzǐ madù àrà atdí dhu mà nórù rǒ abádhí rǒ. ²¹ Ní, ádhu nyi nyí dhu òngù tsùdú nǐ? Nyi nyáká nyongù yà tsùdú abádhí írì fíyó ma múnona ró dhu abádhí-tsǔ. Abádhí únì ndi fíyó ma múnò dhu mběyi.»

²² Ní, wò dhu ùno Yēsù rǐ òná kàsùmì ǒ ní ndi, ányìrǒ ì'ì atdí sàndìrì níndri Yēsù-tí'ò, ndòpbi kà-bi-bhù, ndàdù dhu ìvu tsùnà, ndàti: «Nyi tí àdù òte àdu wò dhu bhěyi pbàkùhání tó ádrùngbǎ kamà tò?» ²³ Ní, Yēsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ma mapé ì'ì nzére ma mòtè dhu tí, ní ítè pé ndi nzére ma múnò dhu. Ndirò, dhu apé ì'ì mběyi ma màdu dhu kàtò dhu tí, ní ádhu nyi nyí ima núpbi okúna dò rò?» ²⁴ Wò dhu-dzidǒ, Anà náadù Yēsù àbhù kowù nà ùtsi ka kùtsi òtsúna rórò pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà Kàyafà bhà.

Péterù rǎtina tdítǒ inzà ndi rúni Yēsù dhu

(Màt 26.71-75; Mrk 14.69-72; Luk 22.58-62)

²⁵ Wò ndi Yēsù nà ka kówu Kàyafà bhà òná kàsùmì ǒ, Sìmonì Péterù adì kàzu-tsùnà tí, ndàmbe kàzu òvò dǒ. Ní, ka kivú dhu kà-tsǔ, kati: «Nyi tí nzǐ átò wò ka kówu nà ale bhà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdí ale?» Ní, Péterù adù ndàgò, ndàti: «Hòò! Ìnzǐ ní ma wò ale bhà ábhàlǐ.» ²⁶ Ní, Anà bhà kasutále nzínzi ǒ atdí ale náadù dhu ìvu Péterù-tsǔ, ndàti: «Hòkò! Ma màlanà tí obhó nyí atdíkpá wò ale màna inga ǒ?» Wò ndi ale ní'ì, yà Péterù ù'ànà, ndìtsà bǐna ale mà t'ídzá ale. ²⁷ Ní, Péterù adù ndàgò àgò tí tdítǒ, ányìrǒ rò tí, à'ǔ-akpà ràdù òngò.

Pbàrómá tó pbìrì ǒ Lìwalì rǐ dhu òngù Yēsù-tsǔ dhu

(Màt 27.1-2,11-14; Mrk 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Wò dhu-dzidǒ, ka kuvò Yēsù nà kútsingá nyú Kàyafà bhà rò, kowù nà Lìwalì Pilatò bhà idzá-yà-ba ò. Pbétù, kǒkò Yēsù nà òwù ányì Pbàyàhúdì náadù 'ùvo ùvò tí, ìnzǐ 'òtsù Pilatò bhà idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì ò. Abádhí anzì ndi dhu, akye ì owuna òtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ, ìnzǐ 'àdù Pásìka tó m̀hèndù tó ònyè nónyè nǐ. ²⁹ Ní, Pilatò náadù àhù ndàrà abádhí-tí'ò, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhu nyí nyòbhè yà ale okúna dò rò?» ³⁰ Ní, abádhí adù dhu àdu Pilatò tò, 'àti: «Ìnzǐ kǐ'íná gukye nzére dhu ònzì arí ale tí, ní mǎ màmbènà nzǐ kòsò mǐwù nà f̀nù ò.» ³¹ Ní, Pilatò adù àtìna abádhí nǐ: «Nyìdìyi ka nyòtdì ànyàna nyí nyú tírò yà f̀kú uyátá núnò ka dhu bhěyi.» Ní, kǒkò Yēsù nà òwù ányì Pbàyàhúdì náadù àtìna Pilatò nǐ: «Ìmbǎ mǎ mí'ì indrù-ànyǎ nótìdì mǎ mí, ndínǐ ka kohò tí nǐ rusà nà.» ³² Wò dhu anzì ndi, ndínǐ yà Yēsù avò angyangyi ìngbà dhu bhěyi òve-tidò nǐ màtí ndi ndòvèya dhu náaká tí*.

³³ Wò dhu-dzidǒ, Pilatò adù ndàdu pbìndà idzá-yà-ba ò, ndàdù Yēsù ànzì ndivù dhu tsùnà, ndàti: «Nyi nyú, nyi tí Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà?» ³⁴ Ní, Yēsù adù dhu ìvu kà-tsǔ, ndàti: «Nyi nyú, nyi tí wò dhu ìvù afínù nyú ò rò àhù rórò? Ndirò

* 18:32 18.32 12.32-33

ngätsi nĩ nyi tí kivũ ngũkpà ale náwe ndi dhu indũ dùdú dhu-okú dò rò?» ³⁵ Pilatò ivú dhu tdítđ Yēsù-tsũ, ndàti: «Ima tí Mùyàhudi? Fùkú pbìrì ǒ ale nyú mà, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale màná nípfo ndi nyi 'ìbhò nyi fudú. Ní ádhu nyú nyi nyáfǎ?» ³⁶ Ní, Yēsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Pbàkà idzi ní nzǐ yà adzi ǒ idzi-tidò. Pbàkà idzi í'íná gukyè yà adzi ǒ idzi-tidò tí, ní pbàkà ale àmbènà 'ùgye ùgye dùdú ìnzǐ ka kipfo tí ima, kabhu ma Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale-fó. Pbétù, kòmbí pbàkà idzi ní nzǐ yà adzi ǒ idzi-tidò.» ³⁷ Pilatò adù dhu ivu Yēsù-tsũ tdítđ, ndàti: «Olu inyi, nyi tí ádrùngbǎ kamà?» Ní Yēsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Inyi ní ndi nyi nyátina ima ràrǐ ádrùngbǎ kamà. Ima ka kúgù yà adzi ǒ, madù ìrà ndíńĩ ma mongó tí obhóngà nítè ìndrǔ tò. Obhóngà nózè 'ùni ale rǎdù túdu níri ìri.» ³⁸ Ní, Pilatò adù dhu ivu Yēsù-tsũ, ndàti: «Obhóngà nyú ní àdhu?»

*Yēsù-ànyǎ nótdì ka kí ndíńĩ ka koho tí dhu
(Màt 27.15-31; Mrk 15.6-20; Luk 23.13-25)*

Wò dhu bhěyi ndi ndivũ dhu Yēsù-tsũ dhu-dzidǒ, Pilatò adù àhu tdítđ kàlì ǒ rò, ndàrà Pbàyàhúdì-tí'ò. Ní kǎdù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Ma màla nzá wò ale dǒ ka kí anya nótdì okúna dò rò atdí dhu mà. ³⁹ Pbétù, yà fùkú màndu núnò ka dhu bhěyi, ma marí imbi ǒ ka kósò atdí ale níkòlò bílingànà fùkù yà Pásika tó màhendù náarí ìrà dhu bhěyi. Ní, nyi nyòzè tí mikòlò Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà fùkù?» ⁴⁰ Ní, abádhí àdù dhu àdu ìkũ nyú ǒ Pilatò tò, 'àti: «Ìnzǐ ní wò ale ndi mà mǒzè kikòlò! Pbétù, mà mǒzè kikòlò ale ní Bàrabà!» Wò ndi Bàrabà ní'ì àrǐ ònzi arí ale*.

19

¹ Wò dhu bhěyi ihé-yà nádu dhu fíndà dhu-dzidǒ, lèwalì Pilatò náadù Yēsù àvi kalǔ, kuvì asé nĩ. ² Nírò ní ndi pbàńowí náadù okpèna nà itsu-dòkǎ tó mùkàkú nákpòrò, 'áfǒ Yēsù-dò rǒ, 'adù òlòlù kanzù náfo kà-rǒ. ³ Abádhí nóowúnà iwu rǒ Yēsù-tí'ò, 'adù kàtsè, 'àti: «Yàmbù, Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà!» Ndirò, abádhí adúnà òwu kà-bi-bhù nópbì rǒ átò.

⁴ Pilatò náahù tdítđ kàlì ǒ rò, ndàrà ihé-yà i, ndàdù àtìna abádhí nĩ: «Kòńĩ, ma mí wò ale návì kuvò nà kàlì ǒ rò, ndíńĩ nyi nyuni tí dhu ìnzá ma ràla kà-dǒ ka kí anya òtdì okúna dò rò atdí dhu mà.» ⁵ Nírò ní ndi Yēsù adù àhu kàlì ǒ rò dóna rǒ okpèna nà itsu-dòkǎ tó mùkàkú nà, ndirò rónà òlòlù kanzù nà. Ní, Pilatò adù àtìna ihé-yà nĩ: «Kànĩ ndi fùkú ale!» ⁶ Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdo arí sàndìrì màná níitdègu Yēsù àlǎ, ní abádhí náadù 'òpè 'ùkũ, 'àmbe àtìna dǒ Pilatò nĩ: «Ábhũ kutǒ mùsàlabhà dǒ! Ábhũ kutǒ mùsàlabhà dǒ!» Pilatò adù àtìna abádhí nĩ: «Nyidyi ka nyútǒ nyi-tírò ndi mùsàlabhà dǒ. Obhó tí, ima nyú, ma màla nzá kà-dǒ ka kí anya nótdì okúna dò rò atdí dhu mà.» ⁷ Ní, Pbàyàhúdì náadù dhu àdu Pilatò tò, 'àti: «Mǎ mí'ì ìnè atdí uyátá nà. Ndi uyátá rǎtina kà rǎkǎ ndòvè, Kàgàwà t'Ídhùnà tí kǎrǐ ndàti nditírò dhu-okú dò rò.»

⁸ Pilatò itdègu wò ǒte ìri, ní ǒdo adù ìsǐ kà-ò atdí dǒ ròsè yà angyinàrò k'ìna nà dónǎ màtí. ⁹ Ní, pbìndà idzá-yà-ba ǒ ndi ndàdu ndi tdítđ rò, Pilatò adù dhu ivu Yēsù-tsũ, ndàti: «Nyi ní àdhà ale?» Pbétù, Yēsù adù nzá atdí dhu mà nádu kà tò. ¹⁰ Pilatò adù dhu ivu tdítđ kà-tsũ, ndàti: «Nyi nyòzè tí obhó nyadu ǒte idù? Nyi nyuni tí obhó dhu, ma ràrǐ'ì ìnè ádrùngbǎnga tó ǒbì nà mikòlò nyi? Ndirò, nyi nyuni tí obhó dhu, ma ràrǐ'ì ìnè ádrùngbǎnga tó ǒbì nà mabhũ nyi kutǒ nyi mùsàlabhà dǒ?» ¹¹ Ní, Yēsù adù dhu àdu Pilatò tò, ndàti: «Hòkò! Ìmbǎ nyi nyi'ì atdí ádrùngbǎnga tó ǒbì nà màtí dùdú, ìnzá Kàgàwà kèlè nábhu ka indũ òrù-akpà ǒ rò rò. Ndi dhu-okú

* **18:40** 18.40 Ndi Bàrabà ka kasò imbi ǒ, kígò ǒ ndi nóńzì wògò-okú dò rò, ndirò ìndrǔ kòhò dhu-okú dò rò.

dò rò, ma mátina nyi nǎ: Yà ma nìpfo ndàbhɛ ma fɛnú ale bhà nzérenga nósè wà pbùkù nzérenga dònǎ mǎtí.»

¹² Ní, ròpè ndì ɛró rò, Pilatò adù ndòpè ndònè Yèsù ìkòlò ndì ndí òná otu. Pbétù, Pbàyàhúdí tó ihé-yà náadù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǎ Pilatò nǎ: «Nyi nyú nyi nyapé wòrí ale ìkòlò, ní nyi ní'ina inzà nyi nyóze Pbàrómá tó pbìrì ǒ kámá dǎ ádrùngbǎ kamà ale. Ndi ale apé ndàtì ndìtírò ádrùngbǎ kamà tí, ní ndi ale ní ndi kámá dǎ ádrùngbǎ kamà nà arí ndùgye ale.» ¹³ Ní, kǒkò ale ùnò dhu ndì ndìrì rò, Pilatò adù Yèsù àvi kuvò nà iri, ndàdù àdi odu nǎ ka kórù, rìvǎ ndì ɔrú ngari ǒ. Pbàyàhúdí t'ávàna ǒ, ka kí kànzi Gàbatà tí. ¹⁴ Wò dhu rǎ ndòzi òná idhò ní'ì yà Pásìka tó m̀hèndù tó indrù rǎ 'òbhòlò òná idhò. Ndirò, ndi dhu anzì ndì mbèmbè azà adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ǒ. Ní, Pilatò ati Pbàyàhúdí tó ihé-yà nǎ: «Kòñí fùkù ádrùngbǎ kamà!» ¹⁵ Pbétù, kòrí ihé-yà náadù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǎ Pilatò nǎ: «Kàkǎ ndòvè! Kàkǎ ndòvè! Ábhǎ ka kutǒ mùsàlabhà dǎ!» Pilatò adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàtì: «Nyǎ nyòze tí mabhù fùkù ádrùngbǎ kamà kutǒ mùsàlabhà dǎ?» Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale náadù dhu àdu Pilatò tò, 'àtì: «Ìmbǎ mǎ mǎ'ì ngǎtsi ádrùngbǎ kamà nà! Fàkǎ ádrùngbǎ kamà ní kámá dǎ ádrùngbǎ kamà kèlě.» ¹⁶ Nírò ní ndi Pilatò adù Yèsù àbhɛ abádhí-fò, ndíní ka kowu tí ùtònǎ mùsàlabhà dǎ.

*Yèsù nútǒ ka kí mùsàlabhà dǎ dhu
(Màt 27.32-44; Mrk 15.21-32; Luk 23.26-43)*

Pilatò àvi ì dhu-okú dò rò, Ihé-yà adù Yèsù ìdyì 'òwùnà kigò ǒ rò, ndíní ì owu tí ùtònǎ mùsàlabhà dǎ. ¹⁷ Ní, kigò ò rò ì ùvò rò, Yèsù anò ndùtǒ ka kí dònǎ mùsàlabhà ndìtírò, ndàmbe àrà dǎ nà ale-dò-kpa tó ngari tí ka kátina ngari ò. Pbàyàhúdí t'ávàna ǒ, ka kí kànzi Gòlògotà tí. ¹⁸ Ányì ní ndi pbànowí nútǒ Yèsù mùsàlabhà dǎ. Ka kutǒ abádhí dhèdhèrò mùsàlabhà dǎ óyǒ ngùkpa ale mànà. Ka kutǒ atdí ale, kòdì Yèsù bhà fangà dònǎ rò, kadù ngǎtsi ale nútǒ, kòdì Yèsù bhà ìgù dònǎ rò. ¹⁹ Pilatò adù dhu àvi kandí, kapbǎ mùsàlabhà dǎ kà-dònǎ. Ndi andítá ní'ì: «YÀRÍ NÍ YÈSÙ, NÀZÀRETÌ TÓ KIGÒ ǒ ALE, PBÀYÀHÚDÍ TÓ ÁDRÛNGBǎ KAMÀ.» ²⁰ Ní, ábhǒ Pbàyàhúdí nyú nóowúna wò dhu òzù rǎ. Obhó tí, yà Yèsù ka kutǒ mùsàlabhà dǎ róngá ní'ì ìkyèrǒ kigò tí. Ndirò ndi dhu ka kandí Pbàyàhúdí t'ávàna mà, Pbàrómá t'ávàna mà, ndirò Pbàgìríkí t'ávàna mànà ǒ. ²¹ Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale náadù òwu Pilatò ìsò, 'àtì: «Nzǎndí dhu ka rǎrǎ Pbàyàhúdí tó ádrùngbǎ kamà. Pbétù, ándí dhu nyati: Ábadhi ráti ndi, ndì rǎrǎ Pbàyàhúdí tó ádrùngbǎ kamà.» ²² Pbétù, Pilatò adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Yà ma màndí dhu ní ma màndí wà!»

²³ Yèsù ì ùtǒ mùsàlabhà dǎ dhu-dzidǒ, pbànowí adù kà-rǒ mùdzarù nùgù, 'ùndò ɔyángá ìfò àdhàdhì, 'àdù ùndònǎ foyá, ngǎtsi ale ridyì atdínga ìfò dǎ fìndà. Ƴró adù ndùbhà ní kà-rǒ kanzù kèlě. Ndi kanzù ní'ì inzà ka kùpbǎ ùpbǎ tí. Pbétù, ka ní'ì atdí-nyàna kèlě tí ka kódyù, ròpè ndì tǔna ò rò, ràrà àhɛ pfǒna ò. ²⁴ Ní, kǒkò pbànowí adù òtè nzínziya ǒ, 'àtì: «Apé kùfa wò kanzù-ǒnga ùfǎ tí, pbétù, kàkǎ àlě ròvì ngàlà ǒ, ndíní àlě kala tí kà rádi fìndà ale.» Wò dhu anzì ndì, ndíní Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká tí. Ndi Andítá rǎtina: «Abádhí ɛndò rùdú mùdzarù foyá, 'àdù rùdú kanzù nóvì ngàlà ǒ*.»

Wòrí ní ndi pbànowí anzì Yèsù rǎ dhu.

²⁵ Yà Yèsù ka kutǒ dònǎ mùsàlabhà tí ikò ìkyèrǒ ní: Màriyà, Yèsù-tsánà mà, ndi kà-tsánà t'áwènà nà, ndirò ní Màriyà, Kiliyòpà bhà ingba-tsánà mà, Màgàdalà tó kigò ǒ Màriyà mànà. ²⁶ Ní Yèsù itdègu íyànà nǎlǎ, ndàdù yà atdídǒ ndì ndòze pbìndà ábhàlǎ nǎlǎ kà-tí idè átò ró, ní kǎdù àtìna íyànà nǎ: «Iyá, kòñí idhùɛ.» ²⁷ Tdítdǒ, kǎdù àtìna

* 19:24 19.24 Zàb 22.19

wò ábhàlǐ nǐ: «Pbǎlé, kòní íyànũ.» Ní, ròpè ndì Ƴró rò, wò ábhàlǐ náadù Yèsù-tsánà nídyì ndàrà nà pbìndà.

Yèsù rǒvè dhu

(Màt 27.45-56; Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù Ƴni dhu, yà ndì ndira ònzìnà yà adzi ǒ kasu ràkǎ wà kóró. Ní, ndíní Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká tí, kǎdù àtìnà: «Ma mí'ì idha-atdyú nà*.» ²⁹ Wò ndi kàsùmì ǒ, òdyògyè dìvayì rǐ'ì ònà atdí andu ní'ì inè ànyìrǒ. Ní, pbànowí adù sifongò nídyì, 'òdù ndi dìvayì ò, 'adù ndi sifongò òtù hìsòpò tí kátina itsukpó-tsù-dǒ, 'àva Yèsù-tsǔ. ³⁰ Ní, Yèsù itdègu ndi dìvayì àndǔ ndòtò, ní kǎdù àtìnà: «Kóró dhu àkǎ wà.» Wò dhu-dzidǒ, kǎdù dóna ìyè, afína ràdù itdè dòtsí.

Atdí mùnowì rǐ Yèsù-ɔngò-kpa òdù àlǐ nǐ dhu

³¹ Wò dhu anzì ndì ònà idho ní'ì, sàbatù tò ìndrǔ rǐ 'òbhòlò ònà idho. Obhó tí, ndi sàbatù-idhò ní'ì ádrùngbǎ idho nyú Pbàyàhúdì tò. Ní, Pbàyàhúdì tò ádròdrǒ ale náazè nzá abvo rǒko mùsàlabhà dǒ ndi idho ǒ dhu. Ní, ndi dhu-okú dò rò, abádhí náawù Pilatò bhà, 'òwù ì abvo nónzi, ndíní ka kùko tí agàya-kpa, kǎdù ifonà mùsàlabhà dǒ rò. ³² Ní pbànowí náawù, 'adù itsi mùsàlabhà dǒ ì'ì Yèsù mànà ale-agà-kpa núko. Abádhí núuko wemberè t'ále-agà-kpa, 'adù ɔyo rí kisè ale-agà-kpa núko átò. ³³ Pbétù, Yèsù-tí ì iwù ùvò rò, abádhí adù kòtù iwà afína itdè ró, ìnzǐ 'adù agàna-kpa núko. ³⁴ Ní, kǒkò pbànowí nzínzi ǒ atdí mùnowì náadù Yèsù-ɔngò-kpa àlǐ nǐ. Ànyìrǒ rò tí, azu mà idha mànà ràdù 'ìsòlò ndi kǒngò-kpa ò rò. ³⁵ Wòrì dhu rǐ ndònzì dhu nala nyìkpóna nyú nǐ ale náawe ka kpangba. Ndirò kǔni dhu, ndi ràwe obhó dhu nyú, ndíní nyí nyú mà nyí nya'u tí ka átò. ³⁶ Obhó tí, wò Yèsù-rǒ ndi nanzì dhu náanzì ndi, ndíní yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká tí. Ndi Andítá rǎtina: «Kà-kpa nzínzi ǒ atdí ale-kpa mà ka kùkòya nzǐ*.» ³⁷ Ndirò, ngǎtsi ngari ǒ, ndi Andítá rǎtina tdítǒ: «Abádhí agéréya pé ì, 'àndà yà ɔngòna-kpa ì udù àlǐ nǐ ale*.»

Yèsù nótdù ka kí dhu

(Màt 27.57-61; Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yòzefù yà Àrimàtayò tí kátina kigò ǒ ale, náarà Pilatò bhà, ndàdù Yèsù-abvò nónzi kà-fó, ndíní ka kifo tí mùsàlabhà dǒ rò. Ndi Yòzefù ní'ì átò Yèsù bhà ábhàlǐ. Pbétù, kǎbhù nzá kuni ndi Yèsù bhà ábhàlǐ tí, Pbàyàhúdì tò ádròdrǒ ale-òdò nónzi ndi ndarí dhu-okú dò rò. Ní, Pilatò nítdègu wò Yòzefù ùnò dhu ná'u, ní kǎdù àrà, ndàdù Yèsù-abvò nífo mùsàlabhà dǒ rò. ³⁹ Wò ndi kàsùmì ǒ, Nìkòdemù, yà atdíku arà àhũ Yèsù-tí kùbhingá ale, náadù ìrà àhũ átò Yòzefù-tí. Kǎra yà mbèyi aróngũ akye-tidò tò mbèmbè ìbhũ kumì kilo nà fóná. Ndi akye ní'ì mànèmanè tí kátina itsu-dha mà, kàdzagulé-dha mànà ka kángbǒ atdíkpá. ⁴⁰ Ní, Yòzefù mà Nìkòdemù nà níitdu Yèsù-abvò, 'àkpòrò ngbóna wò ndi ndrùù róngũ akye ì ùdho dóna mberù nǐ. Abádhí anzì ndi dhu àdhàdhì yà fíyó màndu ǒ Pbàyàhúdì náarónzina abvo òtdù ì í rò dhu bhèyi. ⁴¹ Wò ndi Yèsù ka kùtónà mùsàlabhà dǒ ró, atdí inga ní'ì inè. Ndirò, ndi inga ǒ, atdí ìbhũ-ɔwútá yà ìnzá ka kàpè ìndrǔ òtdù angyi ònà náadù ì'ì inè átò. ⁴² Ní, sàbatù tò Pbàyàhúdì rǐ 'òbhòlò dhu-okú dò rò, ndirò ìkyèrǒ ndi ìbhũ nótù ndi dhu-okú dò rò, Yòzefù mà Nìkòdemù nà náadù ùvò Yèsù òtdù ndi ìbhũ ò.

20

Yèsù rǐ ndìngbè dhu

(Màt 28.1-8; Mrk 16.1-8; Luk 24.1-12)

* 19:28 19.28 Zàb 69.22 * 19:36 19.36 Uvt 12.46; Zàb 34.21 * 19:37 19.37 Zàk 12.10

¹ Yengè-idhò ǒ bhòtsungá, inzá inga àpè ùbho mběyi rórò, Màngàdalà tó kigò ǒ Màriyà níivà ndì, ndàrà Yèsù ka kótdù i. Ní, kàtù ibhu lí'ò ka kápí nǐ odu-íyà-ba iwà ka kògèrè igi ró. ² Ní, kǎngbó ndì owùna-lú, ndòkè wò dhu àwè Sìmonì Péterù mà, ngàtsi ábhàlǐ yà atdíidǒ Yèsù azè mànà tò, ndàti: «Íwà ka kitdù àlě tó Ádrùngbǎle-abvò ibhu ò rò, kowù nà. Ní, àlě kùni nzá ka kòwù kili ró-nga!» ³ Ní Péterù mà, wò ndi ngàtsi ábhàlǐ mànà, náadù òwu Yèsù ka kótdù i. ⁴ Abádhí ambénà òtse dǒ óyǒ rò atdíkpá. Pbétù, wò ngàtsi ábhàlǐ náadù òkù, ndùbhà Péterù olù, ndàdù àrà àhu angyi yà Yèsù ka kótdù i. ⁵ Ní, kítsi ndàgu, ndàndà ibhu-ònga, ndàdù yà Yèsù-abvò-ngbò ka kákpòrò nǐ mberù kèlě nála ànyì. Pbétù kǎdù nzá òtsù ànyì. ⁶ Tdíidǒ, yà olù ndi nùbhànà Sìmonì Péterù, níira àhu ànyìrò, ndàdù òtsù ibhu ò. Ní, kǎdù yà Yèsù-abvò-ngbò ka kákpòrò nǐ mberù mà, ⁷ yà kà-dò ka kátsi nǐ bèrese mànà kèlě nótù ndi ibhu ò. Ndi bèrese mà ní'ì mbǎ atdíkpá abvo-ngbò ka kákpòrò nǐ mberù mànà, pbétù kí'ì atdíró ka kòkò kili ró. ⁸ Nírò ní ndi yà angyi àràndà àhu ábhàlǐ náadù òtsù ibhu ò átò. Ní kǎla wò dhu, ndàdù dhu à'ù iwà Yèsù ringbè ndì. ⁹ Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kúnò Yèsù dǒ dhu ní'ì inzá ndi ndàpè kàbhà ábhàlǐ-dò àlǔ ró. Ndi Andítá ràtina: Ìngbè kà ringbèya ndi òve-bvù rò*. ¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, kòkò óyǒ ábhàlǐ náadù 'àdu, 'òwù firábvù.

*Yèsù rǐ ndàvǐ Màngàdalà tó kigò ǒ Màriyà tò dhu
(Màt 28.9-10; Mrk 16.9-11)*

¹¹ Kòkò ábhàlǐ òwù dhu-dzidǒ, Màngàdalà tó kigò ǒ Màriyà níira àhu átò Yèsù ka kótdù ró, ndàdù itsi ide ndi ibhu tí ndàmbe òdzi dǒ. Ní, òdzi ndi ndódzi rórò, kǎgú ndì, ndàndà ibhu-ònga. ¹² Kǎdù Kàgàwà bhà óyǒ màlàyíkà nála ànyì òkò ró. Í màlàyíkà núufó òwòwù mberù, 'àdù òko yà Yèsù-abvò ka kili ràyi ró. Atdí màlàyíkà náadù kà-dò ka kili ràyi iná rò, ngàtsi ràdù àdi kà-pfò iná rò. ¹³ Ní i màlàyíkà níivú dhu Màriyà-tsù, 'àti: «Íyá, ádhu nyi nyódzi nǐ?» Ní, Màriyà àdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ka kitdù wà pbàkà Ádrùngbǎle-abvò ibhu ò rò kowù nà. Ní ma m̀ni nzá àdhà màtí ka kòwù kili dhu.»

¹⁴ Ní wò dhu ndi ndùnò rò, Màriyà agéré ndì, ndàndà olù nga, ndàdù Yèsù nála ididè ró. Pbétù, kùni nzá dhu Yèsù ràrǐ ndì. ¹⁵ Ní, Yèsù ivú dhu kà-tsù ndàti: «Íyá, ádhu nyi nyódzi nǐ? Ádhi nyi nyónena?» Ní wò Yèsù ka kòtdù òná inga-àbadhi tí ndi ndí Yèsù àti rò, Màriyà adù àtina kànì: «Pbálé, dhu apé ì'ì nyi nyitdù ndi pbàkà Ádrùngbǎle-abvò, nyarà nà dhu tí, ní itè nyi nyàrà kili ró nga idù, ndínǐ ma madù tí àrà kidyì.» ¹⁶ Ní, Yèsù adù kànzi òvòna rǒ, ndàti: «Màriyà!» Nírò ní ndi Màriyà náagéré ndì, ndàdù àtina kà nǐ Pbàyàhúdì t'ávàna ǒ: «Ràbunì!» Kà-tì ní: «Màlimò.» ¹⁷ Ní, Yèsù adù àtina kà nǐ: «Ínzǐ ùtò tsùdu! Obhó tí ma màpè nzá madù Àbadu-tí'ò. Pbétù, àrà nyovo dhu adódu tò nyati, ma ràrǐ àrà Àbadu-tí'ò. Ndi Àbadu ní Àbakù átò. Ka ní pbàkà Kàgàwà, ndirò ka ní fùkú Kàgàwà átò.» ¹⁸ Ní, Màngàdalà tó kigò ǒ Màriyà náadù àrà dhu òvò Yèsù bhà ábhàlǐ tò, ndàti: «Ma màla Ádrùngbǎle!» Kǎdù yà Yèsù àvinà ndùnò abádhí tò dhu náwe abádhí tò.

*Yèsù rǐ ndàvǐ pbìndà ábhàlǐ tò dhu
(Màt 28.16-20; Mrk 16.14-18; Luk 24.36-49)*

¹⁹ Ndi yengè-idhò ǒ tí, pbítsongǎ, Yèsù bhà ábhàlǐ náandu ì atdí idza ǒ, 'àdù tsàtsù ùpbi idzanǎ rò, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale-òdò nónzi ì í dhu-okú dò rò. Nírò ní ndi Yèsù itò ndì, ndidè abádhí nzínziya ǒ, ndàdù àtina abádhí nǐ: «Nyòko màràngà ǒ!» ²⁰ Wò dhu ndi ndòrì dhu-dzidǒ, Yèsù adù òtsùna-tsirò mà, òngòna-kpa mànà nítè pbìndà ábhàlǐ tò. Ní i ábhàlǐ-idhè náadù ndìka atdíidǒ, fiyó Ádrùngbǎle ì àla nídhunì. ²¹ Yèsù

* 20:9 20.9 Zàb 16.10-11

adù àtìna tdítdǒ abádhí nǐ: «Nyòko màrùngà ǒ. Àdhàdhì yà Àba Kàgàwà níivi ma mirà yà adzi ǒ dhu bhěyi, ma mòvi nyí átò.» ²² Wò dhu ndì ndòrì dhu-dzidǒ, kǐvò ihèna abádhí dò, ndàdù àtìna: «Nyàko Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí! ²³ Fiyó nzérenga nyí nyùbà fiyò ale tò, Kàgàwà rǒngo dhu ùbà átò. Ndirò, inzà nyí nyùbà fiyó nzérenga fiyò ale tò, kà rǐ nzǐ ongo adù dhu ùbà átò.»

Yèsù rǐ ndàvǐ Tùmasì tò dhu

²⁴ Wò Yèsù rǐ ndàvǐ idzá pbìndà ábhàlǐ tò òná kàsùmì ǒ, kàbhà atdí kumì dòná óyǒ nà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdí ale, Tùmasì tí kátina ní'ì ìmbǎ. Ngǎtsi ndì Tùmasì-òvò ní'ì Dìdimò*. ²⁵ Ní, Tùmasì ìrà àhu nzínziya ǒ rò, kǒkò ábhàlǐ adù àtìna kà nǐ: «Mǎ màla wà àlě tó Ádrùngbǎle!» Pbétù, Tùmasì adù àtìna abádhí nǐ: «Inzá ma màla kǒtsù-tsíró mùsùmalì-bhu, madù ɔtsúdu-kpò nótù ndì mùsùmalì-bhu ǒ, ndirò kǒngò-kpa rǒ àlǐ-bhu ǒ rò, ma mí nzǐ wò dhu ná'ù akekpa màtí!»

²⁶ Ní atdí yengè dzidǒ, Yèsù bhà ábhàlǐ náandu tsùya tdítdǒ idzá, Tùmasì ràdù ì'ì átò nzínziya ǒ. Ní, àzèmbè inè tsàtsù rǐ'ì idzanǎ rò ka kàpbi ró rórò, abádhí ala Yèsù iwà idè nzínziya ǒ ró. Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyòko màrùngà ǒ!» ²⁷ Tdítdǒ, kǎdù àtìna Tùmasì nǐ: «Írà ɔtsúnù-kpò nà iró, ndirò, ándà pé ɔtsúdu-tsíró nga. Ígba ɔtsúnù, nyadù ɔtsúnù-kpò nótù ɔngòdu rǒ àlǐ-bhu ǒ. Nzǎbhù afínù rùgùrù, dhu àkǎ nya'ù dhu à'ù tí.» ²⁸ Ní, Tùmasì adù àtìna Yèsù nǐ: «Inyi ní pbàkà Ádrùngbǎle, pbàkà Kàgàwà.» ²⁹ Yèsù adù àtìna kànì: «Nyi nyà'ù tí ma nyìkpónù nyú nǐ nyi nyàla ma dhu-okú dò rò? Hirò nónzi ale ní, yà inzà ì àla dhu rórò arí dhu à'ù ale!»

Yùwanì andí pbìndà bhùkù okúna dò rò dhu

³⁰ Yèsù anzì ábhǒ ngùkpa wìwì nyú pbìndà ábhàlǐ-ònzǐ. Ní, ì wìwì àndi ka kadù nzà yàrí bhùkù ǒ. ³¹ Pbétù, yàrí bhùkù ǒ ka kandí wìwì-tsí, ní ka kandí, ndínǐ ìndrù náa'ù tí dhu, Yèsù ràrǐ Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà. Ndirò ka kandí ka ndínǐ ka nà'ù ale, náadù tí ípìrǒnga nábà kǒvò rǒ.

21

Yèsù rǐ ndàvǐ pbìndà àrùbhù ábhàlǐ tò dhu (Màt 4.18-22; Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù avì ndì tdítdǒ àrùbhù pbìndà ábhàlǐ tò, Tìbèriyà tí kátina rèrù-bidǒ*. Yàrí ní ndì, kǎvì ndì abádhí tò tí dhu. ² Wò ndì kàsùmì ǒ, Simoni Péterù mà, Tùmasì Dìdimò tí kátina mà, Nàtanelì, Gálilayà tó pbìrì ǒ atdí pbanga, Kanà tí kátina ǒ ale mà, Zèbèdayò bhà inzo mà, ndirò Yèsù bhà óyǒ ngùkpa ábhàlǐ mànà, ní'ì atdíkpá. ³ Ní pbítìsǒngǎ, Simoni Péterù atì ɔdhína nǐ: «Ma màrà wà ìbhè ùpe.» Ní, ì kà t'ódhína adù àtìna kà nǐ: «Mǎ'ì mà átò, mǎ mówu atdíkpá nyí mànà.» Ní ànyìrǒ rò tí, abádhí adù 'ìvǎ 'òwù, 'àdù ùpo ìbhú ǒ. Pbétù, ndì iku ǒ, abádhí abà nzà atdí dhu mà.

⁴ Nírò ní ndì màmbì òzè ndì rò, Yèsù idè rèrù-bidǒ. Ní, ka ì àla rò, ábhàlǐ adù nzà dhu ùni Yèsù ràrǐ ndì. ⁵ Ní, Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàtì: «Nzónzò, nyí tí'ì inè ònyù nà ake màtí?» Ní, abádhí adù dhu adu kàtò, 'àtì: «Ìmbǎ!» ⁶ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyàpe pé imbi fangà dònǎ rò ìbhú tò, ní nyí nyí dhu nábà àbà.» Ní, abádhí adù imbi nápe yà Yèsù ìtè ró, ndì imbi ìdha abádhí rǐ dhu ràdù abádhí lè mà nónzi ònzì tí, abho ìbhè rǐ'ì kà ǒ dhu-okú dò rò. ⁷ Ní, wò dhu ndì ndàla rò, yà atdítdǒ Yèsù ózè pbìndà ábhàlǐ náadù àtìna Péterù nǐ: «Hàkà! Ádrùngbǎle Yèsù ní wò!» Ní, Péterù itdègu fiyó Ádrùngbǎle tí kà rǐ'ì dhu níri, náadù mberù àfò ròná, ìwa ndì ndìwà ròná rò ró ndì mùdzarù ì'ì nídhunǐ. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndìbvu ìdha

* **20:24** 20.24 Dìdimò-tì ní ozo tí ka kugu ale. * **21:1** 21.1 Ngǎtsi ndì Tìbèriyà tó rèrù-òvò ní Gálilayà tó rèrù.

ò. ⁸ Ngùkpà ábhàlì náadù òko 'àmbe ìwu dǒ ìbhú ǒ, ìbhè-mbì àdha ì í rórò. Ndi imbi ní'ì abho nyú ìbhè nòtsì, ndalè nǐ. Ndirò, ì ábhàlì ní'ì mbá itseta nyú idha-bidǒ rò. Abádhí ì'ì mbèmbè atdí miyà mètèrè kèlé tí idha-bidǒ rò.

⁹ Ní, ìbhú ǒ rò ì ifò 'ùdà idha-bidǒ rò, abádhí ala kàzu-li ìbhè ka kùlì ràmbe ìbì dǒ dóná, ndirò m̀̀gatì ràdù ì'ì átò tiná ró. ¹⁰ Ní, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyìwù pé kǒkò nyì nyòkyè ìbhè-rórò nà.» ¹¹ Ní, Sìmonì Péterù adù ùpo tdítǒ ìbhú ǒ, 'àdù imbi ìpfo ìbhú ǒ rò áyà-bvudò. Ndi imbi ní'ì iwà ndì ndalè atdí miyà, imbò kumì dóná ìbhu nà ádròdrǒ ìbhè nǐ ró. Pbétù, ìmbá dhu ì'ì wò dhu bvùtí m̀̀tí ìbhè àlè kà 'ò dhu tí, ní ndi imbi náadù nzá ndùdrù. ¹² Ní, ìbhè níbì dhu-dzidǒ, Yèsù adù pbìndà ábhàlì nánzì, ndàti: «Nyìwù nyònyu dhu!» Wò ndi kàsùmì ǒ, ábhàlì nzínzì ǒ atdí ale mà náadù nzá dhu ìvu Yèsù-tsù ndàti, kà r̀̀rì àdhi. Obhó tí, abádhí núuni wà dhu f̀̀yó Ádr̀̀ngbàlè r̀̀rì ndi. ¹³ Ní, Yèsù adù ìndri abádhí-tì'ò, ndìdyì m̀̀gatì, ndàdù ùndónà abádhí-fó. Kàdù ìbhè núgù átò, nd̀̀ndò abádhí-fó. ¹⁴ Wòrí ní'ì ìbhu rí kisé nǐ Yèsù r̀̀ ndàvì pbìndà ábhàlì tò, ɔve-bvù rò ndì nd̀̀ngbè ndì dhu-dzidǒ dhu.

Yèsù r̀̀ Péterù ìl̀̀ ràdì pbìndà tàrà t'̀̀ndatátalè tí dhu

¹⁵ ǒnyù pbìndà ábhàlì ǒnyù dhu-dzidǒ, Yèsù adù dhu ìvu Sìmonì Péterù-tsù, ndàti: «Sìmonì, Yùwanì t'̀̀ìdhùnà, nyi nyú, nyi nyóze tí wà ma, ròsè kóró kàkà ngùkpà ɔdhìnu nóze ima tí dhu dónà?» Ní, Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìwà Ádr̀̀ngbàlè! Nyi nyú, nyi nyùni wà dhu iwà ma róze atdíǒ.» Ní, Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Óngù pbàkà tàrà.» ¹⁶ ǒyo rí kisé nǐ, Yèsù ivú dhu Sìmonì-tsù, ndàti: «Sìmonì, Yùwanì t'̀̀ìdhùnà, nyi nyóze tí wà ma?» Ní, Sìmonì adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìwà Ádr̀̀ngbàlè! Nyi nyùni wà dhu iwà ma róze nyi.» Ní, Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Ádì pbàkà tàrà t'̀̀ndatátalè tí.» ¹⁷ ìbhu rí kisé nǐ, Yèsù ivú dhu Sìmonì-tsù, ndàti: «Sìmonì, Yùwanì t'̀̀ìdhùnà, ìnyi nyú nyi nyóze tí wà ma?» Ní, wò dhu ndì nd̀̀rì rò, ìzù náadù Sìmonì ùka atdíǒ, ìbhu-gùna Yèsù ivú dhu tsùnà, ndàti: «Nyi nyóze tí wà ma?» dhu-okú dò rò. Ní, Sìmonì adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ádr̀̀ngbàlè, ìnyi nyú nyi nyùni wà kóró dhu. Ní, nyi nyùni wà dhu iwà ma róze nyi.» Ní, Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Óngù pbàkà tàrà. ¹⁸ Ma mí obhó dhu núno ìndù. Ìndr̀̀-ɔwù tí nyi nyi'ì ònà kàsùmì ǒ, nyi nyongónà r̀̀nú dhu ìso nyi-tìrò, nyadù àrà afìnu ̀̀ze ì. Pbétù, mùl̀̀ tí nyi nyóngo rò, nyi nyóngo okùnu núyì†, ngàtsi ale ràdù ndi r̀̀nú dhu ìso, ndàdù dùnu ̀̀tdì, ndàrà nyi nà ìnzá afìnu ̀̀ze ì.» ¹⁹ Yèsù avò dhu wò dhu bhèyi Péterù tò, nd̀̀nì ìngbà dhu bhèyi ɔve-tidò nǐ m̀̀tí Péterù ɔvéya dhu nitè tí, ndi kàbhà ɔve ràdù Kàgàwà-ɔvò àbhu rilè ndi. Wò dhu ndì nd̀̀ndò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna Péterù nǐ: «Èngù owùdu.»

Yèsù r̀̀ dhu àwè Péterù tò yà atdíǒ ndì ndóze pbìndà ábhàlì dǒ dhu

²⁰ Ní, òwu ì ówu rórò, Péterù agéré ndi, ndàndà olùnga, ndàdù yà atdíǒ Yèsù óze pbìndà ábhàlì nála owùya ǒ r̀̀rà ró. Wò ndi ábhàlì ní ndi yà ̀̀nyù-tsùnà ì í'ì rórò ndi nilo Yèsù-dò, ndivù dhu kà-tsù, ndàti: r̀̀rì àdhi ndi kípfo rí ndàbhu ̀̀mvù-fó. ²¹ Ní, Péterù itdègu wò ábhàlì àl̀̀, ní kàdù dhu ìvu Yèsù-tsù, ndàti: «Olu Ádr̀̀ngbàlè, ádhu ndi wò atdíǒ nyi nyóze pb̀̀kù ábhàlì r̀̀ ndi nonziya?» ²² Ní, Yèsù adù dhu àdu Péterù tò, ndàti: «Ma mapé kòze ràdì, ìnzì r̀̀vè, r̀̀rà àhu ̀̀r̀-akpà ̀̀ rò ma míngo tdítǒ yà adzi ǒ ònà idho ̀̀, ní ndi dhu àndà tí ìnyi? Pbétù, ma m̀̀tina nyi nǐ: «Èngù owùdu!»» ²³ Wò dhu bhèyi Yèsù ùnò dhu-̀̀yì náadù ndùgà ka ná'ù ale nzínzì ǒ, ì ale ràdù àmbe àtìna dǒ, ìnzì wò atdíǒ kòze ábhàlì r̀̀véya. Obhó nyú, Yèsù ati nzá ìnzì kà r̀̀véya, pbétù, kàti Sìmonì nǐ: ndi rapé ndi ábhàlì nóze ìnzì r̀̀vè, r̀̀rà àhu ̀̀r̀-akpà ̀̀ rò ndi nd̀̀ngo tdítǒ yà adzi ǒ ònà idho ̀̀, ní ndi dhu r̀̀ndà tí ka.

† 21:18 21.18 Péterù r̀̀ okùna ̀̀yì, ngàtsi ale ràdù r̀̀nà dhu ìso dhu tí Yèsù ati dhu ní, mùsàlabhà dǒ ka kutóya Péterù dhu.

²⁴ Kòrí dhu nawε, ndàdù àndinà ale ní yà atdíđ Yěsù azè ábhàlǐ. Ndirò, mǎ mà'ù wà dhu kǎndí dhu rǎrǐ obhó dhu nyú. ²⁵ Yěsù anzì ábhǒ ngǔkpà dhu nyú. Ní, ka kandiyana gukyè i dhu atdátdírà ǒ, ní kóró i dhu ka kǎndí òyà bhǔkù náakána nzǐ yà adzi ǒ.

Uvitatále-kàsǔ tó bhǔkù

Yàrí bhǔkù ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí Uvitatále-kàsǔ tó bhǔkù nandí ní Lukà tí kátina ale. Ka kirè nga kà randí ka azà kumì ato mà azà kumì dòná ìfo nà ato mà nà nzínzi ǒ, Yèsù ka kúgù dhu-dzidǒ.

Kándí ndi bhǔkù Tòfilò tí kátina ale tò. Ka kirè dhu ní ndi Tòfilò rí'ì ǒrú ngari ǒ arí'ì ìndrǔ nzínzi ǒ atdí Mùgirikì. Kǒvò-otù ǒ, Lukà ambénà dhu òvò dǒ pbàkrístò tí rí'ì ìnzǐ ní Pbàyàhúdì mà Pbàyàhúdì nyú tí rí'ì tsí mà nà tò.

Ndi bhǔkù ò kándí dhu ní Yèsù Krístò adzì, ndàrà òrù-akpà ò tí dhu mà (1.9-11), Kàgàwà adù Ìlǐlǎ-Alafí ìvì tí dhu mà nà (1-2). Ndi Ìlǐlǎ-Alafí ní ndi ǒbì nabhù Uvitatále tò, ràbhù Kànìsà rùndò ndi rākā kóró ngari ònǎ, rǒpè ndi Yèrùsàlemà tó kigò ǒ rò, rùdà Yùdeyà tó pbìrì ò, Sàmàriyà tó pbìrì ò, ndirò ràrà àhù ìnzǐ ní Pbàyàhúdì-bvù màtí. Ndi bhǔkù ò ka kòtè dǒyá abhò nyú ale ní ǒyǒ uvitatále: yàrí ní Péterù (1-2), ndirò ní Pòlò (13-28).

Bhǔkù-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Yèsù ódzì, ndàrà òrù-akpà ò dhu-dzidǒ, kàbhà ábhàlǐ rǐ Ìlǐlǎ-Alafí rǐ 'ìrǎ dhu nódò dhu (1.1-26).
- Yèsù dǒ Ídzì Mākǔrù ùnǒ ka kí Yèrùsàlemà tó kigò ǒ, ndirò Yùdeyà mà, Sàmàriyà mà nà tó pbìrì ǒ dhu (2.1-12.25).
- Pòlò bhà wemberè tó abhi ǒ kà rǐ Ídzì Mākǔrù núnǒ Kìpurò tó pbìrì ǒ bhà tò, ndirò Gàlìlayà tó pbìrì ǒ atdídhená kigò ǒ bhà tò dhu (13.1-14.28).
- Kànìsà ǒ pbākǔrǔ tó wemberè tó unduta Yèrùsàlemà tó kigò ǒ (15.1-35).
- Pòlò bhà ǒyǒ rí kisé abhi ǒ kà rǐ Ídzì Mākǔrù núnǒ Pbàgìríkì tó pbìrì ǒ bhà tò dhu (15.36-18.22).
- Pòlò bhà ìbhù rí kisé abhi ǒ kà rǐ Ídzì Mākǔrù núnǒ Èfesò tó kigò ǒ bhà tò, Àziyá-Ngba tó pbìrì ò dhu (18.23-20.38).
- Pòlò rǐ Ídzì Mākǔrù ùnǒ ìnè ndi ndí'ì imbi ò rórò Yèrùsàlemà mà, Kàyìsàriyà mà, Ròmà mà nà tó kigò ǒ dhu (21.1-28.31).

*Yèsù rǐ dhu ùyǎ pbìndà uvitatále tò
tdǔ ndi ndòdzí òrù-akpà ò rò dhu*

¹ Tòfilò pbálé, yà angyi ma mándí ìndù bhǔkù ò, ma máwe Yèsù anzì kóró dhu, kǔdhè ìndrǔ tò dhu mà nà, rǒpè ndi dònà-kpa ò rò, ² ràrà àhù kà rǒdzì òrù-akpà ò ònà idhò ò. Tdǔ ndi ndòdzí rò, kǔyá dhu Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí bhà ǒbì nǐ, yà fìndà ndi ndóvò uvitatále tò abádhí rǒngò ònzínà dhu dǒ. ³ Ndi ndóvè kǒtdù ndi, ndàdù ndìngbè ǒve-bvù rò dhu-dzidǒ, Yèsù itè ndi ìbí otu nyú ǒ pbìndà uvitatále tò, ìfo kumì idhò nzínzi ǒ. Kǎnzì wò dhu ndínì ìnè ndi ndí'ì ìpìrǒ rò nyìkpóna nà dhu tó obhóna nitè tí abádhí tò. Kǎránà dhu òvò rǒ abádhí tò òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi dǒ.

⁴ Ní atdíku, atdíkpá Yèsù mà rí'ì ònyù-tsùnǎ pbìndà uvitatále mà nà rórò, kǔyá dhu abádhí tò, ndàti: «Ápé nyìvǎ nyì Yèrùsàlemà tó kigò ǒ rò. Pbétù, nyòdǒ yà fǔkù ma mǒvò Ábadu Kàgàwà náakò fǔkù làkà. ⁵ Obhó tí, bàtizò nubhónà Yùwanì núubhónà bàtizò ìndrǔ tò idha nǐ. Pbétù ngúfe idhò dzidǒ, nyì, nyì nyì Ìlǐlǎ-Alafí tó bàtizò nálǎ.»

Yèsù rǒdzì òrù-akpà ò dhu

(Màt 28.18-20; Mrk 16.15-19; Luk 1.1-4; 24.33-51; Èfe 4.8-10)

⁶ Yèsù-tí ì nùndu kàbhà uvitatále níúvú dhu kà-tsù, 'àti: «Ádrùngbǎlé, tí kòmbí nga ndi nyi nyí Pbhàsráyélí tó idzi nádù abádhí-fo ò nǐ?» ⁷ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìnzǐ ní òtǝkù ndi nyùni ndi idho mà, ndi kàsùmì màná. Àbadu náatdì ka atdí rò pbindà ádrùngbǎnga tó obi-bvù rǝ. ⁸ Pbhétù, nyí nyabáya ádrùngbǎnga tó obi Ìlǐlǎ-Alafí rǐfo dükú nínganí. Ní, nyí nyadùya òngo pbàkà ngàmbì tí Yèrùsàlemà tó kigò ǝ, Yùdeyà tó pbìrì ǝ, ndirò Sàmàriyà tó pbìrì ǝ, ràrà àhù yà adzi-tsù náadì ndì i.» ⁹ Wò dhu ndì ndòtè dhu-dzidǝ ní ndi Yèsù náapè ndòdzì òrù-akpà ò, àzèmbè abádhí rǎndàna rórò, àpbù ràrà ndiwi abádhí-nyìkpó ǝ rò*. ¹⁰ Ní, òko abádhí òko nyìkpóya ì ùdǐ 'àmbe Yèsù àràná òrù-akpà ò ì nga nándà dǝ rórò ní ndi, òwǝwǝ mùdzarù nùfǝ ròyá óyǝ ale núuto ì abádhí-tí, ¹¹ 'adù àtìná abádhí nǐ: «Gàlìlayà ǝ bhǎ, ádhu nyí nyòkò uró, nyàmbe òrù-akpà ònga nándà dǝ ní? Wò Yèsù, nzínzìkù ǝ rò ndì nìvà ndòdzì òrù-akpà ò ale, náadùya ndì ányìrò àdhàdhì wò nyí nyàla kà rǎrà ányì dhu bhéyi tí.»

*Màtíyà nóvò ka kí rùwù Yudhà Ìskàrìyotà dhu
(Zàb 133; Luk 24.52-53)*

¹² Wò dhu-dzidǝ, Yèsù bhà uvitatále náadù ì pbìrì dò rò, 'òwù Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ndi pbìrì-òvò ní'ì Mizèyitunì, ndirò ndi pbìrì í'ì íkyèrǝ Yèrùsàlemà tó kigò tírò mbèmbè atdí kilòmètèrè tí†. ¹³ Ní, abádhí níitdègu òwu ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní abádhí atsù idza, 'adù ùpo òràná rò ka kóbhòlò ányìdzá kàluga ò. Ndi kàluga ní'ì angyinàrò màtí abádhí arí 'ùndù òná bilínganà kàluga. I uvitatále ní'ì Péterù, Yùwanì, Yàkòbhò, Àndèreyà, Filipò, Tùmasì, Bàrtòlòmàyò, Màtayò, Yàkòbhò, Àlùfayò t'ídhùnà, Sìmonì, yà atdí dǝ ndì ngyénà fíyó pbìrì dǝ ale, ndirò Yudhà, Yàkòbhò t'ídhùnà. ¹⁴ Abádhí andu ì atdíkpá, 'òngò 'ìtsò bilínganà atdyúya nyú nà. Ndirò, abádhí nzínzì ǝ í'ì átò ní'ì Màriyà, Yèsù tsánà mà, ngùkpà vèbhále mà, ndirò Yèsù t'ádóna màná.

¹⁵ Ní atdíku, kòrì ale núundu ì mbèmbè atdí miyà dóná óyǝ kumì nà ale tí rò. Ní ndi nínganí, Péterù ivà ndì ndidè abádhí nzínzì ǝ, ndàdù àtìná: ¹⁶ «Àbanǐnzó, dhu àkǎ wà yà Ìlǐlǎ-Alafí náavò Ìlǐlǎ Andítá ò dhu rǎkǎ. Ádrùngbǎ kamà Dàwudì-otù ǝ, kǎvò dhu angyangyi Yudhà-okú dò rò*. Ndi Yudhà ní ndi yà Yèsù òsò rówu ale tó pìkò-dòtsíró idè ale. ¹⁷ Ka ní'ì àlǝ nzínzì ǝ ale nyú, ndirò kà-kàsù ní'ì inè. ¹⁸ Kǎdzì atdí inga inzá àkǎ otu ǝ ndì ndóngyè fùrangà rǝ. Pbhétù, ndi inga ǝ kǐtsi, nyina-ndri ròpbì ndì wemberè tí adzi rǝ, òna rìkpà ndì, tsùna mǎrámàrà ràdù ndùvò adzi-bvù. ¹⁹ Ní Yèrùsàlemà ǝ bhà kóró níri kà-rǝ ndì nònzì dhu, 'adù ndi inga-òvò nóvò Àkèldamà tí ávaya ǝ. Àkèldamà-tì ní: <Azu tó inga.> ²⁰ Zàburì tó bhùkù ò ka kándì dhu, katì: <Kàbhà pbanga rǝngò rùngù tí, ìnzǐ atdí ale mà rùbhà ndì òná*.> Ndirò kà rǎtina átò: <Kàbhà kasù àbhù ka kí ngǎtsi ale tò*.>

²¹ Yà Yèsù-owù ǝ àlǝ kùbhì ùbhi rǝ màná atdíkpá ale rǐ'ì inè, ²² ròpè ndì ndi Yèsù rǐ bàtizò àlǝ Yùwanì-fó dhu ò rǝ, ràrà àhù kà rǝdzì òrù-akpà ò òná idho ò. Ní, dhu àkǎ wà àlǝ ròvò abádhí nzínzì ǝ atdí ale, ndíní àlǝ koko tí màná Yèsù íngbè ndì dhu tó ngàmbì tí.»

²³ Ní, abádhí adù óyǝ ale-òvò nípfo: Yòzefù mà Màtíyà nà. Yòzefù ka kanzínà átò Bàrìsabà tí, ndirò itdèta tó kǝvò ní'ì Yèsitò. ²⁴ Wò dhu-dzidǝ, Péterù mà náadù 'ìtsò ì ràtì: «Ádrùngbǎle Kàgàwǎ, nyi nyùni kóró ale-afí ò dhu. Ní, ítè pé kǎkà óyǝ ale nzínzì

* **1:9** 1.9 Wò ndi dhu náanzì ndì Bètàniyà tí kátina pbanga-tí arí'ì pbìrì dǝ (Luk 24.50). † **1:12** 1.12 Wòrì ní ndi sàbatù-idhò ǝ ka kavi kongò ùbhi dhu-adzì nga. Pbhàgìrìkí t'ávàna ǝ ka kí kàtì «sàbatù tó otu» tí. * **1:16** 1.16 Zàb 41.10 * **1:20** 1.20 Zàb 69.25 * **1:20** 1.20 Zàb 109.8

ǒ nyí nyú nyí nyòvò ale, ²⁵ ndíni uvitatále tó kasu nonzi tí yà Yudhà úbhà ngari ǒ, ndàdù àrà yà pbindà dhu tí ndì ndúni ngari ò.» ²⁶ Nírò ní ndi Péterù mà odhína màna náadù ngalà nòvì. Ndi ngalà adù Mátíyà àlù, Mátíyà ràdù kòkò atdí kumì dòná atdí nà ì núbhà Yèsù bhà uvitatále-bvù níse.

2

Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí rífo Pèndèkòtè-idhò ǒ dhu

¹ Pèndèkòtè-idhò* níitdègu àkǎ, ní Yèsù ná'ù ale ní'ì atdíkpá ì àndu tsùya atdí ngari ǒ ró. ² Ní kòmbómbí, awe röpili obi nyú nà dhu bhèyi ró'ò dhu tó wògò níri ndì òrù-akpà ò rò rífo ró, ndi dhu ràdù abádhí òkò òná idza níra. ³ Nírò ní ndi abádhí ala kàzù-idà-dò bhèyi rólo dhu-idà-dò ányìdzá, ònánga ràdù ndùndò ròkò abádhí-dòtsíró. ⁴ Ní Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí nírá abádhí kóró, abádhí ràdù 'òpè 'òtè dhèdhèrò ale t'ávàna-tidò àdhàdhì Ìlǎ-Alafí nítè ka fíyò dhu bhèyi.

⁵ Wò dhu rí ndònzì òná idhò ǒ, yà adzi ǒ kóró pbìrì òná rò íwù, Kàgàwà rǒ afíya nàpǎ Pbàyahúdí, ní'ì inè átò Yèrùsàlemà tó kigò ǒ. ⁶ Ní, wòrí wògò ì ìrì rò, indrù náandu ì Yèsù ná'ù ale rí'ì ró, idhò ràdù 'ùko atdídǒ ngǎtsi ale rí abádhí ìrì ávàna nyú nóte rí ró dhu-okú dò rò. ⁷ Ní, idhò núuko abádhí atdídǒ, 'adù àmbe àtìna dǒ: «Hòkò! Kòkò róte ale kóró tí obhó Gàlìlayà ǒ bhà nyú? ⁸ Ní, ádhu ngǎtsi ale rí abádhí ìrì ávàna nyú nóte rí ró nǐ? ⁹ Kǎkà àlè nzínzi ǒ rí'ì atdídhená ale níwù Pbàpartè tó pbìrì ò rò, Pbàmedì mà Pbàèlamù màna tó pbìrì ò rò. Ndirò, ngǎkpà ale níwù Mèzòpòtamiyà mà, Yùdeyà mà, ndirò Kàpàdòkiyà màna tó pbìrì ò rò. Ngǎkpà-tsí níwù Pòtò mà Àziyà màna tó mùlengù ò rò, ¹⁰ ngǎkpà ràdù ìwu Fùrùgiyà rò, Pàfùliyà rò, Mísri rò, ndirò kyèròkyèrò Libiyà tó pbìrì ǒ atdí pbanga Kùrenì tí kátina ò rò. Ndirò, ngǎkpà ale íwù Romà tó kigò mà, Krètè tó pbìrì mà, Àràbiyà tó pbìrì màna ò rò. ¹¹ Atdídhena ale ní Pbàyahúdí nyú, ndirò ngǎkpàkà ní ùgèrè tí ì nùgèrè, 'òngò Pbàyahúdí tó somà tó Hyátá nífu ale. Pbétù, àlè kí abádhí ìrì Kàgàwà anzi ádròdrò dhu tó màkùrù àwè rí àlè t'ávàna nyú ǒ ró.»

¹² Ní, idhò núuko kòrí ale, fíyò irèta riku. Abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsùya nzínziyà ǒ, 'àmbè àtìna dǒ: «Wò dhu-tì nyú ní àdhu?» ¹³ Pbétù, ngǎkpà ale-tsí náambénà Yèsù ná'ù ale rùnona dhu gàyà nónzì dǒ ònzì tí, 'adù àmbè àtìna dǒ: «Ìwà kòkò ale òrì atdídǒ.»

Péterù rí dhu òvò ihé-yà tò dhu

¹⁴ Nírò ní ndi Yèsù bhà uvitatále tírò ì ikò atdíkpá atdí kumì dòná atdí nà ngǎkpà odhína màna rórò, Péterù apè ndòvò dhu òrú tǔna nyú nà ihé-yà tò. Kǎtì: «Nyí Pbàyahúdí tírò, ndirò nyí kóró Yèrùsàlemà tó kigò ǒ nyí nyí'ì rò, nyìkpèlè bìku nyìrì yà mà múnna dhu mbèyi. ¹⁵ Kòrí ale nóri nzá wò nyí nyí'èna dhu bhèyi, àlè kòko òko ìbhù adyifò-sisì kútsingá nga tó ǒ tí nídhuní. ¹⁶ Pbétù, wò rí ndònzì dhu ní yà Kàgàwà bhà nabì Yòwelè náavò indrù tò dhu. Kǎtì:

¹⁷ «Kàgàwà ràtina: yà adzi ǒ dhu-tsù rí ndòdì nínganí, mà miráya kóró ale Afídu nǐ.

Ní fùkú kpabhínzo mà vèbhínzo màna nóongoya pbànábí tí, Fùkú zàdhà náalaya dhu onyù bhèyi ródzì dòyà dhu tó ófò ǒ, Fùkú mùlà-akpá tó, madù dhu òvò ònyù ǒ.

¹⁸ Obhó tí, ndi nínganí, mà miráya pbàkà ino-akpá mà, pbàkà ino-ayí màna Afídu nǐ, ràdù òngò pbànábí tí.

¹⁹ Mà monziya yà inzà apèna 'ònzì angyi indrù-nzínzi ǒ dhu òrù-akpà-nyì rǒ,

* 2:1 2.1 Pbàgíríkí t'ávàna ǒ Pèndèkòtè-tì ní imbò kumì rí idhò isè idhò. Pbàyahúdí tó màndu ǒ ka ní'ì Pásika tó mùhendù dzidǒ rí imbò kumì rí idhò isè idhò ǒ ka konzínà mùhendù (Law 23.15-21; Tòr 16.9-11).

madù wìwì ònzì yà adzi dǒ. I dhu ni'iyà azu mà, kàzù mà, ndirò àpbù bhěyi ùtì iko mànà.

20 Tdǔ wò ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà idho náaká rò, adyifò núugèrèya ndi ndòngò ìnò tí, ndirò àbì núugèrèya ndi ndòlù azu bhěyi.

Ndi idho ni'iyà ádrùngbǎ idho nyú.

Ndirò, ndi idho ni'iyà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwè rǐ ndávǐ kpangba òná idho.

21 Nírò ní ndi Kàgàwà araya òvòna nànzì ìngbàtí ìli ndi ale mà nígu rǒ*.>

22 Nyǐ Pbàìsràyélí tó pbìrì ǒ bhǎ, nyǐrì yà ma múnona fǔkù dhu. Kàgàwà nítè wà dhu ndi rópì ndi Yèsù, yà Nàzàretì tó kigò ǒ ale. Obhó tí, kǒtù ǒ, Kàgàwà ònzì wà wìwì mà, yà ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrǔ-nzínzì ǒ dhu mànà, ndàdù ize nítè nzínzìkù ǒ. Ní nyǐ nyúni i dhu mběyi nyú. 23 Wò ndi ale ka kipfo kabhu fukú, àdhàdhì yà angyangyi Kàgàwà udhé, ndirò angyangyi kǔpí dhu bhěyi. Ní, nyǐ nyípfo ka, nyǎbhù ìnzá àpè Kàgàwà ùní ale ròhò, 'ùtò mùsàlabhà dǒ. 24 Ka kótdù ka, pbétù Kàgàwà ádù kàbhù rìngbè ndi òve-bvù rò, ndi dhu ràdù kàbhù ràhù òve tó àpbè ǒ rò, ìmbǎ òve ní'ì òbì nà kà dǒ nídhunǐ. 25 Obhó tí, ádrùngbǎ kamà Dàwudì náavò dhu kǒkú dò rò, ndàti:

<Ma mongónà Ádrùngbǎle Kàgàwà àla ònzidú bìlìnganà.

Kà rǐ'ì ìnè idú fangà dònǎ rò, ní ùdúnga rǐ nzǐ ìvi òdo nǐ.

26 Kòní wò dhu-okú dò rò ní ndi afidu rǐ'ì dhèdhe nà, dhèdhe tó òte ràdù ì'ì idàdu dǒ.

Ndirò ma mǔni wà dhu, òve-bvù màtí ngbǒdu ràdiya inga t'ódota nà tí.

27 Obhó tí, nyǐ nyubhàya nzǐ afidu ràdi òve-bvù.

Ndirò, nyǐ nyadùya nzǐ ima, pbùkù ìlìlǎ ale-abvò nyú núbhà ròmò ibhu ò.

28 Nyǐ nyítè wà ìpìrǒnga tó otu idù,

ndirò, ònzínú ma mí motù nínganǐ,

ìdhèdu níikaya ndi atdí dǒ nyú*.>»

29 Tdítdǒ Péterù adù àtìna ihé-yà nǐ: «Òdhídù, ma mòzè mòvò dhu kpangba fǔkù àlě t'ábhunà-nzínzì, ádrùngbǎ kamà Dàwudì-okú dò rò: kǎvè, kadù ndòtdù. Ndirò ìndo màtí, kǎ-dzìdo rǐ'ì ìnè àlě-rábvù. 30 Pbétù ka ní'ì Kàgàwà bhà nabì. Ní, kǎni dhu angyangyi Kàgàwà ratsò dhu ndàti, ndi rìliya kàbhà pbàdzukurù nzínzì ǒ atdí ale ràdi kǎrì dǒ ádrùngbǎ kamà tí. 31 Ádrùngbǎ kamà Dàwudì náala ndi nǒnziya dhu angyangyi. Ní ndi dhu bhěyi ní ndi kǎvò dhu angyangyi Krístò níngbèya ndi òve-bvù rò dhu dǒ. Kǎti:

<Kàgàwà núubhàya nzǐ ka òve-bvù.

Ndirò, kǎ-bvò nòomóya nzǐ ibhu ò*.> 32 Kàgàwà abhù wà wò ndi Yèsù rìngbè ndi

òve-bvù rò. Ní àlě'ì kóró, àlě ní ndi dhu tó ngambì. 33 Nírò, Kàgàwà ábhù wà

ka ròdzì òrù-akpà ò, ràdù àdi fìndá fangà dònǎ rò. Ndirò, kǎko wà yà Àbanà

akò fìndá làká Ìlìlǎ-Alafí. Ní, kǎrà wà mà kà nǐ. Wò ndi Ìlìlǎ-Alafí rǒnzina dhu

ní ndi wò nyǐ nyálǎna nyàdù àmbè ìrìna dǒ kòmbí. 34 Ádrùngbǎ kamà Dàwudì

núupò nzá òrù-akpà ò, pbétù kǎti:

<Ádrùngbǎle Kàgàwà náati pbàkà Ádrùngbǎle nǐ:

Ádǐ pbàkà fangà dònǎ rò,

35 rǎrà àhù ma mí pbùkù òmvù nábhǔ nyòbè dòya dhu ò*.> 36 Nírò, kóró Pbàìsràyélí

tó pbìrì ǒ bhà náká ì rǎni dhu mběyi nyú, Yèsù wò nyǐ nyábhù kutò mùsàlabhà

dǒ ale, ní Kàgàwà rábhù wà rǒngò Ádrùngbǎle tí, ndirò Màsiyà tí.»

* 2:21 2.21 Yòw 3.1-5 * 2:28 2.28 Zàb 16.8-11 * 2:31 2.31 Zàb 16.10 * 2:35 2.35 Zàb 110.1

³⁷ Ní, wò Péterù òvò fíyò dhu ì ìrì rò, ndi dhu náasù ihé-yà atdíđ. Ní abádhí adù dhu ivu Péterù mà ngùkpà uvitatále màná-tsù, 'àti: «Àbanĩnzó, mà màkà mǒnzì dhu ìngbàtí?» ³⁸ Ní Péterù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyùgèrè nyí nyùbhà fùkú nzérenga. Ndirò nyàlù bàtizò Yèsù Krístò-òvò rǒ, ndíní Kàgàwà ubà tí fùkú nzérenga, nyàdù kàbhà Hìlǎ-Alafí tó perè náko. ³⁹ Obhó tí, Ádrùngbàle Kàgàwà náakò ndi làkà fùkú fùkú nzónzo màná. Ndirò kàkò ka átò yà ndi ndúnzina kóró ale, yà itse arí'ì rùkú rò tò.»

⁴⁰ Péterù ùnò ábhǒ ngùkpà dhu nyú tdíđ abádhí tò, ndíní abádhí nabhù tí rà'ù ndi ndùnò dhu, ndirò ndíní abádhí-afí nabhù tí ròtsi òbi. Kǎvò dhu abádhí tò, ndàti: «Nyàbhù nyí Kàgàwà rìgù nyí, ìnzì nyí nyabá tí kǒkò nzére ale tó ófò.» ⁴¹ Wò Péterù ùnò dhu nà'ù ale kóró náadù bàtizò à'ù kubho fíyò. Ní ndi nínganí, Yèsù ná'ù ale-bvù níisè ndi mbèmbè ìbhù lufù ale nǐ. ⁴² Ní ì ale náapbá afíya atdíđ, 'òngò Yèsù bhà uvitatále rùdhèna fíyò dhu ìrì. Abádhí andu tsùya, 'òngò òko atdíkpá, 'òngò dhu ònyù atdíkpá, ndirò 'òngò 'ìtsò atdíkpá.

Yèsù ná'ù ale nóongónà òko tí dhu

⁴³ Ɔdò ongónà ìsì kóró ale ò, yà Yèsù bhà uvitatále rǒnzina yà ìnzà apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǒ dhu mà, abádhí rǒnzina wíwì màná dhu àlǎ ì ì rò. ⁴⁴ Kóró ale, yà Yèsù ná'ù, nóongónà òko atdíkpá. Ndirò, abádhí ongónà foyá dhu ùli atdíkpá kàsùya nonzi tí. ⁴⁵ Abádhí ongónà foyá dhu-tsí mà foyá ongyéngá màná nùdzi, 'adù ì ongyè fùrangà nùndò foyá, ngàtsi ale ràbà ka dzùnàna nyú ònzì rádù dhu-bvùtí. ⁴⁶ Abádhí ongónà tsùya àndu kóró idho ǒ Kàgàwà bhà idzá. Ndirò, abádhí ongónà idzàya ònǎ ònyù nónyù atdíkpá dhèdhe nyú nà, ndirò atdí afíya nyú nà. ⁴⁷ Abádhí ongónà Kàgàwà ilè, kóró ale ràdù abádhí ìfù. Ndirò, yà ìnga náarùbho dhu bhèyi, Ádrùngbàle Kàgàwà nóongónà àrà abádhí-bvù níse rǒ yà ɔwátana tí ndi nà'ù ale nǐ.

3

Péterù mà Yùwanì nà rǐ atdí òtsòtsù ale nígù dhu (Kas 4.9-22; 9.32-35; 14.8-10)

¹ Atdíku, Péterù mà Yùwanì nà náava ì ndíní ì owu tí 'ìtsò Kàgàwà bhà idza ǒ rò, arùgyètdí adyifò-sisì adyídò nga tó ǒ. ² Ní, Kàgàwà bhà idza ka kótsù òná tsàtsù-tí, abádhí atù òtsòtsù rórò ka kugù atdí ale. Wò ndi tsàtsù-òvò nǐ'ì «Àyàya Tsàtsù.» Bilinganà ka kongónà ndi ale nítdù, kiwù ìlinà ràdi ndi tsàtsù-tí, ràmbe mùdzùnà núnzi dǒ ànyì dza rótsù ale-fó. ³ Ní, wò ale itdègu Péterù mà Yùwanì nà nálǎ Kàgàwà bhà idza rótsù ró, ní kǎdù ndòpè ndàmbe dhu ùnzi dǒ abádhí-fó. ⁴ Ní, Péterù mà Yùwanì nà nùudí nyìkpóya wò ale rǒ, Péterù ràdù àtìnà kà nǐ: «Ándà pé dǒkà nga.» ⁵ Ní wò ale adù abádhí dǒ nga nándà atdyúna nyú nà, dhu òdò ndi ndí ndíní ndi ndabá tí abádhí-fó dhu-okú dǒ rò. ⁶ Pbéttù, Péterù adù àtìnà kà nǐ: «Ma mí'ì ìmbǎ ɔrò mà, ndirò fùrangà tí kátina sùma mà nà màtí. Ìndù ma mábhèna ní fudú rí'ì dhu kèlè. Ní ma màtina ìnyì nǐ: «Nàzàretì ǒ ale Yèsù Krístò-òvò rǒ, ívǎ nyi nyidè, nyadù ùbhi.»»

⁷ Wò dhu-dzidǒ, Péterù adù wò ale àlù fangà tó ɔtsùna rǒ, ndìvǎ ɔrù. Ní ɔrò rò tí, kà-pfò mà kà-pfò-kilità màná náadù òbi nábà. ⁸ Ní wò ale ìbe ndi ndidè pfóna dǒ, ndàdù abhi òpè. Àbadhi mà náadù ɔtsù atdíkpá Kàgàwà bhà idza, Péterù mà Yùwanì màná nà. Ní àrà ndi ndàrà rórò, wò ale ambénà ndòbhè dǒ òbhè tí, Kàgàwà nílè ndi ndí rórò. ⁹ Kàgàwà bhà idzá ì'ì kóró ale náala ka ùbhí rùbhi ndàdù àmbe Kàgàwà ilè dǒ ró. ¹⁰ Ní, abádhí itdègu kùnì yà Kàgàwà bhà idza tó «Àyàya Tsàtsù» tí kátina tsàtsù-tí arádi ndàmbe mùdzùnà ùnzi dǒ ìndrù-fó ale tí, ní ɔdò níisì abádhí ò, idho ràdù abádhí ɔkò atdíđ wò ale rǒ ndi nònzì dhu-okú dǒ rò.

*Péterù rĩ dhu òvo ihé-yà tò dhu
(Kas 2.22-36; 4.5-12; 5.30-32)*

¹¹ Wò ale náapbá ndi atdíđ Pétérù mà Yùwanì mànà rǒ. Ní abádhí adù òwu atdíkpá, 'òwù òko Kàgàwà bhà idza tó mbàrazà-tsinǎ. Ndi mbàrazà-òvò ní'ì «Ádrùngbǎ kamà Sòlòmònì bhà mbàrazà.» Nírò ní ndi ìndrù náadù ìtse, ì rànđu ì abádhí-tí, idho ùko ì atdíđ dhu-okú dò rò. ¹² Ní, Péterù itdègu wò dhu àlǎ, náadù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Nyí, Pbàisràyélí tó pbìrì ǒ bhà tírò, ádhu nyí nyàbhu nyí idho rùko nyí wò ale ògù dhu-okú dò rò ní? Ndirò, ádhu nyí nyùdí nyìkpóku ròká, nyámbe màndà dǒ fàká ádrùngbǎnga tó obi ní mà màbhu ka rògù dhu bhèyi ní? Ndirò ngàtsi ní, Kàgàwà ózè dhu ònzi mà marí dhu-okú dò rò mà màbhu ka ròpè ndùbhi dhu bhèyi ní? ¹³ Àlě t'ábhúna Àbràhamù, Ìsakà, Yàkòbhò mà tó Kàgàwà ní ndi pbìndà ìno-akpà Yèsù Krístò, yà nyí nyípfo nyàbhu òmvù-fó ale nòòvò nàbhu rilè ndi. Nyí nyuvó nyí lèwalì Pilatò rǒ ìnzì ka níkòlò tí imbi ò rò, àzèmbè iwà àbadhi òtdì kà-ànyà ndíni ndi ndikòlò tí rórò. ¹⁴ Nyí nyadhò yà Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale nyú, ndirò obhónángatále nyú, nyàdù abvo òkye arí ale nyú nábhu kíkòlò imbi ò rò. ¹⁵ Ní ndi dhu-otù ǒ, nyí nyábhu kohò ale ní yà ìpìrònga nábhu arí ìndrù tò ale nyú. Pbéttù, Kàgàwà ábhu wà ka rìngbè ndi òve-bvù rò. Ní mà ní ndi dhu tó ngàmbì. ¹⁶ Wò nyí nyálǎna ale nyí nyúni wà mbèyi nyú. Ní ka nàbhu ràbà obi dhu ní yà mà má'ù Yèsù-òvò bhà ádrùngbǎnga tó obi. Yèsù ná'u ka kí dhu nábhu ndi ka rògù atdíđ wò nyí nyálǎna dhu bhèyi.

¹⁷ Ní àbanǎnzó, kòmbí mà muni wà dhu wò nyí nyónzi fùkú ádròdrǒ ale mànà Yèsù rǒ dhu, ní nyí rónzì ìnzà nyí nyùni nga dhu-okú dò rò. ¹⁸ Pbéttù, wò Kàgàwà ádù ònzìnà kà-rǒ dhu ní yà angyangyi ndi ndavò kóró pbìndà pbànábi-otù ǒ dhu. Kǎti pbìndà Màsiyà rabáya àpbè*. ¹⁹ Nírò, nyùgèrè nyí nyùbhà fùkú nzérenge, nyàdù ìngo Kàgàwà-tí'ò, ndíni kǎdù tí fùkú nzérenge nìndò. ²⁰ Ndi dhu bhèyi ní ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà rĩ nyí nyí nyàsò òná kàsùmì nábhu rǎká, ndàdù Yèsù, yà angyangyi ndi ndapì Màsiyà nívi rìrà fùkù. ²¹ Kòmbí dhu àkǎ kà ràdi òrù-akpà ò, rǎrà àhu Kàgàwà rĩ kóró dhu-tsí nùgèrè ròngò òwútána tí òná idho ò. Kàgàwà avò wà ndi dhu angyangyi nyú pbìndà ìlǎ pbànábi-otù ǒ*. ²² Obhó tí, Músà ati: «Ádrùngbǎle fùkú Kàgàwà níipfoya ìma bhèyi atdí pbìndà nabì fùkù nzínziku ǒ rò. Ní dhu akáya nyòngò kà rǎnna fùkù kóró dhu níri. ²³ Ìnzì róngo ndi nabì rǎnna dhu ìrì ale-tse nótđì Kàgàwà rǎngo àdù kóró pbìndà ale nzínzì ǒ rò*.»

²⁴ Péterù adù dhu ìse átò ihé-yà tò, ndàti: «Kàgàwà bhà pbànábi kóró, ròpè ndi Sàmòlè rǒ rò, rǎrà àhu dzina dǒ uvò kóró ngùkpà pbànábi ò, náavò dhu átò ì idho ǒ ì nònzìya dhu dǒ. ²⁵ Nyí ní pbànábi tó inzo. Ní kǒkò pbìndà pbànábi-otù ǒ Kàgàwà anzì làká ní kǎnzì fùkù. Ndirò nyí nyùngbò wà nyí Kàgàwà nà yà abhúku mànà Kàgàwà mà núngbò ì dhu-otù ǒ. Obhó tí, Kàgàwà ati Àbràhamù ní: «Pbùkù pbàdzukuru-otù ǒ, ma masoya yà adzi ǒ rùgànda-tsù kóró*.» ²⁶ Ndi dhu bhèyi ní ndi Kàgàwà ìvi pbìndà ìno-akpà Yèsù Krístò fùkù wemberè tí, ndíni nyí naso tí ndàbhu nyí nyùgèrè nyí nyùbhà fùkú nzérenge.»

4

Péterù mà Yùwanì nà núsò ka kí, kǎdù dhu òngù tsùyá dhu

¹ Wò Péterù mà Yùwanì nà rĩ dhu òvo ihé-yà tò òná kàsùmì ǒ ní ndi pbàkùhání mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdò arí sàndìrì tó ádrùngbǎle ale mà, Pbasàdùkáyó mànà nùuto ì ànyìrǒ. ² Ní, abádhí-idhè níika nzà ndi wò Péterù mà Yùwanì nà rĩ dhu ùdhè

* **3:18** 3.18 Luk 24.26-27 * **3:21** 3.21 Ìsa 34.4; 51.6; 65.17 * **3:23** 3.23 Tòr 18.15,18,19 * **3:25** 3.25 Òpt 22.18; 26.4

ihé-yà tò Yèsù ingbè ndì òve-bvù rò dhu dǒ rò. Ndi dhu rǐtèna dhu ní ìkye ùvǎve ale rǎdù ìkye dhu, ndirò ùngbè ùvǎve kutdǔ ì ale rǎdù ùngbè òve-bvù rò dhu. ³ Ní, abádhí adù Péterù mà Yùwanì nà núso. Ní inga rǎtì nídhunǐ, abádhí adù Péterù mà Yùwanì nà nǔlì imbi ò, rǎrà àhù tsútsǎ nínganì nga ò. ⁴ Pbétù, ihé-yà nzínzì ò ábhǒ ale nyú, kǒkò óyǒ ábhǎlǐ rǔdhèna ìndrǔ tò dhu nǎrì, nǎa'ù Yèsù, ndi dhu rǎdù Yèsù ná'ù ale-bvù nábhù risè ndì, rǎhù mbèmbè imbò lǎfù ale tí.

⁵ Tsútsǎ nínganì, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale mà, pbàkùrǔ mà, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà nà náandu ì Yèrùsàlemà tó kígò ò. ⁶ Abádhí náandu ì atdíkpá pbàkùhánì tó ádròdrǒ ale dǒ kamà Anà mà, Kàyafà mà, Yùwanì mà, Àlìsandurù mà, ndirò pbàkùhánì tó ádròdrǒ ale dǒ kámá-idzà ò bhà mà nà. ⁷ Ní, kǒkò ì nandu ale náavi Péterù mà Yùwanì nà kiwǔ nà nzínziya ò, 'àdù dhu òpè 'òngù tsùyá. Abádhí ati: «Nyǐ nyú, nyǐ nyígǔ wò òtsótsù ale àdhi bhà ádrùngbǎnga tó òbì nǐ, ndirò àdhi-òvò rǒ?»

⁸ Ní, Kàgàwà bhà Ƴlǎ-Alafí nírá Péterù, rǎdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyǐ ádròdrǒ ale mà, pbàkùrǔ mà nà tírò, ⁹ kònnǐ indo nyǐ nyí dhu òngù tsùkǎ wò òtsótsù ale rǒ mà mónzì ídzìnga mǐgǔ ka dhu-okú dò rò. ¹⁰ Nyǐ nyákǎ nyǎnì, nyǐ kóró Pbàìsràyélì tó pbìrì ò bhà mà nà dhu ní, nyǐ nyábhù Yèsù Krístò, Nàzàretì tó pbanga ò ale, kutǒ mǔsàlabhà dǒ dhu. Ní, Kàgàwà ádù wà kàbhù rìngbè ndì òve-bvù rò. Kòvò-okú dò rò nga ní ndi wò ale ìdè ònzìkú ídzì rǒ rò nǐ. ¹¹ Ndi Yèsù ní ndi Kàgàwà bhà Andítá nòvò dhu okúna dò rò ndàti:

<Yà nyǐ nyabvù igi odu, nyǐ, idza òrù arí ale tírò,
ní ndi òngò idza-pbidò nódò rǎdù odu tí*.>

¹² Ƴgù rǎdù ndàbà kòtù ò tí atdírò, ìmbǎ ngǎtsi ale-òvò rǐ'ì yà adzi ò atdí màtí, yà Kàgàwà ìbhò ndínì ìndrǔ ugù tí otùna ò nídhunǐ.»

¹³ Ní wò dhu bhèyi Péterù mà Yùwanì nà àdu dhu fǐyò ìmbǎ òyá odó na dhu náadù Pbàyàhúdì-bvù ádròdrǒ anya ìtdì arí ale àbhù idhò rùkò atdídǒ. Ndirò, abádhí asù dhu Péterù mà Yùwanì nà rǎrǐ ìnzá inga nǔnì ndirò ìnzá dhu nózù ale. Ndirò abádhí asù dhu átò Yèsù mà nà arúbhi ùbhi rǒ atdíkpá ale rǎrǐ ì. ¹⁴ Pbétù, wò ògògù òtsótsù ale nálǎ ì ì nzínziya ò ìdè ró rò, abádhí rǎnǒna dhu náadù àwǐ àwǐ tí. ¹⁵ Ní, abádhí adù Péterù mà Yùwanì nà návi rùvò dhùwanì-dzà ò rò, 'àdù 'òpè 'àgò ì nzínziya ò. ¹⁶ Abádhí ambénà àtìnà dǒ nzínziya ò: «Àlè kí kòrì ale ònzi ìngbà dhu bhèyi? Obhó tí, Yèrùsàlemà tó kígò ò bhà kóró nǔnì wà wò abádhí ònzi wiwì mbèyi nyú. Ní, àlè kí nzi àdù ndi dhu àgò. ¹⁷ Pbétù, dhu àkǎ nzá ndi dhu-òyǐ rùgà ndì kóró ale nzínzì ò. Àlè kǎkǎ àlè rǐsǒ abádhí ìnzì Yèsù-òvò natì tí tdítǒ atdí ale-bì ò màtí.»

¹⁸ Ní wò dhu-dzidǒ, kǒkò ádròdrǒ ale adù Péterù mà návi rǐtsù tdítǒ tiya ò. Abádhí adù dhu ìsò Péterù mà tò ìnzì Yèsù-òvò natì tí akekpá màtí, ndirò ìnzì dhu nudhè tí tdítǒ ìndrǔ tò Yèsù-òvò rǒ. ¹⁹ Pbétù, Péterù mà Yùwanì nà náadù dhu àdu abádhí tò, 'àti: «Nyòtdì pé yà anya nyǐ nyú tírò. Ádhu Kàgàwà-nyìkpó nòfò: tí kǐrì tsùkú dhu, ndirò, tí kǐrì tsùnà dhu? ²⁰ Mǎ'í na ní ndi, ìnzì mǎ mǎdù iwà mǎ màla dhu mà, ndirò iwà mǎ mǐrì dhu mà nòvò mǎ mí ìndrǔ tò dhu nǔbhà.»

²¹ Ní, abádhí dǒ ì òrù tdítǒ dhu-dzidǒ, kǒkò Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ-anya ìtdì arí ale náadù abádhí ùkòlò ròwù. Ƴ ádròdrǒ ale ala nzá abádhí dǒ ì ì anya òtdì okúna dò rò atdí dhu mà. Obhó tí, kóró ale adù òko 'àmbe Kàgàwà ìlè dǒ wò ndi nònzì dhu-okú dò rò. ²² Wò ndi Péterù mà Yùwanì nà náanzì wiwì ròná 'ìgǔ ale ní'ì iwà pbìndà ato ìsè ndì ròsè ìfò kumì ato dònǎ ale.

Yèsù ná'ù ale rǐ 'ìtsò Kàgàwà rǒ dhu

²³ Ƴ ka kùkòlò dhu-dzidǒ, Péterù mà Yùwanì nà náadù òwu òdhiya rǐ'ì ì, 'àdù yà pbàkùhánì tó ádròdrǒ ale mà, pbàkùrǔ mà nà nòvò fǐyò dhu náwe abádhí tò. ²⁴ Ní

* 4:11 4.11 Zàb 118.22

wò dhu ì ìrì rò, kǒkò Yēsù ná'ù ale náadù 'ìtsò Kàgàwà rǒ, 'àti: «Òò Ádrùngbǎlé, nyi nyanzi ndi òrù-akpà mà, yà adzi mà, ádròdrǒ rèrù-abábá màná òyá arí'ì kóró dhu màná. ²⁵ Pbùkù Ìlǐlǎ-Alafí nǐ nyi nyabhù pbùkù ino-akpà, abhukà, ádrùngbǎ kamà Dàwudì ròvò dhu ìndrù tò. Kǎti:

<Ádhu wò dhu bhèyi inzá Kàgàwà nùni ale-tsi àva ndi nǐ?

Ndirò, ádhu ìndrù òko 'àmbe ìmbǎ tǐya nà dhu ùdhe dǒ ndínǐ ì onzi tí nǐ?

²⁶ Yà adzi ò ádròdrǒ ale nóbhòlò wà ì ìla t'úgyeta tò. Ndirò, kámá nádù wà 'ìrì atdíkpá, ndínǐ ì ugye tí ì Ádrùngbǎlé Kàgàwà nà, pbìndà Màsiyà màná*.> ²⁷ Obhó tí, ádrùngbǎ kamà Hèròdè mà, ìwalì Pòtiyò Pilatò mà, ìnzǐ ní Pbàyàhúdì mà, Ìsràyeli tò pbìrì ò bhà màná nùndu wà ì yàrí kigò ò. Abádhí ùndu ì, ndínǐ ì ugye tí Yēsù, pbùkù Ìlǐlǎ ino-akpà, yà nyi nyú nyi nyútri ale. ²⁸ Ndi dhu bhèyi ní ndi abádhí ònzì pbùkù ádrùngbǎnga tó obi nǐ yà nyi nyú nyi nyudhè ndirò nyi nyazè rònzì ndi angyangyi dhu. ²⁹ Nírò kòmbí Ádrùngbǎlé Kàgàwǎ, ándà pé kǒkò ale rǎpàna 'ònzì ròká dhu. Ábhù pbùkù ino ròwù pbùkù ote òvò rǒ ìndrù tò ìmbǎ òyá odó na. ³⁰ Ìgba otsúná, ndínǐ ìndrù nigú tí, ràdù wiwì mà, yà inzá apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ò dhu màná nónzì pbùkù Ìlǐlǎ ino-akpà Yēsù-òvò rǒ.»

³¹ Ní Yēsù ná'ù kǒkò ale nítdègu itsòta nító, ní yà abádhí 'ì'ì ì àndu ì ró nga náadù ndòpè ndivi, Kàgàwà ràdù abádhí ìra pbìndà Ìlǐlǎ-Alafí nǐ. Ní, abádhí adù 'òpè 'ùnò Kàgàwà bhà òte ìmbǎ òyá odó na.

*Yēsù ná'ù ale rǐ foyá dhu nǐlǐ atdíkpá ròngò dzùnàya ònzì dhu
(Luk 12.33; Kas 2.44-47; 2Kò 8.13-15; 1Yù 3.16-19)*

³² Yēsù ná'ù ale ní'ì atdí ale bhèyi afiyya mà, atdyúya màná ò rò. Atdí ale mà abádhí nzínzì ò nóongónà nǐ fóná dhu àtì pbìndà dhu nyú tí. Pbétù, abádhí ongónà kóró foyá dhu nǐlǐ atdíkpá. ³³ Abádhí ongónà àdù Ádrùngbǎlé Yēsù ingbè ndi òve-bvù rò dhu tó màkùrù nóvò ìndrù tò ádrùngbǎ obi nyú nà. Ndirò Kàgàwà ongónà àdù abádhí àso kóró atdí. ³⁴ Dhu òtdì ndi róná ale ní'ìnà mbǎ abádhí nzínzì ò atdí màtí. Obhó tí, inga nà ale mà kóró, idza nà ale màná kóró, nóongónà ì dhu-tsí nùdzi, 'àdù iwu ì òngyè fùrangà nà, ³⁵ 'ùbho Yēsù bhà uvitatále-fó. I uvitatále ongónà àdù ndi fùrangà nùndò kóró ale tò, ngǎtsi ale ràbà ka dzùnàna ònzì ràdù dhu-bvùtí.

³⁶ Ndi dhu bhèyi tí, Yòzefù tí kátina atdí Mùlawì ní'ì inga nà. Ka ní'ì Kipurò tí kátina pbìrì ò ka kugù ale. Yēsù bhà uvitatále ongónà àdù kànzi átò Bàrnabà tí. Bàrnabà-tì ní ìndrù-afí òpè arí ale. ³⁷ Ní kǎbhù pbìndà inga kodzì, ndàdù ìrà ndi fùrangà nà, ndìrà àbhù nà Yēsù bhà uvitatále-fó.

5

*Ànàniyà mà pbìndà tsìbhále Sàfirà nà rǒ ndi nanzì dhu
(Tòr 23.21-23; 2Ká 5.20-27; Kas 4.35-37)*

¹ Pbétù, Ànàniyà tí kátina ale mà níri ì pbìndà tsìbhále Sàfirà nà 'àbhù fiyó inga kodzì. ² Ní, Ànàniyà idyi ndi inga ka kodzì róná fùrangà-ròrò fìndà, iwà pbìndà tsìbhále ùni átò rórò. Wò dhu-dzidò, kǎdù àrà ndi fùrangà-go àbhù Yēsù bhà uvitatále-fó. ³ Ní Péterù ivú dhu Ànàniyà-tsù, ndàti: «Ànàniyǎ, ádhu nyi nyàbhù pfòmvo Sìtanì rǐrǎ afínù nǐ? Nyi nyùtrǎ Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí, nyadù inga nyi nyàbhù kodzì rò nyi nyàbà fùrangà-ròrò nídyì indù. ⁴ Inzá nyi nyàpè ndi inga àbhù kodzì rò, ka ní'ì t'óbhó pbùkù? Ndirò, iwà màtí nyi nyàbhù ka kodzì rò, nyi nyòngyè fùrangà nǐ'ì t'óbhó pbùkù kèlè? Ní, ádhu nyú nyi nàbhù nyonzì dhu wò dhu bhèyi? Nyi nyùnò nzá tìtò ìndrù tò, pbétù nyi nyùnò ka Kàgàwà tò.»

* 4:26 4.26 Zàb 2.1-2

⁵ Ní wò Péterù ùnò dhu ndì ndìrì rórò tí, Ànànyà níitsi obvò, ndàdù òvè dòtsí. Ní kóró ale, wò Ànànyà rǒ ndì nònzì dhu nìrì ò ɔɔ isí atdíđ. ⁶ Wò dhu-dzidǒ, kpabhínzo adù iwu, 'àkpòrò Ànànyà-abvò-ngbò mberù* ò, 'adù òwu òtdùnà.

⁷ Mbembè ìbhù adyifò-sisì tí Ànànyà òvènà ró adyifò-sisì ùdà rórò ní ndì, kàbhà tsibhále, Sàfirà náatsù tdítđ Péterù mà-tí'ò. Kǔnì nzá pbìndà ale rǒ ndì nònzì dhu.

⁸ Ní, Péterù ivú dhu kà-tsù, ndàti: «Éno pé! Tí nyí nyàbhù inga kodzì róná fùrangà-bvù yà?» Ní, Sàfirà adù dhu àdu ndàti: «È! Ka ní wò.»

⁹ Ní Péterù adù àtìnà Sàfirà nǐ: «Nyí nyàdù nyírì ìngbà dhu bhèyi pbùkù ale nà, nyòwù Kàgàwà bhà Hlǐlǎ-Alafí nyú nútra? Ándà! Kòñì pbùkù ale òtdù òwù kpabhínzo rítsù kòkò dǒ. Ní, abádhí rǐ abvònu itdu átò, 'òwù òtdùnà.» ¹⁰ Éró rò tí, Sàfirà níitsi gbùù obvò Péterù-ònzì, ndàdù òvè dòtsí. Ní, idza ì itsù rò, kpabhínzo adù Sàfirà òtù iwà òvè ró, 'adù kǎ-bvò itdù, 'òwù òtdùnà átò yà kàbhà ale ì òtdùnà ró.

¹¹ Ní, ɔɔ níisí atdíđ kànìsà ò, wò Ànànyà mà Sàfirà nà rǒ ndì nònzì dhu ì ìrì rò.

Yèsù bhà uvitatále rǐ andì nà ibí ale nígǔ dhu

¹² Yèsù bhà uvitatále náanzì ábhǒ wíwì mà, yà inzà apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ò ábhǒ dhu mànà ìndrù nzínzì ò. Ndirò, Yèsù ná'ù ale kóró nóongónà 'àndu bìlìnganà. Abádhí ongónà òko atdíkpá «Ádrùngbǎ kamà Sòlòmònì bhà mbàrazà» tí kátina mbàrazà-tsinǎ. ¹³ Ndirò, yà inzà Yèsù ná'ù ale nzínzì ò, atdí ale mà nóongónà nǐ ndòmù ndàngbò ndì abádhí nzínzì ò. Pbétù, ìndrù ongónà adù àmbè Yèsù ná'ù ale ilè dǒ atdíđ. ¹⁴ Ábhǒ kpabhále mà vèbhále mànà nóowúnà Ádrùngbǎle Yèsù à'ù rǒ, ndì dhu ràdù àrà ka ná'ù ale-bvù àbhù rǒ rìsè ndì atdíđ.

¹⁵ Ní, ìndrù nóowúnà andì nà ale númbà rǒ 'iwù nà ngùdhà ò. Abádhí owúnà ì ale núlì rǒ ròyì fíyó ara mà fíyó ótdù mànà dǒ, ndínì Péterù rǔda ányìrǒ ònà kàsùmì ò, àbadhi-sisì nyú mà náara tí ndìbvù rǒ atdí ale dǒ màtí. ¹⁶ Ábhǒ ale nyú nóowúnà iwù rǒ andì nà ale nà, nzére-alafí náarávù ròyá ale mànà yà kyèròkyèrò rǐ'ì Yèrùsàlemà tó kigò-tí pbanga ònǎ rò. Ní ì ale owúnà ùgù rǒ kóró.

Yèsù bhà uvitatále núsò ka kǐ, kadù dhu òngù tsùyá dhu

(Ìsa 65.13; Kas 4.5-12; 12.3-11; 18.20)

¹⁷ Wò dhu-dzidǒ, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà, yà ì ì'ì mànà atdíkpá Pbàsàdùkáyó tó mùtù nzínzì ò ale mànà, náambénà Yèsù bhà uvitatále rǒnzina dhu-adhà ònzì dǒ atdíđ. ¹⁸ Ní abádhí adù Yèsù bhà uvitatále àbhù kusò, kùdò kóró ale tó imbi-dzà ò. ¹⁹ Pbétù kùbhingá nǎ, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà atdí màlàyikà náadù ìrà imbi-dzà-tsù núpfo, ndàdù Yèsù bhà uvitatále àbhù rùvò iri. Ndirò, ndì màlàyikà adù àtìnà abádhí nǐ: ²⁰ «Nyòwu nyìkò Kàgàwà bhà idzá, nyàdù ípìrǒngà-ɔwútá dǒ róte kóró màkùrù nóvò ìndrù tò.» ²¹ Ní, Yèsù bhà uvitatále adù 'ivà bhòtsungá nyú, 'òwù Kàgàwà bhà idza ò, 'adù 'òpè ùdhe dhu ìndrù tò.

Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà mà, yà ì ì'ì mànà atdíkpá ale mànà níwù ùvò rò, abádhí adù Pbàyàhúdì-bvù ádròdrǒ-anya itdì arí pbàkùrù-tsù àndu. Ndirò, abádhí adù sàndìrì àvi ròwù Yèsù bhà uvitatále ùgù, 'iwù nà imbi ò rò. ²² Ní imbi-dzà ò ì iwù ùvò rò, kǒkò sàndìrì adù nzá ì uvitatále òtù abádhí ka kùdò ònà kàluga ò. Ní abádhí adù 'àdu anya t'ítđita t'ále-tí'ò, 'adù dhu òvò fíyò, 'àti: ²³ «Mǎ mòwù ùvò imbi-dzà-li'ò, ní mǎ mòtù ndì imbi-dzà-tsù mbèyi nyú ka kùpbì ró. Ndirò, sàndìrì ní'ì ìnè fíyó ngari ò tí ì ìkò ró. Pbétù, mǎ mitdègu tsàtsù ùpfo, ní mǎ màdù nzá atdí ale mà nótù kàluga ò.»

* 5:6 5.6 Ndi mberù-tidò ní'ì abvo-ngbò t'ákpòrta tò tí ka kapì.

²⁴ Ní wò Kàgàwà bhà idza-ngbò òdò arí sàndìrì tó ádrùngbǎle mà, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale màná nùtdègu wò dhu ìrì, ní abádhí-dò ò nga adù ikù tí ìku. Ní abádhí adù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìná dǒ: «Ádhu nyé wò ndì nònzì kǒkò ale-rǒ?» ²⁵ Nírò ní ndì atdí ale ito ndì, ndìtsì àtìná kǒkò ádròdrǒ ale ní: «Nyìrì dhu! Kǒkò nyí nyábhù kusò, kudo imbi ò ale rǐ'ì Kàgàwà bhà idzá ì ikò, 'àmbe dhu ùdhe dǒ ìndrǔ tó ró.»

²⁶ Ní, sàndìrì tó ádrùngbǎle mà, róná ngǔkpà sàndìrì màná náawù Kàgàwà bhà idza, ndíní ì ugu tí Yèsù bhà uvitatále 'iwù ná anya t'ítàtá t'ále-ònzǐ. Pbétù, abádhí nùulú nzá ì uvitatále obi ní iwù ná, ìndrǔ rǎdù 'ùbvù odu ní dhu-òdò ònzì ì 'í dhu-okú dò rò.

²⁷ Wò dhu-dzidǒ, sàndìrì abhù Yèsù bhà uvitatále riwù ùvò ádròdrǒ anya ìtdì arí ale-ònzǐ. Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà náadù ndòpè ndòngù dhu abádhí-tsù, ndàtì: ²⁸ «Mǎ mǐsǒ wà nyí ìnzǐ nyí nyowu tí dhu ùdhe rǒ wò ale-òvò rǒ. Ní, nyàndà pé nyí nyónzì dhu: Yèrùsàlemà tó kigò ǒ bhà nùlè wà ùlè tí fíyò nyí nyúdhèna wò ale dǒ dhu ní. Ndirò nyí nyòzè nyífo wò ale-azù dǒká átò!» ²⁹ Ní Péterù mà ngǔkpà uvitatále màná náadù dhu àdu kà tò, 'àtì: «Àkǎkǎ dhu tí kifù Kàgàwà ùnò dhu, ndirò tí kifù ìndrǔ ùnò dhu?» ³⁰ Nyí ní ndì nyí nyabhù Yèsù kutǒ mùsàlabhà dǒ ròvè, kadù òtdùnà. Pbétù, abhúka tó Kàgàwà nábhù wà ka rìngbè ndì òve-bvù rò. ³¹ Ndirò, Kàgàwà ábhù wà ka ròdzì òrù-akpà ò, ndàdù àbhùnà ràdì fìndá fangà dònǎ rò. Kǎbhù ka ràdì Kamà tí ndirò Ògùba tí, ndíní otu nabhù tí Pbàìsràyélí tò rùgèrè ì, 'ùbhà fíyò nzérenga, ràdù ùbàtà tó otu àbà. ³² Mǎ ní ì ì nónzì dhu tó ngàmbì. Ndirò, Kàgàwà ùnò dhu ìfǔ arí ale nírǎ kǎrì ní pbìndà Ìlǎ-Alafí ní ì dhu tó ngàmbì átò.»

³³ Ní wòrì ǒtè ì ìrì rò, ádròdrǒ anya ìtdì arí ale náakó atdíǒ, 'adù dhu òzè ndíní ì abhù tí Yèsù bhà uvitatále kǒkyè. ³⁴ Pbétù, abádhí nzínzì ǒ Gàmàliyeli tí kátina atdí Mùfàrisayò ní'ì ìnè. Ndi ale ní'ì Mùsà bhà Úyátá tó màlimò, ndirò ka ní'ì atdíǒ kóró ale arífùna ale. Ní, kǐvǎ ndì ndidè ǒrú ádròdrǒ anya ìtdì arí ale nzínzì ǒ, ndàdù Yèsù bhà uvitatále àvi kipfo iri ákè kàsùmì tí. ³⁵ Ní kǒkò uvitatále ùvò iri dhu-dzidǒ, kadù dhu òvò ádròdrǒ anya ìtdì arí ale tò, ndàtì: «Nyí Pbàìsràyélí tó pbìrì ǒ bhǎ, nyàndà nga mbèyi kǒkò ale rǒ nyí nyápàna nyónzì dhu ná. ³⁶ Kònǐ, tdèku tí Tèwudhà nívǎ ndì, ndàrà ndàtì rǒ ádrùngbǎle tí, mbèmbè ìfo miyà ale ràdù 'òdhò owùna ǒ. Ní ka kóhò ka, yà kà-tsù dhu ná'ù ale ràdù 'ìfàlà, wò abádhí ìtsǒ dhu ràdù ìnè.

³⁷ Tèwudhà-dzidǒ, Gàlìlayà tó pbìrì ǒ atdí ale, Yudhà tí kátina nívǎ ndì ndì dhu bhèyi tí yà ìndrǔ òzù ka kǐ òná kàsùmì ǒ, ihé-yà ràdù 'òdhò owùna ǒ. Pbétù, ka kóhò ka rò, yà kà-tsù dhu ná'ù ale nádù 'ìfàlà átò. ³⁸ Ní kòmbì ma màtina nyí ní: «Nyùvò kǒkò ale tó dhu ò rò. Nyùbhà abádhí ròwù. Wò abádhí ùdhe ì onzi tí dhu mà, wò abádhí rǎnzina dhu màná ní'ina gukyè ìndrǔ ò rò àhù dhu tí, ní ì dhu rǎnè ìtírò. ³⁹ Pbétù, ì dhu apé ì'ì Kàgàwà nyú ùdhè ndì ndonzi tí dhu tí, ní nyí nyí nzǐ ì dhu àbhù rìnè. Nyàndà nga mbèyi! Akye nyí nyowuna nyòtù Kàgàwà ná nyí nyí nyùgye ró.» Ní kǒkò ádròdrǒ anya ìtdì arí ale náadù wò Gàmàliyeli òvò fíyò dhu ìrì.

⁴⁰ Abádhí adù uvitatále àvi rìtsù tíya ò. Ní idza abádhí ìtsù rò, ì ádròdrǒ ale adù abádhí àbhù kùvi, 'adù dhu ìsò fíyò ìnzǐ Yèsù-òvò nati tí tdítǒ ìndrǔ nzínzì ǒ. Wò dhu-dzidǒ, ì ale adù abádhí ùkòlò, ròwù. ⁴¹ Ní Yèsù bhà uvitatále uvo kòrì ale-ònzǐ rò dhèdhe nyú ná, ì ka kòzù iwà àkǎ 'àbà àpbè Yèsù-òvò-okú dò rò ale tí nídhuní. ⁴² Ndirò, Kàgàwà bhà idza ǒ màtí, idzàya òná màtí, abádhí ùbhà nzá kóró idhò ǒ ì 'í dhu ùdhè ìndrǔ tò dhu. Ndirò abádhí ùbhà nzá Yèsù rǎrǐ Màsìyà dhu tó Ídzì Màkǎrè nóvò ì 'í ìndrǔ tò dhu.

6

*Yěsù bhà uvitatále dzèná ònzì róngo àrùbhù ale nòvò ka kí dhu
(Uvt 18.13-26; 1Tì 3.8-13)*

¹ Kòkò i idho ǒ, Yěsù bhà ábhàlì-bvù náadì ndàrà ndise rǒ. Ní yà Pbàgìríkí t'ávàna òte arí Pbàyàhúdì* náadù 'òpè 'ònú yà ávaya nyú nóte arí Pbàyàhúdì† nǐ, fíyó abvo-ayí rǒwu ùdzǒ tí ùdzo rǒ bilínganà ònyù ùndo ka kí ìndrǔ tò òná kàsùmì ǒ dhu-okú dò rǒ. ² Ní, atdí kumì dóná óyǒ nà Yěsù bhà uvitatále náandu Yěsù bhà ábhàlì-tsù kóró, 'adù àtìna nǐ: «Ínzá dhu àkǎ àlě rùbhà Kàgàwà bhà ǒte ùno àlě kí ìndrǔ tò dhu ònyù-okú dò rǒ. ³ Nírò àbanǐnzó, dhu àkǎ nyǒvò àrùbhù ale nzínziku ǒ, ndínǐ má madù tí ndi kasu àbhù foyá. I ale àkǎ ì'ì idzi mùtso nà ale tí, Kàgàwà bhà ǐlǐlǎ-Alafí írǎ ale tí, ndirò dhu-ǒnga t'óvòta núnì ale tí. ⁴ Ndi dhu bhèyi ní ndi kàsùka nádù ì'ì ìndrǔ dǒ má mí mǐtsò dhu mà, Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù ùno má mí ìndrǔ tò dhu màná dhu kèlě.»

⁵ Ní, wò dhu adù Yěsù bhà ábhàlì-nyìkpó nófò kóró. Ní, abádhí avò Stìfanù ádrùngbǎ a'uta nà ale, ndirò Kàgàwà bhà ǐlǐlǎ-Alafí írǎ ale mà, Filipò mà, Pòròkorò mà, Nìkànòrà mà, Timonì mà, Pàràminà mà, Nìkùla màná. Nìkùla ní'ì Àtìyòkiyà tó kigò ǒ ale‡, yà Pbàyàhúdì tó somà ò ndi nùgèrè ale. ⁶ Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù kòkò ì òvò ale nítè Yěsù bhà uvitatále tò. Nírò ní ndi Yěsù bhà uvitatále adù 'ìtsò otsúya ì ùlì abádhí dǒ-tsíró rǒrò.

⁷ Wò ndi kàsùmì ǒ, Kàgàwà bhà ǒte adù ndànga atdídǒ ìndrǔ nzínzì ǒ. Ndirò, Yěsù bhà ábhàlì-bvù náadù àdi ndàrà ndise rǒ atdídǒ Yèrùsàlemà tó kigò ǒ, ibí pbàkùhání mà ràdù Yěsù ná'ù átò.

Stìfanù òsò ka kí dhu

⁸ Kàgàwà nírá Stìfanù pbìndà ídzinga mà, pbìndà ádrùngbǎnga tó obi màná nǐ. Ní, kǎránà yà ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrǔ-nzínzì ǒ dhu mà, wiwì-abábá màná nónzì rǒ ìndrǔ nzínzì ǒ. ⁹ Ní ngúfe ale, yà «Íno-kàsù ǒ rǒ ka kùkòlo ale» tí kátina unduta-dzà ǒ ale nzínzì ǒ, náadù 'òpè 'àgò ì kà nà. I ale ní'ì Kùrenì tó kigò ǒ Pbàyàhúdì, Àlìsàndùriyà tó kigò ǒ Pbàyàhúdì, Kìlìkiyà tó kigò ǒ Pbàyàhúdì, ndirò Àziyà tó mùlengù ǒ Pbàyàhúdì. ¹⁰ Pbétù, abádhí anzì nzá Stìfanù lè mà, kí'ì dhu-ǒnga t'óvòta tó màgèzì nà, ndirò Kàgàwà bhà ǐlǐlǎ-Alafí ambénà kùndà dǒ kà rǒte rǒ nídhunǐ. ¹¹ Nírò ní ndi abádhí adù ìndrǔ nódzi fùrangà rǒ ndínǐ i ale ɔvo tí dhu 'àti: «Mǎ mírì wò ale nzére nyú rí dhu ùno Músà nǐ ndirò Kàgàwà nǐ rǒ.» ¹² Abádhí adù dhu ìtsu ihé-yà mà, pbàkùrǔ mà, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó màná-dǒ ò, ndínǐ dhu nìvǎ tí Stìfanù rǒ. Nírò ní ndi abádhí alú ka 'òsò, 'adù òwu nà, 'òwù ùvò nà ádròdrǒ anya ìtdì arí ale-ònzì. ¹³ Abádhí adù òwu tìtò dǒ rí Stìfanù òbhù ale nà átò ányì, ndínǐ ka nobhù tí 'àti: «Ínzì ndi ndí ndìngyě rǒrò, wò ale náarí dhu ùno nzére nyú àlě tó Kàgàwà bhà ǐlǐlǎ idza nǐ, ndirò Músà bhà Ƴyátá nǐ. ¹⁴ Mǎ mírì wà ka ìtí rátina: Yěsù, Nàzàretì tó kigò ǒ ale rǎrǎ Kàgàwà bhà idza nùgòlò, ndàdù yà Músà ùbhà àlě tò àlě tó màndu nùgere.»

¹⁵ Ní, wò anya t'ítàtà-idzà ǒ ì'ì ale kóró nùudí nyìkpóya Stìfanù rǒ, 'adù kà-nyì àla Kàgàwà bhà màlàyikà-nyì bhèyi rólo rǒ.

7

Stìfanù rǐ dhu ɔvo ìndrǔ tò anya t'ítàtà-idzà ǒ rǒ dhu

¹ Wò dhu-dzidǒ, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà níwú dhu Stìfanù-tsù, ndàti: «Wò dùnú ka kùnò dhu tí obhó dhu?» ² Ní Stìfanù adù ɔte òpè, ndàti: «Abádhí ndirò

* 6:1 6.1 I ale ka kanzínà átò Èlènístè tí. † 6:1 6.1 I-tsí ní'ì Pbàèbràniyà. ‡ 6:5 6.5 Ka kanzínà ka átò pròzèlìtè tí.

adódũ, nyìri yà ma múnona fùkù dhu. Ádrùngbãnga tó awáwù nà arí'ì Kàgàwà náavì ndì àlě t'ábhunà Àbràhamù tò Mèzòpòtamiyà tó pbìrì ò kà rí'ì rórò, tdũ kára àdi Hàranì tó pbìrì ò rò. ³ Ní, kãti Àbràhamù nĩ: «Ívã nyi fùkù pbìrì ò rò, ndirò fũ-dzá-bhà nzínzi ò rò, nyarà yà indù ma mítèna pbìrì ò.»

⁴ Ní Àbràhamù ivà ndì Kàlìdeyà tí kátina pbìrì ò rò, ndàrà àdi Hàranì. Àbràhamù t'ábanà óvè dhu-dzidõ, Kàgàwà adù Àbràhamù àbhù rìvã ndì Hàranì rò, ràrà àdi yà kòmbí nyí nyí'ì ònã pbìrì ò. ⁵ Ní ndì pbìrì ò, kãbhù nzá atdí adzi mà, ndirò pfõna-owù kili róngã bvèti ngarí-ngba mà kà tò. Pbétù, kãkò wà làká Àbràhamù tò ndàti, àbhù ndì rabhùya ndì pbìrì kà tò pbìndà pbàdzukurù mànã. Kũnò wò dhu ìmbã Àbràhamù arí'ì atdí ngbángba nà màti rórò. ⁶ Kàgàwà ati yà dhu bhèyi: «Pbùkù pbàdzukurù nóowuya òko ngũkpà ale tó pbìrì ò. Ányì, ka kabhùya abádhí róngò ino tí, kadù àvu ròyá, ràrà àhù ifo miyà ato tí.» ⁷ Kàgàwà ati átò: «Ma mitdìya ndì anya nyãbhù óyá ale rí nyóngò ino tí pbìrì ò ale-dõ. Ndi dhu-dzidõ ní ndì, ma mabhùya abádhí rùvò ndì pbìrì ò rò, rìwũ òko, 'òngò ima núle yàrí ngari ò rò.» ⁸ Wò dhu-dzidõ, Kàgàwà adù kpabhínzo-ònzìnga òbhòlo ka kí dhu nídi ize tí ndínì Àbràhamù mànã ì ùngbò ì dhu nitè tí. Ndi dhu bhèyi ní ndì, Ìsakà ka kùgù rò, Àbràhamù abhù kònzìnga kòbhòlò àrù rí idhò isè idhò ò. Ìsakà anzi dhu ndì dhu bhèyi tí idhùnà Yàkòbhò-rò, Yàkòbhò ràdù kònzì ndì dhu bhèyi tí atdí kumì dònã óyò nà idhúna, àlě t'ábhúna-nzínzi rõ.

⁹ Adòyà Yòzefù-adhà ònzi ì arí dhu-okú dò rò, ì àlě t'ábhúna-nzínzi náabhù ka Mísri tó pbìrì ò bhà ròdzi. Pbétù, Kàgàwà ì'ì inè atdíkpá kà nà. ¹⁰ Ní, kãdù kãbhù ràrà ùda rõ ndì ndábàna kórò àpbè ònã. Ndirò, Kàgàwà abhù ka ràbà ídzìnga Mísri tó pbìrì ò ádrùngbã kamà Fàrawù-ònzì, ndàdù dhu-ònga t'óvòta tó màgèzi àbhù kà tò. Ní, Fàrawù adù Yòzefù ìli Mísri tó pbìrì ò lèwalì tí. Ndirò, kãdù kili ádrùngbãle tí pbìndà idzá kórò dhu-dõ.

¹¹ Wò dhu-dzidõ, àgãyì nísi Mísri tó pbìrì ò ndirò Kànanà tó pbìrì ò màti. Ndi dhu ní'ì ádrùngbã àpbè nyú. Ndirò, àlě t'ábhúna rí ì ónyuna dhu mà àbà ró nga mà ní'ì ìmbã. ¹² Ní, Yàkòbhò itdègu inè ònyù rí'ì Mísri dhu ìri, náadù àlě t'ábhúna* nóvi, ròwù wemberè tó abhi nĩ ányì*. ¹³ Oyo rí abádhí tó abhi níse ányì abhi ò, Yòzefù adù nditè abádhí tò abádhí t'ádònã nyú tí. Nírò ní ndì ádrùngbã kamà Fàrawù adù Yòzefù mã-dzá-bhà núni átò. ¹⁴ Wò dhu-dzidõ, Yòzefù adù àbanà Yàkòbhò mà, kórò fí-dzá-bhà mànã návi rìwũ òko Mísri tó pbìrì ò. Ì ale-bvù kórò ní'ì àrùbhù kumì dònã ìmbò nà ale. ¹⁵ Ní, Yàkòbhò adù òtse Mísri. Àbadhi mà, pbì inzo àlě t'ábhúna mànã náawù uvè ányì. ¹⁶ Ka kadúnã òwu abádhí-abvò númbà rõ, kiwũ ùtdunã Sikemù tó pbìrì ò, yà àlě t'ábhunà Àbràhamù náadzì fùrangà rõ Hèmorà bhà inzo-fó ibhu ò.

¹⁷ Ní, yà Àbràhamù tò Kàgàwà akò làká rákã ònã kàsùmì níitdègu ndindù, ní àlě tó ale-bvù níse ndì ndòtrò atdídõ Mísri tó pbìrì ò. ¹⁸ Nírò ní ndì yà inzã Yòzefù núni ádrùngbã kamà náanyù idzi Mísri tó pbìrì dõ. ¹⁹ Ní ndì ádrùngbã kamà núutrã àlě tó ale, ndàdù àvu àlě t'ábhúna rõ. Kãdù abádhí ùtu átò rùbhã foyá nzónzo ndínì uvè tí. ²⁰ Wò ndì kàsùmì ò ní ndì, ka kugù Músà. Músà ní'ì atdídõ áya, ndàdù Kàgàwà-nyìkpó òfò ngbángba. Ní ka kadò ndì Músà tó ngbángba ìbhù àbì tí àbanà bhà idzá. ²¹ Íyànã itdègu Músà tó ngbángba ùbha, ní ádrùngbã kamà Fàrawù t'ívànã adù kidyì, ndàrà ìvinã pbìndà ngbángba nyú bhèyi. ²² Ní ányì-dzá, ka kudhè Mísri ò bhà tò ka karúdhèna dhu-tsí-tidò kórò Músà tò, àbadhi ràdù ì'ì ádrùngbãnga tó obi nyú nà òtèna ò, ndirò kàsùna ò màti.

²³ Ní atdiku, ifo kumì ato nà ndì ndí'ì rórò, Músà núudhé dhu ndì rákã ndàrà adóna Pbàisràyéli nándã. ²⁴ Ní, kãtù abádhí nzínzi ò atdí ale rònã Mísri ò atdí ale rávu ró.

* 7:12 7.12 Ì àlě t'ábhúna ní'ì kãbhà inzo. * 7:12 7.12 Opt 42-45

Ní, kǎzè ndìsǒ kà-rǒ dhu. Ní, adòná-rǒ dhu ndì ndutsè tí, kǎdù wò Mísri ǒ ale nóhò òho tí. ²⁵ Kǎti dhu ùnǐ adóna Pǎàsràyélí rǐ dhu ùnǐ, Kàgàwà rívi ndi ndì, ndínǐ ndì nduwù tí ì ino-kàsǔ ǒ rò dhu tí. Pǎétù abádhí adù nzá ndì dhu ùnǐ.

²⁶ Tsútsǎ nǎnganí, Músà atù óyǒ Pǎàsràyélí 'òngbù rí ró. Ní kǎzè ndàkòlò abádhí-ònga ròkò màrùngà ǒ. Ní, kǎti abádhí nǐ: <Àbanǎnzó, nyǐ ní atdí ǒdhi! Ní ádhu nyǐ nyávu rùkú nyǐ-tírò nǐ?> ²⁷ Pǎétù, yà ǒdhinà rǒ rúbhi àvu rǒ ale níidzì Músà, ndàdù àtìnà nǐ: <Ádhi ndi inyì nǐlì dòkǎ kamà tí? Ndirò ádhi ndi nyi nǐlì ndínǐ nyi nyongó tí ànyǎka ùnò?> ²⁸ Nyi nyòzè tí nyohò ma yà inzì nyi nyóhóná Mísri tó pǐrì ǒ ale dhu bhéyi?> ²⁹ Ní, wò dhu ndì ndìrì rò, Músà akù dòtsí, ndàrà àdi Pǎàmìdiyani tó pǐrì ò. Anyì kǎdhì kpabhá nzónzo ǒyò.

³⁰ Ifo kumì ato dzidǒ, Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndì kà tò Sìnayi tí kátina pǐrì-akpà tí arí'ì rùngù ǒ, kàzù rǒrù róná ìnzì rógbe rórò kǐdzùmbà ǒ. ³¹ Ní idho núuko Músà atdíǒ wò dhu ndì ndàla rò. Pǎétù, yà ndì ndón dri ndínǐ ndì ndandá tí dhu mbéyi rò, Músà iri Ádrùngbǎle Kàgàwà-tù wò kàzù ò rò róte ró. ³² Kǎti: <Ima ní abhúnù tó Kàgàwà. Ima ní Àbràhamù mà, Ìsakà mà, Yàkobhò mà nà tó Kàgàwà.> Ní, ǒdò nǐ ndì ndívi dhu-okú dò rò, Músà adù nzá ndòm vù ndàndà ndi kàzù-dònga mà tdítǒ. ³³ Wò dhu-dzidǒ, Ádrùngbǎle Kàgàwà adù àtìnà kànǐ: <Èwa pǐónù rǒ kàyitò, wò nyi nyidè ró nga ní ìlǐlǎ ngari nídhunǐ. ³⁴ Obhó tí, ma màla wà pǎkà ale rǎbàna Mísri tó pǐrì ǒ bhà fò àpǐbè! Ndirò, ma mìrì wà abádhí rǐ 'ùhǔ tí dhu. Ní, ma mìfò wà òrù-akpà ò rò, ndínǐ ma mìpfo tí abádhí ndi àpǐbè ǒ rò. Ní, írà! Kòmbí ma mì nyovì Mísri.>>

³⁵ Stìfanù adù dhu òvò tdítǒ, ndàti: «Wò ndi Músà Pǎàsràyélí adhò angyinǎ rò. Abádhí ati kànǐ: <Ádhi ndi inyì nǐlì dòkǎ kamà tí? Ndirò ádhi ndi nyi nǐlì ndínǐ nyi nyongó tí ànyǎka ùnò?> Ndi Músà kèlǐ ní ndi Kàgàwà adù òvinà ràrà kamà tí, ndirò Pǎàsràyélí ùkòlǒ rí ino-kàsǔ ǒ rò ale tí. Kǐtè ndì kà tò pǐndà màlàyikà-otù ǒ, yà ìnzì rógbe rórò kàzù rǒrù róná kǐdzùmbà ǒ. ³⁶ Ndi Músà ní ndi, Pǎàsràyélí nìpfo Mísri rò, yà ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrǔ-nzínzì ǒ dhu mà, ize mà nà nónzì ndì ndí dhu-otù ǒ. Kǎnzì ì dhu Mísri tó pǐrì ǒ <Òlòlù ádrùngbǎ rèrù> tí kátina ádrùngbǎ rèrù ǒ, ndirò rùngù ǒ ifo kumì ato ǒ. ³⁷ Ndi Músà kèlǐ ní ndi dhu navò Pǎàsràyélí tò ndàti: <Kàgàwà nípfoya ima bhéyi atdí pǐndà nabi fùkù nzínzìkù ǒ rò.> ³⁸ Pǎàsràyélí àndu tsùya rùngù ǒ rò, kǒngónà ndi ide àlǐ t'ábhúna mà nzínzì ǒ yà Sìnayi tó pǐrì dò rò rí dhu òvò fǐndà Kàgàwà bhà màlàyikà mà nà. Kǎkò ndi ípìrǒnga tó ǒte, ndàdù ùdàna àlǐ tò. ³⁹ Pǎétù, àlǐ t'ábhúna náazè nzá 'ìfu Músà rǎnǒna dhu. Abádhí ongónà kà-tsǔ dhu àsà àsa tí, atdyúya ràdù ì'ì ndínǐ ì adù tí ì Mísri tó pǐrì ò.

⁴⁰ Ní atdíku, abádhí ati Àrǒnǐ† nǐ: <Mǎ màni nzá yà Mísri rò mǎ nábhu mǔvò Músà rǒ ndì nìpè yà kǎrà ì dhu. Ní, óbhòlò mǔngǔ-nzo-wòyǒ* fǎkà, ndínǐ ka kongó tí ànòna kambe òwu dǒ nà angyi fǎkà.> ⁴¹ Ní abádhí abhòlò ìkyí-ngba-wòyǒ, 'àdù ìzǎ tó perè ùbì ndi sànamǔ-ngba-ònzǐ. Ndirò abádhí anzì mǔhendù dhèdhe nyé nà ndi ìtírò ì óbhòlò dhu-okú dò rò. ⁴² Ní, Kàgàwà ugèrè dzinà-dò abádhí tò, ndùbhà ròngò àmbe òrù-akpà-nyì rǒ dhu núle dǒ, Kàgàwà bhà pǎnábí tó bhǔkù ò ka kandí dhu bhéyi. Ndi andítá átì:

<Ìsràyeli ǒ bhà,

yà rùngù ǒ nyǐ nyónzì ifo kumì ato ǒ, nyǐ nyúbì tí ùbì ìzǎ tó perè ǒnzìdú?

Ndirò, nyǐ nyúbho tí ùbhò ngǔkpà dhu-tsí tó perè idù?

⁴³ Ìnzá akekpá màtí! Pǎétù nyǐ nyúbhì Mòlokì‡ bhà hemè nánò rǒ, nyǎdù òwu fùkú mǔngǔ-ngba Rǐfanì§ bhà alali-wòyǒ nánò rǒ.

† 7:40 7.40 Àrǒnǐ ní'ì Músà t'ádòna drùngbǎ. * 7:40 7.40 Uvt 32.1-6 ‡ 7:43 7.43 Mòlokì ní Kànanà ǒ bhà tó mǔngǔ-ngba. § 7:43 7.43 Rǐfanì ní Mísri ǒ bhà ongónà ùlenà alali-òvò.

I dhu-wòyǒ nyí nyabhòlò ndíní nyí nyongó tí ùlenà.

Ní, ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí nyǎbhǔ kumbà nyí, karè nyí nà àrè tí Babelì tó pbìrì ònǎ*.>

⁴⁴ Rùngù ǒ ì ì'ì nínganí, àlě t'ábhúna ní'ì inè Kàgàwà rǐ'ì nzínziya ǒ dhu itè rí hemě-dzà nà. Ndi idza ka kupe àdhàdhì yà Kàgàwà nyú nítè ka Músà tò ònǎ ófò ǒ.

⁴⁵ Olùnǎ rò, abáya adù ndi hemě-dzà ùdà àlě t'ábhúna-fo'ò. Ndirò, Yèsuwà arí 'ùnda ònǎ kàsùmì ǒ, àlě t'ábhúna náadù kidyì 'iwù nà yà òyá ale Kàgàwà ábhù 'òdì pbìrì ò. Ndi hemě-dzà náadì abádhí nzínzi ǒ, ràrà àhù ádrùngbǎ kamà Dàwudì bhà kàsùmì ò.

⁴⁶ Dàwudì tò Kàgàwà itè pbìndà idzìnga atdídǒ. Ní Dàwudì adù rusà ònzi ndíní ndi ndòbhòlò tí adita tó ngari àlě t'ábhunà Yàkòbhò bhà Kàgàwà tò*. ⁴⁷ Pbétù, idza òsì adù Kàgàwà tò ale ní Sòlòmònì†. ⁴⁸ Pbétùngàtí, yà kóró dhu dǒ arí'ì Kàgàwà náarí nzǐ àdi ìndrǔ-òtsú asì idza ǒ. Wòrì ní ndi Kàgàwà bhà nabì núuno dhu, ndàti:

⁴⁹ <Òrù-akpà ní pbàkà tombi,

ndirò yà adzi ní pfòdu ùlǐ ma marí dònǎ dhu.

Ní íngbà tí ìlì ndi idza ndi idù nyí nyòsìna?

Ndirò íngbà tí ìlì ndi ngari ndi ma mádù maso ònǎ?

⁵⁰ Tí obhó ɔtsúdu ndi i dhu nabhòlò kóró*?»

⁵¹ Stìfanù adù àtìnǎ tdítǒ: «Nyí atdídǒ dòya idzò alé, ndirò afiya mà bǐya mànà nùtsì Kàgàwà rǒ alé, bilìnganà nyí nyarí nzǐ Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí rǒvona fùkù dhu ìrì. Nyí nyí dhu ònzi abhúku bhèyi! ⁵² Ádhi pbá ale ndi Kàgàwà bhà pbànábí nzínzi ǒ inzà abhúku ávu rònǎ? Abádhí akyè yà angyangyi dhu navò Obhónángatále rǐrà dhu dǒ ale. Nyí ní ndi nyí nyípfo ndi Obhónángatále nyǎbhù òmvù-fó. Ní kòmbí, nyí nyòngò wà ka nahò ale tí. ⁵³ Ndirò, nyí nyábà Kàgàwà bhà Ùyátá kàbhà màlàyíkà-otù ǒ, pbétù, nyí nyádù nzá ndi Ùyátá nífu.»

Stìfanù ùbvǔ ka kí odu nǐ rǒvè dhu

⁵⁴ Anya t'ítǐta-idzà ǒ ì'ì ale nítdègu wò Stìfanù ùnò dhu ìrì, ní abádhí akó atdídǒ, 'àdù kúya àtri Stìfanù-okú dò rò, nàwí rǐ 'òrì nídhunǐ. ⁵⁵ Pbétù, Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí ìrǎ ndi dhu-okú dò rò, Stìfanù adù òrù-akpà ò nga àndà. Ní ànyì, kǎla Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù, ndàdù Yèsù àla Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò idè ró. ⁵⁶ Ní, Stìfanù adù àtìnǎ: «Ma mí òrù-akpà-li'ò àlǎ ndi nàngbe ró. Ndirò, ma mí Ìndrǔ t'ídhùnǎ nálǎ Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò idè ró.»

⁵⁷ Ní, wò dhu nìrì ale níidù ikù nà kóró, 'àdù ɔtsúya-kpò núfo bǐya-bhu ò akyè ì ìrina kà rǔnna dhu tdítǒ nǐ. Abádhí náalà ì atdíkpa kàdò, 'òdì ì kà-dǒ, ⁵⁸ 'àdhà ka 'ípfo ìrì kigò ò rò, 'àdù kòpè 'ùbvǔ odu nǐ ndíní ɔvé tí. Wò dhu tó ngàmì tí ì'ì ale, núuwa ròyá mùdzarè 'ùlì Sávùlò tí kátina kpatsibhíngba-pfò tí. ⁵⁹ Yà odu nǐ ka kí ndùbvǔ ònǎ kàsùmì ǒ, Stìfanù ambénà ndìtsò dǒ, ndàti yà dhu bhèyi: «Ádrùngbǎle Yèsù, ákò afídu!» ⁶⁰ Wò dhu-dzidǒ, kádù ndòkò ɔtdyùna dǒ, ndàdù òkù ɔrú tǔna nyú nà ndàti: «Ádrùngbǎlé, àpé nyozú wòrì nzérenga abádhí dǒ.»

Wò dhu ndi ndòrì rórò ní ndi, kà-afí náadù ìtǔ atdídǒ.

8

¹ Sávùlò adù dhu òlè òlè tí kǒkò Stìfanù nòhò ale tò.

Sávùlò rǎvu Kànìsà rǒ dhu (Yùw 6.70; Kas 11.21; Fìl 1.12)

Wò Stìfanù ka kòhò ònǎ idhò ǒ tí, ka kapè kavu atdídǒ kànìsà rǒ Yèrùsàlemà tó kigò ǒ. Ní, Yèsù ná'ù ale uvò Yèrùsàlemà rò, 'ìfalà ì Yùdeyà tó pbìrì mà Sàmàriyà mànà

* **7:43** 7.43 Àmò 5.25-27 * **7:46** 7.46 Atdídhená andítá rǐ kàti Yàkòbhò bhà pbàdzukuru tò ka kí idza òsì dhu tí. † **7:47** 7.47 Ndi Sòlòmònì ní'ì ádrùngbǎ kamà Dàwudì t'ídhùnǎ. * **7:50** 7.50 Ìsa 66.1-2

òná. Pbétù, Yèsù bhà uvitatále kèlě náadù 'ùbhà vīya dǒ rò Yèrùsàlemà tó kigò ǒ.
 2 Kàgàwà bhà Úyátá ifũ arí ngũkpà ale náadù Stifanù-abvò idyi 'òwù òtdùnà, 'àdù kòdzì atdídǒ.

3 Pbétù, wò ndi kàsùmì ǒ tí, Sáwúlò náazè ndùgolo kànìsà. Ní ndi dhu-okú dò rò, kálú idza tsùnà rǒ ndàrà ùtsù rǒ òyà, ndàdù ànyì-dzá ndi ndòtù Yèsù ná'ù kpabhále mà vèbhále màrà nípfo obi nǐ, ndàrà àwàrà imbi-dzà ò.

4 Kigò ǒ rò ì nífàlè ale núubhì dhèdhèrò ngari òná, 'àmbe Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnò dǒ indrù tò.

Filipò rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnò Sàmàriyà tó pbìrì ǒ dhu

5 Ndi dhu bhěyi ní ndi, Filipò* náawú Sàmàriyà tó pbìrì ǒ atdí kigò ò, ndàrà dhu òvò indrù tò Masiyà dǒ. 6 Ní, ihé-yà náapbá afiyya atdíkpá Filipò rǎnna dhu rǒ, kà rǎrà ònzìnà rǒ wìwì-òyì ì ìrì, 'àdù ì dhu nála nyìkpóya nyú nǐ dhu-okú dò rò. 7 Obhó tí, nzére-alafí nóowúnà ùvò rǒ ádrùngbǎ ikù nà yà ì arávu ròyá ábhǒ ale nyú ò rò. Ndirò, ábhǒ ale kákà ngbǒya úve, ndirò òtsótsù, nóowúnà ùgu rǒ. 8 Ní, ndi dhu abhù indrù-idhè rìka ndi atdídǒ ndi kigò ǒ.

9 Wò ndi kigò ǒ, Simoni tí kátina atdí ale ní'ì ìnè. Ndi ale ní'ì màzítále. Kǒngónà Sàmàriyà ǒ bhà àbhù idhò rùkò atdídǒ. Ndirò, kǒngónà àdù ndàtì nditírò ádrùngbǎle tí. 10 Ní kóró ale, nzónzo mà, ádròdrǒ ale màrà nóongónà afiyya àpba atdídǒ kà rǎnna dhu rǒ. Abádhí adúnà òwu àtìnà rǒ: «Yàrí ale ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi, yà <Ádrùngbǎ Obi> tí ka karátina.» 11 Abádhí apbá afiyya kà rǒ dhu ní, angyíta tí kǒpè ndi, ndàrà indrù àbhù rǒ idhò rùkò atdídǒ pbìndà màzì ǒ ndi ndónzina dhu-okú dò rò dhu. 12 Pbétù, indrù nítdègu Filipò rǎnna fíyò òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Màkǔrù mà, Yèsù Krístò dǒ Ídzi Màkǔrù màrà ná'ù, ní abádhí àdù bàtizò àlè Filipò-fó. I ale ní'ì kpabhále mà vèbhále màrà. 13 Ní, Simoni náa'ù dhu átò, ndàdù bàtizò àlè. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndàpba atdídǒ Filipò rǒ. Ndirò, wìwì mà, inzà apèna 'ònzì angyi dhu màrà dhu ndi ndàlè rò, idhò adúnà àrà kùkò rǒ atdídǒ nyú.

14 Ní, Yèrùsàlemà tó kigò ǒ ì nòtù Yèsù bhà uvitatále nítdègu iwà Sàmàriyà ǒ bhà níri Kàgàwà bhà ǒte 'àdù à'ùnà dhu ùnǐ, ní abádhí adù Péterù mà Yùwanì nà nóvì ròwù ànyì. 15 Ní, kǒkò óyǒ uvitatále nówù ùvò Sàmàriyà tó pbìrì ò rò, abádhí itsò ì ndi pbìrì ǒ Yèsù ná'ù ale dǒ ndínǐ Kàgàwà bhà Hǐlǎ-Alafí nabá tí. 16 Obhó tí, abádhí ì'ì bàtizò kèlě ì álǎ Ádrùngbǎle Yèsù-òvò rǒ, 'àdù ì'ì inzà Kàgàwà bhà Hǐlǎ-Alafí àpè ifo nzínziya ǒ atdí ale dǒ màtí ró. 17 Ní, Péterù mà Yùwanì nà núulì òtsúya abádhí dǒ, ràdù Kàgàwà bhà Hǐlǎ-Alafí àbà.

18 Ní, Simoni itdègu indrù àbà Kàgàwà bhà Hǐlǎ-Alafí kǒkò óyǒ uvitatále ùlì òtsúya dòyá rò dhu nálǎ, ní kǎdù fùrangà àbhù Péterù mà Yùwanì màrà tò. 19 Kǎdù àtìnà abádhí nǐ: «Nyìbho wò nyǐ nyí'ì nà ádrùngbǎnga tó obi-tidò átò idù, ndínǐ òtsúdu ma mìlì dónà ale nóongó tí Hǐlǎ-Alafí nabà átò.» 20 Pbétù, Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Nyǐ nyákǎ tsèku ròtdì ì kóró wò pbùkù fùrangà màrà, nyi nyàtì dhu fùrangà rǒ ka kǎdù yà tíròrò Kàgàwà arábhùna dhu òdzi dhu tí nídhunǐ. 21 Nyi nyí'ì ìmbǎ nyi nyábàna ndirò nyi nyónzina yà mà mónzina dhu ò dhu nà, ìmbǎ afínù rǐ'ì tùmǎ tí Kàgàwà-ònzǐ nídhunǐ. 22 Nírò, úgèrè nyi nyubhà wò pbùkù nzére irèta. Ndirò, itsò nyi Ádrùngbǎle Kàgàwà rǒ, ndínǐ kùbà tí wò afínù ò rǐ'ì nzére irèta indù, àkǎkǎ nǐ. 23 Obhó tí, ma màlè wà afínù ògyè tí dhu, ndirò ma màlè wà nzérenga ùtsì afínù tí dhu.» 24 Ní, Simoni adù àtìnà Péterù mà Yùwanì màrà nǐ: «Nyìtsò nyi nyǐ-tírò dùdú Ádrùngbǎle Kàgàwà rǒ, ìnzǐ wò nyǐ nyúnna dhu nóonzi tí ndi rùdú.»

* 8:5 8.5 Filipò ní yà Yèsù bhà uvitatále dzànà ònzì ongó tí ka kavò àrèbhù ale nzínzi ǒ atdí ale (Kas 6.5).

²⁵ Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Ɔte tó obhóngà ì ìtè, 'àdù òvònà ìndrù tò dhu-dzidǒ, Péterù mà Yùwanì màná náadù òwu Yèrùsàlemà tó kigò ò. Abádhí adúnà òwu Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò rǒ ìndrù tò yà ì úda òna nǎ Sàmàriyà tó pbìrì ǒ ibí pbanga ònǎ.

Filipò mà rǐ 'òtù Ètìyòpiyà tó pbìrì ǒ atdí ádrùngbǎle nà dhu

²⁶ Wò dhu-dzidǒ, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà náavò dhu Filipò tò, ndàti: «Ívǎ nyí iró rò, nyarà mùsùngú dò, yà Yèrùsàlemà tó kigò ò rò ráwù ndàrà Gǎzà tí kátina kigò ò otu ò. Ndi otu ǒ ìndrù arí nzǐ ùbhi gbòkà.»

²⁷ Ní ànyìrǒ rò tí, Filipò ivà ndì ndàrà ànyì. Ní otu ǒ, kǎtù Ètìyòpiyà tó pbìrì ǒ atdí ale. Ndi ale ní'ì àmǎ†, ndirò ka ní'ì Ètìyòpiyà tó pbìrì ǒ tsibhá ádrùngbǎ kamà, Kàndakè‡ tí kátina bhà kóró malì dǒ ádrùngbǎle. Ní, kùbhínà ndàdu rǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò ndì ndàrà Kàgàwà ùle inǎ rò, ²⁸ ndàmbe àrà dǒ pbìndà, yà mùhàgù arádhana gèrègèrè-tidò ǒ. Ndi gèrègèrè ò kǎdì, ndàdù àmbe yà Kàgàwà bhà nabì Ìsayà náandí dhu òzù dǒ. ²⁹ Ní wò ndi kàsùmì ǒ ní ndi, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí ati Filipò nǐ: «Índrǐ nyí íkyèrǒ nyú wò gèrègèrè-tí.» ³⁰ Ní, Filipò adù òkù tsàkàtsàkà, ndàrà àhù wò gèrègèrè-tí, ndàdù wò Ètìyòpiyà tó pbìrì ǒ ale ìrì Kàgàwà bhà nabì Ìsayà andí dhu òzù rí ró. Ní, Filipò ivú dhu kà-tsù, ndàti: «Wò nyí nyòzùna dhu àlǔ tí àlǔ dùnù?» ³¹ Ní, wò ale adù dhu àdu Filipò tò, ndàti: «Ìmbǎ ndi dhu-tì àwě rí idù ale ì'ì rò, kà rǎdù dùdu àlù ìngbà dhu bhěyi?» Wò dhu-dzidǒ, kǎdù Filipò àvi rùpò ràdì tiná gèrègèrè ò. ³² Wò ndi kǎmbénà òzùna dǒ Andítá ò ngari ní yà dhu bhěyi rátina: «Kǐlì ndi yà òzèna ka kowu tí ka kówu nà tàrà bhěyi.

Àdhàdhì ikána àze ka kǐ tàrà-ngba náarínè ìnzǐ ndàpfò tsùna mà dhu bhěyi, kǐnè ìnzǐ ndàpfò tsùna mà.

³³ Ka kazù nzá ka dhu tí, ndirò ka katdì nzá kà-ànyǎ ndi anya nyú àkǎnà kòtdì dhu bhěyi.

Ádhi pbá ale ndi, kàbhà pbàdzàkuru dǒ dhu naweya, iwà ka kadù kàbhà ípìrǒngà níwi yà adzi ǒ rò nídhunǐ*?»

³⁴ Ní wò Ètìyòpiyà ǒ ale adù dhu ivu Filipò-tsù, ndàti: «Ma mìtdè nyí ìtdè tí! Ádhi nyú ndi wò Kàgàwà bhà nabì rǐ dhu àwě dóná? Kà t'óte dóná nditírò, ndirò kà t'óte vurò ale dǒ?» ³⁵ Ní Filipò adù Ɔte òpè, ndòvò Yèsù dǒ Ídzi Màkùrù kà tò wò ndi Andítá tó ngari ǒ rò tí. ³⁶ Ní otu ǒ ì ówu rórò, abádhí awù ùvò idha rǐ'ì òná ngari ǒ. Ní, wò Ètìyòpiyà ǒ ale adù dhu ivu Filipò-tsù ndàti: «Kǎnǐ idha rǐ'ì inè iró! Ní ádhu ndi ndùvo ràdù rùdù ìnzǐ ma malú tí bàtizò funú?» ³⁷ [Ní Filipò adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyí nyapé Yèsù à'u atdí afínù nyú nà, ní nyí nyádù bàtizò àlù àlǔ.»] Ní wò ale adù àtìnà Filipò nǐ: «Ma mà'ù wà dhu Yèsù Krístò rǎrǐ Kàgàwà t'Ídhùnà.» ³⁸ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù gèrègèrè àvi kòdì rí ale rǎlǔ ridè. Ní, abádhí adù òfo idha ò óyǒ rò Filipò màná, Filipò ràdù bàtizò àbhù kà tò. ³⁹ Ní, idha ò rò ì ùvò rò, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí adù Filipò òdyì ndàrà nà, ìnzǐ Ètìyòpiyà ǒ ale ràdù àlanà tdítǒ. Pbétù, wò ndi Ètìyòpiyà ǒ ale náadù fíndá otu ùngù, ndàmbe àrà dǒ ádrùngbǎ dhèdhe nyú nà.

⁴⁰ Wò dhu-dzidǒ, Filipò adù àrà ndòtù Àzotò tí kátina kigò ò. Kǎdù àdi ndàrà Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò rǒ ìndrù tò yà ndi ndúda ònanǎ kigò ǒ, ndàrà àhù nà Kàyisàriyà tó kigò ò.

† 8:27 8.27 Angyè Ungbòta ò, Àmǎ-tì ní pbànowí dǒ ádrùngbǎle. Ɔyo rí kǐsè nǐ, àmǎ-tì ní onzinánnga óvè ale, ndirò ngǎtsi nǐ Ɔbi nǐ ka kóhò onzinánnga ale (1Ká 22.9; 2Ká 9.32; Èst 1.12; Yèr 38.7; Mát 19.12). ‡ 8:27 8.27 Kàndakè ní Ètìyòpiyà ǒ ádròdrǒ vèbhá kámá-òvò, àdhàdhì Fàrawù ní'ì Mísri ǒ kámá-òvò dhu bhěyi. * 8:33 8.33 Ìsa 53.7-8

9

Yēsù rĭ Sávùlò ànzì owùna nungu tí dhu
(Kas 22.6-16; 26.12-18)

¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, Sávùlò tí kátina ale azè dhu ní ndàvu Ádrùngbǎle Yēsù bhà ábhàlĭ rǒ, ndínĭ uvè tí. Ní kĭvà ndi, ndàrà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà. ² Kǎrà bhàruwà àko kà-fó, ndínĭ ndi ndarana tí ìtènà rǒ Dàmàsìkì tó kigò ǒ unduta-dzà ǒ ádròdrǒ ale tò. I bhàruwà ni'ì rusà náfà rĭ kà tò rùsò ndi kigò ǒ kà rǒtùna Ádrùngbǎle Yēsù bhà otu nungũ arí ró kpabhále mà vèbhále màna, ndùmbà, ndàrà nà àdrà-mbĭ dǒ ka kùsò rórò Yèrùsàlemà tó kigò ǒ. ³ Ní, otu ǒ kà rǎrà rórò, ìkyèrǒ kòdì Dàmàsìkì ndi ndotsú tí rórò ní ndi, awáwè níisí òrù-akpà ǒ rò, ndàtdyi ka atdírò. ⁴ Ní, Sávùlò itsi obvò, ndàdù atdí ale-tù ìrì, ràti: «Sávùlò, Sávùlò, ádhu nyi nyávu rùdú nĭ?» ⁵ Ní, Sávùlò adù dhu ìvu kà-tsũ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ìnyi nyú ní àdhi?» Ní wò ale-tù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìma ní Yēsù, wò nyi nyávu rùdú rò. ⁶ Ní, ìvà nyi nyotsù kigò ǒ. Ànyì nga ní ndi ka kĭ nyi nyàkǎ nyonzi dhu nóvò ìndù nĭ.» ⁷ Kǒkò Sávùlò mà rùbhi òwu rǒ màna atdíkpá kà t'ódhina níikò, idho rùko ì, ìnzĭ 'adù tsùya mà nápfò. Abádhí ambénà ale-tù kèlĕ níri dǒ, pbétù ìnzĭ 'adù ndi ale mà nála. ⁸ Ní, Sávùlò ìvà ndi obvò rò, ndidè. Kǎngbe nyìkpóna, ìnzĭ ndàdù ìnga àla akekpa màti. Ní, kà t'ódhina adù kàlu ɔtsúna rǒ 'òwùna, 'òwù òtsunà Dàmàsìkì tó kigò ǒ. ⁹ Ànyì, kǎnzĭ ìbhu idho ìnzĭ ndi ndi ìnga àlǎ rórò. Ndirò kǎnyè nzá dhu mà, ìnzĭ ndàdù dhu mà nómvè.

¹⁰ Wò ndi Dàmàsìkì tó kigò ǒ, Yēsù bhà atdí ábhàlĭ, Ànànyà tí kátina ale ní'ì ìnè. Ní, Ádrùngbǎle Yēsù avì ndi kà tò ɔnyu rǒdzì kàdò dhu bhèyi dhu tó ófò ǒ, ndànzi ka ndàti: «Ànànyà!» Ní Ànànyà adù dhu àdu ndàti: «Ádrùngbǎlé, kànĭ ìma ìrò.» ¹¹ Ní, Ádrùngbǎle Yēsù adù àtìna kànĭ: «Ìvà nyi nyarà yà <Túrútúrá ìdè ngudhà> tí kátina ngudhà ǒ, nyadù òtsù Yudhà tí kátina atdí ale bhà idza. Ndirò nyádù nyivú Sávùlò, Társò tó kigò ǒ ale ànyì-dzá-bhà-tsũ. Obhó tí, ndi ale rĭ'ì ìnè ndìtsò ndi ndi ró. ¹² Ndirò, kà tò ma mòvò wà dhu ɔnyu bhèyi rǒdzì kàdò ófò ǒ, mati: Ànànyà tí kátina ale rǎròtsù ànyì idza, ndàdù ɔtsúna ùli kà-dǒ, ndínĭ kǎdù tí ndòpè ndàla nga tdítǒ.» ¹³ Ànànyà adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, mà mírì wà ábhǒ ale nyú wò ale bhà dhu àwĕ rĭ ró. Ndirò mà mírì wà Yèrùsàlemà tó kigò ǒ kǒnzĭ ìnyi ná'ù ale rǒ kórò nzére dhu. ¹⁴ Ndirò, ìrò kǎrà nà ádrùngbǎnga tó ɔbi ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale àbhu kà tò, ndínĭ kùsò tí ɔvònu rǒ rĭ 'ìtsò ale.»

¹⁵ Pbétù, Ádrùngbǎle Yēsù adù àtìna Ànànyà nĭ: «Árà yà mà mòvì nyi ì. Mà mòvò wà wòrĭ ale kàsùdu nonzi tí: kà rĭ ɔvòdu àbhũ ròtò ndi kórò ìnzĭ ní Pbàyàhúdì mà, kórò ádròdrǒ kámá mà, kórò Pbàìsràyélì màna nínzi ǒ. ¹⁶ Ndirò ìma nyú, mà mí okúdu dò rò kà rǎbàna àpbè nítè kórò kà tò.» ¹⁷ Ní, Ànànyà adù ndìvà, ndàrà Yudhà bhà idza. Ní ànyì, kǎli ɔtsúna Sávùlò dǒ, ndàdù àtìna nĭ: «Àbanĭgba Sávùlò, Ádrùngbǎle Yēsù avì ndi ìndù otu ǒ àzú nyi nyírà rórò. Ní kĭvì mà tĭnu ǒ ndínĭ nyi nyala tí ìnga tdítǒ, Kàgàwà bhà Ìlĭlǎ-Alafí ràdù nyira.»

¹⁸ Ní urò rò tí, ìbhè-kélé bhèyi ì nùli dhu náadù 'ùpbà Sávùlò-nyìkpó ǒ rò, Sávùlò ràdù ndòpè ndàla nga tdítǒ. Wò dhu-dzidò, kǎdù àrà bàtizò àlu. ^{19a} Nírò ní ndi kǎnyè dhu, ndàdù ɔbi àbà tdítǒ.

Sávùlò rĭ Kàgàwà bhà Ídzì Mākǎrù núno ìndrù tò Dàmàsìkì tó kigò ǒ dhu

^{19b} Sávùlò mà náadù òko ngúfe idho tí atdíkpá ábhàlĭ màna Dàmàsìkì tó kigò ǒ. ²⁰ Ní ànyìrǒ rò tí, kǎdù ndòpè ndàrà dhu òvò rǒ ìndrù tò unduta-dzà ǒ rò, ndàrà àtìna rǒ, Yēsù rǎrĭ Kàgàwà t'Ídhùna. ²¹ Ní, wò dhu nĭrì ale kórò núko rǒ idho arána atdíǒ.

Abádhí adúnà òwu àtìnà rǒ: «Hòkò! Tí obhó yàrí ale nyú yà Yèsù-òvò rǒ ì nìtsò ale rǒ arúbhi àvu rǒ Yèrùsàlemà tó kigò ǒ? Ndirò kàrà àzú okúna dò rò dhu tí obhó ndíní ndì ndusó tí i ale, ndàrà nà pbàkùhání tó ádròdrò ale-fò ǒ?»

²² Pbétù, Sávùlò adúnà àrà dhu òvò rǒ abádhí tò obi nyú nà. Ní, Dàmàsiki tó kigò ǒ ì nòtù Pbàyàhúdì rǎdùna kà tò dhu adúnà àrà àwí rǒ àwí tí yà Sávùlò rǐ dhu ìtè k pangba Yèsù rǎrǐ Màsiyà rò.

²³ Ní, ábhǒ idho nyú dzidǒ, Pbàyàhúdì adù 'ìrì ndíní ì oho tí Sávùlò. ²⁴ Pbétù, Sávùlò adù abádhí ìrì ì dóná dhu ùnì angyangyi. I Pbàyàhúdì ambénà kigò tó tsàtsù òdò dǒ adyìbhengá nǎ ndirò kùbhingánǎ mǎtí, ndíní Sávùlò rǎhɸ rò, 'adù tí kòhò.

²⁵ Ní, wò dhu ì ìrì rò, Sávùlò bhà ábhǎlì adù àbadhi idyì kùbhingá, 'ìpfo iri póló ǒ, imbi rǒ ka kòsò sǎngǎ-yà-ba ǒ rò, rǎwǔ kigò-ngbò ka kákpòrò nǐ kǎlì-kuti rǒ.

Sávùlò rǐ ndàdǔ Yèrùsàlemà tó kigò ǒ dhu

²⁶ Sávùlò itdègu àrà àhɸ Yèrùsàlemà tó kigò ǒ, ní kǎmvù ndì ndòtsù Yèsù bhà ábhǎlì nzínzì ǒ. Pbétù, ì ábhǎlì adù kǒdò ònzì ònzì tí, inzà ì à'ù dhu, iwà kà rùgèrè ndì, ndòngò Yèsù bhà ábhǎlì nyú tí dhu-okú dò rò. ²⁷ Ní, Bàrnabà tí kátina atdí ábhǎlì náadù Sávùlò idyì, 'òwùnà atdíkpá Yèsù bhà uvitatále-tí'ò. Ní, kǎdù ìngbà dhu bhěyi mǎtí Sávùlò ála Ádrùngbǎle Yèsù, Dàmàsiki rǎrà otu ǒ dhu mà, ndirò àdhu mà ndì Ádrùngbǎle Yèsù òvò kà tò dhu mà nà dhu àwe abádhí tò. Ndirò, Bàrnabà adù ìngbà dhu bhěyi mǎtí Sávùlò ùnò Yèsù-òvò rǒ, ìmbǎ ònǎ odó na Dàmàsiki tó kigò ǒ bhà tò dhu àwe átò kóró abádhí tò. ²⁸ Ányìrǒ rò tí ní ndì, Sávùlò mà náadù òko atdíkpá Yèsù bhà uvitatále mà nà, 'adù òwu ùbhi rǒ kóró ngari ònǎ Yèrùsàlemà tó kigò ǒ. Kǎdúnà àrà dhu òvò rǒ Ádrùngbǎle Yèsù-òvò rǒ ìmbǎ ònǎ odó na. ²⁹ Sávùlò mà adúnà òwu 'òtù rǒ átò yà Pbàgìríkì t'ávàna òte arí Pbàyàhúdì mà nà, 'adù àmbe 'àgò dǒ abádhí mà nà. Pbétù, kǒkò ì Pbàyàhúdì adúnà òwu dhu ònzì rǒ, ndíní ì oho tí ka. ³⁰ Ní, wò dhu ì ìrì rò, Yèsù ná'ù ale adù kùndà, rǎrà Kàyisàriyà tó kigò ǒ. Ányìrǒ rò, abádhí adù kàbhɸ rǎrà Tǎrsò tí kátina kigò ǒ. ³¹ Wò ndì kàsùmì ǒ, Kànìsà ongónà òko màrùngà ǒ Yùdeyà tó pbìrì mà, Gǎlìlayà tó pbìrì mà, Sàmàriyà tó pbìrì mà nà ǒ. Abádhí adù òko, 'àmbe obi àbà dǒ afiyya ònǎ rò, 'adù àmbe Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Hyátá nífu dǒ mběyi nyú. Ndirò abádhí-bvɸ ongónà adù àmbe ndise dǒ, Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafì rǎrà dzùnàya ònzì rǒ dhu-okú dò rò.

Péterù rǐ Àyìneyà tí kátina ale nígǔ dhu

³² Wò ndì kàsùmì ǒ, Péterù adì ndàrà ùbhi rǒ kóró pbanga ònǎ. Ní atdíku, kǎrà ùbhi átò Ludà tí kátina pbanga ǒ arí'ì Yèsù ná'ù ale-bvɸ. ³³ Ní ányì, kǎtù Àyìneyà tí kátina atdí ale iwà ara dǒ ndì ndaráyì ró ato àrà àhɸ àrè ato nyú tí ró. ³⁴ Ní kǎtì wò ale nǐ: «Àyìneyǎ, Yèsù Krístò ìgǔ wà nyì. Ní, ívǎ nyì ara dǒ rò, nyadù ndì ara núhu nyì-tírò.» Ní ányìrǒ rò tí, wòrí ale ívǎ ndì ndidè ɸrú. ³⁵ Ní Ludà ǒ bhà mà Sàronì tó kyèngyèrù ǒ arí'ì pbanga ǒ bhà mà nà náala wò dhu, 'adù 'ùgèrè kóró, 'à'ù Ádrùngbǎle Yèsù.

Péterù rǐ Tàbìtá ìkyè dhu

³⁶ Yèsù ná'ù atdí tsìbhǎle ní'ì inè Yɸpà tí kátina kigò ǒ. Ndi tsìbhǎle-òvò ní'ì Tàbìtá*. Ndirò, ndì ɸvɸ-tì ní «Ìsà». Kǒngónà idzì dhu ònzì abho nyú ìndrǔ tò, ndàdù àrà nǎkùtále dzùnà ònzì rǒ. ³⁷ Ní atdíku, andì alú ka, rǎdù òvè dòtsí. Ní ka kadù kǎ-bvò ù'o, kufǒ, kadù itdùnà kupò nà, kowù ìlìnà rǎyi ɸrùnǎ rò rí'ì kàluga ǒ. ³⁸ Ludà tó pbanga ní'ì ìkyèrǒ Yɸpà tó kigò-tí rò. Ní Yɸpà rí'ì Yèsù bhà ábhǎlì níitdègu dhu ìrì Péterù rǎrǐ'ì ndì pbanga ǒ, ní abádhí adù óyǒ ale nóvì ròwù Péterù ànzì, 'àtì: «Mǎ mǎtdè nyì itdè tí nyú. Ìrà kòwu atdíkpá tsàkàtsàkà fàràbvɸ.»

* **9:36** 9.36 Pbàgìríkì t'ávàna ǒ, kǒvò ní Dòríkà.

³⁹ Ní ányìrǒ rò tí, Péterù mà adù òwu atdíkpá abádhí mànà. Ní, Yǒpà Péterù àrà àhu rò, ka kunda ka rùpò ndàrà àhu yà Tàbítà-abvò ka kùlì ònà kàluga ò. Kóró abvo-ayí náadù 'àndu Péterù-tí, 'àmbe òdzi dǒ. Abádhí adúnà òwu yà àdì ndì ndàdì nyìkpóna nà rórò Tàbítà óbhòlò mberù mà ǒrú mùdzarù mànà nítè rǒ Péterù tò. ⁴⁰ Nírò ní ndì Péterù avì kóró ale rùvò kàluga ò rò. Kádù ndòkò ǒtdyùna dǒ, ndàmbe ndìtsò dǒ Kàgàwà rǒ. Wò dhu-dzidǒ, kádù ndàgere abvo dò, ndàdù àtìna: «Tàbítá, ívà nyi.» Ní, íyàdhíyà náadù nyìkpóna àngbe. Ní Péterù ndì ndàla rò, kádù ndàngbe, ndàdì sùnátù dǒ. ⁴¹ Péterù adù ǒtsúna nágba, ndàlǔ Tàbítà nǐ, ndìvà ǒrú. Tdítdǒ, kádù Yèsù ná'ù ale mà abvo-ayí mànà núnzi riwù, ndàdù Tàbítà nítè fíyò iwà ìkyè rórò. ⁴² Ní Yǒpà tó kigò ǒ, kóró ale níri wò dhu-òyí, ábhǒ ale nyú ràdù Ádrùngbǎle Yèsù ná'ù. ⁴³ Wò dhu-dzidǒ, Péterù adù ábhǒ idho nyú nónzi Yǒpà tó kigò ǒ, yà ǒròhò nonyína Simònì tí kátina ale bhà idzá.

10

Kòrnòliyò dò dhu rǒdzì ǒnyu tó ǒfò ǒ dhu

¹ Kàyìsàriyà tó kigò ǒ, Kòrnòliyò tí kátina atdí ale ní'ì inè. Ka ní'ì «Ìtaliyà tó pbìrì ǒ pbànowí tó pìkò» tí kátina pbànowí* dǒ ádrùngbǎle. ² Àbadhi mà pbì idzá-bhà mànà kóró nóongónà Kàgàwà ùle, 'àdù Kǒdò ònzì. Kǒngónà ábhǒ mùdzàrà nyú nónzi Pbàyàhúdì núnzi ǒ nǎkùtále tò, ndàdù àrà ndìtsò rǒ Kàgàwà rǒ kóró kàsùmì ǒ.

³ Ní atdíku, àrùgyètdí adyifò-sisì adyídǒ nga tó ǒ, dhu adzì kà dò ǒnyu tó ǒfò ǒ. Ní, kála Kàgàwà bhà màlàyikà pbì idza rítsù ró, ràdù kànzi, ndàti: «Kòrnòliyò!» ⁴ Ní, Kòrnòliyò adù nyìkpóna òdì wò màlàyikà rǒ ǒdò ònzì ndì ndí rórò, ndàdù dhu ìvu tsuná, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ádhu nyi nyí ima ànzi nǐ?» Ní, màlàyikà adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Kàgàwà ìrì wà pbùkù itsòta. Ndirò, nyi nyarùbhòna nǎkùtále tò perè návi wà ndì kpanya Kàgàwà-ònzì. Ní, ndì dhu-okú dò rò, Kàgàwà àdzo nzá rànú rò. ⁵ Ní kòmbí, óvì ìndrù ròwù Yǒpà, ròwù Simònì tí kátina ale ànzi. Ngàtsi ndì Simònì-òvò ní Péterù. ⁶ Ndi ale rǐ'ì yà ǒròhò ǒnyì arí Simònì bhà idzá, ndì idza ràdù ì'ì ádrùngbǎ rèrù-bidǒ.»

⁷ Ní, wò Kòrnòliyò mà rùbhi òte rǒ nà màlàyikà níitdègu àwí kà-nyìkpó ǒ rò, ní kádù pbìndà kasu tó ǒyǒ ale mà, atdí pbìndà mùnowì mànà núnzi. Ndi mùnowì ní'ì Kàgàwà bhà Úyátá nífǔ arí ale, ndàdù Kòrnòliyò-tsǔ dhu ìrì atdítdǒ. ⁸ Ní, Kòrnòliyò awe wò ndì nònzi dhu kóró abádhí tò, ndàdù abádhí òvì ròwù Yǒpà.

Péterù dò dhu rǒdzì ǒnyu tó ǒfò ǒ dhu

⁹ Tsútsǎ nínganí, kǒkò Kòrnòliyò óviná ale ní'ì abhi nà tí. Ní, azà adyifò-sisì adyíbhengá nga tó ǒ, abádhí ì'ì ìkyèrǒ ndínì ì ǒtsú tí Yǒpà tó kigò ò. Nírò ní ndì Péterù upò ndàrà ndìtsò idza-dòtsirò ò ka kóbhòlò asota tò ngari ò rò*. ¹⁰ Ní àwù alú ka atdítdǒ, ràdù ndòzè ndònyù dhu. Ní ǒnyù òyè ka kí kà tò ònà kàsùmì ǒ ní ndì, dhu adzì kà-dò ǒnyu bhèyi. ¹¹ Ní kála ǒrù-akpà-li'ò ndì nàngbe ró, ádrùngbǎ mberù bhèyi ndì nìlì atdí dhu ràdù àmbe ìfo dǒ ǒrù-akpà ò rò ìfo pbinàdò rǒ ka kùlǔ ndì rórò, rìrà àhu yà adzì dǒ. ¹² Wò ndì ádrùngbǎ mberù ò ì'ì dhu ní: ìfo pfǒya dǒ arùbhi ìzǎ-tidò mà kóró, òya dǒ arí 'àdha yà adzì dǒ ìzǎ-tidò mà, ǒrú arángìlì àrè-tidò mànà kóró.

¹³ Ní, Péterù ìrì atdí ale-tù dhu òvo rí fíndà ró, ndàti: «Péterù, ívà nyi nyazè kòrì izá, nyadù à'ànà.» ¹⁴ Ní, Péterù adù dhu àdu, ndàti: «Ìnzì ní wò dhu bhèyi Ádrùngbǎlé! Ìnzá ma mapèna yà Kàgàwà isó ìnzì ka kongó tí à'ànà ìzǎ-tidò ná'a. Ndirò, ma mapè nzá Kàgàwà-nyìkpó ǒ òtì ìzǎ-tidò ná'a.» ¹⁵ ǒyo rí kisè nǐ, Péterù ìrì wò ale-tù ràti: «Péterù, iwà Kàgàwà ú'ò rìlǎ nyìkpóna ǒ dhu nǎkǎ nzá nyatì òtòtì dhu tí.» ¹⁶ Wò

* **10:1** 10.1 Ndi pìkò ní'ì atdítdí miyà pbànowí tó azà mùtù. * **10:9** 10.9 Mrk 13.15

dhu adù ndì ndònzì ndì ìbhù-gùna. Ìbhù ka nìsě dhu-dzidò, ka kadù wòrì ádrùngbá mberù ìdha ányìrò rò tí ròdzì òrù-akpà ò.

¹⁷ Péterù adì ndámbe inga ìrè dǒ wò ndì ndàla dhu dǒ. Nírò ní ndì kǒkò Kòrnòliyò íviná ale níiwú, ìtsi ìko Péterù rǐ'ì òná idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì-lí, iwà ì òngù dhu kóró ngari òná, óròhò ònyi arí Sìmonì bhà idza ràrǐ'ì ngboró rórò. ¹⁸ Ní, abádhí anzi dhu, 'àdù dhu ìvu ányì-dzá-bhà-tsù, 'àti: «Sìmonì Péterù tí kátina ale nátí àdì àzú-dzá?»

¹⁹ Wò ndì kàsùmì ǒ, Péterù ní'ì inè wò ndì ndàlanà dhu dǒ tí ndì ndí inga ìrè tdítǒ ró. Nírò ní ndì Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí adù dhu òvò kà tò, ndàti: «Péterù, kòní ìbhù ale rǐ nyòmē. ²⁰ Ní ívà nyi nyawù tsákàtsàkà, nyádù òwu abádhí mànà atdíkpá ìnzì afínù rǔguru rórò, ima nyú ma mìvì ndì abádhí nídhunǐ.» ²¹ Ní Péterù ifò, ndìrà àhù kòrì ale-tí'ò rò, kàti: «Ima ní ndì yà nyi nyòmēna ale. Ní, ádhu nyi nyiwù iró okúna dò rò?» ²² Ní, abádhí adù dhu àdu, 'àti: «Mǎ nivì ní Kòrnòliyò, pbànowí dǒ ádrùngbále. Ndi ale ní obhónángatále, ndirò ka ní Kàgàwà-òdò ònzì arí ale. Ndirò, kóró Pbàyàhúdì arí ídzì dhu kèlě àwě kà-dǒ. Ní Kàgàwà bhà màlàyikà návi ndì kà tò, ndàdù kàvi rànzi ìnyi pbìndà, ndínǐ ndiri tí nyi nyáwěna fíndà dhu.» ²³ Nírò ní ndì Péterù adù kòrì ale náko ròtsù idza, ndàdù abádhí àbhù ròyì mběyi nyú.

Péterù rǐ'ì Kòrnòliyò bhà idzá dhu

Tsútsǎ nínganì, Péterù mà kǒkò Kòrnòliyò ívì ale mà, Yopà tó kigò ǒ Yèsù ná'ù ale nzínzì ǒ ngúfe ale mànà níivà ì Yopà rò, 'òwù Kòrnòliyò bhà Kàyisàriyà tó kigò ò. ²⁴ Ní tsútsánínganì tdítǒ, Péterù arà àhù Kàyisàriyà tó kigò ò. Ní ányì, Kòrnòliyò ì'ì abádhí òdò ndì ndí ró, atdíkpá yà ndì ndùnzìna kóró fǐ-dzá bhà mà, atdíǒ ndì ndózè òdhína mànà. ²⁵ Ní, idza Péterù ròtsù òná kàsùmì ǒ, Kòrnòliyò ahù kàko. Ní kǎkò ndì ǒtdyèna dǒ, ndìbvù ndì kǒnzì-tsù ǒ, ndùlě ka. ²⁶ Pbétù, Péterù adù kàlù ndìvà ǒrù, ndàdù àtìna kà nǐ: «Ívà nyi ǒrù. Ima mà átò ní ìnyi bhěyi ale kèlě.» ²⁷ Ní, idza ì ótsù àzèmbè ì óte Kòrnòliyò nà rórò rò, Péterù atù ábhǒ ale nyú idzá ì nàndu ró. ²⁸ Ní, kádù dhu òvò kpangba abádhí tò, ndàti: «Nyǐ, nyǐ nyùnì wà dhu mběyi nyú Úyátá rísò dhu atdíǒ, Mùyàhudì rākǎ nzá ndì'ì ìnzì ní Mùyàhudì t'ódhìna tí, ndirò kà rākǎnà nzá ndòtsù ìnzì ní Mùyàhudì bhà idza. Pbétù, Kàgàwà nyú ndìtírò nóvò dhu idù, ndàti: Ìnzá ma rākǎ mozù atdí ale mà ìnzá ìlǎ nyìkpóna ǒ ale tí, ndirò ìnzá àkǎ kòkò mànà atdíkpá ale tí. ²⁹ Nírò, kòní ndì dhu-okú dò rò nga ní ndì, yà nyǐ nyòvì ìndrù ròwù manzì rò, ma mìvà ma mìrà àzú ìnzì pfǒdu rǔguru rórò. Ní kòmbì, ma mòzè muni àdhu-okú dò rò màtí nyǐ nyànzi ma mìrà àzú dhu.» ³⁰ Ní Kòrnòliyò adù dhu àdu Péterù tò, ndàti: «Indo idho àhù wà ifò, yà mbèmbè yàrí kàsùmì ǒ tí ma mádi mambe mìtsò dǒ òná pbà idzá rò àrùgyètdí adyifò-sisì adyídǒ nga tó ǒ. Ní ányìrò rò tí, ma mála atdí ale iwà ìdè ǒnzidú, ùmbìlì rúmbìlì mǎdzarù ndì ndùfǒ róná rórò. ³¹ Ní ndì ale áti ima nǐ: «Kòrnòliyò, Kàgàwà ìrì wà pbùkù ìtsòta. Ndirò, kàla wà nǎkùtále tò nyi nyarùbhòna perè. ³² Nírò, óvì ìndrù ròwù Yopà, ròwù Sìmonì tí kátina ale ànzì. Ngǎtsi ndì Sìmonì-òvò ní Péterù. Ndi ale rǐ'ì yà óròhò ònyi arí Sìmonì bhà idzá, ndì idza ràdù ì'ì ádrùngbá rèrù-bidǒ.» ³³ Ní ányìrò rò tí, ma mòvì ìndrù pbùkù ròwù nyanzi. Ní, nyi nyádù dhu ònzì mběyi màtí nyirà. Nírò, kànǐ àlě kí'ì kóró kòmbì Kàgàwà-ònzì, ndínǐ mǎ mìrì tí Ádrùngbále Kàgàwà óvò ìndù ndínǐ nyi nyawe tí fǎkà dhu kóró.»

Péterù ròte Kòrnòliyò bhà idzá rò dhu

³⁴ Ní, Péterù apè ǒte, ndàti: «Kòmbì ma muni wà dhu obhó tí, ìnzì Kàgàwà rarí ìndrù-ǒnga òvò. ³⁵ Ndirò kóró pbìrì ǒ, Kàgàwà ará'una ale ní yà ǒdòna ònzì arí ndàdù obhónángà ònzì ale. ³⁶ Kàgàwà ìbhò pbìndà ǒte Pbàisràyélí tò. Ndi ǒte ní, màrùngà tó Ídzì Mǎkùrù Yèsù Krístò-otù ǒ. Ndirò, ndì Yèsù Krístò ní ndì kóró ale

tó Ádrùngbàle. ³⁷ Nyĩ, nyĩ nyùni wà kóró Yùdeyà tó pbìrì ǒ ndì nónzì dhu, ròpè ndì Gàlìlayà tó mùlengù ò rò, yà Yùwanì óvò ìndrù tò bàtizò dzidǒ. ³⁸ Ndirò, nyĩ nyùni wà ìngbà dhu bhèyi màtí Kàgàwà írà Yèsù, Nàzàretì tó kigò ǒ ale pbìndà Hìlǎ-Alafí bhà ádrùngbànga tó ǒbi nǐ dhu. Ndi Yèsù úbhi kóró ngari ònǎ, ndàrà ídzì dhu ònzì rǒ ìndrù tò, ndàdù àrà Pfòmvo arávu ròyá kóró ale nígu rǒ, Kàgàwà í'ì ndì mànà nídhunǐ. ³⁹ Mǎ'ì ní yà Yèsù ónzì Pbàyàhúdì tó pbìrì mà, Yèrùsàlemà tó kigò mànà ǒ kóró dhu tó ngàmbì. Ka kóhò ndi Yèsù, kutǒ mùsàlabhà dǒ, kadù òtdùnà. ⁴⁰ Pbétù ìbhù rí kisé idho ǒ, Kàgàwà ádù kàbhù rìngbè ndì ìbhù ò rò, ndàdù kàbhù rìtè ndì kprangba. ⁴¹ Kítè nzá ndi kóró ale tò. Pbétù, kítè ndi fákà yà Kàgàwà avò mǎ mǐ'ì pbìndà ngàmbì tí ale tírò. Kàbhà ìngbèta dzidǒ, mǎ mónyè dhu, mǎdù dhu òmvù atdíkpá kà mànà. ⁴² Ndirò, kǎdù dhu ùya fákà, ndínǐ mǎ mɔvo tí dhu ìndrù tò, mǎdù dhu ìtè kprangba, ndi rǎrǐ ndi Kàgàwà avò ndi ndínǐ ndi nditdìya tí ùvǎvè ale mà, ípìrǒrò rí'ì ale mànà-ànyǎ. ⁴³ Ndirò, Kàgàwà bhà pbànábí náavò dhu kókú dò rò, 'àti: <Yèsù-ɔvò rǒ, Kàgàwà arí Yèsù nà'ù ìngbàtí ìli ndi ale mà ní bhà nzérénga núbà kóró ndi ale tò.>»

Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí rǐfo ìnzǐ ní Pbàyàhúdì dǒ dhu

⁴⁴ Wò Péterù rǒte ònǎ kàsùmì ǒ, Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí níifo kǒkò Péterù rǎnɔna fíyò dhu ìrì rǒ rúbhi kóró ale dǒ. ⁴⁵ Ní, kǒkò Péterù mà níwù mànà atdíkpá Yèsù ná'ù Pbàyàhúdì idho núuko atdíǒ, ìnzǐ ní Pbàyàhúdì tò Kàgàwà àbhù pbìndà Hìlǎ-Alafí tó perè átò dhu-okú dò rò. ⁴⁶ Obhó tí, ì Pbàyàhúdì níiri kǒkò ì ale ìnzá ì apèna ìrina angyi aláva-tidò òte rí, 'àdù àmbe Kàgàwà bhà ádrùngbànga ìlè dǒ ró. Ní, Péterù adù dhu ìvu Pbàyàhúdì-tsǔ, ndàti: ⁴⁷ «Kòmbí, kǎkà ale nába wà Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí átò àlè bhèyi. Ní ádhu ndi ndùvo rádù abádhí rǒ ìnzǐ bàtizò nalú tí?» ⁴⁸ Nírò ní ndi Péterù adù bàtizò àvi kubho kǒkò ìnzǐ ní Pbàyàhúdì tò Yèsù Krístò-ɔvò rǒ. Wò dhu-dzidǒ, kǒkò bàtizò nalǔ ale náadù Péterù àgo, 'òkò mànà atdíkpá ngúfe idho tí.

11

Yèrùsàlemà tó kigò ǒ Péterù rǐ ndi nónzì dhu àwè dhu

¹ Yùdeyà tó pbìrì ǒ ì nòtù uvitatále mà, Yèsù ná'ù ngǔkpà ale mànà níiri dhu yà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì mà ní rìrì wà Kàgàwà bhà ɔte átò. ² Ní, Péterù itdègu ndàdù Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní Yèsù ná'ù ndi kigò ǒ Pbàyàhúdì náadù 'òpè 'àmbe òrù dǒ kà-dǒ, 'àti: ³ «Nyi nyàrà òtsù ìngbà dhu bhèyi ìnzǐ ní Pbàyàhúdì* nzínzì ò, nyǎdù dhu ònyè atdíkpá abádhí mànà?»

⁴ Nírò ní ndi Péterù adù ndi nónzì dhu òpè ndàwe tsùnàrǒ abádhí tò. Kǎti: ⁵ «Ma mǐ'ì Yɔpà, ní ma mádi mambe mitsò dǒ adyídǒ, dhu rádù òdzì dùdù ɔnyu bhèyi. Ní, ma mála ádrùngbǎ mberù bhèyi ndi nǐli atdí dhu òrù-akpà ò rò rífo, ndàmbe àwù dǒ dùdù ìfo pbinàdɔ rǒ ka kùlǔ ndi rórò. ⁶ Ní, yà ma mùdì nyìkpódu mambe wò dhu àndà dǒ rò, ma mála yà adzi dǒ arúbhi ìfo pfǒya dǒ ìzǎ mà, ìrì ǒ ìzǎ mà, òya dǒ arí 'àdha ìzǎ mà, ɔrú arángìli àrè mànà. ⁷ Wò dhu-dzidǒ, ma mírì atdí ale-tù dhu òvo rí idù ró, ndàti: <Péterù, ìvǎ nyi nyazè kòrì ìzǎ, nyadù à'ànà.> ⁸ Ní, ma mǎdù dhu àdu, matì: <Ìnzǐ ní wò dhu bhèyi Ádrùngbǎlé! Ìnzá ma mapèna yà Kàgàwà isó ìnzǐ ka kongó tí à'ànà ìzǎ-tidò à'a. Ndirò ma mǎpè nzá Kàgàwà-nyìkpó ǒ òtì ìzǎ-tidò ná'a.> ⁹ ɔvo rí kisé nǐ, ma mírì wò ale-tù òrù-akpà ò rò rǒte ró, ndàti: <Péterù, ìwà Kàgàwà ú'o rìlǎ nyìkpóna ǒ dhu náká nzá nyatì òtòtì dhu tí.> ¹⁰ Wò dhu nádù ndi ndònzì ndi ìbhù-gùna. Ìbhù ka nisè dhu-dzidǒ, ka kádù wòrì ádrùngbǎ mberù ìdha ányìrǒ rò tí ròdzì òrù-akpà ò.

* **11:3** 11.3 Ìnzǐ ní Pbàyàhúdì tí ka kátina ale náti ka kí átò ìnzá ka kóbhòlò ɔnzìyànga ale tí.

11 Wò ndi kàsùmì ǒ tí ní ndi, rùdú ka kìvì Kàyìsàriyà tó kigò ò rò ìbhù ale nádù 'ùtò yà ma mí'ì ònà idza-lí. 12 Ní, Kàgàwà bhà ǼlǼ-Alafí ádù dhu òvò idù ndàti, mà ròwu atdíkpá abádhí mànà ìnzí afídu rùguru rórò. Kákà nyí nyálǼna iró azà òdhídu nádù munda ànyì Kàyìsàriyà, màdù ìtsi òtsù yà ima nànzì Kòrnòliyò bhà idza. 13 Nírò ní ndi Kòrnòliyò ádù ìngbà dhu bhèyi màtí Kàgàwà bhà màlàyikà àvi ndi fíndà pbìndà idzá dhu náwe fákà. Màlàyikà áti kà nǐ: <Óvì ìndrù ròwù Yòpà, ròwù Sìmonì tí kátina ale nànzì. Ngàtsi ndi Sìmonì-òvò ní Péterù. 14 Ndi ale rǐ ndi ìnyi mà, kóró pbùkù idzá-bhà mànà rùgu nǐ òte náwě indù.> 15 Ní, òte ma mòpè mawe ndi Kòrnòliyò bhà idzá-bhà tò dhu-dzidǒ, Kàgàwà bhà ǼlǼ-Alafí nádù ifo abádhí dǒ, àdhàdhì yà wemberè tí ndi ndifo àlě dǒ dhu bhèyi. 16 Ní, ndi dhu ádù mabhù mirè yà ÁdrùngbǼlè Yèsù unò àlě tò dhu. Kǎti: <Bàtizò nubhónà Yùwanì núubhò bàtizò ìndrù tò idha nǐ. Pbétù nyí, nyí nyí ǼlǼ-Alafí tó bàtizò àlě.> 17 Kàgàwà úbho yà ÁdrùngbǼlè Yèsù Krístò àlě ka'ù nínganì ndi ndubhò àlě tò perè átò abádhí tò. Ní, ima ní'yana àdhi ndíni ma muvó tí ma Kàgàwà rǒ ìnzí rònzì pbìndà kasu?»

18 Wò òte ì ìrì rò, kǒkò Péterù mà rùbhi 'àgò rǒ mànà ale náadù affiya òtù, 'àdù 'òpè 'ilè Kàgàwà, 'ámbe àtina dǒ: «Hákà! Kàgàwà pbání àbhù rádù ìnzí ní Pbàyàhúdì mà nábhu rùgèrè fíyò mùtsò, rádù obhónà ípirǒnga nábà átò!»

Kànìsà rǐ ndòpè Àtìyòkiyà tó kigò ǒ dhu

19 Stìfanù ka kòhò dhu-dzidǒ, ndi nòpè Yèsù ná'ù ale rǒ avuta náabhù ì ale rìfàlà ì dhèdhèrò kigò ònǎ. Atdídhená ale náatsè Fòyìnìkè, ngùkpà ale náatsè Kìpurò, ndirò ngùkpà-tsí náadù òtse Àtìyòkiyà. Abádhí owúnà Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò rǒ Pbàyàhúdì tò tí. 20 Pbétù, yà abádhí nzínzì ǒ ì nòtù Kùrenì ǒ ngúfe ale mà, Kìpurò ǒ ngúfe ale mànà náawù ùvò Àtìyòkiyà, 'àdù 'òpè 'ùnò ÁdrùngbǼlè Yèsù dǒ róte Ídzi Màkùrù ìnzí ní Pbàyàhúdì tò. 21 ÁdrùngbǼlè Kàgàwà náabhù òbi atdídǒ abádhí tò, ndi dhu rádù àrà yà abádhí rǐ dhu òvò fíyò ábhò ale nyú nábhu rǒ rùgèrè ì, 'àdù ÁdrùngbǼlè Yèsù ná'ù.

22 Wò abádhí rǒnzina dhu-òyí níitdègu àrà òtsi Yèrùsàlemà tó kigò ǒ kànìsà ǒ bhà-bì ò, ní ì ale adù Bàrnabà nóvì ràrà Àtìyòkiyà. 23 Bàrnabà níitdègu àrà àhu ànyì, ndàdù Kàgàwà àso Yèsù ná'ù ale dhu nótù, ní kǐdhè adù ndìka atdídǒ. Kǎdù ì ale-affi àbhù ròtsi òbi ndíni ì napbá tí atdídǒ ÁdrùngbǼlè Yèsù rǒ tí. 24 Ndi Bàrnabà ní'ì ídzi ale, atdídǒ ǼlǼ-Alafí írǎ ale, ndirò ádrùngbǎ a'uta nà ale. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ábhò ihé-yà nyú náadù ÁdrùngbǼlè Yèsù ná'ù.

25 Wò dhu-dzidǒ, Bàrnabà adù àrà Sávùlò nómè Társò tí kátina kigò ò. 26 Ní ka ndi ndàla rò, kǎdù kidyì iwù mànà atdíkpá, iwù ùvò nà Àtìyòkiyà. Ndi Àtìyòkiyà tó kigò ǒ kànìsà ǒ, abádhí anzì atdí ato nyú. Ndirò ndi kànìsà ǒ, abádhí udhè dhu ábhò ale nyú tò. Wò ndi Àtìyòkiyà tó kigò ǒ nga ní ndi wemberè tí ka kapè kunzì Yèsù bhà ábhàlǐ pbàkrístò tí nǐ.

27 Ndi kàsùmì ǒ, Kàgàwà bhà pbànábí núuvò Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, 'òwù Àtìyòkiyà. 28 Abádhí nzínzì ǒ atdí ale-òvò ní'ì Àgabhù. Ní, Kàgàwà bhà ǼlǼ-Alafí unnda ka ròvò dhu ndàti, ádrùngbǎ àgǎyì rǎrǐ ìsǐ yà adzi dǒ kóró pbìrì ǒ. Obhó tí, ndi àgǎyì adù ìsǐ yà Klòdiyò ní'ì kámá dǒ ádrùngbǎ kamà tí ònà kàsùmì ǒ†. 29 Wò ndi kàsùmì ǒ tí ní ndi, Yèsù bhà ábhàlǐ adù 'ìrì, 'ìtsà foyá dhu, ngàtsi ale ràrà kìbhò rǒ foná ndi nábà dhu-bvu rǒ, ndíni ì onzì tí òdhíya dzùnà nǐ Yùdeyà tó pbìrì ò. 30 Perè ì ìtsà dhu-dzidǒ, abádhí adù kàbhù Bàrnabà mà, Sávùlò mànà ròwù àbhùnà Yèrùsàlemà tó kigò ǒ kànìsà ǒ pbàkùrù‡-fó Yèrùsàlemà tó kigò ò.

† 11:28 11.28 Kǐ'ì kámá dǒ ádrùngbǎ kamà tí Pbàrómá tó pbìrì ǒ. ‡ 11:30 11.30 Pbàkùrù ní kànìsà ǒ ádròdrò ale.

12

Yàkòbhò òhò ka kí, kadù Péterù òsò dhu

¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, ádrùngbǎ kamà Hèròdè apè ndàvu Kànìsà ǒ bhà nzínzì ǒ atdídhéná ale ró. ² Ní, kǎbhù Yàkòbhò, Yùwanì t'ádòná kòkèrè dóna ila tó obhi-akpà nǐ, ròvè. ³ Kítdegù wò ndi ndàbhù kònzì dhu àlǎ Pbhàhúdì-nyìkpó nòfò ró, nǐ kǎdù Péterù àvi kosò. Wò ndi dhu anzì ndi yà ìmbǎ ònà afi nà m̀gati tó m̀hendù tó kàsùmì ǒ. ⁴ Ní, Péterù ka kòsò dhu-dzidǒ, Hèròdè adù kàbhù kidò imbi-dzà ò. Kǎdù ififó pbànowí tó ìfò m̀tù nùli, ròdò kà-ngbò ànyì-dzá. Kùdhè dhu ní, Pásìka tó m̀hendù-idhò rǔda rò ndi ndi kàbhù kotdì ànyàna ibí ale nzínzì ǒ rò dhu. ⁵ Ní, ka kambénà Péterù-ngbò òdò dǒ imbi-dzà ò, pbétù Kànìsà ǒ bhà adù òko, 'àmbe 'ìtsò dǒ Kàgàwà rǒ kòkú dò rò ìnzì ì ì ònà nga òtdì rórò.

Kàgàwà bhà màlàyikà rǐ Péterù ìkòlò imbi ò rò dhu

⁶ Yà tsútsǎ nínganì Hèròdè rǐ dhu ònzì ndi ndàbhù tí Péterù kotdì ànyàna ònà idhò tó iku ǒ, Péterù ì'ì óyǒ pbànowí nzínzì ǒ ndi ndayi ró, òtsúna ràdù ì'ì óyǒ àdrà-mbì nǐ ka k̀tsì ró. Ndirò, sàndìrì adù ì'ì tsàtsù-ngbò òdò ì ì ró. ⁷ Ní kòmbómbí tí, inzà kòkò ale ùnì kàsùmì ǒ, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà nùto ndi, awáwè ràdù Péterù mà rǐ'ì ònà kàlugá-ngba ǒ nga àtdyi, ràwè hwé. Ní, wò màlàyikà náaya Péterù-ngbò òngòna rǒ rò, ndìnga idhò ò rò, ndàdù àtìna nǐ: «f̀vǎ nyì tsàkàtsàkà.» Ní, Péterù-òtsú rǒ ì'ì àdrà-mbì náadù 'ìtdì ìtírò, 'àwà ì obvò. ⁸ Wò màlàyikà adù àtìna tdítǒ kà nǐ: «Ísò mv̀nu ò, nyadù pf̀nu rǒ kàyitò-mbì iso mbèyi.» Ní, Péterù adù wò màlàyikà àvi f̀ndà dhu ònzì. Wò dhu-dzidǒ, màlàyikà adù àtìna tdítǒ kà nǐ: «Áf̀ò rùnù órú m̀dzarù, nyadù ìrà owùdu ǒ.» ⁹ Ní, Péterù adù àhù, ndàrà kòwù ǒ. Kǎni nzá dhu, wò màlàyikà r̀nzina dhu r̀rǐ obhó dhu. Pbétù, kàmbénà dhu àtì dǒ ònyu rǐ ndònyu dhu tí. ¹⁰ Ní, abádhí udà wemberè tó sàndìrì tó m̀tù tí. Tdítǒ abádhí udà óyo rí k̀sè sàndìrì tó m̀tù tí. Wò dhu-dzidǒ ní ndi, abádhí awù ùvò yà dòtsí ka k̀vò nǐ k̀gò ò tsumà tó tsàtsù-tí. Ní ndi tsàtsù adù ndàpfò ndìtírò abádhí tò, abádhí ràdù ùvò iri, 'adù òko àmbe òwu dǒ ngudhà ǒ. Ní kòmbómbí tí, wò màlàyikà adù àwí Péterù-tí rò.

¹¹ Nírò ní ndi wò róná ndi nònzì dhu arà Péterù-dò àlu. Ní kǎti: «Kòmbí, ma m̀ni wà dhu Ádrùngbǎle Kàgàwà nyú ní yà pb̀ndà màlàyikà nìbhò r̀rà m̀kòlò Hèròdè-fó rò, ràdù mabhù m̀gù yà Pbhàhúdì r̀bhi àpàna rǒ r̀dú ì ònzì tí kóró dhu ǒ rò.» ¹² Wò dhu àlǎ dóna rò ní ndi, kǎdù arà Màriyà, Yùwanì-tsánà bhà. Ngǎtsi ndi Yùwanì-òvò nǐ'ì Mǎrkò. Ní ndi Màriyà bhà idzá, ibí ale nyú ní'ì ì àndu ì, 'àmbe 'ìtsò dǒ ró. ¹³ Ní, Péterù itsi tsàtsù ìtdò irinǎ rò, Ròdhà, kasu tó atdí tsìbhíngba ràdù òndri ìkyèrǒ tsàtsù tí. ¹⁴ Ní, Péterù ndi ndèni t̀na rǒ rò, kǎdhè ika ndi atdí. Ní, inzà ndi ndàpfò tsàtsù mà kà tò rórò, kǎdù ndàngbo, ndòkù Péterù rǐ'ì tsàtsùnǎ dhu òvò idza rǐ'ì ale tò. ¹⁵ Ní ì ale adù dhu àdu Ròdhà tò, 'àti: «Tí àrǐ d̀nú rǐ'ì dhé?» Pbétù, Ròdhà adù àdì ndàmbe ìnè Péterù rǐ'ì obhó tí tsàtsùnǎ dhu k̀lè nòvò dǒ abádhí tò. Ní abádhí adù àtìna wò tsìbhíngba nǐ: «Péterù-mùli ní wò.» ¹⁶ Pbétù, Péterù adù àdì, ndàmbe tsàtsù k̀lè nòtdò dǒ. Nírò ní ndi ka kawù tsàtsù àpfò, kà ràdù òtsù idza. Ní, ka ì àla rò, idhò adù idza ì'ì ale ùko atdí. ¹⁷ Ní, Péterù adù abádhí nágo òtsúna nǐ ìnzì òte tí. Kǎdù ndòpè ndàwè ìngbà dhu bhèyi màtí Ádrùngbǎle Kàgàwà àbhù ndi ndàhù imbi ò rò dhu abádhí tò. Tdítǒ, kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Nyòwu nyàwè wò r̀dú ndi nònzì dhu Yàkòbhò mà tò, ngǎkpà àlè t'òdhina màna.» Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àhù idza rò, ndàdù arà ngǎtsi ngari ò.

¹⁸ Ní inga ùbho rò, pbànowí-tsi ava ndi atdí, 'àmbe dhu òngù dǒ tsùyá nzínziya ǒ, 'àti: «Péterù nyú arà àdhà?» ¹⁹ Ádrùngbǎ kamà Hèròdè adù kàvi kòkò kóró ngari ònǎ, pbétù ka kǎdù nzá kàbà. Nírò ní ndi kǎdù dhu àvi kòngù Péterù-ngbò òdò

rõ rúbhi sàndírì-tšǔ, ndàdù àbhunà kòkyè kóró. Wò dhu-dzidǔ, Hèròdè adù ndìvà Yùdeyà tó pbìrì ò rò, ndàrà Kàyisàriyà tó kigò ò, ndàrà àdi ànyì ákě kàsùmì tí.

Ádrùngbǎ kamà Hèròdè rǒvè dhu

²⁰ Ádrùngbǎ kamà Hèròdè náakó atdíǔ Tirò mà Sìdònà mànà tó kigò ǔ bhà rǔ. Ní, atdíku, abádhí irì ì ndíní ì oví tí ìndrǔ ɔvòya rǔ Kàyisàriyà tó kigò ò, ròwù òte Hèròdè nà. Ní, ndíní ndi dhu aká tí fǔyò, abádhí adù 'irì Blástò tí kátina ale nà. Ndi ale ní'ì ádrùngbǎ kamà bhà idho tó káluga ǔ dhu dǔ ádrùngbǎle. Ní abádhí awù 'ònzì ndíní ì oko tí màrùngà ǔ Hèròdè mànà, abádhí tó pbìrì ǔ bhà òngù rí ònyè ongónà irà ádrùngbǎ kamà Hèròdè bhà pbìrì ò rò nídhuní. ²¹ Ní, yà abádhí irì ì ndíní ì ɔte tí ádrùngbǎ kamà mànà òná idho ǔ, ndi kamà núufó ndi pbìndà ádrùngbǎnga tó mùdzarè nǔ, ndàdù àdi pbìndà ádrùngbǎ kamà tó tombi dǔ. Wò dhu-dzidǔ, kǎdù ɔte òpè, ndàmbe dhu òvò dǔ ihé-yà tò. ²² Ní wò kà rǔte òná kàsùmì ǔ, ihé-yà adù idù 'àti: «Ígyò! Ìnzí ní ìndrǔ nyá yà rǔte dhemǎ! Mǔngǔ-ngba nyá ní yà rǔte!» ²³ Ní ànyìrǔ rò tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà náapbì Hèròdè, inzà kàbhu ifuta Kàgàwà tó dhu-okú dò rò, asa ràdù àkanà, rǒvè dòtsí.

²⁴ Pbétù wò ndi kàsùmì ǔ, Kàgàwà bhà ɔte adù àdi ndàmbe ndànga dǔ, ndàdù àmbe ndùndò dǔ kóró ngari òná. ²⁵ Bàrnabà mà Sávùlò mànà níitdègu fǔyò ka kavì 'òwù ònzìnà Yèrùsàlemà tó kigò ǔ kasu nítò, ní abádhí adù 'ivà, 'àdu ì Àtiyòkiyà. Ànyì abádhí adù òwu atdíkpá Yùwanì tí kátina atdí ale mànà. Ngǎtsi ndi Yùwanì-òvò ní'ì Màrkò.

13

Kàgàwà bhà Hǐlǎ-Alafí rǔ Bàrnabà mà Sávùlò mànà nòvò Kàgàwà bhà kasu tò dhu (Gàl 2.7-9; 2Tì 3.8-9)

¹ Àtiyòkiyà tó kigò ǔ kànìsà ǔ ale nzínzì ǔ, Kàgàwà bhà pbànábí mà, ìndrǔ tò arí dhu ùdhè ale mànà ní'ì inè. I ale ní'ì Bàrnabà, Nìgerì tí kátina Sìmiyonì, Lùkiyò, Kùrenì tó kigò ǔ ale, Mànàyenì, yà atdíkpá avì ádrùngbǎ kamà Hèròdè mànà ale, ndirò Sávùlò.

² Ní atdíku, yà abádhí rǔ Ádrùngbǎle Kàgàwà ùlé, 'adù ònyè t'ónyuta-tsù nùtsì òná kàsùmì ǔ, Kàgàwà bhà Hǐlǎ-Alafí ati abádhí nǔ: «Nyòpì Bàrnabà mà Sávùlò nà idù, nyǔli igi, ndíní yà ma munzi ì fǔyò kasu nǔnzì tí.»

³ Ní, ònyè t'ónyuta-tsù ì ùtsì, 'adù àmbe 'ìtsò dǔ átò dhu-dzidǔ, abádhí adù ɔtsúya núli Bàrnabà mà dǔ Sávùlò nà, 'adù ùbhànà ròwù.

Bàrnabà mà Sávùlò nà rǒwu Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù ùndò Kìpurò tó sòngà ǔ bhà tò dhu

⁴ Wò Kàgàwà bhà Hǐlǎ-Alafí nòvì ì ì ì ówu rò, Bàrnabà mà Sávùlò nà náawù ùvò Sèlèkiyà tó kigò ò. Ní ànyìrǔ rò, abádhí adù ɔtsù ádrùngbǎ ibhú ò, 'òwù Kìpurò tí kátina sòngà dò. ⁵ Ní, Sàlaminò tí kátina kigò ò ì òwù ùvò rò, abádhí apè 'ùndò Kàgàwà bhà ɔte ìndrǔ tò Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ǔ rò. Yùwanì ní'ì inè átò atdíkpá abádhí mànà, ndàdù arà abádhí dzùnà ònzì rǔ. ⁶ Ní iwà ì ùdà Kìpurò tó sòngà òná kóró rǔrǔ, abádhí awù ùvò ndi sòngà ǔ kigò, Pafò tí kátina ò. Ní, ndi kigò ǔ, abádhí atù Bǎrà-Yèsù tí kátina màzítale. Àbadhi ní'ì átò Pbàyàhúdì nzínzì ǔ tìtò tó nabì. ⁷ Abádhí ongónà òko atdíkpá Kìpurò tó sòngà ǔ lǐwalì, Sèrgiyò Pòlò tí kátina ale, yà atdíǔ inga núni mànà. Ní, ndi lǐwalì avì Bàrnabà mà Sávùlò nà kunzì, rǐwǔ tina ò, Kàgàwà bhà ɔte ndi ndòzè atdíǔ ndirò nídhuní. ⁸ Pbétù wò màzítale, Èlemà, wòrí ní ndi kǔvò-tì Pbàgírìkí t'ávàna ǔ, náadù àdi, ndàmbe ndàgò dǔ abádhí mànà. Kǎdù dhu ònzì ndíní

ndugéré tí l̀walì-afí, ìnzì dhu na'ú tí. ⁹ Nírò ní ndi Kàgàwà bhà Hl̩l̩-Àlafí ìrà ndì rò, Sàwulò, yà Pòlò tí kátina átò ǹudí nyìkpóna wò màzítale Èlemà rò, ¹⁰ ndàdù àtìna n̩: «Nyì nyarí'ì nzére màgèzi nà abho. Ndirò nyì nyarí ìndrù ètrà abho. Inyi ní Pfòmvo t'ídhùnà nyú, ndirò inyi ní obhónánga rò òmvù. Nyì nyubhàya tí obhó Ádrùngbàle Kàgàwà bhà túrútúré idè otu t'útdyata? ¹¹ Ní Kòmbí, Ádrùngbàle Kàgàwà-òtsú isì wà d̀nù. Nyì nyóngo ndùmùndùmú tí, ìnzì nyala adyifò-nyìkpó atdí kàsùmì ò màtí.» Ní urò rò tí, Èlemà-nyínga ǹutì mbìl, ìn-ò-yà rìbvù ndì dòná. Ní, kàdù ndòpè ndòrì ndì, ndàmbe ndùnda rí ale ònè d̩. ¹² Ní, l̀walì itdègu wò ndì ǹonzì dhu àl̩, náadù Yèsù à'ù, Ádrùngbàle Yèsù bhà Ídzi Màkürù ùdhè ka kí dhu òsù ndì atdí d̩ nídhun̩.

Pòlò mà Bàrnabà nà r̀owu ùvò Àtìyòkiyà tí kátina atdí pbanga ò dhu

(Kas 7.1-50; 10.36-43)

¹³ Wò dhu-dzid̩, Pòlò mà òdhina mànà núupò ibhú ò Pafò rò, 'òwù, 'òwù ùvò Pergà tí kátina Pàfùliyà tó pbìrì ò atdí pbanga ò. Ányìrò ní ndì, Yùwanì* náadù abádhí ǹubhà, ndàdù ndàdu, ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ¹⁴ Ní, abádhí adù abhi òpè Pergà rò, 'òwù, 'òwù ùvò Pìsidiyà tó pbìrì ò atdí pbanga, Àtìyòkiyà tí kátina ò. Ní sàbatù-idhò ò, Pòlò mà òdhina mànà náatsù unduta-dzà ò, 'adù òko obvò.

¹⁵ Nírò ní ndi ka kazè Músà bhà Hyátá tó bhùkù ò ka kandí dhu mà, Kàgàwà bhà pbànábí náandí dhu mànà. Wò dhu-dzid̩, unduta-dzà ò ádròdr̩ ale náadù ìndrù òvì, r̀owù dhu ùnò abádhí tò, 'àtì: «Àban̩nzó, nyì nyapé ì'ì ìndrù tò nyì nyòvona abádhí-afí nyì nyopé tí n̩ òte nà, ní nyòvò ka kòmbí.» ¹⁶ Ní, Pòlò ivà ndì ndidè, ndàdù ìndrù àpe òtsúna n̩, r̀ìnè. Nírò ní ndi kápè òte ndàtì: «Ìsràyeli tó pbìrì ò bhà, ndirò nyì yà Kàgàwà-òdò ònzi nyì nyarí rò, nyìri yà ma m̀nona dhu. ¹⁷ Àl̩, Pbhàsràyélí t̩rò, àl̩ tó Kàgàwà náavò ndi àl̩ t'ábhúna. Ní, Mìsrì tó pbìrì ò abádhí aróko ònà kàsùmì ò, kàdù abádhí àbhù ròtrò, r̀ongò ábhò alé-yà nyú tí. Wò dhu-dzid̩, kàdù abádhí ipfo, r̀uvò ányìrò pbìndà òbi nyú n̩. ¹⁸ Kàdù abádhí-ngbò nòdò r̀ungù ò, r̀àrà àhù mbèmbè ìfo kumì ato tí. ¹⁹ Ndirò, kàdù àr̀ubhù dhèdhèrò ale-tid̩-òtsù tó r̀ugànda-tse nòtdì Kànanà tó pbìrì ò rò, ndàdù ndi pbìrì àbhù àl̩ t'ábhúna tò. ²⁰ Kórò kòkò dhu anzì ì, r̀àrà àhù mbèmbè ìfo miyà dòná imbò kumì nà ato tí. Wò dhu-dzid̩, Kàgàwà adù àl̩ t'ábhúna-ànyà nítdì r̀ongo ale ǹlì abádhí nzínzi ò, r̀àrà àhù pbìndà nabi Sàmòlè nídì ndì ndaraya abádhí nzínzi ò ònà kàsùmì ò. ²¹ Ndirò, r̀òpè ndì urò rò, àl̩ t'ábhúna náadù kamà ònzi Kàgàwà-fó. Nírò ní ndi Kàgàwà adù Sàwulò nídì abádhí d̩ kamà tí, r̀onyè idzi abádhí d̩, r̀àrà àhù ìfo kumì ato tí. Ndi Sàwulò ní'ì Kisì t'ídhùnà. Ndirò Kisì ní'ì Bènyàminì-dhù-bv̩ ale. ²² Kàgàwà nítdègu Sàwulò nífò ádrùngbà kamà tó tombi d̩ rò, ní kàdù Dàwudì nídì tdít d̩ abádhí d̩ ádrùngbà kamà tí. Kàdù dhu òvò átò Dàwudì-okú dò rò, ndàtì: «Ma màbà wà Dàwudì, Yèsè t'ídhùnà, atdí d̩ afidu ózè ale. Ka ní ndi ma mòzè dhu ònzi r̀ongo kórò ale.» ²³ Dàwudì bhà pbàdzukuru nzínzi ò rò ní ndi, Kàgàwà ipfo Yèsù, ndid̩ Pbhàsràyélí tó Ògùba tí, àdhàdhì yà angyangyi ndì ndakò f̀indá làkà dhu bhèyi. ²⁴ Td̩ Yèsù ira rò, bàtizò nubhónà Yùwanì náavò dhu Ìsràyeli tó pbìrì ò bhà tó kórò, ndin̩ ì ǹugèrè tí, 'ùbhà f̀iyò nzérenga, 'adù bàtizò àl̩. ²⁵ Ní, pbìndà kasu-tsù àmbènà àrà ndòdì ònà kàsùmì ò ní ndi, Yùwanì ivú dhu Pbhàsràyélí-tsù, ndàtì: «Nyì nyarí inga ìrè ima r̀ar̩ àdhi? Ima ní nzì wò nyì nyaròdona ndin̩ ira tí ale. Pbhètu, kàn̩ dzidu d̩ r̀irà ale ní inzà ma màkà m̀unga pf̀ona rò kàyitò-mbì mà ale.» ²⁶ Nírò nyì adòdù, yà Àbràhamù bhà pbàdzukuru tí nyì nyí'ì rò, ndirò nyì, yà Kàgàwà-òdò ònzi nyì nyarí rò, àl̩ tó nga ní ndi Kàgàwà ìbhò yàrí ògù tó òte n̩. ²⁷ Obhó tí, Yèrùsàlemà tó kigò ò bhà mà f̀iyò ádròdr̩ ale mànà ǹuni nzà dhu Yèsù r̀ar̩ àdhi. Ndirò, yà bilì ka

* 13:13 13.13 Ngàtsi ndi Yùwanì-òvò ní'ì Màrkò.

karózu na sàbatù-idhò ǒ, yà Kàgàwà bhà pbànábí unò dhu mà náadù nzá abádhí-dò nálù. Pbétù, abádhí adù i dhu àbhù rākā, yà Yēsù-dǒ i abhù kotdì anya ndíní ka kohò tí dhu-otù ǒ. ²⁸ Ní, inzá i àbà atdí dhu mà, yà Yēsù-ànyǎ òtdì ka kádù okúna dò rò rórò, abádhí anzi ka Pilatò-fó, ndíní ka nabhù tí kohò. ²⁹ Ní kǒkú dò rò ka kandí kóró dhu i àbhù rònzi i dhu-dzidǒ, abádhí náabhù kǎ-bvò kifo mūsàlabhà dǒ rò, 'àdù òtdùnà. ³⁰ Pbétù, Kàgàwà adù àbadhi àbhù rìngbè ndì ɔve-bvù rò. ³¹ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndàvi ibí idhò nyú ǒ yà Gàlìlayà rò i iwú màna atdíkpá, 'iwù ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò ale tò. Kòmbí i ale ní i kàbhà ngàmbi Pbàisràyélí-ònzí. ³² Mǎ nyú mà, mǎ móvona dhu ní ndi Ídzi Màkùrù, yà àlě t'ábhúna tò Kàgàwà náakò fíndá làkà. ³³ Ní, Kàgàwà náabhù wà ndi làkà rākā àlě tò, abádhí tó pbàdzukuru tírò. Kǎbhù Yēsù rìngbè ndì ɔve-bvù rò, àdhàdhì yà Zàburi tó bhùkù* ò ka kandí ɔyo rí kisě kà tó ngari ǒ dhu bhèyi. Ndi andítá rātina:

<Inyi, inyi ní Idhùdu.

Ndirò indo ndi nòpè rò, ima ní Àbanù.> ³⁴ Ndirò, Yēsù nábhù ndi ndi rìngbè ndi ɔve-bvù rò inzí abvona rò mò dhu kǎvò angyangyi. Kǎti:

<Ma mí nyasǒ nǐ asota ní ìlǎ, ndirò kóró ale rǎ'una,

yà angyangyi ma makò fíndá làkà Dàwudì tò asota*.> ³⁵ Ndi dhu-okú dò ró ní ndi kà rātina átò Zàburi* tó ngǎtsi ngari ǒ:

<Nyí nyabhùya nǐ pbùkù ìlǎ-Ale-abvò rò mò ibhu ò.> ³⁶ Obhó tí, pbìndà idzi ǒ, ádrùngbǎ kamà Dàwudì náanzí Kàgàwà ózè dhu. Ní, kǎvè, kadù ndòtdù abhúna ka kutdú ró, abvona ràdù ò mò. ³⁷ Pbétù, yà Kàgàwà àbhù rìngbè ndi ibhu ò rò Yēsù-abvò nómò nzá.

³⁸ Nírò adódù, nyùni dhu kòtù ǒ nga rǎrǎ ndi ìndrù tó nzérénga rǐ ndùba dhu rǐ ndòvo fùkù nǐ. Ndirò, Músà bhà Hyátá mà náabhù nzá nyí kòzù nyí obhónángatále tí.

³⁹ Yēsù-otù ǒ nga ní ndi ìngbatí ìli ndi ale mà yà ka nà'ù, nózù ka kádù obhónángatále tí nǐ. ⁴⁰ Nírò, nyàndà nga mbèyi adódù, akye yà Kàgàwà bhà pbànábí unò dhu nòonzina ndi rùkù nǐ. Abádhí ati:

⁴¹ <Nyàndà dhu, nyí, ìndrù-tsi ònzi nyí nyarí rò.

Nyàbhù nyí idhò rùkò nyí, ndirò nyàbhù nyí tsékù ròtdì ndi.

Obhó tí, ma mí atdí dhu ònzi, yà ìnè nyí nyí'ì nyìkpókù nà ònà kàsùmì ǒ. Ndi dhu ní ìnzí nyí nyádù à'ùnà ngǎtsi ale náwe fùkù rò dhu*.>»

⁴² Wò dhu-dzidǒ, Pòlò mà Bàrnabà màna nítidègu ùvò unduta-dzà ò rò, ní iyé-yà náadù abádhí ònzi ndíní iwúya tí tdítǒ rí'ì sàbatù-idhò ǒ, 'iwù wò ɔte kèlě nádu 'àwe tdítǒ fíyò. ⁴³ Wò unduta-dzidǒ, ábhǒ Pbàyàhúdì mà ábhǒ ngùkpà ale yà Pbàyàhúdì tó dínì ò i nùgèrè 'òngò Kàgàwà ùle màna, náadù ùvò, 'òwù Pòlò mà Bàrnabà màna-owù ǒ. Nírò ní ndi kǒkò óyǒ ale adù dhu òvò abádhí tò 'òpè abádhí-afí nǐ, ndíní i napbá tí 'òngò òko pòtsó Kàgàwà bhà ídzìnga tó otu ǒ tí.

Pbàyàhúdì rǐ Pòlò mà Bàrnabà màna rǒvona fíyò ɔte nódhò dhu

⁴⁴ Tdítdǒ i'ì sàbatù-idhò ǒ, mbèmbè Àtìyòkiya tó pbanga ǒ kóró ale núundu i ndíní i ìri tí Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ɔte. ⁴⁵ Ní Pbàyàhúdì nítidègu wò ihé-yà àlǎ, ní adha tó ale-afí mà agòta màna náadù abádhí ìra, ràdù 'òpè 'àgò Pòlò rùnona fíyò dhu, ndirò 'àmbe dhu unò dǒ nzére kà nǐ. ⁴⁶ Ní Pòlò mà Bàrnabà màna náadù dhu òvò abádhí tò ìmbá óyá ɔdó na, 'àti: «Fùkù nga ní ndi Kàgàwà bhà yarí ɔte náka kùnò wemberè tí nǐ. Pbétù, nyí nyòdhò ka, nyádù nyòzù nyí-tírò inzá àkǎ 'àbà dhòdhóhonga tó ípìrǒnga ale tí dhu-okú dò rò, mǎ mí mǔgèrè kòmbí mǒwù kùnò rǒ ìnzí ní Pbàyàhúdì tò. ⁴⁷ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà uyá wà ka ndi dhu bhèyi tí fǎkà. Kǎti:

* 13:33 13.33 Zàb 2.7 * 13:34 13.34 Ìsa 55.3 * 13:35 13.35 Zàb 16.10 * 13:41 13.41 Hàb 1.5

<Ma míli nyí kóró pbìrì ǒ ale tó awáwù tí, ndíní nyí nyí'í tí ògù tó Ídzi Màkürù òvò rí kóró ale tò ale tí, ràrà àhù yà adzi-tsù náadì ndì i.»

⁴⁸ Ní, ìnzí ní Pbàyàhúdì níitdègu wò ɔte ìrì, ní abádhí-idhè náadù ndìka atdíǒ, 'adù 'òpè 'ilè Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ɔte. Ndirò kóró ale, yà Kàgàwà apì dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà nabáya tí, náadù Kàgàwà à'ù.

⁴⁹ Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ɔte adù ndùndò kóró ndi Pìsìdiyà tó pbìrì ǒ. ⁵⁰ Pbétù, Pbàyàhúdì adù dhu itsu Kàgàwà ǎlě arí ì návi vèbhále mà, kigò ǒ ádròdrǒ ale màna dɔ ò, ndíní dhu nivà tí Pòlò mà Bàrnabà màna rǒ. Ní, abádhí adù 'òpè 'àvu Pòlò mà Bàrnabà màna rǒ, 'adù ípfonà 'òdì fíyó pbìrì ǒ rò. ⁵¹ Pbétù, kǒkò óyǒ ábhàlì náadù pfǒya-tsítsíró àhù nó'ò abádhí-okú dò rò. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù 'ìvà, 'òwù Ìkòniyò tó kigò ò. ⁵² Ndirò Yèsù-owù núngu ale-idhè náadù ndìka atdíǒ, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí ràdù 'ira.

14

Pòlò mà Bàrnabà nà rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù núnò Ìkòniyò tó kigò ò dhu

¹ Ìkòniyò tó kigò ò ì òwù ùvò rò, Pòlò mà Bàrnabà nà náatsù átò Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ò. Ní ányìdzá, abádhí ɔvò Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù, ndi dhu ràdù Pbàyàhúdì mà Pbàgìríkí màna tó ábhǒ ihé-yà nyú nábhù rà'ù Yèsù. ² Pbétù, yà ì nùvò ìnzí 'à'ù Yèsù Pbàyàhúdì náadù dhu itsu ìnzí ní Pbàyàhúdì-dɔ ò, 'àbhù affíya rìnza ì ndíní dhu nivà tí kǒkò Yèsù ná'ù adóya rǒ. ³ Ní, àzèmbè wò dhu rǐ ndònzì rórò tí, Pòlò mà Bàrnabà nà náadù òko ábhǒ idhò nyú tí Ìkòniyò tó kigò ǒ. Abádhí adúnà òwu Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù núnò rǒ kpangba, ìmbǎ òyá odó na, kà-rǒ ì ìpbi ì nídhuní. Ndirò, Ádrùngbǎle Kàgàwà adúnà àrà yà abádhí rǎnɔna pbìndà ídzìnga dǒ dhu tó obhóngà nábhù rǒ ràvi ndì kpangba, yà abádhí rǎnzina wíwí mà yà ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǒ dhu màna dhu-otù ǒ. ⁴ Ní wòrì kigò ǒ ale-ǒngà núnò ndi ɔvò, atdídhena ale ròlè ì Pbàyàhúdì-tí'òná rò, ngǔkpà ale ràdù 'òlè Yèsù bhà uvitatále-tí'òná rò. ⁵ Wò dhu-dzidǒ, Pbàyàhúdì mà ìnzí ní Pbàyàhúdì màna, òyá ádròdrǒ ale màna náadù 'ìrì ndíní ì opé tí 'àvu Pòlò mà Bàrnabà màna rǒ, 'adù abádhí àbhù kubvù odu nǐ rǎve. ⁶ Ní, Pòlò mà Bàrnabà màna níitdègu wò dhu òsù, ní abádhí uvò Ìkòniyò ǒ rò, 'òtsè Likàòniyà tó pbìrì ǒ pbanga, Lístrà mà Dèrbè màna, tiyá arí'ì kyèròkyèrò pbìrì màna ò. ⁷ Ányì abádhí adù òko 'òwù Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù núnò rǒ ìndrù tò.

Pòlò mà Bàrnabà nà rǐ Lístrà tó kigò ǒ dhu

⁸ Lístrà tó kigò ǒ, ìnzí aríde pfǒna dǒ atdí ale ní'ì ìnè. Ndi ale ní'ì òdhi tí ka kadhì òtsòtsù rórò ale. Ndirò ka ní'ì ìnzá apèna ùbhi yà ka kadhìna ndì rò ale. ⁹ Ní, atdíku kǎdì ndámbe Pòlò rǎnɔna dhu ìrì dǒ. Ní Pòlò ɔdí nyìkpóna kà-rǒ, kà'ù dhu ògù ndì ràmbeà ògù dhu ndì ndàla rò. ¹⁰ Ní, Pòlò adù dhu òvò kà tò ɔrú túna nyú nà, ndàti: «Ívà nyí, nyidè túrútúru pfǒnu dǒ.» Ní wò ale níbe ndì ndidè, ndàdù ndòpè ndùbhi. ¹¹ Ní wò Pòlò ònzì dhu ì àla rò, ihé-yà náapè 'òtè ɔrú túya nyú nà Likàòniyà ǒ bhà t'ávana ǒ, 'ámbe àtìna dǒ: «Mǔngǔ-nzo ùgèrè wà ì 'òngò ìndrù tí, 'ìtsu àlě nzínzì ò.» ¹² Abádhí adù Bàrnabà nàtì Zèwù tí, 'adù Pòlò nàtì Hérmè tí. Obhó tí, Pòlò ní ndi aránà ɔte ɔdà rǒ ìndrù tò. Ndirò, yà Lístrà tó kigò ò ka kòtsù ró ní'ì ndi Zèwù tí kátina Pbàgìríkí tó mǔngǔ-ngba bhà sòmá-dzà. ¹³ Ní wò ndi kàsùmì ǒ, Zèwù bhà atdí kùhanì náadù ìrà ìkyì-akpá nà, iwà ndì ndùkpòrò itsu-opfò tó mùkàkù ndùfǒ dòya rǒ rórò, ndìrà àhù nà kigò ò ka kòtsù òyá tsàtsù tí. Abádhí ní'ì iwà ì nìrì ihé-yà

mànà ndíní ì ubhò tí ì ìkyì-akpá perè tí kǒkò óyò uvitatále tò. ¹⁴ Ní, Polò mà Bàrnabà nà níitdègu kǒkò ale rǎpàna ndíní ì onzi tí dhu ìri, nùufa ròyá orú mùdzarù-ǒnga, 'àdù òtse ihé-yà nzínzì ò, 'àmbe ùkù dǒ, 'àti: ¹⁵ «Hòkò! Ádhu wò nyí nyápàna nyǒnzì dhemǎ? Mǎ'ì nyú, mǎ ní ìndrù àdhàdhì nyí ní ìndrù dhu bhèyi. Ndirò, yà fùkù mǎ mòvò dhu ní Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù, ndíní nyí nyabhà tí nyí nyarónzina ìmbǎ tǐya nà dhu, nyǎdù nyǔgèrè nyǒngò yà ìnzì aróvè Kàgàwà bhà ale tí. Ndi Kàgàwà ní ndi yà adzi mà òrù-akpà mà ndirò rèrù-abábá mà, óyá arí'ì kóró dhu mànà nanzì ale. ¹⁶ Angyíta nyú Kàgàwà ùbhà pé kóró pbìrì ò ale rǒngò ùbhi afiya ozè otu ò. ¹⁷ Pbétù, kùbhà nzá ndi ndi nditè abádhí tò yà ndi ndónzina ídzìnga-otù ò dhu. Obhó tí, kǎrí igye àbhù rìkǒ òrù-akpà ò rò fùkù, ndàdù inga ò dhu àbhù rò'ò fíyó kàsùmì ò. Ndirò indo màtí, kǎradù nyǒngù, ndàdù afikù níra pbìndà ídzìnga tó dhèdhe nǎ.» ¹⁸ Polò mà Bàrnabà nà náatè mbǎ wò dhu bhèyi màtí, ní abádhí rǐ ihé-yà nísò ìnzì ìzǎ tó perè nubhò tí fíyò dhu ní'ì obi tí.

¹⁹ Wò dhu-dzidǒ, Pbàyàhúdì níiwú Àtìyòkiyà* tí kátina kigò ò rò, ndirò ìkòniyò tí kátina kigò ò rò màtí, 'iwù ùvò Lístrà. Ní abádhí níitsu dhu ihé-yà-dò ò, ròpè 'ùbvù Polò mà odu nǎ, ndíní ùvè tí. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù Polò àdhà 'ípfo ìri kigò ò rò, iwà òvè dhu tí ì í kàtì nídhuní. ²⁰ Pbétù Yèsù ná'ù ale níitdègu 'àndù 'àkpòrò Polò-ngbò, ní àbadhi adù ndìvǎ, ndidè, ndàdù ndàdu ndi kigò ò. Ní tsùtsǎ nínganí, abádhí adù òwu Bàrnabà nà Dèrbè tí kátina kigò ò.

Polò mà Bàrnabà nà rǐ 'àdù Àtìyòkiyà tó kigò ò dhu

²¹ Dèrbè tó kigò ò ì òwù ùvò rò, Polò mà Bàrnabà nà náapè 'ùnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù ìndrù tò. Ní, ábhǒ ale nyú nùugèrè ì, 'à'ù Yèsù. Wò dhu-dzidǒ, abádhí náadù 'àdu Dèrbè rò, 'òwù Lístrà. Lístrà rò, abádhí adù 'ìvǎ, 'òwù ìkòniyò ndirò Àtìyòkiyà, Pìsìdiyà tó pbìrì ò. ²² Kóró kǒkò kigò ònǎ, abádhí owúnà Yèsù ná'ù ale-afí nópè rǒ, 'àdù òwu ì ale àvi rǒ rìkò pótso fíyó a'uta ò. Abádhí adúnà òwu dhu òvò rǒ ì ale tò, 'àti: «Dhu àkǎ àlǎ rùdà ádrùngbǎ àpbè nyú òna nǎ, ndíní àlǎ kotsú tí òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò.» ²³ Kóró kànísá òna nǎ, Polò mà Bàrnabà nà náadúnà òwu ìndrù òvò rǒ, 'ùli ndi kànísá ò pbàkürǔ tí. Ònyù t'ónyuta-tsù ì ùtsì, 'àdù àmbe 'ìtsò dǒ dhu-dzidǒ, abádhí adúnà òwu yà ì óvò ale ùli rǒ yà ì á'ù Ádrùngbǎle Yèsù-fó.

²⁴ Wò dhu-dzidǒ, abádhí nùudà Pìsìdiyà tó pbìrì ònǎ, 'àdù òwu ùvò Pàfùliyà tó pbìrì ò. ²⁵ Ní, Pergà tí kátina ndi pbìrì ò kigò ò bhà tò ì ùnò Kàgàwà bhà Òte dhu-dzidǒ, abádhí adù 'àsòlò, 'òwù Àtìliyà tí kátina kigò ò. ²⁶ Ndi kigò ò rò, abádhí adù 'ìvǎ 'òwù ìbhù ò, 'òwù ùvò Àtìyòkiyà, Sìriyà tó pbìrì ò, yà abhi ì apè ònǎ rò kigò ò. Wò ndi kigò ò rò nga ní ndi, ka kabhu abádhí Kàgàwà raso wò abádhí òwù ùtsànà pbìndà kasu-okú dǒ rò.

²⁷ Ní, Àtìyòkiyà ì òwù ùvò rò, abádhí andu Yèsù ná'ù ale-tsù, 'àdù Kàgàwà àbhù ì 'ònzì kóró dhu náwe fíyò. Ndirò, abádhí adù ìngbà dhu bhèyi màtí ì àpfò a'uta tó tsàtsù ìnzì ní Pbàyàhúdì tò dhu náwe átò abádhí tò. ²⁸ Wò dhu-dzidǒ, Polò mà Bàrnabà nà náadù òko ábhǒ idho nyú tí Yèsù ná'ù ale mànà Àtìyòkiyà tó kigò ò.

15

Yèsù ná'ù ale tó unduta Yèrùsàlemà tó kigò ò (Opt 2.1-9)

¹ Yùdèyà tó pbìrì ò rò iwù Àtìyòkiyà tó kigò ò ngúfe ale, náapè 'ùdhe dhu Yèsù ná'ù ale tò, 'òwù àtìnǎ rǒ ìtí: «Ìnzì nyí nyapè nyǎbhù kòbhòlò onzìkúnga yà Músà bhà

* **14:19** 14.19 Ndi Àtìyòkiyà ní'ì Pìsìdiyà tí kátina atdí pbìrì ò kigò.

Uyatá nónzi ka dhu bhëyi, ní Kàgàwà rǐ nzǐ nyǐgǔ fùkú nzérenga ǒ rò.» ² Ní Polò mà Bàrnabà nà náadù ndi dhu òdhò atdíđ, ádrùngbǎ agòta nyú ràdù ìtsì nzínziya ǒ ì ale mànà wò dhu-okú dò rò. Nírò ní ndi abádhí adù dhu ùtsì atdíkpá, ndíní Polò mà Bàrnabà nà ndirò Àtiyòkiyà ǒ ngúfe ngǔkpà ale mànà nóowu tí Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'òwù òte ndi dhu dǒ Yèsù bhà uvitatále mà, pbàkùrǔ mànà-ònzǐ rò. ³ Ní, Àtiyòkiyà ǒ kànisa náadù abádhí dzùnà nónzi àkákǎ dhu bhëyi ndi abhi tò. Ní Fòyìnìkè mà Sàmàriyà mànà tó pbìrì ònǎ ì úda ì nanǎ, abádhí owúnà ìngbà dhu bhëyi màtí ìnzǐ ní Pbàyàhúdí nágèrè ì Kàgàwà tò dhu nóvò rǒ ìndrǔ tò, ndi dhu ràdù àrà Yèsù ná'ù ale àbhù rǒ idhèya rìka ndi atdíđ. ⁴ Ní, kǒkò ale níitdègu owu ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní ndi kigò ǒ kànisa mà Yèsù bhà uvitatále mà ndi kànisa ǒ pbàkùrǔ mànà, náakò abádhí mbëyi nyú. Abádhí náadù Kàgàwà àbhù 'ònzǐ dhu náwe kóró kǒkò ì nàko ale tò. ⁵ Pbétù, atdídhena ale, Yèsù ná'ù Pbàfàrisáyó tó màtù nzínzi ǒ, náadù 'ivà 'ati: «Dhu àkǎ kòbhòlò Yèsù ná'ù ìnzǐ ní Pbàyàhúdí-ònzǐnga, kadù dhu ùya fíyò róngò Músà bhà Uyatá nífu.» ⁶ Nírò ní ndi Yèsù bhà uvitatále mà, Kànisa ǒ pbàkùrǔ mànà, náandu ì ndíní ì andá tí kǒkò ale ùnò dhu-ònga. ⁷ Ní, atdíđ ì àgò ì dhu-dzidǒ, Péterù ivà ndi ndidè, ndàdù àtìna: «Àbanǐnzó, nyǐ nyùnì wà dhu Kàgàwà rónvò wà mà angyíta tí nzínzìkù ǒ rò, ndíní ma mongó tí pbìndà Ídzì Mākùrǔ núnò ìnzǐ ní Pbàyàhúdí tò, ndíní abádhí níri tí 'àdù dhu à'ù. ⁸ Ndirò Kàgàwà, yà ìndrǔ-afí ò dhu mà núní arí ale, nítè wà dhu iwà ndi ráko abádhí, yà abádhí ndi ndírǎ pbìndà Ìlǎ-Àlafí ní, àdhàdhì yà ndi ndírǎ àlè dhu bhëyi dhu-otù ǒ. ⁹ Kùndò nzá àlè-ònga abádhí mànà akekpa màtí, kǔ'ò abádhí-afí rìlǎ nyìkpóna ǒ, a'uta-otù ǒ nídhunǐ. ¹⁰ Nírò, ádhu kòmbí nyǐ nyí Kàgàwà-afí númvù wò dhu bhëyi, nyámbe ndi nà'è ànò nùgba dǒ Yèsù bhà ábhàlǐ dǒ ní? Nyǐ nyí ndi ànò nùgbǎ abádhí dǒ àzèmbè ìnzá àlè t'ábhúna nyú mà, ndirò àlè nyú mà àlè kanzì kànò àlè kí dhu-lè mà rórò! ¹¹ Ndirò, àlè kà'ù wà dhu àlè rùgu wà àlè tó nzérenga ǒ rò, Ádrùngbǎle Yèsù bhà ìdzìnga-okú dò rò, àdhàdhì abádhí nùgu dhu bhëyi.» ¹² Ní, Polò mà Bàrnabà nà rǐ Kàgàwà àbhù 'ònzǐ ìnzǐ ní Pbàyàhúdí nzínzi ǒ wíwì mà, yà ìnzá apèna 'ònzǐ angyi ìndrǔ-nzínzi ǒ dhu mànà dhu náwè rò, kǒkò ì nàndunà ale náadù ìnè bhìi, 'àmbe abádhí rǎwèna dhu níri dǒ. ¹³ Ní Polò mà Bàrnabà nà níitdègu ìnè, ní Yàkòbhò apè òte ndàti: «Àbanǐnzó, nyìri yà ma múnona fùkù dhu. ¹⁴ Simiyonì náwe wà ìngbà dhu bhëyi màtí, màhàngú ò rò, Kàgàwà arí pbìndà ale nópì ìnzǐ ní Pbàyàhúdí nzínzi ǒ rò tí dhu àlè tò. ¹⁵ Wò ndi dhu náko wà ndi Kàgàwà bhà pbànábí náandí dhu nà. Ndi andítá rǎtina:

¹⁶ <Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎtina: wò dhu-dzidǒ, ma mí madù mirà wò ndi nadrù ádrùngbǎ kamà Dàwudì bhà idza nòsì tdítđ. Ní ma mí ndi idza-dúdù nángbè, madù ìdìna ridè pfóna dǒ.

¹⁷ Ndi dhu bhëyi ní ndi, yà ì nùbhà ale-go rǐ 'òpè 'òmè Ádrùngbǎle, ì ale ní kǎkà òvòdu ka kanzì dòyá ale.

Obhó nyú, kóró ìnzǐ ní Pbàyàhúdí, yà pbàkà ale nyú tí oko tí ma múnzì ale rǐ 'òpè 'òmè ma.

Wòrí ní ndi yà ndi dhu ònzǐ rí Ádrùngbǎle núnò dhu*.

¹⁸ Ndi Ádrùngbǎle ní ndi ì dhu nábhù ìndrǔ rùnì yà màhàngú ò rò ndi napèna rò ale.»

¹⁹ Tdíđ, Yàkòbhò adù àtìna: «Ìma, ma màla dhu ní, dhu rǎkǎ nzá kòbhìlì kǒkò ì nágèrè Kàgàwà tò ìnzǐ ní Pbàyàhúdí-tsù. ²⁰ Pbétù, abádhí tò dhu rǎkǎ kandì dhu, kati: <Nyǐ nyàkǎ nzá nyóngò sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ ná'á*. Ndirò, nyǐ nyàkǎ nyóngò nyóđò mànyònnì rǒ rò, ìnzǐ nyádù dàna-tsi ka kípò òbi ní ròvè ìzǎ mà, ànzùbhà mànà

* 15:17 15.17 Àmò 9.11-12 * 15:20 15.20 Ndi ìzǎ nóti wà Kàgàwà-nyìkpó ǒ.

ná'á.> ²¹ Obhó tí, angýí ndì napèna rò, ìndrũ náarí'ì inè Músà bhà Ƴyatá nóvò ì arí ìndrũ tò kóró kigò ònà ró. Kóró sàbatù-idhò ǒ, abádhí náarí ì Ƴyatá nózù ìndrũ tò unduta-dzà ǒ rò.»

Yèrùsàlemà ì nùndu ale rĩ bhàruwà àbhũ Àtiyòkiyà ǒ Kànisa tò dhu

²² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù bhà uvitatále mà, Kànisa ǒ pbàkùrũ mà, Yèrùsàlemà ǒ kóró Kànisa màna náatè nzínziya ǒ. Abádhí níri ì ndíní ì ovó tí nzínziya ǒ ale, 'àdù òvinà ròwù atdíkpá Pòlò mà Bàrnabà màna nà Àtiyòkiyà, Siriyà tó pbìrì ǒ. Ní, abádhí avò Yudhà mà Sílà nà. Ngátsi ndi Yudhà-ovò ní'ì Bàrisabà. Ƴdhíya pbàkrístò nzínzi ǒ, abádhí óyǒ kóró ní'ì atdíǒ ka kífu ale. ²³ Ní, abádhí adù kòrí ale nóvì ròwù bhàruwà nà. Ndi bhàruwà ka kandí yà dhu bhèyi: «Mǎ'ì Ƴdhíkũ, Yèsù bhà uvitatále mà, Kànisa ǒ pbàkùrũ màna, mǎ mòvì nyí atdíǒ Ƴdhíkǎ, ìnzí ní Pbàyàhúdì tírò nyí nyí'ì Àtiyòkiyà mà, Siriyà mà, Kilikiyà màna tó pbìrì ǒ rò. ²⁴ Mǎ mìrì dhu, nzínzika ǒ rò, atdíǒhená ale ròwù ìnzá mǎ mǔfà rusa fíyò rórò, 'òwù dũkũ ìnza àwú ǒtèya nǐ, ndi dhu ràdù izũ nábhũ afíkũ ǒ. ²⁵ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mǎ mìrì mǎ mòvò ìndrũ, mǎdù òvinà ròwù tikũ ǒ. Abádhí ròwu atdíkpá yà atdíǒ mǎ mózè Ƴdhíka, Pòlò mà Bàrnabà màna nà. ²⁶ Ndi Pòlò mà nádzi wà fíyò ípìrǒnga Ƴve tò àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà kasũ-okú dò rò. ²⁷ Nírò, kòní mǎ mòvì Yudhà mà Sílà nà, ndíní yà bhàruwà ǒ mǎ màndí Ƴte nóvò tí tsùya ǒ fũkũ. ²⁸ Obhó tí, Kàgàwà bhà Hílǎ-Alafí mà, mǎ nyé màna, mǎ màla dhu ní, dhu ràkǎ nzá mǔgbǎ ndi nà'è vurò ànò tdítǒ dũkũ, ròsè yàrí Ƴyatá dònǎ. ²⁹ Ndi Ƴyatá ràtina: «Nyí nyákǎ nzá nyǒngò sànamù tò ka kùbho pèrè tí izǎ mà, ànzùbhà mà, dàna-tsi ka kípò obi nǐ ròvè izǎ màna ná'á. Ndirò nyí nyákǎ nyǒngò nyǒdò mànyòní rǒ rò. Kǒkò dhu nyí nyífu dhu ní ndi àdù ì'ì iwà nyí nyònzì ídzi dhu dhu. Mbèyi nyòko.» ³⁰ Nírò ní ndi kǒkò òvì ka kòvì ale níva ì 'òwù wò bhàruwà nà Àtiyòkiyà. Ní ànyì ì 'òwù ùvò rò, abádhí andu Yèsù ná'ù ale-tsù, 'àdù ndi bhàruwà àbhũ abádhí ròzù. ³¹ Ní wò bhàruwà ì 'òzù rò, kòrí ale-idhè níka ndi atdíǒ ndi bhàruwà ǒ ka kòpè afíya tí dhu-okú dò rò. ³² Kàgàwà bhà pbánábí tí ì àdù 'òtù dhu-okú dò rò, Yudhà mà Sílà nà náadù Ƴte ádzíta nyé kǒkò Yèsù ná'ù ale màna, ì ròpè abádhí-afí, 'àdù abádhí àbhũ ròtsi obi fíyò a'uta ǒ. ³³ Ngúfe idhò ì ònzì Àtiyòkiyà dhu-dzidǒ, kǒkò abádhí t'ódhíya náadù abádhí ùbhà ràdu ì, 'òwù yà ì nívi ale-tí'ò. ³⁴ [Pbétù Sílà adù ndòzè ndàdi Àtiyòkiyà. Ní Yudà adù àrà atdíró Yèrùsàlemà.] ³⁵ Pòlò mà Bàrnabà nà adù òko Àtiyòkiyà. Ibí ngũkpà ale màna, abádhí owúnà dhu ùdhe rǒ, 'àdù Kàgàwà bhà Ƴte tó Ídzi Màkùrù núnò átò ìndrũ tò.

Pòlò mà Bàrnabà nà ǒnga rĩ ndùndò dhu (Màt 13.23; 18.20; Yùw 6.44-45)

³⁶ Ngúfe idhò-dzidǒ, Pòlò ati Bàrnabà nǐ: «Ƴdhí, kàdu pé àlè, àlè ròwù àlè t'ódhína nándà yà angýi àlè kúnò Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Ƴte òyá kigò òna nǎ kóró, ndíní àlè kala tí ìngbà dhu bhèyi màtí abádhí aróko dhu.» ³⁷ Ní, Bàrnabà azè ndìyì Yùwanì Mǎrkò, ndíní ì owu tí màna atdíkpá. ³⁸ Pbétù, Pòlò adù nzá ndi dhu òzè, Pàfùliya tó pbìrì ǒ rò Yùwanì Mǎrkò adù ndi owùya ǒ rò, ìnzí ndònzì kasũ atdíkpá ì mà nà dhu-okú dò rò. ³⁹ Ní wò dhu-okú dò rò, Pòlò mà Bàrnabà nà náagò ì atdíǒ, ndi dhu ràdù 'àbhũ 'ùndò ì. Nírò ní ndi Bàrnabà adù Mǎrkò níyì, 'òwù nà atdíkpá ibhú ǒ Kipurò tó pbìrì ǒ. ⁴⁰ Ndirò, Pòlò adù Sílà òvò. Ní, Yèsù ná'ù ale ìtsò ì dòyá, ndíní Ádrùngbǎle Kàgàwà aso tí ì dhu-dzidǒ, abádhí adù 'ìvǎ, 'òwù ànyìrǒ rò. ⁴¹ Ní, kǔdà Siriyà tó pbìrì mà, Kilikiyà tó pbìrì màna òna nǎ, ndàrà kànísá-afí òpè rǒ, ndíní obi notsi tí fíyò a'uta ǒ.

16

Timòtewù rĩ ndàpba Pòlò mà Bàrnabà mà nà owù ǒ dhu
(Ròm 16.21; Gàl 4.13-15; Fìl 2.19-22)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Pòlò arà àhu Dèrbè. Ányìrò, kǎdù ùda Lístrà tí kátina kigò ò. Ní ányì, kǎtù Timòtewù tí kátina atdí ale. Ndi ale ní'ì iwà Yèsù ná'ù ale. Kà-tsánà ní'ì iwà Yèsù ná'ù Mùyàhudi-àyi, ndirò kà t'ábanà ní'ì Mùgìrikì. ² Ní, Lístrà mà Ìkòniyò mà nà tó kigò ǒ, Yèsù ná'ù ale owúnà ídzi dhu nyú náwe rǒ Timòtewù dǒ. ³ Ní, Pòlò-afí adù ndòtdì, ndínì ì ongó tí ùbhi atdíkpá kà mà nà. Ní, Pòlò adù kònzǐnga àbhu kòbhòlò, wò ndi mùlengù ǒ arí ì'ì Pbàyàhúdì-okú dò rò, ì ale ní'ì kóró iwà dhu núnì Timòtewù t'ábanà rì'ì Mùgìrikì nídhunì. ⁴ Kóró kigò, yà ì ùbhi ònà ǒ, Pòlò mà Sílà nà nóowúnà Yèsù bhà uvitatále mà, Kànìsà ǒ pbàkùrù mà nà nùtsì Yèrùsàlemà tó kigò ò ì ùndu ì rò uyátá òvò rǒ Yèsù ná'ù ale tò, 'àdù òwu abádhí àvi rǒ rífù ndi dhu. ⁵ Nírò ní ndi kànìsà apè 'àmbe idzò dǒ fíyó a'uta ǒ, bvàya ràdù àmbe ndise dǒ bìlìngà.

Ɔnyu rĩ Pòlò Ɔnyu Màkèdòniyà rò ka kí ndànzi dhu-rǒ dhu

⁶ Wò dhu-dzidǒ, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí náagó Pòlò mà Sílà nà, ìnzì owu tí Kàgàwà bhà Ɔte ùnò Àziyà tó pbìrì ò. Ní, abádhí udà Fùrùgiyà mà Gàlàtiyà mà nà tó pbìrì ònà. ⁷ Ní, Mìsiyà tó pbìrì ò ì ótsù nǐ ifo ǒ ì òwù ùvò rò, abádhí azè 'òwù Bìtiniyà tó pbìrì ò. Pbéttù, Yèsù bhà Ìlǎ-Alafí adù abádhí àgo ìnzì owu tí ányì. ⁸ Ní, abádhí udà Mìsiyà tó pbìrì ònà, 'àdù 'àsòlò, 'òwù ùvò Tròwà tó kigò ò. ⁹ Ní atdíku kùbhingá, dhu adzì Pòlò dò Ɔnyu bhèyi. Ndi Ɔnyu-bvù, Màkèdòniyà tó pbìrì ǒ atdí ale níidè kònzì, ndàmbe ndìtsò dǒ kà-rǒ, ndàti: «Áda Màkèdòniyà tó pbìrì ò nyarà dzùnàka ònzì.» ¹⁰ Ní, wò dhu Pòlò àla dhu-dzidǒ, mà madù mǒpè mǒbhòlò mà ányìrǒ rò tí, ndínì mà mowu tí Màkèdòniyà. Obhó tí, mà muni dhu Kàgàwà rànzi wà mà ndínì mà mowu tí pbìndà Ídzi Màkùrù núnò ndi pbìrì ǒ bhà tò.

Lùdiyà rĩ Ádrùngbǎle Yèsù à'ù Filipì tó kigò ǒ dhu
(Màt 13.23; 18.20; Yùw 6.44-45)

¹¹ Ní mà muvò Tròwà rò, mǔpò ibhú ǒ, mǒwù túrátúré Sàmòtirakì tí kátina sòngà dò. Obhò nínganí, mà madù ùvò ányìrǒ rò, mǒwù ùvò Nèyàpolì tó kifukù ò. ¹² Ányìrǒ rò, mà madù òwu Filipì. Ndi Filipì ní'ì Màkèdòniyà tó pbìrì ǒ kigò nzínzì ǒ ádrùngbǎ kigò nyú, ndirò ka ní'ì Pbàrómá Ɔnyù idzi dònà kigò. Ní, mà manzì ngúfe idho ányì. ¹³ Sàbatù-idhò ǒ, mà muvò kigò ò rò, mǒwù atdí idha-akpà-bidò. Mà mirè nga ányìrǒ nga rǎrǐ ndi itsòta tó ngari. Ní ányì mà mǒwù ùvò rò, mà makò obvò, màdù àmbe òte dǒ ányìrǒ ì nàndu vèbhále mà nà. ¹⁴ Abádhí nzínzì ǒ, Lùdiyà tí kátina tsìbhále ní'ì inè. Ka ní'ì Tùwàterà tó kigò ǒ tsìbhíngba. Ní, kǒngónà ùbhi òlòlù mùdzarù nà ndàmbe ùdzinà dǒ, ndirò kǒngónà Kàgàwà Ɔdò ònzì. Ní, kǎdì ndàmbe mà múnona dhu ìrì dǒ, Ádrùngbǎle Kàgàwà ràdù afina àngbe, ndínì kǎdù tí ndàpba Pòlò mà rúnona dhu rǒ. ¹⁵ Wò dhu-dzidǒ, íyàdhíyà mà, pbìndà idzá-bhà mà nà níitdègu bàtizò àlǔ, ní kǎdù mànzì, ndàdù àtìnà: «Nyì nyapé dhu ùnì iwà ma rà'ù Ádrùngbǎle Yèsù, ní nyìwù nyǒngò òko pbàkà idzá.» Obhó tí, kǎdù màttu mǒwù pbìndà.

Pòlò mà Sílà nà núsò ka kí dhu
(Kas 19.23-24; Fìl 1.12; 1Tè 2.2; 1Pé 4.12-13)

¹⁶ Atdíku, mà makò màmbe òwu dǒ itsòta-bhùdò. Ní kasu tó atdí tsìbhíngba níira, màdù màsò ndi mà nà otu ǒ. Ndi tsìbhíngba ò ì'ì nzére-alafí ní'ì ndònzì araya dhu ìtè arí angyangyi indrù tò alafí. Ní, kà rǒnzina dhu-otù ǒ, kàbhà kasu tó ádròdrǒ ale ongónà dhu òngyè abho nyú. ¹⁷ Ní, kǎdì ndàmbe ìrà dǒ owùka ǒ Pòlò nà, ndàdù àmbe ùkù dǒ, ndàrà àtìnà rǒ: «Kǎkà ale ní yà kóró dhu dǒ arí'ì Ɔrù Kàgàwà bhà ìnc-akpá. Ndirò, abádhí rĩ nyì nyúgu ònà otu òvò fǔkù.» ¹⁸ Kǎnzì wò dhu ibí idho nyú

tí. Nírò ní ndi atdíku, wò dhu àrà ndìngye rò, Pòlò agéré ndì, ndàti wò tsìbhíngba ò rí'ì nzéere-alafí nǐ: «Ma mí dhu ùyá indù Yèsù Krístò-òvò rǒ, áhù wò tsìbhíngba ò rò.» ¹⁹ Ní kàbhà kasu tó ádròdrǒ ale níitdègu fíyó ongyéngá-otù rǐ ndòtdì dhu òsù, ní abádhí adù Pòlò mà Sílà nà núlu, 'adù òwu nà pbanga-tsidǒ rùwugà dò, Pbarómá tó pbìrì ǒ anya t'ítàtá tó ádròdrǒ ale-ònzǐ. Ní kǒkò anya t'ítàtá tó kòngò-ònzǐ ì òwù ùvò rò, ²⁰ abádhí itè Pòlò mà Bàrnabà nà ì ale tò, 'adù àtìnà: «Kàrí ale nífí wògò àlě tó pbanga ǒ. Abádhí ní Pbhàhúdì, ²¹ ní abádhí arí yà àlě tò ka kísǒ ìnzǐ àlě ka'ù tí, ndìrò ìnzǐ àlě kongó tí ònzìnà màndu núdhè àlě tò Pbarómá tírò.» ²² Ní, ànyìrǒ ì'ì ihé-yà náadù dhu ìvà átò Pòlò mà rǒ Sílà nà. Ní kǒkò anya t'ítàtá t'ále adù Pòlò mà Sílà nà rǒ mberù àbhù kùwà, 'adù àvinà kùvi bhélebhélé asé nǐ. ²³ Abádhí ì àbhù kùvi atdíǒ asé nǐ dhu-dzidǒ, kǒkò anya t'ítàtá t'ále náadù abádhí àbhù kusǒ imbi ò. Ànyì abádhí adù dhu ùya Sàndìrì tò, ndínǐ Pòlò mà Sílà nà-ngbò nòdò tí mbeyi nyú. ²⁴ Ní wò úyátá ndì ndìrì rò, Sàndìrì níitsu Pòlò mà Sílà nà átsì rǐ'ì kàluga nyú ò, ndàdù pfóya núbe kòmò ò. ²⁵ Ní mbembè iku-alìkpa ǒ, Pòlò mà Sílà nà náakò 'àmbe 'ítsò dǒ, 'adù àmbe adyi núyù dǒ, 'ifu Kàgàwà òná. Wò ndi kàsùmì ǒ, ùsǒ ka kúsǒ ngùkpà ale adù òko 'àmbe abádhí rǒnzina dhu kèlě níri dǒ. ²⁶ Nírò ní ndi ádrùngbà mùtiti níisì, imbi-dzà-pfò ròpè ndivi. Wò ndi kàsùmì ǒ tí tsàtsù núupfo ì kóró, ùsǒ ka kúsǒ ale-pfò rǒ àdrà-mbì ràdù 'itdì kóró. ²⁷ Nírò ní ndi wò Sàndìrì atdà idho ò rò, ndàdù imbi-dzà-tsù nótù iwà ì nùpfò ró. Ní kǐdhá pbìndà ìla tó obhi-akpà, ndàdù dhu ònzì ndínǐ ndì ndodú tí ndì ndìtírò nǐ, ndòvè, iwà òtsè dhu tí ndì ndí ùsǒ ka kúsǒ ale náti rò. ²⁸ Pbhétù, Pòlò adù òkù orú tǔna nyú nà, ndàti: «Pǒrà, nzònzì nzéere dhu rùnù nyi-tírò. Ìnè mà mí'ì kóró iró.» ²⁹ Ní wò Sàndìrì anzi awáwà kitsè nà fíndà. Nírò ní ndi kǎlì ndì idza ìvì tí ndì ndívi òdò nǐ rórò, ndìtsì ndibvu Pòlò mà Sílà nà-ònzǐ. ³⁰ Wò dhu-dzidǒ kǎdù Pòlò mà Sílà nà návi rùvò iri. Kǎdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Pbhàkà ádròdrǒ alé, ma mí dhu ònzì ìngbà dhu bhéyi ndínǐ ma mǒgú tí?» ³¹ Ní, abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Dhu àkǎ nya'ù Ádrùngbàle Yèsù, ndínǐ nyí nyadù tí ùgu kóró pbùkù idzá-bhà mànà.» ³² Wò dhu-dzidǒ, Pòlò mà Sílà nà náadù Ádrùngbàle Yèsù bhà ǒte nòvò kà tò, kóró kàbhà idzá ì'ì ale mànà. ³³ Wò ndi kàsùmì ǒ tí kùbhíngánà, Sàndìrì adù Pòlò mà Sílà nà ùgù, ndù'ò ròyá otú. Kǒkò ale-rǒ otú ndì ndù'ò rórò tí, àbadhi mà kóró pbìndà idzá-bhà mànà náadù bàtizò àlu. ³⁴ Nírò ní ndi kǎdù Pòlò mà Sílà nà ùgù ndàrà nà pbìndà idza, ndàdù ònyù àbhù fíyò. Ní wò ale mà, kóró pbìndà idzá-bhà mànà-idhè náadù ndìka atdíǒ Kàgàwà ì à'ù dhu-okú dò rò.

³⁵ Inga níitdègu ùbho, ní anya t'ítàtá t'ále avì ìndrù ròwù dhu òvò Sàndìrì tò, 'àti: «Ékòlǒ kǒkò ale ròwù.» ³⁶ Ní Sàndìrì adù wò màkùrù òvò Pòlò tò, ndàti: «Ádròdrǒ ale àvi wà ima, ndínǐ ma màkòlò tí nyí. Nírò, kòmbí dhu àkǎ nyùvò, nyádù òwu màrùngà ǒ.» ³⁷ Pbhétù Pòlò adù dhu àdu kǒkò ka kivi ale tò, ndàti: «Kǒkò anya t'ítàtá t'ále àbhù kùvi mà asé nǐ ibí ale nzínzì ǒ rò, ìnzà ì ùnò ànyàka mà rórò, 'adù mùso imbi ò àzembè mà mongó ì'ì Pbarómá tó pbìrì ǒ ale nyú. Ní kòmbí abádhí òzè tí 'ùkòlò mà ìnzà kóró ale ùni rórò? Ìnzǐ rákà akekpà màtí! Abádhí àkǎ 'iwù màkòlò ì nyú tírò.» ³⁸ Ní kǒkò ìvì ka kivinà ale náadù 'adu 'òwù wò Pòlò ùnò dhu náwe anya t'ítàtá t'ále tò. Ní ndi dhu ì ìrì rò, òdò níisì abádhí ò atdíǒ, Pòlò mà Sílà nà ní Pbarómá tó pbìrì ǒ ale nyú dhu ì ìrì dhu-okú dò rò. ³⁹ Ní kǒkò ádròdrǒ ale adù iwu, 'adù ùbàtà ònzì Pòlò mà Sílà nà-fó. Wò dhu-dzidǒ, kǒkò ádròdrǒ ale náadù abádhí ùkòlò imbi ò rò, 'adù àvinà rùvò 'òwù kigò ǒ rò. ⁴⁰ Ní Pòlò mà Sílà nà níitdègu ùvò imbi ò rò, ní abádhí adù òwu Lùdiyà bhà. Ànyì abádhí ala ì Yèsù ná'ù ale mànà. Ì ale-afí ì òpè dhu-dzidǒ, abádhí adù 'ìvà, 'òwù ànyìrǒ rò.

17

Pòlò mà Sílà nà rǒwu ùvò Tèsàlònìkà tó kigò ò dhu
(Yùw 15.19-21,25; 16.2-3; Fìl 4.16; 1Tè 1.4-7; 2.11-16; 5.21)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Pòlò mà Sílà nà núudà Àmùfipòlì mà Àpòlònìyà nà tó kigò òna nǎ, 'òwù ùvò Tèsàlònìkà tó kigò ò. Ndi kigò ǒ, Pbàyàhúdì tó atdí unduta-dzà ní'ì inè. ² Ní yà bìlì ndì ndarónzina dhu bhěyi, Pòlò atsù ndi unduta-dzà ò. Ní, ìbhũ-gùna mbàlìmbàlì sàbatù-idhò ǒ, abádhí owúnà 'àgò rǒ Kàgàwà bhà Andítá dǒ unduta-dzà ǒ rò anyì-idzá rí'ì ale mànà. ³ Ndi agòta ǒ, kǎránà dhu àwε rǒ ìndrù tò, ndàdù àrà dhu ìtè rǒ Krístò raká wà ndàbà àpbè, ndirò kà raká wà ndìngbè ndi ɔve-bvè rò. Ndirò, kǎránà àtìna rǒ: «Yà fǔkù ma mí dhu òvɔ okúna dǒ rò Yèsù ní ndi Krístò.» ⁴ Ní abádhí nzínzì ǒ ngúfe ale náa'ù Pòlò mà Sílà nà rùnɔna dhu, 'àdù 'àpba abádhí-rǒ. Ndirò, Kàgàwà ɔdò ònzì arí ábhǒ Pbàgìrìkì mà, atdí dǒ tǔya arí 'ìrì vèbhále mànà náadù dhu ònzì átò ndi dhu bhěyi tí. ⁵ Pbétù, Pbàyàhúdì náadù ndi dhu-adhà nónzì ònzì tí. Ní abádhí andu ngudhà ǒ arí ùbhi ìmbǎ dǒya nà àkyákyè ale-tsù, 'àdù àbhunà rìvǎ dhu ihé-yà nzínzì ǒ, ndi dhu ràdù wògò nífi kigò ǒ. Wò dhu-dzidǒ, abádhí awù Pòlò mà Sílà nà òmè Yàsonà bhà, ndínì ì ulú tí 'ìwù nà ihé-yà-ònzì. ⁶ Pbétù anyì ì òwù ùvò rò, abádhí atù nzá kǒkò ale. Ní abádhí adù Yàsonà mà kèlě núlũ Yèsù ná'ù ngúfe ale mànà, 'ìwù nà kigò ǒ anya t'ítàtìtì t'ále-ònzì. Abádhí adù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǒ: «Yàrí adzi dǒ kóró pbìrì-tsi náva ale níwù wà 'ùnya átò iró kòmbí. ⁷ Ní Yàsonà áko abádhí pbì idzá. Ndirò ì ale kóró nífũ nzá kámá dǒ ádrùngbǎ kamà bhà uyátá, pbétù abádhí arádù àtìna inè Yèsù tí kátina ngǎtsi ádrùngbǎ kamà rǎrì'ì.» ⁸ Ní kǒkò ale ùnò dhu ì ìrì rò, ihé-yà mà anya t'ítàtìtì t'ále mànà-dǒ nínza ndi atdí dǒ. ⁹ Nírò ní ndi anya t'ítàtìtì t'ále adù fùrangà ìtì Yàsonà mà ɔdhina mànà dǒ abádhí rùbho, 'àdù abádhí ùkòlo ròwù.

Pòlò mà Sílà nà rǒwu Bèrɔyà tó kigò ò dhu

¹⁰ Inga níitdègu àtì, ní Yèsù ná'ù ale náavi Pòlò mà Sílà nà ròwù Bèrɔyà. Ní anyì ì òwù ùvò rò, abádhí atsù Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ò. ¹¹ Ndi kigò ǒ bhà ní'ì idzì afíya nà ale ròsè Tèsàlònìkà ǒ bhà dònǎ. Abádhí a'ù Kàgàwà bhà ɔte kòmbómbí nyú. Ndirò abádhí ongónà Kàgàwà bhà Andítá ɔzù bìlìnganà, ndínì ì ala tí yà Pòlò mà náarúnɔna fíyò dhu ràtì obhó dhu. ¹² Ní abádhí nzínzì ǒ ábhǒ ale nyú náa'ù Kàgàwà bhà ɔte. Ndirò Pbàgìrìkì nzínzì ǒ, atdí dǒ kà kárì ìfũna vèbhále mà ábhǒ kpabhále mànà náa'ù Kàgàwà átò. ¹³ Pbétù, Tèsàlònìkà ǒ Pbàyàhúdì níitdègu Pòlò rǐ Kàgàwà bhà ɔte nóvɔ átò Bèrɔyà ǒ bhà tò dhu ìrì, ní abádhí adù 'ìvǎ 'òwù anyì. Ní anyì ì òwù ùvò rò, abádhí itsu dhu ihé-yà-dǒ ò, ràdù dhu ìvǎ Pòlò mà rǒ. ¹⁴ Ní anyìrǒ rò tí, Yèsù ná'ù ale adù Pòlò àvi rǎrà ádrùngbǎ rèrù-bidò. Pbétù, Sílà mà Tìmòtewè nà náadù òko Bèrɔyà. ¹⁵ Kǒkò Pòlò nùndà ale náawù kà nà, 'òwù ùvò nà Àtenè tó kigò ò. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù 'àdu Bèrɔyà iwà Pòlò ùyǎ dhu fíyò ndínì Sílà mà Tìmòtewè nà navì tí rìwù ndòtù tsàkàtsàkà nyú rórò.

Pòlò rǐ dhu ùdhě Àtenè tó kigò ǒ dhu
(Zàb 69.10; Kas 14.14-17; 26.17-20; 1Kò 1.18-25)

¹⁶ Àtenè tó kigò ò rò ndi ndí Sílà mà Tìmòtewè mànà ɔdò òná kàsùmì ǒ, idho núuko Pòlò atdí dǒ àlè tí ndi kigò-ònga nálè sànamǎ-nzo nǐ dhu-okú dǒ rò. ¹⁷ Ní kǎránà dhu òvò rǒ unduta-dzà ǒ rò Pbàyàhúdì mà, Kàgàwà ùlě arí ìnzì ní Pbàyàhúdì mànà tò. Ndirò bìlìnganà, àbadhi mà náadúnà òwu 'àgò rǒ pbanga-tsidǒ rùwugà dǒ rò tiná rǒwu 'ùtò rǒ ale mànà. ¹⁸ Ndirò, yà abho inga núni ale-akpá, Èpìkurò mà Sitàyikò mànà tó irèta rǒ ì nípbì ale nzínzì ǒ ngúfe ale mà, nóowúnà iwu rǒ 'àmbe òte dǒ kà mànà. Atdí dhená ale abádhí nzínzì ǒ nóowúnà dhu òngù rǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Ádhu nyú wò tsàna arópe atdí dǒ ale òzè ndànò ìndrù tò?» Ndirò ngǎkpàkà adúnà

òwu àtìna rǒ: «Kà rǒ'ò vurò pbìrì ǒ mǎngǔ-nzo dǒ róte dhu bhěyi.» Obhó tí, abádhí owúnà òte rǒ wò dhu bhěyi yà Pòlò rǐ dhu ùdhě Yěsù dǒ dhu mà, ùvǎvè ale nǔungbeya ì ɔve-bvù rò dhu màna dhu dǒ dhu ì ìrì rò. ¹⁹ Ní, abádhí adù Pòlò idyì 'òwù nà, 'òwù ùvò nà Àrèòpagò tí kátina unduta-bhǔdò. Abádhí adù dhu ìvu kà-tsu, 'àti: «Nyi nyàmbèna tí tdǔ wò ɔwútána tí nyi nyúdhěna ìndrǔ tò dhu-tì àwě fǎkà? ²⁰ Obhó tí, wò nyi nyáwěna dhu rǐ'ì olo nyú tí fǎkà. Ní, mà mòzè nyawe ì dhu-tì fǎkà.» ²¹ Wò ndì kàsùmì ǒ, Àtenè tó kigò ǒ kóró ale mà, kà-ǒ aróko iwǔ tí iwǔ ale màna, nóowúnà fiyó ábhǒ kàsùmì nyú núdà rǒ òte ì óte ró, ndirò àwěna ka kí màkǔrù ɔwútá níri ì í ró. ²² Nírò ní ndì Pòlò ivà ndì ndidè Àrèòpagò-ònzì, ndàdù ɔte nópè, ndàti: «Àtenè ǒ bhǎ, ma màndà nyǐ, madù nyótù kóró dhu-tsí-tidò ǒ atdí dǒ fiyó somà nífu ale tí. ²³ Obhó tí, kóró ngari ǒ ma mùbhi fùkú kigò ǒ inanǎ rò, ma mǎrà fùkú mǎngǔ-nzo-wòyǒ nála rǒ. Ndirò, ma mìtdě atdí fùkú màzàbahù dǒ, yà ka kándì dhu róná, kati: «Inzá ka kùni mǎngǔ tò.» Ní Kàgàwà, yà nyǐ nyarǔlěna inzá nyǐ nyùnì rórò, ní ndì yà ma mǎrà òvòna fùkù. ²⁴ Kàgàwà, yà adzi nanzì òná arí'ì kóró dhu-tsí màna ale, ní ndì yà adzi mà ɔrù-akpà màna dǒ Ádrùngbǎle. Kǎrí nǐ àdi ìndrǔ-ɔtsú náasi somǎ-dzà ǒ. ²⁵ Ndirò, kǎrí'ì mbǎ ìndrǔ rádù dzùnàna ònzì nǐ ɔtsúya nǐ ì ònzì dhu-atdyú nà. Obhó tí, Ka ní ndì kóró dhu àbhǔ arí ìndrǔ tò ale: ípirǒnga mà, ale-ihè mà, ndirò kóró dhu-tsí màna. ²⁶ Ndirò, kǎnzì kóró ale-tidò tó màlǒngò rùvò atdí ale-nyutsì rò, ndínì okoya tí yà adzi dǒ. Kǔpí abádhí tó kàsùmì-bvù, ndàdù abádhí rǒngo òko òyá pbìrì-ifò nǔfa. ²⁷ Kǎnzì ì dhu, ndínì ìndrǔ ongó tí ndòmè onzi òbè ì rò, ndínì abádhí adù tí ndùmvu ùmvù tí màtí 'òwù ndàbà, tàmànyà pbánì ìnè ndì ndí'ì íkyèrǒ kóró ale nzínzi ǒ rórò. ²⁸ Obhó tí, kà-nyutsì ní ndì àlě kábà ípirǒnga, àlě kárúbhi, ndirò àlě kárí'ì.

Ndirò, fùkú andítátále nzínzi ǒ, ngúfe ale ɔno dhu ndì dhu bhěyi tí átò, 'àti:

«Àlě'ì átò, àlě ní kàbhà rùgànda.» ²⁹ Ní àzèmbè àlě'ì ní Kàgàwà bhà rùgànda rò, dhu àkǎ nzá àlě rìrè nga Kàgàwà bhà ófò rǐli ndì ɔrò mà, ndirò ngǎtsi nǐ fùrangà tó suma-tidò mà nǐ ka kóbhòlò mǎngǔ-ngba bhěyi. Ndirò ngǎtsi nǐ, dhu àkǎ nzá àlě rìrè nga kà rǐli ndì odu nǐ màtí ìndrǔ óbhòlò ɔtsúya nǐ yà fiyó irèta nálǔ ka òná ófò ǒ dhu bhěyi. ³⁰ Inzá ìndrǔ àpè inga ùnǐ òná kàsùmì ǒ, Kàgàwà andà nzá nga ìndrǔ arónzina nzérenga nà. Pbétù, kòzè kòmbí dhu ní kóró ale, kóró ngari òná, ràkǎ 'ùgèrè ì 'ùbhà fiyó nzérenga. ³¹ Obhó tí, kǐli wà atdí idho ìndrǔ-ànyǎ ndì nditdiya tí òná obhónánga dǒ, yà ndì ndópì ndì anya nitdiya tí ale-otù ǒ. Ndi otu ǒ nga ní ndì kǐtè pbìndà obhónánga kóró ale tò. Kǎbhù ka rìngbè ndì ɔve-bvù rò.»

³² Pbétù, kòrí ale nítdègu Pòlò rǒte ìndrǔ rǐ 'ùngbě ɔve-bvù rò dhu dǒ dhu ìri, ní atdídhénà ale náadù ndì dhu gàyà nónzì ònzi tí. Ndirò, ngǔkpàkà-tsí náadù àtìna, tdǔ ì rǎrǐ Pòlò rǔnɔna dhu ìri tdít dǒ ngǎtsi idho ǒ. ³³ Nírò ní ndì Pòlò adù ndìvà ndàhù, ndàrà abádhí nzínzi ǒ rò. ³⁴ Pbétù, ngúfe ale adù 'àpba Pòlò-rǒ, 'adù Yěsù ná'ù. I ale nzínzi ǒ ní'ì Dènesì, Àrèòpagò* tí kátina unduta ǒ atdí ale mà, Dàmàríyà tí kátina atdí tsìbhále mà, ngǔkpà ale màna.

18

Pòlò rǎrà Kòritò tó kigò ò dhu
(1Kò 1.1-9; 2.1-5; 2Kò 11.5-12; 12.12-13)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Pòlò ivà ndì Àtenè tó kigò ǒ rò, ndàrà Kòritò tó kigò ò. ² Ní ányì ndì ndàrà àhù rò, abádhí atù ì Àkìlà tí kátina atdí Màyàhudì nà. Ndi Àkìlà ní'ì Pòtò

* 17:34 17.34 Àrèòpagò ní Àtenè tó kigò ǒ ka kundúnà ale anya t'ítàtá tò doná pbìrì-òvò.

tí kátina pbìrì ò ale. Ndirò, abádhí ní'ì kòmbí tí íwũ Itàliyà tó pbìrì ò rò pbìndà tsìbhále Pèrèsílà mànà, 'iwũ ùvò Kòritò tó kigò ò. Obhó tí, wò ndi kàsùmì ò, kámá dǒ ádrùngbǎ kamà, Klòdiyò ní'ì iwà dhu nýyǎ, ndàti: Kóró Pbàyàhúdì rǎkǎ 'ùvò Rómà tó kigò ò rò. Ní Polò arà Àkilà mà, Pèrèsílà nà-tí'ò, ³ 'àdù 'ìrì 'òngò òko atdíkpá, 'àdù òwu kasu ònzì rǒ atdíkpá abádhí mànà. Obhó tí, abádhí ní'ì atdí kasu-tidò kèlě nónzi arí ale. Ndi abádhí-kàsù ní'ì hemè t'ódyùta. ⁴ Ní, yà sàbatù-idhò náaríra dhu bhéyi, Polò ongónà àrà unduta-dzà ò, ndàrà dhu òvò rǒ Pbàyàhúdì mà Pbàgìrìkí mànà tó, ndíni ì nùgèrè tí 'à'ù ndi ndúnona fíyò dhu. ⁵ Pbétù, Sílà mà Tímòtewù mànà níitdègu iwu Màkèdòniyà rò, 'iwũ ùvò Kòritò, ní Polò adù ndàpba Kàgàwà bhà Jte t'únòta rǒ tí. Kǎránà dhu òvò rǒ kpangba Pbàyàhúdì tò, ndàti, Yèsù rǎrǎ ndi Krístò. ⁶ Nírò ní ndi yà atdí dǒ Pbàyàhúdì rǎ 'àgò ndi nà, 'àdù àmbè dhu ùnò dǒ nzére nyú ndi nǎ rò, Polò a'ò rónà mùdzarù-ònga ndàdù àtìna abádhí nǎ: «Azùku àkǎ ndòdzì dũku-tsírò nyú. Ma mùtsù wà ma fùkù dhu ò rò. Ròpè ndi kòmbí, ma mí mùgèrè mongò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò ìnzì ní Pbàyàhúdì tò.» ⁷ Wò dhu-dzidǒ, Polò adù ndìvà ndàrà Titò Yèsitò tí kátina ale bhà. Ndi ale ní'ì atdí dǒ arí Kàgàwà òdò ònzì ale. Ndirò ndi ale bhà idza náadù 'ì'ì fkyèrǒ unduta-dzà tí. ⁸ Ní Polò rǎnna Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù ì 'ìrì rò, Krìsipò mà kóró pbìndà idzá-bhà mànà náadù Yèsù ná'ù. Ndi Krìsipò ní'ì unduta-dzà ò ádrùngbǎle. Ndirò, Kòritò tó kigò ò ábhǒ ale nyú náadù Yèsù à'ù átò, 'àdù bàtizò àlũ. ⁹ Nírò ní ndi atdíku kùbhingá, Ádrùngbǎle Kàgàwà náavi ndi Polò tó onyũ bhéyi ródzì kà-dò dhu tó ófò ò, ndàdù àtìna kànì: «Àpé nyonzi òdò Polò. Dhu àkǎ nyambe dhu kèlě òvò dǒ ìndrũ tó ìnzì nyi nyínè rórò. ¹⁰ Obhó tí, ma mí'ì ìnè atdíkpá nyi mànà. Ndirò, atdí ale mà rǎ nǎ òtsúna ìlì rànú, ndònzì nyi nǎ nzére. Ndirò, dhu àkǎ nyani dhu átò ìnè pbàkà ale rǎrǎ'ì ibí nyú yàrí kigò ò.» ¹¹ Ní Polò adù àdì ndi kigò ò atdí ato nyú tí dónà azà àbì nà, ndòngò Kàgàwà bhà Jte núnò ìndrũ tó. ¹² Gǎliyò níitdègu òngo Àkayà tó pbìrì ò lìwalì tí, ní kóró Pbàyàhúdì ìrì ì Polò dǒ, 'àdù kòsò 'òwù nà dhùwanì ò lìwalì Gǎliyò-ònzì. Ní abádhí atì kànì: ¹³ «Yàrí ale arí ìndrũ-afì ùlě ràmbe Kàgàwà ìfu dǒ, ìnzì ní yà àlě tó uyátá nónzi ka dhu bhéyi.» ¹⁴ Ní yà Polò àmbènà jte òpè ònà kàsùmì ò ní ndi lìwalì Gǎliyò adù ndi jte òtdì òtdì tí, ndàti Pbàyàhúdì nǎ: «Dhu í'ínà gukyè abvo mà kòhò dhu tí, ndirò atdí dǒ kǎfǎ dhu mà dhu tí, ní ma màmbènà madzì àdzì mirì nyí nyáwěna kà-dǒ dhu tǎna dǒ. ¹⁵ Pbétù, wò nyí nyí nyǎgò okúna dò rò dhu ní fùkù somà tó màndũ mà, jwo mà, ndirò fùkù uyátá mànà. Ní ndi dhu àndà nyí. Ìnzà ma mòzè munò kǒkò dhu bhéyi dhu-tsí-ànyǎ nzínzìku ò.» ¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù abádhí ùnyà ìrì dhùwanì-dzà ò rò. ¹⁷ Nírò ní ndi kóró kòrí ale náalú unduta-dzà ò ádrùngbǎle, Sòsitèni tí kátina, 'àdù òpènà 'òvì dhùwanì-ònzì rò. Pbétù, lìwalì Gǎliyò náadù nzá afina mà nátdu abádhí tó dhu nǎ.

Polò rǎ ndàdù Àtìyòkiyà dhu
(Kas 20.16; 21.23-26)

¹⁸ Wò dhu-dzidǒ, Polò mà náadù pé òko ibí idhò nyú tí atdíkpá Kòritò tó kigò ò Yèsù ná'ù ale mànà. Nírò ní ndi abádhí adù 'ìvà 'òwù ibhú ò atdíkpá Pèrèsílà mà Àkilà mànà nà Siriyà tó pbìrì ò. Ní anyì ì ówu rórò, abádhí itdègu òwu ùvò Kèkùreyà tí kátina kífukù ò, ní tdũ ì òpè abhi anyìrǒ rò rò, kǎdù dóna-ká àbhũ kàkpà, angyangyi ndi ndatsò dhu Kàgàwà-ònzì dhu dhu-okú dò rò. ¹⁹ Ní Èfesò tí kátina kigò ò ì òwù ùvò rò, Polò adù Pèrèsílà mà Àkilà nà nùbhà òyá anyìrǒ, ndàdù ndìvà ndòtsù unduta-dzà ò. Ní anyì-dzà abádhí adù 'òpè 'àgò ì Pbàyàhúdì mànà. ²⁰ Ì Pbàyàhúdì adù kǎtdyú òhò ndíni ì oko tí mànà ibí idhò tí. Pbétù, Polò adù nzá ndi dhu ná'ù abádhí tó. ²¹ Abhi òpè ndi ndí rórò, kǎdù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Kàgàwà òzè ka nǎ, ma mí madù àdù tdít dǒ mirà nyǎndà.» Wò dhu-dzidǒ, Polò adù òtsù ibhú ò Èfesò rò, ndàrà Kàyisàriyà. ²² Ní Kàyisàriyà ndi ndàrà àhũ rò, kǎdù pé àrà Yèrùsàlemà tó kigò ò,

ndàrà kànìsà àtsè angyi. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù dònà òdì ndàrà Àtìyòkiyà, Sìriyà tó pbìrì ò. ²³ Kìtdègu ngúfe idhò òdhò Àtìyòkiyà tó kigò ǒ, ní kǎdù ndìvà ndì kigò ǒ rò, ndàdù ndòpè ndùbhi dhèdhèrò kigò òna nǎ, Gàlàtiyà mà Fùrùgiyà màrà tó pbìrì ǒ, ndùbhi Yèsù ná'ù ale-afí òpè rǒ.

*Àpòlò rǎrà àhù Èfesò mà Kòritò màrà tó kigò ò dhu
(Kas 15.41; 16.4-6; 1Kò 3.4-8)*

²⁴ Wò ndì kàsùmì ǒ, Àpòlò tí kátina atdí Mùyàhudi níra àhù Èfesò tó kigò ò. Kà ní'ì Àlèsàndùriyà tó kigò ǒ ale. Ndirò, ka ní'ì atdíǒ òte nótsì, ndàdù Kàgàwà bhà Andítá arúnona dhu ùni mbèyi nyú ale. ²⁵ Ndirò, ka ní'ì iwà ka kúdhe dhu fíndà atdíǒ Ádrùngbǎle Yèsù bhà otu dǒ ale. Ní, kǒngónà àdù Yèsù dǒ róte Ídzi Màkürù nóvò ìndrù tò fíndà obhónánga nyú dǒ atdyúna nyú nà. Pbétù, kǎni dhu ní yà bàtizò nubhónà Yùwanì bhà bàtizò kèlè. ²⁶ Ní, Èfesò ǒ unduta-dzà ò ndì ndòtsù rò, kǎpè ndòtè ìmbǎ òná òdó na. Ní, Pèrèsílà mà Àkilà nà níitdègu kà rǎwèna dhu ìrì, ní abádhí adù kidyì 'òwù màrà atdíkpá, 'adù Kàgàwà bhà otu tó obhónánga nítè fíndà. ²⁷ Wò dhu-dzidǒ, Àpòlò náazè ndàrà Kòritò tó kigò ò, Àkayà tó pbìrì ò. Ní, kà t'ódhína náadù ndì dhu ná'ù à'u tí kà tò, 'adù dhu àndi ndì pbìrì ǒ Yèsù ná'ù ale tò, ndínì adù tí kàkò mbèyi nyú. Ní, Kòritò ndì ndàrà àhù rò, kǎnzì yà pbìndà ídzìnga-okú dò rò Kàgàwà úbà dhu fíyò rà'ù Yèsù ale ní dzùnà atdíǒ. ²⁸ Obhó tí, yà Pbàyàhúdì màrà ì í 'àgò kóró ale-ònzì rò rò, kǎdúnà àrà abádhí-lè mà nónzì rǒ ònzì tí. Andítá-otù ǒ, kǎránà dhu itè rǒ kpangba Yèsù rǎrì ndì Krìstò.

19

*Polò rǐ kànìsà ìdì Èfesò tó kigò ǒ dhu
(Kas 5.15-16; 8.14-17; Ròm 15.25-27)*

¹ Àdì Àpòlò àdì Kòritò tó kigò ò rórò, Polò núubhi ndùdà Fùrùgiyà tó pbìrì ǒ pbìrì-akpá ònǎ, ndàrà àhù Èfesò tó kigò ò. Ní, ànyì ndì ndàrà àhù rò, kǎtù atdídhénà ábhàlì, ² ndàdù dhu ìvu tsùyá ndàti: «Yà Yèsù nyí nyá'ù nínganí, Kàgàwà írǎ tí írǎ nyí pbìndà Hìlǎ-Alafí nǐ?» Ní kòrì ale adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ínzá mà màpè Kàgàwà ópè ndìrǎ ìndrù pbìndà Hìlǎ-Alafí nǐ dhu ìrì.» ³ Polò adù dhu ìvu tdítǒ abádhí-tsù ndàti: «Olu, wò nyí nyálǔ bàtizò ní'ì ìngbà bàtizò-tidò?» Abádhí adù dhu àdu Polò tò, 'àti: «Mǎ málǔ bàtizò ní Yùwanì bhà bàtizò.» ⁴ Ní, Polò adù àtìna abádhí nǐ: «Yùwanì úbhì ùbhona rǒ bàtizò ní'ì yà ìndrù ùgèrè ndì, ndùbhà pbìndà nzérenga dhu itè rí bàtizò. Ndirò kùbhi dhu òvò rǒ ìndrù tò, ndínì yà olù rírá fíndà ale na'ù tí. Ndi ale ní Yèsù.» ⁵ Ní, wò Polò ùnò dhu ì ìrì rò, kǒkò ábhàlì adù bàtizò àlù Ádrùngbǎle Yèsù-òvò rǒ. ⁶ Polò adù òtsúna ùlì abádhí dǒ, Kàgàwà ràdù abádhí ìra pbìndà Hìlǎ-Alafí nǐ. Ní ànyìrǒ rò tí, kòrì ale náadù 'òpè 'òtè yà inzá ì àpè ùnǐna angyi aláva-tidò, 'adù òwu dhu òvò rǒ ìndrù tò, àdhàdhì Kàgàwà bhà pbànábí arí dhu òvò ìndrù tò dhu bhèyi. ⁷ I ale ní'ì mbèmbè atdí kumì dòná óyǒ nà ale.

⁸ Wò dhu-dzidǒ, Polò anzì ìbhù àbì nyú, ndòngò àrà unduta-dzà ò. Ní ànyì-dzá, kǎdúnà àrà Ídzi Màkürù nóvò rǒ atdyúna nyú nà ìndrù tò, 'adù àmbe 'àgò dǒ ì ale màrà. Ndirò, kǎdúnà àrà ndòzè rǒ, ndùgèrè ìndrù-afí rà'ù òrù-akpá ǒ Ádrùngbǎ Kamà Kàgàwà bhà idzi dǒ ndì ndúnona dhu. ⁹ Pbétù atdídhénà ale abádhí nzínzi ǒ ní'ì odù afíya nà ale. Ní, ì ale-tsí náadúnà òwu 'ùvo rǒ ìnzì ì a'ù tí Polò rǒvona fíyò Ádrùngbǎ Kamà Yèsù bhà otu dǒ dhu. Abádhí adúnà òwu dhu ùnò rǒ nzére nyú ndì otu núngu ale ní. Ní, Polò adù abádhí ùbhà, ndàdù ábhàlì kèlè nóvò, 'òwù màrà. Ní, bilínganà kǎdù àdì ndòngò dhu ùdhe ì ábhàlì tò, Tìranò tí kátina atdí ale bhà dàrasǎ-dzà ǒ rò. ¹⁰ Wò dhu anzì ndì rǎrà àhù mbèmbè óyǒ ato nyú tí. Ndi dhu bhèyi

ní ndi, Àziyà tó pbìrì ǒ ale, Pbàyàhúdí mà, ìnzí ní Pbàyàhúdí mà nà níri Ádrùngbàle Yèsù dǒ ǒte.

Sìkewà bhà inzo rǐ nzére-alafí nómvù 'òdì dhu

¹¹ Èfesò tó kigò ǒ Pòlò rǐ ì ònà kàsùmì ǒ, Kàgàwà anzì idho rǐ ìndrù ùkǒ nǐ ábhǒ wíwì nyú kǒtù ǒ. ¹² Ní ìndrù owúnà Pòlò-ngbò nùpbalá lesò mà mberù mà nà nùgù rǒ, 'òwù andi nà ale-ngbò nùpbala nǐ, i ale ràdù òwu ùgù rǒ, ndirò nzére-alafí nà ale ò rò, i nzére-alafí ràdù òwu ùvò rǒ.

¹³ Wò ndi kàsùmì ǒ, atdíhená Pbàyàhúdí níitù ì 'òwù ùbhi rǒ kóró ngari ònǎ, ndí nǐ ì owu tí nzére-alafí ní pfo rǒ, 'òdì ìndrù ò rò Ádrùngbàle Yèsù-ǒvò rǒ. Abádhí owúnà àtì nà rǒ ì nzére-alafí nǐ: «Yà Pòlò arúbhi pbìndà Ídzi Màkǎrù ùnò rǒ Yèsù-ǒvò rǒ, nyùvò wò ale ò rò!» ¹⁴ Wò ndi dhu nanzì ale ní ì Sìkewà tí kátina atdí ale bhà àrùbhù kpabhínzo. Ndi Sìkewà ní ì Pbàyàhúdí tó pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ atdí kamà. ¹⁵ Nírò ní ndi atdíku, yà abádhí ǒtè nǐ nzére-alafí náadù ǒte abádhí tò, ndàti: «Yèsù ma múni wà, ndirò ma múni wà dhu Pòlò rǐ ì àdhi pbá ale. Ní nyí nyú, nyí ní àdhi mà?» ¹⁶ Ní, wò nzére-alafí rǐ ì ònà ale náalà ndi kòrí ale dò, ndòpè ndòngbù, ndònzì lè màya kóró. Ní kòrí ale núnnya ì idza rò nzìnzì rò, ùlè tí ngbǒya ùlè otú nǐ rórò, 'òtsè. ¹⁷ Ní, wò dhu-òyí níitdègu ndùgà Èfesò tó kigò ǒ, kóró Pbàyàhúdí mà, ìnzí ní Pbàyàhúdí mà nà dhu rǐrǐ, ní ǒdò adù ìsì atdí dǒ abádhí ò. Ndi dhu adù abádhí nábhù rǐfù Ádrùngbàle Yèsù-ǒvò atdí dǒ.

¹⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ná'ù ábhǒ ale nyú nóowúnà ì arónzina nzérenga nóvò rǒ kpangba. ¹⁹ Ndirò, abádhí nzìnzì ǒ, yà òndrù òndrù rǒ arúbhi ábhǒ ale nyú náadù iwu ndi òndrù òndrù ì arí nǐ bhùkù nà, 'ùbì kóró ale-ònzì rò. Ní, kǒkò ùbì ka kùbì bhùkù-odzi ka kùpǐ, náahù mbèmbè imbò kumì lufù fàrangà tí*. ²⁰ Wò dhu bhèyi ní ndi, Ádrùngbàle Kàgàwà bhà ǒbì náabhù kàbhà ǒte rùgà ndi kóró ngari ǒ, ràdù ì ì ǒbì nà atdí dǒ.

*Pòlò rǐrèna ndí nǐ ndi ndonzi tí dhu
(Ovt 9.17; 1Kò 15.32; 16.8-9; 2Kò 1.8-10)*

²¹ Kǒkò dhu ónzì ì dhu-dzidǒ, Pòlò irè dhu afína ò, ndi rǎkǎnà ndàhù Èfesò rò, ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní, ànyì ndi ndara tí, dhu rǎkǎ ndùdà Màkèdòniyà mà Àkayà mà nà tó pbìrì ònǎ. Ndirò, kǎdù àtì nà: Yèrùsàlemà ndi ndàrà àhù rò, ndi rǎràdù ùda átò, ndàrà àhù Ròmà tó kigò ò. ²² Nírò ní ndi kǎdù yà dzùnà nà ònzì arí óyǒ ale, Tímòtewù mà Rǎstò nà nóvì, ròwù angyi fǐndà Màkèdòniyà tó pbìrì ò, ndi nyú, ndàdù ndùbhà ngúfe idho tí tdítdǒ Àziyà tó pbìrì ò.

Dèmetrìyò rǐ Èfesò tó kigò ǒ bhà àbhù rǐvà dhu Pòlò rǒ dhu

²³ Wò ndi kàsùmì ǒ, ádrùngbǎ wògò náatà ìndrù nzìnzì ǒ Èfesò tó kigò ǒ, Ádrùngbàle Yèsù bhà otu ùngǔ ka kí dhu-okú dò rò. ²⁴ Obhó tí, ndi kigò ǒ, Dèmetrìyò tí kátina atdí àlì-ba ní ì ìnè. Ndi ale ongónà suma nódu, ndàdù ùyǔya dhú-nzo-wòyǒ nóbhòlò nǐ. Ní, àbadhi mà, ì arí kasu ònzì atdíkpá mà nà ale mà nà nóongónà Àrìtemù tí kátina tsìbhá mǔngù bhà somǎ-dzà-wòyǒ tó sànamù nóbhòlò ndi suma nǐ, ndi dhu ràdù àrà 'àbhù rǒ, 'ongyè fàrangà abho nyú. ²⁵ Ní atdíku, kǎndu ǒdhína-tsù yà ndi kasu-tidò ònzì arí ngǔkpà ale mà nà. Kǎdù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Àbanǐnzó, nyí nyùnì wà dhu, yà àlè karábàna ongyéngá raràhù yà àlè kárónzina àlè tó kasu ò rò. ²⁶ Ní, nyí nyàla wà, ndirò nyí nyìrì wà Pòlò tí kátina ale rǎrà ábhǒ ale nyú-afí núle rǒ, rùgèrè ì àlè tó mǔngǔ-nzo rǒ rò dhu. Kà rǎrà àtì nà rǒ, ale-ǒtsú nǐ ka kóbhòlò mǔngǔ-nzo rǎrǐ nzì mǔngǔ. Wò ndi dhu kǒnzì nzá Èfesò tó kigò ǒ tí, pbétù, kǒnzì ndi

* 19:19 19.19 Ndi dhu ní ì atdí miyà dònà imbò kumì nà ato ǒ ka kònzì kasu tó màkimbà-bvù.

dhu mbèmbè kóró Àziyà tó pbìrì ǒ. ²⁷ Ní, wò dhu rǐ'ì inè ndìbhò àpè àlě tó kasu tò. Ndirò, kà rǐ'ì inè átò ndàbhù Àrìtemù, àlě tó ádrùngbǎ tsìbhá-mǔngù nǔlě ka karí òná rò somǎ-dzà ìnzì kòzù dhu tí. Ndirò, kà rǐ'ì yà ndi kóró Àziyà tó pbìrì ǒ bhà mà, kóró yà adzi ǒ ale màná dhu náarúlěna mǔngù, Àrìtemù bhà ádrùngbǎnga nábhǔ rǐtsì.»

²⁸ Ní, wòrì ǒtè ì ìrì rò, kǒkò Dèmètriyò àndunà-tsùya ale náakó atdidǒ, 'àdù àmbe ùkù dǒ, 'àti: «Èfesò ǒ bhà tíró, àlě tó mǔngù Àrìtemù ní ádrùngbǎ tsìbhá-mǔngù nyú!» ²⁹ Wòrì dhu tó wògò náanga ndì, ndákǎ kóró ndi kigò ǒ. Nírò ní ndi ìndrù nǔlù Màkèdòniyà tó pbìrì ǒ óyǒ ale, Gǎyò mà Àstarikò nà, ì ròmè ì nà yà ádròdrǒ ìkpa ìkpa ka karí òná rò idza ò. I Gǎyò mà Àstarikò nà ní'ì Pòlò mà náarúbhi màná atdíkpá ale. ³⁰ Ní, Pòlò azè ndì, ndòtsù átò ihé-yà rǐ'ì ì, pbétù Yèsù ná'ù ale náadù nzá ndi dhu ná'ù kà tò. ³¹ Ndirò, Àziyà tó pbìrì ǒ àlità tó atdídhená ale ní'ì kà màná ì nòzè. Ní, ì ale adù ìndrù àvi átò ròwù kìsò ìnzì otsú tí ìkpa-dzà ò.

³² Ndi kàsùmì ǒ, ànyì-dzá ì nàndu ale-dò nínza ndi atdíǒ. Abádhí ambénà ùkù dǒ, atdídhená ale ràmbe ìnzá ndi nòfò ngǔkpà ale rǔnǒna dhu nà dhu ùnò dǒ. Ndirò, ábhǒ ale nyú abádhí nzínzì ǒ, nǔnì nzá àdhu-okú dò rò màtí ìndrù àndu tsùya ànyì-dzá dhu. ³³ Nírò ní ndi Pbàyàhúdì abhù Àlìsandurù tí kátina atdí ale rùdà angyinǎ rò ihé-yà tò, ihé-yà nzínzì ǒ rò atdídhená ale ràdù wòrì ndònzì dhu-tì náwe fǐndà. Ní, kǎgò ìndrù ǒtsùna nǐ, ndínǐ ndi ndòvò tí dhu fiyò. ³⁴ Ní, ihé-yà itdègu dhu òsù Àlìsandurù rǎrǐ Mùyàhudì, ní abádhí adù òko 'àmbe ùkù dǒ atdíkpá, rǎrà àhù mbèmbè óyǒ adyifò-sisì nyú tí. Abádhí ambénà àtìna dǒ: «Èfesò ǒ bhà tíró, àlě tó mǔngù Àrìtemù ní ádrùngbǎ tsìbhá-mǔngù nyú!»

³⁵ Ní, wò kigò ǒ atdí ndombè náarà ìndrù àbhù rìnè. Kǎdù ǒtè ǒpè, ndàti: «Èfesò ǒ bhǎ, ádhi pbá ale ndi nzínzìkù ǒ ìnzá àpè dhu ùnǐ, Èfesò tó kigò rǎrǐ ndi ádrùngbǎ mǔngù Àrìtemù ùlě ka karí òná rò idza-ngbò òdò arí, yà òrù-akpà ò rò ísǐ wòyǒna tó sànamù màná? ³⁶ Wò dhu àgò rí ale rǐ'ì mbǎ. Ní, dhu àkǎ pé nyìnè, nyǎdù inga ìrè tdǔ nyǐ nyonzi atdí dhu rò. ³⁷ Kǒkò nyǐ nyiwù nà iró ale ní ìnzá atdí dhu mà nǎfǎ àlě tó somǎ-dzà nǐ, ndirò abádhí ùnò nzá dhu nzére àlě tó tsìbhá-mǔngù nǐ màtí. ³⁸ Ní, Dèmètriyò mà yà ì arí kasu ònzì màná ale màná náapè ì'ì ì òzè 'òbhù ale nà, ní anya t'únǒta-idhò arí inè òngò ì'ì, ndirò ádròdrǒ ale arí'ì inè. Ní, abádhí àkǎ 'òwù dhu òbhù ànyì. ³⁹ Ndirò, nyǐ nyapè ì'ì nyǐ nyòzè kòbhòlò ngǔkpà dhu-tsí nà, ní ì-tsí òbhòlò ka kǎdù yà kóró ale ùnì unduta-dhò ǒ. ⁴⁰ Àlě kí'ì inè kòbhù àlě yà indo ndi nònzì dhu-okú dò rò. Obhó tí, àlě kí'ì mbǎ atdí dhu nà màtí, yà iró àlě kùndu àlě okúna dò rò dhu tí àlě kǎdù àtìna.» ⁴¹ Wò dhu bhèyi ndi ndòtè dhu-dzidǒ ní ndi, kǎdù kǒkò ì nàndunà ale návi rùndò ì wó rò.

20

Pòlò rǎrà tdítǒ Màkèdòniyà mà Pbagìríkì màná tó pbìrì ǒ
Yèsù ná'ù ale-afí àbhù ròtsì ǒbì dhu
(Ròm 15.25-27; 1Kò 16.1-7; 2Kò 7.5)

¹ Wò wògò-íyà àrà inè dhu-dzidǒ, Pòlò andu Yèsù ná'ù ale-tsù. Ní, abádhí-afí ndi ndàbhù ròtsì ǒbì dhu-dzidǒ, kǎdù abádhí nóvì, ndàdù ndìvǎ ndàrà Màkèdòniyà tó pbìrì ò. ² Ndi pbìrì òná ndi ndúda rò, kǎránà Yèsù ná'ù ale-afí àbhù rǒ ròtsì ǒbì yà abhò-gùna ndi ndúnǒna Kǎgàwà bhà ǒtè nǐ. Nírò ní ndi kǎdù àrà Pbagìríkì tó pbìrì ò, ³ ndàdù ìbhù àbì nódhò ànyì. Ní Siriyà tó pbìrì ò ndi ndara tí ìbhú ǒ ndi ndí dhu ònzì rórò, kǐrì dhu iwà Pbàyàhúdì rǐrì ì dóná. Ní, kǎdù ndàdu tdítǒ Màkèdòniyà, ndàrà àhù ndi pbìrì ǒ kigò Filipì tí kátina ò. ⁴ Ndi abhi ǒ, ka nànda ale ní'ì Sòpàterè,

Bèrɔyà tó kigò ǒ ale Pirò t'ídhùnà. Ngǔkpà ale ní'ì Tèsàlònìkà tó kigò ǒ ale, Àsìtarìkò mà Sèkùndò nà. Ngǔkpà ale ní'ì Gǎyò, Dèrbè tó kigò ǒ ale mà, Timòtewù nà. Ndirò ní'ì Àziyà tó pbìrì ǒ ale Dòkìkò mà Tròfìmò nà. ⁵ Ní Filipì rò, kòrì ale adù ẹ̀da angyi fàkà*, 'òwù mǒdò Tròwà tó kigò ẹ̀ rò. ⁶ Pbétù mǎ'í nà, yà ìmbà ọ̀nà afi nà m̀gati tó m̀hendù dzidǒ, mǎ madù m̀và Filipì tó kigò ǒ rò, mǒpè abhi ibhú ǒ. Ní imbò idho-dzidǒ, mǎ madù ọ̀wu abádhí ọ̀tù Tròwà tó kigò ẹ̀. Ndi kigò ǒ ní ndi mǎ madù atdí yengè nyú nónzì.

Polò rǐ Ètikò tí kátina kpatsibhíngba ìkyé dhu
(1Ká 17.17-24; 2Ká 4.32-37; Kas 9.36-42)

⁷ Sàbatù-idhò ǒ pbítsòngǎ†, mǎ mundu mǎ ndínǐ mǎ mukò tí Yèsù bhà ɔve ìrè mǎ mí nǐ m̀gati-ǒnga, mǎdù ọ̀nyùnà. Ní, Polò adù àdi ndámbe dhu ọ̀vò dǒ ìndrù tò. Kǎdù ndi ɔte àdhà ádzí nyú, rǎrà àhù azà adyifò-sisì kúbhingá nga tó ẹ̀, tsútsǎ nínganí ndi ndarana nídhunǐ. ⁸ Yà ndi mǎ mundu mǎ ọ̀nà ɔrùnǎ káluga ǒ, inga àwù rí tarà ní'ì abho nyú. ⁹ Ní, Ètikò tí kátina atdí kpatsibhíngba adì ndi káluga tó atdí póló-bidǒ, ndámbe ɔte ìrì dǒ. Ní, ádzíta nyú ɔte rǎrà dhu-okú dǒ rò, Ètikò-nyìkpó adì ndámbe ọ̀rì dǒ. Ní idho ẹ̀ rò kǐtsi obvò, wò ìbhù ka kágbǎ d̀yá idza tó ɔrùnǎ idza tó póló ǒ rò. Ka kadù k̀vǎ iwà ọ̀vè rórò. ¹⁰ Ní, ɔrù rò ndi ndàwù rò, Polò itsi ndàgu kà dǒ, ndàdù k̀vǎ ndámbo fóná, ndàdù àtìna: «Ìnzǐ nyitù afíku. Ìnè kà rǐ'ì ìpìrǒnga nà.» ¹¹ Wò dhu-dzidǒ, Polò adù ọ̀po tdítǒ wò ɔrù káluga ẹ̀, ndàdù m̀gati-ǒnga ẹ̀kò, ndàdù ọ̀nyùnà. Nírò ní ndi kǎdù ɔte tdítǒ rǎrà àhù inga rùbho dhu ẹ̀. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndivà ndàrà fíndá dhu nǐ. ¹² Ní, ka kadù wò kpatsibhíngba ẹ̀ndà firábvù ìpìrǒrò, ndi dhu rǎdù ìndrù àbhù ròtù afíya atdíǒ.

Polò rǐ ndivà Tròwà rò, ndàrà Miletò Yèrùsàlemà ndúda rórò dhu
(Màt 7.15-20; 1Tè 2.1-12; Tít 1.9-14; 1Pé 5.1-4; 2Pé 2.1-3)

¹³ Wò ndi kàsùmì ǒ tí, mǎ muvò, mǒdì d̀ka mǒwù angyi Àsosi ibhú ǒ, Polò rǎdù ìrà p̀fóna dǒ olù. Ní, mǎ mudhè dhu m̀dyi Polò ibhú ǒ Àsosi rò. ¹⁴ Ní, kǐtdègu ìrà m̀tù Àsosi, kùpò ibhú ẹ̀, mǎdù ọ̀wu atdíkpá mǒwù ọ̀vò Mìtilenì. ¹⁵ Tsútsǎ nínganí, mǎ madù m̀vǎ ànyìrǒ rò, mǒwù ọ̀vò Kiyò tí kátina sòngà-tí'ò. Ndirò ní ndi mǎ madù ọ̀wu ọ̀vò Sàmòsì tí kátina sòngà dǒ. Tsútsǎ nínganí tdítǒ, mǎ madù ọ̀wu ọ̀vò Miletò tí kátina kigò ẹ̀. ¹⁶ Polò azè ndi ndùbhi ibhú ǒ tí, ìnzǐ ndòtsù Èfesò tó kigò ẹ̀, akye ndi ndadùna fíndá kàsùmì iwi Àziyà tó pbìrì ẹ̀ nídhunǐ. Obhó tí, ka ní'ì iwà dhu núdhè afína ẹ̀, ndi ràm̀bènà àrà àhù Yèrùsàlemà tó kigò ẹ̀ angyinǎ rò Pèndèkotè-idhò tò, ndi dhu rǎdù àkǎ fíndá nánǐ.

Polò rǐ dhu ọ̀vò Èfesò tó kigò ǒ kànìsà ǒ pbàkùrù tò dhu

¹⁷ Miletò rò, Polò avì ìndrù ròwù Èfesò tó kigò ǒ kànìsà ǒ pbàkùrù ọ̀nzì. ¹⁸ Ní, ì pbàkùrù itdègu iwù ọ̀vò kà-tí, ní kǎvò dhu abádhí tò, ndàti: «Nyǐ nyùnì wà ìngbà dhu bhèyi m̀tí ma mádi nzínzìkù ǒ dhu, ròpè ndi yà Àziyà tó f̀kù pbìrì ǒ ma mira àhù ọ̀nà idho ẹ̀ rò. ¹⁹ Ma m̀onzì Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasu yorowà nyú nà, nyidu-dha ǒ, ndirò yà Pbàyàhúdì rìrèna ì ɔnzi tí rùdú nzére dhu tó àpbè ǒ. ²⁰ Nyǐ nyùnì wà dhu átò ìnzá ma rórù atdí dhu mà, yà dzùnàkù ọ̀nzì rǎdù dhu nzínzì ǒ. Ma m̀rà kórò dhu ọ̀vò rǒ f̀kù, madù ọ̀dhenà f̀kù r̀wugà dǒ rò m̀tí, ndirò f̀kù idzá rò m̀tí. ²¹ Ma m̀rà dhu ọ̀vò rǒ kpangba Pbàyàhúdì tò, ndirò ìnzǐ ní Pbàyàhúdì tò, ndínǐ ì nùgèrè tí Kàgàwà tò, 'adù àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò ná'ù.

* 20:5 20.5 Yàrí bhùkù nandí ale, Lukà mà náawù 'òtù Polò nà Filipì tó kigò ǒ (Kas 16.12). † 20:7 20.7 Pbàyàhúdì-bvù, idho-owútá nóongónà ndòpè adyifò ròtsù ró rò. Ní Sàbatù-idhò ǒ pbítsòngǎnga ní'ì abádhí tó yengè tó wemberè tó idho rǐ ndòpè dhu. Yèsù ná'ù ale tò ka ní yengè tó idho.

²² Nírò, kàní ma mára kòmbí Yèrùsàlemà tó kigò ò, àdhàdhì yà Ẹlǎ-Alafí nùtu ima ndíni ma mɔnzi tí ka dhu bhèyi. Ma m̀ni nzá àdhu mà rí mabà ànyì dhu. ²³ Pbéti Ẹlǎ-Alafí àbhɛ m̀ni yà ma múbhi òyaná kóró kigò ò dhu ní, ima òdo rí dhu rari usótá mà àpbè màna. ²⁴ Ma mòzè nzá pbàkà ípirɔnga rí'ì ádr̀ngbà dhu tí idù. Atdí ma mòzè dhu ní, m̀ni pbàkà kasu yà Ádr̀ngbàle Yèsù ibho fudú, marà ùtsàna. Ndi kasu ní m̀nò Kàgàwà bhà izu tó Ídzi Màkùrù indrù tò.

²⁵ Kòmbí, ma m̀ni wà dhu nyí rari nzi nyidu-kpa àlǎ tdítǎ, nyí yà ma múbhi nzínziku ò, mambè òrù-akpa ò Ádr̀ngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi tó Màkùrù núnò dǎ fùkù rò. ²⁶ Ndi dhu-okú dǎ rò ní ndi indo ma mátina nyí nǎ, nzínziku ò rí ndàbhè ndàwí ale-azù ní'íya ndi ale-dò-tsíró nyú. ²⁷ Obhó tí, ma múbhà nzá atdí dhu mà inzà ma mòvò fùkù rórò, yà Kàgàwà ózè kɔnzì dhu nzínzi ò. ²⁸ Nírò, nyòngò nyòdò mbèyi nyí-tírò, nyádù Ẹlǎ-Alafí úli nyí nyòngò ùndàna Kàgàwà bhà Kànisa ùndà mbèyi. Ndi Kànisa ní yà Idhùna-azù nyú rǎ Kàgàwà adzi fíndà Kànisa. ²⁹ Ma m̀ni wà dhu yà nzínziku ò rò ma mí mivà marà dhu-dzidǎ, tsamangèrè bhèyi órù atdí dǎ ale rari itsù nzínziku ò, inzi 'adù òwu Kàgàwà bhà tàma-izu ònzì rǎ. ³⁰ Ndirò, nzínziku ò rò matí, atdíhená ale rùvò ùvò, 'àmbe tìtò ùnò dǎ indrù tò, ndi tìtò ràdù àrà indrù àbhɛ rǎ rùgèrè ì, 'òngò fiyó àbhàlì tí. ³¹ Nírò, nyàndà nga mbèyi, nyádù àmbe yà ibhɛ atò ò ma múdhe nyidu-dha nyú nà nzínziku ò kóró ale tò, adyíbhengá nga mà kùbhingá nga màna ò dhu ìrè dǎ.

³² Ní, kòmbí ma múbhà nyí Kàgàwà-fó. Ndirò, ma múbhà nyí yà Kàgàwà ózè àlǎ dhu dǎ róte òte ongó tí nyòdò. Ndi òte rí nyòsì, ndàdù nyàbhɛ nyàbà yà pbìndà dhu tí rí'ì ale kóró tò Kàgàwà akò fíndà làkà asota. ³³ Yà àlǎ kí'ì atdíkpá nyí màna òná kàsùmi ò, ma móhò nzá atdí ale bhà fùrangà-atdyú mà, òrò-atdyú mà, ndirò mberù-atdyú mà. ³⁴ Nyí nyú mà, nyí nyúni wà dhu yà dzùnàdu nónzì dhu mà, mà marí òko màna atdíkpá ale dzùnà nónzì dhu màna ma rónzì kàkà òtsúdu nyú nǎ. ³⁵ Ma marí dhu ìtè bilínganà fùkù, dhu ràkàna nyònzì kasu ndi dhu bhèyi, ndíni nyí nyadù tí òwu ìmbà rí'ì obi nà ale dzùnà ònzì rǎ nǎ. Dhu àkà nyíre yà Ádr̀ngbàle Yèsù unò dhu, ndati: dhu nàbhɛ indrù tò ale rónzì wà hirò, ròsè yà ndi dhu ndi ndàbhɛ fíndà ale dònǎ.»

³⁶ Wò dhu ndi ndùnò dhu-dzidǎ, Pòlò mà pbàkùrù màna nùuko ì òtdyàya dǎ, Pòlò ràdù nditsò. ³⁷ Nírò ní ndi kóró ale adù 'òpè 'àmbe òdzi dǎ, 'adù Pòlò àmbo, ì ròvì ka nǎ. ³⁸ Abádhí nabhè izu rùka atdí dǎ dhu ní'ì Pòlò àtina abádhí rari nzi nyina-kpa àlǎ tdítǎ dhu. Wò dhu-dzidǎ ní ndi pbàkùrù adù Pòlò ùndà, ràrà òtsù bàtó ò.

21

Pòlò rǎda Tirò mà Kàyisàriyà màna tó kigò ònǎ
Yèrùsàlemà ndi ndàrà rórò dhu
(Kas 8.5,40; 20.22-24,36-38)

¹ Èfesò Kànisa ò pbàkùrù màna mà múbhà mà rò, mà mawù túrútúru ibhú ò, mòwù ùvò Kòsì tí kátina sòngà dǎ. Tsútsà nínganì, mà madù òwu, mòwù ùvò Ròdò tó sòngà dǎ. Ànyìrò rò, mà madù òwu Pàtarà tí kátina kigò ò. ² Ní ànyì mà mòwù ùvò rò, mà matù atdí ádr̀ngbà ibhú abhi ndi ndòpé tí, ndàrà Fòyìnìkè tó pbìrì ò rí dhu ònzi ró. Ní, mà madù ùpo ndi ibhú ò, mòwù Fòyìnìkè. ³ Mà mitdègu òwu Kìpurò tí kátina sòngà níndù, màmbè àlanà dǎ ibhú ò rò, ní mà madù kànyì, múbhà ígù dònǎ rò, màdù òwu Sìriyà tó pbìrì ò. Ní ànyì mà mówu rò, mà mawù ùvò Tirò tí kátina kigò ò. Ànyì nga ní ndi ka kùbhìna ibhú ò ànò ifo rǎ nǎ. ⁴ Ndi kigò ò, mà matù Yèsù ná'ù ale. Ní ndi dhu adù màbhɛ m̀nzì atdí yengè nyú ànyìrò. Ní Ẹlǎ-Alafí òvò dhu fiyò

dhu-okú dò rò, i ale adù Pòlò ìso ìnzí ara tí Yèrùsàlemà tó kigò ò. ⁵ Pbéù wò atdí yengè itdègu ìku, ní mǎ madù ùvò Tirò rò, mǒwù. Ní, Yèsù ná'ù ale mà, fíyó vèbhále mà, fíyó nzónzo màna kóró núnda mà mǔvò kigò ò rò, mǒwù ádrùngbǎ rèrù-tsù. Ní ànyì mǎ mòwù ùvò rò, mǎ mǔkò mǎ ɔtdyùka dǒ atdíkpá, mǎdù mǐtsò. ⁶ Wò dhu-dzidǒ, mǎ madù mǒvì abádhí màna, mǎdù ùpò ibhú ò, mǒwù. Pbéù kǒkò mǎ nùnda ale adù 'àdu 'òngò bvèyà nanǎ.

⁷ Tirò rò mǎ mǔvò rò, mǎ mawù ibhú ǒ, mǒwù ùvò Tòlèmayì tí kátina kigò ò, mǐtsà idha-adzí-kpa dǒ abhi. Ndi kigò ǒ, mǎ matse mǎ Yèsù ná'ù ale màna, mǎdù atdí idhò ònzì atdíkpá abádhí màna. ⁸ Tsútsǎ nínganí mǎ mǐvǎ mǎ rò, mǎ mawù ùvò Kàyisàriyà tí kátina kigò ò. Ndi kigò ǒ, mǎ matsù mǒngò òdhò Filipò tí kátina ale bhà-dzá. Ndi Filipò ní'ì Kàgàwà bhà Ídzì Mǎkǔrù t'únɔta t'ále. Ndirò ka ní'ì yà Yèrùsàlemà tó kigò ǒ ka kavò ìndrù dzùna t'ónzita tò àrùbhù ale nzínzì ǒ atdí ale. ⁹ Ndirò, ndi ale í'ì inzǎ àpè kpabhále ùnǐ vèbhínzo nà ìfò. I vèbhínzo ní'ì Kàgàwà bhà pbànábí. ¹⁰ Ní, mǎ mitdègu ibí idhò ònzì Kàyisàriyà tó kigò ǒ, ní Kàgàwà bhà nabi Ágabù ira Yùdeyà tó pbìrì ò rò, ndìrà àhù ndi kigò ò. ¹¹ Ní tiká ndì ndìrà àhù rò, kǐdyi Pòlò bhà kùkyě, ndùtsì pǔfona mà ɔtsúna màna nǐ. Kǎdù dhu òvò kpangba fǎkà ndàti: «Kǎnǐ Hǐlǎ-Alafí òvò idù dhu. Kàti: <Yèrùsàlemà ò yà kùkyě àbadhi rǎrà àhù rò, Pbhàhúdì rǐ kùtsi yà dhu bhèyi, 'àdù àbhunà ìnzì ní Pbhàhúdì-fó.» ¹² Ní wò dhu mǎ mǐrì rò, mǎ Kàyisàriyà ǒ bhà màna, mǎ madù Pòlò ìso ìnzí ara tí Yèrùsàlemà tó kigò ò. ¹³ Pbéù, Pòlò adù dhu àdu fǎkà, ndàti: «Ádhu wò nyìku-dha nyú nà nyí nyápàna nyǒnzì? Nyí nyòzè tí nyǔkò afidu? Nyí nyákǎ nyǎni dhu ní ima, ma mà'ù wà ìnzì ní mǔtsi ka kí dhu kèlě, pbéù ma mà'ù wà mohò ka kí movè Ádrùngbǎle Yèsù-ɔvò-okú dò rò Yèrùsàlemà tó kigò ǒ dhu mà átò.» ¹⁴ Ní, ìnzì kà rǐ mǎ múnɔna dhu à'ù rò, mǎ madù ìnè tí ìnè, mǎdù àtina: «Ádrùngbǎle Yèsù òzè dhu kèlě àkǎ ndi ndònzì ndì.»

¹⁵ Ní ngúfe idhò mǎ mǒnzì Kàyisàriyà tó kigò ǒ dhu-dzidǒ, mǎ madù mǒbhòlò abhi tò, mǎdù mǎva, mǒwù Yèrùsàlemà tó kigò ò. ¹⁶ Kàyisàriyà tó kigò ǒ, Yèsù ná'ù ngúfe ale adù ùvò átò 'òwù atdíkpá mǎ màna. Ní ànyì mǎ mòwù ùvò rò, abádhí adù mǔnda, mǒwù Mùnàsonì tí kátina atdí ale yà mǎ mowuna òdhò rǒ pbì-dzá bhà. Ndi Mùnàsonì ní'ì Kipurò tó sǒngà ǒ ale. Ndirò, ka ní'ì angyíta tí Yèsù ná'ù ale.

Pòlò mà rǐ 'òtù Kànìsà ǒ pbàkǔrǔ màna Yèrùsàlemà ndì ndàrà àhù rò dhu (1Kò 9.19-23)

¹⁷ Mǎ mitdègu òwu ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní ànyì, Yèsù ná'ù ale akò mǎ dhèdhe nyú nà. ¹⁸ Tsútsǎ nínganí, mǎ madù òwu Pòlò màna Yàkòbhò* bhà, ndirò kóró pbàkǔrǔ adù ìwu átò ànyìrǒ. ¹⁹ Ní abádhí màna ì àtsè ì dhu-dzidǒ, Pòlò adù ndòpè ndàwe yà ìnzì ní Pbhàhúdì nzínzì ǒ Kàgàwà abhù ndònzì kóró pbìnda kasu tí dhu atdatdí-rà ǒ abádhí tò. ²⁰ Wò Pòlò àwe dhu ì ìrì rò, abádhí ìfù Kàgàwà atdídǒ. Nírò ní ndi abádhí adù àtina Pòlò nǐ: «Àbanǐngbá, nyi nyàla tí wà ábhǒ Pbhàhúdì nyú núgèrè ì à'ù Yèsù dhu? Ndirò, nyi nyàla tí wà abádhí kóró rǐ'ì ìnè afiyya ì àpbǎ atdídǒ, 'àmbe Músà bhà Ʋyátá ìfù dǒ ró tí dhu? ²¹ Ka kàwe wà dhu abádhí tò okúnù dò rò kati, nyi rǎrǐ dhu ùdhě kǎkǎ ìnzì ní Pbhàhúdì nzínzì ǒ aróko Pbhàhúdì tò ìnzì Músà bhà Ʋyátá nífù tí. Ka kàwe wà dhu átò, nyi rarí dhu ùdhě abádhí tò ìnzì fíyó kpabhá nzónzo-ònzǐnga nabhù tí kòbhòlò, ndirò ìnzì àlě tó ngǔkpà màndù Pbhàhúdì tíró nífù tí. ²² Nírò, ka kí dhu ònzì ìngbà dhu bhèyi? Obhó tí, abádhí rǐ iwà nyi nyìrà àhù ìró dhu ìrì ìrì. ²³ Ní, dhu àkǎ nyonzì yà mǎ múnɔna indù dhu: Kànǐ ìfò ale rǐ'ì ìnè ìró. I ale ní iwà dhu nótso Kàgàwà-ònzì ale*. ²⁴ Ní, úgu abádhí nyòwù nyú'ò màna

* **21:18** 21.18 Ndi Yàkòbhò ní'ì Yèsù t'ádòna, ndirò ka ní'ì ndi Yèrùsàlemà ǒ Kànìsà dǒ ádrùngbǎle (Kas 12.17; 15.13). * **21:23** 21.23 Ʋzt 6.1-21

atdíkpá, nyílã Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Ndirò, ádu nyubhò yà abádhí àmbènà ùbhòna ndíní ka kákpá tí dòya-ká dhu. Ndi dhu bhèyi ní ndi kóró ale rǎdù dhu ùni yà dùnú ka kàwe dhu rǎrǎ nǎi obhó dhu, pbétù nyi rarí Músà bhà Ƴyátá ìfù ìfù átò. ²⁵ Pbéttù, Yèsù ná'ù ìnzí ní Pbàyàhúdì tò mǎ mírì wà mǎ mǎndí dhu mǎti, abádhí rǎkǎ nzá 'òngò sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ mà, ànzùbhà mà, dàna-tsi ka kípò ɔbi ní ròvè ìzǎ màná ná'á. Ndirò, mǎ mǎndí dhu átò mǎti abádhí rǎkǎ 'òngò 'òdò m̀nyòni rǒ rò.»

²⁶ Ní tsútsǎ nínganí, Pólò adù kǒkò ale nùgù, 'òwù 'òpè 'ù'ò ì màná atdíkpá yà fíyó somà tó màndù nòzè dhu bhèyi. Wò dhu-dzidǒ, Pólò adù àrà, ndòtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù dhu ɔvò ányì idzá ndàti ka rǎrǎ perè ùbhò ɔvòya dǒ kóró, yà Kàgàwà-nyìkpó ǒ ka kí ale ù'ò kilǎ òná dhu tí ka kópì àrùbhù idho rǎkǎ nínganí.

*Pbàrómá tó pbànowí rǎ Pólò ìgǔ Pbàyàhúdì-fó rò dhu
(Kas 20.23; 24.5-19; Ròm 15.30-31; 1Tì 2.15)*

²⁷ Wò ale ù'ò ka kí kilǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ní àrùbhù idhò-tsu nítdègu ndindù ndíní ndikù tí, ní Àziyà tó pbìrì ò rò íwù ngúfe Pbàyàhúdì ala Pólò Kàgàwà bhà idza ǒ. Ní, abádhí adù dhu ìtsu ihé-yà-dò ò, ndíní dhu níwà tí Pólò-rǒ. Ní, ihé-yà adù Pólò àlù. ²⁸ Abádhí adù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìná dǒ: «Pbàìsráyélì tó pbìrì ǒ bhǎ, nyimò mǎ! Kàní yà kóró ngari ǒ arí nzére dhu ùdhé kóró ale tò àlè tó pbìrì ǒ bhà dǒ, Músà bhà Ƴyátá dǒ mǎti, ndirò Kàgàwà bhà idza dǒ mǎti ale ní yà. Ròsè kóró dhu dònǎ, kàbhù ìnzí ní Pbàyàhúdì mà ròtsù Kàgàwà bhà idza, ndi dhu rǎdù wò Ƴlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ngari nǎbhù ròtì.» ²⁹ Obhó tí, abádhí ní'ì iwà Pólò mà nàlanà kigò ǒ atdíkpá rúbhi Tròfìmò tí kátina ale màná ró. Ndi Tròfìmò ní'ì Ƴfesò tó kigò ǒ ale. Ní, abádhí adù dhu àtì iwà Pólò ìtsu Tròfìmò átò Kàgàwà bhà idza dhu tí.

³⁰ Ní, Yèrùsàlemà tó kigò-ǒnga-tsi náava ndi, ihé-yà rǎdù itse ndi kigò ǒ kóró ngari òná rò, 'iwù ùvò Pólò mà rǎ'ì ró. Ní, abádhí alù Pólò, 'ìdhà rǎhù iri Kàgàwà bhà idza-ngbò ka kákpòrò ní kǎlì ò rò, 'adù ndi kǎlì-li'ò nùpbi ányìrǒ rò tí. ³¹ Ní, yà abádhí rǎ dhu ònzi ndíní ì oho tí Pólò rò, Yèrùsàlemà tó kigò-ǒnga-tsi náava ndi kóró dhu-òyǎ náara àhù Pbàrómá tó pbìrì ǒ atdí lufù pbànowí dǒ ádrùngbǎle dò. ³² Ní, ndi dhu ndi ndirò rórò tí, wò ádrùngbǎle ugu pbànowí mà fíyó ádròdrǒ ale màná, 'òtsè màná kǒkò Pólò nǎlǎ ale rǎ'ì i. Ní, ihé-yà nítdègu wò ádrùngbǎle àlǎ owùna ǒ pbànowí màná ríwu ró, ní abádhí adù Pólò t'òvita ùbhà. ³³ Nírò ní ndi wò ádrùngbǎle andri Pólò-tì'ò, ndàlǎ ka, ndàdù àvinà kùtsì óyǒ ádrà-mbì ní. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù dhu ìvu ihé-yà-tsù, ndàti: «Yàrí ale nyú ní àdhi? Ádhu kònzì?» ³⁴ Pbéttù, ihé-yà nzínzi ǒ atdídhená ale rǎdùna ikù ǒ dhu adúnà nǎi àrà ndòfò rǒ ngǔkpà ale rǎnɔna dhu nà. Ní, wò dhu bhèyi ihé-yà rǔkù dhu adù wò ádrùngbǎle àbhù ìnzí ùnɔna ka kí fǐndà dhu rǎlǎ dònà. Nírò ní ndi kǎdù pbìndà pbànowí návi rùndà Pólò, 'òwù nà yà ì arí òko òná ádrùngbǎ kǎlì ò. ³⁵ Pólò ìtdègu àrà àhù ndi kǎlì ò ka kùpo kòtsù ró, ní pbànowí adù kitdù ìtdù tí ɔrórú, ihé-yà rǎ kàpà ndíní ì ɔnzi tí nzére dhu-okú dò rò. ³⁶ Obhó tí, ihé-yà àmbènà òwu dǒ ikù nà Pólò-owù ǒ, 'àmbe àtìná dǒ: «Wò ale àkǎ ndòvè!»

Pólò rǎ tǎna àwè adóna Pbàyàhúdì tò dhu

³⁷ Yà pbànowí rǎ ndònzì 'ìtsu ndi fíyó ádrùngbǎ kǎlì ò òná kàsùmì ǒ ní ndi, Pólò ìvù dhu ì pbànowí tó ádrùngbǎle-tsù, ndàti: «Ma màmbènà tí atdí dhu ɔvò ɔvò indù?» Ní, wò ádrùngbǎle adù dhu ìvu kà-tsù, ndàti: «Nyi nyúni tí wà Pbàgìríkì t'ávàna! ³⁸ Nyi tí nǎi Mísri tó pbìrì ǒ ale, yà tdèkuta tí ìfo lufù ale yà nzére dhu ònzi arí-dò nídzí, ndàdù dòya òdì ndàrà nà rùngù ò?» ³⁹ Ní, Pólò adù ɔte òpè, ndàti: «Íma nyú, íma ní Mùyàhudì, Társò tó kigò ǒ ale, Kilikiyà tó pbìrì ǒ. Ndi Társò ní yà atdí dǒ ɔvòna ótò ndi kigò. Ní ádrùngbǎlé, mà mìtdè nyi ìtdè tí, ìtsè mɔvɔ dhu yàrí ihé-yà tò.» ⁴⁰ Ní, wò ádrùngbǎle nùfà rusà fǐndà rò, Pólò idè ndi kǎlì ò ka kùpo, kòtsù dònà màngazì

dǒ, ndàdù ìndrù àgo ɔtsúna nǐ rìnè. Ní inga ìmbè bhìi rò ní ndi, kǎpè ɔte Pbàyàhúdì t'ávàna ǒ, ndàti:

22

¹ «Abádù ndirò àbanǎnzó, nyìri yà ma móvona kòmbí, mawε tǐdu òná fǔkù dhu.»
² Ní, Pbàyàhúdì t'ávàna nyú ǒ Polò rǒte dhu ì ìrì rò, ihé-yà náadù ìnè atdíǒ nyú ròsè, inga ràdù ìmbè bhìi. ³ Nírò ní ndi kǎti: «Ima ní Mùyàhudì. Ima ka kugε Tǎrsò tó kigò ǒ, Kilikiyà tó pbirì ǒ. Ndirò, ma móvì òvi tí yàrí Yèrùsàlemà tó kigò ǒ. Ma mábà inga t'únita màlimò Gàmàliyeli-fó. Kǔdhe ndi kóró dhu idù àlě t'ábhúna tó Hyátá ìfǔ ka kí atdíǒ dhu dǒ. Ima ní'ì atdíǒ Kàgàwà nózè ndifε ale, yà kóró nyǐ nyónzina kòmbí dhu bhèyi tí. ⁴ Ndirò, ma mávu ìndrù rǒ atdíǒ Ádrùngbǎle Yèsù bhà otu ùngǔ abádhí rǐ dhu-okú dò rò, atdíǒhená ale rǔve ùvě màtí. Ma maránà kpabhále mà vèbhále màná nábhu rǒ kusò, kudo imbi-dzà ò. ⁵ Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà mà, yà ádròdrǒ anya ìtdì arí pbàkùrǔ tó mùtù màná kóró ní yà ma múvona dhu tó ngàmbì. Abádhí ní'ì ndi bhàrɔwà nibho fudú, ndínǐ ma mara tí dóná Dàmàsikì tó kigò ǒ. Ní, ma mubhínà àrà rǒ ányì, ndínǐ ma musó tí Yèsù ná'ù ale, madù ìrà nà imbi dǒ rò Yèrùsàlemà tó kigò ǒ, ndínǐ ka kadù tí àbhùnà ràbà àpè.»

*Polò rǐ ndi ndugèrè ndi, ndà'ù Yèsù tí dhu àwě dhu
 (Kas 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ Tdítdǒ, Polò awe dhu ndàti: «Ma mi'ì Dàmàsikì tó kigò ǒ ma mǎrà ró. Ní ìkyèrǒ ma mòdì ndínǐ ma motsú tí ndi kigò ǒ rórò ní ndi, azà adyifò-sisì adyíbhengá nga tó ǒ, ádrùngbǎ awáwù nísì òrù-akpà ò rò, ndàtdyi ma. ⁷ Ní, ma mitsi obvò, madù atdí ale-tù ìrì manzi rí ró. Ndi ale-tù ati: «Sáwúlò, Sáwúlò, ádhu nyi nyávu rùdú nǐ?» ⁸ Ní, ma madù dhu ìvu kà-tsǔ, mati: «Ádrùngbǎlé, nyi nyú ní àdhi?» Ní, wò ale-tù adù dhu àdu idù, ndàti: «Ima ní Yèsù, Nàzàretì tó kigò ǒ ale, wò nyi nyávu rùdú rò.» ⁹ Kǎkà atdíkpá mǎ mi'ì màná ale náala ndi awáwù átò, pbétù abádhí adù nzá wò idù rí dhu òvo ale-tù ìrì. Ní, ma madù dhu ìvu tdítdǒ kà-tsǔ, mati: ¹⁰ «Ádrùngbǎlé, ádhu ndi ma màkǎ mɔnzì?» Ní Ádrùngbǎle Yèsù adù dhu àdu idù, ndàti: «Ívǎ nyi nyarà Dàmàsikì tó kigò ǒ. Ányì nga ní ndi ka kí Kàgàwà àvi ndínǐ nyi nyonzi tí dhu òvo kóró indù nǐ.»
¹¹ Ma mubhínà nzǐ atdí dhu mà nála rǒ, wò ádrùngbǎ awáwù nóhò nyìkpódu, nyidú nga rùtì dhu-okú dò rò. Ní kǒkò mǎ mi'ì màná ale náadù ma àlε ɔtsúdu-rǒ, 'òwù ma nà, marà àhε Dàmàsikì tó kigò ǒ.

¹² Ányì, ma matù Anànyà tí kátina atdí ale. Ndi ale ní'ì atdíǒ arí Kàgàwà-òdò ònzi, ndàdù àlě tó Hyátá ìfε ale. Ndirò ndi kigò ǒ, kóró Pbàyàhúdì ongónà ídzì dhu kèlě náwe kókú dò rò. ¹³ Ní, ndi ale ira àhε tidú, ndàdù àtìnà ima nǐ: «Àbanǎngba Sáwúlò, nyinúnga àkǎ ndùtù ndi.» Ní ányìrǒ rò tí, nyidúnga núutù ndi, madù kála. ¹⁴ Kǎdù àtìnà tdítdǒ ima nǐ: «Àlě t'ábhúna tó Kàgàwà nóvò wà nyi, ndínǐ nyi nyuni tí ndi ndózè kɔnzì dhu. Kòvò wà nyi ndínǐ nyi nyala tí yà obhónángatále Yèsù, nyadù lina'ò ɔte nyú níri. ¹⁵ Obhó tí, nyi nyí ndi àdi wò nyi nyàla dhu mà, wò nyi nyìrì dhu màná tó ngàmbì tí kóró ale-ònzì. ¹⁶ Nírò kòmbí, ádhu nyi nyóvona? Ívǎ nyi nyalǔ bàtizò, Yèsù ràdù pbùkù nzérénga ù'ò ɔvona-rǒ nyi nyí nyitsò rórò.»

Polò rǐ Yèsù àvi ndi ndàrà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì-bvù dhu àwě dhu

¹⁷ Wò dhu-dzidǒ, Polò adù dhu àwe, ndàti: «Ma mitdègu madù Yèrùsàlemà tó kigò ǒ, ní atdíku Kàgàwà bhà-dzǎ rò ma mí mitsò òná kàsùmì ǒ, dhu adzì dùdù onyε rǐ mɔnyε dhu bhèyi. ¹⁸ Ní ndi ɔnyε-bvù, ma mala Ádrùngbǎle Yèsù. Ní kǎdù àtìnà ima nǐ: «Ǔnzi dhu tsàkàtsàkà nyahε Yèrùsàlemà rò. Obhó tí, ndi kigò ǒ bhà nóowuna nzǐ nyi nyáwěna okúdu dò rò dhu ná'ù rǒ.» ¹⁹ Ní ma madù dhu àdu kà tò, mati: «Hòkò

Ádrùngbǎlé, abádhí ùni wà dhu ima rǎrǐ ndi yà unduta-dzà òna nǎ ma múbhi ùbhi rǒ mambe inyi ná'ù ale ùso dǒ, madù àrà àbhùnà rǒ kǎvi asé nǐ, kadù ùdònà imbi-dzà ò ale. ²⁰ Ndirò yà pbùkù ngàmbi Stifanù-azù ka kufu nínganí, ima nyú ma mi'ì inè átò ányìrǒ. Ma ma'u kòho ka kí dhu átò. Ndirò, ma madù àdi mambe kòho rí ale ùwà ròyá rò òrú mùdzarù-ngbò nódò dǒ*.» ²¹ Ní Yèsù adù àtìna ima nǐ: «Ívǎ nyi nyarà, ma mòzè nyi nyarà itse nyú inzǐ ní Pbàyàhúdì mànà-bvù nídhunǐ.»

*Polò rǐ ndìtè Pbàrómá tó pbìrì ǒ ale nyú tí dhu
(Kas 16.22-23; 25.16)*

²² Ihé-yà iri Polò rǎwěna dhu, rǎrà àhù kà rǐ àtìna: «Ma mí nyovì nyarà itse nyú, inzǐ ní Pbàyàhúdì-bvù» dhu ò. Nírò ní ndi abádhí adù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǒ: «Nyòho wò ale! Inzá wò dhu bhèyi ale-tidò àkǎ kǎbhà ràdi nyìkpóna nà yà adzi dǒ.» ²³ Abádhí ambénà ùkù dǒ, 'adù àmbe ròyá òrú mùdzarù òbhè dǒ, ndirò 'adù àmbe adzi-ra mà òvò dǒ òrú. ²⁴ Ní wò dhu ndi ndàla rò, Pbàrómá-bvù atdí lufù pbànowí dǒ ádrùngbǎlé adù Polò àvi kitsu kǎli ò. Nírò ní ndi kǎdù àtìna pbànowí rǎkǎ 'òngù dhu kà-tsù, àzembè ì í kòvì asé nǐ rórò, ndínǐ ndi ndùni tí wò dhu bhèyi ihé-yà rùkù kà-dǒ okúna dò rò dhu. ²⁵ Ní yà ndi ka kùtsì ndínǐ ka kòpé tí kòvì ndi asé nǐ rò ní ndi Polò ivú dhu wò tiná idè pbànowí tó atdí ádrùngbǎlé-tsù, ndàti: «Ka kávi tí wà nyǐ nyǒngò Pbàrómá tó pbìrì ǒ ale nyú òvì asé nǐ, inzá ka kòtdì ànyàna rórò?» ²⁶ Ní wò dhu ndi ndirò rò, pbànowí tó ádrùngbǎlé arà yà dònà-tsírò rí'ì ádrùngbǎlé-tí'ò, ndàdù dhu òvò fǐndà, ndàti: «Nyi nyàmbènà dhu ònzi ìngbàtí? Wò ale pbání Pbàrómá tó pbìrì ǒ ale!» ²⁷ Ní wò pbànowí dǒ ádrùngbǎlé andrì Polò-tí'ò, ndàdù dhu ivu-tsànà, ndàti: «Ádù pé dhu idù! Inyi nyú, nyi tí Pbàrómá tó pbìrì ǒ ale?» Ní Polò adù dhu à'ù, ndàti: «Òò! Ima ní Pbàrómá tó pbìrì ǒ ale nyú.» ²⁸ Wò ádrùngbǎlé adù àtìna tdítǒ: «Ima nyú, ma madzi Pbàrómá tó pbìrì ǒ ale tí ma mí mǔgèrè mongò dhu ábhǒ malì nyú rǒ.» Ní Polò adù àtìna kǎnǐ: «Olu, imá na ní òdhi tí ka kadhì ma ndi pbìrì ǒ ale nyú tí ale.» ²⁹ Ní ányìrǒ rò tí, kǒkò Polò-tsù àmbènà dhu òngù pbànowí ùbhà Polò uró. Ndirò, òdò náadù ìsǐ wò pbànowí dǒ ádrùngbǎlé ò, iwà ndi ndàbhùnà Polò kùtsì rórò ndi ndàrà dhu ùni Pbàrómá tó pbìrì ǒ ale nyú rǎrǐ ka dhu-okú dò rò.

Polò rǐ'ì ádròdrǒ anya itdì arí ale-ònzǐ dhu

³⁰ Tsùtsǎ nínganí, wò pbànowí dǒ ádrùngbǎlé azè ndi ndùni Pbàyàhúdì òbhù Polò dònà dhu tó obhóna nyú. Ní, kǎbhù Polò rǒ imbi kǎnga. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàyàhúdì-bvù ádròdrǒ anya itdì arí ngùkpà ale mànà àvi rǎndu ì. Ndi dhu-dzidǒ ní ndi, kǎdù Polò àvi kiwù nà, kiwù ùvò nà kǒkò ale-ònzǐ.

23

¹ Kǒkò ádròdrǒ ale-ònzǐ ka kiwù ùvò ndi nà rò, Polò ùdí nyìkpóna abádhí rǒ ndàndà abádhí, ndàdù àtìna: «Àbanǐnzó, rǎrà àhù indo nga ò, ma marúbhi Kàgàwà bhà otu ǒ idzi afídu nyú nà, ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna atdí dhu mà rǐ'ì nyudutsì.» ² Ní, wò dhu Polò ùnò rò, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà, Ànàniyà, náavi Polò-tí ikò ale ròpbi Polò-tsù. ³ Nírò ní ndi Polò adù àtìna: «Kàgàwà rǐ ndi nyòpbi, wò mùkùngbà nǐ ka kùtri idza-kuti bhèyi nyi nyòwù rò! Nyi nyàdi uró nyambe ìndrù-ànyǎ ùnò dǒ àdhàdhì Músà bhà Hyátá òzè ka dhu bhèyi, pbétù inyi kèlě nyadù ndi Hyátá nùkò ima nyi nyàvi kòpbi rò.» ⁴ Ní, Polò-tí ì'ì ale náadù kǎso, 'àti: «Inzè! Nzǎno dhu wò dhu bhèyi Kàgàwà bhà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà nǐ!» ⁵ Ní, Polò adù àtìna abádhí nǐ: «Àbanǐnzó, inzá ní ma mǔni pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà tí kà rǐ'ì

* 22:20 22.20 Polò ambénà ìrènà dǒ dhu ní, Pbàyàhúdì rapé ndi nyú ndi ndùgèrè ndi tí dhu àlǎ, nùkò idho rǎrǐ átdidǒ, ràdù Yèsù ná'ù.

dhu. Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá rätina inzà nyi rākă nyənò dhu pbàkù pbìrì ò ádrùngbǎle nǐ* .»

⁶ Pòlò unì wà dhu, kǒkò ànyàna unò rí ale nzínzì ò, atdídhená ale rǎrǐ Pbàsàdùkáyó, ndirò ngǔkpà rǎrǐ Pbàfàrisáyó. Ndi dhu-okú dò rò, Pòlò angbe tǔna kòrì ale nzínzì ò, ndàti: «Àbanǎnzó, ima nyú ní Mùfàrisayò, Pbàfàrisáyó tó ingba. Ní, yà ànyàdu unò ka kí okúna dò rò dhu ní, ma má'ù dhu obi nyú nà ungbě unvè kutdù ì ale rungbeya ì ove-bvè rò dhu.» ⁷ Wò dhu bhěyi Pòlò òrì dhu adù Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mà nà àbhù ràmbe 'àgò dǒ atdídǒ, ndi dhu ràdù ihé-yà-ònga àbhù rándò ndi. ⁸ Obhó tí, Pbàsàdùkáyó ongónà àtìna ìnzì unvè kutdù ì ale rungbeya ì ove-bvè rò. Ndirò abádhí a'ú nzá dhu ìnè màlàyíkà mà, ndirò nzére-alafí mà rǎrǐ'ì. Pbétù, Pbàfàrisáyó nǐ'ì kóró kǒkò dhu ná'ù ale. ⁹ Ní, ádrùngbǎ wògò nyú níifí ndi kòrì ale nzínzì ò. Nírò ní ndi Pbàfàrisáyó nzínzì ò Músà bhà Ʋyátá tó ngúfe màlímó náapè 'àgò ì obi nyú nà, 'ámbe àtìna dǒ: «Mǎ mabà nzá atdí afátá mà yàrì ale dǒ. Atdí alafí mà, ndirò ngǎtsi nǐ màlàyikà mà pbòvò tí nzá wà dhu kà tò!» ¹⁰ Wò dhu bhěyi Músà bhà Ʋyátá tó màlímó unò dhu náabhù Pbàsàdùkáyó mà, Pbàfàrisáyó mà nà ràgò ì abho nyú tdítǒ. Nírò ní ndi Pòlò àpà ka kí ndínǐ ka kudru tí ònà nga dhu odò ònzi ndi ndí rò, pbànowí dǒ ádrùngbǎle avi pbìndà pbànowí rìwù Pòlò òdyì ihé-yà nzínzì ò rò, 'òwù òrùnà fìyó lubhà ò.

¹¹ Ndi iku ò tí, Ádrùngbǎle Yèsù adù ndàvi Pòlò tò, ndàti: «Ótù afínù! Àdhàdhì wò nyi nyidè pbàkà ngàmì tí Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu bhěyi, dhu àkă nyonzi dhu ndi dhu bhěyi tí Romà tó kigò ò nyi nyàrà àhù rò.»

*Pbàyàhúdì rǐ 'ìrì ndínǐ ì oho tí Pòlò dhu
(Zàb 3.1-7; Kas 9.22-25; 2Kò 11.23,26)*

¹² Tsútsǎ nínganì kútsingá, ngúfe Pbàyàhúdì ìrì ì 'òtsò dhu nyú 'àti, ìnzì ní Pòlò kèlě ì òhò ròvè nǐ, ì rǎrǐ nzǐ atdí dhu mà ònyu, ìnzì 'adù atdí dhu mà òmvè. ¹³ Wò dhu natsò ale ní'ì mbèmbè ìfò kumì dònǎ bvàya ròse ale. ¹⁴ Ní, abádhí awù pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, pbàkùrù mà nà-tí'ò, 'adù itsi dhu òvò fìyò, 'àti: «Mǎ mòtsò wà dhu atdídǒ nyú màti mà rǎrǐ nzǐ atdí dhu mà àfǒ lika ò, inzà ní Pòlò kèlě mà mòhò ròvè nǐ. ¹⁵ Ní kòmbí, dhu àkă nyǐ mà, yà ádròdrǒ anya unò arí ngǔkpà ale mà nà, nyòwù Pbàrómá tó pbìrì ò atdí lufù pbànowí dǒ ádrùngbǎle-tí'ò. Nyǐ nyówu Pòlò ùtsi kà rìrà nà pbìndà dhu-ònga àndà nyǐ nyǐ mběyi dhu-abhè ò. Pbétù wò ndi kàsùmì ò, mà madùna obi ònzi mòhò ka inzà àpè àrà àhù onzikú rórò.»

¹⁶ Ní Pòlò t'áwènà bh'ingba ní'ì ìnè wò dhu ote ka kí ró. Ní kǒkò ale ùyí Pòlò tí dhu ndi ndirò rò, àbadhi arà lubhà ò Pòlò rǐ'ì ì, ndàdù kóró dhu àwe kà tò. ¹⁷ Ní wò dhu ndi ndirò rò, Pòlò adù pbànowí tó atdí ádrùngbǎle nánzi. Kǎdù dhu òvò kà tò, ndàti: «Ʋnda yàrì kpatsibhíngba, nyàrà nà dükú ádrùngbǎle rǐ'ì ì, kà rǐ'ì àbadhi tò ndi ndóvona atdí dhu nà nídhunǐ.» ¹⁸ Ní wò ádrùngbǎle idyi wò kpatsibhíngba ndùndà, ndàrà àhù nà wò ndi fìyó ádrùngbǎle-tí'ò. Kǎdù itsi àtìna ndi ádrùngbǎle nǐ: «Wò imbi ò ka kósò atdí ale, Pòlò tí kátina nánzi ima, ndàdù mìvì munda yàrì kpatsibhíngba tinu ò. Ní kà rǐ'ì indù ndi ndóvona atdí dhu nà.» ¹⁹ Ní wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle alú wò kpatsibhíngba òtsúna rǒ, ndindrǐ ndi nà igi, ndàdù dhu ìvu tsàná, ndàti: «Ádhu nyú nyi nyòzè nyənò idù?» ²⁰ Ní wò kpatsibhíngba adù dhu àwe kà tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, Pbàyàhúdì ìrì wà ì ndínǐ tsútsǎ ì iwúna tí Pòlò ùtsi, nyirà nà ádròdrǒ anya ìtdì arí ale-ònzǐ, pbìndà dhu-ònga àndà ka kí mběyi dhu àbhè ò. ²¹ Ní, àpè nya'ú abádhí rǎnna indù dhu. Wò abádhí ùpe Pòlò rǒ dhu ní adà. Obhó tí, mbèmbè ìfò kumì dònǎ bvàya ròse ale ní'ì wà ì, 'òtsò dhu nyú, ì rǎrǐ nzǐ dhu ònyu, ndirò ì rǎrǐ nzǐ dhu òmvè inzà ì òhò Pòlò ròvè rórò. Ní kòmbí, abádhí ùdhe wà ì

* 23:5 23.5 Uvt 22.28

'àmbe nyi nyú nyi nyúnona fíyò dhu kèlě òdò dǒ.» ²² Ní wò ádrùngbǎle adù àtìna wò kpatsibhíngba nǐ: «Àpé nyano dhu atdí ale tò mǎtí, nyati iwà nyi ràwe ndi dhu dzákà.» Wò dhu-dzidǒ, kǎdù wò kpatsibhíngba návi rǎrà fíndá dhu nǐ.

Pbànowí dǒ ádrùngbǎle rǐ Pòlò bhà anya nábhě rǎrà lǐwalì Fèlìsì dò dhu

²³ Wò kpatsibhíngba àrà dhu-dzidǒ, pbànowí dǒ ádrùngbǎle náanzi atdátdí miyà pbànowí dǒ ádròdrǒ ale oyò rìwù tina ò. Kǎdù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Nyàndà óyǒ miyà pbànowí mà, àrùbhù kumi pbànowí, yà mǎhàgù dǒ arúbhi mà, ndirò foyá àlì nà óyǒ miyà pbànowí màna, ndínì nyí nyópé tí abhi màna ìbhù adyifò-sisì kúbhingá nga tó ǒ, nyòwù nà Kàyisàriyà tó kigò ò. ²⁴ Ndirò, nyàdù nyí randá mǎhàgù átò Pòlò tò, ndínì ka nunda tí ìnzì ngbǒna ràvo akèkpá mǎtí, rǎrà àhù lǐwalì Fèlìsì-ònzì.» ²⁵ Wò dhu ndì ndùnò rò ní ndì, kǎdù bhàrùwà àndi yà dhu bhěyi, ndàti: ²⁶ «Ifuta nà àkǎ atdí dǒ lǐwalì Fèlìsì, ima Klòdiyò Lìsiyà, ma mòvì nyi mběyi nyú atdí dǒ. ²⁷ Yàrí ale, yà ma mòvì kowù nà tinu ò, ní Pbàyàhúdì álǎ, 'àdù ònzìna ndínì ì oho tí. Ní, ma mítdègu dhu ùnì Pbàró má tó pbìrì ǒ ale nyú rǎrǐ ndi, ní ma múgù pbànowí, mòwù kǎdha màna abádhí-fó rò. ²⁸ Wò dhu-dzidǒ, ma mózè muni Pbàyàhúdì òbhù ka okúna dò rò dhu-tì. Ní, ma mǎdù kàbhù kowù ùvò nà yà abádhí-bvù ádròdrǒ anya ìtdì arí ale-ònzì. ²⁹ Ní, kàbhà dhu-ònga kǒkò ale àndà rò, ma mótu dhu ní Pbàyàhúdì ròbhù ka ìnzà kǐfù fíyó Úyátá dhu-okú dò rò. Pbétù, ima nyú ma mǎla nzá atdí afátá mà, yà kàbhù rádù kòtdì ànyàna kohò, ndirò ngǎtsi nǐ kàbhù rádù kosò. ³⁰ Ndirò kǎnì, ka kòvò wà dhu idù iwà Pbàyàhúdì rǐrǐ ì ndínì ì oho tí ka ròvè. Nírò ní ndì ma madù kòvì ànyìrǒ rò tí kowù nà dùnù, madù dhu ùnò kǒkò kòbhù arí ale tò, ndínì adù tí òwu kòbhù funá.»

³¹ Wò dhu-dzidǒ, kǒkò pbànowí anzì fíyò ádrùngbǎle àvi dhu. Ní abádhí idyi Pòlò, 'àdù ùndàna kúbhingá tí, 'òwù ùvòna Àtipatrì tí kátina kigò ò. ³² Tsútsǎ nínganì, kǒkò pǐfya dǒ ùbhi pbànowí adù 'àdu fíyó lubhà ò Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'àdù mǎhàgù dǒ rúbhi-tsí kèlě ùbhà rǎndà Pòlò, 'òwù ùvò nà Kàyisàriyà tó kigò ò. ³³ Ní ànyì ì òwù ùvò rò, kǒkò pbànowí abhù yà fíyó ádrùngbǎle àndìna bhàrùwà lǐwalì-fó, 'àdù Pòlò ìtè kà tò. ³⁴ Ní, wò bhàrùwà ndì ndòzù dhu-dzidǒ, lǐwalì Fèlìsì ivú dhu Pòlò-tsù, ndàti: «Inyi ní ìngbà pbìrì ǒ ale?» Ní Kilikiyà tó pbìrì ǒ ale tí Pòlò rǐ'ì dhu ndì ndùnì rò, kǎdù àtìna Pòlò nǐ: ³⁵ «Tdù ma mí pbùkù dhu-ònga nándà inyi nóbhù ale rǐwu ùvò rò.» Wò dhu-dzidǒ, kǎdù Pòlò àbhù kowù nà, kowù òdòna ádrùngbǎ kamà Hèròdè bhà idzá-yà-ba ò.

24

*Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale rǐ Pòlò òbhù lǐwalì Fèlìsì-fó dhu
(Màt 5.11-12; Kas 6.11-12; 21.27-36)*

¹ Imbò idho-dzidǒ, pbàkùhánì tó ádròdrǒ ale dǒ kamà, Ànàniyà tí kátina, níra Yèrùsàlemà rò, ndirà àhù Kàyisàriyà tó kigò ò. Abádhí iwú atdíkpá ngúfe pbàkùrǎ mà, ndirò Tèrtulò tí kátina atdí ale màna, ndínì ì òbhù tí Pòlò lǐwalì Fèlìsì-fó. Ndi Tèrtulò ní'ì àvùkǎ. ² Nírò ní ndì lǐwalì avì Pòlò kanzi. Ní Pòlò ìrà àhù tiyá rò, Tèrtulò adù kòbhù lǐwalì-fó, ndàti: «Ifuta nà àkǎ ádrùngbǎle Fèlìsì, mǎ maróko mǎràngà ǒ okúnù dò rò. Ndirò pbùkù idzi ùndata-okú dò rò, nyi nyàbhù wà ábhó dhu nyú rùwu ì, rǐ'ì mběyi yàrí Pbàyàhúdì tó pbìrì ǒ. ³ Ní mǎ mí wò nyi nyónzina ì dhu ná kǒ ádrùngbǎ òtsò nyú nà kóró kàsùmì ǒ, ndirò kóró ngari ònǎ. ⁴ Pbétù, akye ma miwína pbùkù kàsùmì abhò nǐ, ma mítdè nyi ìtdè tí pbùkù idzìngà ǒ, ndínì nyi nyirì tí indù ma mǎwèna idò kàsùmì ǒ tí dhu. ⁵ Obhó tí, yàrí ale ní nzére ale nyú ròsè. Ndirò, àbadhi ní yà ròkà rò ì nútù Nàzàretì ǒ bhà tó ádrùngbǎle. Kǎrí kóró Pbàyàhúdì-dò idzì ádròdrǒ ale rǒ kóró ngari ònǎ yà adzi ǒ. ⁶ Ndirò, kòmvù wà ndì ndìti Kàgàwà

bhà idza mà Kàgàwa-nyìkpó ǒ átò. Ní, mà mádu kàlu mǒsò. [Mǎ mátsù mǎnò kà-ànyǎ àdhàdhì yà àlě tó Ƴyátá nózè ka dhu bhěyi. ⁷ Pbéù, Pbarómá tó pbànowí dǒ ádrùngbǎle, Lìsiyà tí kátina, nádù ìrà obi nyú nà, ndìdhǎ ka fóká rò. ⁸ Wò dhu-dzidǒ, ndì ádrùngbǎle ádu ka nòbhù ale àvi riwù kòbhù funú.] Nírò nyi nyí ndì dhu òngù kà-tsù nyi-tírò, ndíní nyi nyuni tí mà mòbhù ka okúna dò rò dhu.» ⁹ Pbayàhúdì adù wò Tèrtulò àwe dhu kèlě ná'ù 'àti, obhó dhu rǎrǎ ndì.

Polò rǎ Pbayàhúdì òbhù ndì okúna dò rò dhu àwě lǐwalì Fèlìsì-ònzǐ dhu (Luk 21.12-15; 1Pé 3.15-16)

¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, lǐwalì Fèlìsì núfà rusà Polò tò, ndíní ɔte tí. Nírò ní ndì Polò apè ɔte, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ma m̀ni wà dhu nyi nyópè nyunò yàrí pbìrì ǒ ale-ànyǎ ró ató ráhù wà abhò nyú. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì ma mí rùdú dhu àwě ɔnzìnú, madù dhu à'ù ìri nyi rǎrǎ k̀ri mběyi nyú. ¹¹ Nyi nyí'ì inè nyonè yà ma m̀nɔna dhu tó obhónɡa nyuni. Idhò apè nzá òse atdí kumì dòná ɔyǒ nà idhò dònǎ màtí, yà ma márà Yèrùsàlemà tó kigò ò, marà Kàgàwà ùle ró. ¹² Ní ànyì, kǎkǎ m̀bhù rí ale mà nótù nzá ima Kàgàwà bhà idzá màtí, unduta-dzà ǒ màtí, ndirò ngǎtsi ngari ǒ kigò ǒ màtí mà mí màgò ìndrù nà ró, ndirò ngǎtsi nǐ mà mí ihé-yà-dò mà nídzǐ ró. ¹³ Ndirò kǒkò ì ale mà rǐ ì òbhù ma kòmbí okúna dò rò dhu tó obhónɡa itè tí dhu mà rǐ'ì ìmbǎ.

¹⁴ Pbéù, ùnǐ tí ma m̀ni ɔnzìnú rò dhu ní, ma marí ùbhi òná otu ní Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà otu. Ní, abádhí arádù ndi otu àtì nzére otu tí. Pbéù, ma marí ùlèna ale ní abhúka tó Kàgàwà. Ndirò, ma má'ù wà Músà bhà Ƴyátá mà, yà Kàgàwà bhà pbànábí andí dhu mànà kóró. ¹⁵ Ndirò, ma má'ù wà dhu Kàgàwà rǎrǎ atdí dhu ònzì ònzì. Ndirò, abádhí mà ná'ù wà ndi dhu átò. Ndi dhu ní, atdíku Kàgàwà rǐ yà ìdzinga ònzì ì arí ró rò ɔvè ale mà, nzérenɡa ònzì ì arí rórò ɔvè ale mànà nábhù rùngbe ì ɔve-bvè rò dhu. ¹⁶ Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi ima nyú ma-tírò, ma marí obi ònzì átò kóró kàsùmì ǒ, ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna atdí dhu mà rǐ'ì nyudutsì Kàgàwà-ònzǐ, ndirò ìndrù-ònzǐ.»

¹⁷ Tdítdǒ Polò adù àtìna: «Ábhǒ ató nyú dzidǒ, mà mádu ma marà Yèrùsàlemà tó kigò ò, marà fáká pbìrì ǒ bhà dzùnà ònzì fudú malì nǐ, madù perè ùbho átò Kàgàwà tò. ¹⁸ Nírò ní ndi abádhí otù ma Kàgàwà bhà idzá. Wò ndi kàsùmì ǒ, mà mí'ì iwà mà mù'ò mà mìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ró. Ndirò tidú tsùya nàndu ale mà, ndirò tsiya àva ndì ale mà ní'ì ìmbǎ. ¹⁹ Pbéù ngúfe Pbayàhúdì, yà Àziyà tó pbìrì ò rò ìwù, ní'ì inè ànyìrǒ. Ní kǒkò ì tsí ní ì àmbènà àkǎ 'ìwù m̀bhù funú, mà m̀nzì nzére dhu tí dhu nà ì í'ì nánǐ. ²⁰ Ndirò, kǎkǎ iró rǐ'ì ale nyú ìtírò nákǎ ndi 'ùnò yà ádròdrǒ anya itdì arí ale-ònzǐ mà mí'ì nínganǐ ì ala dùdú afátá. ²¹ Ngǎtsi nǐ, pbǎ nzǐ yà abádhí nzínzì ǒ rò mà makù àrǐ nyú tí ɔrú ma mìdè rórò dhu ndi. Ma makù, matì: «Indo nyǐ nyǐ ànyǎdu ùnɔ okúna dò rò dhu ní mà má'ù dhu ùngbè ùvavè ale rùngbeya ì ɔve-bvè rò dhu!»»

²² Wò ndi lǐwalì Fèlìsì ní'ì iwà dhu núni angyangyi Yèsù bhà otu dǒ ale. Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kǎdù anya t'únɔta-tsù nùtsì, ndòdì olùnga tò. Kǎti: «Ma mí fùkú dhu-ònga àndà Pbarómá tó pbìrì ǒ atdí lufù pbànowí dǒ ádrùngbǎle, Lìsiyà rǐrà àhù iró nínganǐ.» ²³ Wò dhu-dzidǒ, lǐwalì adù tiná ì'ì pbànowí dǒ atdí ádrùngbǎle àvi rǎrà Polò òdò imbi-dzà ò. Kǎdù dhu ùya ndi ádrùngbǎle tò, rùbhà hègùrà Polò tò, ìnzǐ ndùtsì, ndirò ìnzǐ ndàdù àrà kà dzùnà ònzì rí kà t'òdhína-tsù ùtò rǒ.

Polò mà rǒte lǐwalì Fèlìsì mà, pbìndà tsìbhále Dùrùsìlǎ mànà dhu (Zàb 95.8; Ìsa 55.6-7; Kas 17.30-32)

²⁴ Ngúfe idhò-dzidǒ, lǐwalì Fèlìsì mà níiwú pbìndà tsìbhále Dùrùsìlǎ mànà. f̀yàdhíyà ní'ì M̀yàhudi-àyi. Ní lǐwalì adù Polò àvi kanzì imbi-dzà ò rò. Ní Polò ìrà àhù rò, wò lǐwalì adù àdi, ndàmbe kà rǎwèna Yèsù Krístò ná'u ka kí dhu dǒ dhu

irì dǒ. ²⁵ Pbétù yà Pòlò rǐ dhu àwě Kàgàwà ózè ìndrǔ ràdi tí dhu dǒ dhu mà, ìndrǔ àkǎ ndòdò ndì ndìtírò dhu dǒ dhu mà, ndìrò Kàgàwà itdìya ìndrǔ-ànyǎ dhu dǒ dhu mà nà náadù ɔɔɔ àbhù rìsǐ Fèlìsì-afí ò. Ní Fèlìsì adù àtìnà Pòlò nǐ: «Kòmbí, nyi nyàkǎ wà nyarà. Kàsùmì àbà ma mí rò ní ndì ma mí ìndrǔ àvǐ rànzi nyi.» ²⁶ Fèlìsì irè nga átò àbhù Pòlò ràm̀bènà fùrangà àbhù fìndà. Ní ndì dhu-okú dò rò, kǎránà ìndrǔ àvì rǒ lòkòlòkò rànzi Pòlò ì ròtè nà.

²⁷ Ǔyǒ atò-dzidǒ, Pòrkiyò Féstò náadù l̀ìwalì Fèlìsì ̀̀wɔɔ. Ní, ngari ̀̀bhà ndì ndí rò, Fèlìsì adù Pòlò ̀̀bhà imbi-dzà ò, ndínì Pbàyàhúdì-idhè nika tí.

25

*Pòlò rǐ pb̀indà anya ònzi l̀ìwalì Féstò-fó
ràrà kámá dǒ ádr̀̀ngbǎ kamà dò dhu
(Zàb 27.12; 82.5; Kas 23.12-15,30)*

¹ L̀ìwalì Féstò irà àhù Kàyìsàriyà tí kátina Yùdeyà tó pb̀irì ǒ kigò ò rò, kǐvǎ ndì ndì kigò ǒ rò ìbhù idhò-dzidǒ, ndàrà Yèrùsàlemà. ² Ní ànyì pb̀akùhání tó ádr̀̀drǒ ale mà, Pbàyàhúdì ǒ pb̀akùrǔ mà nà níwú Pòlò òbhù kà-fó. Ní abádhí akò 'àmbe 'itsò dǒ Féstò rǒ, ³ ndínì Pòlò navì tí kiwù nà Yèrùsàlemà yà ì nyú ì òzè ka dhu bhèyi. Obhó tí, abádhí núuyí Pòlò ndínì ì adù tí òhònà òho tí otu ǒ rò. ⁴ Pbétù, Féstò adù àtìnà kǒkò ale nǐ: «Pòlò rǐ'ì inè imbi-dzà ǒ ka kí ngb̀ona òɔɔ Kàyìsàriyà tó kigò ò ró. Ndirò ima nyú ma-tírò, ma mí madù kòmbí tí ànyì.» ⁵ Tdítǒ kǎdù dhu òvò kǒkò Pbàyàhúdì tò, ndàtì: «Nzínzìkù ǒ ádr̀̀drǒ ale àkǎ 'iwù owùdu ǒ. Ndirò dhu apé 'ì'ì ndì Pòlò rǐ'ì afátá nà dhu tí, ní ì ale àkǎ itsì kòbhù dòtsí.»

⁶ Féstò anzì nzá àrè idhò mà, ndìrò ngǎtsi nǐ idre dòná ǒyǒ nà idhò mà Pbàyàhúdì nzínzì ǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndàdù ndàdu Kàyìsàriyà. Ní ànyì ndì ndàrà àhù rò, tsútsǎ nínnganí kǎdì anya t'̀̀nɔta tó pb̀indà tombi dǒ, ndàdù Pòlò àvì kiwù nà ɔnzìná. ⁷ Pòlò irà àhù rò, kǒkò Yèrùsàlemà rò iwù Pbàyàhúdì adù Pòlò-ngb̀ò nákpòrò, 'ìlì átsì. Abádhí adù Pòlò òbhù, 'àwe itù ró'ò àbhò afátá nyú dòná. Ndirò, abádhí rǐ kǒkò ì afátá tó obhóngà itè kpangba dhu ní'ì odú nyú. ⁸ Ní, Pòlò adù m̀sambà ònzi, ndàtì: «Ma màfǎ nzá atdí dhu mà Pbàyàhúdì tó ̀yátá nǐ màtì, Kàgàwà bhà idza nǐ màtì, ndìrò Pbàrómá tó kamà dǒ ádr̀̀ngbǎ kamà nǐ màtì.»

⁹ L̀ìwalì Féstò azè ndònzì Pbàyàhúdì-idhè ìkǎ rí dhu. Ní kǎdù dhu ìvu Pòlò-tsù, ndàtì: «Nyi nyòzè tí wà nyarà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndínì ka k̀nɔ tí ànyǎnɔ ɔnzidú nyú rò, wò inyi ka kòbhù dòyá dhu-okú dò rò?»

¹⁰ Ní Pòlò adù dhu àdu Féstò tò, ndàtì: «Yà ma nyú ma midè ɔnzìná ní, kámá dǒ ádr̀̀ngbǎ kamà bhà ngari ǒ rǐ'ì ale bhà anya t'̀̀itdita tó tombi. Ní dhu àkǎ k̀nɔ ànyǎdu ànyìrǒ rò. Pbàyàhúdì nǐ ma màfǎ nzá atdí dhu mà, yà nyi nyùnì ka mbèyi nyú átò dhu bhèyi. ¹¹ Dhu apé 'ì'ì ma màfǎ dhu dhu tí, ndìrò ma màfǎ dhu apé 'ì'ì ɔve nà àkǎ dhu tí, ní ma mòdhò nzá ima nóho ka kí dhu. Pbétù, ìmbǎ obhóngà náapé 'ì'ì kǒkò ale òbhù ma dòyá dhu ò, ní atdí ale mà rǐ mbǎ ndipfo ma, ndàbhù ma abádhí-fó. Ma m̀nzi kámá dǒ ádr̀̀ngbǎ kamà kèlè r̀̀nò ànyǎdu.» ¹² Anya ̀̀nɔ ì arí mà nà atdíkpá ale nà ì òtè dhu-dzidǒ, Féstò adù dhu òvò Pòlò tò, ndàtì: «Nyi nyònzì kámá dǒ ádr̀̀ngbǎ kamà r̀̀nò ànyǎnɔ. Ní ma mí nyovì nyarà kà-tì'ò.»

*L̀ìwalì Féstò rǐ Pòlò bhà dhu òvò
Pbàyàhúdì tó ádr̀̀ngbǎ kamà Àgìripà tó dhu
(Kas 9.15)*

¹³ Ngúfe idhò-dzidǒ, ádr̀̀ngbǎ kamà Àgìripà mà awènà Bèrènikè mà nà níwú Kàyìsàriyà tó kigò ò, iwù l̀ìwalì Féstò àtsè. ¹⁴ Ní ànyìrǒ abádhí rǐ àbhò idhò nyú nònzì rò, ní ndì Féstò awe Pòlò bhà dhu ndì ádr̀̀ngbǎ kamà tò. Kǎtì: «Ádr̀̀ngbǎ kamà, àrà ndàrà rò, l̀ìwalì Fèlìsì ̀̀bhà atdí ale imbi-dzà ǒ iró. ¹⁵ Ní Yèrùsàlemà ma

mí'ì nínganí, pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbàyàhúdí ò pbàkùrù màna nòbhù ka fudú, 'àdù ma nónzì, ndíní ma mótí tí anya kà-dǒ.» ¹⁶ Ní ma mádù dhu àdu abádhí tò, mati: «Pbàrómá tó màndu ná'ù nzá kòtdí ìndrù-ànyà, ndíní ka koho tí inzá ka kàsò dòya ndì nòbhù ale màna rórò, ndirò inzá mùsambà nònzì rórò.» ¹⁷ Ní mà mádù ìwu atdíkpá i ale màna, mǐwù ùvò iró. Ní inzá kàsùmì mà nùdà rórò ní ndì tsútsǎ nínganí ma mádi anya t'únòta tó pbàkà tombi dǒ, madù ndi ale Pòlò tí kátina ònzì kiwù nà. ¹⁸ Ní yà ka nòbhù ale ìwù ùvò rò, i ale ádù nzá yà ma múbhi ìrèna rǒ kǎfǎ dhu tí ádrùngbǎ afátá mà náwε. ¹⁹ Pbétù, abádhí ádù òko 'àmbe 'àgò dǒ kà màna dóná dhu ní fíyó somà Pbàyàhúdí tírò tó dhu kèlě. Ndirò, abádhí ádù òko àmbe 'àgò dǒ dóná ngàtsi dhu ní, Yèsù tí kátina atdí ale, yà iwà avè kòtdù ndì rórò ndi Pòlò arí adù àtìna ìnè rí'ì nyìkpóna nà dhu tí. ²⁰ Ní ma múnì nzá wò dhu bhéyi agòta dǒ ma mádù ònzìnà dhu. Ní ma mádù dhu ìwu Pòlò-tsù, mati kà ràm̀bèna tí nzǐ ndòzè, ndàrà Yèrùsàlemà rò ka kadù tí ànyàna ùnò. ²¹ Pbétù, kǎdù ndònzì kòdò ndì imbi-dzà ò tí, ràrà àhù kámá dǒ ádrùngbǎ kamà araya ànyàna ùnò dhu ò. Nírò ní ndi ma mádù kàvi kongò òdòna imbi-dzà ò, ràrà àhù ma maraya kòvì, kowù nà kámá dǒ ádrùngbǎ kamà-fò ò ònà idho ò. ²² Àgìripà adù àtìna: «Ma mòzè mìrì wò ale rǎnɔna dhu ima nyú tírò.» Ní Féstò adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Tsútsǎ tí nyi nyí kà rǎnɔna dhu ìrì.»

²³ Ní tsútsǎ nínganí, ádrùngbǎ kamà Àgìripà mà awènà Bèrènikè màna níiwù ùvò ìndrù àkǒ ka karí ònà rò ádrùngbǎ kàluga-lí, atdí dǒ nyú i ùfǒ i rórò. Ní, abádhí atsu ànyì-dza, owùya ò Pbàrómá tó pbìrì ò ádròdrò ale mà, Kàyìsàriyà tó kigò ò ádròdrò ale màna. Kǒkò ale òtsù idza dhu-dzidǒ, l̀ìwalì Féstò adù Pòlò àvi kiwù nà. ²⁴ Ní Pòlò ìrà àhù rò, Féstò apè ɔte, ndàti: «Ádrùngbǎ kamà Àgìripǎ, ndirò nyí kóró àzú-dzá àlě kí'ì nyí màna rò, nyí nyàla tí wà yà ale? Àbadhi ní ndi yà Yèrùsàlemà tó kigò ò ma mí'ì rò, ndirò yàrí kigò ò màtí Pbàyàhúdí tó ihé-yà ìwù tidu ò okúna dò rò, 'àmbe ùkù dǒ, 'àtì kà rǎkǎ nzá kùbhà ràdi nyìkpóna nà. ²⁵ Ní pbàkà ò, ma mála dhu ní inzá kà ràfǎ atdí dhu mà, yà kàkǎ kohò okúna dò rò. Pbétù, yà angyangyi kònzì ndì ndítírò ndíní kámá dǒ ádrùngbǎ kamà ɔtdí tí ànyàna dhu-okú dò rò, ma mádù kàvi ndíní ka kowu tí nà ndi kámá dǒ ádrùngbǎ kamà-fò ò. ²⁶ Pbétù, ma mí'ì ìmbǎ kàbhà afátá nyú tí ma mándina mabhù kámá dǒ ádrùngbǎ kamà tò atdí dhu nà màtí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mìbhò ka kiwù nà ɔnzìkù ò, ròsè dòtsí ɔnzìnù ò nyú ádrùngbǎ kamà Àgìripǎ. Ní, óngù dhu kà-tsù, ndíní ma mabá tí kà-dǒ ma mádù àndìnà dhu. ²⁷ Ohó tí, òsò ka kòsò ale òvì ka kí kámá dǒ ádrùngbǎ kamà-fò ò, ìnzì kadù pbìndà afátá ìtè dhu-tì rǐ'ì mbǎ!»

26

*Pòlò rǐ Pbàyàhúdí arí ndòbhù okúna dò rò dhu-tì àwě
ádrùngbǎ kamà Àgìripà tò dhu*

(Màt 10.18-20; Kas 9.1-30; 22.1-21; 1Pé 2.12)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ádrùngbǎ kamà Àgìripà ati Pòlò nǐ: «Nyi nyàkǎ wà nyawε pbùkù dhu kòmbí nyi-tírò.» Nírò ní ndi Pòlò ava ɔtsúna, ndifu ádrùngbǎ kamà nǐ, ndàdù ɔte òpè, ndàti: ² «Ádrùngbǎ kamà Àgìripǎ, idhèdu níka ndì atdí dǒ indo ma màbà kàsùmì ndíní ma mawε tí yà Pbàyàhúdí arí mabhù okúna dò rò dhu-tì ɔnzìnù nídhuní. ³ Ohó tí, nyi nyúnì wà àlě tó màndu kóró àlě'ì Pbàyàhúdí tírò, ndirò nyi nyúnì àlě kárí àlě àgò tí dhu màna dhu mbéyi nyú. Ní ma mìtdè nyi ìtdè tí nyirì yà ma máwèna indù dhu.

⁴ Kóró Pbàyàhúdí núnì wà idú ngbángba ò rò ndì nòpè rò ma móvì tí dhu. Ndirò, abádhí únì wà nzínziya ò ma mí'ì nà Yèrùsàlemà tó kigò nyú ò kóró pbàkà mùsɔ,

ròpè ndi dóna-kpa ò rò. ⁵ Abádhí úni wà ima angyíta tí. Ní ì òzè ka rò, abádhí rǐ'ì inè 'itè dhu ima ri'ì Mùfàrisayò, yà obi nyú nà arí Músà bhà Úyátá mà, somà tó ngǔkpà màndu màná nífǔ fàká somà ǒ ale-tidò. ⁶ Ní kòmbí, ka kidi ma iró onzinú ànyádu ka kuno tí, yà àlě t'ábhúna tò Kàgàwà akò làká ma má'ù dhu-okú dò rò. ⁷ Àlě tó atdí kumì dóná óyǒ nà rùgànda-tsù ná'ù wà ònzi ndi dhu onziya ndi dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi, abádhí arí Kàgàwà ùlě adyíbhengá màtí, ndirò kúbhingá màtí, ìnzǐ ì 'í ìngyě rórò. Ní ádrùngbǎ kamà Àgìripǎ, kòní Pbàyàhúdí òbhè ma okúna dò rò dhu ní wò. ⁸ Ní ádhu nyǐ Pbàyàhúdí tírò, nyǐ nyózù Kàgàwà rǐ ùvǔvè ale àbhǔ rùngbe ì ove-bvè rò dhu ìnzǐ rádù ndà'ù dhu tí nǐ?

⁹ Ima nyú, yà nyǐ nyǐ màndà rò, pbàkà irèta ni'ì mongò magò obi nyú nà Yèsù Nàzàretì tó kigò ǒ ale-ovò nàtì ìngbàtì ìli ndi ale mà ná. ¹⁰ Wòrǐ ní ndi ma mónzì Yèrùsàlemà tó kigò ǒ dhu: pbàkùhání tó ádròdrǒ ale rǒwu movì rǒ dhu-okú dò rò, ima nyú ma mǎrà Yèsù ná'ù ábhǒ ale nyú ábhù rǒ kusǒ, kudo imbi-dzà ò. Ndirò, ì ale ka kòzè kòkyè rò, ma madúnà àrà ndi dhu à'ù rǒ à'u tí. ¹¹ Ndirò, ibí-gùna nyú, ma madúnà àrà ùda rǒ unduta-dzà òna nǎ, mambe àvu dǒ Yèsù ná'ù ale-rǒ. Ma madúnà àrà abádhí ùtu rǒ rùnò dhu nzére nyú Yèsù nǐ. Ma mí'ì nàwí nà atdíǒ abádhí rǒ. Ní ndi nàwí adù mabhù, màrà àvu rǒ abádhí rǒ ìnzǐ ní Pbàyàhúdí tó kigò ònǎ màtí.

¹² Wò dhu bhèyi ní ndi, atdíku ma madì mambe àrà dǒ Dàmàsiki tó kigò ò. Wò ndi abhi tó rusà nufà idù, 'adù Yèsù ná'ù ale núsò ma mí nǐ ádrùngbǎnga tó obi níbhò idù ni'ì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale. ¹³ Ní ádrùngbǎlé, azà adyifò-sisì adyíbhengá nga tó ǒ, otu ǒ mǎ mǒwu rórò, ma mala òrù-akpà ò rò rírà awáwù, ràtdye tiká nga, yà munda rí ale màná. Ndi awáwù bhà inga t'áwùta asè adyifò arí inga àwù tí dhu dónǎ màtí. ¹⁴ Ní ndi dhu mǎ màlá rò, mǎ mawà mǎ kóró obvò. Ndirò, ma madù atdí ale-tù ìrì Pbàyàhúdí t'ávàna ǒ rí dhu òvò idù ró. Ndi ale-tù ati: <Sáwúlò, Sáwúlò, ádhu nyǐ nyávu rùdú nǐ? Nyǐ nyǐ tsùdu òbhi, nyambe àpbè àbhù dǒ indù nyi-tírò, àdhàdhì ìkyì arí ndòvì rí mùgò nǐ ale-tsù òbhi dhu bhèyi.> ¹⁵ Ní ma madù dhu nívu kà-tsù, mati: <Ádrùngbǎlé, nyǐ nyú ní àdhi?> Ní kǎdù dhu àdu idù, ndàtì: <Ima ní Yèsù, wò nyǐ nyávu rùdú rò. ¹⁶ Pbéù, ívǎ nyǐ nyidè pfǒnu dǒ. Yàrǐ ní ndi ma màvi ma indù okúna dò rò dhu: Ma mòzè nyǐ nyadi pbàkà kasutále tí. Ndirò, ma mòzè nyǐ nyǐ'ì yà nyǐ nyàla ima dhu tó ngàmì tí, ndirò nyǐ'ì olù ma mítèna indù dhu tó ngàmì tí. ¹⁷ Ma mí ngbǒnu òdo òdo fùkú pbìrì ǒ bhà mà, ìnzǐ ní Pbàyàhúdí màná rǒ rò. Ní, ma mòvì nyǐ abádhí nzínzì ò, ¹⁸ ndínǐ nyǐ nyungbe tí abádhí-nyìkpó rùvò ìnò ò rò, rùdà awáwù ò. Ndirò ma mòvì nyǐ ndínǐ abádhí uvò tí pfǒmvo Sitanì bhà ádrùngbǎnga tó obi-tsì rò, 'ùdà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi-tsì. Ndirò, ma mòvì nyǐ ányì, ndínǐ ima abádhí à'ù rò, Kàgàwà adù tí abádhí tó nzérenga núbà abádhí tò, ràdù ngari àbà pbìndà ale màná.>

¹⁹ Ádrùngbǎ kamà Àgìripǎ, wò dhu bhèyi ní ndi ma muvó nzá ma ìnzǐ mifu yà Ádrùngbǎle Yèsù òvò idù òrù-akpà ò rò dhu. ²⁰ Ní ma mapè munò Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù wemberè tí Dàmàsiki tó kigò ǒ rò. Wò dhu-dzidǒ, ma madù ùda kà ná Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndirò Yùdeyà tó pbìrì ǒ kóró ngari ònǎ. Ndirò, ma madù kòvò átò ìnzǐ ní Pbàyàhúdí tò. Ìndrù tò, ma maránà òvòná rǒ dhu ní, abádhí rǎkǎ 'ùbhà fiyó nzérenga, 'adù 'ùgèrè Kàgàwà tò, ndirò abádhí tó mùtso rǎkǎ nditè dhu iwà abádhí rùgèrè ì, 'ùbhà fiyó nzérenga. ²¹ Kòní wò dhu-okú dò rò nga ní ndi Pbàyàhúdí álǔ ma Kàgàwà bhà idza-ngbò ka kákpòrò nǐ lubhà ǒ rò, 'adù dhu ònzì ndínǐ ì oho tí ma. ²² Pbéù, Kàgàwà ódò ndi ngbòdu dhu-okú dò rò ní ndi ma mí'ì nyìkpódu nà rìrà àhù indo nga ò, madù àmbe kabhà Ídzi Màkǔrù òvò dǒ kpangba kóró ale, nzónzo mà, ádròdrǒ ale màná tò. Músà mà, Kàgàwà bhà ngǔkpà pbànábí màná núnuo ì nonziya dhu. Ní wò dhu dǒ ma marí isèna atdí dhu mà rǐ'ì mbǎ. ²³ I dhu ní: Krístò rabáya

àpbè ràrà àhụ p̀b̀ndà ɔve ò, ka ringbèya ndi ndi wemberè tí ùvǎvè ale nzínzi ǒ rò, i dhu ràdù awáwù àbhụ P̀b̀yàhúdí mà, ìnzí ní P̀b̀yàhúdí mà nà tò.»

Pòlò rí ádr̀ngbǎ kamà Àgìripà àvǐ rà'ù Yèsù dhu

²⁴ Wò dhu bhèyi Pòlò àwe P̀b̀yàhúdí arí ndòbhụ okúna dò rò dhu dhu-dzidǒ ní ndi l̀walì Féstò akù ɔrú-t̀na nyú nà, ndàti: «Pòlò, tí arí d̀nù rí'ì? Wò abho nyú nyi nyózu dhu nídò wà arí d̀nù!» ²⁵ Ní Pòlò adù dhu àdu, ndàti: «Ifuta nà àkǎ ádr̀ngbǎlé, ìmbǎ arí rí'ì d̀dù. P̀b̀tù yà ma m̀nɔna dhu ní obhó dhu nyú, ndirò ndi dhu ní t̀na nà dhu nyú. ²⁶ Ádr̀ngbǎ kamà Àgìripà nyú ǹni wà ndi dhu. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí dhu àwě k̀nzi, ìmbǎ údú ɔdó na. Ma mà'ù dhu iwà kà r̀ni i dhu kóró. Obhó tí, i dhu ónzì nzá i òdhù ò. ²⁷ Ní inyi Ádr̀ngbǎ kamǎ, nyi nyá'ù tí wà Kàgàwà bhà p̀b̀nábí ɔno dhu? Ma màni dhu iwà nyi rá'ù ka.» ²⁸ Ní ádr̀ngbǎ kamà Àgìripà adù dhu ivu Pòlò-tsù, ndàti: «Nyi nyòzè tí m̀gèrè ma, mongò m̀krístò tí yà ákě k̀sumì ǒ tí?» ²⁹ Ní Pòlò adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìmbǎ àmbènà i'ì ákě k̀sumì màtí, ndirò ábhǒ k̀sumì màtí, ní ma mí m̀tsò Kàgàwà rǒ, ìnzí ní okúnù dò rò tí. P̀b̀tù, ma mí m̀tsò d̀kù kóró, yà ma m̀nɔna dhu ìri nyí nyí indo rò, ndíní nyí nỳgèrè tí nyí nỳngò ima bhèyi, ìnzí ní k̀tsì nyí àdr̀-mbí nǐ yà ima ka k̀tsì dhu bhèyi.»

³⁰ Nírò ní ndi ádr̀ngbǎ kamà Àgìripà mà, l̀walì Féstò mà, Bèrènikè mà, ndirò k̀kò ányì-dzá i'ina ng̀kpà ale mà nà adù iwà 'ìkò ɔrú. ³¹ Ní iri i ùvò rò, abádhí adù òko 'àmbe òte dǒ nzínziya ǒ, 'àmbe àt̀nà dǒ: «Yàrí ale ónzì nzá atdí dhu mà yà kàkǎ kosò, ndirò ngǎtsi nǐ kàkǎ kohò okúna dò rò.» ³² Ní, ádr̀ngbǎ kamà Àgìripà adù àt̀nà l̀walì Féstò nǐ: «Ìkòlò ka k̀mbènà yàrí ale ìkòlò inzá k̀nzi ndi angyangyi ndíní kámá dǒ ádr̀ngbǎ kamà ɔno tí ndi ànyàna nání.»

27

Pòlò nà ka kówu Rómà tó kigò ò dhu

(Zàb 107.23-31; Ìsa 43.1-2; 2Kò 11.25-26)

¹ L̀walì Féstò nítdègu dhu ùdhè mǎ* ràkǎ mǒwù bàtó ǒ Ìtaliyà tó p̀b̀rì ò, ní ka kadù Pòlò mà, ùsǒ ka kúsǒ ng̀kpà ale mà nà nùbho Zùliyò tí kátina atdí ale-fó. Ndi Zùliyò ní'ì kámá dǒ ádr̀ngbǎ kamà tò arí kasu ònzi p̀b̀nówí dǒ atdí ádr̀ngbǎlé. ² Ní mǎ mupò Àdr̀mitì tó kigò ǒ atdí bàtó ò, mǒwù atdíkpá Àstarikò tí kátina atdí ale mà nà. Ndi ale ní'ì M̀kèd̀niyà tó p̀b̀rì ǒ atdí kigò, Tèsàlònikà tí kátina ǒ ale. Ndi bàtó ní'ì Àziyà tó p̀b̀rì ǒ ibí kifukù ònǎ rúda. ³ Ní tsútsǎ ǹnganí, mǎ mawù ùvò Sidonà tó kifukù ò. Ní ányì, Zùliyò anzì idzi dhu nyú Pòlò tò, ndùbhà ka r̀rà ɔdhina àndà, ndíní i kà t'ódhina náadù tí kà dz̀nà ónzì kà rí'ì atdyúya nà dhu-tsí nǐ. ⁴ Sidonà rò mǎ mùvò rò, mǎ mari Kìpurò tó s̀ngà-igì d̀nǎ, àwe r̀pili t̀mbà tí nyika-kpa rǒ, ràdù àmbe bàtó-tsù àtò dǒ nídhuní. ⁵ Ní mǎ mawù ádr̀ngbǎ r̀rù dǒ Kilikiyà tó p̀b̀rì mà, Pàfùliyà mà nà igi d̀nǎ, mǒwù ùvò Mirà tí kátina kifukù ò, Likiyà tó p̀b̀rì ò. ⁶ Ndi kigò ǒ ní ndi, yà Pòlò mà ka k̀bhona fóná Zùliyò, p̀b̀nówí tó ádr̀ngbǎlé, náatù Ìtaliyà tó p̀b̀rì ò r̀rà Àlèsàndùriyà tó kigò ǒ atdí bàtó. Ní wò ádr̀ngbǎlé adù mǎvi m̀pò kà ò.

⁷ Ní mǎ mawù r̀rù dǒ, m̀bhi ibí idho nyú tí, ìnzí mǎ m̀ndri r̀rò. Nírò ní ndi iwà mǎ màbà ábhǒ àpbè nyú r̀rò, mǎ mawù m̀tò Kinidò tó kigò-nyikpa rǒ. Ní, ìnzí àwe rí mǎbhù m̀mbe òndri dǒ ányì nà rò dhu-okú dò rò, mǎ madù m̀nyì mǒwù Krètè tó s̀ngà tó mùs̀ngù d̀nǎ rò, yà ìnzí àwe r̀pili ɔbi nà i nǎ rò, mǎdà ndi s̀ngà tó

* **27:1** 27.1 Mǎ-tì ní Lukà, yàrí bhùkù nandí ale, nírà nd̀ngbò Pòlò mà nzínzi ò dhu (Kas 21.18).

adzi-rorò, Sàlmonà tí kátina tí. ⁸ Ní mǎ mari obi nyú tí ndi pbìrì-kutì rǒ, mǎdù òwu ùvò Ídzì kifukù tí kátina atdí kifukù ò. Wò ndi kifukù í'í kyèròkyèrò Lásèyà tí kátina kígò-tí.

⁹ Mǎ miwí ábhǒ kàsùmì nyú, mǎ mówu abhi nà tí dhu ràdù í'í odú nyú. Ròsè dòtsí, ònyù t'ónyuta-tsù nùtsi ka kí òná kàsùmì náadù í'í iwà ndi ndùdà ró, ndi dhu ràdù dhu ìtè awe arópili atdíídǒ òná kàsùmì rǎkǎ wà. Ní Polò avò dhu ɔdhína tò, ndàti: ¹⁰ «Àbanǎnzó, yàrí àlě tó abhi ǒ àlě kí àpbè àbà àbà abho nyú. Ndirò, àlě kíwina dhu ní nzí ní yàrí bàtò kèlě òná anò mànà, àlě kí àlě tó ípìrǒnga nyú mà nàpà àlě rìwí átò.» ¹¹ Pbéù, pbànowí tó ádrùngbǎle adù wò bàtò òdì rí ale mà, ndi bàtò tó ádrùngbǎle mànà-tsù dhu kèlě níri, Polò ùnò dhu ìri ndi ndàm̀bènà rò. ¹² Kífukù ǒ ka kóko ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì ǒ dhu ní'í mbǎ mběyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, ábhǒ ale nyú adù dhu à'ù ìndrù ròpè abhi 'òwù ányìrǒ rò. Abádhí azè dhu ní, àkǎkǎ fíyò ní, 'òwù ùvò Fòyìnìkè tó kifukù ò, 'adù ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì ùdà ányìrǒ. Wò ndi Fòyìnìkè ní'í Krètè tó sòngà ǒ atdí kifukù, yà ìnzí mùsùngú mà, ngòmà nà ndirò múlayí mà ngòmà nà tí kátina awe nóongónà òpili tùm̀bà tí nyina-kpa rǒ†.

Àpùpù rǐ Polò nà ka kówu òná Rómà tó kígò ò bàtò-ǒnga nútɔyǎ dhu

¹³ Wò dhu-dzidǒ, isó tí ró'ɔ awe náapè ndivǒ nga mùsùngú dònǎ rò. Ní, bàtò ò í'í ale náadù dhu àtì àkǎ fíyò abhi àmbènà àkǎ dhu tí. Nírò ní ndi abádhí iwà nàngà, bàtò ràdù abhi òpè ndàm̀be òrì dǒ Krètè tó sòngà-bidǒ. ¹⁴ Pbéù kòmbómbí tí, Hèràkulò tí ka kí ɔvòna ànzì àpùpù náapè ndòpìlì obi nyú nà Krètè tó sòngà dònǎ rò. ¹⁵ Ní ndi àpùpù náapbì bàtò, ndàm̀be àrà dǒ nà, ndi bàtò ùlè ka kí rǎrà otùna ǒ dhu ràdù í'í odú nyú. Nírò ní ndi mǎ madù bàtò ùbhà ùbhà tí ndi awe ràm̀be àrà dǒ nà. ¹⁶ Kàwudà tí kátina sòngǎ-ngba-tí mǎ mùdà rò, mǎ mabà obi ádrùngbǎ àpbè dzidǒ, mǎlǔ yà olùnǎ rò ka kósò bàtò rǒ ìndrù t'ígútá tò íbhú, mǐdzí bàtò ò. ¹⁷ Ní ka mǎ mǐdzí bàtò ò dhu-dzidǒ, bàtò ǒ arí kasu ònzì ale náadù dhu dzùnà ònzì rádù imbi nídyì, 'adù ùkpòrònà bàtò rǒ, 'isò ndi bàtò ní rìdzò. Abádhí anzì Líbiyà tó pbìrì ònǎ rò bàtò rǎtsi Sírtì tí kátina ɔsokpó-gùgù dǒ dhu-ɔdò átò. Ní abádhí adù itsu tó nàngà nídò idha dǒ, ndíní bàtò nabhù tí ràm̀be àrà dǒ awe rǎrà dhu bhěyi. Wò dhu bhěyi ní ndi abádhí ùbhà bàtò awe ràm̀be àrà dǒ nà ìyò. ¹⁸ Tsútsǎ nínganí, awe ambènà òká nga nútɔyǎ dǒ atdíídǒ. Ní ndi dhu-okú dò rò, bàtò ǒ arí kasu ònzì ale náadù ànò òpè 'àwà idha ò. ¹⁹ Ní íbhù ráhù idho ǒ, kòrí ale náapè 'àwà ì arí kasu ònzì ní dhu ì nyú tírò idha ò. ²⁰ Ibí idho nyú núudà ìnzí mǎ rǎla adyifò-nyìkpó-mbì mà, ndirò alali nyú mà. Ndi àpùpù adì ndàm̀be òpìlì dǒ atdíídǒ nyú. Ní ndi dhu-okú dò rò, mǎ ma'ù nzá dhu ùgǔ mǎ rǎrǐ adù ùgǔ.

²¹ Mǎ ní'í ìnzá mǎ mǎpè atdí dhu mà náfǒ lika ò, rǎrà àhù ábhǒ idho nyú tí ró. Nírò ní ndi Polò iwà ndi ndidè nzínzika ǒ, ndàti: «Àbanǎnzó, nyí nyíríyana gukyè ma múncna fùkù dhu ìnzí ale rìvǎ àlě Krètè tó sòngà ǒ rò, ní kǒkò ì nìnzà dhu námbènà nzí 'ìnzǎ. Ndirò kǒkò àlě kíwí dhu-tsí námbènà nzí ùwí. ²² Pbéù, ma mátina nyí ní, nyí ròtù afíku. Obhó tí, atdí ale mà nzínziku ǒ ní rǐ nzí pbìndà ípìrǒnga níwí. Àlě kí bàtò kèlě níwí. ²³ Obhó tí, indo kùbhingá, yà pbìndà ale tí ma marí'í, ndirò yà ma marúlèna Kàgàwà bhà màlàyikà nírà àhù tídú. ²⁴ Ní kàti ma ní: <Polò, nzǒnzì ɔdò! Dhu àkǎ wà nyarà àhù Rómà tó kígò ò, ndíní ka kuncó tí ànyǎnu kámá dǒ ádrùngbǎ kamà-ònzí rò. Ndirò, kòní pbìndà ídzìnga ǒ Kàgàwà ùbhà wà wò nyí nyúbhi mànà ale kóró, ròkò nyìkpóya nà.> ²⁵ Ní ma mátina nyí ní, nyí ròtù afíku! Obhó tí, mà mà'ù wà dhu Kàgàwà rǎrǐ yà idù ndi ndòvò dhu nónzì ònzì. ²⁶ Ndirò, idha rǎrà àlě ìvìvò atdí sòngà-igì dò.»

† 27:12 27.12 Ngákpa ale rǐ kàti: mùsùngú mà ngòmà nà ndirò múlayí mà ngòmà nà dò nga nándà kifukù tí.

²⁷ Atdí kumì dòná ìfò nà rí iku nísě iku ǒ, àpúpú í'ì ìnè òká nga ỳtdyǎ ndì ndì Àdiriyà tí kátina ádràngbǎ rèrù dǒ ró. Ní mbèmbè ndi iku-alikpa ǒ, wò bàtó ǒ arí kasu ònzì ale náadù dhu àtì iwà mǎ mindù idha-igì-dò dhu tí. ²⁸ Ní abádhí udhè idha tó ádzínga, 'adù kòtù ìbhù kumì dòná àrùbhù nà mètèrè tí. Bàtó itdègu òndri tdítđǒ itseta, ní abádhí udhè ka tdítđǒ, ràdù àhù óyǒ kumì dòná àrù nà mètèrè tí. ²⁹ Wò dhu ì àla rò, abádhí adù bàtó rǎrà ndòpbi bhalabhala rǒ dhu-òdò ònzì. Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí adù ìfò nàngà nùdò idha ò olunǎ rò bàtó tò, 'adù àmbe inga rùbho dhu òdò dǒ atdyúya nyú nà. ³⁰ Wò dhu-dzidǒ, bàtó ǒ arí kasu ònzì ale náanzì dhu ndíní ì uwé tí ì, 'òtsè. Ní abádhí ifo igútá tó ìbhù bàtó ò rò rèrù ò, 'adù àtìna: «Mǎ mówu nàngà ỳdò idha ò angyinǎ rò bàtó tò.» ³¹ Pbéù, Pòlò adù dhu òvò pbànowí tó ádràngbǎle mà, pbìndà pbànowí mànà tò, ndàti: «Ìnzì kǒkò ale apé òko bàtó ò, ní nyí nyí nzì ỳgù.» ³² Ní ì pbànowí adù igútá tó ìbhù-mbí itdì, ràdù ndùbhà rèrù dǒ.

³³ Inga òdò ì í rùbho dhu ònanǎ, Pòlò avi kǒkò ì í'ì mànà ale kóró rònyù dhu. Kǎvò dhu abádhí tò, ndàti: «Indo, idhò àhù wà atdí kumì dòná ìfò nà idhò tí, yà nyí nyúbhì òko rǒ ìnzì nyǎfǒ atdí dhu mà liku ò nǐ. ³⁴ Nírò, ma mìtdè nyí itdè tí mati, nyí rònyu dhu. Obhó tí, ònyù àkǎnà wà nyǒnyù, ndíní nyí nyotsi tí obi nǐ, nyǔgù. Ndirò nzínziku ǒ, atdí ale mà rǐ nzì dóna rǒ atdí àyí-vé-ngba mà níwí.» ³⁵ Wò dhu ndi ndòvò dhu-dzidǒ, Pòlò adù mùgati idyì, ndàdù ndìtsò Kàgàwà-rǒ kóró òdhína-ònzì rò. Kǎdù ndi mùgati-ònga ỳkò, ndàdù òpènà ndònyù. ³⁶ Nírò ní ndi kóró ngǔkpà ale adù obi òtsì Pòlò rǒ, 'adù ònyù ònyù átò. ³⁷ Wò ndi bàtó ǒ mǎ mí'ì kóró óyǒ miyà àrùbhù kumì dòná azà nà ale tí rò. ³⁸ Ní kóró ale ònyù dhu 'ùlè nǐ àkǎkǎ dhu bhèyi rò, abádhí adù nganù ỳgù bàtó ò rò, 'àwà idha ò, ndíní bàtó nabhù tí rò'ò isó.

Bàtó rǐ ndìnzǎ òná ale ràdù ỳgù dhu

³⁹ Inga níitdègu ùbho, ní bàtó ǒ arí kasu ònzì ale ỳni nzá wò ì òndri tina ò pbìrì. Pbéù, abádhí ala dhu ní yà rèrù òbì ndi adzi-kpa nzínzì ǒ róngà, ọsokpó-gùgù ràdù ì'ì ànyìrǒ. Ní abádhí adù òzènà dhu ní, àkǎkǎ fíyò nǐ, 'àbhù bàtó ròtsù ànyì. ⁴⁰ Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí ỳnga nàngà-mbí bàtó rǒrò, 'adù ì nàngà ỳbhà ròsù idha ò. Ndirò wò ndi kàsùmì ǒ tí, abádhí ỳnga ngayi-mbí, 'isò dólòdólò. Wò dhu-dzidǒ, abádhí usò awe àtò arí ìhù mberù-ba, ndíní awe adù tí bàtó òpbi róná, ndàrà nà ọsokpó-gùgù dò. ⁴¹ Pbéù, bàtó adù àrà àtsi ọsokpó-gùgù dǒ. Ní abádhí adù bàtó ỳbhà ànyìrǒ àtsi, ọndìna-kpa ràfǒ ndi, ròtsù ọsokpó ò, ìnzì ngbǒna ràmbe ndùya dǒ ró. Ndirò, mùkurà-òbì náadù ndi bàtó rǒ olunǎ nga ỳgòlò rìnza ndi.

⁴² Wò ndi kàsùmì ǒ, pbànowí anzì dhu ndíní ì ọkye tí ỳsǒ ka kúsǒ ale, akye yarà nonzina 'adù òtse nǐ. ⁴³ Pbéù, ì pbànowí dǒ ádràngbǎle azè dhu ní ndìgù Pòlò. Ní kǎdù ì pbànowí isò ìnzì wò ì írèna dhu nonzì tí. Ndirò, kǎdù dhu òvò bàtó ǒ rǐ'ì ale tò, ndíní yarà t'ónzita nùni abádhí nzínzì ǒ ale núbé tí ì angyi idha ò, 'adù yarà ònzì 'ùvò ndi idha ò rò. ⁴⁴ Ndirò, kǎdù dhu òvò yà ìnzá yarà t'ónzita nùni ale-tsí tò rónzì yarà bhǎwù dǒ, ndirò yà ì nùgolo bàtó rǒ rò dhu àpàkálá dǒ, 'ùvò átò idha ò rò. Wò dhu bhèyi ní ndi mǎ muvò kóró ádràngbǎ rèrù ò rò, ìnzì mǔve.

28

Mèlità tó sòngà ǒ bhà rǐ Pòlò mà nákǒ dhu

(Màt 8.14-16; Luk 10.19; Kas 14.11-12; Èbr 13.2)

¹ Wò dhu bhèyi mǎ mùgù idha ǒ rò dhu-dzidǒ ní ndi ka kǎdù dhu òvò fǎkà kati yà mǎ mí'ì òná sòngà-òvò rǎrǐ Mèlità. ² Wò ndi sòngà ǒ bhà níitè fǎkà ídzínga ní yà ìnzì kóró ale arónzina ídzínga. Abádhí uto ádràngbǎ kázú-yà-ba nyú fǎkà, igye rǒgye, ndi dhu ràdù gírì ìbhò dhu-okú dò rò. Ní abádhí adù tsùka àndu kóró ndi kàzù-tsùnǎ. ³ Nírò ní ndi Pòlò ivà ndi ndàrà àkǎlǐ-nzo àndu, ndìrà nà okùna dǒ, ndìpbà kàzù ò.

Ní kàzù ìgbě róná ámvò tó osu náahù wò ákàlì ò rò, ndàpbelẹ̀ ndi Pòlò-òtsù-rǒ. ⁴ Wò pbanga ǒ bhà itdègu osu àlǎ Pòlò-òtsù-rǒ róbhele ró, ní abádhí adù ɔtɛ òpè nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Obhó nyú, yàrí ale ní ìndrǔ òkye arí ale. Ádhu nǐ? Kògù idha ǒ rò ìnzǐ ndòvè, ní Kàgàwà bhà làmí nózè nzá kà ràdi nyìkpóna nà!» ⁵ Pbéù, Pòlò adù ɔtsúna-ǒnga kèlẹ̀ níyà, osu ràdù ìtsì kàzù ò, ìnzǐ Pòlò ràdù atdí nzéere dhu mà nínè. ⁶ Ìndrǔ ambénà Pòlò òdò dǒ, ndíní ì ala tí iwà ɔtsúna òpè ró, ndirò ngàtsi nǐ iwà ìtsì ndòvè ró. Pbéù, abádhí adò nga ádzíta nyú, ìnzǐ 'adù atdí nzéere dhu mà àla Pòlò-rǒ ndi nònzi ró. Nírò ní ndi abádhí adù fíyó irèta ùgèrè, 'àmbe àtìna dǒ: «Yàrí ale ní mǔngǔ-ngba nyú!»

⁷ Wò dhu rǐ ndònzì rórò, Mèlità tó sòngà ǒ ádrùngbǎle bhà pbanga ní'ì inè kyèròkyèrò. Ndi ale-ɔvò ní'ì Pùbliyò. Ní àbadhi akò mǎ àzè nyú nà, ndàdù mǎbhù mǔnzì ìbhù idho pbi idzá ɔdhína nyú bhèyi. ⁸ Ndi Pùbliyò t'ábanà ní'ì andi àlǔ ndi, ndàdù àmbe àyi dǒ ara-dǒ ró. Kǎmbénà àndi dǒ, kàzù rùtò ndi atdí dǒ òna nǎ, ndirò ndàdù àmbe afali òpì dǒ. Ní Pòlò atsù ndàhù kàndà. Kǎdù nditsò kà-dǒ ɔtsúna ndi ndùli kà-dǒ rórò, wò dhu ràdù kàbhù rògù dòtsí. ⁹ Mèlità tó sòngà ǒ andi nà ngǔkpà ale níiwú átò Pòlò-tí'ò, àbadhi ràdù ì nígu. ¹⁰ Ní ìndrǔ ifu mǎ ábhǒ otu nyú ǒ. Ndirò abhi òpè mǎ mí rò, abádhí adù abhi tò mǎ mí atdyúya òho kóró dhu núbho fàkà.

Pòlò mà rǒwu ùvò Rómà tó kigò ò dhu
(Kas 23.11; Ròm 1.9-15; 15.29)

¹¹ Ìbhù àbǐ mǎ mǔnzì Mèlità dhu-dzidǒ, mǎ madù òwu Àlèsàndùriyà tí kátina kigò ǒ bàtò ǒ. Ndi bàtò-ɔvò ní'ì: «Ozo tí ka kódhì mǔngǔ-nzo». Ní ka kalú ka ridè Mèlità ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì ǒ. ¹² Mèlità rò mǎ mùvò bàtò ǒ rò, mǎ mawù ùvò Sirákusè tí kátina kigò ǒ kifukù ò, mǎdù ìbhù idho nónzi ànyìrǒ. ¹³ Ndi kifukù ǒ rò mǎ mùvò rò, mǎ mawù idha-ìgì dònǎ, mǔwù ùvò Règiyò tí kátina kigò ǒ kifukù ò. Ní tsútsǎ nínganí mǎ mǔpè abhi rò, mùsùngú dònǎ rò rírà awe náapè ndòpìli. Ní óyǒ idho ǒ, mǎ madù òwu ùvò Pùtèolì tí kátina kigò ǒ kifukù ò. ¹⁴ Ndi kigò ǒ, mǎ matù iwà Yèsù ná'ù ale. Ní abádhí adù mǔnzì ndíní mǎ mǔnzì tí atdí yengè ì mànà. Nírò ní ndi mǎ madù òwu Rómà tó kigò ò. ¹⁵ Ndi kigò ǒ Yèsù ná'ù ale níitdègu mǎ mìwù dhu ìri, ní abádhí adù iwu mǔdò Àpiyò tí kátina kòbǐ ǒ rò. Ndirò ngǔkpà ale-tsí náadù iwu mǔdò Olo tó Ìbhù Idza-tí rò. Ní Pòlò níitdègu abádhí àlǎ, ní kǎdù ɔtsò àbhù Kàgàwà tò, afína ràdù ɔbi ɔtsì. ¹⁶ Ní Rómà tó kigò ò mǎ mǔwù ùvò rò, ka kǎdù Pòlò àvi ràrà òdhò rǒ atdí rò yà ndi ndùbho dònà idza ǒ, atdí múnòwì kèlẹ̀ ràdù àmbe ngbǒna òdò dǒ.

Pòlò rǐ Kàgàwà bhà Idzi dǒ mǎkǔrù núno
Rómà tó kigò ǒ Pbayàhúdì tò dhu

(Ìsa 49.5-6; Ròm 11.1-11; Èfè 6.19-20; Kòl 1.24-29)

¹⁷ Ìbhù idho ndi ndònzì Rómà tó kigò ǒ dhu-dzidǒ, Pòlò unzi Pbayàhúdì tó ádròdrǒ ale rìwù tina ò. Ní abádhí àndu ì rò, Pòlò adù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Àbanǐnzó, ma mǔnzì nzá atdí nzéere dhu mà àlẹ̀ t'ále rǒ, ndirò àlẹ̀ t'ábhúna tó màndu rǒ. Pbéù ka kálǔ ma Yèrùsàlemà tó kigò ǒ, kǎdù mabhù Pbarómá-fó, ràdù mosò. ¹⁸ Ní tsùdù ì òngù dhu dhu-dzidǒ, abádhí ózè 'ìkòlò ma inzá ì àla yà ima nóhò ka kǎdù dòná atdí afátá mà nídhunǐ. ¹⁹ Pbéù, Pbayàhúdì adù nzá kǒkò ale ùnò dhu ná'ù. Ní ma mǎdù dhu àla dhu rǎkǎ monzi kámá dǒ ádrùngbǎ kamà, ndíní ànyǎdu núnò tí. Ndirò, pbàkà irèta ní'ì nǐ mǔbhù pbàkà pbìrì ǒ bhà. ²⁰ Kònzì wò dhu-okú dò rò nga ní ndi, ma mòzè mala nyǐ, madù dhu òvò fǔkù nǐ. Obhó tí, ma mí'ì yàrí imbi ò yà Pbàisràyéli arí atdyúna òho 'àla ale-okú dò rò.»

²¹ Ní, kǒkò Pbayàhúdì tó ádròdrǒ ale adù dhu òvò Pòlò tò 'àti: «Yùdeyà tó pbìrì ò rò mǎ mákò nzá pbùkù dhu dǒ róte atdí bhàrùwà mà. Ndirò, àlẹ̀ t'ádóna nzínzi ǒ

rò, atdí ale mà nírà nzá atdí nzéere dhu mà náwe dùnú fǎkà. ²² Pbetù, mà mòzè mǎrì nyi nyú nyi nyáwěna pbùkù irèta. Obhó tí, mà màni dhu ní kóró ngari ònǎ indrù rǐ nzéere dhu àwě nyi nyarí'ì ònǎ somà dǒ dhu.»

²³ Wò dhu-dzidǒ, kǒkò ádròdrò ale adù idho òkò, ndínì ì otú tí ì ònǎ Pòlò nà kǎródhò ró. Ní ndi idho àkǎ rò, ábhò ale nyú náadù iwu, 'iwù Pòlò otù ányìrò. Ní Pòlò apè ote ì ale tò, ròpè ndi kútsingá nga ò rò, rǎrà àhu pbítsònga nga ò. Àbadhi ambénà dhu àwe dǒ abádhí tò òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi dǒ. Ndirò kǎnè dhu ndínì kǒkò ale náa'ú tí Yèsù, yà abádhí tò ndi ndáwěna Músà bhà Úyátá ò ka kándì ote mà, Kàgàwà bhà pbànábí tó bhùkù ò ka kándì ote mànà-otù ǒ. ²⁴ Abádhí nzínzi ǒ atdídhená ale náa'ú Pòlò rǎnǎna dhu, pbetù ngùkpà-tsí náadù nzá kà'ù. ²⁵ Wò dhu bhéyi ní ndi abádhí iri nzá ì nzínziya ǒ. Ní abádhí rǐ dhu ònzi ì adù tí ì rò, Pòlò adù dhu òvò tdítǒ abádhí tò, ndàti: «Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí núnò obhó dhu nyú yà abhùkù tò kǎvò dhu Kàgàwà bhà nabi Ìsayà-otù ǒ rò! ²⁶ Kǎti Ìsayà nǐ kà rǎra kǒkò ale-tí'ò, ndàdù dhu òvò fiyò, ndàti: Kàgàwà rǎtina: <Nyǐ nyǐ inga níri ìri mbéyi nyú, pbetù ìnzǐ yà nyǐ nyǐrì dhu rǎdù dùkù àlu akekpa màtí.

Nyǐ nyǐ inga nǎndà àndà mbéyi nyú, pbetù ìnzǐ nyǎdù atdí dhu mà nála.

²⁷ Obhó tí, atdí dhu mà náarí nzǐ kǎrǐ ale-afí-ngbò núbèlè.

Abádhí núrǐ bǐya,
ndirò abádhí núpǐ nyìkpóya,
akye ì alana nga nǐ,
akye ì irina nga nǐ,
ndirò akye dhu alúna dòya,
'adù 'ùgèrè 'ùbhà fiyó nzérenga,
madù ì nígu nǐ.»

²⁸ Pòlò adù ote ùtsà, ndàti: «Dhu àkǎ nyǎni dhu ní, Kàgàwà rívì wò ògù tó ote ìnzǐ ní Pbàyàhúdì tò. Ní ì ìnzǐ ní Pbàyàhúdì rǐ ndi ote níri ìri.» [²⁹ Pòlò itdègu wò dhu ùnò, ní Pbàyàhúdì adù 'ìvǎ 'òwù atdíǒ ì 'í 'àgò nzínziya ǒ rórò.]

³⁰ Pòlò anzǐ óyǒ ato nyú wò dóna ndi ndubhò ndòngò òdhò ònǎ idza ǒ. Ndirò, kǒngónà yà ndàndà iwù kóró ale àkò ányìdzá rò. ³¹ Ndirò, àbadhi aránà òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi tó màkǔrù núnò rǒ indrù tò, ndàdù dhu núde abádhí tò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò dǒ, ìmbǎ ònǎ odó na, ndirò ìmbǎ tsùna nútò rǐ dhu rǐ'ì rórò.

Pbàromà tò Polò andí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Polò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kándí ka Kòritò tó kigò ǒ ndì ndí'ì, Àkayà tó pbìrì ò rórò, mbèmbè imbò kumì dòná àrùbhù nà ato údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ rórò. Ròmà tó kigò ní'ì inzà kàpè àrà àhụ ònà angyi kigò (15.22-24).

Ndi kigò ǒ pbàkrístò nóongónà 'undu dhèdhèrò idza ǒ (16.5,10-11,14-15). Ní Polò andí yàrí bhàruwà kóró ì pbàkrístò tò. Ka kìrè nga Pèndèkotè-idhò ǒ ì nùgèrè 'à'ù Yèsù Pbàyàhúdì rùngbe ndi kànísá Ròmà, ndirò ngàtsi nǐ yà Polò ùtì ovòya Pbàromà 16 ò ale nzínzì ǒ atdídená ale rùngbe ndi ka.

Wemberè tí Yèsù ná'ù Ròmà tó kigò ǒ ale nzínzì ǒ, ábhǒ ale ní'ì Pbàyàhúdì. Pbétù, Polò rǐ pbìndà bhàruwà àndí rò, ndi Yèsù ná'ù ìnzì ní pbàyàhúdì-bvụ náasè ndi atdíđǒ Yèsù ná'ù Pbàyàhúdì-bvụ dòná.

Kándí yàrí bhàruwà ìbhụ dhu-okú dò rò: (1) Kàgàwà arí kóró ale yà Yèsù Krístò ná'ù nígǔ nǐ kàbhà ádrùngbǎnga tó obi tó Ídzì Mākǔrù nùdhě ndi ndí dhu (1.16-17), (2) Ròmà tó kigò ò ndi ndàrà nǐ pbìndà abhi nóvo ndi ndí ndi kigò ǒ bhà tò dhu (15.22-29), (3) ndirò, Spàniyà tó pbìrì ò ndi ndàrà nǐ pbìndà abhi tò kà rǐ mǎdzùnà ònzì abádhí-fó dhu (15.24).

Bhàruwà-nyitì ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-17).
- Kàgàwà arí ìndrǔ òzè obhónángatále tí a'uta-otù ǒ dhu (1.18-4.25).
- Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí nùwụ wà mùkrístò pbìndà ìpìrǒnga-ayí, yà nzérenge ì'ì obi nà kà-dǒ nǐ ófò ǒ rò. Ndirò, mùkrístò mà ràdù òko màrùngà ǒ Kàgàwà mànà Yèsù Krístò ndi ndá'ù dhu-otù-ǒ, kà ràdù ì'ì ìpìrǒnga-owútá nà (5-8).
- Kàgàwà udhé ndi ndonzi tí pbìndà ale Pbàisràyélí tò, ndirò ìnzì ní Pbàyàhúdì tò dhu (9-11).
- Kàgàwà bhà ale àkǎnà 'ònzì ìnzì ì ì ìngyě ró rò dhu (12-15).
- Bhàruwà rǐku dòná rò ovita (16).

Polò rǐ Ròmà tó kigò ǒ pbàkrístò nóvì dhu

(Tit 1.1-4)

¹ Ima Polò, Yèsù Krístò bhà ìno-akpà ní ndi yàrí bhàruwà ma màndí. Kàgàwà ánzì ma mí'ì Yèsù bhà uvitatále tí, ndàdù mǎpì ndíní ma muno tí pbìndà Ídzì Mākǔrù ìndrǔ tò,

² Ndi Ídzì Mākǔrù tó làkà kǎkò angyangyi pbìndà pbànábí-otù ǒ Ìlǐlǎ-Andítá ò*.

³ Ndi Mākǔrù rǒte dòná ale ní kà t'Ídhùnà, yà ádrùngbǎ kamà Dàwudì-dhú nzínzì ǒ ka kùgù ìndrǔ tó ófò ǒ ale. ⁴ Ndirò, Ìlǐlǎ-Alafí nùitè ka ádrùngbǎnga tó obi nyú nà Kàgàwà t'Ídhùnà tí, yà kǐngbè ndi òve-bvù rò dhu-otù ǒ. Ndi kà t'Ídhùnà ní àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò. ⁵ Ndi Krístò-otù ǒ, mà mábà Kàgàwà bhà ìdzìnga mǐ'ì uvitatále tí, ndíní mà mabhù tí kǒvò kilè, yà mà mí kóró pbìrì ǒ ale ùnda rà'ù ka, ràdù kífù dhu-otù ǒ. ⁶ Nyí mà átò, nyí ní ì ale nzínzì ǒ ale, yà Kàgàwà únzì nyí ndíní nyí nyí'ì tí Yèsù Krístò bhà ale tí rò.

⁷ Ma màndí dhu fùkù kóró yà atdíđǒ Kàgàwà ózè nyí, nyǎdù ì'ì Ròmà tó kigò ǒ rò. Kǎnzì nyí nyí'ì pbìndà ale tí. Ní ndi àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mànà nǎkǎ 'àsò nyí, 'àdù nyǎbhù nyòkò màrùngà ǒ.

* **1:2** 1.2 Ìsa 52.7; 61.1-3

*Pɔ̀lò òzè ndàrà Ròmà ǎ pbàkrístò-ngbò àla dhu
(Ròm 15.23-32; 1TÈ 1.1-3; 3.7-13)*

⁸ Wemberè tí, ma màbhù òtsò pbàkà Kàgàwà tò okúku dò rò kóró, Yèsù Krístò-òvò rǒ, fùkú a'uta tó màkürù núnò ndi yà adzi ǎ kóró ngari ònǎ nídhuní. ⁹ Ndi Kàgàwà, yà ma marí kàsùna ònzi kóró afídu nà kà t'Ídhùnà bhà Ídzi Màkürù t'únòta-otù ǎ ale, ní ndi yàrí dhu tó ngàm̀bì: ma marí nyǎrè bilínganà, ¹⁰ kóró kàsùmì ǎ ma mí mitsò rò. Ma mí mitsò, Kàgàwà òzè nǐ, kà ràn̄gbe otu idù marà àhù bvùkù inzà òtrò idhò ǎ. ¹¹ Obhó tí, atdyúdu rǐ'ì atdíǎ mala ngbǒku, ndíní ma mabhù tí Hǐlǎ-Alafí bhà rò rírà perè fùkù, nyàdù obi òtsì fùkú a'uta ǎ. ¹² Kà-tì ní, bvùkù ma marà àhù rò, ma mí afíku àbhù ròtsì obi pbàkà a'uta nǐ, ndíní nyǐ nyadù tí afídu àbhù ròtsì obi átò fùkú a'uta nǐ.

Ídzi Màkürù ní Kàgàwà arí ìndrǔ ìgǔ nǐ obi dhu

¹³ Àbanǐnzó, ma mòzè nyǎni dhu: ibí-gùna nyú ma rúbhì dhu ùdhe rǒ marà fǔrǎbvù, ndíní pbàkà kasu nódhì tí itse abhò nzínziku ǎ, àdhàdhì kǒdhì ka ngǔkpà ìnzì ní Pbàyàhúdì nzínzì ǎ dhu bhèyi. Pbétù rírà àhù kòmbí nga ò, ma mádù tsùdu ùtò rǐ dhu nábà. ¹⁴ Obhó tí, dhu àkǎ marà kóró ale-tidò-bvù: ma màkǎ marà yà inga núnì ale-bvù ndirò inzà inga núnì ale-bvù, dhu nózù ale-bvù ndirò inzà dhu nózù ale-bvù. ¹⁵ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, atdyúdu rǐ'ì atdíǎ munò Ídzi Màkürù átò fùkù Ròmà tó kigò ǎ nyǐ nyí'ì rò. ¹⁶ Obhó tí, nyìdu rǐ nzi ìwù Ídzi Màkürù-okú dò rò. Ka ní ndi Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi, yà Kàgàwà arí kóró ale Yèsù Krístò ná'ù nígǔ nǐ, ròpè ndi Pbàyàhúdì rǒ rò, ràrà àhù ìnzì ní Pbàyàhúdì ò. ¹⁷ Obhó tí, wò ndi Ídzi Màkürù ní ndi arí Kàgàwà rǐ ìndrǔ òzù obhónángatále tí nyìkpóna ǎ ònà otu itè. Ndi obhónángà nábà ka karí a'uta-otù ǎ tí. Ndirò, ka kádù kàbà ònà ngǎtsi otu rǐ'ì mbǎ. Àdhàdhì yà Andítá náarúnona dhu bhèyi: «Obhónángatále tí Kàgàwà òzù pbìndà a'uta-otù ǎ ale rǎdù ìpìrǒnga nábà*.»

Ìndrǔ ní nzéren̄gatále dhu

(Zàb 81.12-13; Ìsa 44.9-20; Èfè 4.17-19; 1Pé 4.3-5)

¹⁸ Ɔrù-akpà ò rò Kàgàwà rǐ dhu itè ndi rarí'ì nàwí nà ndi nódhò ale, yà nzéren̄ga ònzi arí rǒ. I ale ní yà obhón̄ga tó otu-tsù ùtò arí fíyó nzéren̄ga nǐ ale. ¹⁹ Obhó tí, Kàgàwà dǎ ka kádù ùninà dhu rǐ'ì kpangba abádhí tò, Kàgàwà nyú nditírò nitè ka kpangba abádhí tò dhu-okú dò rò. ²⁰ Obhó tí, ìmbǎ dhu rǐ'ì ìnzì ka karí Kàgàwà-wòyǎ àlǎ yà adzi kǎnzina rò dhu màtí, ní kàbhà dhòdhódhón̄ga tó ádrùngbǎnga tó obi mà, Kàgàwà tí kǎrǐ'ì dhu itè rí dhu mànà, náarí 'àlǎ kpangba yà kǎnzì dhu-otù ǎ. Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí rǎdù 'ùgye okúna dò rò dhu rǐ'ì ìmbǎ inzà ì ifu ka rò. ²¹ Obhó tí, iwà ì ùni Kàgàwà rórò, abádhí arí nzi kífù Kàgàwà ifù ka kàmbènà dhu bhèyi, ndirò abádhí arí nzi òtsò nábhù kà tò òtsò àkànà kabhù Kàgàwà tò dhu bhèyi. Pbétù, abádhí àdù òngò àkyǎkyè ale tí fíyó irèta ǎ, ndirò abádhí-afí yà ìnzì rí dhu àlǎ nàdù àdi ìnò ǎ. ²² Yà ì í 'òzù dhu-ǒnga t'òvòtatále tí rò, abádhí àdù òngò ìmbǎ tǐya nà ale tí. ²³ Ádrùngbǎnga tó awáwù nà arí'ì Kàgàwà, yà dhòdhódhón̄ganà arádi ale nùlǎ ì àmbènà rò, abádhí arí yà òvè rǎdù òvè ale tó ófò ǎ ka kòbhòlò dhu mà, àrè mà, ifífo pfóya nà ìzǎ mà, òya dǎ arí 'àdha ìzǎ mànà-wòyǎ nùle.

²⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà úbhà abádhí ràmbe afíya ózè nzéren̄ga dhu ònzi dǎ, ndi dhu rǎdù àmbe ngbóya itì dǎ ale-nyè rǐwù nǐ ófò ǎ. ²⁵ Abádhí arí Kàgàwà bhà obhón̄ga nùwǎ tìtò nǐ, 'àdù àmbe Kàgàwà anzi dhu ùle dǎ 'àdù kasu ònzi fíyò, i dhu nanzi Kàgàwà ùlǎ ì àmbènà rò. Ilèta àkǎ kabhù ndi Kàgàwà tò tí dhòdhódhón̄ganà! Àmìnà.

* 1:17 1.17 Háb 2.4

²⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà úbhà abádhí rònzi yà abádhí-afí ózè 'ònzì ale-nyì rīwụ nǐ dhu. Abádhí tó vèbhále mà nùgèrě fīyó kpabhále mà nà ì àmbènà ònzina dhu, 'èwụ ìnzì arí 'ònzì dhu-tidò nǐ, 'àmbe òdhò dǔ ì nà nzínziya ǔ vèbhále tírò. ²⁷ Ndi dhu bhěyi tí, kpabhále mà nùgèrě kpatsibhále mà tsibhále mà nà arónzina nzínziya ǔ dhu, 'àdù àmbe atdyúya òhò dǔ nzínziya ǔ kpabhále tírò. Abádhí arí ale-nyì rīwụ nǐ dhu ònzì nzínziya ǔ, ndi dhu ràdù abádhí àbhụ ràbà fīyó uwítá nà àkǎ màkìmbà nyụyatsì.

²⁸ Ndi dhu bhěyi ní ndi, wò abádhí úvò ì ìnzì ì ifu tí Kàgàwà dhu-otù ǔ, Kàgàwà úbhà abádhí ròngò ìmbǎ tīya nà fīyó irèta-owù ùngu, ndínì abádhí ònzì tí ìnzá àkǎnà ì rònzi dhu. ²⁹ Abádhí ùlè ùlè tí kóró nzérenga-tidò mà, nzére dhu-tidò mà, òdhíya-fó rí'ì dhu dǔ ì í afíya ùlì dhu mà, òrù mà, adha mà, abvo t'ókyeta mà, anya t'ónzita mà, ụtrátá mà, akye ì í dhu ònzì dhu mà, ụdhútá mà nà nǐ. ³⁰ Abádhí ní títò ùnò arí ìndrǔ dǔ ale, Kàgàwà rǔ òmvǔ, ìnzì arí ìndrǔ ifǔ ale, 'ìdzì arí ìtírò ale, ndirò 'òyò arí ale. Abádhí ní nyìkpóya úbho nzére dhu t'ónzita rǔ ale, ndirò ìnzì arí ì nódhì ale-tsǔ dhu ìrì ale. ³¹ Abádhí rǐ mbǎ inga t'irèta tó ale-afí nà, abádhí rǐ'ì mbǎ yà ì òkò fíndá làká dhu t'ónzita tó ale-afí nà, abádhí rǐ mbǎ àzè tó ale-afí nà, ndirò abádhí rǐ mbǎ izụ àbà ka kí ìndrǔ dǔ nǐ ale-afí nà. ³² Iwà màtí ì ùnì dhu, Kàgàwà bhà obhónánga tó ụyátá rarátina, kǔkò dhu-tidò ònzì arí ale rǎkǎ 'ùve ùvè tí rórò, abádhí arí ì dhu-tidò ònzì, 'àdù ì dhu-tidò ònzì rí ale rǔnzina dhu à'ù à'u tí.

2

Kàgàwà arí ìndrǔ-ànyǎ ùnò obhónánga dǔ dhu

(Ovt 12.13-14; Mát 7.1-5; Kas 10.34-35; Róm 14.10-12)

¹ Ní ìnyì, yà nyì nyìli nyì nyongò kǔkò nzére dhu-tidò ònzì ngǔkpà ale-ànyǎ ùnò rò, nyì nyì mbǎ nyì nyádù nyugyè okúna dò rò dhu nà, ìmbǎ nyì nyì àdhi pbá ale màtí. Obhó tí, nyì nyarí ngǔkpà ale-ànyǎ ùnò, pbétù nyadù ì ale ònzì dhu-tidò kèlè nónzì. Ní ngǎtsi ale-ànyǎ ùnò nyì nyì rò, nyì nyòtdì wà ànyǎnyụ nyitírò. ² Àlè kùni wà dhu Kàgàwà rarí anya ìtdì kǔkò dhu-tidò ònzì ale-dǔ obhónánga dǔ. ³ Ní ìnyì, wò ngǔkpà ale-dǔ nyì nyarí anya ìtdì yà átò nyì nyarónzina dhu-tidò dǔ rò, nyì nyirè tí nga obhó nyú ụwa nyì rǎrǐ nyụwa Kàgàwà rǐ anya òtdì dùnú dhu ǔ rò? ⁴ Nyì nyàla tí Kàgàwà bhà ìdzìnga tó ábhónánga mà, kǎrì dhu-dzi òndù dhu mà, ádzì afína nà kǎrì'ì dhu mà nà dhu ìmbǎ tīya nà dhu tí? Nyì nyùni tí nzá dhu kàbhà ìdzìnga rǎrǐ ìnè ndàbhụ nyì nyugèrè nyì, nyubhà pbùkù nzérenga? ⁵ Pbétù, ìnyì ní afína aró'ò odú ale, ndirò ìnzì arí afína ná'u ndùgèrè ndùbhà pbìndà nzérenga ale. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyì nyìdhà wà Kàgàwà bhà ábhò nàwí dùnù, kà rǐ ndi pbìndà nàwí mà pbìndà obhónánga tó anya t'únòta mà nà ìtè ònà idho tò. ⁶ Ndi nánganì, kùbhòya ìngbàtí ìli ndì ale mà ndi ale bhà kasu-bvụ nyú rǔ. ⁷ Kàgàwà abhùya dhòdhódhónánga tó ìpìrónánga yà ìdzìnga t'ónzita tò ì ádzì ì dhu-otù ǔ arí ilèta mà, ifuta mà, dhòdhódhónánga tó ìpìrónánga mà nà ònè ale tò. ⁸ Pbétù, kítèya ìnzá idhèna ìka ndì dhu mà pbìndà ádrùngbá nàwí mà nà kǎkà afíya òzè dhu kèlè ònzì arí ale tò kóró. I ale ní kǎkà kàbhà obhónánga àgò arí 'àdù 'ùbhà nzérenga-òbì ròsè dòya nǎ ale. ⁹ I ale kóró yà nzére dhu ònzì arí, náabáya àpbè mà ádrùngbá izụ mà nà: wemberè tí ka nabáya ní Pbàyàhúdì, ndi dhu-dzidǔ adùya kàbà ní ìnzì ní Pbàyàhúdì. ¹⁰ Pbétù, ìdzì dhu ònzì arí ale kóró náabáya ilèta mà, ifuta mà màrùngà mà nà: wemberè tí ka nabáya ní Pbàyàhúdì, ndi dhu-dzidǔ adùya kàbà ní ìnzì ní Pbàyàhúdì. ¹¹ Obhó tí, Kàgàwà arí nǐ ìndrǔ-ònga òvò.

¹² Kóró ìnzì ní Pbàyàhúdì, kǎkà ìnzá ì ùnì Músà bhà Ụyátá rórò arí nzérenga ònzì ale, nùvèya ìnzá Kàgàwà ìtdì ànyáya ndi Ụyátá nǐ rórò. Pbétù, kóró Pbàyàhúdì, kǎkà iwà ì ùnì ka rórò arí nzérenga ònzì ale, nányǎ Kàgàwà ìtdìya òbì nyú nà ndi Ụyátá nǐ.

¹³ Obhó tí, ìnzì ní Músà bhà Ụyátá ìrì arí ìrì tí ale ì obhónángatále tí Kàgàwà arózána

nyìkpóna ǒ, pbétù ndi Ƴyátá ùnò dhu nífù arí ale ní i obhónángatále tí kǎròzàna. ¹⁴ Dhu apé ì'ì ìnzì ní Pbàyàhúdì, kǎkà inzà Músà bhà Ƴyátá núnì ale, náarí ndi Ƴyátá àvi dhu ònzi ràhù òyà rò ìtírò rò, inzà màtí ì ùnì ndi Ƴyátá rórò dhu tí, ní dhu rǒlo inè abádhí rǐ'ì ndi Ƴyátá nà nyuyatsi dhu bhèyi. ¹⁵ Ndi otu ǒ, abádhí itè dhu, Ƴyátá àvi kǒnzì dhu rùndí wà ì afiya ò. Abádhí-afí ní ndi dhu tó ngàmbì. Ndirò abádhí tó irèta ìtírò rǐ abádhí òbhù, ndirò ngàtsi nǐ kà rǐ ndùgye abádhí dǒ. ¹⁶ Kòrì ní ndi ì nǒnziya yà Kàgàwà rǐ ìndrù arí ùruna òdhù ò dhu-ànyà ùnò ònà idhò ǒ dhu. Kǒnziya ndi dhu Yèsù Krístò-otu ǒ, àdhàdhì yà ma maróvona ìndrù tò Ídzì Mǎkǎrù náarúnona dhu bhèyi.

Inzá Pbàyàhúdì nífù Ƴyátá dhu

¹⁷ Inyi Mùyàhudi tírò, nyi nyìpbi nyi Ƴyátá rǒ nyadù àmbe nyoyò dǒ pbùkù Kàgàwà-okú dò rò. ¹⁸ Nyi nyùnì wà kǒzè kǒnzì dhu, ndirò nyi nyí'ì inè nyovò ídzì dhu tí rǐ'ì dhu, iwà Ƴyátá ábhù ka nyuni dhu-okú dò rò. ¹⁹ Nyi nyà'ù nyi nyi rǎrǐ ndùmùndúmù ùnda arí ale nyú, ndirò nyi rǎrǐ'ì àdhàdhì awáwù bhèyi kǎkà ìnò ò rǐ'ì ale tò. ²⁰ Nyi nyà'ù nyi nyi rǎrǐ inzà nga núnì ale nùdhǒ arí rùnì nga ale nyú, ndirò nzónzo tò arí dhu ùdhè màlimò, Ƴyátá ábhù nyi nyuni nga mbèyi nyú, nyadù obhó dhu tí rǐ'ì dhu ùnì dhu-okú dò rò. ²¹ Nírò inyi, yà ngǔkpà ale tò nyi nyarí dhu ùdhè rò, ádhu ìnzì nyi nyádù dhu ùdhe ìndù nyitírò nǐ? Inyi, yà nyi nyarí dhu ùdhè inzà dhu rǎkǎ kǒnzì ogbo rò, ní ádhu nyi nyarí ogbo ònzi nǐ? ²² Inyi, yà nyi nyarí àtina inzà dhu rǎkǎ kǒnzì m̀nyònì rò, ní ádhu nyi nyarí m̀nyònì ònzi nǐ? Inyi, yà nyi nyóndrò sànamù rò, ní ádhu nyi nyarí abádhí nùlě ka karí òyá rò sòmǎ-dzà ǒ dhu nùwě nǐ*? ²³ Nyi nyarí nyidzì, nyambe àtina dǒ iwà nyi rùnì Ƴyátá, pbétù nyadù Kàgàwà-nyì ábhù rìwù ìnzì nyi nyí ndi Ƴyátá ùnò dhu ìfù rò! ²⁴ Obhó tí, àdhàdhì Hìlǎ Andítá ò ka kandì Pbàyàhúdì dǒ dhu bhèyi: «Okúkù dò rò, ìnzì ní Pbàyàhúdì rǐ dhu ùnò nzére nyú Kàgàwà nǐ*.»

²⁵ Obhó tí, onzínánga òbhòlo ka kí dhu rǐ'ì ídzì dhu tí ìndù Mùyàhudi tírò*, Ƴyátá ùnò dhu ìfù nyi nyapé rò. Pbétù, ìnzì nyi nyapé Ƴyátá ìfù, ní nyi nyí mbǎ iwà ka kóbhòlò onzínánga dhu màtí, ní ka kòzù wà nyi ìnzì ní Mùyàhudi, yà inzà ka kóbhòlò onzínánga ale tí. ²⁶ Ndirò inzà ka kóbhòlò onzínánga ale náapé Ƴyátá núnò dhu ìfù, ní Kàgàwà tí nǐ àdù kòzù pbìndà ale nyú, yà iwà ka kóbhòlò onzínánga ale tí? ²⁷ Ndi ale, yà Ƴyátá ùnò dhu nífù ní rǐ ndi ànyànù òtdì, inyi Mùyàhudi yà inzà nyi nyífu Ƴyátá rò. Ndi ale òtdíya ànyànù iwà màtí nyi nyúni Ƴyátá ò ka kándì dhu, ndirò iwà ka kóbhòlò onzínánga rórò tí. ²⁸ Obhó tí, obhó Mùyàhudi ní nǐ yà ngbǒna ònǎ rò tí ka kálǎna Mùyàhudi tí ale. Ndirò obhó nyú ka kí ale-ònzínga òbhòlo dhu ní nǐ yà ale-ngbò rǒ ka kònzì rǎla ndi kpangba dhu. ²⁹ Pbétù, obhó Mùyàhudi nyú ní nyunatsinǎ rò rǐ'ì Mùyàhudi tí ale. Ndirò obhó nyú ka kí ale-ònzínga òbhòlo dhu ní yà ìndrù-afí ònǎ rò ka kí ale òbhòlo Kàgàwà-ònzì dhu. Kònzì arí ní Hìlǎ-Alafí, ìnzì ní yà Ƴyátá ò ka kándì dhu ìfù ka kí dhu. Obhó Mùyàhudi rǎdù pbìndà ifuta àbà Kàgàwà-tí'ònǎ rò, ìnzì ní ìndrù-tí'ònǎ rò.

3

¹ Nírò, Mùyàhudi tí ka kí'ì dhu nùdà ìnzì ní Mùyàhudi tí ka kí'ì dhu àdhu nǐ? Ndirò, ale-ònzínga òbhòlo ka kí dhu tó ídzínga t'ínè ì'ì? ² Inè Mùyàhudi tí ka kí'ì dhu rǐ'ì ádràngbǎ ídzínga nyú nà kóró ófò ǒ. Pbàyàhúdì-fó nga ní ndi Kàgàwà abhù àndì ka kándì pbìndà Ƴte angyi nǐ. ³ Nírò, àlě kí ádhu ùnò? Dhu apé ì'ì atídíhená ale abádhí nzínzì ǒ nífù nzà yà Kàgàwà mànà ì ungbò ì rò ì akò làkà dhu tí, ní ndi dhu itè tí

* 2:22 2.22 Tòr 7.25 * 2:24 2.24 Ìsa 52.5 * 2:25 2.25 Pbàyàhúdì tò, ale-ònzínga òbhòlo ka kí dhu ní'ì Kàgàwà bhà ale nyú tí rǐ ìndrù itè ize.

dhu Kàgàwà rǎř ndì ndùnò dhu ùbha ìnzǐ ndìfu? ⁴ Ìnzǐ akekpa màtí! Ìmbǎ dhu rǐ'ì kóró ale narí tìtòtále dhu màtí, ní wò dhu rǐ nzǐ ndùvò Kàgàwà rǒ ìnzǐ rǐ'ì obhó dhu ùnò arí ale tí, àdhàdhì Ìlǐlǎ Andítá ò ka kándí kà-dǒ dhu bhéyi. † Andítá rǎtina: «Kóró ale rǐ nyunǐ Obhónángatále tí òténu ǒ.

Ndirò nyí ka kòbhù rò, nyí nyí dhu lè mà ònzi ònzi*.»

⁵ Pbétù, dhu apé ì'ì inzǎ àlě kífú yà àlě kakò làkǎ dhu-otù ǒ Kàgàwà àla ndì rǐ'ì Obhónángatále tí dhu dhu tí, nírò àlě tí àtina Kàgàwà rǎř ìmbǎ obhónánga nà, àlě ndì ndàbhù àlě rǎbà àpè pèndà nàwí-lú rò? (Ma móte ìndrù tó ófò ǒ.) ⁶ Ìnzǐ akekpa màtí! Obhó tí, ìmbǎ Kàgàwà ì'ì obhónánga nà rò, kàmbènà yà adzi ǒ ale-ànyǎ ìtdì ìngbà dhu bhéyi?

⁷ Pbétù, dhu apé ì'ì pbàkà tìtò, ìma Mùyàhudì tǐrò-otù ǒ*, Kàgàwà bhà Obhónánga àla ndì, kadù Àbadhi ilè atdí dǒ ròsè dhu tí, nírò ádhu tǐtǐdǒ ka kádù anya òtdì dùdú nzéreatále bhéyi nǐ? ⁸ Kǎpé ì'ì ndì dhu bhéyi, nírò dhu àkǎ tí àlě rǎtì: dhu àkǎ àlě rònzì nzéere dhu, ndínǐ ìdzìnga ahù tí nyunatsì rò? Obhó tí, atdíthená ale rǐ'ì ìnè mǔdhǔ arí 'àmbe àtìna dǒ, mǎ raróte ndì dhu bhéyi. † ale àkǎ Kàgàwà rǐtdì anya dǒyá.

Ìmbǎ obhónángatále rǐ'ì Kàgàwà-ònzǐ dhu

⁹ Nírò, ádhu àlě kǎkǎ àlě rùnò? Àlě Pbàyàhúdì tǐrò, àlě kùdà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì ádhu nǐ? Àlě kùdà nzá abádhí atdí dhu nǐ màtí! Obhó tí, ma mǐtè wà dhu, Pbàyàhúdì mà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì mànà kóró rǎř'ì nzérenga bhà òbi-tsìnǎ. ¹⁰ Àdhàdhì yà Ìlǐlǎ Andítá ò ka kándí dhu bhéyi:

«Ìmbǎ atdí ale mà rǐ'ì obhónángatále tí!

¹¹ Ìmbǎ pèndà ìrèta rǐ dhu àlǔ atdí ale mà rǐ'ì.

Ìmbǎ Kàgàwà òne rǐ atdí ale mà rǐ'ì.

¹² Kóró ale ùbha wà Kàgàwà bhà otu, kóró ale úwǐ wà.

Ìmbǎ ìdzi dhu ònzi arí ale rǐ'ì.

Ìmbǎ rǐ'ì atdí màtí.

¹³ Abádhí-li'ò rò ráhu ǒte ní òngu róngu, àdhàdhì lina'ò ka kàngbe abvo ka kótdè ònà ìbhu ò rò ráhu abvo-dzi bhéyi.

Abádhí-idà-dò ní tìtò t'únòta tó.

Abádhí-li'ò rò ráhu ǒte ní atdí dǒ rǐ'ì òbi nà àdhàdhì osu-dyádyà bhéyi.

¹⁴ Abádhí-li'ò nálè àlè tí ofúngá mà ògyògyè ǒte mànà nǐ.

¹⁵ Abádhí-pfò rǐ'ì isó nyú òtsè azu ùfù.

¹⁶ Abádhí rǐ dhu ìnzǎ, 'àdù ìndrù ùbhà àpè ǒ ì ùdà ònà kóró ngari ònǎ.

¹⁷ Abádhí ùni nzá màrùngà ìbhò rádù otu.

¹⁸ Ndirò, abádhí arí nzǐ Kàgàwà-òdò ònzi akekpa màtí†.»

¹⁹ Nírò, mǎ múnì wà dhu Ùyátá ùnò dhu kóró ní kà rùnò ndì Ùyátá-tsìnǎ arí'ì ale tò, ndínǐ ìngbàtí ìlì ndì ale mà-tsù nùtsi tí, ndirò ndínǐ ka kuni tí yà adzi ǒ ale kóró afátátále tí Kàgàwà-ònzǐ. ²⁰ Ndi dhu-okú dò rò ní ndì, obhónángatále tí Kàgàwà rǒzùna Ùyátá nífú dhu-okú dò rò ale rǐ'ì mbǎ. Obhó tí, Ùyátá arí ìndrù dzùnà ònzi rùnì iwà ndì ndònzì nzérenga dhu kèlě.

Kàgàwà arí ìndrù òzù obhónángatále tí ònà ófò

²¹ Pbétù kòmbí, Kàgàwà ìtè wà ndì ndádù ìndrù òzù obhónángatále tí inzǎ ka kǐpbi ale Ùyátá rǒ rórò ònà otu. Ùyátá mà pbànábí tó andítá mànà nítè wà ndì dhu.

²² Kàgàwà arí ìndrù òzù obhónángatále tí Yèsù Krístò ka kà'ù dhu-otù ǒ. Ndi otu

* **3:4** 3.4 Zàb 51.6 * **3:7** 3.7 Tìtò tí ka kátina iró dhu ní ìmbǎ ka kí'ì obhónánga nà dhu. Ndirò Obhónánga tí ka kátina dhu ní obhónánga (Ròm 3.5). † **3:18** 3.18 Zàb 5.10; 10.7; 14.1-3; 36.2; 53.2-4; 140.4; Ìsa 59.7-8

Kàgàwà ángbe kóró ale yà Yèsù ná'ù tò. Obhó tí, abádhí ùdà ì nzínzìya ǒ nǐ dhu rǐ'ì mbǎ. ²³ Obhó tí, kóró ale ónzì nzérenge, 'àdù Kàgàwà bhà Ádrùngbǎnga tó awáwù ò ì ótsù dhu-fàngǎ níwi. ²⁴ Pbétù, pbìndà ídzìnga ǒ, Kàgàwà ózù àlě obhóngatále tí tírǒrò, yà àlě núwù nzérenge ǒ rò Yèsù Krístò-otù ǒ. ²⁵ Krístò ní ndi Kàgàwà ípfo rǐ'ì nzérenge t'úbàta tó perè tí azùna-otù ǒ, kà'ù rí ale tò. Kàgàwà ónzì dhu ndi dhu bhèyi ndí'ì obhóngatále tí ndi ndí'ì dhu nitè tí. Angyinǎ rò Krístò tò, Kàgàwà ubhà indrù tó nzérenge-ànyǎ ìnzì ndòngò ìtdìna. ²⁶ Kǐ'ì dhu-dzi t'óndùta tó afina nà. Ní Krístò bhà ɔve-otù ǒ, Kàgàwà rǐ dhu ìtè kòmbí rǐ'ì kàsùmì ǒ átò, ndi rǎrǐ obhóngatále, ndàdù Yèsù ná'ù ale òzù obhóngatále tí.

²⁷ Nírò, ale ɔyò ka kǐ okúna dò rò dhu t'í'ì inè? Ìmbǎ rǐ'ì atdí màtí! Ádhu-okú dò rò? Àkákǎ dhu ní nzì Ʋyátá ìfǐ ka kǐ dhu, pbétù Yèsù à'ù ka kǐ dhu dhu-okú dò rò. ²⁸ Obhó tí, àlě kàla wà dhu, Kàgàwà rarǐ indrù òzù obhóngatále tí a'uta-otù ǒ, ìnzì ní Ʋyátá ìfǐ ka kǐ dhu-otù ǒ. ²⁹ Kàgàwà tí Pbàyàhúdí tó Kàgàwà kèlě? Ndirò Ka tí ìnzì ní Pbàyàhúdí tó Kàgàwà átò? Obhó nyé, Ka ní ìnzì ní Pbàyàhúdí tó Kàgàwà átò, ³⁰ atdí tí Kàgàwà arǐ'ì dhu-okú dò rò. Ndirò Ka ní ndi Pbàyàhúdí mà ìnzì ní Pbàyàhúdí mànà nozúya obhóngatále tí a'uta-otù ǒ ale. ³¹ Nírò, wò dhu-tì tí àlě ròbvù wà Ʋyátá a'uta-okú dò rò? Ìnzì ní ndi dhu bhèyi! Pbétù, ìdì tí nga ní ndi àlě kǐdì Ʋyátá nǐ‡.

4

Àbràhamù ní Pbàyàhúdí mà ìnzì ní Pbàyàhúdí mànà t'ábanà dhu (Uvt 15.5-6; Zàb 32.5-7; Gàl 3.6-9,29)

¹ Nírò, ádhu ndi àlě kákǎ àlě rùnò Àbràhamù, ale-ngbò ònǎ rò àlě t'ábhunà rǒ ndi nanzì dhu dǒ? ² Dhu í'ina gukyè Kàgàwà azù Àbràhamù obhóngatále tí nyìkpóna nòfò dhu ònzì kà rǐ dhu-okú dò rò dhu tí, ní kǐ'ina inè ndidzǐ ndi. Pbétù, Kàgàwà-ònzì kà rǐ'ì mbǎ ndi dhu bhèyi. ³ Obhó tí, Hǐlǎ Andítá rǎtina: «Àbràhamù náa'ù Kàgàwà ùnò fǐndà dhu. Ní Kàgàwà adù kòzù obhóngatále tí ndi a'uta-okú dò rò*.» ⁴ Àlě kùnì wà dhu, kasù nònzì ale tò ka rǎrǐ nzì adù mùkimbà òzù tírǒrò ka kàbhù kà tò dhu tí, pbétù ka ní àkákǎnà kà rǎbà kàsùna-okú dò rò dhu. ⁵ Kìrè pé atdí ale, yà ìnzá atdí dhu mà nónzì ndí'ì Kàgàwà ní'igú tí ndi, pbétù ndàdù Àbadhi kèlě ná'ù. Ní Kàgàwà, yà nzérengeatále nózù arǐ obhóngatále tí ale, rǎdù ndi ale bhà a'uta òzù dhu tí, ndàdù ndi ale nózù obhóngatále tí. ⁶ Ndi dhu bhèyi ní ndi ádrùngbǎ kamà Dàwudì rǐ dhu ɔvo yà Kàgàwà ózù obhóngatále tí, ìnzá ndi ndàndà nga kàsùna nà rórò ale ònzì hirò dhu dǒ.

⁷ «Hirò nònzì ale ní fǐyó afátá Kàgàwà úbà ale, yà fǐyó nzérenge kǐndò ale.

⁸ Hirò nònzì ale ní yà ìnzá Ádrùngbǎle Kàgàwà òzù pbìndà nzérenge ale*.»

⁹ Ndi hirò ònzì rǐ ale tí Pbàyàhúdí, yà ɔnzìyànga ka kóbhòlò ale kèlě? Ndirò tí ìnzì ní Pbàyàhúdí, yà ìnzá ka kóbhòlò ɔnzìyànga ale átò? Obhó tí, mà mòvò wà dhu màtí, Kàgàwà razù Àbràhamù obhóngatále tí nyìkpóna ǒ pbìndà a'uta-otù ǒ. ¹⁰ Kàgàwà azù ka obhóngatále tí ìngbà kàsùmì ǒ? Tí iwà ka kóbhòlò kònzìnga rórò, ndirò tí ìnzá ka kàpè kònzìnga òbhòlò rórò? Ndi dhu anzì ndi ìnzá ka kàpè kònzìnga òbhòlò rórò, ìnzì ní iwà ka kóbhòlò ka rórò! ¹¹ Ìnzá ka kàpè Àbràhamù-ònzìnga òbhòlò rórò, Kàgàwà azù ka obhóngatále tí ndi àbadhi à'ù nídhunǐ. Ndi dhu-dzidǒ nga kèlě ní ndi Kàgàwà adù kàvi rǎbhù ɔnzìyànga kóbhòlò nǐ. Ndi kònzìnga òbhòlò ka kǐ dhu ní'ì Kàgàwà òzù ka obhóngatále tí dhu ìtè rǐ ize. Ndi dhu bhèyi ní ndi,

‡ 3:31 3.31 Ìdì tí ka kǐ Ʋyátá ìdì dhu-tì ní, Yèsù ka kà'ù dhu rǎdù indrù àbhù ròhò Ʋyátá ìfǐ ndi ndi dhu-atdyú atdí'ì dhu. * 4:3 4.3 ɔpt 15.6 * 4:8 4.8 Zàb 32.1-2

Àbràhamù náangò kóró ìnzì ní Pbàyàhúdì yà Kàgàwà ná'ù t'ábanà tí, inzà màtí ka kàpè onziyánga òbholo rórò. Ní Kàgàwà arí inzà ka kàpè onziyánga òbholo rórò ndì ná'ù ale mà nózù átò obhónángatále tí. ¹² Àbadhi ní átò yà onziyánga ka kóbhòlò ngbõya ònà rò rórò ádù àlě t'ábanà Àbràhamù ní'ì nà a'uta-tidò-owù nungu átò Pbàyàhúdì t'ábanà. Kí'ì ndì a'uta nà inzà ka kàpè onzinánga òbholo rórò.

A'uta-otù ǒ ka karí Kàgàwà òkò fíndá làká dhu àbà dhu
(Gàl 3.8-18,26-28; Èbr 11.8-19)

¹³ Kàgàwà akò làká Àbràhamù mà pbìndà pbàdzukuru mànà tò ndàti, ndì rari yà adzi àbhù kóró abádhí tò. Ndi làká kàkò nzá uyátá Àbràhamù ifu dhu-okú dò rò, pbétù Kàkò ndì làká Àbràhamù ndì ndazù obhónángatále tí kàbhà a'uta-otù ǒ dhu-okú dò rò. ¹⁴ Obhó tí, dhu i'ina gukyè uyátá ka kifú dhu ràdù ìndrù àbhù rì'ì yà fíndá làká Kàgàwà òkò dhu-kàmá tí dhu tí, ní Kàgàwà à'u ka kí dhu ní'ina kòkórò dhu. Ndirò Kàgàwà òkò làká ní'ina mbá tina nà. ¹⁵ Obhó tí, uyátá arí Kàgàwà bhà nàwí àngbè, inzà ka kifú ka dhu-okú dò rò. Pbétù ìmbá uyátá rì'ì ró, ùkòná ka kádù uyátá tí dhu rì'ì mbá*. ¹⁶ Nírò, Kàgàwà òkò fíndá làká dhu nábà ka karí a'uta-otù ǒ. Ndirò ndì dhu ní tíròrònga tó dhu nyú. Nírò Kàgàwà bhà làká rì'ì tina nà fíyò ní yà Àbràhamù ò rò úvò pbàdzukuru kóró. Kà rì'ì mbá tina nà Pbàyàhúdì yà uyátá nùni ale tò tí, pbétù kà rì'ì tina nà átò kóró ale yà Àbràhamù bhèyi Kàgàwà ná'ù tò. ¹⁷ Obhó tí, Hlǎ Andítá rì ndì dhu òvò ndàti: «Ma mábhù nyi nyi'ì ábhò pbìrì ǒ ale t'ábhunà tí*.» Àbràhamù ní àlě t'ábanà kóró yà ndì nda'u Kàgàwà-ònzì. Ndi Kàgàwà ní ndì ùvùve ale tò arí ípìrònga àbhù, ndirò yà ìmbá arí'ì dhu àbhù arí rì'ì ale. ¹⁸ Ìmbá màtí ndì ndí'ì Kàgàwà akò fíndá làká fíndá dhu nábà ndì ndí ònà otu nà rórò, Àbràhamù náa'u Kàgàwà, ndàdù àmbe ndì kàkò fíndá làká dhu òdò dǒ. Ní ndì dhu bhèyi ní ndì kàngò «ábhò pbìrì ǒ ale t'ábhunà*» tí, àdhàdhì Kàgàwà únò Hlǎ Andítá ò dhu bhèyi: «Wò dhu bhèyi ní ndì pbùkù pbàdzukuru ní'ìya abho nyú*.» ¹⁹ Àbadhi ní'ì ato nà mbembè atdí miyà tí, pbétù kàbhà a'uta náadù nzá ndì olù yà iwà ingyè ndì ngbõna ndì ndirè rò, ndirò yà ìngò-ayi tí rì'ì pbìndà tsìbhále, Sàrà ndì ndirè rò. ²⁰ Kà-afí núuguru nzá, ìmbá ndì ndí'ì a'uta nà dhu bhèyi, Kàgàwà òkò fíndá làká dǒ. Pbétù kàbhà a'uta náabhù òbi kà tò, kà ràdù àmbe Kàgàwà ilè dǒ. ²¹ Kùni dhu mbèyi nyú Kàgàwà rari inè òbi nà ndàbhù yà ndì ndòkò fíndá làká dhu ràkà. ²² Wò dhu-okú dò rò nga ní ndì Kàgàwà azù Àbràhamù obhónángatále tí nǎ. ²³ Andítá áti: «Kàgàwà azù Àbràhamù obhónángatále tí.» Ndi dhu ka kandí nzá kòkú dò rò tí atdirò, ²⁴ pbétù ka kandí ka àlě-okú dò rò átò, yà Kàgàwà àkà ndòzù àlě obhónángatále tí a'uta-otù ǒ rò. Obhó tí, àlě ká'ù Kàgàwà, yà àlě tó Ádrùngbàle Yèsù nabhù rìngbè ndì òve-bvù rò ale. ²⁵ Kàgàwà ipfo ndì Yèsù ròvè àlě tó nzérenga-okú dò rò, ndàdù kàbhù rìngbè ndì, ndínǎ ndozú tí àlě obhónángatále tí.

5

Kàgàwà núungbò àlě ndì mànà Krístò bhà òve-otù ǒ dhu
(Ròm 8.32; 1Pé 1.3-9; 1Yù 4.9-10)

¹ Iwà Kàgàwà ózù àlě obhónángatále tí yà àlě ká'ù ndì dhu-okú dò rò rò, ní àlě kí'ì màrùngà nà àlě nzínzi ǒ kà mànà àlě tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò-otù ǒ. ² Ndi Yèsù Krístò ní ndì otu nápfò àlě tò, Kàgàwà ràdù ídzìnga ònzì àlě tò yà àlě ká'ù ndì dhu-okú dò rò. Ndi ídzìnga ǒ àlě kíkò wà pòtsó. Ndirò àlě-idhè arí ndiká okúna dò rò dhu

* 4:15 4.15 Àkàkà kuni dhu ní ìmbá uyátá rì'ì ró, Kàgàwà ókò làká rari'ì inè. * 4:17 4.17 Opt 17.5 * 4:18 4.18 Opt 17.5 * 4:18 4.18 Opt 15.5

ní, Kàgàwà bhà Ádrùngbǎnga tó awáwù ò àlě kí ngari òdo àlě ràbà dhu. ³ Ròsè wò dhu dònǎ, àlě-idhè arí ndìkǎ átò àpè àbà àlě kí ònǎ kàsùmì ǒ màtí. Obhó tí, àlě kùnì wà dhu àpè rarí dhu-dzi àbhù àlě ròndù. ⁴ Ndirò, dhu-dzi òndù àlě kí dhu náarí àlě àbhù àlě rikò pòtsó àlě tó a'uta ǒ, a'uta ǒ àlě kíkò dhu ràdù àlě àbhù àlě ròdò Kàgàwà rǒnzina àlě tó ídzìnga. ⁵ Ndi Kàgàwà rǒnzina ídzìnga òdo àlě kí àlě ràbà dhu náarí nǚ àlě ùbha àlě-otsú-kpa nà, Kàgàwà níirǎ wà àlě-afí p̀b̀indà àzè nǚ, yà àlě tó ndì ndibho p̀b̀indà Ɔlǎ-Alafí-otù ǒ nídhunǎ.

⁶ Obhó tí, Kàgàwà núudhé kàsùmì ǒ, Krístò náavè nzérenga ònzi arí ale tó ngari ǒ. Ndi kàsùmì ǒ, àlě kí'ì mbǎ àlě kádù àlě ìgù nǚ atdí obi nà màtí. ⁷ Ìndrù rǎ ndà'u ndòvè obhónángatále tó ngari ǒ dhu rǎ'ì inè obi tí. Ngǎtsi nǚ, ìndrù rǎ'ì inè ndàbhù ndì ndòvè ídzì dhu nyú ònzi rǎ ale tó ngari ǒ. ⁸ Pbétù, kànì Kàgàwà itè p̀b̀indà àzè àlě tó tí dhu: òko àlě kòko nzérengatále tí rórò, Krístò náavè àlě tó ngari ǒ. ⁹ Ní kòmbí, Kàgàwà ózù wà àlě obhónángatále tí nyìkpóna ǒ kǎzù Ɔfù ndì dhu-otù ǒ. Ní ndi dhu itè dhu atdíǒ, ìgù Krístò rarí àlě ìgù Kàgàwà bhà nàwí ǒ rò*. ¹⁰ Obhó tí, yà Kàgàwà-rǒ òmvù tí àlě kí'ì rò, àbadhi ungbò àlě ndì mànà Idhùnà bhà Ɔve-otù ǒ. Ní ndi dhu bhèyi kùngbò àlě ndì mànà rò, àlě kùgù ùgù kà t'Ídhùnà rǎ'ì ípìrǒ rò kòmbí dhu-otù ǒ. ¹¹ Ròsè wò dhu dònǎ, àlě rǎ'ì dhèdhe nà Kàgàwà-okú dò rò, yà àlě nùngbò kòmbí ndì mànà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-otù ǒ.

*Krístò bhà Ɔve-nyutsi rò ahù dhu nòsè wà
Àdamù bhà nzérenga-nyutsi rò ahù dhu dònǎ dhu
(Ròm 6.23; 1Kò 15.12-22,41-49,56-57)*

¹² Nzérenga níitsu yà adzi ǒ atdí ale, Àdamù-otù ǒ, ndi nzérenga ràdù Ɔve ìbhò. Ndi dhu bhèyi ní ndi Ɔve ìbho ndì kóró ale tó, kóró ale anzi nzérenga Àdamù-nyutsi dhu-okú dò rò. ¹³ Nzérenga i'ì inè yà adzi ǒ inzǎ Kàgàwà àpè Ɔyátá àbhù Músà-fó rò. Ndirò ìmbǎ Ɔyátá rǎ'ì ró ka kí nǚ àdù nzérenga ózù ìndrù dǒ. ¹⁴ Pbétù, inè màtí ndi dhu rǎ'ì ndi dhu bhèyi rórò, ròpè ndì wò ndi Àdamù bhà kàsùmì ò rò rǎrà àhù Músà bhà kàsùmì ò, Ɔve náanyù idzi kóró ale dǒ, ìmbǎ rǎ'ì yà inzǎ Ɔyó nzérenga nófò ì Àdamù bhà nzérenga nà ale màtí.

Ndi Àdamù ní'ì yà ka kongónà òdònà ndínì iraya tí ale, Krístò, bhà ófò ǒ ale†. ¹⁵ Pbétù, kàbhà nzérenga ò rò ahù dhu mà, Kàgàwà bhà tǎrǒrònga tó perè, Yèsù Krístò bhà Ɔve ò rò ahù dhu mànà rǎ'ì dhèdhèrò nyú. Obhó tí, wò ndi atdí ale, Àdamù, bhà nzérenga-okú dò rò, kóró ale náarúve. Pbétù, Kàgàwà bhà ídzìnga nòsè wà. Ndirò, wò ndi atdí ale, Yèsù Krístò-otù ǒ, kùndò p̀b̀indà ídzìnga abhàbhó nyú ábhò ale nyú tó. ¹⁶ Ndirò, ndi perè-nyutsi rò aráhù dhu nófò nzǎ ndì Àdamù bhà nzérenga-nyutsi rò aráhù dhu nà. Obhó tí, ndi kàbhà nzérenga níbho dhu ní Kàgàwà rǎ anya itdì ìndrù dǒ dhu. Pbétù, yà Kàgàwà níbho ndi p̀b̀indà ídzìnga tó perè, náabhù ábhò ale nyú yà nzérenga nanzi kà ròzù obhónángatále tí. ¹⁷ Obhó tí, wò ndi atdí ale kèlě, Àdamù bhà nzérenga-okú dò rò, Ɔve náanyù idzi ìndrù dǒ, rǎrà àhù indonga ò. Pbétù, atdí ale kèlě, Yèsù Krístò-otù ǒ, Kàgàwà abhù ábhò p̀b̀indà ídzìnga Ɔyò, ndàdù òzùnà obhónángatále tí ale, ní'ìya dhòdhòdhóngà tó ípìrǒnga nà, 'àdù idzi ònyù atdíkpá Yèsù Krístò mànà.

¹⁸ Nírò, àdhàdhì atdí ale kèlě, Àdamù bhà nzérenga náabhù Kàgàwà rǎndì anya àlě-dǒ dhu bhèyi tí, atdí ale kèlě, Yèsù Krístò bhà obhónángà tó kasu, kà-tì ní kàbhà Ɔve, rǎ'ì inè ndàbhù Kàgàwà ròzù kóró ale obhónángatále tí, ndàdù dhòdhòdhóngà

* 5:9 5.9 Ndi nàwí i'ìya Kàgàwà rǎ ìndrù-ànyǎ itdì nínganì. † 5:14 5.14 Àdamù anzi dhu mà Krístò anzi dhu mànà ò rò ùvò dhu núupbá kóró ale-ngbò yà adzi ǒ, rǎrà àhù indonga ò màtí.

tó ípìrǒngà àbhù fíyò. ¹⁹ Atdí ale kèlě, Àdamù, níífu nzá Kàgàwà unò fíndà dhu dhu-okú dò rò, kóró ale náangò nzérenгатále tí. Ní ndi dhu bhěyi tí, atdí ale kèlě, Yèsù Krístò, níífu ka dhu-okú dò rò, Kàgàwà adù ábhǒ ale nyú nózù obhónángatále tí.

²⁰ Úyátá náahù ndíní dhu nitè tí yà Àdamù anzì nzérenга rángà ndì kóró ale nzínzì ǒ. Pbétù, ìmbǎ dhu í'ì ndi nzérenга náanga ndì dhu màtí, ní Kàgàwà bhà ídzìngà náadù ndise atdíǒ nyú ròsè. ²¹ Àdhàdhì nzérenга náanyù idzi àlě dǒ, ndàdù ǒve ìbhò àlě tò dhu bhěyi, ní kòmbí, Kàgàwà bhà ídzìngà nónyù wà idzi àlě dǒ. Ndirò, Yèsù Krístò ónzì àlě tò dhu-okú dò rò, Kàgàwà rǐ'ì inè ndòzù àlě obhónángatále tí, ndàdù dhòdhòdhóngà tó ípìrǒngà níbhò àlě tò.

6

*Kàgàwà bhà ídzìngà arí ìndrǔ ùwǎ
nzérenга tó ǒbi-tsinǎ ka kí'ì dhu ǒ rò dhu
(Kòl 2.11-13; 3.1-10; Gàl 2.19-20; 1Pé 4.1-2)*

¹ Nírò, ádhu ndi àlě kàkǎ àlě rùnò ndi Kàgàwà bhà ídzìngà dǒ? Àlě kàkǎ tí àlě ràmbe nzérenга kèlě ònzì dǒ ndíní ndi ídzìngà náambè tí ndise dǒ àlě tò? ² Ìnzì akekpá màtí! Àlě kúdà wà ǒve ònǎ, ndirò ndi ǒve níndà wà àlě yà angyi àlě kí'ì nà àlě-nyutsì nzérenга tó ófò rǒ rò. Ní, àlě kádù òko tdítǒ ìngbà dhu bhěyi àlě ràmbe nzérenга ònzì dǒ? ³ Nyí nyùni wà dhu mběyi nyú, àlě kóró yà bàtizò àlě kalú Yèsù Krístò-nyutsì rò, àlě rùvè wà atdíkpá kà mànà. ⁴ Obhó tí, ndi bàtizò-otù ǒ, yà angyi àlě kí'ì nà nzérenга tó ófò náavè, kadù òtdùnà kà mànà. Ní Àba Kàgàwà bhà ádrùngbǎngà tó awáwù tó ǒbi náabhù Krístò rìngbè ndi ǒve-bvù rò, ndíní àlě mà átò àlě kubhì tí ípìrǒngà-ǒwátá nónzì ka dhu bhěyi. ⁵ Obhó tí, àdhàdhì àlě kúngbò àlě Krístò nà kà mànà àlě kúve atdíkpá dhu-otù ǒ dhu bhěyi, ní Kàgàwà abhùya àbhǔ àlě rùngbe àlě ǒve-bvù rò átò, àdhàdhì ndi ndabhù ka rìngbè ndi ǒve-bvù rò dhu bhěyi. ⁶ Àlě kàkǎ àlě rùni dhu, angyè àlě tó ófò ravè wà yà Krístò ka kutó mùsàlabhà dǒ rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nzérenга rǐ'ì mbǎ ǒbi nà àlě dǒ, ndirò àlě ní nzì kàbhà ìno. ⁷ Obhó tí, atdí ale mà náapè ùve atdíkpá Krístò mànà, ní ndi ale àhù wà nzérenга tó kòmò ǒ rò, ndi'ì dòná ndítírò. ⁸ Àlě kapé ì'ì Krístò mànà àlě kúve atdíkpá dhu tí, ní àlě kà'ù wà dhu àlě rǐ'ìya ípìrǒngà nà atdíkpá Àbadhi mànà átò. ⁹ Obhó tí, àlě kàni wà dhu Krístò rìngbè wà ndi ǒve-bvù rò, ní kà rǎrǐ nzì òvè tdítǒ. ǒve rǐ'ì mbǎ ǒbi nà kà-dǒ akekpá màtí. ¹⁰ ǒvè ndi ndóvè rò, kǎvè atdí-gùna tí ndàdù nzérenга-ǒbì nítò. Pbétù kòmbí kà rǐ'ì ípìrǒngà nà, ndirò ndi kàbhà ípìrǒngà rǐ'ì ndíní Kàgàwà-ǒvò nabhù tí rilè ndi. ¹¹ Ndi dhu bhěyi tí, kòmbí nyí nyàkǎ nyòzù nyí iwà údà ǒve ònǎ ale tí, ndirò iwà ndi ǒve ìndà nzérenга rǒ rò ale tí. Ndirò Yèsù Krístò mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ, nyí nyàkǎ nyòzù nyí kòmbí ípìrǒngà nà rǐ'ì ndíní Kàgàwà-ǒvò nabhù tí rilè ndi ale tí.

¹² Nírò, àpè nyùbhà nzérenга rǐ'ì ǒbi nà wò ǒve tó ngbǒku dǒ, nyámbe ndi ngbǒku rǐ atdyúya òho nzére dhu ònzì dǒ. ¹³ Àpè nyípfo ngbǒku tdítǒ ràmbe nzérenга ònzì dǒ, àdhàdhì ìnzì ní obhónángà tó dhu t'ónzita tò ka kǐli wìtù bhěyi. Pbétù, nyí nyàkǎ nyǎbhù nyí nyí-tírò Kàgàwà tò àdhàdhì ǒve-bvù rò ì nùngbe ale bhěyi. Ndirò, nyí nyàkǎ nyǎbhù ngbǒku rǐ'ì àdhàdhì obhónángà tó kasu ònzì nyí nyí nǐ dhu bhěyi. ¹⁴ Obhó tí, nzérenга rǐ nzì idzi ònyu tdítǒ dǔkú. Nyí nyí'ì mbǎ Úyátá bhà ádrùngbǎngà tó ǒbi-tsinǎ, pbétù nyí nyí'ì Kàgàwà bhà ídzìngà tó ǒbi-tsinǎ.

¹⁵ Nírò, ádhu ndi ì'ì rǐ'ì? Dhu ófò tí nga àlě ràmbe nzérenга ònzì dǒ ìmbǎ àlě kí'ì Úyátá tó ǒbi-tsinǎ, pbétù àlě kí'ì Kàgàwà bhà ídzìngà tó ǒbi-tsinǎ dhu-okú dò rò? Ìnzì akekpá màtí! ¹⁶ Nyí nyùni tí obhó dhu, nyí rapé nyǎbhù nyí-tírò nyí'ì atdí ale tò arí kasu ònzì ale tí, nyádù ndi ale ìfu, ní nyí rǎrǐ wò ndi nyí nyífùna ale bhà ìno? Dhu

apé ì'ì nzérenga tó ino tí nyí nyí'ì dhu tí, ní nzérenga rǎdù nyǎndà ònà dhu ní ove. Pbétù, nyí nyapé ì'ì Kàgàwà ifũ ka kí dhu tó ino tí, ní ndi ifuta rǎdù nyǎbhu nyòkò obhónánga ǒ. ¹⁷ Ɔtsò nyú Kàgàwà tò! Angyi nyí ní'ì nzérenga tó ino. Pbétù kòmbí, nyí nyífu yà fũkù ka kúdhe dhu, nyǎdù àkonà atdí afikù nyú nà. ¹⁸ Nyí, yà Kàgàwà úkolo nyí nzérenga ǒ rò rò, nyí nyúgèrè wà nyí nyǒngò obhónánga tó ino tí. ¹⁹ Ma móte indrù tó ǒfò ǒ, yà ìnzì dhu arí dũkù àlǔ nǐ sese fũkù ivívinga-okú dò rò. Angyi nyí nyadzì nyí atdíǒ, nyǔli ngbòkù rǒngò nzérenga mà ìnzá nga nòfò dhu mà nà ònzì, ndi dhu rǎdù nyǎbhu ìnzì nyífu Kàgàwà. Ní kòmbí, nyí nyàkǎ nyǔli ngbòkù rǒngò obhónánga tó dhu ònzì, ndí nǐ nyí nyoko tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale tí.

²⁰ Yà nzérenga tó ino tí nyí nyí'ì rò, ní obhónánga ònzì nyí nyí dhu ní'ì mbǎ obi nà dũkù. ²¹ Ní, ádhu ídzìnga tí nyí nyabà yà angyi nyí nyanzì dhu ò rò? Indo, ì dhu rǐ nyìkù àbhũ rìwù, abádhí-nyutsì rò ráhù dhu ní ove nídhuní. ²² Pbétù, kòmbí Kàgàwà ipfo wà nyí nzérenga ǒ rò, ndàdù nyúgèrè nyǒngò pbìndà kasutále tí. Ndi dhu-okú dò rò, nyí nyarí Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu ònzì, ndi dhu rǎdù nyǎbhu nyábà dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga. ²³ Obhó tí, nzérenga arí àbhũna mùkimbà tí pbìndà ino tò dhu ní ove, pbétù Kàgàwà arí àbhũna pbìndà ino tò tírǒrǒnga tó perè ní dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mà nà abádhí ùngbò ì dhu-otù ǒ.

7

Dwútána tó ǒfò ǒ ka kí Kàgàwà-kàsù ònzì dhu (Gàl 2.19-20)

¹ Àbanǐnzó, nyí nyùni wà yà fũkù ma múnona dhu, iwà nyí nyúni Ɔyátá dhu-okú dò rò. Ɔyátá arí'ì obi nà indrù dǒ yà àdì ndi ale àdì nyìkpóna nà ònà kàsùmì ǒ tí. ² Atdí ndi dhu tó ǒfò ní, iwà árà amba-bvù tsìbhále ní umbátá tó Ɔyátá nùtsì wà pbìndà ípìrǒnga ǒ pbìndà kpatsìbhále nà yà àdì ndi kpatsìbhále àdì nyìkpóna nà ònà kàsùmì ǒ. Pbétù, ndi kàbhà kpatsìbhále náapé òvè, ní íyàdhíyà rǐ'ì mbǎ tdítǒ wò ndi nùtsì ndi kpatsìbhále nà Ɔyátá-tsinǎ. ³ Nírò, kǎpé àrà amba-bvù ngǎtsi ale bhà, àdì pbìndà kpatsìbhále àdì nyìkpóna nà ònà kàsùmì ǒ, ní ka kí kòzù rǐ'ì m̀nyòni nònzì ale tí. Pbétù, kàbhà kpatsìbhále apé òvè, ní íyàdhíyà rǐ'ì mbǎ tdítǒ wò ndi nùtsì Ɔyátá-tsinǎ. Ndirò kà rǐ mbǎ àrà amba-bvù ngǎtsi kpatsìbhále bhà, nòzù ka kí nǐ m̀nyòni nònzì dhu tí. ⁴ Ní nyí mà àbanǐnzó, ndi dhu rǐ'ì ndi dhu bhèyi tí tiku ònǎ rò. Ɔyátá nàndà dhu nǐ, nyí nyádà wà ove ònǎ atdíkpá Krístò mà nà, ndi ove rǎdù nyíndà Ɔyátá bhà ádrùngbǎnga tó obi rǒ rò. Ndirò kòmbí, nyí ní ngǎtsi ale bhà ale. Ndi ale ní Krístò, yà ndi ìngbè ove-bvù rò ale. Àlě ní Krístò bhà ale nídhuní, àlě kádù Kàgàwà bhà kasu ònzì rìbhò itse. ⁵ Obhó tí, angyè ǒfò ǒ àlě kí'ì ònà kàsùmì ǒ, Ɔyátá rǒzùna nzére dhu tí dhu ònzì ka kí dhu-atdyú náanzì kasu àlě-nyutsì ndàbhu àlě àlě rǒnzì ì nzére dhu, yà àlě ùndà rǎdù ove ò àlě-afí ònǎ rò dhu. ⁶ Angyi àlě kí'ì Ɔyátá bhà ino tí. Pbétù, àlě kúdà wà ove ònǎ Krístò mà nà, ndi dhu rǎdù àlě núwu Ɔyátá bhà ino-kàsù ǒ rò. Ní kòmbí, àlě kí'ì ìnè àlě rǒnzì kasu Kàgàwà tò dwútána tó ǒfò ǒ, kàbhà Ìlǎ-Alafí bhà ̀ndata-tsinǎ, ìnzì ní angyè ǒfò yà ùtù tí Ɔyátá arí indrù ùtù nǐ ǒ.

Nzérenga rǐ ndùnǐ Ɔyátá-otù ǒ dhu (Ròm 3.19-20; 5.20; Gàl 3.21-22)

⁷ Nírò àlě kí ádhu ùno? Ɔyátá tí nzérenga? Ìnzì akekpa màtí! Pbétù, nzérenga tí rǐ'ì dhu nábhù m̀ni ní Ɔyátá. Obhó tí, ìnzá Ɔyátá áti dhu rǎkà nzá ngǎtsi ale-fó rǐ'ì dhu rǎtdù afínù nánǐ, ma múniyana nǐ ngǎtsi ale-fó rǐ'ì dhu rǐ ale-afí atdù dhu rǎrǐ nzérenga ònzì ka kí dhu dhu. ⁸ Nzérenga abà otu ndi Ɔyátá-otù ǒ, ndàbhu ma mongò

kóró nzéere dhu-tidò-atdyú òhò. Obhó tí, ìmbă Ʋyátá na, nzéereŋga rǐ'ì àdhàdhì iwà óvè dhu bhěyi nyudutsì. ⁹ Angyi, inzá ma màpè Ʋyátá rǎnɔna dhu-tì ùnǐ mběyi rò, ma mongónà àdi akye. Pbétù, ma mitdègu kà-tì ùnǐ, ní nzéereŋga adù ide pǎɔna dō nyudutsì, ¹⁰ ndàdù òngo ànyàdu nòtdì ɔve tò dhu tí. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Ʋyátá, yà ìndrǔ àbhǔ àmbènà ràbà ípìrɔŋga dhu, náadù ìbhònà idù dhu ní afidu ònǎ rò ma mǒvè dhu. ¹¹ Obhó tí, nzéereŋga náabà otu Ʋyátá-otù ǒ ndùtrǎ ma, ndi dhu ràdù mabhɔ mǒvè afidu ònǎ rò. ¹² Kùtsa ma mí dòná rò nǐ, ma mátina: Ʋyátá ní ìlǐlǎ dhu, ndirò kà rǎvǐna àlě rònzì dhu ní ìlǐlǎ dhu, obhónáŋga tó dhu, ndirò ídzì dhu. ¹³ Nírò, wò dhu t'átina wò ndi ídzì dhu, Ʋyátá, rahò ndi ma? Inzǐ ní ndi dhu bhěyi! Pbétù, ima nahò ní nzéereŋga, ndidyì wò ndi ídzì dhu ndòhò ma nǐ. Ní ndi Ʋyátá-otù ǒ nga ní ndi nzéereŋga níitè ndi nzéereŋga nyú tí nǐ.

Nzéere dhu mà ídzì dhu mà nà rǐ anya ònzi ale-nyutsì dhu

¹⁴ Obhó tí, àlě kùni wà dhu Ʋyátá nàndà dhu nǐ, ìlǐlǎ-Alafí rǐbhò ndi ka àlě tò. Pbétù imá na, ma ní ìndrǔ, yà iwà ka kábhu kodzì rǐ'ì nzéereŋga tó ino tí ale. ¹⁵ Obhó tí, yà ma mǒnzina dhu náarí nzǐ dùdu àlǔ: yà ma mòzè mǒnzì dhu nǒnzì ma marí nzǐ àdù, pbétù yà ma mǒndrò dhu ní ndi ma marádù ònzìnà. ¹⁶ Ma màni wà dhu yà ma mǒnzina dhu rǎrǐ nzéere dhu. Ní ndi dhu itè dhu iwà ma rà'ù Ʋyátá ùnò dhu ídzì dhu tí. ¹⁷ Nírò kòmbí, ìnzǐ ní ima ndi ma mí ndi dhu ònzi, pbétù kònzì rǐ ní yà nyudutsì rǐ'ì nzéereŋga. ¹⁸ Obhó tí, ma màni wà dhu ídzì dhu rǎrǐ'ì mbǎ nyudutsì. Kà-tì ní, ìndrǔ tó pbàkà ófò ǒ, atdyúdu rǐ'ì inè mǒnzì ídzì dhu, pbétù ndi dhu ònzi ma mí nǐ ɔbi rǐ'ì mbǎ. ¹⁹ Obhó tí, ma marí nzǐ yà ma mòzè mǒnzì ídzì dhu ònzi, pbétù ma marádù ònzìnà ní nzéere dhu yà inzá ma mózè mǒnzì. ²⁰ Nírò, dhu apé ì'ì ma marí yà inzá ma mòzè mǒnzì dhu ònzi dhu tí, ní ìnzǐ ní ima ndi ndi dhu ònzi ma marí, pbétù kònzì arí ní yà nyudutsì rǐ'ì nzéereŋga.

²¹ Nírò, ma mòsù wà nyudutsì arí ndònzì dhu. Ndi dhu ní: yà ma mòzè mǒnzì ídzì dhu ònǎ kàsùmì ǒ, ma marádù ònzìnà ní nzéere dhu. ²² Afidu ònǎ rò, idhèdu nǐka ní Kàgàwà bhà Ʋyátá, ²³ pbétù nyudutsì, ma minè nzéereŋga rǐbhòna ngǎtsi ɔbi ndùgye rǐ ndi afidu ò rǐ'ì ídzì irèta tó ɔbi nà ró. Ndi dhu ònzì ma mí'ì yà nyudutsìnǎ rò rǐ kasu ònzì ndi nzéereŋga bhà ɔbi tó imbitále tí. ²⁴ Ma mí'ì àpbè ǒ! Ní ádhi pbá ale ndi migǔ rǐ yà ɔve ò rǐ munda ale-ngbò-fó rò? ²⁵ Ilèta àkǎ mabhɔ Kàgàwà tò! Ka ní ndi migǔ rǐ àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-otù ǒ!

Nírò, pbàkà irèta ònǎ rò, ima ní Kàgàwà bhà Ʋyátá tó ino, pbétù ìndrǔ tó pbàkà ófò ǒ, ima ní nzéereŋga bhà ɔbi tó ino.

8

Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí-otù ǒ tí ka kádù kà-nyìkpó nòfò dhu ònzì dhu

¹ Nírò kòmbí, yà Yèsù Krístò nà ì nùngbò ale dǒ Kàgàwà rǐ nzǐ anya òtdì akèkpá màtí. ² Obhó tí, Yèsù Krístò nà àlě kùngbò ale rò, àlě kí'ì Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí bhà ɔbi-tsìnǎ. Ndi Ìlǐlǎ-Alafí ní ndi àlě nukolo nzéereŋga mà ɔve mà nà tó ɔbi ǒ rò, ndàdù ípìrɔŋga-ɔwútá nǐbhò àlě tò. ³ Músà bhà Ʋyátá tò ndi dhu akána nzǐ, àlě tó ale-ngbò tó ófò tó ivívinga núutò kà-tsù ìnzǐ rònzì ndi dhu dhu-okú dò rò*. Pbétù, Kàgàwà ní ndi adù kònzì. Kivi Idhùnà àlě tó ale-ngbò tó ófò ǒ, ndínǐ àlě'ì nukolo tí nzéereŋga ǒ rò. Ndi Idhùnà bhà ɔve-otù ǒ ní ndi kǎtdì nzéereŋga-ànyǎ. ⁴ Kǎnzì dhu ndi dhu bhěyi, ndínǐ ndabhù tí Ʋyátá ònzi obhónáŋga rǎkǎ àlě-nyutsì. Àlě'ì ní nzǐ yà ì òzè dhu bhěyi arí 'ùnda itírò ale, pbétù àlě'ì ní Ìlǐlǎ-Alafí arí ùndana ale. ⁵ Obhó tí, wò ì òzè dhu bhěyi arí 'ùnda itírò ale náarí afiyya itù ì í atdyúya òho dhu nǐ. Pbétù, Ìlǐlǎ-Alafí

* **8:3** 8.3 Ngǎtsi ófò ǒ ka kàmbènà kàno yà dhu bhěyi: ... àlě tó ale-ngbò tó ófò tó ivívinga núutò àlě-tsù ìnzǐ àlě rǐfù ndi Ʋyátá àkǎkǎ dhu bhěyi dhu-okú dò rò.

náarúndana ale, náarí afíya itũ ndi Ɔlĩlǎ-Alafí òzè 'ònzì dhu nǎ. ⁶ Ale-ngbò rĩ atdyúya òho dhu nǎ ka kí ale-afí itũ dhu náarí ìndrũ ùnda ɔve ò. Pbétù, Ɔlĩlǎ-Alafí òzè dhu nǎ ka kí ale-afí itũ dhu náarí ìndrũ ùnda ípìrǒnga mà màrùngà mànà ò. ⁷ Obhó tí, ale-ngbò rĩ atdyúya òho dhu átdũ afíya ale ní Kàgàwà-ró òmvú. Obhó tí, abádhí nífà nzá kàbhà Ɔyátá, ndirò abádhí rĩ kífũ dhu rĩ'ì odú nyú. ⁸ Ɔ zè dhu bhèyi arí 'ùnda itírò ale rĩ Kàgàwà-idhè níká dhu rĩ'ì odú nyú.

⁹ Nyí'í na, nyí ní nzí ngbǒya arúndana ale, pbétù nyúnda arí ní Kàgàwà bhà Ɔlĩlǎ-Alafí, dhu apé ì'ì ndi Ɔlĩlǎ-Alafí rĩ'ì nyukutsi dhu tí. Ndirò, ìmbǎ Krístò bhà ndi Ɔlĩlǎ-Alafí náapé ì'ì nyukutsi, ní nyí ní nzí kàbhà ale. ¹⁰ Pbétù, dhu apé ì'ì Krístò rĩ'ì nyukutsi dhu tí, ní ngbǒku mà rĩ mbǎ òvè nzérenga-okú dò rò, ní nyí nyí ípìrǒnga àbà àbà Ɔlĩlǎ-Alafí-otù ǒ, iwà Kàgàwà ózù nyí obhónángatále tí nyíkpona ǒ dhu-okú dò rò. ¹¹ Yà Yèsù Krístò nabhù rìngbè ndi ɔve-bvù rò Kàgàwà ní bhà Ɔlĩlǎ-Alafí náapé ì'ì nyukutsi, ní ndi Kàgàwà rĩ ípìrǒnga àbhù átò wò ɔve tó ngbǒku tò, yà nyukutsi rĩ'ì pbìndà Ɔlĩlǎ-Alafí-otù ǒ.

¹² Nírò àbanǎnzó, àlě kí'ì wànzá nà. Pbétù ndi wànzá ní nzí ale-ngbò nàndà dhu tó, yà kòzè dhu bhèyi àlě kádù òko nǎ wànzá. ¹³ Obhó tí, nyí nyapé òko nyònzì ale-ngbò ózè dhu, ní nyí nyádù ùve ùvè. Pbétù, nyí nyapé nyukutsi nzére màtso nókye Ɔlĩlǎ-Alafí bhà ɔbi nǎ, ní nyí nyádù dhòdhódhóngà tó ípìrǒnga nábà àbà. ¹⁴ Obhó tí, kóró ale yà Kàgàwà bhà Alafí náarí ùndana ní Kàgàwà bhà inzo. ¹⁵ Yà nyí nyabà Ɔlĩlǎ-Alafí ní nzí ino tí rí nyǎbhù nyòkò, ndirò ɔɔo nà rí nyǎbhù nyí'ì tdítǒ Alafí. Pbétù, nyí nyabà Ɔlĩlǎ-Alafí ní Kàgàwà bhà inzo nyú tí rí nyǎgèrè nyǒngò Alafí. Ndi Alafí ní ndi rí àlě àbhù àlě ràfà àlě, àlě ràtì: «Àba, Àbadu!» ¹⁶ Ndi Alafí nditírò ní ndi rí dhu itè kpangba àlě-afí ò àlě rǎrĩ Kàgàwà bhà inzo. ¹⁷ Ndirò àlě kapé ì'ì Kàgàwà bhà inzo tí, ní àlě ní'íya kàbhà dhu-kàmǎ. Àlě ní'íya Kàgàwà bhà dhu kàmǎ atdíkpá Krístò mànà. Obhó tí, dhu apé ì'ì atdíkpá àlě kí àpbè àbà Krístò mànà dhu tí, ní àlě kí'íya ngari nà átò kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù ò.

Kàgàwà náabhùya pbìndà inzo ròtsù pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò dhu

¹⁸ Ndirò ma màla dhu, yà kòmbí àlě kábàna àpbè ní rǎkǎ nzá kudhe yà Kàgàwà udhé àlě tó ádrùngbǎnga tó awáwù nà. ¹⁹ Obhó tí, yà Kàgàwà anzi kóró dhu-tsí rǒɔna atdyúya nyú nà dhu ní Kàgàwà rĩ pbìndà inzo tí rĩ'ì ale itè òná kàsùmì. ²⁰ Ròpè ndi mùhàngú ò rò, yà Kàgàwà abhòlò kóró dhu-tsí-ànyǎ kǎtdì wà ìmbǎ rĩ'ì yà ì akána ì'ì nà ɔbi nà, 'ònzì ì akàna 'ònzì dhu*. Inzi ní ì dhu-tsí ì ndi dhu nazè, pbétù Kàgàwà ní ndi ka nazè rĩ'ì ndi dhu bhèyi. Pbétù ì dhu-tsí rǒɔna rònzi ndi dhu rĩ'ì inè. ²¹ Obhó tí, Kàgàwà udhé wà yà ndi ndabhòlò kóró dhu-tsí àbhù ndi ndi rùvò yà abádhí arí'ì tsinanǎ ádrùngbǎnga tó ɔbi yà dhu ìnzǎ arí ǒ rò òná kàsùmì. Ndi dhu bhèyi ní ndi ì dhu-tsí núugèrèya ì, 'òngò ɔwútána tí, 'àdù ì'ì ngari nà Kàgàwà bhà inzo tó ádrùngbǎnga tó awáwù ò. ²² Obhó tí, àlě kùnì wà dhu ì dhu-tsí rǎrĩ tagà ònzi kòmbí, 'àdù àmbe àpbè àbà dǒ àdhàdhì ndùgù rí tsibhále náarí àpbè àbà dhu bhèyi. ²³ Pbétù, ìnzì ní Kàgàwà abhòlò kǒkò dhu-tsí kèlě ì ndi tagà ònzi arí. Àlě mà àlě karí tagà ònzi átò àlě-nyutsi, àzèmbè àlě kí dhu òɔo Kàgàwà rìtè àlě pbìndà inzo nyú tí, ndàdù àlě-ngbò ùgèrè rǒngò ɔwútána tó ale-ngbò, yà ìnzì rádù òvè tí rǒrò. Ɔ dhu òɔo àlě kí ònanǎ, àlě kábà wà Kàgàwà bhà Ɔlĩlǎ-Alafí rĩ'ì yà kǎkò fìndá làkǎ àlě tó perè nzínzi ǒ wemberè tó perè tí. ²⁴ Obhó tí, Kàgàwà ígũ wà àlě, ndirò àlě kà'ù wà dhu ìbho kà rǎrĩ kóró dhu yà ndi ndakò fìndá làkǎ àlě tó ìbho àlě tó. Àlě kapé yà àlě tó kǎkò fìndá làkǎ dhu àlǎ, ní àlě kòɔna àlě ràbà tdítǒ dhu rĩ'ì mbǎ. Àzèmbè àlǎ ka

* 8:20 8.20 Ɔpt 3.17-19

kálàna ale-nyìkpó nǐ dhu nódò ka tí àdù òdò ndíní ka kabá tí? ²⁵ Pbétù, àlě kapé inzà àlě kápè àlàna dhu òdò àlě ràbà, ní àlě kádù ndi dhu òdò àlě ràbà àlě-afí àlě kòtù rò. ²⁶ Ndi dhu bhèyi tí, Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí rǐ àlě dzùnà ònzi àlě tó ivívinga ǒ, inzà àlě kùni itsòta àkākā dhu bhèyi nídhuní. Pbétù, ndi Hlǎ-Alafí ndítírò rǐ ndítsò òhùnà Kàgàwà-rǒ àlě-okú dò rò, yà ìnzǐ ka kádù àwenà ale-tsù ǒ ófò ǒ. ²⁷ Ndirò Kàgàwà yà àlě-afí ò dhu àlǎ arí ale, nùni wà p̀b̀indà Hlǎ-Alafí òzè ndònzì foná dhu. Obhó tí, ndi Alafí arí ndítsò Kàgàwà bhà ale dǒ Kàgàwà nyú nózè ka dhu bhèyi. ²⁸ Ndirò, àlě kùni wà dhu, Kàgàwà rarí kóró dhu-tsí àbhǔ rìbhò ídzìngà ndi nózè ale tò. I ale ní yà kùnzì yà ndi nyú ndi ndudhé ka dhu bhèyi ale. ²⁹ Obhó tí, Kàgàwà avò i ale angyangyi, ndàdù dhu ùdhe átò ndíní ndi ndabhùya tí abádhí ròfò ì Idhùnà nà. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ndi kà t'Ídhùnà náadùya ì'ì sengba tí kóró adóna tò. ³⁰ Ndirò, i ale yà Kàgàwà avò angyangyi, ní kùnzì átò. Kǒkò kùnzì ale kǎzù átò obhónángatále tí. Ndirò, kǒkò i obhónángatále tí kǎzù ale tò kǎkò wà làkà, ndi rabhùya abádhí ròtsù átò p̀b̀indà ádr̀ngb̀anga tó awáwù ò.

Kàgàwà ózè àlě nǐ àzè rǒ rò rí àlě ìndà atdí dhu mà rǐ'ì mbǎ dhu

³¹ Nírò, ádhu ndi àlě kākā àlě rùnò wò dhu-dzidǒ? Kàgàwà apé ì'ì àlě-ti'òná rò, ní ádhi ndi àlě rǒ òmvù tí rádù ì'ì? ³² Abadhi níwá nzá Idhùnà nyú mà, pbétù kípfo ka rìrà òvè àlě-okú dò rò kóró. Ní kà rádù àdi ìngbà dhu bhèyi ìnzǐ ndìbhò kóró dhu àlě tò ndi Idhùnà màná? ³³ Ádhi pbá ale ndi Kàgàwà óvò f̀indà ale nóbhù rádù? Ìmbǎ rǐ'ì atdí màtí! Obhó tí, Kàgàwà nyú ndítírò nózù wà abádhí obhónángatále tí. ³⁴ Ádhi pbá ale ndi anya òtdì rádù abádhí dǒ? Ìmbǎ rǐ'ì atdí màtí! Obhó tí, Yèsù Krístò náavè abádhí-okú dò rò, ndirò ròsè ndi dhu dònǎ, kǎdù ndìngbè òve-bvù rò. Ka ní ndi àdi kòmbí Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò, ndàmbe ndítsò dǒ àlě-dǒ. ³⁵ Ádhu ndi àlě ìndà rádù Krístò ózè àlě nǐ àzè rǒ rò? Tí àpbè, tí izu, tí avuta, tí àwù, tí ìmbǎ àfóna ka kí mberù rǐ'ì dhu, tí arita, ndirò tí òve? ³⁶ Àdhàdhì Hlǎ Andítá rǒvona dhu bhèyi: «Okúnù dò rò, ka karí màpà kǒkyè mà bìlìngànà Kàgàwǎ.

Ka karí mǒzù àzènà ka kówu tàrà bhèyi*.» ³⁷ Pbétù kóró kǒkò dhu ǒ, àlě kabà mùlèrà atdí dǒ wò ndi àlě nózè Krístò-otù ǒ. ³⁸ Obhó tí, mà mà'ù wà dhu, ìnzǐ atdí dhu mà rǎràdù àlě ìndà Kàgàwà ózè àlě nǐ àzè rǒ rò: ìmbǎ rǐ'ì òve màtí, ìmbǎ rǐ'ì ípìr̀ngà màtí, ìmbǎ rǐ'ì màlàyíkà màtí, ìmbǎ rǐ'ì nzére-alafí màtí, ìmbǎ rǐ'ì yà kòmbí rǐ'ì dhu màtí, ìmbǎ rǐ'ì ìrà rìrà dhu màtí, ndirò ìmbǎ rǐ'ì ádr̀ngb̀anga tó obi nà arí'ì ale màtí. ³⁹ Ndi dhu bhèyi tí, ìmbǎ rǐ'ì òr̀-akpà ǒ obi nà dhu màtí, ìmbǎ rǐ'ì yà adzi ǒ obi nà dhu màtí, ìmbǎ rǐ'ì Kàgàwà abhòlò kóró ngǔkpà dhu màtí, ní rǐ nzǐ àdù àlě ìndà yà Kàgàwà itè àlě tò Yèsù Krístò, àlě tó Ádr̀ngb̀ale-otù ǒ àzè rǒ rò.

9

Pòlò rǐ'ì izu nà ábhǒ Pbàìsràyélí nyú ná'ù nzá Yèsù Krístò dhu-okú dò rò dhu

¹ Krístò nà mà m̀ngb̀ò mà dhu-okú dò rò, mà mí obhó dhu ùnò, mà mí nzǐ títò ùnò. Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí rǐ m̀nda nídhuní, afídu rǐ ndi dhu itè kpangba idù. ² Mà mòzè m̀nò dhu ní, afídu rǎrǐ'ì ádr̀ngb̀ǎ izu nà ndirò ìnzǐ ríku àpbè nà. ³ Mà màmbènà òzèna dhu ní mí'ì Kàgàwà ófù ale tí ndirò Krístò-rǒ rò ndi nínà ale tí, àbaninzo, kākà atdí r̀gànda tí mà mí'ì màná tó ngari ǒ, ndi dhu bhèyi mà m̀nzì dhu dhu rádù abádhí ìgǔ nání. ⁴ I àbaninzo ní Pbàìsràyélí, yà Kàgàwà náavò rǐ'ì p̀b̀indà inzo tí. Kítè p̀b̀indà ádr̀ngb̀anga tó awáwù abádhí tò, kǎnzì ungbòta tó làkà abádhí t'ábhùna màná, kǎbhù Úyátá abádhí tò Músà-otù ǒ, kítè ndùle abádhí rádù tí

* 8:36 8.36 Zàb 44.23

dhu abádhí tò, ndirò kǎkò ábhǒ dhu tó làká abádhí tò. ⁵ Abádhí ní àlě t'ábhúna-nzìnzì tó pbàdzukuru, ndirò Krístò ka kugu ale-ngbò tó ófò ò abádhí-dhú nzìnzì ò. Ndi Krístò ní ndi Kàgàwà yà kóró dhu dǒ arí'ì ale. Kàkǎ kilè dhòdhódhonganà! Àmìnà.

⁶ Ma màti nzá Kàgàwà akò làká rǎkǎ nzá. Obhó tí, ìnzì ní kóró ale yà Pbàìsràyélí ò rò úvò ndi obhóná Pbàìsràyélí, ⁷ ndirò ìnzì ní Àbràhamù-dhú ò rò úvò ale kóró i obhóná Àbràhamù bhà inzo. Obhó tí, Kàgàwà akò làká Àbràhamù tò, ndàti: «Ìsakà-otù ò nga ní ndi nyi nyabáya pbàkù dhu tí ka kózùna pbàdzukuru nǐ*.» ⁸ Kà-tì ní, ìnzì ní kǒkò ka kugu àdhàdhì ìndrù ùgu ka karí dhu bhěyi nzónzo i ka kózùna rì'ì Kàgàwà bhà inzo tí, pbétù kǒkò ka kugu Kàgàwà akò làká-otù ò nzónzo ní i ka kózù rì'ì kàbhà obhóná pbàdzukuru tí. ⁹ Yàrí ní ndi Kàgàwà akò làká, ndàti: «Yà dhu bhěyi kàsùmi ò, ma mǐrà tdítǒ, ní Sàrà rǐ kpatsìbhá ngbàngba nùgu*.»

¹⁰ Ndirò, ì'ì rǐ'ì ní nzì wò dhu kèlě. Rùbhekà rǐ'ì ìnè átò. f̀yàdhiyà nùgu óyǒ ozónzo Èsawù mà Yàkòbhò nà, atdí àba, àlě t'ábhunà Ìsakà tò. ¹¹ Pbétù, ìnzá ka kàpè i nzónzo mà nùgu rórò, ndirò ìnzá i nzónzo àpè atdí idzi dhu mà ndirò atdí nzéere dhu mà nónzi rórò, ndíni Kàgàwà udhé dhu náaká tí, àdhàdhì kǎrí dhu òvò ònà ófò ò, ¹² ndi ófò ni ìnzá nga nàndà ìndrù-kàsù nà, pbétù kàndà nga yà ìndrù nunzi Kàgàwà-afí òzè dhu kèlě nà. Ní Kàgàwà avò dhu Rùbhekà tò ndàti: «Ádrùngbǎ-ingba nóonziya kasu olù-ingba tò*.» ¹³ Hǐlǎ Andítá rǐ dhu òvò, ndàti: «Ma mǒzè Yàkòbhò, madù Èsawù nóndrò*.»

Kàgàwà arí dhu ònzi ndi ndòzè dhu bhěyi pbìndà ale nǐ dhu

¹⁴ Nírò, ádhu àlě kǎkǎ àlě rùnò? Tí ìnzì Kàgàwà rarí obhónánga ònzi? Ìnzì akèkpá màtí! ¹⁵ Obhó tí, kǎvò dhu Músà tò, ndàti: «Ma mí izu àbà dóná ní ma mǒzè mabà izu dóná ale, ndirò ma mí idzìnga ònzi f̀indà ní ma mǒzè mǎnzì idzìnga f̀indà ale*.»

¹⁶ Nírò, Kàgàwà bhà idzìnga nàndà nzá nga ìndrù òzè dhu nà ndirò ndi ale rǒnzina dhu nà, pbétù kàndà nga kà rǐ izu àbà ìndrù dǒ dhu nà. ¹⁷ Hǐlǎ Andítá ò, Kàgàwà rǐ dhu òvò Mísri tó pbìri ò ádrùngbǎ kamà tò, ndàti: «Ma mǐdì nyi nyi'ì ádrùngbǎ kamà tí, ndíni ma mǐtè tí pbàkà ádrùngbǎnga tó obi otùnù ò, ndirò ndíni ìndrù igá tí òvòdu yà adzi ò kóró ngari ònǎ*.» ¹⁸ Nírò, Kàgàwà arí izu àbà ndi ndòzè ndàbà izu dóná ale-dǒ, ndirò kǎrí ndi ndòzè afina rò'ò odú ale-afí àbhù rò'ò odú.

¹⁹ Wò dhu bhěyi Kàgàwà arí dhu ònzi rò, nyi nyíne nyati ima nǐ: «Ádhu Kàgàwà rǒrù nǐ ìndrù dǒ tdítǒ okúna dò rò? Atdí ale mà tí'ì ìnè ndèwù kà-afí òzè ndònzì dhu?» ²⁰ Ní kòmbí, ìnyi ní àdhi ndíni nyi nyagò tí nyi Kàgàwà nà? Adzi nǐ ka kòbhòlò wàtù tí àdù àtìna àti ndi nóbhòlò ale nǐ: «Ádhu nyi nyòbhòlò ima wò dhu bhěyi nǐ?»

²¹ Ità òru arí ale tí nzì àdù ndi ndòzè ndònzì dhu ònzì pbìndà anzi nǐ? Ndi atdí anzi-adì nǐ tí, kà tí nzì àdù ifuta nà àkǎ wàtù òbhòlò, ndàdù yà bilìnganà ka karí ngbǒya òkò wàtù òbhòlò átò?

²² Ndi dhu bhěyi tí, Kàgàwà rǐ'ì ìnè ndònzì dhu ndi ndòzè dhu bhěyi pbìndà ale nǐ. Kǎzè ndìtè pbìndà nàwí yà àkǎkǎnà ndìtè ànyǎya ale tò, ndíni pbìndà ádrùngbǎnga tó obi nitè tí. Pbétù kǎdù i ale tó dhu-dzi òndù atdíǒ. ²³ Kǎzè átò ndìtè pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù tó ábhǒnga yà izu ndi ndábà dòyá ale tò. I ale kǎbhòlò angyangyi ndíni otsúya tí ndi pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò. ²⁴ I ale ní àlě'ì. Kúnzi nzá àlě Pbàyàhúdì nzìnzì ò rò tí, pbétù kúnzi àlě ìnzì ní Pbàyàhúdì nzìnzì ò rò átò. ²⁵ Ndi dhu rǐ'ì àdhàdhì yà nabì Òseyà bhà bhùkù ò Kàgàwà avò dhu bhěyi. Kǎti:

«Ìmbǎ ì'ì pbàkà ale tí ale

ní ma manziya <Pbàkà Ale> tí.

Yà ìnzá ma matì atdíǒ ma mǒzè dhu tí ale,

* 9:7 9.7 Opt 21.12 * 9:9 9.9 Opt 18.10-14 * 9:12 9.12 Opt 25.23 * 9:13 9.13 Mál 1.2-3 * 9:15 9.15 Uvt 33.19 * 9:17 9.17 Uvt 9.16

ní ma manziya <Atdídǒ ma mózè Ale> tí*.

²⁶ Ndirò abádhí tò ka kavò dhu òná rò ngari, kati: <Nyí ní nzí pbàkà ale,> ní ǒ rò ka kanziya abádhí Kàgàwà, yà Ípìrǒnga nà arí'ì ale bhà Inzo tí*.»

²⁷ Nabì Ìsayà na náavò dhu k pangba Pbàisràyélí-okú dò rò, ndàti: «Ìmbǎ Pbàisràyélí àmbènà ì'ì abho àdhàdhì ádrùngbǎ rèrù-bidǒ ɔsokpó bhèyi mǎtí, ní ngúfe ale kèlě abádhí nzínzi ǒ rǐ ndi ùgu. ²⁸ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ yà adzi ǒ ale-ànyǎ ìtdì àkǎkǎ dhu bhèyi, yà ndì nyú ndì ndunɔ ka dhu bhèyi, ndirò kà rǐ ndi dhu ònzi inzà ndì ndòdò nga ádzí rórò*.» ²⁹ Ndirò ndi nabì Ìsayà náavò dhu angyinǎ rò àtò ndàti:

«Ìnzí Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'ì ɔbi nà ale nígǔyana gukyè àlě-dhú nzínzi ǒ atdídhená ale àlě tò, ní àlě kǔlǐyana àlě Sòdomò mà Gòmòrà nà tó kigò ǒ bhà, yà kǎtdì tsèya bhèyi*.»

Krístò ní yà indrǔ-pfò ùbě arí bhalabhala tó odu dhu

³⁰ Nírò, ádhu ndi àlě kǎkǎ àlě rùnò? Ìnzí ní Pbàisràyélí yà inzà dhu nanè Kàgàwà ròzù ì obhónángatále tí ale, ní kòzù wà obhónángatále tí a'uta-otù ǒ. ³¹ Pbétù Pbàisràyélí, yà Ùyátá t'ífuta-otù ǒ Kàgàwà rǐ 'òzù obhónángatále tí dhu ònè rǒ ubhínà ale, náawù nzà ùvò ndi bhèyi ka rǐ 'òzù dhu ǒ. ³² Ádhu-okú dò rò? Abádhí anè nzà ndi obhónánga a'uta-otù ǒ, pbétù abádhí anè ka yà ì ónzina kasu-otù ǒ dhu-okú dò rò. Abádhí-pfò onzi abè wò indrǔ-pfò àbhǔ arí onzi ròbè odu rǒ, ³³ àdhàdhì Kàgàwà rǔnɔna Ìlǐǎ Andítá ǒ dhu bhèyi. Kà rǎtina:

«Kànǐ ma mǐli indrǔ-pfò ùbě rí odu Sàyuni tó pbìrì dǒ. Ka ní indrǔ àbhǔ rǐ rǎwà ì bhalabhala tó odu. Pbétù, kà'u rǐ ale-nyì rǐ nzí iwu*.»

10

Pbàisràyélí núvǒ ì ìnzí 'ùngu idzi otu dhu

¹ Àbanǐnzó, ma mí atdyúna òho dhu, ndirò ma mí mitsò Kàgàwà-rǒ Pbàisràyélí-okú dò rò ní dhu ní Kàgàwà rǎkǎ ndǐgǔ abádhí. ² Obhó tí, ima ní yà ma múnɔna dhu tó ngàmbi: abádhí ní atdídǒ Kàgàwà nózè 'ífú ale, pbétù ndi ifuta náhu nzà obhóná inga t'únita ǒ rò. ³ Abádhí-dɔ álǔ nzà ìngbà dhu bhèyi mǎtí Kàgàwà arí indrǔ òzù obhónángatále tí dhu, 'àdù dhu ònè ìdì fíyó obhónánga ìtírò. Abádhí úvǒ ì ìnzí 'ùngu obhónángatále tí Kàgàwà rǐ 'òzù òná otu. ⁴ Obhó tí, Krístò-otù ǒ, Ùyátá nàrà àhu ndi ndàkǎnà ndàrà àhu ró, ndíní Krístò nà'ù ìngbàtí ìli ndi ale mà nózù Kàgàwà adù tí obhónángatále tí.

Ɔgù rǐ'ì yà Ádrùngbǎle Yèsù ná'ù ale tò kóró dhu

⁵ Yàrí ní Músà andí Ùyátá ìfǔ ka kí dhu-otù ǒ Kàgàwà rǐ indrǔ òzù obhónángatále tí dhu dǒ dhu. Kǎti: «Ùyátá únò dhu ìfǔ rí ale, ní rǎdù ípìrǒnga àbà ndi Ùyátá-otù ǒ*.»

⁶ Pbétù, Kàgàwà rǐ indrǔ òzù obhónángatále tí a'uta-otù ǒ dhu rǐ mbǎ ì'ì ɔbi tí indrǔ tò. Ìlǐǎ Andítá ǒ ka kándí dhu ndi dhu dǒ kati, nyi rǎkǎ nzà nyati afínɔ ǒ: «Ádhi ndi òrù-akpà ǒ rúpo?» Ndi dhu nádù ì'ì àdhàdhì Krístò àbhǔ nyi nyí rìfò ànyìrò dhu bhèyi dhu. ⁷ Ndirò, nyi nyàkǎ nzà nyati: «Ádhi ndi ɔve-bvù rófo?» Ndi dhu nádù ì'ì àdhàdhì Krístò àbhǔ nyi nyí rùpò ànyì rò dhu bhèyi dhu. ⁸ Pbétù, yàrí ní ndi Ìlǐǎ Andítá únò Kàgàwà rǐ indrǔ òzù obhónángatále tí a'uta-otù ǒ dhu dǒ dhu: «Kàgàwà bhà Ɔte rǐ'ì ìkyèrǒ tinú, kà rǐ'ì linú ndirò kà rǐ'ì afínɔ ǒ*.» Ndi Ɔte ní Krístò à'u ka

* 9:25 9.25 Ɔse 2.25 * 9:26 9.26 Ɔse 2.1 * 9:28 9.28 Ìsa 10.22-23 * 9:29 9.29 Ɔpt 19.23-28; Ìsa 1.9 * 9:33 9.33 Ìsa 8.14; 28.16 * 10:5 10.5 Law 18.5 * 10:8 10.8 Tòr 30.12-14

kí dhu dǒ mà maróvɔna ìndrǔ tò Ɔte. ⁹ Nyí nyapé dhu ùnɔ kpangba tsùnɔ nyú nǐ nyati Yēsù rǎrǐ Ádrùngbǎle, nyadù dhu à'ù atdí afínɔ nyú nà iwà Kàgàwà rabhù ka rìngbè ndì ɔve-bvù rò, ní nyí nyádù ògù ògù. ¹⁰ Obhó tí, ìndrǔ apé Yēsù Krístò ná'ù afína nyú ò rò, nózù Kàgàwà rǎdù obhónángatále tí. Ndirò, kǎpé ka ndì ndà'ù dhu ùnɔ kpangba tsùna nyú nǐ, ní Kàgàwà rǎdù kìgu ìgǔ. ¹¹ Obhó tí, Ɔlǐlǎ Andítá rǎtina: «Ɔngbàtí Ɔlǐ ndì ale mà náapé kà'ù, ní ndì ale rǐ nǐ àdù dhu òzù ndàtì, kòkórò ndì ra'ù ka*.» ¹² Nírò Kàgàwà-ònzǐ, Pbàyàhúdì mà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì mà nà nùdà ì nǐ dhu rǐ ìmbǎ ì'ì atdí màtí. Obhó tí, kóró ale rǐ'ì nà Ádrùngbǎle tí ale ní atdí ale kèlě, ndirò kǎrǐ ìdzìnga ònzǐ kóró ale yà fóná dhu nònzǐ tò. ¹³ Ɔlǐlǎ Andítá rǐ dhu òvɔ, ndàtì: «Ndi Ádrùngbǎle-rǒ ndì nìtsò ìngbàtí Ɔlǐ ndì ale mà ní rǎdù ògù ògù*.»

¹⁴ Nírò, ìndrǔ rǎdù 'ìtsò ìngbà dhu bhěyi yà ìnzá ì á'ù Krístò-rǒ? Ndirò, abádhí rǎdù kà'ù ìngbà dhu bhěyi ìnzá ì apé kàbhà màkǔrù ìrì rórò? Ndirò abádhí rǎdù kàbhà màkǔrù ìrì ìngbà dhu bhěyi ìmbǎ ndì dhu ùnɔ rǐ abádhí tò ale rǐ'ì rò? ¹⁵ Ndirò, ka kádù dhu ùnɔ abádhí tò ìngbà dhu bhěyi dhu apé ì'ì ìnzá ka kòvì ìndrǔ abádhí-tí'ò dhu tí? Ɔlǐlǎ Andítá rǐ dhu òvɔ mběyi nyú ndàtì: «Ídzì Màkǔrù nà ríwu ale rǐwu dhu àlǎ ka kí dhu ní ìdzì dhu*.» ¹⁶ Pbétù, kóró ale náa'ù nzá ndì Ídzì Màkǔrù. Obhó tí, nabì Ɔsayà náavò dhu ndàtì: «Ɔò Ádrùngbǎlé, ádhi ndì mà múnɔna Ídzì Màkǔrù ná'ù?» ¹⁷ Ní ndì dhu bhěyi tí, ìndrǔ arí dhu à'ù Ídzì Màkǔrù ì ìrì rò, ndirò ndì Ídzì Màkǔrù ní Krístò dǒ rǒtɛ Ɔte.

¹⁸ Nírò ma mí dhu ìvù, matì: Pbàyàhúdì nírì tí ìnzá ndì màkǔrù? Abádhí ìrì wà ka! Obhó tí, Ɔlǐlǎ Andítá rǎtina:

«Màkǔrù nà ríwu ale-tù nírì ndì kóró yà adzi ǒ, abádhí-òtɛ àrà àhɔ yà adzi ǒ kóró ngari ònǎ*.»

¹⁹ Ma mí dhu ìvù tdítǒ, matì: Ndi dhu alú tí obhó Pbàìsràyélí-dɔ? Kǎlú wà abádhí-dɔ. Obhó tí, Músà ní'ì ndì wemberè t'ále, yà Kàgàwà avò dhu otùna ǒ, ndàtì:

«Ma mí nyǎbhù nyǐ'ì adha tó ale-afí nà yà ìmbǎ arí'ì pbàkà ale tí ale dǒ.

Ma mí nyǎbhù nyǎkò yà ìnzá nga núnì dhu tí nyǐ nyarózuà ale rǒ*.»

²⁰ Nabì Ɔsayà náavò Kàgàwà ùnɔ fǐndà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì dǒ dhu átò ɔbì nyú nà, ndàtì:

«Ma mábà ma fǐyò ale ní kǎkà ìnzǐ úbhì mɔnè rǒ ale, ma mítè ma fǐyò ale ní kǎkà ìnzǐ úbhì dhu ònzǐ rǒ fudú ale*.»

²¹ Pbétù, Pbàìsràyélí-okú dò rò Kàgàwà rǎtina yà dhu bhěyi: «Bìlìnganà ma mǎrà ɔtsúdu ìyì rǒ mambe ìnzǐ arí ìnga ìrì, ndirò dɔya ìdzò ale ùnzǐ dǒ nǐ ndínǐ ìngo tí tídu ò*.»

11

Kàgàwà náadhò nzá pbìndà ale Pbàìsràyélí dòtsí dhu

¹ Nírò, ma mí dhu ìvù matì: Kàgàwà náadhò tí òdho pbìndà ale? Ìnzá akèkpá màtí! Obhó tí, ìmá na, ìma ní Mùìsràyelì, Àbràhamù bhà mùdzukuru, Bènyàminì bhà rùgànda. ² Kàgàwà náadhò nzá pbìndà ale kǎkà angyinǎ rò ndì ndapì fǐndà. Nyǐ nyùnì tí nzá yà Ɔlǐlǎ Andítá náarúnɔna nabì Ɔlìyà dǒ dhu? Pbàìsràyélí òbhɔ ndì ndì Kàgàwà-ònzǐ rò, kúnɔ dhu ndàtì: ³ «Ádrùngbǎlé, abádhí ókyè pbùkù pbànábí, 'àdù pbùkù màzàbáhú nùgolo. Ní ìma, ma mòdì atdí rò, ndirò abádhí rǐ mɔne ndínǐ ì oho tí ma*.» ⁴ Ní, ádhu Kàgàwà adù àdunà kà tò? Kádù dhu kà tò, ndàtì: «Ma mòdò wà àrùbhù lufù ale idù. Ɔ ale ní kǎkà ì núnvò ìnzǐ 'òkò ɔtdyàya-dɔ Bǎlì tí kátina

* **10:11** 10.11 Ɔsa 28.16 * **10:13** 10.13 Yòw 3.5 * **10:15** 10.15 Ɔsa 52.7 * **10:16** 10.16 Ɔsa 53.1 * **10:18** 10.18 Zàb 19.5 * **10:19** 10.19 Tèr 32.21 * **10:20** 10.20 Ɔsa 65.1 * **10:21** 10.21 Ɔsa 65.2 * **11:3** 11.3 1Kǎ 19.10,14

mǎngǔ-ngba-ònzǐ ale*.» ⁵ Ndi dhu bhěyi tí, indo màtí, ì nùbhà ale-go rǐ'ì inè. I ale ní, yà Kàgàwà ópì fǐndà pbìndà ídzìnga ǒ àdhàdhì afina nyú nózè ka dhu bhěyi ale. ⁶ Ní, dhu apé ì'ì Kàgàwà ópì abádhí pbìndà ídzìnga-otù ǒ dhu tí, ní kǒpì nzá abádhí ónzǐ dhu-okú dò rò. Ndi dhu bhěyi kǐ'ì rò, kàbhà ídzìnga ní nzǐ àdù ì'ì ídzìnga.

⁷ Ní, ádhu olu? Pbàìsràyélí náabà tí nzá yà ì arónena Kàgàwà bhà ídzìnga? Ngúfe ale kèlě yà Kàgàwà ópì fǐndà ní i ka nabà. Pbétù ngǔkpà, kǎkà òdòdì, nábhù kǎdù róngò dòya ídzò ale tí. ⁸ Obhó tí, Ililá Andítá ò ka kandí dhu kati: «Kàgàwà abhù abádhí-afí róngò odú, ìnzǐ abádhí-nyìkpó ala tí nga, ìnzǐ abádhí-bì ràdù inga ìrì. Ní abádhí náarí'ì inè ndi dhu bhěyi tí indo màtí.» ⁹ Ádrùngbǎ kamà Dàwudì ràtina átò: «Abádhí tó mùhendù àkǎ ndùgèrè ndì abádhí rǒ, ndòngò abádhí òtsi rí àdà tí, ndíní abádhí awá tí ì, 'àdù fíyó nzérenga tó perè náabà.

¹⁰ Abádhí-nyínga àkǎ ndùtì, ìnzǐ ràla nga, ndirò abádhí-adzíkpa àkǎ rùtdò ì bilínganà*.»

Pbàìsràyélí náadhò Krístò dhu náabhù ídzìnga yà adzi ǒ ngǔkpà ale tò dhu

¹¹ Nírò, ma mí dhu ivú mati: Pbàìsràyélí-pfò dhu ubé tí, ràrà àhù abádhí rǐ 'àwà dòtsí dhu ò? Ìnzá akekpa màtí! Pbétù, Pbàìsràyélí ódhò Krístò dhu-okú dò rò, ìnzǐ ní Pbàìsràyélí náabà ì úgu òná otu, ndíní ì Pbàìsràyélí ambè tí adhàya ònzǐ dǒ. ¹² Ní, dhu apé ì'ì Pbàìsràyélí tó afátá mà abádhí tó ivívinga mànà náabhù ídzìnga yà adzi ǒ ngǔkpà ale tò dhu tí, ní yà Kàgàwà únzì Pbàìsràyélí rǐ ògù tó otu nùngǔ atdíddò rò, ndi ídzìnga náadùya tí mbǎ ì'ì abhò nyú ròsè?

¹³ Kòmbí ma mí dhu ùno fǔkù ìnzǐ ní Pbàìsràyélí tírò. Ima nyú, ima ní ìnzǐ ní Pbàìsràyélí tó uvitatále. Ní ma mí milè ndi pbàkà kasu-okú dò rò. ¹⁴ Nírò, ma mí'ì inè mabhù fàkà pbìrì ǒ bhà nyú rònzì ngǔkpà pbìrì ǒ ale-adhà, ingó ma maraya tí abádhí nzínzì ǒ atdídhénà ale mà nígu. ¹⁵ Obhó tí, dhu apé ì'ì Kàgàwà ódhò Pbàìsràyélí dhu níbhò ungbòta Kàgàwà mà nzínzì ǒ yà adzi ǒ ngǔkpà ale mànà dhu tí, ní Kàgàwà à'ù Pbàìsràyélí tdítǒ dhu tí mbǎ àdù ì'ì àdhàdhì abádhí, kǎkà iwà uvè ale bhěyi ì'ì ale, náabà ìpìrǒnga tdítǒ dhu bhěyi?

Pòlò rǐ óyò ófò ìbho Pbàìsràyélí mà abhúya-nzìnzì mànà dǒ dhu

¹⁶ Obhòlo ka kòbhòlò mùgatì-dòkpa* nábhù ka kapé perè tí Kàgàwà tò, ní ndi nùbhà gòna nádù ì'ì kàbhà átò. Ndirò, Pbàìsràyélí rǐ'ì àdhàdhì òzò tí Kàgàwà azò mìzèyìtunì-kpa bhěyi. Ní, ndi mìzèyìtunì-kpa-vé náapé ì'ì kàbhà dhu tí, ní ndi mìzèyìtunì-kpa-òpbí nádù ì'ì kàbhà átò. ¹⁷ Ní, Kàgàwà ú'a ndi mìzèyìtunì-kpa-òpbí-ròrò, ndàdù nyí, ìnzǐ ní Pbàìsràyélí, yà ìrì ǒ arí inga mìzèyìtunì-kpa-òpbí nùpba ndùtsì kǒkò ù'á ndi ndù'a mìzèyìtunì-kpa-òpbí tó ngarì ǒ. Ní kòmbí nyí, ìnzǐ ní Pbàìsràyélí tírò, nyí nyarí Pbàìsràyélí náabà ídzìnga àbà átò, àdhàdhì ìrì ǒ mìzèyìtunì-òpbí náarí yà òzò tí Kàgàwà azò mìzèyìtunì-kpa-vé ò rò ráhù idha nómvù átò dhu bhěyi. ¹⁸ Nírò, nyí nyàkǎ nzá nyǒnzì kǎkà ù'á Kàgàwà ú'a mìzèyìtunì-òpbí gàyà. Nyí nyí mbǎ nyí nyí nyoyò okúna dò rò dhu nà. Obhó tí, ìnzǐ ní nyí ndi nyí nyarí òbì àbhù ndi mìzèyìtunì-vé* tò, pbétù kǎ-vé náarí ndi òbì àbhù fǔkù.

¹⁹ Nyí nyí'ì inè nyàti ma ní: kòrì mìzèyìtunì-kpa-òpbí ka ku'a, ndíní mǎ, mǎ mabá tí ngarì aríya dǒ. ²⁰ Ní, nyí nyànò obhó dhu. Ka ku'a abádhí, abádhí uvó ì ìnzǐ ì a'u tí dhu dhu-okú dò rò. Ndirò nyí, nyí nyí'ì inè pòtsó nyí nyùpbǎ nyí ndi itsu rǒ ró, a'uta nà nyí nyí'ì dhu-okú dò rò. Ní kòmbí, nyí nyàkǎ nzá nyoyò nyí, pbétù nyí nyàkǎ nyàndà nga mběyi! ²¹ Obhó tí, dhu apé ì'ì ìnzá Kàgàwà ubhà kòrì itsu-òpbí-ayí, róngò

* 11:4 11.4 1Ká 19.18 * 11:10 11.10 Zàb 69.23-24 * 11:16 11.16 3zt 15.19-21 * 11:18 11.18 Mìzèyìtunì-kpa-vé tí ka kátina iró ní Pbàìsràyélí t'ábhúna-nzìnzì.

àmbe ò'ò dǒ dhu tí, ní kǎdùya nyǔbhà ìngbà dhu bhěyi? ²² Nírò, nyìrè pé nga Kàgàwà bhà ídzìngà dǒ, ndírò nyìrè pé nga kàbhà nàwí dǒ átò. Àbadhi ní pbìndà nàwí itè arí kǎkà ì nùvǒ ìnzí 'à'ù ndì ale-okú dǒ rò ale. Pbétù, ka nǎdù ì'ì ídzì ale fùkù, kàbhà ídzìngà ǒ nyí nyòkò rò. Ìmbǎ kǐ'ì ndì dhu bhěyi rò, ní nyí nyú mà kǔ'aya nyí átò. ²³ Ndirò, Pbàìsràyélí na náapé 'ùgèrè, 'à'ù Kàgàwà tdítǒ, ní kà rǐ ìnè ndùpbǎ abádhí tdítǒ, ndùtsì yà abádhí ì'ì òyá fiyó ngari ǒ. Obhó tí, Kàgàwà rǐ'ì ìnè ndùpbǎ abádhí, ndùtsì tdítǒ. ²⁴ Nyí, ìnzí ní Pbàìsràyélí tírò, nyí nyí'ì àdhàdhì irí ǒ mìzèyìtuni-ǒpbí, yà Kàgàwà ǔ'á ndàdù àpbanà, ndùtsì yà òzò tí ndì ndazò mìzèyìtuni-kpa rǒ bhěyi, ìnzí ní yà mùhàngú ò rò ka karí kòzò ònà ófò ǒ. Pbétù, Pbàìsràyélí rǐ'ì àdhàdhì wò ndì òzò tí Kàgàwà azò mìzèyìtuni-kpa bhěyi. Ní dhu rǐ ìmbǎ ì'ì odú Kàgàwà tò, ndùpbǎ yà ǔ'á ndì ndú'a ndì mìzèyìtuni rǒ rò ǒpbína, ndàdù ǔtsìna kà-rǒ tdítǒ.

Kàgàwà rǐ'ì izu tó afina nà

Pbàìsràyélí mà ìnzí ní Pbàìsràyélí mà nà dǒ dhu

²⁵ Àbanǎnzó, ma mòzè nzá nyòkò ìnzí nyǔni yà órù ò ongónà àdi dhu, akye nyí nyozúna nyí atdíǒ ìngà núnì ale tí nǐ. Ndi dhu yà órù ò ongónà àdi ní yàrí: atdíǒhená Pbàìsràyélí nóokoya afíya rǒngò ò'ò odú, ràrà àhù yà Kàgàwà únzì ìnzí ní Pbàìsràyélí rǐ ògù-otù ǔngǔ atdíǒ dhu ò. ²⁶ Nírò ní ndì Ìsràyeli tó pbìrì ǒ ábhǒ ale nùugùya àdhàdhì yà Ìlǐǎ Andítá ò Kàgàwà rǒvona dhu bhěyi, ndàti: «Uwutaba rǐ ndìto Sàyuni tó pbìrì dǒ.

Kǎrì nzére dhu ito Yàkòbhò bhà pbàdzukurù nzínzì ǒ rò.

²⁷ Wòrì ní ndì yà abádhí mà nà mà mungbòya mà nǐ ungbòta, abádhí tó nzérenga nùba ma mí abádhí tò ònà kàsùmì ǒ*.»

²⁸ Ídzì Mǎkùrù Pbàìsràyélí ódhò dhu ka kàndà rò, abádhí ní Kàgàwà rǒ òmvù, ndì dhu ràdù ì'ì mùgàsù tí fùkù. Pbétù, Kàgàwà avò abádhí fǐndà dhu ka kàndà rò, abádhí ní atdíǒ Kàgàwà ózè abhúya-okú dǒ rò ale. ²⁹ Obhó tí, Kàgàwà náarí nzí ìndrú tò ndì ndàbhù perè àkǒ ndì ale-fó rò. Ndirò, kǎrì nzí fǐndà ndì ndóvò ale òdho.

³⁰ Angyi nyí, ìnzí ní Pbàìsràyélí tírò, nyí nyuvó nyí ìnzí nyìrì Kàgàwà-tsù dhu, pbétù kòmbí, kǔbà dhu fùkù Pbàìsràyélí úvǒ ì ìnzí 'ìrì kà-tsù dhu dhu-okú dǒ rò. ³¹ Àdhàdhì abádhí úvǒ ì kòmbí ìnzí 'ìrì Kàgàwà-tsù dhu dhu nábhu Kàgàwà rǐ'ì izu tó ale-afí nà dùkú dhu bhěyi, ní kǐ'iyà ìnè izu tó afina nà átò abádhí dǒ, abádhí rǐ 'ùgèrè 'ìngò tina ò rò. ³² Obhó tí, Kàgàwà ábhù Pbàìsràyélí mà ìnzí ní Pbàìsràyélí mà nà rǐ'ì ìnzí rí tsuná dhu ìrì ale tí, ndínì ndì ndì'ì tí izu tó afina nà abádhí dǒ kóró.

³³ Àndà pé Kàgàwà bhà ídzìngà náarí'ì ádrùngbǎ tí dhu! Kǎrì dhu-ònga òvò tí dhu mà, kàbhà ìngà t'únita mà nà rǐ'ì abhàbhó nyú ròsè! Ádhi pbá ale ndì kàbhà irèta àwe rádù? Ádhi pbá ale ndì kùdhě ndì ndonzi tí dhu rádù dóna àlù? ³⁴ Àdhàdhì yà Ìlǐǎ Andítá rǒvona dhu bhěyi:

«Ádhi pbá ale ndì Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà irèta núnì?

Ádhi pbá ale ndì kà tò rádù sedzà àbhù*?»

³⁵ «Ádhi pbá ale ndì dhu nábhu angyi Kàgàwà tò,

ndínì kǎdù tí ndì dhu-arì ǒ dhu àdu fǐndà*?» ³⁶ Obhó tí, kóró dhu náaráhù kà-fó rò, kóró dhu kàbhòlò ndì, ndírò kóró dhu rǐ'ì kà tò. Ní, kàkǎ ilèta nà dhòdhóhóngà nà! Àmìnà.

12

Kàgàwà bhà kasù ònzi ka kǐ atdí ale-afí nyú na dhu

* 11:27 11.27 Ìsa 59.20-21 * 11:34 11.34 Ìsa 40.13-14 * 11:35 11.35 Yòb 41.3

¹ Nírò àbanĩnzó, àdhàdhì Kàgàwà níitè pbìndà izu tó ale-afí àlě tò dhu bhěyi, ma mìtdè nyĩ itdè tí, nyũbho ngbõku kà tò, rì'ì àdhàdhì Kàgàwà tò ka kũbho ípìròrò rí'ì izà tó perè bhěyi, kà-nyìkpó ǒ ìlǎ, ndirò kà-nyìkpó nòfò perè bhěyi. Wòrí ní ndi àdù ì'ì obhónánga tó ófò, yà Àbadhi ùle nyĩ nyádù nǎ. ² Nyĩ nyàkǎ nzá nyõnzì nyĩ àdhàdhì yà kòmbí arí'ì adzi ǒ ale náarí 'ònzì òná ófò ǒ. Pbétù, nyĩ nyàkǎ nyǎbhu Kàgàwà rùgèrè nyĩ, ndàbhu fùkú irèta ròngò owútána tí, ndínì nyĩ nyuni tí Kàgàwà ózè nyõnzì dhu. I dhu ní: ídzi dhu tí rí'ì dhu mà, Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu mà, ndirò obhónánga tó dhu nyú tí rí'ì dhu mà.

³ Àdhàdhì yà Kàgàwà ónzìná idù ídzinga mi'ì uvitatále tí dhu-bvu rǒ, ma máti na nyĩ nǎ kóró: atdí ale mà nzínziku ǒ nákǎ nzá ndòzè ndi orú nyú, ròsè yà ndi ndí'ì òná ófò dònǎ. Pbétù, nyĩ nyàkǎ nyõzè nyĩ yà nyĩ nyú nyĩ nyí'ì òná ófò ǒ, ìnzì nyĩ nyí nyídzì rórò, àdhàdhì yà Kàgàwà úndò fùkú fùkú a'uta-otù ǒ perè-bvu rǒ. ⁴ Atdí ale-ngbò rǒ, ale-ngbò-rõngá-nzo náarí'ì ibí, ndirò i ale-ngbò-rõngá-nzo rǎ mbǎ ì'ì kóró atdí kasu nà tí. ⁵ Ní ndi dhu bhěyi tí, àlě kí mbǎ ì'ì ibí rò màtí, ní àlě ní atdí ale-ngbò kèlě Krístò mànà àlě kúngbò àlě dhu-otù ǒ. Ndirò àlě'ì kóró, àlě kúngbò àlě àlě rì'ì atdí ale-ngbò tí, ìngbatí ìli ndi ale mà rì'ì pbìndà ngari ǒ àdhàdhì atdí ale-ngbò-rõnga bhěyi. ⁶ Pbìndà ídzinga-bvu rǒ, Kàgàwà íbhò dhèdhèrò perè-tidò àlě tò. Ní, kàbhà nabi bhěyi ka kí dhu òvò ìndrù tó dhu tó perè nábà ale, nákǎ ndàrà dhu òvò rǒ ìndrù tó yà kóró àlě ká'ù obhónánga tó ote-bvu rǒ. ⁷ Ngũkpà ale dzùnà t'ónzita tó perè nábà ale, nákǎ ndònzì ka mběyi. Ìndrù tó ka kí dhu ùdhè dhu tó perè nábà ale, nákǎ ndùdhe dhu mběyi ìndrù tó. ⁸ Ngũkpà ale tó ka kí sedzà àbhě dhu tó perè nábà ale, nákǎ ndàbhu sedzà mběyi abádhí tó. Ìndrù tó ka kí perè ùbhò dhu tó perè nábà ale, nákǎ ndùbho ka ìnzì ndi ndózèna rórò. Ìndrù òdò arí ale, nákǎ ndòdò abádhí mběyi. Izu tó ale-afí nà ka kí'ì ngũkpà ale dǒ dhu tó perè nábà ale, nákǎ ndònzì ka dhèdhe nà.

Yèsù ná'ù ale àkǎ 'òkò tí nzínziya ǒ dhu

⁹ Fùkú àzè nákǎ ndi'ì ìmbǎ òná utrátá na. Nyĩ nyàkǎ nyõndrò kóró dhu-tsí kǎkà nzére dhu tí rí'ì, nyádù nyǎpba ídzi dhu tí rí'ì dhu rǒ. ¹⁰ Nyĩ nyàkǎ nyõzè nyĩ nzínziku ǒ àdhàdhì atdí àba bhà ale náarí 'òzè nzínziya ǒ dhu bhěyi. Nyĩ nyàkǎ nyí'ì wemberè t'ále tí nzínziku ǒ nyĩ nyí nyí'ù dhu ǒ. ¹¹ Nyĩ nyàkǎ nyõnzì Ádràngbǎle Yèsù bhà kasu atdyúku nyú nà, ìmbǎ itsí na, ndirò nyĩ nyàkǎ nyõnzì ka afíku nyú nà. ¹² Nyĩ nyàkǎ nyókò dhèdhe ǒ, yà àlě tó Kàgàwà ókò fíndá làkǎ dhòdhódhónga tó ípìrõnga òdò nyĩ nyí nyí nyabá tí rò. Nyĩ nyàkǎ nyõndù dhu-dzi àpbè ǒ, nyádù ìko pòtsó itsòta ǒ. ¹³ Nyĩ nyàkǎ nyõnzì Kàgàwà bhà ale dzùnà fíyó m̀hètù ǒ, nyádù òwu olo tí rí'ì ale àkò rǒ.

Àzè àkǎ kítè kóró ale tò, ìmbǎ rì'ì òmvù tó màtí dhu

¹⁴ Nyĩ nyàkǎ nyǎso rùkú rávu ale. Nyĩ nyàkǎ nyǎso abádhí, ìnzì ní nyõfù abádhí òfù tí. ¹⁵ Nyĩ nyàkǎ nyõnzì dhèdhe atdíkpá kǎkà dhèdhe ǒ rí'ì ale mànà, nyádù òdzi atdíkpá kǎkà òdzi ródzi ale mànà. ¹⁶ Nyĩ nyàkǎ nyókò irita nà nzínziku ǒ. Nyĩ nyàkǎ nzá nyũbhà ale ìdzi ka kí dhu ràtdù afíku, pbétù nyĩ nyàkǎ nyũbhà nyĩ yorowà ǒ ka kóko dhu ràtdù ndi afíku. Nyĩ nyàkǎ nzá nyõzè nyĩ nyí-tírò dhu-õnga t'òvòta núnì ale tí.

¹⁷ Nyĩ nyàkǎ nzá nyádu nzére dhu ìndrù tó nzére dhu nǎ. Nyĩ nyàkǎ nyí'ì ídzinga ònzì ka kí kóró ale tó nǎ ale-afí nà. ¹⁸ Àkǎkǎ nǎ, tikù ònǎ rò, nyĩ nyàkǎ nyõnzì obi nyókò màràngà ǒ kóró ale mànà. ¹⁹ Odhídù, yà atdí dǒ ma mózè nyí rò, nyĩ nyàkǎ nzá nyũtsè rùkú dhu nyí-tírò, pbétù nyĩ nyàkǎ nyũbhà ngari Kàgàwà bhà nàwí tó rònzì ndi kasu. Obhó tí, ka kándì dhu ìlǎ Andítá ò, kati: «Ìndrù rǒ dhu ùtse ka kí dhu ní

kàsùdu. Ima, Ádrùngbàlè Kàgàwà ní ndi ma m̀ts̀ỳya r̀uk̀ú dhu*.» ²⁰ Pbétù, àdhàdhì yà Ìlìl̀ Andítá náarúnona dhu bhèyi: «R̀uǹú arí'ì òmv̀ù tí ale náap̀é ì'ì àẁù nà, ní nyi nyàk̀á nyabh̀u ònỳù kà tò. Káp̀é ì'ì idha-atdỳú nà, ní nyi nyàk̀á nyabh̀u idha kà r̀òmv̀ù. Obhó tí, wò dhu bhèyi nyi nyònz̀ì dhu r̀ád̀ù ì'ì àdhàdhì kàz̀u-li nyi nyìtrò kà-dò-tsírò dhu bhèyi*.» ²¹ Nyi nyàk̀á nzá nyabh̀u nzére dhu r̀onz̀ì l̀emàǹu, pbétù nyi nyàk̀á nyonz̀ì nzére dhu l̀emà ídzìnga t'ònzìta nì.

13

Àlità bhà ádròdrò ale àk̀á kif̀u dhu

¹ Ìngbàtí ìlì ndì ale mà nàk̀á ndif̀u idzi nónỳù ìndr̀ù d̀ò ádròdrò ale. Obhó tí, inzà áh̀u Kàgàwà bhà r̀ò ádrùngbànga náarí mbá ì'ì. Ndirò, k̀ák̀á idzi nónỳù ìndr̀ù d̀ò ádròdrò ale ǹl̀ì ní Kàgàwà. ² Nírò, ádrùngbànga tó òbì nà arí'ì ale nà rí ndàgò ale ní Kàgàwà ùyá dhu nà rí ndàgò ale. Ndirò, ndì dhu bhèyi arí dhu ònzi ale ní iwà Kàgàwà r̀ì anya ìtd̀ì d̀òyá dhu nìdhà d̀òyà ì tírò ale. ³ Obhó tí, ídzi dhu ònzi arí ale náarí ǹz̀ì ádròdrò ale-òdò ònzi, pbétù abádhí-òdò ònzi arí ní nzére dhu ònzi arí ale. Nyi nyòzè tí wà nyongò àdì ìnz̀ì nyi nyí ádrùngbàlè-òdò ònzi r̀órò? Nírò, nyi nyàk̀á nyonz̀ì ídzi dhu, ní kà r̀ád̀ù nyif̀u. ⁴ Obhó tí, ádròdrò ale r̀onz̀ìna ní Kàgàwà bhà kas̀u, ndínì nyi nabh̀u tí nyonz̀ì ídzi dhu. Pbétù, dhu apé ì'ì nzére dhu ònzi nyi nyarí dhu tí, ní nyi nyàk̀á nyonz̀ì abádhí-òdò. Obhó tí, ìnz̀ì ní kòkòrò nga ndì abádhí r̀ì'ì ìndr̀ù tò ì í màlipò àbh̀ù nì ádrùngbànga tó òbì nà nì. Màlipò àbh̀ù abádhí r̀ì nzére dhu nònz̀ì ale tò rò, abádhí r̀onz̀ìna ní Kàgàwà bhà kas̀u, ndínì kàbhà nàwí nitè tí ì ale tò. ⁵ Ní ndi dhu-okú d̀ò rò, inga nòfò dhu nyú ní kif̀u ádròdrò ale, ìnz̀ì ní Kàgàwà bhà nàwí-òdò ònzi ka kí dhu-okú d̀ò rò tí, pbétù, ale-afí r̀ì dhu ìtè átò ídzi dhu r̀arí ndì dhu-okú d̀ò rò.

⁶ Ndi dhu-okú d̀ò rò ní ndi, nyí nyarí pàratà ùfò átò. Obhó tí, àlità bhà kas̀u ònzi arí ádròdrò ale náarónz̀ìna ní Kàgàwà bhà kas̀u. ⁷ Ní, nyí nyàk̀á nyabh̀u ìngbàtí ìlì ndì ádrùngbàlè bhà obhónánga mà ndi ádrùngbàlè tò. Nyí nyàk̀á nyífò pàratà yà pàratà àbh̀ù arí kufò ndombè-fó, ndirò nyí nyàk̀á nyàtsà tákìsì yà tákìsì àtsà arí ale-fó. Nyí nyàk̀á nyíf̀u ifuta nà àk̀á ádrùngbàlè, nyád̀ù ilèta nà àk̀á-tsí nìlè.

Ìndr̀ù r̀ì 'òzè nzínzìya ò dhu ní Kàgàwà bhà Ùyátá if̀ù ka kí dhu

⁸ Nyí nyàk̀á nzá nyí'ì atdí ale bhà wànzà nà màtí. Wànzà tí nyí nyàk̀á nyí'ì nà ní atdí dhu kèlè. Ndi dhu ní, nyòzè nyí nyí nzínzìk̀u ò dhu. Obhó tí, òdhìna nòzè ale níf̀u wà Ùyátá atdí. ⁹ Kàgàwà bhà Ùyátá r̀ì dhu òvò, ndàtì: «Dhu àk̀á nzá nyonz̀ì m̀nyòǹì, dhu àk̀á nzá nyohò abvo, dhu àk̀á nzá nyonz̀ì ogbo, ndirò dhu àk̀á nzá nyìlì afíǹu ngàtsi ale-fó rí'ì dhu d̀ò*.» Kòkò ì Ùyátá mà, kòró ngùkpà-tsí màna, ní ka kùtsì yàrí atdí Ùyátá ò: «Nyi nyàk̀á nyozè òdhìnu àdhàdhì yà ìnyì nyú nyi nyòzè nyi nyi-tírò dhu bhèyi*.» ¹⁰ Òdhìna nòzè ale r̀ì ǹz̀ì àd̀ù nzére dhu ònzi kà-rò. Nírò, ale t'òdhìna òzè ka kí dhu ní Ùyátá if̀ù ka kí àk̀á dhu bhèyi dhu.

Krístò r̀ìngò ònà idhò àk̀á kòdò tí dhu

¹¹ Nyí nyàk̀á nyòzè nyí nzínzìk̀u ò, nyí nyùnì wà yà àlè kí'ì ònà kòmbí kàsùmì nìdhunì. Obhó tí, Yèsù Krístò àlè ka'ù ònà kàsùmì ò, àlè kùg̀u dòtsì ònà kàsùmì ní'ì àdì ndì ndàdì itse ró. Ní kòmbí, kindù wà ndì ìkyèrò nyú àlè tí. Nírò, kànì idhò ò rò nyí nyí nyìv̀à ònà f̀uk̀ú kàsùmì nàk̀á wà! ¹² Iku-ònga àlì wà ndì, ndirò inga r̀ùbho dhu nìndù wà ndì. Àlè kàk̀á àlè r̀awà ìnò tó m̀ts̀o igi, àlè r̀ád̀ù ìla ùgye àlè kí nì

* **12:19** 12.19 Tòr 32.35 * **12:20** 12.20 Mbà 25.21-22. Kà-tì ní, ngàtsi nì, wò dhu bhèyi nyi nyònz̀ì dhu dhu r̀ád̀ù ndi ale àbh̀u nyina r̀awà, r̀ád̀ù ndùgèrè ndùbhà pbìndà nzérenga. * **13:9** 13.9 Uvt 20.13-15,17; Tòr 5.17-19,21

* **13:9** 13.9 Law 19.18

awáwà ò màtsùmù nùgù. ¹³ Àlě kàkà àlě rì'ì adyíbhengá nga nà àkà ídzi mùtso nà, àlě ràdù àlě òdò kàkà dhu-tsí rǒrò. † dhu ní: pìrà bhěyi ka kí dhu ònyu dhu, iwa t'órita, kóró m̀nyòni-tidò t'ónzita, anya t'ónzita, ndirò adha tó ale-afí nà ka kí'ì dhu. ¹⁴ Nyí nyàkà nyűfò yà Yèsù íbhò àlě tò màtsùmù. Ndirò, nyí nyàkà nzá nyűbhà yà ngbòku rí atdyúya òho dhu ròvò nyí, nyámbe kǒzè dhu ònzì dǒ.

14

Inzá indrű àkà ndòtdì odhìnà-ànyà ònyu-okú dò rò dhu

¹ Nyí nyàkà nyàko yà ivívi a'uta nà arí'ì ale inzá nyí nyàgò nyí nà pbìndà irèta dǒ rǒrò. ² Atdí ófò ní, atdí ale rí'ì inè ndònyu kóró ònyu-tidò pbìndà òbì nà a'uta-okú dò rò, pbétù ngàtsi ale ràdù ndà'ù ndònyu itò-bí* kèlě pbìndà ivívi a'uta-okú dò rò. ³ Ní, wò ndi kóró ònyu-tidò ònyu arí ale náka nzá ndònzì yà inzi arí izá ná'a ale-itsì. Ndi dhu bhěyi tí, yà inzi arí izá ná'a ale, náka nzá ndòtdì yà kóró ònyu-tidò ònyu arí ale-ànyà, Kàgàwà náko wà kònyu arí ale átò nídhuní. ⁴ Inyi, inyi ní adhi wò ngàtsi ale bhà kasutále dǒ nyi nyarí anya itdì rò? Kàrì kóró dhu ònyu dhu mà, ndirò inzi kà rí kóró dhu ònyu dhu mà ní kàbhà kasu tó ádrùngbàle-òtě. Ndirò, kàbhà Ádrùngbàle Yèsù rí'ì inè òbì nà ndìdì ka pòtsó pbìndà a'uta ò.

⁵ Atdídhená ale náarí atdídhená idho òzè atdídǒ rí'ì tǔya nà ròsè ngǔkpà idho dòná dhu tí. Pbétù, ngǔkpà ale arádù kóró idho òzè rí'ì àdhàdhì. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ngàtsi ale náarí dhu à'u àdhàdhì ndi nyú ndi ndírèna nditírò dhu bhěyi. ⁶ Afina nitú atdí idho-okú dò rò ale, ní rí dhu ònzì ndi dhu bhěyi ndíní ndi ndifù tí Ádrùngbàle Yèsù. Kóró ònyu-tidò ònyu arí ale ní rí dhu ònzì ndi dhu bhěyi, ndíní ndi ndifù tí Ádrùngbàle Yèsù átò. Obhó tí, kà rí òtsò àbhű Kàgàwà tò pbìndà ònyu-okú dò rò. Ndirò, inzi arí kóró ònyu-tidò ònyu ale ní rí dhu ònzì ndi dhu bhěyi átò, ndíní ndi ndifù tí Ádrùngbàle Yèsù, ndàdù òtsò àbhű Kàgàwà tò. ⁷ Obhó tí, àlě karí mbá ípìrǒnga nà àlě kòzè àlě rì'ì kà nà dhu-okú dò rò. Ndirò, àlě karí nzì ùve àlě kòzè àlě rùve dhu-okú dò rò. ⁸ Kà-tì ní, àlě kapé ì'ì ípìrǒnga nà, ní àlě kí'ì kà nà Ádrùngbàle Yèsù òzè ka dhu-okú dò rò. Ndirò àlě kapé ùve, ní àlě kúve Ádrùngbàle Yèsù òzè ka dhu-okú dò rò. Nírò, dhu apé ì'ì àlě kí'ì ípìrǒnga nà dhu tí, ndirò ngàtsi nǐ dhu apé ì'ì àlě kúve dhu tí, ní àlě'ì ní Ádrùngbàle Yèsù bhà ongyéngá. ⁹ Obhó tí, Krístò avè ndàdù ndingbè, ndíní ndi ndadì tí Ádrùngbàle tí kàkà iwà ùve ale mà, ípìrǒnga nà rí'ì ale mà nà tò. ¹⁰ Pbétù inyi, ádhu nyi nyarí anya òtdì odhìnù dǒ okúna dò rò? Ndirò ádhu inyi, nyi nyarí odhìnù-itsì ònzì okúna dò rò? Obhó tí, àlě'ì kóró àlě kikòya Kàgàwà bhà anya t'únòta tó tombi-ònzì. ¹¹ Obhó tí, ka kándí dhu Hlǐlǎ Andítá ò katì: «Ádrùngbàle Kàgàwà ràtina:

«Ima, ma mí'ì inè nyìkpódu nà. Ní, kóró ale núukoya otdyùya-dò onzidú, ndirò kóró ale nóovoya dhu kpangba 'àti: ma rǎrǐ Kàgàwà*.» ¹² Ní ndi dhu bhěyi tí, ìngbàtí ìlì ndi ale mà àlě nzínzì ò náaweya ndi ndanzì dhu nditírò Kàgàwà-ònzì.

¹³ Nírò, àlě kàkà nzá àlě rìtdì àlě-ànyà àlětírò àlě nzínzì ò. Pbétù, kànǐ nyí nyàkà nyònzì dhu: nyí nyàkà nzá nyűli odhíkù-tsù ùtò ràdù inzi rùngu Kàgàwà bhà otu dhu abádhí-ònzì, ndirò nyí nyàkà nzá nyònzì abádhí àbhù ràdù ròtsù nzérenga ò dhu. ¹⁴ Ma m̀ni wà dhu madù dhu à'ù, Ádrùngbàle Yèsù-otù ò: Kàgàwà-nyìkpó ò ótì atdí ònyu-tidò mà rǎrǐ'ì mbá. Pbétù, ndi ale apé atdí ònyu-tidò mà òzè Kàgàwà-nyìkpó ò ótì dhu tí, ní ndi ale tò ndi ònyu òtì wà. ¹⁵ Dhu apé ì'ì yà nyi nyónyuna

* **14:2** 14.2 Romà tó kigò ò Kànìsà ò, ivívi a'uta nà ale náazè 'ònyu itò-bí kèlě, akye ì owuna yà iwà Músà bhà Úyatá isò inzi kongò à'ànà izá mà m̀ngũ-nzo tò ka kàbhù perè tí izá mà nà ná'à nǐ. * **14:11** 14.11 Ìsa 45.23

ònyù-okú dò rò nyi nyàbhù òdhìnu-afí rí'ì izu nà dhu tí, ní nyi nyí'ì ìmbà àzè tó ale-afí nà. Pbùkù ònyù-okú dò rò nyi nyàkà nzá nyabhù wò Krístò náavè okúna dò rò ale nyú rítsi pbindà a'uta ǒ. ¹⁶ Nírò, ídzi dhu tí nyí nyòzù dhu ònzi nyí nyí dhu nákà nzá ndí'ì nzére dhu ùnò yà inzà Yèsù ná'ù ale rádù nyí nǐ okúna dò rò dhu tí. ¹⁷ Obhó tí, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ní nzi ònyù, ndirò ka ní nzi òmvú. Pbétù ka ní yà Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí arónzina àlě-nyutsi dhu. I dhu ní: kǎrí àlě àbhù àlě rònzi obhónánga tó dhu, àlě ròkò màrùngà ǒ àlě nzínzi ǒ, ndirò àlě ròkò dhèdhe ǒ. ¹⁸ Ní wòrí ófò ǒ àlě kí Krístò bhà kasu ònzi dhu rǐ ndi àlě àbhù àlě ròfò Kàgàwà-nyìkpó, ndirò ìndrù-nyìkpó.

¹⁹ Ní ndi dhu-okú dò rò, àlě kàkà àlě rònè màrùngà ìbhò rádù àlě nzínzi ǒ dhu. Ndirò, àlě kàkà àlě rònzi ngùkpà ale òsì rádù fíyó a'uta ǒ dhu. ²⁰ Nyi nyàkà nzá nyinza Kàgàwà rónzina àlě-nyutsi kasu ònyù-okú dò rò. Obhó tí, kóró ònyù-tidò rǐ'ì ìnè konyù, pbétù òdhìnu àbhù rádù ìnzǐ rùngù Kàgàwà bhà otu ònyù-tidò ònyù nyi nyí dhu ní nzére dhu. ²¹ Dhu rádù àkà mbéyi nyú nyubhà izǎ ìnzǐ nya'à, nyubhà òvayì ìnzǐ nyòmù, nyadù àdi ìnzǐ nyonzi kóró dhu-tsí yà òdhìnu-tsù ùtò rádù ìnzǐ rùngù Kàgàwà bhà otu. ²² Inyi, nyi nyàkà nyodò yà pbùkù a'uta ábhù nyozù ídzi dhu tí Kàgàwà-ònzǐ dhu afínù ǒ. Hirò nónzi ale ní yà ìnzǐ arí ànyàna òtdì ndítirò yà afína ùdhè dhu ndi ndònzǐ rò. ²³ Pbétù, yà afína rǐguru ndi ndónyuna ònyù-okú dò rò ale, nányà Kàgàwà òtdì wà. Obhó tí, kà rǐ nzi ndi dhu ònzi a'uta nónzi ka òná ófò ǒ. Ndirò, ònzina ka kí kóró dhu-tsí, yà inzà ndi nàkò a'uta nà ní nzérenga.

15

Inzá dhu àkà ìndrù rònzi nyìkpóna òfò ndítirò dhu kèlě dhu

¹ Àlě'ì yà obi nà àlě kí'ì àlě tó a'uta ǒ rò, àlě kàkà àlě rònzi kàkà ìmbà rǐ'ì obi nà fíyó a'uta ǒ ale dzùnà fíyó ivívinga ǒ, ìnzǐ àlě rònzi àlě-nyìkpó kèlě òfò rí àlétirò dhu. ² Ìngbatì ìli ndi ale mà àlě nzínzi ǒ nákà ndònzǐ òdhìná-nyìkpó òfò rí dhu kà tò ndi ndí ídzìnga ònzi dhu-otù ǒ, ndínǐ ndi dhu adù tí ndi ale òsì pbindà a'uta ǒ. ³ Obhó tí, Krístò nyú mà náanzǐ nzá nyìkpóna òfò rí ndítirò dhu, àdhàdhì yà Hìlǎ Andítá ǒ ka kandí Másiyà dǒ dhu bhéyi: «Yà abádhí arúnona inyi, Kàgàwà, nǐ nzére dhu tó itútánga náarà ndà'è dùdú*.» ⁴ Ndirò kóró dhu yà angyí ka kandí Hìlǎ Andítá ǒ, ní ka kandí ndínǐ dhu nudhè tí àlě tò. I Andítá náarí àlě àbhù àlě ròndù dhu-dzi, ndàdù àlě-afí àbhù ròtsi obi, ndínǐ àlě kabá tí yà Kàgàwà akò fíndá làkà àlě tò dhu. ⁵ Nírò, Kàgàwà, yà dhu-dzi t'òndùta tó obi àbhù arí ìndrù tò ndàdù ale-afí òpè ale, nákà ndàbhù nyí nyí'ì irita nà nzínziku ǒ, Krístò Yèsù bhà ófò nódyi nyí nyí dhu-otù ǒ. ⁶ Ndi dhu bhéyi ní ndi, nyí nyádù Kàgàwà, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò t'ábanà, nílè atdí afíkú na ndirò atdí túkú na.

Krístò ìra Pbàyàhúdí mà ìnzǐ ní Pbàyàhúdí mà nà tò dhu

⁷ Nírò, nyí nyàkà nyòngò nyàkò nzínziku ǒ àdhàdhì Krístò náakò nyí dhu bhéyi, ndínǐ Kàgàwà-òvò ilè tí ndi. ⁸ Obhó tí, ma mátina kpangba nyí nǐ, Krístò ìra Pbàyàhúdí tó kasutále bhéyi, ndínǐ ndi ndàbhù tí yà abádhí t'ábhúna tò Kàgàwà akò làkà rākā, ndi dhu rádù dhu ìtè Kàgàwà rǎrǐ yà ùnò ndi ndùnò dhu ìfù arí ale. ⁹ Kíra átò ndínǐ ìnzǐ ní Pbàyàhúdí níilè tí Kàgàwà átò pbindà izu tó ale-afí-okú dò rò, àdhàdhì yà Hìlǎ Andítá ǒ ka kándí ka dhu bhéyi. I Andítá rǎtina:

«Wò dhu-okú dò rò, ma móngo nyilè ìnzǐ ní Pbàyàhúdí nzínzi ǒ, ndirò ma móngo adyi ùyù mífù nyi nǐ*.»

¹⁰ Ndirò, Andítá rǎtina tdítǒ:

«Nyí, ìnzǐ ní Pbàyàhúdí tírò, nyònzǐ dhèdhe atdíkpá Kàgàwà bhà ale mà nà*!»

* 15:3 15.3 Zàb 69.10 * 15:9 15.9 2Sà 22.50; Zàb 18.50 * 15:10 15.10 Tòr 32.43

11 Ndirò kà rätina tdítđ ò yà dhu bhëyi:
«Nyí ìnzí ní Pbàyàhúdí, nyílè Ádrùngbàlè.
Nyí kóró alé, nyílè ka*!»

12 Ndirò, nabì Ìsayà rätina:
«Yèsè bhà mùdzukuru* nítoya ndì.
Ní, kónyuya idzi ìnzí ní Pbàyàhúdí dđ,
ndirò i ale adùya nyìkpóya ìlì kà-rò, ndínì ì nigú tí*.»

13 Nírò Kàgàwà, yà àlě àbhù arí àlě rùlì àlě-nyìkpó ndì ndónzina dhu ró ale, náká ndirà nyí àkàkà dhèdhe nì, ndàdù nyàbhu nyòkò màrùngà ò, ka nyí nyá'ù nídhunì. Ndi dhu bhëyi ní ndi, nyí nyádù nyìkpókù ùlì atdíđ kà rónzina fùkù dhu ró Ìlìlǎ-Alafí bhà ádrùngbànga tó obi nì.

Pòlò rǒte ìnzí ní Pbàyàhúdí nzínzì ò ndì ndónzina kasu dđ dhu

14 Àbanǎnzó, nyí nyú nàndà dhu nì, ma m̀ni wà dhu mbëyi nyú, nyí rùlè ùlè tí idzìnga t'ónzita nì, ndirò nyí rùni wà obhó dhu tí rí'ì dhu mbëyi nyú, ndi dhu ràdù nyàbhu nyámbe sedzà àbhù dđ fùkù nzínzìkù ò. 15 Yàrí bhàrùwà ò ngùkpà ngari ò, ma mándí dhu fùkù obi nyú nà, ndínì nyí nabhù tí nyìrè yà angyi ka kúdhe fùkù dhu. Ma màrà kónzì ró ndi dhu bhëyi, ma mábàná Kàgàwà bhà idzìnga, 16 mí'ì Yèsù Krístò bhà kasutále tí ìnzí ní Pbàyàhúdí tò dhu-okú dò rò. Ma marí kùhanì tó kasu ònzi, m̀nò Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù, ndínì ma mìtè tí ìnzí ní Pbàyàhúdí Kàgàwà tò perè tí. Kàgàwà ràdù ndi perè àkò iwà Ìlìlǎ-Alafí ú'ò ka rìlǎ nyìkpóna ò dhu-okú dò rò. 17 Yà Yèsù Krístò màrà mà múngbò mà nídhunì, ma mí'ì ìnè mìlè ma Kàgàwà tò ma mónzina kasu-okú dò rò. 18 Obhó tí, ma mí nzí momvù mìsè vurò dhu, ìnzá ní yà Krístò ónzì otùdu ò dhu kèlè ma mòvò rò. Kónzì ndi dhu, ndínì ìnzí ní Pbàyàhúdí nùgèrè tí ì ìfu Kàgàwà. Ndirò kónzì ka yà ndì ndábhu m̀nò dhu mà, ndì ndábhu m̀nzì dhu màrà-otù ò. 19 Kónzì ka átò yà ndì ndábhu m̀nzì Kàgàwà bhà Ìlìlǎ-Alafí bhà ádrùngbànga tó obi nì ize mà yà ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ò dhu màrà tò ádrùngbànga tó obi-otù ò. Ndi dhu bhëyi ní ndi, ma m̀nò Krístò bhà Ídzi Màkürù kóró ngari ònǎ, ròpè ndì Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, ràrà àhu Ìlìrikò† tó mùlengù ò. 20 Ndirò, atdí ma mí'ì nà ìrèta ní'ì m̀nò Krístò bhà Ídzi Màkürù yà ìnzá ndi màkürù apèna ndìrì òyá kóró ngari ònǎ. Ma mazè m̀nzì ka ndi dhu bhëyi, ìnzí ma m̀nò tí Ídzi Màkürù yà iwà ngàtsi ale náapè ndùnò ka òyá ngari ò, 21 àdhàdhì yà Ìlìlǎ Andítá ò ka kàndí ka dhu bhëyi. † Andítá rí dhu òvò M̀siyà-okú dò rò 'àti:
«Kàkà ìnzá ka kapèna kàbhà màkürù òvò fíyò ale, náalaya ka.
Kàkà ìnzá ka kapèna kàwě fíyò ale ní ì kàdùya dòya àlu*.»

*Pòlò rǒte Yèrùsàlemà mà, Ròmà mà,
Spànìyà màrà ò ndì ndàrà nì abhi dđ dhu*

22 Ídzi Màkürù ùnò ma mí yà ìnzá apèna kìrì ale tò dhu ní ndi tsùdu nútò ibí-gùna nyú ìnzí màrà àhu àwú fùràbvù. 23 Obhó tí ibí atò nyú ò, ma mí'ì dhu-atdyú nà atdíđ màrà nyàndà. Ní kòmbí, ma mí mbǎ ma mónzina tdítđ yàrí mùlengù ò kasu nà. 24 Ní Spànìyà tó pbìrì ò ma màrà rò ma múda fùràbvùnǎ ònǎ kàsùmì ò, ma m̀ni wà dhu ma ràrì ngbòkù àla àlǎ. Ndirò, iwà idhèdu ìka ndì yà atdíkpá àlě kòkò nyí màrà ídò kàsùmì tí dhu-dzidò rórò, ma mòzè nyònzì dzùnàdu ànyì ma màrà nì pbàkà abhi ò. 25 Pbétù kòmbí, ma mí pé àrà mùdzùnà nà angyi Yèrùsàlemà tó kigò ò rí'ì Kàgàwà

* 15:11 15.11 Zàb 117.1 * 15:12 15.12 Yèsè bhà mùdzukuru tí ka kánzina irò ale ní Krístò. * 15:12 15.12 Ìsa 11.10 † 15:19 15.19 Ìlìrikò ní'ì Màkèdònìyà tó pbìrì tí ì'ì kyèròkyèrò atdí mùlengù. * 15:21 15.21 Ìsa 52.15

bhà ale tò. ²⁶ Obhó tí, dhu ófò Màkèdòniyà mà Àkayà‡ màna tò pbìrì ǒ Kàgàwà bhà ale-nyìkpó, rùndu malì-tsù, ndíní ì onzi tí Yèrùsàlemà tò kigò ǒ rí'ì ale nzínzì ǒ rí'ì nàkùtálé dzùnà nǐ. ²⁷ Obhó tí, abádhí ònzì ndi dhu ì nyú ì òzè ka dhu bhěyi. Pbétù dhu àkànà wà atdíđ abádhí rònzì ì nàkù tò Pbàyàhúdí dzùnà. Obhó tí, dhu apé ì'ì ì ìnzì ní Pbàyàhúdí nábà yà Pbàyàhúdí tò Kàgàwà udhé ale-afí tò asota átò dhu tí, ní dhu àkànà wà ì ìnzì ní Pbàyàhúdí ròwù Pbàyàhúdí dzùnà ònzì rǒ átò foyá rí'ì dhu-tsí nǐ. ²⁸ Ní, ndi kasu ìto ma mí, madù wò ndi tsùna ka kùndu malì àbhu abádhí-fó kóró ale-ònzì rò rò, ma múda fùrábvùnà yà Spàniyà tò pbìrì ò ma mārà nǐ pbàkà abhi ǒ. ²⁹ Ima nyú ma m̀ni wà dhu, fùrábvù ma mārà àhu òná kàsùmì ǒ, ma rārārà ábhǒ asota nyú nà fùkù Krístò inǎ rò.

³⁰ Àbanǎnzó, ma mìtdè nyí itdè tí àlě tò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-okú d̀ rò, ndirò yà Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí náarìbhona àlě ròzè àlě nǐ àzè-okú d̀ rò, kùngbò àlě atdíkpá itsòta ǒ, àlě rìtsò àlě atdíđ Kàgàwà rǒ dùdú. ³¹ Nyìtsò nyí dùdú, ndíní ìnzì nzére dhu náabá tí ima kàkà Yùdeyà tò pbìrì ǒ arí'ì inzà Yèsù ná'ù ale inǎ rò. Ndirò nyìtsò nyí dùdú, ndíní Kàgàwà bhà ale náakò tí yà ma mārà nà Yèrùsàlemà tò kigò ò mùdzùnà mběyi. ³² Ndirò ndi dhu bhěyi Kàgàwà òzè ka rí'ì nǐ, ma mārà àhu àhù bvùkù dhèdhe ǒ, madù maso ake nzínzìkù ǒ. ³³ Nírò Kàgàwà, yà māràngà ìbho arí àlě tò ale, nàkà ndí'ì atdíkpá nyí màna kóró. Àmìnà!

16

Polò rí Rómà tò kigò ǒ arí'ì Kàgàwà bhà ale nóvì dhu

¹ Ma mòzè mìtè a'uta ǒ àlě t'áwèna, Fòyibè fùkù. Íyàdhíyà arí kasu dzùnà ònzì Kèkùreyà tò kigò ǒ kànìsà ǒ. ² Ní fùrábvù kà rārà àhu rò, nyí nyàkà nyàko íyàdhíyà àlě tò Ádrùngbǎle-òvò rǒ, àdhàdhì Kàgàwà bhà ale àkànà ì rònzì ka dhu bhěyi. Nyí nyàkà nyònzì kà dzùnà kà rí atdyúna òho fùkù kóró dhu nǐ. Obhó tí, íyàdhíyà ónzì ábhǒ ale nyú dzùnà. Ndirò kònzì dzùnàdu nyú mà átò.

³ Òvì nyòvì Pèrèsìlà mà pbìndà kpatsìbhále Àkilà nà*. Abádhí ní yà atdíkpá mǎ marí Yèsù Krístò bhà kasu ònzì màna ale. ⁴ Abádhí átsù mbèmbè 'ùve pbàkà ípirònga àpà ì í 'igù rò. Ní ma màdu òtsò abádhí tò. Ndirò, ìnzì ní ima kèlě ndi atdíró ma màdu òtsò abádhí tò, pbétù ìnzì ní Pbàyàhúdí tò pbìrì ǒ kóró kànìsà nádu òtsò átò abádhí tò. ⁵ Òvì nyòvì yà abádhí mà t'ídzá arí 'ùndù kànìsà átò. Òvì nyòvì yà atdíđ ma mójè Pàyinatò. Àbadhi ní ndi wemberè tí Krístò ná'u Àziyà tò pbìrì ǒ bhà nzínzì ǒ ale. ⁶ Òvì nyòvì Màriyà yà atdíđ aránà afina ìtu rǒ fùkù dhu nǐ ale. ⁷ Òvì nyòvì Àndèrènikò mà Yùniyà nà. Abádhí ní fàkà pbìrì ǒ bhà, yà atdíkpá ka kusó mǎ màna ìmbi ò. Abádhí ní uvitatále yà atdíđ ka kárì ifùna, ndirò abádhí ní angyinǎ rò Krístò ná'ù rùdú ale.

⁸ Òvì nyòvì Àpùliyatò, yà atdíđ ma mójè Ádrùngbǎle-nyutsì ale. ⁹ Òvì nyòvì Rùbanù, Krístò bhà kasu ònzì mǎ marí nà òdhìkà. Ndirò, òvì nyòvì Sìtakì, yà atdíđ ma mójè ale. ¹⁰ Òvì nyòvì Àpelè, yà Krístò-nyutsì pbìndà a'uta tò obhóngà nitè kpanya ale. Òvì nyòvì Àrìstòbulò bhà idzá aróko ale. ¹¹ Òvì nyòvì Yèrèdìyò, fàkà pbìrì ǒ ale. Òvì nyòvì Ádrùngbǎle Yèsù ná'ù ale, kàkà Nàrkisò bhà idzá aróko. ¹² Òvì nyòvì Tìrìfenà mà Tìrìfòsà màna, yà atdíđ Ádrùngbǎle bhà dhu arí afíya àtdù vèbhále. Òvì nyòvì yà atdíđ ma mójè Persì átò, yà atdíđ Ádrùngbǎle bhà dhu arí afina àtdù tsìbhále. ¹³ Òvì nyòvì Rufù, yà Ádrùngbǎle ópì fìndà ale. Ndirò òvì nyòvì kà-tsánà yà ma maròzùna átò íyàdu bhěyi ale. ¹⁴ Òvì nyòvì Àsìkritò mà, Fùlegò mà,

‡ 15:26 15.26 Pbàromá tò ndi ndí bhàrwà àndí òná kàsùmì ǒ, Polò í'ì Kòritò tò kigò ǒ Àkayà tò pbìrì ò. * 16:3 16.3 Kas 18.1-3

Hérmè mà, Pàtròbà mà, Érmà mà, yà atdíkpá abádhí arí'ì màná òdhiya màná. ¹⁵ Òvì nyòvì Filòlogò mà Yùliya nà, nyàdù Nèrewù mà òvì awènà màná. Ndirò òvì nyòvì Òlipà mà yà ì arí'ì màná atdíkpá Kàgàwà bhà kóró ale màná. ¹⁶ Òvì nyòvì nyí mběyi nzínzikù ǒ, nyàtsè nyí àdhàdhì òdhi arónzina dhu bhěyi. Krístò bhà kànísá kóró nóvì nyí.

Kà riku dóná rò nǐ, Polò rǐ sedzà àbhǔ Rómà ǒ pbàkrístò tò dhu

¹⁷ Àbanǐnzó, ma mìtdè nyí ìtdè tí, nyàndà nga mběyi kàkà ìndrǔ-ǒnga àpà arí 'ùndò ale nà. I ale ní kàkà ngǔkpà ale àbhǔ rádù rǔvò ìdzì otu ǒ rò, 'àdù àmbè yà fǔkù ka kúdhe dhu àgò dǔ ale. Ní nyí nyàkǎ nyútù nyí, nyòkò itse abádhí rǔ rò. ¹⁸ Obhó tí, ì dhu bhěyi ale-tidò náarí kàsǔna ònzi ní nzí àlě tó Ádrùngbǎle Krístò, pbétù abádhí arí kàsǔna ònzi dhu ní òya kèlě. Ndirò, abádhí arádù kàkà isísó afiya nà ale nátra òvòvù ndirò utrátá tó òtǔya nǐ. ¹⁹ Nyí nàndà dhu nǐ, kóró ale úni wà ìngbà dhu bhěyi màtí nyí nyarí Ádrùngbǎle ìfǔ dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò, idhèdu ìka ndi atdíǒ okúku dò rò. Pbétù, ma mòzè nyí'ì dhu-ǒnga t'òvòtatále tí ìdzìnga t'ònzita-otù ǒ. Ndirò nyí nyàkǎ nyòkò ìlǐlǎ ale tí, nyǐndà nyí nzére dhu rǔ rò. ²⁰ Ndi dhu bhěyi nyí nyònzì dhu rò, Kàgàwà, yà màrùngà ìbho arí ale, rǐ pfòmvo Sitanì-òbì ìto, ndàbhǔ nyòbè dóna pfòku-tsítsíró inzà òtrò idho ǒ.

Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ìdzìnga náká ndi'ì atdíkpá nyí màná!

²¹ Tímòtewù, kasù tó òdhi du nóvì nyí'ì. Ndirò fàkà pbìrì ǒ bhà: Lùkiyò, Yàsonà, Sòsipàtrò màná nóvì nyí átò.

²² Yàrí bhàruwà Polò ávi rándí fǔkù ní ìma, Tèrtiyò. Ní ma mòvì nyí yà àlě nùngbò Ádrùngbǎle-òvò rǔ.

²³ Gǎyò, yà ìma, Polò nakò pbì idzá ndirò yà kànísà ǒ kóró ale nákö arí ròngò 'ùndu pbì idzá ale, nóvì nyí'ì. Àlě t'adònà Kwartò mà, Rǎstò yà kigò ǒ malì òdo arí ale màná nóvì nyí.

[²⁴ Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ìdzìnga náká ndi'ì nyí nà kóró. Àmìnà.]

Atdíró tí Kàgàwà àkǎ ilèta nà dhu

²⁵ Kàgàwà àkǎ ilèta nà! Àbadhi rǐ'ì ìnè òbi nà ndàbhǔ nyí nyíkö pòtsó a'uta ǒ yà ma maróvona ìndrǔ tò Yèsù Krístò bhà ìdzì Mākǔrù-otù ǒ. Ndi Mākǔrù-otù ǒ, Kàgàwà àbhǔ kuni yà mùhàngú ò rò okónà órù ò dhu. ²⁶ Ní kòmbí, àdhàdhì Àbadhi, yà dhòdhódhóngà nà arádi ale nùnyá dhu bhěyi, mà móvò yà pbànábí andí Krístò-okú dò rò dhu, ndínǐ kóró pbìrì ǒ ale náa'u tí ka, 'àdù kifǔ.

²⁷ Nírò Kàgàwà, yà atdíró tí arí'ì dhu-ǒnga t'òvòtatále tí ale, náká ilèta nà dhòdhódhóngànà Yèsù Krístò-otù ǒ kǎnzì dhu-okú dò rò! Àmìnà.

Kòritò

ǒ Kànìsà tò Pòlò andí wemberè tí bhàruwà Yàrí bhàruwà ǒ ì nòtù ádrùngbǎ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Pòlò, Yèsù bhà uvitatále. Kángbe ndi Kòritò tó kigò ǒ Kànìsà wemberè tí, mbèmbè iwà imbò kumì ato nùdà Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ rórò (Kas 18.1-3). Kǎndí bhàruwà ndi Kànìsà tò mbèmbè iwà imbò ato nùdà rórò. Ndi kàsùmì ǒ kǎtù ndi Èfesò tó kigò ò.

Kòritò ní ì Àkayà tó pbìrì ǒ ádrùngbǎ kigò (Kòmbí ka kárí ndi pbìrì ànzi Pbàgìrìkí tó pbìrì tí). Ndi kigò ǒ ì ì ale-tidò ní ì dhèdhèrò pbìrì ǒ bhà: Pbàgìrìkí mà, Pbàró má mà, Pbàyàhúdì mà nà. Tdǔ ì a'ù Yèsù rò, ì ale nzínzì ǒ ábhǒ ale nyú nóongónà sànamǔ-nzo-owù núngu, 'àdù dhèdhèrò irèta-tidò-owù núngu átò.

Pòlò náabà màkǔrù dhèdhèrò ale-ti'ónǎ rò Kòritò tó kigò ǒ Kànìsà ǒ arí ndònzì dhu dǒ (1Kò 1.11; 5.1). Ndi kigò ǒ pbàkrístò náazè dhu ní Pòlò rìtè ìngbà dhu bhèyi màtí ì àdù òko inzà Yèsù ná'ù ale nzínzì ǒ dhu fíyò. Ní wemberè tó pbìndà bhàruwà ǒ, Pòlò rǐ dhu àndí yà ndi ndábà màkǔrù dǒ, ndàdù dhu àdu yà tsàná ka kóngù dhu dǒ.

Bhàruwà-nyìtì ka kòhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-9).
- Ìndrǔ-ǒngà rǐ ndùndò Kànìsà ǒ dhu (1.10-4.21).
- Ìnzà ìndrǔ àkǎ 'ònzì múnnyòni dhu mà, ì nùmbǎ ale àkǎnà 'òkò tí fǐ-dzá dhu mà nà dhu (5.1-7.40).
- Pbàkrístò rǐ ì dǒyá ìtírò Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu (8.1-11.1).
- Sòmǎ-dzà ǒ vèbhále mà kpabhále mà nà àkǎ 'ì ì nà ófò mà, Ádrùngbǎle Yèsù àbhǔ rí kìrè ònyè dǒ dhu mà nà (11.2-34).
- Ìlǐlǎ-Alafí arúbhòna dhèdhèrò perè-tidò, kà nǐ ka kádù kasu ònzì tí Kànìsà ǒ dhu mà nà (12.1-14.40).
- Krístò ìngbè ndi òve-bvè rò dhu dǒ Yèsù ná'ù ale nùngbeya ì dhu ní dè dhu (15.1-58).
- Bhàruwà rǐku dòná rò dhu (16.1-24).

Pòlò rǐ Kòritò tó kigò ǒ pbàkrístò nóvì dhu

(1Kò 1.1-7; Kas 18.1-11; Fil 1.3-6; Kòl 1.3-6)

¹ Yàrí bhàruwà nandí ní ima, Pòlò, yà Kàgàwà ànzi ndi nyú ndi ndóze ka dhu bhèyi rǐ ì Yèsù Krístò bhà uvitatále tí ale. Mǎ mí'ì atdíkpá àlǎ t'ádòná Sòsitèni* mà nà. ² Ma màndí dhu fùkù, Kòritò tó kigò ǒ rǐ ì Kàgàwà bhà kànìsà tírò. Nyǐ ní yà nyǐ nyú'ò nyǐ nyǐlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ Yèsù Krístò nyǐ nyá'ù dhu-otù ǒ ale. Kàgàwà únzì nyǐ ndíni nyǐ nyoko tí pbìndà ale tí, kóró ngǔkpá ale kǎkà àlǎ tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-òvò ìfǔ arí kóró ngari ǒ mà nà. Ndi Yèsù Krístò ní abádhí tó Ádrùngbǎle, ndirò ka ní àlǎ tó Ádrùngbǎle átò. ³ Àlǎ t'Ábanà Kàgàwà mà, ndi àlǎ tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mà nà ná kǎ 'àso nyǐ, 'àdù nyǎbhù nyòkò màràngà ǒ.

Yèsù Krístò-otù ǒ àlǎ karábàna asota

⁴ Ma marí òtso àbhǔ bìlìngànà pbàkà Kàgàwà tò okúku dò rò, yà Kàgàwà àbhù nyàbà Yèsù Krístò-otù ǒ ìdzìngà-okú dò rò. ⁵ Obhó tí, Krístò mà nà fùkù ungbòta-otù ǒ, Kàgàwà ìrǎ nyǐ kóró dhu nǐ, ròsè dòtsí ní yà ale-do àlǎ rí òte ùnò nyǐ nyá rí dhu mà, ìngà nyǐ nyúni dhu mà nà dhu nǐ. ⁶ Krístò dǒ ka káwe dhu ná bà ngari obi nyú nà afíku ò. ⁷ Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà àlǎ tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò rǐ nditè kpangba

* 1:1 1.1 Kas 18.17

òná idho òdo nyí nyí ònană, rùkú ndì nòtdì Hìlă-Alafí aríbhona ìndrű tò perè rí mbă ì'ì atdí mătí. ⁸ Ka ní ndi nyí nabhùya nyìkò pòtsó, ràrà àhù yà adzi ǒ dhu-tsù rí ndòdì dhu ò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyǒbhù rí atdí afátá dǒ mătí atdí ale mà ní'íya ìmbă, wò ndi àlě tó Ádrùngbăle Yèsù Krístò ríngo òná idho ǒ. ⁹ Kàgàwà ní ndi ndùnò dhu ìfù arí ale. Àbadhi ní ndi nyí nunzi nyùngbò nyí Idhùnà Yèsù Krístò, àlě tó Ádrùngbăle màná.

Ìndrű-ǒnga rí ndùndo Kànìsà ǒ dhu

¹⁰ Àbanǎzó, mà mìtdè nyí ìtdè tí àlě tó Ádrùngbăle Yèsù Krístò-òvò rǒ, ndíní nyí kóró nyí nyowu tí òte rǒ atdí dhu dǒ, ìmbă ìndrű-ǒnga rí ndùndo dhu ràdù ì'ì nzínzìkù ǒ. Nyí nyàkă nyòkò atdínga ǒ, nyí'ì atdí ìnga t'únita nà, nyàdù ì'ì atdí irèta nà. ¹¹ Obhó tí, àbanǎzó, Klòè bhà-dzá-bhà-tsù, mà mìrì dhu atsù rarí'ì nzínzìkù ǒ. ¹² Mà mătina yà dhu bhèyi: ìngbătí ìli ndi ale mà nzínzìkù ǒ náarí vurò dhu ùno ngătsi ale rùnona dhu nà. Atdí ale náarătina: «Ìma, mà ní Polò bhà ale,» ngătsi ale ràdù àtina: «Ìma, mà ní Apolò bhà ale.» Ndirò ngătsi ale arătina: «Ìma, mà ní Kefà* bhà ale,» ngătsi-tsí ràdù àtina: «Ìma, mà ní Krístò bhà ale.» ¹³ Ní, Krístò-ǒnga nùndò tí ùndo ndi? Tí ìma Polò ndi ka kutó mà mùsàlabhà dǒ okúkù dò rò? Nyí nyalú tí bàtizò, ìma, Polò nóvò rǒ? ¹⁴ Mà marí òtso àbhù Kàgàwà tò, ìnzà mà mábhù bàtizò nzínzìkù ǒ atdí ale tò mătí dhu-okú dò rò, pbétù, mà mùbho ka fíyò ní Krisipò* mà kèlě Găyò* nà, ¹⁵ akye atdí ale mà náarana àtina, nyí rálù bàtizò òvòdu rǒ nǐ. ¹⁶ Mbèmbè àdzo dhu ní, mà mùbho bàtizò átò Stìfanù bhà-dzá-bhà tò dhu*. Ròsè kòrí ale dònă, mà mùni nzà iwà mà mábhù bàtizò ngătsi ale tò mătí dhu.

Yèsù Krístò ní Kàgàwà bhà ádrùngbănga tó obi mà, kàbhà dhu-ǒnga t'òvòta tó ǒfò màná

¹⁷ Krístò nívi nzà mà mìrà bàtizò ùbho ìndrű tò, pbétù kivi mà ndíní mà movo tí Ídzi Màkürù ìndrű tò. Kivi mà ndíní mà mara tí kòvò rǒ ìnzà mà mìtsu ìndrű arí'ì nà dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta òtèdu ò rórò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Krístò avè mùsàlabhà dǒ dhu níwí nzà ndi ndí'ì nà ádrùngbănga tó obi. ¹⁸ Obhó tí, Krístò avè mùsàlabhà dǒ dhu tó màkürù òvo ka kí ìndrű tò dhu, nózù kăkà dhòdhódhonganà ì uwíya tí arówu ale náaràdù ìmbă tina nà dhu tí. Pbétù àlě tò, yà àlě ìgù kà rí rò, ndi màkürù rítèna ní Kàgàwà bhà ádrùngbănga tó obi. ¹⁹ Obhó tí, Hìlă Andítá ò Kàgàwà rătina: «Mà minzaya dhu-ǒnga t'òvòta nùni ale tó dhu-ǒnga t'òvòta.

Ma mabhùya yà ìnga t'únita nà arí'ì ale tó ìnga t'únita rùwí*.»

²⁰ Nírò, ádhi pbà ale ndi dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta nà arí'ì? Ádhi pbà ale ndi Hyátá tó màlimò tí rí'ì? Ádhi pbà ale ndi yà kòmbí arí'ì adzi ǒ ka kádù òzùnà òte tó kòngò tí? Kàgàwà nábhu tí nzà yà adzi ǒ dhu-ǒnga t'òvòta rí'ì ìmbă tina nà dhu tí?

²¹ Obhó tí, ìnzí ní ìndrű arí dhu-ǒnga òvò nǐ irèta-otù ǒ nga ndi ìndrű ràdù Kàgàwà ùni Kàgàwà bhà dhu-ǒnga t'òvòta tó ǒfò ǒ nǐ. Pbétù, yà àlě karóvona ìndrű tò Ídzi Màkürù-otù ǒ nga ní ndi, Kàgàwà núudhé ndìgù ndi ná'ù ale nǐ, ìmbă atdídhená ale mà ràmbe ndi Màkürù òzù dǒ ìmbă tina nà dhu tí. ²² Tdù ì a'ù Ídzi Màkürù rò, Pbàyàhúdí náarózena dhu ní, 'àla pé idho rí 'ùkǒ nǐ ìze angyi, ndirò ìnzí ní Pbàyàhúdí náarónena dhu ní, 'irì pé dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta tó òte. ²³ Pbétù mǎ'ì, mǎ marí pbìndà Ídzi Màkürù ùno ale ní Krístò, yà mùsàlabhà dǒ ka kutó ale. Ní, ndi Ídzi Màkürù ùno ka kí ìndrű tò dhu náaràdù Pbàyàhúdí-ǒnga iwà iwà tí, ìnzí ní Pbàyàhúdí ràdù kòzù ìmbă tina nà dhu tí. ²⁴ Pbétù, kăkà Kàgàwà núunzi rí'ì pbìndà ale tí ale tò, ìmbă rí'ì Pbàyàhúdí mătí, ndirò ngătsi nǐ ìnzí ní Pbàyàhúdí mătí, Krístò rítèna

* **1:12** 1.12 Kefà ní Péterù Pbàgíríkí t'ávana ǒ. * **1:14** 1.14 Kas 18.8 * **1:14** 1.14 Kas 19.29 * **1:16** 1.16 1Kò 16.15-17 * **1:19** 1.19 Ìsa 29.14

dhu ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi mà, kàbhà dhu-ǒnga t'òvòta tó ófò mànà. ²⁵ Obhó tí, yà ìndrù rǒzùna rǐ'ì ìmbǎ tǐya nà dhu tí Kàgàwà bhà Mākūrù nùdà wà ìndrù tó dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta. Ndirò yà abádhí rǒzùna rǐ'ì ivíví dhu tí Kàgàwà bhà Mākūrù rǐ'ì obi nà ròsè ìndrù rǐ'ì nà obi dònǎ.

²⁶ Nírò àbanǐnzó, nyìrè pé nyí nyí'ì ònǎ ófò, yà Kàgàwà únzi nyí nyí'ì p̀b̀ìndà ale tí rò: ìnzǐ ní ábhǒ ale i nzínzikù ǒ rǐ'ì dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta nà àdhàdhì yà ìndrù rǐrèna dhu bhèyi. Ìnzǐ ní ábhǒ ale mà i nzínzikù ǒ rǐ'ì ádrùngbǎnga tó obi nà, ndirò ìnzǐ ní ábhǒ ale i nzínzikù ǒ ka kádù òzùnà kámá-tidò tí. ²⁷ P̀b̀étù, Kàgàwà óvò yà adzi ǒ ale rǎdù òzùnà ìmbǎ tǐya nà dhu tí ale, ndíní dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta nà ale-nyì niwù tí. Ndirò kǒvò ivíví dhu tí yà adzi ǒ ale rǎdù òzùnà ale, ndíní obi nà ale-nyì niwù tí. ²⁸ Kǎvò yà adzi ǒ ale rǎdù òzùnà àkyǎkyè dhu tí dhu, ndirò gàyàna ònzi abádhí rǐ dhu, yà ìmbǎ tǐya nà dhu tí rǐ'ì ìndrù-nyìkpó ǒ dhu, ndíní yà àkǎkǎ dhu tí ìndrù rǒzùna dhu nugolo tí. ²⁹ Kǎnzì ka ndi dhu bhèyi, akye atdí ale mà náarana ndìdzi ndìtírò onziná nǐ. ³⁰ Kàgàwà ní ndi nyí nùngbò Yèsù Krístò mànà. Kǎbhù Krístò rǐ'ì àlè tò yà ndi ndarí dhu-ǒnga òvò nǐ irèta tí. Kà-tì ní, Krístò-otù ǒ kǒzù àlè obhónángatále tí, kù'ò àlè àlè rǐlǎ nyìkpóna ǒ, ndirò kùwù àlè àlè tó nzérenga ǒ rò. ³¹ Àdhàdhì yà Ìlǐlǎ Andítá náarúnona dhu bhèyi: «Ndi nòzè ndìdzi ndi ale, náká ndìdzi ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà-okú dò rò tí*.»

2

Krístò yà mùsàlabhà dǒ ka kutó dǒ mākūrù
(2Kò 4.5-7; Èfe 3.2-11; 1Yù 2.20,27)

¹ Àbanǐnzó, ima nyí mà, yà fùrǎbvù ma mǎrà àhù, madù àrà órù ò aróko dhu yà Kàgàwà itè àlè tò nǒvò rǒ fùkù ònǎ kàsùmì ǒ, ma mǎrà nzá i dhu òvò rǒ fùkù ìdzidzò ote-tidò ǒ, ndirò ma mǎrà nzá kǒvò rǒ yà adzi ǒ dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta-tidò ǒ. ² Obhó tí, yà atdíkpá àlè kí'ì nyí mànà ònǎ kàsùmì ǒ, ma mudhé ndíní ma mara tí òte rǒ dònǎ ní atdí dhu kèlè. Ndi dhu ní Yèsù Krístò, yà mùsàlabhà dǒ kutó dǒ mākūrù. ³ Ndirò, fùrǎbvù ma mí'ì nínganí, ma mí'ì ivívínga nà, ma mí'ì odo nà, madù àmbe ivi dǒ*. ⁴ Ma mǎrà dhu ùdhe rǒ, madù dhu òvò fùkù rò, ma mónzì nzá i dhu ndíní ma midha tí afíkù nyá'ù dhu yà dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta náaríbhona ìndrù tò òvòvù ote nǐ. P̀b̀étù ma mónzì i dhu Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ, ⁵ ìnzǐ fùkù a'uta níidè tí ìndrù arí dhu-ǒnga òvò nǐ irèta dǒ, p̀b̀étù ndíní kídè tí Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi dǒ.

Ìlǐlǎ-Alafí rǐ Kàgàwà arí dhu-ǒnga òvò tí dhu itè àlè tò dhu

⁶ Ìnè màtí kà rǐ'ì ndi dhu bhèyi rò, mǎ mǎrí dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta tó dhu nǒvo kǎkà iwà ó'ò afíya ònǎ rò ale tò. I dhu ní nzǐ yà adzi ǒ dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta-tidò, ndirò ka ní nzǐ yà adzi dǒ idzi nǒnyù, yà nzǐ fíyó idzi rǎdù àpèrè ale tó irèta-tidò. ⁷ Mǎ maróvona ní Kàgàwà bhà dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta yà órù ò okónà. Ìnzá ndi ndàpè yà adzi òbhòlo rǒrò, kǎvò wò ndi dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta ndíní àlè kotsúya tí p̀b̀ìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò otùna ǒ. ⁸ Yà adzi dǒ idzi nǒnyù ale nzínzì ǒ, wò ndi dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta dǒ dhu nùni atdí ale mà ní'ì mbǎ. Dhu i'ina gukyè abádhí unì ka dhu tí, ní abádhí utóna nzǐ wò ádrùngbǎnga tó awáwù nà Ádrùngbǎle mùsàlabhà dǒ. ⁹ Kàgàwà anzì dhu rǐ'ì àdhàdhì yà Ìlǐlǎ Andítá náarúnona dhu bhèyi: «Yà ìnzá atdí ale mà náapèna àlǎna, ndirò ìnzá atdí ale mà náapèna ìrina dhu, yà ìnzá apèna ìse atdí ale-afí ò màtí dhu, ní ndi, Kàgàwà abhòlò angyangyi kǎkà ndi nòzè ale tò*.»

* 1:31 1.31 Yèr 9.23 * 2:3 2.3 Kas 18.8-10 * 2:9 2.9 Ìsa 64.3; 52.15

¹⁰ Àlě tò ní ndi Kàgàwà itè yà órù ò ndi ndili pbìndà dhu pbìndà Ẹlǎ-Alafí-otù ǒ. Obhó tí, Ẹlǎ-Alafí arí kóró dhu àndà, ìmbǎ rí'ì Kàgàwà údhě ndi ndonzi tí dhu, yà atdíǒ kǎdù òrùnà màtí. ¹¹ Ádhi pbá ale ndi ìndrǔ nzínzi ǒ, ngǎtsi ale-afí rírèna dhu ùni rádù, inzá ní ndi ale-afí yà kà'ò rí'ì kèlě núnì ka rò? Ndirò, Kàgàwà bhà irèta núnì rádù atdí ale mà rí'ì ìmbǎ, inzá ní kàbhà Ẹlǎ-Alafí kèlě núnì ka rò. ¹² Ndirò àlě, àlě kí'ì nà ní nzi yà adzi ǒ ale arí'ì nà ale-afí-tidò, pbétù àlě kí'ì nà ní Ẹlǎ-Alafí yà Kàgàwà bhà rò írà, ndíní àlě kuni tí àlě tò Kàgàwà íbhò kóró dhu. ¹³ Ndirò, yà mà mí Kàgàwà bhà màkǔrù òvo ìndrǔ tò rò, mà marí nzi kòvo ìndrǔ tó dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta ò rò àhù ɔte-tidò ǒ, pbétù mà marí kòvo Kàgàwà bhà Ẹlǎ-Alafí níbhò fǎkà obhónà ɔte-tidò ǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, mà marí Ẹlǎ-Alafí nàndà dhu àwě ìndrǔ tò ndi Ẹlǎ-Alafí íbhò fǎkà ɔte-tidò ǒ.

¹⁴ Pbétù, yà adzi dǒ pbìndà ǒfò ǒ tí arúbhi ale, ní rí nzi àdù ndi Kàgàwà bhà Ẹlǎ-Alafí ò rò ráhù ɔte à'ù. Obhó tí kà rádù kàla rí'ì ìmbǎ tina nà dhu tí fíndà, ìnzí ndi dhu rádù dóna àhù, ndirò Ẹlǎ-Alafí-otù ǒ tí ndi dhu rádù ale-dò àhù nídhuní. ¹⁵ Kàgàwà bhà Ẹlǎ-Alafí nà rí'ì ale rí'ì ìnè ìndrǔ-nyutsi rí'ì kóró dhu rǎlǎ dóna, pbétù ìmbǎ rí'ì Ẹlǎ-Alafí nà ale-dò nálǎ ndi Alafí nà rí'ì ale-nyutsi rí'ì dhu rí nzi.

¹⁶ Ẹlǎ Andítá rǎtina:

«Ádhi pbá ale ndi Ádrùngbǎle bhà irèta núnì?

Ádhi pbá ale ndi kà tò rádù sedzà àbhù?»

Pbétù àlě'ì, yà Ẹlǎ-Alafí nà àlě kí'ì rò, àlě kí'ì nà irèta ní Krístò bhà rò írà irèta.

3

Kàgàwà bhà kasutále

(1Kò 4.1-6; Ẹbr 5.11-14)

¹ Pbàkà ǒ àbaninzó, nzínziku ǒ ma mí'ì nínganí, mà mábà nzá fangà mǒtè nyí mànà àdhàdhì Kàgàwà bhà Ẹlǎ-Alafí nà rí'ì ale bhěyi. Pbétù mà mǒtè nyí mànà àdhàdhì yà adzi ǒ dhu átdù afíya ale bhěyi, ndirò òko òko ire tí fíyó a'uta ǒ Krístò-nyutsi ale bhěyi. ² Mà mábhù nyí nyǒmvù dhu ní'ì màkyí*. Mà mábhù nzá odú ró'ò ònyù nyǒnyù, ìnzí nyí nyádù kà-lèmà ònzi ale tí nyí nyí'ì dhu-okú dò rò. Ndirò kòmbí màtí nyí nyí nzi àdù kà-lèmà ònzi, ³ òko nyí nyòko yà adzi ǒ dhu átdù afíku ró nídhuní. Obhó tí, yà òko adha mà anya mànà nóko nzínziku ǒ dhu, nítè tí nzá dhu, yà adzi ǒ dhu rátdù afíku, ndirò nyí raróko yà inzá Kàgàwà núnì ale náaróko ònà ǒfò ǒ? ⁴ Wò nzínziku ǒ atdí ale rǎtina: Ẹma, ẹma ní Pòlò bhà ale, ngǎtsi ale rádù àtina: Ẹma, ẹma ní Apòlò bhà ale rò, ní wò nyí nyónzina dhu tí nzi inzá Kàgàwà núnì ale tó ǒfò ǒ dhu?

⁵ Nírò, Apòlò ní àdhi? Ndirò, Pòlò ní àdhi? Mǎ'ì ní Kàgàwà bhà kasutále, yà nyí nyá'ù Krístò otùya ǒ ale. Mà mǒnzi ndi kasu, ngǎtsi ale rònzi ka yà Ádrùngbǎle abhù fíndà perè-bvù rǒ. ⁶ Mà mí'ì àdhàdhì yà inga ǒ kasu nanzì ale bhěyi: Ẹma, mà mazò itse, ndirò Apòlò adù idha ùdhò kà dǒ. Pbétù, Kàgàwà ní ndi adù kàbhù ròvì. ⁷ Ní, wò ndi itse nòzò ale mà, kà-dǒ idha nùdhò ale mànà, kóró ní nzi dhu. Kàgàwà ní ndi rí'ì ngari nà, kàbhù ndi ndi itse ròvì dhu-okú dò rò. ⁸ Itse nòzò ale mà, kà-dǒ idha nùdhò ale mànà kóró rí'ì àdhàdhì: ndirò, Kàgàwà núubhòya ìngbatí ìli ndi ale bhà mùkimbà mà, àdhàdhì ndi ale anzì kasu-bvù rǒ. ⁹ Obhó tí, mà, mà'ì ní atdíkpá arí Kàgàwà bhà kasu ònzi ale. Nyí, nyí ní Kàgàwà bhà ɔnzibvù.

Kàgàwà udhèya pbìndà kasutále-kàsù kàzù nǐ dhu

Nyí ní átò Kàgàwà rǒsina idza. ¹⁰ Ní, yà idù Kàgàwà íbhò ídzìnga-bvù rǒ, ndirò àdhàdhì yà idza òsì arí nyìkpóna ótdyù ale bhěyi, mà mópè ndi mǒrù idza-pfò [Ídzi

* 3:2 3.2 Màkyí tí Pòlò rǎtina dhu ní yà ndi ndudhè kǎkà inzá àpè ò'ò fíyó a'uta ǒ ale tó isísó ró'ò dhu.

Màkürù t'únòta-otù ǒ.] Ndirò kòmbí, ngätsi ale nádù ndi ndi idza òsì kà-dǒ. Pbétù dhu àkǎ ìngbàtí ìli ndì ale mà rándà nga mbèyi, ìngbà dhu bhèyi màtí ndì ndòsì kà-dǒ dhu nà. ¹¹ Obhó tí, ìmbǎ ngätsi idza-pfò òpè rádù ndòrù, yà iwà ka kórù-tsí tó ngari ǒ ale rǐ'ì. Ndi idza-pfò ní Yèsù Krístò. ¹² Ìndrù rǐ'ì ìnè ndòsì wò ndi òrù ka kórù idza-pfò dǒ abhò rádù òdhò dhu-tidò nǐ: ɔrò, tsamà, ndirò ɔrú odzina nà odu-tidò mà. Ngätsi ale rǐ'ì ìnè ndòsì kà-dǒ ìnzí rádù òdhò abhò dhu-tidò nǐ: itsu, tsítsò, ayi mà. ¹³ Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyǎ ìtdì nínganí rí ndònzì dhu níitèya ìngbà tí ìli ndì ale bhà kasu tó ófò k pangba. Obhó tí ndi nínganí, Kàgàwà núudhèya ìngbàtí ìli ndì ale bhà kasu mà kàzù nǐ, kàzù rádù ndi ndi ale bhà kasu tó ófò nitè. ¹⁴ Ní, dhu i'íya gukyè inzà yà ndi ale asì wò ndi idza-pfò dǒ dhu nógbè kàzù ò dhu tí, ní ndi ale náabáya mùkimbà. ¹⁵ Pbétù yà ndi ale asì dhu nóogbeya gukyè, ní ndi ale náabáya nzǐ mùkimbà. Àbadhi nyú nditírò nóogúya ògù, pbétù ndi dhu ní'íya àdhàdhì kàzù ònǎ ndì nòtò ndàdù ògù ale bhèyi.

¹⁶ Nyǐ nyùni tí obhó dhu nyǐ rǎrǐ Kàgàwà bhà idza, ndirò kàbhà Ìlǐlǎ-Alafí rarádi nyukutsi? ¹⁷ Obhó tí Kàgàwà bhà idza ní ìlǐlǎ idza, ní nyǐ ní ndi kàbhà idza. Nírò, ndi ale apè Kàgàwà bhà idza ùgòlò, ní Kàgàwà adùya ndi ale ùgolo átò.

Kàgàwà ìbhò kóró dhu fùkù fùkù ídzìnga-okú dò rò

¹⁸ Atdí ale mà àkǎ nzá ndùtrǎ ndì nditírò. Nzínziku ǒ atdí ale mà náapè ndòzù iwà ndì ndùni dhu-ǒnga t'óvòta yà adzi ǒ ale tó ófò ǒ dhu tí, ní ndi ale àkǎ ndùbhà ndi dhu-ǒnga t'óvòta-tidò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kà rádù ì'ì obhóná dhu-ǒnga t'óvòta nùni ale tí. ¹⁹ Obhó tí, yà adzi ǒ dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta-tidò ní ìmbǎ tǐna nà irèta Kàgàwà-ònzǐ. Ìlǐlǎ Andítá náarátina: «Kàgàwà arí dhu-ǒnga t'óvòta ì ùni dhu tí arí 'àtì ale nótsi yà ìtírò abádhí ùpe fíyó àdà ǒ*.» ²⁰ Ndirò Andítá rǎtina átò: «Ádrùngbǎle Kàgàwà nùni wà dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta nà ale tí rí 'òzù ale tó irèta. Kùni wà dhu, ndi irèta rǎrǐ mbǎ tǐna nà dhu*.»

²¹ Nírò, atdí ale mà àkǎ nzá ndòyò ndì ngätsi ale-okú dò rò. Obhó tí, kóró dhu rǐ'ì fùkù ídzìnga tò. ²² Ìma Polò, Apòlò, Péterù, Kàgàwà ìbhò mà fùkù fùkù ídzìnga tò. Ndirò yà adzi, ípìrǒnga, ɔve, yà kòmbí rǐ'ì dhu, olù ríwu dhu mànà kóró Kàgàwà ìbhò fùkù fùkù ídzìnga tò. ²³ Ndirò nyǐ'ína, nyǐ ní Krístò bhà ale, ndirò Krístò ní Kàgàwà bhà ale.

4

Inzá dhu àkǎ kònzì Krístò bhà kasutále gàyà dhu

(Ròm 14.10-12; 1Kò 3.5-9)

¹ Nírò, dhu àkǎ ìndrù ròzù mà'í Krístò bhà kasutále tí, ndirò Kàgàwà bhà obhóna ùdhè arí ìndrù tò ale tí. Rìrà àhù kòmbí nga ò, ì obhóna náaróko órù ò. ² Nyǐ nyùni wà dhu, wò ndi ádrùngbǎnga-tidò ka kábhù fóná ale rǎràdù àkǎ ndì'ì yà fíndà ka kàvi dhu ònzì arí ale tí. ³ Pbàkà ǒ, ìnzǐ ní àpbè ndi akekpá màtí nyùnò ànyǎdu, ndirò ngätsi nǐ, ìndrù-bvǎ dhùwanì rànò ndi ànyǎdu. Ndirò ìma nyú matírò ma mí nzǐ àdù ànyǎdu ùnò. ⁴ Obhó tí, pbàkà irèta nyú mà nóbhù nzá ma atdí dhu-okú dò rò màtí, pbétù ndi dhu rǐ nzǐ àtina, ìma rǎrǐ obhónángatále. Ádrùngbǎle ní ndi ànyǎdu ùnò rádù. ⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò, nyǐ nyàkǎ nzá nyùnò ìndrù-ànyǎ angyinǎ rò, inzà àkò ka kakò kàsùmi àpè àkǎ rórò. Nyǐ nyàkǎ nyòdò nga, rǎrà àhù Ádrùngbǎle rǐngo dhu ò. Ka ní ndi kóró dhu yà ùru ka kuru ìnò ò nitèya k pangba awáwù ò, ndàdù yà ìndrù aròdona afíya ò dhu núpfo k pangba. Ní Kàgàwà níifuya ìngbàtí ìli ndì ale mà ndi ale bhà kasu-bvù rǒ.

* 3:19 3.19 Yòb 5.13 * 3:20 3.20 Zàb 94.11

6 Àbanĩnzó, ma m̀nò wò dhu f̀k̀k̀, midyi Apòlò bhà ófò mà pbàkà ófò nyú mànà okúk̀ d̀ r̀. Ma midyi i ófò, ndĩnĩ r̀k̀k̀ nyĩ nyuni tí dhu, nyĩ r̀k̀k̀ nzá nyòwù igi Andítá r̀ r̀, ndirò nzínzik̀ ò atdí ale mà r̀k̀k̀ nzá ndidzĩ ndi, ndòlè ndi atdí ale iná r̀, ndàd̀ ngàtsi ale nídzèlè. 7 Ádhi pbá ale ndi nyi níli nyi'ì ádr̀ngb̀le tí ròsè ng̀kp̀ ale d̀nà? Tí obhó Kàgàwà ndi yà nyi nyarí'ì nà kóró dhu nubhò ind̀? Kàpè ì'ì wò dhu bhèyi, ní ádhu-okú d̀ r̀ nga ndi nyi nyád̀ àmbe nyoyò d̀, inzá nyi nyabà i dhu Kàgàwà-fó dhu bhèyi nĩ?

8 Nyĩ pbání iwà nyĩ nyabà yà nyĩ nyí atdyúya òho kóró dhu! Nyĩ pbání iwà nyĩ nyóngò ònzítale tí! Nyĩ pbání iwà nyĩ nyóngò ádr̀dr̀ kámá tí! Pbétù má'í na, má ní nzĩ ádr̀dr̀ kámá. Nyĩ nyí'íná gukyè obhóngatí ádr̀dr̀ kámá tí, ní má mambèná ì'ì átò ádr̀dr̀ kámá tí atdíkpá nyĩ mànà. 9 Obhó tí, ima nĩ dhu rólo Kàgàwà úli má'ì, má uvitatále tírò, mĩ'ì olù ale tí kóró ale r̀ dhu bhèyi. Má mĩ'ì àdhàdhì ànyàya ka k̀td̀ ndĩnĩ ka k̀kye tí ale bhèyi. Obhó tí, má mĩ'ì àdhàdhì kóró yà adzi ò ale mà, màlàyíkà mànà dhu r̀ r̀yá rí ndònzì dhu àndà ale bhèyi*. 10 Má pbání ndi àkyàkyè ale Krístò-okú d̀ r̀, nyád̀ ì'ì dhu-ònga t'òvòta tó irèta nà ale Krístò-nyutsi. Má pbání ndi iviví ale, nyád̀ ì'ì obi nà ale. Ìndr̀ arí itsika ònzì, pbétù, abádhì arád̀ nyífu! 11 Rìrà àh̀ kòmbí nga ò, má mĩ'ì àwù nà, má mĩ'ì òmv̀na má mĩ dhu-atdyú nà, má mĩ'ì ìmbà mùdzar̀ nà r̀k̀k̀. Ka karávu r̀k̀k̀, mád̀ àmbe ùbhi d̀, ìmbà má móko ró nga r̀'ì r̀r̀. 12 Má márí adyo ìvò, màmbe kasu ònzì d̀ òtsúka nyú nĩ ònyù má mabá tí. Má'ì nĩ ka kí dhu ùnò r̀, má márí i ale àsò àsò tí. Ìndr̀ r̀ mábh̀ mábà àpbè r̀, má márí dhu-dzi òndù òndù tí. 13 Má'ì ka k̀dh̀ r̀, má márí òte àd̀ ìyònga ò. Kòmbí matí ka kí m̀z̀ àdhàdhì yà adzi ò tsítsò bhèyi, ndirò kóró ale mà náarí m̀z̀ má'ì yà adzi ò andrita bhèyi.

Pòlò bhà irèta yà atdí d̀ ndi ndòzè pb̀ndà nzónzo-okú d̀ r̀

14 Ma màndí nzá yà dhu f̀k̀k̀ ndĩnĩ nyìk̀ nabh̀ tí r̀ẁ, pbétù ma màndí ka ndĩnĩ nyìkpòk̀ nabh̀ tí ròtdyù àdhàdhì pbàkà nzónzo yà atdí d̀ ma mózè bhèyi. 15 Obhó tí, atdí kumì luf̀ ale mà r̀ mbà dhu ùdhè f̀k̀k̀ Krístò-nyutsi ka kòko tí dhu d̀, ní abák̀ r̀ mbà ì'ì ibí. Obhó tí, ima ní ndi ma módhì nyĩ Ídzi Màk̀r̀ ma m̀nò f̀k̀k̀ dhu-otù ò, ndĩnĩ nyĩ nyoko tí Yèsù Krístò-nyutsi. 16 Nírò, ma màtdè nyĩ ìtdè tí, nyĩ nyákà nyòdyi pbàkà ófò. 17 Wò dhu-okú d̀ r̀ ní ndi, ma mòvì Timòteẁ tik̀ ò. Ka ní pbànĩngba yà atdí d̀ ma mózè, ndirò mbèyi arí foná ka kàbh̀ Ádr̀ngb̀le Yèsù bhà kasu ònzì. Kàr̀ ndi Krístò-nyutsi ma marádi tí dhu tó g̀límá àbh̀ nyirè. Ndi g̀límá ní ndi ma marúdhèna kóró ngari ònà kóró kànísá ò.

18 Nzínzik̀ ò atdí d̀hená ale nópè 'àmbe inga irè d̀ ìnzì ma r̀r̀rà nyàndà, ndi dhu ràd̀ 'àbh̀ 'àmbe 'ìdzi d̀. 19 Pbétù, ma m̀rà àh̀ f̀r̀ábv̀ inzá òtrò idho ò, Ádr̀ngb̀le òzè ka nĩ. Ní ànyìr̀ ní ndi, ma mí nzĩ k̀k̀ i 'ìdzi arí ìtírò ale arúnona dhu kèlè núnì, pbétù ma mí abádhì ràd̀ ònzìnà dhu nálá átò! 20 Obhó tí, òr̀-akpà ò Ádr̀ngb̀ kamà Kàgàwà bhà Idzi náarí nzĩ nditè yà ale-tsù ò ka kúnona dhu-otù ò tí, pbétù kàrì nditè ádr̀ngb̀nga tó obi-otù ò. 21 Nírò, nyĩ nyòzè ní ádhu? Tí marà àh̀ f̀r̀ábv̀ fudú mùgò nà, ndirò ngàtsi nĩ, tí marà àh̀ àzè mà ìyònga mànà nĩ àlè afídu nà?

5

M̀nyònì ònzì rí ale àkà kodì Kànísá ò r̀ dhu (Gàl 5.9; 1Tì 1.19-20; Èbr 10.22)

* 4:9 4.9 Ànyàya ka k̀td̀ ndĩnĩ ka k̀kye tí ale ka kabh̀nà r̀vò r̀ẁgà d̀, ndĩnĩ ì nuyè tí òr̀ tó ìzà nà, ìndr̀ ràd̀ 'àndu 'àmbe i ale r̀ r̀ ndònzì dhu àndà d̀.

¹ Dhu arí ndìri kóró ngari ònǎ kambe àtìna dǒ, nzínzìkù ǒ atdí dhená ale rarí m̀nyòni ònzi. Ndi m̀nyòni-tidò ní yà ìnzì arí ndònzì kàkà inzà Kàgàwà ná'ù ale nzínzì ǒ màtí: ka karátina nzínzìkù ǒ atdí ale ródyì olù-iyànà* ràdi pb̀ndà tsìbhále tí! ² Ní àzèmbè izu àmbènà nyǎkǎ, nyǎdù ndi dhu nònzì ale ìpfo, nyòdi nzínzìkù ǒ rò rò, nyí nyarádù òko nyǎmbe nyòyò dǒ òyò tí! ³ Ìma, ma mí'ì itse rùkù rò ale-ngbò ònǎ rò, pb̀tù ma mí'ì inè atdíkpá nyí mànà ale-afí ònǎ rò. Ní, ma mòtdì wà ndi dhu nónzì ale-ànyǎ, àdhàdhì inè àlě kí'ì atdíkpá nyí mànà dhu bhèyi. ⁴ Ma mòtdì ndi ale-ànyǎ àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù-òvò rǒ. Ndirò, nyùndù nyí nyí rò, ma mí'ìya inè átò atdíkpá nyí mànà ale-afí ònǎ rò, ndirò Ádrùngbǎle Yèsù bhà ádrùngbǎnga tó obi ní'ìya inè nzínzìkù ǒ. ⁵ Nyí nyàkǎ nyí pfo wò ndi ale, nyǎbhu pfòmvo Sitanì tò*, ndínì kà-nyutsì rí'ì nzérenga nabhù tí riku yà kà rǎbàna àpbè-otù ǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi kà rǎdù ògù Ádrùngbǎle Yèsù rìngo ònǎ idho ǒ.

⁶ Nyí nyí nyòyò nzérenga-okú dò rò dhu ní nzì idzi dhu! Nyí nyúni tí obhó dhu, ákě afi-ngba rarí ábhǒ idyi nyú nábhǔ ràmǒ? ⁷ Nírò, nyí nyàkǎ nyí pfo wòrì nzérenga tó afi-ayí nyukutsì rò, ndínì nyí nyílá tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyádù ì'ì àdhàdhì idyi-òwútá, yà inzà ka kàngbǒ afi ònǎ bhèyi, yà kòmbí nyí nyí'ì ònǎ òfò bhèyi. Obhó tí, Kàgàwà ú'ò wà nyí nyílǎ nyìkpóna ǒ. Kǎbhù wà Krístò perè tí àlě-okú dò rò àdhàdhì Pásika tó m̀hendù tò Pb̀yàhúdì arózèna 'à'à tàmǎ-ngba bhèyi*. ⁸ Ní ndi dhu-okú dò rò, àlě kàkǎ àlě rònzì àlě tó Pásika tó m̀hendù ìnzì ní afi-ayí rí'ì ònǎ m̀gati nǐ. Kà-tì ní, nzérenga mà nzére dhu mànà tó afi-ayí nǐ. Pb̀tù, àlě kàkǎ àlě rònzì ka ìmbǎ ònǎ afi nà m̀gati nǐ. Kà-tì ní, àlě kàkǎ àlě ròkò ìlǎ àlě kílǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ rórò, ndirò obhóná dhu ònzi àlě kí rórò.

⁹ Yà olù ma mándì fùkù bhàruwà ǒ, ma mándì dhu mati, nyí rǎkǎ nzà nyòwù òko rǒ atdíkpá m̀nyònitále mànà. ¹⁰ Ndi bhàruwà ò ma mòtè nzà yà adzi ǒ m̀nyònitále dǒ, òdhíya-fó rí'ì dhu dǒ arí afíya ùlǐ ale dǒ, ìndrù-fó dhu ùdhǎ arí obi nǐ ale dǒ, ndirò sànamù ùlǐ arí ale dǒ. Obhó tí, ndínì nyí nyìndà tí nyí abádhí rǒ rò, dhu àkǎnà nyùvò yà adzi ǒ rò! ¹¹ Pb̀tù ma mándì dhu fùkù okúya dò rò ní kàkǎ pb̀krístò tí arí 'àtì ale. Ndi ale apé àtina ndi rarí m̀krístò, pb̀tù ndàdù ì'ì m̀nyòni ònzi arí ale tí, ndirò òdhína-fó rí'ì dhu dǒ arí afína ìlǐ ale tí, kapé ì'ì sànamù ùlǐ arí ale tí, ndàdù ì'ì dhu ùno arí ìndrù nǐ ale tí, kapé ì'ì iwa òri arí ale tí, ndirò obi nǐ arí dhu ùdhǎ ìndrù-fó rò ale tí, ní wò dhu bhèyi ale-tidò nà nyí nyàkǎ nzà nyònyù ònyù mà atdíkpá! ¹² Inzá Yèsù ná'ù ale-ànyǎ t'únòta tí òtèdu? Tí obhó pb̀krístò nyú i nyí nyádù ànyàya núnò? ¹³ Inzá Yèsù ná'ù ale-ànyǎ núnò rǎdù ní Kàgàwà. Obhó tí, Ìlǎ Andítá ràtina: «Nyí nyàkǎ nyí pfo nzére ale nyòdi nzínzìkù ǒ rò*.»

6

M̀krístò àkǎ nzà ndòbhù òdhìna m̀krístò inzà Yèsù ná'ù anya t'ítàtita t'ále-fó dhu (Mbà 20.3; Màt 5.23-24; Róm 12.17-18; Èfè 5.3-8; Yàk 4.1)

¹ Nzínzìkù ǒ atdí ale mà náapé ì'ì anya nà iwà Yèsù ná'ù òdhìna nà, ní dhu òfò tí nga kà rǎrà ndi òdhìna òbhù inzà Yèsù ná'ù anya t'ítàtita t'ále-fó? Inga nòfò dhu ní kà rǎrà kòbhù Kàgàwà bhà ale-fó. ² Nyí nyúni tí nzà dhu, Kàgàwà bhà ale rarí ndi yà adzi ǒ ale-ànyǎ nitdiya? Nírò, yà adzi ǒ ale-ànyǎ nyí nyitdiya dhu bhèyi, ádhu ìnzì nyí nyádù kǒkò dhu bhèyi àkyàkyè dhu nùfǎ ale-ànyǎ nitdi nǐ? ³ Nyí nyúni tí nzà dhu àlě ritdiya màlàyíkǎ mà-ànyǎ? Ní ndi dhu bhèyi kà rí'ì rò, àlě ní ùno àlě kádù yà adzi ǒ ì nònzì dhu-ànyǎ ùnò olu! ⁴ Ní dhu apé ì'ì nyí nyí'ì anya nà nzínzìkù ǒ dhu tí, ní ádhu-okú dò rò nga ndi nyí nyádù òwu i anya nà kǒkò ìnzì arí òte pb̀krístò nzínzì ǒ

* 5:1 5.1 Law 18.8; Tòr 23.1

* 5:5 5.5 Màt 18.15-20

* 5:7 5.7 Uvt 13.7; 12.21

* 5:13 5.13 Tòr 17.7

dhu ò ale-ònzí nǐ? ⁵ Ma mànò dhu wò dhu bhěyi ndíní nyìku nabhù tí rìwà. Obhó tí, nzínzìku ò yà Yèsù ná'ù òdhína nzínzì ò dhu-ànyà ùnò rádù dhu-ònga t'òvòta núnì atdí ale mà t'í'ì mbá? ⁶ Pbétù, ùkú nyí nyàmbènà nzínzìku ò dhu-ònga àndà rò, nyí nyaràdù òwu nyòbhù inzà Yèsù ná'ù ale-fó dhu-tì ní àdhu?

⁷ Obhó tí, anya nà nyí nyí'ì nzínzìku ò dhu nítè wà dhu kpangba, iwà dhu rónzì lèmakù atdí. Ní ádhu ìnzì nyí nyádù nzére dhu-dzi òndù nǐ? Ádhu ìnzì nyí nyádù nyùbhà kùdhà fukú ongyéngá mà nǐ? ⁸ Pbétù nyí, nyí ní ndi nyí nyarí nzére dhu ònzì, nyòwù Yèsù ná'ù òdhíku òbhù iri ale-fó! Ndirò nyí ní ndi nyí nyarí i ale tó obhónánga ùdhà òbi nǐ! ⁹ Nyí nyúni wà dhu mběyi nyú, nzére dhu ònzì arí ale ní rabáya nǐ ngari òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi ò. Ìnzì nyàbhù kutrà nyí: múnnyòni ònzì arí ale mà, sànamù ùlě arí ale mà, kàkà inzà ì úmbà ì nà ale nà arí múnnyòni ònzì ale mà, ndirò múnnyòni ònzì arí nzínziya ò kpabhále-tírò, ndirò vèbhále-tírò ale mà, náabáya nǐ ngari Kàgàwà bhà Idzi ò. ¹⁰ Ndirò, ogbo ònzì arí ale mà, òdhíya-fó rí'ì dhu dǒ arí afíya ùlě ale mà, iwa òri arí ale mà, dhu ùnò arí ìndrù nǐ ale mà, kàkà ìndrù-fó dhu ùdhà arí òbi nǐ ale mànà, ní kòrí ale kóró, náabáya nǐ ngari òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi ò átò. ¹¹ Angyi, nzínzìku ò atdíhená ale nóongónà dhu ònzì ndi dhu bhěyi tí. Pbétù kòmbí, àlě tó Kàgàwà nú'o wà nyí, nyílà fukú nzérenga ò rò. Kàbhù nyí nyòngò pòndà ale tí, ndàdù nyòzù obhónángatále tí. Kònzì kóró i dhu àlě tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò nyí nyá'ù dhu-okú dò rò, ndirò Ìlìl-Àlafí-otù ò.

Yèsù ná'ù ale ní Krístò-ngbò-rònga dhu
(1TÈ 4.1-17; 1PÈ 1.14-19)

¹² Nyí nyarátina: «Kóró dhu t'ònzita tó rusà ka kúfà wà fàkà pbàkrístò tíró.» Ndi dhu ní obhó dhu, pbétù kóró dhu ní nǐ àkàkà konzì dhu. Ìma mà átò ma mínè mati: «Kóró dhu t'ònzita tó rusà ka kúfà wà idù,» pbétù ma mí nǐ àdù dhu à'ù mí'ì atdí dhu mà tó ìnò tí. ¹³ Ndirò nyí nyarátina átò: «Kàgàwà anzì ònyù ale-ò tò, ndirò kánzì ale-ò ònyù tò.» Pbétù, ma mátina kà ritòya kòkò óyò dhu kóró. Ale-ngbò Kàgàwà anzì nzà múnnyòni t'ònzita tò, pbétù kánzì ka Ádrùngbàle Yèsù bhà kasu t'ònzita tò. Ndirò ndi Ádrùngbàle rí'ì ale-ngbò t'ùndata tò. ¹⁴ Ndirò ròsè dòtsí, Kàgàwà yà Ádrùngbàle Yèsù nabhù rìngbè ndi òve-bvù rò pòndà ádrùngbànga tó òbi nǐ, náabhùya àlě-ngbò rùngbè ì átò.

¹⁵ Nyí nyàni tí nzà dhu, ngbòku ràrì Krístò-ngbò-rònga? Nírò ma tí àdù Krístò-ngbò-rònga nyú idyì idyì, mugèrè ròngò múnnyòni tó tsìbhále-ngbò-rònga tí? Ìnzì akekpá màtí! ¹⁶ Ndirò, nyí nyàni tí nzà dhu ndi ale mà rapé 'ùngbò múnnyòni tó tsìbhále nà, ní róngò wà atdí ale-ngbò tí kà mànà? Obhó tí, Ìlìl-Àndítà náarátina: «Abádhí óyò rò rádù 'ùgèrè 'òngò atdí ale-ngbò tí*.» ¹⁷ Pbétù, Ádrùngbàle mànà ì nùngbò ale, ní rádù ndùgèrè 'òngò atdí ale tí kà mànà, ale-afí ònà rò.

¹⁸ Nyí nyàkà, nyòtsè múnnyòni-tsù rò! Yà ìndrù rònzina kóró ngùkpà nzérenga rí'ì igi ndi ale-ngbò rò rò. Pbétù múnnyòni nònzì ale nónzì wà nzérenga ngbòna nyú rò ndítíró*. ¹⁹ Nyí nyàni tí nzà dhu ngbòku ràrì yà nyakutsì arádi Ìlìl-Àlafí bhà idza? Ndi Ìlìl-Àlafí nábhù fukú ní Kàgàwà. Ndirò nyí ní nǐ kàmàku nyí-tírò. ²⁰ Obhó tí, Kàgàwà náadzì nyí orú odzi nyú ò. Ní nyí nyàkà nyílè ka ngbòku nǐ.

* 6:16 6.16 òpt 2.24 * 6:18 6.18 Ka kí'ì inè kugèrè ka átò yà dhu bhěyi: «Nyí nyarátina: «Yà ìndrù rònzina kóró nzérenga rí'ì igi ndi ale-ngbò rò rò.» Pbétù ma mátina: múnnyòni nònzì ale rònzì wà nzérenga ngbòna nyú rò ndítíró.»

7

Pɔ̀lò rĭ Pbàkòritò arí'ì nà ɔ̀mbátá dŏ nzéɛ irèta òbhɔ̀lɔ dhu
(*Opt 2.18-25; Mát 19.3-12; Rɔ̀m 6.18-22*)

¹ Kòmbí, ma mí dhu òvɔ̀ fùkù yà idù nyĭ nyándí dhu dŏ. Nyĭ nyátí: «Inga nòfò dhu ní kpatsibhále àkǎ nzá ndòdhò p̀bìndà tsibhále nà.» ² Pbétù, ndínĭ indrù oko tí ìmbǎ m̀nyò̀nì rì'ì nzínziya ǒ, ma mátina dhu ràkǎ ìngbàtí ìlì ndì kpatsibhále mà rì'ì p̀bìndà tsibhále nyú nà, ndirò ìngbàtí ìlì ndì tsibhále mà rì'ì p̀bìndà kpatsibhále nyú nà. ³ Kpatsibhále nákǎ ndònzì p̀bìndà tsibhále rĭ atdyúna òho dhu, ndirò tsibhále mà nákǎ ndònzì p̀bìndà kpatsibhále rĭ atdyúna òho dhu átò. ⁴ Tsibhále-ngbò ní nzĭ ndì tsibhále bhà, pbétù ka ní kàbhà kpatsibhále bhà. Ndirò kpatsibhále-ngbò ní nzĭ ndì kpatsibhále bhà, pbétù ka ní kàbhà tsibhále bhà. ⁵ Ní, nyĭ nyàkǎ nzá nyùlè nyĭ, inzà ní itsòta tó kàsùmì ǒ tí nyĭ nyàrì nyĭ nyùbhà ka ákě kàsùmì tí rò. Ndi itsòta tó kàsùmì dzidŏ, nyĭ nyádù ìngo nyòkò atdíkpá tdítđ, akye p̀fòmvo Sitanì náarana nyùtra fùkù ivívinga ǒ nĭ. ⁶ Wò ma m̀nò fùkù dhu ní nzĭ ɔ̀yátá, pbétù ndì dhu bhèyi nyĭ nyònzì dhu dhu ní nzĭ nzéɛ dhu.

⁷ Obhó tí, ma m̀mbènà òzèna dhu ní kóró ale ròkò ima bhèyi, ìmbǎ vèbhále na. Pbétù ìngbàtí ìlì ndì ale mà nábà p̀bìndà perè nyú atdirò Kàgàwà-fò: atdí ale ràbà tsibhále nà ndì ndádi dhu tó perè-tidò, ngàtsi ale ràdù ìmbǎ tsibhále na ndì ndádi dhu tó perè nábà.

⁸ Ndirò kǎkǎ ìmbǎ rì'ì vèbhále nà ale mà, abvo-ayí mànà tò, ma mí dhu òvɔ̀ mati, dhu ràmbènà àkǎ mbèyi nyú abádhí tò abádhí r̀ngò òko yà ma marádi dhu bhèyi, ìnzĭ 'òhò ɔ̀mbátá-atdyú. ⁹ Pbétù dhu apé ì'ì ìnzĭ abádhí ràdù afiya òtò ìtírò dhu tí, ní abádhí ràdù àkǎ 'ùmbǎ ì. Obhó tí, dhu ràdù àkǎ mbèyi nyú, ndi ale rì'ì p̀bìndà tsibhále nyú nà, ròsè ndì ndarana àdi ndàmbe tsibhále-atdyú òhò dŏ dhu dònǎ.

¹⁰ Kǎkǎ iwà ì nùmbǎ ale tò, ma mábhùna ní yàrí ɔ̀yátá, yà inzà àhɔ̀ fudú rò, pbétù k̀rà Ádr̀ngbǎle Kàgàwà bhà rò: tsibhále àkǎ nzá ndùbhà p̀bìndà kpatsibhále.

¹¹ Pbétù, tsibhále náapè p̀bìndà kpatsibhále ùbha, ní ndì tsibhále àkǎ nzá ndàrà amba-bvù tdítđ. Ìmbǎ k̀'ì ndi dhu bhèyi rò, dhu àkǎ abádhí r̀ngbò ì tdítđ p̀bìndà kpatsibhále nà. Ndirò, kpatsibhále àkǎ nzá ndùbhà p̀bìndà tsibhále.

Pɔ̀lò rĭ sedzà àbhǔ ìnzá Yèsù ná'ù ale mànà ì nùmbǎ Yèsù ná'ù ale tò dhu

¹² Ndirò ngùkpà ale tò, ima, ma mí yà dhu òvɔ̀, ndi dhu àhɔ̀ nzá Ádr̀ngbǎle Yèsù ò rò, pbétù k̀hɔ̀ udù rò. Ní ma mátina: iwà Yèsù ná'ù kpatsibhále náapè ì'ì ìnzá Yèsù ná'ù tsibhále nà, ndi tsibhále ràdù ndà'ù 'òngò òko kà mànà, ní ndi kpatsibhále àkǎ nzá ndùbhà ndi tsibhále. ¹³ Ndi dhu bhèyi tí, Yèsù ná'ù tsibhále náapè ì'ì ìnzá Yèsù ná'ù kpatsibhále nà, ndi kpatsibhále ràdù ndà'ù 'òngò òko kà mànà, ní kǎkǎ nzá ndùbhà p̀bìndà kpatsibhále. ¹⁴ Obhó tí, ìnzá Yèsù ná'ù kpatsibhále rĭ'ì ìnè ábhǔ onzi nà ndùgèrè ndì ndòngò Kàgàwà bhà ale tí Yèsù ná'ù p̀bìndà tsibhále-otù ǒ. Ndi dhu bhèyi tí, ìnzá Yèsù ná'ù tsibhále rĭ'ì ìnè ábhǔ onzi nà ndùgèrè ndì ndòngò Kàgàwà bhà ale tí Yèsù ná'ù p̀bìndà kpatsibhále-otù ǒ. Ìmbǎ kà rĭ'ì ndi dhu bhèyi nánĭ, abádhí tó nzónzo nózù ka kádù Kàgàwà-nyìkpó ǒ òtì ale tí. Pbétù obhónanga nyú ǒ, ì nzónzo ní Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale. ¹⁵ Pbétù dhu apé ì'ì ìnzá Yèsù ná'ù ale nózè ndùbhà yà ì ɔ̀mbá ì nà Yèsù ná'ù ale dhu tí, ní ndi ale àkǎ wà ndùbhà ì ɔ̀mbǎ ì nà ale. Kòrí dhu-tidò nàndà dhu nĭ, Yèsù ná'ù ale nùtsì ì ɔ̀mbǎ ì mànà ìnzá Yèsù ná'ù ale nà dhu rĭ mbǎ. Pbétù dhu òfò nga nyòkò atdíkpá, Kàgàwà núunzi nyĭ ndínĭ nyĭ nyoko tí màr̀ngà ǒ ngùkpà ale mànà dhu-okú dŏ rò. ¹⁶ Inyi Yèsù ná'ù tsibhále, nyi nyùnì tí obhó ìgǔ nyi nyádù p̀bùkù kpatsibhále nígu dhu? Ndirò ngàtsi nĭ, inyi Yèsù ná'ù kpatsibhále, nyi nyùnì tí obhó ìgǔ nyi nyádù p̀bùkù tsibhále nígu dhu?

Pɔ̀lò rĭ dhu àndĭ ìnzá dhu àkǎ kòkò indrù tó ɔ̀yátá tó ìnɔ̀ tí dhu dŏ dhu

17 Ròsè yà angyi ma mà̀nò dhu dònǎ, ìngbàtí ìlì ndì ale mà nákǎ ndòngò àdi àdhàdhi yà Ádrùngbǎle Yèsù abhù fíndà ǒfò ǒ: ndi ǒfò ní, yà Kàgàwà rǐ ndànzi rò kí'ì ònǎ ǒfò*. Wòrí ní ndi àkǎkǎnà kifù dhu tí ma marúdhèna kóró kànísá ǒ dhu. 18 Kàgàwà rǐ nyanzi ònǎ kàsùmì ǒ, nyi nyi'ì tí iwà ka kòbhòlò onzìnúnga ró? Ní nyi nyàkǎ nyadi ndi ǒfò ǒ. Kàgàwà rǐ nyanzi ònǎ kàsùmì ǒ, nyi nyi'ì tí inzǎ ka kòbhòlò onzìnúnga ró? Ní nyi nyàkǎ nzǎ nyabhù ka kòbhòlò. 19 Ale-ònzìnga òbhòlò ka kí dhu nónzì nzǎ atdí dhu mà. Ndirò, ìnzǐ ka kí kòbhòlò dhu nónzì nzǎ atdí dhu mà átò. Àkǎkǎ dhu ní kifù Kàgàwà àvi kònzì dhu. 20 Dhu àkǎ ìngbàtí ìlì ndì ale mà ràdì yà Kàgàwà rǐ ndànzi rò ndì ndi'ì ònǎ ǒfò ǒ. 21 Dhu apé ì'ì nyi nyi'ì ino tí Kàgàwà rǐ nyanzi rò dhu tí, ní nyi nyàkǎ nzǎ nyitù afínù. Pbétù dhu apé ì'ì inè nyi nyí nyadi dùnú nyi-tírò dhu tí, ní nyi nyàkǎ nzǎ nyiwǐ ndi onzi. 22 Obhó tí, ino tí arí'ì ale, yà Kàgàwà ánzi rùngbò ì Ádrùngbǎle Yèsù nà, ní nzǐ ino Yèsù-nyìkpó ǒ. Ndi dhu bhèyi tí, dònǎ arí'ì nditírò ale, yà Kàgàwà ánzi, ní Krístò bhà ino. 23 Kàgàwà náadzì nyǐ orú odzi nyú ǒ. Nírò, nyǐ nyàkǎ nzǎ nyǐ'ì tditdò ìndrù tó uyátá tó ino tí. 24 Àbanǐnzó, ìngbàtí ìlì ndì ale mà nákǎ ndàdi Kàgàwà-ònzǐ yà kà rǐ ndànzi rò ndì ndi'ì ònǎ ǒfò ǒ.

Inzǎ àpè 'ùmbǎ ale àkǎ 'òkò ònǎ ǒfò

(Èbr 13.4; 1Pé 4.7)

25 Kǎkǎ inzǎ àpè vèbhále ùnǐ kpabhínzo mà, inzǎ àpè kpabhále ùnǐ vèbhínzo mà nà tò, ma múyǎna Ádrùngbǎle Yèsù òvò idù dhu tí dhu nà ma mí'ì ìmbǎ. Pbétù, tidu ònǎ rò, ma mábhùna abádhí tò dhu ní pbàkà irèta. Ndi irèta ní, yà Ádrùngbǎle Yèsù ónzì ìdzìnga fíndà rǐ'ì tsùnǎ dhu ìrì ka kádù dhu tí ale bhà. 26 Obhó tí, yà kòmbí rǐ'ì àpbè-okú dò rò, ma mìrè nga ìdzi dhu rǎrǐ ìndrù ròkò yà ì í'ì ònǎ ǒfò ǒ. 27 Dhu apé ì'ì inè nyi nyarí'ì tsibhále nà dhu tí, ní nyi nyàkǎ nzǎ nyonè ndi tsibhále ùbha nyi nyí dhu. Dhu apé ì'ì ìmbǎ nyi nyarí'ì tsibhále nà dhu tí, ní nyi nyàkǎ nzǎ nyonè tsibhále. 28 Pbétù, dhu apé ì'ì nyùmbǎ nyǐ nyí dhu-atdyú nà nyi nyí'ì dhu tí, ní nyi nyonzi nzǎ nzérenga. Ndirò, inzǎ àpè kpatsibhále ùnǐ tsibhíngba náapè àrà amba-bvù, ní íyadhíyà nónzì nzǎ nzérenga átò. Pbétù kǎkǎ iwà ì nùmbǎ ale ní rǒngò ì'ì inè àpbè nà fíyó ípìrǒnga ǒ. Ní ima, ma mòzè modò nyǐ ì àpbè rǒ rò.

Inzǎ yà adzi ǒ dhu àkǎ ndàtdù ìndrù-afí dhu

29 Àbanǐnzó, ma mòzè mati yà dhu bhèyi: kàsùmì ùbhà ndì idò. Ní ròpè ndì kòmbí, tsibhále nà arí'ì kpatsibhále, nákǎ ndàdi ìmbǎ arí'ì tsibhále nà ale bhèyi. 30 ǒdzi ródzi ale nákǎ 'òkò ìnzǐ ródzi ale bhèyi. Dhèdhe nà rǐ'ì ale nákǎ 'òkò ìmbǎ rǐ'ì dhèdhe nà ale bhèyi. Dhu òdzi rǐ ale nákǎ 'òkò ìmbǎ rǐ'ì dhu nà ale bhèyi. 31 Yà adzi ǒ malì nǐ arí kasu ònzi ale, nákǎ 'òkò ìnzǐ arí kasu ònzi kà nǐ ale bhèyi. Obhó tí, yà ndì ndí'ì ònǎ ǒfò ǒ, yà adzi rǎrà tsùna rǐ ndòdì dhu ò.

32 Ma mòzè dhu ní, nyòkò ìmbǎ afíku itù rǐ dhu rǐ'ì rórò. Ìmbǎ arí'ì tsibhále nà ale náarí afína itù nǐ ní Ádrùngbǎle Yèsù bhà dhu kèlě, ndàdù ndòzè ndonè kà-nyìkpó nòfò dhu ònzi ndì ndí dhu kèlě. 33 Pbétù tsibhále nà ale náarí afína atdù nǐ ní yà adzi ǒ dhu, ndàdù ndòzè ndonè pbìndà tsibhále-nyìkpó nòfò dhu ònzi ndì ndí dhu, 34 pbìndà irèta ràdù ndùndò ùndo tí. Ndi dhu bhèyi tí, ìmbǎ arí'ì kpatsibhále nà tsibhále mà, inzǎ àpè kpatsibhále ùnǐ tsibhíngba mà nà náarí afíyà itù nǐ ní Ádrùngbǎle Yèsù bhà dhu kèlě. Abádhí ózè dhu ní 'àbhù afíyà mà ngbǒya mà nà Ádrùngbǎle Yèsù tò. Pbétù kpatsibhále nà tsibhále náarí afína itù nǐ ní yà adzi ǒ dhu, ndàdù ndòzè ndonè pbìndà

* **7:17** 7.17 Kàgàwà rǐ nyanzi rò nyǐ nyi'ì ònǎ ǒfò tí ka kátina dhu-tí ní: Ale-ònzìnga òbhòlò ka kí dhu mà, ìnzǐ ka kí kòbhòlò dhu mà, ndirò ino tí ka kí'ì dhu mà, ìmbǎ ka kí'ì ino tí dhu mà nà. Kùtò nzǎ Kàgàwà àvi dhu ònzi ka kí dhu-tsù. Wòrí ní nzǐ ití ka kátina, Kàgàwà rǐ ndànzi dhu atù nzérenga ǒ ale rǎkǎnà ndòngò àdi ndi nzérenga ǒ tí.

ale-nyìkpó nòfò dhu ònzì ndì ndí dhu. ³⁵ Wò ma m̀̀nò f̀̀k̀̀k̀̀ dhu ní ma m̀̀nò ndíní í'í tí m̀̀g̀̀s̀̀ù tí f̀̀k̀̀k̀̀, ìnzí ní ndíní í'í tí àdà ma mùpe r̀̀k̀̀k̀̀ dhu tí. Ma mòzè mitè ìngbà dhu bhěyi m̀̀tí nyí nyádù òko inga nòfò dhu bhěyi dhu f̀̀k̀̀k̀̀, nyádù nyápba Ádr̀̀ngb̀̀l̀̀e Ỳ̀s̀̀ù r̀̀ò tí ìmbà f̀̀k̀̀k̀̀ ir̀̀eta-ònga ùndo rí atdí dhu mà rí'í r̀̀òr̀̀ò.

Órì nàndà dhu

³⁶ Ndi ale apé dhu àlă, inzà ndì rónzì yà ndì ndòrì tsìbhíngba-nyìkpó nòfò dhu, yà inzà ì ùmbă ì kà nà dhu-otù ǒ, íyàdhíyà mànà ì í 'ùmbă dhu-atdyú ràdù ndàl̀̀u tdít̀̀d̀̀, ní abádhí àkă 'ùmbă ì, yà ndì kpatsìbhíngba òzè ka dhu bhěyi. Àbadhi ònzì nzà nzérenga. ³⁷ Pbétù, ndì kpatsìbhíngba apé dhu ùdhě afina nyú ò inzà ka k̀̀t̀̀u ndì ùt̀̀ù tí r̀̀òr̀̀ò, ndà'ù dhu ìnzí ì r̀̀r̀í 'ùmbă, ndirò ìnzí ì r̀̀r̀í ngb̀̀oya ùpbă yà ndì ndòrì tsìbhíngba nà, ndàdù ndì dhu ònzì yà ndì nyú ndì ndòzè ka dhu bhěyi, ní ndì ale ònzì dhu mběyi. ³⁸ Ndi dhu bhěyi ní ndì, yà ndì ndòrì tsìbhíngba nà ì ǹ̀mbă ale nónzì dhu mběyi, ndirò wò ndì tsìbhíngba nòdhò ìnzí 'ùmbă ì nà ale, nónzì dhu mběyi nyú ròsè.

Abvo-ayí nàndà dhu

³⁹ Iwà àrà amba-bv̀̀ù tsìbhále náaradi Úyátá-tsìnă yà ìnè pb̀̀ndà ale rí'í nyìkpóna nà òná k̀̀s̀̀m̀̀ì ǒ. Pbétù kàbhà kpatsìbhále náapé òvè, ní íyàdhíyà rí'í dòná ndítírò 'ùmbă ì ndì ndòzè ale nà. Pbétù, ndì kpatsìbhále àkă ndì'í mùkrìstò tí. ⁴⁰ Pbétù pbàkà ǒ, kà ràdù hirò ònzì, yà ndì ndí'í òná ǒfò ǒ tí ndì ndàdì rò. Wòrì ní ndì pbàkà ir̀̀eta, ndirò ima nyú ma mà'ù wà dhu átò, ma r̀̀r̀í'í ìnè Kàgàwà bhà Hl̀̀l̀̀-Àlaffi nà.

8

Perè tí ka kùbho sànamù tò ìzà nàndà dhu (Ròm 14.13-23; 1Kò 10.19-33)

¹ Sànamù tò ka kùbho perè tí ìzà nàndà dhu nì, nyí nyándí dhu, nyàti: «Mă'í kóró, mă múni wà dhu ndi dhu dǒ.» Pbétù ma mátina: inga ùnì ka kí dhu náarí ale àbhù kambe ale idzi dǒ ale-tírò, pbétù ale òzè ka kí dhu náarí ale òsì òsì tí. ² Ndi ale apé ndòzù ndítírò inga ndì ndúni dhu tí, ní ndi ale ní inzà inga núni obhóná nyú yà ndì nyú ndì ndàkàná ndùni ka dhu bhěyi ale. ³ Pbétù ndi ale apé Kàgàwà òzè, ní Kàgàwà ùni wà ndi ale.

⁴ Nírò, ka tí àdù sànamù tò ka kùbho perè tí ìzà ná'á à'a? Àlě'í nyú, àlě k̀̀nì wà dhu sànamù rarí'í mbă yà adzi ǒ, ndirò àlě k̀̀nì wà dhu Kàgàwà rarí'í atdí tí. ⁵ Pbétù, ng̀̀kpà ale arátina m̀̀ng̀̀-̀̀nzo rarí'í ìnè òr̀̀-akpà ò ndirò yà adzi ǒ. Ní obhó tí, abádhí tò m̀̀ng̀̀-̀̀nzo rí'í ibí, ádr̀̀dr̀̀ ale ràdù ì'í ibí. ⁶ Pbétù àlě tò, Kàgàwà rí'í atdí tí. Ka ní àlě t'Ábanà yà kóró dhu nanzì, ndirò àlě karóko kà tò. Ndi dhu bhěyi tí, Ádr̀̀ngb̀̀l̀̀e rí'í atdí tí. Ndi Ádr̀̀ngb̀̀l̀̀e ní Ỳ̀s̀̀ù Krìstò, yà kóró dhu anzì ndì otùna ǒ. Ndirò ka ní ndi ípìr̀̀nga ìbho arí àlě tò.

⁷ Pbétù ìnzí ní kóró ale ì ndi dhu núni. Rìrà àh̀̀ kòmbí nga ò, nzínzìk̀̀ ǒ atdídhena ale k̀̀k̀à iwà avù 'òngò sànamù tò ka kùbho perè tí ìzà ná'á, náarí'í ìnè sànamù ì á'ù obhó dhu tí ró. Abádhí arí ndi ìzà ná'á, 'àdù àmbe dhu ìrè dǒ ndi ìzà ka ràbh̀̀ perè tí yà ìnè rí'í ádr̀̀ngb̀̀nga tó obi nà d̀̀yà sànamù tò. Ní olùnă rò, ndi dhu arádù abádhí àbh̀̀ ròzù ì iwà ndi ìzà àbh̀̀ ì 'òtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu tí. Wò dhu ìtè dhu abádhí tó ir̀̀eta r̀̀r̀í'í iví. ⁸ Obhó tí, ìnzí ní ònyù ndi àlě ìndri ràdù àlě rí'í íkyèr̀̀ Kàgàwà tí. Àlě kapé ònyù ùbha ìnzí àlě r̀̀nyù, ní àlě r̀̀ò ndi nòtdì dhu rí'í ìmbă. Ndirò àlě kapé ndi ònyù ònyù, ní àlě kàbàna atdí dhu mà rí'í ìmbă. ⁹ Pbétù, nyàndà nga mběyi, akye yà nyí nyí'í d̀̀k̀̀ nyí-tírò, nyádù àmbe nyí nyòzè dhu ònzì dǒ dhu náarana k̀̀k̀à iví. ¹⁰ Obhó tí, iví pb̀̀ndà a'uta nà ale náapé inyí, inga núni ale nyú nálă sànamù tò ka kùbho perè tí ìzà ná'á nyí nyí sànamù ùlě

ka karí òná rò somă-dzà ǒ rò ró, ní kàbhà irèta tí nzí àdù kùtu rònnyè sànamù tò ka kùbho perè tí ònyù? ¹¹ Ndi dhu bhěyi ní ndi, pbùkù inga t'únita-okú dò rò, wò ndi ivívi a'uta nà ale, ndirò yà Krístò nyú náavè okúna dò rò, ní rǎdù àwí atdíǒ. ¹² Wò dhu bhěyi ní ndi, nyí nyí dhu ǔfǎ adókù mà awéku màná ònzí, nyǎdù afíya ìnza dhu, rǎdù ì'ì àdhàdhì iwà nyí nyǎfǎ dhu Krístò-ònzí nyú dhu bhěyi. ¹³ Ní ndi dhu-okú dò rò, ònyù náapè Yèsù ná'ù adòdu mà ndirò ngǎtsi ní awèdu mà nábhǔ rìtsì nzéenga ò, ní ma mǎdù àdi ìnzí mongò ìzǎ à'à kóró idho ǒ, akye ndi dhu arana abádhí àbhù rùwí nǐ.

9

Uvitatále àkǎ àbà fíyó ípirǒnga òdò rí dhu yà ì arónzina kasu-nyutsi dhu (Luk 10.7; Kas 20.34-35; 2Kò 11.7-12; Gàl 6.6; 1Tì 5.17-18)

¹ Ima tí obhó uvitatále ngǔkpà uvitatále bhěyi? Ma mátí obhó ì'ì dùdú matírò? Ima mála tí nzá Yèsù, àlě tó Ádrùngbǎle? Nyí nyú, nyí tí obhó yà Ádrùngbǎle Yèsù tò ma mónzì kasu-nyutsi rò úvò ale? ² Ngǔkpà ale tò ma mapé ì'ì ìnzí ní uvitatále tí, ní fùkù ima ní uvitatále nyú. Obhó tí, nyí ní yà ma mónzì uvitatále tó kasu ìtè rí ale Ádrùngbǎle-nyutsi.

³ Yàrí ní ndi ìndrǔ rǐ mǒbhù rò, ma marí mugye dùdú tí dhu: ⁴ mǎ'ì uvitatále tíró, mǎ tí nzí àdù àkǎ mǒnyù dhu, mǎdù dhu òmvù fáká kasu-otù ǒ? ⁵ Tsìbhále nà ma mì'ì rò, ma màkǎnà tí nzá ndi tsìbhále rǎndà ma abhi ò ma mǎrà rò, àdhàdhì ngǔkpà uvitatále mà, Ádrùngbǎle Yèsù t'ádóna mà Péterù màná náarónzina dhu bhěyi? ⁶ Tí mǎ'ì kèlě ndi Bàrnabà nà mǎ mǎdù àkǎ mǒnzì kasu otsúka nyú nǐ ndínǐ mǎ mabá tí ònyù? ⁷ Ádhi pbá múnòwì ndi kàsùna ùbhǒ arí ndítírò? Ádhi pbá ale ndi vǐnyò-kpa òzò arí ìnzí ndi ndi vǐnyò-kpǒ òtò rórò? Ndirò ádhi pbá ale ndi ìkyì ùnda arí ìnzí ndi ndi fǐndá màkyì òmvù rórò?

⁸ Yà ma múnò dhu tí obhó ìndrǔ arónzina dhu? Músà bhà Ʋyátá náatí nzí àdhàdhì dhu kèlě núnò átò? ⁹ Obhó tí, ndi Ʋyátá ò ka kándí dhu kati: «Nyí nyàkǎ nzá nyutsi nganù-ǒnga òtsi rí, ndíní kpóna uvò tí kéléna ò rò ìkyì-akpà-tsù ìnzí ndi nganù nonyu tí*.» Kàgàwà náatí afína ìtù ìkyì-akpá tó dhu nǐ? ¹⁰ Ròsè dòtsí, kǎnò tí ìnzá wò dhu àlě-okú dò rò? Obhó tí, wò dhu ka kándí àlě-okú dò rò. Inga òbhì rí ale náká ndòbhì inga ndàdù dhu à'ù àbà ndi rǎrǐ ndi inga ǒ ró'ò dhu-ròrò nába fǐndá átò. Ndirò inga ǒ rò rí dhu ògu ale náká ndà'ù dhu, àbà ndi rǎrǐ ndi inga ǒ ka kògù dhu-ròrò nába. ¹¹ Dhu apé ì'ì ale-afí tó itse mǎ mǒzò afíku ò dhu tí, ní mǎ mí ale-ngbò dzùnà ònzì rí dhu nába fùkú dhu tí nzéere dhu? ¹² Dhu apé ì'ì ngǔkpà uvitatále náarí ì dhu àbà fùkú dhu tí, ní ròsè dòtsí, mǎ nyú, mǎ màkǎ tí nzá mǎbà ka átò? Pbétù mǎ mónzì nzá nyí nyǒnzì dzùnàka atdí dhu nǐ màtí. Mǎ mǒndù kóró dhu-dzi akye mǎ mowuna Krístò bhà Ídzi Màkǔrù-tsù ùtò nǐ. ¹³ Nyí nyùnì tí obhó dhu Kàgàwà bhà-dzá arí kasu ònzì ale rarí fíyó ònyù nába ányì-dzá ì ónzina kasu ò rò? Ndirò, nyí nyùnì tí obhó dhu màzàbahù dǒ arí kasu ònzì ale rarí fíyó ònyù àbà ndi màzàbahù dǒ ì úbina perè tí ìzǎ ò rò? ¹⁴ Ní ndi dhu bhěyi tí, Ádrùngbǎle Yèsù núnnyá dhu kǎkà Ídzi Màkǔrù ùnò arí ìndrǔ tò ale tò ndàtì, abádhí rǎrǎdù fíyó ípirǒnga òdò rí dhu-tsí àbà ndi Ídzi Màkǔrù-otù ǒ.

¹⁵ Pbétù ima, ma mónzì nzá atdí dhu mà kǒnzì dzùnàdu nǐ. Ní ma mí milè ndi dhu-okú dò rò. Ndirò yà ma màndí dhu, ní ma màndí nzá, ndíní nyí nyibho tí dhu idù. Inga nǒfò idù dhu nyú ní mǒvè òvè tí, dhu ùnzì dǒ ma mambèna ìndrǔ-fó rò. Atdí ale mà rǐ nzí wò ma mí milè okúna dò rò dhu àkǒ fudú rò. ¹⁶ Ídzi Màkǔrù ùnò ma mí ìndrǔ tò dhu ní nzí mabhǔ rí midzì ma dhu. Ndi dhu ní iwà àkǎnà atdíǒ

* 9:9 9.9 Tòr 25.4

nyú múnò ìndrù tò dhu. Inzì ma mí Ídzì Mākūrù núnò ìndrù tò dhu, ní rǎdù ì'ì àpǒbè nyú tí idù. ¹⁷ Dhu í'iyána gukyè ma nyú tírò ma mǒvò yàrí kasu mongò ònzìnà dhu tí, ní ma mákàna mabà pbàkà mùkìmbà. Pbétù, ma mí kònzì Kàgàwà íbhò ndi ndi kasu mongò ònzìnà dhu-okú dò rò. ¹⁸ Nírò, pbàkà mùkìmbà nyú ní àdhu? Pbàkà mùkìmbà ní mǒvò Ídzì Mākūrù ìndrù tò ìnzì ka kí mubhò rórò. Kà-tì ní mǒvò Ídzì Mākūrù ìndrù tò ìnzì ma mí kòtù ò àkàna mabà dhu ònzì rórò.

¹⁹ Ma mí'ì dùdú matírò kórò ale-ònzì. Pbétù, ma mǒnzì ma matírò mí'ì kórò ale tó ìno tí, ndínì ma mabá tí ábhò ale Yèsù Krístò tò. ²⁰ Pbàyàhúdì nzínzì ò, ma marádi Màyàhudi bhèyi, ndínì ma mabá tí Pbàyàhúdì. Músà bhà Úyátá ìfù abádhí rǐ rò, mǎ maróko abádhí mànà ndi Úyátá ìfù ma mí dhu bhèyi, pbétù ima nyú, ìmbà ma mí'ì ndi Úyátá-tsinà rórò. Ma marí kònzì ndi dhu bhèyi, ndínì ma mabá tí ndi Úyátá ìfù arí ale. ²¹ Ndirò ìnzì arí Músà bhà Úyátá ìfù ale nzínzì ò, ma marádi ìnzì arí ndi Úyátá ìfù ale bhèyi, ndínì ma mabá tí abádhí Ádrùngbǎle Yèsù tò. Wò dhu rǐ nzì atina ìnzà ma rífu Kàgàwà bhà Úyátá. Ma marí kífù ìfù, Krístò bhà Úyátá ìfù ma marí dhu-okú dò rò. ²² Ndirò kǎkà ivíví fíyó a'uta arí'ì ale nzínzì ò, ma marí mǒnzì matírò ivíví a'uta nà ale bhèyi, ndínì ma mabá tí i ivíví a'uta nà ale Ádrùngbǎle Yèsù tò. Ní, kórò ale tò, ma mǎrà mǒnzì rǒ abádhí rǐ'ì òná kórò ófò ò, ndínì ma mara tí abádhí nzínzì ò atídhená ale ìgù rǒ dhèdhèrò otu ò. ²³ Ma marí kórò dhu ònzì Ídzì Mākūrù-okú dò rò, ndínì ma mabá tí kà-nyutsi rǐ'ì ìdzìnga átò.

²⁴ Nyí nyùnì tí obhó dhu ikpa tó odhó dǒ, kórò ale rarí òngu tó kàsùsù ònzì, pbétù atdí ale kèlè rarí ndi àrà mùlèmà tó perè àbà? Nírò, nyí nyàkǎ nyámbe òtse dǒ, ndínì nyí nyabá tí mùlèmà tó perè. ²⁵ Kàsùsù tó ikpa nòzè 'ìkpà ale kórò náarí kórò ngùkpà dhu ùbha, 'àdù afíya àpba òngu t'údheta rǒ. Abádhí arí dhu ònzì ndi dhu bhèyi, ndínì ì abá tí mùkàkú, àzèmbè pbánì ndìnza rádù mùkàkú kèlè. Pbétù àlè'ì, àlè kǎrí kàsùsù ònzì ndi dhu bhèyi, ndínì àlè kabá tí yà ìnzì rádù ndìnza mùkàkú. ²⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ima, ma marí nzì àngìlì, mambe mubi dǒ akye. Ma mí'ì àdhàdhì otsúna ndi ndàngurù rórò rí anya ònzì, ìnzì ndòpbi mbàrántanga ale bhèyi. ²⁷ Pbétù, ma marávu ngbòdu rǒ ma-tírò ìdzìdzò ikpa-tidò nǐ, madù lèmàna ònzì, akye Kàgàwà araya mǒdhò ìnzì mabà perè nǐ, ima yà ngùkpà ale tò ma marí Ídzì Mākūrù núnò rò.

10

Sànamù àkǎ nzá kulè dhu
(Zab 78.13-33; 106.9-22; Èbr 3.7-19)

¹ Àbanǐnzò, ma mòzè nzá nyádzo yà Músà-owù nungu àlè t'ábhúna rǒ ndi nanzì dhu rǒ rò. Abádhí kórò núubhì yà 'ùnda rí àpǒbù tó sísì tsinǎ*, ndirò abádhí kórò núudà pfóya dǒ ádrùngbǎ rèrù òná ònángà útù ndi oyo rórò*. ² Àpǒbù-tsinǎ abádhí ubhì dhu mà ádrùngbǎ rèrù òná abádhí udà dhu mànà, ní'ì àdhàdhì iwà Kàgàwà ùbho bàtizò abádhì tò kórò ndínì Músà-owù nungu tí dhu bhèyi. ³ Abádhí kórò náanyù Kàgàwà àbhu fíyò atdí ònyù-tidò*. ⁴ Abádhí kórò náamvù Kàgàwà àbhu ràhu bhalabhala tó odu ò rò fíyò idha. Wò ndi bhalabhala tó odu ní'ì Krístò yà abádhì nunda*. ⁵ Pbétù, ábhò ale nyú abádhì nzínzì ò náafò nzá Kàgàwà-nyìkpó. Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhì núuvè, abvòya ròyi rùngù ò.

⁶ Kǒkò dhu náanzì ì ndínì ì'ì tí ìdzì ófò tí àlè tò, ìnzì àlè kadù tí nzère dhu ònzì àlè kí dhu-atdyú nóhò, àdhàdhì abádhì náahò kǎtdyú dhu bhèyi*. ⁷ Nírò nyí nyàkǎ nzá nyí'ì sànamù ùlè arí ale tí, àdhàdhì abádhì nzínzì ò atídhená ale núulénà sànamù

* **10:1** 10.1 Uvt 13.21-22 * **10:1** 10.1 Uvt 14.21-22 * **10:3** 10.3 Uvt 16.4-35 * **10:4** 10.4 Uvt 17.5,6; Ozt 20.7-11 * **10:6** 10.6 Ozt 11.4,34

dhu bhëyi*. Àdhàdhì Hlã Andítá náarúnona dhu bhëyi: «Ìndrũ náakò obvò ònyà t'ónyuta tò ndirò dhu t'ómvuta tò. Wò dhu-dzidò, abádhí adù 'ìvà orá, 'òbè sànamù-ònzì*.» 8 Àlě kàkã nzá àlě rònzì m̀nyònì, àdhàdhì atdídhéná ale abádhí nzínzì ò náanzì dhu bhëyi. Ní abádhí nzínzì ò, óyò kumì dòná ìbhu nà lufù ale núuvè atdí idho ò tí*. 9 Àlě kàkã nzá àlě rùmvũ Krístò-afí àdhàdhì abádhí nzínzì ò atdídhéná ale náanzì dhu bhëyi. Ní, osu núubhí abádhí, r̀ave*. 10 Nyí nyákã nzá nyònú, àdhàdhì atdídhéná ale abádhí nzínzì ò náanù dhu bhëyi. Ní ìndrũ-tse òtdì arí màlàyikà náatdì abádhí-tse kóró*.

11 Kòkò dhu náanzì ì abádhí r̀ò, ndínì ì'ì tí atdí ófò tí ìndrũ tò. Ndirò ka kandí ka ndínì àlě-nyìkpó nitdyu tí, yà ìpìròrò àlě kí'ì yà adzi ò dhu-tsù r̀àrà ndínì ndì ndara tí ndòdì ònà kàsùmì ò r̀ò. 12 Ní ndì dhu-okú dò r̀ò, ndì nìrè iwà ndì ndídè pbìndà a'uta ò dhu tí ale, nákã ndòdò ndì ìnzì ndìtsì pbìndà a'uta ò r̀ò. 13 Wò pfòmvo Sitanì náarí afíkũ ùmvũ nì umvútá ní yà kóró ngũkpà ale-afí ùmvũ káří nì. Kàgàwà ní yà ndì ndùnò dhu ìfù arí ale, ní kà r̀ì nzì àdù nyàbhu pfòmvo r̀ùmvũ afíkũ ròsè obìkũ dònã. Pfòmvo náapè afíkũ ùmvũ, ní Kàgàwà r̀ádù obi àbhu f̀kũ nyòndù ndì dhu-dzi, nyádù lèmana ònzì. 14 Ní ndì dhu-okú dò r̀ò, yà atdíò ma m̀ozè nyí r̀ò, nyí nyákã nyìndà nyí itse sànamù t'úlétá r̀ò r̀ò.

Inzá dhu àkã kungbò ale pfòmvo nà dhu

15 Ma mí dhu òvo f̀kũ àdhàdhì dhu-ònga t'òvòta ǹnì ale bhëyi. Ní nyìrè pé yà ma m̀ovona f̀kũ dhu-ònga nyí-tírò. 16 Yà Kàgàwà tò àlě kí òtsò àbhù nì kópà-tsù àlě kòmvù r̀ò, ndì kópà-otù ò àlě kungbò tí nzá àlě Krístò-azù mànà? Ndirò, yà àlě kí m̀ugati-ònga ùkò àlě r̀ádù ònyùnà r̀ò, ndì m̀ugati-otù ò àlě kungbò tí nzá àlě Krístò-ngbò nà? 17 Obhó tí, m̀ugati r̀í'ì atdí tí. Ndirò, abho r̀ò màtí àlě kí mbã ì'ì, ní àlě'ì kóró ní atdí ale-ngbò, àlě'ì kóró àlě kí ndì atdí m̀ugati kèlè nónyũ dhu-okú dò r̀ò.

18 Nyàndà pé Pbàisràyélí tó ófò átò: perè tí ka kùbho màzàbahù dõ Kàgàwà tò ìzã ná'a abádhí arí ndínì ì ungbò tí ì otùna ò Kàgàwà nà.

19 Nìrò, ádhu ndì ma m̀ozè m̀unò wò ma m̀unò dhu ò? Tí ìnè sànamù tò ka kùbho perè tí ìzã r̀arí'ì m̀ugasù nà? Ndirò tí ìnè sànamù r̀arí'ì m̀ugasù nà? 20 Ìnzì akekpá màtí! Pbétù, ma màtina yà màzàbahù dõ inzà Yèsù ná'ù ale arí ùbhõna perè tí dhu núbhõ abádhí rarí pfòmvo tò, ìnzì ní Kàgàwà tò. Ní, ima nyí ma m̀ozè nzá nyungbò nyí pfòmvo nà. 21 Nyí nyí nzì àdù Ádr̀ungbãle Yèsù Krístò bhà kópà-tsù òmvù, nyádù pfòmvo bhà kópà-tsù nóm̀vù átò. Ndi dhu bhëyi tí, nyí nyí nzì àdù Ádr̀ungbãle bhà ònyù nónyù, nyádù pfòmvo bhà-tsí nónyù átò. 22 Ndirò àlě kòzè tí àlě r̀angbe Ádr̀ungbãle bhà nàwí? Àlě tí'ì obi nà ròsè kà dònã?

Dhu àkã kònzì kóró dhu Kàgàwà-òvò nilè tí dhu

23 Atdídhéná ale arátina: «Kóró dhu tó rusà ka kúfà wà.» Ndi dhu ní obhó dhu nyí, pbétù kóró dhu ní nzì dhu-dzùnà ònzì r̀ádù dhu. «Kóró dhu tó rusà ka kúfà wà», pbétù kóró dhu ní nzì ìndrũ òsì r̀ádù dhu. 24 Atdí ale mà nákã nzá ndònè f̀indà tí r̀í ìdzìnga àbhù dhu, pbétù kàkã ndònè ngũkpà ale tò r̀í ìdzìnga àbhù dhu.

25 Nyí nyí'ì ìnè nyònyù ìngbátí ìlì ndì dhu mà yà kòbì ò ka kòdzi, inzà nyí nyòngù dhu dòná afíkũ ò r̀í'ì irèta-okú dò r̀ò r̀òrò. 26 Obhó tí, yà adzi ònà r̀í'ì kóró dhu mànà ní Ádr̀ungbãle bhà malì*.

27 Dhu apé ì'ì inzà Kàgàwà ná'ù ale nzínzì ò atdí ale nánzì nyí ònyù tò dhu tí, nyádù nyá'ù nyòwù ányì, ní nyí nyákã nyònyù kóró dhu yà àbadhi àbhu f̀kũ inzà nyí nyòngù tina yà afíkũ ò r̀í'ì irèta-okú dò r̀ò r̀òrò. 28 Pbétù, ndì ale apé dhu òvo f̀kũ, ndàtì: «Yàrí ìzã ní perè tí ka kàbhu sànamù tò,» ní nyí nyákã nzá nyá'à ndì ìzã,

* 10:7 10.7 Uvt 32.1-5 * 10:7 10.7 Uvt 32.6 * 10:8 10.8 Ɔzt 14.37; 25.1-9 * 10:9 10.9 Ɔzt 21.5-6 * 10:10 10.10 Ɔzt 17.6-14 * 10:26 10.26 Zàb 24.1

wò ndi dhu nòvò fùkù ale-okú dò rò, ndirò yà ale-afí ò rí'ì irèta-okú dò rò. ²⁹ Ma mòtè nzá afíkù ò rí'ì irèta dǒ, pbétù ma mòtè yà ndi dhu nòvòná fùkù ale-afí ò rí'ì irèta dǒ.

Tí idzi dhu ndi, inyi mùkrístò tíró, nyi nyíde ìngbàtí ìli ndi dhu mà ònyu nyi nyí dhu tó irèta dǒ tí, àzèmbè òdhìnu rǐ kòzù nzérenga tí rórò? ³⁰ Tí idzi dhu ndi átò nyi nyíde pbùkù irèta dǒ tí, nyonyu yà iwà nyi nyàbhù òtsò Kàgàwà tò okúna dò rò dhu, àzèmbè òdhìnu rǒrù dùnú ndi dhu-okú dò rò rórò?

³¹ Nírò, dhu apé ì'ì nyí nyí dhu ònyu dhu tí, nyí nyí dhu òmvù dhu tí, ndirò nyí nyí kóró dhu-tsí ònzi dhu tí, ní nyí nyàkǎ nyǒnzì kóró i dhu Kàgàwà-òvò nilè tí. ³² Nyí nyàkǎ nzá nyàbhù Pbàyàhúdì mà, ìnzì ní Pbàyàhúdì mà, ndirò Kàgàwà bhà Kànìsà mà ròtsù nzérenga ò nyí nyónzina dhu-otù ǒ. ³³ Nyí nyàkǎ nyǒnzì dhu yà ìma nyú ma marí dhu ònzi dhu bhèyi: ma marí òbi ònzi atdíǒ, ndíni ma mónzina kóró dhu nófó tí kóró ale-nyìkpó. Obhó tí, ma marí nǐ idù rí idzinga ìbho atdíró dhu òne, pbétù ma marí ábhǒ ale tò rí idzinga àbhù dhu òne, ndíni Kàgàwà igú tí abádhí.

11

¹ Nyí nyàkǎ nyǒdyì pbàkà ófò, àdhàdhì ìma nyú ma mídyì Krístò bhà ófò dhu bhèyi.

Vèbhále mà kpabhále màná nàkǎná 'ì'ì nà somǎ-dzà ǒ ófò
(1Kò 14.40; Èfè 5.22-24; 1Tì 2.8-14)

² Ma mìfù nyí ìfù tí nyí nyárá mìrè kóró dhu ǒ, nyàdù yà fùkù mà múdhe dhu òdò àdhàdhì yà mà nyú mà múdhe ka fùkù dhu bhèyi dhu-okú dò rò. ³ Pbétù mà mòzè nyùni yàrí dhu: Krístò ní ndi ìngbàtí ìli ndi kpatsìbhále-dò, kpatsìbhále ní pbìndà tsìbhále-dò, ndirò Kàgàwà ní Krístò-dò. ⁴ Nírò, ìngbàtí ìli ndi kpatsìbhále mà náapè dóna àtsi Kàgàwà rǒ ndi ndí ndìtsò òná kàsùmì ǒ, ndirò ngàtsi nǐ nabì bhèyi ndi ndí dhu òvò ìndrù tò òná kàsùmì ǒ, ní ndi ale ní Krístò yà dóna tí rí'ì gàyà nònzì ale. ⁵ Pbétù ìngbàtí ìli ndi tsìbhále mà náapè nǐ dóna àtsi Kàgàwà rǒ ndi ndí ndìtsò òná kàsùmì ǒ, ndirò ngàtsi nǐ ìndrù tò ndi ndí dhu òvò nabì bhèyi òná kàsùmì ǒ, ní ndi tsìbhále ní pbìndà kpatsìbhále yà dóna tí rí'ì gàyà nònzì*. Wò dhu rǎdù ndàla àdhàdhì kà-dòkǎ ka kàkpà dhu bhèyi†. ⁶ Dhu apé ì'ì ìnzá tsìbhále àtsi dóna dhu tí, ní kàkǎná ndàbhù dóna-ká kazè! Pbétù, tsìbhále-dòkǎ ka kàzè dhu, ndirò ngàtsi nǐ kà-dòkǎ ka kàkpà dhu rǐ ale-nyì àbhù rìwù dhu-okú dò rò, dhu àkǎ kà ràtsi dóna.

⁷ Kpatsìbhále ná nàkǎ nzá ndàtsi dóna. Ka ní Kàgàwà-wòyǒ, ndirò ka ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù. Ndirò tsìbhále ní pbìndà kpatsìbhále bhà ádrùngbǎnga tó awáwù. ⁸ Obhó tí, Kàgàwà náabhòlò nzá kpatsìbhále ràhù tsìbhále-òngò-kpa ò rò, pbétù tsìbhále ní ndi kǎbhòlò ràhù kpatsìbhále-òngò-kpa ò rò. ⁹ Ndirò, Kàgàwà náabhòlò nzá kpatsìbhále tsìbhále-okú dò rò, pbétù tsìbhále ní ndi kǎbhòlò kpatsìbhále-okú dò rò. ¹⁰ Ní, tsìbhále rǐ'ì pbìndà kpatsìbhále bhà ádrùngbǎnga tó awáwù tí dhu-okú dò rò, dhu àkǎ kà ràtsi dóna rǐ'ì pbìndà kpatsìbhále bhà ádrùngbǎnga-tsinǎ ndi ndarí'ì dhu ìtè rí dhu tí, màlàyíkǎ-okú dò rò*. ¹¹ Ádrùngbǎle Kàgàwà udhé dhu-bvù rǒ, tsìbhále rǐ nǐ àdù àtìná ìmbǎ ndi rǎrǐ'ì kpatsìbhále-atdyú nà, ndirò kpatsìbhále rǐ nǐ àdù àtìná ìmbǎ ndi rǎrǐ'ì tsìbhále-atdyú nà. ¹² Obhó tí, àdhàdhì tsìbhále Kàgàwà náabhòlò ràhù kpatsìbhále-òngò-kpa ò rò dhu bhèyi tí, kpatsìbhále aráhù tsìbhále-nyutsi rò uguta-otù ǒ. Ndirò Kàgàwà ní ndi abádhí nanzì óyǒ rò kóró.

¹³ Nyòtdì pé yà anya nyí nyú tíró: tsìbhále rǐ ndìtsò Kàgàwà rǒ ìnzá ndi ndàtsi dóna rórò dhu tí idzi dhu? ¹⁴ Yà Kàgàwà abhòlò ale-dòkǎ òná ófò nítè tí nzá dhu, kpatsìbhále

* **11:5** 11.5 Polò bhà kàsùmì ǒ, tsìbhále rǐ dóna àtsi dhu ní'ì ìfuta ìtè ìyàdhíyà rǐ nǐ ìndrù nǐnzì ǒ, ndirò pbìndà kpatsìbhále-ònzì nǐ ize. † **11:5** 11.5 Pbàgìrìkǐ-bvù ka kàkpàná dóna-ká tsìbhále ní mùyòni ònzi rí ró ka kòtdì.

Ka kàkpàná ka, ndíni kà-nyì nabhù tí rìwù. * **11:10** 11.10 Ìsa 6.2; Màt 18.10; Èfè 3.9-10

rí dònà-ká iví ádzàdzí dhu ràrì kà-nyì àbhù rí rìwù dhu? ¹⁵ Pbétù tsìbhále tò, dònà-ká ròvi ádzàdzí dhu ní ifùta. Obhó tí, ádzàdzí aróvi àyí Kàgàwà abhù tsìbhále tò, rì'ì dònà àtsi kà rādù nǐ mberù bhèyi. ¹⁶ Ndirò, ndi ale apé ndòzè ndàgò ndi wòrì ɔte dǒ, náká ndùni dhu àlě'ì mà, àlě ràrì'ì mbǎ ngàtsi ndi màndu nà, ndirò Kàgàwà bhà kànísá nyú mà ràrì'ì mbǎ kà nà.

Ònzítále rí izu àbhù nǎkùtále-afí ò àzè nítè rí ònyù-otù ǒ dhu

¹⁷ Yà kòmbí ma mónɔna fùkù ɔte ǒ, ma mí nzí nyí'fù ifù tí. Obhó tí, yà nyí nyùndu nyí nǐ fùkù unduta náaríbhona fùkù ní nzí ídzì dhu, pbétù kǎrìbhona ní nzére dhu. ¹⁸ Angyínǎ rò ma mǎrì wà dhu yà nyí nyùndu nyí òná kàsùmì ǒ, ùkúnga rarí ndùndò ùndò tí. Ní ma mà'ù wà ndi dhu gòna tí. ¹⁹ Obhó tí, dhu àkǎnà wà ùkúnga rùndò ndi, ndínǐ ka kuni tí atdí afíya nyú nà arí Yèsù-owù ùngǎ ale. ²⁰ Yà nyí nyùndu nyí rò, nyí nyárónyuna ní nzí Ádrùngbǎle Yèsù bhà ònyù. ²¹ Obhó tí, ònyù ònyu nyí nyí rò, ngàtsi ale arí ndàpà ndònyù pbìndà ònyù nyú ndìtírò angyi. Ní ndi dhu bhèyi, nzínzìkù ǒ atdí'íhená ale náaràdù òko àwù nà, ngùkpà ale rādù dhu òmvù 'òri nǐ. ²² Nírò, nyí nyátí mbǎ ì'ì idza nà, yà nyí nyádù dhu ònyù, nyádù dhu òmvù òyá rò? Ndirò, nyí nyòzè tí Kàgàwà bhà Kànísà àkyǎkyè dhu tí? Nyí nyózè tí nyíwù kǎkà ìmbǎ dhu arí'ì foyá ale-nyí? Ádhu nyú ndi nyí nyòzè múnò fùkù? Dhu àká tí mífu nyí ifù tí? Ma mí nzí nyí'fù akekpà màtí wò dhu-okú dò rò!

Ádrùngbǎle Yèsù nǎbhù rí kirè ònyù

(Mát 26.26-29; Mrk 14.22-25; Luk 22.15-20)

²³ Obhó tí, yàrì ní ndi Ádrùngbǎle Yèsù udhè idù dhu, yà ma madù àbhùnà nyùni átò. Yà ndi ka kipfona kabhu ndi òmvù-fó òná iku ǒ, Ádrùngbǎle Yèsù idyi mùgati ndàlǎ fóná. ²⁴ Ní, ɔtsò ndi ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, kùko kà-ònga, ndàdù àtìnà: «Yàrì ní ngbǒdu, yà fùkù ma màbhù. Nyòngò dhu ònzì ndi dhu bhèyi, nyámbe mirè dǒ róná.» ²⁵ Ndi dhu bhèyi tí, ònyù ì ònyù dhu-dzidǒ, kǐdyi ònyù rí'ì òná kópà ndàlǎ fóná, ndàdù àtìnà: «Yàrì kópà rítèna ní yà Kàgàwà mànà ìndrù ùngbò ì nǐ ungbòta-ɔwútá, yà azùdu-otù ǒ ndi nàvi kpangba. Bilinganà kòmvù nyí nyí rò, nyòngò kònzì wò dhu bhèyi, ima nyí nyirè tí róná. ²⁶ Obhó tí, yà nyí nyí yàrì mùgati ònyu nyádù yàrì ònyù òmvù òná kóró kàsùmì ǒ, nyí nyí Ádrùngbǎle Yèsù bhà ɔve-òyí nígǎ, ràrà àhu kǎraya ingo òná idho ò.»

²⁷ Nírò, ìngbàtí ìli ndi ale mà yà Ádrùngbǎle Yèsù bhà mùgati ònyu rí, ndirò kàbhà kópà-tsù òmvù rí inzà ndi ndàkǎnà ndònyù ka ndirò inzà ndi ndàkǎnà ndòmvù ka rórò, ní ndi ale àfǎ wà dhu inzà ndi ndìfu kà-ngbò mà kǎ-zù mànà dhu-otù ǒ. ²⁸ Ní ìngbàtí ìli ndi ale mà nákanà ndàndà pé nyunatsi nga ndìtírò angyi, tdǔ ndi ndònyu yàrì mùgati ndàdù yàrì kópà-tsù nómuvù rò. ²⁹ Obhó tí, ndi ale apé mùgati ònyu ndàdù kópà-tsù òmvù inzà ndi ndùni Ádrùngbǎle-ngbò-tì rórò, ní kòtdì wà anya ndìtírò dòná wò mùgati ndi ndònyù, ndàdù ndi kópà-tsù òmvù dhu-otù ǒ. ³⁰ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, àbhǒ ale nzínzìkù ǒ náarí'ì andi nà 'àdù ì'ì iví. Ndirò, àbhǒ ale nyú núve wà. ³¹ Àlě kándàna gukyè àlě-nyutsi nga àlětírò angyangyi, ní Kàgàwà ìtdiyana nzí anya àlě-dǒ. ³² Pbétù Ádrùngbǎle Kàgàwà arí anya nítì ìlě-dǒ, ndínǐ ndutó tí àlě, akye ndi ndadùya àrà anya ìtdì àlě-dǒ atdíkpá yà adzi ǒ ale mànà nǐ.

³³ Ní ndi dhu-okú dò rò, àbanǎnzó, yà nyí nyùndu nyí ònyù nyí nyonyu tí atdíkpá òná kóró kàsùmì ǒ, dhu àká wà nyòdò nyí nzínzìkù ǒ. ³⁴ Dhu apé ì'ì ndi ale rí'ì àwù nà dhu tí, ní ndi ale àkǎnà ndònyù pé dhu angyi pbì idzá, akye nyí nyowuna nyùndu Kàgàwà rādù anya ìtdì dükú nǐ.

‡ **11:21** 11.21 Fiyó unduta ǒ, Yèsù ná'ù ale nóongónà iwu ònyù nà foyá, 'àndu tsùna, 'àdù ònyùnà atdíkpá, tdǔ ì onyu Ádrùngbǎle Yèsù ìrè ka kí nǐ ònyù rò.

Nírò ngàkpà dhu yà òdòdì, nóbhòlò ma mítsi fàrábvù ma mára àhù rò.

12

Ìlǎ-Alafí rǎndana ale ùni ka kádù róná dhu
(Èfè 4.6; Fìl 2.1-4; 1Pé 4.10-11)

¹ Àbanǎzó, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí arábhǎna ìndrǔ tò perè nàndà dhu nǎ, ma mòzè nzá nyòkò ìnzǐ nyǎni dhu i perè dǒ. ² Nyǐ nyǎni wà dhu yà ìnzá nyǐ nyàpè Yèsù Krístò ná'ù òná kàsùmì ǒ, nyǐ rǎbhà nyǐ dhu rǎmbe nyìkù nyǒwù kákà ìnzǐ túya arí 'ìrì sànamù i. ³ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma mòzè nyǎni dhu: Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí nyú rǎndana ale rǎrǐ nzǐ àdù àtìna: «Yèsù àkǎ ofúngá nà!» Ndirò ìnzá Ìlǎ-Alafí kèlè nǎndà ndì rò, atdí ale mà rǐ nzǐ àdù àtìna: «Yèsù ní Àdrǎngbǎle!»

Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí arábhǎna ìndrǔ tò perè

⁴ Ìlǎ-Alafí arábhǎna ìndrǔ tò perè-tidò rǐ'ì dhèdhèrò, pbétù kùndò arí ní atdí Ìlǎ-Alafí kèlè. ⁵ Kànìsà ǒ ka kádù ònzìna kasu-tidò rǐ'ì dhèdhèrò, pbétù i kasu ònzì ka kí fǐndà ní atdí Àdrǎngbǎle Yèsù kèlè. ⁶ Kànìsà ǒ kasu ònzì ka kí tí dhu rǐ'ì dhèdhèrò, pbétù i kasu àbhǎ arí rònzì ì kóró, ní atdí Kàgàwà kèlè. ⁷ Ìngbàtí ìli ndì ale mà náarí Ìlǎ-Alafí bhà àdrǎngbǎnga tó ǒbi ìtè rǐ perè nábà, ndínǐ ndi perè 'ì'ì tí mùgàsù tí kóró ale tò. ⁸ Nírò, atdí ale tò Ìlǎ-Alafí ábhù ní dhu-ǒnga t'óvòta tó ǒte tó perè, ndirò ngǎtsi ale tò wò ndi atdí Ìlǎ-Alafí kèlè ábhù ní, inga t'únita tó ǒte tó perè. ⁹ Ngǎtsi ale ábà wò ndi Ìlǎ-Alafí-fó tí ní ǒbi nà a'uta tó perè, ndirò ngǎtsi ale-tsí nábà ní andi nà ale t'ígútá tó perè. ¹⁰ Ngǎtsi ale ábà ní wiwì t'ónzita tó perè, ngǎtsi ale rǎdù nabì bhèyi ka kí dhu òvò ìndrǔ tò nǐ perè nábà. Ndirò, ngǎtsi ale ábà ní tìtò tó ale-afí mà ǒnga nábhǎ rǐ kùndò mbèyi obhóngá tó Alafí mànà perè. Ngǎtsi ale ábà ní ìnzá ka kúni aláva-tidò ǒ ka kóte dhu tó perè, ndirò ngǎtsi ale tsí adù àbàna ní i aláva-tì nǎwè ka kí dhu tó perè. ¹¹ Wò ndi atdí Ìlǎ-Alafí kèlè ní ndi kóró kǒkò dhu ònzì arí, ndùndò ìngbàtí ìli ndì ale mà dhèdhèrò perè-tidò nǐ àdhàdhì ndì ndòzè ka dhu bhèyi.

Yèsù ná'ù ale kóró rǐ'ì àdhàdhì atdí ale-ngbò-rǒngá-nzo bhèyi dhu

¹² Obhó tí, àlè kùni wà dhu ale-ngbò rarí'ì atdí tí, róná-ngá-nzo rǎdù 'ì'ì ibí nyú. Ìmbǎ dhu rǐ'ì ibí ndi ale-ngbò-rǒngá-nzo rǐ'ì dhu màtí, ní ka ní atdí ale-ngbò kèlè. Ní ndi dhu bhèyi tí, Krístò mà yà ndì ná'ù ale mànà ní atdí ale-ngbò átò. ¹³ Àlè'ì kóró, ìmbǎ rǐ'ì Pbàyàhúdì màtí, ìnzǐ ní Pbàyàhúdì màtí, ìno tí arí'ì ale màtí, ndirò dǒyá arí'ì ìtírò ale màtí, àlè kalú bàtizò wò ndi atdí Ìlǎ-Alafí-nyutsì tí, ndínǐ àlè kí'ì tí atdí ale-ngbò tí. Ndirò àlè-nyutsì rǐ'ì ní wò ndi atdí Ìlǎ-Alafí kèlè.

¹⁴ Ale-ngbò rǒngá rǐ'ì mbǎ atdí tí, pbétù kà rǐ'ì ibí nyú. ¹⁵ Ale-pfò náapé àdù àtìna: «Ìnzǐ ní ma ale-ǒtsú dhu-okú dò rò, ìma ní nzǐ ale-ngbò-rǒngá,» ní wò dhu rǐ nzǐ àdù kàbhù rǎdì ìnzǐ ní ale-ngbò-rǒngá tí. ¹⁶ Ndirò, ale-bì apé àdù àtìna: «Ìnzǐ ní ìma ale-nyìkpó dhu-okú dò rò, ìma ní nzǐ ale-ngbò-rǒngá,» ní wò dhu rǐ nzǐ àdù kàbhù rǎdì ìnzǐ ní ale-ngbò-rǒngá tí. ¹⁷ Dhu apé 'ì'ì ale-ngbò kóró rǐ'ì ale-nyìkpó tí dhu tí, ní ndi ale rǎdù inga ìrì ìngbà dhu bhèyi? Ndirò dhu apé 'ì'ì ale-ngbò kóró rǐ'ì ale-bì tí dhu tí, ní ndi ale rǎdù dhu ànì ìngbà dhu bhèyi? ¹⁸ Obhó tí, Kàgàwà núuli ìngbàtí ìli ndì ale-ngbò-rǒngá-nzo àdhàdhì ndì nyú ndì ndazè ka dhu bhèyi. ¹⁹ Ale-ngbò kóró náapé àdù 'ì'ì atdí ale-ngbò-rǒngá-ngba kèlè tí, ní ale-ngbò rǎdù 'ì'ì ìmbǎ! ²⁰ Nírò, ale-ngbò-rǒngá-nzo rǐ'ì ibí, pbétù ale-ngbò nyú rǐ'ì atdí tí.

²¹ Ale-nyìkpó rǐ nzǐ àdù àtìna ale-pfò nǐ: «Ma mí'ì ìmbǎ atdyúnù nà!» Ndirò ale-dò rǐ nzǐ àdù àtìna ale-pfò nǐ: «Ma mí'ì ìmbǎ atdyúkù nà!» ²² Pbétù, kákà ìvívì dhu nyú tí ka karózùna ale-ngbò-rǒngá-nzo mà ní i atdí dǒ ka karí'ì atdyúya nà. ²³ Ndirò, kákà ìnzá àkǎ ifuta nà dhu tí àlè karózùna ale-ngbò-rǒngá-nzo ní i atdí dǒ àlè karádù

òbhòlònà. Ndirò kàkà ìnzì ka kádù òvòya ùtì dhu tí àlě karózàna ale-ngbò-rǒngá-nzo, ní ì yà atdíđ òlě karádù àndànà. ²⁴ Kàkà akye ka karí òvòya ùtì ale-ngbò-rǒngá-nzo, rǐ'ì mbǎ ngbǒya òbhòlò ka kí atdíđ dhu-atdyú nà. Kàgàwà náanzì ale-ngbò, ndínì àlě kongó tí yà ìmbǎ rǐ'ì ifuta nà ale-ngbò-rǒngá-nzo nándà atdíđ. ²⁵ Kǎnzì ka ndì dhu bhěyi, ìnzì ale-ngbò-ǒnga núundo tí ndì, pbétù ndínì kà-rǒngá-nzo kóró nóowu tí dzùnàya ònzì rǒ àdhàdhì nzínziya ǒ. ²⁶ Ale-ngbò-rǒ atdí ngari-ngba mà náapé ì'ì àpbè ǒ, ní ale-ngbò rǒ ngǔkpà ngari kóró rǎdù ì'ì àpbè ǒ. Ale-ngbò rǒ atdí ngari-ngba náapé ifuta nába, ní ale-ngbò-rǒ kóró ngǔkpà ngari rǎdù ì'ì dhèdhe ǒ átò.

²⁷ Ní nyǐ, nyǐ ní Krístò-ngbò, ndirò ìngbatí ìlì ndì ale mà nzínziku ǒ ní ndì Krístò-ngbò-rǒngá-ngba. ²⁸ Ndi dhu bhěyi ní ndì wemberè tí, Kàgàwà núuli uvitatáleKànìsà ǒ. Jyo rǐ kisé nǐ, kǔlì ní pbànábí. Ndirò ìbhù rǐ kisé nǐ kádù ùlinà ní màlímó. Kòrì ale-dzidǒ rǐ'ì ní wiwì t'ónzita tó perè nà arǐ'ì ale mà, andi t'ígútá tó perè nà arǐ'ì ale mà. I dzidǒ rǐ'ì ní ngǔkpà ale dzùnà t'ónzita tó perè nà arǐ'ì ale mà, ngǔkpà ale t'úndata tó perè nà arǐ'ì ale mà. Kà rǐku dóná rò nǐ, kǔlì dhèdherò aláva-tidò t'óteta tó perè nà arǐ'ì ale. ²⁹ Abádhí kóró tí uvitatále? Abádhí kóró tí pbànábí? Abádhí kóró tí màlímó? Ndirò abádhí kóró tí wiwì t'ónzita tó ádrùngbǎnga tó ǒbì nà ale? ³⁰ Abádhí kóró tí andi t'ígútá tó perè nà ale? Ndirò abádhí kóró tí dhèdherò aláva-tidò t'óteta tó perè nà ale? Abádhí kóró tí dhèdherò aláva-tidò t'úgerétá tó perè nà ale? Ìnzì ní ndì dhu bhěyi akekpá màtí. ³¹ Nírò, nyǐ nyàkǎ nyòhò atdyúya atdíđ perè ní, kàkà ìdzì dhu nyú tí rǐ'ì ròsè.

Pbétù kòmbí, ma mí kóró ngǔkpà otu dónǎ òsè otu nítè fǔkù.

13

*Ale òzè ka kí dhu nósè kóró dhu dónǎ dhu
(Màt 22.36-40; Ròm 13.8-10; 1Yù 3.16-19; 4.7-21)*

¹ Ma mí mbǎ àdù ì'ì ìndrù arótèna kóró aláva-tidò t'óteta tó perè nà ma marǐ'ì dhu tí, ngǎtsi nǐ màlàyíká t'ávàna t'óteta tó perè nà ma marǐ'ì dhu tí, pbétù ìnzì madù ǒdhídu nózè, ní ǒtèdu rǐ'ì kòkórò dhu tí àdhàdhì òngò róngò ndùrì ale-bì kòkórò idzi-tù mà, ngèlèngelè-tù mà nà bhěyi. ² Ma mí'ì ìnè mí'ì nabi bhěyi ma mí dhu òvo ìndrù tò nǐ perè nà. Ma mí'ì ìnè muni kóró dhu-tsí mà. Ma mí'ì ìnè muni Kàgàwà udhé kóró dhu-tsí yà órù ò ongónà òko. Ndirò ma mí'ì ìnè mí'ì ádrùngbǎ a'uta, yà pbìrì àbhù rǎdù rìngbè ndì fíndá ngari ǒ rò, ràrà ndòdì vurò ngari ǒ nà màtí. Pbétù ìnzì ma mapé ǒdhídu nózè, ní ima ní kòkórò dhu nyú. ³ Ma mí mbǎ àdù kóró pbàkà ongyéngá núndò nǎkùtále tò, madù ngbǒdu nádzi ndínì ogbeya tí kàzu ò*, pbétù ìnzì madù ǒdhídu nózè, ní ma mábàna mǔgàsù tí dhu rǐ'ì mbǎ.

⁴ Àzè arǐ afína òtù, ndirò àzè arǐ ìndrù dzùnà ònzì. Àzè arǐ nzǐ adha ònzì, àzè arǐ nzǐ ndòyò, ndirò àzè arǐ nzǐ ndìdzì. ⁵ Àzè arǐ nzǐ ale-nyǐ rǐwù nǐ dhu ònzì, ndirò kǎrǐ nzǐ gàsàna ònzì rǐ atdíđ dhu òne. Àzè arǐ nzǐ àkǒ akye, ndirò kǎrǐ nzǐ ìndrù ònzì róná nzére dhu òdo afína ò. ⁶ Àzè idhè arǐ nzǐ ndìkǎ nzére dhu-okú dò rò, pbétù kǎ-dhè náarǐ ndìkǎ obhóngà-okú dò rò. ⁷ Àzè arǐ kóró dhu ùba, ndirò kǎrǐ a'uta òdo kóró kàsùmì ǒ. Àzè arǐ òdona ka kí kabà kóró dhu à'u, ndàdù kóró dhu-dzi òndù.

⁸ Àzè arǐ nzǐ ìku akekpá màtí. Pbétù, ìndrù tò ka kí dhu òvo nabi bhěyi dhu rǎdù ùda ùda. Dhèdherò aláva-tidò ǒ ka kóte dhu tó perè rǎdù ìku ìkù, ndirò ìnga t'únita rǎdù ìku ìkù. ⁹ Obhó tí, àlě karí dhu ùnǐ gòna kèlě tí, ndirò àlě karí dhu òvo ìndrù tò nabi bhěyi gòna kèlě tí. ¹⁰ Pbétù, Kàgàwà rǐ kóró dhu òbhòlo rǐ'ì mběyi nyú rò, yà gòya kèlě tí arǐ'ì dhu-tsí níikùya ìkù.

* **13:3** 13.3 Ngǎtsi ófò ǒ, ka kàmbènà «ndínì ogbeya tí kàzu ò» núgèrè kati: «ndínì ma mambè tí milè dǒ okúna dò rò.»

11 Ngbángba tí ma mí'ì òná kàsùmì ǒ, ma mongónà òte ngbángba bhěyi, ma mongónà inga irè ngbángba bhěyi, ndirò ma mongónà dhu-ǒnga òvò ngbángba bhěyi. Pbétù ma mitdègu òngo ádrùngbǎle tí, ní ma mubhà wà ngbángba tó ǒfò ǒ ma mí dhu ònzi dhu. 12 Obhó tí, yà kòmbí rí'ì kàsùmì ǒ, àlě tò kà rí'ì ndi dhu bhěyi tí. Àlě kí nzí dhu àlě mběyi, pbétù àlě kí dhu àndà ìnzí rí dhu-wòyǒ nyú nítè kiyó ǒ. Olù rírà kàsùmì ǒ, àlě kalaya dhu kpangba. Kòmbí ma m̀̀ni Kàgàwà gona kèlě tí, pbétù olù rírà kàsùmì ǒ, ma m̀̀niya ka àkǎkǎ dhu bhěyi, àdhàdhì k̀̀ni ma dhu bhěyi.

13 Nírò kòmbí m̀̀tí, kǎkǎ ìbhù dhu rí'ì ìnè atdíkpá tí. I dhu ní: a'uta, òdona ka kí ndíní ka kabá tí dhu, àzè mànà. Pbétù ádrùngbǎ dhu nyú ròsè kòkò ìbhù dhu nzínzi ǒ ní àzè.

14

*Nabi bhěyi ka kí dhu òvò ìndrù tò dhu tó perè mà
inzá ka k̀̀ni aláwà ǒ ka kóte dhu tó perè mànà
(Ròm 14.19; 1Kò 12.4-7,27-31; 1Pé 4.10-11)*

1 Nyí nyàkǎ nyò̀nè ǒdhíku òzè nyí nyí dhu. Ndirò nyí nyàkǎ nyò̀hò Hìlǎ-Alafí bhà perè àbà nyí nyí dhu-atdyú atdíǒ, ròsè dòtsí ní nyí'ì yà ìndrù tò ka kí dhu òvò nabi bhěyi nǐ perè nà. 2 Obhó tí, ndi ale apé àmbè òte dǒ Hìlǎ-Alafí ìbhò fíndà inzá ka k̀̀ni aláwà-tidò ǒ, ní ndi ale rí nzí òte ìndrù tò, pbétù kà rǒte Kàgàwà tò. Kà r̀̀nona Hìlǎ-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó ǒbi nǐ, yà Kàgàwà uli órù ò dhu rí dóna àlě ale rí'ì ìmbǎ. 3 Pbétù, nabi bhěyi rí dhu òvò ìndrù tò ale r̀̀nona ìndrù tò dhu ní, abádhí òsì rí fíyó a'uta ǒ dhu, abádhí-afí òpè rí dhu, ndirò abádhí-afí rí ǒbi òtsi nǐ dhu. 4 Yà Hìlǎ-Alafí ìbhò inzá ka k̀̀ni aláwà-tidò ǒ rǒte ale, ní rí ndòsì ndítírò. Pbétù, nabi bhěyi rí dhu òvò ìndrù tò ale r̀̀sina ní Kànisa ǒ kóró ale nyú. 5 Ma mòzè nyí kóró nyò̀ngò òte Hìlǎ-Alafí ìbhò inzá ka k̀̀ni aláwà-tidò ǒ, pbétù ròsè dòtsí ma mòzè ní, nyò̀ngò dhu òvò ìndrù tò pbànábi bhěyi. Obhó tí, nabi bhěyi rí dhu òvò ìndrù tò ale nùdà wà yà Hìlǎ-Alafí ìbhò inzá ka k̀̀ni aláwà-tidò òte rí ale, ìmbǎ dhu apé ì'ì ka kádù wò k̀̀nò dhu-tì àwè ndíní Kànisa ǒ kóró ale nòsì tí dhu tí.

6 Nírò àbaninzó, dhu apé ì'ì ma m̀̀rà àhù f̀̀rǎbvù, madù òte nyí mànà Hìlǎ-Alafí ìbhò yà inzá nyí nyúni aláwà-tidò ǒ dhu tí, ní ma m̀̀dù dz̀̀nàku ònzi ìngbà dhu bhěyi? Ma mí nzí àdù dz̀̀nàku ònzi, inzá ní Kàgàwà íte idù dhu ma mòvò f̀̀kù rò, inzá ní ma m̀̀ni dhu ma mòvò f̀̀kù rò, inzá ní nabi bhěyi ma mòvò dhu f̀̀kù rò, ndirò inzá ní dhu kèlě mà mùdhe f̀̀kù rò.

7 Kàndà pé adyi àyù ka karí òyá dhu tó ǒfò, àdhàdhì rùgě mà ndirò ngǎtsi nǐ d̀̀mù mà bhěyi. Ìnzí kòkò dhu tó òngò apé àdù ì'ì dhèdhèrò ǒfò ǒ, ní ka kádù rùgě tí dhu rí'ì dhu mà ndirò ngǎtsi nǐ d̀̀mù tí dhu rí'ì dhu mà ǹ̀ni ìngbà dhu bhěyi? 8 Ìnzí ka kapé leku òmi ìla tó dhu bhěyi, ní ádhi pbá ale ndi ndòbhòlò rádù ìla t'úgyeta tò? 9 Ní, ndi dhu rí'ì ndi dhu bhěyi tí f̀̀kù átò. Dhu apé ì'ì wò nyí nyáwèna Hìlǎ-Alafí ìbhò f̀̀kù inzá ka k̀̀ni aláwà-tidò ǒ dhu-tì rí'ì ìmbǎ kpangba dhu tí, ní nyí nyúnona dhu rádù ale-dò àlù ìngbà dhu bhěyi? Obhó tí, nyí nyádù ì'ì àdhàdhì àwè ǒ rǒte ìnzí òtèna rí ndiri rórò ale bhěyi. 10 Yà adzi ǒ, aláwà-tidò rí'ì ibí nyú. Pbétù yà ìmbǎ t̀̀na rádù ì'ì atdí aláwà-tidò mà rí'ì mbǎ. 11 Nírò dhu apé ì'ì inzá ma m̀̀ni aláwà-tidò òte rí ale nà mà móte dhu tí, ní ma m̀̀dù ì'ì ìle tí ndi ale tò, ndi ale rádù ì'ì átò ìle tí idù. 12 Ní ndi dhu bhěyi tí, nyí nyú mà átò, yà nyí nyí Hìlǎ-Alafí bhà perè-atdyú òho atdíǒ nyábà dhu bhěyi, nyí nyàkǎ nyò̀nzi ǒbi nyábà dòtsí perè ní kǎkǎ Kànisa àbhù rádù rò'ò a'uta ǒ.

13 Ní ndi dhu-okú dò rò, dhu àkǎ wò ndi Hìlǎ-Alafí ìbhò inzá ka k̀̀ni aláwà-tidò ǒ rǒte ale r̀̀nzi Kàgàwà ràbhù kà-tì t'áweta tó perè fíndà. 14 Obhó tí, dhu apé ì'ì ma mí mìtsò Hìlǎ-Alafí ìbhò idù inzá ka k̀̀ni aláwà-tidò ǒ dhu tí, ní ma mí mìtsò afídu ò, pbétù ìnzí pbàkà irèta rádù kasu ònzi. 15 Nírò, ádhu ndi ma màkǎ m̀̀nzi? Ma màkǎ

mitsò ma yà ƙlǎ-Alafí àbhɛ mitsò ma òná inzà ma múni aláwà-tidò ɔ́, madù mitsò átò yà ùní ma múni aláwà-tidò ɔ́. Ma màkǎ mɛyù adyi yà ƙlǎ-Alafí àbhɛ mɛyù adyi òná inzà ma múni aláwà-tidò ɔ́, madù kùyù átò yà ùní ma múni aláwà-tidò ɔ́. ¹⁶ Obhó tí, dhu apé ì'ì nyí nyí nyítsò nyambe ɔ̀tsò àbhɛ dǒ Kàgàwà tò yà ƙlǎ-Alafí àbhɛ indù inzà ka kúni aláwà-tidò ɔ́ dhu tí, ní inzà ndi aláwà nùni ale, yà tinú ndi nòtù unduta ɔ́, rǎdù dhu à'ù ìngbǎ dhu bhěyi ndàti «Àmìnà» ndi ɔ̀tsò nyí nyàbhɛ dhu dǒ? Kà rǎ nzǐ àdù kà'ù ndi dhu bhěyi, inzà ndi ndìrì nyí nyúnɔ̀na dhu dhu-okú dǒ rò. ¹⁷ Obhó tí inyi, nyí nyí ɔ̀tsò àdù Kàgàwà tò dhu rǎ'ì inè mběyi, pbétù kà rǎ nzǐ ngǎtsi ale nǒsì. ¹⁸ Ma màbhɛ ɔ̀tsò Kàgàwà tò, ma mǎrí ƙlǎ-Alafí ìbhò idù inzà ka kúni aláwà-tidò ɔ̀te ròsè dùkúnǎ kóró nídhunǐ. ¹⁹ Pbétù, unduta ɔ́ ma mózè dhu ní, mori ndìrì rí ɔ̀te ake tí, ndínǐ ma mudhè tí dhu òná ngǔkpà ale tò, ròsè ƙlǎ-Alafí ìbhò idù inzà ka kúni aláwà ɔ́ ma màmbènà ɔ̀te abhɔ nyú dhu dǒnǎ.

²⁰ Àbanǐnzó, nyí nyàkǎ nzà nyǐrè nga nzónzo bhěyi, pbétù nyí nyàkǎ nyǐrè nga iwà ɔ̀'ò ale bhěyi. Nzére dhu t'ónzita ɔ́, nyí nyàkǎ obhó tí nyí'ì iré-nzo bhěyi, yà inzà nzére dhu t'ónzita nùni ale. ²¹ ƙlǎ Andítá ò ka kándí dhu kati:

«Àdrùngbǎle rǎtina:

<Ma mǒngo ɔ̀te kàrí ale, Pbàìsràyélí tò vurò aláwà ɔ̀te arí ale-otù ɔ́, yà olo tí rǎ'ì ale-otù ɔ́.

Ní, ndi dhu bhěyi màtí, abádhí rǒngo 'ùvo ìnzǐ 'ìrì ma múnɔ̀na dhu*.>»

²² Nírò, yà ƙlǎ-Alafí ìbhò inzà ka kúni aláwà-tidò ɔ̀te ka kí dhu tó perè ní Kàgàwà ìtdiya ìndrù-ànyǎ dhu ìtè rí ize kǎkǎ 'ùvǒ arí ìnzǐ a'ù tí Kàgàwà ale tò, pbétù ìnzǐ ní kǎkǎ iwà ka ná'ù ale tò. Ndirò yà ìndrù tò ka kí dhu òvo nabì bhěyi nǐ perè ní Kàgàwà bhà ìdzìnga ìtè rí ize kǎkǎ iwà Kàgàwà ná'ù ale tò, pbétù ìnzǐ ní kǎkǎ ì núvǒ ìnzǐ 'à'ù ka ale tò. ²³ Dhu apé ì'ì kànìsà ɔ́ nyí nyàndu nyí kóró dhu tí, nyàdù nyǒpè nyǒtè kóró ƙlǎ-Alafí ìbhò fùkù inzà ka kúni aláwà-tidò ɔ́, ndi kàsùmì ɔ́, inzà ì aláwà nùni ale, ndirò ngǎtsi nǐ inzà Yèsù ná'ù ale rǎdù ìtsù fùkù unduta ò, ní ì ale tí nzǐ àdù àtìnà nyí rǎrǐ àrítále? ²⁴ Pbétù dhu apé ì'ì kóró ale rǎ dhu òvo ìndrù tò nabì bhěyi dhu tí, atdí ale yà inzà Kàgàwà ná'ù ndirò ngǎtsi nǐ, ìtsù tí ìtsù atdí ale rǎdù ndòtù ndi unduta ɔ́, ní ndi dhu ndi ndìrì dhu rǎdù kàbhɛ rùnì pbìndà nzérenga, kà rǎdù ndìnè kóró ale ɔ̀tdì ànyǎna yà ì ɔ̀tena dhu-otù ɔ́ ale tí. ²⁵ Kà-nyutsi ì nuru kóró dhu rǎdù 'ìtè kpangba kà tò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, kà rǎdù ndàgu ndàpbǎ nyina adzi nyú rǒ, ndàdù Kàgàwà ìfɛ, ndàti: «Obhó tí, Kàgàwà rǎ'ì inè nzínzìkɛ ɔ́!»

Kàgàwà bhà idza ɔ́ ìndrù àkǎ 'ì'ì nà mùtsɔ

²⁶ Àbanǐnzó, ádhu ndi àkǎkǎ nyǒnzì? Yà nyí nyùndu nyí somà tò òná kàsùmì ɔ́, atdí ale rǎdù ì'ì inè ndùyù adyi, ngǎtsi ale rǎdù dhu ùdhe ìndrù tò. Ngǎtsi ale rǎ'ì inè ndòvò Kàgàwà ìtè fǐndà dhu ìndrù tò nabì bhěyi, ngǎtsi ale rǎdù ɔ̀te ƙlǎ-Alafí ìbhò inzà ka kúni aláwà-tidò ɔ́, vurò ale rǎdù ndi ɔ̀te ùgere. Nírò kòrí dhu kóró àkǎ rǒnzì ì ndínǐ Kànìsà ɔ́ kóró ale nǒsì tí. ²⁷ Dhu apé ì'ì ƙlǎ-Alafí ìbhò inzà ka kúni aláwà-tidò ɔ̀te rí ale rǎ'ì dhu tí, ní dhu àkǎ ɔ̀yǒ ale kèlè, ndirò ɔ̀sosè nǐ, ìbhɛ ale ròtè. Abádhí àkǎ 'òtè, atdátdíra ɔ́, ndirò dhu àkǎ wò ka kúnɔ̀na ɔ̀te ùgèrè rí atdí ale rǎdù ì'ì. ²⁸ Dhu apé ì'ì ìmbǎ ndi ɔ̀te ùgèrè rí ale rǎ'ì unduta ɔ́ dhu tí, ní ìngbàtí ìlì ndi ale mà abádhí nzínzì ɔ́ nǎkǎ ndìnè inè tí, ndàmbe ɔ̀te dǒ afína ò tí pbìndà Kàgàwà nà. ²⁹ Ndirò, nabì bhěyi rí dhu òvo ìndrù tò ale ì'ì rǒ, dhu àkǎ ɔ̀yǒ ale ndirò ngǎtsi nǐ ìbhɛ ale kèlè ròtè, ngǔkpà ale rǎdù wò abádhí ùnò dhu-ɔ̀nga nóvò. ³⁰ Pbétù atdí ale apé ì'ì ɔ̀te ndi ndóte rǒ, kà-tí àdi ngǎtsi ale rǎdù ì'ì Kàgàwà ìtè fǐndà, ndínǐ ndi ndòvò tí ìndrù tò dhu nà, ní dhu àkǎ wò ndi ɔ̀te rúbhi ɔ̀te rǒ ale rìnè. ³¹ Nyí nyí'ì inè kóró nyǒvò dhu ìndrù

* 14:21 14.21 Ìsa 28.11-12

tò pbànábí bhěyi. Ní dhu rǎdù àkǎ, atdí ale rǒvò ka ngǎtsi ale dzidǒ, ndíní kóró ale ùní tí fíyò ka kúdhe dhu, afíya rǎdù òbí òtsì. ³² Nabì bhěyi ka kí dhu òvo ìndrù tò nǐ perè nà arí'ì ale rǐ'ì ìnè ndòdò ndì ndàmbènà òvona ìndrù tò dhu afína ò, ìnzì ndòvò. ³³ Obhó tí, Kàgàwà ní nzì pbàdzangà tí arí dhu ònzi ale. Pbétù, Àbadhi ní màràngà t'ále.

Àdhàdhì yà Kàgàwà bhà ale tó kóró Kànísà ǒ arí ndònzì dhu bhěyi tí, ³⁴ vèbhále àkǎ 'ìnè ìnè tí Kànísà tó unduta ǒ*. Abádhí tò ka kúfà nzá rusà rǒngò òte Kànísà ǒ, pbétù abádhí àkǎ 'ífù ì, àdhàdhì Úyátá núnò ka dhu bhěyi. ³⁵ Dhu apé ì'ì abádhí rǐ'ì ì ívùna dhu nà dhu tí, ní abádhí àkǎ 'òngù ì dhu fíyò kpabhále-tsù fí-dzá rò. Tsìbhále rǒte ìndrù ùndu ì Kànísà ǒ ró dhu ní ìnzá nga nòfò dhu.

³⁶ Nyí nyìrè tí dhu Kàgàwà bhà ǒte ráhu fǔrǎbvǔ rò? Ndirò nyí nyìrè tí dhu kà rírà àhu fǔkù vǐkù dǒ rò tí? ³⁷ Ndi ale apé dhu ìrè ndì rǎrǐ nabì, ndirò ngǎtsi nǐ, Hǐlǎ-Alafí rǎrǐ ndùnda, ní ndi ale àkǎ ndùni dhu, yà ma mándí fǔkù dhu rǎrǐ Àdrùngbǎle Yèsù bhà Úyátá. ³⁸ Pbétù ìnzì kǎpé ndi dhu ùnǐ, ní Kàgàwà rǐ nzì àdù ndi ale ùnì. ³⁹ Nírò àbanǐnzó, nyí nyàkǎ nyòhò nabì tí nyí nyí'ì dhu-atdyú, ndirò nyí nyàkǎ nzá nyütò ìndrù-tsù, ìnzì ròtè Hǐlǎ-Alafí ìbhò fíyò ìnzá ka kúnì aláva-tidò. ⁴⁰ Pbétù kóró dhu nákǎ ndònzì ndì yà ndi dhu nyú àkànà ndònzì ndì dhu bhěyi, ndirò nyìnatì ròhù ndì mběyi.

15

Krístò ìngbè ndì òve-bvù rò dhu tó Ídzi Màkǔrù

¹ Àbanǐnzó, ma mòzè misè yà fǔkù ma móvò Ídzi Màkǔrù, yà nyí nyáko, nyàdù afíku àpba róná. ² Kòtù-ònga ní ndi Kàgàwà rǐ nyǐgù nǐ, yà fǔkù ma móvò ka dhu bhěyi nyí nyòdò ka rò. Ìmbǎ kǐ'ì ndi dhu bhěyi nánǐ, fǔkù a'uta nàmbènà ì'ì kòkórò dhu.

³ Àdrùngbǎ dhu nyú tí ma múdà fǔkù dhu ní yà idù ka kúdhe átò dhu. Ndi dhu ní: Krístò avè àlè tó nzérenga-okú dò rò, àdhàdhì yà Hǐlǎ Andítá núnò ka dhu bhěyi*.

⁴ Ka katdù ka, rǎdù ndìngbè òve-bvù rò ìbhù ráhu idho ǒ, àdhàdhì yà Hǐlǎ Andítá núnò ka dhu bhěyi*. ⁵ Kǐtè ndì Péterù tò, ndi dhu-dzidǒ ndàdù ndìtè atdí kumì dóná óyò nà pbìndà uvitatále tò. ⁶ Tdítdǒ, kǎdù ndìtè ìmbò miyà dónǎ róse ndì ná'ù ale tò atdíkpá. Ábhǒ ale nyú ì ale nzínzì ǒ, rǐ'ì ìnè nyǐkpóya nà kòmbí màtí, ndirò atdídhená ale núve wà. ⁷ Wò dhu-dzidǒ, kǐtè ndì Yàkòbhò tò*, ndàdù ndìtè kóró uvitatále tò.

⁸ Kùtsa ndì ndì dóná rò nǐ, kǎdù àrà ndìtè idù átò, ìma kàtorogǒ-ngba tírò†. ⁹ Obhó tí, ìma ní ìmbǎ tǐna nà ale nyú ròsè kóró uvitatále nzínzì ǒ. Ndirò, ma màkànà nzá kanzi ma uvitatále mà tí, Kàgàwà bhà Kànísà rǒ ma mavù dhu-okú dò rò. ¹⁰ Pbétù, Kàgàwà bhà ídzìnga-okú dò rò nga ní ndi ma mí'ì yà nyí nyí malǎ kòmbí òná ófò ǒ. Ndirò kàbhà ídzìnga idù nǐ'ì nzì kòkórò nga tó. Ma mónzì kasu ròsè kóró ngǔkpà uvitatále dónǎ. Obhó tí, ìnzì ní ìma ndi ma mónzì ndi kasu, pbétù ka nónzì ní yà nyudutsì rí kasu ònzi Kàgàwà bhà ídzìnga. ¹¹ Nírò, dhu rǐ mbǎ ì'ì ìma màtí, ngǎtsi nǐ abádhí màtí, ní kòñǐ mà'ì kóró mà marúnona Ídzi Màkǔrù, ndirò kòñǐ ndi Ídzi Màkǔrù ní ndi nyí nyá'ù.

Kàgàwà náabhèya ìvǔve ale rǎngbe ì òve-bvù rò dhu

* **14:34** 14.34 «Vèbhále àkǎ 'ìnè ìnè tí Kànísà tó unduta ǒ» rǐ'ì ìnè átò kugèrè kati: «Vèbhále àkǎ nzá 'àbèlè nabì bhěyi ka kòvona Kànísà tó unduta ǒ dhu-ònga» * **15:3** 15.3 Ìsa 52.13-53.12. * **15:4** 15.4 Zàb 16.9-11; ǒse 6.2 * **15:7** 15.7 Kas 12.17 † **15:8** 15.8 Kàtorogò ní ìnzá fíndá àbì iku rórò ka kùgù ngbángba. Polò òzù ndì kàtorogò tí uvitatále nzínzì ǒ, iwà Yèsù óvè ndàdù ndìngbè dhu-dzidǒ ndì ndarà uvitatále-kàsù òpè dhu-okú dò rò.

12 Dhu apé ì'ì àlě karí dhu òvo ìndrù tò àlě ràti Krístò ríngbè wà ndì dhu tí, ní ìngbà dhu bhěyi dhu nzínziku ò ngǔkpa ale náarádù àtìna ìnzì ùvǔvè ale rǔngbeya ì òve-bvù rò nǐ? 13 Ní, dhu apé ì'ì obhó tí ìnzì ùvǔvè ale rǔdù 'ùngbe dhu tí, ní Krístò níngbè nzá ndì átò òve-bvù rò. 14 Ndirò dhu apé ì'ì ìnzá Krístò ìngbè ndì dhu tí, ní yà mǎ marúnona ìndrù tò Ídzi Màkǔrù ní kòkórò dhu, ndirò fùkú a'uta ní kòkórò dhu átò. 15 Ndirò ròsè dòtsí, ka kòzù wà mǎ Kàgàwà-òvò rǒ arí tìtò ùno ale tí, yà mǎ móvò dhu ìndrù tò mǎ ràti kà rábhù Krístò ríngbè ndì òve-bvù rò dhu-okú dò rò. Ní dhu apé ì'ì ìnzì ùvǔvè ale rǔdù 'ùngbe òve-bvù rò dhu tí, ní ndi dhu rǐtèna dhu ní Kàgàwà rabhù nzá Krístò ríngbè ndì òve-bvù rò. 16 Ma mí dhu òvo tdítǒ mati: dhu apé ì'ì ìnzì ùvǔvè ale rǔdù 'ùngbè òve-bvù rò dhu tí, ní Krístò ndìtìrò níngbè nzá ndì. 17 Ndirò, dhu apé ì'ì ìnzá Krístò ìngbè ndì dhu tí, ní fùkú a'uta ní kòkórò dhu, ndirò nyǐ nyòko òko fùkú nzérénga ò. 18 Ndirò ròsè wòrí dònǎ, kǎkà ùvǔvè Krístò ì á'ù rórò ale núwǐ wà atdíǒ. 19 Dhu apé ì'ì àlě kúli àlě tó a'uta Krístò ò yà àlě kí'ì nà yà adzi dǒ ìpìrǒnga-okú dò rò tí dhu tí, ní àlě'ì ní ndi izu rǔdù ùkanà ròsè kóró ale dònǎ ale.

20 Pbétù obhó nyú, Krístò níngbè wà ndì òve-bvù rò, ndì'ì ùvǔvè ale tó ngàngayi† tí. 21 Obhó tí, àdhàdhì ìndrù rǔve dhu níbhò ndì atdí ale-otù ò dhu bhěyi, ní ndi dhu bhěyi tí ùvǔvè ale rǐ 'ùngbè dhu níbhò ndì atdí ale-otù ò. 22 Àdhàdhì kóró ale náarúve Àdamù mànà ì ungbò ì dhu-okú dò rò dhu bhěyi tí, kóró ale náabáya ìpìrǒnga Krístò mànà ì úngbò ì dhu-okú dò rò. 23 Pbétù, ìngbatí ìli ndì ale mà níngbèya ndì fǐndà ka kudhé kàsùmì ò: Krístò níngbè wà ndì ndì'ì ngàngayi tí. Ndirò kà rǐngo nínganí, kàbhà ale tí ì nòtù ale nǔngbeya ì átò. 24 Wò dhu-dzidǒ, Krístò nítòya yà ìndrù dǒ arí'ì ádrǔngbǎnga tó òbi nà kóró nzére-alafí mà òyá ádròdrǒ ale mànà. 25 Obhó tí, Krístò náká wà ndònyè idzi, ràrà àhù Kàgàwà rǐ kóró pbìndà òmvù àbhǔ ndòbè dòya dhu*ò. Nírò ní ndi yà adzi dǒ kóró dhu-tsù náadùya ndòdì, Krístò rǔdù Idzi àdu Àbanà Kàgàwà-fò ò. 26 Kà rǐku dònǎ rò òmvù, yà Kàgàwà itòya ní òve. 27 Obhó tí, Ìlǐlǎ Andítá rǔtina: «Kàgàwà ábhù wà kóró dhu kà ròbè dòya*.» Pbétù, Krístò rǔtina: «Íwà ma móbè kóró dhu dò» rò, ní ní'íya ka kátina: Kà ròbè kóró dhu-dò, Kàgàwà yà kóró dhu nábhù kà ròbè dòya kèlě ròdì. 28 Ndirò, Kàgàwà rǐ kóró dhu nábhǔ kà ròbè dòya rò ní ndi, ndi kà t'Ídhùnà nyú ndìtìrò, yà Kàgàwà ábhù ròbè kóró dhu dò, náadùya àdì Kàgàwà bhà ádrǔngbǎnga-tsìnǎ, ndì'ì Kàgàwà nòonyu tí idzi dòtsí kóró dhu dǒ.

29 Dhu apé ì'ì ìnzì ìndrù rǔdù 'ùngbe òve-bvù rò dhu tí, ní nzínziku ò ale kǎkà bàtizò àlǎ arí ùvǔvè ale-okú dò rò náarónzina dhu-tì nádù ì'ì àdhuŒ? Dhu apé ì'ì ìnzì ùvǔvè ale náarí 'ùngbè dòtsí dhu tí, ní ádhu-okú dò rò nga ndi ìndrù arádù bàtizò àlǎ abádhí-okú dò rò nǐ? 30 Ndirò ádhu-okú dò rò nga ndi àlě'ì nyú àlě kádù àlě tó ìpìrǒnga ìli àpbè ò kóró kàsùmì ò nǐ? 31 Àbanǐnzó, bìlǐnganà ma mǎrí motù òve-ònzǐ. Ndi dhu ní obhó dhu. Ndirò, obhó dhu tí rǐ'ì ngǎtsi dhu ní, ma mǎrí moyò okúku dò rò àlě tó Ádrǔngbǎle Yèsù Krístò mànà àlě kúngbò àlě nídhunǐ. 32 Ma mǎbà àpbè abhò nyú yàrí Èfesò tó kigò ò, tsùdú dhu àgò rǐ írǐ ò ìzǎ bhěyi órù ale-okú dò rò. Ní ádhu-okú dò rò nga ndi ma mǎdù àpbè àbà ndi dhu bhěyi, ìnzá ka kà'ù dhu ùngbè ùvǔvè ale rǔngbeya ì òve-bvù rò nǐ? Dhu apé ì'ì ìnzì ùvǔvè ale náarí 'ùngbè dhu tí, ní: kònyu àlě wǔgúwǔgú, ndirò kòmvù àlě bhélébhélé tsútsǎ tí àlě kǎve nídhunǐ*. 33 Ìnzì nyábhù nyǐ kǔtrǎ nyǐ wò dhu nàndà dhu nǐ: nzére ale t'ódhína náarí ìndrù tò ídzi mùtsò nínzǎ. 34 Ní, nyǐ nyákǎ nyǔgèrè fùkú irèta, nyǎdu nyǐ ídzi ófò ò, nyǎdù

† 15:20 15.20 Ngàngayi ní wemberè tí ó'ò inga ò ònyà-dòkpa. Yèsù ní ndi wemberè tí ndi ìngbè òve-bvù rò.

* 15:25 15.25 Zàb 110.1 * 15:27 15.27 Zàb 8.7 § 15:29 15.29 Kòkò ì ùvǔvè ale tí kátina iró ale ní ngǎtsi nǐ atdídhénà ale yà Yèsù ná'ù, 'àdù ùve ìnzá ì àpè bàtizò àlǎ rórò, ndirò ní kǎkà ìnzá ì á'ù Yèsù rórò ùvè atdídhénà ale. * 15:32 15.32 Ìsa 22.13

nzérenḡa t'ónzita ùbhà. Obhó tí, atdídhená ale nzínziku ǒ náni nzá Kàgàwà. Ma mí kànò ndíni nyíku nabhù tí rìwù.

Ɔve-bvù rò rí 'ùngbě ale ní'iya nà ale-ngbò-tidò

³⁵ Pbétù, atdí ale rí'ì inè ndivù dhu ndàti: «Èvùve ale náungbeya ì ìngbà dhu bhèyi? Ndirò, abádhí ní'iya ìngbà dhu bhèyi ale-ngbò-tidò nà ì í 'ùngbě rò?» ³⁶ Ní ndi dhu nivù ale ní mùdhomà nyú! Itse nyi nyòzò rò, ndi itse rí nzi àdù ìnga ìnzá ndì ndòvè pé angyi rórò. ³⁷ Wò nyi nyòzòna dhu ní nzi ìnga rádù ìnga itsu nyú, pbétù nyi nyòzòna ní ákě itsé-ngba kèlě. Kà rádù ì'ì nganù tó itse mǎtí, ngǎtsi nǐ vurò itse-tidò mǎtí. ³⁸ Tdítdǒ, Kàgàwà rádù àbhunà ndi itse ò rò ráhu itsu tò ngbǒna ní yà ndì ndòzè. Ìngbàtí ìli ndì itse ò rò rádù àhu itsu-ngbò ní ndi itse nà àkǎ tìnàdò kèlě.

³⁹ Kàgàwà anzì dhu-tsí náarí'ì ìmbǎ kóró àdhàdhì ale-ngbò tó ófò nà: ìndrù-ngbò tó ófò rí'ì atdíró, ìzǎ-ngbò rí'ì atdíró, àrè-ngbò rí'ì atdíró, ndirò ìbhè-ngbò rí'ì atdíró.

⁴⁰ Ɔrù-akpà ǒ ale-ngbò mà, yà adzi ǒ ale-ngbò mà nà rí'ì inè átò. Ɔrù-akpà ǒ ale-ngbò tó aya mà rí'ì dhèdherò yà adzi ǒ ale-ngbò tó aya nà. ⁴¹ Adyifò bhà ìnga t'áwùta rí'ì atdíró, àbǐ bhà tsí rí'ì atdíró, ndirò alali tó rí'ì òyá tí. Ì alali nzínzì ǒ mǎtí, ìnga t'áwùta nùdǎ wà ì.

⁴² Ní, dhu í'iya yà dhu bhèyi yà ùvùvè ale rí 'ùngbě rò: yà adzi ǒ àlě kí'ì nà ale-ngbò ní ndìnzǎ arí ale-ngbò. Pbétù, àlě ùngbě àlě kí Ɔve-bvù rò rò, àlě kí'iya nà ale-ngbò ní ìnzǐ rádù ndìnzà ale-ngbò. ⁴³ Ka kí kòtdù itsina ònzi ka kí òná ófò ǒ kà rí'ì rórò, kà rádù ndìngbè àdrùngbǎnga tó awáwù ǒ. Ka kí kòtdù ivívinga ǒ kà rí'ì rórò, kà rádù ndìngbè àdrùngbǎnga tó obi nà. ⁴⁴ Ka kí kòtdù rò, kà rí'ì nà ní yà adzi ǒ ale-ngbò. Pbétù kà rí ndìngbè rò, kà rádù ì'ì nà ní òrù-akpà ǒ ale-ngbò. Dhu apé ì'ì inè yà adzi ǒ ale-ngbò náarí'ì dhu tí, ní òrù-akpà ǒ ale-ngbò rí'ì inè átò. ⁴⁵ Ndi dhu bhèyi ní ndi Andítá rǎtina: «Wemberè t'ále, Àdamù, ní'ì àbà tí ìpìrǒnga nába ale*.» Pbétù, olùnǎ rò ì'ì Àdamù, Krístò, ní'ì ìpìrǒnga àbhù rí ìndrù tò ìlǐlǎ-Alafí-otù ǒ ale. ⁴⁶ Wemberè tí àlě kabà ale-ngbò ní yà adzi ǒ ale-ngbò ìnzǐ ní òrù-akpà ǒ ale-ngbò. Ndi-tsí rǐrà olùnǎ rò. ⁴⁷ Wemberè t'ále, Àdamù, ní'ì yà adzi ǒ ale. Kàgàwà náabhòlò ka adzi nǐ. Pbétù, Ɔyo rí kisè Àdamù níra òrù-akpà ò rò. ⁴⁸ Yà adzi ǒ ale nófò ì yà adzi nǐ Kàgàwà abhòlò Àdamù nà. Ndirò òrù-akpà ò owuya ì nùngbe ale, nófóya ì wò òrù-akpà ò rò ìra ale nà. ⁴⁹ Àdhàdhì àlě kófò àlě wò adzi nǐ Kàgàwà abhòlò ale nà dhu bhèyi, ní àlě kófóya àlě átò wò òrù-akpà ò rò ìra ale nà.

⁵⁰ Àbanǐnzó, kǎnǐ ma móvona fùkù dhu: Ìzǎ mà azu mà nà rí'ì ale-ngbò rí mbǎ àdù ì'ì ngari nà òrù-akpà ǒ Àdrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ. Ndirò òmò rádù òmò dhu mà ní rí nzi àdù òko atdíkpá ìnzǐ rádù òmò dhu mà nà.

⁵¹ Kǎnǐ ma mí òdhù ò okónà dhu òvo fùkù: àlě'ì kóró àlě kùvèya nzi, pbétù àlě'ì kóró àlě kùwùya àlě. ⁵² Ndi dhu Ɔnziya ndì ákě kàsùmǐ-ngba ǒ, àdhàdhì yà ìndrù rí nyìkpóna àpǐ, ndàdù àngbenà dhu bhèyi, yà adzi ǒ kóró dhu-tsù rí ndòdì nǐ wàndà rǒngò nǐnganí. Obhó tí, ndi wàndà rǒngò rò, ùvùvè ale náungbeya ì yà ìnzǐ rádù òmò ale-ngbò tó ófò nà. Ndirò àlě'ì, yà àlě-nyìkpó nà àlě kòtù àlě rò, àlě kadùya àlě náwu átò. ⁵³ Obhó tí, dhu àkǎ òmò rádù òmò ale-ngbò rǎfò yà ìnzǐ rádù òmò ale-ngbò. Wò ndi òvè rádù òvè ale-ngbò náká wà ndáfó yà ìnzǐ rádù òvè ale-ngbò. ⁵⁴ Yà ndìnzà rádù ale-ngbò náafóya gukyè yà ìnzǐ rádù ndìnzà ale-ngbò, wò ndi òvè rádù òvè ale-ngbò rádù ìnzǐ rádù òvè ale-ngbò náfo, ní rò ní ndi yà ìlǐlǎ Andítá ò ka kandí Ɔte náakáya. Ndi Ɔte rǎtina: «Ɔve dhu òtò wà. Ɔve lèmà dhu ònzì wà dòtsí*.

⁵⁵ Inyi òvé, pbùkù màlèmà rí'ì ngboró?

Inyi òvé, okpènu rí'ì ngboró*?»

* 15:45 15.45 Ɔpt 2.7 * 15:54 15.54 Ìsa 25.8 * 15:55 15.55 Ìsa 25.8; Ɔse 13.14

56 Ɔve-okpè ní nzéřenga, ndirò nzéřenga bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi ní Ɔyátá*. 57 Ilèta àkǎ àlě ràbhũ Kàgàwà tò. Ka ní ndi àlě àbhũ arí àlě rònzi ɔve lèma àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-otù ǒ!

58 Nírò àbanĩnzó, yà atdíǒ ma mòzè nyí rò, nyí nyàkǎ nyìkò pòtsó wò fùkù ma mòvò obhónɡa ǒ, ìnzí nyǎbhũ nyí kũmbe nyìkũ akye. Nyí nyàkǎ nyǎmbe òwu dǒ angyi tí àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasũ t'ónzita nà, nyǎdù dhu ùni wò kà-nyutsi nyí nyí'ì dhu-okú dò rò nyí nyónzina kasũ rǎrǎ nzí àwí kòkórò.

16

Pbàkrístò rí fùrangà àtsà Yèrùsàlemà tó kigò ǒ Kànísà dzùná ì ɔnzi tí nǎ dhu

1 Yèrùsàlemà tó kigò ǒ rí'ì Kàgàwà bhà ale dzùná nonzi tí ka kátsàna fùrangà nàndà dhu nǎ, nyí nyàkǎ nyónzi dhu átò àdhàdhì Gálàtiyà tó pbìrì ǒ kànísà tò ma múyǎ dhu dhu bhěyi*. 2 Yà yengè idhò náariku dhu bhěyi, ìngbàtí ìli ndi ale mà nzínziku ǒ nákǎ ndàrà yà ndi ndòngyè fùrangà-go níli rǒ ndòdò pbìndà, tsángbàtí nyí nyowuna bvùkù ma mǎrà àhũ dhu òdò ndíní nyí nyatsá tí fùrangà nǎ. 3 Ní bvùkù ma mǎrà àhũ rò, ma mí nyí nyóvòna ale òvi bhàrùwà nà, ròwù fùkú perè nà Yèrùsàlemà tó kigò ǒ. 4 Dhu apé ì'ì iwà ma màkǎ marà átò ànyì dhu tí, ní mǎ màkǎ mǒwù atdíkpá abádhí mànà.

Pólò rí abhi ò ndi ndàrà dhu ùdhě angyangyi dhu

5 Ma mǎrà àhũ bvùkù iwà ma mùdà Màkèdòniyà tó pbìrì ònǎ rórò. Obhó tí, ma múda ùda ànyì nanǎ. 6 Ngǎtsi nǎ ma mádi àdǐ fùrábvù ákě kàsùmì tí. Ndirò ngǎtsi nǎ, ma mádi àdǐ átò ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì ǒ bvùkù, ndíní nyí nyibho tí dzùnádu ònzi rí pbàkà abhi ǒ dhu-tsí idù. 7 Obhó tí, ma mòzè nzá àlě rǎla àlě nyí mànà ùda ma múda ònǎ kàsùmì ǒ tí. Ma mòzè dhu ní àlě ròkò pé atdíkpá nyí mànà ngúfe idho tí, Ádrùngbǎle òzè ka nǎ.

8 Pbétù, ma mòzè mádi iró Efesò tó kigò ǒ rǎrà àhũ Pèndèkòtè-idhò ǒ. 9 Obhó tí, ádrùngbǎ kasũ ònzi ma mí iró nǎ dhu tó tsǎtsù àpfò wà ndi idù, ndirò ima nà rí 'ùgye ale rí'ì ìnè abho nyú.

10 Timòtewù apé irà àhũ, ní nyí nyàkǎ nyóǒdò ka mběyi nzínziku ǒ ìnzí rònzi ɔdò. Obhó tí, àbadhi arí Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasũ ònzi àdhàdhì ma marí kònzi dhu bhěyi. 11 Nírò, atdí ale mà àkǎ nzá ndònzì kà gàyà. Pbétù nyí nyàkǎ nyónzi kà dzùná ràdu ndi tidu ǒ màrùngà ǒ afina rí'ì rórò. Obhó tí, ma mí àbadhi mà nódò rìwù atdíkpá Yèsù ná'ù adódu mànà.

12 Àlě t'ádòná Apólò nàndà dhu nǎ, ma mìtdè ka atdíǒ ndíní owu tí fùrábvù atdíkpá ngũkpá àlě t'ádóna mànà, pbétù kàdù nzá ndòzè ndàrà kòmbí ànyì. Ní kà rǎrà ànyì kàsùmì àbà ndi ndí rò.

Kà rǐku dòná rò sedzà mà, ovita mànà

13 Nyí nyàkǎ nyòkò ípìrǒ rò nyìkpóku nà, nyǎdù ìko pòtsó fùkú a'uta ǒ. Nyí nyàkǎ nyí'ì mànzì tó ale-afí nà, nyǎdù ì'ì ɔbi nà ale tí. 14 Nyí nyàkǎ nyónzi kóró dhu àzè ǒ.

15 Àbanĩnzó, nyí nyúni wà Stifaná mà pbì idzá-bhà mànà kóró. Abádhí ní'ì ndi wemberè tí Yèsù na'ù fùkú pbìrì Àkayà ǒ ale nzínzi ǒ. Ndirò abádhí adzi ì Kàgàwà bhà ale-kàsù t'ónzita tò. Ní ma mìtdè nyí ìtdè tí, 16 nyí nyàkǎ nyí'ì kòkò dhu bhěyi ale-tidò-tsù dhu. Ndirò, nyí nyàkǎ nyí'ì kákà atdyúya nyú nà arí kasũ ònzi, 'ìvò adyò nyú atdíkpá abádhí mànà ale-tsù dhu átò.

17 Idhèdu ìka wà ndi Stifaná mà, Fòrtúnatò mà Àkàyikò mànà níwù ùvò tidú dhu dǒ. Abádhí ìwù oko fùkú ngari ǒ tidú. 18 Ndirò abádhí nábhũ afídu rǎyi àdhàdhì

* 15:56 15.56 Nzéřenga bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi ní Ɔyátá dhu-tí ní, Ɔyátá arí ndi nzéřenga tí rí'ì dhu ìtè ìndrũ tò. * 16:1 16.1 Gál 2.10

abádhí ábhù afíkù ràyi dhu bhěyi. Nírò, dhu àkànà wà kùni kǒkò dhu bhěyi ale tó ídzìngà.

¹⁹ Àziyà tó mùlengù ǒ Kànísá nóvì nyí. Ndirò Àkilà mà Pèrèsilà nà, atdíkpá kǎkà fí-dzá arí 'ùndũ kànísà mànà, nóvì nyí atdíǒ Ádrùngbǎle Yěsù-nyutsì. ²⁰ Kǎkà iró rí'ì àlě t'ádóna kóró nóvì nyí. Ndirò nyí mà átò nyí nyàkǎ nyǒvì nyí nzínzìkù ǒ mběyi nyí.

²¹ Ima Polò, yàrí ní ndi ɔtsúdu nyú nǐ ma màndí fǎkù dhu, movì nyí òná.

²² Ndi ale apé nzí Ádrùngbǎle Yěsù nózè, ní ndi ale àkǎ ofúngá nà.

Màrànatà! Kà-tì ní: Àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù àkǎ ndìrà!

²³ Àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù nákǎ ndàso nyí!

²⁴ Ma mózè nyí kóró Yěsù Krístò-nyutsì.

Kòritò

ǒ Kànisa tò Pòlò andí oyo rí kisé nǐ bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Pòlò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kándí ka imbò kumì ato mà azà kumì ato mà nà nzínzi ǒ Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ. Timòtewù tí ka kátina kà t'ódhìnà ì'ì kòmbita tí árà Kòritò tó kigò ǒ pbàkrístò àndà ró (1.1).

Pòlò andí ndi bhàruwà Màkèdòniyà tó pbìrì ò ndì ndí'ì rórò.

Kándí ka Kòritò tó kigò ǒ Kànisa tò. Ndi Kòritò ní'ì Àkayà tó pbìrì ǒ ádrùngbǎ kigò. Kòmbí ka kárí ndi pbìrì ànzi Pbàgìríkí tó pbìrì tí. Pòlò rǐ ndi bhàruwà àndí òná kàsùmì ǒ, tìtò tó màlímó ní'ì vurò dhu ùdhě ì ì pbàkrístò tò yà Pòlò udhé abádhí tò dhu rǒrò ró (11.3-4). Ní, ábhǒ pbàkrístò ní'ì iwà kǒkò tìtò tó màlímó rǔdhěna dhu nátdù affiya ró, 'àdù yà Pòlò rǔdhěna fiyò dhu násà àsa tí. Ní Pòlò adù abádhí-nyìkpó nítdu ì tìtò tó màlímó rǒ rò.

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Pòlò rǒte fiyó irita dǒ Kòritò tó kigò ǒ Kànisa màna dhu. Kà rǐ Yèsù Krístò bhà uvitatále rǐ'ì nà kasu tó ádrùngbǎnga ise. Kà rǐ yà atdíđǒ ndì ndórù òná bhàruwà nà ndì ndávi Tìtò ràrà okúna dǒ rò dhu-tì àwě. Ndirò, kà rǐ atdíđǒ idhěna ìka ndì yà pbàkrístò úgèrè fiyó irèta mběyi tina òná rò dhu òvò (1-7).
- Pòlò rǐ dhu òvo yà Yèrùsàlemà tó kigò ǒ Kànisa tò ka kí dhu àtsà tí dhu dǒ dhu (8-9).
- Pòlò rǐ ndùgye pbìndà uvitatále tó kasu tó ádrùngbǎnga dǒ dhu. Kà rǐtina Yèsù Krístò bhà obhóná uvitatále rǎkǎ ndòzù ndì ndí'ì ákě ale tí. Kàkǎ ndà'ù kòzù ndì ivívi ale tí, Kàgàwà rǎdù obi àbhù fìndà dhu-okú dǒ rò. Kàkǎ nzá ndònzì atdí dhu mà fìndà ndìtírò (10-13).

Pòlò rǐ Kòritò tó kigò ǒ Kànisa nóvi dhu (Gàl 1.1-5; Kòl 1.1-8)

¹ Yàrí bhàruwà nandí fùkù ní ima Pòlò, yà Kàgàwà ànzi rǐ'ì Yèsù Krístò bhà uvitatále tí, ndì ndòzè ka dhu bhěyi ale. Mǎ mí'ì atdíkpá àlě t'ádòná Timòtewù màna. Ní ma màndí ka fùkù Kòritò tó kigò ǒ rǐ'ì Kàgàwà bhà kànisa tírò, ndirò fùkù pbìrì Àkayà ǒ rǐ'ì Kàgàwà bhà kóró ngùkpà ale tò. ² Àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò màna náká 'àso nyǐ, 'àdù nyǎbhù nyòkò màrùngà ǒ.

Kàgàwà arí pbìndà ale-afí òpè fiyó àpbè ǒ dhu

³ Ilèta àkǎ kabhù Kàgàwà, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò t'Ábanà tò. Ka ní ndi àlě t'Ábanà yà izu tó ale-afí nà arí'ì ndirò kóró dhu-tsí ǒ arí ale-afí òpè ale! ⁴ Kǎrí àlě-afí òpè àlě tó kóró àpbè-tidò ǒ, ndínǐ àlě kowu tí kóró àpbè-tidò ǒ rǐ'ì ale-afí òpè rǒ, yà Kàgàwà òpè àlě-afí nǐ ale-afí t'ópèta-tidò ní. ⁵ Obhó tí, àdhàdhì àlě kí Krístò abà ábhǒ àpbè-tidò abà dhu bhěyi tí, Krístò rǐ àlě-afí òpè átò abhò. ⁶ Dhu apé ì'ì mǎ mí àpbè abà mǎ mónzina kasu ǒ dhu tí, ní mǎ mí kàbà ndínǐ ndi dhu-otù ǒ Kàgàwà opé tí afíkù, ndàdù nyǐgù. Kǎpé afíka nyú nópè, ní ndi dhu rǐ afíkù òpè átò, nyǎdù obi abà rònzi dzùnàkù, nyòndù mǎ mábà àpbè-tidò-dzi. ⁷ Ndirò, mǎ mí'ì a'uta nà atdíđǒ nyùkùtsì. Obhó tí, mǎ mǎni wà dhu àdhàdhì nyǐ nyùngbò nyǐ atdíkpá mǎ màna fàká àpbè ǒ dhu bhěyi, nyǐ rùngbò wà nyǐ átò mǎ màna Krístò opé afíka dhu-nyùtsì.

⁸ Àbanǐnzó, mǎ mòzè nzá nyǎdzò Àziyà tó pbìrì ǒ mǎ mabà àpbè rǒrò. Ndi àpbè-obi asè dòkanǎ atdíđǒ. Mǎ ma'ù nzá dhu òko mǎ rǎròko nyùkpóka nà. ⁹ Obhó tí, mǎ mambénà inga ìrè dǒ, ka ròtdì wà anya dòká ndínǐ ka kokye tí mǎ'ì. Ndi dhu anzi ndì

ndi dhu bhëyi, ìnzǐ mã mili tí nyìkpóka obìka rǒ tí, pbétù ndínǐ mã mili tí nyìkpóka yà ùvǎvè ale ùngbè arí ɔve-bvù rò Kàgàwà-rǒ tí. ¹⁰ Àbadhi, yà mã nàkòlò müvò wòrǐ ɔve-tidò ǒ rò ale, rǐ mǔkòlǒ ùkòlǒ tdítǒ kà-ǒ rò. Obhó tí, mã mã'ù wà dhu atdíǒ, kà rùkòloya mã ùkòlǒ. ¹¹ Nyǐ mã átò, nyǐ nyǐ dzùnàka ònzi dòkà nyǐ nyǐ nyǐtsò rò. Ní, ábhǒ ale tó itsòta-bvù rǒ, Kàgàwà rǐ ídzìnga àbhǔ mãbà. Ndi dhu bhëyi ní ndi, ábhǒ ale rǎdù òtsò nádu Kàgàwà ònzi ròkà dhu-okú dò rò.

Pòlò rǐ ndügye fǐyó kasu dǒ ndì nà rǐ 'àgò ale-ònzǐ dhu

¹² Ìdhèka ìka ndì okúna dò rò dhu ní yàrí: mã mǔni dhu afika ò mã rókò yà adzi ǒ, ndirò ròsè dòtsí, mã rókò nzínziku ǒ obhóna tó afika nà, ndirò ìlǎ mã mìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ rórò. Mã'ì nùndà ní nzǐ yà adzi ǒ ale tó dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta, pbétù mã'ì nùndà ní Kàgàwà bhà ídzìnga. ¹³ Obhó tí, fákà bhàrùwà ǒ mã mǎndǐ nzá vurò dhu fǔkù, pbétù mã mǎndǐ dhu ní yà nyǐ nyádù òzùnà rǎdù dǔku àlu dhu kèlě. Ndirò, ma mã'ù wà dhu ndi dhu rǎrǐ dǔku àlǔ àlǔ àkǎkǎ dhu bhëyi, ¹⁴ ìmbǎ dhu rǐ'ì kà rǐ dǔku àlǔ gòna kèlě tí kòmbí dhu matí. Yàrí ní ndi wò ma mòtè dòná dhu: àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù rǐngo òná idho ǒ, idhèku níikaya ndì okúka dò rò àdhàdhì idhèka níikaya ndì okúku dǒ rò dhu bhëyi.

¹⁵ Ndi a'uta-bvù rǒ, ma mazè marà bvùkù wemberè tí, ndínǐ nyǐ nyabá tí ídzìnga nyàla ngbòdu ɔyɔ-gùna. ¹⁶ Obhó tí, ma múdhe dhu, mudà fǔrǎbvùnǎ Mǎkèdòniyà tó pbìrì ò ma mǎrà rò, ndi dhu-dzidǒ, madù madu Mǎkèdòniyà rò, mìrà àhu fǔrǎbvù tdítǒ. Ndi dhu bhëyi ní ndi, nyǐ nyónziyana dzùnàdu fúkú dhu-tsí nǐ, Yùdeyà tó pbìrì ò ma mǎrà nǐ pbàkà abhi ǒ. ¹⁷ Ní, wò dhu bhëyi ma mùdhě dhu ma rǎrǐ dhu ònzi rò, ma mǒngò tí nzá ìmbǎ tǐna nà dhu ònzi rǐ ale tí? Ndirò ngǎtsi nǐ, ma mí ma mǒnzina atdí dhu ùdhě rò, ma matí kònzì yà adzi ǒ ale arí dhu ònzi dhu bhëyi, matí atdí nyǐnǎ tí: «Obhó» ndirò «ìnzǐ» atdí dhu dǒ tí? ¹⁸ Kàgàwà ní yà ma múnona dhu tó ngàmbì: yà fǔkù mã múnò dhu ní'ì nzǐ atdí nyǐnǎ tí mã mǎtina: «Obhó» ndirò «ìnzǐ». ¹⁹ Obhó tí, Kàgàwà t'Ídhùnà, Yèsù Krístò, yà ima Pòlò, Sìlìvanù*, Tìmòtewù mǎnà mã móvò fǐndá dhu fǔkù, ní'ì nzǐ pbìndà irèta ùwǔ arí ale, ndàti atdí nyǐnǎ tí: «Obhó» ndirò «ìnzǐ». Pbétù, kà-nyutsi rǐ'ì dhu ní «Obhó» dhu kèlě. ²⁰ Obhó tí, ka ní ndi yà nyunatsi Kàgàwà ati «Obhó», yà ndì ndakò fǐndá làkà kóró dhu tò. Ndi dhu bhëyi tí átò, Yèsù Krístò-otù ǒ nga ní ndi àlě kátina «Àmìnà», àlě rìlè Kàgàwà nǐ. ²¹ Kàgàwà nyǐ nditírò ní ndi mãbhǔ rǐ mã ròtsi obi atdíkpá nyǐ mǎnà Krístò mǎnà àlě kúngbò àlě dhu-nyutsi, ndirò ka ní ndi nditírò àlě nùtri pbìndà kasu tò. ²² Kǐlì pbìndà ale tí rǐ àlě itè ize àlě rǒ, ndàdù pbìndà Hǐlǎ-Alafí ìlì àlě-afí ò, rǐ'ì àlě tò ndì nduli kóró dhu tó tsènzerù tí.

²³ Kàgàwà ní yà ma múnona dhu tó ngàmbì. Ma mã'ù wà mòvè, tìtò tí ma múnona dhu apé ì'ì rò. Ma múdhě dhu ìnzǐ madu ma tdítǒ Kòritò tó kǐgò ò, akye ma mabhùna izu afíku ò òtèdu ǒ nǐ. ²⁴ Mã mòzè nzá akekpá matí mǔtu nyǐ ùtǔ tí fúkú a'uta nàndà dhu nǐ. Mã mǔni wà dhu nyǐ ríkò wà pòtsó fúkú a'uta ǒ. Pbétù, àlě kí kasu ònzi atdíkpá nyǐ mǎnà, ndínǐ idhèku adù tí ndìka.

2

¹ Nírò, ma múdhě dhu ìnzǐ madu ma tdítǒ bvùkù, akye ma mabhùna izu rùka nyǐ tdítǒ nǐ. ² Obhó tí, ma mapé nyǎbhǔ izu rùka nyǐ, ní ádhi ndi idhèdu àbhù rǎdù rùka ndì tdítǒ? Tí nzǐ yà ma mãbhù izu rùka ale kèlě? ³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mǎndǐ dhu fǔkù wò ma mǒnzì ka dhu bhëyi: bvùkù ma mǎrà àhu rò, ma mòzè nzá yà idhèdu àbhǔ àmbènà rùka ndì ale rǐ izu àbhǔ rùka ma dhu. Obhó tí, ma mǔni

* **1:19** 1.19 Sìlìvanù ní yà Sìlǎ tí ka kátina Uvitatǎle-kàsǔ tó bhùkù ò ale (Kas 15.22-40; 16.19-29).

wà dhu, idhèdu ìka ndì rò, nyí kóró idhèku ràràdù ndìka átò. ⁴ Ma mándí dhu fùkù atdíídǒ ma mí'ì izu nà ndirò atdíídǒ afídu rí inga irè rórò. Ma mándí ka ábhǒ nyídu-dha nyú nà, ìnzí ní izu nabhù tí fùkù, pbétù ndíní nyí nyuni tí ma mózè nyí atdíídǒ tí dhu.

*Dhu àkǎ kabà dhu Pòlò nǎ dhu nàfǎ ale tò dhu
(Luk 17.3; 2Kò 7.5-16)*

⁵ Atdí ale apé ì'ì ìndrù nábhù izu rùka dhu tí, ní kǎbhù nzá ka rùka ìma kèlě, pbétù ròsè dùdunǎ, kǎbhù izu rùka nyí mbèmbè kóró. Pbétù, dhu àkǎ nzá kizì ndi dhu ìzi tí. ⁶ Ndi dhu bhèyi dhu nónzì ale tò, nzínziku ǒ ábhǒ ale ábhù màlipò dhu nákǎ wà. ⁷ Nírò kòmbí, dhu ǒfò nga nyùbà dhu kà tò, nyádù kà-afí àbhù ròtsi ǒbì, akye ádrùngbǎ izu ukana ka afína ràdù ndòbè nǎ. ⁸ Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mìtdè nyí ìtdè tí nyítè fùkù àzè tó obhónánga ndi ale tò. ⁹ Obhó tí, ma mándí ngǎtsi bhàrùwà fùkù okúna dò rò dhu ní, ma mózè mudhe nyí, ndíní ma muni tí dhu, nyí ràtí'ì ìnè nyírì tsùdú dhu kóró dhu ǒ. ¹⁰ Nyí nyùbà dhu fíndà ale tò, ma mádù dhu ùbà átò. Obhó tí, ma múbà wà dhu ndi ale tò, yà ní ndi ale tò ma múbana dhu ì'ì nǎ. Ndi dhu ma mónzì okúku dò rò Krístò-ònzí. ¹¹ Ndi dhu bhèyi ní ndi, pfòmvo Sitanì rí nzí àdù àlě lèma ònzì ndi ndí òná otu nába. Obhó tí, àlě kàdzo nzá kabhà nzére irèta rǒ rò.

Pòlò rí Titò rǎrà nà Kòritò rò màkǎrù òdò izu nyú nà Tròwà rò dhu

¹² Ma mívǎ ma marà Tròwà tó kigò ǒ Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkǎrù ma muno tí. Ní ànyì ma màrà àhù rò, ma mòtù dhu ní Ádrùngbǎle Yèsù róbhòlò wà otu idù ka ma muno tí. ¹³ Ìnè màtí kà rǎ'ì ndi dhu bhèyi rórò, afídu írè nga atdíídǒ ìnzá ma mòtù adòdu Titò ànyì dhu-okú dò rò. Ní ma mádù ndi kigò ǒ ale òvì, madù àrà Màkèdòniyà tó pbìrì ǒ.

¹⁴ Kàgàwà àkǎ kabhù òtsò fíndà! Krístò-otù ǒ, kǎrúbhi mà mànà ndi Krístò ònzì dhu lèma nǎ gǎràsìsì tó ǒbé ǒ. Kǎrí kasu ònzì nyukatsi, ndàbhù Krístò kuni kóró ngari ònǎ àdhàdhì kóró ngari ònǎ dzina òtò ndi ndrùù róngu akye bhèyi. ¹⁵ Obhó tí, mà mí'ì àdhàdhì Kàgàwà tò Krístò àbhù ndrùù dzina rǒngu akye bhèyi. Ndi akye-dzi rǎrà ǒtsi yà Kàgàwà òzè ndìgǔ ale-òndì ǒ, ndirò ùwí rúwí itse Kàgàwà rǒ rò ale-òndì ǒ átò. ¹⁶ Ùwí rúwí ale tò, ka ní ǒve-dzi, yà ǒve ìbhò ràdù ìndrù tò. Ndirò yà Kàgàwà òzè ndìgǔ ale tò, ka ní ípìrǒnga-dzi, yà ípìrǒnga ìbhò ràdù ìndrù tò. Ní, ádhi pbá ale ndi ǒbì nà rí'ì ndònzì wò dhu bhèyi kasu-tidò rǎkǎ? ¹⁷ Nírò, mà mí'ì mbǎ àdhàdhì ábhǒ ngǔkpà ale, yà Kàgàwà bhà ǒte ùno arí ndíní ì onzì tí otùna ǒ bhèyi. Pbétù Kàgàwà ìvì ndi mà dhu-okú dò rò, mà marí obhó dhu ùno Kàgàwà-ònzí Krístò-nyutsì.

3

*Pòlò mà ní Ungbòta-òwátá tó kasutále dhu
(1Kò 9.1-3; 2Kò 5.18-21)*

¹ Wò dhu bhèyi ma mándí dhu àti tí iwà mà'ì ròpè màmbè mìtè dǒ mà-tírò? Atdíidhená màlímó arí 'itè rí bhàrùwà-atdyú òho 'itè fùkù, ndirò ngǎtsi nǎ, 'ònzì ndi bhàrùwà fùkù. Ní, mà'ì tí ì bhàrùwà-atdyú òho átò? ² Nyí nyú kèlě ní ndi fáká bhàrùwà, yà Krístò ándí afíka ǒ. Ndi bhàrùwà rǎ'ì ìnè kóró ale rùni 'adù òzànà. ³ Dhu àla ndi kpangba Krístò rándí ndi ndi bhàrùwà, ndirò kà ríbhò ka fóká mòwù nà. Ndi bhàrùwà kǎndí nzá wínò nǎ, pbétù kǎndí ka yà Ípìrǒrò arí'ì Kàgàwà bhà fílǎ-Alafí nǎ. Ndi bhàrùwà kǎndí nzá odu-afǎ-nzo dǒ, pbétù kǎndí ka afíku ǒ.

⁴ Wòrì ní ndi Krístò-otù ǒ mà mí'ì nà Kàgàwà-ònzí a'uta. ⁵ Mà muni wà dhu mbèyi nyú, mà'ì rǎkǎ nzá mà-tírò mǒnzì wò kasu ǒbika nyú nǎ. Kàgàwà ní ndi ǒbì ìbhò arí fáká mǒnzì ka nǎ. ⁶ Ka ní ndi ǒbì níbhò fáká mà'ì pbìndà kasutále tí, ndíní mà muno tí ndi ndónzì ungbòta-òwátá tó màkǎrù ìndrù tò. Ndi ungbòta-òwátá rǎ'ì mbǎ àdhàdhì

yà angyi Músà andí Ùyátá bhěyi, pbétù kǐdè dòná ní Kàgàwà bhà Ɔlǐlǎ-Alafí rǒnzina kasu. Yà angyi Músà andí Ùyátá arí indrù ùnda ɔve ò, pbétù Kàgàwà bhà Ɔlǐlǎ-Alafí arí obhóná ipirǒnga ibho indrù tò.

⁷ Músà andí wò ndi indrù àbhù rí ròvè Ùyátá odu-afǎ-nzo dǒ. Ndirò, ndi dhu ònzì kà rǐ rò, Kàgàwà adù pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù àbhù ràmbe ùmbili dǒ. Ndi kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù abhù Músà-nyì ràmbe ùmbili dǒ átò. Ní atdíǒ kà rǔmbili nídhunǐ, Pbàisràyélí nóowúnà nzǐ 'òmvù rǒ 'àndà Músà-nyì-kpa tùm̀bà tí. Pbétù, ndi ùmbilita ní'ì nzǐ ní adzǐ kàsùmì mà tí rádù àdi. Ní dhu rǐ'ì wò dhu bhěyi indrù ùnda rí ɔve ò Ùyátá nítè wà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù indrù tò dhu tí, ⁸ ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù rádù ndìtè ìngbà dhu bvù tí ròsè àlě tò kàbhà Ɔlǐlǎ-Alafí nyú rǐ kasu ònzì rò? ⁹ Ma mátina tdítǒ, yà indrù-dǒ rí anya àbhù Kàgàwà ròtdì ɔve tò Ùyátá kàsù ònzì ka kí dhu ní'ì ádrùngbǎnga tó awáwù nà. Ní Kàgàwà àbhù rí ròzù indrù obhónángatále tí ɔnzìná ungbòta-ɔwútá tí nzǐ adù Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù itè àlě tò abho nyú ròsè? ¹⁰ Àlě kí'ì inè àlě ràti, yà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù nítè ongónà indrù tò Músà bhà Ùyátá rarí nzǐ kítè kòmbí, yà atdíǒ pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù nósè ungbòta-ɔwútá nítò ndi dhu-okú dò rò. ¹¹ Dhu apé ì'ì yà idǒ kàsùmì kèlě tí adì tí Kàgàwà ibho ungbòta-ayí ní'ì ádrùngbǎnga tó awáwù nà dhu tí, ní yà dhòdhòdhóngà nà rádi ungbòta-ɔwútá tó ádrùngbǎnga tó awáwù ní'ìya abho nyú ròsè. ¹² Ní wò dhu bhěyi àlě kí dhu òdo àlě ràbà rò, àlě kí'ì mbǎ ɔdo nà indrù tò àlě kí dhu òvo kpangba rò. ¹³ Àlě kí nzǐ dhu ònzì àdhàdhì Músà aránà dhu ònzì rǒ dhu bhěyi. Kǎránà nyìna àtsì rǒ bǐrèse nǐ, ìnzǐ Pbàisràyélí nabhù tí rala yà idǒ kàsùmì kèlě tí rádi ádrùngbǎnga tó awáwù rǐku nyìna-ndri rǒ rò tí dhu. ¹⁴ Ɔ Pbàisràyélí tó irèta ní'ì itù dhu t'únita tò. Obhó tí, rǐrà àhù indo màtí, ndi dhu rǐ'ì ndi bhěyi tí abádhí tò. Abádhí apé Ungbòta-Ayí tó bhùkù òzù, ní abádhí-do arí nzǐ ì òzù dhu àlě, àdhàdhì Músà atsi nyìna nǐ bǐrèse nǐ ì àtsì fiyó irèta dhu bhěyi. Ndi bǐrèse arí àhù ale tó irèta ò rò Yèsù Krístò nà ka kùngbò ale rò tí. ¹⁵ Obhó tí, rǐrà àhù indo nga ò màtí, Músà andí bhùkù òzù abádhí rǐ rò, abádhí rǐ'ì àdhàdhì bǐrèse nǐ fiyó irèta nàtsì ale bhěyi. ¹⁶ Pbétù, ndi ale apé ndùgèrè Ádrùngbǎle tò, ní ndi bǐrèse arí àhù tí àhù. ¹⁷ Ádrùngbǎle tí kátina iró ní Ɔlǐlǎ-Alafí. Ɔlǐlǎ-Alafí rǐ'ì nyuyatsì ale rǐ'ì mbǎ Músà bhà Ùyátá-tsinǎ. ¹⁸ Àlě'ì kóró, àlě kùtsì nzá àlě-nyì bǐrèse nǐ. Ní àlě-nyì rǔmbili, ndàmbe Ádrùngbǎle Yèsù bhà ádrùngbǎnga tó awáwù itè dǒ àdhàdhì kiyó arí awáwù itè dhu bhěyi. Ndi Ádrùngbǎle ní Ɔlǐlǎ-Alafí. Ní kà ràmbe àlě ùwu dǒ, ndàbhù àlě rǔli àlě ndi bhěyi, ndínǐ pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ambè tí ndìtè dǒ dònàràdǒ àlě-nyutsì.

4

*Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù
nàarí ndìtè kàbhà kasutále tó ivívinga ǒ dhu
(2Kò 2.14-17; 1Tè 2.1-6)*

¹ Pbìndà ábhó idzìnga-okú dò rò, Kàgàwà íbhò wò Ungbòta-ɔwútá tó màkǔrù òvo mà mí indrù tò dhu tó kasu fóká. Ní afíka rǐ nzǐ ndingyě ndi kasu t'ónzita rǒ rò. ² Mǎ màsà wà òdhù ò ka kónzina ale-nyì rǐwu nǐ dhu. Mǎ mí'ì mbǎ utrátá tó mùtso nà, ndirò mà màgèrè nzá Kàgàwà bhà Ɔte-ngbò. Pbétù, mà mí obhó dhu òvo kpangba indrù tò. Ní ndi dhu bhěyi, mà mòzè kóró ale rànì dhu mà rarǐ obhóngatále Kàgàwà-ònzì. ³ Pbétù, dhu apé ì'ì ngǔkpà ale arátina, yà mà múncna Ídzi Màkǔrù-dǒnga rófù ndi ìnzǐ ràmbe dòya àlù dǒ dhu tí, ní kǒfù ndi fiyó ale ní uwítá tó otu nǔngu Kàgàwà rǒ rò ale kèlě. ⁴ Ɔ ale ná'ù nzá Ídzi Màkǔrù, PƆmvo, yà adzi ǒ mǔngǔ, nùtsì fiyó irèta dhu-okú dò rò. Kǐti abádhí-nyìnga ìnzǐ ala tí dòyá nga àtdyǐ rí Ídzi Màkǔrù

řibhona Krístò bhà ádrùngbǎnga tó awáwù. Ndi Krístò ní ndi Kàgàwà-wòyò nyú. ⁵ Ídzi Màkürù òvo mǎ mí rò, mǎ marí nzi òte dòká mǎ-tírò, pbétù mǎ marí òte dóná ní Ádrùngbǎle Yèsù Krístò. Mǎ'í na, mǎ'í ní fùkú ino Yèsù Krístò-okú dò rò. ⁶ Yà adzi òbhòlo ndi ndí rò, Kàgàwà náavò dhu ndàti: «Awáwù àkǎ ndàtdyi nga ínò ǔ*.» Ní, àbadhi ní ndi afíka ò nga natdyi, ndàdù mǎbhù mǎni yà Krístò-nyì rǒ rǎmbili pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù.

⁷ Pbétù mǎ'í, yà ndi awáwù tó ongyéngá nà mǎ mí'í nyukatsi rò, mǎ'í ní ivívi ale àdhàdhì yà anzi ní ka kóbhòlò wìtù bhèyi. Kàgàwà ónzì dhu ndi dhu bhèyi, ndíní ìndrù ala tí dhu ádrùngbǎnga tó obi yà kóró obi dónǎ ósè rírá pbìndà rò, ìnzì ní bvùkà rò. ⁸ Ìndrù áva tsika kóró ngari ònǎ rò, pbétù abádhí ónzì nzá lèmakà. Abádhí arí afíka àbhù rǎmbe òri dǒ akye, pbétù ìnzì afíka ràdù ndìngye. ⁹ Ìndrù arávu ròká, pbétù ìnzì Kàgàwà ràdù mǎbhà. Abádhí arí òkángà òvì obvò, pbétù ìnzì mǎdù ùve. ¹⁰ Kóró kàsùmì ǔ, ka kárí mǒne ka kòkye tí mǎ àdhàdhì ka kanè Yèsù ndíní ka koho tí dhu bhèyi, ndíní Yèsù bhà ípirǒnga ala tí ndi átò nyukatsi. ¹¹ Obhó tí, fáká ípirǒnga ǔ kóró, mǎ marí'í òve tó àpbè ǔ Yèsù-okú dò rò, ndíní kàbhà ípirǒnga itè tí ndi átò ngbǒka ò. ¹² Ní ndi dhu bhèyi tí, mǎ marí mǒtù òve-ònzì kàsùka ǔ, pbétù ndi dhu ràdù nyǎbhù nyǎbà dhòdhóhóngà tó ípirǒnga.

¹³ Kàgàwà bhà Bhùkù ò ka kándí dhu kati: «Ma má'ù wà Kàgàwà, ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mótè*.» Ní, wò Kàgàwà ná'ù ale bhèyi tí, mǎ mà átò, mǎ má'ù wà Kàgàwà. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mǎ mà átò mǎ mótè. ¹⁴ Mǎ mǎni wà dhu, Kàgàwà, yà Ádrùngbǎle Yèsù nabhù rìngbè ndi òve-bvù rò, rǎrǐ àlě àbhù àbhù àlě rùngbe àlě átò, Yèsù mànà àlě kùngbò àlě dhu-okú dò rò, ndàdù mǎbhù mǒwù ùvò atdíkpá nyí mànà Yèsù-ònzì. ¹⁵ Obhó tí, yà ròká rí ndònzì kóró dhu rǐ ndònzì okúkù dò rò, ndíní Kàgàwà bhà ídzìnga níisè tí ndi atdíǒ ábhǒ ale tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, òtsò àbhù rí Kàgàwà tò kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù-okú dò rò ale-bvù ràdù ndise.

¹⁶ Wò dhu-okú dò rò, afíka rǐ nzi ndìngyè akekpá matí. Ndirò àzèmbè irinǎ ngbǒka rǎrà ndàmbe ndìngye dǒ rórò, Kàgàwà arí obi íbho bìlìnganà fáká afíka ònǎ rò. ¹⁷ Obhó tí, yà mǎ mǎbàna kòmbí àpbè rǐ'í isó tí, ndirò ka rǐ'í ngúfe idho kèlě tí. Pbétù ndi àpbè řibhona mǎbà ní itù ró'ò, ndirò dhòdhóhóngà nà rádi ádrùngbǎnga tó awáwù. ¹⁸ Mǎ míli nyìkpóka ròyá dhu ní yà ìnzì arí 'àlǎ dhu, pbétù mǎ míli nzá ka yà 'àlǎ arí dhu rǒ. Obhó tí, yà kpangba rí 'àlǎ dhu náaróko ngúfe idho kèlě tí, pbétù ìnzì rí 'àlǎ dhu náaróko dhòdhóhónganà.

5

Yà adzi ǔ ale-ngbò mà òrù-akpà ǔ ale-ngbò mànà

¹ Obhó tí, àlě-ngbò, yà adzi ǔ àlě karóko ònǎ hemě-dzà náapé ndùgòlò, ní àlě kùni wà dhu, àlě rǎrǐ'í ìnè Kàgàwà ósì àlě tò idza nà òrù-akpà ò. Ndi idza ní dhòdhóhóngà nà rádi idza, yà ìnzì ní ìndrù-òtsú ósì. ² Kòmbí àlě karí àlě ùhù ndi hemě-dzà tó ale-ngbò ǔ, Kàgàwà řibhona ndi òrù-akpà ǔ ale-ngbò òdo àlě kí àlě-atdyú nyú nà àlě rùfǒ àlě rǒ dhu-okú dò rò. ³ Ndi ale-ngbò àlě kùfǒ rò, Kàgàwà adùya nzi àlě òtù nzìnzì rò, ìmbǎ àlě-ngbò na. ⁴ Obhó tí, yà òko àlě kòko yà adzi ǔ ale-ngbò tó hemě-dzà ǔ ònǎ kàsùmì ǔ, àlě kí àlě ùhù tú ró'ò ànò nàno ale bhèyi. Ndi dhu ní nzi àlě kòzè àlě rùvò yà adzi ǔ àlě-ngbò ò rò dhu, pbétù ka ní àlě kòzè àlě rùfǒ òrù-akpà ǔ ale-ngbò dhu, ndíní dhòdhóhóngà tó ípirǒnga tó ale-ngbò nóoto tí yà òvè ràdù òvè ale-ngbò. ⁵ Kàgàwà nyú ndítírò ní ndi àlě núli ndi ípirǒnga tò. Kǎdù Ìlilǎ-Alafí ìli àlě-nyutsi rǐ'í àlě tò ndi ndùli àlě kabáya tí kóró dhu tó tsènzèrù tí.

* 4:6 4.6 Opt 1.3 * 4:13 4.13 Zàb 116.10

⁶ Nírò, àlě kǐ'ì inè a'uta nà atdídǒ kóró kàsùmì ǒ, iwà mǎtí àlě kùni dhu, yà òko àlě kòko ale-ngbò ò tí ònà kàsùmì ǒ, àlě ròko òko itse Ádrùngbǎle Yèsù rǒ rò rórò. ⁷ Àlě ùnda arí dhu ní a'uta, ìnzǐ ní yà ale-nyìkpó ǒ ka kálǎna dhu. ⁸ Obhó tí, àlě kǐ'ì inè a'uta nà tí atdídǒ, ndirò àlě kòzè àlě rùvò yà ale-ngbò ò rò, àlě ràdù òwu òko Ádrùngbǎle Yèsù-tí'ò. ⁹ Nírò, ale-ngbò tó ófò ǒ àlě kóko dhu mǎtí dhu ì'ì nǐ, ndirò ngǎtsi nǐ ndi ale-ngbò tó ófò ò rò àlě kùvò dhu mǎtí dhu ì'ì nǐ, atdídǒ àlě kòzè dhu ní àlě rònzì Ádrùngbǎle-nyìkpó òfò rí dhu. ¹⁰ Obhó tí, àlě'ì kóró àlě kikòya Krístò bhà anya t'únòta tó tombi-ònzǐ. Ányìrǒ rò, kóró ale abáya perè àdhàdhì yà òko ì òko yà adzi ǒ ngbǒya ǒ rórò ì anzì ídzi dhu mà ndirò nzére dhu mà-bvù rǒ.

*Kàgàwà ózè ndùngbò kóró ale ndì mànà Krístò-nyutsì dhu
(Ròm 5.1-11; 6.2-13; Èfè 4.20-24)*

¹¹ Ádrùngbǎle Kàgàwà-òdò àkǎ kònzì dhu mǎ múnì dhu-okú dò rò, mǎ mǎrì dhu òne ìndrù rà'ù yà mǎ múnòna dhu ràrǐ obhó dhu. Kàgàwà ùni wà mǎ mběyi nyú, ndirò ma mà'ù dhu nyí nyú mà nyí rùnì wà mǎ'ì átò mběyi nyú afìku ò. ¹² Mǎ'ì nyú, mǎ mòzè nzá mǎmbè mǎtè dǒ mǎ-tírò onzìkú, pbétù mǎ mòzè mǎbhù fùkù dhu ní ngùkpà ale-ònzǐ nyí nyí nyìlè okúka dò rò ònà otu. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyí yà ngbǒka ùnò arí ale tò nyí nyádùna dhu nábà. † ale náarí 'òyò yà fìyó màndu arábhùna 'ònzì kpangba rí 'àlǎ dhu-okú dò rò, ìnzǐ ní afiyya nyú ò rí'ì dhu-okú dò rò*. ¹³ Dhu apé ì'ì atdídhená ale ála mǎ ìmbǎ irèta nà ale tí dhu tí, ní kà rǐ'ì ndi dhu bhěyi Kàgàwà bhà kasu ònzì mǎ mǎrì dhu-okú dò rò. Pbétù mǎ mapé ì'ì inè ídzi irèta nà, ní kà rǐ'ì ndi dhu bhěyi nzìnzìkù ǒ mǎ mǎrì Kàgàwà bhà kasu ònzì dhu-okú dò rò. ¹⁴ Obhó tí, Krístò ózè àlě nǐ àzè rǐ mǎtù mǎnzì kasu, yà mǎ mà'ù dhu atdídǒ, atdí ale kèlě, Krístò, ràrǐ ndi kóró ale tó ngari ǒ avè rò. Nírò, kóró ale núve wà atdíkpá kà mànà†. ¹⁵ Ábadhi avè kóró ale tó ngari ǒ, ndíní ípìrǒnga-òwútá nábà ale nóoko tí ìnzǐ nyìkpóya nòfò ìtírò dhu bhěyi, pbétù ndíní abádhì oko tí yà fìyó ngari ǒ avè, ndàdè ndùngbè òve-bvù rò ale-nyìkpó nòfò dhu bhěyi.

¹⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, yà obhóna mǎ múniná rò, mǎ mǎrì nǐ atdí ale mà nózù yà adzi ǒ ndi ale rǐ'ì nà nyunatsi ófò ǒ. Dhu rǐ mbǎ ì'ì angyi mǎ mazù Krístò yà adzi ǒ kǐ'ì nà ófò ǒ dhu mǎtí, ní kòmbí mǎ mòzù nzá ka ndi ófò ǒ. ¹⁷ Nírò, ìngbàtí ìlì ndi ale mà náape ndùngbò Yèsù Krístò nà, ní ndi ale òngò wà ìndrù-òwútá tí. Angyi kǐ'ì nà nyunatsi ófò núdà wà, pbétù kòmbí kà rǐ'ì nà nyunatsi ófò ní òwútána tó. ¹⁸ Kòkò dhu kóró nanzì ní Kàgàwà. Kùngbò àlě ndi mànà Krístò-otù ǒ, ndàdè ngùkpà ale àbhù àlě kǐ rùngbò ì ndi mànà dhu tó kasu ìbhò fóká. ¹⁹ Kàgàwà níivi Krístò yà adzi ǒ ndíní kóró ale nabhù tí rùngbò ì ndi mànà. Krístò-okú dò rò, kǎrì nǐ ì ale tó afátá nózù. Ndirò, kǐbhò ndi òte t'òvòta tó kasu fóká.

²⁰ Nírò, mǎ'ì ní Krístò ívì òvòna rǒ ongó tí òte ale. Ndi dhu rǐ'ì àdhàdhì Kàgàwà nyú nditírò rǐ ìndrù ùnzi otùka ǒ dhu bhěyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, mǎ mí ìndrù ìtdè ìtdè tí Krístò-òvò rǒ, rùngbò ì Kàgàwà nà. ²¹ Krístò nyú nditírò ní'ì mbǎ nzérenga nà. Pbétù, Kàgàwà abhù ka rànò àlě tó nzérenga tó tútánga, ndíní kà-nyutsì Kàgàwà òzú tí àlě obhónángatále tí.

6

*Pòlò mà rǎbàna àpbè rǐ abádhì ìtè
Kàgàwà bhà obhóná kasutále tí dhu*

* **5:12** 5.12 † màndu ní'ì: Pbàìsràyélì nyú tí ka kǐ ale òzù dhu mà, ale-ònzǐnga òbhòlo ka kǐ dhu mà, somà tó màndu ìfù ka kǐ dhu mànà. † **5:14** 5.14 Kóró ale núve wà atdíkpá Krístò mànà dhu-tí ní: Kàbhà òve-nyutsì, kóró ale rǐ'ì àdhàdhì iwà úve ale bhěyi Kàgàwà-nyìkpó ǒ.

¹ Nírò, mǎ'ì, yà atdíkpá mǎ marí kasu ònzi Kàgàwà mànà rò, mǎ mìtdè nyí ìtdè tí, mǎti: àpé nyí ràbhù Kàgàwà áso nyí nǎ asota rí'ì kòkórònga tó asota tí. ² Obhó tí, Kàgàwà rǐ dhu òvo yà dhu bhéyi Ìlǎ Andítá ò, ndàti:

«Ídzìnga àkǎ mǎnzi ìndrù tò òná kàsùmì àkǎ rò, ma miri tsùnù dhu.

Abádhí àkǎ mìgǔ òná idho àkǎ rò, ma manzi dzùnànu*.»

Nírò àbaninzó, kǎnǐ kòmíbí rí'ì kàsùmì ní ndi Kàgàwà òzè ndònzì ídzìnga ìndrù tò òná. Ndirò kǎnǐ indo rí'ì idho ní ndi kà rǐ i ale ìgǔ òná idho. ³ Mǎ marí nǐ atdí dhu mà ònzi, yà ìndrù-tsù ùtò rádù ìnzǐ rùngu Kàgàwà bhà otu, ìnzǐ atdí ale mà náadù tí òte nzére kàsùka nǐ. ⁴ Pbétù, mǎ marí mìtè kóró kàsùka ò mǎ rǎrǐ Kàgàwà bhà obhóná kasutále. Ní, mǎ marí kóró dhu-dzi òndù atdí: mǎndù àpbè-dzi mà, ìmbǎ mǎ mí'ì dhu nà fóká dhu-dzi mà, ndirò òdo àbhù rǐ rǐsǐ ìndrù ò dhu-dzi mànà. ⁵ Ka kóvì mǎ, kúsò mǎ imbi ò, kadù mǎbhù ìndrù rǐvǎ dhu ròká. Mǎ mǎnzi mǎbhù rǐ mǎngyě mǎ atdí ò kasu, idho mà rádù mǎpè, ndirò mǎdù òko átò ìnzǐ mǎnyù ònyù mà. ⁶ Mǎ mìtè mǎ Kàgàwà bhà obhóná kasutále tí, Kàgàwà-nyìkpó ò ìlǎ ófò ò mǎ móko dhu-otù ò, Kàgàwà dǒ mǎ múni dhu dhu-otù ò, dhu-dzi t'óndùta-otù ò, ídzìnga ònzi mǎ mí dhu-otù ò, Ìlǎ-Alafí írǎ mǎ dhu-otù ò, ngǔkpà ale mǎ mózè obhóná àzè nǐ dhu-otù ò, ⁷ obhóná òte òvo mǎ mí ìndrù tò dhu-otù ò, ndirò Kàgàwà íbhò pbìndà ádrùngbǎnga tó òbi fáká dhu-otù ò. Mǎ mídyì obhónánga t'ónzita rǐ'ì àdhàdhì fangà dònǎ òtsùka nǐ mǎ mí ròká òmvù ùgye nǐ mǎtsùmù bhéyi, ndirò ìgù dònǎ òtsùka nǐ mǎ mí ròká òmvù-tsù ùtò nǐ mǎtsùmù bhéyi. ⁸ Atdídhéná ale náarí mǐfǔ, ngǔkpà ale rádù ìtsìka ònzi. Atdídhéná ale arí nzére dhu àwě dòká, ngǔkpà ale rádù ídzì dhu àwe dòká. Ka karí mǎzù tìtòtále tí, àzèmbè mǎ mí obhó dhu ùno rórò. ⁹ Atdídhéná ale ùni nzá mǎ marí'ì nà ádròdrònga, àzèmbè iwà ngǔkpà ale núnì ka mbéyi nyú rórò. Mǎ marí mǎtù bìlìnganà òve-kù-bhu ò, pbétù mǎdù ì'ì nyìkpóka nà tí. Ka karávu ròká, pbétù ìnzǐ kadù mǎkyè. ¹⁰ Ka karí izu àbhù rǐka mǎ, pbétù mǎdù ì'ì atdí ò idhèka ìka ndì ró. Ka karí mǎzù nǎkùtále tí, pbétù mǎ marí àbhò ale ìnzǐ Kàgàwà bhà otu ò. Ka karí mǎzù ìmbǎ mǎ mí'ì dhu-tsí nà ale tí, pbétù mǎ mí'ì kóró dhu-tsí nà.

¹¹ Nyí Kòritò tó kigò ò bhǎ, mǎ mǎvò dhu kpangba fǔkù, ndirò mǎ mǎpfò afika rǐ'ì kpangba fǔkù. ¹² Mǎ'ì, mǎ mútsì nzá afika ìnzǐ mózè nyí, pbétù nyí ní ndi nyí nyútsì afikù ròká ìnzǐ nyòzè mǎ. ¹³ Kòmíbí ma mí dhu òvo fǔkù àdhàdhì pbàkà inzo bhéyi: nyí nyàkǎ nyònzì dhu mǎ bhéyi, nyǎpfò afikù nyòzè mǎ àdhàdhì mǎ mózè nyí dhu bhéyi.

Nzére dhu rǒ rò dhu àkǎ kǐndà ale dhu

¹⁴ Nyí nyàkǎ nzá nyùsò idàku atdíkpá ìnzá Yèsù ná'ù ale mànà. Obhó tí, ìngbà ìrita ndi rádù ì'ì obhónánga mà nzínzì ò nzérenga mànà? Ìngbà ìrita ndi rádù ì'ì awáwù mà nzínzì ò ìnò mànà? ¹⁵ Ìngbà ìrita ndi rádù ì'ì Krístò mà nzínzì ò Bèlìyali† mànà? Ndirò, ìngbà ìrita Yèsù ná'ù ale mà nzínzì ò rádù ì'ì ìnzá Yèsù ná'ù ale mànà? ¹⁶ Ìngbà ìrita ndi rádù ì'ì Kàgàwà bhà idza‡ mà nzínzì ò sànamù mànà? Obhó tí, àlě nyú, àlě ní yà Ípìròrò arí'ì Kàgàwà bhà idza, àdhàdhì àbadhi nyú nditírò náavò dhu dhu bhéyi. Kǎti:

«Ma madìya abádhí nzínzì ò, mǎdù ùbhi atdíkpá abádhí mànà.

Ìma ní'ìya abádhí tó Kàgàwà, abádhí rádù ì'ì pbàkà ale*.»

¹⁷ Ndi dhu-okú dò rò, Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ dhu òvo pbìndà ale tò, ndàti:

«Nyùvò ìnzá dhu ná'ù ale nzínzì ò rò, nyíndà nyí abádhí rǒ rò.

Àpé nyàpbàlǎ yà òtòtì dhu tí rǐ'ì nyìkpódu ò dhu-ngbò*,

* **6:2** 6.2 Yàrí Andítá rǒte dòná ní Kàgàwà bhà Kasutále (Ìsa 49.8). Ní iró, Pòlò ìlì ndi ndi kasutále bhà ngari ò.

† **6:15** 6.15 Pbàgìrìkí t'ávàna ò ka kí pfòmvo Sitanì àti Bèlìyali tí. ‡ **6:16** 6.16 Kàgàwà bhà idza tí ka kátina iró

ní, ndi idza ò atdí ò ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ò kàluga. * **6:16** 6.16 Law 26.11-12; Zèk 37.27 * **6:17** 6.17 Ìsa 52.11

nírò ní ndi ma mádù nyäko* .»

18 Ndirò, wò kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ dhu òvo tǒtǒ ndàti:

«Ma mádi Àbaku tí,
nyǎdù òko idhúdu mà ivádu mà nà tí* .»

7

1 Ní yà atdí dǒ ma mózè nyǐ rò, nyèni dhu, Kàgàwà rókò kóró kǒkò dhu tó làká àlě tò. Dhu àká àlě rù'ò àlě, àlě rǐlǎ yà àlě-ngbò mà àlě-afí mà nà nábhù ròtì kà-nyìkpó ǒ kóró dhu ǒ rò. Ndirò dhu àká àlě rònzi obi, àlě rǐ'ì kà-nyìkpó ǒ ìlǎ atdí dǒ ale tí, kǒdò ònzi àlě kí rórò.

Pòlò mà Kòritò tó kigò ǒ bhà mà nà rǐ 'ùngò dhu

(Mbà 25.25; 1Tè 3.6-9; Èbr 13.17)

2 Nyùbhà mà mǎbà ngari afíku ò, nyòzè mà! Mà máfǎ nzá dhu atdí ale ní màtí, mà mábhù nzá atdí ale mà ràwǐ pbìndà a'uta ǒ, ndirò mà mútrǎ nzá atdí ale mà foná ongyéngá mà mabá tí. 3 Ma mà nò nzá wò dhu ànyǎku ma mǒdí tí. Obhó tí, àdhàdhì yà ma mà nò fǔkù dhu bhèyi tí, nyǐ ní atdí dǒ mà mózè nyǐ ale, ìmbǎ rǐ'ì ípìrǒnga ǒ màtí ndirò ǒve ǒ màtí. 4 Ma mí'ì a'uta nà atdí dǒ nyukutsì, idhèdu ràdù ndìka atdí dǒ okúku dò rò. Kóró fàká àpbè ǒ, ma marádi iwà afídu òpè ndì rórò, ndirò iwà idhèdu ìka ndì atdí dǒ rórò.

5 Màkèdòniyà mà mítdègu òwu ùvò, ní mà máso nzá ngbòka akekpá màtí. Mà màbà àpbè kóró ngari ònǎ rò, ìndrǔ úgyè ì mà mà nà, ndirò mà mí'ì ǒdò nà afíka ò. 6 Ní, Kàgàwà yà afíya ìngyè ì ale-afí òpè arí, nópè ndi afíka Titò ìrà àhù tika ò dhu-otù ǒ. 7 Kǒpè nzá afíka ndi dhu-otù ǒ tí, pbétù kǒpè ka Titò ìrà òvò nà fàká dhu-otù ǒ. Titò áwe ìngbà dhu bhèyi màtí nyǐ nyópè afína dhu fàká. Ndirò kǎwe ìngbà dhu bhèyi màtí nyǐ nyǐ'ì dhu-atdyú nà atdí dǒ nyǎla ngbòdu dhu. Kǎwe ìngbà dhu bhèyi màtí nyǐ nyǐ'ì izu nà ndì nónzi dhu-okú dò rò dhu*, ndirò ìngbà dhu bhèyi màtí nyǐ nyádzi nyǐ okúdu dò rò dhu. Ní ndi dhu ádù idhèdu àbhù rǐka ndì atdí dǒ.

8 Ma mà nì wà dhu yà angyi ma màndí fǔkù bhàruwà rábhù wà izu rùka nyǐ, pbétù ma mòzù nzá ndi dhu. Ma mózùyana dhu izu ma màbhù rùka nyǐ ákě kàsùmì tí rò. 9 Ní kòmbí idhèdu ìka wà ndì. Kìka ndì ìnzì ní yà fǔkù ma màndí bhàruwà ábhù izu rùka nyǐ dhu-okú dò rò, pbétù ndi izu ábhù nyǐ nyǎgèrè nyǐ, nyùbhà fǔkù nzérenga dhu-okú dò rò. Obhó tí, izu úka nyǐ àdhàdhì Kàgàwà ózè ka dhu bhèyi. Nírò, mà mónzi nzá atdí nzére dhu mà rùkú wò fǔkù ma màndí bhàruwà nǐ. 10 Obhó tí, Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu bhèyi rǐ ìndrǔ ùkǎ izu, ràdù ìndrǔ àbhù rǎgèrè ndì ndùbhà pbìndà nzérenga, ndi dhu ràdù Kàgàwà àbhù rǐgǔ ndi ale. Ní ndi dhu rǐ nǐ àdù ìndrǔ àbhù ròzù dhu. Pbétù, yà adzi àbhù rùka ìndrǔ izu náarí ìndrǔ ùnda ǒve ò Kàgàwà-nyìkpó ǒ. 11 Nyàndà pé, yà nyǐ nùka izu-otù ǒ Kàgàwà ónzi ìdzìnga: kòmbí, kǎbhù nyǐ nyòzè atdí dǒ ìnzá nyǐ nyǎfǎ dhu yà ndì nónzi dhu ǒ dhu ìtè rǐ ale tí. Kǎbhù nyǐ nyǐ'ì nzére ka kónzi dhu-okú dò rò òyángà rǐ ìwa ale tí, ndirò ndi dhu-okú dò rò ràdù ndìpè dhu ǒdò ònzi rǐ ale tí. Kǎbhù nyǐ nyǐ'ì abho atdyúya rǐ'ì 'àla ngbòdu ale tí, mà màbhù fǐyò sedzà nífu ale tí, ndirò nzére ka kónzi dhu nísò màlipò nǐ ale tí. Nyǐ nyítè dhu kóró otu ǒ nyǐ rǎrǐ mbǎ afátá nà nzére ka kónzi dhu ǒ.

12 Nírò, mà màndí nzá dhu fǔkù ndi dhu náfǎ ale-okú dò rò, ndirò mà màndí nzá ka ndi dhu ka káfǎ nǐ ale-okú dò rò. Pbétù, mà màndí ka ndì nǐ ìngbà dhu bhèyi màtí nyǐ nyòzè mà'ì atdí dǒ dhu nitè tí kpanya Kàgàwà-ònzì. 13 Wò dhu-okú dò rò nga ní ndi, afíka ótsì obi nǐ.

* 6:17 6.17 Zèk 20.34,41 * 6:18 6.18 2Sà 7.8,14 * 7:7 7.7 2Kò 2.5-11

Afika òtsi obi dhu-ògũ dõ, idhèka íka ndi atdíđ Titò í'ina dhèdhe-okú dò rò. Obhó tí, nyí kóró, nyí nyábhũ kà-afí ròtsi obi. ¹⁴ Angyina rò ma mównò dhu kà tò matí, ma rarí dhèdhe nà okúku dò rò. Ní ma mównò nzá ma kòkórò. Mă múndò kóró dhu ní'í obhó dhu. Ndirò, nyí'í mă mílè nĩ Titò-ònzí ilèta ní'í obhó ilèta átò. Ndi dhu ónzí ndi yà mă múndò ka dhu bhěyi. ¹⁵ Kàbhà àzè arí ndisě atdíđ okúku dò rò, nyí nyífu ndi kóró kàsùmì ò tí dhu mà, nyí nyákò ndi ifuta nyú nà ivi ngbòku rivi rórò tí dhu mà nà dhu ndi ndirè rò. ¹⁶ Ma mí'í dhèdhe nà a'uta nà ma mí'í ùkù kóró dhu-tsí ò dhu-okú dò rò.

8

Pbàkrístò àkă ì'ì indrũ dzùnà t'ónzita tó ale-afí nà dhu (Mrk 12.41-44)

¹ Àbanĩnzó, mă mòzè nyũni Màkèdòniyà tó pbiri ò kànísá tò* Kàgàwà ónzí idzìnga. ² Abádhí ábà àpbè abhò, pbétù 'àdù òko dhèdhe ò tí atdíđ. Inè matí ì í'ì năkù nyú tí atdíđ rórò, abádhí rí'ì nà indrũ dzùnà t'ónzita tó ale-afí náadù òse tí òse. ³ Abádhí úbho perè yà ì nyú ì í'ì nà dhu-bvũ rǒ, ndirò ròsè òse tí matí yà ì nyú ì àmbènà ònzina dhu dònă. Ima ní ndi dhu tó ngàmbi. Abádhí ónzí ka inzà atdí ale mà àvi 'ònzí rórò. ⁴ Abádhí itdè mă mă'ù dhu fíyò 'ùngbò ì ngũkpà ale mà nà 'ònzí Yèrùsàlemà tó kigò ò rí'ì Kàgàwà bhà ale dzùnà. ⁵ Abádhí ónzí dhu ósè òse tí yà foyá mă múbhi òdònà rǒ mă mabá tí dhu dònă. Wemberè tí, abádhí ádzi ì ì nyú tí rò Ádrùngbàle Yèsù tò, ndi dhu-dzidò, 'àdù 'àdzi ì nyú tí rò fākà átò àdhàdhì Kàgàwà ózè ka dhu bhěyi. ⁶ Nyí nàndà dhu nĩ, Titò ópè wà ndòtè indrũ nà ndinĩ mùdzùnà ònzí ka kí nĩ dhu nitsà tí. Ní ndi dhu-okú dò rò, mă mìtdè ka itdè tí átò ràdu ndi bvũkù, ndinĩ wò ùkù rí'ì indrũ dzùnà t'ónzita tó ale-afí tó kasu nunda tí ndàrà ùtsànà mběyi. ⁷ Obhó tí, nyí nyí'í kóró dhu-tsí nà abhàbhó. I dhu ní: Yèsù Krístò nyí nyá'ù obi nyú nà dhu, ale-dò àlě rí òte ùno nyí nyá rí dhu, Kàgàwà ábhũ inga nyũni dhu, nyí nyábhũ obìku kóró Kàgàwà bhà kasu t'ónzita tò dhu, ndirò àzè mă mángbe atdíđ nyukutsi dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyákă nyí'ì indrũ dzùnà ònzí nyí nyí dhu tó ale-afí nà atdíđ nyú átò.

⁸ Ma màndò nzá wò dhu fũkù uyátá tí. Pbétù ma màwe fũkù dhu ní, ngũkpà ale ábhũ obìya kóró Kàgàwà bhà kasu t'ónzita tò dhu kèlě, ndinĩ fũkù àzè tó obhóngà nitè tí. ⁹ Nyí nyúni wà àlě tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò bhà idzìnga. Àbadhi ní'ì ònzítale, pbétù kădù ndònzí ndi'ì năkùtále tí okúku dò rò, ndinĩ nyí nyadù tí'ì ònzítale tí pbìndà năkù-otù ò.

¹⁰ Wò nyí nyítsàna dhu nàndà dhu nĩ, yà ma mównòna fũkù dhu ní pbàkà irèta. Ndi irèta ní àkăkă fũkù irèta. Yà inzì í'íná ato ò, nyí ní'íná ndi wemberè t'ále yà ndi dhu nòzè 'ítsà, ndirò nyí ní'íná ndi wemberè t'ále átò yà ndi dhu nópènà 'ítsà.

¹¹ Ní kòmbí, nyí nyákă nyòwù kà nà nyòwù ùtsànà. Àdhàdhì nyí nyí'ì idzì afíku nà nyúdhe ka nyònzí dhu bhěyi, nyí nyákă nyí'ì idzì afíku nà, nyònzí ka àdhàdhì yà nyí nyí'ì nà ongyéngá-bvũ rǒ. ¹² Obhó tí, indrũ apé ì'ì idzì afína nà Kàgàwà tò ndi ndí dhu àbhũ rò, ní Kàgàwà rí kàbhũ dhu à'ù àdhàdhì yà kà rí'ì nà dhu-bvũ rǒ, inzì ní yà ìmbă kà rí'ì nà dhu-bvũ rǒ. ¹³ Wò dhu rí nĩ àtina nyí rākă nyòkò àpbè ò ngũkpà ale dzùnà t'ónzita-okú dò rò, pbétù dhu àkă kóró ale rí'ì dhu-tsí nà àdhàdhì. ¹⁴ Ndirò kòmbí, yà nyí nyí'ì nà abhò ròsè dhu-tsí nĩ, nyí nyínè nyònzí ìmbă rí'ì dhu nà ale dzùnà. Ndirò atdíku, yà abádhí rí'ì dhu-tsí nà abhò ròsè òná kàsùmì ò, abádhí í'íya inè 'ònzí dzùnàku átò rùkù dhu òtdì ndi rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, kóró ale ràdù ì'ì àdhàdhì. ¹⁵ Àdhàdhì yà Hlilă Andítá rănòna dhu bhěyi:

* 8:1 8.1 Màkèdòniyà tó pbiri ò kànísá ní'ì: Filipi mà, Tèsàlònìkà mà, Bèroyà mà ngũkpà kigò mà nà ò kànísá .

«Abho dhu nùwǎ ale ní'ì mbǎ dhu nà abho nyú ròsè, ndirò ake ka nùwǎ ale ní rǒ dhu atdì nzá ndì*.»

Titò mà rǒwu mùdzùná ònè Kòritò tó kigò ò Yèrùsàlemà ì owu tí nà dhu (1Kò 16.1-4; 2Kò 9.1-5)

¹⁶ Titò ózè ndònzì dzùnakù abho, àdhàdhì mǎ mózè mǒnzì dzùnakù átò dhu bhèyi. Kàgàwà ní ndì kà-afí nábhù rì'ì ndì dhu bhèyi. Ní mǎ mí òtsò àbhǔ Kàgàwà tò ndì dhu-okú dò rò. ¹⁷ Kǎ'ù mǎ mǎnzì ndì ndíní ndara tí fǔrábvù Kòritò tó kigò ò dhu. Ndirò ròsè dòtsí, kǎ'ì iwà ndì ndùdhe dhu ndìtírò afína ò fǔrábvù ndì ndara tí ró. ¹⁸ Mǎ mòvì atdíkpá kà mǎnà ní, yà atdíđ kóró kànísá arífùna Ídzi Màkǎrù dzùná t'ónzita ò àlě t'ádónà. ¹⁹ Wò dhu-ògǔ dǒ, kànísá óvò ka, ndíní mǎ nunda tí mǒwù yà ùbhǒ ka kúbho mùdzùná ùndò mǎnà. Wò ndì ídzi kasu rǐ Ádrùngbǎle-òvò ilè, ndàdè ngǔkpá ale dzùná mǎ mózè mǒnzì dhu itè átò.

²⁰ Mǎ mòzè mǒdò mǎ róná rò dhu ní, ìndrǔ rǐ ngbǒka ùnò wò ndì ábhǒ fùrangà-tsùkǎ òdò mǎ mí tí dhu-okú dò rò dhu. ²¹ Obhó tí, mǎ mòzè mǒnzì ídzi dhu, ìnzì ní ròfò Ádrùngbǎle-nyìkpó kèlě, pbétù ròfò ìndrǔ-nyìkpó átò.

²² Mǎ mòvì ngǎtsi àlě t'ádónà atdíkpá abádhí mǎnà. Mǎ múdhe wà kà kàsǔ ibì-gùna nyú, mǎdù kòtù ngǔkpá ale dzùná nózè ndònzì kóró kàsùmì ò ale tí. Ní, kòmbí kàbhù ndì atdíđ ndì kasu tò, ndàdè ì'ì a'uta nà atdíđ nyukùtsi átò. ²³ Titò nàndà dhu nǐ, ma mátina kà rǎrǐ òdhìdu, ndirò mǎ marí kasu ònzì atdíkpá kà mǎnà fùkú ídzìngà tò. Ndirò kǒkò àbadhi nùndà ngǔkpá àlě t'ádóna ní kànísá úvì ale. Abádhí rǒnzina kasu arí Krístò-òvò àbhǔ ìndrǔ rilè. ²⁴ Nírò, nyǐ nyàkǎ nyǐtè dhu, iwà nyǐ rózè abádhí obhó tí, ndíní yà abádhí núvì kànísá a'u tí dhu, 'àdè dhu ùnì yà okúkù dò rò mǎ mí ídzi dhu àwě rò, mǎ rǎwè wà obhó dhu.

9

Dhèdhe nà rí dhu àbhǔ ìndrǔ tò ale Kàgàwà ózè dhu (Mbà 19.17; 1Tì 6.17-19; 1Yù 3.16-18)

¹ Ma mǎnì wà dhu, Yèrùsàlemà tó kigò ò rǐ'ì Kàgàwà bhà ale tò ka kí tsùya ùndù mùdzùná-okú dò rò ma mí dhu àndí fùkù dhu rǎrǐ kǒkórò dhu. ² Obhó tí, ma mǎnì wà nyǐ nyǐ'ì ídzi afíkù nà abádhí dzùná nyǐ nyònzì tí dhu. Ní ma mìlè ma ilè tí okúkù dò rò Màkèdòniyà* tó pbìrì ò bhà ònzì, mati: nyǐ, Àkayà tó pbìrì ò rǐ'ì pbàkrístò tǎrò, nyǐ ròbhòlò wà nyǐ Kàgàwà bhà ale dzùná nyǐ nyònzì tí Yèrùsàlemà tó kigò ò, ròpè ndì inzi údàná atò ò rò. Ní nyǐ nyǐ'ì nà dhu dzùná t'ónzita tó afíkù tó dhu ì ìrì dhu, nǎdù abádhí nzínzì ò ábhǒ ale-atdyú nángbe rǒnzì dhu dzùná átò. ³ Ní, yà angyi ma mǎnò fùkù dhu bhèyi tí, ma mòvì kàrì ìbhù àlě t'ádóna* ròwù bvàkù, ndíní nyǐ nyundu tí mùdzùná ònzì ka kí nǐ dhu-tsù angyangyi, yà ma mǎnò nyǐ nyònzina dhu tí dhu bhèyi. Ní okúkù dò rò ma mìlè ma nǐ ilèta ní'ina nǐ kǒkórò dhu. ⁴ Obhó tí, yà mǎ mówu mǎnà atdíkpá Màkèdòniyà ò bhà náape nyòtù inzá nyǐ nyundu ì dhu-tsù angyangyi ró, ní nyǐka iwuna atdíđ abádhí-ònzì, mǎ móvò wà dhu abádhí tò nyǐ rǎrǐ kònzònzì angyangyi nídhunǐ. Ndirò, ma mǎnì dhu nyǐkù radùna iwù átò abádhí-ònzì. ⁵ Ndi dhu bhèyi ní ndì, ma mála àkǎkǎ dhu tí dhu ní, mòvì kǒkò ìbhù àlě t'ádóna ròwù angyi idù, 'òwù ùvò fǔrábvù, ndíní undu tí wò nyǐ nyòkò fíndá làkà nyǐ nyúbhòna dhu tí dhu-tsí-tsù angyangyi. Ndi dhu bhèyi ní ndì, ma mǎrà àhù rò, ma mí kòtù iwà nyǐ nyundu tsùya ró, ndì dhu rǎdè dhu itè, nyǐ rùbhò ka ídzi afíkù nà, ìnzì ní ùtǔ tí ka kùtù nyǐ dhu-okú dò rò.

* **8:15** 8.15 Uvt 16.18 * **9:2** 9.2 Màkèdòniyà tó pbìrì ò bhà ní'ì: Filipì mà, Tèsalònìkà mà, Bèroyà mǎnà ò bhà.

* **9:3** 9.3 2Kò 8.17,18,22

⁶ Nyirè pé yàrí ɔte: ake itse nòzò ale, náarí dhu ògu ake tí, ndirò abho itse nòzò ale náarí dhu ògu abho tí átò. ⁷ Dhu àkã dhu àbhũ rí ale ràbhũ ka àdhàdhì ndì nyú ndì ndùdhèná ka afína ò dhu bhèyi. Kàkã nzá ndàbhũ ka afína rùguru rórò, ndirò ùtũ tí ka kùtu ndì rórò. Obhó tí, Kàgàwà ózè ale ní dhèdhe ná rí dhu àbhũ ale. ⁸ Ndirò, Kàgàwà rí'ì inè obi ná ndònzì kóró ídzìnga-tidò abho nyú fùkù, ndínì nyí nyongó tí nyí nyí atdyúna òho kóró dhu àbà kóró kàsùmì ǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndì, nyí nyádà ì'ì dhu-tsí ná abho nyú ròsè, nyádù àmbe kóró ídzì kasu ònzì dǒ nǐ. ⁹ Ídzì ale-okú dò rò, Hlǎ Andítá rätina:

«Kàrí dhu àbhũ ídzì afíná na nǎkùtále tò, kàbhà ídzìnga náaradi dhòdhòdhóngà nà*.»

¹⁰ Kàgàwà ní ndì itse òzò arí ale tò arí itse àbhũ, ndirò ònyù àbhũ arí indrũ tò. Ní kà rí itse àbhũ fùkù átò, ndàdù kàbhũ ròtrò atdíǒ, ndínì fùkù ídzìnga ɔdhi tí itse abho. ¹¹ Kà rí nyàbhũ nyóngò ònzítále tí kóró dhu ǒ, ndínì nyí nyongó tí dhu àbhũ ngùkpà ale tò ídzì afiku ná. Ndi dhu bhèyi ní ndì ábhò ale rǒngò àdù òtsò àbhũ Kàgàwà tò fùrábvù rò mǎ mòwùnà fíyò mùdzànà-okú dò rò. ¹² Obhó tí, wò nyí nyónzina dhu t'átsàta tó kasu rí nzí Kàgàwà bhà ale rí atdyúna òho dhu dzànà kèlè ònzì, pbétù kà rí ábhò ale àbhũ ràdu òtsò átò Kàgàwà tò. ¹³ Nyí nyí Krístò bhà Ídzì Mákùrè nyí nyífu dhu itè yà indrũ dzànà t'ónzita tó ídzì afiku nyú ná nyí nyúbho fùkù dhu-tsí Yèrùsàlemà tó kigò ǒ pbàkrístò mà, kóró ngùkpà ɔdhíku pbàkrístò màná tò dhu-otù ǒ. Ní ndì dhu-okú dò rò, i ale rí ndì kasu tó ídzìnga ùnǐ, 'àdù Kàgàwà-ɔvò ilè. ¹⁴ Abádhí rí 'ìtsò dükú, rìtè fíyò àzè fùkù, yà Kàgàwà ónzì fùkù atdíǒ bvàna ósè pbìndà ídzìnga-okú dò rò. ¹⁵ Ní, Kàgàwà àkã àlè ràbhũ òtsò fìndà, yà àlè tò kìbhò perè tí Idhùnà, yà ìnzì pbìndà dhu rí ndàwé kóró okú dò rò!

10

*Pòlò rí ndùgye uvitatále tó pbìndà kasu dǒ dhu
(Ròm 15.17-19; 1Kò 2.1-5; 2Kò 6.4-7; 13.2-4,10)*

¹ Ima Pòlò, ma mí atdí dhu ònzì ima nyú tírò fùkù. Indrũ arátina ma rarí àdì ìyò nzínzìku ǒ ma mí'ì rò, pbétù itse ma mí'ì rùkù rò rò, ma raràdù ngbòdu idzidzo tí! Ní, Krístò bhà ìyònga mà kàbhà ídzìnga màná-otù ǒ, ² ma mìtdè nyí itdè tí mati: nyí rākã nzá nyùtu ma midzò ngbòdu idzò tí bvùkù ma mǎrà àhũ rò. Obhó tí, ma mùdhe dhu mǎnzì dhu ndì dhu bhèyi yà inga ìrè arí 'àti, mǎ rarí dhu ònzì ale-ngbò tó ófò ǒ atdídhéná ale tò. ³ Mǎ'ì ní yà adzì ǒ ale, pbétù mǎ mí nzí ìla ùgye yà adzì ǒ ale tó ófò ǒ. ⁴ Mǎ mí ìla ùgye nǐ mǎtsùmù ní nzí yà adzì ǒ ale náarí ìla ùgye nǐ mǎtsùmù-tidò, pbétù Kàgàwà arí ndì obi àbhũ i mǎtsùmù tò rùgolo róná òmvù arí 'ùru òyà ngari. Ndirò, i mǎtsùmù nǐ mǎ mí'ì inè mùgolo abádhí rùdhèna tìtò tó dhu, ⁵ ndirò mùgolo abádhí rí'ì ná idzítá tó irèta, yà indrũ-tsù ùtò arí ìnzì rànì Kàgàwà. Mǎ mòzè mùgèrè kóró ale tó irèta, ndínì Krístò-tsù dhu nifu tí. ⁶ Àkãkã dhu bhèyi nyí nyí kífù dhu mǎ màla rò, mǎ mùdhe wà dhu mǎ raràdù màlipò àbhũ ìnzì rí kífù ale tò.

⁷ Nyí nyarí atdí dhu àndà yà ndì dhu rí ndàlǎ òná ófò ǒ! Indrũ apé dhu à'u ndì rarí Krístò bhà ale, ní ndì ale àkã ndùni dhu, mǎ mà átò, mǎ rarí Krístò bhà ale ndì bhèyi. ⁸ Ádrùngbǎle Yèsù Krístò ìbhò ádrùngbǎnga tó obi fákà, ndínì mǎ midì tí nyí nǐ, ìnzì ní ndínì mǎ minza tí nyí ìnzà tí nǐ. Ní, nyí nyí mbá mǎzù atdíǒ ma mídzì ma ndì ádrùngbǎnga tó obi-okú dò rò dhu tí, ní nyídu rí nzí ìwũ ndì kà nǐ ma mí kasu ònzì rò. ⁹ Ma mòzè nzá nyirè dhu ma ròzè midò ɔdò ùkù ma mùndina bhàrwà nǐ. ¹⁰ Obhó tí, atdídhéná ale arátina: ima Pòlò, ma mùndì itse rò bhàrwà rarórè, 'àdù ì'ì obi ná. Pbétù, nzínziya ǒ ma mí'ì rò, ngbòdu rarí'ì ìvívì, ndirò òtèdu ò rò kadù gàyàdu

* 9:9 9.9 Zàb 112.9

ònzì ònzì tí. ¹¹ Wò dhu bhěyi rǒte ale àkǎ 'ùni dhu: yà itse rò mǎ mǔndǐ bhàruwà fùkù òná ófò mà rǐ'iyà àdhàdhì nzínzìkù ǒ mǎ mówu ùvò rò mǎ mí dhu ònzì òná ófò màná.

¹² Obhó tí, i ale arí 'ìtè ádròdrǒ ale tí ìtírò. Ní mǎ mí nzǐ mǒmvù mǎkǎ àdhàdhì abádhí nà, ndírò mǎ mí nzǐ mǔdhě abádhí rǒ. Abádhí arí 'òzù ìtírò 'ùdhe ì ádù ìtírò nǐ udheta tó dhu tí. Ndirò abádhí arí 'ùdhě nà ní ì kèlě. Ní, abádhí ní pbàdhómá.

¹³ Mǎ'í na, mǎ mí nzǐ mǐdzǐ ròsè atdíǒ. Pbétù mǎ mí mǐdzǐ okúna dò rò ní yà Kàgàwà íbhò fóká kasu kèlě. Yà Kàgàwà ábhu mǎ mǒwù ùvò wemberè tí fǔrǎbvù rò, kǐli wà kàsùka nùtsà mǎ mówu ròyá ifo. Ní, i ifo ní ì mǎ mífùna. ¹⁴ Mǎ mǎdà nzá ì ifo, mǎ nyú ní ndi wemberè tí mǎ mówu ùvò Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkǔrù nà fǔrǎbvù nídhunǐ. ¹⁵ Nírò, mǎ mí nzǐ mǐdzǐ ròsè atdíǒ ngǔkpà ale ònzì kasu-okú dò rò. Pbétù, mǎ mí mǒdò fǐndà dhu ní, fùkù a'uta rǐ ndisè rò, nzínzìkù ǒ mǎ mǒnzina kasu-bvu rǎrǐ ndisè isè, rǎrà àhu yà fǎkà Kàgàwà ìtè ifo ò. ¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, mǎ mǐ'iyà ìnè mǒwù Ídzi Màkǔrù ùnò fùkù mùlengù-dòtsíró rǐ'ì mùlengù ò. Mǎ mòzè nzá mǒnzì kasu yà iwà ngǔkpà ale ónzì kasu òyá mùlengù ǒ, mǎdù mǐdzǐ abádhí ónzì angyangyi kasu-okú dò rò.

¹⁷ Hǐlǎ Andítá rǎtina: «Ndì nòzè ndìdzǐ ndì ndìtírò ale nákǎ ndìdzǐ ndì Ádrùngbǎle Kàgàwà-okú dò rò tí*.» ¹⁸ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎdù à'ùnà àkǎkǎ ale tí ale ní nzǐ yà ndìtírò rǐ ndìtè ale, pbétù yà ndìtírò Ádrùngbǎle Kàgàwà ìtè ale.

11

Pòlò rǐ Kòritò tó kigò ǒ Kànísà-nyìkpó itdyǔ tìtò tó uvitatále rǒ rò dhu (Màt 7.15-20; Ròm 16.17-18; 2Kò 12.11-15; Gàl 1.6-9)

¹ Kòmbí ma mòzè motè àrítále bhěyi! Ní ma mǒnzì nyǐ nyǎ'ù ma motè! Dhu àkǎ nyǎ'ù ma motè! ² Ma mózè nyǐ nǐ àzè ní yà Kàgàwà ózè nyǐ nǐ àzè-tidò. Ma mórì nyǐ atdí kpatsìbhále tò tí. Ndi kpatsìbhále ní Yèsù Krístò. Ní ma mòzè nzá ngǎtsi kpatsìbhále ròzè nyǐ. Ma mòzè mitè nyǐ Yèsù Krístò tò àdhàdhì yà ìnzá àpè kpatsìbhále ùnǐ tsìbhíngba bhěyi. ³ Àdhàdhì osu utrá Èvǎ pbìndà màgèzì nǐ dhu bhěyi, ma mí òdòna ònzì dhu ní fùkù ìrèta rǐ ndìnzǎ, nyǎdù nyǐndà Krístò-owù ùngǔ nyǐ nyǐ kà tò nyǐ nyǐ nyǒdò ró rò dhu, ndirò ìlǎ nyǐ nyǐlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ rórò dhu. ⁴ Ìndrù apé iwu vurò Yèsù bhà màkǔrù ùnò fùkù, yà fùkù mǎ múnò pbìndà màkǔrù Yèsù rǒ rò, ní nyǐ nyarádù ì ale ná'ù isó tí ròtè. Abádhí arí òte dòná fùkù ale-afí ní nzǐ yà angyi nyǐ nyábà Hǐlǎ-Alafí. Ndirò abádhí arúnona màkǔrù ní nzǐ yà fùkù mǎ múnò Ídzi Màkǔrù.

⁵ Ma mà'ù dhu ì ale, kǒkò ádròdrǒ uvitatále tí nyǐ nyarí àtina, rúdà nzá ma atdí dhu nǐ màtí. ⁶ Dhu rǐ'ì ìnè mǐ'ì ìnzá òte nótsì abádhí bhěyi ale tí, pbétù inga t'únita ǒ kà rǐ'ì mbǎ ndi dhu bhěyi akekpá màtí. Mǎ mítè ndi dhu kpangba fùkù kóró kàsùmì ǒ, ndirò kóró ófò ǒ.

⁷ Ma múnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù fùkù ìnzǐ monzì mùkìmbà. Ma mífo ma mí'ì ákě ale tí ndínǐ nyǐ nyǐ'ì tí ádròdrǒ ale tí. Nírò, wò dhu bhěyi ma mífo ma dhu ní'ì tí nzérénga ma mǒnzì dhu? ⁸ Ma mákò ngǔkpà kànísá-fó dhu rònzì dzùnadu mùkìmbà tí yà fùkù ma múbhì kasu ònzì rǒ rò. ⁹ Fǔrǎbvù ma mí'ì òná kàsùmì ǒ, dhu òtdì ndì rùdú rò, ma mákò nzá dhu nzínzìkù ǒ atdí ale-fó màtí. Obhó tí, Màkèdòniyà tó pbìrì ò rò iwù àlě t'ádóna níbhò ndi ma mí atdyúya òho kóró dhu-tsí idù. Ma módò ma mběyi kóró dhu-tsí ǒ, ìnzǐ mǐ'ì ànò tí dèkù, ndirò ma mǒngò mǒdò ndi dhu bhěyi tí.

¹⁰ Yà nyadutsì rǐ'ì Krístò bhà obhóngà-otù ǒ, ma mí dhu òtso kpangba matí: ìmbǎ tsùdu ùtò rǎdù ìnzǐ ma midzǐ tí ma wò ma múnò dhu-okú dò rò atdí ale mà rǐ'ì Àkayà

* 10:17 10.17 Yèr 9.23

tó fùkú pbìrì ǒ kóró màlèngù ǒ. ¹¹ Ádhu ma m̀̀nò wò dhu okúna dò rò? Tí inzà ma mòzè nyí dhu? Inzì akekpá màtí. Kàgàwà nyú ǹ̀ni wà ma mòzè nyí dhu!

¹² Ní ma m̀̀ngò dhu ònzì yà kòmbí ma m̀̀nzina dhu bhèyi tí, ndíní ma m̀̀tsi tí kóró otu k̀̀kò 'àpà rí 'àmbe 'òyò d̀̀ ʼàti, ì r̀̀rì kasu ònzì m̀̀'í bhèyi ale r̀̀. ¹³ I ale ní t̀̀tò tó uvitatále. Abádhí arí ìndrù ùtrá kàsùya ǹ̀, 'àdù àmbe 'ònzì d̀̀ Krístò bhà obhóná uvitatále bhèyi. ¹⁴ Ndi dhu àkà nzá idho r̀̀kò nyí ǹ̀. Obhó tí, p̀̀m̀vo Sitanì ndítìrò náarí ndònzì awáwù tó màlàyikà bhèyi. ¹⁵ Nìrò, idho àkà nzá ndùkò nyí k̀̀kò kàbhà kasutále r̀̀ 'ònzì 'ùli ì Kàgàwà bhà obhónánga tó kasutále bhèyi rò. Yà adzi ǒ dhu-tsù r̀̀ ndòdì rò, abádhí tó ìpìr̀̀nga níkùya àdhàdhì abádhí-kàsù-bvù r̀̀.

Pòlò r̀̀ ndìdzì ndì ndòndù àpbè-dzi dhu-okú dò rò dhu
(Kas 20.18-27; 2Kò 4.9-13; 6.3-10)

¹⁶ Ma mí dhu àdù m̀̀vò t̀̀títd̀̀ fùkù, mati: atdí ale mà r̀̀kà nzá ndìrè nga ma r̀̀rì àrítále. Ìmbà k̀̀'ì ndi dhu bhèyi rò, nyí nyàkà nyá'ù dhu ma r̀̀rì àrítále, ndíní ma midzì tí ma ake átò k̀̀kò t̀̀tò tó kasutále bhèyi. ¹⁷ Yà ma m̀̀nona kòmbí dhu ǹ̀no ma mí ǹ̀zì Àdr̀̀ngbàle Kàgàwà òzè ka dhu bhèyi, pbètù ma mí k̀̀no àdhàdhì àrítále bhèyi. Obhó tí, ma mà'ù dhu ìnè ma r̀̀rì ma mí midzì okúna dò rò dhu nà. ¹⁸ Ábhò ale arí 'ìdzì ale-ngbò tó ófò ǒ. Ní ma mí midzì átò. ¹⁹ Nyí, yà dhu-ònga t'òvòtatále tí nyí nyí'ì rò, nyí nyarí k̀̀kò ì àrítále r̀̀nona dhu à'u à'u tí! ²⁰ Nyí nyarí abádhí à'u r̀̀vu r̀̀kú ìno bhèyi, r̀̀bhù nyí nyònzì kòkòr̀̀nga tó kasu, r̀̀dhà fùkú dhu mà, r̀̀zè nyí àkyàkyè ale tí, r̀̀dù nyìkpòku-mbì mà ùwa. ²¹ Nyìdu r̀̀wù tí ìwù yà dhu ùno ma mí rò: Nyí pbàla tí nzá wà mà ìvìvì ale tí inzà mà m̀̀nzì dhu wò dhu bhèyi dhu okú dò rò! Ní nyàbà dhu f̀̀kà!

Kòkò r̀̀kú arávu ale apé 'òmvù 'ìdzì ì ìngbàtí ìli ndì dhu-okú dò rò màtí, ní ima mà átò ma mí midzì ìdzì. Kòmbí ma móte àrítále bhèyi. ²² Kòkò ì ale tí Pbàèbrànyá? Ní ima mà átò, ima ní M̀̀èbrànyà. Abádhí tí Pbàìsràyélí? Ní ima mà átò, ima ní M̀̀ìsràyelì. Abádhí tí Àbràhamù bhà pbàdzukurù? Ìma mà átò, ma ní Àbràhamù bhà mùdzukurù. ²³ Abádhí arátina ì r̀̀rì Krístò bhà kasutále. Ní, kòmbí ma móte àdhàdhì àrítále bhèyi: ima ní Krístò bhà kasutále ròsè atdíd̀̀ abádhí dònà. Ma m̀̀nzì kasu abho nyú ròsè abádhí dònà. Ka kúsò ma ìbì-g̀̀na imbi ò ròsè abádhí dònà. Ka kòvì ma asé ǹ̀ ròsè abádhí dònà, ndìrò ma máhù ìbì-g̀̀na nyú ɔve-kù-bhu ǒ rò. ²⁴ Pbàyàhúdì tó ádr̀̀dr̀̀ ale úvì ma ìmbò-g̀̀na, 'òwù matì r̀̀ ìbhù kumì dòná àr̀̀gyètdì nà asé ǹ̀*. ²⁵ Pbàrómá tó ádr̀̀dr̀̀ ale úvì ma mùgò ǹ̀ ìbhù-g̀̀na, ndìrò abádhí úbvù ma atdí-g̀̀na odu ǹ̀ ndíní ma m̀̀vé tí. Ìbhù-g̀̀na, ma múbhi ònà bàtò nábi idha ò ndìnza ndì, ndìrò atdí-g̀̀na ma múdà atdí iku mà atdí adyifò mànà ádr̀̀ngbà r̀̀r̀ ǒ. ²⁶ P̀̀fòdu d̀̀ ma múbhi ǹ̀ ábhò pbàkà abhi ǒ, mà mábà ìbì-g̀̀na nyú àpbè ní idha-akpá r̀̀tù ǹ̀ r̀̀dú. Mà mábà àpbè ní obi ǹ̀ arí dhu ùdhà ìndr̀̀-fó rò ale r̀̀bhona idù àpbè. Mà mábà àpbè ní adódu Pbàyàhúdì nyú r̀̀bhona idù, ndìrò ní ìnzì ní Pbàyàhúdì mà r̀̀bhona idù àpbè. Mà mí'ì àpbè ǒ kigò ǒ màtí, r̀̀ngù ǒ màtí, ádr̀̀ngbà r̀̀r̀ ǒ màtí, ndìrò t̀̀tò tó pbàkrístò nzínzì ǒ màtí. ²⁷ Mà m̀̀nzì ale ìngyè r̀̀ ododu kasu, ndìrò mà márà àdi r̀̀ idho r̀̀gù mà ìbì-g̀̀na nyú. Ìbì-g̀̀na àwù ma, idha-atdyú mànà nóhò ma. Ìbì-g̀̀na mà márà àdi r̀̀ ìnzì m̀̀nyè dhu, ìmbà mà m̀̀nyuna dhu r̀̀'ì dhu-okú dò rò. Giri óhò ma, ìmbà mà m̀̀fona r̀̀dú mberù r̀̀dù ì'ì. ²⁸ Ndirò ìnzà mà m̀̀vò kóró ngùkpà dhu r̀̀rò, mà marí ìr̀̀na atdíd̀̀ bilìnganà ní kóró kànísá. ²⁹ Atdí ale náapè ì'ì ìvìvìnga nà Kàgàwà bhà otu t'únguta ǒ, ní mà marí'ì ìvìvìnga nà átò. Atdí ale náapè ìtsì nzérenga ò, ní afidu arándì atdíd̀̀ ndi dhu-okú dò rò.

* 11:24 11.24 Tòr 25.3

³⁰ Dhu apé ì'ì ale ìdzí ka kí dhu tí, ní dhu àkǎ midzǐ ma pbàkà ivívínga-okú dò rò. ³¹ Kàgàwà, Ádrùngbǎle Yèsù t'Ábanà, nùni wà dhu inzà ma rùnò tìtò. Ní, Àbadhi àkǎ ilèta nà dhòdhóhóngà nà. ³² Dàmàsiki tó kigò ò ma mí'ì ònà kàsùmì ǒ, ádrùngbǎ kamà Àrètà bhà lìwalì nùuli sàndìrì ndi kigò ò ka kótsù òyá tsǎtsù-lí ndíní ima nalú tí. ³³ Pbétù, ka kipfo ma póló ǒ, kadù mifo imbi rǒ ka kòsò sǎngě-yà-ba ǒ irinǎ, mawù ndi kigò-ngbò ka kákpròrò nǐ kàlì-kutì rǒ, madù otu àbà mawǐ kà-rǒ rò*.

12

*Krístò arí pbìndà obi àbhǔ ivívínga nà rǐ'ì ale tò dhu
(1Kò 2.3-5; 2Kò 4.7-10)*

¹ Dhu òfò tí nga midzǐ ma? Ndi dhu rǐbhòna ìdzìnga rǐ'ì mbǎ. Ìnè màtí kà rǐ'ì ndi dhu bhěyi rò, kòmbí ma móte yà Ádrùngbǎle arábhǔna mala ɔnyɛ bhěyi ródzì dùdù dhu tó ófò ǒ dhu-tsí mà, kǎrítèna idù órù ò aróko dhu mànà dhu-tsí dǒ. ² Ma m̀̀ni wà Yèsù Krístò nà ì nùngbò atdí ale. Kàgàwà ábhɛ ndi ale ròdzì ɔrù, rǎrà àhɛ ìbhɛ rí kisě òrù-akpà ò*. Ndi dhu ónzì ndi ró ato náhɛ wà atdí kumì dòná ìfo nà ato tí. Ndi ale ódzì tí ale-ngbò tó ófò ǒ? Ndirò ngǎtsi nǐ, kǒdzì tí ìnzǐ ní ale-ngbò tó ófò ǒ? Ma m̀̀ni nzá ka, pbétù ka ǹ̀ni ní Kàgàwà. ³ Ma m̀̀ni dhu Kàgàwà rábhɛ ndi ale ròdzì ndàrà àhɛ pàràdisò † ò. Ndi dhu pbí'ì tí ale-ngbò tó ófò ǒ dhu, ndirò ngǎtsi nǐ kà pbí'ì tí ìnzǐ ní ale-ngbò tó ófò ǒ dhu. Ma m̀̀ni nzá ka, pbétù ka ǹ̀ni ní Kàgàwà. ⁴ Ányì ndi ndàrà àhɛ rò, ndi ale ìrì ìnzǐ rí ndàwě ale-tsù ǒ dhu, ndirò inzà àkǎnà ìndrù ràwe akye dhu. ⁵ Ní ma mí midzǐ ìdzǐ wò ndi ale ró ndi nónzì dhu-okú dò rò. Pbétù ima nyú nàndà dhu-tsí nǐ, ma mí midzǐ yà mitè rí ivíví ale tí dhu-okú dò rò tí. ⁶ Ma mózěyana gukyè midzǐ ma, ní ma ní'yana nzǐ àrítále. Ma m̀̀nɔyana dhu ní'yana obhó dhu kélě. Pbétù, ma mòdhò wà midzǐ ma mí dhu. Ma mòzè nzá ìndrù rǐ mozè ádrùngbǎle tí, midzǐ ma mí okúya dǒ rò dhu-okú dò rò dhu. Ma mòzè abádhí rǐfɛ ma ma m̀̀nɔna ró ì ìrì dhu mà, ma m̀̀nzina ró ì ála dhu mànà okú dò rò.

⁷ Kàgàwà arítèna idù órù ò aróko dhu-tsí ní idhɔ rǐ ìndrù ùkǒ nǐ dhu. Pbétù, kǎdù dhu-okpè bhěyi rí mutǔ dhu ùfo zǎdu ò, ìnzǐ ma midzǐ tí ma ròsè atdí dǒ. Kǒnzì ndi dhu p̀̀mvo Sitanì bhà màlàyikà otù ǒ, ndàbhɛ ròpbì ma ndi dhu bhěyi ìnzǐ ma midzǐ tí ma. ⁸ Wò dhu-okú dò rò, ma mítsò ma ìbhɛ-gùna Ádrùngbǎle Kàgàwà rǒ, ndíní ndi dhu nipfo tí zǎdu ò rò. ⁹ Ní, kǎdù dhu àdu idù, ndàti: «Pbàkà ìdzìnga náká wà ìndù. Pbàkà ádrùngbǎnga tó obi arí kasu ònzi atdí dǒ ivívínga ǒ ìndrù rǐ'ì rò.» Nírò, ma mà'ù wà midzǐ ma atdí dǒ pbàkà ivívínga ǒ, ndíní Krístò bhà ádrùngbǎnga tó obi nónzì tí kasu atdí dǒ nyudutsì. ¹⁰ Ní idhèdu ìka wà ndi pbàkà ivívínga ǒ, ima nǐ ka kí dhu ùnɔ dhu ǒ, dhu-ɔbì rǒse dùdunǎ dhu ǒ, rùdú ka kávu dhu ǒ, ndirò odú ró'ɔ rùdú dhu ǒ. Ma mí kóró kòrì dhu-dzi òndù Krístò-okú dò rò. Obhó tí, ivívínga nà ma mí'ì rò nga ní ndi, kǎrì pbìndà obi ìbho idù nǐ.

Pòlò-afí rǐ inga ìrè atdí dǒ Kòritò ǒ pbàkrístò-okú dò rò dhu

¹¹ Ma mòtè àrítále bhěyi, pbétù nyǐ nyètɛ ndi ma m̀̀nzì dhu ndi dhu bhěyi. Nyǐ ní ndi nyǐ nyákǎna nyǐdzǐ ma ngǔkpà ɔdhíkɛ-ònzǐ, ìnzǐ ní ima ma-tírò. Obhó tí, ìmbǎ ma mí'ì àkyákyè ale màtí, ní kǒkò fùkú ádròdrǒ uvitatále tí nyǐ nyózùna ale nùdà nzá ma atdí dhu nǐ màtí. ¹² Obhó tí, fǔrǎbvù ma mí'ì ònà kàsùmì ǒ, ma m̀̀nzì kasu dhu-dzi t'òndùta nyú nà. Ndirò Kàgàwà ìtè ábhǒ ize mà, wìwì mà, inzà apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǒ dhu mànà otùdu ǒ. Ní, ì dhu ní ì rí dhu ìtè ma rǎrǐ uvitatále

* **11:33** 11.33 Kas 9.25 * **12:2** 12.2 Ìbhɛ rí kisě òrù-akpà tí Bìbiliyà rǎtina dhu-tì ní: wemberè tí rǐ'ì ní yà àpbù rǐ'ì ònà òrù-akpà. ɔyo rí kisě òrù-akpà ní yà àbǐ mà, adyifò mà, alali mànà rǐ'ì ònà òrù-akpà. Ndirò ìbhɛ rí kisě ní ndi Kàgàwà nyú arádi ònà òrù-akpà. † **12:3** 12.3 Pàràdisò tí kátina ní Kàgàwà nòzè ale nárówu òko kà mànà ɔve dzidǒ ònà ngari. Ka kí kàtì átò ìbhɛ rí kisě òrù-akpà tí.

nyú. ¹³ Ádhu nyú ndi ma mónzì ngǔkpà kànísá tò, yà inzà ma mádù ònzìnà fùkù? Inzá ma mónzì fùkù ní atdí dhu kèlè: ma mónzì nzá nyí nyübho kàsùdu. Ní, nyùbà ndi afátá idù!

¹⁴ Yàrí ní ìbhù rí pbàkà abhi isè abhi yà ma mí mǎbhòlò nǐ ndíní ma mara tí àhù fǔrǎbvù‡. Ndirò ndi abhi ǒ màtí, ma mòzè nzá nyübho kàsùdu. Obhó tí, ma mí nzí fùkù ongyéngá-atdyú òho, pbétù ma mí atdyúya òho ní nyí nyú. Inzí ní nzónzo-kàsù ndi, 'ùlì dhu ì nódhì ale nòdò tí. Pbétù, inzo nódhì ale ní ndi arí dhu ùlì fíyó inzo nòdò tí. ¹⁵ Imá na ní ndi, inè ma mí'ì mubho ma mí'ì nà kóró dhu fùkù, madù pbàkà ípìrǒnga nyú nádzi okúkù dò rò. Ní dhu apé ì'ì ma mòzè nyí wò dhu bhéyi dhu tí, ní fùkù àzè àkànà tí ndùngù ùngu tí tidu-òná rò?

¹⁶ Ma mìrè dhu, à'u nyí rambènà dhu à'u, ìmbà ma rí'ì ànò tí dükú. Pbétù, ngǔkpà ale rí dhu ìrè ma rǎrǐ ìndrǔ ùtrǎ arí ale, nírò ma ròtsì wà nyí pbàkà mǎgèzi nǐ. ¹⁷ Ní, ma mákò tí àkǒ fùkù dhu tìtò dǒ yà fǔrǎbvù ma múvǐ ale nzínzi ǒ atdí ale-otù ǒ? ¹⁸ Ma mítdè Titò ìtdè tí, movì ròwù fǔrǎbvù atdíkpá ngǎtsi àlè t'ádònà mànà. Ní, ndi Titò ákò tí ndi fùkù dhu tìtò dǒ? Nírò, mǎ'ì atdíkpá àbadhi mànà, mǎ mí'ì tí obhó atdí ìrèta nà tí mǎ mónzina dhu ǒ? Ndirò mǎ múngù tí obhó atdí owu kèlè?

¹⁹ Ròpè ndi angyíta tí, nyí nyarí inga ìrè mǎ rarí mǔgye mǎ-tírò dóká onzìkú. Ní kà rǐ'ì mbà ndi dhu bhéyi. Kàgàwà-ònzí nga ní ndi mǎ móte Krístò-nyutsinǎ rò nǐ. Ǫdhídù, yà atdí dǒ ma mòzè nyí rò, mǎ mí kóró kǒkò dhu ùnò ndíní nyí nòsì tí a'uta ǒ. ²⁰ Obhó tí, ma mí ǒdòna ònzi dhu ní, fǔrǎbvù ma mǎrà àhù rò, ma mí nzí nyòtù àdhàdhì yà ma nyú ma mòzènà nyí'ì òná ófò ǒ dhu, ndirò nyí nyí nzí motù àdhàdhì yà nyí nyú nyí nyòzènà mí'ì òná ófò ǒ dhu. Ma mí ǒdòna ònzi dhu ní, ma mí nyòtù ìnzí nyí nyarí nyíri nzínzìkù ǒ ró, adha ònzi nyí nyarí nzínzìkù ǒ ró, nàwí nà nyí nyaróko nzínzìkù ǒ ró, anya ònzi nyí nyarí nzínzìkù ǒ ró, ìndrǔ-ngbò ùnò nyí nyarí ró, tìtò ùnò nyí nyarí dükú ró, nyídzí nyí nyarí nyí-tírò ró, ndirò akye nyí nyarí dhu ònzi ró dhu. ²¹ Obhó tí, ma mí ǒdòna ònzi wò ndi ngǎtsi pbàkà abhi ǒ dhu ní, pbàkà Kàgàwà rǐ nyídu àbhǔ rìwù onzìkú dhu. Ndi dhu rǎdù mabhù mǎdzi yà òko òko nzérenga ònzi ì arí yà angyi ì onzínà dhu bhéyi ró nzínzìkù ǒ ábhǒ ale-okú dò rò. † ale ní kákà inzà apé 'ùgèrè 'ùbhà mǎnyòni mà, kóró ngǔkpà nzére dhu-tidò mànà ale.

13

Polò rǐ Kòritò ǒ pbàkrístò ònzi rǎndà nyuyatsi nga ìtírò dhu (2Kò 10.1-11; 12.19-21)

¹ Yàrí ní ìbhù rí pbàkà abhi isè fǔrǎbvù abhi yà*. Ìlǎ Andítá rǐ dhu òvò ndàti: «Ìngbàtí ìlì ndi ǒte mà náká óyǒ ale, ndirò ngǎtsi nǐ ìbhù ale mà rǐ'ì fíndá ngàm̀bì tí†.» ² Yà ǒvò pbàkà abhi nísè bvùkù abhi ǒ, ma móvò dhu kákà angyinǎ rò nzérenga nónzì ale tò kóró ngǔkpà ale mànà. Ní kòmbí yà itse ma mí'ì rùkù rò òná kàsùmì ǒ, ma mí dhu òvò tdít dǒ fùkù matì: fǔrǎbvù ma mǎrà àhù tdít dǒ rò, ma rǎrǐ nzí atdí ale mà nùbha ì nzérenga nónzì ale nzínzi ǒ ìnzí kòtdì anya dòná. ³ Ma mí dhu ònzi ndi dhu bhéyi, nyí nyòzè nyùni dhu obhóná nyú Krístò rǎrǒte nyudutsinǎ rò dhu-okú dò rò. Nzínzìkù ǒ ndi ndí kasu ònzi otùdu ǒ rò, ka ní'ina nzí ivívì ale, pbétù kà rǐ pbìndà ádrùngbǎnga tó ǒbì ìtè nzínzìkù ǒ. ⁴ Obhó tí, Krístò ka kutó mùsàlabhà dǒ rò, kí'ì ale-ngbò tó ivívìnga nà. Pbétù kòmbí kà rǐ'ì ípìrǒnga nà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ǒbì nǐ. Mǎ nàndà dhu nǐ, mǎ múngbò wà mǎ kà mànà. Ní, atdí dhená rò, mǎ mí'ì

‡ **12:14** 12.14 Polò bhà wemberè tó abhi Kòritò tó kigò ò ní'ì Kànìsà òpè kǎrà nǐ abhi (Kas 18). Ǫvò rǐ kisé abhi ní'ì ndi Kànìsà ǒ bhà àndà kǎrà nǐ abhi. * **13:1** 13.1 Ándà 2Kò 12.14 ò ka kàndí dhu. † **13:1** 13.1 Polò òzè ndòvò dhu, ìndrǔ-ànyà òtdì ndi ndí rò, ndi rǎrǎdù kòtdì àdhàdhì Ìlǎ Andítá núnò dhu-bvù ró (Tòr 19.15).

ivívinga nà átò, pbétù mǎ mí'íya ípírǒnga nà kà mànà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ. Ndirò ndi obi nǐ ní ndi, mǎ mí kasu ònzi fǔrǎbvà.

⁵ Nyàndà pé nyukutsi nga nyǐ-tírò, ndínǐ nyǐ nyuni tí iwà nyǐ nyá'ù Yèsù dhu. Nyùdhe pé nyǐ nyǐ-tírò. Nyǐ nyàni tí obhó dhu Yèsù Krístò rǎrǐ'ì inè nyukutsi, ìnzǐ dhu í'ina gukyè nyukutsi nga nyǐ nyàndà rò, nyǐ nyòtù nyǐ ìmbǎ nyǐ nyǐ'ì a'uta ǒ dhu tí rò! ⁶ Pbétù, ma mà'ù dhu nyǐ rǎrǐ dhu ùnǔnǐ, mǎ'í na, mǎ rǎrǐ'ì inè obhóná nyá a'uta ǒ. ⁷ Mǎ mí mǐtsò Kàgàwà rǒ, ndínǐ nyǐ nabhù tí ìnzǐ nyǒnzǐ ìngbàtí ìli ndi nzére dhu mà akekpá màtí. Mǎ mí nzǐ mǐtsò ndi dhu bhěyi, mǎ mòzè mǐtè dhu, mǎ rónzǐ uvitatále tó fáká kasu mběyi nyá nzínziku ǒ dhu-okú dò rò. Pbétù, mǎ mòzè dhu ní nyǒnzǐ ídzǐ dhu, ìmbǎ dhu rǐ ndàlǎ ìndrǔ tò ìnzá mǎ rónzǐ ndi kasu mběyi dhu màtí. ⁸ Obhó tí, mǎ mí nzǐ àdù obhó dhu nà rǐ ndùgye ìngbàtí ìli ndi dhu mà nónzǐ. Mǎ mǎdù ònzínà dhu ní obhó dhu kèlě. ⁹ Mǎ mí'ì dhèdhe nà ivívinga nà mǎ mí'ì nyǎdù ì'ì obi nà Kàgàwà bhà otu ǒ rò. Ní, mǎ mí mǐtsò Kàgàwà rǒ, ndínǐ nyǐ nabhù tí nyǐ'ì àkǎkǎ atdíǒ ale tí nyìkpóna ǒ. ¹⁰ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma màndí yàrí bhàruwà fǔkù àdì ma màdì itse rórò, ndínǐ bvàkù ma mǎrà àhu rò, ìnzǐ ma mórú tí òrù tí dùkú. Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà íbhò wà dùkú ma mórù nǐ dhu tó ádrùngbǎnga tó obi idù. Ndi ádrùngbǎnga kǐbhò nzá tsěku ma motdí tí nǐ, pbétù kǐbhò ka ndínǐ nyǐ nidì tí Kàgàwà bhà otu ǒ.

Pòlò rǐ Kòritò ǒ pbàkrístò nóvi dhu

¹¹ Kà rǐku dóná rò nǐ, àbanǐnzó, nyòko dhèdhe ǒ. Nyǐ nyàkǎ nyǒnzǐ obi nyǐ'ì àkǎkǎ atdíǒ ale tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Nyòwu afíku àbhù rǒ ròtsi obi nzínziku ǒ nyǎdù ì'ì atdí irèta nà. Nyǐ nyàkǎ nyòkò màrùngà ǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndi Kàgàwà, yà ìndrǔ nózè, ndirò màrùngà ǒ arí ìndrǔ àbhǔ ròkò ale, rǎdù ì'ì atdíkpá nyǐ mànà.

¹² Òvi nyòvi nyǐ nzínziku ǒ pbàkrístò bhěyi. Kàgàwà bhà ale kóró nóvi nyǐ.

¹³ Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ídzìnga mà, Kàgàwà bhà àzè mà, àlě nùngbò Ìlǐlǎ-Alafí mànà nǎkǎ ì'ì nyǐ mànà kóró.

Gàlàtiyà

ǒ pbàkrístò tò Pòlò andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Pòlò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kǎndí ka ìfo kumì dòná àrù nà ato mà imbò kumì dòná àrùbhù nà ato mà nà nzínzì ǒ, ndi Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ.

Kǎndí ka Gàlàtiyà tó pbìrì ǒ pbàkrístò tò, kà-tì ní kà randí ka Àtiyòkiyà mà, Dèrbè mà, Ìkòniyò mà, Lístrà mà nà tó kigò ǒ pbàkrístò tò (Kas 13.13-14.26).

Gàlàtiyà tó pbìrì ǒ Kànísá ǒ, atdí dhená Pbhàhúdì nòowúnà dhu òvò rǒ 'àti, dhu rǎkǎ kifù Músà bhà Ùyátá, ròsè dòtsí ní, ale-ònzǐnga òbhòlò ka kí dhu, ndíní Kàgàwà a'ù tí ìndrù pbìndà ale nyú tí. Ní, Pòlò andí yàrí bhàruwà, ndòvò dhu ònà ìndrù tò ndàti ìnzì rǎrǐ Músà bhà Ùyátá mà, ale-ònzǐnga òbhòlò ka kí dhu mà nà dhu ndi ìndrù àbhù rádù Kàgàwà rǎ'ù pbìndà ale nyú tí, pbétù Kàgàwà bhà ale tí ka kóko dhu níde dòná atdí dhu rǎrǐ Yèsù Krístò ná'ù ka kí dhu kèlǎ.

Bhàruwà-nyíti ka kóhù tí dhu

- Pòlò rǐ Gàlàtiyà ǒ pbàkrístò nòvì dhu (1.1-5).
- Krístò bhà Ídzi Màkǔrù arí'ì atdí tí dhu (1.6-10).
- Pòlò bhà ádrùngbǎnga uvitatále tírò (1.11-2.21).
- Dhu àkǎ tí kifù Ùyátá, ndirò tí kǐ'ì a'uta nà dhu (3.1-4.31).
- MùKrístò rǐ'ì dòná ndítírò dhu (5.1-26).
- Ìndrù àkǎ 'ònzì dzùnàya nzínziya ǒ dhu (6.1-10).
- Bhàruwà rǐku dòná rò dhu t'òvota mà, ovita mà nà (6.11-18).

Pòlò rǐ Gàlàtiyà ǒ pbàkrístò nòvì dhu (Ròm 1.1-2)

¹ Yàrí bhàruwà nandí ale ní ima Pòlò, Yèsù bhà uvitatále. Ìnzì ní ìndrù ndi mà nòvò mí'ì uvitatále tí, ndirò ìnzì ní atdí ale-otù ǒ nga mà ndi ka kòvò mà nǐ. Pbétù, ima nòvò ní Yèsù Krístò mà Àba Kàgàwà yà ka nabhù rìngbè ndi òvè-bvù rò mà nà. ² Ndirò, yà atdíkpá mà mí'ì mà nà kóró àlǎ t'ádóna mà nà, mà màndí ndi bhàruwà fùkù Gàlàtiyà tó pbìrì ǒ kànísá tírò. ³ Àlǎ t'Ábanà Kàgàwà mà, àlǎ tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mà nà nǎkǎ 'àso nyí, 'àdù nyǎbhù nyòkò màrùngà ǒ afíkù ò. ⁴ Ndi Ádrùngbǎle Yèsù Krístò níipfo ndi ndítírò àlǎ tó nzérenga-okú dò rò, ndíní ndi nduwù tí àlǎ yà kòmbí arí'ì nzére adzi tó òbi ǒ rò, yà àlǎ t'Ábanà Kàgàwà nyú náazè ka dhu bhéyi. ⁵ Ilèta àkǎ àlǎ rǎbhù Kàgàwà tò dhòdhòdhóngà nà! Àmìnà.

Krístò bhà Ídzi Màkǔrù arí'ì atdí tí dhu (Gàl 3.1-5; 4.9-20; 5.1-12)

⁶ Idhò ùko mà atdíǒ, nyí nyúgèrè nyí kòmbómbí tí nyǎbhà yà nyí nanzi Krístò bhà ídzìnga-otù ǒ Kàgàwà, nyǎdù Ídzi Màkǔrù tí nyí nyátina vurò òvè-owù núngu dhu-okú dò rò. ⁷ Obhó tí, vurò Ídzi Màkǔrù rǐ mbǎ, pbétù dùku nínza atdí dhená ale rǐ'ì inè. I ale ní yà ì nòzè 'ùgèrè Krístò bhà Ídzi Màkǔrù ale. ⁸ Pbétù, dhu apé ì'ì mà'ì mà, ndirò òrù-akpá ǒ màlàyikà mà rùnona fùkù Ídzi Màkǔrù rǐ'ì inzà ndi nòfò yà fùkù mà múnò Ídzi Màkǔrù nà dhu tí, ní ndi màkǔrù nùnò fùkù ale ní iwà ndi nòfù ale! ⁹ Mà mòvò wà wò dhu fùkù angyi, ní ima, mà mí kàdù mòvò tdítǒ fùkù, mati: ndi ale rapé inzà ndi nòfò yà tsùkǎ nyí nyíri Ídzi Màkǔrù nà òvè núnò fùkù, ní ndi ale ní iwà ndi nòfù ale!

¹⁰ Nírò kòmbí, wò dhu bhěyi ma mòvò dhu dhu nítè tí dhu ma mónena dhu ràrì ìndrù ròzè ma àkàkà ale tí, ndirò ngàtsi nǐ, Kàgàwà ròzè ndi ma àkàkà ale tí dhu? Ndirò ngàtsi nǐ, ma mónena dhu tí ìndrù-idhè àbhě ma mí rìka ndi dhu? Ma mí'ina gukyè àdi ma màdì ìndrù-idhè àbhě ma mí rìka ndi dhu òne ma mí ró dhu tí, ní ma mambèna mbà ì'ì Krístò bhà ino-akpà tí.

Pòlò rǐ Kàgàwà avò ndi tí ndi'ì uvitatále tí dhu àwě dhu

¹¹ Àbanǎnzó, ma mòzè nyǎni dhu ní, yà ma mòvò fùkù Ídzi Màkürù rǐ'ì nzǐ ìndrù ítsò màkürù. ¹² Ma mírì nzá ka ìndrù-tsù, ndirò ka núdhe idù ní nzǐ ìndrù, pbétù Yèsù Krístò ní ndi ka navò idù.

¹³ Obhó tí, nyǐ nyǐrì wà angyinǎ rò yà Pbàyàhúdì tó dǐni ò ma mí'ì òná kàsùmì ò, pbàkà mǔtsò ì'ì tí dhu. Nyǐ nyǎni wà Kàgàwà bhà Kànisa rǒ ma mavù atdíđó tí dhu, ndirò ma manzì obi atdíđó ndinǐ ma mugolo tí ka dhu. ¹⁴ Ìma nyú, ma mambèna àrà dǒ angyi tí mběyi màtí atdíđó Pbàyàhúdì tó dǐni ò, ròsè kóró ábhǒ ngǔkpà ale yà tikàdo nzínzì ò rǐ'ì mòzódu tí dǒnǎ. Ma madzì ma atdíđó mongò abhúdu tó màndu ìfu.

¹⁵ Pbétù, pbìndà ídzìnga ò, Kàgàwà náapì ma fǐndà inzà ka kàpè mugu rórò, ndàdè manzì kàsùna tò. ¹⁶ Ndirò, kǐtè Idhùnà idù, ndinǐ ma mòvo tí dǒnǎ màkürù ìnzǐ ní Pbàyàhúdì tò. Ní ma manzì nzá sedzà tí rǐ'ì dhu atdí ale-fó màtí. ¹⁷ Ndirò, ma marà nzá Yèrùsàlemà ndinǐ mà mala tí mà uvitatále tí ì'ì angyinǎ rò idù ale nà màtí, pbétù ma madù àrà Pbààrabhù tó pbìrì ò. Wò dhu-dzidǒ ma madù madu tdítđó Dàmàsiki tó kigò ò.

¹⁸ Ìbhu ato níitdègu ùda wò dhu-dzidǒ, ní ma madù àrà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndinǐ mà mǎni tí mà Péterù nà. Ní ìma, ma madù àdi kà-tí atdí kumì dǒnǎ ìmbò nà idho tí.

¹⁹ Ma mala nzá vurò ale mà uvitatále nzínzì ò, pbétù ma mala ní Yàkòbhò, Ádrùngbàle Yèsù t'ádòná kèlè. ²⁰ Kàgàwà-ònzǐ ma màtina, wò fùkù ma màndí dhu ò, ma mànò nzá tìtò.

²¹ Wò dhu-dzidǒ, ma madù àrà Sìriyà mà Kilikiyà mànà tó pbìrì tó mùlengù ò. ²² Ì idho ò, Yùdeyà tó pbìrì ò Krístò bhà kànisa ní'ì inzà ì 'apè ìma mà núnǐ ró, ²³ pbétù abádhí ì'ì yàrí oyi kèlè níri ì í ró: «Yà angyi úbhì àvu rǒ àlé-rǒ ale, rǐ'ì yà ndi ndúbhì ùgolona rǒ a'uta tó màkürù ùno ndi ndi kòmbí ró.» ²⁴ Ní abádhí adù òko 'àmbe Kàgàwà ìlè dǒ okúdu dò rò.

2

*Pòlò rǐ ngǔkpà uvitatále mànà ì iri ì tí dhu àwě dhu
(Kas 15.1-29)*

¹ Wò dhu-dzidǒ, atdí kumì dǒnǎ ìfo nà ato níitdègu ùda, ní mà madù madu tdítđó Yèrùsàlemà tó kigò ò atdíkpá Bàrnabà mànà. Mà madù Titò nídyì átò mòwù mànà atdíkpá. ² Ma marà ànyì yà Kàgàwà návi ka mǔnzì dhu bhěyi. Ní, ma mawe yà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì tò ma mùnò Ídzi Màkürù pbàkrístò tò. Ndirò, Kànisa ùnda arí ádròdrò ale mànà mà màndu mà òká rò, ma madù kàwe átò abádhí tò, akye yà angyi ma mònzì pbàkà kasu mà, yà kòmbí ma mònzina mànà ní'ina kòkórò dhu tí nǐ. ³ Ndirò, yà atdíkpá mà mòwù mànà Titò ka kutu nzá ràbhu onzìná nga kòbhòlò, àzèmbè ìnè kà rǐ'ì Mùgìrikì tí rórò. ⁴ Pbétù, tìtò tó atdídhena odhika náazè 'òbhòlò kònzìnga. Ì ale ní'ì òdhù ò ì nùngbò mà mànà ale. Abádhí níitsu abhábho bhěyi nzínzika ò, ndinǐ ì ùni tí mà maróko tí, mǐ'ì dòká mà-tírò Yèsù Krístò-nyutsi dhu. Abádhí azè 'ùli mà Músà bhà Úyátá tó ino tí. ⁵ Pbétù, mà ma'u nzá mǐfu abádhí rǎnona dhu akekpà màtí, ndinǐ Ídzi Màkürù tó obhóna náadì tí fùkù.

⁶ Pbétù, Kànisa ùnda arí ale tí ka kózùna ale ní'ì ìnè átò. Abádhí ì'ì nà ádrùngbànga náandà nzá nga ma nà, Kàgàwà arí nzǐ ìndrù-ònga òvò nídhunǐ. Kòkò ì ale nǔutu nzá

ma mɔnzì dhu-ɔwútá. ⁷ Pbétù, abádhí náala dhu, Kàgàwà ríbhò wà ìnzì ní Pbàyàhúdí tò ma mí Ídzì Mākūrù núno dhu tó kasu fudú, àdhàdhì yà ndì ndabhù Pbàyàhúdí tò ka kí ndi Ídzì Mākūrù núno dhu-kàsù Péterù-fó dhu bhěyi. ⁸ Obhó tí, Péterù-nyutsì nǎ rò kasu nanzì rì'ì uvitatále tí Pbàyàhúdí tò Kàgàwà ní ndi nyudutsì nǎ rò kasu nanzì átò, mí'ì uvitatále tí ìnzì ní Pbàyàhúdí tò. ⁹ Nírò ní ndi Yàkòbhò, Péterù ndirò Yùwanì, yà kànìsà ǒ ingu tí ka kazù mà, náala Kàgàwà nítè pbìndà ídzìnga idù dhu, 'àdù ɔtsúka núlu Bàrnabà mànà, ì mànà mà mùngbò mà dhu nitè tí, ndí'ì mà mowu tí Ídzì Mākūrù ùnò ìnzì ní Pbàyàhúdí tò, abádhí ràdù òwu kùnò Pbàyàhúdí tò. ¹⁰ Pbétù, abádhí adù ònzìna fóká atdí dhu ní, Yèrùsàlemà tó kigò ǒ arí'ì pbàkrìstò nzìnzì ǒ nǎkùtále ìrè mà mí dhu kèlě. Ní ma madù ndi dhu ònzì atdí afidu nyé nà.

*Pòlò rí Péterù dǒ ndì ndórù tí Àtiyòkiyà tó kigò ǒ dhu nǎwě dhu
(Kas 9.1-20,23-30; 22.3-16; 26.9-20)*

¹¹ Péterù itdègu àrà àhu Àtiyòkiyà tó kigò ò, ní ma marù àbadhi-dǒ ábhǒ ale-ònzì rò, kǎnzì dhu ní'ì nzì ídzì dhu dhu-okú dǒ rò. ¹² Obhó tí, Péterù mà náavù 'òngò dhu ònyù atdíkpá ìnzì ní Pbàyàhúdí mànà. Ní Yàkòbhò avì atdídhená ale ròwù ùvò Àtiyòkiyà. Pbétù, ì ale níitdègu òwu ùvò ányì, ní Péterù adù ndìndà, ndàdù atdíkpá ì óngò ònyù ònyù ìnzì ní Pbàyàhúdí mànà dhu ùbhà, ale-ònzìnga òbhòlo ka kí dhu ùtù arí ale-òdò ònzì ndì ndi dhu-okú dǒ rò. ¹³ Ndirò, Yèsù ná'ù ngùkpá Pbàyàhúdí náapè 'ònzì dhu ɔyɔyɔ idàya nà Péterù bhěyi. Ndirò, Bàrnabà mà náangbò ndì abádhí mànà ndi abádhí tó ɔyɔyɔ ale-idà tó ófò ǒ. ¹⁴ Pbétù, ma mala dhu abádhí ràrì nzì ùbhi yà Ídzì Mākūrù tó obhóna ózè kubhi dhu bhěyi. Ní ma madù dhu òvò Péterù tò kóró ale-ònzì rò, mati: «Dhu apé ì'ì inyì Mùyàhudi tírò, nyì nyarí nyonzi ìnzì ní Mùyàhudi bhěyi, ìnzì nyifu Pbàyàhúdí tó màndu dhu tí, ní íngbà dhu bhěyi dhu nyì nyádù ìnzì ní Pbàyàhúdí ùtu, rifu Pbàyàhúdí tó màndu nǐ?»

Ìnzì ní Pbàyàhúdí rǎgu Yèsù ì à'ù dhu-otù ǒ dhu

¹⁵ Mà, mà'ì ní ùgu tí ka kùgù mà'ì Pbàyàhúdí tí ale. Mà'ì ní nzì ìnzì ní Pbàyàhúdí, kǒkò ìnzà Kàgàwà bhà Úyátá núni nzérenгатále. ¹⁶ Pbétù mà màni dhu ní, ìndrù òzà ka kí nzì adù obhónángatále tí Kàgàwà-ònzì Úyátá t'ífuta-otù ǒ, pbétù Yèsù Krìstò ka kà'ù dhu-otù ǒ tí. Mà'ì átò mà má'ù Yèsù Krìstò, ndí'ì ka kòzú tí mà obhónángatále tí Àbadhi mà mà'ù dhu-otù ǒ, ìnzì ní Úyátá t'ífuta-otù ǒ. Obhó tí, obhónángatále tí ka kózùna Úyátá t'ífuta-otù ǒ atdí ale ma rí'ì mbǎ. ¹⁷ Pbétù, àlě kí dhu òne ndí'ì ka kòzú tí àlě obhónángatále tí Krìstò-nyutsì. Ní dhu apé ì'ì ka kàla àlě'ì nzérenгатále tí dhu tí, ní wò dhu itè tí dhu Krìstò ràrì àlě nànda nzérenга t'ónzita ò? Ìnzì, akèkpá màtì! ¹⁸ Obhó tí, dhu apé ì'ì ma mósìna tdítdǒ dhu rí'ì yà iwà ma múgolo dhu tí, ní ma mòngò wà ma-tírò Úyátá nùkò ale tí. ¹⁹ Obhó tí, Úyátá nànda dhu nǐ, ima, ma mòvè nǐ ɔve ní ndi Úyátá kèlě ìbhò idù, ndí'ì ma mí'ì tí ípirǒnga nà Kàgàwà tò. Mà ka kutó wà mùsàlabhà dǒ atdíkpá Krìstò mànà. ²⁰ Ndirò kòmbí, ma mí'ì ípirǒnga nà, pbétù ìnzì ní ima ndi ípirǒnga nà ma mí'ì, Krìstò ní ndi nyudutsì rí'ì ípirǒnga nà. Obhó tí, yà kòmbí ma mí'ì nà ale-ngbò tó ípirǒnga nà ma mí'ì Kàgàwà t'Ídhùnà ma má'ù dhu-otù ǒ. Kǎzè ma, ndàdù pbìndà ípirǒnga àdzi okúdu dǒ rò. ²¹ Ima, ma màsà wà Kàgàwà bhà ídzìnga òdho ma mí dhu. Pbétù, dhu apé ì'ì ìnè abádhí rí'ì kòzù ì obhónángatále tí Kàgàwà-ònzì Úyátá t'ífuta-otù ǒ dhu tí, nírò Krìstò avè kòkórò nga dǒ.

3

*Dhu àkǎ tí kifù Úyátá, ndirò tí kí'ì a'uta nà
(Èfè 1.9-10; Kòl 1.24-29; 1Pé 1.10-12)*

¹ Ɔo nyɛ Gàlàtiyà tó pbìrì ɔ bhã, nyɛ ní mbã dɔya-ɔnga nà ale! Ádhi pbá ale ndi nyɛ nówè, ndàbhu nyɛ nyúwí, àzèmbè iwà ka kitè Yèsù Krístò ka kùtò mùsàlabhà dɔ dhu kpanya fùkù rórò? ² Ní, ma mòzè nyádu atdí dhu kèlè idù: Nyɛ nyáko tí Kàgàwà bhà Ɔlǎ-Ɔlafí, Ɔyátá nyɛ nyífu dhu-okú dò rò, ndirò ngãtsi nɛ, nyɛ nyáko tí ka Ídzi Màkürù nyɛ nyírì, nyádù à'ùnà dhu-okú dò rò? ³ Ɔngbà dhu bhèyi dhu, nyɛ nyí'ì mbã dɔya-ɔnga nà ale tí wò dhu bhèyi nɛ? Kàgàwà bhà Ɔlǎ-Ɔlafí tó obi nɛ nyɛ nyópè dhu, ní nyɛ nyòzè tí nyàbhu ràkã kòmbí ɔbìku nɛ? ⁴ Nyɛ nyúdà ɔyá dhu kóró ní'ì tí kòkórò nga tó? Obhó nyú, ka ní'ì nzí kòkórò nga tó dhu. ⁵ Kàgàwà nírá tí nyɛ pbìndà Ɔlǎ-Ɔlafí nɛ, ndàdù wíwí ɔnzí nzínzìku ɔ Ɔyátá nyɛ nyífu dhu-okú dò rò, ndirò ngãtsi nɛ, kírá tí nyɛ Ídzi Màkürù nyɛ nyírì, nyádù à'ùnà dhu-okú dò rò?

⁶ Ní ndi dhu bhèyi tí, Àbràhamù náa'ù Kàgàwà, ndi dhu ràdù ndàbhu Kàgàwà ròzà ndi, obhónángatále tí*. ⁷ Nírò, nyɛ nyákã nyèni dhu ní: obhó nyú, Àbràhamù bhà pbàdzukuru tí rí'ì ale ràrɛ Kàgàwà nà'ù ale. ⁸ Ɔlǎ Andítá náavò wà dhu angyangyi, ndàti: Kàgàwà ròzuya ìnzí ní Pbàyàhúdì obhónángatále tí, fíyó a'uta-okú dò rò. Obhó tí, Kàgàwà náavò yàrí Ídzi Màkürù wemberè tí Àbràhamù tò, ndàti: «Nyɛnɛtsi nã rò Kàgàwà náasoya kóró pbìrì ɔ ale*.» ⁹ Ní, Kàgàwà náasoya ndi nà'ù ale kóró àdhàdhì ndi ndaso Àbràhamù, a'utatále dhu bhèyi.

¹⁰ Pbétù, kòkò ì nìpbì Ɔyátá t'ífuta rɔ ale, nófù wà ì kóró. Obhó tí, Ɔlǎ Andítá ràtina: «Ìnzí rí yàrí Ɔyátá tó bhùkù ɔ ka kándì kóró dhu ifù ale nófù wà ndi*.»

¹¹ Ndirò, kpanya rí'ì dhu ní, Ɔyátá-otù ɔ, ka kózùna obhónángatále tí Kàgàwà-ɔnzí atdí ale mà rí'ì mbã. Obhó tí, obhónángatále náabáya ípìrɔnga pbìndà a'uta-otù ɔ*.

¹² Ndirò, Ɔyátá náhu nzá a'uta-nyutsi rò, pbétù Ɔyátá ifù rí ale bhà ípìrɔnga ní'íya ndi Ɔyátá-otù ɔ*.

¹³ Yà ndi ndùgèrè ndi, ndòngò ofúngá tí àlè tó ngari ɔ dhu-otù ɔ, Krístò núuwè àlè'ì Ɔyátá bhà ofúngá ɔ rò. Obhó tí, Ɔlǎ Andítá ràtina: ìndrù òho ka kapé, kadù abvòna ùto mùsàlabhà dɔ, ní ndi ale rí'ì Kàgàwà bhà ofúngá ɔ*. ¹⁴ Ndi dhu anzì ndi wò dhu bhèyi, ndíní yà Kàgàwà akò fíndá làkã Àbràhamù tò asota nabhù tí ràrà àhu ìnzí ní Pbàyàhúdì dò Yèsù Krístò-otù ɔ. Ndirò, ndi dhu anzì ndi, ndíní àlè'ì kóró àlè kabá tí yà Kàgàwà akò fíndá làkã Ɔlǎ-Ɔlafí a'uta-otù ɔ.

*Ɔyátá rí nzí àdù Kàgàwà ɔkò làkã núkò dhu
(Mík 7.20; Ròm 4.13-17; 10.4-13; Ɔfe 3.6)*

¹⁵ Àbanínzó, ma mí yà dhu-tì àwè fùkù ìndrù tó ɔfò ɔ: ìndrù apé afína ɔ dhu àndì angyangyi yà ka nyú àkã ndi'ì dhu bhèyi, ní ndi andítá ùkò rí ale rí'ì mbã, ndirò kà dɔ rí ngãtsi dhu isè ale rí'ì mbã. ¹⁶ Nírò, Kàgàwà náakò làkã Àbràhamù mà pbìndà mùdzukuru mànà tò. Ɔlǎ-Andítá àti nzá: «pbìndà pbàdzukuru tò», àdhàdhì ábhò ale tò Kà rí kònzì dhu bhèyi. Pbétù, kàti: «pbùkù mùdzukuru tò». Kà-tì ní: atdí ale tò tí, ndi ale ní Krístò. ¹⁷ Yàrí ní ndi ma mòzè múnò dhu: Kàgàwà núuno wà afína ɔ dhu angyangyi Àbràhamù tò, yà ndi dhu àkànà ndi'ì dhu bhèyi, Músà bhà Ɔyátá ràdù nditò ifo miyà dòná ìbhu kumì nà atò-dzidɔ olù nã rò. Ní ndi Ɔyátá rí nzí àdù Kàgàwà ùno dhu ùkò, ndirò kà rí nzí àdù Kàgàwà bhà làkã núkò. ¹⁸ Obhó tí, dhu apé ì'ì Kàgàwà bhà dhu-tsí-kàmã tí ka kóko dhu ràhu Músà bhà Ɔyátá-nyutsinã rò dhu tí, ní kà rí nzí àdù àhu tdítɔ làkã-nyutsinã rò. Pbétù, làkã-otù ɔ, Kàgàwà itè wà pbìndà ídzìnga Àbràhamù tò.

¹⁹ Nírò, Ɔyátá-kàsù ní'ì àdhu? Ka kisé ka olù nã rò ndíní ìndrù tó afátá nitè tí, ràrà àhu yà Kàgàwà akò fíndá làkã Àbràhamù bhà mùdzukuru rírá àhu dhu ɔ. Màlàyíkã

* **3:6** 3.6 Ɔpt 15.6 * **3:8** 3.8 Ɔpt 12.3 * **3:10** 3.10 Tòr 27.26 * **3:11** 3.11 Hàb 2.4 * **3:12** 3.12 Law 18.5

* **3:13** 3.13 Tòr 21.23

náavò ndi Ʋyátá ìndrũ tò, yà ìndrũ nzínzì ǒ idè ì mànà Músà-otù ǒ. ²⁰ Ìndrũ nzínzì ǒ ríde ale-atdyú nà ka ka rí'ì ǒyǒ rò rí'ì ale tò. Pbéù, Àbràhamù tò ndì ndí làkà òkò rò, Kàgàwà ì'ì atdíró tí.

Ʋyátá-kàsũ tí ì'ì dhu

²¹ Nírò, wò dhu tí àtina, Músà bhà Ʋyátá ràkò nzá ndì Kàgàwà bhà làkà nà? Ìnzì, akekpa màtí! Ípìrǒnga ìbho rí ìndrũ tò Ʋyátá ka kíbhòyana gukyè, ní ìndrũ ka kózùyana òzù obhónángatále tí Kàgàwà-ònzì Ʋyátá-otù ǒ. ²² Pbéù, Hìlǎ Andítá rǎtina, kóró ale rǎrì'ì nzérénga bhà òbi-tsi nǎ, ndínì yà Kàgàwà akò làkà náaká tí pbàkrístò tò, Yèsù Krístò ì ale ná'ù dhu-okú dò rò.

²³ Ìnzá Yèsù à'ù ka kí dhu tó kàsùmì nǎpè àkǎ rò, mǎ'ì ní'ì Ʋyátá útsì ale, mǎmbe inga òdò dǒ, rǎrǎ àhù Kàgàwà rí ndì a'uta àbhũ mǎ rǎnì dhu ò. ²⁴ Ndi dhu bhèyi ní ndì, Ʋyátá ì'ì àdhàdhì dòkǎ-nga àndà rí ale bhèyi, rǎrǎ àhù Krístò rǎrǎ àhù dhu ò, ndínì Kàgàwà ǒzú tí mǎ obhónángatále tí a'uta-otù ǒ. ²⁵ Pbéù, ròpè ndì a'uta írǎ àhù dhu ò rò, mǎ mí'ì mbǎ tdítǒ wò ndì àlě-dǒnga àndà rí ale bhà òbi-tsi nǎ.

²⁶ Obhó tí, nyí kóró nyí ní Kàgàwà bhà inzo, Yèsù Krístò nyí nyà'ù dhu-otù ǒ. ²⁷ Nyí kóró, yà nyí nyúngbò nyí Yèsù Krístò mànà, bàtizò nyí nyálũ dhu-otù ǒ rò, nyí nyófò wà nyí Krístò nà. ²⁸ Dhèdhèrò nga rí mbǎ ì'ì tdítǒ Pbayàhúdì mà nzínzì ǒ ìnzì ní Pbayàhúdì mànà, ìnò mà nzínzì ǒ dǒyá arí'ì ìtírò ale mànà, kpabhále mà nzínzì ǒ vèbhále mànà. Obhó tí nyí kóró, nyí ní atdí ale Yèsù Krístò-nyutsì. ²⁹ Nyí nyapè ì'ì Krístò bhà ale tí, ní nyí ní Àbràhamù bhà pbàdzukurù, ndirò nyí ní yà Kàgàwà akò fíndá làkà Àbràhamù tò ndì ndábhũna dhu tí kóró dhu-tsí-kàmǎ.

4

Kàgàwà bhà inzo ní nzì Ʋyátá tó ìnò (Ròm 8.14-17)

¹ Nírò, ma màtina yà dhu bhèyi: ingba, yà àbanà bhà dhu-tsí-kàmǎ tí àkǎnà ndàdi, náapè ì'ì àdì ndì ndàdì ngbángba tí ró, ní bhà ófò mà nùdà nzá ì ìnò bhà ófò nà, àzèmbè ìnè ndì ndí'ì dhu-kàmǎ tí rórò. ² Ndi kàsùmì ǒ, àbadhi rí'ì yà kivi arí ndàdù kàbhà dhu-tsí òdò ale bhà àdrùngbǎnga-tsinǎ, rǎrǎ àhù kà t'ábanà udhè kàsùmì araya àkǎ dhu ò. ³ Ní àlě'ì nyú mà átò, àlě kí'ì nzónzo bhèyi angyi, àlě ní'ì yà adzi dǒ òbi nà dhu-tsí tó ìnò. ⁴ Pbéù, Kàgàwà udhè kàsùmì níitdègu àkǎ, ní Kívi Idhùnà: tsìbhále ugu ka, ràdù àdì ndòngò òvi Músà bhà Ʋyátá-tsinǎ, ⁵ ndínì ndì nduwù tí ndì Ʋyátá-tsinǎ aróko ale, ndirò ndínì mǎ mí'ì tí Kàgàwà bhà inzo nyú tí.

⁶ Nyí ní Kàgàwà bhà inzo nyú. Ndi dhu ìtè rí dhu ní, Kívi Idhùnà bhà Alafí rìrǎ àdì àlě-afí ò. Ndi Alafí ní ndì rí àlě àbhũ àlě rǎtì: Àba! Àbadu! ⁷ Nírò, ìngbàtí ìlì ndì ale mà nzínzìkù ǒ ní nzì ìnò tdítǒ, pbéù ka ní Kàgàwà bhà ingba, ndirò Kàbhà ingba tí nyí nyí'ì dhu bhèyi, Kàbhàya pbìndà ìnò tò ndì ndaródona dhu-tsí átò ìndù.

Pòlò bhà ìrèta Gàlàtiyà ǒ Kànísá ǒ bhà dǒ (Gàl 3.1-4; 5.1-12)

⁸ Angyinǎ rò nyí nyùnì nzá Kàgàwà, ní nyí ní'ì tìtò tó mǎngũ-nzo tó ìnò. ⁹ Pbéù, kòmbí nyí nyùnì wà Kàgàwà, ndirò ngǎtsì nǎ, Kàgàwà ùnì wà nyí. Nírò, ìngbà dhu bhèyi dhu, nyí nyádù nyádu tdítǒ, kòkò ìmbǎ arí'ì òbi nà, ndirò àkyákyè dhu-tsí-tí'ò nǎ? Nyí nyòzè tí nyòkò ì dhu-tsí tó ìnò tí tdítǒ? ¹⁰ Nyí nyòzè nyàbhù ifuta atdíǒ atdídhèná ìdho mà, àbì mà, kàsùmì mà atò mànà tò. ¹¹ Obhó tí, ma mí ǒdò ònzì, akye dhu arana ì'ì kòkórò mà mí kasù ònzì okúkù dò rò dhu tí nǎ!

¹² Àbanìnzò, ma mìtdè nyí ìtdè tí, dhu àkǎ nyóngò dhu ònzì yà ma marí dhu ònzì dhu bhèyi, àdhàdhì ma marí dhu ònzì wò nyí nyarí dhu ònzì dhu bhèyi òná ófò ǒ. Nyí, nyí nyónzì nzá atdí nzére dhu-tidò mà rùdú. ¹³ Nyí nyùnì wà yà wemberè tí

ma muno Ídzi Mākūrù fùkù òná kàsùmì ǒ, ma mi'ì andi nà dhu. ¹⁴ Nyí nyí'iyana inè nyónzì itsìdu, ngätsi nǐ minze rùkú, yà ma mi'ì nà andi-okú dò rò. Pbétù, nyí nyónzì nzá itsìdu, ndirò ma mínze nzá rùkú rò. Pbétù, nyí nyádù mako àdhàdhì nyí nyàmbènà Kàgàwà bhà màlàyikà mà nákǒ, ndirò ngätsi nǐ, nyí nyàmbènà Yèsù Krístò nyú nditírò nákǒ dhu bhèyi! ¹⁵ Nírò, angye fùkú dhèdhe nyú nàrà àdhà? Obhó tí, ma mà'ù wà dhu: nyí rózèyana gukyè nyùwà nyìkpóku mà, nyádù ùbhonà perè tí idù, ní nyí nyúwàyana ùwa! ¹⁶ Ní kòmbí ma mǔgèrè tí ima, mongò fùkú òmvù tí, yà obhó dhu ma mòvò fùkú dhu-okú dò rò?

¹⁷ Kòrì ale àpbà afiya rùkú, pbétù abádhí tó irèta rǐ'ì mbǎ mbèyi. Abádhí ózè dhu ní, 'indà nyí rùdú rò, ndíní nyí nyongó tí àdù afíku àpba ròyá tí. ¹⁸ Ídzi dhu tí rádù ì'ì dhu ní, ale-afí àpbà ka kí ídzi dhu t'ònzita rǒ bìlìnganà dhu, ìnzì ní yà atdíkpá àlè kí'ì nyí mànà òná kàsùmì ǒ tí. ¹⁹ Pbànǎnzó, ma mí àpbè àbà okúku dò rò tdítǒ, àdhàdhì ndùgu rǐ tsibhále náarí àpbè àbà dhu bhèyi, ràrà àhu Krístò ràrà ngari àbà afíku ò dhu ò. ²⁰ Ma màmbènà òzèna dhu ní, mi'ì atdíkpá nyí mànà kòmbí, madù òte nyí mànà vurò tǔdú na. Obhó tí, ma mǔni nzá àdhu mà ònzì ma màdù okúku dò rò dhu.

Hàgarì mà Sàrà nà rǐtèna óyǒ ungbòta-tidò

(Opt 21.1-12; Èbr 12.18-24)

²¹ Nyùnò pé dhu idù, nyí yà Músà bhà Ùyátá-tsinǎ nyí nyózè nyòkò rò, nyí nyírì tí inzá ndi Ùyátá arúnona dhu? ²² Ka kándí dhu, kati: Àbràhamù ì'ì kpabhínzo nà oyo. Atdí ingba nugu kà tò ní'ì kàbhà ino-ayi, Hagarì, ndirò ngätsi ingba nugu kà tò ní'ì Sàrà, yà ìnzì ní ino-ayi. ²³ Wò ndi ino-ayi bhà ingba ka kugu àdhàdhì kóró ngùkpà ale nugu ka karí dhu bhèyi, pbétù wò ìnzì ní ino-ayi bhà-tsí ka kugu àdhàdhì yà Kàgàwà anzì làkà-otù ǒ. ²⁴ Wòrì dhu-tì rǐ'ì inè: kǒkò óyǒ vèbhále nítè dhu ní óyǒ ungbòta-tidò. Wemberè tó ungbòta, yà Sinayi tó pbìrì dǒ rò ndi nanzì, nítè ní Hagarì. Ndi ungbòta-nyutsi rò arúvò nzónzo ní ino. ²⁵ Ndirò Hagarì ní Sinayi tí kátina Pbàarabhù-bvǔ pbìrì. Ndirò, kòfò ndi yà kòmbí arí'ì Yèrùsàlemà tó kigò, yà ino tí arí'ì pbìndà ino mànà nà. ²⁶ Pbétù, yà òrù-akpà ò arí'ì Yèrùsàlemà tó kigò rǐ'ì dòná nditírò, ndirò ka ní ndi àlè tsánà. ²⁷ Obhó tí, Hìlǎ Andítá rǎtina:

«Àbhù idhènu rika ndi, inyi ìngò-ayí, ìnzì nyi nyarí nyugu rò, óvì dhèdhe tó ikù, inyi, inzá nyi nyapèna uguta tó àpbè inè rò.

Obhó tí, yà kpatsibhále ubhà tsibhále,

ní'íya inzo nà abho nyú, ròsè yà kpatsibhále nà arí'ì tsibhále dònǎ*!»

²⁸ Nyí mà àbanǎnzó, nyí ní yà Kàgàwà bhà làkà-otù ǒ ka kugu inzo, àdhàdhì Ìsakà ka kugu dhu bhèyi. ²⁹ Pbétù angyi, yà kóró ngùkpà ale nugu ka karí dhu bhèyi ka kugu ngbàngba náavù yà Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí bhà obi nǐ ka kugu ngbàngba-ró. Ndirò ndi dhu rǐ'ì inè ndi ndi ndònzì ndi dhu bhèyi tí kòmbí màtí ró. ³⁰ Ní, Hìlǎ Andítá rǐ àdhu ùno? Kà rǎtina: «Ódi wò ino-ayi mà idhùnà mànà. Obhó tí, ino-ayi t'ídhùnà mà rǐ nzi àdù òko àbayà bhà dhu-tsí-kàmǎ tí atdíkpá, yà ìnzì ní ino-ayi t'ídhùnà mànà*.» ³¹ Ní ndi dhu bhèyi tí àbanǎnzó, àlè ní nzi ino-ayi bhà inzo, pbétù àlè ní yà ìnzì ní ino-ayi bhà inzo.

5

Krístò-nyutsi indrù rǐ'ì dòná nditírò dhu

(Gàl 2.3-5; 3.1-7,12)

¹ Krístò nuuwà àlè ino-kàsù ǒ rò, ndíní àlè kí'ì tí àlè dǒ àlètírò dòtsí. Nírò, nyìkò dòtsí. Àpé nyàbhu nyí kitsu nyí tdítǒ ino-kàsù tó kòmà ò. ² Nyírì dhu! Ima Polò ma mòzè muno dhu fùkù mati, nyí nyapé nyózè kòbhòlò onzìkú nga, ndíní Kàgàwà a'ù

* 4:27 4.27 Ìsa 54.1 * 4:30 4.30 Opt 21.10

tí nyí, ní Krístò anzì fùkù dhu rí'ì mbá atdí m̀̀gàsù nà màtí. ³ Ima, ma mí dhu ù̀nò tdítđ k̀pangba: ìngbàtí ìlì ndì ale mà náapé ndòzè ndàbhù onzìná nga kòbhòlò, náká ndìfu Ùyátá kóró. ⁴ Nyí nyapé nyòzè kòzè nyí obhónángatále tí Kàgàwà-ònzì Ùyátá t'ífuta-otù ǒ, ní nyí nyìndà wà nyí itse Krístò rǒ rò, nyàdù Kàgàwà àmbènà ònzina fùkù ìdzìnga ìwi. ⁵ Pbétù mà'í na, mà m̀̀dona atdyúka nyú nà dhu ní, Kàgàwà ǹ̀ozúya mà obhónángatále tí a'uta-otù ǒ dhu. Ndi dhu ní ndi mà m̀̀dona Ìlìl-Àlafí bhà ádr̀̀ngbãnga tó ǒbi nǐ. ⁶ Obhó tí, Yèsù Krístò mànà ì ǹ̀ngbò ale tò, ale-ònzìnga òbhòlò ka kí dhu mà, ndirò ìnzì ka kí kòbhòlò dhu mànà ǹ̀nzì nzá atdí dhu mà. Àkàkà dhu ní, ka'ù Yèsù Krístò, kadù ndi a'uta nítè ale òzè ka kí dhu-otù ǒ.

⁷ Nyí, nyí nyí'ì mbèyi nyú nyí nyòwu angyi fùkù a'uta ǒ ró! Ní, ádhi ndi tsùku nútò ìnzì nyífu obhó dhu? ⁸ Wò tsùku ù̀tò rí dhu nírà nzá yà nyùnzi rí Kàgàwà bhà rò. ⁹ Àkè afí-ngba náarí ndi ábhò idyi nyú nábhù ràmǒ. ¹⁰ Pbétù, Ádr̀̀ngbãle Yèsù àbhù ma mí'ì a'uta nà ù̀kù: nyí nyí nǐ vurò dhu ìrè yà ma m̀̀rèna dhu rǒ rò. Pbétù, wò nzìnzìku ònga òngbò arí ale dǒ Kàgàwà rí pé anya ǒtdì, ìmbá ì'ina àdhi pbá ale màtí. ¹¹ Pbàkà ǒ àbanǐnzó, dhu apé ì'ì ìnè ma marí'ì dhu òvò ma marí ìndrù tò, ale-ònzìnga òbhòlò ka kí dhu dǒ dhu tí, ní ádhu-okú dò rò nga ndi ka kádù òko kambe àvu dǒ rùdú nǐ? Ndi dhu bhèyi k̀ì'ì rò, atdí ale mà rí'ì mbá ì'ì, yà Yèsù Krístò ka kutó mùsàlabhà dǒ dhu ràdù àbhùnà ròtsù nzérenga ǒ. ¹² Ì k̀̀kò nzìnzìku ònga òngbò arí ale, nákanà 'ìtò kpabhále-òbì* ròyá rò.

¹³ Obhó tí àbanǐnzó, Kàgàwà núunzi nyí, ndí'ì nyí nyoko tí d̀̀kù nyí-tírò. Nírò, nyí nyàkà nzá nyídyi wò d̀̀kù nyí nyarí'ì nyí-tírò dhu, rí'ì rusà ù̀fà rí fùkù, nyònzì yà ngbòku rí atdyúya òho dhu dhu tí. Pbétù nyí nyàkà nyòwù dz̀̀nàku ònzì rǒ nzìnzìku ǒ àzè ǒ. ¹⁴ Obhó tí, Mùsà bhà kóró Ùyátá ka káandu yàrí atdí Ùyátá ǒ. Ndi Ùyátá ràtina: «Nyí nyàkà nyòzè ǒdhìnu yà nyí nyú nyí nyòzè nyí nyí-tírò dhu bhèyi.» ¹⁵ Pbétù, dhu apé ì'ì nyí nyarí nyàkà, nyàdù àmbe nyà'á dǒ ìrì ǒ ìzà bhèyi dhu tí, ní nyàndà nga mbèyi, ìnzì nyòtdí tí tsèku nzìnzìku ǒ.

Ìlìl-Àlafí náká ndi nd̀̀ndà ìndrù dhu

¹⁶ Nírò, ma mí dhu ù̀nò fùkù, matì: nyí nyàkà nyùbhà Kàgàwà bhà Ìlìl-Àlafí r̀̀ndà nyí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyí nǐ àdù yà ngbòku rí atdyúya òho dhu àbhù r̀̀ndà nyí. ¹⁷ Obhó tí, ale-ngbò rí atdyúya òho dhu mà náarí 'àgò Ìlìl-Àlafí rí atdyúya òho dhu nà. Ndirò, Ìlìl-Àlafí rí atdyúya òho dhu mà náarí 'àgò ale-ngbò rí atdyúya òho dhu nà. K̀̀kòrì óyǒ dhu náarí 'àgò, ndi dhu ràdù nyàbhù ìnzì nyònzì yà nyí nyòzè nyònzì dhu. ¹⁸ Pbétù, dhu apé ì'ì Ìlìl-Àlafí arí nyànda dhu tí, ní nyí nyí nǐ àdù òko tdítđ Ùyátá-tsìnà.

¹⁹ Ale-ngbò arábhùna kònzì dhu núni wà ì k̀pangba. Ì dhu ní: m̀̀nyòni, Kàgàwà-nyìkpó ǒ ka kòtì dhu, ale-ngbò rí atdyúna òho dhu rí ale ù̀nda dhu, ²⁰ sànamù-ònzì ka kí ale ù̀kò dhu, adhi òwè ka kí dhu, òmvù tí ka kóko dhu, anya t'ònzita, adha tó ale-afí, akótá, agòta, ìndrù-ònga rí nd̀̀ndo dhu, ale-tì t'áfàta, ²¹ ngàtsi ale-fó rí'ì dhu-atdyú t'òhota, ìwa òri ka kí dhu, ònyù ònyu ka kí ǒbina ròsè dhu, ndirò ngùkpà dhu-tsí k̀̀rì dhu nà ì nòfò mànà. Ní, ma mí dhu òvò fùkù tdítđ àdhàdhì yà angyi ma m̀̀vò ka dhu bhèyi matì, k̀̀rì dhu ònzì arí ale, náabáya nǐ ngari òr̀̀-akpà ǒ Ádr̀̀ngbã kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ.

²² Pbétù, Ìlìl-Àlafí arí ì'òna itse ní: àzè, dhèdhe, màr̀̀ngà, dhu-dzi t'òndùta, ìdzìnga, ìndrù dz̀̀nà t'ònzita, ìndrù rí'ì a'uta nà ale ò dhu, ²³ ìyònga, ìnzì ka kí ale ìtsù akye atdí dhu ò dhu. Mùsà bhà Ùyátá násà nzá k̀̀kò dhu! ²⁴ Ní, Krístò Yèsù bhà ale nútò wà fíyó ale-ngbò tó ófò mà, yà ì ǹ̀tsi kóró nzére dhu-atdyú t'òhota tó imbi mànà mùsàlabhà dǒ. ²⁵ Ní, dhu apé ì'ì Ìlìl-Àlafí bhà ǒbi nǐ àlè karóko dhu tí, ní

* 5:12 5.12 Kpabhále-òbì ìtò ka kí dhu-tì ní: ale-omù-kpò nútá ka kí dhu.

àlě kàkă àlě rùbhi átò Hìlǎ-Alafí rǐ àlě ùnda òná otu ǒ. ²⁶ Àlě kàkă nzá àlě ròyò àlě, àlě kàkă nzá àlě rònzì àlě rùsà, ndirò àlě kàkă nzá àlě rònzì àlě-adhà.

6

Ìndrǔ àkă 'ònzì dzùnáya nzínziya ǒ dhu
(Róm 12.1-11; 2Kò 9.6; Èbr 6.10-12)

¹ Àbanǎzó, dhu apé ì'ì atdí ale nábà ndì atdí afátá nà dhu tí, ní nyǐ, yà Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí arí nyǔnda rò, nyǐ nyàkă nyǎdu ndi ale ídzì otu ǒ yorowà tó afíkù nà. Ndirò, nyǐ nyàkă nyǒdò nyǐ nyǐ-tírò, akye nyǐ nyadùna òtsù átò pfòmvo rǐ afíkù ùmvù dhu ò nǐ. ² Nyòngò dzùnakù ònzì nzínzikù ǒ, nyǎnò fùkú ànò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyǐ nyádù Krístò bhà Ùyátá nífu. ³ Atdí ale mà náapé ndòzù ndítírò dhu tí, àzembè mbă ndì ndí'ì dhu tí rórò, ní ndi ale ní ndítírò rí ndùtră ale. ⁴ Ìngbàtí ìlì ndì ale mà nàkă ndàndà kàsùna ndítírò. Ndirò, kápé ì'ì idhèna rǐ ndìkă okúna dò rò dhu nà, ní kă-dhè àkă ndìka ndì kàsùna-bvu nyú rǒ, ìnzǐ ní ndùdhe ndì ngàtsi ale rǒ. ⁵ Obhó tí, ìngbàtí ìlì ndì ale mà náanóya pbìndà ànò ndítírò.

⁶ Ídzì Mākūrù ka kùdhe fìndà ale nàkă ndàrà ndì ndòngyè kóró pbìndà ongyéngá-ǒnga ùndò rǒ yà ndi dhu nùdhe fìndà ale mànà.

⁷ Ìnzǐ nyùtră nyǐ nyǐ-tírò: Ìnzǐ Kàgàwà arí ndùbha kikipà ndì nà! Yà ndì ndózòna dhu-tidò ní ndi ndi ale adùya ògùnà inga ǒ rò. ⁸ Ngbòna ózè dhu tó ófò ǒ rí dhu òzò ale nóoguya ní ndi ale-ngbò tó ófò ǒ ndì ndí'ǒ itse: ndì itse ní oye. Pbétù, Hìlǎ-Alafí ózè ka dhu bhěyi rí dhu òzò ale nóoguya ní ndi Hìlǎ-Alafí rǐ'òna itse: ndì itse ní dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga. ⁹ Àpé kìngyě àlě ídzìnga t'ónzita nǐ. Obhó tí, kàsùmì rākă nínganí, àlě koguya àlě tó itse inzà àlǎfí ìngyě ndì kasu rǒrò nǐ. ¹⁰ Nírò, òko àlě kòko kàsùmì nà ró, dhu àkă àlě rònzì ídzìnga kóró ale tò. Ròsè dòtsí, àlě kàkă àlě rònzì ka a'uta ǒ arí'ì àlě t'ádóna tò.

Bhàruwà rǐku dòná rò dhu t'òvota mà, ovita mànà
(Fìl 3.2-11)

¹¹ Nyàndà pé ìngbà dhu bhěyi màtí ma màndí bhàruwà otsúdu nyú nǐ fùkù, ádròdrò nyǐkpóya nà andítá nyú nǐ dhu! ¹² Kóró kòrí ale, kǒkò nyǔtǔ arí kòbhòlò onzìkú nga ale, ní ì ì nózè 'itè ì ale-ngbò tó ófò ǒ rí ndònzì dhu ǒ ale. Pbétù, abádhí arí dhu ònzì ndi dhu bhěyi tí, ndínǐ ìnzǐ ka kavù tí ròyá Krístò bhà mùsàlabhà-okú dò rò. ¹³ Ì ale, kǒkò onzìyá nga ka kòbhòlò ale, náarí nǐ Músà bhà Ùyátá nífù ì nyú tírò. Pbétù abádhí ózè dhu ní, kòbhòlò onzìkú nga, ndínǐ ì ambè tí 'òyò dǒ, ì rǎrǐ ndi ì útù nyǐ nyǐ'ì wò ndi ize nà rùkú. ¹⁴ Ní, imá na ní ndi, ma mòzè nzá midzǐ ma, inzà ní àlě tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò bhà mùsàlabhà-okú dò rò tí ma midzǐ ma rò. Obhó tí, wò ndi mùsàlabhà-otù ǒ ní ndi, ma mòzè yà adzì àdhàdhì iwà òvè dhu tí, ndirò yà adzì ràdù mòzè átò iwà ma mòvè dhu tí. ¹⁵ Ìndrǔ-ònzǐnga òbhòlo ka kí dhu mà, ìnzǐ ka kí kòbhòlo dhu mànà, nónzì nzá atdí dhu mà. Àkăkă atdí dhu ní Kàgàwà ribhò ípìrǒnga-owútá àlě tò. ¹⁶ Ndirò kóró ale, yà ma múdhèna dhu ìfù arí fìyó ípìrǒnga ǒ, ndirò Pbàisràyélí Kàgàwà bhà ale mànà tò ma màtina, Kàgàwà bhà màrùngà mà, Kàbhà ídzìnga mànà rākă ì'ì abádhí dǒ kóró.

¹⁷ Nírò kòmbí, atdí ale mà nàkă nzá ndàva tsìdu tdítǒ. Obhó tí, yà ma mí'ì nà rùdú otù-bhu ní, Yèsù-okú dò rò ma màbà.

¹⁸ Àbanǎzó, àlě tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò bhà ídzìnga àkă ndì'ì nyǐ nà. Àmìnà.

Efesò

ò pbàkrístò tò Polò andí bhàrɔwà

Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Kas 19.1-41; 20.17-38 ò ka kózùna dhu ní Polò adí Áziyà-Ngba tó pbìrì ò ádrùngbǎ kigò Efesò ò ìbhɔ ató tí dhu. Kòmbí ka karí ndi pbìrì àti Tùrùkiyà tí. Kǎdì ndi kigò ò ndíní ndi ndunò tí Ídzi Màkùrù. Ní olù nyú, mbèmbè iwà azà kumì ató údà Yèsù ka kúgù dhu-dzidǒ rórò, kǎndí yàrí bhàrɔwà imbi ò ndi ndí'ì Rómà tó kigò ò rórò (Efe 3.1; 4.1; 6.20) Efesò ò rí'ì kànísà mà, kǎ-gì rǒ rí'ì kóró kànísà mànà tò (Upf 1.11). Ì kànísà ò ábhǒ pbàkrístò ní'ì ìnzì ní Pbhàhúdí.

Polò azè nditè Efesò ò pbàkrístò tò dhu ní iwà Kàgàwà údhè ndi ndónzina dhu tí dhu. Wemberè tí ní, Kàgàwà ózè ndìli yà ndi ndanzì kóró dhu-tsí yà adzì ò arí'ì mà, òrù-akpà ò arí'ì mànà atdí ale kèlè, Krístò, rònnyè idzi dòyá.

Ƴo rí kisè ní, Polò azè pbàkrístò ròkò atdínga ò, àdhàdhì yà fìyó ípìrǒnga-ɔwúta Yèsù Krístò bhà ale tírò nónzì ka dhu bhèyi.

Polò nídyi kàrí ìbhɔ ófò, ndíní Yèsù ná'ù ale nùgèrè ì 'òngò atdí ale nyú tí Kàgàwà tò dhu nitè tí: yà ní, Kànísà arí'ì àdhàdhì ale-ngbò bhèyi, Krístò ràdù ì'ì ndi ale-dò dhu, Kànísà arí'ì àdhàdhì idza bhèyi, Krístò ràdù ì'ì ndi idza-pbidò dòdò arí odu dhu, ndirò ní Kànísà ní Krístò bhà tsìbhále bhèyi dhu.

Ndi dhu bhèyi ní ndi, dhu àkǎnà pbàkrístò rùngbò ì, 'òkò atdíkpá fìyó Ádrùngbǎle Krístò mànà.

Bhàrɔwà-nyitì ka kóhù tí dhu

- Polò rí Efesò tó kigò ò pbàkrístò nóvì dhu (1.1-2).
- Krístò-otù ò Kàgàwà rǒnzina pbìndà ale tò ídzìnga (1.3-3.21).
- Kàgàwà únzì ale nǐ anzita nà àkǎ ófò ò dhu àkǎ kokò dhu (4.1-6.20).
- Polò rí pbàkrístò òvì bhàrɔwà rǐku dòná rò ovita nǐ dhu (6.21-24).

Polò rí Efesò tó kigò ò pbàkrístò nóvì dhu
(Kas 18.19-21; 19.1-7; 20.17)

¹ Yàrí bhàrɔwà nàndí ní ima Polò, yà Kàgàwà nyú azè rí'ì Yèsù Krístò bhà uvitatále tí ale. Ma màndí dhu yà Efesò tó kigò ò aróko Kàgàwà bhà ale, yà Yèsù Krístò mànà ì ùngbò ì nǐ fìyó ungbòta ò ìkò pòtsó ale tò. ² Àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mànà nǎkǎ 'àso nyí, 'àdù nyǎbhɔ nyòkò màrùngà ò afìku ò.

Krístò-otù ò Kàgàwà rǒnzina pbìndà ale tò ídzìnga
(Ròm 8.15-17,28-30; 2Tè 2.13-14; 2Tì 1.9-10)

³ Dhu àkǎ àlè rilè Kàgàwà, àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò t'Ábanà! Ka ní ndi àlè'ì nǎso òrù-akpà ò rò ìrà ale-afí tó kóró asota-tidò nǐ, Krístò mànà àlè kùngbò àlè dhu-otù ò. ⁴ Ìnzà ndi ndàpè yà adzì ònzì rórò, Kàgàwà náavò àlè, àlè rí'ì pbìndà ale tí Krístò-nyutsi. Kǎnzì ndi dhu ndíní àlè koko tí ìlìlǎ ale tí ɔnzíná, ndirò ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna ɔnzíná dhu rí'ì nyuyatsi ale tí, ndi ndózè àlè dhu-okú dò rò. ⁵ Kàgàwà náapì àlè mùhàngú ò rò, àlè rí'ì pbìndà inzo tí Yèsù Krístò-otù ò. Kǎnzì dhu ndi dhu bhèyi àdhàdhì ndi nyú ndi ndózè ka dhu bhèyi. ⁶ Nírò, àlè kǎkǎ àlè rilè Kàgàwà yà àlè tò kǐbho pbìndà ídzìnga tó ádrùngbǎnga-okú dò rò. Kǐbho ka tírǒrò, yà atdíǒ ndi ndazè Idhùnà-otù ò.

⁷ Krístò-azù-otù ò, Kàgàwà nùukolo àlè'ì nzére dhu ò rò, ndàdù àlè tó nzérenga nùbà àlè tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kàgàwà nitè pbìndà ídzìnga tó ábhǒnga àlè tò, ⁸ ndìbhò dhu-ɔnga t'òvòta mà, àkǎkǎ ìnga t'únita mànà àlè tò. ⁹ Kǎbhù àlè rùni òdhù

ò ndì ndudhé dhu. Ndi dhu kùdhé angyangyi p̀b̀indà ídzìnga ǒ ndì ndonziya tí Krístò-otù ǒ. ¹⁰ Ndi Kàgàwà udhé dhu ní, yà ndì ndakò kàsùmì ǒ, ndì r̀ar̀í yà ndì ndabhòlò kóró dhu-tsí, k̀ak̀à òr̀ù-akp̀à ò ar̀í'ì mà, yà adzi ǒ ar̀í'ì mà-nà-tsù nùndù, Krístò r̀ònyù idzi d̀òyá.

¹¹ Ndirò Krístò-nyutsi, Kàgàwà níibho wà yà ndì ndudhé mà moko tí kàmàna tí dhu f̀ak̀à, ndòvò mà angyangyi yà ndì nyù ndì ndudhé ka dhu bhèyi. K̀anzì kóró ì dhu, àdhàdhì ndì ndudhé ka ndirò ndì ndazè ka dhu bhèyi. ¹² Nírò, yà wemberè t'ále tí mà mi'ì Krístò d̀ǒ atdyúya níli ale tí r̀ò, mà màk̀à mìlè Kàgàwà bhà ádr̀ungb̀anga tó awáwù.

¹³ Nyí mà átò, nyí nyitdègu obhóna tó màk̀ur̀ù ìri, ní nyí nyadù Krístò ná'ù. Ndi màk̀ur̀ù ní Kàgàwà bhà Ídzi Màk̀ur̀ù yà ògù nibho f̀uk̀ù. Ndirò, Kàgàwà adù Ìlìl̀-Àlafí yà ndì ndakò f̀indá làkà níbhò f̀uk̀ù, r̀í'ì p̀b̀indà ale tí nyí nyí'ì d̀òtsí dhu ìtè r̀í p̀b̀indà ize tí. ¹⁴ Wò ndi Ìlìl̀-Àlafí ní ndi r̀í dhu ìtè àlè rabáya ongyéngá*, yà p̀b̀indà ale tó Kàgàwà akò f̀indá làkà ongyéngá nzínzi ǒ. Àlè kabáya ka Kàgàwà r̀í àlè'ì nùwù d̀òtsí nzérenga ǒ r̀ò nínganì. Nírò, àlè k̀ak̀à àlè r̀ilè Kàgàwà bhà ádr̀ungb̀anga tó awáwù.

P̀òlò r̀í ndìtsò Efesò tó kigò ǒ p̀b̀ak̀r̀ístò d̀ǒ dhu

(Fìl 2.9-11; Kòl 1.3-6,9-13,18-19; 1Pé 1.3-4)

¹⁵ Kàgàwà ónzì dhu-okú d̀ò r̀ò ní ndi, yà ma mír̀inà nyí nyá'ù Ádr̀ungb̀ale Yèsù tí dhu mà, nyí nyóze Kàgàwà bhà ale kóró tí dhu mà-nà r̀ò, ¹⁶ ma m̀ar̀í nyíre p̀b̀ak̀à itsòta ǒ, ndirò ma m̀ar̀í nzi m̀ingyè òtsò àbhù ma mí Kàgàwà tó okúku d̀ò r̀ò r̀ò. ¹⁷ Ma mí m̀itsò yà ádr̀ungb̀anga tó awáwù nà ar̀í'ì àlè t'Ábanà, àlè tó Ádr̀ungb̀ale Yèsù Krístò bhà Kàgàwà r̀ò, ndínì dhu-ǒnga t'òvòta tó p̀b̀indà Àlafí nabhù tí f̀uk̀ù. Ndi Àlafí r̀í Kàgàwà ìtè f̀uk̀ù, ndàdù àbhunà nyùni mbèyi nyú. ¹⁸ Ma mí m̀itsò Kàgàwà r̀ò, ndínì f̀uk̀ù ìr̀eta-nyìkpò nungbe tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi k̀unzi nyí ndínì nyí nyuni tí yà nyí nyúli atdyúku d̀òyá dhu, nyadù yà p̀b̀indà ale tó k̀ìli dhu-tsí tó ùyùya ongyéngá núnì. ¹⁹ Ndirò, nyí nyí ìngbà dhu bhèyi màtí kàbhà ádr̀ungb̀anga tó obi náar̀í'ì ádr̀ungb̀a nyú àlè tó dhu núnì, yà ka àlè ká'ù r̀ò. Ndi p̀b̀indà ádr̀ungb̀anga tó obi Kàgàwà ìtè obi nyú nà, ²⁰ yà Krístò ndì ndabhù r̀ìngbè ndì òve-bvù r̀ò, ndàdù àbhunà ràdi p̀b̀indà fangà d̀oná r̀ò òr̀ù-akp̀à ò ònà kàsùmì ǒ. ²¹ Anyì nga ní ndi, Kàgàwà ìli Krístò kóró màlàyíkà mà f̀iyó kámá mà-nà d̀ǒ, yà ádr̀ungb̀anga tó obi nà ar̀í'ì kóró ale d̀ǒ, ndirò kóró ádr̀òdr̀ò p̀b̀akámá d̀ǒ. Ndirò Kàgàwà ìli ka kóró òvo, yà òvo ka kádù òvònà kòmbí màtí, ndirò olù màtí ka kòvoya d̀ǒ. ²² Kàgàwà ábhù wà Krístò r̀òbè kóró dhu-tsí-dò, ndàdù k̀ìli r̀í'ì Kànìsà-d̀òtsirò tí. ²³ Kànìsà ní Krístò-ngbò. Krístò ar̀adi ngbùlùna nyú nà Kà-nyutsi, Kàgàwà ràdù àdi ngbùlùna nyú nà Krístò-nyutsi.

2

Kàgàwà bhà ídzìnga-okú d̀ò r̀ò àlè kugù dhu

(Kòl 2.12-13; 3.1-3; Tit 3.3-8)

¹ Angyi, nyí ní'ì iwà úve ale Kàgàwà-nyìkpò ǒ, f̀uk̀ù afátá mà f̀uk̀ù nzérenga mà-nà-okú d̀ò r̀ò. ² Nyí nyongónà òko ònà ófò náafò ndì yà adzi ǒ ale náaròko ònà ófò nà. Nyí nyífu awe ǒ aròko nzére-alafí ǒ ádr̀ungb̀ale, yà kòmbí idzi nónyù k̀ak̀à ìnzì ar̀í Kàgàwà-tsù dhu ìri ale d̀ǒ. ³ Angyí, àlè'ì kóró, àlè k̀í'ì átò abádhí bhèyi. Àlè kongónà òko àdhàdhì yà àlè k̀í'ì nà ìndr̀ú tó ófò r̀í atdyúya òho dhu bhèyi, àlè ràdù àmbe dhu ònzì d̀ǒ àdhàdhì àlè-afí mà àlè-ngbò mà-nà nóze ka dhu bhèyi. Ndi ófò ǒ àlè karòko dhu-okú d̀ò r̀ò, àlè'ì ní'ì iwà dhu ípfo ngùkpà ale bhèyi tí, ndínì Kàgàwà itdì tí àlè-ànyà p̀b̀indà nàwí ǒ ale.

* **1:14** 1.14 Ndi ongyéngá ní ògù mà, dhòdhòdhóna tó ípìr̀ònga mà, ngùkpà dhu-tsí mà-nà.

4 Pbétù, Kàgàwà bhà izu náarí'ì ádrùngbǎ nyú ìndrù tò. Kǒzè àlě atdíđ. 5 Yà àlě kí'ì iwà àlě kúve Kàgàwà-nyìkpó ǒ àlě tó afátá-okú dò rò ale rórò, kǎbhù àlě, àlě rì'ì ipìrǒnga nà atdíkpá Krístò mànà. Ní Kàgàwà nígú nyí pbìndà ídzìnga ǒ. 6 Yèsù Krístò mànà àlě kúngbò àlě dhu-otù ǒ, Kàgàwà ábhù àlě rùngbe àlě ɔve-bvù rò atdíkpá Krístò mànà, ndíní àlě konyuya tí idzi atdíkpá kà mànà òrù-akpà ǒ. 7 Ndi àlě tò ndì ndanzì Yèsù Krístò-nyutsì ídzìnga-otù ǒ, kǎzè ndìtè idho rǐ ìndrù ùkǒ nǐ pbìndà ídzìnga tó ádrùngbǎnga olùnǎ rò rírà kóró ato ǒ. 8 Obhó tí, nyí nyúgu Kàgàwà bhà ídzìnga-okú dò rò a'uta-otù ǒ. Wò ndi ògù náhù nzá nyí nyónzì dhu-okú dò rò, pbétù ka ní Kàgàwà bhà perè. 9 Ìnzì ní kàsùku-okú dò rò dhu ndi, akye atdí ale mà náarana àdi ndàmbe ndòyò dǒ nǐ. 10 Obhó tí, àlě'ì ní Kàgàwà-otsù-tsíró kasù, ndirò Yèsù Krístò mànà àlě kúngbò àlě dhu-otù ǒ, Kàgàwà anzì àlě ndíní àlě kongó tí ídzì dhu ònzì. Í idzi dhu ní yà angyangyi Kǎhù nyíya-tì, ndíní àlě kongó tí ònzìnà dhu.

*Krístò-nyutsì ìndrù rǐ'ì atdí ale tí dhu
(Kòl 1.20-22; Èbr 10.19-22; 1Pé 2.4-7)*

11 Nírò, nyirè pé ìngbà dhu bhěyi ale-tidò màtí nyí nyí'ì angyí dhu. Ǫnzìyánga ka kóbhòlò dhu-okú dò rò, Pbàyàhúdì arí nyàtì inzà ka kóbhòlò ɔnzìyánga ale tí. Pbétù, abádhí aróte yà irinǎ rò ìndrù arónzina ròyá ize dǒ tí. 12 Wò ndi kàsùmì ǒ, nyí nyuni nzá Krístò. Nyí nyí'ì olo tí Kàgàwà bhà ale, Pbàìsràyélí nzínzì ǒ. Kàgàwà mà núngbò ì pbìndà ale mànà, ndàdù ndì ndɔnzìya dhu tó làká nókò abádhí tò ndi ungbòta-nyutsì. Pbétù nyí nyí'ì olo tí ndi ungbòta ǒ. Nyí nyí'ì mbǎ yà adzi ǒ nyí nyádù òdòná nyí nyabá tí dhu nà, ndirò nyí nyuni nzá Kàgàwà. 13 Pbétù kòmbí, yà Yèsù Krístò mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ, nyí, yà itse nyí nyí'ì angyi Kàgàwà rǒ rò rò, nyí nyí'ì íkyèrǒ Kàgàwà-tí, yà ndì nufu okúku dò rò Krístò-azù-otù ǒ. 14 Obhó tí, Krístò nyú ndìtírò ní ndi màrùngà nibho àlě tò. Kǎbhù Pbàyàhúdì mà ìnzì ní Pbàyàhúdì mànà ròngò atdí pbìrì ǒ ale tí. Yà ndì ndabhù ndì ndìtírò ɔve tò dhu-otù ǒ, kǔgolo wà abádhí nzínzì-ǒnga nutu, ndàbhù rì'ì òmvù tí imvù. 15 Àbadhi núugolo Músà bhà Úyátá mà, ì Úyátá arávina ka kɔnzì tí dhu mà, kǎròzèna kifù dhu mànà, ndíní ndì ndabhù tí kǒkò Pbàyàhúdì mà ìnzì ní Pbàyàhúdì mànà ròngò atdí pbìrì ǒ ale-ɔwútá tí, ndì mànà abádhí ùngbò ì dhu-otù ǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kìbho màrùngà abádhí nzínzì ǒ. 16 Mùsàlabhà dǒ ndì ndòvè dhu-otù ǒ, Krístò náandu abádhí-tsù ròngò atdí ale-ngbò tí, ndàdù abádhí ùngbò Kàgàwà nà. Ndi mùsàlabhà-otù ǒ, Kítò abádhí nzínzì ǒ ì'ì òmvù. 17 Krístò ira màrùngà tó Ídzì Màkǎrù núnò, nyí ìnzì ní Pbàyàhúdì, yà itse nyí nyí'ì Kàgàwà rǒ rò tò, ndirò Pbàyàhúdì, yà íkyèrǒ ì'ì Kà-tí tò. 18 Obhó tí, Krístò-otù ǒ nga ní ndi, àlě'ì Pbàyàhúdì mà ìnzì ní Pbàyàhúdì mànà, àlě kádù òwu ùvò àlě t'Ábanà-ònzì yà atdí tí arí'ì Ìlǐlǎ-Alafí-otù ǒ.

19 Nírò kòmbí, nyí, ìnzì ní Pbàyàhúdì tírò, nyí ní nzì olo tdítđ ndirò nyí ní nzì iwù tí iwù vurò ngari ǒ rò ale. Pbétù kòmbí, nyí nyóngò wà pbìrì ǒ ale nyú tí, atdíkpá Kàgàwà bhà ale mànà, ndirò nyí nyóngò wà atdí idza ǒ bhà tí Kàgàwà bhà ale mànà. 20 Àdhàdhì odu nǐ ka kòsì idza bhěyi, nyí mà átò, nyí ní idza ka kórù nǐ odu. Uvitátale mà pbànábí mànà ní ndi idza-pfò ka kórù nǐ odu, ndirò Yèsù Krístò nyú ndìtírò ní ndi ndi idza-pbidò òdò rí ádrùngbǎ odu. 21 Ndi Krístò ní ndi, idza ka kòsì nǐ odu nábhù arí rùpbá ì atdíkpá, ndi idza ràdù òtro, ràrà àhù Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ Kàbhà idza, yà Kàrádi òná tí. 22 Krístò mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ, nyí, nyí nyúngbò wà nyí átò atdíkpá kóró ngùkpà ale mànà, nyí'ì Kàgàwà arádi òná ngari tí, Kàbhà Ìlǐlǎ-Alafí-otù ǒ.

3

*Pɔ̀lò anzì ìnzì ní P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí ǹz̀íǹz̀ì ǒ kasu
(Ef̄e 1.9-10; Kòl 1.24-29; 1Pé 1.10-12)*

¹ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ima Pɔ̀lò, ma m̀arí mitsò Kàgàwà r̄ò d̀ùkù. Ma m̀arí'ì imbi ò Yèsù Krístò tò ma m̀arí kasu ònzi, mambe Ídzi M̀àk̀ür̀ù núnò d̄ò f̀ùkù nyí ìnzì ní P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí tò dhu-okú dò rò. ² Obhó tí, nyí nyírì wà dhu mbèyi nyú, p̀b̀ìndà ìdzìngà ǒ, Kàgàwà ríbhò wà f̀ùkù ma m̀ádù ònzìnà kasu fudú. ³ Kàgàwà ìtè ndì idù, ndínì ma m̀uni tí yà òdhù ò arádi ndì ndudhé ndínì ndì ndonziya tí dhu. Ní ma m̀andí wà dhu ake tí f̀ùkù ndi dhu d̄ò. ⁴ Nyí nyapé i andítá nózè, ní nyí nyádù ìngbà dhu bhèyi m̀atí ma m̀uni Krístò d̄ò dhu yà òdhù ò arádi ǹǹni ùnì. ⁵ Angyí, Kàgàwà níitè nzà wò ndi òdhù ò arádi dhu ìndrù tò. P̀b̀étù kòmbí, kítè ka p̀b̀ìndà ìlìl̄à uvitatále mà, p̀b̀ìndà ìlìl̄à p̀b̀anábí m̀anà tò, p̀b̀ìndà Ìlìl̄à-Alafí-otù ǒ. ⁶ Ndirò, wò ndi òdhù ò arádi dhu-tì ní: Ídzi M̀àk̀ür̀ù-otù ǒ, ìnzì ní P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí mà rabáya Kàgàwà apì p̀b̀ìndà ale tò asota atdíkpá P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí m̀anà. Abádhí nóngò wà atdí ale-ngbò-r̄ngà tí, ndirò abádhí nábà wà yà Kàgàwà akò f̀indá làká Yèsù Krístò-otù ǒ dhu-tsí átò.

⁷ Kàgàwà ìli ma mí'ì Ídzi M̀àk̀ür̀ù-kàsù t'ále tí, yà p̀b̀ìndà ádr̀ungb̀ãnga tó ɔ̀bi ní ndì ndíbhò idù p̀b̀ìndà ìdzìngà tó perè-otù ǒ. ⁸ Ima ní ìmbã t̄ina nà ale nyú Kàgàwà bhà ale ǹz̀íǹz̀ì ǒ kóró. P̀b̀étù, Kàgàwà bhà ìdzìngà ní ndi ma nábhu mongò Krístò bhà asota nóvò ìnzì ní P̀b̀ỳà̀h̀ú̀dí tò. Ndi asota ní yà ìnzì f̀indá ádr̀ungb̀ãnga r̄ì nd̀ǹn̄. ⁹ Kìbhò ma mí ndì ndarí òdhù ò arádi dhu àbhù r̀akã tí dhu òvo ma mí awáwù ǒ kóró ale tò ní ìdzìngà átò idù. Ndi Kàgàwà, yà kóró dhu nanzì ale, náarù wò ndi ndì ndudhé dhu r̀ongò àdi òdhù ò nyunatsi dhòdhóhónganà, ¹⁰ ndínì kòmbí Kànìsà-otù ǒ, kóró m̀alàyíkà mà f̀iyó kámá m̀anà ǹǹni tí dhu Kàgàwà rarí dhu-ònga òvò dhèdhèrò ǒfò ǒ. ¹¹ Kàgàwà ábhù ndi dhu r̀akã àlè tó Ádr̀ungb̀ãlè Yèsù Krístò-otù ǒ, yà r̀òpè ndì m̀hàngú ò rò ndì ndudhé ka dhu bhèyi. ¹² Yà Yèsù Krístò m̀anà àlè k̀ungb̀ò àlè dhu-otù ǒ, ndirò ka àlè ká'ù dhu-otù ǒ, àlè kábà wà ìmbã àlè-tsù ùtò rí dhu r̄ì'ì r̀órò àlè kádù òwu ùvò Kàgàwà-ònzì a'uta nyú nà ònà otu. ¹³ Nírò, ma m̀itdè nyí ìtdè tí, àpé nyàbhù afíkù r̀ingyè ndì, yà okúkù dò rò ma m̀abàna àp̀b̀è n̄, ndi àp̀b̀è ní ndi ádr̀ungb̀ãnga tó awáwù nábhu rí f̀ùkù nídhunì.

Pɔ̀lò r̄ì nd̀ts̀ò Ef̄esò tó kigò ǒ p̀b̀àkrístò d̄ò dhu

¹⁴ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma m̀òkò ma ɔ̀tdỳèdu d̄ò Àba Kàgàwà-ònzì. ¹⁵ Àbadhi ní ndi kóró r̀ugànda-tsù yà òr̀ù-akpà ò arí'ì mà, yà adzi d̄ò arí'ì m̀anà t'Ábanà, yà abádhí d̄ò arí ɔ̀vo ùvò ale. ¹⁶ Ma mí mitsò Kàgàwà r̄ò, ndínì nyí nírà tí nyukutsi nã rò p̀b̀ìndà Ìlìl̄à-Alafí tó ádr̀ungb̀ãnga tó ɔ̀bi n̄, p̀b̀ìndà ádr̀ungb̀ãnga tó awáwù tó ábhõnga-bv̄ù r̄ò. ¹⁷ Ma mí mitsò, ndínì Krístò ongó tí àdi afíkù ò a'uta-otù ǒ. Ma mí mitsò átò, ndínì nyí nyí'ì tí ivéya ódì ì, 'àdù ìko àzè d̄ò ale tí. ¹⁸ Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí, yà atdíkpá nyí nyí'ì m̀anà Kàgàwà bhà ngùkpà ale m̀anà, nyí nyádù Krístò bhà àzè tó ìh̀ungà mà, kà tó ádzìngà mà, kà tó ádzìngà r̀àrà ɔ̀r̀è mà, kà tó ádzìngà r̀òfò obvò mà ǹǹni. ¹⁹ Ma mí mitsò, ndínì nyùnì tí Krístò bhà àzè, yà kóró ale tó ìnga t'únita dònã òsè àzè. Ndirò ma mí mitsò ndínì Kàgàwà bhà dhu tí arí'ì kóró dhu ní'ì tí f̀ùkù dhu tí átò.

²⁰ Kàgàwà arí kasu ònzi àlè-nyutsi p̀b̀ìndà ádr̀ungb̀ãnga tó ɔ̀bi n̄. Ndirò Kà-fó àlè k̀onzì dhu rò, Kà r̄ì'ì ìnè ndònzì ka abhò nyú ròsè. Obhó tí, Kàbhà ádr̀ungb̀ãnga tó ɔ̀bi nósè wà àlè kádù ìr̀enà kóró dhu dònã. ²¹ Dhu àkã àlè rìlè Kàgàwà Kànìsà ǒ, ndirò Yèsù Krístò-nyutsi, kóró r̀ugànda ǒ, ndirò dhòdhóhónganà. Àmìnà.

4

Atdí ale-ngbò tí ka kí'ì Krístò-nyuṣì dhu
(Ròm 12.4-8; 1Kò 12.4-31; Kòl 3.12-14)

¹ Nírò ima, yà imbitále tí ma mí'ì, Ádrùngbàle-kàsù ònzi ma mání dhu-okú dò rò rò, ma mìtdè nyí itdè tí, nyí, yà Kàgàwà únzi nyí rò, nyí nyàkă nyòkò ndi anzita nà àkă ófò ò. ² Nyí nyàkă nyí'ì yorowà t'ále tí atdíđ, ìyò aróko ale tí, ndirò dhu-dzi òndù arí ale tí. Nyí nyàkă nyòndù dziku nzinzi ò àzè ò. ³ Nyí nyàkă nyònzì òbi atdíđ, nyòđđò yà Ìlìl-Àlafí ábhù fùkù màrùngà-otù ò atdíngà. ⁴ Obhó tí, ale-ngbò rí'ì atdí tí, ndirò Ìlìl-Àlafí rí'ì atdí tí. Ndi dhu bhèyi tí, Kàgàwà únzi nyí fíndà ndíní nyí nyabá tí dhu rí'ì atdí tí. ⁵ Ádrùngbàle rí'ì atdí tí, a'uta rí'ì atdí tí, bàtizò rí'ì atdí tí, ⁶ Kàgàwà rí'ì atdí tí. Ka ní kóró ale t'Ábanà. Kònyù idzi kóró ale đ, Kàrí kasu ònzi kóró ale-otù ò, ndirò Kàrádi kóró ale-nyuṣì.

⁷ Pbétù ìngbàtí ìli ndi ale mà àlě nzínzi ò náabà àkăkă perè, àdhàdhì yà Krístò náabhù ka fíndà ònà m̀gèrè ò. ⁸ Ìlìl Andítá ràtina:

«Kítđègu ùpo orù,

ní kùgu imbi ò ka kúsò ale ndàrà nà fóná,

ndirò kùbhò perè ìndrù tò*.»

⁹ Nírò, yàrí ote: «kùpò orù-tì» ní àdhu? Kà-tì ní, kà rifo pé angyi yà adzi đ, ndàdù òtsù kà-tsi nyú. ¹⁰ Wò ndi ififo ale ní ndi wò ùpùpò orù nyú, ròsè orù-akpà dònà, ndíní ndi ndonyu tí idzi yà adzi mà orù-akpà mànà đ. ¹¹ Àbadhi ní ndi àkăkă perè nubhò ìndrù tò. Atdíđhená ale tò kăbhù ní uvitatále tí i ale rí'ì ní perè, ngùkpà ale tò kăbhù ní pbànábí tí i ale rí'ì ní perè. Ngùkpà ale-tsí tò kăbhù ní Ídzi Màkùrù t'únótatále tí i ale rí'ì ní perè, ndirò ngùkpà ale tò kăbhù ní Kàgàwà bhà ale t'úndatátale mà màlímó mànà tí abádhí rí'ì ní perè. ¹² Àbadhi náanzì dhu ndi dhu bhèyi, ndíní Kàgàwà bhà ale-nyèti nohú tí angyangyi Kàgàwà bhà kasu tò. Kànzì ndi dhu, ndíní Krístò-ngbò nòsí tí. ¹³ Ndi dhu bhèyi ní ndi, àlě'ì kóró àlě kádù àlě òtù atdíngà ò àlě tó a'uta-otù ò, àlě ràdù Kàgàwà t'Ídhùnà ùni atdíđ. Ndirò, àlě kádù ò'ò a'uta ò, àlě ròwù ùvò Krístò bhà àkăkă ófò tó m̀gèrè nyú ò. ¹⁴ Ní, àlě kí nzì òko tđtđ ònzò tó ófò ò, yà ìndrù ùtrá rí fíyó ùtrátá tó màgèzì ní rùwí atdíđhená ale rùdhèna dhu ràmbe àlě ùmbà đ akye. ¹⁵ Pbétù, àlě kapé àmbe obhó dhu núnò đ ìndrù tò àzè ò, ní àlě kádù ò'ò kóró dhu ò, ràrà àhu yà àlě-đo tí arí'ì Krístò bhà ófò ò àlě kówu ùvò dhu ò. ¹⁶ Kòtù ò nga ní ndi, ale-ngbò-ròngá-nzo kóró nùpbà ò'òkò atdíkpá 'ìdzò, yà ò únzi ò dhu bhèyi. Ní, ìngbàtí ìli ndi ale-ngbò-ròngá-ngba mà náapè kàsùna ònzi àkăkă dhu bhèyi, ní ale-ngbò kóró ràdù òvi, ndàdù àmbe ndòsì đ ndítirò àzè ò.

Ípìrònga-owátá nà pbàkrístò rí'ì Krístò-nyuṣì dhu
(Gàl 5.16-25; Kòl 3.1-13; 1Yù 3.16-18; 4.7-11)

¹⁷ Nírò, ma mí dhu òvo fùkù atdyúdu nyú nà àlě tó Ádrùngbàle-òvò rò: nyí nyàkă nzá nyòkò tđtđ ònzà Kàgàwà núnì ale bhèyi. I ale ní kăkà kòkòrònga tó fíyó irèta đ tí aríko ale, ¹⁸ ndirò, abádhí tó irèta náarí nzì dhu àlě. I ale rí'ì mbà yà Kàgàwà aríbhona ípìrònga nà nyuyatsì, abádhí ùni nzá atdí dhu mà, ndirò abádhí ní d̀ya òdzò ale dhu-okú dò rò. ¹⁹ Abádhí-nyì náarí nzì ìwà akèkpá màtí, ndirò abádhí ádzi wà ò 'àmbe nzére dhu ònzì đ, 'àdù àmbe Kàgàwà-nyìkpó ò ótì dhu ònzì đ, ìmbà tsùya ùtò rí atdí dhu mà rí'ì rórò.

²⁰ Pbétù, ìnzì ní wò dhu bhèyi nga ndi ka kúdhe dhu fùkù Krístò-okú dò rò ní!
²¹ Obhó tí, nyí nyí'ì wà kà đ màkùrù. Ní ka kúdhe wà Yèsù-nyuṣì arí'ì obhònga fùkù. ²² Nírò, nyí nyàkă nyàwà wò angyi nyí nyí'ì nà fùkù ófò itse nyú, wò angyi nyí

* 4:8 4.8 Zàb 68.19

nyí'ì nà ófò-ayí, wò nyǎnda arí nyǒwù igi, ndàdù nyítsu ìndrù àbhù rí rìnza ì utrátá tó dhu-atdyú ò. ²³ Dhu àkǎ nyǔgèrè nyí dòtsí, nyǒngò ìndrù-owútá tí afíkù ònǎ rò, ndirò fùkù irèta ònǎ rò. ²⁴ Nyí nyàkǎ nyí'ì owútána tó ófò nà. Ndi ófò ní yà Kàgàwà bhà woyò rǒ ka kanzì ófò. Obhónga ní ndi ófò-owútá ùnda rí, rìtè obhónánga tó ípìrǒnga, ndirò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ípìrǒnga.

²⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò, nyùbhà tìtò t'únòta! Ìngbàtí ìli ndì ale mà nǎkǎ ndùnò obhó dhu òdhìnà tò, àlě'ì kóró, àlě ní atdí ale-ngbò-rǒnga dhu-okú dò rò. ²⁶ Dhu apé ì'ì nyí nyàkǎ dhu tí, ní nyí nyàkǎ nzá nyǒtsù nzérenga ò. Adyifò àkǎnà nzá ndàrà òtsù ngòmà ò, inzà afíkù ò nàwí nǎpè ìku rórò. ²⁷ Nyí nyàkǎ nzá nyùbhà ngari Pfòmvo Sitanì tò. ²⁸ Ogbo ònzì rǒ úbhì ale, nǎkǎ nzá ndònzì ogbo tdítǒ, pbétù, kǎkǎ ndònzì kasu òtsúna nyú nǐ, ndínì ndì ndabá tí dhu òtdì ndì rǒyá ale-dzùnà ònzì ndì ndádù nǐ dhu. ²⁹ Nzére òtè àkǎ nzá ndàhù likù ò rò, pbétù, nyí nyàkǎ nyǒwù ùnòndà rǒ ní ídzì òtè kèlě, yà ìndrù-dzùnà ònzì rádù ndòsì ngùkpà ale, ndàdù ídzìnga ìbhò yà ndì òtè ìrì rí ale tò. ³⁰ Nyí nyàkǎ nzá nyǎbhù izu rùka Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí. Obhó tí, Ìlǎ-Alafí ní ize, yà nyakutsì Kàgàwà ìli, ndínì ongó tí dhu ìtè kpangba nyí rǎrǐ pbìndà ale, rǎrà àhù Kàgàwà rǐ nyǔwù dòtsí nzére dhu ǒ rò ònǎ idhò ò. ³¹ Nyí nyàkǎ nzá nyǒdò rùkù ka kònzì nzére dhu afíkù ò. Nyí nyàkǎ nzá ùkù nga rìwà ndì, ndirò nyí nyàkǎ nzá nyǒnzì nàwí. Nyí nyàkǎ nzá nyǎngburu nzínzìkù ǒ, nyí nyàkǎ nzá nyǔnò dhu ìndrù nǐ, ndirò nyí nyàkǎ nyǒdò nyí kóró nzére dhu-tidò rǒ rò. ³² Nyí nyàkǎ nyǒnzì ídzìnga fùkù, nyǎdù ì'ì àzè nà nzínzìkù ǒ. Nyí nyàkǎ nyǔbà dhu fùkù, àdhàdhì Kàgàwà nùbà dhu fùkù Krístò-nyutsì dhu bhěyi.

5

Awáwù ǒ ka kóko dhu

¹ Nyí ní Kàgàwà bhà nzónzo, yà atdíǒ kǒzè ale. Ní, nyí nyàkǎ nyǒkò kàbhà ófò ǒ. ² Nyí nyàkǎ nyǒzè nyí nzínzìkù ǒ, àdhàdhì Krístò náazè àlě dhu bhěyi: Kǎzè àlě, ndàdù pbìndà ípìrǒnga àdzi òtè tò àlě-okú dò rò, rǐ'ì perè tí ndirò rǐ'ì kàzù ò ka kòbì ìzǎ tó perè yà mběyi róngu ndrùù, rádù Kàgàwà-nyìkpó ǒfò tí.

³ Nyí ní Kàgàwà bhà ale. Ní m̀nyòndì t'ónzita mà, Kàgàwà-nyìkpó ǒ ótì kóró dhu mà, ngǎtsi ale-fó rǐ'ì dhu-atdyú òho ka kí dhu màndà nǎkǎ nzá ndìrì ndì nzínzìkù ǒ. ⁴ Ndirò, nzére òtè nóte ka kí ìndrù nǐ dhu mà, ìmbǎ tǐya nà òtè nóte ka kí dhu mà, ndirò nzére zèze mà, nǎkǎ nzá ndìrì ndì nzínzìkù ǒ. Pbétù àkǎkǎ dhu ní kadu òtsò Kàgàwà tò. ⁵ Obhó tí, nyí nyàkǎ nyǔni dhu ní: m̀nyòndì ònzì arí ale mà, Kàgàwà-nyìkpó ǒ rí ìndrù àbhù ròtì ngùkpà dhu ònzì arí ale mà, ndirò kóró dhu-atdyú òho arí rǐ'ì fǐndà tí ale mà ní rokoya nǐ atdí dhu-kàmǎ màtí Kàgàwà bhà, ndirò Krístò bhà Idzi ǒ. Obhó tí, kóró dhu-atdyú òho arí rǐ'ì fǐndà tí ale rǐ'ì àdhàdhì sànamù-ònzì arí ndùkò ale bhěyi.

⁶ Atdí ale mà nǎkǎ nzá ndùtrǎ nyí ìmbǎ tǐya nà òtè nǐ. Kòrì nzérenga-tidò-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà arí kǎkǎ ìnzì arí tsuná dhu ìrì ale-ànyǎ nítǐ pbìndà nàwí-lú nǐ. ⁷ Nírò, nyí nyàkǎ nzá nyǒwù nyí'ì rǒ kòrì dhu bhěyi ale màndà. ⁸ Angyi, nyí nyongónà òko ìnò ǒ, pbétù kòmbì, yà Ádrùngbǎle màndà nyí nyùngbò nyí dhu-otù ǒ, nyí nyárokò awáwù ǒ. Ní nyí nyàkǎ nyǒkò àdhàdhì awáwù ǒ nzónzo bhěyi. ⁹ Obhó tí, awáwù aródhina itse ní dhèdhèrò ídzìnga-tidò mà, obhónánga mà, obhónga màndà. ¹⁰ Nyí nyàkǎ nyǒwù òbì ònzì rǒ nyǔni Ádrùngbǎle-nyìkpó nófò rádù dhu. ¹¹ Nyí nyàkǎ nzá nyítsu nyí yà inzà nga nòfò ìnò tó m̀tsò ò, pbétù nyí nyàkǎ nyǔpfò kà-dǒnga kpangba. ¹² Obhó tí, wò òdhù ò ìndrù rǒnzina dhu dǒ ka kóte dhu náarí ale-nyí àbhù rìwà. ¹³ Pbétù, dǒyá nga ka kùpfò kpangba kóró dhu rádù 'àla yà ì dhu nyú rǐ'ì dhu bhěyi. ¹⁴ Obhó tí, kóró dhu, yà awáwù ǒ rǐ'ì ní rádù òngò awáwù tí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ka kátina yà dhu bhěyi:

«Ívà nyi idho ò rò, wò òdhò nyi nyódhò rò!
 ìngbè nyi, nyahε ονε-bvù rò,
 ní, Krístò ràdù nyìnú nga àwù.»

¹⁵ Nyi nyàkǎ nyǎndà fùkú mùtso mběyi. Nyi nyàkǎ nzá nyòkò pbàdhómá bhěyi, pbétù nyi nyàkǎ nyòkò àdhàdhì dhu-ǒnga t'óvòta núnì ale bhěyi. ¹⁶ Nyi nyàkǎ nyònzì kasu mběyi yà nyi nyí'ì nà kòmbí kàsùmì ǒ, kàrí idho ní nzére idho nídhuní. ¹⁷ Ndi dhu-okú dò rò, nyi nyàkǎ nzá nyí'ì pbàdhómá tí, pbétù nyi nyàkǎ nyǎni Ádrùngbǎle-afí òzè nyònzì dhu. ¹⁸ Nyi nyàkǎ nzá nyòrì iwa nǐ, iwa òmvù ka kí korì nǐ dhu náarì ìndrù bhà ípirǒnga ìnzà nídhuní. Pbétù, nyi nyàkǎ nyǎbhε ìlǐlǎ-Alafí rǐrǎ nyí. ¹⁹ Nzínzìkε ǒ nyi nyóte rò, nyi nyàkǎ nyǎnò dhu ní Zàburì ò rò ráhε dhu, ndirò nyi nyàkǎ nyǎyù yà ìlǐlǎ-Alafí àbhε nyǎmbe ùyànà dǒ adyi. Nyi nyàkǎ nyǎyù adyi mà Zàburì mànà nyǎmbe Ádrùngbǎle nǐlè dǒ nǐ atdí afíkε nà. ²⁰ Nyi nyàkǎ nyòngò òtsò àbhε bilìnganà Àba Kàgàwà tò kóró dhu-tsí dǒ, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-ovò rò.

Vèbhále mà fìyó kpabhále mànà àkǎ 'òkò nzínziya ǒ tí dhu
(Opt 2.21-24; Kòl 3.18-19; 1Pé 3.1-7)

²¹ Nyi nyàkǎ nyòngò tsùkú dhu ìrì nzínzìkε ǒ, Krístò nyi nyífu dhu-okú dò rò.

²² Nyi vèbhále, nyi nyàkǎ nyǐrì fùkú kpabhále-tsù dhu, Ádrùngbǎle Yèsù ózè dhu nyi nyònzì dhu tí. ²³ Obhó tí, kpatsìbhále ní pbìndà tsìbhále-dò, àdhàdhì Krístò narí Kànìsà-dò dhu bhěyi. Ndirò Krístò nyú ndìtírò ní Kànìsà tó ǒgùba, ndi Kànìsà ràdù ì'ì kà-ngbò. ²⁴ Vèbhále àkǎ 'ìrì fìyó kpabhále-tsù dhu kóró dhu ǒ màtí, àdhàdhì Kànìsà náarì Krístò-tsù dhu ìrì dhu bhěyi.

²⁵ Ndirò nyi kpabhálě, nyi nyàkǎ nyòzè fùkú vèbhále àdhàdhì Krístò ózè Kànìsà, ndàdù pbìndà ípirǒnga nyú àbhε ndìtírò kà tò dhu bhěyi, ²⁶ ndínǐ ndì ndu'ò tí ka idha* nǐ ndirò òtèna nǐ rǐlǎ Kàgàwà tò. ²⁷ Kǎzè ka ndínǐ Kànìsà náara tí àhε Yèsù nyú ndìtírò-ònzì ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ, ìmbǎ atdí andrita nà màtí, ìmbǎ nyìna rò mùsìngírì nà màtí, ndirò ìmbǎ atdí otsu nà màtí. Kǎzè ka rǐ'ì Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ, ndirò ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna dhu rǐ'ì nyunatsì dhu tí. ²⁸ Ndi dhu bhěyi tí, kpabhále àkǎ 'òzè fìyó vèbhále àdhàdhì ì ózè ngbǒya nyú ìtírò dhu bhěyi. Pbìndà tsìbhále nòzè ale nòzè wà ndì ndì nyú tírò. ²⁹ Obhó tí, ngbǒna nyú òndrò rí ndìtírò atdí ale mà rǐ'ì mbǎ. Pbétù kà rǐ kòngù, ndàdù òdònà mběyi, àdhàdhì Krístò náarónzina ngbǒna, Kànìsà rò dhu bhěyi, ³⁰ àlě'ì ní kà-ngbò-rǒngá-nzo nídhuní. ³¹ Ìlǐlǎ Andítá† ò ka kándì dhu kati: «Wò dhu-okú dò rò ní ndi, kpatsìbhále rǒngo àbanà mà íyànà mànà nǐbhà, 'adù 'ùngbò pbìndà tsìbhále nà, abádhí óyǒ rò kóró ràdù òngo atdí ale-ngbò tí*.» ³² Wò ndi Andítá-nyutsì ndì nórù obhó dhu ní ádrùngbǎ dhu nyú. Pbétù mà mòtè dònà dhu ní Krístò mà Kànìsà nà nàndà dhu. ³³ Ní ndi dhu bhěyi tí, tikε ònǎ rò átò, ìngbatí ìlǐ ndi kpatsìbhále mà nákǎ ndòzè pbìndà tsìbhále àdhàdhì yà ndì nyú ndì ndòzè ndì ndìtírò dhu bhěyi. Ndirò, ìngbatí ìlǐ ndì tsìbhále mà, nákǎ ndìfu pbìndà kpatsìbhále.

6

Nzónzo mà ì nódhì ale mànà nákǎ ì'ì nà nzínziya ǒ ìrita
(Uvt 27.16; Mbà 6.20; Kòl 3.20-21)

¹ Nyi nzónzò, nyi nyàkǎ nyǐrì nyi nódhì ale-tsù dhu Ádrùngbǎle Yèsù nòzè ka dhu bhěyi. Obhó tí, wòrì ní ndi ìnga nòfò dhu. ² «Dhu àkǎ nyífu àbanε mà íyànε mànà.»

* **5:26** 5.26 Idha rǐtèna dhu ní mbèmbè bàtizò àlě ka kí dhu. † **5:31** 5.31 Ìlǐlǎ Andítá tí kátina ní Ungbòta-ayí.

* **5:31** 5.31 Opt 2.24

Wòrí ní ndi idrè Hyátá nzínzi ò wemberè tó uyátá, yà Kàgàwà ísě yàrí làká dóná, ndàti: ³ «ndíni nyi nyonziya tí hirò, nyadù ábhò idho nyú nódhò yà adzi dǒ*.»

⁴ Ndirò nyi nzónzo t'ábánǎ, nyi nyàkǎ nzá nyòwù fùkú nzónzo àbhu rǒ rǎkǒ. Pbétù, nyi nyàkǎ nyivi abádhí, nyámbe nzéere dhu òsò dǒ fíyò, nyadù òwu Ádrùngbǎle Yèsù ózè dhu nóvò rǒ fíyò.

Ino tí arí'ì ale mà fíyò ádròdrǒ ale mànà náká ì'ì nà nzínziya ò irita

⁵ Nyi ino tí arí'ì alé, nyi nyàkǎ nyiri yà adzi ò fùkú ádròdrǒ ale-tsù dhu ádrùngbǎ ifuta nyú nà, obhóna tó afíku nà, àdhàdhì Krístò tò nyi nyi ndi kasu ònzi dhu bhèyi.

⁶ Nyi nyàkǎ nzá nyámbe kasu ònzi dǒ yà dùkú nga àndà fùkú ádròdrǒ ale rǐ ònà kàsùmì ò tí, ndíni abádhí-nyìkpò kèlě nǒfó tí. Àdhàdhì nyi ní Krístò bhà ino dhu bhèyi, nyi nyàkǎ nyònzì Kàgàwà-afí òzè dhu atdí afíku nyú nà. ⁷ Nyi nyàkǎ nyònzì fùkú ino-kàsù idzi afíku nà, àdhàdhì Ádrùngbǎle Yèsù tò nyi nyi kasu ònzi dhu bhèyi, ìnzì ní ìndrù tò nyi nyi kònzì dhu bhèyi. ⁸ Nyi nyàkǎ nyùni dhu ní, Ádrùngbǎle rubhòya perè ìngbatí ìli ndi ale mà tò, àdhàdhì ndi ale bhà idzi kasu-bvu rǒ, ìmbǎ rì'ì dóná arí'ì nditirò ale màtí, ndirò ngàtsi nǐ ino tí arí'ì ale màtí.

⁹ Ndirò nyi ino nà arí'ì ádròdrǒ alé, nyi nyàkǎ nyònzì dhu ndi dhu bhèyi tí fùkú ino rǒ. Nyi nyàkǎ nzá nyámbe àvu dǒ abádhí-rǒ. Ndirò nyi nyàkǎ nyùni dhu, nyi nyú mà fùkú ino mànà, nyi rarí'ì ìnè fùkú Ádrùngbǎle nà atdí tí òrù-akpà ò. Ndi Ádrùngbǎle ní ìnzì arí ìndrù-ònga òvò ale.

Kàgàwà bhà màtsùmù

(Ròm 13.12; 1Tè 5.8; 1Pé 5.8-9)

¹⁰ Kà ríku dóná rò nǐ, nyi nyàkǎ nyàbà fùkú òbi Ádrùngbǎle Yèsù mànà nyi nyúngbò nyi dhu-nyutsi. Nyi nyàkǎ nyi'ì òbi nà kàbhà ádrùngbǎnga tó òbi-nyutsi. ¹¹ Nyi nyàkǎ nyǔfǒ yà Kàgàwà úbho fùkú màtsùmù kóró rùkú, ndíni nyi nyodí tí pfòku Pfòmvo bhà nzéere màgèzì-ònzì. ¹² Obhó tí, àlě kárí nǐ ìla ùgye yà adzi ò ale mànà. Pbétù, àlě kárí kùgye nà ní òrù-akpà-nyì rǒ aróko nzéere-alafí mà, nzéere-alafí tó ádròdrǒ ale mà, abádhí nzínzi ò ádròdrǒnga tó òbi nà arí'ì nzéere-alafí mà, ndirò yà ìnò tó adzi ò arí'ì ádròdrǒ ale tí nzéere-alafí mànà. ¹³ Ní ndi dhu-okú dò rò kòmbí, nyi nyàkǎ nyùgù Kàgàwà bhà kóró màtsùmù. Ndi otu ò ní ndi, nyi nyi pfòku òdì fùkú òmvù-ònzì yà ríra nzéere idho ò, nyadù ìko pòtsó, ìla nyi nyùgye nyòwù ùtsàna dhu-dzidò.

¹⁴ Nírò, nyikò dòtsì nyòdì pfòku: nyisò mvuku'ò obhóna nǐ kùkyě tí, nyadù obhónanga ùfò odrùku dǒ làtú tí. ¹⁵ Ndirò, nyi nyàkǎ nyǔfǒ màrùngà tó Ídzi Màkùrù t'únòta tó òbi, kàyitò tí pfòku rǒ. ¹⁶ Ndirò kóró kàsùmì ò, nyi nyàkǎ nyòdò fùkú a'uta, rì'ì àdhàdhì ìva nyi nyàlě fùkú dhu bhèyi, ndíni nyi nyivé tí wò pfòmvo bhà kàzù tó mbàra nǐ kóró. ¹⁷ Nyi nyàkǎ nyàko fùkú Ògù rì'ì àdhàdhì tsumà tó kòpìlò nyi nyǔfǒ dùku rǒ dhu bhèyi. Ndirò nyi nyàkǎ nyàko Kàgàwà bhà Òte rì'ì àdhàdhì yà Hìlǎ-Alafí ábhu fùkú pangà bhèyi. ¹⁸ Nyi nyàkǎ nyìtsò nyi Kàgàwà rǒ kóró kàsùmì ò, Hìlǎ-Alafí rǐ nyànda rórò. Nyi nyàkǎ nyìtsò nyi Kà-rǒ, nyadù kítde kóró ófò ò. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyi nyàkǎ nyàbhu nyìkpòku ròtdyù, nyadù àmbe nyìtsò dǒ Kàgàwà bhà ale dǒ kóró. ¹⁹ Nyi nyàkǎ nyìtsò nyi dùdú átò, ndíni Kàgàwà ìli tí ùno àkǎ munò òte lidú. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ma màdù àrà Ídzi Màkùrù-nyutsi ndi narù dhu nóvò rǒ ìndrù tò ìmbǎ ùdú odó na. ²⁰ Ima ní Yèsù Krístò ìvi òvòna rǒ ale, ìmbǎ dhu rǐ'ì imbi-dzà ò ma mí'ì kòmbí dhu màtí. Nírò, nyìtsò nyi dùdú, ndíni ma mabá tí òbi, motè ìmbǎ ùdú odó na, àdhàdhì ma màkànà motè dhu bhèyi.

Bhàrwà ríku dóná rò ovita
(Kòl 4.7-9)

* 6:3 6.3 Uvt 20.12; Tòr 5.16

²¹ Dòkíkò, yà atdíídǒ ma mózè adòdu, àkǎkǎ dhu bhěyi arí àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù bhà kasu ònzi kóró kàsùmì ǒ kasutále, ní rǐ ndi pbàkà màkǔrù òvo fǔkù, ndínǐ nyǐ nyuni tí ìngbà ófò ǒ màtí ma mí'ì dhu mà, ìngbà dhu bhěyi màtí ma mí dhu ònzi dhu mànà. ²² Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mòvì ka tikù ò, ndínǐ mǎ múda òná dhu novo tí fǔkù, ndàdù afíkù àbhù ròtsì obi.

²³ Àlě t'Ábanà Kàgàwà mà àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò mànà nǎkǎ 'àbhù nyǐ, kóró adódu tírò, nyòkò màrùngà ǒ, àzè ǒ, ndirò a'uta mànà dhu ǒ. ²⁴ Kàgàwà bhà ídzìngà nǎkǎ ndì'ì yà àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò nózè ìnzǐ rádù ìku àzè nǐ ale nà kóró.

Fìlipì

ǒ pbàkrístò tò Pòlò andí bhàrɔwà

Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yèsù bhà uvitatále Pòlò mà ɔdhàna Síla màna náapè ndi ùnò Ídzi Màkürù wemberè tí Filipì tó kigò ǒ bhà tò, abádhí ràdù kànisa àngbe ì ale tò (Kas 16.12-40). Ndi kigò ì ì Màkèdóniyà tó pbìrì ò, ndi Màkèdóniyà ràdù ì ì Pbàgìríkí tó pbìrì-ròrò. Filipì tó kigò ǒ kànisa ní ì ndi wemberè tí ka kangbe Ùlayà tó pbìrì ò kànisa.

Pòlò andí yàrí bhàrɔwà imbi ò ndi ndí ì rórò, mbèmbè azà kumì dóná atdí nà ato údà ndi Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ rórò. Ka kirè nga ndi imbi rí ì Rómà tó kigò ò. Filipì tó kigò ǒ ábhǒ pbàkrístò ní ì ìnzí ní Pbàyàhúdí. Ní Pòlò andí bhàrɔwà abádhí tò, ndí ì ndi ndabhù tí abádhí-afí ròtsi ɔbi ní, ndirò ndí ì ndi ndonzi tí abádhí rìkò pòtsó fíyó a'uta ǒ, ndirò ròkò dhèdhe ǒ (Fil 1.25). Ròsè dòtsí, kǎdù ɔtsò àbhù abádhí tò, yà fínda abádhí úbho perè-okú dò rò (1.5; 4.10-20).

Bhàrɔwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Pòlò rí ɔtsò àdù Kàgàwà tò Filipì tó kigò ǒ pbàkrístò-okú dò rò, ndàdù abádhí ndi ndóze tí dhu ɔvò abádhí tò dhu (1.1-11).
- Pòlò rí ì imbi ò Ídzi Màkürù ùnò ndi ndarí dhu-okú dò rò, pbétù, inè kà rí ì imbi ò rórò, ndi Ídzi Màkürù ràdù àmbe àrà dǒ angyi tí dhu (1.12-26).
- Pòlò rí Filipì ǒ pbàkrístò ònzi ròkò atdínga ǒ, ndirò ròkò yòrɔwà ǒ Yèsù bhà ɔfò ǒ dhu (1.27-2.18).
- Pòlò rí ɔdhína Timòtewù mà Èpàfròditò màna ònzi ndòvi Filipì, ndí ì ányì pbàkrístò-afí nabhù tí ròtsi ɔbi dhu (2.19-30).
- Pòlò rí pbàkrístò ònzi ròdò ì tìtò tó màlímó rǒ rò dhu mà, kà rí abádhí ònzi rìkò pòtsó fíyó a'uta ǒ dhu màna dhu (3.1-4.9).
- Pòlò rí ɔtsò àbhù Filipì ǒ pbàkrístò tò abádhí íbhò fínda perè-okú dò rò dhu (4.10-20).
- Bhàrɔwà ríku dóná rò ovita ní Pòlò rí pbàkrístò òvi dhu (4.21-23).

Pòlò rí Filipì ǒ pbàkrístò nóvi dhu

¹ Ima Pòlò, Timòtewù màna, mà ì ní Yèsù Krístò bhà ìnɔ. Ma màndí yàrí bhàrɔwà fùkù, nyí kóró, yà Filipì tó kigò ǒ nyí nyáróko, ndirò yà Yèsù Krístò-nyutsi nyí nyarí ì Kàgàwà bhà ale tí rò. Ndirò, ma màndí ka átò fùkù ádròdrǒ ale mà diyàkónó màna tò. ² Àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò màna náká 'àso nyí, 'àdù nyàbhù nyòkò màrùngà ǒ.

Pòlò rí ndìtsò Filipì tó kigò ǒ pbàkrístò dǒ dhu (Kòl 1.3-11)

³ Ma marí ɔtsò àbhù bìlìnganà pbàkà Kàgàwà tò nyí ma mìrè rò. ⁴ Kóró kàsùmì ǒ ma mí mìtsò dùkù kóró rò, ma marí mìtsò dhèdhe nà. ⁵ Obhó tí, ròpè ndi yà nyí nyakò Ídzi Màkürù ònà idho ò rò, rìrà àhù kòmbí nga ò, àlè kùngbò àlè nyí màna ndi Ídzi Màkürù t'únɔta-kàsù ǒ. ⁶ Obhó dhu tí ma mà'ù dhu ní: Kàgàwà, a'uta tó yàrí ídzi kasu nópè nyukutsi ale, ràrì kònzì ònzi, ndàrà ìtònà Yèsù Krístò rìngo ònà idho ǒ. ⁷ Dhu àkǎ obhónánga dǒ mí ì wòrì irèta nà okúku dò rò nyí kóró, ma marí nyìrè afidu ò bìlìnganà dhu-okú dò rò. Obhó tí, nyí nyùngbò nyí atdíkpá ima màna yà Kàgàwà íbhò idù ídzìnga ǒ, yà inè ma mí ì kòmbí imbi-dzà ò ònà kàsùmì ǒ màtí, yà ma múbhì mugyè rǒ Ídzi Màkürù-okú dò rò, mambe kùnò dǒ ìndrù tò ɔbi nyú nà

òná kàsùmì ǒ màtí. ⁸ Obhó tí, Kàgàwà nyú mà núnì wà dhu ma róze nyí atdíǒ, nyí kóró yà Yèsù Krístò óze nyí nǐ ádrùngbǎ àzè-tidò nǐ.

⁹ Ndirò yàrí ní ndi Kàgàwà-fó ma mónzina pbàkà itsòta ǒ dhu: kà rākǎ ndàbhu fùkú àzè rìsè ndì atdíǒ nzínziku ǒ, inga t'únita ǒ ndirò dhu-ǒnga t'óvòta ǒ, ¹⁰ ndíní nyí nyadù tí idzi dhu tí nyí nyākǎ nyǒnzì dhu nóvò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Krístò ríngo yà adzi ǒ nínganí, nyí nyiláya kà-nyìkpó ǒ, nyí'ì mbǎ nzére dhu tí ka kózùna dhu nà nyukùtsi. ¹¹ Fùkú ípìrǒnga ǒ, nyí nyádù ì'ì obhónánga tó mùtso nà abhàbhó nyú, Yèsù Krístò rǐ kasu ònzì nyukùtsi nídhuní. Ndirò ndi dhu ì àla rò, ìndrù rǎdù Kàgàwà ilè, 'àdù ifunà.

Ídzi Mākūrù rǎrà angyi tí àzèmbè Pòlò rǐ'ì imbi ò rórò dhu

(Mrk 9.38-40; Róm 14.7-8; 2Kò 5.1-9)

¹² Àba Kàgàwà-nǐnzó, ma mòze nyèni dhu ní, yà rùdú ndì nónzì dhu rónzì Ídzi Mākūrù dzùnà obhó nyú rǎrà angyi. ¹³ Obhó tí, lèwalì bhà idzá ale kóró, kóró ngùkpà ale mànà, núnì wà dhu ma rǎrǐ'ì imbi-dzà ò Krístò tò ma mǎrí kasu ònzì dhu-okú dò rò. ¹⁴ Ìma ka kósò dhu-okú dò rò, ábhǒ pbàkrístò nyú nápbǎ afíya Ádrùngbǎle Yèsù rǒ, 'àdù ì'ì obi nà atdíǒ, 'ùnò Kàgàwà bhà ǒte ìmbǎ òyá ǒdóna. ¹⁵ Obhó tí, abádhí nzínzì ǒ atdídhénà ale rǐ Krístò dǒ Ídzi Mākūrù ùno adha tó afíya nà, ndirò agòta tó afíya nà. Pbétù, ngùkpà ale rǐ kùnò idzi afíya nà. ¹⁶ Ì ale rǐ kùnò ì óze ma nǐ àzè-okú dò rò, abádhí núnì wà dhu, ma rǎrǐ'ì imbi ò ndíní ma mugye tí ìma Ídzi Mākūrù dǒ dhu-okú dò rò. ¹⁷ Pbétù, kǒkò ngùkpà ale rǐ Krístò dǒ Ídzi Mākūrù ùno agòta tó afíya nà, ndirò abádhí tó irèta rǐ'ì nzére. Abádhí rǐ inga ìrè ì rǎrǐ àpbè ìtró dùdú imbi-dzà ǒ. ¹⁸ Nírò, ndi dhu mà rǒnzina dhu rǐ'ì mbǎ! Dhu apé ì'ì abádhí tó irèta rǐ'ì nzére dhu tí, ndirò ngàtsi nǐ obhó dhu tí, ní Krístò dǒ mākūrù ka kòvò wà. Ní ndi dhu-okú dò rò idhèdu ìka wà ndì. Ndirò idhèdu rǎmbe ndìka dǒ ìkǎ tí tí.

Pòlò òze ndilè Krístò nyìkpóna nà ndì ndí'ì rò,
ndirò ǒve màtí dhu rǐ'ì rò dhu

¹⁹ Obhó tí, ma m̀ni wà dhu fùkú itsòta-okú dò rò, ndirò Yèsù Krístò bhà Alafí tó mùdzùnà-okú dò rò, ma rǎrǐ ògù ògù. ²⁰ Yà ma mí dhu òdo, ndirò yà ma mí dhu-atdyú òho atdíǒ dhu bhèyi tí, nyàdu àbhù rí rìwù atdí dhu mà rǐ'ì mbǎ. Pbétù yà kóró idho ǒ ma mǎrí Krístò ilè dhu bhèyi tí, ma m̀ngo kilè kóró pbàkà obi nà, dhu apé ì'ì ma mǎdi nyìkpódu nà ndirò ngàtsi nǐ ma m̀vè dhu màtí. ²¹ Obhó tí, idù, pbàkà ípìrǒnga ní Krístò, ndirò òvè ma m̀vè dhu ní idzi dhu nyú ròsè. ²² Pbétù dhu apé ì'ì ípìrǒnga nà ma mí'ì dhu rǐ'ì atdíǒ àkǎ pbàkà kasu-okú dò rò dhu tí, ní ma m̀ni nzá ma mǎdù òvònà dhu. ²³ Obhó tí ma mí'ì óyǒ dhu nzínzì ǒ: ma mí atdyúna òho dhu ní mahù yàrí ípìrǒnga ǒ rò, m̀wù òko atdíkpá Krístò mànà. Ndi nàmbènà ndi ì'ì idzi dhu nyú ròsè atdíǒ. ²⁴ Pbétù àkǎkǎ dhu nyú ròsè atdíǒ ní, mǎdi ípìrǒrò okùkù dò rò. ²⁵ Nírò ìnè ma mí'ì a'uta nà wò dhu dǒ nídhuní, ma m̀ni dhu àdì ma rǎrǐ àdi. Mǎ móko atdíkpá nyí mànà dzùnàkù t'ónzita tò, ndíní nyí nyabá tí otu nyòwù angyi, nyádù ì'ì dhèdhe nà fùkú a'uta ǒ. ²⁶ Ndi dhu bhèyi ní ndi, idhèkù rǐ ndìkǎ atdíǒ Yèsù Krístò-nyùtsi, nyí nyí kàdu ma tǎtǎdǒ tikù ò dhu àlǎ rò.

Pótsó ka kíkò a'uta ǒ dhu

²⁷ Nyí nyākǎ nyí'ì Krístò bhà Ídzi Mākūrù rùdhèna dhu nà ndi nàko mùtso nà. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ìmbǎ ma mǎrà nyǎndà ndirò ngàtsi nǐ, ìmbǎ ma mǎdi ìnzì mǎrà nyǎndà, ní ma mòze dòtsì mǎrì dhu ní, nyí ríkò wà pótsó fùkú atdí irèta ǒ, ndirò nyí kóró atdíkpá, nyí rǎrǐ ìla ùgye atdyúkù nyú nà, yà àlè ká'ù Ídzi Mākūrù-okú dò rò. ²⁸ Apé nyàbhu fùkú òmvù-òdò rìsì ùkù akekpa màtí. Ní fùkú mànzì rǎdù dhu ìtè abádhí tò iwà abádhí rùwí, pbétù fùkù kà rǐtèna dhu ní iwà nyí rùgu. Ndirò ndi dhu

náhu Kàgàwà bhà rò. ²⁹ Obhó tí, Krístò nàndà dhu nǐ Kàgàwà ábhù ídzinga fùkù. Ndi ídzinga ní nǐ kà'u nyǐ nyí dhu kèlě, pbétù kókú dò rò nyǐ nyí àpbè àbà dhu mà átò. ³⁰ Kòmbí nyǐ nyùngbò wà nyǐ atdíkpá ima màna ìla t'úgyeta-otù ǒ. Ndi ìla ní yà iwà nyǐ nyála ma múgyena ró, ndirò yà ìnè ma mí'ì ma múgyena ró kòmbí màtí ìla.

2

Krístò bhà yorowà mà, kàbhà ádrùngbǎnga màna
(Ròm 15.1-7; 2Kò 8.9; Kòl 1.15-20; Èbr 1.1-4)

¹ Àbanǐnzó, nyǐ nyapé ì'ì Krístò-nyutsi nyǐ nyóko dhu nábhù nyǐ nyòtsi obi dhu tí, nyǐ nyapé ì'ì kàbhà àzè nábhù afíku ròtsi obi dhu tí, nyǐ nyapé ì'ì Ilǐlǎ-Alafí màna nyǐ nyùngbò nyǐ dhu tí, nyǐ nyapé ì'ì izu àbà ka kí ìndrù dǒ dhu tó ale-afí nà nyǐ nyí'ì dhu tí, ² nírò, nyàbhù idhèdu rìka ndì atdíidǒ, atdí irèta ǒ nyǐ nyóko dhu-otù ǒ. Nyòzè nyǐ nzínziku ǒ Krístò náazè nyǐ dhu bhěyi, atdyúku ràdù ì'ì atdí dhu dǒ tí. ³ Àpé nyòngò atdí dhu mà nónzì agòta tó ale-afí nà, ndirò ìmbǎ tǐna nà ivita tó ale-afí nà. Nyòngò òko yorowà nà nzínziku ǒ, ìngbàtí ìli ndì ale mà nzínziku ǒ ròzè odhìna ádrùngbǎle tí ròsè dóna nǎ nditírò. ⁴ Ìngbàtí ìli ndì ale mà nzínziku ǒ náka nzá ndònè ídzinga fíndà tí nditírò, pbétù kàkǎ ndònè ka ngǎkpà ale tò átò.

⁵ Nyǐ nyàkǎ nyǐ'ì nà nzínziku ǒ ófò ní, Yèsù Krístò ì'ì nà nyunatsi ófò.

⁶ Ròpè ndì dóna-kpa ò rò, Àbadhi ní'ì Kàgàwà nyú bhěyi, pbétù kǎzè nzá Kàgàwà bhěyi ndì ndí'ì dhu, rì'ì ndì ndì ndádù ndìpbì róná dhu tí.

⁷ Kǎbhà pbìndà ádrùngbǎnga kóró, kugù ndì ìndrù bhěyi, ndàdù ndùgèrè ndòngò ìno tí.

⁸ Kífo ndì obvò nditírò ndífu Kàgàwà, ràrà àhu ndì ndóvè dhu ò. Ndi kàbhà ɔve ní'ì mùsàlabhà dǒ ɔve*.

⁹ Ní ndì dhu-okú dò rò, Kàgàwà nyú nditírò níidzì ka ɔrú nyú atdíidǒ, ndàbhù kóró ɔvo dónǎ ósè ɔvo kà tò.

¹⁰ Kàgàwà avò ndì ɔvo kà-dǒ, ndínǐ ndì ɔvo rǒ, yà ndì ndabhòlò kóró dhu-tsí: yà òrù-akpà ò arí'ì ípìrǒnga nà ale mà, yà adzi dǒ arí'ì ale mà, kà-tsi arí'ì ale màna kóró núuko tí ɔtdyàya-do kònzǐ.†

¹¹ Ndirò kǎnzì ka, ndínǐ kóró ale nóɔvo tí dhu, 'àti: Yèsù Krístò rǎrǐ ndì Ádrùngbǎle. Ndi dhu bhěyi ní ndì, kóró ale ràdù Kàgàwà Àba nìlè.

Krístò bhà yorowà tó ófò idyi ka kí dhu

¹² Nírò ɔdhídù, yà atdíidǒ ma mózè nyǐ rò, nyǐ nyí'ì ifuta nà yà tikú ma mí'ì ònǎ kóró kàsùmi ǒ. Ní, nyǐ nyàkǎ nyǒnzì ka atdíidǒ ròsè kòmbí, yà ìmbǎ ma mí'ì atdíkpá nyǐ màna rò. Nyǐ nyàkǎ nyòngò iwà nyǐ nyábà ògù dhu ìtè kàsùku tó ídzì itse-otù ǒ. Nyǐ nyàkǎ nyǒnzì kasu fùkú a'uta nǐ kóró ifuta nà Kàgàwà-ònzǐ. ¹³ Obhó tí, Kàgàwà ní ndì rí kasu ònzì nyakutsi, ndàbhù nyǐ nyòzè dhu nyádù dhu ònzì àdhàdhì ndì nyú ndì ndùdhe ka dhu bhěyi.

¹⁴ Nyǐ nyàkǎ nyǒnzì ìngbàtí ìli ndì dhu mà ìmbǎ onungonungǎ na, ndirò ìmbǎ agòta na. ¹⁵ Ndi dhu bhěyi ní ndì nyǐ nyádù ì'ì ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna dhu rǐ'ì nyuyatsi ale tí, ndirò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale tí. Nyǐ nyádù ì'ì Kàgàwà bhà nzónzo nyú, yà ìmbǎ arí'ì otsu nà yà adzi ǒ nzérenгатále, ndirò iwà úwǐ Kàgàwà rǒ rò ale nzínzì ǒ ale tí. I ale nzínzì ǒ, nyǐ nyí'ì àdhàdhì awáwù bhěyi yà adzi ǒ, ¹⁶ nyámbe ípìrǒnga àbhǐ rí ɔte nóvò dǒ abádhí tò. Ndi dhu bhěyi ní ndì, Krístò ríngo nínganí, ma madùya mìlè okúku dò rò, ìnzá nzínziku ǒ ma mónzì kasu mà, ɔbìdu màna núwǐ kòkórò nídhunǐ. ¹⁷ Ka kí mbá ima mà òho, ní azùdu ní'ina àdhàdhì yà perè tí ka kúbina Kàgàwà tò

* **2:8** 2.8 Mùsàlabhà dǒ Pbarómá núutónà ale ní, ádrùngbǎ afátá-okú dò rò ka kòtdì ànyàna ndínǐ ka koho tí ale.

† **2:10** 2.10 Ìsa 45.23-24. Adzi-tsi nga tí ka kátina ní ùvùve ale náarówu i nga.

iză dǒ ka karúdhǒna òvayi bhěyi. Ndi perè ní yà Kàgàwà nyí nyá'ù nǐ fùkú a'uta mà, Kà tò nyí nyarónzina kasu màna. Ní idhèdu níka wà ndi, ndirò àlě-idhè níka wà ndi atdíkpá nyí màna kóró. ¹⁸ Nyí mà átò idhèku náka ndika ndi, ndirò ndi idhèku àka ndika ndi atdíkpá ima màna.

Polò rǐ Timòtewù mà Epàfròditò màna-kàsǔ ifǔ dhu
(1TÈ 3.1-11; 1Kò 16.15-18)

¹⁹ Ádrùngbàle Yèsù òzè nǐ, ma mòhò dhu-atdyú movi Timòtewù ngúfe idho dzidǒ tikù ò, ndíni afídu abá tí obi dùkú ma mábàna màkǔrù nǐ. ²⁰ Obhó tí, ma mí mbǎ í'ì ngǎtsi ale yà fàkǎ irèta rádù ndàko màna nà, ndirò yà nyí nàndà dhu dǒ rádù atdyúna ìli obhó nyú ale. ²¹ Ngǔkpà ale kóró náarónena dhu ní gàsàya ònzì rádù itírò dhu, pbétù abádhí arí nzì inga irè Yèsù Krístò bhà dhu dǒ. ²² Nyí nyú, nyí nyàni wà ingbà dhu bhěyi màtí Timòtewù nyú nditírò nítè ndi, iwà àkǎ ale tí dhu. Obhó tí, kǒnzì Ídzì Màkǔrù t'únòta tó kasu atdíkpá ma màna, àdhàdhì ngbàngba arí kasu ònzì àbanà màna dhu bhěyi. ²³ Nírò, ma mòzè dhu ní, movi ka tikù ò, rùdú rǐ ndònzì yà ima ka kósò rò dhu dǒ ma mí awáwù àbà rórò tí. ²⁴ Ima, ma mà'ù wà dhu atdídǒ, Ádrùngbàle Yèsù òzè nǐ, ima nyú ma-tírò ma rǎrǐ àrà àrà nyàndà átò ngúfe idho dzidǒ.

²⁵ Pbétù, ma mála àkǎkǎ dhu tí dhu ní'ì madu àlě t'ádòna Epàfròditò† tikù ò. Ka ní ndi kasu tó odhìdu, yà atdíkpá mà marí Ídzì Màkǔrù tó ìla úgye màna ale. Ka ní ndi nyí nyívi kàsǔdu nònzì tí mùdzùna-atdyú nà ma mí'ì rò ale. ²⁶ Kǐ'ì dhu-atdyú nà atdídǒ ndàla nyí kóró tdítǒ, ndirò kà-afí úbhi inga irè rǒ atdídǒ iwà nyí nyíri ndi ndí'ì andi nà dhu dhu-okú dò rò. ²⁷ Obhó tí, kǐ'ì andi nà mbèmbè ndòvè, pbétù Kàgàwà nábà izu kà-dǒ, ndirò ìnzì ní kà-dǒ tí atdíró, pbétù, dùdú màtí átò, ndíni ìmbǎ ma mí'ì tí izu nà ngǎtsi izu dò. ²⁸ Nírò ma móvi ka tikù ò tsàkàtsàkà, ndíni idhèku ika tí ndi kàlǎ nyí nyí tdítǒ rò, ndirò ndíni pbàkà izu adù tí òngo ake olù. ²⁹ Nírò, dhu àkǎ nyàko àbadhi ádrùngbǎ dhèdhe nà atdídǒ Ádrùngbàle Yèsù-nyutsi. Nyí nyàkǎ wà nyàbhu ifuta wò dhu bhěyi ale-tidò tò. ³⁰ Obhó tí, Krístò bhà kasu-okú dò rò nga ní ndi kàtsù ndòvè nǐ. Kàtsù ndíwǐ pbìndà ípìrǒnga yà ìnzì nyí nyàmbènà ìwu nà nyí-tírò idù mùdzùna tó dhu nà ndi ndàrà ìrà rǒ idù rò.

3

Kàgàwà arí ìndrǔ òzù obhónángatále tí nǐ idzi ófò

¹ Ní kòmbí àbanǐnzó, idhèku àkǎ ndika ndi Ádrùngbàle Yèsù-nyutsi. Mabhǔ rǐ ìnzì mandí dhu fùkù tdítǒ, yà iwà ma mandí angyi fùkù dhu dǒ dhu rǐ'ì mbǎ. Ndirò fùkù, ndi dhu ní nyòdò rádù dhu. ² Nyàndà nga mběyi nzére dhu ònzì arí ale nà, kǒkò itsè, yà ale-ònzǐnga òbholo ka kí dhu tó màndu dǒ tí ìkò ale. ³ Àlě ní ndi obhóná ale-ònzǐnga t'óbholota nǐ ka kóbhòlò onzìyànga ale. Obhó tí, àlě kǎrí Kàgàwà ùlě kabhà Alafí bhà undata nǐ, ndirò àlě-idhè náarí ndikǎ Yèsù Krístò-nyutsi. Àlě nyú, àlě kǐli nzá àlě-atdyú ale-ngbò tó dhu dǒ tí ndíni àlě kabá tí ògù otùna ò. ⁴ Pbétù ima mà átò, ma mí'ì ìnè mìli atdyúdu ale-ngbò tó dhu dǒ. Ní ngǎtsi ale mà náapè atdyúna ìlǐ ale-ngbò tó dhu dǒ, ní atdyúdu nósé wà kabhà-tsí dòná. ⁵ Onzìdú nga ka kabhòlò àrù rǐ idhòdu isè idho ò. Ima ní Mùisràyeli, Bènyàminì-dhú bvù ale. Ndirò ima ní Mùèbràniyà nyú, Pbàèbràniyá tó mùdzukurù. Ndirò Pbàyàhúdì tó Hyátá nàndà dhu ò, ima ní'ì Mùfàrisayò. ⁶ Fàkǎ Hyátá Pbàyàhúdì tírò ma mífu atdídǒ dhu-okú dò rò, ma mí'ì nà obi ní Kànìsà rǒ ma mávu atdídǒ nǐ. Ndi Hyátá ávi kongò ifunà obhónánga tó dhu nàndà dhu nǐ, nzére dhu tí ka kádù òzùnà dhu ní'ì ìmbǎ nyudutsi.

† 2:25 2.25 Epàfròditò ní ndi Filipi tó kigò ò pbàkrístò náavi rǎrà fíyó perè nà Polò tò imbi ò. Ní ka ní ndi ubhína ndàdu rǒ Polò àndí bhàrùwà nà.

⁷ Pbétù kóró kòrí dhu ní'ì ídzi dhu idù. Ní kòmbí, Krístò-okú dò rò ma mòzè i dhu rí'ì ìmbà t̄ya nà dhu tí. ⁸ Obhó tí, ìnzí afidu rùguru rórò, ma mòzè kóró dhu rí'ì ìmbà t̄ya nà dhu tí, yà Yèsù Krístò pbàkà Ádrùngbàle ma m̀ni dhu tó ádrùngbànga-okú dò rò. Kòkú dò rò, ma ma'ù wà midzò mà kóró dhu r̄ò, madù òzùnà rí'ì àdhàdhì izi bhěyi, ndíní ma mabá tí Krístò, ⁹ madù motù nyunatsi. Kàgàwà arí mozè obhónángatále tí, ìnzí ní Hyátá if̄ù ma marí dhu-okú dò rò. Pbétù k̄rí mozè obhónángatále tí Krístò-okú dò rò. Kàgàwà ní ndi obhónànga tó perè ùndo arí indrù tò ale. Ndirò, K̄rí k̀ndo f̄iyò ale ní Krístò ná'ù ale. ¹⁰ Ma mòzè dhu ní, m̀ni Krístò, Kà ràdù kasu ònzì nyudutsi ádrùngbànga tó obi nà àdhàdhì Kàgàwà anzì kasu ádrùngbànga tó obi nà, ndàbhu Krístò rìngbè ndi òve-bvè rò dhu bhěyi. Ngàtsi dhu ma mòzè ní, mabà àpbè Krístò-okú dò rò àdhàdhì K̄bà àpbè okúdu dò rò dhu bhěyi, madù ma'ù mòvè Kòkú dò rò àdhàdhì K̄vè okúdu dò rò dhu bhěyi. ¹¹ Ndi dhu bhěyi ní ndi, ma mí'ì a'uta nà ìngbè ma rìngbèya ma átò òve-bvè rò.

Dhu àkã kadzi ale ɔngu nà tí, r̀rà àhu k̀tsà ka kówu dhu ò

¹² Ma mòzè nzá mati iwà ma r̀rà àhu Krístò ùn̄i ma mí àkã àkã dhu bhěyi dhu ò, ndirò ngàtsi n̄i, iwà ma r̀ngò àkãkã ale tí. Pbétù ma m̀dzi wà ma ɔngu nà tí, ndíní ma mìli tí ma Krístò bhěyi. Obhó tí, Yèsù Krístò nòp̄i wà ma mí'ì pb̀nda ale tí. ¹³ Àban̄nzó, ma mòzè nzá ma ma-tírò iwà ma màrà àhu ndi ófò ò dhu tí, pbétù ma m̀nzì atdí dhu k̀lè: ma m̀dzo dzidu dò ma m̀bha dhu r̄ò, madù àmbe obi ònzì d̄ò ndíní ma mabá tí yà angyin̄à rò rí'ì idù dhu. ¹⁴ Ní, ma m̀dzi wà ma ɔngu nà tí, ndíní ma mabá tí idú perè ndi ɔngu ùtsà ma màrà i. Kàgàwà r̄i àlè ùnzi òr̀-akpà ò rò ndíní àlè kabá tí ndi perè Yèsù Krístò-otù ò. ¹⁵ Nírò àlè'ì kóró, yà iwà àlè kó'ò àlè-afí ònà rò rò, àlè kàkã àlè rí'ì wò atdí irèta nà tí. Ndirò dhu apé ì'ì inè nyí nyí'ì vurò irèta nà dhu tí, ní Kàgàwà r̄i awáwù itè itè f̀kù ndi dhu d̄ò. ¹⁶ Inè m̀tí i dhu rí'ì rò, dhu àkã àlè r̀mbe òtse d̄ò angyi tí yà iwà àlè kópè ɔngu nà.

¹⁷ Àban̄nzó, nyàngu pbàkà ófò. Ndirò, nyùd̄i nyìkpókù yà m̄ m̀tè f̀kù ófò ò arúbhi ale-r̄ò. ¹⁸ Obhó tí, ábh̄ò ale nyú r̄i inè yà Krístò bhà m̀sàlabhà d̄ò r̀te Ídzi M̀k̀r̀ nàsà. Ní, ma m̀vò wà dhu f̀kù ibí-g̀na, ndirò k̀n̄i ma mí k̀vò kòmbí f̀kù tdít̄d̄ò nyidu-dha nyú nà, ¹⁹ abádhí r̄i f̄iyò ípìr̀nga iwí yà ìnzí aráve dhòdhòdhònga nà k̀z̄u ò. Abádhí tó m̀ngù ní òya. Abádhí r̄i 'ilè ní ilèta ní nyià àbh̄ r̄i r̀wè. Ndirò, abádhí tó irèta r̄i'ì yà adzi ò dhu d̄ò tí. ²⁰ Àlè'ì na, àlè ní òr̀-akpà ò bhà. Ndirò, yà àlè karòdona àlè tó ɔg̀ba, Ádrùngbàle Yèsù Krístò níraya ányirò. ²¹ K̀wàya yà ivívinga tó àlè-ngbò, ndùgèrè r̀fò ndi ádrùngbà awáwù tó ngb̀na nà. K̀nziya ndi dhu n̄i obi ní yà kóró dhu d̄ò ndi ndarí'ì ádrùngbànga nà n̄i obi.

4

P̀lò r̄i sedzà àbh̄ Filipi ò bhà tò dhu

(Fìl 2.1-3; K̀l 4.2; 1Tè 5.16; Yàk 3.17-18; 1Pé 5.7)

¹ Ní wò dhu-okú dò rò, yà atdíd̄ò ma mòzè nyí rò àban̄nzó, ma m̀nzì nyí nyìkò pòtsó Ádrùngbàle Yèsù-nyutsi. Nyí ní ndi nyí nyí'ì pbàkà dhèdhe tí, ndirò ma mabáya m̀lè mà tó perè tí. ² Ma mìdè nyi Èòdiyá, ndirò ma mìdè nyi Sènetùkã, nyí nyàkã nyòkò irita ò Ádrùngbàle-nyutsi. ³ Ndirò inyi átò, yà atdíd̄ò ndi nífu kasu tó odhídú, ma m̀nzì nyi nyonzi k̀kò vèbhàle dzùnà, r̀ngbò ì f̄iyò irèta ò. Obhó tí, abádhí ádzi ì atdíd̄ò atdíkpá ima mànà Ídzi M̀k̀r̀ t'ún̄ota tò. Abádhí nzinzi ò rí'ì átò ní Kèlèmeti mà, kasu tó ng̀kpà odhídu mànà. Abádhí kóró nòvò r̄i'ì inè ípìr̀nga tó bh̀kù* ò.

* 4:3 4.3 Upf 3.5

⁴ Idhèkè àkǎ rìka ndì kóró idho ǒ Ádrùngbǎle Yèsù-nyuṣì. Tdítdǒ ma mátina: Idhèkè ràkǎ rìka ndì!

⁵ Fùkú ìyònga nákǎ kóró ale rùni. Ádrùngbǎle rìngo dhu rǐ'ì ìkyèrǒ. ⁶ Nyǐ nyàkǎ nzá nyǐtù afíkè atdí dhu nǐ mǎtí. Pbéṭù kóró dhu ǒ, nyǐ nyàkǎ nyònzì nyǐ nyí atdyúna òho dhu Kàgàwà-fó itsòta ǒ ndirò kǐtdè nyǐ nyí ró rò, nyǎdù òwu òtsò àbhè rǒ kà tò. ⁷ Nírò ní ndì Kàgàwà bhà màrùngà, yà kóró ale tó irèta dònǎ ósè, ní rǎdù afíkè mà fùkú irèta mànà nódò Yèsù Krístò-nyuṣì.

⁸ Kà rǐku dònǎ rò nǐ àbanǐnzó, nyòngò fùkú irèta ùli obhóná dhu tí rǐ'ì kóró dhu dǒ, ifuta tó kóró dhu dǒ, obhónánga tó kóró dhu dǒ, Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ kóró dhu dǒ, ale-nyìkpó nòfò kóró dhu dǒ, àkǎkǎ kùnò ídzì kóró dhu dǒ, ndirò kóró dhu ilèta nà àkǎ mà, mǎtsemèrè nà àkǎ mànà dǒ. ⁹ Ní, nyǐ nyàkǎ nyòngò ònzìna dhu ní yà fùkù ma múdhe dhu, yà fudú rò nyǐ nyáko dhu, yà nyǐ nyírì tsùdú dhu, ndirò ma mónzìna ró nyǐ nyála dhu. Ní màrùngà ìbho arí Kàgàwà rǎdù ì'ì atdíkpá nyǐ mànà.

*Pòlò rǐ òtsò àbhè Filipi ǒ bhà tò dhu
(2Kò 9.6-15; Fìl 1.7; Èbr 13.5,16)*

¹⁰ Ma mǎbà dhèdhe abho Ádrùngbǎle Yèsù-nyuṣì, ma màla nyǐ nyirè ma, nyònzì dzùnàdu tdítdǒ rò. Obhó tí, ma mòzè nzá mati, nyǐ rǎdzo rùdú rò, pbéṭù nyǐ nyábà nzá ndì fangà, nyǐtè ìnè nyǐ nyí'ì mirè nyǐ nyí ró dhu idù. ¹¹ Ndirò, ma múnò nzá dhu wò dhu bhèyi, dhu òtdì ndì rùdú dhu-okú dò rò. Obhó tí, ma múnì wà ma ìnzǐ yà ma mí'ì ònǎ ófò rǐ mǎnzì nzére dhu nà. ¹² Ma múnì wà ma ìmbǎ dhu rǐ'ì fudú rórò ma mádi dhu nà, ndirò ma múnì wà ma ònzì ǒ ma mádi dhu nà. Kóró ngari ǒ, ndirò kóró ófò ǒ, ngbòdu ófò wà ndì àle ma mále, ndirò àwù nà ma mádi dhu nà, ònzì ǒ ma mádi, ndirò ngǎtsi nǐ dhu òtdì ndì rùdú dhu nà. ¹³ Ádrùngbǎle arí ndì obi ìbho idù mǎnzì kóró kǒkò dhu nǐ. ¹⁴ Pbéṭù, nyǐ nyònzì dhu mbèyi nyǎpbò nyǐ atdíkpá ima mànà pbàkà àpbè ǒ.

¹⁵ Nyǐ, Filipi ǒ bhǎ, nyǐ nyùni wà yà dhu mbèyi nyú: ma ráhè fùkú pbirì Mǎkèdòniyà ǒ rò yà ma mópè múnò Ídzì Mǎkǎrù fùkù dhu-dzidǒ. Ndi kàsami ǒ rò ndì nòpè rò, nyǐ'ì kèlè ní ndì kóró kǎnísá nzínzì ǒ nyǐ nyònzì dzùnàdu nyǐ nyíbhona ndirò ma mǎbàna fùkú rò dhu-otù ǒ. ¹⁶ Tèsàlònikà tó kigò ǒ ma mí'ì rò mǎtí, nyǐ nyívi mùdzùnà idù ibí-gùna nyú, ma mí atdyúna òho dhu-okú dò rò. ¹⁷ Ma mòzè nzá mati, ma mónena dhu rǎrǐ mako perè kèlè, pbéṭù ma mòzè dhu ní Kàgàwà raso nyǐ atdítdǒ yà idù nyǐ nyònzì ídzìnga-okú dò rò. ¹⁸ Obhó tí, ma mí'ì ìnè kóró dhu nà, ndirò ma mí'ì kà nà atdítdǒ ròsè. Kòmbí, iwà Èpàfròditò níbhò fùkú perè kóró idù dhu-okú dò rò, ma màkǎ wà ma mí atdyúna òho dhu nǐ. I perè rǐ'ì àdhàdhì yà mbèyi róngu akye bhèyi, ndirò yà iwà Kàgàwà à'ù, rǎdù nyìkpóna òfò kàzè ò ka kùbì ìzǎ tó perè bhèyi. ¹⁹ Ní, pbàkà Kàgàwà rǐ nyǐ nyí atdyúna òho kóró dhu nítrǒ fùkù, Yèsù Krístò-otù ǒ, pbìndà ònzì tó ádrùngbǎnga tó awáwù ka kàndà rò. ²⁰ Kàgàwà, àlè t'Ábanà nákǎ ilèta nà dhòdhódhóngà nà. Àmìnà.

Bhàrèwà rǐku dònǎ rò ovita

²¹ Ovi nyòvi Kàgàwà bhà ale kóró, Yèsù Krístò-òvò rǒ. Mǎ mí'ì mànà atdíkpá adódu nóvi nyǐ. ²² Ndirò, Kàgàwà bhà ale kóró, ròsè dòtsí ní kǒkò kámá dǒ ádrùngbǎ kamà, Kàyìsarà bhà idzá rǐ'ì ale nóvi nyǐ átò.

²³ Ádrùngbǎle Yèsù Krístò àkǎ ndàso nyǐ.

Kòlòsayi

ǒ pbàkrístò tò Pòlò andí bhàrùwà

Yàrí bhàrùwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàrùwà nandí ní Pòlò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kándí ka mbèmbè azà kumì ato údà ndi Yèsù ka kúgù dhu-dzidǒ rórò. Ka kàrè nga kà randí bhàrùwà Rómà tó kigò ò ndi ndí'ì imbi ò rórò (4.3,10,18). Ányì kǐ'ì dóna ùbhǒ ka karí atdí idza ǒ (Kas 28.14-31). Ka ni'ì inzà àpè àrà Kòlòsayi tó kigò ò atdíku màtí ndítirò ale. Pbétù, kasu tó atdí kà t'ódhìna, Èpafrà tí kátina ale (Kòl 1.7), nǐra ndi ndi kigò ǒ kànisa ǒ bhà tó màkürè òvò kà tò (Flm 23; Kòl 1.7-8).

Pòlò andí yàrí bhàrùwà Àziyǎ-Ngba tí kátina pbìrì ǒ, Kòlòsayi tó kigò ǒ pbàkrístò tò (Kòmbí ka karí ndi pbìrì ànzi Tùrùkiyà tí). Ndi kigò ǒ ábhǒ pbàkrístò ni'ì inzǐ ní Pbàyàhúdì (Kòl 1.27). Èpafrà mà Filèmónà mànà unò ndi Ídzi Màkürè abádhí tò (1.7; Flm 19). Kòlòsayi tó kigò ǒ pbàkrístò nóngónà 'ùndu Filèmónà bh'ìdzá (Flm 2).

Pòlò andí yàrí pbìndà bhàrùwà okúna dò rò dhu rǐ'ì Kòl 2.1-3 ò. I dhu ní: Atdídhena ale náapè 'ùtrǎ Kòlòsayi tó kigò ǒ pbàkrístò 'àti, dhu rǎkǎ abádhí rífù Pbàyàhúdì tó màndu, ndíni ì unì tí Kàgàwà mbèyi nyú (2.16-23). Ndirò, abádhí rǎkǎ nzá 'ùlǎ Krístò kèlǎ atdíró, pbétù abádhí rǎkǎ 'ùlǎ màlàyíkà mà átò (1.16; 2.10,15). Ní Pòlò rǐ dhu àndí abádhí tò ndàti, Krístò rǎrǐ mbǎ atdí àlǐkyè dǒ kǒkò obi nà ngǔkpà dhu-tsí mànà, pbétù kàbhà obi ròsè kóró dhu-tsí-obi dónǎ. Ndirò, Kàgàwà nyú ndítirò rǎrǐ'ì kà-nyutsi (Kòl 2.9). Ní Krístò náká wà atdíró ìndrǔ t'ígútá tò.

Bhàrùwà-nyiti ka kòhù tí dhu

- Pòlò rǐ Kòlòsayi tó kigò ǒ pbàkrístò nóvi dhu (1.1-2).
- Pòlò rǐ òtsò àbhǔ Kàgàwà tò Ídzi Màkürè rǐ abádhí ùwǔ dhu-okú dò rò dhu (1.3-14).
- Pòlò rǐ Krístò-òvò ilè ka kí yà adzi mà kànisa mànà tó Ádrùngbǎle tí ònǎ atdí adyi nándí Kòlòsayi tó kigò ǒ pbàkrístò tò dhu (1.15-20).
- Pòlò rǐ pbàkrístò-okú dò rò ndi ndí ndùgye dhu ise dhu (1.21-2.5).
- Pòlò rǐ Kòlòsayi tó kigò ǒ Kànisa isǒ inzǐ rǐrǐ tìtò tó dhu ùdhé rí fǐyò ale-tsǔ dhu, ndàdù àvinà átò ròdò ì Krístò tò tí dhu (2.6-23).
- Pbàkrístò àkǎ 'òkò tí ìpìrǒnga-òwútá ǒ Kànisa ǒ, fǐ-dzá, ndirò inzà àpè Yèsù à'u ale nzínzi ǒ dhu (3.1-4.6).
- Pòlò rǐ pbìndà bhàrùwà ùtsa ìndrǔ t'òvita rǒrò dhu (4.7-18).

Pòlò rǐ Kòlòsayi tó kigò ǒ pbàkrístò nóvi dhu

¹ Yàrí bhàrùwà nándí ní ima Pòlò, yà Kàgàwà náanzi ma ndi nyú ndi ndóze ka dhu bhèyi mi'ì Yèsù Krístò bhà uvitatále tí rò. Mǎ mí'ì atdíkpá àlǎ t'ádòna Tìmòtewù mànà. ² Ní, ma màndí dhu fǔkù Kàgàwà bhà ale tíró yà Kòlòsayi tó kigò ǒ nyí nyaróko rò. Nyí ní àbanǐnzo, yà Krístò mànà ì nùngbò 'àdù kǒwù ùngu atdí afíya nyú nà ale. Àlǎ t'Ábanà Kàgàwà àkǎ ndàso nyí, ndàdù nyǎbhù nyòkò màrùngà ǒ.

Pòlò rǐ òtsò àdǔ Kàgàwà tò Kòlòsayi tó kigò ǒ pbàkrístò-okú dò rò dhu (Èfè 1.15-19; Fìl 1.3-6; 1Tè 1.2-4; 3.5-11)

³ Mǎ mǎrǐ òtsò àdǔ bilínganà Kàgàwà àlǎ tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò t'Ábanà tò dǔkú mǎ mí mǐtsò rò. ⁴ Mǎ mǎrǐ òtsò àdǔ kà tò, mǎ mírǐ ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyá'ù Yèsù Krístò, ndirò ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyóze Kàgàwà bhà ale kóró dhu dhu-okú dò rò. ⁵ Nyí nǎbhù nyá'ù ndi Yèsù Krístò, nyǎdù Kàgàwà bhà ale òze wò dhu

bhěyi dhu ní, nyí nyíli atdyúku Kàgàwà ìli fùkù òrù-akpà ò dhu dǒ dhu. Ndi atdyúku rí'ì dóná dhu ka kóvò fùkù yà obhóna tó Ɔte, Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù-otù ǒ. ⁶ Ndi Ídzi Màkürù ódhì itse, ndàdù àkǎ yà adzi ǒ kóró ngari ǒ. Fùrábvù ndi dhu ónzì ndi ndi dhu bhěyi tí, ròpè ndi yà nyí nyíri Kàgàwà bhà idzinga dǒ ka káwěna dhu, nyǎdù findá obhóna núnì òná idho ò rò. ⁷ Ɔpafrà, kasu tó ɔdhìkà, yà atdíǒ mǎ mózè ale, ní ndi wò ndi màkürù núde fùkù. Àbadhi ní Krístò bhà kasutále, atdíǒ ndi nífu, yà fàkǎ ngari ǒ arí kasu ònzì nyí mànà ale. ⁸ Àbadhi ní ndi yà Ɔlilǎ-Alafí írǎ nyí nǐ fùkù àzè tó màkürù nóvò fàkǎ.

⁹ Wò dhu-okú dǒ rò ní ndi, yà fùkù màkürù mǎ míriná rò, mǎ mà átò mǎ mǎrí nǐ mǎngyě mǐtsò mǎ mí dükú rò. Ní mǎ mí mǐtsò Kàgàwà rǒ, ndíní nyí nabhù tí nyúni ndi nyú ndi ndózè kónzì dhu, ndàdù nyíra dhu-ǒnga t'óvòta mà, inga t'únita mànà nǐ, pbìndà Ɔlilǎ-Alafí-otù ǒ. ¹⁰ Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyádù òko àdhàdhì Ádrùngbǎle ózè ka dhu bhěyi, nyǎdù kóró dhu ònzì kà-nyìkpó nõfò dhu bhěyi. Wòrí otu ǒ ní ndi, nyí nyádù kóró idzi dhu-tidò nónzì, nyǎdù àmbe Kàgàwà ùni dǒ mběyi nyú. ¹¹ Kàgàwà ràdù ɔbi àbhù fùkù pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù tó ɔbi nǐ, ndíní nyí nyongó tí kóró dhu-dzi òndù, ìnzì nyí nyí nyíngyě rórò. Nírò dhèdhe ǒ, ¹² nyí nyàkǎ nyǎbhù ɔtsò Àba Kàgàwà tò. Àbadhi ní ndi nyí nábhu nyí'ì iwà nyí nyàkǎ nyábà yà pbìndà ale tò kǎli pbìndà awáwù tó idzi ǒ ongyéngá ale tí. ¹³ Obhó tí kǎkòlò àlě, àlě rùvò pfòmvo Sitanì arí'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nǎ òná ìnò ǒ rò, ndàdù àlě itsu Idhùná, yà atdíǒ ndi ndazè ale bhà idzi ǒ. ¹⁴ Ndi Idhùná bhà ɔve-nyutsinǎ nga ní ndi, kǎkòlò àlě'ì, ndàdù àlě tó nzérenga núbà àlě tò nǐ.

Krístò ní kóró dhu-tsí dǒ Ádrùngbǎle dhu

¹⁵ Krístò ní Kàgàwà, yà ìnzì arí ndàlǎ ale bhà ófò nyú. Àbadhi ní ndi yà Kàgàwà anzì kóró dhu-tsí tó sengba*. ¹⁶ Obhó tí, kǒtù ǒ, Kàgàwà anzì òrù-akpà ò ndirò yà adzi ǒ arí'ì kóró dhu, yà ì àlǎ rí dhu mà, ìnzì arí ì àlǎ dhu mànà: ìmbǎ rí'ì ádròdrǒ kámá tó Tombi màtí, Ádròdrǒnga màtí, ndirò ìmbǎ rí'ì kóró màlàyíkǎ mà ɔyá kámá mànà màtí. Kàgàwà anzì kóró dhu kǒtù ǒ, ndirò kǒkú dǒ rò. ¹⁷ Krístò ní'ì ìnè angyi ìnzá kóró dhu àpè ì'ì rórò, ndirò yà ì'ì arí'ì kóró dhu-tsí náarí'ì kǒtù ǒ. ¹⁸ Ka ní Kànìsà-dò, ndi Kànìsà ràdù ì'ì kà-ngbò. Ndirò ka ní ndi wò ndi ngbòna tò ìpìrǒnga nabhù. Ndirò ka ní ndi wemberè tí ndi ìngbè ɔve-bvù rò, ndíní ndi ndi'ì tí kóró dhu-tsí dǒ-tsírò wemberè t'ále tí. ¹⁹ Obhó tí, Kàgàwà nyú nditírò náazè kóró pbìndà ófò rí'ì ndi Idhùná-nyutsi. ²⁰ Idhùná-otù ǒ, Kàgàwà azè ndùngbò kóró dhu-tsí ndi mànà. Ndi Idhùná azù yà mùsàlabhà dǒ ndi nufu-otù ǒ, Kàgàwà níibho màrùngà yà adzi ǒ ndirò òrù-akpà ǒ.

²¹ Ndirò nyí mà átò, angyi nyí nyí'ì itse Kàgàwà rǒ rò, ndirò nyí ní'ì kàbhà òmvù, fùkù nzére ìrèta yà nyǎbhù rí nyámbe nzére dhu ònzì dǒ nóokú dǒ rò. ²² Pbétù kòmbí, Kàgàwà nùngbò wà nyí ndi mànà, Idhùná bhà ɔve-otù ǒ, ndíní nyí nabhù tí nyótù nyí kónzì ìlilǎ ale tí, ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna dhu rí'ì nyayatsi, ndirò ìmbǎ rí'ì atdí afátá nǎ màtí ale tí. ²³ Pbétù, nyí nyàkǎ nyòdì pfòku, nyǎdù ìko pòtsó fùkù a'uta ǒ. Ndirò, nyí nyàkǎ nzá nyíndà nyí ndi Ídzi Màkürù rǒ rò. Ka ní ndi àlě tó a'uta ídè dóná dhu. Ndi Ídzi Màkürù ka kùno yà òrù-akpà-tsinǎ arí'ì kóró ale tò. Ní ima Polò, Kàgàwà ìli ma mì'ì kùno rí ìndrù tò ale tí.

Polò rí kasu ònzì, ndàmbe ndùgyè dǒ Kànìsà tó idzinga-okú dǒ rò dhu (1Kò 2.7-13; Ɔfe 3.1-13)

* **1:15** 1.15 Sengba-tì ní kóró dhu tò ì'ì angyinǎ rò ale, ndirò kóró dhu dǒ arí'ì òsosè ádrùngbǎnga nǎ ale (Zàb 89.28).

²⁴ Kòmbí idhèdu ìka wà ndì yà fùkù ma mí Ídzì Màkürù ùno dhu rǎbhùna mabà àpbè-okú dò rò. Ndi ngbòdu ònǎ rò ma mábàna àpbè-otù ǒ, ma mí Krístò abà àpbè-tsù indrǐ. Ma mí ndi àpbè abà kà-ngbò tò ídzìnga nabhù tí. Ndi kà-ngbò ní Kànìsà. ²⁵ Ima, ma mǒngò wà Kànìsà-kàsù t'ónzitatále tí, àdhàdhì yà Kàgàwà udhè ka mǎnzì ndínì ídzìnga nabhù tí fùkù dhu bhèyi. Kǐdì ma ndínì ma muno tí pbìndà Ɔte kóró fùkù. ²⁶ Ndi Ɔte ní ndi yà ròpè ndì angyí mǎhàngú ò rò kǎrù ràdi órù ò kóró ale tó rùgànda rǒ Ɔte. Pbéù kòmbí, kǐtè wà ka kpangba pbìndà ale tò. ²⁷ Obhó tí, Kàgàwà náazè ndìtè yà ndì ndudhé òdhù ò ndínì ndì ndonzi tí dhu tó ábhǒnga mà, kà tó aya màna ìnzì ní Pbayàhúdì tò. Yàrí ní ndi ndi òdhù ò kǎrù dhu: Krístò rǐ'ì afíkù ò, ndirò ndi dhu àbhù nyí nyá'ù dhu ìnè nyí rǎrǐ'ì ngari nà Kàgàwà bhà Ádrùngbǎnga tó awáwù ò. ²⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi mǎ mǎrí Krístò dǒ Ɔte òvo kóró ale tò. Mǎ mǎrí dhu òvo ìngbatí ìli ndì ale mà tò mǐtdyu nyíkpona, mǎdù dhu ùdhe fìndà dhu-ǒnga t'òvòta tó kóró ófò ǒ, ndínì mǎ mǎnzì tí kóró ale dzèna, rò'ò Krístò-nyutsì. ²⁹ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mǎrí kasu ònzì, mǎdù àmbe mugyè dǒ Krístò ìbhò idù obi, yà nyàdutsì rí kasu ònzì ádrùngbǎnga tó obi nyú nà nǐ.

2

¹ Ma mòzè nyùni dhu ma rarí kasu ònzì obi nyú nà okúkù dò rò, nyí Kòlòsayi ǒ pbàkrístò mà, Làwòdikiyà ǒ Yèsù ná'ù ale mà, ndirò kóró ngǔkpà ale kǎkà ìnzà apèna nyèdu-kpa mà nálǎ màna. ² Ma mòzè dhu ní afíkù ròtsì obi, ndirò nyí rùngbò nyí atdí dǒ àzè ǒ. Ma mòzè dhu ní nyùlè Kàgàwà bhà Ɔte t'únita nǐ abho nyú. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyádù Kàgàwà ùdhe ndònzì dhu yà órù ò ongónà àdi núnì*. Ndi órù ò ongónà àdi dhu ní Krístò nyú ndìtírò. ³ Kà-nyutsì tí ní ndi, àlè kádù àbàna dhu-ǒnga t'òvòta mà, ìnga t'únita màna tó kóró ongyéngá núrù ì. ⁴ Ma mí ndi dhu òvo fùkù, ìnzì atdí ale mà nùutrá tí nyí pbìndà òvòvù Ɔte nǐ. ⁵ Ìmbǎ dhu rǐ'ì itse ma mí'ì rùkú rò ale-ngbò ònǎ rò dhu màtí, ní ma mí'ì ìnè atdíkpá nyí màna ale-afí ònǎ rò. Ndirò idhèdu ìka ndì atdí dǒ, nyí nyáróko mbèyi àkǎkǎ ófò ǒ, nyádù ìko pòtsó Krístò nyí nyá'ù nǐ a'uta ǒ dhu ma màla rò.

Krístò dǒ tí dhu àkǎ kòsì ale bhà ìpìrǒnga dhu

⁶ Nírò, yà nyí nyá'ù Yèsù Krístò rǐ'ì fùkù Ádrùngbǎle tí dhu bhèyi, nyí nyàkǎ nyǒngò òko àbadhi ózè nyǒngò òko dhu bhèyi. ⁷ Nyí nyàkǎ nyòdì ivéku kà-nyutsì, nyádù fùkù ìpìrǒnga òsì kà dǒ. Nyí nyàkǎ nyíkò pòtsó a'uta ǒ, yà fùkù ka kúdhe ka dhu bhèyi. Ndirò nyí nyàkǎ nyí'ì òtsò àdù arí atdí dǒ Kàgàwà tò ale tí.

⁸ Nyí nyàkǎ nyǎndà nga mbèyi, akye atdí ale mà nùutrána nyí yà ìndrǐ arí'ì nà ìmbǎ tǐna nà dhu-ǒnga t'òvòta-tidò nǐ nǐ. Ndi dhu-ǒnga t'òvòta-tidò ní yà ìndrǐ tó màndu mà, yà adzi dǒ obi nà dhu-tsí màna rǒ ndì nǐpbì, pbétù ìnzì ndàdù ndìpbì Krístò rǒ. ⁹ Obhó tí, Kàgàwà bhà ófò rǐ'ì kóró nyú Krístò-nyutsì, kà-tì ní, kà-ngbò ò. ¹⁰ Ka ní ndi òrù-akpà ò arí'ì kóró màlàyíkà mà, òyá kámá màna dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà. Ndirò, kà màna nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ, ka kózù wà nyí àkǎkǎ obhó nyú ale tí.

¹¹ Krístò màna nyí nyúngbò dhu-otù ǒ, Kàgàwà ìli wà pbìndà ale tí rí nyítè ìndrǐ tò ize afíkù ò. Angyí kǐtè Pbayàhúdì tò ize tí dhu ní'ì onzìyànga òbhòlò abádhí rǒngò dhu. Pbéù, rùkú kǐli ize ní nzì ìndrǐ-otsú ìli, ka nǐli ní Krístò. Ní ndi dhu-otù ǒ, kǐpfo wà yà angyi nyí nyí'ì nà nzére ófò nyukutsì rò. ¹² Obhó tí, bàtizò nyí nyálù dhu-otù ǒ, nyí nyúve, kadù nyùtdu atdíkpá Krístò màna. Ndirò nyí nyádù nyǎngbe átò atdíkpá kà màna, yà ka nabhù rìngbè ndì Ɔve-bvù rò Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi nyí nyá'ù dhu-okú dò rò. ¹³ Angyì nyí, ìnzì ní Pbayàhúdì tírò, nyí ní'ì iwà nyí nyúve fùkù

* 2:2 2.2 Kòl 1.26

afátá-okú dò rò, ndirò ìmbă nyí nyí'ì Kàgàwà bhà ale tó ize nà rùkú dhu-okú dò rò ale. Pbétù kòmbí, Kàgàwà nábhu wà ípìrǒnga fùkù atdíkpá Krístò mànà, ndàdù fùkú nzérenga mà fàká nzérenga mànà núbà kóró. ¹⁴ Àlě ní'ì afátá nà ale, inzà àlě kifù kàbhà Ƴyátá dhu-okú dò rò. Pbétù, kăkyè yà àlě òbhu ka karí okúya dò rò i afátá ka kundí ònà bhàruwà. Kăkyè ka dòtsí, Krístò ndì ndàbhu kutǒ mùsàlabhà dǒ dhu-otù ǒ. ¹⁵ Ndi dhu-otù ǒ, Kàgàwà núudhá òrù-akpà ǒ màlàyíkà mà ǒyá kámá mànà tó ɔbi, ndàdù abádhí nùte kpangba kóró ale-ònzí, àdrà-mbǐ-akpà dǒ ka kùsǒ rórò, ndíñí Idhùnà ònzì dhu-lè mà dhu nitè tí.

Inzá dhu àkă kifù indrǔ rǔdhěna tìtò tó dhu dhu

¹⁶ Nírò, dhu àkă nzà atdí ale mà ròtdì-ànyăku nyí nyónyuna dhu-okú dò rò, ndirò nyí nyómuvùna dhu-okú dò rò. Ndirò, atdí ale mà àkă nzà ndòtdì ànyăku inzà nyí nyífu Pbàyàhúdí tó atdí mùhendù-idhò mà, àbǐ-kudò tó mùhendù mà, ndirò sàbatù-idhò mà dhu-okú dò rò. ¹⁷ Kòrí dhu kóró ní'ì ìrà rírà dhu-sisì kèlě. Pbétù, kóró i dhu-tsí tó obhóna ní Krístò ndì nyú tírò. ¹⁸ Àpé nyàbhu nyí ìngbàtí ìli ndì ale mà, yà irinǎ rò rí nditè yorowà t'ále tí ràmbe ànyăku itdì dǒ. Ndirò, àpé nyàbhu nyí màlàyíkà ùlě arí ale mà ràmbe ànyăku itdì dǒ. Wò dhu bhěyi ale-tidò ní, yà ndì ndálàna ɔnyu òdzì dònà dhu bhěyi dhu rǒ tí arí afína àpbă ale, ndàdù àmbe ndòyò dǒ kòkòrò pbindà indrǔ tó ǒfò ǒ ndì ndí'ì nà irèta-okú dò rò. ¹⁹ I ale núbă nzà i Krístò rǒ. Krístò ní ndi Kànìsà-dò, ndirò kànìsà ní kà-ngbò. Ka ní ndi arí pbindà ale nóngù, ndàdù abádhí-tsù àndu ròkò atdíkpá, àdhàdhì ale-ngbò-rǒngá-nzo náarí 'ùnzí ngingò ǒ rò, ndi ale-ngbò ràdù àmbe òvi dǒ Kàgàwà-afí ózè dhu bhěyi.

²⁰ Nyí, nyí nyuvè wà atdíkpá Krístò mànà, nyădù ùvò yà adzi dǒ ɔbi nà dhu-tsí tó ádrùngbǎnga tó ɔbi ǒ rò. Ní ádhu nyí nyaràdù nyònzì yà adzi ǒ ale bhěyi fùkú okota ǒ, nyădù nyòzè nyífu kăkà dhu bhěyi Ƴyátá-tidò nǐ? ²¹ I Ƴyátá ràtina: «Àpé nyonyu yà dhu! Àpé nyinè yà dhu! Àpé nyalú yà dhu-ngbò!» ²² Kòrí dhu kóró nípbi i ròyá dhu ní 'inza ràdù atdí-gùna tí ka kònzì kasu i nǐ rò dhu. Ndirò i dhu kóró ní indrǔ tó Ƴyátá mà, indrǔ rǔdhěna dhu mànà kèlě. ²³ Obhó tí, kǒkò i Ƴyátá rǐ 'àlǎ dhu-ǒnga t'óvòta tó ǒfò bhěyi. I Ƴyátá rǐ indrǔ àvǐ rùlě ndì ndòzè dhu-tsí kèlě, ràdi yorowà tó ǒfò bhěyi rí ndálà ǒfò ǒ, ndirò ràbhu ngbòna ràbà àpbè Kàgàwà-okú dò rò. Pbétù, kǒkò i Ƴyátá rǐ'ì mbă tǐya nà, abádhí ràbhěna indrǔ rònzì ní i i atdyúya òho dhu-tsí kèlě nídhunǐ.

3

Krístò, òrù-akpà ò arí'ì ale, náafí nózè dhu ònzì ka kí dhu

¹ Nyí nyapè ì'ì iwà nyí nyungbe nyí atdíkpá Krístò mànà dhu tí, ní nyí nyàkă nyòmè òrù-akpà ò arí'ì dhu, yà Krístò arádi Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò i. ² Nyí nyàkă nyíli afíku atdí dǒ òrù-akpà ò dhu dǒ, inzì ní nyíli afíku yà adzi ǒ dhu dǒ. ³ Obhó tí, nyí nyúve wà, Kàgàwà ràdù nyàbhu nyungbe nyí ɔve-bvù rò. Ní kòmbí, nyí nyórù wà fùkú ípìrǒnga atdíkpá Krístò mànà Kàgàwà-nyutsì. ⁴ Krístò ní ndi fùkú obhóna ípìrǒnga. Ndirò kà rǐ ndàvǐ kpangba tdít dǒ nínaganí, nyí mà átò nyí nyaviya nyí atdíkpá kà mànà, kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ.

⁵ Nírò, nyí nyàkă nyòkyè yà adzi ǒ kóró dhu-tsí kăkà nyukutsì arí'ì: mànyòndì t'ónzita mà, Kàgàwà-nyìkpó ǒ ka kótì dhu mà, ale-nyí rǐwù nǐ nzére dhu-atdyú t'óhota mà, ndirò ongyéngá-atdyú t'óhota mànà. Ndi ongyéngá-atdyú t'óhota rǐ'ì àdhàdhì yà sànamù ùlě ka kí dhu bhěyi. ⁶ Kǒkò nzérenga-okú dò rò ní ndi Kàgàwà bhà nàwí núsíya yà inzì arí tsuná dhu ìri ale dǒ. ⁷ Angyi, nyí nyongónà dhu ònzì ndi dhu bhěyi, yà i nzérenga-òbì náasè dükunǎ nínaganí.

⁸ Pbétù kòmbí, nyí nyàkă nyípfo kăkă dhu-tsí kóró nyukutsi rò. I dhu ní: nàwí ònzi nyí nyí dhu, ùkúnga rí ndíwa dhu, nzére dhu ònzi nyí nyí dhu, ìndrù ùdhě nyí nyí dhu, ndirò ìndrù nǐ nyí nyí dhu ùnɔ nǐ ɔte-tidò rǎhu liku ò rò dhu. ⁹ Nyí nyàkă nzá nyùnò tìtò fùkù nzínziku ǎ. Obhó tí, nyí nyípfo wà yà angyi nyí nyí'ì nà fùkù ìndrù-ayí tó ófò nyukutsi rò, p̀b̀indà m̀utsɔ m̀anà, ¹⁰ nyǎdù ìndrù-ɔwútá tó ófò núfò rùkú. Obhó tí, nyí ní ìndrù-ɔwútá. Kàgàwà, yà àlě nabhòlò ale, náarí nyǎbhě nyǒngò ìndrù-ɔwútá tí bilinganà. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyǎdù àmbe nyǎli dǒ kà bhěyi atdídǒ, nyǎdù k̀ǹni mběyi nyú. ¹¹ Ní wò dhu-okú dò rò, ìnzí ní Pbàyàhúdí mà, Pbàyàhúdí mà nà ǒnga ùndɔ ka kí dhu-tí rǐ'ì ìmbǎ. Kà rǐ'ì ndi dhu bhěyi tí ɔnzìyànga ka kóbhòlò ale mà nzínzi ǎ, ìnzá ka kóbhòlò ɔnzìyànga ale mà nà, iwà inga núni ake ale mà nzínzi ǎ, ìnzá inga núni akekpa màtí ale mà nà, ndirò ìnɔ tí arí'ì ale mà nzínzi ǎ, ìtírò arí'ì dòyá ale mà nà. Obhó tí, Krístò ní ndi kóró dhu dǒ idzi nónyù ale, ndirò kà rǐ'ì ìngbàtí ìli ndi ale mà yà ndi ná'ù nyutsi.

Kànisa ǎ pbàkrístò àkă 'òkò tí nzínziya ǎ dhu

¹² Nírò nyí yà Kàgàwà óvò f̀indà ale tí rò, nyí ní kàbhà ale, yà atdídǒ kǒzè ale. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyàkă nyí'ì nà ní izu àbà nyí nyí ìndrù dǒ nǐ afiku, ìdzìnga ònzi nyí nyí ìndrù tò nǐ afiku, yɔrowà nà nyí nyóko nǐ afiku, ìyònga ǎ nyí nyóko nǐ afiku, ndirò dhu-dzi òndù nyí nyí nǐ afiku. ¹³ Nyí nyàkă nyǒndù dziku nzínziku ǎ. Ndirò ɔdhìku ɔbhə nyí nyí okúna dò rò dhu nà nyí nyí'ì rò, nyí nyàkă nyǒwù dhu ùbà rǒ fùkù nzínziku ǎ, àdhàdhì Ádrùngbǎle Yèsù núubà dhu fùkù dhu bhěyi. ¹⁴ Ròsè kóró kòrí dhu dònǎ, nyí nyàkă nyí'ì àzè nà. Obhó tí, àzè náarí ndi kóró ale ùngbò rǐ'ì atdí ale nyú tí. ¹⁵ Nyí nyàkă nyí'ì Krístò bhà màrùngà nà afiku ò. Obhó tí, Kàgàwà únzi nyí nyí'ì ndi màrùngà nà, ndíní nyí nyí'ì tí atdí ale-ngbò tí. Ndirò, nyí nyàkă nyí'ì ɔtsò àdù arí Kàgàwà tò ale tí. ¹⁶ Krístò bhà ɔte àkă ndàdi abhɔ nyú nzínziku ǎ. Nyí nyàkă nyǒwù dhu ùdhe rǒ fùkù, nyǎdù sedzà ùbho fùkù nzínziku ǎ dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta nyú nà. Nyí nyàkă nyǒwù adyi ùyù rǒ Kàgàwà tò atdí afiku nyú nà, nyǎdù òwu ɔtsò àdu rǒ kà tò Zàburì mà, ilèta tó adyi mà, ìlìlǎ Alafí rǐ nyǎbhě nyúyù ngùkpa adyi mà nà ǎ. ¹⁷ Ìngbàtí ìli ndi dhu mà nyí nyónzina, ɔtǎ-ku ǎ màtí, ndirò m̀utsɔku ǎ màtí, nákă nyónzì kóró Ádrùngbǎle Yèsù-ɔvò rǒ, nyǎdù òwu ɔtsò àdu rǒ Àba Kàgàwà tò kòtù ǎ.

Fǐ-dzá pbàkrístò àkă 'òkò tí dhu

(Èfe 5.22-33; 6.1-9; 1Tì 6.1-2; Tit 2.9-10; 1Pé 2.18-25; 3.1-7)

¹⁸ Nyí vèbhálé, nyí nyàkă nyí'ì fùkù kpabhále-tsù dhu àkăkă dhu bhěyi, Ádrùngbǎle Yèsù-ònzí.

¹⁹ Nyí kpabhálé, nyí nyàkă nyǒzè fùkù vèbhále, ìnzí nyǎdù òwu òko rǒ abádhí mà nà ìdzo tí nyí nyídzò ngbòku rórò.

²⁰ Nyí nzónzò, nyí nyàkă nyí'ì nyí nódhì ale kóró dhu ǎ. Obhó tí, wòrí ní ndi Ádrùngbǎle-nyìkpó nófò dhu.

²¹ Nyí nzónzo t'ábánǎ, nyí nyàkă nzá nyǒwù fùkù nzónzo àbhə rǒ rākò, akye nyí nyabhəna abádhí-afí rìngyé ì nǐ.

²² Nyí ìnɔ tí arí'ì alé, nyí nyàkă nyí'ì yà adzi ǎ fùkù ádròdrò ale kóró dhu ǎ. Nyí nyàkă nzá nyí'ì abádhí yà abádhí rǐ nyǎlǎ nyìkpóya ǎ òná kàsùmì ǎ tí, àdhàdhì abádhí-nyìkpó ǎ tí nyí nyí nyí'ì dhu bhěyi. Pbétù nyí nyàkă nyí'ì abádhí ìdzi afiku nyú nà, Ádrùngbǎle ìfù nyí nyarí dhu-okú dò rò. ²³ Ndirò nyí nyónzina ìngbàtí ìli ndi dhu mà, nákă nyónzì atdí afiku nyú nà, àdhàdhì Ádrùngbǎle tò nyí nyí kasu ònzi dhu bhěyi, ìnzí ní ìndrù tò nyí nyí kasu ònzi dhu bhěyi. ²⁴ Nyí nyàkă nyí'ì dhu ní, Ádrùngbǎle rubhòya yà p̀b̀indà ale tò ndi nduli perè tí dhu fùkù. Obhó tí Krístò, yà

nyí nyarí kàsúna ònzì ale ní ndi obhónánnga tó Ádrùngbǎle. ²⁵ Pbé̀tù, nzé̀re dhu ònzì arí ale bhà perè Kàgàwà ubhòya àdhàdhì yà kǎnzì nzé̀re dhu-bvù rǒ, kǎrí nzì dhu òlè ìndrù tò nídhunì.

4

¹ Nyí ádròdrǒ alé, nyí nyàkǎ nyǒnzì dhu fùkú ìno tò obhónánnga dǒ, ndirò àkǎkǎ mùgèrè ǒ, nyǎdù dhu ùni nyí mà átò nyí rǎrì'ì ìnè dùkú Ádrùngbǎle nà òrù-akpà ò.

Pbàkrístò àkǎ 'òkò ìnzá àpè Yèsù à'u ale nzínzì ǒ tí dhu
(Èfè 5.14-17; 6.18-20)

² Nyí nyàkǎ nyǒkò pòtsó itsòta ǒ. Ndirò nyítsò nyí nyí rò, nyí nyàkǎ nyǒdò Kàgàwà rǎdùna fùkù dhu òtsò àdù nyí nyí kà tò rórò. ³ Nyí nyàkǎ nyítsò nyí dǒkǎ átò, ndínì Kàgàwà angbe tí pbìndà Ɔte òvo mà mí ìndrù tò nǐ otu fǎkǎ. Ndi Ɔte ní Krístò nàndà Ɔte, yà òdhù ò ongónà àdi. Wò ndi Ɔte-okú dò rò ní ndi ma mí'ì kòmbí imbi ò. ⁴ Nírò, nyítsò nyí dùdú, ndínì ma mara tí kòvò rǒ kpangba, àdhàdhì kǎkǎnà mǒvò dhu bhèyi.

⁵ Nyí nyàkǎ nyí'ì dhu-ǒnga t'òvòta tó mǔtsò nà ìnzá àpè Yèsù à'u ale-ònzì, nyǒwù ìdzìnga ònzì rǒ abádhí tò nyí nyàbà kóró kàsùmì ǒ. ⁶ Ɔtèkù àkǎnà ndì'ì ìnga nǒfò Ɖte tí bìlìnganà, ndàdù òvù iko nǐ ka kòsì dhu bhèyi. Nyí nyàkǎ nyǒwù Ɖte àdu rǒ ìngbàtí ìli ndì ale mà tò àkǎkǎ dhu bhèyi.

Bhàruwà rǐku dóná rò ovita
(Èfè 6.21-22)

⁷ Ìma nàndà kóró dhu nóvo rí fùkù ní àlè t'ádònà Dòkíkò. Àbadhi ní atdíđǒ ma mózè ale, atdíđǒ pbìndà kasu nífu kasutále, ndirò atdíkpá mà márì Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasu ònzì mànà ale. ⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mòvì ka tikù ò, ndínì mà múda ònà dhu nóvo tí fùkù, ndàdù afíku àbhù ròtsì ɔbi. ⁹ Ma mòvì abádhí atdíkpá atdíđǒ ma mózè, ndirò atdíđǒ ndì nífu àlè t'ádònà Ɔnèsimò mànà. Ndi Ɔnèsimò ní àwù fùrǎbvù ale. Abádhí ní ì rí ìrò ì nǒnzì kóró dhu àwè fùkù.

¹⁰ Ɔdhìdu Àsitarikò, yà atdíkpá ka kúsò mà mànà ale, nóvì nyí. Ndirò Màrkò, Bàrnabà t'ádònà nóvì nyí átò. Nyí nyàbà wà Màrkò-okú dò rò ma múnò fùkù dhu. Ní fùrǎbvù kà rǎrà àhù rò, nyàkò ka mbèyi. ¹¹ Ndirò Yèsù, yà Yèsitò tí kátina ale, nóvì nyí átò. Kǎkǎ Yèsù ná'ù Pbàyàhúdì nzínzì ǒ, kǒkò ìbhù ale kèlè ní ì atdíkpá arí kasu ònzì ìma mànà òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi-okú dò rò. Ndirò abádhí ní ì afídu nópè.

¹² Fùrǎbvù ale Èpafrà nóvì nyí átò. Ka ní Yèsù Krístò bhà kasutále. Kǎrí nzì ndìngyè ndìtsò ndì ndì dùkú bìlìnganà rò, ndínì nyí nyikò tí pòtsó fùkú a'uta ǒ, ndínì nyí nyó'ó tí afíku ònà rò, nyǎdù àmbè Kàgàwà-afí òzè kóró dhu ònzì dǒ. ¹³ Ma mí dhu òvo kpangba kǒkú dò rò matì, kà rarì ndùgye atdíđǒ okúkù dò rò. Ndirò kǎrí ndùgye Làwòdikiyà mà Hiyèràpolì mànà tó kigò ǒ arí'ì pbàkrístò-okú dò rò. ¹⁴ Lukà, yà atdíđǒ àlè kóze àlè tó mǔngangà mà, Dèmà mànà nóvì nyí.

¹⁵ Òvì nyòvì Làwòdikiyà tó kigò ǒ rí'ì àlè t'ádóna pbàkrístò, atdíkpá Nifà mà, yà pbì idzá arí 'ùndù pbàkrístò mànà. ¹⁶ Yàrí bhàruwà ka kòzúna gukyè nzínzìkù ǒ, ní nyònzì kóró ɔbi, kòzù ka átò Làwòdikiyà ǒ kànìsà ǒ. Ndirò nyí, tikù ònà rò, nyí nyàkǎ nyǒzù wò ndi kànìsà ǒ bhà tò ma mándì bhàruwà átò. ¹⁷ Ɔvo nyòvo dhu Àrkipò tò nyàti: kà rǎkǎ ndàndà nga mbèyi yà fónà Ádrùngbǎle Yèsù àbhù kasu nà, ndínì ndadù tí kònzì mbèyi.

¹⁸ Ìma Pòlò, ma mándì dhu ɔtsúdu nyú nǐ, mòvì nyí nǐ. Àpè nyàdzo àdì ma màdì imbi ò dhu rǒ rò. Kàgàwà àkǎ ndàsò nyí!

Tèsàlònikà

ǎ Kànìsà tò Pòlò andí wemberè tí bhàrùwà Yàrí bhàrùwà ǎ ì nòtù ádròdrǎ dhu tí dhu

Yàrí ní wemberè tí Pòlò andí Tèsàlònikà tó kigò ǎ pbàkrístò tò bhàrùwà. Kǎndí ka mbèmbè imbò kumì dòná atdí nà ato údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidǎ rórò. Obhó tí, Pòlò mà, Sílà nà náawù ùvò ndi kigò ǎ, Pòlò ràdù Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkùrù núnò abádhí tò (Kas 17.1-10). Tèsàlònikà tó kigò ǎ kànìsà ǎ, ìnzí ní Pbhàràhúdí ní'ì abho nyú, pbétù Pbhàràhúdí nyú ràdù ì'ì ngúfe. Ngúfe idho dzidǎ, Pbhàràhúdí nzínzi ǎ atdídená ale náadù dhu ùya ìndrù tò, ìnzí Pòlò mà, Sílà nà rǎnna dhu niri tí.

Jyǎ ato dzidǎ, Pòlò avì Tímòtewù rǎrà Tèsàlònikà arí Yèsù ná'ù ale arí òko tí dhu andà. Ní ányì Tímòtewù àrà àhù, ndàdù ndàdu rò, kǐtsi àtìna Pòlò nǐ ìnè abádhí rǎrǐ'ì fíyó a'uta nódo ì arí ró. Kǎti átò abádhí nzínzi ǎ atdídená ale tó ìrèta nínza dhu rǎrǐ abáya mà, ayíya mà, ndirò odhíya mànà núve ìnzá Yèsù àpè ìngo rórò dhu. Ní abádhí rǎròwu dhu òngù ró tsùyá kǎkò ùvùve ale ralaya tí tdǎ Yèsù-ngbò. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Pòlò náandí bhàrùwà abádhí tò, ndíní abádhí-afí otsi tí obi nǐ, abádhí ùni tí Yèsù Krístò rǐngo dhu ní'íya tí dhu, ndirò ndì ná'ù ale kǎnziya tí dhu. Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí rǐ dhu à'ù ìnè ì rǐ'íya atdíkpá ndi Ádrùngbǎle mànà dhòdhòdhónganà.

Bhàrùwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Pòlò mà rǐ Tèsàlònikà ǎ Kànìsà nóvì dhu mà abádhí rǐ òtsò àbhù Kàgàwà tò abádhí-okú dò rò dhu mànà dhu (1.1-10).
- Pòlò mà anzì kasu tí Tèsàlònikà ǎ kànìsà ǎ dhu (2.1-16).
- Pòlò rǐ Tèsàlònikà ǎ bhà nózè ndàla dhu mà kǎvì Tímòtewù rǎrà abádhí-afí òpè dhu mànà dhu (2.17-3.13).
- Pòlò rǐ Yèsù ná'ù ale ònzi ròkò Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu bhèyi dhu (4.1-12).
- Yèsù ì a'ù rórò ùvè ale núungbeya ì dhu (4.13-18).
- Ádrùngbǎle Yèsù ná'ù ale àkǎ 'òkò tí kà rǐngo òná idho òdo ì ì ònanǎ dhu (5.1-22).
- Pòlò rǐ pbàkrístò òvì dhu (5.23-28).

Pòlò mà rǐ Tèsàlònikà ǎ Kànìsà nóvì dhu

¹ Ima Pòlò, Sílivanù, Tímòtewù mànà, mà màndí yàrí bhàrùwà fùkù, Tèsàlònikà tó kigò ǎ kànìsà tírò. Nyí ní Àba Kàgàwà bhà ale, ndirò nyí ní Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ale. Ní, Kàgàwà àkǎ ndàso nyí, ndàdù nyǎbhù nyòkò màrùngà ǎ.

² Mǎ márì òtsò nábhù bìlìnganà Kàgàwà tò okúku dò rò, màdù àmbe nyìrè dǎ fàkǎ itsòta ǎ. ³ Ndirò, mǐtsò mà mí àlè t'Ábanà Kàgàwà-ònzí rò, mà máròngo ìrèna ìnzí mà múbhana rórò dhu ní, fùkù a'uta-kàsù mà, fùkù àzè arí nyǎbhù nyònzì kasu tí dhu mà, ndirò ní, nyí nyá'ù dhu obi nyú nà ìngo àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò ringoya dhu. ⁴ Adódù, yà atdíǎ ma mǎzè nyí rò, mà mǎni dhu Kàgàwà rǎzè wà nyí, ndirò kà rǎvò wà nyí, nyí'ì pbìndà ale tí. ⁵ Obhó tí, yà fùkù mà mǎvò fàkǎ Ídzi Màkùrù ní mà mǎvò nzá ote ǎ tí. Pbhétù, mà mǎvò ka Hílǎ-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó obi mà, kàbhà mǎdzùnà mànà nǐ, màdù dhu à'ù wò mà mǎvò fùkù dhu rǎrǐ obhó dhu nyú. Ndirò, nyí nyùnì wà ìngbà dhu bhèyi màtí nzínziku ǎ mà mǎkò dhu nábhù ìdzinga fùkù dhu. ⁶ Ndi dhu bhèyi ní ndi, fùkù okota nófò ndì fàkǎ okota nà, ndàdù ndòfò Ádrùngbǎle Yèsù bhà adita nà. Ndirò, ábhǎ àpè nyú ǎ rò, nyí nyádù Kàgàwà bhà ote náko, Hílǎ-Alafí nírá nyí nǐ dhèdhe nyú nà. ⁷ Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà nyí nyónzina dhu nádi wà ìdzi ófò tí Màkèdòniyà mà Àkayà mànà tó pbìrì ǎ Yèsù ná'ù ale tò. ⁸ Obhó

tí, fǎrábvǔ rò nga ní ndi, Ádrùngbǎle Yèsù dǒ róte Ídzi Màkǔrù nǎndò ndì nǐ. Kǎndò nzá ndì Màkèdòniyà mà Àkayà mànà ǒ tí, pbétù, nyǐ nyá'ù Kàgàwà tí dhu-òyǐ nǎkǎ ábhǒ ngari nyú ǒ. Ní, wò dhu dǒ mà múnona tdítǒ dhu rǐ'ì mbǎ. ⁹ Ndirò, ìndrǔ rǒwu àwenà rǒ dhu ní, fǎrábvǔ mà mówù ùvò tí dhu. Ndirò, abádhí rǒwu àwenà rǒ dhu ní, nyǐ nyúgèrè nyǐ nyá'ù Kàgàwà, nyǎdù sànamù nǎbhà dhu. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyǐ nyá'í ípírǒnga mà obhóngà mànà tó Kàgàwà-kàsǔ nónzi. ¹⁰ Ndirò, nyǐ nyá'í Kàgàwà t'Ídhùnà, Yèsù rǐngo òrù-akpà ò rò dhu nódò. Ndi Yèsù ní ndi Kàgàwà ábhù rǐngbè ndì ibhu ò rò, ndínǐ àlè nǎwù tí yà rǐrà ìndrǔ-ànyǎ t'ítǒtǒ tó pbìndà nàwí ǒ rò.

2

Pòlò rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnò Tèsàlònikà ǒ dhu

¹ Adódù, nyǐ nyú mà nyǐ nyùnì wà dhu inzà mà rǒwù ùvò kòkórò fǎrábvù. ² Nyǐ nyùnì wà dhu átò, tdǐ mà mowu ùvò fǎrábvù rò, mà rábà àpbè, kadù dhu ùnò mà nǐ Filipì tó kigò ǒ. Pbétù, ábhǒ àpbè nzínzi ǒ rò tí, Kàgàwà ábhù afika ròtsi ǒbì, mǎnò pbìndà Ídzi Màkǔrù fǔkù. ³ Obhó tí, yà fǔkù mà múyǎ dhu ní'ì nzǐ afátá, ka ní'ì nzǐ nzére irèta mà, ndirò ka ní'ì nzǐ utrátá mà. ⁴ Pbétù, Kàgàwà ózè ndi mà iwà mà màkǎ mǎnò pbìndà Ídzi Màkǔrù ìndrǔ tò ale tí. Ní mà mí nzǐ àdù kùnò ìndrǔ-nyìkpó nǒfó tí, pbétù mà mǎdù kùnò Kàgàwà-nyìkpó nǒfó tí. Ka ní ndi ale-afí-tsi dhu mà núnǐ arí ale. ⁵ Obhó tí, nyǐ nyùnì wà dhu inzà mà rǔhà ìndrǔ akekpa màtí òtǐka ǒ. Ndirò òtǐka ǒ, mà mónè nzá ìndrǔ-fó mà mí dhu òngyè dhu. Kàgàwà nyú ndítírò ní ndi yà mà múnona dhu tó ngàmbì. ⁶ Ndirò mà manè nzá ìndrǔ rǐ mǐfǔ dhu, ìmbǎ rǐ'ì nyǐ nyú màtí, ìmbǎ rǐ'ì ngǔkpà ale màtí. Mà mí'iyana ìnè mà'è mà dǔkú àzembè Krístò bhà uvitatále nyú ní mà rò. ⁷ Pbétù mà mǎdù òko nzínziku ǒ yǒrǒwà nyú nà. Àdhàdhì ndì ndaróngùna inzo nózè ingba-tsánà bhěyi, ⁸ mà mózè nyǐ atdídǒ. Ní, mà mazè nzá mǎnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù kèlǐ fǔkù, pbétù atdyúka nadù ì'ì átò màdzi fàkǎ ípírǒnga nyú okúkù dò rò, fàkǎ àzè nítrǒ ndì abhò nyú fǔkù nídhunǐ. ⁹ Adódù, nyǐ nyìrè wà mà mónzì kasu tí dhu mà, yà mà mábà àpbè mànà. Mà mówù Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnò rǒ fǔkù àzembè mà mí kasu ònzi adyíbhengá, ndirò kúbhingá màtí rórò, akye mà mowuna ì'ì ànò tí nzínziku ǒ atdí ale dǒ màtí nǐ.

¹⁰ Nyǐ, Yèsù ná'ù ale tírò, mà mókò nzínziku ǒ ìlǐlǎ ófò ǒ, àkǎkǎ ófò ǒ ndirò ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna dhu rǐ'ì ònà ófò ǒ. Nyǐ ní ndi dhu tó ngàmbì, ndirò Kàgàwà ní átò ndi dhu tó ngàmbì. ¹¹ Nyǐ nyùnì wà dhu átò mà rókò kóró nzínziku ǒ ale mànà àdhàdhì inzo t'ábanà mà náróko pbì inzo mànà dhu bhěyi. ¹² Mà mówù dhu ùyǎ rǒ fǔkù, màdù òwu afikù òpè rǒ. Ndirò, mà mówù nyǒnzi rǒ ǒbì nyú nà, ndínǐ nyǐ nyubhì tí Kàgàwà ózè dhu bhěyi. Ndi Kàgàwà ní ndi nyǐ núnzi ndínǐ nyǐ nyotsú tí pbìndà ádrùngbǎnga tó idzi ò, nyǎdù pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù nála.

¹³ Ndirò, yá'í ní ndi yà ìnzǐ mà mí mǎngyè rórò mà mǎ'í òtsò nǎbhǔ nǐ Kàgàwà tó okúna dò rò dhu: Nyǐ nyǐrǐ yà fǔkù mà múnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù. Ní, nyǐ nyǎdù kàkò ìnzǐ ní ìndrǔ-lí'ò rò àhù ote bhěyi, pbétù nyǐ nyáko ka Kàgàwà-lí'ò rò àhù ote bhěyi. Ní, ndi ote ní Kàgàwà bhà Ote. Ndi ote ní ndi nyukutsì rí kasu ònzi nyǐ Yèsù ná'ù ale tírò. ¹⁴ Adódù, ndi dhu nìtè dhu ní, yà Yùdeyà tó pbìrì ǒ, Kàgàwà bhà kànisa ǒ Yèsù Krístò ná'ù ale rǒ ndi nanzì dhu, nónzì wà ndi átò rǔkú dhu. Nyǐ nyábà àpbè fǔkú pbìrì ǒ bhà nyú fó, àdhàdhì abádhí náabà àpbè inzà Yèsù ná'ù Pbàyàhúdì-fó dhu bhěyi tí. ¹⁵ I Pbàyàhúdì ní ndi Ádrùngbǎle Yèsù nabhù kohò, ì rǎdù pbànábí nǎbhù kòkyè. Abádhí ní ndi ròkǎ ávu. Abádhí rǒnzina dhu arí nzǐ Kàgàwà-nyìkpó nǒfò, ndirò abádhí nóngò kóró ale tó òmvù tí. ¹⁶ Abádhí arí tsùka àpà 'ùtò ìnzǐ mà mowò tí ògù tó ote ìnzǐ ní pbàyàhúdì tó, akye abádhí adùna ùgù nǐ. Ndi dhu bhěyi

ní ndi, abádhí nísě yà angyangyi ì arónzina fíyó nzérenga-bvù. Pbétù, Kàgàwà bhà nàwí ríṣí ìṣí abádhí dǒ.

Pòlò rí Tèsàlònikà ǎ bhà nózè ndàla dhu

¹⁷ Adódù, ka kùtu mà mǔbhà mà nyí mànà ale-ngbò ò rò ídǒ kàsùmì kèlě tí. Pbétù ale-afí ònǎ rò, àlě kí'ì inè atdíkpá. Atdyúka nyú ní'ì àlě ràla àlě nyí mànà. Ní mà mónzì kóró òbi ndíní ndi dhu náaká tí fàkà. ¹⁸ Ndi dhu ìtè rí dhu ní, mà mómvu mà mǒwù fǔrǎbvù. Ndirò ima nyú Pòlò, ma mómvu wà dhu ibí-gùna nyú, ndíní ma mara tí fǔrǎbvù. Ní, pǔmvo Sitanì ádu ndi otu nǔtò ròkà. ¹⁹ Nírò, ádhi mà nyú ndi fàkà a'uta rí'ì dǒyá? Ádhi mà nyú ndi idhèka rí ndika okúya dǒ rò? Ndirò, fàkà mùlè mà tó mùkìmbà ní àdhi mà? Ní'íya tí obhó nyí ndi, yà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù ríngò nínganí? ²⁰ Obhó nyú, okúkù dǒ rò nga ní ndi mà mǎrí mìlè, idhèka ràdù ndika nǐ.

3

Pòlò rí Tímòtewù òvì rǎrà Tèsàlònikà ǎ bhà-afí nópè dhu

¹ Ádzì mà mí inga òdò dhu níngyě mà rò, mà mála dhu mà rǎkǎ mǒkò vika dǒ rò Àtenè tó kígò ò. ² Ní, mà mǎdù adòkà Tímòtewù nóvì rǎrà fǔrǎbvù. Àbadhi ní ndi Kàgàwà bhà ino, yà atdíkpá mà mǎrí Krístò dǒ róte Ídzì Màkǔrù núnò mànà ìndrù tó ale. Ní mà mǒvì ka fǔrǎbvù, ndíní afíkù nabhù tí ròtsì òbi ndàdù nyídi fùkú a'uta ǎ, ³ ndirò, ìnzí yà kòmbí nyí nyábàna àpbè adù tí atdí ale mà nábhu rùbhà pbìndà a'uta. Obhó tí, nyí nyùnì wà dhu, àlě rǎrì ndi àpbè-tidò nábà àbà. ⁴ Ndirò, fǔrǎbvù mà mí'ì ònǎ kàsùmì ǎ, mà mǒvò wà dhu fùkù màti: àlě rǎrì àpbè nábà. Ní, nyí nyùnì wà dhu ì dhu rǎrì kǒkò rí 'ònzì. ⁵ Wò dhu-okú dǒ rò ní ndi, ima nyú mà átò ma mìtdègu míngyě inga t'ódota nǐ, ní ma mǒvì Tímòtewù rǎrà fǔrǎbvù. Ma mǒvì ka ndíní adù tí ingo nyí nyáróko tí fùkú a'uta ǎ dhu tó màkǔrù nà idù. Obhó tí, ma mónzì odòna dhu ní, akye utrátàba Sitanì ràdù àrà nyǔtra, òbika ràdù àwí kòkórò dhu.

Tímòtewù àdu ndi nà màkǔrù rí Pòlò-idhè nábhù rìka ndi dhu

⁶ Pbétù, kòmbí Tímòtewù níra wà àhu fǔrǎbvù rò. Ní, kàwe wà ídzì dhu nyú fùkú a'uta mà, fùkú àzè mànà dǒ. Kàti, atdí dǒ nyí rarí mìrè bìlìngànà, ndirò atdyúkù nyú rí'ì nyàla mà tdít dǒ, àdhàdhì mà mǒzè mà ràla nyí átò tdít dǒ dhu bhěyi tí. ⁷ Ní ndi dhu bhěyi tí adódù, yà mà mí'ì ònǎ àpbè mà, avuta mànà nzínzì ǎ, fùkú a'uta ǎ nyí nyíkò tí dhu níbhò ndi òbi afika tò. ⁸ Kòmbí, mà mí mìnè mběyi nyú, nyí nyíkò pòtsó Ádrùngbǎle Yèsù ò nídhuní. ⁹ Ìngbà òtsò-tidò ndi mà mǎdù àdunà Kàgàwà tò okúkù dǒ rò, yà nyí nyú nyí nyàbhù idhèka rìka ndi tí Kàgàwà-ònzì okúkù dǒ rò dhu dǒ? ¹⁰ Kùbhìngànǎ ndirò adyìbhengá màtí, mà mǎrí mìtsò atdyúka nyú nà Kàgàwà rǒ, ndíní mà nabhù tí mála ngbòkù tdít dǒ, mǎdù fùkú a'uta dǒ òdì dhu níse fùkù.

¹¹ Kàgàwà àlě t'Ábanà nyú nditírò, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù mànà, nákǎ ì rǎngbe otu fàkà ndíní mà mowu tí ùvò fǔrǎbvù. ¹² Ádrùngbǎle Yèsù àkǎ nditrò nyí nyózè nyí nǐ nzínzìkù ǎ àzè, ndàdù kóró ngǔkpà ale nyí nyózè nǐ àzè nítrò átò, àdhàdhì mà mǒzè nyí dhu bhěyi. ¹³ Kàkǎ ndàbhù afíkù ròtsì òbi, ndíní adùya tí ì'ì ìlìlǎ ró, ndirò ìmbǎ afátá na àlě t'Ábanà Kàgàwà-ònzì, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù ríngò, ì ríwù atdíkpá rónǎ ale mànà nínganí.

4

Pòlò rí Yèsù ná'ù ale ònzì ròkò Kàgàwà-nyìkpó nǒfò dhu bhěyi dhu

¹ Adódù, ngǎtsi dhu ní, mà mǒvò wà nyí nyàkànà nyùbhi Kàgàwà-nyìkpó nǒfò ràdù dhu bhěyi dhu fùkù. Obhó tí, nyí nyárì ndi dhu ònzì ònzì. Ní, kòmbí mà mónzì fùkú,

mădù ùyanà fùkù Ádrùngbăle Yēsù-òvò rǒ dhu ní yàrí: Nyí nyākă nyǒnzì ka mběyi nyú ròsè. ² Obhó tí, nyí nyùni wà yà fùkù mă múyă ìngbă dhu bhěyi dhu-tidò mà rírá Ádrùngbăle Yēsù bhà rò. ³ Kàgàwà ózè dhu ní, nyílă nyìkpóna ǒ, ndirò ní nyǒdò nyí m̀nyòni rǒ rò. ⁴ Ndirò kǒzè dhu ní, ngătsi ale ròdò ngbóna ilátá ǒ Kàgàwà-nyìkpó ǒ, ndirò ifuta mànà dhu ǒ, ⁵ ìnzì ndàbhũ ndì m̀nyòni ràtdũ afína yà ìnzá Kàgàwà ǹni ale náarónzina dhu bhěyi. ⁶ Wò ndi m̀tsò-tidò ǒ, dhu àkă nzá atdí ale mà r̀nzì nzérenga ɔdhìnà rǒ, ndùpò pb̀ndà ara d̀. Obhó tí, Ádrùngbăle Yēsù nítdià kóró ì dhu bhěyi dhu-ànyă yà angyinà rò mă m̀nò fùkù, mădù ùyanà mběyi nyú fùkù dhu bhěyi. ⁷ Obhó tí, Kàgàwà ǹnzì nzá àlè m̀nyòni t'ónzita tò. Pbétù, k̀nzì àlè ndíni àlè koko tí ìlilă ale tí nyìkpóna ǒ. ⁸ Ndi dhu bhěyi ní ndi, yàrí uyátá nòdhò ale, nòdhò nzá ìndrũ-tsũ dhu, pbétù kòdhò dhu ní Kàgàwà bhà uyátá. Ka ní ndi pb̀ndà ìlilă-Alafí ního arí fùkù.

⁹ Yēsù ná'ù ale rí 'òzè nzínziya ǒ dhu dǒ, nyí nyí'ì mbă fùkù ka kí dhu àndí dhu-atdyú nà. Obhó tí, nyí nyú nyí-tírò, nyí nyùni wà nyí nyádù nyòzè nzínziku ǒ tí dhu Kàgàwà-rǒ. ¹⁰ Kòni ndi dhu kèlè ní ndi nyí nyarónzina M̀kédòniyà tó pb̀iri ǒ arí'ì Yēsù ná'ù ale-rǒ kóró. Ní, mă m̀nzì nyí nyòngò k̀nzì mběyi nyú tdítǒ. ¹¹ Nyònzì ɔbi nyòkò màràngà ǒ: nyàndà nyí nyóko tí dhu nyí-tírò, nyádù kasu ɔnzì ɔtsũku nyú nì dz̀nàkũ ǹnzì tí yà ma múyă fùkù dhu bhěyi. ¹² Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyónzina dhu rádù nyăbhũ iri ale rífũ nyí, ìmbă nyádù ì'ì ìndrũ rí dz̀nàkũ ɔnzì dhu-atdyú nà.

Pòlò rí dhu àndí Yēsù ì a'ù rórò uvè ale ǹngbeya ì dhu dǒ dhu

¹³ Adódù, mă mòzè nzá nyòkò ìnzì nyùni iwà ì a'ù Yēsù rórò uvè ale dǒ dhu, akye nyí nyowuya òko izu ǒ, yà ìmbă arí'ì a'uta nà ngũkpà ale bhěyi nì. ¹⁴ Obhó tí, àlè ká'ù wà dhu Yēsù ravè ndàdù ndìngbè. Ní ndi dhu bhěyi tí, Kàgàwà abh̀ya kăkà iwà ì a'ù Yēsù rórò uvè ale, r̀ngbe ì átò, 'àdù '̀ngbò Yēsù mànà.

¹⁵ Kàni Ádrùngbăle Yēsù unò dhu-bvu rǒ mă móvona fùkù dhu. Yēsù r̀ngo dhu r̀tuna nyìkpóya nà àlè nzínzi ǒ ale tírò, àlè kokoya nzí angyi ùv̀vè ale tò ɔr̀-akpà-otù ǒ. ¹⁶ Obhó tí, màlàyíkà dǒ atdí ádrùngbăle-tù mà, Kàgàwà bhà wàndà-tù mànà rí 'iri rò, Ádrùngbăle Yēsù nyú ndítírò nífoya ɔr̀-akpà ò rò. Ndirò kăkà Yēsù Krístò ì a'ù rórò uvè ale náad̀ya '̀ngbe angyi. ¹⁷ Ndi dhu-dzidǒ ní ndi, yà àlè-nyìkpó nà àlè kòtù àlè ndi kàsùmì ǒ rò, àlè kad̀ya ɔdzì atdíkpà abádhí mànà àpbù ǒ, àlè rádù àlè ɔtù Ádrùngbăle Yēsù mànà awe ǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, àlè kóró àlè kad̀ya òko bilínganà Ádrùngbăle mànà ɔr̀-akpà ò. ¹⁸ Ní, nyòngò afíku nópè nzínziku ǒ wòrí ɔte nì.

5

Ádrùngbăle Yēsù r̀ngo ɔnà idho

¹ Adódù, Ádrùngbăle Yēsù níngoya ɔnà idho mà, ndi kàsùmì mànà dǒ, nyí nyí ìmbă dhu-atdyú nà màndí dhu fùkù. ² Obhó tí, nyí nyú, nyí nyùni wà dhu mběyi nyú, Ádrùngbăle Yēsù r̀ngo ɔnà idho risíya ìnzá ka k̀ni angyangyi rórò, ogbotále náarótsù idza kùbhingánà dhu bhěyi. ³ Yà ìndrũ ràtina màràngà ràrí'ì kòmbí, ndirò ɔdòna ɔnzì ka kí dhu ràrí'ì ìmbă rò ní ndi, dhu ìnzá rí dhu ad̀ya ìsì abádhí dǒ. Abádhí ràbàna àpbè náapíríya ndì ndisí àdhàdhì ari nà tsìbhále-ò náarí ndàpírí uguta tò dhu bhěyi. Ní, atdí ale mà nóog̀ya nzí abádhí nzínzi ǒ. ⁴ Pbétù nyí adódù, nyí nyí'ì ìmbă ìnò ǒ, ndíni wòrí idho ad̀ya tí nyòtdì ogbotále bhěyi. ⁵ Obhó tí, nyí kóró nyí ní awáwà ǒ ale, adyíbhengá nga ǒ ale. Àlè ní nzí kùbhingá nga ǒ ale, ìnò ǒ ale. ⁶ Ní, dhu àkă nzá àlè ròdhò ngũkpà ale-tsí bhěyi. Pbétù dhu àkă àlè ròkò àlè-nyìkpó nà, àlè rádù àmbe àlè ɔdò dǒ mběyi. ⁷ Obhó tí, ɔdhò aródhò ale náaródhò kùbhingá, ndirò, ɔri

aróri ale náaróri kúbhingá. ⁸ Pbétù àlě, adyíbhengá nga ǒ ale tírò, dhu àkǎ àlě ròdò àlě mběyi. Dhu àkǎ àlě rufǒ a'uta mà àzè màrà làtú tí àlě-odrù dǒ, àlě ràdù ògù àlě ká'ù dhu náfo sàbù tí àlě-dò rǒ. ⁹ Obhó tí, Kàgàwà núutri nzá àlě ndíní ìndrù-ànyà nítdì ndì ndí nǐ p̀b̀ìndà nàwí nísíya tí àlě-dǒ. Pbétù, kǔtri àlě ndíní àlě kabáya tí ògù àlě tó Ádr̀ngbǎle Yèsù Krístò-otù ǒ. ¹⁰ Yèsù avè àlě-okú dò rò ndíní ndì ndíngo dhu nótù àlě àlě-nyìkpó nà màtí rò, ndirò kòtù àlě iwà àlě k̀ave ró màtí rò, àlě kadùya tí òko ípìr̀ngà ǒ atdíkpá ndì màrà. ¹¹ Nírò, dhu àkǎ nyòwù afíkù òpè rǒ nzínzìkù ǒ, nyàdè òwu nyàdì rǒ átò a'uta ǒ nzínzìkù ǒ yà nyí nyárí k̀onzi dhu bhěyi tí.

Yèsù ná'ù ale àkǎ 'òkò tí dhu

¹² Adódù, mà m̀onzi f̀ukú ng̀atsi dhu ní, nyòngò k̀òkò nzínzìkù ǒ arí kasu ònzi ale nífu. I ale ní k̀òkò nỳnda arí Ádr̀ngbǎle Yèsù-òvò rǒ, 'adù àmbè nyìkpóku itdyu dǒ nzérenga rǒ rò ale. ¹³ Nyí nyàkǎ nyífu abádhí atdídǒ ròsè, nyàdè abádhí nózè yà abádhí ar̀onzina kasu-okú dò rò. Nyí nyàkǎ nyòkò màr̀ngà ǒ nzínzìkù ǒ.

¹⁴ Ndirò adódù, mà m̀onzi nyí nyòvò dhu ìnzá ìnga nòfò dhu bhěyi aróko ale tò, nyàdè afíya níngyě ì ale-afí nópè. Mà m̀onzi nyí nyònzì ivivi ngb̀oya nà ale dzàrà, nyàdè kóró ale-dzi nóndù. ¹⁵ Mà m̀onzi nyí átò nyòdò nyí, ìnzì atdí ale mà ràdu nzérenga nzérenga nǐ. Pbétù dhu àkǎ nyònè ídzìnga ònzi nyí nyí bìlìnganà nzínzìkù ǒ màtí ndirò kóró ale nzínzi ǒ màtí dhu k̀èlě.

¹⁶ Nyòngò òko bìlìnganà dhèdhe ǒ tí. ¹⁷ Nyòngò nyítsò ìnzì nyí nyúbhana rórò. ¹⁸ R̀ukú ndì ǹonzi kóró dhu ǒ, nyòngò òtsò k̀èlě nádu Kàgàwà tò. Obhó tí, k̀òkòrí ní ndì Kàgàwà ózè nyònzì Yèsù Krístò-òvò rǒ dhu.

¹⁹ H̀ilǎ-Alafí r̀onzina kasu àkǎ nzá nỳtò ts̀na.

²⁰ Kàgàwà bhà p̀banábí núuno dhu àkǎ nzá nyònzì g̀ayàna.

²¹ Pbétù, kóró dhu-ònga àkǎ nyòvò, nyàdè ídzì dhu tí rí'ì dhu ònzi.

²² Ndirò, nyòdò nyí kóró nzére dhu-tidò rǒ rò.

P̀olò rí Kàgàwà ònzi ràso Tèsàlònikà ǒ K̀anisà dhu

²³ Màr̀ngà ìbho arí ìndrù tò Kàgàwà nyú ndítirò nákǎ ndàbhù nyí nyòkò p̀b̀ìndà ale nyú tí. Kàkǎ ndòdò f̀ukú ípìr̀ngà, afíkù, atdyúkù, ndirò ngb̀òkù màrà, ròkò ìmbà nzére dhu tí ka kòz̀na dhu rí'ì òyà, àlě tó Ádr̀ngbǎle Yèsù Krístò r̀ingo òná idhò tò.

²⁴ Nyí nunzi Kàgàwà ní ìnzì arí p̀b̀ìndà ir̀eta núwù ale. Ní ka ní ndì rí ì dhu nónzì.

²⁵ Adódù, nyòngò nyítsò d̀òkǎ átò.

²⁶ Nyòvì Yèsù ná'ù ale kóró atdyúkù nyú nà.

²⁷ Ma m̀itdè nyí itdè tí Ádr̀ngbǎle Yèsù-òvò rǒ ndíní nyí nyozú tí yàrí bhàr̀wà Yèsù ná'ù ale tò kóró.

²⁸ Àlě tó Ádr̀ngbǎle Yèsù Krístò àkǎ ndàso nyí.

Tèsàlònikà

ǒ Kànìsà tò Pòlò andí ɔyɔ rí kīsě nǐ bhàrɔwà

Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Uvitatále Pòlò náandí ndi Tèsàlònikà tó kigò ǒ kànìsà tò ka kandí ɔyɔ bhàrɔwà. Kángbe ndi kànìsà ɔyɔ rí Ídzi Màkùrù t'únɔta tó pòndà abhi isě abhi ǒ (Kas 17.1-9).

Tèsàlònikà tó kigò ǒ kànìsà ǒ ì ì ní Pbhàhúdí mà ábhǒ ìnzǐ ní Pbhàhúdí màná. Pòlò andí dhu abádhí tò mbèmbè imbò kumì atɔ ɔdà Yèsù Krístò ka kùgè dhu-dzidǒ rórò.

Yàrí ɔyɔ rí kīsě bhàrɔwà ò Pòlò àdu ndàndí dhu ní iwà ndi ndóvò wemberè tó pòndà bhàrɔwà ò dhu. Kàsùmì àdi ndàmbe ɔda tí ɔda dǒ rò, pòkrístò-tsi náava ndi atdíđ ìnzǐ Ádrùngbále Yèsù ríngò dhu nǐ. Tèsàlònikà ǒ atdíđhená ale nóowúnà àtìná rǒ ndi Ádrùngbále bhà idhɔ rákǎ iwà (2.2). Ngǔkpà ale nóowúnà dhu ìrè rǒ 'àtì ìnzǎ dhu rákǎ kɔnzǐ kasu ìnzǎ òtrò idhɔ ǒ kà ríngò nídhunǐ (3.6-12). Nírò, Pòlò rǐ ndi ndúdhèna dhu àngǎ atdíđǒ. Kà rǐ dhu òvɔ Kàgàwà rǒ òmvù, Nzére ale nyú tí ka kátina ale nàndà dhu dǒ. Ndi ale rǐ ndìtɔ angyinǎ rò Krístò ríngò dhu tò (2.3-4). Ndirò, Pòlò rǐ pòkrístò-afí àbhǔ ròtsi ɔbi ndàtì Ádrùngbále rǎrǐ ìnzǐ arí ɔnɔ ndi ndùnò dhu nùbha ìnzǎ ndi ndònzǐ rórò ale. Ní kà rǎrǐ abádhí àbhǔ ròtsi ɔbi, ndàdù abádhí òdò pòmvɔ Sitanì rǒ rò (3.3).

Bhàrɔwà-nyìtì ka kòhù tí dhu

- Pòlò rǐ Tèsàlònikà tó kigò ǒ pòkrístò nóvì dhu (1.1-2).
- Ndi ndíngò rò Ádrùngbále Yèsù nóotdíya ìngbàtí ìli ndi ale-ànyǎ obhónánga dǒ dhu (1.3-12).
- Ìnzǎ Ádrùngbále Yèsù àpè ndàdù dhu mà, Kà ríngò iwà Nzére ale nyú tí ka kátina ale ìtò ndi dhu-dzidǒ dhu màná (2.1-12).
- Pòkrístò àkǎ ìkò pòtsó fíyó a'uta ǒ dhu (2.13-17).
- Pòkrístò àkǎ 'àbhǔ ì atdíđǒ ìtsòta tò dhu mà, abádhí àkǎ 'ònzǐ kasu fíyó ìpìrǒnga nɔdɔ tí dhu màná dhu (3.1-15).
- Pòlò rǐ ndìtsò Tèsàlònikà ǒ pòkrístò dǒ ndàdù abádhí nóvì dhu (3.16-18).

Pòlò rǐ Tèsàlònikà tó kigò ǒ Kànìsà nóvì dhu

¹ Ìma Pòlò, atdíkpá Sílìvanù mà Tímòtewù màná, mà màndí yàrí bhàrɔwà fùkù Tèsàlònikà tó kigò ǒ Kànìsà tírò. Nyǐ ní àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngbále Yèsù Krístò màná bhà ale. ² Ndi àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngbále Yèsù Krístò màná náká 'àso nyǐ, 'àdù nyǎbhǔ nyòkò màrùngà ǒ.

Pòlò rǐ Tèsàlònikà ǒ kànìsà nílè fíyó a'uta-okú dǒ rò dhu

(Màt 13.40-43; 25.31-45; Fìl 1.3-6,27-30; 1Tè 1.3-7)

³ Adódù, mà màkǎ mǒngò òtsò àdu bìlìngànà Kàgàwà tò okúkù dǒ rò. Ní, dhu àkǎ àlě rǒnzǐ ka ndi dhu bhèyi tí, fùkù a'uta rǐ ndisě, nyǐ nyóze nyǐ nǐ nzínzìkù ǒ àzè ràdù àmbe ndise dǒ nídhunǐ. ⁴ Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi mà mǎrǐ mǐlè okúkù dǒ rò Kàgàwà bhà kànìsà ǒ. Mà mǎrǐ mǐlè átò, nyǐ nyíkò pòtsó, nyámbe fùkù a'uta nóddò dǒ, àpbè mà avuta màná-dzi t'óndùta ǒ nídhunǐ.

⁵ Wò dhu bhèyi nyǐ nyónzina dhu ní ndi rí dhu àvì, Kàgàwà ritdíya kóró ale-ànyǎ obhónánga dǒ, ndàdù nyòzè iwà nyǐ nyàkànà nyòtsù yà nyǐ nyárí àpbè àbà okúna dǒ rò pòndà ádrùngbánga tó idzi ò ale tí. ⁶ Obhó tí, Kàgàwà ní obhónánga dǒ arí ìndrù-ànyǎ nítdì ale. Ní, kǎvùya átò yà rùkù arávu ale-rǒ. ⁷ Ndirò nyǐ, yà rùkù ka karávu rò, àlě kadùya àbànà nyǐ màná atdíkpá ní àpbè ǒ rò àlě kí àlě àsò dhu, yà

Ádrùngbǎle Yěsù rǐ ndìtè òrù-akpà ò rò ì íwu pbìndà ádrùngbǎnga tó obi tó màlàyíkà màná nínnganí. ⁸ Kíraya ádrùngbǎ kàzụ ǒ, ndàdù yà inzà Kàgàwà núnì ale-ànyǎ nítì. Ndirò kítìyia yà inzà Ádrùngbǎle Yěsù bhà Ídzì Mākūrù nífụ ale-ànyǎ átò. ⁹ Fiyó nzérenga tó perè tí, abádhí núuwíya dhòdhóhónganà, ì ròkò itse nyú Ádrùngbǎle Yěsù rò rò, ndirò kàbhà obi tó ádrùngbǎnga tó awáwù rò rò màtí. ¹⁰ Ndi dhu ɔnziya ndì Yěsù rǐngò ndíní pbìndà ale-tsí níilè tí ndì, ndì ná'ù ale kóró ràdù ndífụ nínnganí. Nyí nyí'íya ì ale nzínzì ǒ átò, iwà nyí nya'u fùkù mà muno ɔte nídhuní.

¹¹ Ndi dhu-okú dò rò ní ndì, mà mǎrí mǐtsò bìlǐnganà okúku dò rò, ndíní àlě tó Kàgàwà nóozú tí nyí pbìndà anzita nà àkà ale tí. Ndirò mà mǎrí mǐtsò ndíní pbìndà ádrùngbǎnga tó obi nǐ kàbhù tí nyí nyárí atdyúna òho kóró ídzìnga mà, fùkù a'uta-kàsù màná rākǎ. ¹² Ndi dhu bhěyi ní ndì, àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù-ɔvò rǐ ndilè okúku dò rò, ɔvòku ràdù ndilè átò kókú dò rò. Ndi dhu ràdù ndònzì àlě tó Kàgàwà bhà ídzìnga mà, Ádrùngbǎle Yěsù Krístò bhà ídzìnga màná nóokú dò rò.

2

*Pfòmvo ìvì nzére ale nóonziya tdù Ádrùngbǎle Yěsù ingo rò dhu
(Màt 24.23-44; 1Yù 2.18; 4.1-3)*

¹ Adódù, àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò rǐngò, ndàdù àlě-tsù nándu tina ò òná idho dǒ, mà mìtdè nyí ìtdè tí: ² àpé nyàbhù dèku rìnza ndì isó tí nyàmbe ɔdo ònzì dǒ yà ìndrù rǎtina iwà Ádrùngbǎle Yěsù rǐngò òná idho rākǎ rò. Àpé nyà'u ka, ìmbǎ ka kátina pbànábí núnò dhu rǎrǐ ndì, ndirò mà múnò dhu rǎrǐ ndì, ndirò ngǎtsi nǐ, mà màndí bhàrùwà rǎrǐ ndì ka núnò rò. ³ Àpé nyàbhù atdí ale mà rùtrǎ nyí ìngbǎ ɔfò ǒ màtí. Obhó tí, dhu àkà pé ìndrù rǐvǎ dhu ì ròdhò Kàgàwà angyinǎ rò tdù ndì idho náaká rò, pfòmvo ìvì nzére ale nyú ràdù ndìtè. Ndi ale ní iwà Kàgàwà utri angyangyi dhòdhóhóngà tó ɔve tò ale. ⁴ Ka ní òmvù, yà Kàgàwà tí ka karózùna, kadù ùlenà kóró dhu-tsí dǒ arí ndìdzì ɔrú ale. Kàraya àhù ndì ndádi Kàgàwà bhà idza nyú ǒ, ndàdù ndàtì ndìtírò Kàgàwà nyú tí dhu ò.

⁵ Nyí nyirè tí obhó yà fùkù ma mongónà òvònà àdì ma màdì nzínzìku ǒ rórò dhu? ⁶ Ndirò kòmbí nyí nyùnì wà kà-tsù nútò arí ìnzì rònzì ndì dhu. Ní kàraya ndìtè pbìndà kàsùmì rākǎ rò tí. ⁷ Obhó tí, nzére ale bhà obi rǐ'ì ìnè kasu ònzì ndì ndì inzà ka kùnì rórò ró. Pbétù dhu àkà yà kà-tsù nútò rí kòmbí ale rìndrǐ pé ndì ànyirò rò. ⁸ Nírò ní ndì ndì nzére ale níitèya ndì kpangba. Ndirò, Ádrùngbǎle Yěsù náadùya kòhò ihèna nǐ, ndìtò kàsùna pbìndà ìngota tó awáwù nǐ. ⁹ Wò ndì nzére ale níiraya pfòmvo Sitanì bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ. Kónziya kóró wíwì-tidò, dhu ìtè rí ize mà, inzà apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǒ dhu-tidò màná, ndùtrǎ ìndrù nǐ. ¹⁰ Ndirò kónziya kóró nzérenga-tidò, ndùtrǎ ùwǐ rúwǐ ale nǐ. Ì ale núuwíya inzà ì azè 'àko, ndirò inzà ì òzè yà 'ìgù ràdù obhóngà dhu-okú dò rò. ¹¹ Ndi dhu-okú dò rò ní ndì, Kàgàwà arí abádhí rúwǐ nǐ ádrùngbǎnga tó obi nívì, ndíní abádhí náa'u tí tìtò. ¹² Ndi dhu bhěyi ní ndì, Kàgàwà adùya anya nítì yà inzà obhóngà ná'ù, pbétù 'àdù nzérenga kèlè nózè ale dǒ.

*Pòlò rǐ Kànìsà nóonzi rìkò fíyó a'uta ǒ dhu
(1Pé 1.3-9; 5.10-11)*

¹³ Pbétù mà'í na adódù, mà màkǎ mǒngò òtsò nádu bìlǐnganà Kàgàwà tò okúku dò rò, yà atdí dǒ Ádrùngbǎle Yěsù ózè nyí rò. Obhó tí, mǎhàngú ò rò Kàgàwà náapì wà nyí ògù tò, yà nyú'ò rí nyílǎ nyíkópna ǒ pbìndà Ìlǐlǎ-Alafí-otù ǒ. Ndirò kǎpì nyí ògù tò obhóngà nyí nyá'ù dhu-otù ǒ. ¹⁴ Kòní ì dhu tò nga ní ndì Kàgàwà únzì nyí yà fùkù mà mànò Ídzì Mākūrù-otù ǒ nǐ, ndíní nyí nyí'íya tí ngari nà àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù

Krístò bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ò. ¹⁵ Nírò adódù, nyìkò pòtsó fùkù a'uta ǒ. Ndirò nyàlǔ yà fùkù má múyǎ tsùka ǒ mǎtí, ndirò andítá ǒ mǎtí dhu mběyi dũkũ ò.

¹⁶ Àlě t'Ábanà Kàgàwà náazè àlě atdíǒ. Ndirò pbìndà ídzìnga-otù ǒ, kǐbhò dhòdhòdhóngà tó ale-afí t'ópèta mà, ídzì a'uta mànà àlě tò. Ní, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò nyú ndítírò, àlě t'Ábanà Kàgàwà mànà, ¹⁷ náká ì ròpè afíkũ, 'àdù nyǐdì kóró kàsũkũ mà ídzì òtèkũ mànà ǒ.

3

Polò rǐ itsòta nónzi Kànìsà-fó dhu (Ròm 15.30-32; 1Tì 2.9-10; 4.11-12)

¹ Kùbha mà mí dòná rò nǐ adódù, nyòngò nyítsò dòká, ndíní Ádrùngbǎle Yèsù bhà ɔte núundò tí ndì tsàkàtsàkà, kadù ifunà kóró ngari ǒ yà fùrǎbvù kǎrí ndònzì dhu bhěyi. ² Ndirò dhu àká nyítsò nyǐ dòká, ndíní Kàgàwà igú tí mà'ì òròrè ndirò nzére-ale-fó rò. Obhó tí, ìnzǐ ní kóró ale ndi Yèsù ná'ù. ³ Pbétù, Ádrùngbǎle Yèsù ní ìnzǐ arí èno ndì ndùnò dhu núbha inzà ndì ndònzì rórò ale. Ní kà rǐ nyǐdì, ndàdù nyòdò Nzére ale rǒ rò. ⁴ Ádrùngbǎle Yèsù-okú dò rò, mà mà'ù dhu nyǐ rarí fùkù mà múyǎ dhu ònzì ònzì, ndirò nyǐ rǎròngo kònzì ònzì. ⁵ Ádrùngbǎle Yèsù àká ndàbhũ nyǐ nyùni ìngbǎ dhu bvù mǎtí Kàgàwà ózè nyǐ dhu, ndàdù nyǎbhũ nyòndù àpbè-dzi àdhàdhì ndì ndandù ka dhu bhěyi.

Polò rǐ dhu ùyǎ Tèsàlònikà ǒ Kànìsà tò kasũ dǒ dhu

⁶ Adódù, mà mí dhu ùyǎ fùkù àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-ɔvò rǒ: nyìndà nyǐ yà ngbǒya úyǐ, ìnzǐ 'àdù yà fùkù mà múyǎ dhu nífu kóró ɔdhíkũ rǒ rò. ⁷ Nyǐ nyùni wà dhu, nyǐ rǎkǎnà nyòkò mà mǎrí òko dhu bhěyi. Obhó tí, nzínzìkũ ǒ mà mí'ì rò, mà mókò nzá itsi nà. ⁸ Mà mónyù nzá atdí ale bhà ònyù mà tíròrò. Pbétù, mà mónzì kasũ ɔbi nyú nà ndirò ìngyétá mànà, kùbhingá mǎtí, ndirò adyíbhengá mǎtí, akye mà mowuna ì'ì ànò tí nzínzìkũ ǒ atdí ale dǒ mǎtí nǐ. ⁹ Mà mónzì wòrì dhu àzèmbè iwà nyǐ nyàkǎnà nyònzì dzùnàka rórò tí. Pbétù, mà mazè dhu ní mǎtè nyǐ nyàká nyòngò ònzìndà dhu yà mà mónzìna dhu-nyutsì. ¹⁰ Obhó tí, fùrǎbvù mà mí'ì ònà kàsũmì ǒ, mà múyǎ dhu fùkù mǎtì: «Ìnzǐ arí kasũ ònzì ale ní rǎkǎnà nzá ndònyù dhu.»

¹¹ Mà mírì dhu, nzínzìkũ ǒ atdídhená ale-ngbò rúyǐ, ìnzǐ 'àmbe kasũ ònzì dǒ. Ndirò kasũ ònzì ì àmbènà rò, abádhí rarádù 'itsu ngǔkpà ale rǒnzìna kóró dhu ò. ¹² Ní, mà mònzì ì ale-tsí, màdù dhu ùya fǐyò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-ɔvò rǒ, ròwù kasũ ònzì rǒ ìyònga ǒ, 'àdù fǐyò ònyù nyú nónyù.

¹³ Pbétù, nyǐ adódù, nyǐ nyàká nzá nyǐngyě nyǐ ídzìnga t'ónzìta nǐ. ¹⁴ Ìnzǐ rí yà mà mànò yàrí bhàrwà ǒ dhu nífũ ale, náká nyǎwě dònánga, ìnzǐ nyádù nyǐrì mànà, ndíní nyìna adù tí iwũ. ¹⁵ Àpé nyádù nyòzù ka òmvũ tí. Pbétù, nyǐ nyádù dhu òvò kà tò ɔdhíkũ bhěyi tí.

Polò rǐ ndítsò Tèsàlònikà ǒ bhà dǒ ndàdù abádhí nóvì dhu

¹⁶ Màrùngà ìbho arí ìndrũ tò Ádrùngbǎle Yèsù náká ndàbhũ màrùngà ndítírò fùkù kóró kàsũmì ǒ ndirò kóró ófò ǒ. Ádrùngbǎle Yèsù àká ndì'ì nyǐ mànà kóró.

¹⁷ Ima Polò, yàrí ní ndi ɔtsúdu nyú nǐ ma mǎndìna fùkù dhu, movì nyǐ ònà. Ma marí ɔtsúdu ìlǐ ndi dhu bhěyi kóró bhàrwà ò. Kànǐ ɔtsúdu-dò nyú.

¹⁸ Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò àká ndàso nyǐ kóró.

Timòtewù tò Polò andí wemberè tí bhàrùwà Yàrí bhàrùwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí ní wemberè tí Polò andí Timòtewù tí kátina kpatsìbhíngba tò bhàrùwà. Ndi Timòtewù ní'ì Àziyá-Ngba tó pbirì ò, Lístrà tí kátina kigò ò ale. Kòmbí ka karí ndi pbirì ànzì Tùrùkiyà tí. Kà t'ábanà ní'ì Mùgìrikì, kà-tsánà Èwúníkè ràdù ì'ì Mùyàhudì-àyi (Kas 16.1). Íyàdhíyà mà íyànà mànà ní'ì pbàkrístò (2Tì 1.5).

Polò arà Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù núnò Lístrà. Ní Timòtewù iri kà rǎwěna Yěsù dǒ dhu, ndàdù ndi Yěsù à'ù (Kas 16.10). Ndi dhu-dzidǒ, Polò adù kòvò 'òngò kasu ònzì mànà atdíkpá.

Timòtewù unda Polò ibí-gùna nyú pbìndà abhi ò (Kas 16.1-5). Ndirò, Yěsù ná'ù ale tó a'uta nádù ndi olù, ngǎtsi nǐ vurò dhu ùdhě ka kí indrù tò Yěsù bhà Ídzi Màkürù rǒ rǒ òná atdí kigò mà ndi ndirì rò, Polò ongónà ndi Timòtewù òvi rǎrà indrù-afí nópè ànyì. Ndi dhu bhěyi ní ndi kǎvi ka atdíku ràdi Èfesò tó kigò ò, pbàkrístò-afí nópè tí (1Tì 1.3). Ní yàrí bhàrùwà náatù ka ànyì. Ka kirè nga Polò randí ka azà kumì dóná ìbhù nà atò mà azà kumì dóná imbò nà atò mànà nzínzi ò Yěsù ka kùgù dhu-dzidǒ. Ndi kàsùmì ò Polò ì'ì iwà ndi ndóngò mùlà tí ró, Timòtewù ràdù ì'ì mbèmbè ìbhù kumì dóná imbò nà atò nà.

Bhàrùwà-nyìtì ka kòhù tí dhu

- Bhàrùwà-dòkpa (1.1-2).
- Polò rǐ Timòtewù àvǐ ròsò tìtò tó màlímó dhu (1.3-11).
- Polò rǐ òtsò àbhù Ádrùngbǎle Kàgàwà tò kàbhà ídzìngà-okú dò rò dhu (1.12-20).
- Pbàkrístò rǒngò 'ìtsò kóró ale dǒ dhu (2.1-15).
- Kànìsà ò ádròdrò ale àkǎ kovò tí dhu (3.1-16).
- Timòtewù àkǎ ndòngò dhu ùdhe pbàkrístò tò òná ófò (4.1-16).
- Timòtewù àkǎ ndònzì kasu kànìsà ò kóró ale-tidò mànà tí dhu (5.1-6.2).
- Polò rǐ Timòtewù-nyìkpó nítidyù tìtò tó màlímó rǒ rò dhu mà kàkǎ ndàbhù sedzà ònzítàle tò ìnzǐ rùlì fíyó a'uta fíyó ònzì ò dhu mànà dhu (6.3-21).

Polò rǐ Timòtewù nóvi dhu

¹ Ima Polò, ima ní Yěsù Krístò bhà uvitatále. Ima nóvò ní Kàgàwà àlě tó Ògùba mà, Yěsù Krístò, yà àlě kílì àlě-nyìkpó róná ale mànà. ² Timòtewù, ma mí yàrí bhàrùwà àndí indù. Inyi ní idhùdu nyú a'uta-otù ò. Kàgàwà àlě t'Ábanà mà, Yěsù Krístò àlě tó Ádrùngbǎle mànà náká ìtè fíyó ídzìngà indù, àbà izu dúnú, àdù nyabhu nyadi màrùngà ò.

Polò rǐ Timòtewù àvǐ ròsò tìtò tó màlímó dhu

³ Yà Màkèdòniyà tó pbirì ò ma mǎrà rórò ma mávi nyonzi dhu bhěyi tí, ma mòzè nyadi Èfesò tó kigò ò, ndíní nyi nyosó tí atdídhená ale, ìnzǐ rǎmbe tìtò tó dhu nùdhe dǒ indrù tò. ⁴ Nyi nyàkǎ nyosò abádhí átò ìnzǐ rǎmbè ì tìtò tó imbe t'áweta mà, fíyó rùgànda-tsù náalè ndi tí dhu mànà dhu náwě ì ì ìnzǐ ríku rórò dhu rǒ. I dhu àwě ka kí dhu náarí agòta ìbhò indrù nzínzi ò, àzèmbè a'uta-otù ò ka kúni Kàgàwà ózè dhu nónzì ka kàmbènà rò. ⁵ Ma mí wò dhu ùyǎ okúna dò rò dhu ní, ndíní indrù nóozé tí ì nzínziya ò. Ndi àzè rǎhù ìlǐlǎ ale-afí mà, ídzi irèta mà, obhónánga tó a'uta mànà ò rò. ⁶ Atdídhéná ale nínà ì kǒkò ì dhu rǒ rò, ndi dhu ràdù 'àbhù 'àmbe ìmbǎ tǐya nà dhu núnò dǒ indrù tò. ⁷ Abádhí ózè ì'ì Kàgàwà bhà Èyátá tó màlímó tí. Pbétà,

abádhí ́ni nzá wò ì ́nɔna dhu-tì mà, ndirò abádhí ́ni nzá wò ì údhèna obi nyú nà dhu mà.

⁸ Àlě kúni wà dhu ́yátá ràrř idzi dhu, Kàgàwà ózè dhu bhěyi ka kùdhe ka ìndrù tò rò. ⁹ Àlě kàkă àlě rùni dhu átò, Kàgàwà ranzi nzá pbìndà ́yátá obhónánga ònzi arí ale tò. Pbétù kǎnzi ka fíyò ale ní ìnzř arí ́yátá nífě ale, ìnzř arí Kàgàwà ̀nò dhu ifě ale, ìnzř arí Kàgàwà ná'ù ale, ndirò nzéreatále. Kǎnzi ka átò ìnzř arí Kàgàwà ifě ale tò, yà adzi ǒ dhu nátdù afíya ale tò, abáya mà ayíya mànà nókye arí ale mà ngǔkpà ale òkye arí ale mànà tò. ¹⁰ Kàgàwà anzi ́yátá átò okúya dò rò ale ní m̀nyònitále mà, kpabhále tírò arí m̀nyòni ònzi nzínziya ǒ ale mà, ndirò vèbhále tírò arí m̀nyòni ònzi nzínziya ǒ ale mànà. Kǎnzi ka átò ìndrù ùdzř arí ìno tí ale mà, títò ̀no arí ale mà, títò dǒ arí dhu nútsǒ ale mà, ndirò Kàgàwà bhà obhónánga tó ɔte nà rí 'àgò ngǔkpà dhu-tsí nónzi arí ale mànà-okú dò rò. ¹¹ Ndi obhónánga tó ɔte náko ndi yà hirò nónzi Kàgàwà íbhò fudú, ndínř ma mongó tí ̀nònà ìndrù tò pbìndà ádr̀ngbánga tó awáwù tó Ídzi Màkǔrù nà.

Pòlò rř òtsò àbhě Yèsù Krístò tò, kàbhà ídzìnga-okú dò rò dhu

¹² Ma màbhù òtsò yà obi níbhò idù àlě tó Ádr̀ngbále Yèsù Krístò tò, kǒzù ma àkăkă ale tí, ndìdì ma pbìndà kasu ǒ dhu-okú dò rò. ¹³ Angyi ima ní'ì Yèsù nř arí dhu ̀no ale, Yèsù ná'ù ale rǒ arávu ale, ndirò àrř dò arí dhu ònzi ale. Pbétù Kàgàwà ábà izu dùdú, ìnzá ma má'ù Yèsù dhu nábhù ma mongò ìnzá ma m̀ni dhu ònzi dhu-okú dò rò. ¹⁴ Ndi àlě tó Ádr̀ngbále Kàgàwà nítè pbìndà ídzìnga abhò nyú idù. Ní, kǎdù dz̀nàdu ònzi ma'ù ndi, madù ngǔkpà ale nózè, Yèsù Krístò mànà mà múngbò mà dhu-okú dò rò.

¹⁵ Yàrř ní ndi àkăkă ka'ù, ndirò kóró ale àkă ì ràko ɔte. Ndi ɔte ní: Yèsù Krístò írà yà adzi ǒ ndínř ndi ndigú tí nzéreatále, yà ima nyú ma mí'ì nzére ale nyú tí ròsè nzínziya ǒ ale. ¹⁶ Pbétù, ndi dhu-okú dò rò ní ndi Kàgàwà ábà izu dùdú. Kǒnzi ka ndi dhu bhěyi, ndínř otùdu ǒ, ima, nzére ale nyú nzéreatále nzínzi ǒ tírò, Yèsù Krístò nítè tí kóró pbìndà dhu-dzi t'òndùta. Kǒnzi dhu ndi dhu bhěyi, ndínř ndi nditè tí dhu ngǔkpà ale tò abádhí ràrř'ì ìnè 'à'ù ndi, 'àdù dhòdhóhónga tó ípìr̀nga nábà. ¹⁷ Kàgàwà dhòdhóhónga tó Ádr̀ngbà Kamà, yà ìnzř aróvè, yà ìnzř atdí ale mà arálàna, ndirò yà atdíró tí arř'ì Kàgàwà nákă ifuta nà ìlèta mànà dhòdhóhónga nà. Àm̀nà!

¹⁸ Timòtewǔ pbànřgbá, ma mí yàrř dhu àvř nyònzì, àdhàdhì yà angyangyi pbànábí avò okúnù dò rò dhu bhěyi, ndínř ndi ɔte-otù ǒ nyi nyugye tí ale-afí tó idzi ìla. ¹⁹ Nyi nyàkă nyòdò pbùkù a'uta mà pbùkù idzi irèta mànà mběyi. Atdídhena ale nódhò fíyò idzi irèta, ndi dhu ràdù 'àbhù 'ùwř fíyò a'uta ǒ rò. ²⁰ Kò ì ùwũwř ale nzínzi ǒ ní, Hìmèneyò mà Àlìsandurù mànà. Ma mípfo wà abádhí màbhù pfòmvo Sitanì tò, ndínř fíyò mùtsò nùgèrè tí, ndirò ìnzř 'ongó tí dhu ̀nò Kàgàwà nř tdítǒ.

2

Yèsù ná'ù ale àkă òngò ìtsò kóró ale dǒ dhu

¹ Nírò, angyinǎ rò nyú ma m̀nzi fukú dhu ní, nyòngò nyítsò kóró ale dǒ. Nyítsò nyř nyř rò, nyòngò dhu ònzi Kàgàwà-fó, nyǎdù nyítsò Kàgàwà rò abádhí-okú dò rò. Nyòngò Kàgàwà ònzi r̀nzi kóró ale rǒ m̀hetù dz̀nà, nyǎdù òtsò àdu Kàgàwà tò abádhí-okú dò rò. ² Nyòngò nyítsò ndi dhu bhěyi átò ádr̀drǒ kámá mà, ìndrù ̀nda arí kóró ngǔkpà ale mànà dǒ, ndínř àlě nabhù tí àlě ròkò ìyònga ǒ, ndirò màr̀ngà ǒ, àzembè àlě kí Kàgàwà ózè dhu ònzi, àlě ràdù ifùna ka kí dhu ònzi ngǔkpà ale-rò rò. ³ Wò dhu bhěyi ní ndi, nyř nyř àyàya dhu, ndirò Kàgàwà àlě tó ̀gùba-nyìkpó nòfò dhu nónzi. ⁴ Kòzè dhu ní kóró ale ràbà ògù, 'àdù obhóna ̀ni. ⁵ Obhó tí, Kàgàwà

arí'ì atdí tí, ndirò kà mànà rí ìndrũ ùngbò ale rí'ì atdí tí. Ndi ale ní ìndrũ, Yèsù Krístò. ⁶ Kàbhũ pbìndà ípìrõnga ndìtírò òve tò, kóró ale ndì nduwè tí nǐ. Wòrí ní ndi, Kàgàwà apì kàsùmì àkǎ rò, Yèsù itè yà adzi ò ale tò dhu. ⁷ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà ìli ma uvitatále tí, ndirò ndi Ídzì Mākūrù t'únnotatále tí. Kǐli ma átò ndíńǐ ma mudhè tí dhu ìnzǐ ní Pbàyàhúdì tò, rà'ù Kàgàwà, 'àdù obhóngà ùni. Yà ma múnona dhu ní obhó dhu nyú, ìnzǐ ní tìtò.

Kpabhále mà vèbhále mànà àkǎ ì'ì nà Kànìsà ò ófò

⁸ Nírò, ma mòzè kóró ngari ò kpabhále ròngò ìtsò Kàgàwà-nyìkpó ò ìlǎ afíya nà, òtsúya ì ùva òrù rórò, ìmbǎ nàwí na, ndirò ìmbǎ agotá na.

⁹ Ndi dhu bhèyi tí, ma mòzè vèbhále ròngò 'ùfo inga nòfò dhu bhèyi, ndirò isísó ófò ò. Abádhí àkǎ nzá 'ìdhà ìndrũ-afí dòyà, dòya-ká t'ókyèta mà, òrò nǐ ka kóbhòlò dhu t'úfótá mà, òrú odziya nà yòkpó mà, òrú odziya nà mberù mànà t'úfótá-otù ò. ¹⁰ Pbétù, abádhí àkǎ 'itè fíyó aya ídzì kasu ònzì ì í dhu-otù ò, àdhàdhì Kàgàwà-òdò ònzì ì arí dhu tí arí 'àtì vèbhále náarónzina dhu bhèyi.

¹¹ Vèbhále àkǎ ìnè ìnè tí kpabhále rí dhu ùdhè fíyò rò, 'àdù fíyò rí dhu ùdhè ale rǔnona dhu nífu. ¹² Ma màvi nzá vèbhále rùdhe dhu kpabhále tò, ndirò ngàtsi nǐ rí'ì ádròdrò ale tí kpabhále dǒ. Pbétù abádhí àkǎ 'ìnè ìnè tí. ¹³ Obhó tí, Àdamù ní ndi wemberè tí Kàgàwà abhòlò, ndàdù Èvà òbhòlò dzina dǒ. ¹⁴ Ndirò, ìnzǐ ní Àdamù ndi pfòmvo Sitanì utrá, pbétù tsìbhále ní ndi kǔtrá, ndirò tsìbhále ní ndi ndi ka kǔtrá dhu abhù rùkò Kàgàwà bhà Úyátá. ¹⁵ Pbétù Kàgàwà igúya vèbhále uguta-otù ò, fíyó a'uta mà àzè mànà abádhí òdò, 'àdù ùbhi Kàgàwà-nyìkpó ò ìlǎ, ndirò inga nòfò dhu bhèyi rò.

3

Kànìsà ò ádròdrò ale àkǎ ì'ì nà ófò

¹ Kànǐ obhó dhu ùno rí òte: Kànìsà dǒnga àndà arí ádrùngbǎle tí ndi nòzè ndòngò ale nòzè ní ídzì kasu nyú. ² Ndi ádrùngbǎle nákǎ ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna dhu rí'ì nyunatsì. Kàkǎ ndì'ì atdí tsìbhále kèlè nà ale tí. Kàkǎ ndì'ì afína òto rí ale tí, ìnzǐ arí dhu òmò òmò tí ale tí, ndirò ifuta nà àkǎ ale tí. Kàkǎ ndì'ì mbèyi arí olo àkǎ ale tí, ndirò mbèyi arí Kàgàwà bhà òte ùdhè ìndrũ tò ale tí. ³ Kàkǎ nzá ndì'ì iwa óvò ale tí, ndirò ngàtsi nǐ anya ònzì arí ìndrũ nà ale tí. Pbétù, kàkǎ ndì'ì ìyò arádi ale tí, màrùngà nòzè ale tí, ndirò ìnzá fùrangà átdù afína ale tí. ⁴ Kàkǎ ndì'ì mbèyi arí pbì idzá-bhà òdò, ndàdù pbì inzo àbhũ rìrì tsùnà dhu ifuta nyú nà ale tí. ⁵ Obhó tí, ìnzǐ arí pbì idzá-bhà nyú nódò mbèyi ale ràdù Kàgàwà bhà kànìsà nódò ìngbà dhu bhèyi? ⁶ Kànìsà dǒ ádrùngbǎle àkǎ nzá ndì'ì òwútána tí Yèsù ná'ù ale tí, akye kàrana ndìdzi, Kàgàwà ràdù anya òtdì dòná yà Pfòmvo dǒ ndi ndatdì anya dhu bhèyi nǐ. ⁷ Kàkǎ ndì'ì ìnzá Yèsù ná'ù ale mà ràdù ídzì dhu ùnò dòná átò ale tí, akye ì ale owuna òko ìnzǐ ifu ka nǐ, ndirò akye kàrana àtsì Pfòmvo bhà àdà ò nǐ.

Diyàkónó àkǎ ì'ì nà ófò

⁸ Ndi dhu bhèyi tí, diyàkónó àkǎ ì'ì ifuta nà àkǎ ale tí, ndirò ìnzǐ ní oyoyo idàya nà ale tí. Abádhí àkǎ nzá ì'ì iwa óvò ale tí, ndirò tìtò tó otu ò ka kóngyèna malì átdù afíya ale tí. ⁹ Abádhí àkǎ 'òdò yà Kàgàwà itè àlè tò a'uta tó obhónánga ìlìlǎ afíya nyú nà. ¹⁰ Abádhí àkǎ pé kandà mùtsóya angyi, ndi dhu-dzidò, ìnzá ka kàbà nzére dhu abádhí-nyutsì rò, kadù ndi kasu àbhũ abádhí rònzì.

¹¹ Ndi dhu bhëyi tí, abádhí tó vèbhále* náká ì'ì ifuta nà àká ale tí, ndirò ìnzí arí ìndrù-ngbò ùno ale tí. Abádhí àká ì'ì afiya òto rí ale tí, ndirò fíyò ka kàvi kóró kasu ònzi arí mbëyi ale tí.

¹² Diyàkónó àká ì'ì atdátdí tí arí'ì vèbhále nà ale tí, ndirò mbëyi arí fíyò inzo mà, fí-dzá arí'ì ngùkpà ale màna dhu òdo ale tí. ¹³ Mbëyi arí fíyò kasu ònzi diyàkónó, nífù kóró ale arí. Abádhí ràdù òwu dhu àwe rǒ ìndrù tó ìmbà òyá odóna, Yèsù Krístò ì á'ù dhu dǒ.

Àlě tó a'uta ídè dóná ádrùngbǎ ɔte

¹⁴ Ma màndí yàrí bhàrɔwà indù iwà ma mà'ù dhu òto ma rǎrǐ mɔto tinu ò inzà òtrò idho ǒ rórò. ¹⁵ Pbétù, inzà ma màrà àhu sese rò, yàrí bhàrɔwà rǐ ndi ìngbà dhu bhëyi màtí dhu àká kokò Kàgàwà bhà ale nzínzi ǒ dhu nítè indù. I ale ní Kàgàwà, yà ìpìrǒnga nà arí'ì dhòdhódhóngà nà ale bhà Kànisa, yà obhóngà ídè dóná átsùta. ¹⁶ Obhó dhu nyú ní yà. Kàgàwà itè àlě tó ní ádrùngbǎ ɔte nyú. Àlě tó a'uta ídè ndi ɔte dǒ:

Yèsù Krístò itè ndi ìndrù tó ófò ǒ,
ndirò ka ní ndi Hìlǎ-Alafí itè Kàgàwà ózù ìmbà afátá nà nyunatsi ale tí.
Kàvi ndi màlàyíkà-ònzǐ,
ndirò kàbhà Ídzì Mākǔrù ní ndi ka kɔno ìnzǐ ní Pbàyàhúdì nzínzi ǒ.
Ka ní ndi yà adzi ǒ ale a'ù,
ndirò Kàgàwà adù àbhùnà ròdzì òrù-akpà ò, ádrùngbǎnga tó awáwù ò.

4

Títò tó dhu ùdhě rí ale rǒ rò ka kí ale òdo dhu

¹ Hìlǎ-Alafí rǐ dhu òno kpanjanga ndàti, yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì òná kàsùmì ǒ, atdídhená ale rùbhàya fíyò a'uta. Abádhí apbàya ì ìndrù ùtrǎ rí ale-afí mà, pòmvo údhe dhu fíyò ale rùdhèna dhu màna rǒ. ² I ale nùubhàya fíyò ídzì otu, 'adù títò tó ndirò ɔyɔɔ idàya nà màlímó-owù nùngu. I títò tó màlímó ní iwà fíyò irèta nínza ndi àdhàdhì kàzu ò ka kòbì rìlù suma nǐ ka kòbì dhu bhëyi. ³ Abádhí nùsòya ìndrù ìnzǐ ongó tí 'ùmba, ndirò ìnzǐ ongó tí atdídhená ònyè-tidò nónyè. Pbétù Kàgàwà ónzì kóró ònyè-tidò. Ní a'uta nà ale, ndirò obhóngà nùni ale ràdù kònyè òtsò nà. ⁴ Kóró dhu-tsí yà Kàgàwà ónzì ní ídzì dhu. Ní i dhu nzínzi ǒ, òdhona ka kí dhu rǐ'ì ìmbà atdí màtí, Kàgàwà tó ka kí òtsò àbhù rórò ka kònzì ka rò. ⁵ Obhó tí Kàgàwà bhà ɔte mà, ìtsòta màna nú'ò wà yà kǒnzì kóró dhu-tsí rìlǎ kà-nyìkpó ǒ.

Mbëyi arí kasu ònzi Yèsù Krístò tó ale

⁶ Timòtewǎ, nyi nyapé wò ma mànò indù dhu núdhě Yèsù ná'ù ale tó, ní nyi ní'ina mbëyi arí kasu ònzi Yèsù Krístò tó ale. Ndi dhu itèna dhu, iwà nyi ró'ò a'uta tó ɔte ǒ, ndirò iwà nyi rífù indù ka kúdhe obhónánga. ⁷ Nyi nyàká nzá nyirì ìmbà tǐya nà imbe, yà ìnzǐ rí 'àkǒ a'uta nà imbe. Pbétù, nyi nyàká nyonzi obi nyifu Kàgàwà ózè dhu. ⁸ Ale-ngbò àbhù rí rìdzò dhu ònzi ka kí dhu ní ídzì dhu ngúfe otu ǒ, pbétù Kàgàwà ózè dhu ònzi ka kí dhu ní ídzì dhu nyú ròsè kóró otu ǒ. Obhó tí, ndi dhu ònzi rí ale tó Kàgàwà ókò wà ìpìrǒnga tó làká yà kòmbí rǐ'ì kàsùmì ǒ, ndirò olù iraya kàsùmì ǒ. ⁹ Yà ma mòvò indù ɔte ní obhó ɔte nyú, ndirò kóró ale àká 'à'ù ɔte. ¹⁰ Àlě kárí adyo ìvò, ndirò àlě kárí àlě ùgye Kàgàwà, yà ìpìrǒnga nà arí'ì dhòdhódhóngà nà ale ò àlě kíli àlě tó a'uta dhu-okú dǒ rò. Ndi Kàgàwà ní kóró ale tó ɔgùba, ròsè ní Yèsù ná'ù ale tó ɔgùba. ¹¹ Kǒkò dhu àká nyuyǎ, nyadù ùdhená ìndrù tó.

* **3:11** 3.11 Pbàgiríkí t'ávàna ǒ, vèbhále tí ka kátina dhu ràdù ì'ì diyàkónó tó vèbhále tí, ngàtsi nǐ diyàkònísí tí.

¹² Atdí ale mà náká nzá ndònzì gàyànù zàdhà tí nyi nyí'ì dhu-okú dò rò. Pbétù, nyi nyàká nyí'ì idzi ófò tí Yèsù ná'ù ale tò, òtènu ò, mùtsònu ò, pbùkù àzè ò, Kàgàwà nyi nyá'ù ní pbùkù a'uta ò, ndirò kà-nyìkpó ò pbùkù ipìrònga ílǎ tí dhu ò. ¹³ Nyi nyàká nyadzi nyi nyongò Andítá òzè indrù tò, nyongò abádhí-afí àbhù ròtsi obi, ndirò nyongò dhu ùdhe abádhí tò, rərə àhù ma mərə àhù dhu ò. ¹⁴ Apé nyubhà nyunutsi rí'ì Ilǎ-Alafí ábhù indù perè ìnzì nyonzi kasu nǎ. Ndi perè nyi nyábà yà pbànábí avò dhu okúnù dò rò, Kànisa ò pbàkùrù tó mùtù ràdù ɔsúya ùli dùnú rò. ¹⁵ Nyi nyàká nyapbǎ afínù kǒkò dhu rǒ, nyadù nyadzi atdíđò kasu tò, ndínǎ kóró ale ala tí angyi tí kàsùnu rərə mběyi dhu. ¹⁶ Nyi nyàká nyodò nyi mběyi nyi-tírò, nyandà inga mběyi nyi nyúdhèna indrù tò dhu nà, nyadù nyapba atdíđò i dhu t'ónzita rǒ. Wò dhu bhěyi nyi nyònzì dhu rò nyi nyí nyigù nyi-tírò, nyadù nyi nyúnɔna dhu ìri rí ale ìgu átò.

5

Yèsù ná'ù ale àká ndì'ì nà mùtso

¹ Mùlǎ-akpǎ tò nyi nyí dhu òvò rò, nyi nyàká nzá nyorè òrè tí kà dǒ, pbétù nyi nyàká nyovò dhu kà tò àbanù bhěyi. Ndirò indrù-owú tò nyi nyàká nyarà dhu òvò rǒ adónù bhěyi. ² Kàkà iwà atòya ówù angyi vèbhále tò, nyi nyàká nyarà dhu òvò rǒ ayínù bhěyi, vèbhále-owú tò nyadù dhu òvò awénù bhěyi Kàgàwà-nyìkpó ò ìlǎ ófò ò.

³ Nyi nyàká nyandà kàkà ìmbǎ arí'ì dzùnàya ònzì ràdù ale nà abvo-ayí mběyi. ⁴ Atdí abvo-ayi apé ì'ì inè inzo nà, ndàdù ì'ì pbì inzo tó inzo nà, ní i inzo àká 'ònzì yà Kàgàwà ózè kònzì idzinga angyi fí-dzá-bhà nyú rǒ. Abádhí àká 'òdò fíyó ale mběyi, yà ròyá i fíyó ale anzì ka dhu bhěyi. Obhó tí, wòrí ní ndi Kàgàwà-nyìkpó nófò dhu. ⁵ Abvo-ayi nyú tí rí'ì ale ní, yà atdíró tí arí'ì, yà Kàgàwà ò arí pbìndà a'uta ìlǎ ale. Ndirò, ndi ale ní Kàgàwà-fó tí arí ndi ndí atdyúna òho dhu ònzì, ndàdù àrà ndítsò rǒ adyìbhengá nga mà kúbhingá nga mànà ò Kàgàwà rǒ. ⁶ Pbétù, ndàbhù rí yà adzi ò dhèdhe ràtdù afína abvo-ayi ní iwà óvè angyangyi àdì ndàdì nyìkpóna nà rórò abvo-ayi. ⁷ Kònzì nyi nyàká nyuyá abvo-ayí tò dhu ní wò, ìnzì kambè tí nzére dhu àwe dǒ dǒyá. ⁸ Ìnzì ndi ale apé fíndá ale òdò mběyi, ròsè ìnzì ndòdò pbì idzá-bhà nyú mběyi, ní ndi ale ùbhà wà pbìndà a'uta, ndàdù ì'ì nzére ale nyú tí ròsè inzà àpè Yèsù à'ù ale dònǎ màtì.

⁹ Ndínǎ ka kandí tí atdí abvo-ayi-ovò Kànisa arí dzùnàya ònzì abvo-ayí nzínzì ò, kàkà ndì'ì iwà pbìndà ato ísè azà kumì ato abvo-ayi tí. Kàkà ndì'ì átò atdí tí ì'ì kpatsìbhále nà abvo-ayi tí. ¹⁰ Kàkà ndì'ì iwà ka kúni mběyi arí dhu ònzì ale tí: ndòdò pbì inzo mběyi, ndàdù pbì idzá iwù olo àkǒ mběyi. Kàkà ndì'ì átò idha ìsǎ arí ndù'ò Yèsù ná'ù ale-pfò* nǎ ale tí, àpbè ò rí'ì ale dzùnà ònzì arí ale tí, ndirò kóró ngùkpà idzi dhu-tidò ònzì arí ale tí.

¹¹ Pbétù, abvo-ayí-owú náká nzá nyandí ovòya Kànisa arí dzùnàya ònzì abvo-ayí nzínzì ò. Obhó tí amba-bvù ì ówu dhu-atdyú àlù ì tdítđò rò, abádhí ràdù òwu Yèsù bhà kasu ìvò foyá rò. ¹² Wò dhu bhěyi ì ònzì dhu rǎ abádhí àbhù Kàgàwà ròtdì anya dǒyá, inzà abádhí ifu Yèsù tò ì ókò wemberè tí làká dhu-okú dò rò. ¹³ Ndirò ngàtsi dhu ní, Kànisa náapè àmbe abádhí dzùnà nónzì dǒ, ní ìnzì ì í kasu ònzì rórò ì óko dhu rǎ abádhí àbhù ràmbe ùbhi dǒ idza-tsù rǒ. Ndirò, ròsè wò dhu dònǎ, abádhí ràmbe indrù-ngbò ùnò dǒ ìnzì ì í tsùya òdò rórò, 'àdù àmbe inzà àkànà kùnò dhu mà núnò dǒ. ¹⁴ Nírò, ma mòzè abvo-ayí-owú ròwù amba-bvù tdítđò. Dhu àká abádhí ràbà nzónzo, 'àdù fíyó idza òdò mběyi, ìnzì 'ùbhà tí otu àlè tó òmvù tò rànò nzére dhu àlè dǒ. ¹⁵ Obhó tí, atdídhená abvo-ayí ùbhà wà idzi otu, 'àdù pfòmvo Sitanì-owù núngu. ¹⁶ Yèsù ná'ù atdí tsìbhále náapè ì'ì abvo-ayí nà fí-dzá-bhà nzínzì ò, náká ndònzì ì

* **5:10** 5.10 Polò bhà kàsùmì ò, ino nóongónà idha nísi ndù'ò olo tí iwù idzá ale-pfò nǎ. P bìndà ábhàlǎ-pfò ndi ndù'ò dhu-otù ò, Yèsù itè dhu ní indrù rǎ ndifò, ndàdù pbìndà àzè nítè odhàna tò dhu.

abvo-ayí dzùná. Kákă nzá ndùbhà abádhí kànìsà-fó, ndíní kànìsà ara tí kákă ìmbă rí'ì dzùnáya ònzì rí ale nà abvo-ayí-tsí kèlě nándà rǒ.

¹⁷ Mběyi arí kànìsà òdo pbàkùrě nákă kabhu ifuta fiyò ɔɔ-rà dǒ†. Ròsè dòtsí ní, kákă ì nàdzi 'òngò Kàgàwà bhà ɔte núnò, 'àdù ndi ɔte nùdhe ìndrù tò pbàkùrě.

¹⁸ Obhó tí, Andítá áti: «Nyi nyákă nzá nyutsi dzùnànu ònzì rí ndòtsi nganù-ònga kpòna rùvò kéléna ò rò ìkyi-akpà-tsù. Nyi nyákă nyubhà ka rònyà nganù.» Ndirò káti: «Kasu ònzì arí ale nákă kubho pbìndà mùkìmbà.»

¹⁹ Nyi nyákă nzá nya'ù Kànìsà ǒ mùkùrě nòbhù ale-tsù dhu, inzà ɔyǒ ale, ngătsi nǐ ìbhu ale mà ní'ì ndi dhu tó ngàmbi tí rò. ²⁰ Dhu náfă ale dǒ, nyi nyákă nyorù kóró ale-ònzǐ rò, ndíní ngǔkpà ale adù tí nzérenge-òdò nónzì átò. ²¹ Ma mí dhu ùyă ìndù Kàgàwà-ònzǐ rò, Yèsù Krístò-ònzǐ rò, ndirò Kàgàwà avò màlàyíkă-ònzǐ rò, nyi nyákă nyifu kákàrí ùyátà ìmbă angyină vurò irètá na, ndirò ìnzǐ nyi nyí dhu òlè atdí ale tò màtí rórò. ²² Nyi nyákă nzá nyili ɔtsúnù kòmbómbí ìndrù dǒ kasu nonzì tí Kànìsà ǒ. Nyi nyákă nzá nyotsù akye ngătsi ale bhà afátá ò. Ndirò, nyi nyákă nyodò nyi nyi-tírò nyilă Kàgàwà-nyìkpó ǒ.

²³ Nyi nyákă nzá nyarà idha-ví kèlě nómuvù rǒ, pbétù nyi nyákă nyarà ònvayì òmvù rǒ ake, yà kòmbómbí ivívinga aróngo àrà ingo rǒ nyunutsi nǐ finu-tsù dzùná nonzì tí.

²⁴ Atdídhená ale tó nzérenge náarí ndălă kpangba inzà ka kàpè anya mà ìtdì dòyá rórò. Pbétù, ngǔkpà ale-tsí tó nzérenge náaràrà ndàvi ànyàya ka kùnò dhu-dzidǒ tí.

²⁵ Ndi dhu bhěyi tí, idzi kasu náarí 'itè kpangba kóró ale tò, ndirò kákă ìnzǐ rí 'àvì kóró ale tò tsí, ní rǐ nzǐ àdù òko òdhù ò bilìnganà.

6

Ino àkă ifu fiyó ádròdrǒ ale

¹ Ino tí rí'ì kóró ale, yà Yèsù ná'ù, nákă ifu fiyó ádròdrǒ ale atdí dǒ, ìnzǐ ìndrù adù tí dhu ùnò nzére Kàgàwà nǐ, ndirò yà àlě karúdhèna ìndrù tò dhu nǐ. ² Ndirò, kákă Yèsù ná'ù ale rí'ì fiyó ádròdrǒ ale tí ino, nákă nzá 'ònzì abádhí gàyà, adóya tí abádhí rí'ì a'uta-otù ǒ dhu-okú dò rò. Pbétù, abádhí àkă 'ònzì fiyó ádròdrǒ ale-kàsù mběyi nyú ròsè, abádhí tó idzi kasu tó idzinga àbà rí ní iwà Yèsù ná'ù ale, ndirò atdí dǒ Kàgàwà ózè ale dhu-okú dò rò.

Títò tó màlímó náarúdhèna dhu dǒ dhu mà ònzì dǒ dhu màna dhu

Wòrì ní ndi nyi nyákă nyudhe nyadù ùyanà ìndrù tò dhu. ³ Atdí ale náapè vurò dhu ùdhè ìndrù tò, ìnzǐ ndàdù ndòzè ndùbhi yà àlě tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò bhà obhónanga tó ɔte nózè dhu bhěyi, ndirò ìnzǐ ndàdù ndòzè ndùbhi Kàgàwà ózè àlě rònzì dhu nà rí ndàkǒ dhu t'údheta bhěyi, ⁴ ní, ndi ale ní ndìdzǐ rí ndìtírò, ndirò inzà atdí dhu mà nùnì. Ndirò kà rí'ì agòta mà, ɔte-tì dǒ ka kónzina anya màna tó andi nà. Ndi dhu arìbhona dhu ní ale-afí ìlǐ ka kí atdí dhu dǒ dhu mà, agòta mà, ìndrù nǐ ka kí dhu ùno dhu mà, nzére dhu ìrè ka kí ìndrù dǒ dhu màna. ⁵ Ndirò, kà ò rò aráhu átò dhu ní, yà fiyó irèta ínza ì, ndirò iwà ádzo obhónanga rǒ rò ale rǐ 'àgò ìnzǐ ríku rórò dhu. I ale ózù Kàgàwà ózè dhu ònzì ka kí dhu ònzì àbà ka kí ònà dhu tí.

⁶ Obhó tí, Kàgàwà ózè dhu ònzì ka kí dhu ní ádrùngbă ongyéngá nyú, ale-fó rí'ì dhu nǐ tí ale-idhè ìka ndì rò. ⁷ Obhó tí, àlě kíwù nzá atdí dhu nà màtí yà adzi ǒ, ndirò àlě kùve rò, àlě kádù òwunà kà ǒ rò atdí dhu mà rí'ì ìmbă. ⁸ Ndirò, àlě kapé ì'ì àlě kónyuna dhu mà, àlě rǒ àlě kúfóna dhu màna, ní i dhu àkă wà àlě tò. ⁹ Pbétù, ì nózè 'ònzì ale nùtră pfòmvo arí, ràdù àtsi ibí ìmbă tǐya nà dhu mà, ndirò nzére

† 5:17 5.17 Ifuta àkă kabhu ɔɔ-rà dǒ pbàkùrě tò dhu-tì ní: abádhí tò ka kábhùna ifuta nákă ndi'ì ɔɔ-gùna òsè ngǔkpà ale tò ka kábhùna ifuta dònă dhu tí. Ndirò perè tí dhu ì'ì rò, dhu àkă kabhu perè abádhí tò ɔɔ-gùna ròsè ngǔkpà ale tò ka kábhùna perè dònă.

dhu màná-atdyú tó àdà ò. I dhu-atdyú arí àpbè ìbho ìndrù tò, ndirò kàrí ìndrù àbhù rùve. ¹⁰ Obhó tí, fùrangà nózè ka kí dhu ní ndi kóró nzére dhu náaráhù ònà rò. Kà tò ì nábhù atdídhéná ale núbhà fíyó a'uta itse nyú, 'àdù ábhò àpbè àbhù fíyò.

Kàgàwà bhà ale àkǎ ndònzì dhu

¹¹ Pbéttù inyi Timòtewù, Kàgàwà bhà ale tírò, nyi nyàkǎ nyindrì nyi itse kòrí nzére dhu rǒ rò. Nyi nyàkǎ nyonè obhónánga ònzì nyí dhu, nyonzi Kàgàwà ózè dhu, ndirò pbùkù a'uta ó nyi nyádi dhu. Nyi nyàkǎ nyonè ìndrù òzè nyi nyí dhu, dhu-dzi òndù nyi nyí dhu, ndirò ìyònga ó nyi nyádi dhu. ¹² Nyi nyàkǎ nyugyè a'uta tó idzi ìla. Nyi nyàkǎ nyodò dhòdhóhónga tó ípìrǒnga yà Kàgàwà anzi nyi fíndà, ndirò yà nyi nyitè pbùkù idzi a'uta kpangba ibí ngàm̀bì-ònzì okúna dò rò.

¹³ Ma mí yàrí dhu ùyá indù yà kóró dhu tò arí ípìrǒnga àbhù Kàgàwà-ònzì rò, ndirò yà Pòtiyò Pilatò-ònzì pbìndà a'uta nitè mbèyi kpangba Yèsù Krístò-ònzì rò: ¹⁴ nyi nyàkǎ nyifu Kàgàwà bhà Ùyátá ìnzì ròtì, ndirò ìnzì kala nzére dhu nyunutsì, ràrà àhù àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò ríngò dhu ò. ¹⁵ Kàgàwà abhùya ka ritè ndì yà ndì ndakò kà tò kàsùmì ó. Ka ní kóró dhu dǒ arí'ì Kàgàwà, yà atdídǒ hirò nónzì, ndirò atdíró tí arí'ì ale. Ka ní kámá dǒ Ádrùngbǎ Kamà, ndirò kóró ádròdrǒ ale dǒ Ádrùngbǎle. ¹⁶ Ka ní atdíró tí ìnzì óvéya ale, ndirò yà ìnzì atdí ale mà rǎdù àrà àhù ònà awáwù ó arádi ale. Ka ní ìnzá atdí ale mà àpè àlána ale, ndirò yà ìnzì atdí ale mà rǎdù àlanà ale. Kàkǎ ifuta nà, ndirò dhòdhóhónga tó ádrùngbǎnga tó obi nà! Àmìnà!

Ònzitále àkǎ ì'ì nà ófò

¹⁷ Nyi nyàkǎ nyuyá dhu yà indo arí'ì adzi ó ònzitále tò, ìnzá abádhí rǎkǎ àmbe 'idzi dǒ ì tírò, ndirò ìnzá abádhí rǎkǎ 'ìli fíyó a'uta ònzì ò, ìkù ndi ònzì rǎdù ìku dhu-okú dò rò. Pbéttù abádhí àkǎ ìli fíyó a'uta Kàgàwà ò. Kàrí ndi kóró dhu ìbho abho nyú àlè tò, ndínì àlè-idhè ìka tí ndì nǐ. ¹⁸ Abádhí àkǎ 'ònzì idzi dhu, 'àdù ì'ì ònzitále tí idzi kasu ònzì ì'ì dhu ó. Abádhí àkǎ 'ònzì m̀hetù ó rí'ì ale dzùnà, 'àdù òwu ì'ì rǒ isó 'ùndò foyá ndì nòtù dhu ngǎkpà ale tò. ¹⁹ Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí rǎdù idzi, ndirò yà ìnzì ríku ongyéngá-tsù núndu fíyò olù iraya idho tò, ndínì 'abáya tí obhónga tó ípìrǒnga.

²⁰ Óo Timòtewù, nyi nyàkǎ nyodò yà funú Kàgàwà ábhù dhu mbèyi afínù ò. Nyi nyàkǎ nyindrì nyi itse yà ìmbǎ tǐya nà ndirò ìnzì rí Kàgàwà-òvò ìfù agòta rǒ rò. Nyi nyàkǎ nyindrì nyi itse títò tó inga t'únitatále rǐ 'agò dhu rǒ rò. ²¹ Atdídhéná ale, yà ì dhu bhèyi inga t'únita-tidò tò ì nádzi, núbhà wà fíyó a'uta itse nyú.

Kàgàwà àkǎ nditè pbìndà idzìnga fùkù.

Timòtewù tò Polò andí ɔyo rí kisě nǐ bhàrɔwà Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí ní ɔyo rí kisě nǐ Polò andí Timòtewù tò bhàrɔwà. Kándí ka imbi ò ndì ndí'ì Rómà tó kigò ò rórò (1.16-17), íkyèrǒ kàbhà ɔve-dhò ùbhà ndì rórò. Kùni dhu ní inzà òtrò idhò ǒ p̀bìrì ǒ ádròdrǒ ale r̀ràrì ndàbhù àbhù kohò ndì Krístò ndì ndá'ù dhu-okú dò rò (4.6-7). Obhó tí, kóró kà t'ódhína náatsè, 'ùbhà ka atdíró. P̀bétù Lukà, ádr̀ngbǎ m̀ngangà kèlě atdíró ní ndì inzà ka nùbhà. Ní Polò ala dhu yà adzi ǒ ndì ndónzina idhò riku wà, ní ndì nùbhà dhu r̀ràrì ndì ndóvè dhu kèlě. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì kǎzè ndàndí bhàrɔwà tdítǒ Timòtewù tò kà-afí ndì ndopé tí nǐ, idhùnà nyú tí kǎzù ka nídhunǐ. Yàrí bhàrɔwà-dzidǒ, Polò adù nzá ngǎtsi dhu àndi tdítǒ.

Ndi bhàrɔwà ǒ, Polò azè atdíǒ dhu ní'ì Timòtewù r̀kǎ ndìrà tina ò, kà r̀kǎ ndidè p̀ótsó p̀bìndà a'uta ǒ, yà ndì nyú ndì ndidè dhu bhěyi. Kǎvò dhu átò kà r̀kǎ ndámbe àrà dǒ angyi tí Yèsù bhà Ídzì M̀kǎr̀r̀ t'únòta nà, ìmbǎ kavu r̀óná. Ndirò kǎti kà r̀kǎ ndàndà nga mběyi yà ìnzǐ rí ndàkǒ Ídzì M̀kǎr̀r̀ nà dhu nà. Polò isé átò dhu ní ndàti ndì r̀gyè ìla, ndirò ì r̀ràrì 'òtù Ádr̀ngbǎle Yèsù nà inzà òtrò idhò ǒ. Ní, Yèsù ná'ù ale r̀kǎ ndònzì dhu ndì bhěyi.

Bhàrɔwà-nyìti ka kòhù tí dhu

- Bhàrɔwà-dòkpa (1.1-2).
- Polò rǐ Timòtewù àvì ìnzǐ nyìna r̀wù Ídzì M̀kǎr̀r̀ t'únòta-okú dò rò dhu (1.3-18).
- Polò rǐ Timòtewù àvì r̀adi Yèsù Krístò bhà m̀nowì kèlě tí dhu (2.1-13).
- Polò rǐ Timòtewù àvì r̀ì'ì K̀gàwà bhà obhóná ɔte ùnò rí otùna ǒ ìndr̀ tò ale tí dhu (2.14-26).
- Polò rǐ Timòtewù àvì ròdò ndì mběyi yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndìndù ndínǐ ndodí tí ndì òná idhò ǒ atdídhená ale í'iya nà nzére m̀tso rǒ rò dhu (3.1-9).
- Polò rǐ Timòtewù àvì r̀ngɔ p̀bìndà ófò-owù dhu ndirò r̀p̀bǎ afína f̀ndà ndì ndúdhe H̀lǎ Andítá m̀nà rǒ dhu (3.10-4.8).
- Polò rǐ àkǎkǎ Timòtewù r̀onzì dhu r̀iku dóná rò dhu òvò kà tò dhu (4.9-18).
- Polò rǐ ìndr̀ òvì bhàrɔwà r̀iku dóná rò ovita nǐ dhu (4.19-22).

Polò rǐ Timòtewù nóvì dhu

¹ Ima Polò, ima ní Yèsù Krístò bhà uvitatále, K̀gàwà óvò ima ndì kasu tò nídhunǐ. K̀vì ima ndínǐ ma m̀ovo tí Yèsù Krístò ka kà'ù rò ka kábàna íp̀r̀ngà tó làkà ìndr̀ tò.

² Timòtewù, ma mí yàrí bhàrɔwà àndí ìndù. Inyi ní idhùdu a'uta-otù ǒ, atdíǒ ma m̀zè ale. Àlě t'Ábanà K̀gàwà mà, àlě tó Ádr̀ngbǎle Yèsù Krístò m̀nà nǎkǎ 'ìtè f̀yó ídzìngà ìndù, 'àbà izu d̀nù, 'adù nyabhù nyadi m̀r̀ngà ǒ.

Polò rǐ Timòtewù-afí àbhù ròtsi ɔbi K̀gàwà bhà kasu tò dhu

(Kas 16.1-3; Èfe 1.3-7; 2Tè 2.13-15; 2Tì 2.1-12)

³ Ma màbhù ǒtsò K̀gàwà tò okúnù dò rò. Ma marí kà-kàsù ònzì ìl̀lǎ afídu nà, abhùdu náanzì ka dhu bhěyi. Bìl̀nganà, adyìbhengá màtí ndirò kùbhingá màtí ma mí m̀tsò rò, ma marí nzí àdi inzà ma màtì ɔvònu rórò. ⁴ Àlě kí àlě ùbhǎ rò nyi nyadzì tí dhu ma m̀r̀è rò, atdyúdu rǐ'ì atdíǒ, àlě r̀ala àlě-ngbò tdítǒ, ndínǐ idhèdu ika tí ndì atdíǒ. ⁵ Ma m̀r̀è kóró afínu nyú nà nyi nyá'ù Ádr̀ngbǎle K̀gàwà tí dhu. Ndi a'uta ní yà angyinǎ rò íyànù-tsànà L̀oyisì mà, íyànù Èwùnìkè m̀nà nǐ'ì nà a'uta-tidò. Ní, ma mà'ù dhu nyi nyú mà, nyi r̀ràrì'ì ìnè ndì a'uta nà átò.

Ídzi Màkürù-okú dò rò ka kí àpbè àbà dhu

⁶ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma mònzi nyi nyigbè nyunutsi arí'ì Kàgàwà bhà perè-ngbò. Ndi perè nyi nyabà yà ɔtsúdu ma muli dùnú nínaganí. Nyi nyàkã nyigbè kà-ngbò dhu ní, ⁷ Kàgàwà íbhò àlě tò Hlǎ-Alafí ní nzǎ ìndrù àbhǎ rí rònzi ɔdo Alafí. Pbéù kǐbhò ní ádrùngbǎnga tó ɔbi tó, àzè tó, ndirò inga nòfò dhu bhěyi àlě kóko nǎ Alafí.

⁸ Nírò, nyi nyàkã nzá nyinu rìwù àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù dǎ nyi nyí dhu àwě ìndrù tò rò, ndirò nyinu àkã nzá ndiwù okúdu dò rò, yà kókú dò rò ka kósò ma rò. Pbéù, nyi nyàkã nyabà àpbè Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkürù-okú dò rò, àdhàdhì ma mí kábà dhu bhěyi. Nyi nyí i àpbè-dzi òndù Kàgàwà rábhùna ìndù ádrùngbǎnga tó ɔbi nǎ. ⁹ Ka ní ndi àlě nígǎ, ndàdù àlě ùnzi ndínì àlě koko tí p̀b̀ndà ìlǎ ale tí. Kǒnzi ndi dhu, ìnzǎ ní ídzi dhu àlě kǒnzi dhu-okú dò rò. Pbéù kǒnzi ka angyangyi ndi ndudhé ka, ndirò yà ìnzá ndi ndàpè yà adzi ònzi rórò ndi ndazè nditè p̀b̀ndà ídzìnga àlě tò Yèsù Krístò-otù ǎ dhu-okú dò rò. ¹⁰ Ndi ídzìnga Kàgàwà nítè wà àlě tò kòmbí, yà àlě tó ɔgùba Yèsù Krístò nírà àhu yà adzi ǎ rò. Kítò ɔve-ɔbi, ndàdù dhòdhòdhóngà tó ìp̀r̀ngà tó otu nítè ìndrù tò, Ídzi Màkürù-otù ǎ.

¹¹ Ní, Kàgàwà ìli ima ndi Ídzi Màkürù t'únɔtatále tí, uvitatále tí, ndirò màlimò tí. ¹² Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí kàkàrí àpbè nábà. Pbéù nyìdu rǎ nzǎ iwù ndi dhu-okú dò rò, iwà ma m̀ni ma má'ù ale nídhunǎ. Ndirò, ma má'ù wà dhu kà rǎrǎ'ì ìnè ɔbi nà ndòdò yà fudú ndi ndíbhò Ídzi Màkürù tó kasu, rǎrà àhu yà adzi ǎ ale-ànyǎ ndi ndit̀iya òná idho ǎ.

¹³ Nyi nyàkã nyalǎ yà ìndù ma múdhe obhónánga tó ɔte, ndínì i'ì tí ídzi ǒfò tí ìndù. Nyi nyàkã nyòdò ndi ɔte, yà Yèsù Krístò-nyutsi àlě kí'ì nà a'uta nà, ndirò àzè nà.

¹⁴ Nyi nyàkã nyòdò yà ìndù ka kúdhe ídzi dhu, yà àlě-afí ǎ rí'ì Hlǎ-Alafí bhà ɔbi nǎ.

¹⁵ Nyi nyèni wà dhu, Àziyà tó p̀b̀r̀i ǎ Yèsù ná'ù ale rùbhà wà ma kóró. I ale nzínzi ǎ ale ní Figelò mà Hèrmògenè màná. ¹⁶ Ádrùngbǎle Yèsù àkã nditè p̀b̀ndà ídzìnga ɔnèsfòrò bhà idzá-bhà tò, kǎrà ndi afídu ɔpè rǎ, ndirò kà-nyè árà nzǎ iwù rǎ imbi ǎ ndi ndí malǎ rò nídhunǎ. ¹⁷ Pbéù, Romà tó kigò ǎ ndi ndirà àhu rò, kǒmè ima atdyúna nyú nà, ndàdù ma nála. ¹⁸ Ní, Ádrùngbǎle Yèsù àkã ndàbhù àbadhi rábà Kàgàwà bhà ídzìnga, yà adzi ǎ ale-ànyǎ ìtdì ndi ndí òná idho ǎ. Ndirò inyi Timòtewǎ, nyi nyèni Èfesò tó kigò ǎ kǒnzi idù kóró dhu mběyi nyú.

2

*Yèsù Krístò bhà ídzi mùnowì bhà ǒfò
(Màt 10.32-33; 1Kò 9.24-25)*

¹ Nírò inyi, idhùdu Timòtewǎ, nyi nyàkã nyi'ì ɔbi nà afínu ǎ, yà Yèsù Krístò màná nyí nyúngbò nyí rò Kàgàwà arítèna ìndù ídzìnga-otù ǎ. ² Ndirò, nyi nyírì wà ibí ngàm̀b̀-ònzǎ rò ma múdhe dhu. Ní nyi nyàkã nyudhe ka átò kóró yà nyi nyà'ù kífǎ rí dhu tí, 'àdù ìnè 'ùdhe ka átò ngùkpà ale tò dhu tí ale tò.

³ Yèsù Krístò bhà ídzi mùnowì bhěyi, nyi nyàkã nyondù àpbè-dzi átò, yà ma mí kòndù dhu bhěyi. ⁴ M̀nowì-kàsǎ ònzi rí ale nákã nzá ndàbhù yà ìnzǎ rí mùnowì-kàsǎ ònzi ale tó dhu ràtdù afína, ndi ndòzè kàsùna rìka p̀b̀ndà ádrùngbǎle-idhè rò. ⁵ Ndi dhu bhěyi tí, mùlèmà tó ikpa ikpa rí ale tò ka kí nzǎ àdù dhu lèmà kǒnzi nǎ perè nábhu, ìnzá kífù ndi ikpa-tidò tó uyátá rò. ⁶ Ndirò, inga ɔbhì ndi ndí rò àpbè nábà ale, nákã ndi ndàbà ndi inga ǎ 'ò'ò dhu angyi. ⁷ Timòtewǎ, nyi nyàkã nyirè nga mběyi wò ìndù ma m̀nò dhu dǎ, Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎ nyabhǎ nyuni i dhu kóró nídhunǎ.

⁸ Nyi nyàkã nyirè yà ndi nìngbè ibhu ǎ rò Yèsù Krístò, Dàwudì-dhú bvě ale, àdhàdhì yà ma marúnona ìndrù tò Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù aróvona dhu bhěyi. ⁹ Ndi Ídzi

Màkürù-okú dò rò ní ndi ma mí àpbè àbà, ràrà àhu ka kí mosò nzéere dhu ònzi arí ale bhéyi dhu ò. Pbéù, ka kí nzí àdù Kàgàwà bhà ɔte nòsò. ¹⁰ Wò dhu-okú dò rò ní ndi ma mí kóró dhu-dzi òndù, Kàgàwà óvò fíndà ale-okú dò rò. Ndi dhu bhéyi ní ndi abádhí átò ráðù ògù nábà Yèsù Krístò-otù ɔ, 'àdù kàbhà dhòdhóhóngà tó ádrùngbǎngà tó awáwù nábà. ¹¹ Yàrí ní ndi àkǎkǎ ka'ù ɔte:

Àlě kapé ì'ì atdíkpá àlě káve kà mànà dhu tí, ní àlě kokoya átò atdíkpá ípìrǒngà ɔ kà mànà.

¹² Àlě kapé àpbè-dzi òndù atdíkpá kà mànà, ní àlě konyaya idzi átò atdíkpá kà mànà.

Àlě kapé àtina inzà àlě rúni ka, ní kǎdùya àtina átò, inzà ndi rúni àlě.

¹³ Ìnzí àlě kapé Kàgàwà ùnò àlě tò dhu ònzi, ní àbadhi ní yà ndi ndùnò dhu ifù arí ale. Obhó tí, àbadhi ní ìnzí ráðù vurò dhu ònzi ndi ndùnò dhu rǒ rò ale.

*Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu ònzi arí kasutále
(1Tì 1.3-7,18-20; Yàk 5.19-20)*

¹⁴ Nyi nyàkǎ nyisè kǒkò indù ma mànò dhu ìndrù tò. Nyi nyàkǎ nyòvò dhu abádhí tò Kàgàwà-ònzí rò nyati, abádhí rǎkǎ nzà 'ònzí anya ɔte-tì t'óngùta dǒ. Obhó tí, ì agòta ò ka kábàna ídzìngà rí'ì ìmbǎ. Pbéù, kǎrí ì dhu níri rí ale tó a'uta àbhǔ rùgolo ndi. ¹⁵ Nyi nyàkǎ nyònzí obi nyitè nyi Kàgàwà-ònzí iwà kùdhe, ndàdù à'ùnà àkǎkǎ dhu tí ale tí, ndirò ìnzí nyina ríwù kàbhà kasu-okú dò rò ale tí. Nyi nyàkǎ nyitè nyi átò Kàgàwà bhà obhónà ɔte ùnò rí otùna ɔ ìndrù tò ale tí. ¹⁶ Nyi nyàkǎ nyindrì nyi itse nyú ìmbǎ tíya nà, ndirò ìnzí rí Kàgàwà-òvò ifù agòta rǒ rò. Obhó tí, ì dhu ònzi arí ale rǒngò òwu angyi tí inzà Kàgàwà ózè dhu t'ónzita ɔ. ¹⁷ Abádhí-òtǔ rǒngò ìndrù ìnza, àdhàdhì ìtritrè otú náarí ale-ngbò ìnzǎ dhu bhéyi. Ì ale nzínzì ɔ ale ní Hìmèneyò mà Fìletò nà. ¹⁸ Abádhí ìndrì wà ì itse obhóngà rǒ rò, 'àmbe àtina dǒ iwà Kàgàwà rúngbe àlě ìbhu ò rò. Ndi dhu bhéyi ní ndi abádhí arí atdíhená ale tó a'uta ìnzǎ. ¹⁹ Pbéù, Kàgàwà ódì tsùkpòna idza náaríde pòtsó pfǒna dǒ. Ndirò, yàrí ní ndi kà-rǒ ka kándì ize tí dhu: «Ádrùngbǎle Kàgàwà ùni wà pbìndà ale tí arí'ì ale.» Ndirò ngǎtsi andítá ní: «Ádrùngbǎle Kàgàwà-òvò ìlè rí ale, nǎkǎ ndìndà ndi nzérenga rǒ rò.»

²⁰ Ádrùngbǎ idza ɔ ka kí nzí àdù ɔrò mà, ɔrú odziya nà ngǔkpà sùma-tidò mànà nǐ ka kóbhòlò wìtù kèlě nótù. Pbéù, ka kádù òtùna átò ní, itsu nǐ màtí, ndirò anzi nǐ màtí ka kóbhòlò dhu. Angyinǎ rò rí'ì tsí nǐ ka kǎrí kasu ònzi ifuta nà àkǎ idho ɔ, ndirò olùnǎ rò rí'ì tsí nǐ, ka kǎrí kasu ònzi kóró ngǔkpà idho ɔ.

²¹ Nírò, ndi ale apé ndù'ò ndilǎ Kàgàwà-nyìkpó ɔ kóró kǒkò ma mànò dhu ɔ rò, ní ráðù ndilì ifuta nà àkǎ idho ɔ ka kǎrí kasu ònzi nǐ wìtù bhéyi. Ndi wìtù ní yà idza-àbadhi ópì fíndà ndilì igi, kà dzùnà ònzí ráðù, ndirò kà ráðù ìdyìnà ndònzí kóró ìdzi kasu nǐ wìtù.

²² Nyi nyàkǎ nyòkù yà zàdhà-atdyú arí'ì dòyá nzéere dhu-tsǔ rò, nyadù obhónánga ònzi nyi nyí dhu nónè. Nyi nyàkǎ nyí'ì a'uta nà, àzè nà, nyadù àdi màrùngà ɔ kǎkǎ ìlìlǎ afiya nà arí 'ìtsò Ádrùngbǎle Kàgàwà rǒ ale mànà. ²³ Nyi nyàkǎ nyòdhò ìmbǎ tíya nà ndirò ìmbǎ ìdzi dhu mà arí'ì òyà agòta. Nyi nyùnì wà dhu, kà rarí anya ìbho. ²⁴ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ìnò rǐ nzí àdù anya ònzì. Pbéù kǎkǎ ndi'ì ìyò arádi kóró ale mànà ale tí, ndirò dhu ùdhe ráðù ìndrù tò, ndàdù ìndrù tó dhu-dzi òndù ale tí. ²⁵ Kà ráðù àrà dhu òvò rǒ ìyòngà ɔ ndi ndúnòna dhu àgò rí ale tò. Obhó tí, ngǎtsi nǐ Kàgàwà ráðù abádhí àbhù rùgèrè ì 'ùbhà fíyó nzérenga, ndíni abádhí ùni tí obhóngà. ²⁶ Ndi dhu bhéyi ní ndi abádhí rǐ 'àdù fíyó ìdzi ìrèta ò, 'àdù ùvò yà ì átsi ònà Pfòmvo bhà àdà ò rò. Kòtsì abádhí ndíni ongo tí ndi ndòzè dhu ònzì.

3

Ìndrũ rǎbàna tdũ Yěsù ingo rò àpbè
(Tit 1.10-16; 2PÉ 2.1-22; Yud 1-3)

¹ Timòtewǎ, nyi nyàkǎ nyuni dhu, tdũ Yěsù ingo yà adzi ǒ rò, ìndrũ rǎda òyá idho* rǎrǎ àpbè tó. ² Obhó tí, ndi kàsùmì ǒ, ìndrũ rǒngo a'itále tí, ndirò fùrangà nózè ale tí. Abádhí rǒngo ì tǎrò arí 'ifũ ale tí, ndirò 'idzǐ arí ale tí. Abádhí rǒngo átò Kàgàwà nǎ arí dhu ùnò ale tí, ndirò ìnzǐ arí ì nódhì ale-tsũ dhu ìrì ale tí. Abádhí rǒngo ìnzǐ arí òtsò àbhũ ale tí, ndirò ìnzǐ arí Kàgàwà ifũ ale tí. ³ Abádhí rǒngo ìmbǎ arí'ì àzè nà atdí ale nà màtí ale tí, ndirò ìnzǐ arí dhu ùba ìndrũ tò ale tí. Abádhí rǒngo ìndrũ ùdhũ arí, ndirò ìmbǎ itsína arí nzére dhu ònzi ale tí. Abádhí rǒngo òròrù ale, ndirò ìdzì dhu nóndrò ale tí. ⁴ Abádhí rǒngo òdhiya ìpfò arí 'àbhũ òmvũ tò ale tí, ndirò ìnzǎ 'irè nga rórò arí dhu ònzi ale tí. Abádhí rǒngo 'idzǐ arí ale tí, ndirò yà adzi ǒ arí ìndrũ-idhè ìkǎ nzére dhu-tidò nózè Kàgàwà ózè 'àmbènà rò ale tí. ⁵ Abádhí rǐ 'ùlǐ Kàgàwà ózè dhu ònzi arí ale bhěyi, pbétù ìnzǐ 'adù Kàgàwà ózè dhu tó ádràngbǎnga tó obi ná'ù. Ní nyi nyàkǎ nyindà nyi i ale rǒ rò.

⁶ Obhó tí, abádhí nzínzi ǒ atdídhena ale rǒwu ùtsũ rǒ ìndrũ-idzà ò, 'adù ìvíví fǐyó ìrèta nà vèbhále nòtsì fǐyó àdà ò. I vèbhále ní kǎkǎ atdídǒ fǐyó nzérenga-òbì ósè, ndirò yà adzi dǒ kóró dhu-tidò-atdyú òho arí. ⁷ Abádhí òzè kudhe dhu fǐyó bìlǐngànà, pbétù ìnzǐ 'adù òwu ùvò obhóngà núnǐ ì 'í akèkpá màtí dhu ò. ⁸ Kǒkò ìndrũ-dzà ò rǒwu ùtsũ rǒ màlímó rǒwu 'àgò rǒ obhóngà nà àdhàdhì Yǎnì mà Yàmburè mànà náagò ì Músà nà dhu bhěyi. Abádhí ní iwà fǐyó ìrèta ìnza ì, ndirò iwà fǐyó a'uta óngò ìvíví ale. ⁹ Pbétù abádhí rǐ nzǐ òndri angyi tdítǒ, kóró ale rǐ abádhí rǒnzina àrǐ núnǐ, àdhàdhì ka kuni Yǎnì mà Yàmburè† mànà rǒnzina àrǐ dhu bhěyi nídhunǐ.

Pòlò rǐ Timòtewù àvǐ rǎpbǎ afina fǐndà ka kúdhe dhu rǒ dhu

¹⁰ Pbétù ìnyi Timòtewǎ, nyi nyírì wà ìndrũ tò ma múdhèna dhu, ndirò nyi nyála wà ma mí'ì nà mètso. Nyi nyúni wà ma múdhe ndínǐ ma mǒnzi tí dhu, nyadù pbàkà a'uta àla. Nyi nyála wà ma mǒndù dhu-dzi tí dhu, ma mí'ì àzè nà tí dhu, ndirò ma mǎpbǎ afidu pbàkà kasu t'ónzita rǒ tí dhu. ¹¹ Nyi nyúni wà rùdú ka kávu tí, ndirò ma mábà àpbè tí Àtiyòkiyà mà, Ìkòniyò mà, Lístrà mànà tó kigò ǒ dhu. Ma mábà ì àpbè, pbétù Ádràngbǎle Yěsù ràdù migu òyá rò kóró. ¹² Obhó tí, yà Kàgàwà ózè dhu bhěyi ì nózè 'òkò Yěsù Krístò nà ì ùngbò ì dhu-otù ǒ kóró ale-rǒ ka kávu àvù. ¹³ Pbétù, nzére dhu ònzi arí ale mà, ìndrũ ùtrǎ arí ale mànà rǒko 'àmbe òwu dǒ angyi tí ì nzére dhu t'ónzita ǒ. Abádhí rǐ ìndrũ ùtrǎ, ìndrũ ràdù 'ùtra átò.

¹⁴ Pbétù ìnyi, nyi nyàkǎ nyapbǎ nyi yà ìndù ka kúdhe, ndirò yà nyi nyá'ù obhó dhu tí dhu rǒ. Obhó tí, nyi nyúni wà ì dhu núdhe ìndù ale. ¹⁵ Ndirò, rǒpè ndi ìndù ngbángba ò rò, nyi nyúni wà Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ Andítá. I Andítá rǐ nyabhũ nyuni dhu-ǒnga t'òvòta, ndínǐ nyadù tí ògù Yěsù Krístò nyi nyá'ù dhu-otù ǒ. ¹⁶ Kàgàwà ùnda ndi kóró pbìndà Andítá nandí ale. Ndirò, ndi Andítá tó ìdzìnga ní: ndùdhe obhó dhu ìndrũ tò, ndàdù ìndrũ bhà afátá nítè ndi ale tò. Kà rǐ nzére dhu òsò ìndrũ tò, ndàdù Kàgàwà ózè dhu bhěyi ka kóko dhu ùdhe ìndrũ tò átò. ¹⁷ Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kàgàwà rǐ pbìndà dhu tí rǐ'ì ale ònzi, rǐ'ì dòtsì ndi nóbhòlò kóró ìdzì kasu t'ónzita tò ale tí.

* **3:1** 3.1 Tdũ Yěsù ingo yà adzi ǒ rò, ìndrũ rǎda òyá idho tí Pòlò rǎtina ní yà Yěsù ìrà wemberè tí yà adzi ǒ dhu-dzidǒ rò ndi nópè idho, rǎrà àhu kà rǐngo ònà idho ò. † **3:9** 3.9 Yǎnì mà, Yàmburè mànà ní Mísri tó pbìrì ǒ ì'ì màzì tó óyò ale-òvò. Abádhí anzi tìtò tó wìwì Músà mà, Fàrawù mànà ònzi. Ndi Fàrawù ní'ì Mísri tó pbìrì ǒ ádràngbǎ kamà (Uvt 7.11-22; 8.7-19).

4

Kàgàwà bhà Ɔte t'únɔta dǒ ɥyátá

¹ Ma mí dhu ɥyá indù Kàgàwà-ònzǐ rò, ndirò Yèsù Krístò-ònzǐ rò. Ndi Yèsù Krístò ní ndi ípirǒ rò rí 'òtù ale mà, ɥvǔvè ale màná ànyǎ nitdiya, yà adzi ǒ ndi ndírà, ndàdù pbìndà Ádrùngbǎnga tó idzi ìdì rò. ² Ma múyǎna dhu ní: Nyi ràkǎ nyongò Kàgàwà bhà Ɔte ɥnò ìndrǔ tò. Nyi nyàkǎ nyongò kùnò bìlìnganà, àkǎkǎ kàsùmì ǒ, ndirò ìnzá àkǎ kàsùmì ǒ màtí. Ìndrǔ tò nyi nyí dhu ùdhě rò, nyi nyàkǎ nyongò ìndrǔ bhà afátá nítè ndi ale tò, nyadù òrù nzére dhu nònzì ale dǒ. Nyi nyàkǎ nyongò dhu òvò ìndrǔ tò rònzì ídzi dhu. Ndirò, nyi nyàkǎ nyongò i dhu ònzì ìndrǔ tó dhu-dzi òndù nyi nyí rórò. ³ Obhó tí, kàsùmì i'iyà ìnè yà ìndrǔ rǐ 'ùvǒ ìnzǐ 'ìrì fíyò ka kúdhěna obhónánga tó ɔte òná. Pbétù abádhí owuya ì 'í atdyúna òho dhu ònzì rǒ, 'àdù bíya nòfò dhu ùdhě rí fíyò màlímó-tsù nándù. ⁴ Abádhí owuya 'ùvo rǒ ìnzǐ ìrì obhónánga tó ɔte, 'àdù 'òzè 'ìrì títò tó imbe kèlě. ⁵ Pbétù ìnyi, nyi nyàkǎ nyòtò afínɔ kóró dhu ǒ, nyadù àpbè-dzi nóndù. Nyi nyàkǎ nyànò Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkǔrù, nyadù fúnú Kàgàwà ábhu ngǔkpà kasu ònzì mběyi kóró.

Pòlò rǐ ndi ndóvè dhu nóvò dhu

⁶ Ima nàndà dhu nǐ, mà mà'ù wà mabhɔ pbàkà ípirǒnga Kàgàwà tò kà-nyìkpó nòfò perè tí. Ndirò, mà mǒvè òná kàsùmì nínndù wà ndi. ⁷ Ma mùgyè ídzi ìla. Mà mùtsà wà pbàkà ɔngu. Mà mǒdò pbàkà a'uta. ⁸ Ròpè ndi kòmbí, ka kǐlì wà mùlèmà tó mùkàkú idù. Ndi mùkàkú ní obhónánga ònzì arí ale tó, yà obhónánga dǒ arí ìndrǔ-ànyǎ ìtdì Ádrùngbǎle níbhoya idù, yà adzi ǒ ale-ànyǎ ìtdì ndi ndi nínganí. Ndirò, kǐbhoya nǐ ka idù tí, pbétù kǐbhòya ka átò kóró ale tò. I ale ní kǎkǎ kà ríngò dhu nózè 'àla ale.

Pòlò òzè Tìmòtewà rìrà tina ò dhu

⁹ Tìmòtewá, ónzì ɔbi nyirà tsàkàtsàkà tidu ò. ¹⁰ Obhó tí, Dèmà núbhà wà ima atdíró, yà kòmbí arí adzi ǒ dhu ndi ndózè dhu-okú dò rò. Ní, kàrà wà Tèsàlònikà tó kigò ò. Ndirò, Krěskè àrà wà Galàtiyà tó pbìrì ò, Títò ràdù àrà Dàlmàtiyà tó pbìrì ò. ¹¹ Ní, Lukà rǐ'í atdíró tí tidú. Nírò, ìdyì Mǎrkò nyíwǔ màná àzú, kà rǐ dzùnàdu ònzì ònzì abhò Kàgàwà bhà kasu ǒ nídhunǐ. ¹² Mà mǒvì Dòkíkò ràrà Èfesò tó kigò ò. ¹³ Ní, àzú nyi nyirà rò, ìdyì nyídyì yà Kárpò bhà mà mùbhà Tròwà tó kigò ò rùdú ɔrú mùdzarè nyirà nà. Ìrà nyirà pbàkà bhǔkù nà átò, ròsè dòtsí ní yà ìzǎ-ndi nǐ ka kóbhòlò, kadù ɥkpòrònà bhǔkù.

¹⁴ Àlìsandurù, kyèkyè-àba, nónzì nzére dhu abhò nyú rùdú. Ní Ádrùngbǎle Yèsù rǐ ndi àbadhi ùbhò rùdú kǒnzì dhu-bvɔ rǒ. ¹⁵ Nyi nyàkǎ nyòdò nyi kà rǒrò átò, kǎgò àlě kúdhè dhu ɔbi nyú nà nídhunǐ.

¹⁶ Wemberè tí mà màrà anya ɥnò nínganí, atdí ale mà nídè nzá dzidu dǒ. Pbétù, kóró ale úbhà mà. Ní, Kàgàwà àkǎ nzá ndòzè ndi dhu afátá tí abádhí dǒ. ¹⁷ Pbétù, Ádrùngbǎle Yèsù ónzì ndi dzùnàdu ndìbhò ɔbi idù, ndínǐ mà múnò tí pbìndà Ídzi Màkǔrù màrà ɥtsànà, kóró ìnzǐ ní Pbàyàhúdì mà ràdù ìrìnà. Ndirò, kǐpfo ima àrì-lì'ò rò. ¹⁸ Ádrùngbǎle Yèsù rǐ mipfò kóró nzére dhu ǒ rò, ndàdù mìgu ndàbhɔ mà motsù pbìndà Ádrùngbǎnga tó idzi ò òrù-akpà ò. Kǎkǎ ìlèta nà dhòdhòdhónánga nà! Àmìnà.

Bhàrɔwà rǐkù dòná rò ovita

¹⁹ Òvì nyóvì Pèrèsilà mà Àkìlà nà, ndirò Ɔnèsfòrò bhà idzá-bhà màná. ²⁰ Rǎstò òdì wà Kòritò tó kigò ò. Ndirò, mà mùbhà Tròfìmò Miletò tó kigò ò, andi nà kà rǐ'í dhu-okú dò rò. ²¹ Nyi nyàkǎ nyònzì ɔbi, nyirà àhɔ àzú angyinǎ rò ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì tò.

Èyùbulò mà, Pudè mà, Lìnò mà, Klòdiyà mà, Yèsù ná'ù àlě t'ádóna màná kóró, nóvì nyi atdíró.

²² Ádrùngbǎle àkǎ ndì'ì nyi nà! Kàkǎ ndìtè pbìndà ídzìnga fùkù!

Titò tò Pòlò andí bhàrwà Yàrí bhàrwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí ní Pòlò andí Titò tò bhàrwà, azà kumì dóná ìbhụ nà ato mà azà kumì dóná ìmbò nà ato mà nà nzínzi ǒ Yēsù ka kùgù dhu-dzidǒ. Ndi Titò ní'ì ìnzǐ ní Mùyàhudi, pbétù kǎ'ù Yēsù. Ndirò, kǒngónà Pòlò ùndà ìbí-gùna nyú pbìndà abhi ǒ.

Ní yàrí bhàrwà Pòlò andí Titò tò Krètè tó sòngà dò kà rǐ'ì rórò. Pòlò ùbhà ka ányì, ndíni pbàkùrǔ novó tí Yēsù ná'ù ale nzínzi ǒ, ndùli ányì kànísá dǒ.

Bhàrwà-nyìtì ka kòhù tí dhu:

- Bhàrwà-dòkpa (1.1-4).
- Kànísà ǒ àkǎ ndí'ì mùkùrǔ tí ale-tidò (1.5-9).
- Pòlò rǐ Titò-nyìkpó ìtdyù tìtò tó dhu ùdhě arí màlímó rǒ rò dhu (1.10-16).
- Pòlò rǐ dhu òvǒ Titò tò kàkǎ ndòngò dhu ùdhe kànísà ǒ dhèdhèrò ale-tidò mà nà tò tí dhu dǒ dhu (2.1-15).
- Yēsù ná'ù ale àkǎ 'òkò tí dhu (3.1-11).
- Bhàrwà rǐku dóná rò ùyátá mà, ovìta mà nà (3.12-15).

Pòlò rǐ Titò nòvì dhu

¹ Ima Pòlò, Kàgàwà bhà ìno, ndirò Yēsù Krístò bhà uvitatále, ma màndí ndi yàrí bhàrwà. Kàgàwà ìvì ma ndíni ma mǒnzi tí yà ndi ndóvò fǐndà ale dzù nà rà'ù ndi, madù abádhí àbhụ rùni Kàgàwà-nyìkpó nòfò okota-tidò dǒ obhóna. ² Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí rǐ dhu à'ù àbà ì rǐ dhòdhódhóna tó ìpìrǒngà àbà, àdhàdhì yà ìnzǐ arí tìtò ùno Kàgàwà náakò ndi ìpìrǒngà tó làkà àlě tò mùhàngú ò rò dhu bhěyi. ³ Ndi ndàla àkǎkǎ dhu tí kàsùmì ǒ, Kàgàwà ábhụ ìndrǔ rùni pbìndà òte yà ma múnóna ìndrǔ tò pbìndà màkùrǔ-otù ǒ. Ndi kasù ní yà Kàgàwà àlě tó ǒgùba níbhò fudú ndíni ma mongó tí ònzìnà.

⁴ Ní ma màndí yàrí bhàrwà ìndù Titò. Nyi ní ìdhùdu nyú, óyǒ rò kóró àlě ká'ù Yēsù Krístò dhu-okú dò rò. Àlě t'Ábanà Kàgàwà, àlě tó ǒgùba Yēsù Krístò mà nà nákǎ 'àso nyi, 'àdù nyabhụ nyadi màràngà ǒ.

Kànísà ǒ àkǎ ndí'ì mùkùrǔ tí ale-tidò (Tit 3.7; 1Pé 5.1-5)

⁵ Ma mùbhà nyi Krètè tó sòngà dò, ndíni nyi nyohú tí ányì Kànísà ònǎ ì núbhá dhu-nyìtì, ndirò ndíni nyi nyovó tí pbàkùrǔ nyuli Kànísà ǒ kóró kigò ònǎ, àdhàdhì yà ìma nyú ma mǒvò ìndù dhu bhěyi. ⁶ Mùkùrǔ tí nyi nyóvóna ale àkǎ ndí'ì ìmbǎ nzéere dhu tí ka kózùna dhu rǐ'ì nyunatsì ale tí. Kàkǎ ndí'ì atdí tí arí'ì tsìbhále nà ale tí. Kàbhà ìno àkǎ ì'ì Yēsù ná'ù ale tí, ìnzǐ ì'ì nzéere mùtsò dǒ, ndirò ngǎtsi nǐ mùgàyì dǒ ka karóbhuna ale tí. ⁷ Kànísà dǒngà àndà arí ádrùngbǎle nákǎ nzá nzéere dhu tí ka kózùna dhu rǐ'ì nyunatsì, ka ní Kàgàwà nyú ìli pbìndà kasù dǒ ádrùngbǎle nídhuní. Kàkǎ nzá ndí'ì òtèna kèlě nózè kirì ale tí, ndirò kàkǎ nzá ndí'ì akye arákò ale tí. Kàkǎ nzá ndí'ì iwa óvò ale tí, ndirò kàkǎ nzá ndí'ì àrǐ dò arí dhu ònzì ale tí. Kàkǎ nzá ndí'ì ìnzá àkǎ otu ǒ ka kóngyèna malì átdù afína ale tí. ⁸ Pbétù kàkǎ ndí'ì olo àkǒ arí mběyi ale tí, ndirò ìdzìngà nózè ndònzì ìndrǔ tò ale tí. Kàkǎ ndí'ì mběyi arí ìnga ìrè ale tí, ndirò obhónánga dǒ arí dhu ònzì ale tí. Kàkǎ ndí'ì Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale tí, ndirò afína òtò rádù ale tí. ⁹ Kànísà ùnda arí ádrùngbǎle nákǎ ndà'ù obhónánga tó òte atdyúna nyú nà yà fǐndà ka kúdhe ka dhu bhěyi. Ndi dhu bhěyi ní ndi, kà rádù ìndrǔ dzù nà ònzì mběyi nyú, rífù obhónánga tó òte, ndàdù 'àgò rǐ ndi nà ale nábhụ rùni ì ka kùtrǎ ró nga.

Pɔ̀lò rǐ dhu ùdhě tìtò tó màlímó dǎ dhu

¹⁰ Obhó tí, Yěsù ná'ù Pɔ̀yàhúdí nẓínzì ǎ, ìnzǐ arí Kànìsà tó ádròdrǎ ale rǔdhěna dhu ìfǔ ale rǐ'ì ìnè ìbí nyú. Abádhí rǐ ìnzá àkǎ dhu ùdhě ìndrǔ tò, 'àdù ìndrǔ àbhù rà'ù tìtò tó ɔte. ¹¹ Ní, dhu àkǎ nyabhɛ abádhí rìnè, abádhí rǔwu ìdzá ale nùgere rǎ kóró ìnzá àkǎ kudhe ìndrǔ tò dhu-otù ǎ, ndíní 'ongyé tí malì ìnzá àkǎ otu ǎ nídhuní. ¹² Abádhí nẓínzì ǎ atdí ale, abádhí tó atdí nabì nyú nóvò dhu ndàtì: «Krětè ǎ bhà narí tìtò ùnɔ arí ale. Abádhí arí 'ònzì òrǒrù ìzǎ bhěyi. Abádhí ózè nzá 'ònzì atdí kasɛ mà, pɔ̀bétù abádhí ózè ní ònyù ònyɛ ì'í dhu kèlě.» ¹³ Ní wò ale ùnò dhu ní obhó dhu nyú. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, dhu àkǎ nyɔrè ɔbi nyú nà ì ale dǎ, ndíní fǐyó a'uta ì'ì tí otùna ǎ, ¹⁴ ìnzǐ ì nùmbè tí Pɔ̀yàhúdí aráwěna angyinǎ rò údá dhu t'írìta rǎ, ndirò ìnzǐ 'adù tí obhóngá rǎrò úwǐ ale tó uyátá nífɛ. ¹⁵ Kàgàwà-nyìkpó ǎ ìlǎ ale tò, kóró dhu ìlǎ wà. Pɔ̀bétù Kàgàwà-nyìkpó ǎ ótì ale mà, yà ìnzá ka ná'ù ale mànà tò, kóró dhu rǐ'ì ìndrǔ ìtǐ rí dhu tí, abádhí tó ìnga t'únìta mà, abádhí tó ìnga t'írèta mànà nótì wà Kàgàwà-nyìkpó ǎ nídhuní. ¹⁶ Abádhí arí 'àtì iwà ì ùnì Kàgàwà dhu tí, pɔ̀bétù abádhí-kàsù nítè wà dhu kpangba ìnzá abádhí rúnì Kàgàwà. Abádhí ní kóró ale óndrò ale. Abádhí arí nẓǐ Kàgàwà ìfǔ, ndirò abádhí rǎnzina atdí ìdzì dhu mà rǐ'ì mbǎ.

2

Yěsù ná'ù ale àkǎ 'òkò tí dhu

(Èfɛ 6.5-8; 1Tì 2.9-15; 1Pé 2.18-20; 3.1-6)

¹ Pɔ̀bétù ìnyì Titò, nyì nyàkǎ nyudhe obhónánga tó ɔte ìndrǔ tò. ² Mùlǎ-akpá tò nyì nyúdhěna dhu ní, abádhí ràkǎ ì'ì afíya òtù rádù ale tí, ìfɛta nà àkǎ ale tí, ndirò ìdzì ìrèta nà ale tí. Abádhí ràkǎ ì'ì iwà ó'ò a'uta ǎ, àzè ǎ, ndirò dhu-dzi t'óndùta ǎ ale tí. ³ Iwà atòya ówù angyi vèbhále tò nyì nyúdhěna dhu ní, abádhí ràkǎ átò ì'ì Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu bhěyi aróko ale tí. Abádhí ràkǎ nzá ì'ì ale-ngbò t'únɔtatále tí, abádhí ràkǎ nzá ì'ì iwa òmvù arí 'òrì nǐ ale tí, pɔ̀bétù abádhí ràkǎ ì'ì ale-afí rǐ ɔbi òtsi nǐ ìdzì ɔte òvɔ rí ìndrǔ tò ale tí. ⁴ Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí rǐ dhu ùdhě vèbhále-ɔwú tò, ròzè fǐyó kpabhále mà fǐyó nzónzo mànà. ⁵ Abádhí rǐ dhu ùdhě vèbhále-ɔwú tò rǐ'ì ìdzì ìrèta nà, ròdò ì fǐyó kpabhále tò tí, ròdò fǐyó idza mběyi, rǐ'ì ìdzì mùtsɔ nà, ngàtsi ale rífɛ pɔ̀bìndà kpatsibhále. Wò dhu ní ndi rí dhu àbhǔ ìnzǐ kùnò nzére dhu Kàgàwà bhà ɔte nǐ.

⁶ Ndi dhu bhěyi tí, ìndrǔ-ɔwú tò àkǎ nyudhe dhu ní: abádhí ràkǎ ì'ì ìdzì ìrèta nà ⁷ kóró dhu-tsí ǎ. Ndirò nyì nyú nyì-tírò, nyì nyàkǎ nyì'ì ìdzì ófò tí, ngǔkpà ale tò ka kí ìdzìnga ònzì dhu ǎ. Ndirò abádhí tò nyì nyúdhěna dhu àkǎ rǐ'ì obhó dhu nyú tí, ndirò ìnga nòfò dhu tí. ⁸ Ndirò, nyì nyúnɔna dhu àkǎnà rǐ'ì obhó dhu nyú, yà ìnzǐ ka kí ale àgò dòná tí, ndíní 'àgò rí ìnyì nà ale-nyì nùwɛ tí, ìmbǎ àdù ì'ì nzére dhu tí ì ùnɔna àlě dǎ dhu nà.

⁹ Dhu àkǎ ìnɔ rífɛ fǐyó ádròdrǎ ale kóró dhu ǎ, 'àdù abádhí-nyìkpó òfò rí dhu nónzì. Abádhí àkǎ nzá 'àgò ì fǐyó ádròdrǎ ale nà. ¹⁰ Ndirò dhu àkǎ nzá abádhí rùwě fǐyó ádròdrǎ ale tó dhu. Pɔ̀bétù kóró kàsùmì ǎ, dhu àkǎ abádhí rítè ì ìdzì ale tí, 'àdù fǐyó ádròdrǎ ale ùnò fǐyó kóró dhu nónzì, ndíní kóró dhu ǎ abádhí rǎnzina dhu abhù tí kí rí yà mà marúdhěna Kàgàwà àlě tó ɔgùba dǎ dhu.

Kàgàwà arí ìndrǔ ìgǔ nzérenga ǎ rò dhu

¹¹ Obhó tí, Kàgàwà ìtè yà kóró ale ìgɛ rádù pɔ̀bìndà ìdzìnga. ¹² Ndi ìdzìnga rǐ àlě àbhǔ, àlě rùbhà nzére mùtsɔ mà, ale-afí àtdù rádù yà adzi ǎ dhu mànà, ndíní àlě kádù tí òko dhu-ɔnga t'óvòta nà, obhónánga ǎ, ndirò Kàgàwà t'ífɛta ǎ, yà kòmbí rǐ'ì adzi ǎ. ¹³ Ndi dhu bhěyi ní ndi, àlě kádù àmbe yà àlě ká'ù ìdhɔ, yà àlě tó Ádrùngbǎ Kàgàwà, ɔgùba Yěsù Krístò bhà ádrùngbǎnga tó awáwù rǐrà òná nódo dǎ. ¹⁴ Ndi

Yèsù Krístò ní ndi ndi nabhè ndítírò nyú, ndòvè àlě-okú dò rò, ndíní nduwè tí àlě kóró nzérenga ò rò, ndàdù àlě ùgèrè àlě róngò pbìndà ale nyú tí, yà ndi ndú'ò rìlǎ nyìkpóna ò, ndirò ídzi kasu ònzi rí obi nyú nà ale tí.

¹⁵ Wò dhu bhèyi ní ndi nyi nyàkǎ nyudhe yà indù ma mávi dhu Yèsù ná'ù ale tò. Nyúyǎ dhu abádhí tò, nyadù dhu òsò obi nyú nà abádhí tò. Atdí ale mà nákǎ nzá ìnzǐ ndífù nyi.

3

*Yèsù ná'ù ale àkǎ 'òkò tí dhu
(Ròm 16.17-18; Èfè 2.1-10; 1Pé 2.13-16)*

¹ Titò, nyi nyàkǎ nyarà dhu isè rǒ bilìnganà Yèsù ná'ù ale tò, abádhí rǎkǎ ìfù pbirì ò ádròdrò ale mà, pbanga ò ádròdrò ale mànà. Abádhí àkǎ 'ìfù ádròdrò ale rúyǎna fíyò dhu, 'àdù 'òzè 'ònzì ídzìnga ngǔkpà ale tò. ² Abádhí àkǎ nzá 'ùnò dhu atdí ale nǐ màtí. Abádhí àkǎ 'òkò màràngà ò odhíya mànà, 'àdù ídzìnga ònzì. Abádhí àkǎ 'òkò yorowà ò kóró ale mànà. ³ Obhó tí, angyinǎ rò àlě nyú mà átò, àlě ní'ì ìmbǎ dòya nà ale, inzǎ Kàgàwà nífù ale, ndirò nzére otu ò arúbhi ale. Àlě ní'ì dhèdhèrò nzére dhu-atdyú mà, ale-dhè ìkǎ arí dhu-atdyú mànà dhu tó ino. Àlě kongónà òko nzére ófò ò, àlě ràmbe ngǔkpà ale-adhà ònzì dǒ. Àlě ongónà òko tí dhu náabhè ngǔkpà ale ròndrò àlě, àlě ràdù àlě òndrò àlě nzínzi ò màtí. ⁴ Pbétù Kàgàwà, àlě tó Ògùba, nítdègu pbìndà ídzìnga mà, pbìndà àzè mànà nítè indrù tò, ⁵ ní kǐgù àlě, ìnzǐ ní ídzìnga àlě kónzì dhu-okú dò rò, pbétù izu ndi ndábà àlě dǒ dhu-okú dò rò. Kǐgù àlě, ndibhò Hìlǎ-Alafí rù'ò àlě tó nzérenga, ndàdù ípìrǒnga-owútá mà, owútána tó okota mànà níbhò àlě tò. ⁶ Kàgàwà írǎ àlě atdí dǒ nyú ndi Hìlǎ-Alafí nǐ, àlě tó Ògùba Yèsù Krístò-otù ò. ⁷ Kónzì ndi dhu ndíní pbìndà izu-okú dò rò ndi ndòzè àlě ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna dhu rǐ'ì nyayatsi ale tí rò, àlě kadù tí yà àlě karódona àlě ràbà dhòdhòdhóngà tó ípìrǒnga nábà.

⁸ Wòrì ní ndi obhónánga tó ote nyú. Ndirò, ma mòzè nyarà kòvò rǒ obi nyú nà indrù tò, ndíní Kàgàwà ná'ù ale náapbá tí ì ídzi kasu t'ónzita rǒ. Kòrì ní ì àkǎkǎ kudhe indrù tò dhu, ndirò kóró ale dzùna ònzì ràdù dhu. ⁹ Pbétù, nyi nyàkǎ nzá nyitsu nyi ìmbǎ tǐna nà agòta ò, rùgànda-tsù dǒ agòta ò, anya ò, ndirò Músà bhà Úyátá dǒ ka kí ale agò dhu ò. Obhó tí ì dhu ní ìnzǐ ka kí ídzìnga àbà òyà dhu, ndirò ìmbǎ tǐya nà dhu. ¹⁰ Nyi nyàkǎ nyisǒ dhu atdí-gùna indrù-ǒnga àpà rí ndùndò ale tò. Ndirò oyo-gùna nyi nyisǒ ka ìnzǐ kà ràdù nyirì rò, nyadù kípfo nyodi Yèsù ná'ù ale nzínzi ò rò. ¹¹ Nyi nyùnì wà dhu, wò dhu bhèyi rí ndònzì ale rúbhà wà ídzi otu. Ndirò wò kǎrúfǎna dhu-okú dò rò, kà rótdì wà ànyǎna ndítírò.

*Bhàrùwà rǐku dóná rò úyátá mà ovita mànà
(1Kò 16.20-24)*

¹² Ma mí Àrtè mà ndirò ngǎtsi nǐ Dòkíkò nóvì tinu ò. Ní tinú kà rǎrà àhu rò, nyi nyàkǎ nyonzì kóró obi, nyirà motù Nikòpolì tí kátina kigò ò, ànyì ma mòzè mudà ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì nídhunì. ¹³ Úyátá tó atdí màlimò Zènà tí kátina mà, Apòlò mànà rǐ abhi òpè Krètè rò rò, nyi nyàkǎ nyonzì abádhí dzùna fíyò abhi tò abádhí rǐ'ì atdyúna nà dhu nǐ, akye atdí dhu mà arana ndòtdì abádhí rǒ nǐ. ¹⁴ Àlě tó ale nyú átò nákǎ 'ùnì ídzi kasu t'ónzita atdí dǒ, ndíní 'àdù tí òwu dhu òtdì ì ròyá ale dzùna nónzì rǒ nǐ, akye ì okona ìnzǐ 'ònzì indrù dzùna, ìmbǎ itsu-kpò nà dòyá itsu bhèyi nǐ.

¹⁵ Kǎkǎ atdíkpá mà mí'ì mànà Yèsù ná'ù ale kóró nóvì nyi. Òvì nyóvì mà nózè a'uta ò arí'ì ale. Kàgàwà àkǎ ndàso nyì kóró.

Filimoni tò Pòlò andí bhàrɔwà Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádrùngbǎle dhu tí dhu

Filimoni, Kòlòsayi tó kigò ǒ ale ní'ì Pòlò t'ódhìnà. Ní Pòlò ɔno Ádrùngbǎle Yèsù dǒ róte Ídzi Màkǔrù kà tò, kà ràdù ndi Ádrùngbǎle à'ù. Ndi Filimoni í'ì Ònèsimò tí kátina atdí p̀b̀indà ino nà. Ní ndi Ònèsimò náakù p̀b̀indà ádrùngbǎle bhà idzá rò, ndàrà àhɔ Romà tó kigò ò. Ní ányì, abádhí àdù òwu 'òtù Pòlò nà imbi ǒ, kǎrádi ró. Ní, ndi ndúnò Ídzi Màkǔrù Ònèsimò tò, rà'ù Yèsù dhu-dzidǒ, Pòlò adù kòzè ndàdu p̀b̀indà ádrùngbǎle Filimoni-fò'ò. Wò dhu-okú dò rò ní ndi, Pòlò andí yàrí bhàrɔwà Filimoni tò, mbèm̀b̀è azà kumì dòná atdí nà ato ɔdà Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ rórò. Kǎndí ka nditdè ka itdè tí ònà, ndíní dhu nɔbà tí Ònèsimò tò, ndàdù kàkò mbèyi, inzi ní p̀b̀indà ino-akpà kèlè bhèyi, p̀b̀étù ɔdhìnà nyú bhèyi, ndirò adònà bhèyi Krístò-nyutsi.

Bhàrɔwà-nyiti ka kóhù tí dhu

- Pòlò mà Tímòtewù màrà rí Filimoni òvì dhu (1-3).
- Pòlò rí òtsò àbhǔ Kàgàwà tò Filimoni bhà àzè mà, kàbhà a'uta màrà-okú dò rò dhu (4-7).
- Pòlò rí nditsò Filimoni rǒ ndíní Ònèsimò nakò tí dhu (8-22).
- Bhàrɔwà riku dòná rò ovita (23-25).

Pòlò mà rí Filimoni mà òvì dhu (2Tì 1.3-5; 3Yù 2,6)

¹ Yàrí bhàrɔwà nàndí ní ima Pòlò, yà òsò ka kósò ma Yèsù Krístò-okú dò rò ale, ndirò ní àlè t'ádònà Tímòtewù. Mǎ màndí ka indù adòkà Filimoni, yà atdídǒ mǎ mózè nyi, ndirò kasu tó ɔdhìkà tírò. ² Ndirò mǎ màndí ka àlè tó dadàná Àpiyà mà, Àrkipò, yà ila ùgye arí atdíkpá àlè màrà ale mà, ndirò kǒkò p̀b̀àkù idzá ì nùndu kànìsà ǒ bhà màrà tò. ³ Àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò màrà nàkǎ 'àso nyi, 'àdù nyábhɔ nyòkò màràngà ǒ.

Pòlò rí òtsò àbhǔ Kàgàwà tò Filimoni bhà àzè mà, kàbhà a'uta màrà-okú dò rò dhu

⁴ Adò Filimoni, ma marí òtsò àbhǔ bilìnganà p̀b̀àkà Kàgàwà tò, p̀b̀àkà itsòta ǒ ma mí nyirè rò. ⁵ Obhó tí, ma mìrì wà indrù rí dhu àwě Ádrùngbǎle Yèsù nyi nyá'ù ní a'uta dǒ dhu, ndirò nyi nyózè Kàgàwà bhà ale kóró dhu dǒ dhu. ⁶ Ní, ma mí mitsò Kàgàwà rǒ, ndíní yà atdíkpá àlè kí'ì nà a'uta ní'ì tí àkǎkǎ itse ɔdhì ràdù a'uta tí, nyadù kóró idzìngà, yà àlè karí'ì nà, Krístò màrà àlè tó ungbòta-otù ǒ núnì. ⁷ Adòdú, p̀b̀àkù àzè níka idhèdu atdídǒ, ndàdù afidu òpè, nyi nyábhɔ Kàgàwà bhà ale-afí ròtsi ɔbi nídhuní.

Pòlò rí nditsò Filimoni rǒ ndíní Ònèsimò nakò tí dhu (1Kò 13.4-7; Kòl 4.7-9)

⁸ Nírò, Yèsù Krístò-nyutsi, ma mí'ì ìmbǎ tsùdu ùtò ràdù inzi m̀yǎ dhu indù nyi nyàkànà nyonzi dhu dǒ atdí dhu nà màtí. ⁹ P̀b̀étù, ma mózè monzi atdí dhu funú àlè tó àzè-okú dò rò. Ima nyú Pòlò, ima ní mùlà-akpà, ndirò, kòmbí ma mí'ì Yèsù Krístò-okú dò rò ka kósò ma ró. ¹⁰ Ní, ma mìtè nyi itdè tí p̀b̀ànìngba Ònèsimò-okú dò rò, yà Yèsù Krístò ndi ndá'ù fudú dhu-otù ǒ óngò idhùdu tí, inè ma mí'ì imbi-dzà ǒ rórò. ¹¹ Angyi, àbadhi nyú ní'ì mbǎ indù ndi ndónzina atdí dhu nà màtí, p̀b̀étù kòmbí kà rí dhu ònzi ònzi indù, ndirò idù màtí átò.

¹² Kòmbí, ma màdu wà ka tinu ò, ndirò àbadhi ní affidu-mbi nyú. ¹³ Ma màmbènà òzèna dhu ní Ònèsimò ràdi tidú, ndíní ara tí dzànàdu ònzì rǒ indú ngari ǒ, yà àdì ma màdì imbi-dzà ò Ídzi Màkürù-okú dò rò òná kàsùmì ǒ. ¹⁴ Pbéttù, ma mòzènà nzá mɔnzì atdí dhu mà, inzá nyi nyà'ù rórò, akye dhu arana ì'ì ùtù tí ma mí nyutù nyonzì idzinga idù dhu tí nǐ. Ma màmbènà òzèna dhu ní, nyonzì ka afínu nyú ò rò àhu rórò.

¹⁵ Ngãtsi nǐ, pbǎní nzǐ ndi dhu-okú dò rò nga ndi, Ònèsimò mà úbhǎ ì inyi màná ákě kàsùmì tí nǐ, ndíní nyi nyongó tí òko tdítǒ atdíkpá ndi màná bilinganà. ¹⁶ Obhó tí, kòmbí ka ní nzǐ ino kèlě, pbétù ròsè ino dònǎ, kǒngò wà yà atdíǒ àlě kózè àlě t'ádònà tí. Ima, ma mózè ka atdíǒ. Ní inyi, nyi nyi kòzè atdíǒ ròsè, ka ní indrú nyú, ndirò ka ní Ádrùngbǎle Yèsù bhà ale átò àlě'ì bhěyi nídhunǐ.

¹⁷ Nírò, àdhàdhì nyi nyarí mɔzù odhìnu tí dhu bhěyi, nyi nyàkǎ nyako ka átò, àdhàdhì nyi nyàm̀bènà makǒ, ima nyú tírò dhu bhěyi. ¹⁸ Dhu apé ì'ì kǎfǎ dhu ɔnzìnú dhu tí, ndirò ngãtsi nǐ, dhu apé ì'ì kǎr'ì pbùkù wànzá nà màtí dhu tí, ní àndí ndi pbùkù wànzá dùdú. ¹⁹ Ima Pòlò, ma màndí yàrí dhu ɔtsúdu nyú nǐ: ma mí ndi kùbhǒ indù. Ma mòzè nzá misè dhu dùnú matí, nyi rǎr'ì átò pbàkà wànzá nà. Ndi wànzá ní pbùkù ípìrǒnga. ²⁰ Obhó tí, adòdú, ónzi dzànàdu wòrí otu ǒ Ádrùngbǎle-okú dò rò, nyabhù afídu ròtsì ɔbi.

²¹ Indù ma mí dhu àndí rò, ma mà'ù wà dhu, ìri nyi rǎr'ì ma múnɔna dhu ìri, ndirò nyi rǎr'ì ndi dhu ònzɔnzi ròsè wò ma múnò dhu dònǎ màtí. ²² Ndirò, atdíkpá wòrí dhu màná, òbhòlò nyóbhòlò idho tó ngari idù. Obhó tí, ma mà'ù wà dhu, ka rǎr'ì madù àdù tdítǒ fǔrǎbvù, fùkù itsòta-okú dò rò.

Bhàrwà riku dòná rò ovita

²³ Èpafrà nóvì nyi. Ka ní ɔdhìdu yà atdíkpá ka kúsò mà màná, Yèsù Krístò-okú dò rò. ²⁴ Ndirò ɔdhìdu, yà atdíkpá mà marí kasu ònzi màná Màrkò mà, Àsitarikò mà, Děmà mà, Lukà màná, nóvì nyi.

²⁵ Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò àkǎ ndàso nyi.

Pbàèbràniyà tò ka kandí bhàrùwà Yàrí bhàrùwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí andítá àti ka karí bhàrùwà tí atdíđ. Pbétù, ndi bhàrùwà-dòkpa nítè nzá ka nandí ale mà, ndirò ka kandí ka fíyò ale mà. Kárí ndàlă Kàgàwà bhà Ɔte núnɔ ka kí indrù tò dhu bhěyi.

Dhu arí ndàlă ndi bhàrùwà nandí ale rărí Mùyàhudi tó atdí mùkrístò, kà rí dhu àti «àlě t'ábhúna» tí nídhunĭ (1.1). Kǔni Ungbòta-Ayí tó Andítá mběyi nyú, pbétù kǔni nzá Yèsù ndi nyú tírò. Ídzì Mákǔrù navò kà tò ní kákà wemberè tí ì ì ndi Yèsù Krístò bhà dhu tó ngàm̀bi tí ale (2.3).

Yàrí bhàrùwà ò kóró ngari ǒ rí ndàlă ní ka nandí ale rani wà ndi ndàndí dhu fíyò ale mběyi nyú dhu. Ndi bhàrùwà-ɔvò ní «Pbàèbràniyà», yà angyí nyú ka kongónà Pbàyàhúdí ànzì róná ɔvɔ (Uvt 2.11). Kà rí ndàlă mbèmbè Yèsù ná'ù Pbàyàhúdí tó atdí mùtù tò ka kàndí dhu bhěyi. Ɔ pbàkrístò rǒ ka kavù atdíđ, ràdù àmbɛ dhu ònzì dǒ ndínì ì adù tí ì fíyò somà tó angyè màndɔ ò.

Bìbiliyà dǒ dhu nózù ábhǒ ale nyú ná'ù dhu yàrí bhàrùwà nandí ale randí ka angyinǎ rò àrùbhù kumì ato tò Yèsù Krístò ka kùgù dhu-dzidǒ.

Bhàrùwà nandí ale azè ndòvò ní óyǒ ɔte-lùkpǒ. Kǎzè nditè dhu, Kàgàwà rivi Idhùnà Yèsù Krístò yà adzi ǒ rí'ì àkákǎ Ádrùngbǎ Kùhanì tí, ndirò rí'ì àlě tó nzérenga ùba Kàgàwà rí nǐ àkákǎ perè tí. Yèsù-otù ǒ, Kàgàwà anzì Ungbòta-Ɔwútá àlě'ì mànà. Ndi Ungbòta-Ɔwútá nósè wà yà ayína tó tsí dònǎ, ndirò kùwɔ wà wò ndi ayína tó tsí. Ndirò kǎzè dhu ní ndàbhɔ ndi bhàrùwà òzù rí ale-afí ròtsì obi, ndínì ikò tí pòtsó fíyò a'uta ǒ, ndirò ndínì oko tí atdí irita ǒ tí nzínziya ǒ.

Bhàrùwà-nyitì ka kòhù tí dhu

- Yèsù Krístò-otù ǒ, yà adzi ǒ ale ràdù 'ùngbò Kàgàwà mànà dhu (1.1–2.18).
- Krístò-otù ǒ, Yèsù ná'ù ale rìnè 'indri Kàgàwà-ti'ò a'uta nà dhu (3.1–5.10).
- Yèsù ní àlě tó obhóná Ádrùngbǎ Kùhanì Ungbòta-Ɔwútá ǒ dhu (5.11–10.39).
- Yèsù ní Ádrùngbǎ Kùhanì dhòdhóhóngà nà dhu (14.17–20).
- Yèsù ná'ù ale àkǎ 'òko tí Kàgàwà mànà, ngǎkpà ale mànà, angyìbhà tó ófò ǒ dhu (11.1–14).

Kàgàwà avò dhu indrù tò Idhùnà-otù ǒ dhu

(Yùw 1.1–14; Fìl 2.6–11; Kòl 1.15–17; Èbr 10.12–14)

¹ Angyi, Kàgàwà nóongónà dhu òvò àlě t'ábhúna tò pbànábí-otù ǒ. Kǒngónà ì dhu òvò ibi-gùna ndirò ibí ófò ǒ. ² Kòmbí, yà yà adzi ǒ dhu-tsù rí ndòdì òná idho ǒ, kǎvò dhu àlě tò Idhùnà-otù ǒ. Ndi Idhùnà-otù ǒ ní ndi kǎbhòlò yà adzi, ndirò ka ní ndi kǎdù idìna rònyù idzi kóró dhu dǒ. ³ Àbadhi ní ndi Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwà arí nditè kpangba nyunatsi ale. Ndirò, àbadhi ní ndi Kàgàwà nyú arí'ì tí dhu nitè. Kárí yà adzi ǒ kóró dhu òdɔ Ɔtèna, yà ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì nǐ. Ndirò, àbadhi níndègu indrù nú'ò rìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ fíyò nzérenga ǒ rò, ní kǎdù òdzì òrù-akpà ò, ndàdù àdi Kàgàwà yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga nà ale bhà fangà dònǎ rò.

⁴ Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kàgàwà t'ídhùnà náangò Ádrùngbǎle tí ròsè màlàyíkà dònǎ. Obhó tí, Kàgàwà abhù kà tò ɔvɔ ní abádhí-ɔvò dònǎ fìndá ádrùngbǎnga ròsè ɔvɔ.

Kàgàwà t'ídhùnà ní Ádrùngbǎle ròsè màlàyíkà dònǎ dhu

(Zàb 2.6–12; Ìsa 9.5)

⁵ Obhó tí, Kàgàwà náavò nzá dhu atdíku màtí pbìndà màlàyíká nzínzi ǒ atdí màlàyíkà tò, ndàti:

«Inyi, inyi ní Idhùdu.

Ndirò indo ndì nòpè rò, ima ní Àbanu*.»

Ndirò kǎvò nzá dhu atdí màlàyíkà mà nàndà dhu nǐ, ndàti:

«Ima, ima ní'iya kà t'Ábanà,
ndirò àbadhi ní'iya Idhùdu*.»

⁶ Ndirò, yà ndì ndivi Idhùnà pbìndà sengba yà adzi dǒ òná kàsùmì ǒ, kǎvò dhu tdítǒ ka nàndà dhu nǐ, ndàti:

«Pbàkà màlàyíká kóró nákǎ wà 'ùlě ka*.»

⁷ Màlàyíká nàndà dhu nǐ, kǎvò dhu ndàti:

«Ma mónzì i pbàkà màlàyíká, pbàkà kasutále,
rì'ì awe bhěyi ndirò, rì'ì ùla rúla kàzɔ-idà-dò bhěyi*.»

⁸ Pbétù, Idhùnà tò Kàgàwà náavò dhu ndàti:

«Ǫo inyi Kàgàwǎ, Ádrùngbǎ kamà tó pbùkù tombi rǒngo àdi dhòdhóhonganà.
Nyi nyarí pbùkù Ádrùngbǎ kamà tó idzi ùnda obhónánga tó mùgǒ nǐ.

⁹ Nyi nyóze obhónánga tó dhu, nyadù nzére dhu nóndrò.

Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, òo Kàgàwǎ, ima pbùkù Kàgàwà,
ma mútri nyi nyi'ì ádrùngbǎ kamà tí,
modhò dhèdhe àbhǔ rí indù akye dùnu-tsíró,
madù nyidzi orú, nyosè kóró odhínu dònǎ*.»

¹⁰ Kàgàwà náavò dhu átò, ndàti:

«Inyi Ádrùngbǎlé, òpè tí kóró dhu rǐ 'òpè rò nyi nyabhòlò ndi yà adzi,
ndirò nyi nyabhòlò ndi òrù-akpà otsúnu nǐ.

¹¹ Kóró kǒkò dhu rǐku ikú,
pbétù inyi, nyi nyádi sékú.

Ndirò abádhí rǐ 'ingyě ingyě àdhàdhì ale-rǒ mùdzarù arí 'ingyě dhu bhěyi.

¹² Nyi nyí abádhí-ǒnga nákpɔɔ àdhàdhì ka karí òbvùna ka kí ndì nìngyě mùdzarù
àkpɔɔ dhu bhěyi.

Nyi nyí abádhí ùwǔ àdhàdhì ka karí ale-rǒ mùdzarù ùwǔ dhu bhěyi.

Pbétù inyi, nyi nyádi inyi kèlě tí, ndirò pbùkù ípìrǒnga rǐ nzi ìku*.»

¹³ Kàgàwà náavò nzá dhu atdíku màtí pbìndà màlàyíká nzínzi ǒ atdí màlàyíkà tò,
ndàti:

«Ádì idú fangà dònǎ rò,

ràrà àhu ma mí pbùkù òmvǔ nábhǔ nyòbè dòya dhu ò*.»

¹⁴ Nírò, màlàyíká ní àdhi mà? Abádhí kóró ní Kàgàwà bhà mùkèngyè kèlě, kǎkà ìnzǐ
ka karí àlǎna ale-nyìkpó nǐ ale. Kǎrí abádhí ùví ròwù ndì ndàkǎ ndìgǔ ale dzùna
nónzì.

2

Inzá dhu àkǎ kɔnzì Ádrùngbǎle Yēsù íbhò Ǫgù tó Ǫte gàyà dhu
(Èbr 4.1; 12.25)

¹ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi*, àlě kàkǎ àlě ràpbǎ àlě-afí atdíǒ yà àlě kíri màkǔrù
rǒ, akye àlě kuwína nǐ. ² Yà Kàgàwà avò àlě t'ábhúna tò màlàyíkà-otù ǒ Ǫte náavi

* **1:5** 1.5 Zàb 2.7 * **1:5** 1.5 2Sà 7.14; 1 Ì nanzì 17.13 * **1:6** 1.6 Tòr 32.43 * **1:7** 1.7 Zàb 104.4 * **1:9** 1.9
Zàb 45.7-8 * **1:12** 1.12 Zàb 102.26-28 * **1:13** 1.13 Zàb 110.1 * **2:1** 2.1 «Ndi dhu-okú dò rò ní ndi» rì'ì inè
kozù átò «Yēsù Krístò ní ádrùngbǎle ròsè màlàyíkà dònǎ dhu-okú dò rò.»

ndi àkākā kifū Ɔte tí†. Ní, inzà ka niri, ìnzí 'àdù kùnò dhu ifu ale tò Kàgàwà abhù málipò àkākàná abádhí ràbà dhu bhèyi. ³ Nírò àlě nyú, àlě kugùya ìngbà dhu bhèyi ndi málipò ǒ rò, wò dhu bhèyi ádrùngbǎ ògù nyú gàyà àlě kònzì rò? Ádrùngbǎle Yèsù nyú nditírò ní ndi wemberè tí ndi ògù tó màkùrù napè ndòvò ìndrù tò. Ndirò kǎvò dhu niri ale náavò dhu kpangba àlě tò 'àti, ndi Ɔte ràrǐ àkākā kifū Ɔte. ⁴ Kàgàwà nyú nditírò nítè dhu kpangba átò abádhí ùnò dhu ràrǐ obhó dhu. Ndi dhu kítè ize-otù ǒ, yà inzà apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǒ dhu-otù ǒ, ndirò dhèdhèrò wíwí-tidò-otù ǒ. Kítè ka átò yà ndi ndòzè dhu bhèyi ndi ndí flilǎ-Alafí bhà perè ùndo ìndrù tò dhu-otù ǒ.

Yèsù avè yà adzi ǒ ale ndi ndigú tí dhu

(Gàl 4.4-5; Fìl 2.6-11; Èbr 4.15-16; 5.7-10)

⁵ Obhó tí, ìnzí ní màlàyíkà i Kàgàwà ùlì ndínǐ okoya tí kámá tí yà àlě kóte dóná ìríràya dhu tí adzi ǒ. ⁶ flilǎ Andítá ò, atdí ale nóvò wà dhu kpangba atdí ngari ǒ, ndàti:

«Kàgàwǎ, ìndrù ní àdhu ndínǐ nyi nyirè tí?

Yà adzi ǒ ale ní àdhu ndínǐ pbìndà dhu ava tí tsìnǔ?

⁷ Nyi nyábhū ka rǐ'ì obvòbvonǎ rò ake màlàyíkà tò ákě kàsùmì tí, ndirò, nyi nyábhū ka rǐ'ì ádrùngbǎnga mà ifuta màná nà.

⁸ Nyi nyíli ka rònyè idzi yà nyi nyabhòlò kóró dhu-tsí dǒ*.»

Ní, Kàgàwà abhù ka rònyè idzi yà ndi ndabhòlò kóró dhu-tsí dǒ dhu ràtina, ìmbǎ inzà kǎbhū kà rònyè idzi dóná atdí dhu mà ràrǐ'ì. Pbétù, kòmbí màtí àlě kàla nzà dhu iwà Kàgàwà ràbhū kóró dhu kà rònyè idzi dòyá. ⁹ Àlě kàla dhu ní, Kàgàwà ràbhù wà Yèsù rǐ'ì obvòbvonǎ rò ake màlàyíkà tò ákě kàsùmì tí, ndínǐ pbìndà idzìnga-otù ǒ, ndi ndabhù tí ka rìnè ɔve-dzi kóró ale-okú dò rò. Wò ndi kǎbhà ɔve-otù ǒ, kǎbhū wà ka rǐ'ì ádrùngbǎnga mà ifuta màná nà.

¹⁰ Kàgàwà abhòlò ndi kóró dhu-tsí, ndirò i kóró dhu-tsí náarí'ì kà tò tí. Ní, dhu afò nga kà ràbhū Yèsù rǐ'ì àkākā ale tí yà ndi Yèsù abà àpbè-otù ǒ, ndínǐ ábhǒ ale nabhù tí rǐ'ì pbìndà inzo tí, ràdù òtsù pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò. Obhó tí, Yèsù ní ndi ìndrù ùnda arí ndínǐ Kàgàwà igú tí ale. ¹¹ Kǎrì ìndrù ù'ò rǐlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ fìyó nzérenga ǒ rò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Yèsù, ìndrù nù'ò ale mà, kākà ù'ò ndi ndù'ò rǐlǎ ale màná kóró ní atdí Àba bhà ale. Ní ndi dhu-okú dò rò, Yèsù-nyì rǐ nzí iwū abádhí ànzì ndi ndí àbanà bhà inzo tí rò. ¹² Obhó tí, kà ràtina:

«Ɔò Àba Kàgàwǎ, mà mí ɔvònu nígǎ adódu nzínzì ǒ.

Ma mí nyi nífù pbùkù ale nzínzì ǒ*.»

¹³ Tdítdǒ Yèsù ràtina:

«fma, mà mí atdyúdu ìlǐ dóná ní Kàgàwà.»

Ndirò kà ràtina:

«Mǎ mí'ì iró atdíkpá yà idù Kàgàwà ìbhò nzónzo màná*.»

¹⁴ f nzónzo ní ìndrù nyú kākà inè rǐ'ì ngbùlùya nà ndirò azu màná nyayatsì ale. Ní Yèsù idyi ndi ìndrù tó ǒfò átò. Kǎnzì dhu ndi dhu bhèyi ndínǐ pbìndà ɔve-otù ǒ, ndi nditò tí yà ɔve t'ìbhòta tó ɔbi nà i'ì Pfòmvo-ɔbì atdítdǒ, ¹⁵ ndirò ndínǐ ndi ndukolo tí yà ɔve-ɔdò ònzì i i dhu náabhù róngò òko ino bhèyi kóró fìyó ípìrǒnga ǒ ale. ¹⁶ Obhó tí, dòtsí nyú kǐra nzà màlàyíkà-dzùnà ndi ndonzi tí, pbétù kǐra yà adzi ǒ ale, Àbràhamù bhà pbàdzukurū dzùnà ndi ndonzi tí*. ¹⁷ Ní ndi dhu-okú dò rò, dhu aká àbadhi mà ròfò i àbanà bhà inzo màná kóró dhu ǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kǎdùna òngo Kàgàwà tò arí kasū ònzì pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ Kamà tí, ndínǐ ndi ndu'ò tí ìndrù tó

† 2:2 2.2 Ɔte tí ka kátina iró ní Kàgàwà bhà Hyátá (Tòr 33.2).

* 2:8 2.8 Zàb 8.5-7

* 2:12 2.12 Zàb 22.23

* 2:13 2.13 Ìsa 8.17-18 * 2:16 2.16 Ìsa 41.8-9

nzérenge. Ndi ádrùngbá kùhanì ní yà pbìndà kasu ìfù arí, ndàdù ì'ì ìndrù dǒ ka kí izu àbà nǐ ale-afí nà ale. ¹⁸ Ndirò, àpè kábà ndàdù ùda umvútá ònǎ dhu-okú dò rò, kà rǐ'ì inè ndònzì umvútá ǒ ì nòtù ale dzùnà.

3

*Yèsù ní àbanà Kàgàwà bhà idza-kàmǎ, ndirò ndi idza ní àlě'i dhu
(Ozt 12.7; Mát 21.33-38)*

¹ Àbanǎnzó, nyǐ ní yà nyǐ nunzi òrù-akpà ò rò Kàgàwà bhà ale. Ní, nyǐ nyàkǎ nyǐlì fùkú irèta Yèsù dǒ tí. Kà ní ndi Kàgàwà bhà uvitatále, ndirò yà àlě karóvona ìndrù tò a'uta tó pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà. ² Ka nidì ndi kasu t'ónzita tò ní Kàgàwà. Ní kifù ndi kasu ònzi ndi ndí ònǎ ófò, àdhàdhì Músà níifù kóró ale tò ndi ndónzina Kàgàwà bhà idzá kasu dhu bhěyi*. ³ Ní, Yèsù àkǎ kifù atdíđ ròsè Músà dònǎ. Obhó tí, ka karí idza nòsì ale níifù atdíđ ròsè ndi idza nyú dònǎ. ⁴ Ìngbàtí ìli ndi idza mà nòsì arí ní ìndrù, pbétù kóró dhu nanzì ale ní Kàgàwà. ⁵ Músà níifù Kàgàwà bhà idzá ndi ndónzina kóró ale tò kasu, ndínì ndi kàsùna ní'iya tí Kàgàwà rùnona ìndrù tò olùnǎ rò dhu tó ngàmì tí. Ka ní'ì kasutále kèlě. ⁶ Pbétù, Krístò ifu ndi ndónzina kasu àdhàdhì àbanà Kàgàwà bhà idza-kàmǎ tí rǐ'ì ingba tírò. Ndirò àlě'i ní ndi ndi idza, àlě kapé ìko pòtsó mànzì tó ale-afí nà, àlě ràdù àmbe yà àlě kódona ndínì àlě kabá tí dhu òdò dǒ dhèdhe nyú nà rò.

*Ìnzá dhu àkǎ kabhu ale-afí rò'ò odú, ìnzǐ kifù Kàgàwà ùnò dhu dhu
(1Kò 10.1-12)*

⁷ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, àdhàdhì Hìlǎ-Alafí náavò angyí dhu bhěyi:

«Indo nyǐ nyapé Kàgàwà-tù ìri,

⁸ ní nyǐ nyàkǎ nzá nyǎbhu afíku rò'ò odú, àdhàdhì abhúku náamvù Kàgàwà-afí rùngù ǒ dhu bhěyi.

Abádhí náanzì kùnò dhu gàyà ìnzǐ 'ifu.»

⁹ Ndirò kǎvò dhu ndàti: «Rùngù ǒ abhúku náamvù afídu, àzèmbè iwà ì ala ifo kumì ato ǒ ma manzì fíyò dhu rórò tí.

¹⁰ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mì'ì nàwí nà abádhí rǒ, mati: <Kàrí ale-afí arúwǐ bilínganà.

Ndirò abádhí arí nzǐ pbàkà otu ùngǔ.»

¹¹ Ndirò, ma matsò dhu nàwí-okú dò rò, mati: abádhí rotsúya nzǐ fíyò ma mabhòlò asota tò ngari ò*!»

¹² Nírò àbanǎnzó, nyàndà nga mběyi! Nzínziku ǒ atdí ale mà nákǎ nzá ndi'ì nzére afína nà, yà ndàbhu ràdù ndùbhà pbìndà a'uta, ndàdù ndìndà itse Kàgàwà, yà ípìrǒnga nà arí'ì dhòdhódhonganà ale rǒ rò. ¹³ Pbétù, nyǐ nyàkǎ nyǒngò afíku àbhu ròtsì obi bilínganà nzínziku ǒ, yà àdì «indonga» tí Hìlǎ Andítá rǎtina idho àdì àlě tò màtí átò rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyǐ nyǐ nzǐ àdù nyǎbhu nzérenge rùtrǎ nyǐ, ndàbhu afíku rò'ò odú, ìnzǐ nyǐrì Kàgàwà-tsù dhu. ¹⁴ Obhó tí, dhu apé ì'ì inè àlě karí'ì yà dònakpa ò rò àlě kí'ì nà a'uta òdò àlě karí pòtsó, ràrà àhu àlě tó ípìrǒnga-tsù rǐ ndòdì dhu ò dhu tí, ní àlě kádù òko atdíkpá arí'ì Krístò mànà ale tí.

¹⁵ Hìlǎ Andítá rǐ dhu òvò ndàti:

«Indo nyǐ nyapé Kàgàwà-tù ìri,

ní nyǐ nyàkǎ nzá nyǎbhu afíku rò'ò odú, àdhàdhì abhúku náanzì kùnò dhu gàyà ìnzǐ 'ifu dhu bhěyi. ¹⁶ Ádhi mà ì Kàgàwà ùnò dhu niri 'àdù gàyàna ònzì ìnzǐ ifu? Tí nzǐ yà Músà ùnda rùvò Mísri tó pbìrì ò rò ale kóró? ¹⁷ Ndirò, ádhi mà ì Kàgàwà nabhù rǎkǒ ifo kumì ato ǒ? Tí nzǐ yà nzérenge nanzì, ndi dhu ràdù 'àbhu 'ùve

* 3:2 3.2 Ozt 12.7 * 3:11 3.11 Zàb 9.7-11

rùngù ǒ ale kóró? ¹⁸ Ádhi mà ì Kàgàwà atsò dhu okúya dò rò ndàti, ìnzì abádhí rotsúya yà fíyò ndì ndabhòlò asota tò ngari ò? Tí nzì yà ì nuvo ìnzì 'ìrì kà-tsù dhu ale*?» ¹⁹ Nírò àbanǎnzó, mà màla dhu ní, abádhí ratsù nzá ndì asota tó ngari ò inzá ì à'ù Kàgàwà dhu-okú dòrò.

4

Kàgàwà óbhòlò asota tó ngari pbìndà ale tò dhu

¹ Kàgàwà akò wà ndì asota tó ngari ò àlě kótsù nǐ dhu tó làká àlě tò. Ní dhu àkà nyándà nga mběyi, ndínì ìmbà ìnzì ròtsù ányì atdí ale mà ní'ì tí nzínziku ǒ. ² Obhó tí, ka kúnò Kàgàwà bhà Ɔte àlě tò àdhàdhì àlě t'ábhúna tò ka kúnò ka dhu bhěyi. Abádhí ìrì ndi Ɔte, pbétù ìnzì ràdù atdí dhu mà nónzì fíyò. Obhó tí, ka ì ìrì rò, abádhí adù nzá kà'ù. ³ Pbétù kòmbí àlě, yà àlě kà'ù ka rò, àlě kótsù òtsù ndi asota tó ngari ò. Ndi asota tó ngari nàndà dhu nǐ, Kàgàwà avò dhu àlě t'ábhúna tò, ndàti: ndì ròtsò wà dhu nàwí-okú dò rò, ìnzì abádhí rotsúya akekpa màtí yà fíyò ndì ndabhòlò asota tò ngari ò*.

Kávò dhu ndi dhu bhěyi, àzèmbè iwà ndì nditò yà adzi ndì ndabhòlò nǐ pbìndà kasu rórò. ⁴ Obhó tí, Hlǎ Andítá rǐ dhu òvo atdí ngari ǒ àrùbhù rǐ idho isè idho nàndà dhu nǐ, ndàti: «Àrùbhù rǐ idho isè idho ǒ, Kàgàwà náaso ndì, iwà ndì nditò pbìndà kasu kóró rórò*.» ⁵ Ndirò, Kàgàwà rǎtina átò ndi Andítá ò: «Abádhí rǐ nzì òtsù akekpa màtí fíyò ma mabhòlò asota tò ngari ò.» ⁶ Angyinǎ rò ka kúnò Kàgàwà bhà Ɔte fíyò ale náatsù nzá ndi asota tó ngari ò, abádhí uvò ì ìnzì 'ìrì Kàgàwà-tsù dhu dhu-okú dò rò. Ìnè màtí kà rǐ'ì ndi dhu bhěyi rórò, ngǔkpà ale rǐ'ì ìnè 'òtsù ndi asota tó ngari ò. ⁷ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà ìli «Indonga» tí kátina ngǎtsi idho tdítǒ. Àbadhi náavò dhu ndi idho nàndà dhu nǐ angyinǎ rò, ádrùngbǎ kamà Dàwudì-otù ǒ, yà iwà ka kòvò angyinǎ rò dhu bhěyi. Kǎti:

Indo nyǐ nyapé Kàgàwà-tù ìrì,
ní nyǐ nyàkǎ nzá nyǎbhù afikù rò'ò odú.

⁸ Obhó tí, dhu í'iyana gukyè iwà Yèsuwà arà àhù ìndrù nà asota tó ngari ò dhu tí, ní Kàgàwà óvòyana nzì dhu tdítǒ ndi dhu-dzidǒ asota tó ngǎtsi idho dǒ*. ⁹ Nírò, Kàgàwà aródonà pbìndà ale tò sàbatù nyú rǐ'ì ìnè. Ndi idho rǐ'ì àdhàdhì yà kǎso ndì ònà àrùbhù rǐ idho isè idho bhěyi. ¹⁰ Obhó tí, wò Kàgàwà óbhòlò asota tó ngari ò òtsù ale, náso wà ndì pbìndà kasu ǒ rò, àdhàdhì Kàgàwà náaso ndì pbìndà kasu ndì nditò dhu-dzidǒ dhu bhěyi. ¹¹ Nírò, dhu àkǎ àlě rònzì obi, àlě ròtsù ndi asota tó ngari ò, ìnzì àlě nzínzì ǒ atdí ale mà rònzì dhu àlě t'ábhúna náanzì dhu bhěyi.

¹² Obhó tí, Kàgàwà bhà Ɔte ní ípìrǒnga ìbho arí ìndrù tò Ɔte. Ndirò kà rǐ'ì obi nà, ndàdù ndàkà ròsè yà ƆyƆyƆ kunàdo ní rí dhu ǘ'á ìla tó obhi-akpa dònǎ. Kǎrótsù bhélébhélé ale-nyutsì, ndàrà òtsi ale-afí nyú rǒ. Ndirò, kǎrí ale-kpa únzì ì ró nga mà ǒnga núndo, ndàdù àrà òtsi ale-kpa ò tètè mà rǒ. Kǎrí ìndrù rǐrèna afína ò ndínì ndì ndonzi tí dhu nábhù rùnì ndì kpangba. ¹³ Ìmbà Kàgàwà rǒ rò arí ndòru atdí dhu mà rǐ'ì. Kóró dhu arí'ì kpangba kà tò. Kà-nyìkpó arí kóró dhu àlǎ. Ndirò Àbadhi ní ndi àlě kòvòyà àlě kanzì kóró dhu onzínà ale.

Yèsù ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà nyú ròsè dhu

¹⁴ Àlě kí'ì ìnè atdí ǒsè pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà, yà òrù-akpa ò atsu ndàrà àhù Kàgàwà-tí'ò nà. Ndi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà ní Yèsù, Kàgàwà

* **3:18** 3.18 Ɔzt 14.1-35; Zàb 95.11 * **4:3** 4.3 Zàb 95.11 * **4:4** 4.4 Ɔpt 2.2 * **4:8** 4.8 Obhó tí, Yèsuwà nyú náarà wà àhù ìndrù nà Kànanà tó pbìrì ò. Pbétù, iró ka kòzè kitè dhu ní, ndi Kànanà rǐ'ì yà obhónà asota tó ngari nyú-sìsì kèlè.

t'ídhùnà. Ní, dhu àkà àlě rìkò pòtsó yà ka àlě ká'ù nǐ àlě tó a'uta ǎ. ¹⁵ Obhó tí, ndi àlě kí'ì nà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà ní yà ànò rádù àlě tó ivívinga nánò átò ale. Pǎmvo Sitanì umvù ábadhi-afí kóró otu ǎ, àdhàdhì ndi ndarí àlě-afí ùmvù dhu bhèyi. Pbétù kǎnzì nzá nzérenga. ¹⁶ Ní, dhu àkà àlě ròndrì a'uta nyú nà Kàgàwà bhà Ádrùngbǎ kamà tó tombi-tí'ò. Ka ní ndi ídzìnga ònzì arí ìndrù tò ale. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kà rádù ì'ì izu tó afína nà àlě dǒ, ndàdù àrà ídzìnga ònzì rǒ àlě tò àkàkà kàsùmì ǎ.

5

Yèsù ní Ádrùngbǎ Kùhanì Mèlkisèdekì bhà ǒfò ǎ dhu

¹ Ìngbàtí ìli ndi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà mà nòvò ka karí ìndrù nzínzì ǎ rò, ndínì ongó tí kasu ònzì ìndrù-òvò rǒ Kàgàwà-ònzì. Ndi kùhanì bhà kasu ní ndùbho ìnzì ka kùbina ùbi tí perè mà, ùbi tí ka kùbina izǎ tó perè mà nà Kàgàwà tò ìndrù ònzì nzérenga-okú dò rò. ² Ndi nyú tírò ka ní ivivi ale afína òná rò. Ní ndi dhu-okú dò rò, kà rǐ'ì ìnè yà inzǎ ì òzè rórò úwí ídzì otu rǒ rò ale tó dhu rǎlě dóna. ³ Ndirò wò ndi nyú tírò kà rǐ'ì iviví dhu-okú dò rò, kàkà nzá ndùbho izǎ tó perè ngùkpà ale tó nzérenga-okú dò rò rò tí, pbétù kàkà ndùbho ka pbìndà nzérenga-okú dò rò màtí átò. ⁴ Ìmbá ndìtírò arí ádrùngbǎ kùhanì tó ifuta àbhǔ fíndà atdí ale mà náarí'ì. Pbétù, Kàgàwà arí ndi ìndrù ànzì, ndìli ádrùngbǎ kùhanì tí, àdhàdhì kǎnzì Àròni, ndìli ádrùngbǎ kùhanì tí dhu bhèyi.

⁵ Ndi dhu bhèyi tí átò, Krístò náabhù nzá pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tó ádrùngbǎnga tó awáwù ndìtírò fíndà. Pbétù, Kàgàwà ní ndi ka nabhù kà tò. Kǎtì kà nǐ:

«Ìnyi, ìnyi ní Idhùdu.

Ndirò, indo ndi nòpè rò, ima ní Àbanu*.»

⁶ Ndi dhu bhèyi tí, kǎvò dhu átò Yèsù nàndà dhu nǐ ngǎtsi ngari ǎ Ìlǎ Andítá ò, ndàtì: «Ìnyi ní kùhanì dhòdhódhónganà àdhàdhì Mèlkisèdekì ì'ì òná ǒfò ǎ*.»

⁷ Yà adzì ǎ Yèsù ì'ì òná kàsùmì ǎ, kǐtsò ndi Kàgàwà, yà ìnè ì'ì ndìgǔ ndi ǎve ǎ rò ale-rǒ, ndàdù kǐtdè ǎrú-tùna nyú nà ndirò nyina-dha nà. Ní Kàgàwà ìri kàbhà itsòta, tsuná dhu kǐfu dhu-okú dò rò. ⁸ Ìnè màtí ndi ndí'ì Kàgàwà t'ídhùnà nyú tí rórò, kùdhè Kàgàwà-tsù dhu ìri arí ale tí ndi ndí'ì dhu yà ndi ndabà àpbè-otù ǎ. ⁹ Kàgàwà itdègu kà-nyutsì ndi ndudhé kóró dhu nábhǔ rǎkà, ní kǎdù òngo kóró ale yà tsuná dhu ìri rí nǐgǔ rí, ndàbhù rǎbà dhòdhódhónganà tó ípìrǒnga ale tí. ¹⁰ Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kàgàwà idì ka rǐ'ì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tí, Mèlkisèdekì bhà ǒfò ǎ.

Inzá dhu àkà kòkò nzónzo tí a'uta ǎ dhu (1Kò 3.1-3)

¹¹ Mèlkisèdekì nàndà dhu nǐ, mà mí'ì ábhǒ dhu nà fǔkù mà múnona. Pbétù, mà mí ì dhu-tí àwě tí fǔkù dhu rǐ'ì odú, ìnzì bǐku arí inga ìri dhu-okú dò rò. ¹² Obhó tí, yà nyí nyúdà kóró kàsùmì ǎ, nyí nyí'ì ìnè nyǒngò Kàgàwà bhà ǎte ùdhè arí ìndrù tò màlímó tí. Pbétù kòmbí, nyí nyòko òko yà dóna-kpa ò rò ka kapè kudhe fǔkù dhu-atdyú òho nyí nyarí kudhe tdítǒ fǔkù ró. Nyí nyùgèrè nyí nyǒngò màkyí nòzè 'òmvù ìrè-nzo bhèyi ale tí, àzèmbè ododu ònyù ònyu nyí nyàmbènà rò. ¹³ Obhó tí, ìngbàtí ìli ndi ale mà, yà màkyí kèlě nòzè ndòmvù ní àdì àdì ìrè-ngba tí obhónánnga tó ǎte ǎ ale. Ka ní inzǎ ùni ídzì dhu t'ónzita mà, nzére dhu t'ónzita mà nà ǎnga t'òvòta ale. ¹⁴ Pbétù, ododu ònyù ònyu arí ale ní iwà ǎ'ò ale. I ale ní kǎkà ì ònzina kóró dhu ǎ, iwà ùni ídzì dhu mà, nzére dhu mà nà ǎnga t'òvòta ale.

* 5:5 5.5 Zàb 2.7 * 5:6 5.6 ǎpt 14.17-20; Zàb 110.4; Èbr 7.1-17

6

¹ Ní ndi dhu bhěyi kà rǐ'ì rò, dhu àkǎ àlě rùdà yà dònà-kpa ò rò ka kudhè àlě tò Krístò dǎ isísó dhu-dònǎ, àlě ràdù àmbè òwu dǎ angyi yà iwà ó'ò ale tò àkǎnà kudhe dhu-tidò ùnǐ àlě kí dhu ǎ. Dhu àkǎ nzá àlě ràpǎ àlě tdítǎ yà dònà-kpa ò rò ka kudhè àlě tò dhu t'únita rǎ. I dhu ní: yà ɔve ò rádu ìndrǔ ùndà mùtsɔ-tidò ò rò ka kí ale ùgèrè kùbhà dhu mà, Kàgàwà à'ù ka kí dhu mànà. ² Ndirò ní bàtizò dǎ ka kí dhu ùdhě ìndrǔ tò dhu mà, ale-ɔtsú ùlǐ ka kí ìndrǔ dǎ dhu mànà*. Ngùkpà dhu ní ìndrǔ rǐ 'ùngbě ɔve-bvù rò dhu dǎ ka kí dhu ùdhě ìndrǔ tò dhu mà, Kàgàwà itdìya ìndrǔ-ànyà dhu dǎ ka kí dhu ùdhě dhu mànà. ³ Àlě kǎkǎ àlě ràmbe òwu dǎ angyi tí yà iwà ó'ò ale tò àkǎnà kudhe dhu-tidò t'únita ǎ, Kàgàwà òzè ka nǐ.

A'uta ùbha ka kí dhu tó nzérenga

⁴ Kìdyi pé yà iwà ì á'ù Kàgàwà rórò ì nádu angyè fìyó mùtsɔ ò ale tó ófò. Abádhí ála wà Kàgàwà bhà awáwù, abádhí ábà wà yà pǐndà ale tò Kàgàwà arí àbhǔna perè átò, ndirò Kàgàwà ábhù wà abádhí ràbà pǐndà Hìlǎ-Alafí. ⁵ Abádhí nínè wà Kàgàwà bhà ɔte tó ídzinga, 'àdù yà ìrà rìrà adzi tó ádrùngbǎnga tó ɔbì inè. ⁶ Pbétù, abádhí ádù 'àdu fìyó angyè mùtsɔ ò. Ní ì dhu bhěyi ale-tidò àbhǔ ka kí rùgèrè ì tdítǎ rùbhà fìyó nzérenga dhu rǐ'ì odú nyú. Obhó tí, abádhí rǐ'ì àdhàdhì Kàgàwà t'ídhùnà àbhǔ rí kutǎ tdítǎ mùsàlabhà dǎ ale bhěyi, ndirò ìndrǔ àbhǔ rí ràmbe dhu ùnò dǎ nzére nyú Yèsù nǐ ale bhěyi.

⁷ Inga tí ka kòbhì adzi náapè àmbè dòná rárà ìkǎ rǎ igye-dha òmvù dǎ, ndàdù dòná ka kòzò ònyù ì'ò ndì nabhì ale tò, ní ndi dhu itè dhu Kàgàwà ràso wà ndi adzi. ⁸ Pbétù, kǎpè okpèna nà itsukpó-nzo mà nzére ìrì-tidò mànà ní'ò, ní ndi dhu itè dhu ndi adzi rǎrǐ mbá tǐna nà, ndirò Kàgàwà rǐ kòfù ònà idho rìndù wà ndì. Ndirò Kàgàwà rárà dhu ùtsà kùbì ndì ndí kàzù nǐ dhu rǎ.

⁹ ɔdhídù, yà atdídǎ má mózè nyí rò, má mí mbá òte wò dhu bhěyi màtí, má mǔnì wà dhu mběyi nyú nyí rǎrǐ'ì inè ídzì otu ǎ. Ndi otu ní ògù tó otu. ¹⁰ Kàgàwà ní obhónánga tó dhu ònzi arí ìndrǔ tò ale. Ní kà rǐ nzǐ àdzo nyí nyònzì kasu rǎ rò. Obhó tí, nyí nyònzì kàbhà ale dzùnà, ndirò nyí nyòko òko abádhí dzùnà ònzi nyí nyarí ró tí. Ní ndi dhu itè dhu iwà nyí rózè Kàgàwà. ¹¹ Ndirò, má mí atdyúna òho dhu ní, ìngbátì ìlì ndì ale mà nzínzìkù ǎ rǎkǎ ndàmbe Kàgàwà bhà ale dzùnà ònzi dǎ wò dhu bhěyi tí, rárà àhù yà adzi ǎ dhu-tsù rǐ ndòdì dhu ò. Nírò ní ndi nyí nyádù yà nyí nyódonà Kàgàwà rònzi fùkù dhu àbà nǐ. ¹² Nírò, nyí nyàkǎ nzá nyí'ì ngbòya úyí ale tí, pbétù nyí nyàkǎ nyòkò Kàgàwà ná'ù ale bhěyi, ndirò dhu-dzi òndù arí ale bhěyi. Ndi dhu bhěyi aróko ale ní ndi Kàgàwà òkò fìndá làkǎ fìyò dhu àbà arí.

*Kàgàwà arí nzǐ ndì ndòkò làkǎ ùwǎ dhu
(Èbr 10.23-24,32-36)*

¹³ Kàgàwà rǐ làkǎ òkò Àbràhamù tò rò, kǎtsò dhu ɔvòna rǎ nditírò. Kǎnzì dhu ndi dhu bhěyi ìmbǎ ɔvòna rǎ ndì ndádù dhu òtsò ngǎtsi dònà nǎ ósè ádrùngbǎle ní'ì nídhunǐ. ¹⁴ Kǎtì: «Ma mòtsò wà dhu obhó nyú, ma mí nyasò àsò atdídǎ, madè pǐkù pǐàdzukuru-bvu nise atdídǎ átò*.» ¹⁵ Ní, ìnzǐ ndì ndí ndìngyè rórò ndì ndòdò Kàgàwà ùnò fìndà dhu rò, Àbràhamù adù yà Kàgàwà akò fìndá làkǎ fìndà dhu àbà. ¹⁶ Obhó tí, ìndrǔ apé dhu òtsò, ní abádhí arí ndi dhu òtsò yà ádrùngbǎle tí rǐ'ì ròsè dòyanǎ ale-ɔvò rǎ. Ndirò, òtsò abádhí òtsò dhu náarí kóró agòta ìtò abádhí nzínzi ǎ rò. ¹⁷ Ndirò ndi ófò ǎ tí, Kàgàwà azè nditè dhu kpangba yà ndì ndòkò fìndá làkǎ dhu àbà rí ale tò, ìnzǐ ndì rǎràdù pǐndà ɔte ùwù akekpa màtí. Ní kǐtè ndi làkǎ tó obhónga dhu ndì ndòtsò ndisè ka nǐ dhu-otù ǎ. ¹⁸ Nírò, ìnzǐ arí 'ùwǎ dhu yà ìnzǐ

* 6:2 6.2 Iró, ale-ɔtsú ùlǐ ka kí ìndrǔ dǎ dhu-tì ní: Kàgàwà ònzi ka kí rǐrà ndi ale Hìlǎ Alafí nǐ dhu. * 6:14 6.14 ɔpt 22.16-17

Kàgàwà ràdù tìtò ùnò òyá rǐ'ì oyo. I dhu ní làkà t'ókòta mà dhu t'ótsota màna. Ní, yà kà-nyutsi àlě kúrù àlě rò, kǒkò óyò dhu-okú dò rò, àlě-afí nótsi wà obi atdíđ, ndíni àlě kòdò tí àlě ràbà yà kǒkò fíndá làkà àlě tò dhu àlě-atdyú nyú nà. ¹⁹ Ndi àlě kòdona àlě ràbà dhu rǐ àlě àbhù àlě rikò pòtsó Kàgàwà-ònzì àlě-afí ònǎ rò, àdhàdhì nàngà náarí bàtó àbhù ridè pòtsó atdí ngari ǒ idha dǒ dhu bhěyi. Kǎbhù àlě àlě rùdà àlě-afí ònǎ rò pàziyà ònǎ, àlě ròtsù atdíđ ìlǎ ngari ò, yà Kàgàwà arádi òrù-akpà ò i. ²⁰ Yèsù atsù ndi angyi ányì àlě tò, ndàdù òngo pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tí dhòdhòdhóngà, Mèlkisèdeki bhà ófò ǒ.

7

Mèlkisèdeki ní ádrùngbǎ kamà ndirò ádrùngbǎ kùhanì dhu

¹ Mèlkisèdeki ní'ì Sàlemù tó kigò ǒ ádrùngbǎ kamà. Ndirò ka ní'ì Kàgàwà yà kóró dhu dǒ arí'ì orú ale bhà kùhanì. Ní atdíku, Àbràhamù rǐ ndàdù ádròdrǒ kámá màna ndi ndúgye ìla, ndàdù abádhí lèma ònzì dhu-dzidǒ rò, Mèlkisèdeki arà, 'òwù 'ùsò kà màna otu ǒ rò, ndàdù kàso. ² Ní Àbràhamù adù ndi ndàkò ìla ǒ dhu kóró tó atdínga idre dǒ nàbhù kà tò. Mèlkisèdeki tí kátina oyo-tì ní obhónánga tó ádrùngbǎ kamà. Ndirò ka ní Sàlemù tó kigò ǒ ádrùngbǎ kamà*. Sàlemù-tì ní màrùngà. ³ Ka kúni nzá Mèlkisèdeki t'ábanà mà, kà-tsánà mà ndirò atdí kà t'ábhunà mà. Ndirò, ka kúni nzá ìngbàngá ka kugù ka dhu mà, ndirò ìngbàngá kǎdù òvè dhu mà. Kòfò ndi Kàgàwà t'ídhùnà nà ka ní kùhanì dhòdhòdhóngà nà nídhunì.

⁴ Nírò, nyàndà pé wò ale i'ì ádrùngbǎle nyú tí ònǎ ófò! Àbràhamù, àlě t'ábhunà-nzìnzì nyú mà, náabhù ìla ǒ ndi ndakò kóró dhu-tidò tó atdínga idrè dǒ kà tò. ⁵ Pbàyàhúdì-bvǎ pbàkùhání ní'ì Lawì bhà pbàdzukurù, ndi Lawì ràdù i'ì Àbràhamù bhà màdzukurù. Ní Músà bhà Úyátá núnyá dhu pbàkùhání tò róngò adóya, Pbàisràyéìlì, nónzì rùbho ì àbà kóró dhu-tidò tó atdínga idrè dǒ fǐyò*. ⁶ Ndirò, Mèlkisèdeki ní'ì nzǐ Lawì bhà pbàdzukurù nzìnzì ǒ ale. Pbétù, Àbràhamù abhù ndi ndàbà kóró dhu-tidò tó atdínga idre dǒ kà tò. Ndirò kǎdù ndi Àbràhamù, yà Kàgàwà akò làkà fíndà ale náso. ⁷ Inzá ka kàgò ale dòná rórò, ákě ale àsò arí narí ádrùngbǎle. ⁸ Lawì bhà pbàdzukurù nzìnzì ǒ i'ì pbàkùhání tí ale, yà kóró dhu-tidò tó atdínga idrè dǒ tó perè nùbho ka kongónà fǐyò ale, ní'ì ùvǎ rádù ùve atdíku ale. Pbétù Mèlkisèdeki, yà Àbràhamù abhù ndi ndàbà kóró dhu tó atdínga idrè dǒ fíndà ale, ní dhòdhòdhóngà nà arí'ì ípìrǒngà nà ale, àdhàdhì Hìlǎ Andítá rǎnǒna dhu bhěyi. ⁹ Nírò, àlě kínè àlě ràti, Lawì, yà pbìndà pbàdzukurù tò adóya Pbàisràyéìlì nóongónà kóró dhu-tidò tó atdínga idrè dǒ nùbho perè tí fǐyò ale, ní rabhù wà kóró dhu-tidò tó atdínga idrè dǒ átò perè tí Mèlkisèdeki tò Àbràhamù-nyutsi. ¹⁰ Obhó tí, inzá màtí ka kàpè ndùgù rórò, Lawì i'ì inè abhunà-nzìnzì Àbràhamù-nyutsi, Mèlkisèdeki màna ndi abhunà-nzìnzì mà rǐ 'ùsò, ràdù perè àbhù fíndà ònǎ kàsùmì ǒ.

Kàgàwà rǐ Mèlkisèdeki bhěyi ngǎtsi ádrùngbǎ kùhanì, Yèsù, ìlǐ dhu

¹¹ Pbàisràyéìlì tó Úyátá ò, ka kongónà pbàkùhání òvò Lawì bhà pbàdzukurù nzìnzì ǒ. Abádhí ní'ì pbàkùhání Àrǒnì bhà ófò ǒ. Pbétù pbàkùhání tí abádhí i'ì ònǎ ófò ní'ì inzá àkǎ ófò. Àkǎ àkǎ dhu tí kǐ'ì nánì, ka kahòna nzǐ Mèlkisèdeki bhà ófò ǒ rí kasu ònzì kùhanì-atdyú tdítđ. Ndi dhu i'ina mbǎ tǐna nà. ¹² Obhó tí, kùhanì tó kasu ùwu ndi rò, Úyátá àkǎ wà ndùwu ndi átò. ¹³ Ndirò, wò ka kòtè pbìndà dhu dǒ àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù ní'ì vurò ale-dhù-tidò. Ndirò kà mà tó dhu-dhù nzìnzì ǒ, màzàbahù dǒ kùhanì tó kasu nanzì atdí ale mà ní'ì ìmbǎ. ¹⁴ Obhó tí, dhu ùni wà ndi kpangba àlě

* 7:2 7.2 Opt 14.17-20 * 7:5 7.5 Ozt 18.21

tó Ádrùngbǎle rahù Yudhà-dhù nzínzi ǒ rò. Ndirò ndi ale-dhù nàndà dhu nǎ, Músà náavò nzá kùhanì tó kasu tó dhu nàndà atdí ɔte mà.

¹⁵ Ndirò, yàrí ní ndi ndi dhu nìtè kpanjanga tǎtǎdǒ dhu: Mèlkisèdekì nà ndi nòfò ngǎtsi kùhanì nítò wà ndi. ¹⁶ Ndi kùhanì-tsí ka kili nzá rǐ'ì kùhanì tí indrù tó màndu nónzi ka dhu-okú dò rò. Pbétù, ka kili ka rǐ'ì kùhanì tí dhòdhóhonganà arádi ípìrǒnga bhà ádrùngbǎnga tó obi nǎ. ¹⁷ Obhó tí, Ǫlǎ Andítá rǐ dhu itè kpanjanga, ndàti: «Inyi ní dhòdhóhonganà arádi kùhanì

Mèlkisèdekì bhà ɔfò ǒ* ale.»

¹⁸ Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kàgàwà ahò angyè uyátá, ndi uyátá i'ì ivívinga nà ndirò kǎnzì nzá indrù-dzùna dhu dhu-okú dò rò. ¹⁹ Obhó tí, wò ndi Músà bhà Uyátá náabhù nzá indrù Kàgàwà ròzù àkǎkǎ ale tí nyìkpóna ǒ. Pbétù kòmbí, Kàgàwà íbhò wà àlè kádù òdòna àlè kabá tí atdíǎ òkǎ dhu. Ndi dhu-otù ǒ nga ní ndi àlè kí'ì inè àlè ròndrì Kàgàwà-tí'ò nǎ.

²⁰ Ròsè wò dhu dònǎ, Yèsù Ǫlǎ ndi ndi rǎdi Ádrùngbǎ Kùhanì tí rò, Kàgàwà atsò pé dhu angyi. Pbétù, Lawì bhà pbàdzuru nzínzi ǒ ale ɔlǎ ka kí kùhanì tó kasu ǒ rò, ka katsò nzá dhu ndi dhu bhèyi. ²¹ Pbétù, Kàgàwà Ǫlǎ Yèsù rǐ'ì Kùhanì tí ya ndi ndòtsò dhu dhu-otù ǒ. Kǎti kà nǎ:

«Ima Ádrùngbǎle Kàgàwà, ma mòtsò wà dhu, ndirò ma mí nǎ madù tǎtǎdǒ ndi dhu dǒ: nyi nyádi Kùhanì tí dhòdhóhonganà*.»

²² Ndi dhu bhèyi Kàgàwà ɔtsò dhu dhu-otù ǒ, Yèsù ní ndi àlè àbhù rǐ àlè rǎ'ù dhu inè àlè rǎrǐ'ì Kàgàwà màna àlè nùngbò atdíǎ òkǎ ungbòta ɔwátá nà ale.

²³ Ndirò ngǎtsi dhu rǐ'ì inè átò: ngǎkpà pbàkùhání ní'ì abho rò. Ní abádhí owúnà ɔve rǒ, kadù 'ɔwɔ pbàkùhání-ɔwátá nǎ. Ní ndi dhu arána abádhí àbhù rǒ inzi rònzi kùhanì tó fiyó kasu dhòdhóhonganà. ²⁴ Pbétù, Yèsù tò ndi dhu rǐ'ì ìmbǎ ndi dhu bhèyi: Kà rǐ'ì ípìrǒnga nà dhòdhóhonganà, ndirò kùwǎ rǐ kùhanì tó kàbhà kasu ǒ rò atdí ale mà rǐ'ì ìmbǎ. ²⁵ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kà rǐ'ì inè ndigǎ Kàgàwà-tí'ò iwǎ otuna ǒ ale atdíǎ. Obhó tí, kà rǐ'ì ípìrǒnga nà dhòdhóhonganà, ndirò kǎrí nditsò Kàgàwà rǒ abádhí-okú dò rò. ²⁶ Nírò, Yèsù ní ndi àkǎkǎ àlè tò pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà. Ka ní Ǫlǎ ale Kàgàwà-nyìkpó ǒ, ìmbǎ afátá nà ale, ndirò ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna atdí dhu mà rǐ'ì nyunatsi ale. Kàgàwà índà ka nzérenatále rǒ rò, ndàdù kǎdzi, ndili ɔrú ngari nyú ǒ ɔrù-akpa ò. ²⁷ Kà rǐ nǎ bilinganà ndi ndi perè ùbhò Kàgàwà tò dhu-atdyú òho, àdhàdhì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ ngǎkpà kámá nòonzina ka bhèyi. Abádhí ubhóna pé perè fiyó nzérenga nyú-okú dò rò itírò, ndirò ndi dhu-dzidǒ 'àdù kùbho ngǎkpà ale tó nzérenga-okú dò rò. Obhó tí, Yèsù anzi dhu ndi dhu bhèyi atdí-gàna kèlè tí, ya ndi ndipfo ndi nditírò ɔve tò dhu-otù ǒ. ²⁸ Músà bhà Uyátá náabhù kuli inè nzére dhu tí ka kózùna dhu rǐ'ì nyuyatsi ale mà rǐ'ì ádròdrǒ pbàkùhání tí. Pbétù, Kàgàwà atsò dhu* nùuwù ndi Músà bhà Uyátá. Wò ndi kǎtsò dhu nǎ, kǎdì Idhùnà rǎdi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tí. Ndi kà t'ídhùnà ní ndi àkǎkǎ dhu bhèyi rǐ pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tó pbìndà kasu ònzi dhòdhóhonganà ale.

8

*Yèsù ní àlè tó obhóna pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà
Ungbòta-ɔwátá ǒ dhu*

(Ìsa 55.3; Èbr 9.6-12; 12.24)

* 7:17 7.17 Zàb 110.4 * 7:21 7.21 Zàb 110.4 * 7:28 7.28 Kàgàwà atsò dhu rǐ'ì 7.21 ò.

1 Yàrí ní ndi wò mà mòzè mǎnò fǔkù dhu nzínzi ǒ ádrùngbǎ dhu: àlě kí'ì nà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tí ní ndi Yèsù nyú. Ǫrù-akpà ò, kǎdi Kàgàwà bhà ifuta tó ádrùngbǎ kamà tó tombi tó fangà dònǎ rò. 2 Kǎrí Ádrùngbǎ Kùhanì tó pbìndà kasu ònzi atdíǒ ìlǎ ngari ò Kàgàwà arádi i, kà-tì ní, kà rarí ndi kasu ònzi obhóná hemě-dzà ǒ. Ndi hemě-dzà ní wò ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà úpe, ìnzǐ ní ìndrǔ úpe.

3 Ìngbàtí ìli ndi ádrùngbǎ kùhanì mà ka kilínà ndíní ongó tí yà ùbi tí ka kúbina ìzǎ tó perè mà ngǔkpà perè-tidò mànà núbho Kàgàwà tò. Ní ndi perè nàndà dhu nǐ, dhu akána Yèsù, àlě tó pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà, rǐ'ì perè tí ndi ndábhùna ìndrǔ-òvò rǒ dhu nà. 4 Yà adzi ǒ ndi ndi'ì nání, kí'iyana mbá kùhanì tí, ìnè Músà bhà Ʋyátá ávi dhu bhěyi rǐ perè ùbhǒ Kàgàwà tò ngǔkpà pbàkùhání rǐ'ì nídhuní. 5 † pbàkùhání rǒnzina Ìlǎ ngari ò kasu ní'ì yà òrù-akpà ò arí 'ònzi obhóná dhu tó ófò kèlě. Obhó tí, yà íkyèrǒ Músà rǐ'ì ndíní ndi ndosí tí hemě-dzà ònà kàsùmì ǒ, Kàgàwà avò dhu kà tò ndàti: «Ándà yàrí dhu mběyi. Nyi nyí hemě-dzà ùpě yà pbìrì dǒ rò ma mitè ìndù idza tó ófò ǒ*.» 6 Ní kòmbí, Yèsù tò Kàgàwà ábhù kasu ní idzi kasu nyú ròsè ngǔkpà pbàkùhání tó kasu dònǎ. Obhó tí, kǐdè ìndrǔ nzínzi ǒ Kàgàwà mànà, ndíní ndi ndungbò tí ìndrǔ fǐndá ídzìnga ósè angyè ungbòta tó ídzìnga dònǎ ungbòta nǐ. Ndi ungbòta ní yà Kàgàwà akò fǐndá làkǎ ìndrǔ tò àkǎ àkǎ ungbòta.

7 Wemberè tó ungbòta† ní'iyana gukyè iwà ìndrǔ nabhù rǐ'ì àkǎ àkǎ ale tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu tí, ní Kàgàwà ahòna nǐ ngàtsi ungbòta-atdyú ndònzì pbìndà ale mànà. 8 Pbétù, yàrí ní ndi Kàgàwà arù pbìndà ale dǒ tí dhu. Kǎti:

«Kànǐ idho ìrà wà.

Ndi idho ní yà mà mí mǔngbò ɔwútána tí Ìsràyeli tó pbìrì ǒ bhà mà, Yùdeyà tó pbìrì ǒ bhà mànà ònà idho.

9 Ndi ungbòta rǐ mbá ì'ì àdhàdhì yà abádhí t'ábhúya mànà ma manzì ungbòta bhěyi, yà ma mǔlú abádhí ɔtsúya rǒ, mipfo Mísri tó pbìrì ò rò ònà idho ǒ dhu bhěyi.

Ìnzá abádhí akò 'òngò ndi ungbòta ìfù bilínganà dhu-okú dò rò, ìma mà átò, ma madù abádhí ùbhà.»

10 Ndirò kǎti:

«Ndi idho dzidǒ, yàrí ní ndi Ìsràyeli tó pbìrì ǒ bhà mànà mà mungbòya mà nǐ ungbòta-tidò.

Ma mabhùya abádhí rùni pbàkà Ʋyátá,

madù àndinà átò abádhí-afí ò.

Ma ní'iya abádhí tó Kàgàwà,

ndirò abádhí ní'iya pbàkà ale.

11 Atdí ale mà náaraya nǐ dhu ùdhe rǒ atdí ɔdhìnà tò màtí, ndirò adònà tò màtí, ndàti:

«Nyi nyàkǎ nyuni Ádrùngbǎle Kàgàwà!»

Obhó tí, kóró ale núuniya ma,

ròpè ndi àkěkpá ngbángba ò rò, ràrà àhù abádhí nzínzi ǒ ádrùngbǎle ò.

12 Ma mubàya abádhí tó afátá,

ìnzǐ madù abádhí tó nzérenga ìrè*.»

13 Kàgàwà rǒte Ungbòta ɔwútá dǒ dhu náadù wemberè tó Ungbòta àbhù ròngò ayína tí. Ndirò ayína tí òngò dhu, yà iwà ndi níngyě dhu, ní íkyèrǒ òdì ndíní ndi ndawí tí dhu.

* 8:5 8.5 Uvt 25.40. † 8:7 8.7 Wemberè tó ungbòta ní yà Sinayi tí kátina pbìrì-dǒ rò Kàgàwà anzì pbìndà ale mànà ungbòta (Uvt 24.3-8). * 8:12 8.12 Yèr 31.31-34

9

Ungbòta-ɔwútá tó idzinga núdà wà Ungbòta-ayí tó idzinga dhu
(Uvt 24.3-8; 25; 26; 40.17-33; Ebr 12.24)

¹ Wemberè tó ungbòta ɔ, Kàgàwà rǒ indrǔ arí 'ìtsò yà adzi dǒ òná rò ngari mà, abádhí àkǎ 'ònzì somà tí dhu màná dǒ ɔyátá ní'ì inè. ² Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí upe hemě-dzà. Ányì-dzá, wemberè tó kàluga-ɔvò ní'ì «Hlǎ Ngari». Ndi kàluga ɔ ka kuli dhu ní àrùbhù ɔpbína nà ádrùngbǎ tarà-ba mà, Kàgàwà tò ka kùbhòna perè tí m̀gati ka kulínà dòná mizà màná*. ³ Ndirò, ndi wemberè tó kàluga mà ɔyò rí kisé kàluga màná-ɔnga ka kundo ádrùngbǎ mberù-ba nǎ. Wò ndi ɔyò rí kisé kàluga-ɔvò ní'ì «Atdídǒ Hlǎ Ngari.» ⁴ Ndi kàluga ɔ i'ì dhu ní ɔrò nǎ ka kóbhòlò màzàbahù-tidò, yà mběyi aróngu kàzu ɔ ka kòbì ndi rò alindra-tidò tó perè ka kòbìna dòná rò màzàbahù. Ngàtsi dhu ní'ì ɔrò nǎ ka kútri kóró ngbòna sàndukù, yà «Ungbòta tó Sàndukù» tí ka kátina sàndukù. Ndi sàndukù ɔ i'ì dhu ní, ɔrò nǎ ka kóbhòlò kópà, yà màná tí kátina m̀gati-tidò rǐ'ì òná mà, Àrǒnì bhà m̀gò, yà ɔpbína atà, ndàdù ipfò màná*. Ndirò, kà'ò i'ì ngǔkpà dhu ní ɔyǒ odu-afǎ-nzo, yà ndi màná indrǔ nungbò ɔyátá Kàgàwà andí dǒyá*. ⁵ Ndi sàndukù dǒ ka kuli dhu ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù itè rí àtsà ka kátsà màkèrubi tí kátina màlàyíká tó ɔyǒ woyò. I màkèrubi núngbe pékéléya, sisìya ràdù ndibvu yà perè tí ka kùbho Kàgàwà tò, ndínǎ kǔbà tí indrǔ tó nzérenga izǎ-azù nífù ka kongónà òná ngari dǒ. Pbétù kòmbí rǐ'ì kàsùmì ní nzǐ yà kóró kǒkò dhu àwě ka kí òná atdátídirà ɔ kàsùmì.

⁶ Wò dhu bhěyi ní ndi ka kahù kǒkò dhu-nyitì kóró. Ní, pbàkùhání nóongónà òtsù bilínganà wò wemberè tó kàluga ɔ, fiyó kasu ònzi ì í rò. ⁷ Pbétù, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà kèlě atdíró ní ndi ongónà òtsù wò ɔyò rí kisé kàluga ɔ atdí-gùna kèlě tí, yà ato náarí irà dhu bhěyi. Àbadhi ongónà òtsù nà fóná ányì dhu ní, yà perè tí ndi ndipfo ndi nyú tíró pbìndà nzérenga-okú dò rò izǎ-azù mà, yà ngǔkpà ale ipfo perè tí fiyó nzérenga-okú dò rò izǎ-azù màná*. ⁸ Wò dhu-otù ɔ, Hlǎ-Alafí azè nditè dhu ní, «Atdídǒ Hlǎ Ngari» ɔ indrǔ rǒtsù Kàgàwà-tí'ò òná otu rǐ'ì inzà ndi ndàpè ndàngbě ró dhu. Ndi dhu ní'ì àdì yà adzi dǒ hemě-dzà àdì kasu ònzi ndi ndí ró òná kàsùmì ɔ dhu. ⁹ Wòrǐ ní ndi yà kòmbí arí 'ònzì dhu nitè ófò. Ndi dhu ní'ì, Kàgàwà tò ka kubhónà ngǔkpà perè-tidò mà, ùbi tí ka kùbìna izǎ tó perè màná rongónà nzǐ àdù Kàgàwà ùlě arí ale àbhù rǐ'ì àkǎkǎ atdíđǒ afína òná rò kònzǐ ale tí. ¹⁰ Kǒkò ɔyátá ní ì indrǔ ongónà ifunà ì ónyuna dhu mà, ì ómvèna dhu mà, ndirò fiyó somà tó màndu nózè dhu bhěyi ì í 'ù'ò 'lǎ Kàgàwà-nyìkpó ɔ dhu màná nàndà dhu nǎ. I ɔyátá i'ì ngari nà ràrà àhu Kàgàwà rǐ kóró dhu ùwǔ, róngò ɔwútána tí òná kàsùmì ɔ.

¹¹ Pbétù, Krístò ira pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tí, ndínǎ ndi ndibho tí yà inè àlě kí'ì nà kòmbí màtí idzinga àlě tò. Kátsù ádrùngbǎ, ndirò atdíđǒ àkǎ hemě-dzà ɔ. Ndi hemě-dzà ní nzǐ yà indrǔ nyú núpe. Kà-tì ní, ka ní nzǐ yà adzi dǒ hemě-dzà. ¹² Kátsù atdí-gùna kèlě tí ndi idza ɔ Atdídǒ Hlǎ Ngari ɔ. Kátsù nzá ányì ùbi tí ka kùbina perè tí indrǐ-akpá-azù nà ndirò ikyi-akpá-nzo-azù nà, pbétù kátsù ányì azùna nyú otù ɔ nditírò. Ndirò, ndi otu ɔ ní ndi, kǔwù àlě dhòdhòdhonganà àlě tó nzérenga ɔ rò. ¹³ Angyi ka kongónà perè tí ka kùbho Kàgàwà tò indrǐ-akpá-azù mà, ikyi-akpá-nzo-azù mà, kàzu ɔ ka kùbì ikyi-ivá-nzo-ohù màná núvo Kàgàwà-nyìkpó ɔ òtì ale dò, ndínǎ abádhí nu'ò tí rilǎ ngbòya òná rò kà-nyìkpó ɔ. ¹⁴ Ní, dhu apé i'ì ndi dhu bhěyi kǒkò izǎ-azù nóongónà dhu ònzì dhu tí, ní Krístò-azù nyú tí mbǎ àdù ì'ì ɔbì nà atdíđǒ ròsè, ndù'ò àlě, àlě rilǎ Kàgàwà-nyìkpó ɔ? Obhó tí, Kàgàwà, yà dhòdhòdhonganà arí'ì ale bhà Hlǎ Alafí-otù ɔ, Krístò níipfo ndi nditírò perè tí

* 9:2 9.2 Law 24.5-9

* 9:4 9.4 ɔzt 17.9-15

* 9:4 9.4 Tòr 10.3-5

* 9:7 9.7 Law 6.11,15

Kàgàwà tò. Ndirò, kǎzù núú'ò àlě tó irèta rìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ inzà àkǎ mètso ǒ rò, ndíní àlě kǎnzi tí Kàgàwà, yà ípìrǒngà nà arí'ì dhòdhódhónganà ale bhà kasu.

¹⁵ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Krístò ní indrù nzínzi ǒ arí ide Kàgàwà mànà ale, ndi Kàgàwà ónzì indrù mànà ɔwútána tó ungbòta ǒ. Ndi dhu otù ǒ ní ndi, kǒkò Kàgàwà únzi ale rí'ì inè 'àbà dhòdhódhóngà nà rádi dhu, yà kǎkò fíndá làkǎ fíyò dhu. Kóró i dhu rádù àkǎ Krístò náavè ndíní ndi nduwà tí kǎkà wemberè tó ungbòta tó kàsùmì ǒ dhu nufá ale mà fíyó afátá ǒ rò dhu-okú dò rò. ¹⁶ Ǔvè ndi ndóvè rórò indrù avò dhu náape ì'ì inè, ní dhu àkǎ wà kitè dhu wò ndi dhu navò ale róvè wà, tdù ka kǎnzi ndi ale unɔ dhu rò. ¹⁷ Obhó tí, ǒvè ndi ndóvè rórò indrù ǒvò dhu rí'ì tǎna nà ndi ale ǒvè dhu-dzidǒ. Pbétù, kà rí mbǎ kà nà àdì ndi ale àdì ípìrǒngà nà ònà kàsùmì ǒ. ¹⁸ Ní ndi dhu bhèyi tí, wemberè tó Ungbòta mà Kàgàwà ìli nzà inzà azu àpè ndùfu rórò. ¹⁹ Obhó tí, wemberè tí Músà náavò yà Kàgàwà abhù fóná Ʋyátá kóró kóró ale tò. Wò dhu-dzidǒ, kǐdyi ìkyi-akpá-nzo-azù mà indrì-akpá-azù mànà, ndàngbǒ atdíkpá idha nà. Ndirò, kǐdyi hìsòpò tí kátina itsu-dòkǎ, ndisǒ àlǎlǎ tàrà-ìkǎ nǐ ka kóbhòlò imbi nǐ, ndàdù ndi azu unɔ nǐ Ʋyátá tó bhùkù-dǒ ndirò kóró ale dò. ²⁰ Ndirò kǎdù àtìna: «Yarí ní ndi Kàgàwà ɔyá ndíní nyí nyongó tí ifunà Ungbòta itè rí azu*.» ²¹ Músà nùunɔ ndi azu átò Hemě-dzà dǒ ndirò kǎunɔ ka somà tó dhu-tsí dǒ kóró. ²² Ndirò, Ʋyátá ka kàndà rò, mbèmbè kóró dhu ù'ò arí rìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu ní perè tí ka kàbhù ìzǎ-azù unɔ ndi dhu. Ndirò, inzà azu unɔ ndi rò, Kàgàwà rí nzǐ àdù indrù tó nzérenga núbà.

²³ Nírò, ndi nàla dhu ní yà ɔrù-akpà ǒ arí'ì dhu tó ǒfò itè arí dhu nú'ò ka rarí azu nǐ rìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pbétù, obhóngà dǒ ka kǐ Kàgàwà unɔ dhu rǒnzina ní yà atdídǒ fíndá ídzìngà ósè ìzǎ-azù tó perè dònǎ perè. ²⁴ Obhó tí, Krístò atsù ònà Atdídǒ Ɔlǎ Ngari ní nzǐ yà indrù-otsù ósì ngari. Yà indrù-otsù ósì ngari ní'ì yà obhóná Atdídǒ Ɔlǎ Ngari nyú tó ǒfò kèlě nítè rí ngari. Pbétù, kǎtsù ɔrù-akpà ǒ yà Kàgàwà arádi i, ndòngò àmbe ndìtsò dǒ Kàgàwà-rǒ àlě-okú dò rò. ²⁵ Yà ato náarírà dhu bhèyi, Pbàyàhúdì tó pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà nóongónà ɔtsù atdí-gùna tí Atdídǒ Ɔlǎ Ngari ǒ. Kǒngónà ɔtsù ányì perè tí ndi ndàbhùna Kàgàwà tò ìzǎ-azù nà fóná. Pbétù, Krístò náatsù nzà Atdídǒ Ɔlǎ Ngari ǒ ɔrù-akpà ǒ, ndíní ndi ndongó tí ndàbhù nditírò perè tí Kàgàwà tò ibí-gùna. ²⁶ Kǐ'ina gukyè ndi dhu bhèyi, ní kǎkána ndàbà àpbè ibí-gùna ròpè ndi yà adzi Kàgàwà anzina dhu ǒ rò. Pbétù, yà adzi ǒ dhu-tsù rí ndàpà ndòdì ndi ònà kàsùmì ǒ, Krístò nítè ndi atdí-gùna kèlě tí, ndíní ndi ndubà tí indrù tó nzérenga, yà ndi nyú tírò ndi ndí ndipfò, ndàbhù ndi perè tí Kàgàwà tò dhu-otù ǒ. ²⁷ Ingbátì ìli ndi ale mà rǒdona dhu ní, ndi ndóvè atdí-gùna kèlě tí dhu, ndi ɔve-dzidǒ, Kàgàwà rádù ànyàna ɔtdì. ²⁸ Ndi dhu bhèyi tí átò, Krístò níipfo ndi ndòvè atdí-gùna kèlě tí, ndíní ndi ndubà tí ábhǒ ale tó nzérenga. Ndirò kǐngoya ingo tdítǒ. Ní, kǐngoya nzǐ ndíní ndi ndubà tí indrù tó nzérenga, pbétù kǐngoya ndíní ndi ndigú tí ndòdò arí ale.

10

Krístò abhù ndi nditírò perè tí Kàgàwà tò dhu (Èbr 9.7-15,23-28)

¹ Músà bhà Ʋyátá ní'ì ìrà rírà ídzì dhu tó ǒfò itè rí àlě tò dhu, pbétù ka ní'ì nzǐ i dhu nyú itírò. Ndi Ʋyátá náazè ní kongò atdí perè-tidò kèlě núbho Kàgàwà tò yà ato náarí ìrà dhu bhèyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎránà nzǐ Kàgàwà-tí'ò ríwu ale nàbhù rǒ rí'ì àkǎkǎ ale tí. ² Dhu i'ina gukyè wò dhu bhèyi rí Kàgàwà unɔ ale rádù 'ù'ò 'ìlǎ dòtsí Kàgàwà-nyìkpó ǒ atdí-gùna tí dhu tí, ní i ale náawùna nzǐ 'òzù rǒ tdítǒ nzérengatále tí. Ndirò abádhí unbhàna ìzǎ tó perè unbhǒ ì i Kàgàwà tò dhu atdídǒ. ³ Pbétù, ndi ìzǎ tó perè-otù ǒ, indrù owúnà fíyó nzérenga nísè rǒ yà ato náarírà rǒ.

* 9:20 9.20 Uvt 24.8

4 Obhó tí, ìkyì-akpá-azù mà ìndrì-akpá-azù mà nà rí nǝ àdù ìndrù tó nzérenḡa ìndò akekpá màtì.

5 Ní ndi dhu-okú dò rò, Krístò ira yà adzi ǝ ònà kàsùmì ǝ, kǎvò dhu Kàgàwà tò, ndàtì:

«Inyi, nyi nyazè nzá ùbi tí ka kúbina ìzǎ tó perè mà, ngǔkpá perè-tidò mà nà kubho ìndù.

Pbétù, nyi nyabhòlò ní ngbòdu ndínì ma mabhù tí perè tí ìndù.

6 Kàzù ò ka kúbina ìzǎ tó perè mà, nzérenḡa t'úbàta tó perè mà nà náafò nzá nyìkpónu.

7 Ní, ma madù àtìnà ìnyi nǝ:

«Kàgàwǎ, kànǝ ma mìrà ma-tírò, ndínì ma mǝnzi tí nyi nyòzè dhu,

àdhàdhì okúdu dò rò ka kandì pbàkù bhùkù ò dhu bhèyi*.»

8 Àlě kàla wà dhu, Krístò ravò dhu, ndàtì: «Nyi nyazè nzá, ìzǎ tó perè mà, ngǔkpá perè-tidò mà nà. Ndirò nyi nyazè nzá ùbi tí ka kúbina ìzǎ tó perè mà nzérenḡa t'úbàta tó perè mà nà. Kóró kòrí dhu náafò nzá nyìkpónu.» Kǎvò dhu ndi dhu bhèyi àzèmbè kóró kòkò perè núbhò ka karì àdhàdhì Ʋyátá nónzi ka dhu bhèyi rórò tí. 9 Wò dhu-dzidò kǎdù àtìnà: «Kàgàwǎ, kànǝ ma mìrà, ndínì ma mǝnzi tí nyi nyòzè dhu.» Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà ipfo kòkò ìzǎ t'úbhota tó angyè perè kóró, ndàdù ùwunà Krístò nyú nǝ. 10 Ndi Krístò anzì Kàgàwà òzè dhu dhu-okú dò rò, àlě'ì, àlě kú'ò wà àlě, àlě rìlǎ nzérenḡa ǝ rò, yà kǐpfo ngbòna ndàbhù perè tí Kàgàwà tò atdí-gùna kèlě tí dhu-otù ǝ.

11 Pbàyàhúdì-bvǎ, ìngbàtì ìli ndi kùhanì mà nóongónà ìde bìlìnganà Kàgàwà-ònzǝ pbìndà kasu ònzi ndi ndi rò. Kòngónà atdí perè-tidò kèlě núbho ibí-gùna Kàgàwà tò, ìnzǝ ì perè ràdù ìndrù tó nzérenḡa ìtò akekpá màtì. 12 Pbétù, Krístò náabhù perè atdí tí Kàgàwà tò. Ndi perè ní'ì yà ádrùngbǎnga tó obi nà rí'ì, nditò ìndrù tó nzérenḡa perè. Ndirò, kǎrádi pòtsó ifuta tó ngari ǝ Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò. 13 Anyì, kà rǝdona kòmbí dhu ní, Kàgàwà rǝ kóró kàbhà òmvù àbhù kà ròbè dòya dhu. 14 Obhó tí, yà ndi ndabhù Kàgàwà tò atdí tí perè-otù ǝ, kǎbhù kòkò ndi ndú'ò rìlǎ fìyó nzérenḡa ǝ rò ale, rí'ì àkàkǎ atdí ǝ Kàgàwà-nyìkpó ǝ dhòdhódhonganà ale tí.

15 Ndirò, Ìlǎ-Alafí rǝ ndi dhu òvò àlě tò átò. Wemberè tí, kà rǝ dhu òvò ndàtì:

16 «Ádrùngbǎle Kàgàwà rǝ dhu òvò ndàtì:

«Kòkòrí idhò dzidò, yàrí ní ndi mà mí mǔngbò abádhí mà nà nǝ ungbòta.

Ma mí pbàkà Ʋyátá nándì abádhí-afí ò,

madù àbhunà abádhí rùnì.»

17 Ìma, ma mí nǝ abádhí tó nzérenḡa mà, abádhí tó afátá mà nà nǝrè tdít ǝ akekpá màtì*.»

18 Kàgàwà ùbà ìndrù tó nzérenḡa rò, ka kí mbǎ perè t'úbhota-atdyú nà ndínì kǔbà tí nzérenḡa.

Àlě kàkǎ àlě ròwù Kàgàwà-tí'ò atdí àlě-afí nà dhu

(Ɛfe 2.13,18; Ɛbr 4.4-16; 6.4-20; 12.25-29)

19 Nírò àbanìnzó, àlě kà'ù wà dhu, Yèsù-azù-otù ǝ, àlě rǎrǝ òtsù òtsù Atdídò Ìlǎ Ngari ò. 20 Àbadhi ángbe ípìrǝnga-òwútá tó otu àlě tò, ndi ngari-tsù ka kútò nǝ mberù-ba-ǝnga ndi ndàbhù rùfà ndi dhu-otù ǝ. Kà-tì ní, ndi dhu rǝnzì ndi yà kǎbhù ngbòna nyú nditírò kutò mùsàlabhà dǝ dhu-otù ǝ. 21 Obhó tí, àlě kí'ì Kàgàwà bhà idzá kóró dhu dǝ rí'ì ádrùngbǎle tí wò ndi Ádrùngbǎ Kùhanì nà. 22 Ní, dhu àkǎ àlě ròwù Kàgàwà-tí'ò

* 10:7 10.7 Zàb 40.7-8 * 10:17 10.17 Yèr 31.33-34

atdí àlě-afí nà, ndirò àkākā atdíđǒ a'uta nà. Yèsù nú'ò àlě-afí azùna nǐ, rìlǎ atdíđǒ nzére irèta ǒ rò, ndàdù àlě-ngbò ù'ò ìlǎ idha nǐ*. ²³ Kàgàwà akò àlě tò ndì ndónzina dhu tó làkà àlě tò. Ndirò ka ní ndì ndùnò dhu ìfǔ arí ale. Ní dhu àkà àlě ròvò wò ndì àlě kòdona ndíni àlě kabá tí dhu kpangba inzi àlě kí àlě ingyé rórò. ²⁴ Ndirò, dhu àkà àlě randa àlě dò nga mběyi àlě nzínzi ǒ, ndíni ndi dhu abhù tí àlě àlě ròzè àlě àlě nzínzi ǒ, àlě ràdù àmbe idzi dhu ònzì dǒ. ²⁵ Dhu àkà nzá àlě rùbhà atdíkpá àlě kí àlě-tsù ùndù dhu, àdhàdhì atdídhená ale arónzina dhu bhěyi. Ndirò, dhu àkà àlě róngò àlě-afí àbhù ròtsi ǒbi àlě nzínzi ǒ. Àlě kākā àlě ronzì dhu ndi dhu bhěyi, nyǐ nyàla wà Ádrùngbǎle Yèsù ríngò òná idho rǐ ndìndù dhu dhu-okú dò rò.

²⁶ Obhó tí, àlě kapé àmbe nzérenga ònzì dǒ kàsi tí, iwà àlě kùni obhóngà rórò, ní Kàgàwà tò àlě kádù ùbhonà àlě tó nzérenga kùbà tí ngàtsi perè rǐ mbá tdítđǒ. ²⁷ Pbétù, ndùbhà rádù àlě tò dhu ní, àlě ǒ odónà, àlě kí Kàgàwà rǐ anya òtdì àlě dǒ, ndòtdì àlě'i, rónà òmvù-tsè atdíđǒ órù kàzù nǐ dhu òdò dhu. ²⁸ Angyi ka kongónà Músà bhà Hyátá nùkò ìngbàtí ìli ndì ale mà, nóhò ìmbá izu tó ale-afí na, óyǒ ale mà, ndirò ngàtsi nǐ ìbhù ale mà níkò kònzì dhu tó ngàmbì tí rò*. ²⁹ Nírò, Kàgàwà t'ídhùnà gàyà nònzì ale tí nzǐ àdù ododu màlipò nyú nábà? Obhó tí, ndi ale nífù nzá yà ndì nú'ò ndilǎ nzérenga ǒ rò Kàgàwà t'ídhùnà-azù, yà ìndrù nábhu rùngbò ì Kàgàwà mànà azu. Ndirò ndi ale ùnò dhu nzére yà ìndrù àbhù arí rànì Kàgàwà bhà idzinga kàbhà Ìlǎ Alafí nǐ. ³⁰ Obhó tí, àlě kùni wà yàrí dhu navò ìndrù tò ale. Kàti:

«Nzére dhu ùbhò ka kí nzére dhu nǐ dhu ní pbàkà kasu.

Ndirò ima, ma mubhòya ìngbàtí ìli ndì ale mà ndi ale ónzì dhu-bvu rǒ.

Ima Ádrùngbǎle Kàgàwà, ma mitdiya ndi pbàkà ale-ànyǎ*.» ³¹ Kàgàwà, yà ípìrǒnga nà arí'ì dhòdhódhóngànà ale-fó ìndrù rǐsǐ dhu ní odónà àkà kònzì atdíđǒ dhu!

³² Nyàrè pé yà angyi ndì nanzì rùkú dhu, yà Kàgàwà awù nyikú nga òná kàsùmì ǒ. Nyǐ nyabà àpbè abho nyú ìndrù-fó, pbétù nyǐ nyandù ì àpbè-dzi kóró. ³³ Atdídhena kàsùmì ǒ, ka kowúnà dhu ùnò rǒ nzére nyǐ nǐ, kadù àvu rùkú ábhò ale-ònzì rò. Ndirò ngǔkpá kàsùmì ǒ, nyǐ nyowúnà nyǎpbò rǒ atdíkpá kǒkò ròyá ka kávu ale mànà.

³⁴ Nyǐ nyabà izu kǒkò imbi-dzà ò ì'ì ale dǒ, nyǎdù fùkú dhu-tsí ùdhǎ ka kí dhu ná'ù dhèdhe nyú nà, nyǐ nyuni dhu ìnè nyǐ rǎrǐ'ì idzi dhu-tsí, yà mběyi nyú rǐ'ì ndirò dhòdhódhóngà nà rádi nà dhu-okú dò rò. ³⁵ Nírò, nyǐ nyàkà nzá nyǔbhà fùkú a'uta, ndi a'uta rǐ ádrùngbǎ perè nyú nábhu nyǎbà nídhunǐ. ³⁶ Nyǐ nyàkà nyídò afíkù obvò, ndíni nyǐ nyonzi tí Kàgàwà ózè dhu, kà ràdù yà ndì ndakò fíndá làkà fùkù dhu nábhu fùkù. ³⁷ Obhó tí, Ìlǎ Andítá ò Kàgàwà rǎtina:

«Kàsùmì ùbhà ndì akekpá nyú!

Ndi kàsùmì ní yà àkākā ndìrà ale rǐrà òná.

Kà rǐ nzǐ àdi ádzǐ inzà ndì ndìrà rórò*.

³⁸ Obhónángatále tí rǐ'ì nyìkpódu ǒ ale,

rǎdù ì'ì ípìrǒnga nà ima ndì ndà'ù dhu-otù ǒ.

Pbétù, kápé ndàdù olù pbìndà a'uta ǒ,

ní afidu rǐ mbá àdù ì'ì dhèdhe nà kà dǒ*.»

³⁹ Pbétù, àlě'ì na, àlě ní nzǐ olù rádù 'adu, 'adù ùwǐ ale. Àlě ní iwà Kàgàwà ná'ù ale, ndíni ndi a'uta nódo tí àlě tó ípìrǒnga.

11

*Pbàisràyéli t'ábhúya nzínzi ǒ Kàgàwà ná'u ale
(Zàb 33.6,9; Yùw 8.56; 1Pé 1.8)*

* **10:22** 10.22 Uvt 29.4; Zèk 36.25; Èfe 5.26 * **10:28** 10.28 Tòr 19.15 * **10:30** 10.30 Tòr 32.35-36 * **10:37** 10.37 Ìrà rǐrà dhu tí ka kátina iró ale ní Masiyà. * **10:38** 10.38 Hàb 2.3-4

¹ Kàgàwà à'ù ìndrũ rĩ dhu-tì ní, ndi ale rà'ù dhu, àbà ndi rari yà ndi ndódona Kàgàwà abhù tí fíndà dhu nába. Ndirò kà-tì ní, inè rí'ì dhu tí ka kí inzà ka kàpè àlàna dhu à'ù dhu. ² Ndi a'uta-tidò nà àlě t'ábhúna i'ì dhu-okú dò rò, Kàgàwà awe ídzì dhu abádhí dǒ.

³ Kàgàwà àlě ká'ù dhu-otù ǒ, àlě kùni dhu, Kàgàwà ranzi òrù-akpà mà yà adzi màna òtěna nǐ tí. Kà-tì ní, yà adzi ǒ àlě karálana kóró dhu-tsí Kàgàwà rabhòlo i òtěna, yà ìnzì rí 'àlǎ dhu nǐ.

⁴ Àbèlì nàa'ù Kàgàwà dhu-okú dò rò, kàbhù ídzì perè nyú Kàgàwà tò, ròsè Kàyina àbhù perè dónà. Ní kàbhà a'uta-okú dò rò, Kàgàwà azù ka obhónángatále tí, ndi nyú tíró ndi nda'ù kàbhà perè ídzì dhu tí nídhuní. Ndirò ndi a'uta-bvù rǒ, iwà màtí ndi ndavè rórò Àbèlì arí'ì inè àlě tò ndi ndarí dhu òvò indo màtí rǒ*.

⁵ Ènókà nàa'ù Kàgàwà dhu-okú dò rò, Kàgàwà adyi ka yà adzi ǒ rò, ròdzì òrù-akpà ò inzà òvè-dzi nìne rórò. Ka kala nzà ka tdítǒ, Kàgàwà adyi ka, ròdzì òrù-akpà ò dhu-okú dò rò. Obhó tí, Hìlǎ Andítá rĩ dhu òvò ndàtì, tdǔ Kàgàwà odyí ka, ròdzì òrù-akpà ò rò, Kàgàwà razù ka nyìkpóna nòfò dhu ònzi arí ale tí*. ⁶ Nírò, ìmbǎ a'utá na, ìndrũ rĩ nzì àdù Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu ònzi. Obhó tí, Kàgàwà-tì'ò ndi nòzè ndòndrì ale náka ndà'ù dhu, inè kà rarí'ì, ndirò kà rarí ídzì dhu ònzi ndòne rí ndínì ì ala tí ndi ale tò.

⁷ Nwàwà nàa'ù Kàgàwà dhu-okú dò rò, Kàgàwà avò dhu kà tò yà inzà ka kàpè àlàna angyi dhu dǒ. Ní ká'ù Kàgàwà òvò fíndà dhu obhó dhu tí, ndàdù ì úgù ònà atdíkpá pbì idzá-bhà màna sàfinà nòsì. Ndi dhu-otù ǒ, ndi Nwàwà abhù Kàgàwà ròtdì anya yà adzi ǒ kóró ngǎkpà ale dǒ, ndi Kàgàwà ràdù kòzù obhónángatále tí kàbhà a'uta-okú dò rò.

⁸ Àbràhamù nàa'ù Kàgàwà dhu-okú dò rò, kǐfù Kàgàwà ànzi ndi dhu, ndivà ndi ndàrà yà Kàgàwà òkò fíndá làká fíndà, ndínì ndi ndadì tí kàmàna tí pbìrì ò. Kǔbhà pbìndà pbìrì nyú, ndàdù àrà inzà ndi ndùni ndi ndàrà ì nga mà rórò. ⁹ Pbìndà a'uta-okú dò rò, kǒngónà àdi wò fíndá làká Kàgàwà akò fíndà pbìrì ǒ àdhàdhì olo bhěyi. Ányì kǒngónà àdi hemě-dzà ǒ, àdhàdhì Ìsakà mà Yàkòbhò màna náadù òko átò hemě-dzà ǒ dhu bhěyi. Abádhí tò Kàgàwà akò ndi làká átò. ¹⁰ Obhó tí, Àbràhamù ambénà òdòna dǒ ndàla dhu ní'ì, Kàgàwà nyú nditírò udhé, ndàdù òsìnà pbanga, yà atdíǒ kǒrù pfóna rìdzò pbanga*.

¹¹ Sàrà nyú mà átò nàa'ù Kàgàwà. Ní, inè kà rí'ì ìngò-àyi tí, ndirò mùlàyì-ngba nyú tí rórò, Kàgàwà abhù ka ràbà pbàdzukuru àbà kà rĩ nǐ onzi. Kàbà ndi onzi, ká'ù dhu àbhù Kàgàwà rari yà ndi ndakò làká àbhù rākà dhu-okú dò rò. ¹² Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Àbràhamù, àzembè òvè kèlě òdo rí ale bhà pbàdzukuru ní'ì abhò nyú àdhàdhì yà ìnzì rí 'òzù òrù-akpà-nyì rǒ alalì, ndirò ádràngbǎ rèrù-bidǒ òsòkpó-bvù tí.

¹³ Kǒkò ale kóró núuvè fíyó a'uta ǒ, inzà ì àbà yà Kàgàwà akò fíndá làká fíyò dhu rórò. Pbétù, abádhí ala ka itse rò, idhèya ràdù ndìka nǐ. Abádhí avò dhu kpangba 'àtì, yà adzi ǒ ì rari'ì àdhàdhì olo bhěyi, ndirò abhi ǒ rí'ì ale bhěyi. ¹⁴ Obhó tí, wò dhu bhěyi róte ale rítèna kpangba dhu ní, ì rari fíyó pbìrì nyú nónè. ¹⁵ Abádhí irèna gukyè angyíta tí ì uvò 'òwù fíyó pbìrì ǒ rò dhu, ní abádhí ábàyana àbà ányì ì í 'àdù ònà kàsùmì. ¹⁶ Pbétù, abádhí-atdyú nyú ní'ì yà mběyi nyú rí'ì atdíǒ ròsè pbìrì dǒ. Ndi pbìrì ní òrù-akpà ò nga. Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà-nyì rĩ nzì iwà abádhí tó Kàgàwà tí ka kí ndànzi rò, iwà ndi ndabhòlò pbanga abádhí tò nídhuní.

¹⁷ Pbìndà a'uta-okú dò rò, Àbràhamù níipfo idhùnà Ìsakà, ndàbhù perè tí Kàgàwà tò yà Kàgàwà amvù kàbhà a'uta ònà kàsùmì ǒ. Ká'ù, ndipfo ndi atdí tí rí'ì idhùnà, ndàbhù perè tí, àzembè iwà Kàgàwà akò làká fíndà rórò. ¹⁸ Kàgàwà avò dhu kà tò

* 11:4 11.4 Ǫpt 4.4 * 11:5 11.5 Ǫpt 5.24 * 11:10 11.10 Èbr 12.22

ndàti: «Ìsakà-otù ǒ nga ní ndi nyi nyí pbùkù dhu tí ka kátina pbàdzukuru àbà nǐ*.»
 19 Àbràhamù náa'ù dhu Kàgàwà rǎrǐ'ì inè ndàbhù Ìsakà rìngbè ndi ɔve-bvù rò. Ndi dhu bhèyi ní ndi Kàgàwà adù Ìsakà àdu tdítǔ kà-fò ò, àdhàdhì ɔve-bvù rò ndi nìngbè ale bhèyi.

20 Ìsakà náa'ù Kàgàwà dhu-okú dò rò, kǎso idhùna Yàkòbhò mà Èsawù mànà, ndòvò olunǎ rò ì nɔnziya abádhí rǔ dhu abádhí tò.

21 Yàkòbhò náa'ù Kàgàwà. Ní, íkyèrǒ ndi ndòdì ndíní ndi ndòvé tí rórò, kǎso idhùna Yòzefù bhà inzo atdátǔrà ǒ, pbìndà mùgǒ-tsùdǒ ndi ndàgù ndi, ndàmbe Kàgàwà ùle dǒ rórò.

22 Yòzefù náa'ù Kàgàwà. Ní, íkyèrǒ ndi ndòdì ndíní ndi ndòvé tí rórò, kǎvò dhu Mísri tó pbìrì ò rò Pbàisràyéli rǔvò ònǎ kàsùmì dǒ. Ndirò, kǔyá dhu kpàna ka kɔnziya tí dhu dǒ.

23 Músà t'ábanà mà kà-tsánà mànà náa'ù Kàgàwà. Ní Músà tó ngbángba íyànà ùgù rò, abádhí anzì nzá Mísri tó pbìrì ǒ ádrùngbǎ kamà bhà uyátá ùkò ì í dhu-ɔdò. Ní, abádhí arù ndi ngbángba rǎrà àhù ìbhù àbǐ tí. Obhó tí, abádhí ala dhu ka rǎrǐ atdídǒ áya ngbángba.

24 Músà náa'ù Kàgàwà. Ní kǐtdègu òvi ndàhù ádrùngbǎ, ní kǔvò ndi dòtsí ìnzǐ kanzi ndi Mísri tó pbìrì ǒ ádrùngbǎ kamà t'ìvànà bhà ingba tí. 25 Kǎzè dhu ní 'òngò àpbè àbà atdíkpá Kàgàwà bhà ale mànà, ròsè Mísri tó pbìrì ǒ bhà tó nzérenga ǒ idhèna rǐ ndikǎ ídǒ kàsùmì ǒ tí dhu dònǎ. 26 Ndirò, Músà tò, ndi nǐ ka kí dhu ùnɔ nzére àdhàdhì Màsiyà ní ka kùnɔya dhu nzére dhu bhèyi dhu ní'ì ídzi dhu, ròsè Mísri tó pbìrì ǒ ònzì àbà ndi ndí dhu dònǎ. Obhó tí, kǎmbénà òdònà dǒ dhu ní, Kàgàwà ubhòya ndi nǐ perè. 27 Pbìndà a'uta-okú dò rò, kǎhù Mísri tó pbìrì ò rò, ìnzǐ ndònzì ádrùngbǎ kamà bhà nàwí-ɔdò. Ndirò kǎdù nzá ndi olù yà ndi ndùdhè ndi ndònzì tí dhu ǒ, àdhàdhì àlǎ rí Kàgàwà, yà ìnzǐ ka karí àlǎna ale àlǎ ale bhèyi. 28 Ndi pbìndà a'uta-okú dò rò, kǎpè Pásika tó mùhendù. Kǔyá dhu Pbàisràyéli tò, rǔvǒ ìzǎ-azù fíyó tsàtsù rǒ, ndíní yà ìndrǔ-tse òtdì rí màlàyikà nókkye tí nzǐ abádhí tó senzo tó kpabhá nzónzo.

29 I Pbàisràyéli náa'ù Kàgàwà. Ní abádhí ɔdà Òlòlù ádrùngbǎ rèrù ònǎ àdhàdhì adzi-kpa dǒ ì ɔda dhu bhèyi. Pbétù, Mísri ǒ bhà nítdègu dhu àpà 'ònzì ndi dhu bhèyi, ní idha agbù ndi abádhí dǒ, tsèya ròtdì ndi.

30 Pbàisràyéli tó a'uta-okú dò rò, Yèrikò tó kigò-ngbò ka kákpòrò nǐ odu tó kǎli núugòlò ndi, ndìtsì obvò, àrùbhù idhò tí abádhí àkpòrò ngbóna rò.

31 Mùnyòni tó atdí tsìbhále, Ràhabà tí kátina náa'ù Kàgàwà. Ní, íyàdhíyà mà ka kakyè nzá atdíkpá fíyó kigò ǒ bhà kǎkà ì nuvo ìnzǐ 'òngò Kàgàwà-tsù dhu nífu ale mànà, íyàdhíyà akò abhábho màràngà ǒ dhu-okú dò rò.

32 Nírò, ma mí àdhu ùnɔ tdítǔ? Obhó tí, kàsùmì àbhù nzá ma mawè dhu Gìdìyonì mà, Bàrakà mà, Sàmusonì mà, Yèfutà mà, Dàwudì mà, Sàmòlè mà pbànbí mànà nàndà dhu dǒ. 33 Kàgàwà ì a'ù dhu-okú dò rò, kǒkò ale nzínzì ǒ atdídhená ale náanzì ádròdrǒ kámá tó pbìrì ǒ ale lè mà, ngǔkpà ale ràdù obhónánga tó dhu ònzì. Ngǔkpà ale abà Kàgàwà akò fìndá làkà fíyò dhu, ngǔkpà ale utsi àrì-tsù, 34 ngǔkpà ale ivé atdídǒ rórù kàzù, ngǔkpà ale ùgù ì àpà ka kí kokyè ìla tó ìla tó obhi-akpá nǐ dhu ǒ rò, ngǔkpà ale í'ì mbǎ obi nà, pbétù Kàgàwà adù ì-tsí àbhù ròtsì obi. Ìla t'úgyeta ǒ, ngǔkpà ale itè ì ɔbitále tí, 'àdù ìnzǐ ní fíyó pbìrì ǒ pbànowí lè mà ònzì, 'òdì ròtsè. 35 Atdídhená vèbhále náa'ù Kàgàwà. Ní abádhí ala ì tdítǔ nzínziya ǒ rò ɔvè ale mànà, iwà Kàgàwà àbhù rùngbè ì ɔve-bvù rò rórò.

Ngǔkpà ale-tsí rǒ ka kavù atdídǒ rǎla ɔve-ngbò nyú. Pbétù, abádhí uvó ì ìnzǐ kùkòlò ì àpbè ǒ rò, ndíní ì ùve dhu-dzidǒ Kàgàwà abhùya tí 'ùngbè ì ɔve-bvù rò, 'àdù ídzi

* 11:18 11.18 ɔpt 21.12; 22.1-14

ípìrǒngà nyú nába. ³⁶ Ngǔkpà ale-tsí ka kingò, kadù ùvinà asé nǐ. Ndirò ngǔkpà ale ka kusó àdrà-mbí dǒ, kadù ùdǒnà imbi-dzà ò. ³⁷ Ngǔkpà ale-tsí ka kakyè, kubvù odu nǐ, ngǔkpà ale-ǒngà àzè kadù isí nǐ. Ndirò ngǔkpà ale ka kakyè ila tó obhi-akpá nǐ. Ngǔkpà ubhì 'àmbe òri dǒ akye, tàrà-ndì mà, ndirò ìndrì-ndì mà ì ùfǒ rǒyá rǒrò. Abádhí rǒ kóró dhu atdì ndì. Ndirò ka kavù abádhí rǒ, kǒnzì nzéere dhu nyú rǒyá. ³⁸ Kǒkò dhu bhéyi ale-tidò náaká nzá 'òkò yà nzéere adzi ò. Abádhí arì akye rǔngù ò ndirò pbìrì dǒnà. Ndirò abádhí ongónà òko odu ò rí'ì ibhu ònǎ ndirò adzi ò rí'ì ibhu ònǎ.

³⁹ Kǒkò ale kóró náa'ù Kàgàwà. Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎwe ídzi dhu abádhí dǒ. Pbétù, ì ale náabà nzá yà kǎkò fǐndá làkǎ fǐyò dhu. ⁴⁰ Kàgàwà ì'ì iwà ndì ndùdhe ídzi dhu nyú àlě tò ró. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kǎzè nzá ndi dhu rǎkǎ abádhí tò víya dǒ rò ìmbǎ àlě'í na.

12

Kàgàwà arí nzéere dhu isǒ àlě tò màlipò nǐ ndí'ì ídzìngà nibho tí àlě tò dhu (1Kò 9.24-27; Fìl 3.11-14; 1Pé 2.21-24)

¹ Àlě nàndà dhu nǐ, kǒkò fǐyó a'uta nitè kpanya ale tó ádrǔngbǎ ihé nyú nákpòrò àlě-ngbò átò. Nírò dhu àkǎ àlě ràwà yà àlě-tsù ùtò rádù ìnzì àlě rǎmbe òwu dǒ angyi a'uta ò kóró dhu-tsí. Ndirò, dhu àkǎ àlě ràwà nzérenga yà isó tí arí ndàpbǎ àlě-rǒ dhu, àlě ràdù àmbe òtse dǒ yà Kàgàwà ávi àlě ròtsè ònǎ òngù ò, ìnzì àlě kí àlě ìngyè rǒrò. ² Dhu àkǎ àlě rùdǐ àlě-nyìkpó Yèsù-rǒ tí. Ka ní ndi àlě tó a'uta apè ndì dǒnà rò ale, ndirò kàbhù rádù rí'ì àkǎkǎ a'uta tí ale. Obhó tí, kǎndù mùsàlabhà dǒ ka kí ndùtǒ ndòvè dhu-dzi, ìnzì ndàbhù nyìna rìwù ndi òve-tidò nǐ. Kǎnzì ndi dhu iwà ndì ndùni olùnǎ rò ndì ndábàna dhèdhe nídhunǐ. Ní kòmbí, kà rí'ì òrù-akpà ò ndì ndàdì Kàgàwà bhà Ádrǔngbǎ kamà tó tombi tó fangà dǒnǎ rò ró. ³ Dhu àkǎ nyǐrè ka, yà nzérengatále náandrò ndì atdídǒ dhu-dzi nandù ale. Ndi dhu bhéyi ní ndi afíkù rǐ nzì àdù ndìngye, ndi dhu ràdù nyádu olù. ⁴ Obhó tí, wò nzérenga lè mà nyǐ nyonzi tí nyǐ nyúgyena ila ò, nyǐ nyàpè nzá nyúgye rǎrà àhù nyǐ nyáve dhu ò. ⁵ Ndirò, nyǐ nyàdzo tí nzá wà yà pbìndà inzo bhéyi Kàgàwà rǐ afíkù àbhù ròtsì obi nǐ òte ró rò? Kà rǎtina:

«Pbà'ngbá, àpé nyala Ádrǔngbǎle Kàgàwà rǐ nyisǒ màlipò nǐ dhu nzéere dhu tí. Ndirò, àpé nyabhù afínù rìngyè ndì dúnú kà rǒrù rò.

⁶ Obhó tí, Ádrǔngbǎle Kàgàwà arísóna màlipò nǐ ale ní òzè ndì ndózè ale.

Ndirò, àbadhi arí ìtǐna ale ní pbìndà inzo tí ndì ndùni kóró ale*.»

⁷ Nyǐ nyákǎ nyòndù Kàgàwà rǐ nyisǒ màlipò nǐ dhu-dzi òndù tí, kǎrì dhu ònzi rǎkù pbìndà inzo bhéyi nídhunǐ. Ádhi pbá ingba ndi ìnzì àbanà arí nzéere dhu isǒ fǐndá màlipò nǐ? ⁸ Ìnzì Kàgàwà apé àdù nzéere dhu isǒ fùkù màlipò nǐ kóró pbìndà inzo isǒ ndì ndarí dhu bhéyi, ní nyǐ ní nzì kàbhà obhóná nzónzo, pbétù nyǐ ní iri nzónzo. ⁹ Ndirò yà adzi dǒ àlě t'ábáya náarí nzéere dhu isǒ àlě tò màlipò nǐ àlě ràdù 'ífù. Nírò dhu òfò tí nzá nga àlě rífù àlě t'Ábanà Kàgàwà, ndí'ì àlě nabhù tí àlě ràbà dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà? ¹⁰ Obhó tí, àlě t'ábáya náarí nzéere dhu isǒ àlě tò màlipò nǐ àkè kàsùmì kèlè tí, nyìkpóya nǒfò dhu bhéyi. Pbétù Kàgàwà arí kisǒ àlě tò ndí'ì ídzìngà nibho tí àlě tò, ndàdù àlě àbhù àlě rí'ì ìlǐlǎ ale tí ndì bhéyi. ¹¹ Àlě isǒ ka kí màlipò nǐ ònǎ kàsùmì ò, àlě karí nzì ndi dhu àlǎ dhèdhe tí àlě tò, pbétù àlě karí kǎlǎ izù ibho rí àlě tò dhu tí. Pbétù olùnǎ rò, ídzi dhu nàla ndi màlipò-nyutsi ale náarí àbàna itse tí dhu ní màràngà ò afiyya rǒko dhu mà, obhónángà tó dhu ònzi ì ì Kàgàwà-ònzì dhu mànà.

* 12:6 12.6 Mbà 3.11-12

¹² Nírò, dhu àkǎ nyǎbhũ kǒkò ì nìngyě okùkũ mà, kǒkò ìvì rívi otdyùkũ màná rìdò. ¹³ Dhu àkǎ nyǒbhòlò túrútúré ìkò otu pfǒkũ tò, ìnzǐ òtsòtsù ale-pfò nabhù tí ràvo, pbétù ndíní abádhí nabhù tí rùgũ ùgũ tí.

Inzá dhu àkǎ ìndrũ ròkò ìnzǐ ìfũ Kàgàwà-tsǔ dhu dhu

¹⁴ Dhu àkǎ nyǒnè màrùngà ǒ nyǐ nyóko kóró ale màná dhu, ndirò Kàgàwà-nyìkpó ǒ nyǐ nyóko ìlǎ nyǐ nyìlǎ rórò dhu. Ìmbǎ kǐ'ì ndi dhu bhěyi rò, Ádrùngbǎle Kàgàwà-nyìkpa àlǎ rí ale rǐ'ì ìmbǎ atdí màtí nzínzìkũ ǒ. ¹⁵ Dhu àkǎ nyǎndà nga mběyi ìnzǐ nzínzìkũ ǒ atdí ale mà ràsà Kàgàwà rǐ ndàsò nǐ asota. Ndirò dhu àkǎ nyǎndà nga mběyi átò, ìnzǐ nzínzìkũ ǒ atdí ale mà ní'ì tí ábhǒ ale ìnzǎ rí ale tí, àdhàdhì ògyògyè atdídhénà itsu-vé náarí dhu ìnzǎ dhu bhěyi. ¹⁶ Nzínzìkũ ǒ atdí ale mà náká nzá ndí'ì m̀nyònitále tí, ndirò ìnzǐ arí Kàgàwà bhà dhu-tsí ìfũ ale tí. Nyǐ nyàkǎ nzá nyǒnzì dhu Èsawù náanzì dhu bhěyi: kǎbhù sengba tí ndì ndí'ì dhu tó pbìndà obhónánga kodzi ákě ònyě-ngba rǒ dhu bhěyi. ¹⁷ Àdhàdhì nyǐ nyúni dhu bhěyi, olunǎ rò, kǎzè àbanà ràso ndì, pbétù ndi kà t'ábanà adù ndi dhu àsà àsa tí. Kǎmvù mbǎ ndòdzì ndíní àbanà ǔgèrè tí pbìndà irèta, ní ndi dhu aká nzá kà tò.

¹⁸ Obhó tí, nyǐ nyówù nzá ùvò yà ngbǒna àpbala ka kádù yà adzi ǒ pbìrì-tí'ò, àdhàdhì Pbàìsràyélí náawù ùvò Sìnayí tí kátina pbìrì-pfò rǒ dhu bhěyi. Abádhí ala ndi pbìrì dǒ rórù atdídhì kǎzũ, ndi pbìrì dǒ ndì nìbvù mbìlì ùtì ìnd-íyà, ndirò kà dǒ rópìlì àpúpú. ¹⁹ Abádhí ìrì wàndà-tù mà, Kàgàwà-tù màná. Ní kǒkò dhu ì ìrì rò, abádhí itsò ì Kàgàwà rǒ ìnzǐ ote tí fǐyò tdítǒ. ²⁰ Abádhí andù nzá fǐyò ka kùyǎ dhu-dzi. Ndi Èyátá ní'ì: «Yàrí pbìrì-ngbò àpbàlǎ rí dhu kóró ní'ina mbǎ ìzǎ màtí, náká kubvù odu nǐ ròvè*.» ²¹ Ndirò, abádhí ala ndònzì rí ró dhu ní'ì odo àbhũ rí rìsǐ atdídhì ìndrũ ò dhu. Ní Músà adù àtìna: «Ma mí'ì odo nà* ndirò ma mívi ìvì tí.»

²² Pbétù, nyǐ nyówù ùvò ìkyèrǒ tiná ní Sàyuni tí kátina pbìrì, yà Kàgàwà, dhòdhódhónganà arí'ì ìpìrǒnga nà ale bhà pbanga náarí'ì dóná pbìrì. Ndi pbanga ní òrù-akpà ǒ Yèrùsàlemà tó kigò, yà màlàyíká tó lufù-tsù náarí 'ùndũ, 'ònyè m̀hendè òná pbanga. ²³ Nyǐ nyówù wà ùvò ìkyèrǒ Kàgàwà bhà senzo, yà iwà kùndí òvòya òrù-akpà ò ale tó mùtù-tí. Nyǐ nyówù wà ùvò átò ìkyèrǒ Kàgàwà, yà kóró ale-ànyǎ nitdìya ale-tí. Ndirò nyǐ nyówù wà ùvò kǎkà atdídhì àkǎ obhónángatále-tí. ²⁴ Nyǐ nyówù wà ùvò ìkyèrǒ Yèsù, yà àlě nungbò Kàgàwà màná òwútána tó ungbòta nǐ ale-tí. Ndirò nyǐ nyówù wà ùvò ìkyèrǒ yà ndì nufu kǎzù-tí. Ndi kǎzù rǐtèna àlě tò dhu ní atdídhì ósè Àbèlì-azù rǐtèna àlě tò dhu dóná dhu*.

²⁵ Nírò, nyǎndà nga mběyi. Dhu àkǎ nzá nyǔvò nyǐ, ìnzǐ nyǐrì wò fǔkù rí dhu òvo Kàgàwà-tsǔ dhu. Obhó tí, angyi ìndrũ núuvó ì, ìnzǐ 'ìrì fǐyò rí kǎbhà ote òvo yà adzi dǒ ale-tsǔ dhu. Ní ì ale núugù nzá Kàgàwà ràbhũna fǐyò màlìpò ǒ rò. Ní àlě'ì, yà àlě karí òrù-akpà ò rò rí dhu òvo àlě tò ndi Kàgàwà-tù ìrì rò, àlě kádù ùgũ ìngbà dhu bhěyi ìnzǐ àlě ràbà kǎbhà màlìpò? ²⁶ Angyi kà-tù náabhù yà adzi rívi. Pbétù kòmbí, kǒkò làká àlě tò ndàtì: «Ma mabhùya yà adzi rívi atdí-gùna tí tdítǒ, ndirò ma mabhùya òrù-akpà rívi átò*.» ²⁷ «Atdí-gùna tí tdítǒ» tí kà rátina dhu-tì ní, Kàgàwà abhòlò kóró dhu-tsí ríviya, 'adù ùwì, ndíní kǎkà ìnzǐ rádù ìvi dhu-tsí náadù tí ndi òko.

²⁸ Nírò, àlě kǎkà àlě ràbhũ òtsò Kàgàwà tò, kǐbhò yà ìnzǐ ònángà rádù ìvi ádrùngbǎnga tó idzi àlě tò dhu-okú dò rò. Ní àlě kǎkà àlě rùlě ka kà-nyìkpó nòfò ulétá nǐ, ifuta nà, ndirò kǒdò ònzì àlě kǐ rórò. ²⁹ Obhó tí, àlě tó Kàgàwà ní kǎzũ arí dhu ùbì dhu bhěyi arí dhu ùbì ale.

* 12:20 12.20 Uvt 19.12-13 * 12:21 12.21 Tòr 9.19 * 12:24 12.24 Opt 4.10 * 12:26 12.26 Håg 2.6

13

Dhu àkă kɔnzì Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu ìndrũ nzínzì ǒ
(Màt 19.4-6; Ròm 12.10,15; 1Tè 4.3-7; 1Tì 6.6-10)

¹ Dhu àkă nyòzè nyí nzínzìkũ ǒ atdí àba bhà inzo bhěyi. ² Dhu àkă nzá nyădzo olo t'ákota rǒ rò. Ndi dhu bhěyi ì í dhu ònzì dhu náabhù atdídhéná ale ràkɔ màlàyíká inzà ì ùni rórò. ³ Dhu àkă nyìrè imbi-dzà ò ka kúsò ale, àdhàdhì atdíkpá ka kúsò nyí mànà ale bhěyi. Ndirò, dhu àkă nyìrè ròyá ka kávu ale, inè nyí nyí'ì átò ròyá ka kádù àvu ale-ngbò nà dhu-okú dò rò.

⁴ Dhu àkă kóró ale rifu yà Kàgàwà ɔno ɔmbátá-okú dò rò dhu. Kpatsìbhále mà p̀b̀ndà tsìbhále mànà náká 'òdò ì fíyò tí. Obhó tí, Kàgàwà nítdiya m̀nỳòni ònzì arí ale-ànyà, ìmbà rì'ì yà iwà ì númbá ale mà ndirò inzà ì númbá ale màtí.

⁵ Dhu àkă nzá nyòzè f̀r̀rangà atdíǒ. Dhu àkă idhèkũ rika ndì yà nyí nyí'ì nà f̀k̀k̀ú dhu nì tí. Obhó tí, Kàgàwà nyú ndit̀r̀ò rí dhu ɔvo ndati: «Ma mí nzí àdzo r̀ǹú rò, ndirò ma mí nzí nyabha akekpa màtí*.» ⁶ Ndi dhu-okú dò rò, àlè kí'ì inè àlè ràtì ɔbi nyú nà:

«Ádr̀ng̀b̀ale ní ndi pbàkà M̀dz̀ǹàba,
ní ma mí nzí atdí dhu-ɔdò mà ònzì.
Yà adzi ǒ ale r̀d̀d̀ù àdhu ònzì r̀d̀d̀ú*?»

Dhu àkă àlè r̀b̀bhà Pb̀ỳàh̀údí tó màndũ-owù t'únguta dhu

⁷ Dhu àkă nyìrè yà angyi nyí ǹǹnda f̀k̀k̀ú ádr̀òdr̀ǒ ale, k̀k̀à Kàgàwà bhà ɔte navò f̀k̀k̀ú ale. Dhu àkă nyàndà ìngbà dhu bhěyi màtí abádhí awù fíyó ípìr̀ng̀a ùtsà dhu, nyădù ì'ì abádhí ì'ì nà a'uta-tidò nà. ⁸ Yèsù Krístò ní ìnzì arí nd̀ẁù ale. Kà rí'ì indo àdhàdhì yà inzì ndì ndí'ina dhu bhěyi, ndirò kí'iya ndì dhu bhěyi tí dhòdhòdhonganà.

⁹ Àpé nyàbhũ nyí kutrà nyí yà olo tí rí'ì f̀k̀k̀ú dhèdhèrò dhu t'údheta-tidò nì. Obhó tí, afíkũ àkă ròtsi ɔbi Kàgàwà bhà ídzìngà-otù ǒ, ìnzì ní ònỳ-òkú dò rò ka k̀ỳỳá dhu ìf̀f̀ú ka kí dhu-otù ǒ. I ɔyátá ìf̀f̀ú arí ale dz̀ǹǹà ònzì ndi dhu rí nzí àdù akekpa màtí. ¹⁰ Hemě-dzà ǒ rí kasũ ònzì Pb̀ỳàh̀údí tó pbàk̀h̀ání náká nzá 'ònỳ-àlè tó màzàbahù dǒ ka k̀b̀ho perè tí Kàgàwà tò dhu*. ¹¹ Obhó tí, ndi hemě-dzà ò, pbàk̀h̀ání tó ádr̀òdr̀ǒ ale dǒ kamà ongónà ɔtsù ìz̀á-az̀ù nà Atdíǒ flá Ngari tí kátina ngari ò, ndínì ndì ndabhè tí Kàgàwà tò, rí'ì kà rí nzérenga ùba nì perè tí. Pbétù, ìz̀á-ngb̀ona núbì ka kongónà àdù ɔwu k̀z̀ũ nì kóró, igi pbanga rǒ rò. ¹² Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ka kahò Yèsù átò igi kígò rǒ rò, ndínì p̀b̀ndà ale nu'ò tí az̀una nyú nì, rílã Kàgàwà-nyìkpó ǒ.

¹³ Nírò, dhu àkă nzá àlè r̀ng̀ũ Pb̀ỳàh̀údí tó màndũ-owù. Dhu àkă àlè r̀ẁù àlè ùsò Yèsù mànà, àzèmbè àlè kí àlè-itsì ònzì ka kí dhu-dzi òndù yà k̀nd̀ù itsina ònzì ka kí dhu-dzi dhu bhěyi rórò. ¹⁴ Obhó tí, yà adzi ǒ àlè kí'ì mbá ádzí rádù àdi pbanga nà, pbétù àlè kí ònena pbanga ní yà ìrà rírà-tsí. ¹⁵ Nírò, Yèsù-otù ǒ, dhu àkă àlè r̀b̀ho perè tí Kàgàwà tò dhu ní, k̀v̀ò ìlè àlè kí bílìngànà dhu. Kà-tì ní, dhu r̀k̀á àlè r̀ng̀ò k̀v̀ò ìlè kpangba. ¹⁶ Ndirò, dhu àkă nzá nyădzo ídzìngà t'ónzita mà dz̀ǹǹk̀ũ ònzì nyí nyí nzínzìkũ ǒ dhu mànà rǒ rò. Obhó tí, wò dhu bhěyi perè-tidò núbhò nyí nyí dhu ní ndi rádù Kàgàwà-idhè àbhũ rika ndì.

¹⁷ Dhu àkă nyòngò nỳnda arí ale-tsũ dhu ìrì, nyădù abádhí ìfũ. Abádhí arí ndi nyòdò, ì ùni dhu ì r̀v̀ɔya ndi okúkũ dò rò ì anzì kasũ tó màk̀r̀r̀ Kàgàwà-ònzì dhu-okú dò rò. Wò dhu bhěyi nyí nyònzì dhu dhu ní ndi rádù abádhí àbhũ r̀nz̀ì fíyó kasũ dhèdhe nà, ìnzì ì í 'ùhũ rórò. Obhó tí, 'ùhũ ì í rórò abádhí rí fíyó kasũ ònzì dhu-nyutsi nyí nyábàna ídzì dhu tí dhu rí'ì mbá.

* 13:5 13.5 T̀r̀ 31.6,8; Yàk 1.5 * 13:6 13.6 Zàb 118.6 * 13:10 13.10 Kà-tì ní, Pb̀ỳàh̀údí tó sòrà tó màndũ ìf̀f̀ú arí ale r̀r̀ì nzí àdù àlè'ì pbàkrístò t̀r̀ò àlè k̀b̀ana Yèsù avè mùsàlabhà dǒ dhu-nyutsi asota nába.

¹⁸ Dhu àkǎ nyĩtsò nyĩ dòká. Mǎ mà'ù wà dhu mǎ rǎrǐ'ì inè ídzi irèta nà, mǎ mózè mǐ'ì ídzi mǔtso nà kóró dhu-tsí ǒ nídhunǐ. ¹⁹ Ma mìtdè nyĩ atdíidǒ, dhu rǎkǎ nyĩtsò nyĩ Kàgàwà-rǒ, ndínǐ kǎbhù tí ima madu mà tikù ǒ tsàkàtsàkà.

Itsòta

(Ròm 15.30-32; Kòl 1.9-11; 1Pé 5.10-11)

²⁰ Kàgàwà arí ndi màrùngà ìbho àlě tò. Kǎbhù àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù rìngbè ndi ɔve-bvù rò. Ndi Yěsù ní ndi àlě tó ádrùngbǎ undataba, àlě'ì pbìndà tàrà tírò. Yà ndi nufu kǎzù-otù ǒ, Kàgàwà abhù àlě rùngbò àlě ndi màrà dhòdhódhóngà tó ungbòta nǐ. ²¹ Kàgàwà àkǎ ndàbhù nyĩ nyǒngò ídzi dhu ǒnzì bilínganà, ndínǐ nyĩ nyonzi tí kǒzè dhu. Kàkǎ ndàbhù nyìkpóna nòfò dhu rǎkǎ àlě-nyutsi Yěsù Krístò-otù ǒ. Ndi Yěsù àkǎ ilèta nà dhòdhódhónganà. Àmìnà.

Bhàrɛwà rǐku dóná rò andítá mà ovita màrà

²² Àbanǐnzó, ma mìtdè nyĩ ìtdè tí, dhu àkǎ nyǒndù kǒkò fǔkù ma màndǐ afíkù otsi tí ɔbi nǐ ɔte-dzi òndù tí, ma màndǐ ka ídǒ tí fǔkù nídhunǐ. ²³ Ma mòzè mǔvò fǔkù dhu ní, àlě t'ádònà Tìmòtewù ka kìkòlò wà imbi ǒ rò dhu. Ní kǎpé ìrà àhù tidu ǒ tsàkàtsàkà, ní mǎ mǎdù òwu atdíkpá àbadhi màrà, mǔwù ngbǒkù àla.

²⁴ Òvì nyòvì nyùnda arí ádròdrǒ ale kóró, Kàgàwà bhà kóró ngǎkpà ale màrà. Itàliyà tó pbìrì ǒ àlě t'ádóna nóvì nyĩ átò.

²⁵ Kàgàwà àkǎ ndàsò nyĩ kóró!

Yàkòbhò andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Dhu àla ndì kpanjangba yàrí bhàruwà nandí ale ràrì Yàkòbhò tí kátina ale. Ábhò ale arí dhu ìrè ndì Yàkòbhò ràrì Yèsù t'ádóna nzínzi ò atdí ale (Mrk 6.3). Ka ní'ì Yèrùsàlemà tó kigò ò kànisa ò ádròdrò ale nzínzi ò atdí ale (Kas 1.14; 12.17; 15.13; 21.18; Gàl 2.9).

Ka kárí dhu ìrè, kà randí yàrí bhàruwà mbèmbè ifo kumì ato údà Yèsù ka kúgù dhu-dzidò rórò. Ndi kàsùmì ò, «ka kapè kavu atdí ò Yèsù ná'ù ale rò Yèrùsàlemà tó kigò ò» (Kas 8.1).

Yàkòbhò andí dhu fíyò ní «atdí kumì dóná óyò nà rùgànda-tsù» (1.1). Ungbòta-Ayí ò, ì «atdí kumì dóná óyò nà rùgànda-tsù» tí ka kátina ale ní kóró Pbàisràyéí, yà Pàlèstina tó pbìrì ò aróko Pbàyàhúdì mà, ngùkpà pbìrì ònà ì nífàlà-tsí mànà. Pbétù, Ungbòta-Òwútá ò, kà-tì ní kóró pbàkrístò, Pbàyàhúdì mà, ìnzì ní Pbàyàhúdì mànà (Gàl 6.16).

Yàkòbhò andí dhu fíyò pbàkrístò nzínzi ò, ábhò ale nyú ní'ì nàkùtále. Atdíhená-tsí nóongónà kasù ònzì ònzònzì Pbàyàhúdì tó inga-abábá ò (5.1-6). I ale-rò ka kávu dhu náabhù abádhí rífàlà ì yà adzi ò. Ní Yàkòbhò andí dhu abádhí tò, ndín'ì abádhí-afí nabhù tí ròtsì òbí a'uta ò. Káti: ìnzì ka karí ídzì dhu ònzì ní ìndrù tò a'uta ràrì iwà óvè a'uta (2.26).

Bhàruwà-nyíti ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1).
- Umvútá-ònzì dhu àkà kikò pòtsó a'uta ò dhu (1.2-12).
- Ìnzì Kàgàwà arí atdí ale mà nábhù rònzi nzére dhu dhu (1.13-18).
- Kàgàwà bhà Òte àkà kirì, kadù kùnò dhu ònzì dhu (1.19-27).
- Ìnzá dhu àkà kí'ì ìndrù-ònga t'òvòta tó ale-afí nà dhu (2.1-13).
- Ìnzì ka karí ídzì dhu ònzì ní a'uta ní iwà óvè a'uta dhu (2.14-26).
- Ale-ìdà-dò àkà kòdò mbèyi dhu (3.1-12).
- Dhu-ònga t'òvòta tó obhóná ìrèta (3.13-18).
- Yà adzi ò dhu-tsí nòzè ale ní Kàgàwà rò òmvù dhu (4.1-5.6).
- Dhu-dzi òndù ka kí dhu mà itsòta mànà (5.7-20).

Yàkòbhò rì ìndrù nóvì dhu

¹ Yàrí bhàruwà nandí fùkù ní ima Yàkòbhò, Kàgàwà bhà, ndirò Ádrùngbàle Yèsù Krístò bhà ìno-akpà. Ma mòvì nyí kóró, yà atdí kumì dóná óyò nà rùgànda-tsù tíró nyí nyífàlà nyí yà adzi ò rò*.

Umvútá-ònzì dhu àkà kikò pòtsó a'uta ò dhu (Òpt 3.6; 4.7; Zèk 7.19; Màt 7.7-11)

² Àbanínzó, nyí nyàkà nyòzù yà nyí nyí dhèdhèrò umvútá-tidò nábà dhu rì'ì dhèdhe tí atdí ò fùkù. ³ Obhó tí, nyí nyàkà nyùni dhu nyí rapé ìko pòtsó fùkù a'uta ò umvútá-ònzì, ní ndì dhu ràrì dhu-dzi t'òndùta tó òbí nábhù fùkù. ⁴ Dhu àkà wà fùkù dhu-dzi t'òndùta rìtè ndì kpanjangba, ndín'ì nyí nyí'ì tí àkàkà ale nyú tí, ndirò ìmbà ròyá ndì nèbhà ndín'ì ì onzi tí atdí dhu mà rí'ì ale tí. ⁵ Pbétù, dhu apé ì'ì nzínziku ò atdí ale mà nòtù ndì ìmbà ndì'ì dhu-ònga t'òvòta tó ìrèta nà dhu tí, ní ndì ale àkà ndònzì ka Kàgàwà-fó. Ní kà rādù kàbhù àbhù kà tò. Obhó tí, kárí dhu ùbhò kóró ale tò, ìnzì

* **1:1** 1.1 Atdí kumì dóná óyò nà rùgànda-tsù tí ka kátina iró ní pbàkrístò, ìmbà rì'ì Pbàyàhúdì màtí ndirò ìnzì ní Pbàyàhúdì màtí.

ndi ndí ìndrũ-ònga òvò rórò, ndirò ìnzí ndi ndí ndìngyě rórò. ⁶ Ndirò, kàkã ndònzì ka a'uta nà, ìnzí afína rùguru rórò. Obhó tí, afína rùguru ale, nílì ndì yà rèrè dǒ rópìlì àpúpú rǎbhũna rǎmbe ndàwà dǒ mùkàrà tó idha bhěyi. ⁷ Ndi dhu bhěyi ale-tidò náká nzá ndirè nga ndi rǎràdù atdí dhu mà nábà Ádrùngbǎle Kàgàwà-fó, ⁸ ndi ale-tidò ní p̀b̀ìndà irèta-ònga úndò ndi ale, ndirò ùgèrè tí arí ndùgèrè p̀b̀ìndà mùtsò ǒ ale nídhuní.

Nǎkùtále mà ònzitále mànà nàndà dhu

⁹ Nákù tí ndi nòtù àlě t'ádòná mùkrístò náká ndi'ì dhèdhe nà, Kàgàwà ìdzí ndi orú nídhuní. ¹⁰ Ndirò, ònzitále tí ndi nòtù àlě t'ádòná mùkrístò náká ndi'ì dhèdhe nà, Kàgàwà ìfo ndi obvò nídhuní. Obhó tí, ònzitále rǎdù ùda akye tí àdhàdhì irí ǒ itsu-opfò náarúda akye tí dhu bhěyi. ¹¹ Adyifò náarí ndìto, ndàdù itsu itdyu, ndi itsu-opfò rǎdù 'àwà obvò, f̀ỳỳó aya rǎdù ìku. Ndi dhu bhěyi tí ní ndi, ònzitále rǎdù àrà òvè yà bìlìnganà ndi ndarónzina p̀b̀ìndà kasu úmbè ndi rórò.

¹² Hirò nónzì ale ní, umvúta-dzi òndù arí p̀b̀ìndà a'uta ǒ ale. Obhó tí, ndi umvútá lè mà ndi ndònzì dhu-dzidǒ, ndi ale abáya yà Kàgàwà akò f̀ìndá làká ndi nózè ale tò dhòdhòdhónga tó ìp̀ìr̀ònga tó mùkàkú.

Ìnzí Kàgàwà arí atdí ale mà nábhũ r̀ònzì nzére dhu dhu

(Yǒb 29.12-13; Màt 7.21-27; Gàl 6.7-10; 1Pé 2.1-2)

¹³ Nzére dhu-atdyú òho rí ndòzì ale náká nzá ndàtì: Kàgàwà rǎrì ndi ndi nábhu ndònzì nzére dhu. Obhó tí, Kàgàwà arí nzí nzére dhu ònzì. Ndirò, kǎrì nzí atdí ale mà nábhũ r̀ònzì nzére dhu. ¹⁴ Ìngbàtí ìlì ndi ale mà nábhũ arí r̀ònzì nzére dhu dhu ní, yà ndi ale nyú rí atdyúna òho ndònzì nzére dhu. Ndi nzére dhu náarí k̀ìdha, ndàdù òtsinà. ¹⁵ Ní, ndi nzére dhu-atdyú òho ka kí dhu náapé ndisě, náaródhina dhu ní nzérenga. Ndirò, nzérenga náapé òtro, náaródhina dhu ní ove.

¹⁶ Yà atdí dǒ ma m̀ó̀zè nyí r̀ò àbanìnzó, nyí nyàkã nzá nyǎbhu nyí kutrà nyí! ¹⁷ Àlě rǒ arí ndònzì ìdzì dhu kóró, àlě arí àbàna àkàkã atdí dǒ kóró perè-tidò mànà náaríwu òrù-akpà ò r̀ò. Ì dhu náaríwu yà òrù-akpà-nyí rǒ arí ìnga náwù kóró dhu nanzì Àba Kàgàwà bhà r̀ò. Ndi Kàgàwà ní ìnzí arí ndùwũ, ndirò ìnzí arí ndùgèrè ndùbhà nyí ìnò ǒ ì dhu-tsí bhěyi ale. ¹⁸ Ndi nyú ndi ndòzè ka dhu bhěyi, k̀ìbho ìp̀ìr̀ònga-òwútá àlě tò, p̀b̀ìndà obhónga tó ǒte-otù ǒ, ndíní àlě koko tí wemberè tó ngari ǒ yà ndi ndanzì kóró dhu-tsí ǹz̀ìnzì ǒ.

Kàgàwà bhà ǒte àkã k̀ìr̀ì, kadù k̀ùnò dhu ònzì dhu

(Yùw 3.27)

¹⁹ Yà atdí dǒ ma m̀ó̀zè nyí r̀ò àbanìnzó, nyirè yàrì ǒte: ìngbàtí ìlì ndi ale mà náká ndi'ì isó rǎdù dhu ìrì ale tí, ìnzí rǎdù ǒte òrì isó tí ale tí, ndirò ìnzí arákò akye ale tí. ²⁰ Obhó tí, akye arákò ale náarí nzí obhónánga tó dhu ònzì Kàgàwà-ònzì. ²¹ Wò dhu-okú dò r̀ò ní ndi, nyí nyàkã nyǎwà òtòtì dhu kóró itse nyukutsì r̀ò, f̀ùkú nzére mùtsò, yà isě tí arí ndisě nyukutsì mànà. Nyí nyàkã nyǎkò yà nyukutsì ka kòzò ǒte yorowà ǒ. Ndi ǒte ní yà nyígu rǎdù ǒte. ²² Nyí nyàkã nzá nyí'ì b̀ỳya nì tí arí Kàgàwà bhà ǒte ìrì ale tí, p̀b̀étù nyí nyàkã nyí'ì ndi ǒte ùnò dhu ònzì arí ale tí, ìnzí dhu ì'ì tí nyí nyí nyùtrǎ nyí-tírò dhu tí. ²³ Obhó tí, f̀ìndá ka k̀ùnona Kàgàwà bhà ǒte kèlě ìrì arí, ìnzí ndi ndi ndi ǒte ùnò dhu ònzì rórò ale, nílì ndi yà ndi ka kadhìnà nyina-wòyò àndà rí nditírò k̀ỳỳó ǒ ale bhěyi. ²⁴ Nyina-wòyò ndi ndàndà ndàdù àrà dhu-dzidǒ, kà rǎdù àdzo ànyirò r̀ò tí nyina-wòyò ì'ìnà tí dhu rǒ r̀ò. ²⁵ P̀b̀étù, atdyúna nyú nà arí Kàgàwà bhà uyátá-ònga àndà ndíní ndi nduni tí ale náso Kàgàwà rǎdù kà r̀ònzina kóró dhu ǒ. Ndi uyátá ní àkàkã atdí dǒ uyátá, ndirò ìndrũ àbhu rí rífù Kàgàwà ìnzá ka k̀ùtu ndi ùtù tí rórò uyátá. Kàkã ndàp̀b̀à ndi ndi uyátá t'ífuta rǒ, ndàrà k̀ùnò dhu ònzì rǒ mběyi nditò. Kàkã nzá ndàrà k̀ìr̀ì rǒ ìrì tí, rǎdù àdzo òna nǎ r̀ò.

²⁶ Ndi ale apé ndòzè àkàkă dhu bhëyi ndi ndarí Kàgàwà wèlè dhu tí, pbétù ìnzí ndàdù tsùna òdò, ní ndi ale ní ndìtírò rí ndùtră, ndirò kărí Kàgàwà wèlè ní wèlétá ní kòkórò dhu. ²⁷ Àba Kàgàwà rádù òzùnà àkàkă dhu bhëyi ndirò ìmbă afátá na arí ndùlè dhu tí ale ní, yà izũ-nzo mà abvo-ayí mànà dzùnà ònzi arí fiyó àpbè ò, ndàdù ndòdò kà-nyìkpó ò ótì yà adzi ò kóró dhu rǒ rò ale.

2

Inzá dhu àkă kǐ'ì ìndrǔ-ǒnga t'óvòta tó ale-afí nà dhu (Law 19.15; Zàb 82.1-4)

¹ Àbanǐnzó, àdhàdhì yà nyí nyá'ù ilèta nà àkă àlè tó Àdrùngbăle Yèsù Krístò dhu bhëyi, nyí nyàkă nzá nyí'ì ìndrǔ-ǒnga t'óvòta tó ale-afí nà. ² Atdí ófò ní yàri: Nyìrè pé dhu, ònzi tó atdí ale, yà orò tó petè mà ídzi mùdzarù mànà nùfò róná ritsù wà nyí nyùndu nyí òná idza ò, wò dhu-dzidǒ, ndi nùfa mberù-fi nùfò róná năkùtále rádù itsù átò ànyì-dza. ³ Ní, nyí nyá'í ifuta àbhǔ atdíidǒ wò mbëyi ndi nùfò ale tò, nyítè àyàya ngari fíndà nyàti: «Ádǐ iró yà ídzi ngari ò.» Pbétù, nyí nyarádù àtìna wò năkùtále nǐ: «Inyi! Ídè uró, ndirò ngătsi nǐ, ádǐ iró obvò màtí, yà pfòdu ma mùli ró.» ⁴ Ní, wò dhu itè tí nzá dhu nyí rarí ìndrǔ-ǒnga òvò, ndirò ndi dhu bhëyi nyí nyónzina dhu ò, nyùnda arí dhu rarí fùkú nzére irèta?

⁵ Yà atdíidǒ ma mózè nyí rò àbanǐnzó, nyìri dhu! Kàgàwà náavò tí nzá năkùtále yà adzi ò, ndínǐ okoya tí ònzítale tí a'uta ò, 'àdù òko yà ndi nózè ale tò Kàgàwà akò fíndá làkă Idzi-kàmă tí? ⁶ Pbétù nyí, nyí nyá'í năkùtále-itsi ònzi, nyádù àmbe ònzítale ifu dǒ! Ní tí obhó i ònzítale i rùkú arávu, 'àdù àmbe nyòbhù dǒ dhùwanì ò? ⁷ Ndirò, tí obhó abádhí i yà pbàkrístò tí ka karí nyùnze nǐ dùkú arí'ì ídzi òvo nǐ arí dhu ùno nzére?

⁸ Hìlă Andítá rǐ dhu òvo ndàti: «Nyí nyàkă nyoze òdhìnu àdhàdhì nyí nyú nyí nyóze nyí nyí-tírò dhu bhëyi*.» Wòrì ní ndi òrù-akpà ò Idzi tó Úyátá. Ní, nyí nyapé ndi Úyátá ifǔ, ní nyí nyònzì wà ídzi dhu. ⁹ Pbétù, nyí nyapé dhu ònzi ìndrǔ-ǒnga t'óvòta nà, ní nyí nyònzì wà nzérenga Úyátá nyí nyùkò dhu-okú dò rò. Ní ndi Úyátá rádù anya òtdì dùkú. ¹⁰ Obhó tí, ndi ale apé kóró Úyátá ifǔ, pbétù ndàdù atdí Úyátá kèlè nùkò i Úyátá nzínzi ò, ní ndi ale ùkò wà kóró Úyátá. ¹¹ Obhó tí, Kàgàwà rătina: «Dhu àkă nzá nyònzì mùnyòni.» Ní kàti wà átò: «Dhu àkă nzá nyohò abvo.» Nírò, dhu apé ì'ì inzà nyí nyònzì mùnyòni dhu tí, pbétù nyadù abvo òhò, ní nyí nyùkò wà Úyátá. ¹² Nírò, nyí nyàkă nyòwù òte rǒ, nyádù dhu ònzi àdhàdhì ànyàya Kàgàwà unoya ale bhëyi. Ndi anya kùnoya rǒfò ndi yà ìndrǔ àbhǔ rí rífù ndi inzà ka kùtu ndi ùtǔ tí rórò úyátá nónzi ka dhu bhëyi. ¹³ Obhó tí, izu àbà arí ngǔkpà ale dǒ ale rǐ nzí àdù ànyàna ùno Kàgàwà rǐ dhu-òdò ònzi. Pbétù, Kàgàwà náabàya nzí izu yà ìnzí arí izu àbà ngǔkpà ale dǒ ale dǒ.

A'uta mà kàsǔna mànà (Yǒb 31.16-22; Gàl 5.6; Èbr 11.17,19,31)

¹⁴ Àbanǐnzó, atdí ale rǐ'ì ìnè ndàti: «Ma má'ù wà Kàgàwà,» pbétù, ìnzí ndàdù ndi a'uta itè pbìndà ídzi dhu ònzi ndi ndí ìndrǔ tò dhu-otù ò. Ní ndi dhu tó mùgàsù ní àdhu? A'uta tí àdù ndi ale ìgu ìgǔ wòrì ófò ò? ¹⁵ Nyìrè pé dhu atdí adòku mà, ndirò ngătsi nǐ, atdí awèku mà rarí'ì mbă mùdzarù nà, ndirò ngătsi nǐ, kà rarí'ì mbă bìlìnganà ndi ndóngo ònyànà ònyù nà. ¹⁶ Ní, atdí nzínziku ò ale apé àdù àtìna kà nǐ: «Árà mbëyi, óvo kàzu, nyadù dhu ònyù nyalè nǐ,» pbétù ìnzí ndàdù ka dzùnà nónzi atdí dhu nǐ màtí, ní ndi dhu tó mùgàsù nádù ì'ì àdhu? ¹⁷ Ní a'uta tò, kà rǐ'ì ndi dhu

* 2:8 2.8 Law 19.18

bhëyi tí átò. A'uta kèlě nà ka kí'ì vīna dǒ rò, ìnzǐ kadù àmbe ídzi dhu ònzǐ dǒ ìndrǔ tò dhu ní iwà óvè atdíđǒ a'uta nà ka kí'ì dhu.

¹⁸ Pbétù, ìndrǔ rǐ'ì ìnè ndàti: «Ínyi, nyi nyí'ì a'uta nà, ndirò ima, ma mǎrí ídzi dhu ònzǐ ìndrǔ tò.» Ní, ma mǎdù dhu àdu kà tò, mati: «Ítè pé yà ìnzǐ nyi nyarí ídzi dhu ònzǐ nǐ ìndrǔ tò pbùkù a'uta idù. Ní ima, ma mí dhu ìtè ìndù yà ma marónzina ìndrǔ tò ídzi dhu-otù ǒ, ìnè ma rǎrǐ'ì a'uta nà.» ¹⁹ Nyi nyá'ù tí nzá dhu, Kàgàwà rarí'ì atdí tí? Ní wòrí ní ídzi dhu! Pbétù, nyi nyàkǎ nyuni dhu pfòmvo nyú mà rá'ù wà ka átò, ngbǒya rǎdù àmbe ìvǐ nyú ìvi dǒ ǒdǒ nǐ. ²⁰ Ínyi ní mǔdhómà! Nyi nyòzè tí wà nyuni dhu ìnzǐ ka kí Kàgàwà ózè ídzi dhu ònzǐ rórò ka kí'ì a'uta nà dhu rǎrǐ kòkórò dhu? ²¹ Kàgàwà azù tí nzá àlě t'ábhunà Àbràhamù obhónángatále tí, yà kídyi idhùnà Ìsakà ndàbhù rǎyi màzàbahù dǒ, ndínǐ ndubì tí perè tí Kàgàwà tò dhu-okú dǒ rò? ²² Nírò, nyi nyàla wà dhu kàbhà a'uta mà ranzǐ kasu atdíkpá kǎnzǐ ídzi dhu mànà. Ndirò, ndi kǎnzǐ ídzi dhu abhù kàbhà a'uta rǐ'ì àkǎkǎ a'uta tí. ²³ Ndi dhu bhëyi ní ndi, yà Andítá rǒvǒna dhu náadù àkǎ. Ndi Andítá rǎtina: «Àbràhamù náa'ù Kàgàwà, Kàgàwà rǎdù ndòzù obhónángatále tí*.» Ndirò, Kàgàwà adù kǎnzǐ pbìndà olo tí. ²⁴ Nírò, nyi nyàla wà dhu Kàgàwà rarí ìndrǔ òzù obhónángatále tí ndi ndòzè ídzi dhu ònzǐ ndi ale rǐ dhu-otù ǒ, ìnzǐ ní ndi ale bhà a'uta-otù ǒ tí.

²⁵ Ndi dhu í'ì ndi dhu bhëyi tí átò Ràhabà tí kátina mǔnyòni-àyi tò. Kàgàwà azù ka obhónángatále tí yà kǎnzǐ ídzi dhu ndàkò abhábho pbì idzá, ndàdù àbhùnà ròtsè vurò otu ònǎ dhu-okú dǒ rò*. ²⁶ Obhó tí, àdhàdhì yà ìmbǎ ale-ihè rǐ'ì ònà ale-ngbò narí iwà óvè ale-ngbò dhu bhëyi, yà ìnzǐ ka karí ídzi dhu ònzǐ nǐ ìndrǔ tò a'uta ní iwà óvè a'uta.

3

Ale-idà-dǒ àkǎ kǒdò mbëyi dhu

(Mbà 10.10; Mát 12.33-37; 13.3; Róm 3.13-14)

¹ Àbanǐnzó, nyi nyàkǎ nzá nyí'ì ibí rò kànisa ǒ màlímó tí. Obhó tí, nyi nyúni wà dhu mbëyi nyú, mà màlímó tírò, Kàgàwà runoya ànyàka òrù nà atdíđǒ ròsè ngǔkpà ale dònǎ òtǎka-okú dǒ rò. ² Àlě'ì kóró, àlě karí dhu ǔfǎ abho nyú àlě-òtǎ ǒ. Ínzǐ arí dhu àfǎ òtǎna ǒ ale ní ndi àkǎkǎ ale tí ka kádù òzùnà ale. Ndirò ndi ale ní ìnè rǐ'ì ndòdò kóró ngbǒna ìnzǐ ròtsù nzérénga ò ale. ³ Kídyi pé mǔhàgù tó ófò. Àlě kapé suma-dyǐ-ngba ùsò imbi nǐ kà-tsù rǒ ndínǐ àlě kòzè dhu nonzi tí, ní ndi dhu arí kóró kà-ngbulú nábhǔ àlě rùndà átò. ⁴ Nyàndà pé idha dǒ arúbhi bàtó átò. Ndi bàtó rǐ ìmbǎ í'ì ìnè ádrùngbǎ màtí, òpili rópili ǒbi nyú nà awe rǎdù àmbe idzinà dǒ, ní kà-rǒ ka kósò idha-tsi ákě itsu-afǎ-ngba kèlě rǎdù kàbhù ùndana rí ale rǎrà dònà àtdya rǒ rǎrà ndi ndòzè i. ⁵ Ní ndi dhu bhëyi tí, ale-idà ní ale-ngbò rǒ ákě dhú-ngba nyú, pbétù, kǎradù ndòyò ndi ndònzǐ ádròdrǒ dhu nyú-okú dǒ rò.

Nyàndà pé, ákě kàzú-ngba rǎdù ádrùngbǎ irí-yà-ba nyú nóbì! ⁶ Ndirò, dhu rǐ'ì ndi dhu bhëyi tí yà àlě-idà-dǒ rǒrina ǒte tò. Ndi ǒte rǐ'ì ìnè ndubì nga àdhàdhì kàzù arí nga ǔbi dhu bhëyi. Obhó tí, àlě-idà-dǒ rǐ'ì ìnè ndònzǐ kóró nzére dhu-tidò ròsè àlě-ngbò rǒ ngǔkpà ngarí-nzo dònǎ. Ní àlě-idà-dǒ rǒrina nzére ǒte náaríra pfòmvo Sitanì bhà rò, ndirò kǎrǐ àlě tó ípìrǒnga ìnzǎ. ⁷ Ìndrǔ rǐ'ì ìnè ndivǔ kóró ìzǎ-tidò rǒngò dhu ònzǐ ndi ndòzè dhu bhëyi. Obhó tí kǎrǐ irí ǒ ìzǎ-tidò mà, àrè-tidò mà, òya dǒ arí 'àdha ìzǎ-tidò mà, ndirò idha ǒ aróko ìzǎ-tidò mànà kóró nívǔ ìvǔ. ⁸ Pbétù, idàna ìvu rǎdù atdí ale mà rǐ'ì mbǎ. Obhó tí, ale-idà ní ìnzǐ arí ndìngyě nzére dhu t'únǒta nǐ dhu, ndirò àlè tí àlè ìndrǔ òhò rǎdù itsu nǐ dhu. ⁹ Àlě-idà nǐ àlě karí Ádrùngbǎle àlě t'Ábanà Kàgàwà nílè, ndirò àlě-idà nǐ tí, àlě karádù yà wòyǒna nyú rǒ kàbhòlò ale

* 2:23 2.23 ǒpt 15.6 * 2:25 2.25 Yàk 2.1-24

nófù. ¹⁰ Asota tó ɔte mà ofúngá tó ɔte màná náarúvò atdí ale-li'ò rò tí. Àbanǎnzó, wòrí dhu àkànà nzá ndì'ì wò dhu bhěyi. ¹¹ Òvövù idha mà, inzà óvù idha màná tí àdù ùvò ùvò atdí idha-bhu ò rò tí? Ìnzǎ akekpa màtí! ¹² Àbanǎnzó, mùtinì-kpò ì'ò arí itsu tí àdù mìzèyitunì-kpò ì'ò ì'ò? Ndirò ngàtsi nǎ vǎnyò-kpa tí àdù mùtinì-kpò ì'ò ì'ò? Ìnzǎ akekpa màtí! Ndi dhu bhěyi tí, inzà óvù idha náaráhù òná rò idha-dòtí ní rǎ nzǎ àdù òvövù idha nípfò.

Dhu àkǎ kí'ì òrù-akpa ò rò ìrà dhu-ǎnga t'òvòta tó ìrèta nà dhu
(Ròm 14.19; 1Kò 3.3; Èfè 4.1-3; Fìl 2.3; 1Pé 3.4)

¹³ Dhu-ǎnga t'òvòta tó ìrèta mà, inga t'únita màná nà arí'ì atdí ale mà tí'ì inè nzínzìkù ǎ? Ndi ale-tidò ní'ì rò, dhu àkǎ kà rìtè ndi dhu-ǎnga t'òvòta tó pbìndà ìrèta pbìndà ìdzì mùtsò mà, pbìndà ìyònga màná-otù ǎ. ¹⁴ Pbétù, nyǎ nyapè ì'ì atdí dǎ ógyè adha tó afíkù nà, ndirò anya tó afíkù nà nzínzìkù ǎ, ní nyǎ nyàkǎ nzá nyǐdzǎ nyǎ, nyǒzè nyǎ dhu-ǎnga t'òvòta núnì ale tí. Ndi dhu bhěyi nyǎ nyǎ dhu ònzì dhu rádù nyǎbhù nyǎ'ì tìtòtále tí. ¹⁵ Wòrí dhu-ǎnga t'òvòta tó ìrèta-tidò ní nzǎ òrù-akpa ò rò ìrà ìrèta-tidò, pbétù ka ní yà adzi ǎ ìrèta-tidò. Ka ní ìndrù tó ófò tó ìrèta, ndirò ka ní nzére-alafí bhà ófò tó ìrèta. ¹⁶ Obhó tí, adha tó ale-afí mà anya tó ale-afí màná rǎ'ì ró rádù ì'ì dhu ní pbàdzangà tí ka kí dhu ònzì dhu mà, kóró nzére dhu-tidò màná. ¹⁷ Pbétù, òrù-akpa ò rò ìrà dhu-ǎnga t'òvòta tó ìrèta-tidò nà arí'ì ale ní dònà-kpa ò rò Kàgàwà-nyǎkpò ǎ ìlǎ ale. Ndi ale ní màrùngà ìbho arí ìndrù nzínzì ǎ ale, ìyònga t'ále, ndirò, ngǎkpà ale rùnɔna dhu nózè ndifù ale. Ndi ale ní àlè tí àlè izù àbà ka kí ìndrù dǎ nǎ ale-afí mà, ìdzì dhu ònzì ka kí abádhí tò nǎ ale-afí màná nǎ ale. Ndirò ka ní ìnzǎ arí ìndrù-ǎnga òvò, ìnzǎ ndàdù ìndrù ùtra ale. ¹⁸ Ì aróko atdíkpà màná ale àbhù arí ròkò màrùngà ǎ ale, náarózòna dhu ní màrùngà. Ní itse tí abádhí arádù ògùnà dhu ní obhónánga tó dhu ònzì i ale rǎ dhu.

4

Inzá dhu àkǎ kozè yà adzi ǎ dhu-tsí dhu
(Law 19.16; Zàb 66.18; Luk 18.13-14; 1Tì 2.8; 1Yù 2.15-17)

¹ Yà nzínzìkù ǎ arí'ì angburuta mà anya màná náarúvò àdhà rò? Abádhí náatí nzǎ ùvò yà nyǎ nyǎ atdyúya òho dhu-tsí, yà nyakutsinǎ rò arí anya ònzì nzínzìya ǎ ò rò? ² Nyǎ nyarí dhu-atdyú òho nyábà, pbétù ìnzǎ nyádù i dhu nábà. Nyǎ nyarí'ì adha tó ale-afí na nyádù nyápà nyǒkyè abvo, pbétù ìnzǎ nyádù atdí dhu mà nábà. Nyǎ nyarí anya ònzì nzínzìkù ǎ, nyádù àmbè àngburu dǎ. Nyǎ nyarí nzǎ nyǎ nyǎ atdyúna òho dhu àbà, ìnzǎ nyǎ nyarí ndi dhu ònzì Kàgàwà-fó dhu-okú dǎ rò. ³ Dhu nyǎ nyònzì Kàgàwà-fó rò, nyǎ nyarí nzǎ àdù ndi dhu àbà, nzére nyǎ nyarí ndi dhu ònzì dhu-okú dǎ rò. Kà-tì ní, nyǎ nyarí dhu ònzì ndínǎ nyǎ nyabá tí idhèkù ìkǎ rí nyǎ-tírò nzére dhu kèlè. ⁴ Nyǎ, nyǎ ní ìnzǎ arí 'òdò Kàgàwà tò ale! Nyǎ nyúni tí nzá dhu, yà adzi ǎ dhu-tsí òzè ka kí dhu rǎrǎ Kàgàwà òndrò ka kí dhu? Nírò, yà adzi ǎ dhu-tsí ná'u rí ndòzè ale ní iwà ndi nùgèrè nditírò ndòngò Kàgàwà ró òmvù tí ale. ⁵ Nyǎ nyǎrè tí nga kòkórò Ìlǎ Andítá rarátina: Kàgàwà ózè dhu rǎrǎ àlè rùbho àlè fǐndà tí atdí, yà àlè-nyutsi ongó tí àdi ndi ndili pbìndà Ìlǎ-Alafí-okú dǎ rò*? ⁶ Kàgàwà arí ìbhona àlè tò ní ádrùngbǎ ìdzìnga nyé. Ndi dhu okú dǎ rò nga ní ndi Ìlǎ Andítá arátina: «Kàgàwà arí ndùgye yà 'ìdzǎ arí itírò ale nà, pbétù kǎradù pbìndà ìdzìnga itè yòròwà nà aróko ale tò*.» ⁷ Nírò, nyǎ nyàkǎ nyǎrǎ Kàgàwà-tsù dhu. Ndirò, nyǎ nyàkǎ nyǒdì pfòkù Pfòmvo-ònzǎ, ní kà rádù òkù tí òkù tsùkù rò. ⁸ Nyǎ nyàkǎ nyǎngò Kàgàwà-tí'ò, ní kà rádù ìngo tikù ò. Nyǎ nzéreatálè, yà fíyó ìrèta-ǎnga ùndò ndi ale tírò, nyǎ nyàkǎ

* 4:5 4.5 Iró rí'ì dhu ka kǐdyi òyà rò ní Tòr 4.24 mà Ɔpt 6.3 màná. * 4:6 4.6 Mbà 3.34

nyù'o ɔtsùkù mà afìkù màná rìlǎ! ⁹ Nyǎ nyàkǎ nyǎni nyǎ nyí'ì òná fùkù nzéřęngá-okú dǒ rò àpǒè! Nyǎ nyàkǎ nyòkò izùkù ǒ, nyǎdù òkò nyìkù-dhà ǒ! Fùkù ęgbótá nákǎ ndùgèrè ndì ndòngò ɔdzi tí, fùkù dhèdhe rádù ndùgèrè ndòngò izu tí! ¹⁰ Nyǎ nyàkǎ nyǎfo nyǎ nyǎ-tírò obvò Ádrùngbǎle Kágàwà-ònzì, ní kà rádù nyǎdzi ɔrú.

Inzá dhu àkǎ katì ale t'òdhìnà nzéřę ale tí dhu
(Mbà 27.1; Luk 12.16-20)

¹¹ Àbanǎnzó, nyǎ nyàkǎ nzá nyòtè nzéřę nyǎ nǎ nzínzìkù ǒ. Ɔdhìnà nǎ róte nzéřę ale, ndirò ngǎtsi nǎ ɔdhìnà àti rí nzéřę ale tí ale, nóte wà nzéřę yà àzè dǒ róte ęyátá nǎ, ndirò kàti wà ndi ęyátá nzéřę ęyátá tí*. Ní ndi dhu bhęyi nyǎ nyònzì dhu rò, inyi ní nzǎ ęyátá ifù arí ale, pǒtù inyi ní ndi ęyátá àti arí nzéřę ęyátá tí ale. ¹² Kágàwà kèlè atdíró ní ndi ęyátá idì arí ale, ndirò ka atdíró ní ndi ìndrù àti rádù idzi ale tí ndirò nzéřę ale tí. Ndirò ka kèlè atdíró ní ndi ìndrù igu rádù, ndirò ìndrù òhò rádù ale. Nírò inyi, yà ɔdhìnù àti nyǎ nyarí nzéřę ale tí rò, nyǎ nyarí nyòzù àdhi tí?

Inzá dhu àkǎ kidzǎ ale ale-tírò ka kòzè kònzì dhu ùdhě ka kí rò dhu

¹³ Nyǎri yà ma múnɔna dhu kòmbí, nyǎ yà nyǎ nyarátina: «Indo, ndirò ngǎtsi nǎ tsùtsǎ, mà mowuna atdí kigò ò. Ní mà móko ányì ràrà àhù atdí atɔ nyú tí. Mà mí mùtùruzì ònzì, màdù màgòwè† àbà òná rò.» ¹⁴ Nyǎ, nyǎ nyǎni nzá ìngbà dhu bhęyi màtí fùkù ípìrǒngá ní'ina tsùtsǎ dhu! Obhó tí, nyǎ nyí'ì àdhàdhì òtò rǒtò idhà-ihè bhęyi, yà ákè kàsùmì kèlè tí arí ndálá, ndàdù àwì ale-nyìkpó ǒ rò. ¹⁵ Nyǎ nyàkǎnà nyǎti: «Ádrùngbǎle òzè ka nǎ, mà mí'ina ìnè ípìrǒrò ngá nà. Ní mà múnzina yàrí dhu, màdù ndàgà-tsí nónzì.» ¹⁶ Pǒtù, nyǎ nyaróko nyǎmbe nyǎdzi dǒ idzǎ tí, nyǎ nyòzè nyònzì dhu ùdhě nyǎ nyí rò. Ní kóró kòrí idzítá-tidò ní nzéřę. ¹⁷ Nyǎ nyàkǎ nyǎni dhu ní, idzìngá t'ònzìta núnì ale rapé nzǎ ndi idzìngá ònzì, ní ndi ale rònzì wà nzéřęngá.

5

Ònzítále-nyìkpó itdyǎ ka kí dhu
(Yǒb 20.5; Àmɔ 5.11-12; Mál 3.5)

¹ Nyǎ ònzítálè, nyǎri yà ma múnɔna kòmbí fùkù dhu! Nyǎ nyàkǎ nyòdzì, nyǎmbe nyǎhù dǒ izu nǎ, dùkù rírá àpǒè-okú dǒ rò. ² Fùkù ongyéngá nómdò wà, ndirò rùkù mùdzarù kereze nónyù wà. ³ Fùkù ɔrò mà fùkù fùrangà màná kengezè ònyù wà. Ndi kengezè ní ndi nyǎ nobhuya, wò nyǎ nyarí kóró dhu-tsí-tsù ùndù fùkù tí rò. Nyǎ nyúndu ì ongyéngá-tsù kòkórò. Ní àdhàdhì kengezè mà kàzù màná náarí dhu ìnzá dhu bhęyi, Kágàwà nítǎiya ànyǎkù ɔbi nyú nà yà adzi ǒ kóró dhu-tsù rǎ ndòdì nínganí. ⁴ Kònzì, nyǎ nyúvǒ nyǎ ìnzǎ nyǎbho yà fùkù ɔnzì-bvù-abábá ǒ kasu nónzì kasutále tó màkimbà. Ní, abádhí rǎ 'ùhě dhu mà, abádhí rùkù dhu màná nàrà wà ɔtsi yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎngá tó ɔbi nà Ádrùngbǎle Kágàwà-bì ò! ⁵ Yà adzi ǒ, nyǎ nyávu nyòngò òkò ònzì ǒ, ndirò nyǎ nyábhu yà adzi ǒ dhèdhe rádù afìkù. Nyǎ nyóngù nyǎ, nyǎyɔ ìnzá nyǎ nyǎni Kágàwà rǒtǎiya ɔtdì ànyǎkù atdíku dhu rórò, àdhàdhì yà ìnzá ùni ì àzè ka kí atdíku dhu rórò róko ìzǎ bhęyi. ⁶ Nyǎ nyábhu obhónánga ònzì arí ale-ànyǎ kitdì, nyǎdù àbhùnà kòkyè. † ale í'ì mà nyǎ màná ì í àgò nǎ ɔbi nà.

Dhu àkǎ kondù dhu-dzi ràrà àhù Ádrùngbǎle Yèsù rǎngó dhu ò dhu
(Màt 5.33-37; Ɛbr 6.12; 10.35-37; Yàk 1.12)

⁷ Nírò àbanǎnzó, nyǎ nyàkǎ nyòndù dhu-dzi, ràrà àhù Ádrùngbǎle Yèsù rǎngó dhu ò. Nyàndà pé ìngbà dhu bhęyi màtí ìngá òbhì rí ale náarí ìngá ǒ dhu náaraya ò'ò

* 4:11 4.11 2.8 † 4:13 4.13 Màgòwè ní mùtùruzì ka kònzì rò arí ndisè dhu ka kòdzì róná dhu-bvù dǒ dhu.

dhu òdò dhu. Ndi dhu ò'ò dhu rǎdù ì'ì ádrùngbǎ mǎgàsù tí kà tò. Kà rǐ dhu-dzi òndù rǎrà àhù wemberè tó igye mà, kà rǐku dòná rò igye màná nóowuya ìkǒ dhu ò. ⁸ Ní nyǐ mà átò, nyòndù dhu-dzi nyǎbhù afíkù rǐ'ì òbì nà, Ádrùngbǎle Yèsù rǐngò dhu rǐ'ì ìkyèrǒ dhu-okú dò rò.

⁹ Àbanǐnzó, nyǐ nyàkǎ nzá nyǎmbe nyǔhù dǒ nyǐ nǐ nzínzìkù ǒ, akye Ádrùngbǎle Yèsù arana ànyǎkù ìtdì nǐ. Nyàndà pé, kònǐ kidè wà tsàtsùnǎ ànyǎkù ndì ndítà tí! ¹⁰ Àbanǐnzó, nyìrè pé kǎkà Ádrùngbǎle Kàgàwà-òvò rǒ owúnà dhu òvò rǒ ìndrù tò pbànábí náanzì dhu. Abádhí andù dhu-dzi àpbè ǒ. Ní, nyǐ nyàkǎ nyòdyì abádhí tó ófò. ¹¹ Àlě kárí i ale ànzì hirò nónzì ale tí, abádhí andù dhu-dzi dhu-okú dò rò. Nyǐ nyírì wà Yòbù tí kátina ale andù àpbè-dzi tí dhu tó màkǔrù. Ndirò nyǐ nyírì wà ìngbà dhu bhèyi màtí Ádrùngbǎle Kàgàwà adù àrà dhu ònzì kà tò olùnǎ rò dhu. Obhó tí, ndì Ádrùngbǎle ní àlè tí àlè izu tó afína mà, ídzìngà màná nǐ ale.

¹² Pbéttù àbanǐnzó, ádrùngbǎ dhu tí nyǐ nyàkǎ nzá nyòtsò dhu òrù-akpà-òvò rǒ màtí, yà adzi-òvò rǒ màtí, ndirò ìngbàtí ìlì ndì dhu t'ótsòta tó ngǎtsi ófò ǒ màtí. Obhó dhu tí rǐ'ì dhu nákǎ nyàtì obhó dhu tí. Ndirò, ìnzì ní obhó dhu tí rǐ'ì dhu nákǎ nyàtì ìnzì ní obhó dhu tí, akye Kàgàwà arana ànyǎkù ìtdì nǐ.

Andi nà ale dǒ dhu àkǎ kǐtsò ale dhu

¹³ Àpbè ǒ rǐ'ì atdí ale mà t'í'ì ìnè nzínzìkù ǒ? Ndi ale àkǎ ndìtsò ndì Kàgàwà rǒ. Ndirò ngǎtsi nǐ, dhèdhe ǒ rǐ'ì atdí ale mà t'í'ì ìnè nzínzìkù ǒ? Ndi ale àkǎ ndùyù ìfuta tó adyi. ¹⁴ Andi nà rǐ'ì atdí ale mà tí ì'ì ìnè nzínzìkù ǒ? Ndi ale àkǎ ndùnzi kànìsà ǒ pbàkǔrù, ndínì adù tí 'ìtsò dòná, 'adù ndùtri akye nǐ Ádrùngbǎle Yèsù-òvò rǒ. ¹⁵ Abádhí ìtsò ì a'uta nyú nà dhu rǎdù ndì ale nábhu rògù, ndì Ádrùngbǎle rǎdù kà dzùnà ònzì rìvà ndì tdítǒ. Ndirò, dhu apé ì'ì ndì ale ónzì nzérenga dhu tí, ní Ádrùngbǎle rǎdù ndì nzérenga núbà ùbà kà tò. ¹⁶ Nírò, nyǐ nyàkǎ nyòwù fùkù nzérenga òvò rǒ kpangba fùkù nzínzìkù ǒ, nyǎdù òwu nyǐtsò rǒ dùkù, ndínì nyǐ nyadù tí ùgù. Obhónángatále bhà ìtsòta náarí kasu ònzì ádrùngbǎ òbì nyú nà. ¹⁷ Nabì Èliyà ní'ì àlě'ì bhèyi ale kèlě. Ní, kǐtsò ndì atdyúna nyú nà ìnzì igye níikó tí. Ní, igye agyè nzá yà adzi ǒ, rǎrà àhù ìbhù atò dòná azà àbì nà tí. ¹⁸ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndìtsò tdítǒ. Ní, igye adù ìkǒ òrù-akpà ò rò, yà adzi rǎdù ònyù ì'ò.

Àwǎwǐ ndàrà itse obhónga rǒ rò ale nádù ka kǐ obhónga tó otu ò dhu

¹⁹ Àbanǐnzó, atdí nzínzìkù ǒ ale rǐ'ì ìnè ndàwǐ, ndàrà itse obhónga rǒ rò, ngǎtsi ale rǎdù kàbhù ràdu ndì obhónga tó otu ò. ²⁰ Ní nyǐ nyàkǎ nyǔnì dhu, wò ndì nzérengatále dzùnà nònzì ràdu ndì awítá tó otu ò rò ale, rìgù wà ndì ale bhà ìpìrǒnga òve ǒ rò, ndirò Kàgàwà rùbà wà ndì ale bhà ábhò nzérenga-íyà.

Péterù andí wemberè tí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdró dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ale ní Péterù, Yèsù bhà uvitatále (1.1; 5.1), mbèmbè azà kumì dòná imbò nà ato údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidó rórò. Uvitatále tírò, abádhí ongónà ùbhi atdíkpá Yèsù mànà yà adzi dǒ kǐ'ì ònà kàsùmì ǒ. Yèsù ódzì ndàrà òrù-akpà ò dhu-dzidó, Péterù adù àrà Ídzi-Màkǔrù núnò ìndrù tò (Kas 1-6; 9.32-12.19).

Ka karí dhu ìrè Péterù randí yàrí wemberè tó p̀b̀ìndà bhàruwà Rómà tó kigò ò ndì ndí'ì rórò, Nerò tí kátina P̀b̀arómá tó p̀b̀ìrì ǒ kámá dǒ kamà náapè ndàvu p̀b̀àkrístò rǒ ònà kàsùmì ǒ.

Kándí ka f̀ỳò ní Àziyà-Ngba tó p̀b̀ìrì tó múlayí ònǎ ì nífalà ale. Kòmbí ka karí kànzi Tùrùkiyà tí. I p̀b̀àkrístò ní'ì P̀b̀àyàhúdì mà ìnzì ní P̀b̀àyàhúdì mànà. Péterù rǐ abádhí ati olo tí, p̀b̀àkrístò tí abádhí rǐ'ì dhu-okú dò rò, ndirò abádhí mǎtíràbvù nga nyú ní òrù-akpà ò nga nídhunǐ (1.1; 2.11). Ìnzì ní p̀b̀àkrístò tí ì nòtù ale nóongónà abádhí-itsì ònzì ònzi tí, 'àdù àmbè òbhùnà dǒ títò dǒ.

Péterù andí dhu kpàkrístò tò, ndínì abádhí tó a'uta nidì tí, ràdù ǒbi àbhù abádhí-afí tò ròkò Kàgàwà bhà ale bhěyi, inè mǎtí ka kǐ'ì abádhí rǒ ka kávu ǒbi nyú nà ró rórò.

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-2).
- Kàgàwà igú àlě dhu níse ka kí dhu (1.3-12).
- Ìndrù àkǎ 'òkò ìlǎ ì ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ rórò dhu (1.13-2.10).
- Mùkrístò àkànà ndònzì àp̀b̀è ǒ dhu (2.11-4.19).
- Yorowà nà mùkrístò àkǎ ndàdi dhu mà, kà-kàsǔ mànà (5.1-11).
- Bhàruwà riku dòná rò ovita (5.12-14).

*Péterù rǐ ìndrù nóvì dhu
(Róm 8.17-18; 16.25-26; 2Kò 4.17-18; Èfè 2.4-8)*

¹ Yàrí bhàruwà nandí ní ima Péterù, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Ma mǎndí ndì bhàruwà f̀k̀k̀, nyǐ yà Kàgàwà óvò nyǐ nyǐ'ì p̀b̀ìndà ale tí rò. Nyǐ nyǐfalà nyǐ yà adzi ǒ olo tírò, nyǒngò òko Pòtò mà, Gálàtiyà mà, Kàpàdòkiyà mà, Àziyà mà, Bìtìniyà mànà tó p̀b̀ìrì ò. ² Àba Kàgàwà náavò nyǐ ròpè ndì angyinǎ rò àdhàdhì ndì nyú ndì ndudhé ka dhu bhěyi. Kàbhù nyǐ nyǐ'ì p̀b̀ìndà ale tí p̀b̀ìndà Ìlǎ-Alafí-otù ǒ, ndínì nyǐ nyiri tí Yèsù Krístò-tsǔ dhu, ndirò ndínì Yèsù-azù yà ndì nufu náadù tí nyú'ò nyǐlǎ. Kàgàwà àkǎ ndàso nyǐ, ndàdù nyǎbhù nyǒkò m̀ar̀ngà ǒ atdídǒ.

*Kàgàwà ungbeya àlě ǒve-bvù rò dhu nákǎ àlě ròdò dhèdhe nà dhu
(1Kò 2.6; Èfè 5.1; 1Tè 5.8-9; Tit 2.11-14)*

³ Dhu àkǎ àlě rilè Kàgàwà, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò t'Ábanà! P̀b̀ìndà ádrùngbǎ ìzà tó ale-afí-okú dò rò, kǐbhò ìp̀ìr̀ngà-ǒwútá àlě tò, yà ndì ndábhù ndì Yèsù Krístò r̀ng̀b̀è ndì ǒve-bvù rò dhu-otù ǒ. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì, àlě kí dhu òdò a'uta nyú nà ungbě àlě rungbeya àlě átò ǒve-bvù rò, ⁴ ndínì àlě kabá tí yà Kàgàwà uli angyangyi ndínì àlě kokoya tí kàmǎna tí dhu*. I dhu ní yà ìnzì rádù 'ìnza dhu, ìnzì rádù òtì dhu, ndirò ìnzì f̀ỳó aya rádù ìku dhu. Ndirò, Kàgàwà arí i dhu òdò f̀k̀k̀ òrù-akpà ò. ⁵ Nyǐ yà Kàgàwà nyǐ nyá'ù rò, kǎrí ngbòkù òdò p̀b̀ìndà ádrùngbǎnga tó ǒbi nǐ, ndínì ndì nditèya tí ndì ndígbǔ nyǐ dhu kpangba yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì ònà idho ǒ.

* 1:4 1.4 I dhu tí ka kátina iró ní Kàgàwà rǐ ìndrù igǔ ndàdù dhòdhòdhóngà tó ìp̀ìr̀ngà àbhù f̀ỳò dhu.

⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi nyí nyí'ì dhèdhe nà, ìmbă dhu rí'ì kòmbí nyí nyóko izu ò yà ákě kàsùmì ò yà nyí nyábàna dhèdherò umvútá-tidò-okú dò rò dhu màtí. ⁷ Wò i umvútá rí'ì rùkú, ndíní fùkú a'uta-òbì nomvú tí. Òrò ní ndinza rádù dhu, pbétù ka karí kùda kàzu òna nă, ndíní ka kuni tí òrò nyú tí kà rí'ì dhu. Ní fùkú a'uta tò kà rí'ì ndi dhu bhéyi tí. Ndi fùkú a'uta, yà atdíđ fíndá ídzìnga ósè òrò bhà ídzìnga dònă màtí, ní rádù àkă komvù òbina, ndíní ka kuni tí obhóna tó a'uta tí kà rí'ì dhu. Ndirò, fùkú a'uta ò nyí nyikò pòtsó dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà ifuya nyí, kónziya siràku ndàdù nyílè Yèsù Krístò rítsi ingo nínganí. ⁸ Nyí nyóze wà Yèsù, ìmbă dhu rí'ì inzà nyí nyàpè kàlă dhu màtí. Ndirò, nyí nyá'ù wà ka, ìmbă dhu rí'ì inzí nyí nyí kàlă kòmbí dhu màtí. Ní, nyí nyí'ì dhèdhe nà atdíđ. Ndi dhèdhe ní inzí rádù ndàwe ale-tsù ò dhèdhe-tidò. ⁹ Nyí nyí'ì ndi dhèdhe nà Kàgàwà ígù nyí dhu-okú dò rò. Wòrí ní ndi Yèsù nyí nyá'ù dhu tó perè.

¹⁰ Wò ndi Kàgàwà rí ìndrù ígù dhu dđ, pbànábí náanè dhu abho nyú 'ùni, 'àdù dhu òvò angyangyi nyí nyakána nyábà ídzìnga dđ. ¹¹ Krístò bhà Ìlílă Alafí ní'ì abádhí-nyutsi. Ní ndi Ìlílă-Alafí náabhù abádhí ròvò dhu angyangyi Krístò náabáya àpbè mà, kádùya àbàna olună rò ádrùngbànga tó awáwù mànà dđ. Ndirò i pbànábí náadzi ì, ndíní ì uni tí ìngbà kàsùmì ò màtí ndirò ìngbà dhu bhéyi màtí kòrí dhu nòonziya ì dhu. ¹² Ní Kàgàwà níitè dhu abádhí tò rànì dhu, wò abádhí avò ìndrù tò Ídzi Màkürù ní abádhí ravò nzá fíyò ìtírò, pbétù abádhí ravò ka fùkú. Ndirò, yà kòmbí arí kòvo fùkú ale náarí kòvo yà òrù-akpà ò rò Kàgàwà ivi Ìlílă-Alafí bhà òbi nyú nĭ. Ní màlàyíkà nyú mà nòze 'ùni wò ndi dhu átò.

Dhu àkă kokò Kàgàwà-nyìkpó ò ìlă ófò ò dhu

(1Kò 6.20)

¹³ Wò Kàgàwà ónzi fùkú dhu kóró nòokú dò rò, nyí nyàkă nyí'ì ònzi nyí nyádù kasu ònzi fùkú irèta nĭ ale tí. Nyí nyàkă nyòkò ípirò rò nyìkpóku nà, nyádù kóró atdyúku ìli yà Yèsù ríngo nínganí nyí nyabáya ídzìnga dđ. ¹⁴ Adhàdhì àbayà ùnò dhu ifù arí nzónzo bhéyi, nyí nyàkă nzá nyábhu nyí yà inzà nyí nyàpè Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù núnĭ rò nyí nyongóna atdyúya òhò nzére dhu ràmbe nyëndà dđ. ¹⁵ Ndirò, àdhàdhì Kàgàwà yà nyí nunzi nyí'ì pbìndà ale tí ale ní Ìlílă ale dhu bhéyi, nyí mà átò nyí nyàkă nyí'ì ìlílă Kàgàwà-nyìkpó ò ale tí kóró fùkú mùtso ò. ¹⁶ Obhó tí, Ìlílă Andítá ò Kàgàwà rí dhu òvo, ndàti: «Nyí nyàkă nyí'ì ìlílă ale tí, ima ní Ìlílă ale nídhunĭ*.»

¹⁷ Ndirò, nyítsò nyí nyí rò, nyí nyarí Kàgàwà ànzi Àbaku tí. Ní ndi dhu bhéyi kà rí'ì rò, nyí nyàkă nyòngò kifu atdíđ yà òko nyí nyòko olo tí yà adzi ò òná kàsùmì ò. Obhó tí, kàrí ìndrù-ànyă ìtdì ndi ale nyú ónzi dhu-bvu rđ, inzí ndi ndi ìndrù-ònga òvò rórò. ¹⁸ Obhó tí, nyí nyúni wà ìngbà dhu bhéyi màtí Kàgàwà wù nyí, nyüvò yà abhúku-nyutsi rò nyí nyabà àkyäkyè mùtso ò rò dhu. Kùwù nzá nyí kākà 'inza rádù fùrangà tí kátina suma-tidò mà, òrò mànà dhu bhéyi dhu nĭ. ¹⁹ Pbétù, kùwù nyí nĭ ní Krístò-azu, yà atdíđ fíndá ídzìnga ósè azu. Ndi Krístò ní'ì àdhàdhì Kàgàwà tò ka kàbhù perè tí tàmə-ngba bhéyi, yà ìmbă rí'ì atdí otsu nà màtí, ndirò ìmbă rí'ì ngàtsi nzére dhu nà màtí tàmə-ngba. ²⁰ Kàgàwà náapì ka angyină rò, inzà ndi ndàpè yà adzi ònzi rórò. Ndirò kòmbí kádù kitè kpangba fùkú yà adzi ò dhu-tsù rĭ ndàpà ndíní ndi ndara tí ndòdì òyá idho ò. Kónzi ndi dhu ndíní ídzìnga nabhù tí fùkú. ²¹ Krístò-otù ò, nyí nyá'ù Kàgàwà yà ka nabhù rìngbè ndi òve-bvù rò, ndàdù ádrùngbànga tó awáwù àbhù kà tò ale. Ndirò, wò dhu-okú dò rò ní ndi, nyí nyá'ù Kàgàwà nyádù kóró atdyúku ìli kà-fó nyí nyódona nyábà dhu dđ.

²² Obhóna tó Òte nyí nyífu dhu-otù ò, nyí nyóngò wà Kàgàwà-nyìkpó ò ìlă ale tí, nyádù adóku òze ìmbă òná utrátá nà àzè nĭ. Ndirò nyí nyàkă nyóze nyí atdí afiku nyú

* 1:16 1.16 Law 19.2

nà nzínzìkù ǒ. ²³ Obhó tí, Kàgàwà ábhù ípìrǒngà-ǒwútá fùkù pbìndà Ɔte-otù ǒ. Ndi Ɔte rǐ'ì mbà àdhàdhì òmò rádù òmò itse bhěyi, pbétù ka ní ìnzì arómò itse. Ndi Ɔte ní ípìrǒngà àbhù arí ìndrù tò Ɔte, ndirò ka ní dhòdhódhóngà nà arádi Ɔte. ²⁴ Obhó tí, ndi Ɔte rätina:

«Kóró ale rǐ'ì àdhàdhì irí-bǐ bhěyi.

Ndirò abádhí tó aya rǐ'ì àdhàdhì itsu-opfò tó aya bhěyi.

Irí-bǐ rádù òtdyù, itsu-opfò rádù ndìpbà obvò.

²⁵ Pbétù, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Ɔte arádi dhòdhódhóngà nà*.»

Ndirò, ndi Ɔte ní Ídzi Màkürù yà fùkù ka kuro.

2

Dhu àkǎ kongù ale Kàgàwà bhà Ɔte nǐ dhu

(Màt 21.42-44; Kas 4.11-12; Ròm 9.24-26; Èfe 2.20-22)

¹ Kàgàwà ábhù ípìrǒngà-ǒwútá fùkù dhu-okú dò rò, nyǐ nyàkǎ nyǎwà kóró òrù-tidò mà, ìndrù t'útrátá mà, ɔɔɔɔ ale-idà-dɔ nà ka kí'ì dhu mà, ngǎtsi ale-fó dhu dǒ ka kí ale-afí ìli dhu mà, ìndrù t'údhútá tó irèta màna. ² Àdhàdhì iré-nzo náarí màkyǐ-atdyú òho dhu bhěyi, nyǐ nyàkǎ nyòhò yà ìnzá ndì nàngbǒ ngǎtsi dhu nà màkyǐ-atdyú, kà-tì ní, nyǐ rǎkǎ nyòhò Kàgàwà bhà Ɔte-atdyú. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyǐ nyádù àmbe òvi dǒ nǐ fùkù a'uta ǒ, rǎrà àhù Kàgàwà ígù nyǐ dhu tó dhédhe rǎkǎ dòtsí òná idho ò.

³ Àdhàdhì Ìlǐǎ Andítá rǎnɔna dhu bhěyi: «Nyǐ nyínè wà Ádrùngbǎle bhà ídzìngà-dzi*.»

Yèsù mà ndì ná'ù ale màna narí ípìrǒngà nà arí'ì nyuyatsi odu bhěyi ale dhu

⁴ Ní nyǐ nyàkǎ nyǐndrì ìkyèrǒ Ádrùngbǎle Yèsù-tí'ò. Abadhi ní ípìrǒngà ìbho arí ìndrù tò odu, yà ìndrù adù òbvùnà ìgi odu. Pbétù Kàgàwà adù kòvò, ndàdù òzùnà atdíđǒ fíndá ídzìngà ósè nyìkpóna ǒ odu tí. ⁵ Ní nyǐ mà átò, àdhàdhì ípìrǒngà nà rǐ'ì nyuyatsi odu bhěyi, nyǐ nyàkǎ nyǎbà ngari Kàgàwà rǐ pbìndà Ìlǐǎ Alafí rǎdi òná idza òsì nyǐ nǐ odu nzínzì ǒ. Ní ànyì-dzá, nyǐ nádù ì'ì kàbhà pbàkùhání, ndínǐ nyǐ nyongó tí perè ùbho kà tò Ìlǐǎ Alafí òzè dhu bhěyi. Ní Kàgàwà rádù ì perè à'ù Yèsù Krístò-otù ǒ. ⁶ Obhó tí, Ìlǐǎ Andítá ò Kàgàwà rätina:

«Kànǐ ma mòpì atdíđǒ fíndá ídzìngà ósè odu.

Ní ma mí kǐlǐ Sáyuni tó pbìrì dǒ rǐ'ì idza-pbidò òdɔ rí odu tí.

Ndirò, ndi odu dǒ rí pbìndà a'uta nòsì ale-nyǐ rǐ nzì ìwɔ*.»

⁷ Nírò, fùkù Yèsù ná'ù ale tírò, ndi odu ní Kàgàwà àbhù rí rífɔ nyǐ odu.

Pbétù, kǎkǎ ìnzá ka ná'ù ale tò,

«yà idza òsì arí ale náabvù ìgi odu

nádù òngo kòmbí idza-pbidò òdɔ rí ádrùngbǎ odu tí*.»

⁸ Ndirò, ka kándí dhu átò ì ale-okú dò rò kati:

«Ndi odu ní ìndrù-pfò-dɔ nùbě rí odu,

yà abádhí àbhù rí ràwà ì bhalabhala tó odu*.»

Dhu ùbě abádhí-pfò-dɔ, ìnzá abádhí á'ù Kàgàwà bhà Ɔte dhu-okú dò rò. Wòrí ní ndi Kàgàwà udhé abádhí tò mùhàngú ò rò dhu.

⁹ Pbétù nyǐ, nyǐ ní yà Kàgàwà apì fíndà rùgànda ǒ ale, ndirò nyǐ ní kamà-idzà ǒ pbàkùhání tó mùtù. Nyǐ ní Kàgàwà ónyù idzi dòyá ale, kà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale, ndirò kùwɔ rǐ'ì pbìndà ale nyú tí ale. Kúnzì nyǐ nyǔvò atdíđǒ ùtì mbù ìndò ò rò, ndàdù nyǐtsu idho rǐ ìndrù ùkǒ nǐ húwé ráwù awáwù ò, ndínǐ nyǐ nyɔvɔ tí yà ndì ndanzì

* 1:25 1.25 Ìsa 40.6-8 * 2:3 2.3 Zàb 34.9 * 2:6 2.6 Ìsa 28.16 * 2:7 2.7 Zàb 118.22 * 2:8 2.8 Ìsa 8.14

idho rǐ ìndrǔ ùkǒ nǐ kasu ìndrǔ tò*. ¹⁰ Angyi nyǐ nǐ'ì ìnzǐ Kàgàwà bhà ale, pbétù kòmbí nyǐ nyóngò wà kàbhà ale tí. Angyi Kàgàwà i'ì mbǎ izu tó afína nà dùkú, pbétù kòmbí kà rǐ'ì ìnè izu tó afína nà dùkú*.

Kàgàwà bhà ale àkǎnà 'òkò yà inzà ka ná'ù ale nzínzi ǒ tí dhu
(Ròm 13.1-8; Èfè 6.5-8; Tit 2.9-10; 1Pé 3.14-18)

¹¹ Ǫdhǐdhǔ, yà atdíđǒ ma mózè nyǐ rò, ma mǎtdè nyǐ ìtdè tí àdhàdhì olo tí arǐ'ì, ndirò abhi ǒ arǐ'ì yà adzi ǒ ale bhěyi. Nyǐ nyàkǎ nyǐndà nyǐ itse yà ale-ngbò ózè kǒnzì nzére dhu rǒ rò. I dhu ní yà ale-afí ózè kǒnzì Kàgàwà-nyǐkpó nófò dhu nà arǐ 'ùgye dhu. ¹² Nyǐ nyàkǎ nyǐ'ì ídzì mǔtso nà yà inzà Kàgàwà núni ale-nzínzi ǒ, ndínǐ nyǐ mà abádhí ùdhǔ nzére dhu ònzì nyǐ nyarǐ dhu tí rò, abádhí adù tí nyǐ nyónzina ídzì dhu nála, 'àdù Kàgàwà nǐlè yà kà rǐrà òná idho ǒ.

¹³ Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-okú dò rò, nyǐ nyàkǎ nyǐrǐ ádròdrǒnga ǒ arǐ'ì kóró ale-tsǔ dhu: nyǐ nyàkǎ nyǐrǐ ádrùngbǎ kamà-tsǔ dhu, kóró ale dǒ kà rǐ'ì kamà tí nǐdhunǐ. ¹⁴ Ndirò, nyǐ nyàkǎ nyǐrǐ pbàlìwálì-tsǔ dhu, ádrùngbǎ kamà úlì ndì abádhí, ndínǐ ongó tí anya òtdì nzére dhu nònzì ale dǒ, 'àdù ídzì dhu nònzì ale tsemèrà nónzì nǐdhunǐ. ¹⁵ Obhó tí, Kàgàwà ózè dhu ní: mběyi nyǐ nyónzina dhu-otù ǒ nyòwù pbàdhómá, yà inzà nga núni ale-tsù nǔtsì rǒ ìnzǐ ròtè. ¹⁶ Nyǐ nyàkǎ nyòkò àdhàdhì dǒyá arǐ'ì ìtǐrò ale bhěyi. Pbétù, nyǐ nyàkǎ nzá nyǐdyì wò dùkú nyǐ nyarǐ'ì nyǐ-tǐrò dhu rǐ'ì fùkú nzére dhu-dǒnga òfù rǐ dhu tí. Pbétù nyǐ nyàkǎ nyòkò àdhàdhì Kàgàwà bhà ìno tí arǐ'ì ale bhěyi. ¹⁷ Nyǐ nyàkǎ nyǐfu kóró ale. Nyǐ nyàkǎ nyòzè a'uta nà ǒdhíkù. Nyǐ nyàkǎ nyónzì Kàgàwà-ǒdò. Ndirò nyǐ nyàkǎ nyǐfu ádrùngbǎ kamà.

Yèsù Krístò bhà àpbè tó ǒfò

¹⁸ Nyǐ kasutále tǐrò, nyǐ nyàkǎ nyǐrǐ fùkú kasu tó ádròdrǒ ale-tsǔ dhu, nyǎdù kóró ifuta nábhu fǐyò, ìnzǐ ní nyǐrǐ kǎkà ídzì ale tí ndirò yorowà t'ále tí arǐ'ì-tsí-tsǔ dhu kèlě. Pbétù, nyǐ nyàkǎ nyǐrǐ kǎkà òrù arórù-tsí-tsǔ dhu mà átò. ¹⁹ Obhó tí, nyǐ nyapè inzà nyǐ nyàkǎnà nyǎbà àpbè-dzi nóndù Kàgàwà nyǐ nyǐfu dhu-okú dò rò, ní nyǐ nyónzì wà kà-nyǐkpó nófò dhu. ²⁰ Nzére dhu nyǐ nyónzì dhu-okú dò rò ka kí nyòvì dhu-dzi nyǐ nyòndù rò, ìngbà ifuta ndì nyǐ nyádù àbàná? Pbétù, nyǐ nyapè àpbè-dzi òndù ídzìnga nyǐ nyónzì dhu-okú dò rò, ní ndì dhu rádù Kàgàwà-nyǐkpó nófò. ²¹ Ndì dhu tò nga ní ndì Kàgàwà núunzi nyǐ nǐ. Obhó tí, Krístò náabà àpbè átò okúkù dò rò, rǐ'ì ídzì ǒfò tí fùkù, ndínǐ nyǐ nyǎngu tí owùna. ²² Àbadhi náanzì nzá nzérenga, ndirò utrátá tó ǒte mà náahù nzá kà-li'ò rò. ²³ Ìndrǔ ùnò dhu ndì nǐ rò, kǎno nzá dhu i ale nǐ. Àpbè àbà ndì ndí ìndrǔ-fó rò, kǐvǎ nzá dhu i ale rǒ. Pbétù, kǎbhà ndì Kàgàwà, yà obhónánga dǒ arǐ ìndrǔ-ànyǎ ìtdì ale-fó. ²⁴ Krístò nyǐ ndítǐrò náanò àlě tó nzérenga tó tǔtánga ngbǒna rǒ, àpbè ndì ndabà mùsàlabhà dǒ rò, ndínǐ nzérenga tò àlě kí'ì tí iwà úve ale bhěyi, àlě rádù òko àlě rǒngò obhónánga tó dhu nónzì àlě tó ìpǐrǒnga ǒ. Kǎbà otú dhu náabhù ndì nyǐ Kàgàwà rǐgǔ nyǐ. ²⁵ Obhó tí, angyi nyǐ nyǐ'ì àdhàdhì ùwǔwǐ tàrà bhěyi, pbétù kòmbí nyǐ nyíngò wà nyòđǒ arǐ ndádù dùkú-nga àndà ale-tǐ'ò*.

3

Vèbhále mà fǐyò kpabhále màná nákǎ 'òkò tí dhu
(Èfè 5.22-23; Kòl 3.18-19; 1Tì 2.9-11)

¹ Nyǐ mà átò vèbhálé, nyǐ nyàkǎ nyǐrǐ fùkú kpabhále-tsǔ dhu. Ní, inzà màtǐ abádhí nzínzi ǒ atdíđhená ale ná'ù Kàgàwà bhà Ǫte rò, fùkú ídzì mǔtso nǐ, nyǐ nyádù abádhí ìdhà, nyǎbhù rà'ù ndì Ǫte, inzà màtǐ nyǐ nyòvò dhu fǐyò rórò. ² Abádhí ìdhà rádù

* 2:9 2.9 Uvt 19.5-6; Tòr 4.20; 7.6; Ìsa 9.1; 43.20-21

* 2:10 2.10 Ǫse 1.6,9; 2.1,23,25

* 2:25 2.25 Ìsa 53.4-9

rà'ù ndi ɔte dhu ní, fùkú ídzì ndirò ifuta tó m̀tsɔ nálà ì í dhu. ³ Fùkú izo náká nzá ndí'ì ale-ngbò rǒ tí ka kálǎna dhu tí, àdhàdhì ale-dòká òkyè ka kí dhu mà, ɔrò tó lèngètù mà petè màná ùfǒ ka kí dhu mà, ndirò ngǎtsi nǐ, ɔrú odzina nà m̀dzarù ùfǒ ka kí dhu màná bhèyi. ⁴ Pbétù, fùkú izo náká rǐ'ì ale-afí-òná rò ka kí ale tǔrò nónzi nǐ izo, yà ìnzǐ rádù ndìnza tí. Ndi izo àká rǐ'ì màrùngà tó ndirò yɔrɔwà tó ale-afí òná rò àhu izo tí. Wò dhu bhèyi izo-tidò nózù Kàgàwà arí ɔrú odzina nà izo tí. ⁵ Angyi, Kàgàwà nà'ù vèbhále, 'àdù kóró atdyúya ìli dóná, nóongónà tǔrɔya ònzì, 'àdù òko ifuta ǒ fíyó kpabhále-ònzǐ wò dhu bhèyi. ⁶ Atdí ǒfò ní, Sàrà ongónà pbìndà kpatsibhále Àbràhamù-tsù dhu ìrǐ, ndòngò ànzina ádrùngbále tí*. Ní, nyǐ nyádù ì'ì àdhàdhì kàbhà vèbhínzo bhèyi, nyǐ nyapé ídzìnga ònzì ìnzǐ nyǐ nyí ɔdò idò rí ìndrù ò atdí dhu mà-ɔdò ònzǐ rórò.

⁷ Ndirò nyǐ kpabhále, nyǐ nyàká nyòkò fùkú vèbhále màná irita ǒ, nyádù dhu ùni abádhí rǎrǐ ivivi ale, ròsè d̀k̀k̀ nǎ. Nyǐ nyàká átò nyǎbhu ifuta abádhí tò, abádhí nábà wà ípìrɔnga tó ídzìnga atdíkpá nyǐ màná nídhunǐ. Nyǐ nyàká nyǒnzǐ dhu wò dhu bhèyi, akye dhu arana fùkú itsòta-tsù nútò nǐ.

Obhónánga ònzǐ ka kí dhu-okú dò rò ka kí àpbè àbà dhu

(M̀t 10.24-31; Ròm 6.3-4; 12.14-21; Èbr 11.7; 1Pé 2.12,19-20,21-24)

⁸ Kùtsa ma mí dóná rò nǐ, nyǐ kóró nyǐ nyàká nyǐrǐ nyǐ atdí dhu dǒ, ndirò nyǐ nyàká nyǐ'ì ɔdhíya rǐ'ì òná izu ùndɔ arí atdíkpá abádhí màná ale tí. Nyǐ nyàká nyǒzè nyǐ atdí àba bhà ale bhèyi, nyǐ nyàká nyǐ'ì izu tó afíya nà ale tí, ndirò nyǐ nyàká nyǐ'ì yɔrɔwà t'ále tí nzínzìkù ǒ. ⁹ Nyǐ nyàká nzá nyǔbho nzére dhu nzére dhu nǐ nzínzìkù ǒ, ndirò nyǐ nyàká nzá nyǔnò dhu nyǐ nǐ dhu ǹǹǹ ale nǐ. Pbétù nyǐ nyàká nyǔwù Kàgàwà ònzì rǒ raso ì dhu ǹǹǹ r̀k̀k̀ ale. Obhó tí, yà ndi ndunzi nyǐ owùna nyǐ nyungu tí rò, Kàgàwà náakò làká fùkù ndàti, ndi rǎrǐ nyǎsò. ¹⁰ Obhó tí, Hìlǎ Andítá rátina:

«Ndi nózè ndi'ì ípìrɔnga nà ndàdù hirò ònzì kóró pbìndà idho ǒ ale, náká ndòdò idàna nzére ɔte òte ndi ndí dhu rǒ rò, ndirò t̀t̀t̀ ùnɔ ndi ndí dhu rǒ rò.

¹¹ Kàká ndìndà ndi nzére dhu ònzì ndi ndí dhu rǒ rò, ndàdù ídzì dhu ònzì.

Kàká ndònè màrùngà, ndàdù owùna ùngù atdídǒ.

¹² Obhó tí, Ádrùngbále-nyǐkpó rǐ'ì obhónánga ònzǐ arí ale dǒ.

Ndirò, kà-bì rǐ'ì abádhí tó itsòta ìrǐ ndi ndí ró.

Pbétù, kǎrǐ dzinà-dò núgèrè nzérenga ònzǐ arí ale tò*.»

¹³ Ádhi pbá ale ndi nzére dhu ònzì rádù r̀k̀k̀ ídzì dhu ònzǐ arí atdyúya nyé nà ale tí nyǐ nyǐ'ì rò? ¹⁴ Nyǐ nyǒnzǐ wà hirò dhu apé ì'ì obhónánga nyǐ nyǒnzǐ dhu-okú dò rò nyǐ nyǐ àpbè àbà dhu tí. Nyǐ nyàká nzá nyǒnzǐ ìndrù-ɔdò, ndirò nyǐ nyàká nzá nyǎbhu d̀k̀k̀ rìnza ndi. ¹⁵ Pbétù, nyǐ nyàká nyǐfù Krístò afíkù ò Ádrùngbále tí. Tsùkù ka kivù dhu kà-rǒ nyǐ nyápbǎ afíkù okúna dò rò dhu dǒ rò, nyǐ nyàká nyǐ'ì ndi ale tò nyǐ nyádùna ndi dhu dǒ dhu nà. ¹⁶ Pbétù, nyǐ nyàká nyǒnzǐ ndi dhu ìyɔnga ǒ, ndirò ifuta ǒ, ídzì afíkù nà nyǐ nyǐ'ì rórò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kàká nyǔdhù rí 'àdù àmbe dhu ùnò dǒ nyǐ nǐ pbàkrístò tí nyǐ nyǐ'ì nyádù ì'ì ídzì m̀tsɔ nà dhu-okú dò rò ale-nyǐ rádù iwu. ¹⁷ Obhó tí, ídzì dhu ònzǐ ka kí dhu-okú dò rò ka kí àpbè àbà, ndi dhu ràdù ì'ì, Kàgàwà-nyǐkpó nòfò dhu tí dhu ní ídzì dhu nyé, ròsè nzére dhu ka k̀ǹǹ dhu-okú dò rò ka kí àpbè àbà dhu dóná.

Krístò ónyù idzi òrù-akpà ǒ kóró dhu-tsí dǒ dhu

¹⁸ Krístò nyé náabà àpbè atdí-gùna tí ìndrù anzì nzérenga-okú dò rò. Ka ní'ì obhónángatále. Ní kǎvè nzére ale-okú dò rò, ndínǐ ndi ndabhù tí nyǐ nyǔwù ùvò

* 3:6 3.6 ɔpt 6.8-12 * 3:12 3.12 Zàb 34.13-17

Kàgàwà-tí'ò. Ka kahò ka, rònè ngbõna ònǎ rò, pbétù Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí adù ípìrõnga àbhù ka tò tdítđ. ¹⁹ Nírò ní ndi kǎdù àrà dhu òvò òve-bvù ka kúsò ró ì nòtù ùvǎvè ale tò*. ²⁰ I ale ní'ì kǎkà angyinǎ rò ì nuvo ìnzǎ 'ìrì Kàgàwà-tsù dhu ale, yà Kàgàwà andù fiyó dhu-dzi Nwà rǎ ádrùngbǎ bàtó-íyà-ba nóbhòlo ònǎ kàsùmì ǒ. Ní, ngúfe ale kèlě, kà-tì ní àrù ale náatsù ndi bàtó-íyà-ba ò, 'adù ùgu idha rǎ tsèya òtdì dhu ǒ rò*. ²¹ Wò ndi kàsùmì ǒ ndi nanzì dhu rǐtèna ní bàtizò tó ófò, yà kòmbí arí nyǐgù fùkú nzérenga ǒ rò ófò. Ndi bàtizò-tì ní nzǎ ale-ngbò rǒ andrita nú'ò ka kí idha nǐ dhu, pbétù ka ní ale àbhù ka kí Kàgàwà tò ídzì ale-afí na dhu. Ndirò, Kàgàwà rǎdù nyǐgu ndi bàtizò-otù ǒ, Yèsù Krístò ingbè ndi òve-bvù rò dhu-okú dò rò. ²² Kùpò wà òrù-akpà ò, ndirò kǎràdi ádrùngbǎnga tó ngari ǒ Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò. Ndirò kǒnyè idzi màlàyíkà mà, òrù-akpà ò arí'ì ádrùngbǎnga mà, ádrùngbǎnga tó obi màna nà dhu-tsí dǒ.

4

*Krístò ná'ù ale náabáya dhòdhóhóngà tó ípìrõnga fiyó àpbè dzidǒ dhu
(Ròm 6.6-13; Èfe 4.17-24)*

¹ Krístò náabà àpbè ngbõna ònǎ rò. Nírò nyǐ mà átò nyǐ nyàkǎ nyùdhě nyǐ mběyi nyǐ nyábàna àpbè-dzi t'òndùta tò. Obhó tí, ngbõna ònǎ rò rǐ àpbè-dzi nóndù ale rǐtèna dhu ní ndi ròzè ndùbhà nzérenga t'ónzita. ² Ní kòmbí, yà ònzikú ndi nùbhà ndínǐ nyǐ nyoko tí yà adzi dǒ ònǎ kàsùmì ǒ, nyǐ nyàkǎ nzá nyòkò tdítđ yà nyǐ nyádù atdyúya òhò nzére dhu ràmbe nyǎndà dǒ. Pbétù, nyǐ nyàkǎ nyòkò àdhàdhì Kàgàwà-afí ózè dhu bhěyi. ³ Obhó tí, angyinǎ rò nyǐ nyádà ábhò idhò nyé nyòngò dhu ònzì àdhàdhì ìnzá Kàgàwà ná'ù ale náarónzina dhu bhěyi. Nyǐ nyávu nyòngò òko mànyòni tó ófò mà, nzére dhu-atdyú t'òhota mà, iwa t'òrita mà, ònyè ònyu nyǐ nyí wágúwágú dhu mà, iwa òmvù nyǐ nyí bhélébhélé dhu mà, sànamù ùlě nyǐ nyí dhu màna dhu tó ófò ǒ. ⁴ Pbétù kòmbí, idhò rǎrà kǒkò ìnzá Kàgàwà ná'ù ale ùkò rǒ ùkò tí, ìnzǎ nyǐ nyí nyǔngbò atdíkpá ì màna tdítđ ì nzére dhu t'ónzita ǒ rò. Ndirò, abádhí rǒwu dhu ùnò rǒ ùnò tí nyǐ nǐ. ⁵ Kǒkò ì ale náaweya ì anzì dhu ìtírò Kàgàwà-ònzǎ. Ndi Kàgàwà rǒdona ní ùvǎvè ale mà ípìrò rò rǐ'ì ale màna-ànyǎ nítđì ndi ndí dhu. ⁶ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ka kuno Ídzì Màkǎrù ùvǎvè ale tò átò*. Ìmbǎ dhu rǐ'ì abádhí ùvè kóró ale-ànyǎ ka kítđì ròngò ùve dhu-okú dò rò dhu màtí, ní abádhí rǐ ípìrõnga àbà àbà dhòdhóhónganà Hlǎ Alafí-otù ǒ Kàgàwà arí'ì nà dhu bhěyi.

*Kàgàwà arí dhèdhèrò perè-tidò ùbhò ìndrù tò
kóró ale tò ídzìnga nabhù tí dhu
(Luk 21.34-36; Ròm 12.5-11; Gàl 6.10)*

⁷ Kóró dhu-tsù rǐ ndòdì ònǎ kàsùmì nínđù wà ndi. Ní ndi dhu-okú dò rò nyǐ nyàkǎ nyǐ'ì dhu-õnga t'òvòta núni ale tí. Ndirò nyǐ nyàkǎ nyòkò nyìkpókù nà, ndínǐ nyámbe tí nyǐtsò dǒ. ⁸ Ndirò ròsè kóró dhu dònǎ, nyǐ nyàkǎ nyòzè nyǐ atdíđò nzínzikù ǒ, àzè náarí ábhò nzérenga-dõnga nófù nídhunǐ. ⁹ Nyǐ nyàkǎ nyòwù nyàkò rǒ nzínzikù ǒ, ìnzǎ nyǐ nyónu nyǐ nǐ rórò. ¹⁰ Nzínzikù ǒ ingbatí ìli ndi ale mà nákǎ ndònzì kasu yà pbìndà ídzìnga-otù ǒ Kàgàwà ábhù foná perè nǐ, ndínǐ kóró ale tò ídzìnga nabhù tí. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyǐ nádù ì'ì mběyi arí kasu ònzì foyá Kàgàwà úbho ábhò dhèdhèrò perè-tidò nǐ kasutále. ¹¹ Ote òvo ka kí ìndrù tò nǐ perè nà rǐ'ì ale, nákǎ ndòvò ìndrù tò ní Kàgàwà bhà Ote. Ndirò ìndrù tò ka kí kasu ònzì nǐ perè nà rǐ'ì ale, nákǎ ndònzì ka yà Kàgàwà ábhù fìndà obi nǐ, ndínǐ ìndrù ilè tí Kàgàwà-òvò kóró dhu

* **3:19** 3.19 Atdídhena ale arí ìrèna dhu ní Yèsù rarà Ídzì Màkǎrù núno òve-bvù. Ndirò ngùkpàkà ale-tsí arírèna ní kà rarà pbìndà màlè mà tó dhu òvò ànyǎ. * **3:20** 3.20 Opt 6.1-7.24 * **4:6** 4.6 Ùvǎvè ale tí ka kírèna iró ní, kǎkà iwa ì ìrì Ídzì Màkǎrù rórò ùvè ale.

ǒ Yësù Krístò-nyutsì. Ilèta náká kabhu kà tò tí, ndirò kǎrí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà dhòdhóhóngà nà. Àmìnà.

*Àpbè àbà arí Krístò-okú dò rò ale nǒnzìya hirò dhu
(Màt 5.10-12; Kas 5.41; 14.22; 2Tè 1.4-12)*

¹² Adódù, yà atdíǒ ma mózè nyí rò, nyí nyàkǎ nzá idho rùko nyí yà ododu àpbè tó umvútá rí nyàbà rò. Nyí nyàkǎ nzá nyǒzù ndi dhu rì'ì olo tí fùkù. ¹³ Pbétù, idhèku àká ndika ndi Krístò màná nyí nyúngbò nyí kabhà àpbè-otù ǒ dhu-okú dò rò. Ní, kabhà ádrùngbǎnga tó awáwù rí nditè kóró ale tò nínganí, idhèku níkaya ndi atdíǒ nyú ròsè. ¹⁴ Nyí nyàkǎ nyǒzù nyí hirò nǒnzì ale tí yà indrù rí dhu ùno nyí nǐ Krístò-okú dò rò. Obhó tí, ndi dhu rítèna dhu ní Kàgàwà bhà Ìlǎ-Àlafí, yà ádrùngbǎnga tó awáwù nà arí'ì ale rarí àdi nyakutsì. ¹⁵ Nzínzìku ǒ atdí ale mà náká nzá ndàbà àpbè abvo òkye ndi ndarí dhu-okú dò rò, ogbo ònzi ndi ndarí dhu-okú dò rò, nzére dhu ònzi ndi ndarí dhu-okú dò rò, ndirò ngǎtsi nǐ, ngǔkpà ale tó dhu ò ndi ndarí nditsù dhu-okú dò rò. ¹⁶ Pbétù, ndi ale apé àpbè àbà mùkrístò tí ndi ndí'ì dhu-okú dò rò, náká nzá nyina rìwù. Pbétù kákǎ ndilè Kàgàwà, Krístò-ovò rí'ì dóná nídhuní.

¹⁷ Kàgàwà rí indrù-ànyǎ itdì òná kàsùmì níndù wà ndi. Ndirò kà rí ndi anya t'ítàta nópè àlǎ'ì pbìndà ale nyú rǒ rò. Ní dhu apé ì'ì àlǎ-rǒ rò ndi anya t'ítàta rí ndòpè dhu tí, ní yà ì nùvǒ ìnzì 'à'ù Kàgàwà bhà Ídzì Mákùrù ale-rǒ dhu ròlo ìngbǎ dhu bhèyi? ¹⁸ Ìlǎ Andítá rí dhu òvo ndàti:

«Dhu apé ì'ì obhónángatále nyú náarógù ádrùngbǎ àpbè ǒ ndi ndùdà rórò dhu tí, ní nzérenngatále, yà inzà Kàgàwà ná'ù ale-rǒ dhu nooloya ìngbà dhu bhèyi?»

¹⁹ Nírò, yà àpbè àbà arí Kàgàwà ózè dhu ònzi ì arí dhu-okú dò rò ale, náká 'ùbho ì Kàgàwà yà ì nanzì ale tò ídzì dhu ònzi ì í rórò. Ndi Kàgàwà ní yà ndi ndùnò dhu ìfù arí ale.

5

*Kànìsà ǒ pbàkùrǔ mà kóró ngǔkpà pbàkrístò màná
tò Péterù rí sedzà àbhǔ dhu*

(Kas 20.28; Èfe 6.10,18; 1Tè 5.6-8; 1Tì 3.1-7; Yàk 4.6,10)

¹ Ma mí dhu òvo kákǎ nzínzìku ǒ rí'ì kànìsà ǒ pbàkùrǔ tò mati: ima mà átò ma rǎrǐ mùkùrǔ-akpà. Ima ní Krístò bhà àpbè tó ngàmbì, ndirò ròsè wòrí dóná, ma mí'íya ìnè ngari nà átò wò rìrǎ ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ. ² Ní nyí pbàkùrǔ tírò, nyí nyàkǎ nyǒdò wò Kàgàwà ábhù fukú pbìndà ale mbèyi, àdhàdhì tàrà t'úndatátále náarí pbìndà tàrà tó màhò òdo dhu bhèyi. Nyí nyàkǎ nyǒnzì ka ìnzì ní ùtù tí ka kí nyǔtù dhu-okú dò rò, pbétù nyí nyàkǎ nyǒnzì ka ídzì afíkú na, Kàgàwà nózè ka dhu bhèyi. Nyí nyàkǎ nzá nyǒnzì ndi kasu ongyéngá nyí nyabá tí òná, pbétù nyí nyàkǎ nyǒnzì ka nyí nyúbho nyí ndi kasu t'ónzìtá tò dhu-okú dò rò. ³ Nyí nyàkǎ nzá nyǒnyù idzi obi nà kǒkò ì Kàgàwà ábhù fukú ale dǒ, pbétù nyí nyàkǎ nyí'ì ídzì ófò tí abádhí tò. ⁴ Nírò ní ndi nyí nyabáya ádrùngbǎnga tó awáwù tó mùkàkú, yà ìnzì fìndá aya rǎdù ìku, Ádrùngbǎ Ùndataba Yësù Krístò rìrǎ nínganí.

⁵ Nyí mà átò indrù-owú tírò, nyí nyàkǎ nyífu kòrí pbàkùrǔ. Nyí'ì abádhí màná kóró, nyí nyàkǎ nyǒkò yorowà nà nzínzìku ǒ. Obhó tí, Ìlǎ Andítá náarátina: «Kàgàwà arí ndùgye yà 'ídzì arí itírò ale nà, pbétù kǎràdù pbìndà ídzìngà itè yorowà nà aróko ale tò*.» ⁶ Nírò, nyí nyàkǎ nyǒkò yorowà nà Kàgàwà, yà ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì ale-ònzì, ndíní kǎdùya tí nyídzì orú àkákǎ kàsùmì ǒ. ⁷ Nyí nyàkǎ nyábhù kóró fùkú mùhetù kà-fó, Àbadhi rí'ì ìnè nyǒdo ndi ndí ró nídhuní.

* 5:5 5.5 Mbà 3.34

⁸ Nyí nyàkă nyí'ì afíya òtò rádù ale tí, nyădù nga àndà mběyi. Obhó tí, fùkú òmvù Pfòmvo rí'ì inè ngbǒku òrì ndì ndí ró, ndàmbe òndru dǒ òhònà ndì ndarana ndà'à ale òme rí àrì bhěyi. ⁹ Ní, nyí nyàkă nyǒdì pfǒku kònzí, nyíkò pòtsó fùkú a'uta ǒ. Nyí nyùnì wà dhu kóró ngari ònă yà adzi ǒ, Yèsù ná'ù odhíkù rarí wòrì àpbè-tidò nábà átò. ¹⁰ Nyí nyí àpbè àbà àbà ákě kàsùmì tí. Pbétù, Kàgàwà yà kóró ídzìnga-tidò ìbho arí indrù tò ale, núnzì nyí ndíní nyí nyabá tí ngari pbìndà dhòdhóhóngà nà arádì ádrùngbǎnga tó awáwù ò, Krístò mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ. Ndi àpbè àbà nyí nyí ònà kàsùmì ǒ, kà rí nyăbhù nyí'ì àkăkă ale tí, ndàdù fùkú a'uta nábhu ròtsì obi. Ndirò kà rí nyăbhù nyòtsì obi, ndàdù nyăbhù nyíkò pòtsó ìnzí ùkúnga rívi rórò. ¹¹ Àbadhi ní ndi ádrùngbǎnga tó obi nà àkă ndì'ì dhòdhóhóngà nà ale. Àmìnà.

Bhàrùwà ríku dòná rò ovita
(1TÈ 5.23-28)

¹² Ma màbhu ràndí yà ídǒ bhàrùwă-ngba fùkù ní Sílà*. Ma márí àbadhi òzù adòdu yà ifuta nà àkă ale nyú tí. Ma màndí ka ndíní nyí nabhù tí nyòtsì obi afíkù ònă rò, nyădù dhu ùni Kàgàwà bhà ídzìnga nyú rǎrì ndi wò nyí nyùpbǎ nyí róná.

¹³ Bàbelì† tó kigò ǒ arí'ì Kànìsà, yà Kàgàwà ópì fìndà àdhàdhì ndì ndapì nyí átò dhu bhěyi, nóvì nyí. Ndirò Mǎrkò, pbànǎngba a'uta ǒ, nóvì nyí‡. ¹⁴ Àtse nyàtse nyí nzínzìkù ǒ àzè tó dhèdhe nyú nà atdí àba bhà ale bhěyi. Ndirò nyí Krístò bhà ale tíró kóró, Kàgàwà àkă ndàbhu nyí nyókò màrùngà ǒ.

* **5:12** 5.12 Pbàrómá t'ávàna ǒ, ka kí Sílà nánzi átò Sílìvanù tí (Kas 15.22,27,40; 1TÈ 1.1; 2TÈ 1.1). † **5:13** 5.13 Bàbelì tí Péterù ìpbè iró ní Rómà tó kigò. ‡ **5:13** 5.13 Mǎrkò ní yà Kàgàwà bhà ídzi Mǎkùrù nandí ifò ale nzínzi ǒ atdí ale.

Péterù andí ɔyɔ rí kisé nǐ bhàrɔwà Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàrɔwà nandí ní Simoni Péterù, Yèsù Krístò bhà kasutále ndirò kàbhà uvitatále (1.1). Kǎndí ka azà kumì dóná imbò nà ato mà azà kumì dóná àrùgyètdí nà ato mà nà nzínzì ǒ Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ.

Péterù andí ndi ɔyɔ rí kisé pbìndà bhàrɔwà kóró pbàkrístò tò, ndínǐ abádhí irè tí yà fíyò ndì ndúdhe dhu (1.12).

Kázè dhu ní abádhí rùgyè ì tìtò tó màlímó mà nà abádhí tó nzére mǎtso mà nà (2.1-22).

Bhàrɔwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàrɔwà-dòkpa (1.1-2).
- Kàgàwà rǐ ìndrǔ ùnzi dhu mà ì ale àkǎ ò'ò a'uta ǒ dhu mà nà dhu (1.3-15).
- Kàgàwà bhà Ɔte rǒ dhu àkǎ kapbǎ ale-afí dhu (1.16-21).
- Ìnzá dhu àkǎ kirì tìtò tó màlímó rǔdhena dhu dhu (2.1-22).
- Ìngo Ádrùngbǎle Yèsù níngoya dhu (3.1-18).

Péterù rǐ ìndrǔ nòvì dhu

¹ Yàrí bhàrɔwà nandí fùkù ní ima Simiyoni Péterù. Ima ní Yèsù Krístò bhà kasutále, ndirò ima ní kàbhà uvitatále. Nyǐ nyá'ù Yèsù Krístò àdhàdhì mà má'ù ka átò dhu bhěyi. Ndi a'uta rǐ'ì ábhǒ ìdzìnga nyú nà fùkù, àdhàdhì kà rǐ'ì ábhǒ ìdzìnga nà fàkà átò dhu bhěyi. Yèsù Krístò ábhù àlě rǐ'ì ndi a'uta nà, obhónángatále tí ndì ndí'ì dhu-okú dò rò. Ábadhi ní Kàgàwà ndirò ka ní àlě tó Ɔgùba. ² Ní, Kàgàwà àkǎ ndàso nyǐ ndàdù nyábhù nyòkò màrùngà ǒ atdíǒ, ndì mà, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mà nà nyǐ nyúni atdíǒ dhu-otù ǒ.

Kàgàwà rǐ ìndrǔ ùnzi dhu mà a'uta ǒ dhu àkǎ kǔ'ò dhu mà nà dhu

(Yùw 17.2-3; 2Tì 3.16; Tìt 2.11-14; Fìl 1.9-11; 3.8-14; Èbr 6.11-12; 1Pé 1.10-12)

³ Kàgàwà tó pbìndà ádrùngbǎnga tó obi nǐ, Ádrùngbǎle Yèsù íbhò kóró dhu-tsí yà àlě kí atdyúya òho àlě tò, ndínǐ àlě koko tí Kàgàwà-rǒ àlě kapbǎ àlě-afí rórò. Obhó tí, kǎbhù àlě'ì àlě rùni ndi Kàgàwà, yà àlě nunzi ndínǐ àlě kabá tí pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù mà pbìndà ìdzìnga mà nà ale. ⁴ Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kàgàwà íbhò yà ndì ndakò fìndá làkà ɔrú odziya nà ádròdrǒ dhu àlě tò. Ndi làkà nyǐ nyábà nídhunǐ, nyǐ nyí'ì inè nyòtsè yà adzi ǒ nzére dhu-atdyú òho nyǐ nyí dhu-tsǔ rò, nyàdù yà Kàgàwà bhà ale tí rǐ nyǐtè ǒfò nódyì. ⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò, nyǐ nyàkǎ nyònzì obi nyǐsè fùkù a'uta dǒ dhu ní ìdzìnga t'ónzita. Ìdzìnga t'ónzita dǒ, nyǐ nyàkǎ nyǐsè dhu ní Kàgàwà ùnǐ nyǐ nyí mběyi nyú dhu. ⁶ Kàgàwà ùnǐ nyǐ nyí mběyi nyú dhu dǒ, nyǐ nyàkǎ nyǐsè dhu ní ìnzǐ nyǐ nyí nyǐtsǔ akye atdí dhu ò dhu. Ìnzǐ nyǐ nyí nyǐtsǔ akye atdí dhu ò dhu dǒ, nyǐ nyàkǎ nyǐsè dhu ní dhu-dzi t'òndùta. Dhu-dzi t'òndùta dǒ nyǐ nyàkǎ nyǐsè ní Kàgàwà ózè dhu ònzi nyǐ nyí dhu. ⁷ Kàgàwà ózè dhu ònzi nyǐ nyí dhu dǒ nyǐ nyàkǎ nyǐsè dhu ní atdí àba bhà ale bhěyi nyǐ nyí nyòzè dhu. Ndirò, atdí àba bhà ale bhěyi nyǐ nyí nyòzè dhu dǒ, nyǐ nyàkǎ nyǐsè dhu ní kóró ale òzè nyǐ nyí dhu. ⁸ Obhó tí, nyǐ nyapè ì'ì kòrì mǎtso nà abhɔ nyú, ní nyǐ nyònzina kasu rádù ábhǒ itse nyú nódhì, nyàdù àmbe àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò núnì dǒ mběyi nyú. ⁹ Pbétù, ìmbá arí'ì kǒkò mǎtso-tidò nà ale ní ndùmùndùmú, yà ìnzǐ rádù inga àla ale. Ndi ale ònǎ rò, iwà ndì ndú'ò ndì ndìlǎ yà angyi ì'ì pbìndà nzérenga ǒ rò dhu nádzo wà. ¹⁰ Ní ndi dhu-okú dò rò àbanǐnzò, àdhàdhì yà Kàgàwà óvò nyǐ, ndàdù nyúnzì dhu

bhëyi, nyí nyàkǎ nyõnzì obi atdíđõ ndíní nyí nyoko tí àkǎkǎ ale tí wò ndi otu ǒ. Nyí nyapé kòrí dhu ònzi, ní nyí nyí nzi àdù nyǎwà akekpa màtí nzére dhu ò. ¹¹ Obhó tí, ndi dhu bhëyi nyí nyõnzì dhu rò ní ndi nyí nyádù rusà àbà atdíđõ, nyõtsù nǐ àlě tó Ádrùngbǎle, Ɔgùba Yësù Krístò bhà dhòdhóhóngà tó Idzi ò.

¹² Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma mádi mongò àmbe i dhu isè dǒ fǔkù bìlìnganà, iwà màtí nyí nyúni i dhu, nyádù iko pòtsó yà nyí nyábà obhóngà ǒ rórò. ¹³ Ní, ma màla dhu mbëyi nyú marà fǔkù irèta nángbe rǒ, misè i dhu fǔkù yà àdì ma màdì nyìkpódu nà òná kàsùmì ǒ. ¹⁴ Obhó tí, ma muni wà dhu, ma mǒvè òná idho rindù wà ndi, àdhàdhì àlě tó Ádrùngbǎle Yësù Krístò itè ka k pangba idù dhu bhëyi. ¹⁵ Ní, ma mí obi ònzi atdíđõ mitè nyí nyóngo i dhu irè bìlìnganà iwà ma mǒvè rórò màtí òná otu fǔkù.

Kàgàwà bhà Ɔte rǒ dhu àkǎ kapbǎ ale-afí dhu

¹⁶ Obhó tí, yà mǎ mǒvò àlě tó Ádrùngbǎle Yësù Krístò iraya ádrùngbǎnga tó obi nà dhu tó màkùrù fǔkù rò, mǎ mǒvò nzá ka yà indrù itsǒ tìtò tó imbe ǒ. Pbétù, mǎ màla wà kàbhà ádrùngbǎnga tó obi nyìkpóka nyú nǐ. ¹⁷ Obhó tí, kǎbà ifuta mà, ádrùngbǎnga tó awáwù mànà Àbanà Kàgàwà-fó, yà ndi ádrùngbǎnga tó obi nà arí'í Kàgàwà-tù níri ndi nínganí. Ndi ale-tù ati: «Yàrí ní Idhùdu, atdíđõ ma mǒzè ale. Kǎrí nyìkpódu nòfò dhu ònzi*.» ¹⁸ Mǎ'í nyú mǎ-tírò, mǎ miri wòrí ale-tù òrù-akpa ò rò ríra ró, yà atdíkpá mǎ mí'í kà mànà ìlǎlǎ p̀bìrì dǒ rò.

¹⁹ Ndirò, mǎ má'ù wà yà pbànábí núnyo angyangyi Ɔte atdíđõ. Ní nyí, nyí nyõnzì dhu mbëyi nyǎpbǎ afikù ndi Ɔte rǒ. Wò ndi abádhí avò dhu rǐ'í àdhàdhì tarà bhëyi, yà ínò ǒ rádù inga àwù, ràrà àhù inga rùbho dhu ò, rádù àrà àhù kútsingá nga tó alalí† rǐ afikù-ònga àtdye òná kàsùmì ò. ²⁰ Nyí nyàkǎ nyùni angyi kóró dhu tó dhu ní, pbànábí avò indrù tó angyangyi Ìlǎlǎ Andítá ò rí'í dhu, ní abádhí ravò nzá rǎhù d̀yà ò rò itírò. ²¹ Obhó tí, i pbànábí avò indrù tó dhu náahù nzá indrù ò rò. Pbétù, Kàgàwà bhà Ìlǎlǎ Alafí ní ndi abádhí àbhù ongónà ròvò Kàgàwà itè fíyò dhu indrù tó.

2

Inzá dhu àkǎ kirì tìtò tó màlímó rùdhena dhu dhu (Kas 20.29-30; 2Tì 3.1-9; Yud 3-16; Upf 2.14,15)

¹ Angyí, tìtò tó pbànábí núnyà i Pbàìsràyélí nzínzì ǒ. Ní ndi dhu bhëyi tí, tìtò tó màlímó núnyàya i ùnyà nzínzìkù ǒ átò. I ale níitsuya tìtò tó nzére dhu t'údheta-tidò nà nzínzìkù ǒ inzá nyí nyùni rórò, 'adù yà i nuwù Ádrùngbǎle Yësù nyú mà nódhò. Ndi dhu bhëyi ní ndi, abádhí nídhaya Kàgàwà rǐ tsëya òtdì kòmbómbí dhu itírò d̀yà. ² Ábhǒ ale núnguya abádhí-owù fíyó nzére m̀tsò ǒ. Ndirò abádhí-okú dò rò, ka kowuya dhu ùnò rǒ nzére Kàgàwà bhà obhóná otu nǐ. ³ Ndirò, atdíđõ i í ongyéngá-atdyú nóho 'àbà dhu-okú dò rò, abádhí nóowuya nyǎtra rǒ itsǒ i itsǒ tìtò tó Ɔte nǐ. Pbétù ròpè ndi m̀hàngú ò rò, Kàgàwà rǐ abádhí-ànyǎ itdì, ndàdù abádhí-tse òtdì òná idho rǐ'í íkyèrǒ.

⁴ Obhó tí, Kàgàwà náabà nzá izù kǎkǎ nzérenga nanzì màlàyíká dǒ màtí*. Pbétù, kǎwà abádhí ìnzì aráve dhòdhóhóngà nà kàzù ò. Kǎrí abádhí òdò atdíđõ ùtì mbìlì ìnǒ-yà-ba ǒ, iwà ka kusó àdrà-mbì dǒ rórò, róngò àmbe ànyǎya itdì ndi ndaraya òná idho òdò dǒ. ⁵ Kàgàwà náabà nzá izù yà angyinǎ rò nzérenga nanzì yà adzi ǒ ale dǒ màtí átò. Pbétù, yà ndi ndàbhù idha ròtù, ràwìlì nzére ale tó yàrí adzi òná kàsùmì ǒ, kǎdò Nuwà mà ngbò àrùbhù ngùkpá ale mànà. Ndi Nuwà ní'í yà obhónánga tó

* **1:17** 1.17 Ìsa 42.1; Màt 17.5; Mrk 9.7; Luk 9.35 † **1:19** 1.19 Ɔzt 24.17; Luk 1.78; Upf 2.18; 22.16 * **2:4** 2.4 Ɔpt 6.1-2; Yud 6

Ídzì Mākūrù nūnónà ale*. 6 Ndirò Kàgàwà náatdì Sòdomò mà Gòmora nà tó kigò ǒ ale-ànyà, ndòtdì tséya kàzu nǐ*. Kǎnzì ndi dhu ndíní í'í tǐ atdí ǒfò tǐ kóró ale yà adzi ǒ arí nzérenga ònzi tò. 7 Pbétù kǐgú obhónángatále, Lotì, yà atdíǒ akó kǒkò nzére ale tó nzére mètso-okú dò rò ale. 8 Obhó tǐ, wò ndi obhónángatále nóongónà àdi í nzére ale nzínzi ǒ, ndàmbe abádhí rǒnzina nzére dhu àndà dǒ, ndàdù àmbe abádhí rǔnna nzére dhu ìrì dǒ bìlìnganà. Ní ndi dhu ongónà àdù kà-afí ìnza atdíǒ. 9 Ní wò dhu rǐtèna dhu ní, Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎrǐ'ì ìnè ndìgǔ yà ndì ndózè dhu ònzi arí ale umvútá ǒ rò. Pbétù, kà rǐ'ì ìnè ndòdò nzére dhu ònzi arí ale, ndíní ndì ndabhùya tǐ rǎbà àpbe yà adzi ǒ ale-ànyà ìtdì ndì ndí òná idho ǒ. 10 Ndirò, kǐtdìya ànyàya atdíǒ ròsè ale ní kǎkà ngbǒya rǐ atdyúya òho nzére dhu ǒ tǐ aróko, 'àdù àmbe Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga gàyà ònzi dǒ ale.

Kǒkò í tìtò tó màlímó ní 'ìdzǐ arí ìtírò ale, 'òyò arí ale, ndirò ìnzǐ arí ǒdò ònzi ádrùngbǎnga tó awáwù nà arí'ì òrù-akpà ǒ ìpìrǒnga nà dhu-tsí nǐ ì í dhu ùnò nzére rò ale. 11 Yà abádhí nyú núdà ǒbi nǐ, 'àdù ì'ì ádrùngbǎnga tó ǒbi nà màlàyíkà mà náarí nzǐ abádhí òbhù, 'àmbe dhu ùnò dǒ nǐ nzére Ádrùngbǎle-ònzǐ. 12 Í tìtò tó màlímó arí dhu ònzi àdhàdhì ìrì ǒ ìzǎ arí dhu ònzi ìmbǎ ìrètá na dhu bhèyi, 'àmbe dhu ùnò dǒ ìnzá ì ùni dhu nǐ màtǐ. Ìrì ǒ ìzǎ núpè ka karí rǎtsi àzèmbè ì álána àdà ò, kadù òkyènà. Ní ndi dhu bhèyi tǐ, í tìtò tó màlímó-tsè nóotdiya ndì tsèkè fíyó nzérenga nyú-okú dò rò ì ìrì ǒ ìzǎ bhèyi. 13 Kàgàwà abhùya abádhí rǎbà àpbe àdhàdhì abádhí arí ngǔkpà ale àbhǔ rǎbà àpbe foyá dhu bhèyi. Abádhí-idhè náarí ndìkǎ ìkǎ tǐ yà ngbǒya ònǎ rò ì í atdyúna òho nzére dhu ònzi ì í adyi-panga rò. Mùhendù ǒ nyǐ nyǐ'ì atdíkpà abádhí mànà rò, abádhí-idhè arí ndìkǎ ìkǎ tǐ nyǔtrǎ ì í rò. Ní mùhendù ǒ abádhí rǐ'ì dhu náaràdù ìnze ìnzè tǐ rùkú, ndi dhu rǎdù nyǐku àbhù rìwù. 14 Abádhí-nyǐkpó arónena ale ní múnnyòni ònzi ì í nà vèbhále kèlè, ndirò abádhí náarí nzǐ 'ìngyè nzérenga t'ónzita nǐ. Abádhí náarí kǎkà ìvíví a'uta nà ale nídha ròtsù nzérenga t'ónzita ò. Abádhí àbhù ongyéngá òne ì í dhu rǎtdù afíya atdíǒ. Í ale ní iwà Kàgàwà ǒfù ale! 15 Abádhí úbhà obhónaga tó otu, 'àdù òwu ìgi Bàlamà, Bèorì* t'ídhùnà núubhì òná otu ǒ. Ndi Bàlamà azè dhu ní ndòngyè malì nzére dhu ònzi ndì ndí dhu-otù ǒ. 16 Ní Kàgàwà arù kà dǒ ndi kǎbhà nzérenga-okú dò rò: kǎbhù kayinò, yà ìnzǐ aróte ìzǎ nyú ròtè ìndrù bhèyi kà tò, rǐsò wò kà rǎpàna ndònzì ìnzá nga nòfò dhu.

17 Kǒkò í tìtò tó màlímó rǐ'ì àdhàdhì yà ìmbǎ idha arí'ì òyà idha-bhu bhèyi. Abádhí rǐ'ì àdhàdhì yà àpùpù rǒpilina àpbù bhèyi. Kàgàwà óbhòlò wà ngari abádhí tò atdíǒ útì mbìi ìnò ò. 18 Abádhí arí 'ìdzǐ 'àmbe ìmbǎ tǐya nà ǒte òvò dǒ ìndrù tò ǒrú tǔya nyú nà. Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí arí yà iwà ì nútù nzére dhu ònzi arí ale rǒ rò ale nídha tǐya ò, ndíní ì nadù tǐ tdítǒ 'àmbe yà ngbǒya rǐ atdyúya òho nzére dhu ònzi dǒ. 19 Abádhí arí làkà òkò ngǔkpà ale tò 'àtì, í ale rǎròko dòyá ìtírò, tàmanyà pbání ì nyú ìtírò ní ìndrù àbhǔ arí rìnza ì dhu tó ìno rórò. Obhó tǐ, atdí dhu náapè ìndrù àgye, ní ndi ale ní wò ndi ndì nǎgyè dhu bhà ìno. 20 Obhó tǐ, atdídhená ale núbhà wà yà adzi ǒ nzére dhu t'ónzita, Yèsù Krístò ì ùni fíyó Ádrùngbǎle tǐ ndirò ǒgùba tǐ dhu-otù ǒ. Pbétù, abádhí apé 'àdù ì nzére dhu ò tdítǒ, ì dhu rǎdù 'àgyè, ní abádhí tó ǒfò rǎdù ì'ì nzére nyú ròsè angyi abádhí arí'ì nà ǒfò dònǎ. 21 Abádhí ùni wà obhónanga tó otu, pbétù abádhí àdù yà fíyò ka kavò Kàgàwà bhà ìlǐlǎ Úyátá núbhà ìnzǐ 'ífù. Ní ndi dhu bhèyi kǐ'ina rò, dhu akána ìnzǐ abádhí rùnì ndi obhónanga tó otu. 22 Wò ndi abádhí tó ǒfò náko wà ndì kǎkà mbàyì ǒ ka kòvò dhu nà kpangba. Í mbàyì rǎtina: «Ìtsè nádu wà ndì, ndònyù yà ndì ndàdyò ònà rò dhu tdítǒ*.» Ndirò: «Íwà ndì nù'ò mbèyi àdù-íyà-ba nángbò wà ndì tdítǒ, ndàmbe ndàhà dǒ ǒtdò ǒ.»

* 2:5 2.5 ǒpt 6.1-7.24 * 2:6 2.6 ǒpt 19.24-29 * 2:15 2.15 ǒzt 22.4-35 * 2:22 2.22 Mbà 26.11

3

Ìngo Ádrùngbǎle Yèsù níngoya dhu

(Ìsa 51.6; 65.17; Mát 24.37-38; Luk 21.34-36; 1Tè 5.1-10; 2Tè 1.7-10; Yud 17-19; Upf 20.11; 21.1)

¹ Yà atdíđǒ ma mózè nyǐ rò ɔdhídǔ, yàrí ní ɔyo rí kisé bhàrɔwà yà ma màndí fǔkù. Kókò ɔyo ma màndí fǔkù bhàrɔwà ǒ, ma mózè misè fǔkù dhu ní iwà nyǐ nyúni dhu, ndíní nyǐ nabhù tí nyǐrè i dhu tdítđǒ àkākǎ dhu bhěyi. ² Ma mózè nyǐrè yà angyangyi ìlǐlǎ pbànábí núnɔ ɔte mà, Ádrùngbǎle, Ɔgùba Yèsù Krístò bhà Ɔyátá, yà kàbhà uvitatále núudhè fǔkù màná. ³ Ròsè kóró dhu dònǎ, nyǐ nyàkǎ nyúni dhu ní, kǎrí idhɔ, yà yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndàpà ndòdì ndì ɔyá ǒ rǐ'ì ale rǎrǐ afíya òzè dhu bhěyi tí ì nózè 'òkò ale. Abádhí nóowuna nyǔgbɔ rǒ, ⁴ 'àmbe àtìná dǒ: «Yèsù akò làkǎ ndàtì, ìngo ndì rǎrǐ ìngo! Ní kòmbí kà rǐ'ì ngbɔrǒ? Obhó tí, ròpè ndì yà àlě t'ábhúna núnvèna rò*, kóró dhu náarí'ì inè àdhàdhì yà Kàgàwà abhòlòna yà adzi rò ì i'ì dhu bhěyi tí!» ⁵ Wò dhu ɔnɔ ì i'ì rò, abádhí ɔnǎ rò arana àdzo rǒ dhu ní: mùhàngú ɔ rò, Kàgàwà rabhòlò ɔrù-akpà mà yà adzi màná ɔtèna nǐ, ndirò kà rabhòlò yà adzi ràhɔ idha ɔ rò, ndàdù adzi-kpa mà-ɔnga núnđò idha màná. ⁶ Ndirò ndì ɔte-ɔbì nǐ tí, yà angyi i'ì adzi ninza ní ɔtòtù, rùpǐlǐ ndì idha*. ⁷ Ní, wò ndì ɔte-ɔbì nǐ tí, Kàgàwà ɔlǐ wà yà kòmbí rǐ'ì ɔrù-akpà mà adzi màná tsèna tí, ndíní ndì ndubìya tí kàzɔ ɔ. Kǎrí abádhí ɔdɔ wò ndì ìndrù-ànyǎ ndì ndunɔya, ndàdù nzérenгатále-tsè ɔtdì ɔnǎ idhɔ tò.

⁸ Pbétù, yà atdíđǒ ma mózè nyǐ rò ɔdhídǔ, atdí dhu rǐ'ì inè yà inzǎ àkǎ ndàdzo ɔkúnǎ rò. Ndi dhu ní: Ádrùngbǎle Kàgàwà-nyǐkpó ǒ, atdí idhɔ rǐ'ì àdhàdhì atdí lufù atɔ bhěyi, ndirò atdí lufù atɔ rǐ'ì àdhàdhì atdí idhɔ bhěyi*. ⁹ Ádrùngbǎle nádzo nzǎ yà ndì ndakò pbìndà làkǎ nábhù ndì ndí rǎkǎ dhu rǒ rò, àdhàdhì yà atdídená ale náarírèna dhu bhěyi. Obhó tí, kǎrí dzíkɔ ɔndù, inzǎ ndì ndózè atdí ale mà ràwǐ, pbétù ndì ndózè kóró ale rùgèrè ì 'ùbhà fíyó nzérenга nídhunǐ.

¹⁰ Ádrùngbǎle bhà idhɔ níisíya àdhàdhì ogbotále rǐrǎ ɔnǎ idhɔ náarí isǐ inzǎ ka kùnì rórò dhu bhěyi. Ndi nínganí, ɔrù-akpà náawíya giritina rǔva rórò. Ndirò, yà Kàgàwà abhòlò kóró dhu-tsí, yà ìnga àwù arí ɔrù-akpà-nyǐ-rǒ dhu-tsí, níidhoya ì kóró kàzɔ-fó. Yà adzi, ɔnǎ arí'ì kóró dhu-tsí màná núuwíya kóró átò. ¹¹ Nírò, wò dhu bhěyi kóró dhu níinzaya ì rò, nyǐ nyàkǎ nyòkò ìlǐlǎ ɔfò ǒ Kàgàwà-nyǐkpó ǒ, nyǎdù afíkɔ àpba kòzè dhu ɔnzi nyǐ nyí dhu rǒ. ¹² Nyǐ nyàkǎ nyòkò ndì dhu bhěyi yà Kàgàwà bhà idhɔ ɔdɔ nyǐ nyí atdyúku nyú nà rǎkǎ tsàkàtsàkà ɔnǎ kàsɔmì ǒ. Ndi idhɔ ǒ, Kàgàwà ubìya ɔrù-akpà kàzɔ nǐ, yà ɔrù-akpà-nyǐ rǒ arí ìnga àwù dhu ràdù 'ìdhò ndì kàzɔ bhà igbétá nǐ. ¹³ Àdhàdhì yà Kàgàwà akò làkǎ-bvɔ rǒ, àlě kódɔna dhu ní ɔrù-akpà-ɔwútá mà, adzi-ɔwútá màná rǔvò dhu. Ndi ɔrù-akpà-ɔwútá mà adzi-ɔwútá màná ǒ róko ale rǒngo ɔnzìnà dhu ní obhónánга tó dhu kèlě.

¹⁴ Yà atdíđǒ ma mózè nyǐ rò ɔdhídǔ, wò ndì idhɔ ɔdɔ nyǐ nyí ɔnanǎ, nyǐ nyàkǎ nyòkò màrùngà ǒ Kàgàwà nà. Nyǐ nyàkǎ nyònzì ɔbì nyòkò ìlǎ nyǐ nyǐlǎ kà-nyǐkpó ǒ rórò, ndirò ìmbǎ nzére dhu tí ka kádù ɔzùnà atdí dhu mà rǐ'ì nyukutsì rórò. ¹⁵ Nyǐ nyàkǎ nyúni dhu ní, yà àlě tó Ádrùngbǎle rǎdi ìnzǐ ndàmbe ìngo dǒ dhu rǎrǐ ndì otu nùbhà fǔkù ndíní nyǐ nyugù tí. Ndi dhu rǐ'ì àdhàdhì yà àlě t'ádònà ndirò àlě t'òdhìnà Pòlò ándí fǔkù yà Kàgàwà ábhɔ fǐndà dhu-ɔnga t'òvòta tó irèta-bvɔ rǒ dhu bhěyi. ¹⁶ Kóró pbìndà bhàrɔwà ùndí ndì ndí rò, kǎrí ɔte i dhu dǒ. Pbétù i bhàrɔwà ɔ, ngǔkpà dhu rǐ ale-dɔ àlě dhu náarí'ì ɔbì tí. Ní kǎkǎ inzǎ nga núnì, ndirò ìnzǐ 'àdù ɔ'ò afíya ɔnǎ

* 3:4 3.4 Ábhɔ ale rǐrèna dhu ní, «Àlě t'ábhúna» tí ka kátina iró ale rǎrǐ kǎkǎ wemberè tí Yèsù Krístò na'u ale.

* 3:6 3.6 Ɔpt 1.6-9; 7.11-23 * 3:8 3.8 Zàb 90.4

rò ale, náarádù i dhu-tì ùle ávaya dò, àdhàdhì ì arí Ìlílǎ Andítá ò ngǎkpà dhu-tì ùě dhu bhěyi. Wò dhu bhěyi ì í dhu ònzi rò, abádhí arí 'inzǎ ìtírò.

¹⁷ Nírò nyǎ, yà atdíđǎ ma mózè nyǎ rò ɔdhídǔ, kòñǎ ma mòvò wà dhu angyangyi fǎkù. Ní nyǎ nyàkǎ nyǎdò nyǎ mběyi, akye nyǎ nyowuna kǎkò nzére ale tó nzérenga àbhɛ rùwí nyǎ, ìnzǎ nyǎdù ìko pòtsó fùkú a'uta ǎ nǎ. ¹⁸ Pbéttù nyǎ nyàkǎ nyǎmbe ò'ò đǎ ídzìngà ǎ, ndirò àě tó Ádrùngbǎle, Ɔgùba Yěsù Krístò ùnǎ nyǎ nyǎ mběyi nyǎ dhu mànà dhu ǎ. Ilèta àkǎ àě ràbhɛ kà tò ròpè ndì kòmbí, ndirò dhòdhóhónganà! Àmìnà.

Yùwanì andí wemberè tí bhàrùwà Yàrí bhàrùwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí ní wemberè tó bhàrùwà yà Yèsù bhà uvitatále Yùwanì núundí ìbhù bhàrùwà nzínzi ò. Kúndí abádhí mbèmbè àrùgyèdí kumì ato nùdà Yèsù ka kùgù dhu-dzidò rórò. Kándí yà òvòna arí'ì dóná Yèsù Krístò bhà Ídzì Mákürù mà átò. Ndirò ka kirè nga kà randí ndi Upfòta tó bhùkù.

Yà wemberè tó bhàrùwà nófò ndi Kàgàwà bhà Ɔte àno ka kí ìndrù tò dhu nà. Yùwanì náandí ka Àziyà-Ngba tó pìrì, yà Tùrùkiyà tí ka karí àtina kòmbí ò pbàkrístò tò. Ɔ pbàkrístò níri nzá ì nzínziya ò ndi màkürù àlè dòya tí dhu dò. Ní atdídhena ale núuvò fíyò kànisa ò rò 'òwù. Ngùkpà ale náadù òngò títò tó màlímó tí, 'àmbe pbàkrístò àbhù dò tsiya ràva ì nzínziya ò. Ɔ màlímó nóowúnà 'ùvo rò ìnzì 'à'ù Yèsù Krístò angò ìndrù tí dhu. Ndirò, abádhí nóowúnà 'ùvo rò ìnzì 'òzè ka Kàgàwà t'Ídhùnà tí (2.22; 4.2-3; 5.10). Abádhí náagò nzéreatále tí ì í'ì dhu (1.8; 3.7-10), ìnzì 'àdù àzè nítè fíyò nzínziya ò (2.9-11; 3.14-15; 4.20-21).

Yùwanì azè ndòvò ìbhù dhu pìndà bhàrùwà ò: kázè ndàbhù pbàkrístò mà nzínzi ò rí'ì Kàgàwà Àba mànà irita ràbà òbi. Ndirò kázè pbàkrístò nzínzi ò rí'ì tsí ràbà ka átò. Kázè átò dhu ní, ndàbhù sedzà pbàkrístò tò ròkò yà Yèsù Krístò nditírò nyú nala, 'àdù kà rùnɔna dhu nyú níri ale rùdhèna fíyò dhu ìfù ì í ró tí.

Bhàrùwà-nyìtì ka kòhù tí dhu

- Bhàrùwà-dòkpa (1.4).
- Awáwù mà ìnò mànà (1.5-2.29).
- Kàgàwà bhà inzo mà pfòmvo Sitanì bhà-tsí mànà nzínzi-ònga nùtu dhu (3.1-24).
- Obhóná pbanábí mà títò tó pbanábí mànà (4.1-6).
- Ìndrù àkà 'ozè ì òzè tí nzínziya ò, Kàgàwà ózè ì atdídò nídhunì (4.7-21).
- Mùlè mà tó a'uta (5.1-21).

Ípìrònga tó Ɔte

(Yùw 1.1-14; 1Yù 5.11-13)

¹ Ma mí yà dhu nándí fùkù, Ípìrònga tó Ɔte-okú dò rò. Ndi Ɔte ní'ì ìnè kóró dhu-tsí rí 'òpè rò. Ndi Ɔte mà miri ngùkpà òdhídu uvitatále mànà, màdù àlanà nyìkpòka nyú nì. Ndirò mà mandà ka, màdù ngbòna ùlu ɔtsúka nyú nì. ² Obhó tí, ndi Ípìrònga náavi ndi ìndrù tò, màdù àlanà. Ní ndi dhu-okú dò rò, mà ní ndi dhu tó ngàmbì, ndirò mà mí dhòdhòdhónga tó Ípìrònga, yà Àba Kàgàwà-tí'ò ì'ì òvo fùkù. Ndi Ípìrònga ní ndi yà ndi nitè fàkà. ³ Ní wò mà mala, màdù ìrìnà dhu òvo mà mí átò fùkù, ndínì àlè kungbò tí àlè atdíkpá nyì mànà. Wò ndi àlè tó ungbòta rí àlè àbhù àlè rí'ì atdíkpá Àba Kàgàwà mà Idhùnà Yèsù Krístò mànà. ⁴ Ní, mà mí wò dhu àndí fùkù ndínì àlè tó dhèdhe náaká tí bhùnà ò.

Kàgàwà ní Awáwù dhu

(Zàb 32.1-5; Mbà 28.13; Èfè 5.8-14; Tit 2.14)

⁵ Kànì yà Yèsù Krístò-tsù mà miri dhu. Ndi dhu ní ndi yà mà móvɔna fùkù. Kàti: «Kàgàwà ní awáwù. Ní ìnò arí'ì mbà akekpá màtí kà-nyutsi.» ⁶ Àlè kapé àtina iwà àlè rùngbò àlè Kàgàwà mànà, àlè ràdù ì'ì ìnè ìnò ò àlè kùbhi ró, ní àlè ní títòtále, ndirò àlè kónzina dhu ní nzì obhónga. ⁷ Pbéttù, àlè kapé àmbe ùbhi dò awáwù ò, àdhàdhì Kàgàwà narí awáwù ò arádi ale dhu bhèyi, ní àlè kungbò wà àlè àlè nzínzi

ǒ. Ndirò ndi Kàgàwà t'Ídhùnà, Yěsù-azù nú'ò wà àlě kóró àlě tó nzérennga ǒ rò, àlě rìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ.

⁸ Àlě kapé àtina ìmbǎ àlě rǎrǎ'ì nzérennga nà, ní àlě kùtrǎ wà àlě àlětírò, ndirò obhóngà rǎ'ì mbǎ àlě-nyutsì. ⁹ Àlě kapé àlě tó nzérennga òvò k pangba Kàgàwà-ònzì, ní kà rǎdù àlě tó nzérennga núbà, ndàdù àlě ù'ò àlě rìlǎ nyìkpóna ǒ. Obhó tí, àbadhi ní yà ndi ndùnò dhu nífǔ arí ale, ndirò ka ní Obhónángatále. ¹⁰ Àlě kapé àtina inzà àlě rònzì nzérennga, ní àlě kòzù wà Kàgàwà tìtò-ba tí, ndirò kàbhà ɔte rǎ'ì ìmbǎ àlě-afí ò.

2

Yěsù ní ndi àlě dǒ arí ndùgye àvùkǎ dhu
(Yùw 13.34-35; 14.21-24; 15.12-14)

¹ Pbanǎnzó, ma màndí yà dhu fǔkù ìnzì nyí nyónzi tí nzérennga. Pbéttù, atdí ale mà náapé nzérennga ònzì, ní àlě kí'ì inè àlě dǒ rí ndùgye àvùkǎ nà, Àba Kàgàwà-tí'ò. Ndi ale ní Yěsù Krístò, Obhónángatále. ² Ndirò, àbadhi abhù ndi ndítírò, ndòvè perè tí, ndínì Kàgàwà ubà tí àlě tó nzérennga. Kǎvè nzà àlě tó nzérennga-okú dò rò tí, pbéttù kǎvè yà adzi ǒ kóró ale tó nzérennga-okú dò rò átò.

³ Àlě kapé Kàgàwà bhà Ƴyátá nífǔ, ní àlě kùni wà Kàgàwà. ⁴ Atdí ale náapé àtina: «Iwà ma múni Kàgàwà», pbéttù ìnzì ndàdù kàbhà Ƴyátá nífǔ, ní ndi ale ní tìtò-ba. Ndirò obhóngà rǎ'ì mbǎ kà-nyutsì. ⁵ Pbéttù, Kàgàwà bhà ɔte nódò arí mbèyi afina ò ale ní ndi Kàgàwà nózè àkàkǎ dhu bhèyi ale. Wòrí ní ndi àlě kádù Kàgàwà mànà àlě kùngbò àlě dhu ùni róná dhu. ⁶ Ndi ale náapé àtina iwà ì rùngbò ì Kàgàwà nà, ní ndi ale àkǎ ndùbhi yà Yěsù ubhì dhu bhèyi.

Ƴyátá ɔwútá
(Màt 6.24; Rom 12.2; Yàk 4.4)

⁷ ɔdhídù, yà atdí dǒ ma mózè nyí rò, yà ma màndina fǔkù Ƴyátá ní nzì Ƴyátá-ɔwútá. Pbéttù, ma màndina fǔkù dhu ní Ƴyátá-ayí. Ka ní yà dònà-kpa ò rò nyí nyabà, ndirò yà iwà nyí nyiri Kàgàwà bhà ɔte. ⁸ Ngǎtsi otu ǒ, yà ma màndina Ƴyátá rǎ'ì àdhàdhì Ƴyátá-ɔwútá bhèyi. Ndi Ƴyátá tó obhóngà návi ndi Yěsù Krístò-nyutsì, ndirò nyukutsì màtí átò. Obhó tí, kòmbí ìnò rǎ'ì ùda ndi ndúda ró, awáwù nyí rǎdù ndòpè ndàwù nga. ⁹ Atdí ale náapé ndàtí awáwù ǒ ndi ndí'ì dhu tí, pbéttù ndàdù ì'ì inè ɔdhìnà ndi ndóndrò ró, ní ndi ale rǎ'ì inè ìnò ǒ kòmbí màtí. ¹⁰ ɔdhìnà nòzè ale rǎ'ì awáwù ǒ, ndirò ìndrù àbhù rí ròtsù nzérennga ò dhu rǎ'ì ìmbǎ kà-nyutsì. ¹¹ Pbéttù, ɔdhìnà nòndrò ale rǎ'ì ìnò ǒ. Kǎrúbhi ìnò ǒ, ndirò kùni nzà àdhà màtí ndi ndàrà dhu, ìnò ìtì kà-nyínga dhu-okú dò rò. ¹² Pbanǎnzó, ma mí dhu àndí fǔkù, Kàgàwà ubà wà fùkù nzérennga Yěsù-ɔvò-okú dò rò nídhunì. ¹³ Abádù, ma mí dhu àndí fǔkù, iwà nyí nyúni yà inè ì'ì dònà-kpa ò rò kóró dhu-tsí rǎ'ì 'òpè rò ale dhu-okú dò rò. Zàdhǎ, ma mí dhu àndí fǔkù, iwà nyí nyónzì wò Nzérennga-ale-akpà lè mà nídhunì.

¹⁴ Pbanǎnzó, ma mí dhu àndí fǔkù, iwà nyí nyúni Àba Kàgàwà dhu-okú dò rò. Abádù, ma mí dhu àndí fǔkù, iwà nyí nyúni yà inè ì'ì dònà-kpa ò rò kóró dhu rǎ'ì 'òpè rò ale dhu-okú dò rò. Zàdhǎ, ma mí dhu àndí fǔkù, ɔbi nà nyí nyí'ì dhu-okú dò rò: Kàgàwà bhà ɔte rǎ'ì afíkù ò, nyǎdù Nzérennga-ale-akpà lè mà nónzì. ¹⁵ Nírò, àpé nyòzè yà adzi, ndirò àpé nyòzè kà ǒ rǎ'ì dhu-tsí. Ndi ale náapé yà adzi òzè, ní ndi ale nózè nzà Àba Kàgàwà. ¹⁶ Obhó tí, yà adzi ǒ rǎ'ì kóró dhu-tsí núvò nzà Àba Kàgàwà bhà rò, pbéttù ì dhu-tsí núvò yà adzi ǒ rò. Ì dhu-tsí ní, ale-ngbò òzè dhu-atdyú òho ka kí atdí dǒ dhu, àlǎ ka kàla dhu-atdyú òho ka kí kabà dhu, ndirò ongyéngá-okú dò rò ka kí ale òyò dhu. ¹⁷ Yà adzi mà, ònà kóró dhu-tsí yà ìndrù arí atdyúya òho mànà rǎda ùda. Pbéttù, Kàgàwà ózè dhu ònzì arí ale náarádi dhòdhòdhónganà.

Nyòdo nyí Krístò bhà òmvù rǒ rò

(Yùw 1.12-13; 16.13-15; Rom 8.14-19; 1Yù 4.1-6; 5.18)

¹⁸ Pbanǎnzó, yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì òná idho nínù wà ndì. Nyí nyiri wà dhu, Krístò bhà òmvù rǎrǐ ì irà ndì ndírà ró. Ní kòní Krístò bhà òmvù núnà wà ì abho nyú kòmbí. Ní àlě kùni wà dhu, kàrí idho rǎrǐ yà adzi ǒ dhu-tsù nyú rǐ ndòdì òyá idho. ¹⁹ Kǒkò ì ale núvò àlě nzínzì ǒ rò tí, pbétù abádhí ní'ì nzì àlě t'ódhína nyú. Obhó tí, abádhí ní'iyana gukyè àlě t'ódhína nyú tí, ní abádhí ókòyana atdíkpá àlě mànà. Abádhí úbhà àlě, ndíni dhu nitè tí kpanya ìnzì rǎrǐ ì àlě nzínzì ǒ ale.

²⁰ Pbetù nyí, nyí nyábà wà Krístò ábhù fùkù Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí. Ní nyí kóró, nyí nyùni wà obhóna. ²¹ Ma màndí nzá dhu fùkù ìnzá nyí nyùni obhóna dhu-okú dò rò. Pbetù ma màndí dhu fùkù, iwà nyí nyùni obhóna dhu-okú dò rò. Ndirò nyí nyùni wà dhu, ìnzì tìtò tó atdí dhu mà rǎràdù àhù obhóna ò rò.

²² Tìtò-ba ní àdhi? Tìtò-ba ní yà Yèsù àgò arí ndàtì ìnzì ní Krístò tí ale. Kòní ndi ale ní ndi Krístò bhà òmvù. Kàrí Àba Kàgàwà mà, Idhùnà Yèsù mànà nágò. ²³ Obhó tí, Kàgàwà t'Ídhùnà nása rí ìngbàtí ìli ndì ale mà, nása wà Àba Kàgàwà átò. Ndirò, ndi Kàgàwà t'Ídhùnà nà'ù ale, ná'ù wà Àba Kàgàwà átò.

²⁴ Nírò, yà dóna-kpa ò rò nyí nyiri ǒte náká ndàdi afíkù ò. Wò ndi dóna-kpa ò rò nyí nyiri ǒte náapè àdi afíkù ò, ní nyí átò nyí nyóko òko Àba Kàgàwà mà, Idhùnà Yèsù mànà ò. ²⁵ Ndirò, kàní àlě tó Krístò akò làkà: ndi làkà ní dhòdhódhóna tó ìpìróna.

²⁶ Ma màndí wò dhu fùkù kǒkò nyí nózè 'ùtrá ale-okú dò rò. ²⁷ Pbetù nyí, yà Krístò irá nyí ní Ìlǎ-Alafí rǐ'ì ìnè ùkù. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyí'ì mbá ùdhè tí ka kí dhu ùdhè fùkù dhu-atdyú nà. Obhó tí, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí arí kóró dhu ùdhè fùkù. Ní wò kǎrúdhèna fùkù dhu ní obhó dhu, ìnzì ní tìtò. Ní, dhu àká nyòkò Krístò mànà nyí nyúngbò nyí rórò, àdhàdhì Ìlǎ-Alafí núdhe ka fùkù dhu bhèyi.

²⁸ Ní kòmbí pbanǎnzó, dhu àká nyòkò Krístò mànà nyí nyúngbò nyí rórò, ndíni Kà rǐtsi ìngo nínganí, àlě kí'iya tí mànzì nà, ndirò ìnzì àlě-nyí adùya tí ìwu Kǒnzì-tsu ǒ. ²⁹ Nyí nyapè dhu ùni Krístò rǎrǐ obhónángatále, ní nyí nyákà nyùni dhu ní, obhónána ònzi arí ìngbàtí ìli ndì ale mà ní rǎrǐ Kàgàwà bhà ìngba.

3

Kàgàwà bhà inzo

¹ Ìgyò! Nyàndà pé ìngbà dhu bvùtí àzè ní màtí Àba Kàgàwà náazè àlě dhu. Kàrí àlě ànzi pbandà inzo tí. Ní àlě ní obhó tí, kà bhà inzo. Wò dhu-okú dò rò, yàrí adzi núnì nzá àlě, ìnzá kùni Kàgàwà nídhuní. ² Ǫdhídù, yà atdíǒ ma mózè nyí rò, kòmbí àlě ní Kàgàwà bhà inzo. Ndirò olùnà rò àlě kí'iya tí dhu náapè nzá ndàvì kpanya. Pbetù, àlě kùni dhu ní, Krístò rǐtsi ìngo nínganí, àlě kulíya àlě kà bhèyi, àlě kalaya ka yà ka nyú arí'ì dhu bhèyi nídhuní. ³ Ní, Krístò ndì ndalaya dhu nà'ù ale, náká ndù'ò ndì ndìtìrò ndìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ, àdhàdhì Krístò ìlǎ kà-nyìkpó ǒ dhu bhèyi.

⁴ Ìndrù náapè nzérénga ònzi, ní ndi ale nífù nzá Kàgàwà bhà Úyátá. Obhó tí, nzérénga ní ìnzì ka kí Kàgàwà bhà Úyátá nífù dhu. ⁵ Ní nyí nyùni wà dhu, Yèsù Krístò rira ndíni ndì ndu'ò tí ìndrù tó nzérénga. Ndirò, kà-nyùtsi nzérénga rǐ'ì mbá akekpa màtí. ⁶ Yèsù ò rádi ìngbàtí ìli ndì ale mà, náarí nzì nzérénga ònzi. Pbetù ìngbàtí ìli ndì ale mà náapè àmbe nzérénga ònzì dǒ, ní ndi dhu ìtè dhu ní, ndi ale rála nzá Yèsù, ndirò kà rúnì nzá ka.

⁷ Pbanǎnzó, àpè nyàbhù atdí ale mà rùtrá nyí. Obhónána ònzi arí ale ní ndì nyú tìrò obhónángatále, àdhàdhì Yèsù Krístò ní obhónángatále dhu bhèyi. ⁸ Nzérénga ònzi arí ale ní Pfòmvo bhà ale, ndi Pfòmvo náapè ndònzì nzérénga dóna-kpa ò rò

kóró dhu-tsí rǐ 'òpè òná kàsùmì ǒ dhu-okú dò rò. Ní Kàgàwà t'Ídhùnà nǐra ndíńí ndì ndugolo tí pǎmvo bhà kasu.

⁹ Ìngbàtí ìlì ndì ale mà Kàgàwà bhà ingba tí rǐ'ì, ní rǐ nzǐ nzérenga ònzì, Kàgàwà bhà ɔte rǐ'ì kà-afí ǒ itse bhěyi nídhunǐ. Ndirò, ndi ale rǐ nzǐ àdù àmbe nzérenga ònzì dǒ, Kàgàwà bhà ingba tí ndì ndí'ì nídhunǐ. ¹⁰ Yà dhu bhěyi ní ndi ka kádù Kàgàwà bhà inzo mà Pǎmvo bhà inzo mà núnì: ìngbàtí ìlì ndì ale mà, ìnzǐ arí obhónánga ònzì, ndirò ngàtsi ní ìnzá ɔdhìná nózè, ní nzǐ Kàgàwà bhà ingba.

Dhu àkǎ ìndrǔ ròzè ì nzínzìya ǒ dhu
(Yùw 15.12-21; 1Yù 4.7-8,16-21)

¹¹ Obhó tí, kòńí yà dònà-kpa ǒ rò nyǐ nyírì ɔte: dhu àkǎ àlě ròzè àlě àlě nzínzì ǒ. ¹² Dhu àkǎ nzá àlě rònzì dhu Kàyinà bhěyi, ka ní'ì Nzére-ale-akpà bhà ale, ndirò kǎhò adòná. Ádhu kǎhò ka okúna dò rò? Kǎhò ka okúna dò rò dhu ní, kàbhà kasu ní'ì nzére, pbétù kà t'ádòná bhà tsí ràdù ì'ì mběyi.

¹³ Adódù, àpé nyàbhũ idho rùko nyǐ yà adzi ǒ ale rǐ nyǒndrò rò. ¹⁴ Àlě nyú àlě kùnì wà dhu iwà àlě rùvò ɔve ǒ rò, àlě ràdà ípìrǒnga ǒ, àlě t'ádóna àlě kózè nídhunǐ. Obhó tí, ìnzá ɔdhìna nózè ale nàdì àdì ɔve ǒ. ¹⁵ Adòná nóndrò ìngbàtí ìlì ndi ale mà ní abvo ɔkye arí ale. Ndirò nyǐ nyùnì wà dhu, abvo ɔkye arí ìngbàtí ìlì ndi ale mà, ní rǎrǐ'ì mbǎ dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga nà nyunatsì. ¹⁶ Yàrí ní ndi àlě kùnì àzè ròná otu: Yèsù Krístò adzi pbìndà ípìrǒnga àlě-okú dò rò. Ní àlě mà átò, àlě kàkǎ àlě ràdzi àlě tó ípìrǒnga àlě t'ádóna-okú dò rò. ¹⁷ Ìngbàtí ìlì ndì ale mà náapè ì'ì yà adzi ǒ ongyéngá nà, ndàdù adòná nála m̀hetù ǒ rǐ'ì ró, pbétù ndàdù ɔsúna ̀tsì ìnzǐ ndònzì ndi ɔdhìná dzùnà, ní ndi ale ràdù àtìná ìngbà dhu bhěyi, iwà ndì rózè Kàgàwà? ¹⁸ Pbanǐnzó, àpé kǐ'ì àzè nà àlě-òtè ǒ tí, ndirò àlě-ìdà dǒ tí. Pbetù, àlě kàkǎ àlě rìtè àzè àlě kàsù ǒ, ndirò obhóngà dǒ.

Kàgàwà-nyutsi ka kóko dhu núnì ka kádù ròná dhu

¹⁹ Wò dhu-otù ǒ ní ndi, àlě kádù obhóngatále tí àlě kǐ'ì dhu núnì, ndirò àlě-afí ràdù ndòpè Kàgàwà-ònzǐ. ²⁰ Obhó tí, àlě-afí apé àlě ɔbhũ, ní àlě kùnì wà dhu Kàgàwà bhà Ádrùngbǎnga ròsè wà àlě-afí tó ádrùngbǎnga dònǎ, ndirò kà rùnì wà kóró dhu. ²¹ Ɔdhídù, yà atdídò ma mózè nyǐ rò, ìnzǐ àlě-afí náapè àlě ɔbhũ, ní àlě kǐ mbǎ àdù ì'ì ɔdo nà Kàgàwà-ònzǐ. ²² Ndirò, ìngbàtí ìlì ndi dhu mà kà-fó àlě kònzì, nábà àlě kádù àbà, kàbhà ɔyátá àlě kǐfũ, àlě ràdù kà-nyìkpó nòfò dhu ònzì dhu-okú dò rò. ²³ Ndirò, kànǐ kàbhà ɔyátá: Dhu àkǎ àlě rà'ù kà t'Ídhùnà Yèsù Krístò-ɔvò, àlě ràdù àlě ɔzè àlě nzínzì ǒ, àdhàdhì ndi Krístò núnìyá ka àlě tó dhu bhěyi. ²⁴ Kàgàwà bhà ɔyátá nífũ rí ale ní rǐ'ì Kàgàwà-nyutsi, ndirò Kàgàwà rǐ'ì ndi ale-nyutsi átò. Ndirò, kànǐ àlě kádù Kàgàwà rǐ'ì àlě-nyutsi dhu ̀nì ròná dhu: kǐbho pbìndà ̀lǐlǎ-Alafí àlě tó.

4

Kàgàwà bhà Alafí mà Krístò bhà ɔmvũ bhà ale-afí mà nà núnì ka kádù ròná dhu
(Tòr 13.1-4; Yùw 2.18-25; 2Yù 7-11)

¹ Ɔdhídù, yà atdídò ma mózè nyǐ rò, nyǐ nyàkǎ nzá nyá'ù Kàgàwà bhà Alafí rǐ'ì nyunatsi dhu tí rí ndàtì ìngbàtí ìlì ndì ale mà rùnɔna dhu. Pbetù, dhu àkǎ pé nyǎndà ì ale rùnɔna dhu-ònga mběyi, ndíńí nyǐ nyùnì tí ìnè Kàgàwà bhà Alafí rǐ'ì abádhì-nyutsi dhu. Obhó tí, tìtò tó pbanábí núnìyá wà ì ibí nyú yà adzi ǒ. ² Ní, kànǐ nyǐ nyádù Kàgàwà bhà ̀lǐlǎ-Alafí núnì ròná dhu: Ìngbàtí ìlì ndì ale yà kpangba rí dhu ɔvo, ndàtì Yèsù Krístò rǐrǎ yà adzi ǒ ale-ngbò tó ɔfò ǒ, ní Kàgàwà bhà Alafí rǐ nyunatsi ale. ³ Ìngbàtí ìlì ndì ale mà yà ìnzá Yèsù núnì, rǐ'ì mbǎ Kàgàwà bhà Alafí nà nyunatsi,

pbétù kà-nyutsi rí'ì ní Krístò bhà òmvù bhà ale-afí. Nyí nyírì dhu Krístò bhà òmvù rárì ìrà. Ní kòñí, kòmbí kìrà wà àhù yà adzi dǒ.

⁴ Pbanǎnzó, nyí ní Kàgàwà bhà ale, ndirò nyí nyónzì wà tìtò tó pbanábí lè mà. Obhó tí, nyukutsi rí'ì Kàgàwà bhà Alafí bhà ádrùngbǎnga tó obi nòsè wà yà adzi ǒ rí'ì Krístò bhà òmvù bhà ádrùngbǎnga tó obi dònǎ. ⁵ Tìtò tó pbanábí ní yà adzi ǒ ale. Abádhí náaróte yà adzi ǒ ale bhéyi, yà adzi ǒ ale ràdù tsùyá dhu ìrì. ⁶ Pbéttù àlě nyú, àlě ní Kàgàwà bhà ale. Ní, iwà Kàgàwà núnì ale rí àlě-tsù dhu ìrì ìrì. Ndirò, ìnzì ní Kàgàwà bhà ale rí nzì àlě-tsù dhu ìrì. Wò dhu rǒ ní ndi, àlě kádù obhóngá tó Alafí mà, tìtò tó ale-afí mà núnì nǐ.

Kàgàwà itè pbinǎdà àzè ìndrǔ tó tí dhu

(Yùw 3.16-17; Rom 5.5-8; 1Yù 3.11-24)

⁷ Odhídù, yà atdí dǒ ma mózè nyí rò, kòzè àlě àlě nzínzì ǒ, àzè ní Kàgàwà bhà dhu nídhuní. Ndirò, ìngbàtí ìlì ndì ale mà, yà ìndrǔ nózè ní Kàgàwà bhà ìngbà, ndirò kùnì wà Kàgàwà. ⁸ Ìnzá ìndrǔ nózè ale núnì nzá Kàgàwà, Kàgàwà ní àzètále nídhuní. ⁹ Kànì Kàgàwà nítè pbinǎdà àzè àlě tó tí dhu: kívi atdí tí arí'ì Idhùnà rìrà yà adzi ǒ, ndínì àlě kabá tí ípìrǒnga otùna ǒ. ¹⁰ Yàrí ní ndi àzè tí ka kátina dhu: ìnzì ní àlě'ì ndi àlě kazè Kàgàwà wemberè tí, pbétù, ka ní ndi àlě nazè. Kívi Idhùnà rìrà òvè perè tí àlě-okú dò rò, ndínì ndi ndubà tí àlě tó nzérenga otùna ǒ.

¹¹ Odhídù yà atdí dǒ ma mózè nyí rò, dhu apé ì'ì wò dhu bhéyi Kàgàwà náazè àlě dhu tí, ní dhu àkǎ àlě ròzè àlě átò àlě nzínzì ǒ. ¹² Atdí ale mà nápè nzá Kàgàwà-nyìkpa àlǎ. Pbéttù, àlě kapé àlě òzè àlě nzínzì ǒ, ní Kàgàwà rí'ì inè àlě-nyutsi, ndirò àlě Kòzè nǐ àzè návi wà ndi àkǎkǎ dhu bhéyi àlě-nyutsi.

¹³ Kànì àlě kádù Kàgàwà-nyutsi àlě kòkò dhu, ndirò Kàgàwà rí'ì àlě-nyutsi dhu núnì róná dhu: Kìbhò pbinǎdà Ìlǎ-Alafí àlě tó. ¹⁴ Ndirò àlě nyú àlě kála wà dhu, àlě ràdù ì'ì fìndá ngàmbì tí: Àbà Kàgàwà ìvì Idhùnà rìrà yà adzi ǒ ale tó Ògàba tí. ¹⁵ Ndi ale apé Yèsù ùnì Kàgàwà t'Ídhùnà tí, ní Kàgàwà rí'ì inè ndi ale-nyutsi, ndirò ndi ale rí'ì inè Kàgàwà-nyutsi. ¹⁶ Ndirò, àlě nyú àlě kùnì wà, ndirò àlě kà'ù wà Kàgàwà ózè àlě dhu. Kàgàwà ní àzètále. Àzè nà arí'ì ale rí'ì Kàgàwà-nyutsi, ndirò Kàgàwà rí'ì ndi ale-nyutsi. ¹⁷ Kàgàwà àlě kózè atdí dǒ dhu itè rí dhu ní, Kàgàwà rí ìndrǔ-ànyá itdì nínnganí, àlě kí'ìya ìmbǎ odo nà, àlě tó ípìrǒnga yà adzi ǒ nófò ndi Yèsù ì'ì nà yà adzi dǒ ípìrǒnga nà nídhuní. ¹⁸ Àzè nà ale ò odo arí'ì ìmbǎ. Ndirò, àkǎkǎ àzè náarí odo ito ale-afí ò rò. Obhó tí, anya òdo rí dòná ka kotdí tí ale, náarí odo ònzì. Ndirò, odo ònzì rí ale-afí ò àzè nápè nzá àkǎ bhùnà ǒ. ¹⁹ Ní, àlě nyú àlě kí'ì àzè nà Kàgàwà náazè àlě'ì wemberè tí dhu-okú dò rò. ²⁰ Atdí ale mà nápè àtina: «Ma mózè Kàgàwà», ndàdù adònà nóndrò, ní ndi ale ní tìtò-ba. Obhó tí, ìnzá yà nyìkpóna nyú ǒ ndi ndálàna adònà nózè ale rí nzì àdù yà ìnzì ndi ndálàna Kàgàwà nózè. ²¹ Ndirò, yàrí ní ndi Krístò ùbhà àlě tó uyátá: «Kàgàwà nòzè ale náká wà ndòzè adònà átò.»

5

A'uta ní ndi yà adzi lè mà ònzì ka kádù òná otu

(Yùw 1.29-34; 3.36; 20.31; 2Yù 5-6)

¹ Ìngbàtí ìlì ndi ale mà, Yèsù nà'ù Krístò tí, ní Kàgàwà bhà ìngbà. Ndirò, ìngbàtí ìlì ndi ale mà, inzo t'ábanà nózè, nózè wà kà bhà inzo átò. ² Kànì àlě kádù Kàgàwà bhà inzo àlě kózè dhu núnì róná dhu. I dhu ní: Kàgàwà òzè àlě kí dhu mà, Kàbhà Uyátá nífù àlě kí dhu mà nà. ³ Obhó tí, kànì Kàgàwà ka kòzè dhu itè rí dhu. Ndi dhu ní: Kàbhà Uyátá ìfù ka kí dhu. Ndirò, i Kàbhà Uyátá rí'ì mbǎ itù, ⁴ Kàgàwà bhà inzo kóró nónzì wà yà adzi lè mà dhu-okú dò rò. Ndirò, kànì àlě kádù yà adzi lè mà nónzì

òná otu. Ndi otu ní àlě tó a'uta. ⁵ Ádhi pbá ale yà adzi lè mà nónzì rádù? Ndi ale ní Yèsù ná'ù Kàgàwà t'Ídhùnà tí ale kèlě.

Yèsù Krístò ìtè rí Kàgàwà t'Ídhùnà tí dhu

⁶ Yèsù Krístò ní ndi idha mà azu mà nà ira ale. Kíra nzá idha-ví kèlě nà, pbétù kíra idha nà azu mà nà. Kàgàwà bhà Ìlílá-Alafí ní ndi dhu tó ngàmbì, ndi Ìlílá-Alafí ní obhóna dhu-okú dò rò. ⁷ Yèsù ìtè rí Kàgàwà t'Ídhùnà tí dhu rí'ì ìbhu. I dhu ní: ⁸ Kàgàwà bhà Ìlílá-Alafí mà, idha mà, azu mà nà. Ní, kóró i dhu rí atdí dhu kèlě núnò.

⁹ Ìndrù òkò fíndá ngàmbì tí atdí dhu ná'ù àlě karí à'ù tí. Pbétù, Kàgàwà rǎdi atdí dhu tó ngàmbì tí dhu rí'ì òbi nà atdí dǎ. Obhó tí, kǎnǎ Kàgàwà núnò dhu. Ndi dhu ní Idhùnà-okú dò rò kúnò dhu. ¹⁰ Ndi Kàgàwà t'Ídhùnà nà'ù ale, núnì wà Kàgàwà unò dhu obhó dhu tí afína ò. Pbétù, inzà ka ná'ù ale nábhu wà Kàgàwà róngò títò-ba tí, inzà kǎ'ù Kàgàwà unò Idhùnà-okú dò rò dhu nídhuní. ¹¹ Ndirò, yàrí ní ndi Kàgàwà rí'ì fíndá ngàmbì tí dhu: kíbho dhòdhóhóna tó ípìróna àlě tò, ndirò àlě kábà ndi ípìróna kà t'Ídhùnà-otù ǎ. ¹² Kàgàwà t'Ídhùnà nà rí'ì afína ò ale, nábà wà ípìróna. Ndirò, ìmbǎ rí'ì Kà nà afína ò ale, ní rí'ì mbǎ ípìróna nà.

Dhòdhóhóna tó ípìróna

(Mrk 11.24; Yùw 15.7; 1Yù 3.6-9)

¹³ Nyí, yà Kàgàwà t'Ídhùnà nyí nyá'ù rò, ma màndí yàrí bhàruwà fúkù ndíní nyí nyuni tí dhu ìnè nyí rǎrǎ'ì dhòdhóhóna tó ípìróna nà. ¹⁴ Ndirò, kǎnǎ Kàgàwà-nyutsì àlě kí'ì nà a'uta: àlě kapé dhu ònzi kà-fó Àbadhi-afí nyú nózè dhu bhèyi, ní kà rǎdù àlě-tsǔ dhu ní'ì ìrì. ¹⁵ Àlě kùnì dhu kà rǎrǎ'ì àlě-tsǔ dhu ní'ì dhu-okú dò rò, àlě kùnì wà dhu átò, kà-fó àlě kònzì dhu rò, àlě rǎbà wà ndi dhu.

¹⁶ Atdí ale náapé odhìnà àlǎ nzérenge ònzi rí'ì ró, ndi nzérenge rǎdù ì'ì ìnzí rí ìndrù ùnda òve ò, ní ndi ale àkǎ ndìtsò ndi ndi odhìnà dǎ. Ní, Kàgàwà rǎdù ípìróna nábhu wò ìnzí rí ìndrù ùnda òve ò nzérenge ònzi rí ale tò. Pbétù, òve ìbho rí nzérenge-tidò rí'ì ìnè, ní ma màtì nzá ka rìtsò ale ndi tinàdò ònzi rí ale dǎ. ¹⁷ Nzére ka kónzina kóró dhu ní nzérenge. Pbétù, ìnzí rí ìndrù ùnda òve ò nzérenge rí'ì ìnè.

¹⁸ Àlě kùnì wà dhu, Kàgàwà bhà inzo rarí nzí nzérenge ònzi. Pbétù, Kàgàwà t'Ídhùnà náarí ndi abádhí-ngbò òdò, ìnzí Nzére ale rǎdù ngbóya ùpbala. ¹⁹ Àlě kùnì wà dhu, àlě rǎrǎ'ì Kàgàwà bhà ale, ndirò yà adzi ǎ kóró ngari ní rí'ì Nzére ale bhà òbi-tsìnǎ. ²⁰ Pbétù, àlě kùnì wà dhu, iwà Kàgàwà t'Ídhùnà rí'ì, ndàdù inga t'únita níbhò àlě tò, ndíní àlě kùnì tí Kàgàwà nyú. Ní, àlě kùngbò wà àlě ndi Kàgàwà nyú nà kà t'Ídhùnà Yèsù Krístò-otù ǎ. Ndi Yèsù ní Kàgàwà nyú, ndirò Ka ní dhòdhóhóna tó ípìróna. ²¹ Nírò pbànǎnzó, nyòdò nyí mbèyi nyí-tírò sànamù rǎ rò.

Yùwanì andí ɔyo rí kisě nǐ bhàrɔwà Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Ɔyo rí kisě nǐ Yùwanì andí bhàrɔwà nandí ale nitè ndì «mùkùrǔ» tí. Dhu àla ndì kà rarǐ mbèmbè Yèsù Krístò bhà uvitatále Yùwanì. Pbétù, kǒrù ɔvòna òru tí. Ka kirè nga Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkǔrù rǒ òmvǔ-okú dò rò kà rarù ka.

Kándí ndì bhàrɔwà «Kàgàwà óvò tsìbhále» tí ka kátina tsìbhále tò. Obhó tí, wò dhu ní kànisa-ɔvò t'óruta tó atdí ófò. Kà rǐ pbàkrístò àkǎ 'òzè 'òzè tí nzínziya ǒ dhu òvo abádhí tò. Kǒvò dhu átò abádhí tò, ndàti abádhí ràkǎ 'òkò pòtsó fíyó a'uta ǒ, 'àdù 'òdò mběyi vurò dhu ùdhě rí Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkǔrù rǒ rò ale rǒ rò.

Bhàrɔwà-nyìti ka kóhù tí dhu

- Bhàrɔwà-dòkpa (1-3).
- Dhu àkǎ kokò obhóngà ǒ dhu, kozè ale òzè tí ale nzínzi ǒ dhu, kadù tìtò tó màlímó rǔdhěna dhu àsà àsa tí dhu (4-11).
- Bhàrɔwà rǐku dòná rò ovita (12-13).

Yùwanì rǐ indrǔ nóvi dhu

¹ Ima, Mùkùrǔ-akpà tírò, ma màndí dhu fǔkù Iyá, yà Kàgàwà óvò nyǐ rò, pbùkù inzo yà obhóngà dǒ ma mózè mànà. Ìnzǐ ní ima kèlě ndì nyǐ ma mózè, pbétù, obhóngà núnì ale kóró nózè nyǐ átò. ² Ma mózè nyǐ yà àlě-afí ò arí'ì obhóngà-okú dò rò. Ndirò, ndì obhóngà rǒngò àdì àlě-afí ò bìlǐnganà. ³ Àba Kàgàwà mà, Idhùnà Yèsù Krístò mànà, náká 'àso àlě'ì, 'àbà izu àlě dǒ, 'àdù àlě àbhɔ àlě ròkò màràngà ǒ, obhóngà mà àzè mànà ǒ.

Obhóngà mà àzè mànà

(Yùw 13.34-35; 1Yù 2.18-23; 4.1-16; 5.1-3)

⁴ Idhèdu ìka ndì atdí dǒ atdí dhená pbùkù inzo ma mótù obhóngà ǒ aróko, àdhàdhì yà àlě t'Àbanà Kàgàwà núnuyá ka àlě tò dhu bhěyi rò. ⁵ Nírò íyadú, kòmbí ma mònzi dhu ní àlě ròzè àlě àlě nzínzi ǒ. Yà ma màndí indù dhu ní nzǐ Ɔyátá-ɔwútá. Pbétù, ndì Ɔyátá ní yà dònà-kpa ò rò àlě kabà. ⁶ Ndirò, kànǐ àzè tí ka kátina dhu: ndì dhu ní, kubhi Kàgàwà bhà Ɔyátá nónzi ka dhu bhěyi. Ndirò wò ndì dònà-kpa ò rò nyǐ nyabà Ɔyátá ní, nyǐ ràkǎ nyòkò àzè ǒ. ⁷ Obhó tí, ɔtrátá tó ábhǒ ale nyú náfólò wà ì yà adzi ǒ. Abádhí á'ù nzá dhu, Yèsù Krístò rírà yà adzi ǒ ale-ngbò tó ófò ǒ. Wò ndì dhu ònzi arí ale ní ɔtrátába, ndirò ka ní «Krístò bhà òmvǔ» tí kátina ale. ⁸ Nírò, nyòdo nyǐ mběyi nyǐ nyú tírò, akye nyǐ nyowuna yà àlě kanzì kasu tó itse níwi nǐ. Pbétù, nyòdo nyǐ mběyi, ndínǐ nyǐ nyadùya tí àkákǎ mùkìmbà nábà. ⁹ Ndi ale náapè dònà ò dhu nísé yà Krístò udhè dhu dǒ, ní Kàgàwà rǐ'ì mbǎ ndì ale-afí ò. Pbétù, ndì ale apé Krístò udhè dhu ìfǔ, ní Àba Kàgàwà mà, Idhùnà mànà rǐ'ì inè ndì ale-afí ò. ¹⁰ Atdí ale náapè ìrà àhɔ tikɔ ò, ndàdù ngàtsi dhu yà ìnzǐ rí ndàkǒ Yèsù údhe fǔkù dhu nà núdhe fǔkù, ní nyǐ nyàkǎ nzá nyàko ndì ale fǔ-dzá, ndirò, nyǐ nyàkǎ nzá nyǐvǔ mùlèmbè mà kà-tsǔ. ¹¹ Obhó tí, mùlèmbè nivǔ kà-tsǔ ale nádù ì'ì iwà kǎrónzina nzérenga nònzi átò.

Bhàrɔwà rǐku dòná rò ovita

¹² Ma mí'ì fǔkù ma màndína ábhǒ dhu nyú nà. Pbétù, ma mòzè nzá màndí ì dhu bhàrɔwà ǒ fǔkù. Nírò, ma mòzè dhu ní, màrà àhɔ fǔrǎbvù, madù dhu òvò fǔkù

tsùdu-kpò nyú nǎ, ndínǎ àlě-idhè náadù tí ndìka atdíǎ. ¹³ Yà Kàgàwà óvò awènu bhà inzo* nóvi nyi átò.

* **1:13** 1.13 Awènu bhà inzo tí ka kátina ale ní mbèmbè yàrí bhàruwà nandí ale níí ì òná kànisa ǎ ale.

Yùwanì andí ìbhù rí kisé nǎ bhàrùwà Yàrí bhàrùwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Ìbhù rí kisé nǎ Yùwanì andí bhàrùwà nandí ale nitè ndì «mùkùrù» tí, ɔyɔ rí kisé bhàrùwà ò ka kòzè dhu bhěyi. Ndi ale ní kànìsà ùnda arí atdí ale. Dhu àla ndì kà ràrǎ mbèmbè Yèsù Krístò bhà uvitatále Yùwanì. Pbétù, kòrù ɔvòna òru tí. Ka kirè nga kà rónzì ka Ídzi Màkùrù rǒ òmvù-okú dò rò.

Kándí yàrí bhàrùwà Gǎyò tí kátina atdí mùkrístò tò. Ka ní'ì kànìsà ùnda arí ale, ndàdù Ídzi Màkùrù t'únòta tò ì nípfo 'òngò ùbhi ùnònà rǒ ale dzùnà ònzì, fíyó kigò ò abádhí òwù ùvò rò.

Bhàrùwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàrùwà-dòkpa (1-2).
- Yùwanì rǎ Gǎyò ìfǔ ka kí kàsǔna-okú dò rò dhu (3-8)
- Diyòtrǎfè mà Dèmètrǎyò mànà tó mùtsɔ (9-12).
- Bhàrùwà rǎku dòná rò ovita (13-15).

Yùwanì rǎ Gǎyò nóvì dhu (Màt 10.40-42)

¹ Ìma, Mùkùrù-akpà tírò, ma mí dhu àndí indù Gǎyò, ìnyi ɔdhìdu, yà atdí dǒ ma mózè, ndirò obhóngà dǒ ma mózè. ² ɔdhìdú, yà atdí dǒ ma mózè nyí rò, dhu àkǎ kóró pbàkà dhu-tsí rùbhi mběyi. Dhu àkǎ ngbònu rǎ'ì mběyi àdhàdhì nyi nyí'ì mběyi afínù ònǎ rò dhu bhěyi.

Yùwanì rǎ Gǎyò ìfǔ kàsǔna-okú dò rò dhu

³ Ìdhèdu ìka ndì atdí dǒ, àlě t'ádóna níwù ùvò iró, 'àdù dhu àwe nyunutsi rǎ'ì obhóngà dǒ, ndirò nyi nyarúbhi obhóngà ǒ tí dhu dǒ rò. ⁴ Ìdhèdu nìka ròsè dhu ní pbàkà inzo rùbhi obhóngà ǒ dhu ma màrì dhu. ⁵ Yà atdí dǒ ma mózè nyi rò Gǎyò, nyi nyítè a'uta nà nyi nyí'ì dhu kpanjangba yà àlě t'ódhina pbàkrístò dzùnà nyi nyónzì dhu-otù ǒ, ìmbǎ í'ì inzà nyi nyúni ale màtí. ⁶ Abádhí íwù fíyò nyi nyítè àzè nóvò kànìsà-ònzǎ. Ní ma mònzì nyi, nyonzi abádhí dzùnà fíyó abhi ǒ, àdhàdhì Kàgàwà-nyìkpó òfò rí dhu bhěyi. ⁷ Obhó tí, abádhí ópè abhi Yèsù Krístò-òvò-okú dò rò, ìnzǎ ì rónzì atdí dhu mà inzà Kàgàwà núnì ale-fó. ⁸ Nírò àlě nyú, dhu àkǎ àlě rónzì kǒkò àlě t'ádóna-tidò dzùnà, ndíní àlě kí'ì tí iwà àlě kònzì obhóngà tó ɔte t'úndota tó kasu atdíkpá abádhí mànà dhu tí.

Diyòtrǎfè mà Dèmètrǎyò mànà tó mùtsɔ (Mbà 22.1; Luk 20.46-47; 1Kò 4.18-21; 1Pé 2.12)

⁹ Ma mándí dhù-ngba kànìsà tò. Pbétù, Diyòtrǎfè, yà ndì kànìsà ǒ kóró dhu dǒ ndì nózè ndì'ì ádrùngbǎle tí ale, nádù nzá fíyò ma mùyǎ dhu à'ù. ¹⁰ Ní, ndì dhu-okú dò rò ní ndì, ma màrà àhù nínnganí, ma mítsi yà kǎrónzina nzére dhu nùte kóró. Kǎrì nzére dhu nǎwě dòkà ìndrù-ònzǎ. Ròsè tdít dǒ, kǎrì ndùvò ìnzǎ ndàko abhi ǒ rǎ'ì ngǎkpà pbàkrístò. Ndirò, ì pbàkrístò nòzè 'àko ale-tsù nútò kǎrì ìnzǎ ràko abádhí, ndàdù àrà òdìnà rǒ kànìsà ǒ rò. ¹¹ ɔdhìdú, yà atdí dǒ ma mózè nyi rò, dhu àkǎ nzá nyungu nzére dhu ònzì arí ale-owù. Pbétù dhu àkǎ nyungu ídzi dhu ònzì arí ale-owù. Ídzi dhu ònzì arí ale ní Kàgàwà bhà ale. Pbétù, nzére dhu ònzì arí ale núnì nzá Kàgàwà.

¹² Dèmètrǎyò-okú dò rò, kóró ale rǎ ídzi dhu àwé. Ndirò, kàbhà obhóngà rǎ kàbhà ídzìnga nítè ndítírò. Ndirò mà'ì mà, mà mí kàbhà ídzìnga nítè átò. Ndirò nyi nyùnì wà dhu, yà ma maráwèna kà dǒ dhu rǎrǎ obhó dhu.

Bhàrɔwà riku dóná rò ovita

¹³ Ma mí'ì indù ma mándina ábhǒ dhu nyú nà. Pbéù, ma mòzè nzá mandí i dhu bhàrɔwà ǒ indù. ¹⁴ Nírò, atdyúdu ní mala nyi inzá òtrò idho ǒ, àě ràdù òte àě-tsù nyú ǒ. ¹⁵ Dhu àkǎ nyadi màrùngà ǒ. Ɔdhínɛ òvi nyi mběyi. Ndirò, òvi nyóvi ɔdhídu kóró, nyóvi ngátsi ale ɔvóna nyú rǒ.

Yudhà andí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí ídò bhàruwà nandí ní «Yudhà, Yàkòbhò t'ádònà» tí kátina ale (1). Ndi Yudhà mà adònà Yàkòbhò màna óyòrò kóró ní'ì Yèsù t'ádóná-nzo (Màt 13.55). Kándí ndi pbìndà bhàruwà mbèmbe azà kumì atò údà Yèsù Krístò ka kùgù dhu-dzidǒ rórò.

Ndi andítá rǐ dhu ìtè Yudhà rambénà dhu òvò dǒ atdí kànísà tò, ndirò ngǎtsi nǐ ibí kànísà tò. Pbétù, ka kùni nzá atdí kànísà mà abádhí nzínzì ò náarí'ì ònà kigò. Pbìndà bhàruwà ò, kítsu átò Ungbòta-Ayí ò bhùkù mà Pbàyàhúdí tó ngùkpà andítá màna ò arí'ì irèta. Ní ka kìrè dhu ní kándí dhu fíyò ábhǒ ale rǐ'ì pbàkrístò tí rǐ'ì Pbàyàhúdí.

Yudhà í'ì nà irèta ní pbàkrístò tò ndi ndí dhu àndí Yèsù arí indrǔ ìgǔ dhu dǒ nǐ irèta (3). Pbétù, kála dhu ní dhu ràkǎ nditdyu abádhí-nyìkpó tsakàtsakà nyú abádhí nzínzì ò ì nítsu pbàkrístò tí arí 'àti ale rǒ rò (4). I ale owúnà 'àti rǒ pbàkrístò tí, pbétù ìnzǐ 'àdù Kàgàwà nyú ná'ù. Ndirò abádhí ní'ì mànyòntàlé.

Bhàruwà-nyìtì ka kòhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1-2).
- Yudhà rǐ pbàkrístò àvǐ rùgyè ì, 'òdò yà atdí-gùna tí Kàgàwà íbhò pbìndà dhu tí arí'ì ale tò a'uta mběyi (3-4).
- Yudhà rǐ Ádrùngbǎle Kàgàwà itdìya atdíidǒ pbàkrístò tí arí 'àti ale, pbétù ìmbǎ 'àdù ì'ì pbàkrístò tí ale-ànyǎ tí dhu tó atdíidhená ófò nítè dhu (5-19).
- Yudhà rǐ pbàkrístò ònzi ròwù angyi tí fíyó a'uta ò, ndirò ròngò ídzìnga ònzì yà afíya arúguru Yèsù ì á'ù dhu dǒ ale tò dhu (20-23).
- Yudhà rǐ Kàgàwà ífǔ pbìndà ádrùngbǎnga tó obi-okú dò rò dhu. Ndi obi nǐ, Kàgàwà arí pbìndà ale-ngbò òdò ndíní oko tí róná ì ápbǎ ì rórò tí (24-25).

Yudhà rǐ pbàkrístò nóvì dhu

¹ Ima Yudhà, Yèsù Krístò bhà ino-akpà, ndirò Yàkòbhò t'ádònà, mà màndí dhu fùkù yà Àba Kàgàwà únzì nyǐ, kòzè nyǐ, ndàdù àmbe nyòdò dǒ Yèsù Krístò tò rò. ² Dhu àkǎ Kàgàwà bhà izu mà, Kà bhà màrùngà mà, Kà bhà àzè màna rǐ'ì abho nyú fùkù.

Títò tó màlímó (2Pé 2.1-17)

³ Odhídǔ, yà atdíidǒ mà mòzè nyǐ rò, mà múbhi dhu-atdyú òhò rǒ atdíidǒ, ndíní mà mandí tí dhu fùkù yà atdíkpá àlè kí'ì nà nyǐ màna ògù-okú dò rò. Ní, mà mála dhu kà ràkǎ wà mandí, ndíní nyǐ nyabá tí obi, nyámbe nyùgyè dǒ nǐ, nyòdò yà atdí-gùna tí Kàgàwà íbhò pbìndà dhu tí arí'ì ale tò a'uta mběyi. ⁴ Obhó tí, atdíidhená nzére ale nítsù wà nzínziku ò ìnzá nyǐ nyàni rórò. I ale ní iwà Kàgàwà náatdì ànyàya angyangyi nyú ale. Abádhí úgèrè Kàgàwà bhà izu tó ote rǐ'ì yà ì ózè 'ònzì nzére dhu ònzi ì í ònà otu tí. Ndirò, abádhí ódhò wà Yèsù Krístò, yà atdí tí arí'ì àlè tó Màlímò, ndirò àlè tó Ádrùngbǎle. ⁵ Ìmbǎ dhu ì'ì iwà nyǐ nyàni yà mà mòvona fùkù dhu angyangyi dhu màtí, ní mà mòzè misè fùkù dhu ní, Ádrùngbǎle Kàgàwà nígù pbìndà ale Mísrì tó pbìrì ò rò dhu. Tdítdǒ, kǎdù abádhí nzínzì ò ì nùvò, ìnzǐ 'à'ù ndi ale-tse nábhù ròtdì ndi. ⁶ Ndirò, nyǐ nyàkǎ nyǐrè atdíidhená màlàyíkà náanzì dhu: abádhí náadò nzá fíyó ádrùngbǎnga, pbétù abádhí nùubhà yà ì aróko ònà ngari nyú. Ní Kàgàwà arí abádhí òdò ìndò ò ùsò ndi ndúsò dhòdhòdhóngà tó imbi ò rórò, ròngò àmbe indrǔ-ànyǎ itdì ndi ndaraya ònà ádrùngbǎ idho nódò dǒ. ⁷ Ndirò, dhu àkǎ nyǐrè átò ní Sòdomò mà Gòmòrà màna tó kigò, tiyá arí'ì kyèròkyèrò kigò màna. I kigò ò

bhà náanzì nzérénga ndi dhu bhëyi tí. Abádhí níipfo ì m̀nỳǹǹ t̀, 'àd̀ù à̀m̀b̀e ìnzì ìndr̀ù nyú à̀m̀b̀è̀nà ònzina nzérénga-tid̀ò ònè d̀ò 'ònzì. Ní, ndi dhu-okú d̀ò r̀ò, Kàgàwà atd̀ì wà abádhí-ànyà r̀ongò à̀p̀b̀è à̀bà ìnzì aráve dhòdhóhóngà nà kàz̀u ò, ndínì ì'ì tí ìndr̀ù-nyìkp̀ò ìtdu rád̀ù atd̀ì óf̀ò tí.

⁸ Ní ndi dhu bhëyi tí, k̀òk̀ò nzínzìk̀u ò r̀í'ì nzére ale náarí dhu ònzi ì k̀ìg̀ò ò bhà nóongónà dhu ònzi dhu bhëyi tí: abádhí r̀r̀èna nzére dhu náarí abádhí à̀bh̀ù r̀ìtì ngb̀òya, 'àd̀ù à̀m̀b̀e Kàgàwà bhà ádr̀ungb̀ãnga gàyà ǹonzì d̀ò. Ndir̀ò, abádhí arí dhu ùǹo nzére nyú òr̀ù-akp̀à ò aróko ádr̀ungb̀ãnga t̀ó awáwù ò m̀alàyíkà n̄. ⁹ Pbé̀t̀ù, yà Músà-abv̀ò d̀ò ì'ì 'à̀t̀ò, 'à̀m̀b̀e 'àg̀ò d̀ò Pf̀òm̀vo nà r̀ò, M̀ùk̀àlì, Kàgàwà bhà m̀alàyíkà ò ádr̀ungb̀ãle, náamv̀ù nzá ndòtd̀ì anya kà-d̀ò, nd̀ùnò dhu kà n̄ ònà. Pbé̀t̀ù, kàd̀ù dhu òv̀ò kà t̀ò, nd̀àtì: «Ádr̀ungb̀ãle Kàgàwà àk̀ã ndàbh̀u nyì nyabà à̀p̀b̀è.» ¹⁰ Pbé̀t̀ù, k̀òk̀ò ì nzére ale náarí dhu ùǹo inzà ì ùǹi dhu n̄ m̀atì. Ndir̀ò ìzà, yà ìmbà arí'ì inga t̀'únìta nà, ní bhà ìr̀èta t̀ó óf̀ò ò abádhí ùǹi dhu náaràd̀ù abádhí à̀bh̀u r̀ùwì ùwì tí. ¹¹ Ní, abádhí r̀í'ì à̀p̀b̀è ò! Abádhí ótsù Kàyinà náatsù ònà otu ò. Abádhí ùǹo t̀ìtò Balamà bhëyi f̀urànga-okú d̀ò r̀ò. Ndir̀ò, abádhí ùv̀è, Korà bhëyi ì ív̀à dhu dhu-okú d̀ò r̀ò. ¹² Ndir̀ò, abádhí m̀anà nyì nyóko, nyàmbe dhu ònyù d̀ò atd̀ìkp̀à atd̀ì odhì bhëyi dhu náaràd̀ù nyì ìt̀ì ìt̀ì tí. Obhó tí, abádhí arí dhu ònyu 'ùlè n̄ abh̀o nyú ìnzì nyìya r̀ìwù r̀órò, 'àd̀ù à̀m̀b̀e ì k̀èl̀è nírè d̀ò ìt̀ìr̀ò. Abádhí ùlì ì awe r̀ìrà nà à̀p̀b̀ù, yà ìnzì r̀ì igye à̀bh̀ù r̀ìk̀ò bhëyi. Ndir̀ò abádhí ùlì ì à̀t̀ò yà ìnzì arád̀ù itsu-kp̀ò ì'ò, yà ì àk̀ànà 'ò'ò ònà kàsùmì ò itsu bhëyi. Td̀ít̀d̀ò, abádhí ùlì ì yà ivéna ka kangb̀è, rád̀ù òtdyù d̀òtsì itsu bhëyi. ¹³ Abádhí ùlì ì ádr̀ungb̀ã r̀èr̀ù d̀ò r̀ì 'ùp̀bi obi nyú nà m̀ùkurà bhëyi, ale-nyì r̀ìwù n̄ f̀iyò m̀utso rád̀ù 'ùlì yà idha r̀ùdzil̀ina idha-gì d̀ò m̀uselele bhëyi. Abádhí ùlì ì à̀t̀ò, yà dhòdhóhóngà nà ì óngo òko ònà atd̀ìd̀ò ùt̀ì ìǹò-ìyà t̀ó ngari Kàgàwà óp̀ì f̀iyò akye r̀ùbhi alali bhëyi.

¹⁴ Ènòkà náavò dhu angyangyi abádhí-okú d̀ò r̀ò. Ndi Ènòkà nì'ì à̀r̀èbh̀ù r̀ì r̀ugànda isè Àdamù r̀ò r̀ò ndi ǹòp̀è r̀ugànda ò atd̀ì ale. Ní kàtì: «Kànì Ádr̀ungb̀ãle Kàgàwà r̀ìrà p̀b̀ìndà p̀b̀ãfe luf̀ù-tsù ìl̀il̀à m̀alàyíkà nà. ¹⁵ Kà r̀ìrà ndínì ndi ndunò tí yà adzi ò kóró ale-ànyà. Kà r̀ì yà nzére dhu ònzi arí kóró ale-ànyà ìtd̀ì, r̀onà abádhí anzì kóró nzére dhu-okú d̀ò r̀ò. Kà r̀ì ì nzéreatálè-ànyà nít̀d̀ì yà abádhí ùǹo ndi n̄ ododu ote-abábá-okú d̀ò r̀ò.» ¹⁶ Ì ale-idhè náarí n̄ ndìk̀ã akekp̀à m̀atì, 'àd̀ù à̀m̀b̀e ònu d̀ò kóró kàsùmì ò. Ndir̀ò abádhí arùbhi yà afiyya nyú nózè ìt̀ìr̀ò dhu bhëyi, 'àd̀ù à̀m̀b̀e idzítà t̀ó ote-abábá òtè d̀ò. Ndir̀ò, abádhí arif̀una ale ní dhu à̀bà ì ád̀ù f̀oyá ale.

*Yèsù ná'ù ale t̀ò ka kí sedzà à̀bh̀ù dhu
(Kòl 2.6-7; 2Tè 3.3-5; Yàk 5.19-20; 2Pè 3.17-18)*

¹⁷ Nyì'ina odhíd̀ù, yà atd̀ìd̀ò ma mózè nyì r̀ò, nyì nyàk̀ã nyìr̀è Ádr̀ungb̀ãle Yèsù Krístò bhà uvitatálè núunò angyì f̀ùk̀ù ote. ¹⁸ Abádhí ati nyì n̄: «Yà adzi ò dhu-tsù r̀ì 'òd̀ì ònà kàsùmì r̀ì 'ìndù r̀ò, nyìng̀ò r̀ì atd̀ìd̀hená ale ní'ìya ìnè, 'àd̀ù à̀m̀b̀e ùbhi d̀ò afiyya nyú ózè dhu bhëyi, itse nyú Kàgàwà r̀ò r̀ò.» ¹⁹ Abádhí ní ndi ìndr̀ù-ònga à̀bh̀ù arí r̀ùndò ì ale. Abádhí arí yà adzi ò dhu k̀èl̀è nírè. Ndir̀ò, Kàgàwà bhà ìl̀il̀à-Alafì r̀í'ì mbà abádhí-nyutsì. ²⁰ Pbé̀t̀ù nyì odhíd̀ù, yà atd̀ìd̀ò ma mózè nyì r̀ò, nyì nyàk̀ã nyòsì nyì nzínzìk̀u ò, wò nyì nyì'ì nà atd̀ìd̀ò ìl̀à a'uta d̀ò, nyàd̀ù nyìtsò Kàgàwà bhà ìl̀il̀à-Alafì bhà obi n̄. ²¹ Dhu àk̀ã nyòk̀ò Kàgàwà ózè nyì n̄ àzè ò, nyàmbe àl̀è t̀ó Ádr̀ungb̀ãle Yèsù Krístò r̀ìbhona f̀ùk̀ù p̀b̀ìndà ìdzìnga ò dhòdhóhóngà t̀ó ìp̀ìr̀ònga nóddò d̀ò.

²² Ndir̀ò, nyì nyàk̀ã nyònzì k̀òk̀ò afiyya arúguru Yèsù ì á'ù dhu d̀ò atd̀ìd̀hená ale-izù. ²³ Nyì nyàk̀ã nyìg̀ù ngùkp̀à ale, nyùdhà kàz̀u ò r̀ò. Nyì nyàk̀ã nyònzì ìdzìnga ngùkp̀à ale t̀ò odo ònzi nyì nyì r̀órò, nyàd̀ù abádhí r̀onzina nzére dhu à̀bh̀u r̀òt̀ì mberù m̀à nódhò.

Kàgàwà bhà ádr̀ungb̀ãnga ìl̀è ka kí dhu

²⁴ Kàgàwà ní nyǒdò rádù ìnzì nyǎwà nyí nzéřęga ò, ndàdù nyǎbhu nyĩkò ìmbǎ nzéřę dhú na nyukutsi, ndirò ábhǒ dhèdhe nyú nà pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù-ònzì ale. ²⁵ Ndi Kàgàwà, yà atdíró tí arí'ì àlě tó Ɔgùba tí, Yěsù Krístò, àlě tó Ádrùngbǎle-otù ǒ ale, náká ifuta nà, ádrùngbǎnga nà, ɔbi nà, ndirò dhu ùyǎ ka kí ìndrǔ tò nǐ ɔbi nà, ròpè ndì mùhàngú ò rò, rìrà àhu kòmbí nga ò màtí, ndirò dhòdhódhónga nà! Àmìnà.

Upfòta tó bhǔkù Yàrí bhǔkù ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Dhu àla ndi Upfòta tó yàrí bhǔkù nandí ale rǎrǐ Yùwanì, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kǎndí ka òná kàsùmì ǒ, Àziyǎ-Ngba tó pbìrì ní'ì Romà kámá dǒ ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì nzínzì ǒ atdí pbìrì. Ní ndi kamà náazè kongò ndùle mǎngǔ-ngba bhěyi. Yà ì nùvǒ ìnzǐ 'ùlě ka pbàkrístò núso ka kongónà, kadù àbhùnà rǎbà àpbè abhò nyú. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ka kasò Yùwanì, kowù ùbhànà Pàtemù tí kátina sòngà dò (1.9), Yèsù Krístò bhà Ídzi Mǎkǔrù ùnò kǎrí ìndrǔ tò dhu-okú dò rò.

Yùwanì andí yàrí bhǔkù mbèmbè àrùgyètdí kumì dòná imbò nà atò ǒ Yèsù Krístò ka kùgù dhu-dzidǒ. Kǎndí ka ndínǐ ndi ndabhù tí pbàkrístò-afí ròtsì obi nǐ, ròkò Yèsù Krístò-rǒ tí ì àpbà afiya ró, àzèmbè ì ì àpbè nábà rórò matí. Kǎzè dhu ní abádhí ròdò Yèsù Krístò ríngò ìnzá òtrò idhò ǒ dhu atdyúya nyú nà (22.7).

Upfòta tó bhǔkù ní pbànábí tó bhǔkù bhěyi rǐ dhu òvò ìndrǔ tò bhǔkù (22.7,10,18,19). Kà-ò ka kálǎna dhu ní Ungbòta-Ayí ò ábhǒ bhǔkù ò ka kǎndí dhu dòyá dhu. Ngǔkpàkà dhu-tsí ní ùru tí tǐya ùrù ì dhu. I ófò ní: «Mùnyòni», «Bàbeli», ndirò «Ozú-bvù» (ifò, àrùbhù, atdí kumì dòná óyǒ nà).

Bhǔkù-nyitì ka kóhù tí dhu

- Yùwanì rǐ ndàti Yèsù Krístò ìvì ale tí dhu mà, Yèsù rǐ kǎvǐ rùndí bhàrǎwà Àziyǎ-Ngba tó pbìrì ǒ àrùbhù kànísá tò dhu mànà dhu (1.1-3.22).
- Yùwanì rǐ òrù-akpà ǒ dhu àlǎ onyù bhěyi ródzì dònà dhu tó ófò ǒ, ndàdù àwenà kóró dhu (4-20).
- Kàgàwà rǐ òrù-akpà-owútá mà adzi-owútá mànà dhu nóbhòlo dhu (21-22).

Bhǔkù-dòkpa

(Àmò 3.7; Upf 22.6-10)

¹ Yàrí bhǔkù ò rǐ'ì dhu ní Yèsù Krístò abhù kuni ìnzá òtrò idhò ǒ rǐ 'ònzì dhu. Kàgàwà abhù Yèsù rùnì ì dhu, ndínì kítè tí pbìndà ale tò. Ní Yèsù Krístò avì pbìndà màlàyìkà rìrǎ ì dhu òvò idù, ima Yùwanì kàbhà ìnò-akpà. ² Ní ma mavò ma mala dhu ìndrǔ tò kóró. Ma matì ì dhu rǎrǐ Kàgàwà bhà ǒte nyú ndirò Yèsù rǎrǐ ì dhu tó ngàmbi. ³ Hirò nónzì rǐ ale ní wò ndi pbànábí tó ófò ǒ ka kǎndí ǒte nózù rǐ ìndrǔ tò ale, ndirò ní ì ǒte ìrì rǐ 'àdù òdònà afiya ò ale. Obhó tí, ì ì nandí ǒte rǎkǎ òná kàsùmì ìndù wà ndi.

*Yùwanì rǐ Àziyà tó mùlengù ǒ àrùbhù kànísá ǒ bhà nóvì dhu
(Màt 24.30-31; Upf 5.8-13)*

⁴ Ima ní Yùwanì yà ma mí dhu àndí fǔkù Àziyà tó mùlengù ǒ rǐ'ì àrùbhù kànísá ǒ bhà tírò rò. Kàgàwà, yà ì'ì ì'ì, yà ì'ì arí'ì, ndirò yà ìrǎ iraya ale nǎkǎ ndàso nyǐ, ndàdù nyǎbhù nyòkò màrùngà ǒ. Ndirò yà Ádrùngbǎ kamà tó kàbhà tombi-ònzǐ arí'ì kàbhà àrùbhù alafí* nǎkǎ 'àso nyǐ, 'àdù nyǎbhù nyòkò màrùngà ǒ. ⁵ Ndirò, Yèsù Krístò nǎkǎ ndàso nyǐ, ndàdù nyǎbhù nyòkò màrùngà ǒ átò. Ka ní obhó dhu kèlě ùnò arí ngàmbi, wemberè tí ndi ñingbè ǒve-bvù rò ale, ndirò yà adzi dǒ ádròdrǒ kámá dǒ kamà*. Kǒzè àlě, ndàdù àlě ùwù azùna nǐ àlě tó nzérenga bhà obi-tsinǎ rò. ⁶ Kǎbhù àlě àlě rǐ'ì òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ Kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ bhà tí, ndirò ndi Àbanà

* **1:4** 1.4 Àrùbhù Alafí tí ka kátina iró dhu ní àrùbhù kànísá tò Hìlǎ Alafí rǐ dhu òvò dhu. Àrùbhù rǐtèna ní atdidǒ àkǎ bhùna ǒ dhu. * **1:5** 1.5 Zàb 89.28

tò arí kasu ònzi pbàkùhání tí*. Ní ilèta mà ádrùngbǎnga tó obi màná náká kà nà tí dhòdhóhónganà! Àmìnà.

⁷ Ándà, kònnì kà rǐrà àpbù ǒ*!

Ní kóró ale rǐ kálǎ,
ìmbǎ rǐ'ì kǒngò-kpa mà nadù àlǐ nǐ ale màtí.

Ndirò yà adzi ǒ kóró ale-tidò rǐ 'ùhǔ izu nǐ kòkú dò rò*. Obhó tí, kà rǐ'ì ndi dhu bhěyi!
Àmìnà.

⁸ Yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎtina: «Ìma, Ìma ní Álúfà ndirò Ǫmégà†.» Ka ní yà ì'ì ì'ì, yà ì'ì arí'ì, ndirò yà ìrà iraya ale.

*Yùwanì rǐ Yēsù Krístò àlǎ ɔnyu bhěyi rǒdzì dònà dhu tó ǒfò ǒ dhu
(Dàn 10.5-12)*

⁹ Ìma ní adòkù Yùwanì. Yēsù nà àlě kúngbò àlě dhu-otù ǒ, àlě kí'ì atdíkpá kàbhà ádrùngbǎnga tó idzi ǒ, àlě kí'ì àpbè àbà atdíkpá, ndirò àlě kí'ì dhu-dzi òndù atdíkpá. Ìma, ma mí'ì òsò ka kósò ma kowù mubhà Pàtemù tí kátina sòngà dò ró, Kàgàwà bhà Ǫte ùnɔ ma mǎrǐ ìndrǔ tò dhu-okú dò rò, ndirò Yēsù bhà ngàmbì tí ma mí'ì dhu-okú dò rò. ¹⁰ Ádrùngbǎle Kàgàwà ùlě ka kí'ì òná atdí yengè-idhò ǒ, kàbhà Ǫlǎ-Àlafí nǐrǎ ma, madù wàndà rǒngò dhu bhěyi rǐ ndirò obi nyú nà ale-tù ìrì dzidu dònà rò rǐrà ró. ¹¹ Ndi ale-tù ambénà àtina dǒ: «Nyì nyálǎna dhu àká nyandǐ bhükù ò, nyadù òvinà àrùbhù kígó ǒ rǐ'ì kànísá tò. † kígó ní: Èfesò, Sìmurunà, Pèrgamù, Tùwàterà, Sardì, Fìlàdèlìfiyà, ndirò Làwòdìkiyà.»

¹² Ní ma magéré ma ndínì ma mala tí wò idù rǐ dhu òvɔ ale. Nírò ní ndi ma mala ɔrò nǐ ka kóbhòlò dhu, yà àrùbhù ɔpbina dǒ ka karí tarà ùlǐ dhu. ¹³ Ndirò, ì àrùbhù dhu-ɔpbí nzinzi ǒ, ma mala Ìndrǔ t'Ídhùnà* bhěyi rólo ale. Ndi ale náafó pǒna ò nyú rǎrà àhù ádzǐ kanzù-akpà róná, ndàdù ìsonà ɔrò nǐ ka kóbhòlò kùkyě nǐ odrùna dǒ rò. ¹⁴ Kà-dòká náawù tdyé òwǒwù tàrà-ká bhěyi, ndirò mbìlikàkù bhěyi. Ndirò kà-nyìkpó náambénà ùmbìli dǒ kàzù-idà-dɔ bhěyi. ¹⁵ Kà-pfò núumbìli àlǐ tó kàzù ò ka kòbì rǐlǎ péé mùlingà tó suma bhěyi. Ndirò kà-tù ambénà ndirò dǒ àdhàdhì ábhǒ idha rǎwa dhu rǐ ndirò dhu bhěyi. ¹⁶ Kí'ì àrùbhù alalì* ndi ndùlǔ fangà tó ɔtsùna nǐ ró. Kà-lí'ò rò ambénà àhù dǒ ní ǒyǒ kóró kunàdɔ rǐ ndàkà obhi-akpà. Ndirò, kà-nyì ambénà ùmbìli dǒ atdí dǒ, àdhàdhì atdí dǒ nyú rǐka ádrùngbǎnga tó obi nyú nà adyifò bhěyi. ¹⁷ Ma mitdègu kálǎ, ní ma mìtsi obvò kònzǐ àdhàdhì iwà òvè ale bhěyi. Pbéù, kǎdù fanga tó ɔtsùna ìli dùdù ndàdù àtina: «Nzǒnzi ɔdɔ! Ìma, Ìma ní kóró dhu apè ndi róná rò ale ndirò kóró dhu araya ìku dònà rò ale. ¹⁸ Ìma ní ìpìrǒnga t'ále. Ma mavè wà, pbéù kòmbì, ma mí'ì ìpìrǒ rò nyìkpódu nà dhòdhóhónganà. Ma mí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà ɔve dǒ ndirò òyǐ ò nga dǒ. ¹⁹ Nírò, dhu àká nyandǐ nyì nyálǎna dhu. † dhu ní ì'ì rǐ'ì kòmbì dhu mà, olù rówu 'ùnyà dhu màná. ²⁰ Yàrǐ ní ndi yà fanga tó ɔtsùdu-tsíró nyì nyala àrùbhù alalì mà, wò ɔrò nǐ ka kóbhòlò dhu, yà àrùbhù ɔpbina dǒ ka karí tarà ùlǐ màná-tì: kòkò àrùbhù alalì rǐtèna ní àrùbhù kànísá tó màlàyíká, ndirò tarà ùlǐ ka karí dǒyá àrùbhù dhu-ɔpbí rǐtèna ní ì àrùbhù kànísá.»

2

*Yēsù rǐ Yùwanì àvǐ rǎndǐ bhàrùwà Èfesò tó kígó ǒ rǐ'ì kànísá tò dhu
(Kas 20.17,28-31; Èfe 1.15-16; 5.2; Èbr 6.10-12)*

* 1:6 1.6 Uvt 19.6 * 1:7 1.7 Dàn 7.13 * 1:7 1.7 Zàk 12.10,14 † 1:8 1.8 Pbagìrìkí t'ávàna ǒ Álúfà ní wemberè tò bhàrùwà-nyìkpó, ndirò Ǫmégà ní kà rǐku dònà rò bhàrùwà-nyìkpó. Kà-tì ní, Yēsù rǎrǐ kóró dhu apè ndi róná rò ale, ndirò kóró dhu araya ìku dònà rò ale. * 1:13 1.13 2.18 * 1:16 1.16 1.20

¹ Tdítdǒ, yà idù rúbhi dhu òvò rǒ ale náati: «Ándǐ dhu Efesò tó kigò ǒ rǐ'ì kànísà tó màlàyikà tò, nyati yàrí màkǔrù ràhù kǒkò àrùbhù alali nùlǔ fangà tó ɔtsúna nǐ ale, ndirò yà ɔrò nǐ ka kóbhòlò àrùbhù tarà nzínzi ǒ rúbhi ale-li'ò rò. ² Kà rǎtina: <Ma mùni wà pbùkù mùtso, nyi nyarí adyo ìvò owùdu ùngǔ nyi nyí rò tí dhu, ndirò nyi nyarí dhu-dzi òndù tí dhu mà. Ma mùni wà dhu nyi rarí nzǐ nzére dhu ònzi rǐ ale tó dhu-dzi òndù. Nyi nyómvu wà uvitatále tí arí 'àti ale-afí, tàmanyà pbání ìnzǐ ní ì uvitatále rórò, nyadù dhu òsù abádhí rǎrǐ tìtò t'únɔta t'ále. ³ Ìnyi ní dhu-dzi t'òndùta t'ále, ndirò nyi nyábà àpbè ɔvòdu-okú dò rò, pbétù ìnzǐ afínù ràdù ndingye rùdú rò. ⁴ Pbétù, ma mí'ì ìnè okúnù dò rò ma múɔna atdí dhu nà. Ndi dhu ní: ìnyi, nyi nyarí mbǎ àzè nà idù kòmbí àdhàdhì nyi nyí'ì kà nà angyi dhu bhèyi. ⁵ Nírò, írè pé nyi nyítsi ró nga, nyadù nyugèrè nyubhà pbùkù nzérenga, nyadu nyi wemberè tó pbùkù mùtso ò. Ìnzǐ nyi nyapé nyugèrè nyubhà pbùkù nzérenga, ní ma mírà tinù ò, madù pbùkù tarà ipfo fíndá ngari ǒ rò. ⁶ Pbétù, nyi nyí'ì ìnè yàrí ídzi dhu nà nyunutsi: nyi nyóndrò Pbànikòláyí* tó mùtso àdhàdhì ma móndrò ka átò dhu bhèyi tí.

⁷ Ìnga t'íríta tó bǐna nà arí'ì ale náká ndirí wò Ìlǐlǎ Alafí rǒvɔna kànísá tó dhu mbèyi! Dhu lèma ònzi rǐ ale tò ma mabhùya yà Kàgàwà bhà ìnga ǒ rǐ'ì ípìrǒnga tó itsu-kpǒ*, ndi ale ròtò.»

*Yèsù rǐ Yùwanì àvǐ rǎndǐ bhàrùwà Simurunà tó kigò ǒ rǐ'ì kànísà tò dhu
(Màt 5.10-12; Yàk 1.12)*

⁸ Tdítdǒ ndi ale ati ma nǐ: «Ándǐ dhu Simurunà tó kigò ǒ rǐ'ì kànísà tó màlàyikà tò, nyati yàrí màkǔrù ràhù yà kóró dhu apè ndì róná rò ale, ndirò kóró dhu ikùya dóná rò ale-li'ò rò. Ndi ale náavè wà, pbétù kòmbí kà rǐ'ì ípìrǒ rò nyìkpóna nà. ⁹ Kà rǎtina: <Ma mùni wà pbùkù àpbè mà pbùkù nǎkù màná. Pbétùngàtí, ìnyi ní ònzítále! Ndirò ma mùni ìngbà dhu bhèyi màtí Pbàyàhúdí tí arí 'àti ale náarí dhu ùnɔ nyi nǐ dhu átò, tàmanyà pbání ìnzǐ ní ì Kàgàwà bhà obhóná ale rórò. Abádhí ní pfòmvo Sitanì ùlǔ arí ale tó mùtù! ¹⁰ Ní, nyi nyákǎ nzá nyonzi nyi nyábàna àpbè ɔdò. Nyi nyákǎ nyuni dhu ní, Pfòmvo rǎrǐ afíkù ùmvù ùmvù, imbi-dzà ò ndì ndí nzínzikù ǒ atdídhéná ale àbhǔ kusò dhu-otù ǒ. Ní nyí nyí àpbè àbà rǎrà àhù idrè idhɔ† tí. Pbétù, nyi nyákǎ nyondù dhu-dzi, ìmbǎ rǐ'ì nyi nyóvè dhu màtí. Ní ma madùya ípìrǒnga tó mùkàkù àbhù nyafǒ.

¹¹ Ìnga t'íríta tó bǐna nà arí'ì ale náká ndirí wò Ìlǐlǎ Alafí rǒvɔna kànísá tó dhu mbèyi! Dhu lèma ònzi rǐ ale nóovéya nzǐ ɔyo-gùna ɔve nǐ*.»

*Yèsù rǐ Yùwanì àvǐ rǎndǐ bhàrùwà Pèrgamù tó kigò ǒ rǐ'ì kànísà tò dhu
(Ìsa 11.4; Yud 3-4,11)*

¹² Tdítdǒ ndi ale ati ma nǐ: «Ándǐ dhu Pèrgamù tó kigò ǒ rǐ'ì kànísà tó màlàyikà tò, nyati yàrí màkǔrù ràhù yà óyǒ kóró kunàdɔ rǐ ndàkà obhi-akpà nà rǐ'ì ale-li'ò rò. ¹³ Kà rǎtina: <Ma mùni wà nyi nyarádi òná ngari. Ndi ngari ní pfòmvo Sitanì ónyù idzi òná ngari. Pbétùngàtí, nyi nyíne ɔvòdu rǒ nyí nyápbǎ nyi ró tí. Ma mùni wà Àtipasì yà pótso ídè pbàkà ngàmbì tí ìndrù-ònzǐ ale-rǒ ndì nónzi dhu átò. Ìmbǎ dhu rǐ'ì ka kòhò ka fùràbvǔ, yà pfòmvo Sitanì arádi òná pbanga ǒ dhu màtí, ní nyi nyúbhà nzá ima nyi nyá'ù nǐ pbùkù a'uta. ¹⁴ Pbétù, ma mí'ì ìnè okúnù dò rò ma múɔna dhu nà. Ndi dhu ní: nyi nyí'ì nà ale nzínzi ǒ atdídhéná ale rǐ'ì ìnè, yà Bàlamà tí kátina ale udhè dhu nífǔ arí. Ndi Bàlamà ní ndi dhu nudhè Bàlakà tò, ndínǐ Pbàìsràyélí nabhù tí ròtsù nzérenga ò, rà'à sànamù tò ka kùbì perè tí ìzǎ, 'àdù mùnyòni nónzi‡. ¹⁵ Ndirò

* **2:6** 2.6 Pbànikòláyí ní'ì mǎngǔ-nzo ùlè arí, 'àdù àmbe mùnyòni ònzǐ dǒ ale. Ndirò, abádhí ongóná àdù ìndrù ùdhɔ ì dhu t'ónzita rǒ átò. * **2:7** 2.7 ɔpt 2.9 † **2:10** 2.10 Ìdrè idhɔ tí ka kátina ìró dhu-tì ní ngúfe idhɔ-nzo.

* **2:11** 2.11 Upf 20.6,14; 21.8 ‡ **2:14** 2.14 ɔzt 25.1-2; 31.16. Mùnyòni rǐnè ndí'ì mùnyòni kèlǔ tí, ngátsi nǐ ìnzá ka kòdò ale Kàgàwà tò tí dhu tí.

ròsè wò dhu dònǎ, wò nyi nyí'ìnà ale nzínzì ǒ, Pbanìkòláyí* rǔdhèna dhu nífũ arí ale rí'ì inè átò. ¹⁶ Ndirò, nyi nyákǎ nyugèrè nyi nyabhà pbàkù nzérenga. Obhó tí, ìmbǎ kǎpé ì'ì ndi dhu bhéyi, ní ma mírà àhu tinu ǒ inzǎ òtrò idho ǒ, madù ìla ùgyè kǒkò ì ale nà lidu ǒ rò ráhu obhi-akpà nǎ.

¹⁷ Inga t'írìta tó bǐna nà rí'ì ale, náká ndìrì yà Ìlǎ Alafí rǒvona kànísá tò dhu mbéyi! Dhu lèma ònzi rí ale tò ma mabhùya yà òru ka kórù mànàš. Ndirò, ma mabhùya òwǒwù odú-ngba* kà tò. Ndi odú-ngba ní, yà ɔvo-ɔwútá* ka kándì dòná odu. Ndirò, ndi ɔvo-ɔwútá ní yà inzǎ atdí ale mà núnì ɔvo, inzǎ ní ndi odu ka kàbhù fǐndà ale kèlè núnì ka rò.»

*Yèsù rǐ Yùwanì àvǐ ràndǐ bhàruwà Tùwàterà tó kigò ǒ rí'ì kànísà tò dhu
(Kas 15.28-29; 1Kò 10.8,19-22; 1Tè 1.2-3)*

¹⁸ Tdítdǒ ndi ale ati ma nǎ: «Ándì dhu Tùwàterà tó kigò ǒ rí'ì kànísà tó màlàyikà tò, nyati yàrí màkǔrù ráhu Kàgàwà t'ídhùnà-li'ò rò. Ndi kà t'ídhùnà ní yà nyìkpóna arí ùmbìli kàzu-idà-dò bhéyi, pǒna ràdù ùmbìli átò álì tó kàzu ǒ ka kòbì rìlá péé mùlìngà tó sùma bhéyi ale. ¹⁹ Kà ràtina: «Ma mùni wà nyi nyarí ònzina kasu, nyi nyóze ngǔkpà ale dhu, nyi nyá'ù ma dhu, nyi nyarí ngǔkpà ale-dzèna ònzi dhu, ndirò nyi nyarí dhu-dzi òndù dhu. Ndirò ma mùni wà dhu, nyi rarí kasu ònzi kòmbí ròsè yà angyi nyi nyongónà kònzì tí dhu dònǎ. ²⁰ Pbétù, ma mí'ì inè okúnu dò rò ma mùnɔna dhu nà. Ndi dhu ní: nyi nyúbhà Yèzèbelì* bhéyi rí dhu ònzi atdí tsìbhále, yà Kàgàwà bhà nabì tí arí ndàtì tsìbhále, róngò àmbe pbàkà ale ùtra dǒ. Kàbhù abádhí rùwǐ, ndàmbe mùnyòni t'ónzita mà sànamù tò ka kùbì perè tí ìzǎ mànà dhu t'á'ata ùdhe dǒ fǐyò. ²¹ Ní, ma mùbhà wà kàsùmì kà tò ndínì ndi nùgèrè tí ndùbhà pbìndà nzérenga. Pbétù, kòzè nzǎ ndùbhà pbìndà mùnyòni t'ónzita. ²² Ní àndà nga mbéyi! Ma mí kà-ǒnga ìbvù àpbè tó ara dǒ, madù ádrùngbǎ àpbè àbhù átò kǒkò kà mànà arí mùnyòni ònzi ale ràbà, yà ní inzǎ abádhí ùgèrè ì'ùbhà ndi fǐyò nzére mùtsɔ nǎ. ²³ Ndi dhu-ògǔ dǒ, ma mí kǒwù nángu ale òkye òkye tí. Ndi dhu bhéyi ní ndi kóró kànísá rǐ dhu ùnǐ ìma ràrǐ ndi ìndrǔ-afí mà, ìndrǔ tó ìrèta mànà ǒ rí'ì dhu àndà arí ale. Ndirò ma mí nzínzìkù ǒ ìngbàtì ìli ndi ale mà bhà perè núbhǒ ndi ale bhà kasu-bvu rǒ.

²⁴ Pbétù nyǐ Tùwàterà tó kànísà ǒ ngǔkpà pbàkrístǒ, nyǐ nyarí ìnzǐ Yèzèbelì rǔdhèna dhu-owù ùngǔ, ndirò nyǐ nyùnì nzǎ pǒmvo Sitanì bhà Órù ǒ dhu tí ka kátina dhu. Ní ma mátina nyǐ nǐ, ma ràrǐ nzǐ ngǎtsi ànò à'è dǔkú. ²⁵ Pbétù, ma mònzi fukú dhu ní, nyǐ rǎkǎ nyòdò wò nyǐ nyí'ì nà ìdzi ófò mbéyi, ràrà àhu ma mingoya òná idho ǒ. ²⁶ Ndirò dhu lèma ònzi rí ale, yà ma mózè dhu ònzi rí ràrà àhu ma mingoya òná idho ǒ ale, ní tò ma mabhùya ádrùngbǎnga tó ɔbi, rǒnyù idzi kóró pbìrì ǒ ale dǒ. ²⁷ Kǔndaya ì ale tsùmà tó mùgǒ nǐ, ndirò kǔkoya abádhí-ǒnga yà anzi nǐ ka kórù wìtù-ǒnga ùkǒ ka karí dhu bhéyi*. ²⁸ Kà-tì ní, ma rabhùya àbhǔ Àbadu ìbho idù ádrùngbǎnga tó ɔbi-tidò dhu lèma ònzi rí ale tò. Ndirò ròsè wò dhu-dònǎ, ma rabhùya àbhǔ kútsingá nga tó alalì* ndi ale tò, kònzì mùlèma dhu nitè tí.

²⁹ Inga t'írìta tó bǐna nà rí'ì ale náká ndìrì wò Ìlǎ Alafí rǒvona kànísá tò dhu mbéyi!»

3

*Yèsù rǐ Yùwanì àvǐ ràndǐ bhàruwà Sardì tó kigò ǒ rí'ì kànísà tò dhu
(Màt 7.21-23; 24.42-51; Yàk 2.14)*

* 2:15 2.15 Upf 2.6 § 2:17 2.17 Manà tí ka kátina ìró dhu ní òrù-akpà ǒ ònyù (Yùw 6.31,49-50). * 2:17 2.17 ɔwǒwù odú-ngba ní Kàgàwà bhà Idzi ǒ ka kótsù dhu tó rusà ùfà rí dhu. * 2:17 2.17 Upf 3.12; 14.1 * 2:20 2.20 1Ká 18.4; 2Ká 9.21 * 2:27 2.27 Zàb 2.8-9 * 2:28 2.28 Upf 22.16

¹ Tdítdǒ ndi ale ati ma nǎ: «Ándí dhu Sardi tó kigò ǒ rí'ì kànísà tó màlàyikà tò, nyati yàrí màkǔrù ràhù Kàgàwà-ònzǐ aróko àrùbhù alafí* nà rí'ì, ndàdù ì'ì àrùbhù alali* nà foná átò ale-li'ò rò. Kà ràtina: <Ma m̀̀ni wà pb̀̀kù m̀̀tso. Obhó tí, ìndrù arí nyalá ìnè rí'ì ípìrǒnga nà ale bhěyi, pbétù nyadù ì'ì iwà óvè ale. ² Ní, íkye! Ábhù ǒbì wò íkyèrǒ òdì ndíní ndì ndové tí nyunutsi rò dhu tò, ma màla wà dhu pb̀̀kù m̀̀tso r̀̀r̀'̀ì mb̀̀ã àk̀̀k̀ã dhu tí pb̀̀k̀ã Kàgàwà-nyìkpó ǒ nídhuní. ³ Nírò, írè indù ka kúdhe dhu mà, nyi nyírì ndi dhu tí dhu mànà. Nyi nyàkã nyifu ka, nyadù nyugèrè nyubhà pb̀̀kù nzérenga. Inzǐ nyi nyapé inga àndà mběyi, ní ma mírà àhù tinú inzá nyi nỳ̀ni kàsùmì ǒ àdhàdhì ogbotále náarìrà dhu bhěyi. ⁴ Pbétù, nyi nyàdì àdì ngúfe ale nà Sardi tó kigò ǒ, yà inzá àpè ròyá mberù ìtí ale. I ale ní i atdíkpá mà mubhìya mànà òwǒwù mberù nùfǒ ròyá rórò, abádhí ní i àk̀̀k̀ã ale nídhuní. ⁵ Ndi dhu bhěyi ní ndi, dhu lè mà ònzì rí ale ka kufóya òwǒwù mberù nǎ. Ndirò, ma mohoya nzǐ ndi ale-òvò ípìrǒnga tó bhùkù ò rò. Ma m̀̀v̀̀ya dhu kpanjanga Àbadu mà pb̀̀ndà màlàyíkà mànà-ònzǐ, mati ndi ale r̀̀r̀'̀ì pb̀̀k̀ã ale nyú.»

⁶ Inga t'írìta tó b̀̀na nà rí ale, náká ndìrì Ìlìlǎ Alafí rǒvona kànísà tò dhu mběyi!»

*Yèsù rí Yùwanì àvì r̀̀ndí bhàr̀̀wà Filadèlìfiyà tó kigò ǒ rí'ì kànísà tò dhu
(2Pé 1.10-11; 2.9)*

⁷ Tdítdǒ ndi ale ati ma nǎ: «Ándí dhu Filadèlìfiyà tó kigò ǒ kànísà tó màlàyikà tò, nyati yàrí màkǔrù ràhù Ìlìlǎ ale, ndàdù ì'ì Obhóngatále tí ale-li'ò rò. Ndi ale rí'ì ádr̀̀ngb̀̀ã kamà Dàwudì bhà idzi ò rí ìndrù àbhù ròtsù f̀̀ngulà nà foná. Kápé tsàtsù àpfo, ní k̀̀pb̀̀í rí ale arí mb̀̀ã, ndirò kápé tsàtsù àpbi, ní k̀̀pfo rí ale arí mb̀̀ã. ⁸ Kà ràtina: <Ma m̀̀ni wà pb̀̀kù m̀̀tso. Nírò kànì ma màpfo wà tsàtsù indù, yà ìnzǐ atdí ale mà ràdù àpbinà tsàtsù. Ma m̀̀ni wà dhu, nyi rarí'ì mb̀̀ã ádr̀̀ngb̀̀ãnga tó ǒbì nà abho, pbétù nyi rífu wà pb̀̀k̀ã ɔte, ndirò nyi rásà nzá ɔvòdu. ⁹ Ní, kànì ma mí pfo mvo Sitanì ̀̀lè arí ale tó mùtù ònzì tí dhu. I ale ní t̀̀t̀ò t'̀̀nɔta t'̀̀ále, ndirò abádhí arí '̀̀ati Pb̀̀yàhúdí tí, ìmb̀̀ã ì'ì Kàgàwà bhà ale nyú tí rórò. Ní ma mí abádhí ̀̀t̀ù r̀̀wù '̀̀ko ɔtdỳ̀ya dǒ ɔnzìnú, ràdù dhu ̀̀ni iwà ma ròzè nyi. ¹⁰ Àdhàdhì nyi nyódò nyi, nyongò dhu-dzi òndù yà indù ma múyá ka dhu bhěyi, ní ima mà átò, ma mí nyodo yà adzi ǒ kóró ngari ǒ rírà àp̀̀bè tó kàsùmì ǒ. Ndi àp̀̀bè rírà ndíní ndì ndomvú tí yà adzi ǒ arí'ì ale-afí. ¹¹ Ma mírà inzá òtrò idho ǒ. Ní dhu àkã nyodò wò nyi nyí'ì nà idzi ófò mběyi, ndíní ìngbàtí ìlì ndì ale mà nídhá tí nzǐ mùlè mà tó pb̀̀k̀ã mùkàkù. ¹² Dhu lè mà ònzì rí ale ma mabhùya rí'ì pb̀̀k̀ã Kàgàwà bhà-dzá átsùta tí. Ndi ale ahùya nzǐ ànyì-dza rò akekpa màtí. Ndirò ròsè wò dhu-dòná, ma mandíya pb̀̀k̀ã Kàgàwà-òvò mà, ndi pb̀̀k̀ã Kàgàwà bhà kigò-òvò mànà ndi ale-rǒ. Ndi kigò ní Yèrùsàlemà-òwútá, yà òr̀̀-akpa ò rò rífo, pb̀̀k̀ã Kàgàwà-tí'ò rò kigò. Ma mandíya ɔvòdu-òwútá átò ndi ale-rǒ.»

¹³ Inga t'írìta tó b̀̀na nà rí'ì ale, náká ndìrì wò Ìlìlǎ Alafí rǒvona kànísà tò dhu mběyi!»

*Yèsù rí Yùwanì àvì r̀̀ndí bhàr̀̀wà Làwòdìkiyà tó kigò ǒ rí'ì kànísà tò dhu
(Luk 14.34-35)*

¹⁴ Kà ríku dòná rò nǎ, ndi ale ati ma nǎ: «Ándí dhu Làwòdìkiyà tó kigò ǒ kànísà tó màlàyikà tò, nyati yàrí màkǔrù ràhù Àmìnà tí kátina ale-li'ò rò. Ndi ale ní ndì Kàgàwà ónzì dhu tó obhóná ngàm̀̀bì, obhó dhu kèlè ̀̀no arí ale, ndirò Kàgàwà abhòlò kóró dhu apè ì dòná rò ale. ¹⁵ Kà ràtina: <Ma m̀̀ni wà pb̀̀kù m̀̀tso: nyi nyíre nzá ndirò nyi nyígbe nzá. Àkã àmbènà àkã dhu ní nyire ìrè tí, ndirò ngàtsi nǎ, nyigbè igbè

* 3:1 3.1 Kàgàwà-ònzǐ aróko àrùbhù alafí r̀̀t̀ena dhu ní k̀̀bhà Ìlìlǎ Alafí. * 3:1 3.1 1.20

tí†. ¹⁶ Pbéttù kòmbí, nyi nyó'ò lílílí: nyi nyíre nzá ìrè tí, ndirò nyi nyígbě nzá ìgbě tí. Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mí nyadyò àdyò tí. ¹⁷ Nyi nyarí nyatì ònzítále tí, kóró dhu nà arí'ì ale tí, ndirò ìmbà arí'ì atdí dhu-atdyú nà mätí ale tí. Pbéttù, nyi nyàni nzá dhu, nyi rárí ìmbà dhu arí'ì fóná ale, izùna aró'ò ale, nàkùtále, ndùmùndùmú, ndirò nzìnzí rò arí'ì ale. ¹⁸ Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mònzì nyi nyodzì kàzù nǎ ka kú'ò rìlǎ orò fudú, ndíní nyi nyí'ì tí ònzítále tí. Ndi dhu bhěyi tí átò, nyi nyàkǎ nyodzì òwòwù mberù, ndíní nyi nyafó tí rùnù, akye ka kalana wò ale-nyì ríwù nǎ pbùkù nzìnzìnga nǎ. Ndirò, nyi nyàkǎ nyodzì nyìkpónù ò nyi nyútděna pbabí, ndíní nyi nyala tí nga tdítđ†. ¹⁹ Ima, ma marí kóró ale yà ma mózè tó afátá itè i ale tò, madù i dhu òsò fíyò. Nírò, nyi nyàkǎ nyonzi obi, nyùgèrè nyi nyabhà pbùkù nzérenga. ²⁰ Kàní, ma mìdè tsàtsùnǎ mambe hódhi òpbì dǎ. Ní, ndi ale apé túdu ìrì, ndàdù tsàtsù àpfò idù, ní ma mādù òtsù kàbhà idza, mādù dhu ònyù atdíkpá kà mànà. ²¹ Dhu lèma ònzi rí ale ní ndi, ma miliya ràdi ìkyèrò tidú ádrùngbǎ kamà tó pbàkà tombi dǎ, àdhàdhì ima, ma manzì dhu lèma madù àdi ìkyèrò Àbadu-tí ádrùngbǎ kamà tó kàbhà tombi dǎ dhu bhěyi.

²² Inga t'írìta tó bǎna nà rí'ì ale, nàkǎ ndirò wò Ìlǎ Alafí rǒvona kànísá tò dhu mběyi.»

4

Kàgàwà ùlè ka kí adyi nǎ pbìndà tombi dǎ àdi rórò dhu

(Ìsa 6.1-4; Zèk 1)

¹ Wò dhu-dzidǎ, ima Yùwanì, ma mala onyù bhěyi ródzì dùdù ngàtsi dhu. Ní ndi onyù ò, ma mala atdí tsàtsù kpangba ndi nàpfò òrù-akpà ò ró. Ní yà iwà ma mǎrì angyi, ràmbe ò'ò dǎ wàndà rǒngò dhu bhěyi ale-tù, náavò dhu idù, ndàti: «Úpò àzú! Ní, ma mí olùnǎ rò rí 'ònzì tdítđ dhu itè indù.»

² Ní ànyìrò rò tí, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí irá ma. Ní ma mala ádrùngbǎ kamà tó tombi òrù-akpà ò ka kǐli ràdi ró, atdí ale ràdù ì'ì ndi tombi dǎ ndi ndàdi ró. ³ Ndi ale ambénà ùmbìli dǎ atdíđ òdhàdhì orú odziya nà odu, yǎspì mà sardi mànà tí kátina náarùmbìli dhu bhěyi. Ndi tombi ní'ì zùmàridì tí kátina odu bhěyi rùmbìli angò àkpòrò ngbǎna ró*. ⁴ Ndirò, kǐ'ì ádròdrò kámá tó óyò kumì dòná ìfo nà ngùkpà tombi àkpòrò ngbǎna ró. Ndirò, i tombi dǎ ì òkò ró ì'ì ale ní, óyò kumì dòná ìfo nà pbàkùrù*. Abádhí ì'ì òwòwù mberù ì ùfò ròyá ró, ndirò abádhí-dò rǎ ì'ì ní orò nǎ ka kóbhòlò mùkàkú. ⁵ Ádrùngbǎ kamà tó tombi dǎ rò, inga ùmbìli, wògò ìrì ndi, orò ràdù ùtǎ. Ndi tombi-ònzì ì'ì dhu ní kàzù rǒrù ròyá àrùbhù mùle. I mùle ní'ì Kàgàwà-ònzì aróko àrùbhù alafí†. ⁶ Ndirò, ndi tombi-onzi-tsù nga náala ndi ádrùngbǎ rèrù bhěyi. Kà-ò nga náambénà àwù dǎ atdíđ òdhàdhì kìràwuli-ò nga náarí àwù dhu bhěyi.

Ípìrǒnga nà ìfo dhu-tsí‡ náakpòrò ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi-ngbò, 'ìli átsí. Ndirò abádhí-nyìkpó ì'ì angyinǎ rò mätí ndirò abádhí-dzidònǎ rò mätí. ⁷ Wemberè tó dhu níli ndi àrì bhěyi, orò rí kisé dhu ràdù ndili ìkyì-akpǎ-ngba bhěyi. Ìbhu rí kisé-tsí-nyì níli ndi ìndrù-nyì bhěyi, ìfo rí kisé ràdù ndili yà orú arángìli sàmbà bhěyi. ⁸ Ndirò, i ìfo dhu ní'ì pékéléya nà azàzá, nyìkpóya ràdù ùle ngbóya-rǎ mätí ndirò

† **3:15** 3.15 Làwòdikiyà-tí ì'ì kyèròkyèrò Kòlòsayi tó kigò ò idha ní'ì atdíđ ìrè idha, ndàdù ì'ì mběyi nyù omvú tò. Ndirò Hiyèràpoli tó kigò ì'ì átò kyèròkyèrò ndi kigò-tí, òná idha ràdù ìgbě tí ìgbě. Pbéttù, Làwòdikiyà ò idha-tí náadù ì'ì lílílí, ìnzì ràdù òvù. ‡ **3:18** 3.18 Làwòdikiyà-òvò nabhà ròtò ndi atdíđ dhu ní'ì farangà t'úlita tó bǎki nà kǐ'ì dhu, ndirò atdíđ úya mberù mà ale-nyìkpó tó pbabí mànà dhu òbhòlò ka kongónà kà-ò dhu. * **4:3** 4.3

Zèk 1.26-28 * **4:4** 4.4 Kòkò óyò kumì dòná ìfo nà pbàkùrù ní'ì Kàgàwà bhà ale itè arí kònzì òrù-akpà ò bhà. † **4:5** 4.5 Orò wò dhu dǎ ka kàndí dhu 3.1 ò. ‡ **4:6** 4.6 Zèk 1.4-24. Orú-bvù ò, ìfo rìtèna Upföta tó bhükù ò ní yà adzi ò arí'ì kóró dhu-tsí.

pékéléya-tsină mătí. Abádhí owúnà adyi ùyù rǒ adyíbhengá ndirò kúbhingá mătí ìnzǐ ì í ìngyě rórò, 'àmbe àtìnà dǒ:

«Hlǎ ale, Hlǎ ale, Hlǎ ale ní àlě tó Ádrùngbǎle, yà ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì kóró dhu dǒ ale, Kàgàwà*!

Ka ní ì'ì í'ì, ì'ì arí'ì, ndirò ìrà iraya ale.» ⁹ Ndirò, abádhí owúnà adyi ùyù rǒ, 'ìlè pbìndà ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi Kàgàwà, yà dhòdhóhonganà arí'ì ípìrǒnga nà ale nǐ. Abádhí owúnà kífú rǒ, 'àdù àmbe òtsò àbhu dǒ fǐndà.

¹⁰ Abádhí rǐ dhu ònzǐ wò dhu bhéyi òná kóró kàsùmì ǒ, kǒkò óyǒ kumì dóná ìfo nà pbàkùrǔ nówúnà 'ùko rǒ ɔtdyùya dǒ wò pbìndà tombi dǒ àdi Kàgàwà, yà dhòdhóhonganà arí'ì ípìrǒnga nà ale-ònzǐ. I ale owúnà kùle rǒ, 'ùwà dòya-rǒ mùkàkú, 'ùli obvò kàbhà tombi-ònzǐ, 'àdù àtìnà:

¹¹ «Fàkà Ádrùngbǎle, fàkà Kàgàwǎ, nyi nyàkǎ ilèta nà, ifuta nà, ndirò ádrùngbǎnga tó obi nà.

Obhó tí, nyi nyabhòlò ndi kóró dhu.

Nyi nyabhòlò i dhu, nyi nyazè ndi abádhí rǐ'ì dhu-okú dò rò.»

5

*Àkǎkǎ ndùngbe Kàgàwà bhà kàràtasǐ-yà-ba-tsù rǒ ando ale
(Ròm 11.33-34; Fìl 2.5-11; Upf 1.5-6; 7.9-12)*

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala dhu ní àkpòrò ka kákpòrò kàràtasǐ-yà-ba ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale tó fanga tó kǒtsú-tsíró. Ndi kàràtasǐ ní'ì ɔyɔyɔ kóró ka kándǐ dóná nga kàràtasǐ, kadù tsùna núpba àrùbhù ngari ǒ rò ando nǐ kàsé tí, ìnzǐ atdí ale mà náanga tí. ² Ní, ma mala ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì màlàyikà, ràmbe dhu òvò dǒ orú tǔna nyú nà, ndàti: «Ádhi pbá ale ndi àkǎkǎ ndùngbe wò kàràtasǐ-yà-ba-tsù rǒ ka kùpbǎ ando, ndàdù ndi kàràtasǐ nánga?» ³ Pbétù, àkǎkǎ ndànga ndi kàràtasǐ, ndàdù òná nga àndà ale ní'ì mbǎ atdí mătí òrù-akpà ò, yà adzi dǒ, ndirò ùvǔvè ale nzínzi ǒ mătí. ⁴ Ní, ma madzì atdí dǒ, àkǎkǎ ndàngbe ndi kàràtasǐ-yà-ba-tsù, ndàndà òná dhu, ndàdù òzùnà ale rǐ mbǎ atdí mătí dhu-okú dò rò. ⁵ Nírò ní ndi pbàkùrǔ nzínzi ǒ atdí ale náavò dhu idù, ndàti: «Nzǒdzi! Ándà, kànǐ, Yudhà-dhú-bvǔ arí*», ádrùngbǎ kamà Dàwudi bhà mùdzukuru, nónzǐ wà dhu lèma. Kà ní ndi àkǎ àkǎ ndùngbe kǒkò àrùbhù ngari ǒ ka kùpbǎ kàràtasǐ-tsù rǒ ando, ndànga ka, ndàdù òná dhu òzù ale.»

⁶ Ní, ma mala Tàmǎ-ngba tí kátina ale ádrùngbǎ kamà tó tombi mà, ípìrǒnga nà ìfo dhu-tsí mà kǒkò pbàkùrǔ màná nzínzi ǒ idè ró. Kǐli ndi òho ka kòhò dhu bhéyi. Kǒtdyú i'ì àrùbhù, kà-nyìkpó ràdù i'ì àrùbhù átò. I àrùbhù kà-nyìkpó rǐtèna ní Kàgàwà-ònzǐ aróko àrùbhù alafǐ*, yà adzi ǒ kóró ngari òná kǔvǐ. ⁷ Ní, ndi Tàmǎ-ngba indrǐ ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale tì-ò, ndàko wò àkpòrò ka kákpòrò kàràtasǐ-yà-ba fanga tó kǒtsú-tsíró rò. ⁸ Kǐtdègu ndi kàràtasǐ àkǒ, ní kǒkò ípìrǒnga nà ìfo dhu-tsí mà, kǒkò óyǒ kumì dóná ìfo nà pbàkùrǔ màná núuko ì ɔtdyùya dǒ kònzǐ. Ìngbàtǐ ìli ndi ale mà abádhí nzínzi ǒ ní'ì dùmù mà ndrùu róngu màrasì àlè òná orò tó kópà màná foná. I màrasì rǐtèna dhu ní Kàgàwà bhà ale tó itsòta. ⁹ Abádhí ambénà yàrí adyi-owútá núyù dǒ, 'àmbe àtìnà dǒ:

«Nyi nyàkǎ ndi nyako yàrí kàràtasǐ,

nyadù kà-tsù ka kùpbǎ nǐ ando ùngbe.

Obhó tí, ka kahò nyi. Ní wò azùnu wfu ndi dhu-otù ǒ,

nyi nyadzì kóró rùgànda-tidò nzínzi ǒ ale mà,

kóró aláva-tidò nzínzi ǒ ale mà, kóró ale-tidò nzínzi ǒ ale mà, kóró pbìrì ǒ ale nzínzi ǒ ale màná Kàgàwà tò.

* 4:8 4.8 Ìsa 6.2-3 * 5:5 5.5 ɔpt 49.9 * 5:6 5.6 ɔzù wò dhu dǒ ka kándǐ dhu 3.1 ò.

¹⁰ Nyi nyúli abádhí rí'í pbàkùhání tí, ndíní kasu nonzi tí àlě tó Kàgàwà tò. Ndirò, nyi nyábhù abádhí rí'í kàbhà idzi ǒ bhà tí, ndíní abádhí onyà tí idzi yà adzi ǒ ale dǒ.

Ndirò, abádhí onyaya idzi onyà yà adzi ǒ ale dǒ*.»

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mandà nga tdítǒ, ní ma miri ádrùngbǎ kamà tó tombi-ngbò nàkpòrò ábhǒ màlàyíkà-tù mà, ípìrǒnga nà dhu-tsí-tù mà, pbàkùrǔ-tù mà. Abádhí-bvù ní'í mìliyoni-tsù, ndirò mìliyoni-tsù, lufù-tsù, ndirò lufù-tsù. ¹² Abádhí ambénà ùkù dǒ orá túya nyú nà, 'àmbe àtìna dǒ:

«Àho ka kahò Tàmǎ-ngba náká ndi ndàbà ádrùngbǎnga tó obi mà, ònzi mà, dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta mà, obi mà, ifuta mà, ádrùngbǎnga tó awáwù mà, ilèta mà!»

¹³ Ndirò ma miri Kàgàwà abhòlò òrù-akpà ò, yà adzi dǒ, yà adzi-tsi, ndirò ádrùngbǎ rèrù ò kóró dhu-tù. Abádhí kóró náambénà adyi ùyù dǒ, 'àmbe àtìna dǒ:

«Ádrùngbǎnga tó awáwù, ifuta, ilèta, obi mà nà náká dhòdhòhonganà, ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale, Kàgàwà tò, ndirò Tàmǎ-ngba tò!»

¹⁴ Ní, kǒkò ípìrǒnga nà ifo dhu-tsí náadúnà òwu dhu àdu rǒ, 'àti: «Àmìnà.» Ndirò ndi kàsùmì ǒ tí, kǒkò pbàkùrǔ adù 'ùko otdyàya dǒ, 'ùlě wò tombi dǒ àdi ale mà, Tàmǎ-ngba mà.

6

Tàmǎ-ngba tí kátina ale rí kàràtasí-yà-ba-tsù rǒ ando nángbě dhu (Zèk 14.21; Zàk 1.8-10; 6.1-7; Mát 24.6-8; Luk 18.7-8; Upf 7.13-14)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala dhu ní: Tàmǎ-ngba angbe wemberè tó ando yà kàràtasí-yà-ba-tsù rǒ ka kùpbǎ àrùbhù ando nzínzi ǒ dhu. Ní, ma miri kǒkò ípìrǒnga nà ifo dhu-tsí nzínzi ǒ atdí dhu, dhu òvo rí àdhàdhì oyo àtà dhu bhèyi rí ndìri túna nǐ, ndàti: «Áhǔ!» ² Ní ma mandà nga, madù òwǒwù atdí mùhàgù àla ndì nìtò ró. Ndirò, ndi mùhàgù dǒ ùpò ndàdi ale* í'í osv nà foná, kadù mùkàkù àbhù fíndà. Kǎdù àhu mùlèmatále tírò, ndíní ndì ndara tí dhu lè mà ònzi tdítǒ.

³ Wò dhu-dzidǒ, Tàmǎ-ngba angbe oyo rí kisé ando. Ní ma miri ípìrǒnga nà oyo rí kisé dhu, ràti: «Áhǔ!» ⁴ Ní kàzù bhèyi ngbǒna ilù ngàtsi mùhàgù níto ndì. Ní kà-dǒ ndì ndùpò ndàdi ró í'í ale-fó ka kabhù ádzí obhi-akpà. Ka kadù yà adzi ǒ rò kà rí màrùngà ìto nǐ ádrùngbǎnga tó obi àbhù kà tò átò. Kà-tì ní, kà rabhùya ìndrù ròkyè ì nzínziya ǒ.

⁵ Tàmǎ-ngba itdègu ìbhù rí kisé ando nángbě, ní ma miri ípìrǒnga nà ìbhù rí kisé dhu, ràti: «Áhǔ!» Ní ma mùbè nga mandà rò, ma mala òtǒtì mùhàgù rìtò ndì. Ndi mùhàgù dǒ ndì ndùpò ndàdi ró í'í ale ní'í kilo nà foná. ⁶ Ní ma miri ale-tù bhèyi rí ndìri dhu ípìrǒnga nà ifo dhu-tsí nzínzi ǒ rò rí dhu òvo ró, ndàti: «Nganù-ra tó atdí kilo-odzi ní atdíku idho tó kasu tó mùkìmbà nyú, ndirò sàyiri-ra tó ìbhù kilo-odzi ní atdíku idho tó kasu tó mùkìmbà nyú átò! Pbétù, akye mà òvayì mà nàndà dhu nǐ, nyi nyàkǎ nzá nyidzì i-tsí-odzi.»

⁷ Tàmǎ-ngba nítdègu ìfo rí kisé ando nángbě, ní ma miri ípìrǒnga nà ìfo rí kisé dhu, ràti: «Áhǔ!» ⁸ Ní, ma mandà nga, madù irìbìta tó ikána nà mùhàgù àla rìtò ndì. Kà-dǒ ndì ndùpò ndàdi ró í'í ale-òvò ní'í oye. Ndirò, kǒwù ǒ í'í ní Òyì ò nga tí kátina ale. Abádhí tò ka kabhù ádrùngbǎnga tó obi, ndíní yà adzi tó atdí nga ifo dǒ ǒ ale nokyè tí obhi-akpà nǐ, àwù nǐ, kóró andi-tidò nǐ, ndirò irí ǒ ìzǎ nǐ.

* **5:10** 5.10 2.26-27; 20.4; 22.5 * **6:2** 6.2 Mùhàgù dǒ ùpò, 'òkò ifo ale rítèna dhu ní Kàgàwà arí màlipò àbhù nzére ale tò dhu (Zàk 6.1-8).

9 Tàmă-ngba itdègu imbo rí kisë ando nángbě, ní màzàbahù-tsină, ma mala Kàgàwà bhà Ɔte t'únòta-okú dò rò, ndirò ndi Ɔte tó ídzì ngàmbì tí ì'ì dhu-okú dò rò ka kókyè ale. 10 Ní, ì ale ambénà ùkù dǒ ɔrú tǔya nyú nà, 'àmbe àtìnà dǒ: «Ádrùngbǎle Kàgàwǎ, nyi ní ǎlǎ ale ndirò Obhóngatále. Nyi nyádi, nyambe inga òdò dǒ rǎrà àhu ìngbà kàsùmì ò, ndínǎ nyi nyitdì tí anya yà adzi ǒ ale dǒ, nyatsè ròká dhu, yà azùka nǔfù abádhí nzínzì ǒ ale-okú dò rò?» 11 Ìngbàtí ìli ndì ale mà kǒkò ka kókyè ale nzínzì ǒ tò, ka kabhù òwǒwù kanzù. Ndirò ka kati abádhí nǎ: «Nyǎ nyákǎ nyǒdò adókù, yà Kàgàwà-owù ùngǎ arí ale. Ka kí abádhí nzínzì ǒ atdídhéná ale òkye yà nyǎ ka kókyè dhu bhěyi. Ì òkye ka kókyena ale-bvù rǎkǎ rò nga ní ndi Kàgàwà adùya rǎkù dhu ùtsè nǎ.»

12 Wò dhu-dzidǒ ma mala dhu ní, Tàmă-ngba rǎ aza rí kisë ando nángbě dhu. Ní, yà adzi nívi atdídǒ, adyifò ugèrè ndi ndòtì inyì tó mberù bhěyi, àbǎ ràdù ndùgèrè ndòlù azu bhěyi. 13 Ɔrù-akpà-nyì rǒ alali náawà ì yà adzikpa dǒ, àdhàdhì itsu-kpǒ náarí 'àwà kázùrǒ rò, obi nà rópili àpùpù rǎ kpàna-ǒnga ùyǎ òná kàsùmì ǒ dhu bhěyi. 14 Ɔrù-akpà nǎidhá ndì, ndàmbe ndàduru dǒ, àkporo ka kákpòrona kàràtasǎ-yà-ba náarí ndàdùrù dhu bhěyi. Kóró pbìrì mà, kóró sòngà mà nà nùngbe ì fiyó ngari ǒ rò, 'òwù. 15 Yà adzi ǒ ádròdrǒ kámá mà, ádròdrǒ ale mà, pbànowí tó ádròdrǒ ale mà, ònzitále mà, òbitále mà, ndirò kóró ngùkpà ale mà, yà ìno tí arí'ì mà, dòyá arí'ì ìtìrò ale mà nà náatsè, 'òwù 'ùrù odu-tsi arí'ì ìbhù ònǎ màtí, ndirò pbìrì-rǒ arí'ì odu nzínzì ǒ màtí. 16 Abádhí ambénà dhu òvò dǒ pbìrì mà odu mà nà tò, 'àmbe àtìnà dǒ: «Nyàwà nyǎ dóká, nyádù mǔrù itse wò ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale-rǒ rò, ndirò Tàmă-ngba bhà nàwí rǒ rò. 17 Obhó tí, abádhí tó nàwí tó ádrùngbǎ idho ìrà wà. Ní ádhi pbá ale ndi ìnè rǎ'ì ndàdi pbìndà ìpìrǒnga nà tǎtǎdǒ?»

7

*Kàgàwà bhà ale-nyìndri rǒ ka kí kàsé ùpbi
ndínǎ abádhí nòdo tí kabhà nàwí rǒrò dhu
(Yùw 10.16; Ròm 11.25-26; Upf 14.1-5; 21.3-4)*

1 Wò dhu-dzidǒ, ma mala ìfo màlàyíká, ìkìkò ìfo yà adzi-pbidò ònǎ ró. Abádhí utò awe-tsù ì adzi pbidò ònǎ, ìnzǎ opili tí yà adzi dǒ màtí, ádrùngbǎ rèrù dǒ màtí, ndirò kóró itsu-tidò dǒ màtí. 2 Ndirò, ka kabhù ádrùngbǎnga tó obi abádhí tò, ndínǎ abádhí ìnza tí yà adzi mà, ádrùngbǎ rèrù mà nà nǎ. Ní, ma mala ngǎtsi màlàyíkà adyifò arí ndito ìnǎ rò rúpo ró, ndàdù ì'ì Kàgàwà, yà ìpìrǒnga nà arí'ì ale bhà kàsé nà foná. Kádù òkù ɔrú tǔna nyú nà kǒkò ìfo màlàyíká tò, ndàtì: 3 «Ìnzǎ nyìnza yà adzi mà, ádrùngbǎ rèrù mà, itsu mà nà, rǎrà àhu kàsé ùdu àlě kí àlě tó Kàgàwà bhà ale-nyìndri-rǒ dhu ò.» 4 Ní, ma miri Kàgàwà bhà kàsé ka kùdù nyìya-ndri rǒ ale-bvù. Abádhí-bvù ní'ì, atdí miyà dòná ìfo kumì dòná ìfo nà lufù ale*, yà kàsé ka kùdù ròyá. Ì ale ní'ì yà Pbàìsràyélí tó atdí kumì dòná óyǒ nà rùgànda kóró† nzínzì ǒ rò úvò ale. 5 Yudhà bhà rùgànda ǒ ale, yà kàsé ka kudu nyìya-ndri rǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Rùbenì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Gǎdì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. 6 Àserì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Nàfùtalì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Mànasì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. 7 Sìmiyonì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Lawì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà

* 7:4 7.4 Atdídhéná ale arí ìrèna dhu ní, atdí miyà, ìfo kumì dòná ìfo nà lufù ale-bvù nibhò dhu rǎrǎ Pbàìsràyélí tó atdí kumì dòná óyǒ nà rùgànda-bvù ka kǎrǒ atdí kumì dòná óyǒ nà Yèsù bhà uvitatále-bvù gùna, kadù ìtronà tǎtǎdǒ atdí lufù gùna dhu. Ndi atdí lufù rǎtèna dhu ní abho nyú ìndrù-bvù rǎ'ì dhu kèlè! Atdí kumì dòná óyǒ nà rǎtèna átò dhu ní Kàgàwà bhà ale. † 7:4 7.4 Pbàìsràyélí tó atdí kumì dòná óyǒ nà rùgànda kóró tí ka kátina ìrò ní Kàgàwà bhà ale tí arí'ì ale kóró, ìnzǎ ní Unghòta-Ayí kèlè ǒ.

lufù ale. Isàkàrà bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. ⁸ Zàbùlonà bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Yòzefù bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Ndirò, Bènyàminì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale.

Kóró pbìrì ǒ ale tó ádrùngbǎ anduta

⁹ Wò dhu-dzidǒ, ma mandà nga, ní ma mala ìnzì òná ale-bvù rǐ ndòzù ádrùngbǎ mùtù-ba. Ndi mùtù ǒ i'ì ale ní'ì: kóró pbìrì ǒ ale, kóró rùgànda-tidò, kóró ale-tidò, ndirò kóró aláwà-tidò t'ále mànà. Abádhí i'ì ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzì ndirò Tàmǎ-ngba-ònzì ì ikò ró, 'àdù òwǒwù kanzù ùfǒ ròyá, ndirò 'àdù ngazì-kpa-dòkà ùlù fòyá. ¹⁰ Ndirò, abádhí ambénà ùkù dǒ ǒrú tǔya nyú nà 'àmbe àtìnà dǒ: «Àlě tó ògù irà wà àlě tó Kàgàwà, yà ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale bhà rò, ndirò Tàmǎ-ngba bhà rò!» ¹¹ Ndirò, kóró màlàyíkà ní'ì ádrùngbǎ kamà tó tombi mà, pbàkùrǔ mà, ípìrǒnga nà ifo dhu-tsí mànà-ngbò ì àkpòrò ró. Ní abádhí kóró núugú-nyìya ràpbǎ adzìkpa-ngbò nyú ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzì, 'àdù àmbe Kàgàwà ùlù dǒ. ¹² Abádhí ambénà àtìnà dǒ: «Àmìnà! Ilèta mà, ádrùngbǎnga tó awáwù mà, dhu-ǒnga t'óvòta mà, òtsò t'ábhuta mà, ifuta mà, ádrùngbǎnga tó ǒbi mà, ǒbi mànà nákà kabhù àlě tó Kàgàwà tò dhòdhóhónganà! Àmìnà!»

¹³ Ní, pbàkùrǔ nzínzì ǒ atdí ale ivú dhu tsùdú, ndàti: «Kǒkò òwǒwù kanzù nùfǒ ale ní àdhi mà? Ndirò, abádhí iwù àdhà rò?» ¹⁴ Ní ma madù dhu àdu kà tò, mati: «Pbàkà Ádrùngbǎlé, inyi ní ndi nyi nyùnì ka.» Nírò ní ndi kǎdù dhu òvò idù, ndàti: «Kǒkò ale ní ábhǒ àpbè ǒ rò ùvò ale. Abádhí ù'ò ròyá kanzù ròwù tdyé Tàmǎ-ngba-azù nǐ. ¹⁵ Ndi dhu-okú dǒ rò nga ní ndi, abádhí ikò Kàgàwà bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzì, ndirò abádhí rǐ kasù ònzì kà tò kàbhà idza ǒ adyìbhengá nga mà kùbhingá nga mànà ǒ. Ndirò wò ndi pbìndà ádrùngbǎ kamà tó tombi-dǒ àdi Kàgàwà rǐ pbìndà hemè-idza ùpě abádhí dǒ, ndínì ongó tí abádhí òdò. ¹⁶ Àwù rǐ nzì abádhí òho tdítǒ, idha-atdyú mà rǐ nzì abádhí òho tdítǒ, adyifò mà rǐ nzì abádhí òbi tdítǒ, ndirò abádhí rǐ nzì igbétá ìnè tdítǒ. ¹⁷ Obhó tí, Tàmǎ-ngba, yà ádrùngbǎ kamà tó tombi nzínzì ǒ rí'ì ale, rǐ abádhí ùnda pbìndà tàrà bhèyi, ndàdù àrà abádhí nà ípìrǒnga tó idha-dòti ò. Ndirò, Kàgàwà rǐ abádhí-nyìdha ùndǒ kóró.»

8

Tàmǎ-ngba tí kátìna ale rǐ kàràtasǐ-yà-ba-tsù rǒ àràbhù rí kìsě ando nángbě dhu (Upf 5.8)

¹ Tàmǎ-ngba níitdègu àràbhù rí kìsě ando nángbě, ní òrù-akpà ò nga níimbè bhìi ràrà àhù mbèmbè atdí adyifò-sisì-go tí.

² Wò dhu-dzidǒ, ma mala Kàgàwà-ònzì arí ikò àràbhù màlàyíkà, kadù àràbhù wàndà àbhù foyá.

³ Ndirò, ngàtsi màlàyikà ira, ndidè íkyèrǒ màzàbahù-tí. Kǐ'ì ndrùù róngu alindra bhèyi sǒbǐ ùbi ka karí dòná ǒrò nǐ ka kóbhòlò wìtù nà fóná. Kà-fó ka kabhù ndi sǒbǐ abhò nyú, ndínì kàbhù tí perè tí atdíkpá Kàgàwà bhà ale kóró tó itsòta mànà ǒrò tó ndi màzàbahù dǒ. Ndi màzàbahù i'ì Kàgàwà bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzì.

⁴ Ndi sǒbǐ-ikò núupò ndi màlàyikà-fó rò Kàgàwà-ònzì atdíkpá ndi Kàgàwà bhà ale tó itsòta mànà. ⁵ Wò dhu-dzidǒ, ndi màlàyikà idyi wò ndrùù róngu sǒbǐ ùbi ka karí dòná dhu, ndirǎ màzàbahù-dǒ rò ndi ndidyì kàzù nǐ, ndàdù ìbvùnà yà adzi dǒ. Nírò, ǒvò utá, wògò iri ndi, inga umbìlì, yà adzi ràdù ìvi.

Àrùbhù màlàyíká rí yà adzi ǒ rírà àpè ètè rí wàndà ùmi dhu
(Uvt 7.19-21; 9.22-25; 10.21-23)

⁶ Kòkò àrùbhù màlàyíká, foyá àrùbhù wàndà nà náabhòlò ì ndíní ì ùmi tí ì wàndà.

⁷ Ní, wemberè tó màlàyíkà náamì p̀b̀indà wàndà, kadù azu nà ì nàngbò ifo mà kàzù mànà níbvù yà adzi dǒ. Yà adzi tó atdínga ìbhù dǒ náagbè, itsu tó atdí nga ìbhù dǒ ràdù ògbè átò. Ndirò irí agbè kóró.

⁸ Wò dhu-dzidǒ, ɔyɔ rí kisé màlàyíkà náamì p̀b̀indà wàndà. Ní, kàzù rǒgbè róná ádrùngbá p̀b̀irí nà ndì nǒfò atdí dhu ka kibvu ádrùngbá r̀èr̀ù ò, ndì r̀èr̀ù tó atdí nga ìbhù dǒ ràdù ndùgèrè ndòngò azu tí. ⁹ Ádrùngbá r̀èr̀ù ò aróko Kàgàwà abhòlò dhu-tsí tó atdí nga ìbhù dǒ núuvè, bàtó tó atdí nga ìbhù dǒ ràdù 'inza.

¹⁰ Ìbhù rí kisé màlàyíkà-tsí náamì p̀b̀indà wàndà. Ní, mùle-rǒ kàzù bhèyi rórù ádrùngbá alali-ba nítsi òrù-akpà ò rǒ, idha-apká tó atdí nga ìbhù dǒ ní dǒ, ndirò idha-dòti dǒ. ¹¹ Ndi alali-òvò ní'ì «Ogú». Ní wò dhu ìtsi d̀yá idha-apká tó atdí nga ìbhù dǒ náadù ògyè tí ògyè. Ndirò ì idha nùmvá ábhǒ ale nyú náadù ève, ògyè tí ì idha ògyè nídhuní.

¹² Wò dhu-dzidǒ, ifo rí kisé màlàyíkà amì p̀b̀indà wàndà. Ní adyifò mà, àbì mà, alali mànà tó awáwù-kudò tó atdí nga ìbhù dǒ náavè, ndòngò ínò tí. Ndi dhu bhèyi ní ndì, atdíku ùbho nga ǒ, awáwù-kudò tó atdí nga ìbhù dǒ náavè, kùbhingá nga tó ràdù àve ndì dhu bhèyi tí átò.

¹³ Ndirò, ma mandà nga tdítǒ, ní ma mala atdí sàmbà ɔrú nyú rángilí awe ǒ ró. Ní kám̀b̀enà dhu òvò dǒ ɔrú t̀na nyú nà, ndàti: «Nyí nyí'ì àpè è! Nyí nyí'ì àpè è! Nyí nyí'ì àpè è yà adzi óvò nyí rò, yà ìbhù ì nùbhà ngùkpà màlàyíká r̀m̀ina tdítǒ wàndà-tù irí nyí nyí rò!»

9

(Zèk 5.5-11; Yòw 2.1-11; Upf 16.10-16)

¹ Wò dhu-dzidǒ, imbo rí kisé màlàyíkà náamì p̀b̀indà wàndà. Ní ma mala òrù-akpà ò rò ìtsi atdí alali yà adzi dǒ. Kà-fó ka kabhù òyí tí kátina ádzí ìbhù-akpà-tsù t'ápfota tó f̀ngulà. ² Ní, ndì alali náapfo ndì ìbhù-akpà-tsù, ádrùngbá furù ò rò ráhu ìko bhèyi ndì ǹlì ìko ràdù ùpo ndì ìbhù ò rò. Ndi ìko náabhù adyifò-nyìkpó dǒ nga mà òrù-akpà-nyí rǒ nga mànà r̀t̀t̀. ³ Ní ifè núuvò ndì ìko ò rò, 'adù 'ifalà yà adzi dǒ. Ní ka kabhù yà áwina nǐ arí ìndrù ùb̀ì àwù-tidò bhà ɔb̀i-tidò abádhí tò. ⁴ Ka kadù dhu òvò abádhí tò ìnzì abádhí r̀nza ìngbátí ìlì ndì irí-b̀i-tidò mà, itsu-tidò mà, ndirò ìnga tí arí ìnga dhu-tidò mànà, p̀b̀étù abádhí ràvu ìmbá rí Kàgàwà bhà kàsé nà nyíya-ndrìná ale rǒ tí. ⁵ I ifè tó ka kuyá dhu ní, àpé abádhí r̀okye ì ale òkye tí, p̀b̀étù abádhí r̀aká 'àvu àvù tí ì ale rǒ, r̀àrà àhù ìmbò àb̀ì tí. Ndirò, abádhí r̀abhùna ìndrù r̀inè r̀oyá r̀andi dhu, náaraya ì'ì rǒ ádhàdhì áwina nǐ arí ìndrù ùb̀ì àwù-tidò nóbì ale arí ìnèna róná r̀andi ró dhu bhèyi. ⁶ Ndirò ndì idho ǒ, ìndrù owuya ɔve ònè rǒ f̀yò, p̀b̀étù ìnzì 'adù àbàna. Abádhí owuya 'òzè rǒ 'ève, p̀b̀étù ɔve ràdù òku tí òku tsùyá rò.

⁷ I ifè tó ɔfò ní'ì ádhàdhì ìla t'úgyeta tó ka k̀nzì t̀r̀ona mùhàgù bhèyi. Abádhí d̀-tsíró ì'ì dhu ní ɔrò tó mùkàkù nà ndì nǒfò dhu, ndirò abádhí-nyí afò ndì ìndrù-nyí nà. ⁸ Abádhí-dòkà ì'ì vèbhàle-dòkà bhèyi, kùya ràdù ì'ì àrì-kù bhèyi. ⁹ Ndirò, abádhí-òdrùdò dǒ ì'ì làtù ní suma tó làtù. Ndirò, abádhí-p̀ékélé r̀nzina wògò ní'ì ádhàdhì ìla ùgyè ka kótse nà ábhǒ mùhàgù r̀adhana gèrègèrè-tidò tó wògò bhèyi. ¹⁰ Abádhí-áwì ní'ì ádhàdhì yà áwina nǐ arí ìndrù ùb̀ì àwù-tidò-áwì bhèyi. Abádhí tó ɔb̀i, yà abádhí ràvu nǐ ìndrù-rǒ ìmbò àb̀ì tí, ní'ì ì abádhí-áwì ò. ¹¹ Ndirò, abádhí tó ádrùngbá kamà ní'ì òyí ǒ màlàyíkà. P̀b̀àèbràniyà t'ávàna ǒ, k̀vò ní'ì Àbàdonì. Ndirò P̀b̀àgìrìkí t'ávàna ǒ, ka ní'ì Àpòlìyonì*.

* 9:11 9.11 Àpòlìyonì-tì ní Dhu-tsè òtdì arí ale.

¹² Wò wemberè tó àpè èdà wà. Ndirò olù rí 'ipe tditdó ní óyò ngùkpà àpè.

¹³ Ní, aza rí kisé màlàyikà náamì pbindà wàndà, madù atdí ale-tù ìrì, ritò ndì yà Kàgàwà-ònzì rí'ì orò tó màzàbahù tó ìfo pbinàdo ònà rò. ¹⁴ Ndi ale-tù avò dhu wò aza rí kisé màlàyikà, ndàdù ì'ì wàndà nà foná tò, ndàti: «Ékòlò Fùratì tó idha-akpà-bidó ka kúsò ìfo màlàyíkà.» ¹⁵ Ní kádù i màlàyíkà ùkòlò, ndíní yà adzi óvò ale tó atdí nga ìbhù dǒ nokyè tí. Kàgàwà uli abádhí angyangyi ndi okyeta tó adyifò-sisì tò, idho tò, àbì tò ndirò ato tò. ¹⁶ Ma miri mughè dǒ arúbhi abádhí tó pbánówí tó mùtù-bvù. Abádhí-bvù ní'ì óyò miyà mìlìyonì ale. ¹⁷ Ndirò, wò onyù bhèyi ródzì dùdù dhu ò, ma mala i mughè mà dòyá upò 'òkò pbánówí mànà. I pbánówí tó làtù ní'ì kàzù bhèyi ìlù làtù. Ndirò, ngùkpà tó làtù ní'ì kenekè tó ndirò áwùse tó. I mughè-do nùulì ì àrì-do bhèyi. Ndirò, abádhí-li'ò rò ambénà àhù dǒ dhu ní kàzù mà, ìkò mà, atdidó arúla ògbe ndógbe rò áwùse tó dhu-ra mànà. ¹⁸ Ndirò, kǒkò ìbhù àpè, kǒkò mughè-li'ò rò rúvò kàzù mà, ìkò mà, atdidó arúla ògbe ndógbe rò áwùse tó dhu-ra mànà náakyè yà adzi óvò ale tó atdí nga ìbhù dǒ. ¹⁹ Obhó tí, kǒkò i mughè tó ádrùngbǎnga tó obi ní'ì abádhí-li'ò ndirò abádhí-áwì ò. Abádhí-áwì ní'ì àdhàdhì osu-do bhèyi, 'adù òwu nzéere dhu ònzì rǒ ìndrù rǒ i áwìya nǐ.

²⁰ I nùbhà ìnzì 'ùve kǒkò àpè nǐ ale nùgèrè nzá ì 'ùbhà yà otsúya nyú nǐ ì óbhòlò sànamù t'úlétá. Abádhí akò 'òngò àmbè nzéere-alafí mà i sànamù mànà èle dǒ. I sànamù abádhí abhòlò orò mà, fùrangà tí kátina suma-tidò mà, mùlingà mà, odu mà, ndirò itsu mà nǐ. I dhu-tsí ní'ì ìnzì rí inga mà àlà, ìnzì rí inga mà ìrì, ndirò ìnzì rí ùbhì tí màtí ùbhi dhu. ²¹ Ndirò, abádhí ugèrè nzá ì 'ùbhà ìndrù t'ókyeta mà, òndrù t'òndrùta mà, mùyònnì t'ónzita mà, ogbo t'ónzita mànà tó fìyó nzéere mùtso.

10

Yùwanì rǐ kàràtasǐ-ngba ákǒ màlàyikà-fó rò ndàdù ùkanà, ndòtò dhu (Zèk 2.8-3.3)

¹ Wò dhu-dzidó, ma mala ádrùngbǎnga tó obi nà ngàtsi màlàyikà òrù-akpà ò rò rífo ró. Kǐ'ì àpbù ìbvù ndì dóná, angò-sisì ràdù ndàkpòrò dóna rǒ ró. Kà-nyì ambénà ùmbìli dǒ adyifò-nyìkpa náarùmbìli dhu bhèyi. Ndirò, kà-pfò nùli ndì kàzù tó átsùta bhèyi. ² Kǐ'ì àngǎ ka kànga ònànga kàràtasǐ-ngba nà foná. Ní, kídè ndìli fangà tó pfóna ádrùngbǎ rèrù dǒ, ndàdù ìgù tó pfóna ìli adzi-kpa dǒ. ³ Kádù òkù orú tǔna nyú nà àdhàdhì àrì rǐ tǔna-ònga idho dhu bhèyi. Ndirò, kòkù rò, ma miri àrùbhù ovo àtà dhu nádu kà tò dhu. ⁴ Ndirò, i àrùbhù ovo àtà dhu nùitdègu ndìri, ní ma madù móbhòlò abádhí ùnò dhu t'ándítá tò. Pbétù, ma miri atdí ale-tù òrù-akpà ò rò rí dhu òvo idù ró, ndàti: «Ódo kǒkò àrùbhù ovo núnò indù dhu òdhù ò. Àpé nyandí ka.»

⁵ Ní, wò ma màlanà ádrùngbǎ rèrù mà, adzi-kpa mànà dǒ idè ró màlàyikà náava fangà tó otsúna òrù-akpà ò. ⁶ Kádù dhu òtsò Kàgàwà, yà dhòdhòdhonganà arí'ì ale, yà òrù-akpà mà, adzi mà, ádrùngbǎ rèrù mà, óyá arí'ì kóró dhu-tsí mànà nanzì ale-ovò rǒ, ndàti: «Ìmbǎ ndì nùbhà kàsùmì rǐ'ì tditdó! ⁷ Àrùbhù rí kisé màlàyikà rǐ wàndà òmì ònà kàsùmì ó, Kàgàwà rǐ yà ndì ndarù ròngò òko órù ò dhu àbhù rǎkǎ, àdhàdhì pbindà ìnò-akpá, pbánábí-otù ó ndì ndavò Ídzì Màkǎrù-bvù rǒ.»

⁸ Wò dhu-dzidó, ma miri yà òrù-akpà ò rò dhu nòvòndà idù ale-tù, ròvò dhu tditdó idù, ndàti: «Árà nyakò wò àngbè ka kàngbe rórò rí'ì kàràtasǐ-ngba yà ka nàlǔ foná màlàyikà-fó rò. Ka ní yà ididè ndìli atdí pfóna ádrùngbǎ rèrù dǒ, ndàdù ngàtsi pfóna ìli adzi-kpa dǒ màlàyikà.»

⁹ Ní, ma madù àrà ndi màlàyikà-tí'ò, madù kònzì rìbhò ndi kàràtasǐ-ngba fudu ò. Ní, kádù dhu òvò idù, ndàti: «Ákǒ ka, nyadù ùkanà, nyotò. Kà rǒgyè ògyè fìnu-tsù ò, pbétù linú kà rǒkye iti-dha bhèyi.»

¹⁰ Ní, ma makò wòrí kàràtasí-ngba ndi màlàyikà-fó rò, madù ùka nà. Ní, kăkye lidú, rò'ò iti-dha bhëyi. Pbétù, ma mitdègu kòto, ní kădù ògye tí ògye fidu-tsù ò.

¹¹ Ní, ka kavò dhu idù, kati: «Dhu àkă nyovò dhu tdítđò nabi bhëyi ábhò ale-tidò mà, ábhò pbìrì ò ale mà, dhèdhèrò aláva-tidò tó ábhò ale mà, ndirò ábhò ádròdrò kámá màná-okú dò rò.»

11

Kàgàwà arí pbìkì ngàmbì àbhě rùvò àpbè ò rò tí dhu
(Uvt 7-10; 1Ká 17.1; Luk 21.24)

¹ Wò dhu-dzidò, ka kibho dhu ùdhě ka karí nǐ itsukpó bhëyi ndì nǐlì ízò fudú, kadù àtìnà ima nǐ: «Ívā nyi, nyudhe* Kàgàwà bhà idza mà màzàbahù màná, nyadù ànyì-dzá rò arí Kàgàwà ùlě ale-bvu nózù. ² Pbétù, wò irinǎ rò rí'ì kà tò odhó náká nyubhà ìnzǐ nyudhe. Obhó tí, wò ndi-tsi ka kàbhù wà yà ìnzá àpè Kàgàwà ùnǐ ale, kākà ìfo kumì dòná óyò nà àbǐ† tí rí ìlǐlǎ kigò-tsidò‡ òbè ale tò. ³ Ndirò, ma mí óyò pbàkà ngàmbì§ òvì ròwù dhu òvò ìndrù tò, gòníyà ì ùfò ròyá ìnyì tó mberù tí rórò. Ní, abádhí rǐ dhu òvò ìndrù tò pbànábí bhëyi ràrà àhù atdí lufù, dòná óyò miyà, dòná azà kumì nà idho* tí.» ⁴ Kòkò ì óyò ngàmbì ní ì kòkò óyò mìzèyituni-tsù-kpa*, ndirò abádhí ní ì tarà ùlǐ ka karí dòyá mènàrà*, kākà yà adzi ò Ádrùngbǎle-ònzǐ aríko ale. ⁵ Ndirò, ndi ale apé ndòzè ndònzì abádhí nzére, ní kàzù rǎdù àhù abádhí-li'ò rò, rǎdù ì abádhí tó òmvù núbì*. Ndi dhu bhëyi tí ní ndì, ìngbàtí ìlì ndì ale mà yà abádhí nòzè ndònzì nzére ní rǎdù òvè. ⁶ Ndirò, abádhí rǐ'ì ìnè ádrùngbǎnga tó obi nà, 'ùtsì òrù-akpà-tsù*, ìnzǐ igye níkó tí yà ìndrù tò abádhí rǐ dhu òvò pbànábí bhëyi òná kàsùmì ò. Abádhí rǐ'ì ìnè ádrùngbǎnga tó obi nà átò, 'ùgèrè idha ròngò azu tí*, 'àdù ìngbàtí ìlì ndì àpbè-tidò mà nábhù yà adzi ò ale rǎbà, ì òzè ka dhu bhëyi.

⁷ Abádhí rǐ wò ìndrù tò ì aróvona pbànábí bhëyi dhu t'óvota ìto rò, òyí ò rò ráhù ìzǎ† núugyeya ìla abádhí nà. Kónziya abádhí-lè mà, ndàdù abádhí òkyè. ⁸ Ní, abádhí-abvò nòokoya ádrùngbǎ kigò, yà abádhí tó Ádrùngbǎle ka kutó mùsàlabhà dǒ òná kigò tó ngudhà ò. Ndi kigò ní ndì ka karí ìpbèna kanzi Sòdòmò* tí, ndirò ngǎtsi nǐ Mísri* tí. ⁹ Ní, ìngbàtí ìlì ndì ale-tidò nzínzì ò ale mà, ìngbàtí ìlì ndì rùgànda-tidò nzínzì ò ale mà, ìngbàtí ìlì ndì aláva-tidò t'ále nzínzì ò ale mà, ìngbàtí ìlì ndì pbìrì ò ale nzínzì ò ale mà náandáya kòrì abvo ìbhù idho dòná gòna nà tí‡, ndirò abádhí a'uya nǐ kutdù ì abvo. ¹⁰ Kòkò ì yà adzi òvò ale-idhè níikaya ndì ìkǎ tí abádhí ùve dhu-okú dò rò. ì ale-idhè níikaya ndì, 'àdù àmbe perè mà núbho dǒ fíyò nzínziya ò, atdíđò nyú kòrì óyò pbànábí náabhù ì 'àbà àpbè nídhunǐ. ¹¹ Kòrì ìbhù idho dòná gòna nà dzidò, Kàgàwà bhà rò ìrà ìpìrònga tó ale-ìhè náatsù abádhí-abvò ò, abádhí rǎdù 'ìvā, 'ìkò pfóya dǒ. Nírò ní ndì ádrùngbǎ odo níisí abádhí àndà rǒ rúbhi ale ò. ¹² Ndirò, kòkò ì óyò pbànábí níri orú-tùna nà rí dhu òvò fíyò òrù-akpà ò rò ale-tù,

* **11:1** 11.1 Udheta-tì ní Kàgàwà rǎrǐ pbìndà ale-ngbò òdo (Zàk 2.5-9; 4). † **11:2** 11.2 ìfo kumì dòná óyò nà àbǐ ní atdí dhu kèlě ìbhù ato dòná gòna nà nà. Atdídhénà ale arí ìrèna dhu ní, ìfo kumì dòná óyò nà àbǐ tí ka kátina dhu-tì rǎrǐ Kàgàwà ròtdì wà pbìndà ale abáya àpbè òná idho-bvu ídò. ‡ **11:2** 11.2 ìlǐlǎ kigò tí ka kátina iró ní Yèrùsàlemà tó kigò. Ndirò ndi kigò ìtè ní Kàgàwà bhà ale. § **11:3** 11.3 Jyò ngàmbì tí ka kátina iró ní Yèsù ná'ù ale tó mùtè, àdhàdhì Mùsà mà Èliya màná tó ófò ò. * **11:3** 11.3 Atdí lufù, dòná óyò miyà, dòná azà kumì nà idho ní atdí dhu kèlě wò 11.2 ò rí'ì ìfo kumì dòná óyò nà àbǐ nà. * **11:4** 11.4 Zàk 4.3,11-14 * **11:4** 11.4 Zàk 4.2; Upf 1.12,20 * **11:5** 11.5 2Ká 1.9-10 * **11:6** 11.6 1Ká 17.1 * **11:6** 11.6 Uvt 7.17-21 † **11:7** 11.7 Òyí ò rò ráhù ìzǎ àtì atdídhénà ale arí Krístò bhà òmvù tí: 1Yù 2.18. Ngǎkpà ale arí kàtì Dànyelè tó bhükü ò ka kítè ìzǎ tí: Dàn 7.7,23-27. Ngǎkpà ale-tsi arí kàtì yà adzi ò ale núnà arí Kàgàwà nà arí ndùgye fíyò nzére ìrèta nǐ ale tí. * **11:8** 11.8 Opt 18.20-19.29 * **11:8** 11.8 Uvt 1.8-14 ‡ **11:9** 11.9 Atdídhénà ale arí ìrèna dhu ní, ìbhù idho dòná gòna nà tí ka kátina dhu-tì rǎrǐ Kàgàwà ròtdì wà pbìndà ale-abvò onziya ngudhà ò idho-bvu ídò, ìnzǐ tsànzà nonzi tí dhu.

ndàti: «Nyùpò àzú!» Ní abádhí upò òrù-akpà ò àpbù ǒ, àzèmbè kǒkò i abádhí tó òmvù rándàna rórò. ¹³ Wò ndi kàsùmì ǒ tí, ádrùngbǎ mùtìtì nńísí, kigò tó atdínga idrè dǒ ràdù ndùgòlò. Àrùbhù lufù ale náadù ùve wò ndi mùtìtì ǒ. Ní ádrùngbǎ odo nyú nńísí òdòdì ale-go ò, ràdù Kàgàwà, yà òrù-akpà ò arí'ì ale nílè.

¹⁴ Dhu ìnzǎ rí ɔyo rí kìsě dhu núdà wà, ndirò ìbhù rí kìsě rǐ nǐ àpèrè, ìnzǎ ndì nditò ndì rórò!

*Àrùbhù rí kìsě wàndà rǒngò dhu
(Zàb 98; Upf 12.10; 19.6)*

¹⁵ Wò dhu-dzidǒ, àrùbhù rí kìsě màlàyikà náamì pbìndà wàndà. Ní ábhǒ ale náavò dhu ɔrú túya nyú nà òrù-akpà ò rò, 'àti:

«Kòmbí yà adzi ǒ idzi núdà wà atdíđǒ àlě tó Ádrùngbǎle Kàgàwà mà-fò ò, yà kǔtri fǐndà ale, Krístò mànà.

Ní, ndi idzi rǎdi dhòdhòdhonganà!» ¹⁶ Ndirò óyǒ kumì dóná ìfò nà pbàkùrǔ, yà fíyó kámá tó tombi dǒ aróko Kàgàwà-ònzǐ, núugú ì, nyàya ràpbǎ adzikpa-ngbò nyú, 'ùlě Kàgàwà. ¹⁷ Abádhí ambénà àtìnà dǒ:

«Mǎ màbhù òtsò indù, fàkǎ Ádrùngbǎle Kàgàwà, yà ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì kóró dhu dǒ alé!

Nyi nyarí'ì ìnè, ndirò nyi nyi'ì ìnè.

Obhó tí, nyi nyónzì kasu pbùkù ádrùngbǎnga tó obi nǐ, nyidì pbùkù Idzi.

¹⁸ Ìnzǐ arí nyifǔ ale nńí'ì nàwí nà rùnù, pbétù kòmbí, pbùkù nàwí nítè ndi ndì abádhí-rǒ.

Ndi kàsùmì ní, yà ùvǔvè ale-ànyǎ ìtdì nyi nyí ònà kàsùmì.

Ndirò ka ní, yà indù kasu nanzì ale, pbùkù pbánábí mà, kóró ngǔkpà ale kǎkà ɔvònu ìfǔ arí mànà tò nyi nyí mùkimbà ùbhǒ ònà kàsùmì,

ìmbǎ rǐ'ì ìndrǔ arí ìfǔna ale màtí, ndirò ìnzǐ ìndrǔ arí ìfǔna ale màtí.

Ndi kàsùmì ní kǎkà yà adzi ìnzǎ arí ale-tse òtdì nyi nyí ònà kàsùmì!»

¹⁹ Wò dhu-dzidǒ, yà òrù-akpà ò arí'ì Kàgàwà bhà idza-li'ò náapfo ndì, Kàgàwà mànà ìndrǔ ùngbò ì dhu ìtè rí Sàndukù ràdù ndàla ònà. Ní ìnga núumbìlì, ale-tù mà, ɔvo rǔtǎ dhu mànà ràdù 'ìrì. Ndirò, yà adzi níivì, ìfò ràdù ìkǒ atdíđǒ.

12

Kàgàwà rǐ òna nà tsìbhále òdo ádrùngbǎ osu-akpà-ba rǒ rò dhu
(ɔpt 3.15; Dàn 12.1; Luk 10.18; 1Pé 5.8; Upf 2.26-27)*

¹ Wò dhu-dzidǒ, ádrùngbǎ ize náavì ndì òrù-akpà ò. Ndi ize ní'ì adyifò nàfǒ róná mberù bhěyi atdí tsìbhále, àbǐ ràdù ì'ì pǔna-tsinǎ. Ndirò kà-do rǒ ì'ì mùkàkú ní atdí kumì dóná óyǒ nà alalì rǐ'ì róná mùkàkú*. ² Wò ndi tsìbhále nńí'ì ari nà. Ní, kǎmbénà ùkǔ dǒ, ndùgù ndì ndí rò, ndì ndí àpbè àbà dhu-okú dò rò.

³ Wò dhu-dzidǒ, ngǎtsi ize náavì ndì òrù-akpà ò. Ndi dhu ní'ì kàzu bhěyi ìlù ádrùngbǎ osu-akpà-ba. Ndi osu-akpà-ba-do ì'ì àrùbhù, ɔtdyúna ràdù ì'ì idre. † àrùbhù kà-do rǒ, mùkàkú nńí'ì atdátdí. ⁴ Ní, kǐdhá òrù-akpà rǒ alalì tó atdínga ìbhù dǒ áwina nǐ, ndivò yà adzi dǒ. Ní wò osu níidè, wò ìkyèrǒ òdì ndínǐ ndì ndugù tí ndì tsìbhále-ònzǐ, ndínǐ ndì ndotona tí kà rǔguna ngbángba ányǐrǒ rò tí. ⁵ Ní wò ndi tsìbhále núugu kpatsìbhá ngbángba, yà kóró pbìrì ǒ ale ùndà* róngo tsumà tó mùgǒ† nǐ ngbángba. Pbétù, ka kadù ndi kàbhà ìngba òdyì, kowù nà Kàgàwà-tí'ò,

* **12:** 12.0 Tsìbhále tí ka kátina ìró ale ní nǐ Mǎriyà, Yèsù tsánà, pbétù kà rítèna ní Pbàìsráyélì, Kàgàwà bhà ale, yà Yèsù Mǎsiyà ahù nyuyatsì rò ale (ɔpt 3.14-16; Ìsa 54.1-8; 66.7-8). * **12:1** 12.1 ɔpt 37.9 * **12:5** 12.5 Zàb 2.9 † **12:5** 12.5 Sùma tó mùgǒ nǐ ní ndi tàrà ùndà arí ale nóongónà fíyó tàrà-ngbò òdò.

yà ndi Kàgàwà bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi-ti'ò. ⁶ Ndirò, wò ndi tsìbhále adù òku rùngù# ò, yà Kàgàwà óbhòlò angyangyi fíndà ngari ò, ndíní ka kòdò tí ndi mběyi ányì, ràrà àhù atdí lufù, óyǒ miyà dòná azà kumì nà idhò tí*.

⁷ Ní, ilar nùtsi òrù-akpà ò, ádrùngbǎ màlàyikà Mùkǎli mà pbindà màlàyíkà mà nà rùgyè ì wò ndi osu-akpà-ba mà pbindà màlàyíkà§ mà nà nà. Ní wò ndi osu mà pbindà màlàyíkà mà nà nùgye ì átò abádhí mà nà. ⁸ Pbéttù kǎnzì nzá dhu lè mà, ndirò ngari adù ì'ì mbǎ abádhí tò tdítǎ òrù-akpà ò, pbindà màlàyíkà mà nà. ⁹ Ní, ka kibvu wò ndi ádrùngbǎ osu-akpà-ba obvò. Àbadhi ní ndi yà mùhàngú ò rò ì'ì osu*, yà Nzére Ale tí, ndirò ngàtsi ní Pfòmvo tí ka karánzina, yà adzi ò kóró ale ùtrǎ arí Ale. Ní ka kibvu ka yà adzi ò pbindà màlàyíkà mà nà.

¹⁰ Wò dhu-dzidǎ, ma miri òrú tǔna nyú nà rí dhu òvo òrù-akpà ò rò ale-tù, ràmbe àtina dǎ: «Kòmbí ògù mà, ádrùngbǎnga tó obi mà, àlě tó ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi mà, yà kǔtri fíndà ale, Krístò bhà ádrùngbǎnga mà nà níwù wà ùvò! Obhó tí, wò àlě t'ádóna òbhù rǎ arúbhi kùbhingá màtí ndirò adyìbhengá màtí àlě tó Kàgàwà-ònzì ale, ka kibvu wà òrù-akpà ò rò. ¹¹ Ì àlě t'ádóna ónzì kà lè mà Tàmǎ-ngba-azù-òbì ní, ndirò, abádhí ónzì kà lè mà, yà ì aróvona ìndrù tò Kàgàwà bhà Òte ní. Abádhí náadzi fíyó ípiróngà, ràrà àhù ì éve dhu ò màtí. ¹² Wò dhu-okú dò rò ní ndi inyì òrù-akpǎ, yà ùnú aróko ale mà nà kóró, nyí nyàkǎ nyílè nyí! Pbéttù nyí yà adzi ò ndirò rèrù ò nyí nyáróko rò, nyí nyí'ì àpbè ò, wò ndi Pfòmvo nófò wà dùkù nídhuní. Ndirò, kàlè àlè tí nàwí ní, kùni dhu yà fíndà ndi nùbhà kàsùmǎ-ngba rǎrǎ'ì akekpa nídhuní.»

¹³ Wò ndi osu-akpà-ba nítdègu ndi ka kibvu yà adzi ò dhu àlǎ, ní kǎdù ndòpè, ndònè yà kpatsibhá ngbángba nùgù tsìbhále, ndíní ndi ndonzi tí nzére. ¹⁴ Pbéttù, ka kǎdù sàmbà-pékélé nà ndi nòfò óyǒ pékéléna àbhù wò ndi tsìbhále tò, ndíní kǎdù tí ndòbè ní, ndàrà rùngù ò yà fíndà ka kabhòlò itse wò ndi osu-akpà-ba rǎ rò ngari ò. Ányì ka kǎdò ka mběyi nyú, ràrà àhù ìbhù ato dòná gòna nà* nà tí. ¹⁵ Ní, wò ndi osu-akpà-ba náadyò idha abhò nyú lina ò rò, rìli ndi bhùna ò rókù idha-akpà bhěyi ndi tsìbhále-owù ò, ndíní íyàdhiyà natdú tí ndàrà nà. ¹⁶ Pbéttù, adzi-kpa adù ndi wò tsìbhále dzùnà ònzì: kǎngbe lina'ò, ndòtò wò ndi osu-akpà-ba àdyò lina ò rò idha-akpà. ¹⁷ Ní, wò osu-akpà-ba náakó atdí dǎ wò tsìbhále rǎ, ndàdù àrà ìla ònzì kàbhà ngùkpa inzo mà nà. Ì ale ní kǎkà Kàgàwà bhà Úyátá ìfǔ arí ale, 'adù yà Yèsù unò fíyò dhu nífù ale. ¹⁸ Nírò ní ndi wò ndi osu-akpà-ba naadù àrà ìde ádrùngbǎ rèrù-bidǎ òsokpó dǎ.

13

Osu-akpà-ba tò rí kasu ònzi nzére óyǒ ìzǎ
(Dàn 7.19-25; Upf 14.9-11; 17.3,7-17; 19.20)

¹ Wò dhu-dzidǎ ma mala atdí ìzǎ, ádrùngbǎ rèrù ò rò ráhù ró. Kà-dò ì'ì àrùbhù, òtdyúna ràdù ì'ì idre. Ndirò kóró ì kǎtdyú rǎ mùkàkú ní'ì inè, ndirò ì àrùbhù kà-dò rǎ, ka kundí òvo ní'ì Kàgàwà ní ka kí dhu ùno nzére òná òvo. ² Wò ndi ma mala ìzǎ níli ndi atdáta bhěyi. Kà-pfò mà, kà-pfò-òdzèkélé mà nà ní'ì tsamangèrè bhà bhěyi. Ndirò kà-tsù náadù ndi àrì-tsù bhěyi. Ní osu-akpà-ba náabhù pbindà ádrùngbǎnga tó obi mà, pbindà ádrùngbǎ kamà tó tombi mà, pbindà ádrùngbǎnga mà nà-ròrò kà tò. ³ Wò ndi ìzǎ-dò nzínzì ò, atdí ale-dò náambénà òlo dǎ òve-ngbò rǎ otú nàbà dhu bhěyi, pbéttù ndi otú náadù ògù ògù tí. Ní idhò nùkò yà adzi óvò ale atdí dǎ kóró ndi

‡ 12:6 12.6 Rùngù ní òmvù-tsù rò ka karí òtse, kowù ale ùrù ònà ngari (Uvt 2.15; 16). Ndirò ka ní átò nzére dhu arí'ì ònà ngari (Màt 4.23). * 12:6 12.6 11.2,3 § 12:7 12.7 Osu-akpà-ba bhà màlàyíkà ní nzére màlàyíkà. Ndirò nzére-alafí tí ka karí àtina ní abádhí kèlè átò. * 12:9 12.9 òpt 3.1 * 12:14 12.14 ìbhù ato dòná gòna nà ní atdí dhu kèlè atdí lufù, óyǒ miyà dòná azà kumì idhò nà nà (12.6).

iză-okú dò rò, 'àdù kōwù núngu. ⁴ Ní abádhí ukò ì otdyàya dǒ, 'ùlě wò osu-akpà-ba, pbìndà ádrùngbǎnga tó obi-ròrò kàbhù wò ndi iză tò dhu-okú dò rò. Abádhí núuko ì 'ùlě ka, 'àmbe àtìná dǒ: «Ádhi pbá ale ndi yàrí iză bhěyi pbìndà obi rǐ'ì? Ádhi pbá ale ndi ndùgye rádù kà nà, ndàdù kà lè mà ònzì?»

⁵ Ní, wò iză tò ka kabhù ale-tsù ní ale idzi ka kí nǐ ote t'óteta mà, Kàgàwà nǐ ka kí dhu ùno nǐ màná tò ale-tsù. Ndirò kǎdù ifo kumì dóná óyǒ nà àbǐ* tí ndi ndí wò kasu ònzì nǐ ádrùngbǎnga tó obi nábà. ⁶ Ní wòrí iză náapè ndùnò dhu Kàgàwà nǐ: ndùnò dhu kǒvò nǐ, ndùnò dhu kǎrádi róngà nǐ, ndàdù dhu ùnò òrù-akpà ò aróko ngǔkpà ale nǐ átò. ⁷ Ka kufà rusà kà tò ndíní ìla nugye tí Kàgàwà bhà ale màná, ndònzì lè màya. Ndirò, ka kabhù ka rǐ'ì ádrùngbǎnga tó obi nà ìngbàtí ìli ndi rùgànda-tidò dǒ, ìngbàtí ìli ndi ale-tidò dǒ, ìngbàtí ìli ndi aláwà-tidò dǒ, ndirò ìngbàtí ìli ndi pbìrì dǒ. ⁸ Yà adzi óvò ale kóró núuléya ka. I ale ní, kóró ale kǎkà, yà adzi ka kanzìna rò, inzà ka kandí òvòya yà àho ka kahò Tàmă-ngba tí kátina ale bhà ípìrǒnga tó bhükù ò ale.

⁹ Inga t'írìta tó bǐna nà arí'ì ale, nǎkà ndirò nga mběyi! ¹⁰ Nyǐ Kàgàwà bhà alé, nyǐ nyàkǎ nyǐ'ì dhu-dzi òndù arí ale tí, ndirò fǐyò a'uta òdò arí ale tí. Kàgàwà í'iya gukyè imbi ò ka kosóya tí atdí ale nudhé dhu tí, ní ka kosóya ndi ale imbi ò. Ndirò, kí'iya gukyè ìla t'úgyeta tó obhi-akpà nǐ ka kohoya tí atdí ale nudhé dhu tí, ní ka kohoya ndi ale obhi-akpà nǐ.

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala oyo rí kisé iză, adzi ò rò ráhu ró. Kǒtdyú í'ì oyo, ì otdyúna rádù 'ùli tàmă-ngba-otdyú bhěyi. Ndirò kǎránà òte rǒ osu-akpà-ba bhěyi. ¹² Kǎránà kasu ònzì rǒ yà angyinǎ rò ì'ì fǐndà iză-fó ndi ndábà ádrùngbǎnga tó obi nǐ kóró ndi iză-ònzì. Kǎránà yà adzi mà òná aróko ndi ndóvò ale màná nábhu rǒ rùlě wò ndi wemberè tó iză, yà ndi natsú ndòhò otú-bhu rǐ'ì dóna rǒ iză. ¹³ Wò ndi oyo rí kisé iză, náanzì ádròdrǒ wiwì. Obhó tí, kǎránà kàzù mà nábhu rǒ rìfò òrù-akpà ò rò, rìrà àhu yà adzi dǒ kóró ale-nyìkpó ǒ rò. ¹⁴ Kǎbà wò wemberè tó iză-ònzì ndi ndí wiwì ònzì nǐ ádrùngbǎnga tó obi. Ní, kǎránà yà adzi óvò ale àbhù rǒ rùwǐ ndi wiwì-otù ǒ, ndòvò dhu abádhí tò, ndàtì abádhí rǎkǎ 'òbhòlò ndi iză-wòyǒ. Ndi iză ní ndi ìla t'úgyeta tó obhi-akpà nǐ ka kalú ngbòna òve-ngbò rǒ, pbétù rádù ìkye. ¹⁵ Ndi oyo rí kisé iză náabà ádrùngbǎnga tó obi ní, wò wemberè tó iză-wòyǒ tò ndi ndí ípìrǒnga àbhù nǐ, ndíní opé tí ndòtè, ndàdù kǎkà 'ùvò rí ìnzǐ 'ùko ì, 'ùlě ndi ale nókýè. ¹⁶ Ndirò wò ndi iză náadù kóró ale ètu, ìndrù arí ìfǐna ale mà, ìnzǐ ìndrù arí ìfǐna ale màná, ònzitále mà nǎkùtále màná, dòyá arí'ì ìtírò ale mà ìno tí arí'ì ale màná, ndíní ka kulí tí ize fangà tó otsúya rǒ màtí, ndirò ngǎtsi nǐ nyíya-ndri rǒ màtí. ¹⁷ Dhu òdzi ka kí, ndirò dhu ùdzi ka kí dhu tó otu ní'ì mbǎ atdí ale tò màtí, ìmbǎ ndi ale ì'ì ndi ize nà rò. Ndi ize ní'ì wò ndi iză-òvò, ndirò ndi oyo nà ndi nàko ozú-bvu†.

¹⁸ Iró dhu àkǎnà kí'ì dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta nà. Ní, inga t'únita tó irèta nà arí'ì ale, nǎkà ndùpǐ wò ndi iză bhà ìmòrò. Obhó tí, ndi ìmòrò ní atdí ale-òvò nà ndi nàko ìmòrò. Ndirò ka ní azà miyà, azà kumì, dóná azà nà‡.

14

Tàmă-ngba úwu ale rǐ adyi-òwútá núyù dhu
(Èbr 12.22-24; Upf 7.3)

* **13:5** 13.5 Atdídhena ale arí ìrèna dhu ní, ifo kumì dóná óyǒ nà àbǐ tí ka kátina dhu-tì rǎrǐ Kàgàwà rǒtdì wà wò iză rǐ kǒkò dhu ònzì òná ìdho-bvu ìdò. † **13:17** 13.17 Pbàgiríkí mà Pbàyàhúdì màná t'ávana ǒ, kóró andítà-nyìkpó ní'ì ndi nà ndi nàko ozú-bvu nà. Ní atdí ale-òvò nà ndi nàko-tsí ka kuni tí, dhu akána kupí ndi oyo ò rí'ì andítà-nyìkpó-nzo nà ndi nàko ozú-bvu kóró, kadù àngbònà atdíkpá. ‡ **13:18** 13.18 Azà dhu tí kátina andítà rǐtèna dhu ní inzà àkǎ bhùna ǒ dhu, ndirò àrèbhù dhu tí kátina-tsí ní atdíðǒ àkǎ bhùna ǒ dhu. Iză-rǒ rǐ'ì azà miyà, azà kumì, dóná azà nà tó ìmòrò rǐtèna dhu ní, kà rǎrǐ'ì inzà àkǎ bhùna ǒ irèta nà dhu, ndirò ìnzì kà rǐ dhu lè mà ònzì akekpa màtí dhu.

¹ Wò dhu-dzidõ ma mandà nga, ní ma mala Tàmă-ngba tí kátina ale Sàyuni tó pbìrì dõ idè ró. Kĩ'ì atdíkpá atdí miyà, ifo kumì, dòná ifo nà lufù ale mànà, ndirò, i ale-nyìndri rõ ka kundí ɔvɔ ní'ì kǒvò mà kà t'Ábanà-ɔvò mànà. ² Ní, ma mìrì atdí ale-tù òrù-akpà ò rò rírà, ràmbe àwa dõ àdhàdhì ábhõ idhá-yà-ba rĩ ndìsolò dhu bhěyi, ndirò, atdí dõ rúta ɔvɔ-tù bhěyi. Ndi ale-tù níri ndì átò ràmbe ò'ò dõ dùmù òti rí ale rĩ fiyó dùmù òti dhu bhěyi. ³ Ní kǒkò atdí miyà, ifo kumì, dòná ifo nà lufù ale náambénà adyi-ɔwúta ùyɛ dõ Kàgàwà bhà ádrùngbã kamà tó tombi mà, ípìrõnga nà ifo dhu-tsí mà, pbàkùrũ mànà-ònzĩ. Atdí ale mà wò ndi adyi ùdhe rádù ndùni ní'ì ìmbã, inzà ní kǒkò atdí miyà, ifo kumì dòná ifo nà lufù ale, kǎkà yà adzi ò rò Tàmă-ngba úwɛ kèlě núdhe ka 'ùni rò. ⁴ I ale ní ì nódò atdí dõ, 'òkò ilátá ò Kàgàwà-nyìkpó ò ale, yà inzà ì níti vèbhále nà ì úbhi dhu-otù ò ale. Ndirò abádhí arúbhi Tàmă-ngba-owù ò, yà kà rúbhi ònà kóró ngari ò. Obhó tí, abádhí ní i ka kuwù ngũkpá ale nzínzi ò rò, rĩ'ì àdhàdhì wemberè tí ka kúbhõna Kàgàwà tò, ndirò Tàmă-ngba tò perè bhěyi. ⁵ Abádhí ní inzà àpè tìtò ùnɔ atdí-gùna màtí ale, ndirò ìmbã nzére dhu tí ka kózùna dhu rĩ'ì nyuyatsi ale.

Ibhu màlàyíká rĩ Kàgàwà rĩ anya ìtdì yà adzi óvò ale dõ dhu ɔvɔ dhu
(Kas 17.30-31; Upf 18; 19.19-20)

⁶ Wò dhu-dzidõ, ma mala atdí màlàyikà ɔrú nyú rókɛ ò ró, ndàdù ì'ì yà adzi óvò ale tò ndi ndóvɔna dhòdhódhóngà tó Ídzi Màkùrù nà. I ale ní ìngbàtí ìli ndi pbìrì ò ale mà, ìngbàtí ìli ndi rùgànda-tidò mà, ìngbàtí ìli ndi aláwà-tidò t'ále mà, ndirò ìngbàtí ìli ndi ale-tidò mànà. ⁷ Ní kǎmbénà dhu ɔvɔ dõ ɔrú tũna nyú nà, ndàmbe àtìnà dõ: «Nyĩ nyàkã nyõnzì Kàgàwà ɔdò, nyàdù ilènà! Obhó tí, kàbhà kàsùmì yà ìndrũ-ànyã ìtdì kà rĩ ònà nákã wà. Nyĩ nyàkã nyũlě wò ndi òrù-akpà mà, adzi mà, ádrùngbã rèrù mà, idha-dòtí-nzo mànà nanzì ale!»

⁸ ɔvɔ rí kìsě màlàyikà náadù ìrà wò ndi wemberè tó-tsí dzidõ, ndàdù òkù, ndàti: «Íyàdhiyà ìtsì wà! Bàbelì tó ádrùngbã kigò* ìtsì wà! Kàbhɛ kóró pbìrì ò ale ròmuvè Kàgàwà bhà ádrùngbã nàwí tó dìvayi, yà abádhí ndi ndábhɛ ròtsù pbìndà m̀nyònì ò dhu-otù ò.»

⁹ Ibhu rí kìsě màlàyikà níira kǒkò angyi iwũ óyõ màlàyíká dzidõ. Ní, kǎvò dhu ɔrú tũna nyú nà, ndàti: «Ìngbàtí ìli ndi ale yà wòyõna ka kóbhòlò ìzã mà ndi kà-wòyõ mà ùlě rí, kadù ndi ìzã bhà ize àpba nyina-ndri rõ màtí ndirò ngãtsi nĩ ɔtsúna rõ màtí ale, ¹⁰ ní rĩ Kàgàwà bhà ádrùngbã nàwí tó dìvayi nómuvè átò. Obhó tí, ndi dìvayi ka kabhòlò ìnzì kisi idha ònà, kadù òdhònà kàbhà nàwí tó kópà ò! Kǒkò dhu bhěyi ale náabáya àpbè kàzɛ ò, ndirò abádhí abáya ka yà atdí dõ arúla ògbe ndógbe rò áwùse tó dhu-ra ò, ìlilã màlàyíká mà, Tàmă-ngba mànà-ònzĩ. ¹¹ Ndirò, wò ndi abádhí tó àpbè tó kàzɛ-ikò náarúpo ɔrù dhòdhódhóngà nà. Kǒkò ndi ìzã mà, wòyõna mànà núle ongónà ale, yà kǒvò tó ize ka kɔpá ròyá ale kóró, náarí nzĩ 'àsõ atdíku màtí kúbhingá, ndirò adyíbhengá màtí àpbè ò rò.»

¹² Wò dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà bhà ale, kǎkà Kàgàwà bhà Úyátá ifũ arí, 'adù Yèsù à'ù ale, nákã ì'ì dhu-dzi òndù arí ale tí.

¹³ Ndirò, ma mìrì ale-tù òrù-akpà ò rò rí dhu ɔvɔ ró, ndàti: «Ándi yàrí dhu: <Hirò nònzì ní yà kòmbí ndi nòpè rò rúve Ádrùngbãle Yèsù ì á'ù rórò ale!> Ìlilã-Alafí ràtina: <Obhó dhu ní ndi! I ale rĩ 'àsõ fiyó ododu kasɛ ò rò, abádhí anzi ìdzi dhu nódhò wà ì, 'òwù abádhí-owù ò nídhunĩ.»

Yà adzi ò ale-ànyã ìtdì ka kí dhu
(Ìsa 63.1-8; Yòw 4.12-14; Màt 13.37)

* **14:8** 14.8 Bàbelì tó kigò rĩtèna dhu ní Kàgàwà nà rí ndùgye ádrùngbãnga-tidò kóró. Atdí ndi ófò ní'ì Rómà tó kigò (Upf 17-18).

14 Ma mandà nga tdítđ, ní, ma mala òwǒwè àpbù, ndirò ndi àpbù dđ ndi ndàdi ró i'ì ale ní Ìndrù t'Ídhùnà nà ndi nòfò ale†. Kà-dò rǒ i'ì ní òrò tó mùkàkù, ndirò kà-fó i'ì dhu ní inga ǒ dhu òtse ka karí nǐ atdídđ ndi náka obhi-tidò. 15 Ní, atdí màlàyikà náahù òrù-akpà ò arí'ì Kàgàwà bhà idza ò rò, ndòkù òrú tǔna nyú nà ndàti wò ndi àpbù dđ àdi ale nǐ: «Ídyi pbùkù obhi, nyòpè nyogù inga ǒ dhu nǐ. Obhó tí, yà adzi àdi wà tùmà tí, òná dhu ka kogu tí, ndirò ndi ònzi-bvù dhu ògu ka kí òná kàsùmì àkà wà!» 16 Ní, wò ndi àpbù dđ àdi ale núudà pbìndà obhi yà adzi ǒ, ndòtsè kà ǒ dhu nǐ.

17 Ngàtsi màlàyikà náadù àhù òrù-akpà ò arí'ì Kàgàwà bhà idza ò rò, ndi mà átò ndàdù i'ì inga ǒ dhu ògu ka karí nǐ ndi nakàní obhi nà foná. 18 Ngàtsi màlàyikà ní'ì ádrùngbǎnga tó òbi nà màzàbahù-dǒ arí'ì kàzù dǒ*. Ní ndi-tsí náahù ndi màzàbahù dǒ rò, ndàdù òkù òrú tǔna nyú nà wò atdídđ ndi náka obhi rǐ'ì foná màlàyikà tò. Kǎti: «Ídyi wò atdídđ ndi náka pbùkù obhi, nyazè yà adzi ǒ rǐ'ì vǐnyò-kpǒ nǐ, iwà ndi vǐnyò-kpǒ nǒ'ò nídhunǐ.» 19 Ní, wò màlàyikà núudà pbìndà obhi yà adzi dǒ, ndàzè yà adzi ǒ vǐnyò-kpǒ nǐ, ndàdù ndi vǐnyò-kpǒ àwà kèzù ka karí òná ádrùngbǎ ibhu-ba ò. Kǒkò dhu kóró rǐtèna dhu ní Kàgàwà bhà nàwí. 20 Ka kaha ndi vǐnyò-kpǒ bhùna ò, irinǎ rò kígò tò. Ní, azu* isòlò ndi abhò nyú ndi kà-bhu ò rò, gùgùna rùpò, ndàrà àhù mùhàgù-tsù rǒ nyú. Ndirò, ndi azu adù òkù, ndàrà àhù mbèmèbè ìbhù miyà kilòmètèrè tí‡.

15

Músà bhà adyi mà, Tàmǎ-ngba bhà adyi mànà núyù ka kí dhu

(Upf 11.19; 16.1; 19.1-4)

1 Wò dhu-dzidǒ, ma mala ngàtsi ádrùngbǎ ndirò idhò rǐ ìndrù mà ùkǒ atdídđ nǐ ize òrù-akpà-nyì-rǒ. Ndi dhu ní'ì àrùbhù màlàyikà àrùbhù dhèdhèrò àpbè-tidò nùlǔ foyá. Kǒkò ì àpbè ní'ì ndi kà rǐku dòyá rò àpbè, abádhí rǒ rò Kàgàwà rǐ pbìndà nàwí ìto nídhunǐ.

2 Tdítđ, ma mala kǐràwulì bhèyi òná nga rǎwù, ndàdù i'ì kàzù nà òná átò ádrùngbǎ rèrù. Ndirò, ma mala ìzǎ lèmà nónzi ale, yà ìnzá kà-wòyǒ nùlǔ, ndirò ì núvò ìnzǐ kupbì kǒvò nà ndi náka òzù-bvù nyìya-ndrinǎ ale. Abádhí ikò ndi ádrùngbǎ rèrù dǒ, 'adù Kàgàwà bhà dùmù ùlù foyá. 3 Ní, abádhí ambénà Músà, Kàgàwà bhà kasutále bhà adyi mà, Tàmǎ-ngba bhà adyi mànà, núyù dǒ*. Abádhí ambénà àtìna dǒ:

«Ádrùngbǎle Kàgàwà yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó òbi nà alé, kàsùnu ní ádrùngbǎ, ndirò idhò rǐ ìndrù ùkǒ nǐ kasu!

Ìnyi, kóró pbìrì ǒ ale tó Ádrùngbǎ kamǎ, pbùkù kasu ní obhónánga tó, ndirò ka ní obhóna tó kasu!

4 Ìnyi Ádrùngbǎlé, ádhi pbá ale ndi ìnzǐ rádù òdònu ònzì?

Ndirò, ádhi pbá ale ndi ìnzǐ rádù òvònu ìlè?

Obhó tí, ìnyi atdíró ní ndi ìlǐlá ale!

Ndirò, kóró pbìrì ǒ ale rǒngo ìwu 'ùkò ònzìnú, 'ùlǔ nyì,

pbùkù obhónánga tó kasu nála wà ndi kpangba abádhí tó nídhunǐ!»

Kàgàwà bhà nàwí rǐ'ì òyà àrùbhù kópà

5 Ndirò wò dhu-dzidǒ, ma mala Kàgàwà bhà idza-li'ò ndàngbè rǐ òrù-akpà ò ró. Kà-ò i'ì ní Kàgàwà bhà Ùyátá rǐ'ì òná sàndukù rǐ'ì òná hemě-dza. Ányì i'ì dhu ní, yà Kàgàwà arí nditè ìndrù tó òná rò hemě-dza. 6 Ndirò àrùbhù dhèdhèrò àpbè-tidò nùlǔ foyá àrùbhù màlàyikà núuvò wò ndi Kàgàwà bhà idza ò rò. Abádhí ufó mberù

† 14:14 14.14 Ìndrù t'Ídhùnà ní Yèsù Krístò, Màsiyà (Upf 1.13; Dàn 7.13). * 14:18 14.18 8.5 * 14:20 14.20 Ìsa 63.1-6 ‡ 14:20 14.20 Író, uvitatále Yùwanì azè nditè Kàgàwà itdìyà kóró ale-ànyà dhu. * 15:3 15.3 Uvt 15.1-18

ni'ì òwǒwà tdyé mberù, 'àdù odrùya-do iso orò tó kùkyě nǐ. ⁷ Ndirò, ípìrǒnga nà ìfo dhu-tsí nzínzi ǒ atdí dhu núubhò orò nǐ ka kǒbhòlò àrùbhù kópà, kǒkò àrùbhù màlàyíkà-fó. Í kópà núulè ùlè tí Kàgàwà, yà dhòdhóhóngà nà aradí ale bhà nàwí nǐ. ⁸ Ní, wò ndi Kàgàwà bhà idza náalè Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù mà, kàbhà ádrùngbǎnga tó obi màrà ò rò ráhu iko nǐ. Ndirò, ányì rótsù atdí ale mà ní'ì ìmbǎ, ràrà àhu kǒkò àrùbhù màlàyíkà rǐbhona àrùbhù àpbe rǒwu iku dhu ò.

16

*Àrùbhù màlàyíkà rǐ àrùbhù kópà ò rí'ì
Kàgàwà bhà nàwí ùdhǒ yà adzi dǒ dhu
(Uvt 7-10; Upf 8.6-9.21)*

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma miri orú ale-tù nyé nà ka kí dhu òvo Kàgàwà bhà idzá rò àrùbhù màlàyíkà* tò dhu. Ka kati: «Nyòwu nyǔdho kǒkò àrùbhù kópà ò rí'ì Kàgàwà bhà nàwí yà adzi dǒ!»

² Ní wemberè tó màlàyikà náadhò pbìndà kópà ò nàwí yà adzi dǒ. Ní nzéere otú-tidò, yà atdí dǒ rándi otú, náahù kǒkò izǎ tó kàsé nà rí'ì ròyá, 'àdù ambe kà-wòyǒ núle dǒ ale rǒ*.

³ Oyo rí kisé màlàyikà náadhò pbìndà kópà ò rí'ì nàwí ádrùngbǎ rèrù ò. Ní idha ugèrè ndi ndòngò òvè òvè ale ò rò ráhu azu bhèyi, ndi rèrù ò ì nòtù ípìrǒnga nà arí'ì idha ǒ dhu-tsí ràdù ùve kóró.

⁴ Íbhu rí kisé màlàyikà náadhò pbìndà kópà ò rí'ì Kàgàwà bhà nàwí idha-akpà mà, idha-dòtí-nzo màrà ò, òyá idha ràdù 'ùgèrè, 'òngò azu tí átò. ⁵ Ní ma miri yà idha dǒnga àndà arí màlàyikà rǐ dhu òvo dhu, ndàti: «Ínyi Ìlǎ alé, nyi nyarí'ì ìnè ndirò nyi nyi'ì ìnè. Nyi nyòtdì kòrí anya obhónánga dǒ. ⁶ Obhó tí, ìndrǔ núufu pbùkù pbànábí mà ngǔkpà pbùkù ale màrà-azù. Ní ndi dhu-okú dò rò, kòmbí nyi nyàbhu wà abádhí ròmuvè azu átò. Wòrí ní ndi abádhí àkàrà 'àbà dhu!» ⁷ Wò dhu-dzidǒ, ma miri ale-tù màzàbahù dò rò rí dhu òvo ró, ndàti: «Obhóngatí, inyi fàkà Ádrùngbǎle Kàgàwà, yà ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì kóró dhu dǒ alé, nyi nyòtdì wò anya obhónánga dǒ ndirò obhónánga dǒ!»

⁸ Ífo rí kisé màlàyikà náadhò pbìndà kópà ò rí'ì nàwí adyifò dǒ. Ní ndi adyifò náabà ìndrǔ ùbi ndi ndí ònà rò ráhu kàzu nǐ nǐ ádrùngbǎnga tó obi. ⁹ Ní, ìndrǔ náagbè wò ndi atdí dǒ ìgbè kàzu nǐ, ràrà àhu ì í dhu ùvo wò ndi àpbe t'íbhòta tó ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì ale, Kàgàwà-ovò nǐ dhu ò. Abádhí uvò ì ìnzǐ 'ùgèrè ì 'ùbhà fiyó nzérenga, ndirò abádhí adù 'ùvo átò ìnzǐ 'ìlè ka.

¹⁰ Imbo rí kisé màlàyikà náadhò pbìndà kópà ò rí'ì nàwí izǎ* bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ. Ní, ìnò níibvú ndi kǒnyè idzi dóná pbìrì dǒ. Ní, ìndrǔ apè 'à'à idàya ì ábàna àpbe-okú dò rò. ¹¹ Abádhí núuno dhu Kàgàwà, yà orù-akpà ò arí'ì ale nǐ, ròyá rí otu rándi dhu-okú dò rò. Pbétù, abádhí ugèrè nzá ì, ùbhà fiyó nzéere mùtso.

¹² Aza rí kisé màlàyikà náadhò pbìndà kópà ò rí'ì Kàgàwà bhà nàwí Fùratì tí kátina ádrùngbǎ idha-akpà ò. Ní ndi idha-bhù ǒ idha atdyù ndínì otu nùbhà tí adyifò arí ndìto ìnǎ rò arí iwu ádròdrǒ kámá tò. ¹³ Nírò ní ndi ma mala àngbè bhèyi ì nùlì íbhu nzéere-alafí: atdí náahù ádrùngbǎ osu-akpà-ba-li'ò rò, ngàtsi náahù izǎ-li'ò rò, ndirò ngàtsi ràdù àhu oyo rí kisé izǎ, yà tìtò tó nabì tí kátina-li'ò rò. ¹⁴ Abádhí ní'ì idho rǐ ìndrǔ ùkǒ nǐ dhu ònzi rí nzéere-alafí. Ndirò, abádhí ní ì yà adzi ǒ kóró ádròdrǒ kámá dòyanǎ ubhìya, 'ùndu abádhí-tsù alafí, ndínì Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà ale, nugye tí kàbhà Ádrùngbǎ ídho ǒ.

* 16:1 16.1 15.1,6-7 * 16:2 16.2 14.9 * 16:10 16.10 13.1-2; 15.2

15 Ádrùngbǎle rǐ dhu òvo, ndàti: «Kànǐ ma mǐrà ogbotále náarírà dhu bhěyi, yà inzǎ nyǐ nyàni kàsùmì ǒ. Hirò ònzi rǐ ale ní nyìkpóna nà rádi ndàdù p̀b̀indà mberù òdò mběyi róná inzǐ ndùwà ale, akye ndì ndarana ila ò nzǐnzǐ rò, nyìna ràdù àmbe ìwǔ dǒ ìndrù nzǐnzǐ ǒ nǐ.»

16 Nírò ní ndi kǒkò ìbhǔ nzére-alafí núundu kǒkò ádròdrǒ kámá-tsù yà Hàrmàgèdoni* tí ka kátina P̀b̀àèbràniyà t'ávana ǒ atdí ngari ǒ.

17 Àrùbhù rǐ kǐsě màlàyikà náadhò p̀b̀indà kópà ò rǐ'ì Kàgàwà bhà nàwí awe ǒ. Nírò ní ndi atdí ǒrú ale-tù nyú níri ndi Kàgàwà bhà idza, yà ádrùngbǎ kamà tó tombi rǐ'ì i rò, ndàti: «Kòmbí kóró dhu ònzì wà ndì!» 18 Ní, inga ǔmbìlì, ǒvo ǔtá, wògò iri ndi, yà inzǎ apèna ìsǐ angyi yà ìndrù apèna 'òngò òko yà adzi dǒ rò ádrùngbǎ mùtiti ràdù ìsǐ. Obhó tí, ndi mùtiti ní'ì ádrùngbǎ mùtiti nyú! 19 Ní, kǔgolo ádrùngbǎ kigò Bàbeli*, ndàbhǔ ònánga r̀nd̀ò ndi ìbhǔ, kóró ngǔkpà p̀b̀irì ǒ kigò ràdù 'ùgolo átò. Ndi dhu bhěyi ní ndi ndi ádrùngbǎ kigò náadzò nzǎ Kàgàwà ònǎ rò, kǎbhù ka r̀m̀v̀ù atdí dǒ ǒrù p̀b̀indà nàwí tó òvayì átò nídhuní. 20 Kóró sòngà núuwí, ìnzǐ p̀b̀irì ràdù 'àla tdít dǒ. 21 Wò dhu-dzidǒ, ádròdrǒ kpóna nà ifo nà igye níkó ìndrù dǒ. I ifokpǒ i'ì ádròdrǒ nyú, f̀iỳò m̀g̀èr̀è ròsè ifo kumì kilo ònǎ. Ní ìndrù núuwo dhu Kàgàwà nǐ wò ndi ifo nà igye r̀b̀h̀ùna f̀iỳò àp̀b̀è-okú dò rò. Obhó tí, wò ndi ifo nà igye núnza dhu abho nyú atdí dǒ.

17

Atdídǒ arí m̀nỳòni ònzi atdí tsibhále tó mbóli (Upf 16.19; 18)

1 Nírò ní ndi yà Kàgàwà bhà nàwí tó kópà nà ì'ina foyá àrùbhù màlàyikà nzǐnzǐ ǒ atdí màlàyikà níra dhu òvò idù. Kǎti: «Írà ndínǐ ma mìtè tí ìngbà dhu bhěyi màtì Kàgàwà rǐ anya òtdì yà atdí dǒ arí m̀nỳòni ònzi tsibhále dǒ dhu indù. Ndi tsibhále ní yà ádròdrǒ idha-bidǒ* ka kasì ádrùngbǎ kigò. 2 Yà adzi ǒ ádròdrǒ kámá nóongónà m̀nỳòni ònzi kà mànà, yà adzi ǒ ngǔkpà ale ràdù òri kǎbhà m̀nỳòni tó òvayì nǐ.»

3 Ní, Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí nírá ma, màlàyikà ràdù modyì, ndàrà ma nà r̀ng̀ù ò. Ní ányì, ma mala atdí tsibhále òlòlù atdí ìzǎ* dǒ àdi ró. Ndi ìzǎ rǒ ka kadù ùndinà ǒvo ní Kàgàwà nǐ ka kí dhu ̀no nǐ ǒvo. Ndirò, ndi ìzǎ-dò i'ì àrùbhù, ǒtdyána ràdù ì'ì idre. 4 Wò ndi tsibhále ǔfó ní'ì ìtiti òlòlùnga mà ngbó ólù mberù mànà, ndàdù ngbóna núyò ǔmbìlì r̀mb̀ilì ǒrò tó dhu-tsí mà, ǒrú odzina nà odu-tidò mà yòkpó mànà nǐ. Ndirò kǎlú foná dhu ní'ì ǒrò nǐ ka kóbhòlò yà àlè tí àlè íyàdhiyà bhà m̀nỳòni tó òndrò ka kóndrò atdí dǒ m̀t̀so, yà inzǎ ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu nǐ kópà. 5 Kà-nyì rǒ ka kandí ǒvo ní'ì, òru tí ka kórù t̀na ǒvo. Ndi ǒvo ní'ì: Bàbeli*, Ádrùngbǎ kigò, m̀nỳòni ònzi arí vèbhále-tsánà ndirò yà adzi ǒ arí 'ònzi òndrò ka kóndrò atdí dǒ dhu-tsánà. 6 Ndirò, ma mala dhu ní wò ndi tsibhále òri Kàgàwà bhà ale, yà Yèsù bhà ngàmbi tí ì akò dhu-okú dò rò ka kakyè ale-azù nǐ dhu.

Ní, íyàdhiyà ma màla rò, idho núuko ma atdí dǒ. 7 Nírò ní ndi màlàyikà náavò dhu idù, ndàti: «Ádhu idho ̀ko nyi nǐ? Ima, ma mí wò tsibhále-nyutsi ndi nòrù dhu-tì àwě indù. Ndirò, ma mí wò ka nànò àrùbhù dóna nà, ǒtdyána ràdù ì'ì idre ìzǎ-nyutsi ndi nòrù dhu-tì àwě átò indù. 8 Wò nyi nyàla ìzǎ ní'ì ìnè angyi, p̀b̀étù kòmbí kà rǐ mbǎ ì'ì. Ní, kà r̀p̀o ̀po, ̀ỳì ò rò, ndínǐ òtèna ikù tí atdí dǒ. Ndirò yà adzi ǒ aróko ale, kǎkà inzǎ ka kundí ǒvòya íp̀ir̀ng̀a tó bhükù ò, ròpè ndi yà adzi Kàgàwà anzina

* 16:16 16.16 Hàrmàgèdoni-tì ní Mègidò tí ka kátina kigò ǒ p̀b̀irì. Ndi ngari ní Kàgàwà mà p̀b̀indà ale mànà nuyeyà òmvù núunduya ì tdě Yèsù Krístò ìra rò ònǎ ngari (Zòz 5.19; 2Ká 23.29). * 16:19 16.19 14.8 * 17:1 17.1 17.15 * 17:3 17.3 Ndi òlòlù ìzǎ ní yà 13.1 ò ka kítè ìzǎ. * 17:5 17.5 14.8

rò ale, ní idho ukoyá wò ndi ìzǎ àlà ì í rò. Obhó tí, ndi ìzǎ ní'ì ìnè angyi, pbétù kǎrí'ì mbǎ kòmbí, ndirò kǎraya ndìtò ìto tǎítǎdǎ!

⁹ Iró dhu àkǎnà kí'ì dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta nà ndíní ì dhu alú tí ale-do mběyi! Kòrí àrùbhù ndi ìzǎ-do ní àrùbhù pbìrì-akpá, yà wò ndi tsìbhále náarádi dòyá. Kòrí ì kà-do ní átò àrùbhù ádròdrǎ kámá. ¹⁰ Abádhí nzínzì ǒ ìmbò ale tó idzi-tsù òdì wà ì. Atdí-tsí nádi àdì idzi ndì ndónyù ró, yà ìnzá àrùbhù rí kìsè-tsí nápè ìrà àhù ònaná. Ní, kà rǐrà àhù rò, kǎdìya ídǎ kàsùmì kèlè tí. ¹¹ Wò ndi ìnè ì'ì angyi ìzǎ, pbétù yà ìmbǎ arí'ì tǎítǎdǎ kòmbí, nyú ndìtírò ní àrù rí kìsè ádrùngbǎ kamá. Ka ní atdí ale kǒkǒ àrùbhù ale nzínzì ǒ, ndirò kà rǎrà ndíní òtèna ikù tí atdídǎ.

¹² Kǒkǒ nyí nyàla idrè ndi ìzǎ-òtdyú ní idrè ádròdrǎ kámá, yà ìnzá àpè idzi òpè 'ònyù. Pbétù, abádhí rǐ ádrùngbǎnga tó òbì àbà, 'ònyù idzi atdíkpá wòrí ndi ìzǎ mànà ídǎ kàsùmì kèlè tí. ¹³ Ì idrè kámá kóró rǐ'ì nà dhu ní atdí irèta kèlè, 'àngbò fíyó ádrùngbǎnga tó òbì mà, fíyó ádrùngbǎnga mànà wò ndi ìzǎ dzùnà ì ònzi tí nǐ. ¹⁴ Abádhí rǐ Tàmǎ-ngba tí kátina ale ùgye atdíkpá, pbétù ndi Tàmǎ-ngba náadùya abádhí lè mà ònzì ònzi tí ádròdrǎ ale dǎ Ádrùngbǎle tí kà rǐ'ì, ndirò ádròdrǎ kámá dǎ Ádrùngbǎ Kamá tí kà rǐ'ì dhu-okú dò rò. Kàgàwà únzì ndàdù òvònà fíndà ale, kǎkà atdí afíya nà arí kǒwù ùngǔ ale, náadùya dhu-lè mà ònzì atdíkpá ndi Tàmǎ-ngba mànà.»

¹⁵ Wò ndi màlàyikà náadù àtìna ìma nǐ tǎítǎdǎ: «Wò nyí nyàla yà múnnyòni tó tsìbhále àdi biya dǎ idha ní dhèdhèrò ale-tidò mà, dhèdhèrò ihé yà mà, dhèdhèrò pbìrì ǒ ale mà, ndirò dhèdhèrò aláwà-tidò t'ále mànà. ¹⁶ Kǒkǒ nyí nyàla idrè ndi ìzǎ-òtdyú, ndi ìzǎ nyú mànà, rǐ wò múnnyòni tó tsìbhále nóndrò òndrò tí. Abádhí rǐ kǎrí'ì nà dhu ùdhǎ kóró kà-fó rò, 'àdù kùbhà tíròrò. Ndirò abádhí rǐ kà-zǎ à'a, 'àdù ndi nùbhà ka-go ùbì kàzu ò. ¹⁷ Obhó tí, Kàgàwà níli wà abádhí ìtù rí rònzì ndi ndùdhè dhu kèlè irèta abádhí-afí ò. Abádhí rǐ 'ìrì atdí òte dǎ, 'àdù fíyó ádròdrǎ kámá tó ádrùngbǎnga àngbò atdíkpá ndi ìzǎ dzùnà t'ónzita tò, rǎrà àhù Kàgàwà unò òte rǎkǎ dhu ò. ¹⁸ Wò nyí nyàla ndi tsìbhále ní ádrùngbǎ kigò, yà yàrí adzi ǒ ádròdrǎ kámá dǎ idzi nónyù ádrùngbǎ kigò.»

18

Màlàyikà rǐ Bàbelì tó kigò rǐ ndùkǒ dhu òvo dhu (Ìsa 13; 47; Yèr 50-51)

¹ Kòrí dhu-dzidǎ, ma mala ngǎtsi màlàyikà òrù-akpá ò rò rífo ró. Àbadhi ì'ì ádrùngbǎ ádrùngbǎnga tó òbì nà, ndirò yà adzi-ǒnga kóró náawù kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù nǐ. ² Nírò ní ndi kǎkù orú tǔna nyú nà, ndàti: «Íyàdhíyà ìtsì wà, Bàbelì tó ádrùngbǎ kigò ìtsì wà! Kòmbí kòngò wà pfòmvo aróko ró nga tí, ndirò kóró nzéré-alafí-tidò aróko ró nga tí. Kòngò wà yà ìndrù óndrò Kàgàwà-nyìkpó ǒ òtì àrè-tidò mà ìzǎ-tidò mànà náaróko ró nga tí. ³ Obhó tí, kóró pbìrì ǒ ale nómvù Kàgàwà bhà ádrùngbǎ nàwí tó dìvayi, yà kàbhù abádhí ròtsù pbìndà múnnyòni ò dhu-otù ǒ. Yà adzi ǒ ádròdrǎ kámá nónzì múnnyòni íyàdhíyà nà, ndirò yà adzi ǒ mùtùruzitále nónzì kàbhà ábhǒ ònzì-okú dò rò.»

⁴ Wò dhu-dzidǎ ma mìrì ngǎtsi ale-tù òrù-akpá ò rò rí dhu òvo ró, ndàti: «Pbàkà alé, nyùvò wòrí kigò ǒ rò, akye nyí nyowuna òtsù kàbhà nzérenga ò, nyádù kà rǎbàna àpè àbà átò nǐ. ⁵ Obhó tí, kàbhà nzérenga núpò wà atdídǎ, rǎrà àhù òrù-akpá nyú ò, ndirò ndi atdídǎ kǎfǎ dhu tó dhu nàrà wà ìsè Kàgàwà ǒ. ⁶ Dhu àkǎ kònzì dhu kà-rǒ àdhàdhì yà ngǔkpà ale-rǒ kǎnzì dhu dhu bhěyi. Dhu àkǎ kùbhò ngǔkpà ale-rǒ kǎnzì dhu oyo-gùna ròsè. Ndirò yà ngǔkpà ale tò kǎrí dìvayi ùngbò òná kópà ò, dhu àkǎ kungbò dìvayi kà tò fíndà ògye ròsè oyo-gùna. ⁷ Ndirò àdhàdhì kǒngónà ndòzè ndàdi ádrùngbǎ ìlèta mà ònzì mànà ǒ dhu bhěyi, ní dhu àkǎ kàbhù ka ràdi àpè mà oye

tó izu mànà ǒ. Obhó tí, afína ò kǎrátina: «Ima, ma marádi ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ tsibhá ádrùngbǎ kamà bhěyi, ma ní nzǐ abvo-àyi, ndirò ma mí nzǐ adi ove tó izu ǒ akekpá màtí!»⁸ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, atdí idho ǒ tí kà rǐ pé kóró andi-tidò mà, ove tó izu mà àwù mànà tó àpbè nábà. Ndirò, kàzu rǐ kùbi rògbè atdí, kà-dǒ anya nòtdì ale, Ádrùngbǎle Kàgàwà ní ádrùngbǎnga tó obi nà ale nídhunǐ.»

⁹ Yà íyàdhíyà mànà mǎnyòni nanzì yà adzi ǒ ádròdrǒ kámá, 'àdù òko ònzi ǒ kà mànà, náambèya òdzi dǒ, 'àdù ɔtsúya ùli ngàngàya-rǒ, íyàdhíyà rògbè nǐ kàzu-ikò àlǎ ì í rò. ¹⁰ Abádhí níkòya itse wò ndi àpbè-òdò ònzi ì í rò, 'àdù àmbe àtìna dǒ: «Nyí nyí'ì àpbè ǒ! Nyí nyí'ì àpbè ǒ, inyi Bàbeli tó ádrùngbǎ kigò, ndirò ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì kigò! Obhó tí, Kàgàwà òtdì wà anya dùnú atdí adyifò-sisì ǒ tí!»

¹¹ Yà adzi ǒ mùtùruzitále rǒdzi, 'àdù òko izu ǒ íyàdhíyà-okú dò rò, ìmbǎ odzi rǒ ì iwù nà dhu òdzi rí atdí ale mà rǐ'ì nídhunǐ. ¹² I dhu-tsí ní: ɔrò mà, fàrangà tó suma-tidò mà, ɔrú odziya nà atdí ùya odu-tidò mà, yòkpó mànà. Ndirò ní ùyǔya uzì nǐ ka kódyù mberù mà, ìtǐtǐ òlòlùnga tó mberù mà, sùwá tó mberù mà, òlòlù ngbó mberù mànà. Ngǔkpà dhu ní mběyi aróngu kóró itsukpó-tidò mà, ɔyu-kù nǐ ka kóbhòlò kóró dhu-tsí mà, àtsà tí ka kátsà ɔrú odziya nà itsukpó nǐ ka kóbhòlò kóró dhu-tsí mà, ndirò mùlingà tó suma-tidò nǐ màtí, tsumà nǐ màtí, àtsà ka kátsà odu nǐ màtí ka kóbhòlò dhu mànà. ¹³ Ngǔkpà dhu ní ndrùù ikòya aróngu ùbi ka kùbì rò itsu-ndi-tidò mà sobǐ mànà, màrasì mà, mànèmanè mà alindra-tidò mànà. Ndirò ní dǐvayi mà, akye mà, awíí ró'ò idyi-ra mà nganù-kpǒ mànà, ìkyì-akpá mà tamà mànà, mùhàgù mà abádhí arádhana gèrègèrè-tidò mànà, ino tí arí'ì ale mà ndirò ùsǒ ka kúsǒ ale mànà. ¹⁴ Ndirò ka kátina ndi kigò nǐ: «Yà nyi nyazè atdí ùyabà kǒkò idzi dhu-tidò kóró núwǐ wà fanú rò! Ndirò, ònzi tó kóró pbùkù dhu-tsí mà, nyabhù ongónà nyaya atdí ùyabà kǒkò idzi dhu-tidò kóró núwǐ wà! Nyí nyí ìnzǐ ì dhu-tsí àlǎ tdítǒ akekpá màtí!» ¹⁵ Wò ndi kigò ìnzǐ mùtùruzitále níkòya itse wò ndi kigò rábàna àpbè òdò ònzi ì í rò. Abádhí ambèya òdzi dǒ, 'àdù òko izu ǒ, ¹⁶ 'àmbè àtìna dǒ: «Íyàdhíyà rǐ'ì àpbè ǒ! Kà rǐ'ì àpbè ǒ, ka ádrùngbǎ kigò! Kǔfǒ ndi atdí ùyabà mberù nǐ, fǐndá òlù ìtǐ ìtǐ tí mberù nǐ, ndirò òlòlù ngbó mberù nǐ. Kǔyò ngbóna ɔrò tó dhu-tsí mà, ɔrú odziya nà odu-tidò mà, yòkpó mànà nǐ! ¹⁷ Ní atdí adyifò-sisì ǒ tí wò dhu bhěyi ábhò ònzi-íyà nínza wà ì!»

Bàtó-do ùtdyǎ arí ale mà, ì bàtó ǒ arúbhi ale mànà, bàtó ǒ arí kasu ònzi ale mà, kóró ale kǎkà yà ádrùngbǎ rèrù ǒ ì arónzina kasu náarí fíyó ípìrǒnga òdo mànà níkò itse. ¹⁸ Ní, wò kigò nùbì kàzu-ikò àlǎ ì í rò, abádhí ambénà ùkù dǒ, 'àtì: «fngbà kigò ndi yàrí ádrùngbǎ kigò nà ndi nòfò?» ¹⁹ Ní abádhí ambénà àhù ùtro dǒ dòya ò izu-okú dò rò, 'àdù àmbe òdzi dǒ atdí. Ndirò abádhí ambénà ùkù dǒ, 'àmbè àtìna dǒ: «Íyàdhíyà rǐ'ì àpbè ǒ! Kà rǐ'ì àpbè ǒ, ka ádrùngbǎ kigò! Yà bàtó nà arí'ì ádrùngbǎ rèrù dǒ ale kóró nínzǐ ní kà-ò rò aráhu ònzi. Pbétù, atdí adyifò-sisì ǒ tí, kòdì wà mùtáyángá.»

²⁰ Inyi ɔrù-akpá, ábhù idhènu rǐka ndi ndi kigò nùgolo ndi dhu-okú dò rò! Ndirò nyí Kàgàwà bhà alé, nyí uvitatálé, ndirò nyí Kàgàwà bhà pbánábí, idhèku àkǎ rǐka ndi átò! Obhó tí, Kàgàwà òtdì wà anya kà-dǒ rùkù kǎnzì dhu-okú dò rò.

²¹ Wò dhu-dzidǒ, atdí rǐ'ì obi nà atdí màlàyikà níitdu dhu ò'ù ka karí dóná odu bhěyi rólo ádrùngbǎ odu-ba, ndidò ádrùngbǎ rèrù ò. Kǎdù àtìna: «Wò dhu bhěyi ní ndi ka kí Bàbeli, ádrùngbǎ kigò nídò obi nyú nà ádrùngbǎ rèrù ò, ìnzǐ ràdù ndàla akekpá màtí tdítǒ. ²² Dùmù-tù mà, adyi ùyu rí ale-tù mà, rùgè-tù mà, wàndà-tù mànà, rǐ ìnzǐ 'ìri ùnú akekpá màtí tdítǒ. Dhèdhèrò kasu-tidò ònzi arí ale rǐ ìnzǐ 'àlǎ ùnú tdítǒ akekpá màtí. Ndirò dhu t'ó'ùta tó odu-giritì mà rǐ ìnzǐ ndiri ùnú akekpá màtí tdítǒ. ²³ Tarà tó awáwù rǐ ìnzǐ inga àwù ùnú akekpá màtí tdítǒ. Ndirò

àdhìngbǎ-owúta mà pbìndà kpatsìbhále màna-tù rǐ nzi 'ìri ùnú akèkpá màtí tdítđ. Kóró kòkò dhu rǐ 'ònzì ùnú mùtùruzítále náarí 'òzè yà adzi ǒ kóró ngǔkpá ale tó ònzì-dòná fíyó ònzì ósè ale tí dhu-okú dò rò. Ndirò, nyi nyarí kóró pbìrì ǒ ale ùtrǎ pbùkù òndrù nǐ. ²⁴ Ënú nga ní ndi ka kótù pbànábí-azù, Kàgàwà bhà ale-azù, yà adzi ǒ ka kakyè kóró ngǔkpá ale-azù màna nǐ.»

19

Kàgàwà ònzì mùlè mà dhu tó adyi ùyü ka kí dhu

¹ Tdítđ, ma miri ádrùngbǎ ihé-yà-tù bhèyi ró'ò ɔrú tǔna nyú ǒ rí dhu òvɔ òrù-akpá ò rò ale-tù, ndàtì: «Kàgàwà àkǎ ilèta nà! Kǎrí ndi àlě ìgǔ! Ádrùngbǎnga tó awáwà mà, ádrùngbǎnga tó ɔbi màna ní kàbhà dhu! ² Obhó tí, kǎrí ìndrǔ-ànyǎ ìtdì obhóngà dǒ ndirò obhónánga dǒ. Kòtdì wà anya wò mànyòní tó ndirò ádrùngbǎnga tó ɔbi nà tsìbhále* dǒ, yà adzi ǒ ale níti ongónà pbìndà mànyòní tó nzére mùtsɔ nǐ tsìbhále. Kàgàwà nùtsè wà yà kǔfɔ pbìkì ale-azù íyàdhíyà rǒ!» ³ Jyɔ rí kisé nǐ ndi ale-tù náavò dhu ɔbi nyú nà, ndàtì: «Kàgàwà àkǎ ilèta nà! Wòrí ádrùngbǎ kigò ùbi rí kàzɔ-ikò rǒngo ambe ùpò dǒ wò dhu bhèyi tí dhòdhódhóngà nà!» ⁴ Jyɔ kumì dóná ìfò nà pbàkùrǔ-akpá mà, yà ípìrǒnga nà ìfò dhu-tsí màna náadù 'ùkò ɔtdùya dǒ, ì rùlě fíndá ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale Kàgàwà, 'àmbe àtìna dǒ: «Àmìnà! Kàgàwà àkǎ ilèta nà!» ⁵ Ndirò, ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ rò atdí ale-tù náavò dhu, ndàtì: «Dhu àkǎ nyǐfɔ àlě tó Kàgàwà, nyǐ kóró kàbhà alé, yà kǒdò ònzì nyǐ nyarí rò, ìndrǔ arí ìfǔna, ndirò ìnzǐ ìndrǔ arí ìfǔna alé!»

Tàmǎ-ngba tí kátina ale bhà nduwà tó dhu òvɔ ka kí dhu

⁶ Wò dhu-dzidǒ, ma miri ádrùngbǎ ihé-yà-tù bhèyi ró'ò atdí ale-tù. Kǎmbénà ndirò dǒ átò ábhò idha rǐ ndòbvù dhu bhèyi ndirò atdí dǒ rúta ɔvɔ bhèyi. Ndi ale-tù ambénà àwa dǒ atdí dǒ, ndàtì: «Kàgàwà àkǎ ilèta nà! Obhó tí, àlě tó Ádrùngbǎle Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà ale, nídi wà pbìndà idzi! ⁷ Ní, kàbhɔ àlě-ìdhè rǐka ndì, àlě ràmbe ùkù dǒ dhèdhe nà, ndirò àlě ràdù àmbe kilè dǒ. Obhó tí, Tàmǎ-ngba bhà nduwà tó kàsùmì àkǎ wà, ndirò kàbhà tsìbhále* nóbhòlò wà ndì. ⁸ Ndi tsìbhále tó ka kàbhɔ ùyǔya uzì nǐ ka kódyù mberù ndínǐ kǎfó tí. Ndi mberù ní átò ùmbìli rúmbìli, ndàdù ìlǎ mberù.» Ndi ùyǔya uzì nǐ ka kódyù mberù rǐtèna ní Kàgàwà bhà ale tó obhónánga tó mùtsɔ.

⁹ Nírò ní ndi màlàyikà náadù àtìna ima nǐ: «Ándí yàrí ɔte: Hirò nònzì ale ní yà Tàmǎ-ngba bhà nduwà tó mùhendù ò ka kúnzì rìwù ale!» Ndirò, kǎdù àtìna tdítđ: «Kòkò fùkù ma mòvò ɔte ní Kàgàwà bhà ɔte nyú.» ¹⁰ Ní, ma mibvú ma kònzǐ ɔtdyèdu dǒ, ndínǐ ma mulé tí ka. Pbétù, kǎdù àtìna ima nǐ: «Ìnzě! Nzònzì dhu wò dhu bhèyi! Ìma ní kasutále kèlě inyi bhèyi, ndirò adónɔ bhèyi. Kàgàwà ní ndi nyi nyàkǎ nyuko nyi ɔtdyènu dǒ ɔnzíná nyulě ale!» Àlě'ì kóró àlě kábà yà Yèsù ira nà obhóngà tó ɔte. Obhó tí, atdí ìlǐlǎ Alafí kèlě rǐ ndɔte yà Yèsù unɔ ɔte-nyutsinǎrò ndirò wò pbànábí tó ǒfò ǒ rí'ì yàrí bhükü ò ɔte-nyutsinǎrò.

Ɔwǒwù mùhàgù dǒ ùpò ndàdi ale, Yèsù rǐ mùlè mà ònzì dhu

(Zàb 45.4-8; Ìsa 11.4; 63.1-6; 2Tè 2.8; Yud 1-15)

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala òrù-akpá-li'ò ndi nàngbe ró, òwǒwù mùhàgù ràdù nditò ònà rò. Wò ndi mùhàgù dǒ ùpò ndàdi ró i'ì ale-ɔvò ní'ì atdí dǒ ka kí'ì a'uta nà ònà ale, ndirò obhó dhu kèlě ùnɔ arí ale. Obhó tí, kǎrí ìndrǔ-ànyǎ ùnɔ, ndàdù ìla ùgyè obhónánga dǒ. ¹² Kà-nyǐkpó náambénà ùmbìli dǒ àdhàdhì kàzɔ-idà-dò bhèyi, ndirò

* **19:2** 19.2 17.1-7 * **19:7** 19.7 Tàmǎ-ngba bhà tsìbhále tí ka kátina ale ní kànìsà, Yèsù ná'ù ale (Èfe 5.25-32; 2Kò 11.2).

kà-dzo rǒ m̀̀k̀̀k̀̀k̀̀ ní'ì abho nyú. Kǐ'ì róná ka kándí atdí ɔvo, yà inzà atdí ale mà úni ɔvo nà, pbétù yà ka kèlě úni atdíró ɔvo. ¹³ Kǐ'ì azu òwì ndì róná m̀̀dzarù ndì ndáfǒ róná ró. Ndirò kǒvò ní'ì «Kàgàwà bhà ɔte.» ¹⁴ Ɔrù-akpà ǒ pbànowí tó pìkò náambénà òwu dǒ kǒwù ǒ òwǒwà m̀̀hàgù dǒ 'ì 'òkò rórò. Ndirò, abádhí ɛfó òwǒwà atdíđǒ úya 'àdù ilǎ mberù. ¹⁵ Atdíđǒ ndì nàkà ila tó obhi-akpà náadù àhɛ kà-li'ò rò, ndíní kǒnzì tí kóró pbìrì ǒ ale lè mà nǐ. Ndirò, kà rǐ idzi ònyɛ, nd̀̀ndà inđrũ tsumà tó mùgǒ nǐ. Ndirò, kà rǐ i ale-ǒnga òbè Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'ì ádr̀̀ngbǎ tó ɔbi nà ale bhà ádr̀̀ngbǎ nàwí tó òvayì náha ka karí ònà ibhu ò. ¹⁶ Kà-dzo ònǎ rò, ka kándí kàbhà mberù-rǒ ɔvo ní: «Ádr̀̀drǒ kámá dǒ Ádr̀̀ngbǎ Kamà, ndirò, ádr̀̀drǒ ale dǒ Ádr̀̀ngbǎle.»

¹⁷ Wò dhu-dzidǒ, ma mala atdí màl̀̀yikà adyifò ò idè ró. Kǎkù ɔrú t̀̀na nyú nà Ɔrù-akpà-nyì rǒ rángìli kóró àrè tò, ndàti: «Nyìwũ nyàndu nyì atdíkpá Kàgàwà bhà ádr̀̀ngbǎ m̀̀hendù tò. ¹⁸ Nyìwũ ndíní nyì nya'a tí ádr̀̀drǒ kámá-abvò mà, pbànowí tó ádr̀̀drǒ ale-abvò mà, ɔbi nà arí'ì ale-abvò mà, m̀̀hàgù-abvò mà, kǎkà abádhí-dǒ ùpò 'òkò ale-abvò mà. Nyìwũ ndíní nyì nya'a tí kóró ale-abvò: kǎkà d̀̀yá arí'ì itírò ale-abvò, ino tí arí'ì ale-abvò, inđrũ arí'ì if̀̀na ale-abvò, ndirò inđrũ arí'ì if̀̀na ale-abvò.»

¹⁹ Tdíđǒ, ma mala ìzǎ* mà atdíkpá yà adzi ǒ ádr̀̀drǒ kámá mà, f̀̀yó pbànowí tó pìkò mà nà iwà ì ǹ̀ndu atdíkpá, ndíní ì ugye tí ì m̀̀hàgù dǒ àdi ale mà, pb̀̀ndà pbànowí tó pìkò mà nà. ²⁰ Ní ka kulú ndi ìzǎ mà yà kǒnzì arúbhi wíwì ònzì rǒ títò tó nabì* mà nà. Ndi wíwì-otù ǒ, ndi nabì aránà wò ndi ìzǎ bhà kàsè ka kùpbì r̀̀yá ale, yà kà-ẁ̀yǒ ùlě arí'ì ale núwi rǒ. Wò ndi ìzǎ mà atdíkpá ndi títò tó nabì mà nà ka kawà ípìr̀̀rò áwùse tó dhu-ra tó ádr̀̀ngbǎ kàzɛ yà atdíđǒ arúla ògbe ndógbe rò ò. ²¹ Ndirò, kǒkò òdòdì ale-go nakyè ní wò ndi m̀̀hàgù dǒ àdi ale-li'ò rò ráhɛ ila tó obhi-akpà, kóró àrè ràdù abvòya ná'a 'ùlè nǐ.

20

Osu-akpà-ba nòsò màl̀̀yikà rǐ atdí luf̀̀ ató tí dhu (Dàn 7.22,27; Upf 5.9-10)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala atdí màl̀̀yikà Ɔrù-akpà ò rò rífo ró. Kǐ'ì òyì-tsù tó f̀̀ngulà mà, ádr̀̀ngbǎ àdr̀̀-mbǐ-ba mà nà foná. ² Ní, kǎkù wò ndi ádr̀̀ngbǎ osu-akpà-ba, yà m̀̀hàngú ò rò ì'ì osu, Pf̀̀mvo, ndàdù òsò nà atdí luf̀̀ ató tí. ³ Obhó tí, wò ndi màl̀̀yikà náabvù ka ndi òyì ò, ndàdù ndi ibhu-akpà-li'ò nàpbi. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù kàsè idù kà-tsù rǒ. Kǎnzì ka ndi dhu bhèyi tséngbá wò ndi osu-akpà-ba náàh̀̀na, ndàtrǎ kóró pbìrì ǒ ale r̀̀wí nǐ, r̀̀rà àhɛ wò atdí luf̀̀ ató r̀̀ku dhu ò. Wò dhu-dzidǒ, dhu akáya kíkòlò ka ákě kàsùmì tí.

⁴ Ndirò, ma mala pbàkámá tó tombi, ì tombi dǒ òkò ale tó Kàgàwà ràdù inđrũ-ànyǎ it̀̀dì abádhí r̀̀ngò nǐ ádr̀̀ngbǎnga tó ɔbi àbhɛ. Ma mala átò dhu ní'ì yà Yèsù bhà ngàmbì tí ì'ì dhu mà, Kàgàwà bhà ɔte ì ɛno inđrũ tó dhu mà nà dhu-okú dò rò ka kakyè ale. I ale ní kǎkà inzà ì ǹ̀ko ìzǎ-ònzì màtí, ndirò kà-ẁ̀yǒ-ònzì màtí, 'ùlě ka ale. Ndirò, ka kùpbì nzà ndi ìzǎ bhà kàsè abádhí-nỳ̀ndri rǒ màtí, ndirò abádhí-ɔtsú rǒ màtí. Ní, abádhí ǹ̀ngbe ì ɔve-bvù rò, 'àdù idzi ònyè atdíkpá Krístò mà nà atdí luf̀̀ ató tí. ⁵ Wòrì ní ndi wemberè tó ɛngbeta. Yà òdòdì ùv̀̀vè ng̀̀kpà ale-go náadù nzà '̀̀ngbe, r̀̀rà àhɛ wò atdí luf̀̀ ató rákǎ dhu ò. ⁶ Hirò ònzì rí ale ní kǎkà ndi wemberè tó ɛngbeta ǒ rí '̀̀ngbè ale! Abádhí ní Kàgàwà bhà ale, ndirò ɔvo rí kìsè ɔve rǐ mbǎ ádr̀̀ngbǎnga tó ɔbi nà abádhí-dǒ. Abádhí ní'ìya Kàgàwà bhà ndirò Krístò bhà pbàkùhání. Ndirò abádhí nònyɛya idzi atdíkpá Krístò mà nà atdí luf̀̀ ató tí.

* 19:19 19.19 13.1; 17.8 * 19:20 19.20 16.15

Pfòmvo òtě řiku atdíđ dhu
(Zěk 38-39)

⁷ Wò ndi atdí lufù ato řiku rò, ka kikòlòya pfòmvo Sitanì ràhù pbìndà imbi-dzà ò rò. ⁸ Ní kǎdùya àrà ìfo yà adzi-pbidò òná arí'ì pbìrì ǒ kóró ale-tidò ùtra rùwí. I pbìrì ní Gǒgì mà Mǎgǒgì màná*. Kǎnduya abádhí-tsù, ndíní 'ì nugye tí Kǎgàwà bhà ale màná. Ndirò, abádhí ní'ìya abhò nyú àdhàdhì ádrùngbǎ rèrù-bidò ɔsòkpó bvùtí. ⁹ Abádhí náadùya 'ìfàlà yà adzi ǒ kóró ngari òná, 'àdù Kǎgàwà bhà ale tó pbanga, yà atdíđ kǒzè kigò-ngbò nákpòrò. Pbétù, kàzù nísìya òrù-akpà ò rò, ndùbì abádhí. ¹⁰ Ní Pfòmvo, yà abádhí nùtrá ale, ní ka kobvúya yà atdíđ rórù ádrùngbǎ kàzù ò, yà ìzǎ mà, tìtò tó nabi màná rí'ì i. Ní abádhí abáya àpbè adyìbhengá màtí ndirò kùbhingá màtí, dhòdhódhóngà nà.

Kà řiku dóná rò anya t'ítàta
(Yùw 5.26-29; Kas 17.30-31; 2Pé 3.7-12)

¹¹ Wò dhu-dzidò, ma mala ádrùngbǎ kamà tó òwǒwù tombi-ba atdíkpá kà-dǒ àdi ale màná. Yà adzi mà òrù-akpà màná náatsè itse nyú àbadhi-ònzí rò, ìnzí 'àdù 'àla tdítđ. ¹² Ndirò, ma mala ùvùvè ale, ìndrù arí ìfùna ale mà ìnzí ìndrù arí ìfùna ale màná wò ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzí ikò ró. Ní ka kungbe ibí bhùkù, ndirò ka kungbe ngàtsi bhùkù átò. Wò ndi-tsí ní'ì ípìrǒnga tó bhùkù. Ní ka kitdì kǒkò ùvùvè ale-ànyǎ àdhàdhì i ibí bhùkù ò ka kundí yà abádhí anzì dhu-bvù rǒ. ¹³ Obhó tí, ádrùngbǎ rèrù níipfo yà òná uvè ale. Ndirò ɔve mà ɔve-bvùnga màná níipfo òyà ì'ì ùvùvè ale átò. Ìngbàtí ìli ndì ale mà-ànyǎ ka kitdì àdhàdhì ndi ale anzì dhu-bvù rǒ. ¹⁴ Wò dhu-dzidò, ka kawà ɔve mà ɔve-bvùnga màná yà ìnzí aráve ádrùngbǎ kàzù ò. Wò ndi kàzù ò ka kí ìndrù òbvù dhu ní ndi ɔyo rí kisé ɔve ní ka kóvè dhu. ¹⁵ Ndirò, ìnzá ka kòtù iwà ka kándí ɔvòna ípìrǒnga tó bhùkù ò ró ale, ní ka kabvù wò ndi kàzù-yà-ba ò.

21

Òrù-akpà-ɔwútá mà adzi-ɔwútá màná
(Ròm 8.17-18; 2Pé 3.13-14)

¹ Wò dhu-dzidò, ma mala òrù-akpà-ɔwútá mà adzi ɔwútá màná. Obhó tí, wemberè tó òrù-akpà mà wemberè tó adzi màná ní'ì iwà ì úwí ró, ndirò ádrùngbǎ rèrù náadù ì'ì ìmbǎ tdítđ. ² Ndirò, ma mala Kǎgàwà bhà ìlǎlǎ kigò, Yèrùsàlemà-ɔwútá òrù-akpà ò rò rífo, ndi Kǎgàwà bhà rò ró. Kí'ì iwà ka kòbhòlò àdhàdhì tǒròna ka kònzì ndíní owu tí 'òtù pbìndà kpatsibhále nà àdhìngbǎ bhèyi ró. ³ Ní ma miri ɔrú tǔna nyú nà rí dhu òvo ádrùngbǎ kamà tó tombi-tì'ò rò atdí ale-tù, ràmbe àtìna dǒ: «Kòmbí, Kǎgàwà arádi ró nga rí'ì ìndrù nzínzi ǒ! Kà rǒngo àdi atdíkpá abádhí màná, ndirò abádhí ní'ìya kàbhà ale. Kǎgàwà nyú ndítìrò ní'ìya atdíkpá abádhí màná, ndirò ka ní'ìya abádhí tó Kǎgàwà. ⁴ Kùndoya abádhí-nyèdha kóró. ɔve ní'ìya ìmbǎ tdítđ, ndirò ɔve tó ìzù mà, uhútá mà, àpbè màná ní'ìya ìmbǎ tdítđ. Obhó tí, yà angyi ì'ì dhu-tsí ní'ìya iwà ì úwí ró.»

⁵ Ndirò, wò ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ ndì ndàdi ró ì'ì ale náavò dhu átò ndàti: «Kàní ma mí kóró dhu-tsí ònzì rǒngò ɔwútána tí.» Wò dhu-dzidò, kǎdù àtìna ìma nǎ: «Ándí yàrí ɔte. Obhó tí, ndi ɔte ní obhóná ɔte, yà ìmbǎ tìtò rí'ì òná ɔte.»

⁶ Kǎdù àtìna tdítđ: «Kòmbí kóró dhu àkǎ wà! Ìma ní Álúfà ndirò ɔmégà, kà-tì ní kóró dhu apè ndì róná rò ale ndirò kóró dhu řiku dóná rò ale. Ìdha-atdyú nà rí'ì ale tò, ìma, ma mí ípìrǒnga tó idha-dòtì ò rò ráhù idha àbhù kà ròmvo tìrǒrò. ⁷ Dhu lè mà ònzì rí ale, náabáya fudú rò ní kǒkò rí dhu. Ndirò, ìma ní'ìya kàbhà Kǎgàwà ndirò

* 20:8 20.8 Zěk 38-39 rí Gǒgì mà Mǎgǒgì màná náti Kǎgàwà bhà ale tó òmvù tí.

kà ní'íya pbàkà ingba. ⁸ Pbétù odotále mà, inzà Kàgàwà ná'ù ale mà, nzéere dhu ònzi arí ale mà, ìndrù òkye arí ale mà, mànyòni ònzi arí ale mà, òndrù òndrù arí ale mà, sànamù ùlě arí ale mà, kóró ale, titò ùno arí mànà, ní tó ngari ní'íya áwùse tó dhu-ra tó ádrùngbǎ kàzụ yà atdíđǎ arúla ògbe ndógbe rò ò. Wòrí ní ndi ɔyɔ rí kisé ɔve.»

Yèrùsàlemà-ɔwútá, Tàmǎ-ngba bhà tsìbhále

(Ìsa 60; Zèk 48.30-35; Èbr 11.10,16)

⁹ Wò dhu-dzidǎ, atdí màlàyikà níndri tidu ò. Ndi màlàyikà ní'í yà Kàgàwà bhà nàwí rǐku dòyá rò àpbe nùlè òyá àrùbhù kópà nùlǎnà foyá àrùbhù màlàyíkà nzínzi ò atdí màlàyikà*. Ní kǎti ma ní: «Írà kòwu atdíkpá, ndíní ma mitè tí àdhìngbǎ, Tàmǎ-ngba tí kátina ale bhà tsìbhále indù.» ¹⁰ Ní, ìlǐlǎ-Alafí níirá ma, ndi màlàyikà ràdù modyi ndàrà ma nà ádrùngbǎ ndirò ádzǐ atdí pbirì-akpà dǎ. Ní kǐtè Kàgàwà bhà ìlǐlǎ kigò, Yèrùsàlemà idù. Ndi kigò ambénà ifo dǎ òrù-akpà ò rò, ndàmbe ìrà dǎ ndi Kàgàwà bhà rò. ¹¹ Ndi kigò ambénà ùmbìli dǎ Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù-okú dǎ rò. Kàbhà awáwù ní'í àdhàdhì yà kiyó bhèyi arùmbìli yǎspì tí kátina ɔrú odzina nà odu bhà awáwù bhèyi. ¹² Kà-ngbò ka kàkpòrò nǐ lubhà ní'í odu nǐ ka kórù, mbèmbèna nà ndirò ádzǐ kunatì nà lubhà. Ndi lubhà tó tsàtsù í'í atdí kumì dòná óyǎ nà, atdí kumì dòná óyǎ nà màlàyíkà ràdù àmbe ngbǎya òdò dǎ. Ndirò í tsàtsù rǎ ka kundí ɔyɔ ní'í atdí kumì dòná óyǎ nà Pbàisràyélí tó rùgànda-tsù-ɔvò. ¹³ Adyifò arí nditò inǎ rò, kà-rǎ tsàtsù í'í ìbhù, adyifò arótsù inǎ rò, tsàtsù í'í ìbhù. Múlayí dònǎ rò, tsàtsù í'í ìbhù, ndirò mùsùngú-dò nǎ rò, tsàtsù í'í ìbhù. ¹⁴ Ndirò wò ndi kigò-ngbò nákpòrò lubhà ní'í atdí kumì dòná óyǎ nà ádròdrò odu ka kúli tsinà, ndíní ka nabhà tí rìdzò lubhà. Ndirò, kóró í odu rǎ ka kundí ɔyɔ ní'í Tàmǎ-ngba bhà atdí kumì dòná óyǎ nà uvitatále-ɔvò.

¹⁵ Wò ndi idù ubhínà dhu àwe rǎ màlàyikà ní'í dhu ùdhè ka karí nǐ dhu nà foná: ndi dhu ní'í ɔrò nǐ ka kóbhòlò-ngbǎna ízò. Kǎlú ndi dhu ndíní ndi ndudhè tí ndi kigò nǐ kóró, kóró kà tó tsàtsù mà, kà-ngbò ka kàkpòrò nǐ lubhà-ɔngò-kpa mànà. ¹⁶ Wò ndi kigò ka kasì iginado rǐ'í ìfo àdhàdhì: kà tó ádzǐnga mà kà tó íhùnga mànà ní'í àdhàdhì. Ní, màlàyikà núudhè kóró ndi kigò-ɔngò-kpa wòrí ízò nǐ. Í kǔngò-kpa tó ádzǐnga, íhùnga, kǐvè mànà ní'í àdhàdhì* mbèmbè óyǎ lufù kilòmètèrè tí†. ¹⁷ Màlàyikà núudhè lubhà átò ìndrù arí dhu ùdhè dhu bhèyi. Ní, kǔngò-kpa-ivè nóowúnà ì'í rǎ mbèmbè àrùbhù kumì kilòmètèrè tí‡. ¹⁸ Kǔngò-kpa ní'í yǎspì tí kátina ɔrú odzina nà odu nǐ ka kósì. Ndirò, ndi kigò ní'í vǐnà dǎ rò rǐ'í ɔrò nǐ ka kósì, kadù àmbe ale-sisì àla dǎ ònà kiyó ò dhu bhèyi kigò. ¹⁹ Ndi kigò-ngbò nákpòrò lubhà-pfò-ngbò tǎrò ka kanzì nǐ ní'í ɔrú odziya nà dhèdhèrò odu-tidò. Kà-pfò ka karù nǐ wemberè tó odu ní'í yǎspì tí kátina odu, ɔyɔ rí kisé ní'í sàfilò, ìbhù rí kisé ní'í kàlèdonì, ìfo rí kisé ní'í zùmàridì, ²⁰ imbo rí kisé ní'í sàdònìkì, azà rí kisé ní'í àkìkì, àrùbhù rí kisé ní'í krìsòlitè, àrù rí kisé ní'í bèlulò, arùgyètí rí kisé ní'í tòpazò, idre rí kisé ní'í krìsòparazò, atdí kumì dòná atdí na rí kisé ní'í hàyìkitò, ndirò atdí kumì dòná óyǎ nà rí kisé ní'í àmàzìsitò*. ²¹ Ndirò, kǔkò í atdí kumì dòná óyǎ nà tsàtsù ní'í atdí kumì dòná óyǎ nà yòkpó tó odu. Ingbatí ìli ndi tsàtsù mà ka kabhòlò nǐ ní'í atdí yòkpó. Ndi kigò ò ádrùngbǎ ngudhà ní'í vǐnà dǎ rò rǐ'í ɔrò nǐ ka kóbhòlò, ràdù àmbe ale-sisì àbhù dǎ rǎla ndi kiyó ò dhu bhèyi ngudhà.

²² Ma mala nzà Kàgàwà bhà idza wò ndi kigò ò. Obhó tí, àlě tó Ádrùngbǎle Kàgàwà, yà kóró dhu dǎ arí'í ádrùngbǎnga tó ɔbi nà ale mà, Tàmǎ-ngba mànà ní ndi kàbhà

* **21:9** 21.9 15.1; 16.1; 17.1 * **21:16** 21.16 Kàgàwà bhà idzá atdíđǎ ìlǎ ngari-ɔngò-kpa tó ádzǐnga, íhùnga, kǐvè mànà ní'í àdhàdhì Yèrùsàlemà-ɔwútá tó kigò-ɔngò-kpa tó ófò bhèyi (1Ká 6.19-20). † **21:16** 21.16 Író, uvitatále Yùwanì azè nditè dhu ní ndi kigò rǎrǐ atdíđǎ àkǎ kigò. ‡ **21:17** 21.17 Író, uvitatále Yùwanì azè nditè dhu ní ndi lubhà rǎrǐ atdíđǎ àkǎ lubhà. * **21:20** 21.20 Uvt 28.15-21

idza. ²³ Wò ndi kigò arí'ì ìmbă adyifò mà àbǐ màná atdyú nà ndínǐ ònánǵa nawù tí. Obhó tí, Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù náarí ndi kà-ǵnga àwù, ndirò Tàmǎ-ngba ní ndi kà-ǵ tarà. ²⁴ Ndi dhu bhěyi ní ndi, kóró pbìrì ǵ ale nóokoya kàbhà awáwù ǵ, ndirò yà adzi ǵ ádròdrò kámá níiwúya fíyó ònzì nà kà ò. ²⁵ Wò ndi kigò tó tsátsù ní ka kupbíya nzǐ atdí idho ǵ màtí, ìmbă kúbhingá nga ní'íya ányì nídhunǐ. ²⁶ Kóró pbìrì ǵ ale nóowuya fíyó ifata mà fíyó ònzì màná nà ndi kigò ò. ²⁷ Ányì, Kàgàwà-nyìkpó ǵ ótì atdí dhu mà nóotsúya nzǐ. Ndirò yà òndrò ka kóndrò atdí dhu ònzì arí ale mà, tìtò ùno arí ale màná nóotsúya nzǐ ányì átò. Pbétù, kà-ò otsúya ale ní yà Tàmǎ-ngba bhà ípìrǵnga tó bhükù ò ka kándí ǵvòya ale kèlě.

22

(Zèk 47.1-12)

¹ Wò dhu-dzidò, màlàyikà níitè ípìrǵnga tó idha-akpà idù. Ndi idha ní'ì kìràwulì ǵ nga bhěyi ale-nyìkpó rǐ ndòto òna nǎ, ràdù àmbe àhu dǵ Kàgàwà bhà ndirò Tàmǎ-ngba tí kátina ale bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi ò rò. ² Wò ndi idha náambénà òku dǵ átsì Kàgàwà bhà kigò ǵ ngudhà ǵ. Ndirò, ǵyǵyǵ ndi idha-bidò í'ì dhu ní ípìrǵnga àbhǎ rí indrù tò itsu. Ndi itsu aránà ò'ò rǵ atdí kumì dóná óyǵnà-gùna, atdí ato rǵ, kà-tì ní, kà raránà ò'ò rǵ atdí-gùna atdí àbǐ rǵ. Ndi itsu-bǐ nǵnzì rǵ ka kowúnà pbabǐ tí, kigǵ kóró pbìrì ǵ ale nǐ. ³ Kàgàwà ófù dhu tí ka kózùna atdí dhu mà ní'íya ìmbă tdítđ. Kàgàwà mà Tàmǎ-ngba màná tó ádrùngbǎ kamà tó tombi ní'íya wò ndi kigò ǵ. Ndirò, Kàgàwà bhà ale núuléya ka. ⁴ Abádhí náalaya Kàgàwà-nyìkpa, ndirò ka kandíya kǵvò abádhí-nyìndri rǵ. ⁵ Kúbhingá nga ní'íya ìmbă tdítđ, ndirò ka kí'íya ìmbă tarà mà adyifò màná tó awáwù-atdyú nà. Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà náawùya ndi abádhí-dǵnga, ndirò abádhí ǵnyuya idzi dhòdhòdhǵnga nà.

(Màt 16.27; Gàl 6.7-8; Upf 1.1-3,7-8)

⁶ Wò dhu-dzidò, wòrí màlàyikà náadù àtìna ima nǐ: «Yàrí bhükù ò rí'ì ǵte ní obhóná ǵte, yà ìmbă tìtò rǐ'ì òná ǵte. Ndirò, Ádrùngbǎle Kàgàwà, yà pbànábí ùnda arí pbìndà Ìlǎ-Alafí-otù ǵ ale, nívi ima, pbìndà màlàyikà ndínǐ inzá òtrò kàsùmì ǵ rí 'ònzì dhu mìtè tí pbìndà kasutále tò.»

Yèsù rǐngo dhu

⁷ Yèsù ràtina: «Kànǐ ma mǐrà inzá òtrò kàsùmì ǵ! Hirò ònzì rí ale ní yà pbànábí ùno ǵte tó ófò ǵ rí'ì yàrí bhükù ò ǵte nífǵ rí ale!»

⁸ Ima Yùwanì ní ndi ma mǐrì ndi dhu, madù àlanà. Ní, i dhu ma mǐrì, madù àlanà rò, ma mìtsi wò i dhu nìtè idù màlàyikà-ònzǐ, mulě ka. ⁹ Pbétù kǎdù àtìna ma nǐ: «Ìnzě! Nzǵnzì dhu wò dhu bhěyi! Ima ní kasutále kèlě inyì bhěyi, adónu pbànábí bhěyi, ndirò yàrí bhükù ò rí'ì ǵte nífǵ arí ale bhěyi! Kàgàwà ní ndi nyì nyádù àkǎ nyuko nyì ǵnzìna ale!» ¹⁰ Tdítđ, kǎdù àtìna ima nǐ: «Àpé nyǵdǵ yà pbànábí ùno ǵte tó ófò ǵ rí'ì yàrí bhükù ò ǵte òdhǵ ò, i dhu rǎkǎ òná kàsùmì níndù wà ndi nídhunǐ. ¹¹ Nzére dhu ònzì arí ale nákǎ ndòngò nzére dhu kèlě ònzì. Ndirò, Kàgàwà-nyìkpó ǵ ótì ale nákǎ ndòngò ndìti ndi dhu bhěyi tí. Ídzì dhu ònzì arí ale nákǎ ndòngò ídzì dhu kèlě ònzì. Ndirò, Kàgàwà-nyìkpó ǵ ìlǎ ale nákǎ ndòngò ndi kèlě ù'ò ndilǎ Kàgàwà-nyìkpó ǵ.»

¹² Yèsù ràtina: «Kànǐ ma mǐrà inzá òtrò kàsùmì ǵ! Ní, ma mǐrà mùkìmbà nà fudú, ndínǐ ma mubhò tí ìngbàtí ìli ndi ale mà ndi ale anzì kasu-bvu rǵ. ¹³ Ima ní Álúfà ndirò Ìmégà, kà-tì ní kóró dhu apè ndi róná rò ale ndirò kóró dhu rǐku dóná rò ale.»

¹⁴ Hirò nǵnzìya ale ní kǎkǎ ròyá mberù ù'ò rí rǐlǎ ale. Abádhí ní ndi kigò ò otsúya ndi kigò tó tsátsù ǵ, 'àdù ípìrǵnga ìbho arí indrù tò itsu-kpǵ òtò. ¹⁵ Pbétù, irinǎ rò okoya ale ní itsě, yà inzá nga nǵfò dhu ònzì arí ale mà, òndrù òndrù arí ale mà,

m̀nỳǹǹ ònzi arí ale mà, ìndrũ òkye arí ale mà, s̀anam̀ ùl̀ẽ arí ale mà, t̀t̀ò nòzè 'àd̀ òk̀ǹò ale mànà.

¹⁶ Ỳs̀ù r̀t̀ina: «Ima, ma m̀v̀ì pb̀ak̀à màl̀ayik̀à nd̀ǹĩ ad̀ì tí k̀ór̀ó k̀òr̀ì dhu t̀ó ng̀amb̀ì tí k̀àǹísá ẽ. Ima ní Ádr̀ungb̀ã kam̀à D̀awudì-dhú t̀ó m̀d̀zukur̀u, ỳà k̀útsing̀ánã ar̀umb̀il̀ì alalì.»

¹⁷ Ndir̀ò Il̀il̀ã-Alaf̀ì mà Àdh̀ingb̀ã mànà r̀t̀ina: «Írà!»

Ndir̀ò, ỳà dhu ìr̀ì r̀ì ale ǹákã nd̀at̀ì át̀ò: «Írà!»

Idha-atdỳú nà r̀ì'ì ale ǹákã nd̀ìrà, ndir̀ò ìp̀ìr̀õnga t̀ó idha ǹòzè ale àk̀ã nd̀ìrà k̀àk̀ò t̀ìr̀õr̀ò.

Dhu r̀iku d̀óná r̀ò ɔte

¹⁸ Ima Ỳuwaǹì, ma mí ỳar̀ì dhu òv̀o k̀pangba ỳà pb̀anáb̀ì uǹo ɔte t̀ó óf̀ò ẽ r̀ì'ì ỳar̀ì bhũk̀ù ò ɔte ìr̀ì r̀ì ale t̀ò k̀ór̀ó: nd̀ì ale apé dhu ìs̀ẽ ỳar̀ì bhũk̀ù ò ka k̀ánd̀ì dhu d̀õ, ní nd̀ì ale r̀áb̀ana àpb̀è d̀õ, K̀agàwà iséya ỳà ỳar̀ì bhũk̀ù ò ka k̀ánd̀ì àpb̀è ìs̀ẽ tí. ¹⁹ Ndir̀ò, nd̀ì ale apé atd̀ì dhu mà nípf̀õ ẁò nd̀ì pb̀anáb̀ì uǹo ɔte t̀ó óf̀ò ẽ ka k̀ánd̀ì ỳar̀ì bhũk̀ù ò ɔte ò r̀ò, ní K̀agàwà nípf̀oya nd̀ì ale àmb̀ènà àb̀ana ỳà nd̀ì bhũk̀ù ò nd̀ì nd̀ók̀ò f̀indá l̀áká nd̀ì ale t̀ò dhu-d̀õngadh̀u-d̀õnga. Ndi ale otsúya nz̀ì K̀agàwà bhà ìl̀il̀ã k̀ig̀ò ò, ndir̀ò k̀õt̀oya nz̀ì ỳà ìp̀ìr̀õnga àbh̀ũ ar̀ì ìndrũ t̀ò itsu-kp̀õ.

²⁰ Ẁòr̀ì dhu t̀ó obh̀ónga ìtè r̀ì ale r̀t̀ina: «K̀àǹĩ ma mírà ìnzá òtr̀ò k̀às̀um̀ì ẽ!»

Àm̀ìnà! Írà, Ádr̀ungb̀ãle Ỳs̀ũ!

²¹ Ádr̀ungb̀ãle Ỳs̀ù àk̀ã nd̀aso nỳì k̀ór̀ó!